00083064

BOMBAY BRANCH

OF THE

Royal Asiatic Society.

Digitized with financial assistance from

Government of Maharashtra

on 30 January, 2020

DOCTRINA
NVMORVM VETERVM.

DOCTRINA
NVMORVM VETERVM

CONSCRIPTA

A

JOSEPHO ECKHEL

THESAVRO CAESAREO NVMORVM, GEMMARVMQVE VETERVM, ET REI ANTIQVARIAE IN VNIVERSITATE VINDOBONENSI DOCENDAE PRAEFECTO.

PARS I. 83064

DE

NVMIS VRBIVM, POPVLORVM, REGVM.

VOLVMEN II.

CONTINENS

RELIQVAS EVROPAE REGIONES CVM PARTE ASIAE MINORIS.

VINDOBONAE,

SVMPTIBVS JOSEPHI VINCENTII DEGEN.

IMPRESSIT IGNATIVS ALBERTI.

MDCCXCIV.

Lat 737.49
Eck/Doc
83064

00083064

CONSPECTVS VOLVMINIS II.

Numi urbium, populorum, regum.

Cherſoneſus Taurica. Pag. 1.

Sarmatia Europaea. Pag. 3.

Dacia. Pag. 4.

Moeſia ſuperior. Pag. 6.

Moeſia inferior. Pag. 13.

Thracia. Pag. 19.

Cherſoneſus Thracia. Pag. 49.

Paeonia. Pag. 60.

Macedonia. Pag. 61.

Theſſalia. Pag. 132.

Liburnia. Pag. 151.

Dalmatia. Pag. 152.

Illyricum. Pag. 152.

Epirus. Pag. 160.

Corcyra inſ. Pag. 177.

Acarnania. Pag. 183.

Aetolia. Pag. 188.

Locris. Pag. 190.

Phocis. Pag. 193.

Boeotia. Pag. 195.

Attica. Pag. 205.

Peloponneſus. Pag. 228.

Achaia. Pag. 229.

Elis. Pag. 263.

Cephallenia inſ. Pag. 270.

Meſſenia. Pag. 275.

Laconia. Pag. 278.

Argolis. Pag. 286.

Arcadia. Pag. 292.

Creta inſ. Pag. 300.

Euboea inſ. Pag. 322.

Inſulae Aegaei minores Europaeae. Pag. 325.

Boſporus Cimmerius. Pag. 339.

Pontus. Pag. 340.

Paphlagonia. Pag. 383.

Bithynia. Pag. 396.

Myſia. Pag. 448.

Troas. Pag. 478.

Aeolis. Pag. 491.

Lesbus inſ. Pag. 500.

Ionia. Pag. 505.

Caria. Pag. 571.

CHERSONESVS TAVRICA.

Perluſtratis Europae, quae in Occidentem vergit, provinciis opum noſtrarum feracibus, in Orientem Europaeum flectimus, facto initio a regionibus, quae ſeptentriones reſpiciunt, unde in meridiem, et beatas Graeciae propriae provincias, inſulasque viam proſequemur. Itineris exordium eſto extrema in Aquilonem

CHERSONESVS TAVRICA.

Sic dicta, quod peninſula eſt, Ponto, palude Maeotide, et ſinu Carcinite intercepta, et *Taurica*, quod a Tauris habitata fuit gente *Scythica*. Tamen urbes Graecae colonias eo duxere, ſed quae ſubinde regibus Boſporanis ſubjectae fuerunt, ſive vi, ſive ſponte, quoniam a barbarorum Taurorum violentia vexatis externum auxilium opus fuit.

CHERSONESVS.

Habuit peninſula urbem quoque ſibi cognominem, quae Plinio dicitur Heraclea Cherſoneſus [a]), quia fuit teſte Strabone *πολις Ηρακλεωτων*, *urbs Heracleotarum* Bithyniae. Unde et olim dicta *Megarice* teſte eodem Plinio [b]), nempe quod Megarenſes ipſam Heracleam aedificarunt. Strabo eam primum liberam dixit, ſed metu barbarorum dedidiſſe ſeſe Mithridati Eupatori [c]). Liberam iterum fecere Romani, ut dicetur.

Cavendum, ne cum hujus numis miſceantur numi Cherſoneſo Creticae debiti. Primus Pellerinius cognomines numos rite diſcrevit. Hujus Tauricae ſunt:

ΧΕΡ. *Caput juvenile laureatum radiatum, ante quod lituus militaris.* ✕ *Mulier turrita ſtans d. jaculum, ſ. arcum cum jaculo, in area monogramma, et* ΔΡ. AV. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 89.)

Numus cauſa metalli inſignis excellentiae.

* * *

Caput Dianae cum arcu. ✕ ΧΕΡ. ΑΓΑΣΙΚ. *Taurus cornupeta.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

a L. IV. p. 218. b) l. c. c) L. VII. p. m. 474.

De Dianae Tauricae in hoc tractu cultu conſtat, taurus autem jure inſertus; nam ab hoc eam regionem traxiſſe nomen teſtatur Euſtathius d). Liberalius hunc numum explicatum vide in meis Num. vet. p. 49.

* * *

ΕΥΔΡΟΜΟ. *Mulier nuda flexo uno genu ſ. arcum praetendit.* X ΧΕΡ. *Gryphus.* AE. II. (Pellerin.)

Mulier anticae haec quoque per arcum Diana videtur agnoſcenda, a qua et creditum urbem conditam, ut refert Mela, ſed qui eam *Cherronen* vocat e). Gryphi in averſa typus hunc numum huic potiſſimum Cherſoneſo vindicat, nam idem in vicini quoque Panticapaei moneta frequens, cujus typi in hoc tractu cauſa videtur a fabulis petenda, nam in locis paullum ſuperioribus creditum habitare *gryphos, ſaevum et pertinax ferarum genus, qui aurum terra penitus egeſtum mire amant, mireque cuſtodiunt, et ſunt infeſti attingentibus*, ut eodem loco tradit Mela f).

* * *

ΧΕΡ. *Miles nudus flexo uno genu d. haſtam, ſ. clypeum.* X *Figura in citis quadrigis.* AE. II. (Pellerin.)

Non procul ab hac urbe, ſed extra peninſulam in occaſum ad oſtia Boryſthenis fuit inſula dicta *Achillis*, et juxta in continente locus, dictus Δρομος Αχιλλειος, *curſus Achillis*, de quo Strabo, Arrianus, Plinius, Mela. Explicatius Mela haec tradit g): *Achilles infeſta claſſe mare Ponticum ingreſſus ibi ludicro certamine celebraſſe victoriam, et cum ab armis quies erat, ſe ac ſuos curſu exercitaviſſe memoratur. Ideo dicta eſt* δρομος Αχιλλειος. Veriſimile videtur, ex vicino numi argumentum petitum, et in adverſa proponi Achillem herois ritu fictum, in averſa celebratum ab eo ludicrum certamen.

* * *

ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ. *Caput muliebre.* X ΧΕΡΡΟΝΗΣΣΟΥ. *Diana gradiens telum ex pharetra promit, ſ. arcum.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 33.)

Dubium eſſet, ad quam Cherſoneſum inſignis hic numus pertineat, hanc Tauricam, an alteram Creticam (nam utrobique Dianae cultus viguit), niſi litem dirimeret vox ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ. De Taurica ſcribit Plinius h): *mox Heraclea Cherroneſos libertate a Romanis donatum.* Mirum videri poſſet, hanc urbem in extremis orbis culti finibus poſitam tot numos cudiſſe, niſi conſtaret ex Plinio i), *fuiſſe urbem praecipui nitoris in toto eo tractu, cuſtoditis Graeciae moribus, quinque millia paſſuum ambiente muro.*

AE. RR.

HERACLEVM.

Caput Herculis leonis exuviis tectum. X ΗΡΑΚ. *Arcus et clava.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numos ſimiles vidi complures. Sunt hi operis tam barbari, ut eos Heracleae omnes per Europam Aſiamque cultiorem ſparſae nollent partum ſuum agnoſcere. Ad haec typus averſae conſpirat cum iis,

d) ad Dionyſ. v. 306. e) L. II. c. 1. f) L. II. c. 1. ſub init. g) L. II. c. 1. h) L. IV. p. 218. i) l. c.

quos in numis Panticapaei, et Phanagoriae ex adverſo in Boſporo Cimmerio Aſiatico ſitae obſervamus. Videntur ergo tribuendi illi Heracleo, quod Ptolemaeus in hac peninſula Maeotidi adſitum memorat.

AE. RR.

PANTICAPAEVM.

TeſteStrabone et Stephano princepsBoſpori Europaei urbs, quam nobilitatem multo certiores teſtes numi omnis metalli confirmant. Mileſiorum coloniam dixit Strabo.

Hujus urbis numi hactenus aut fuere ignoti, aut aliorſum inique averſi, ceu cum inſcripti ſolo ΠΑΝ. Panormo Siciliae tributi fuere [k]), aut generatim deus *Pan* indicari crederetur [l]). Vnus Pellerinius decem in omni metallo vulgavit, qui omnes huc ſine dubio pertinent, dempto, quem numero nonum ſtitit, quem eſſe Argorum Argolidis ſuo loco monebo. Alios vide in muſeo Hunteriano. Inſignem argenteum ex muſeo ſuo edidit Neumannus.

Epigraphe: Π. ΠΑΝ. ΠΑΝΤΙ. ΠΑΝΤΙΚΑΠΑΙΤΩΝ. Videtur ex his emendandus Stephanus legendo παντικαπαιτης pro παντικαπιατης.

Typi inſigniores: *Caput Panos*, forte per adluſionem ad primam ſyllabam in nomine urbis, ex qua cauſa et Vibius Panſa in denariis ſuis Panos perſonam videtur ſignaſſe. *Caput leonis*, fors ducto typo ex numis metropolis Mileti, in quibus obvium illud animal. *Caput tauri* in tetradrachmo [m]), cum adluſione ad Tauricam. *Gryphus*, qui etiam eſt in numis Cherſoneſi. *Arcus, pharetra, pilei Dioſcurorum* in numis urbium Euxino adſitarum typus frequens.

AV. RRRR. (Pellerin, et Pembrook tab. V.) AR. RRR. AE. RR.

THEODOSIA.

Numum Hunterianum a Cl. Combio huc vocatum eſſe Metaponti Lucaniae, in hujus moneta diximus.

SARMATIA EVROPAEA.

OLBIA, OLBIOPOLIS.

Vtroque nomine prodita, numi alterum malunt. Sita verſus Boryſthenis oſtia, a Mileſiis condita auctore Strabone, a quo et *emporium magnum* appellatur. Adhuc Antonini Pii aevo videtur fuiſſe potens, qui urbi per Tauroſcytharum incurſiones periclitanti auxilia miſit [n]).

Caput Cereris, vel: *Virile barbatum*, vel: *Muliebre velatum.* X ΟΛΒΙΟ. *Aquila delphino inſiſtens*, vel: *Arcus, pharetra, ſecuris*, vel: *ſpica.* Horum prior eſt AR. I., (Pellerin.) reliqui AE. II. III. (Pellerin, Theupoli, Muſ. Caeſ.).

Caput bovis. X ΟΛΒΙΟΠΟΛΙΤΕΩΝ.

k) Beger Theſ. Br. T. I. p. 369. l) Triſtan. T. III. p. 83. m) Seſtini Lettere T. IV. p. 90. n) Capitolin. in Anton. c. 9.

Sagitta. AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 90.)

Corrigenda ex hoc lectio Arigonii ΑΑΒΙΟΠΟΛΙΤΩΝ, et typus mendoſe deſcriptus.

AR. RRRR. AE. RRR.

TYRA.

Ad fluvium cognominem, qui hodie *Dnieſter*, Mileſiorum haec quoque colonia teſte Scymno Chio.

Imperatorii.

Plures editi a Veſpaſiano usque ad Getam. Vtriusque numi ſunt in muſeo Caeſareo. Eximius eſt is, quem edidit Vaillantius: ΒΗΡΙϹϹΙΜΟϹ. ΚΑΙϹΑΡ. *Caput M. Aurelii*, de quo nomine *Veriſſimi* vide numos hujus Caeſaris.

Epigraphe: ΤΥΡΑΝΩΝ.

Typi Herculis, Cybeles, aquilae etc. omnes obvii.

Literae ſolitariae: Β. Γ. etc. quas Vaillantius, aliique indicare annos imperii putaverunt. Verum ejusmodi literas paſſim videbimus occurrere in numis Moeſiae et Thraciae, quarum difficile eſt veram ſtatuere ſignificationem.

AE. RR.

COMOSICVS GETA.

Hoc nomine Getarum regi et pontifici ex Jornande cognito tribuit Froelichius numum, in quo legere ſibi videbatur: ΚΟΜΟϹΙ - - o) Verum ſerius comperi, eſſe ex Perſicis unum, quales plures proponit Pellerinius p), et de quibus agam in moneta Perſarum.

DACIA.

Proprios olim habuiſſe reges, eosque potentes ac opibus inclytos, ex Decebali hiſtoria ſatis conſtat. Qua uſi fuerint moneta, minus certum; veriſimiliter tamen in hoc tractu ſignati ſunt numi tetradrachmi fabricae rudis, ac ſaepe extremae barbariei, qui hinc Jovis caput, illinc equitem ſiſtunt, ſumpto a numis Philippi II. Macedoniae regis exemplo, quorum magna in hunc diem copia in Tranſilvania, quae veteris Daciae nobiliorem partem conſtituit, eruitur; quorſum et pertinent numi BIATEC. BVSV. NONNOS. SVICCA, aliique, de quibus agetur ſeparatim in tractatu de numis barbaris.

A Trajano difficili bello domita in provinciam redacta eſt, unde in ejus imperatoris numis: DACIA. AVGVSTA. PROVINCIA. Nulla tamen imperatorum usque ad Philippum exſtat moneta in ipſa Dacia percuſſa, neque ex hac dicendus prodiviſſe numus notus Trajani, in cujus averſa: ΔΑΚΙΑ, typo *mulieris moeſtae ad tropaeum conſidentis*, etſi iſtud ſtatuat Vaillantius q). Nam praeterquam quod veriſimile non eſt, Dacos unquam lingua Graeca uſos, non certe ſeſe usque adeo abjeciſſent, ut imaginem ſuam figurae lugentis typo proponerent, cum nemo ſeſe victum ſubjugatumque propalam

o) Acceſſio nova ad num. reg. p. 36. p) Suppl. III. tab. 2. q) in numis Colon. Philippi ſen.

fateatur. Ex quo ſequitur, numum hunc perinde in urbe quapiam Graeca ſignatum, ac notos illos Titi: ΙΟΥΔΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΥΙΑΣ., qui certe non in ipſa Judaea, ſed extra eam cuſi ſunt.

Proprii igitur Daciae numi, qui ad praeſentem claſſem pertinent, nimirum in Dacia ipſa ſignati, ſunt

Imperatorii,

qui incipiunt ſub Philippis, et durant in Gallieni imperium.

Epigraphe conſtans: PROVINCIA. DACIA. additis annis epochae, de quibus infra. Vaillantii ratio ſane infirma eſt, qua Daciam Latina uſam epigraphe conjicit propterea, quia forte a Philippo libera, ſeu immunis facta eſt [r]), quam finxiſſe videtur rationem, ut honeſtam haberet cauſam hos numos operi, quod de coloniarum et municipiorum numis agit, inferendi, ad quam ſane claſſem nullo pacto pertinent.

Typi:

Mulier ſtans tecta pileo patrio inſtar Phrygii inter aquilam et leonem, d. enſem patrium incurvum, ſ. vexillum, cui inſcriptum: D. F.

Mulier ſtans, (rariſſime ſedens) d. enſem incurvum, juxta defixum vexillum, cui inſcriptum V., humi aquila, ſ. tenet vexillum, in quo XIII., humi leo.

Typi hi ſunt conſtantes, aut tantum in minutis diſcordant. Mulier in his numis Daciae ſymbolum agit tecta operimento, cujus ſimili tegitur etiam PANNONIA in numis Aelii Caeſaris, enſemque incurvum praeferens pro more gentis, et utroque inſignis eſt Dacus, qui ſaepe captivi habitu in Trajani numis ſingitur. Literae *deχαισσα* D. F. ſecundum notos Decii numos explendae *Dacia Felix.*

Numeri V. et XIII. vexillis inſcripti praeclare illuſtrantur a Dione [s]) perhibente, aetate ſua, nempe Alexandri Severi, legiones Macedonicam V., et XIII. geminam in Dacia ſtetiſſe. Haec cum certa ſint cum Dionis, tum numorum teſtimoniis, mirum videatur, eandem legionem V. Macedonicam memorari etiam in numis Philippi in colonia Heliopoli Coeleſyriae percuſſis, quin et in numis Beryti Phoeniciae, niſi forte ſtatuendum, partem legionis excubuiſſe in Dacia, partem in Syria. Vide, quae de hoc plura monebimus ad dictam Heliopolin.

Juxta vexillum legionis V. perpetuo adſtat aquila, et juxta alterum legionis XIII. leo. Utrumque animal ſic explicat Vaillantius [t]), ut aquilam eſſe inſigne imperii R. cenſeat, leonem ſymbolum Daciae. Quod ad aquilam attinet, conſentit Harduinus [u]), ſed leonem adſtitutum propterea contendit, quod leonibus revera habitetur Dacia, quod vix ullo certo monumento probaverit. Sane hoc loco adverſatur Plinio ſuo, adſerenti [x]), in Europa inter Acheloum tantum, Neſtumque amnes leones eſſe, et Dio Chryſoſtomus leones olim fuiſſe circa Macedoniam, ſed eorum genus pridem defeciſſe narrat [y]). Inſerti utriusque animalis longe aliam, eamque certiſſimam alibi rationem prodidi [z]), fuiſſe nempe aquilam ſymbolum legionis V., et leo-

r) l. c. s) L. LV. c. 23. t) in num. Etruſcillae. u) Num. ill. in DACIA. x) L. VIII. §. 17. y) Orat. XXI. z) Num. vet. p. 50.

nem XIII., quod praeclare comprobatur obviis Gallieni numis commatis Romani, in quibus ii, qui LEG. V. inſcribuntur, aquilam item offerunt, ut ii, in quibus LEG. XIII., leonem ſiſtunt, cum qua ſententia conſpirant etiam numi Viminacii, de quibus paullo infra.

Typus mulieris d. haſtam tenentis, ex qua praefixum caput aſini, quod fuit alterum Daciae ſymbolum, comparet tantum in numis commatis Romani inde a Decio, at non in hujus generis numis in Dacia ſignatis. Eum Vaillantius et Arigenius in numo Treboniani hujus quoque claſſis viderunt, at veriſimile eſt, fuiſſe deceptos, nam in muſeis noſtris hac merce inſtructiſſimis ſimilem averſam videre non licuit.

Epochae anni in omnibus his numis ſignati ſunt hoc modo: AN. I. II. etc. De ejus principio et modo agetur mox infra in numis Viminacii.

AE. I. formae C. AE. II. et III. RR. Argenteum Philippi cum AN. II. eumque max. mod. recitat Baldinus, (Vaill. T. II. p. 315.) *at videtur nimio ſuſpectus.*

PANNONIA.

Non exſtant hujus regionis numi praeter eos, qui inſcribunt: METALLI. PANNONICI., de quibus ex inſtituto agetur ſub finem numorum Trajani commatis R.

MOESIA SVPERIOR.

Moeſiae nomine unicum reperio numum vulgatum, eſtque is

Imperatorius Domitiani:

ΜΥΣΙΑ. *Provincia moeſta humi decumbens juxta armorum congeriem.* AE. I.

Singulare illud cimelium, et quod obſervatu digna multa offert, ex muſeo olim Foucault edidere Vaillantius et Harduinus autoptae. In eo peccaſſe viſi ſunt illuſtres hi viri, quod Aſiaticae illud Myſiae tribuere non dubitaverunt. Typum provinciae noſtrae humi proſtratae adſtituto armorum cumulo facile quivis mihi dederit eſſe ejus generis, quo proponi ſolitae ſunt regiones aut bello captae, aut armis ad obſequium revocatae, quo modo proponuntur in numis ΔΑΚΙΑ, ΙΟΥΔΑΙΑ ΑΡΜΕΝΙΑ, etc. Ex earum vero numero fuiſſe Myſiam Aſiaticam, quis enim vero ex hiſtoria probaverit, cum eam adverſus Romanos nunquam, omnium vero minime Domitiani aetate rebellaſſe conſtet, neque eo fuiſſe ingenio unquam comperti fuerint hi Myſi, ut facile in apertam ſeditionem irent. Jus ergo oblatum mihi video aliam reſpiciendi Myſiam, cum qua humilis iſte, et inimicus typus poſſit connecti, eamque eſſe hanc ipſam Moeſiam, in qua nunc ſumus, ſpero argumentis me ſolidis comprobaturum. Jam primum docere ſupervacaneum, quod novit eruditus quisque, Moeſiam a veteribus Myſiam paſ-

ſim dictam. Fuit haec ſcribendi ratio auctoribus Latinis non infrequens, Graecis fere conſtanter Μυσια pro Μοισια. Diſcriminis igitur cauſa, ut ne fallatur lector, dixit Dio [a]: μεχρι της Μυσιας της ἐν τῃ Ευρωπῃ, *uſque ad Myſiam Europaeam.* Vide teſtimonia plura apud Cellarium. At, inquies, neque Moeſiam conſtat imperante Domitiano excuſſiſſe jugum, et bello petitam. Non repugno, ſi iſtud intelligas de Moeſis proprie dictis. Sed fuit in Moeſia populus a Moeſis diverſus. Dio loquens de Dacis [b], ἐπ' ἀμφοτερα, inquit, του Ιστρου νεμονται, ἀλλ' ὁι μὲν ἐπι ταδε ἀυτου και προς τῃ Τριβαλλικῃ ὀικουντες ἐς τε τον της Μυσιας νομον τελουσι, και Μυσοι, πλην παρα τοις πανυ ἐπιχωριοις, ὀνομαζονται. ὁι δ' ἐπεκεινα Δακοι κεκληνται, κ. τ. λ. Daci *utramque Iſtri ripam occupant, quorum illi, qui cis flumen juxta Triballos habitant, ad Myſiae praefecturam pertinent, et Myſi, non tamen ab iis, qui proprie regionis indigenae ſunt, vocantur; qui vero trans flumen degunt, Daci vocantur etc:* En numi hujus aenigma ſolutum illuſtri hoc teſtimonio Dionis, eoque tanto validiore, quia cum is in eo tractu praeſidis munere fungeretur, ejus omnes cauſas ex vicino inveſtigavit, perſpexitque. Narrat enim, intra Myſiae fines conſtitiſſe partem Dacorum, hosque non quidem ab indigenis, ſed ab externis Myſos fuiſſe dictos. Jam vero conſtat, Domitianum bellum cum Dacis geſſiſſe, atque de his velut victis triumphaſſe. Veriſimile, Domitianum tum Dacos Cisdanubianos adortum, eosque incommodis adfeciſſe, quo factum, ut haec gens tanquam bello victa in numis proponeretur, ſcribereturque ΜΥΣΙΑ pro ΔΑΚΙΑ, quia, ut dictum, haec Dacorum portio, quippe in Moeſiae finibus poſita, Myſi vel Moeſi vocari ſunt ſoliti, ſcilicet ab externis verorum nominum ignaris. Atqui numi, regionis victae teſtes, nunquam in regione victa feriri conſuevere, ſed a populo externo, qui adulandi cauſa res ab imperante bello geſtas palam voluit depraedicare, ut ſupra in Dacia monui, quod quidem in praeſente cauſa tanto magis eſt verum, quia numus Graece eſt inſcriptus. Non enim conſtat, urbes Moeſiae ſuperioris Graece fuiſſe locutas, aut etiam earum aliquam hac jam aetate numos ſignaſſe. Haec, quae diſſerui, ſi tenenda videbuntur, unicus hic eſt numus Domitiani, qui belli ab eo cum Dacis geſti meminit.

ALMVM.

Huc Cl. Combius revocat numum Hunterianum: ΑΛΜΟΝΙ., neque hunc ſatis integrum. Periculoſum videatur, numum Graece loquentem tribuere huic tractui, quem a Graecis habitatum non conſtat. Ex typo navis et fabrica eſt potius inſulae cujuspiam Archipelagi.

DARDANIA.

Regio, et pars ſuperioris Moeſiae in meridiem ſita. Numos cum capite Trajani inſcriptas DARDANICI, qui huc pertinent, vide in numis *Metallorum*, qui deſcribentur ad calcem numorum Trajani.

a) L. XLIX. §. 36. b) L. LI. §. 22.

PINCVM.

Numos: AELIA. PINCENSIA cum capite Hadriani vide inter eosdem *Metallorum* numos.

VIMINACIVM.

Colonia, ut creditur, a Gordiano III, deducta, cujus copioſiſſimi exſtant numi inde ab hoc imperatore uſque ad Gallienum, et quorum plena eſt concordia cum numis Daciae paullo ante recenſitis. Fuit oppidum Iſtro adſitum, et creditur ſtetiſſe, quo hodie loco eſt oppidum *Ram.* c).

Epigraphe conſtans: P. M. S. COL. VIM. id eſt: P*rovinciae* M*oeſiae* S*uperioris* COL*onia* VIM*inacium.*

Typi:

Mulier ſtans inter taurum et leonem. In aliis: *Mulier ſtans d. tenet vexillum, cui inſcriptum:* VII., *humi taurus, ſiniſtra aliud vexillum, in quo:* IV. *humi leo.* In aliis: *vexillo dexteriori ſuperne adſixum caput Gordiani, ſiniſteriori Tranquillinae.* In aliis rariſſimis: *Taurus et leo ſuis ſinguli vexillis inſiſtunt.* In aliis: *Mulier ſtans d. leporem tenet, ſ. vexillum.* Sunt praeterea alii adhuc typi diverſi ab citatis hoc loco, ſed exiguo diſcriminis pretio, quos adcurate deſcriptos videre potes in meo Catalogo muſei Caeſarei, in Cl. Neumanni Numis pop. et reg., et in meis Numis vet.

Vaillantius d) et Paciaudus e) bovem ad coloniam, leonem ad populi ferociam per colonos mitigatam referunt ſecundum illud Paulini f): *Sic tuo mitis lupus eſt ovili, Paſcitur concors vitulus leoni.* Ingenioſum iſtud magis, quam ſolidum. Idem enim horum animalium eſt ſenſus, quem ſupra in numis Daciae eſſe aquilae et leonis diximus. Eſt enim taurus ſymbolum legionis VII., et leo legionis IV. Id verum eſſe, docent primum ipſi Viminacii numi, in quorum aliquibus mulier d. vexillum tenet, cui inſcriptum VII. adſtante tauro, ſ. aliud vexillum, cui inſcriptum IV. adſtante leone, quin in rariſſimo alio, quem edidi g), taurus et leo ſuperne ſuo quisque vexillo imminet. Docent deinde hoc ipſum numi legionum Gallieni commatis Romani, in quibus perinde legioni VII. taurus, legioni IV. leo tribuuntur, quod argumentum eodem opere prolixius illuſtravi. Et teſtatur Dio h): aetate ſua in Moeſia ſuperiore ſtetiſſe legionem VII. και ἑβδομοι οἱ ἐν τῃ Μυσιᾳ τῃ ἀνω, οἱ τα μαλιϛα Κλαυδιειοι ὠνομαδαται, *et Septimani in Moeſia ſuperiore, qui Claudii plerumque vocantur.* Tum et in Notitia imperii i): *praefecturae legionis VII. Claudiae Viminacio.* Quartam tamen eodem loco ſcribit Dio ſtetiſſe in Syria, τεταρτον Σκυθικον ἐν Συριᾳ, ſed vidimus ſupra in Dacia, eandem legionem V. memorari et in numis Daciae, et Heliopolis Coeleſyriae, forte ejusdem legionis cohortibus per varias regiones diſtributis. Diximus, in horum numorum uno vexillo uni imminere caput Gordiani, alteri caput Tranquillinae, quo typo proponitur mos ve-

c) d'Anville B. L. T. XXVIII. p. 434. Neumann Num. pop. d) paſſim in Colon. e) in Gorii Symbol. Florent. T. III. p. 233. f) Poem. 30. g) Num. vet. p. 50. h) L. LV. c. 23. i) in Moeſia I.

tuſtus, Auguſtorum capita vexillis praefigendi.

AE. I. C. AE. II. III. R.

De epocha Viminacii et Daciae numis inſcripta.

Viminacii et Daciae numi in ſegmento inferiore aerae annos conſtanter inſcriptos oſtentant ſic: AN. I. II. etc. Vtriusque principium diverſum, nam, ut mox videbimus, Viminacium ſuos computat annos ab anno V. C. 993. imperante Gordiano, et Dacia ab anno V. C. 1000 imperante Philippo. Neutrius principii cauſa certa et explorata. Fuere, qui annorum Viminacii principium repeterent ab itinere, quod per Moeſiam inſtituerat Gordianus, qua occaſione barbaros quoque repulerat, qui eum tractum infeſtum reddidere. Verum Capitolinus eam profectionem anno V. C. 995 adſigit, et anni numorum jam inde a biennio procedunt. Veriſimile tantum, Gordianum dicto anno Viminacium propter ſitus opportunitatem ampliaſſe additis oppido munitionibus, et deducta colonia, neceſſaria tum ob barbaros vicina praedantes providentia. Conſtat vero etiam, Philippum, qui Gordiano ſucceſſit, inde ab anno V. C. 998 usque 1000 in Moeſia, Daciaque adverſum Carpos Gothosque, qui has terras torrentis inſtar obruerunt, pugnaſſe. Quibus ejus virtute ſubmotis Dacia ſibi reddita, aucta colonis, munita legibus novam incepit epocham deductam ab anno V. C. 1000, quo operi univerſo ſuprema manus impoſita.

Cum anni utriusque numis inſcripti multum valere ad chronologicam imperatorum hiſtoriam credantur, operae pretium videtur, adjicere hoc loco tabellas, quae contineant annos cum ſuis imperatoribus, quotquot reperire potui.

ANNI VIMINACII.

AN. I. Gordianus . . . . reſpondet anno V. C.	993.
AN. II. Gordianus	994.
AN. III. Gordianus, (obvii) Philippus ſen. (Noris de numo Licinii.)	995.
AN. IV. Gordianus, (obvii) Philippus ſen. (Noris l. c. Neumann.)	996.
AN. V. Gordianus, Philippus.	997.
AN. VI. Philippus	998.
AN. VII. Philippus	999.
AN. VIII. Philippus	1000.
AN. IX. Philippus	1001.
AN. X. Otacilia. (Vaill.) Decius. (Muſ. Caeſ.)	1002.
AN. XI. Otacilia. (Muſ. Caeſ.) Voluſianus. (Arigoni.)	1003.
AN. XII. Decius, Gallus, Voluſianus. (Muſ. Caeſ.) Aemilianus, (Arigoni.) Valerianus. (Arigoni.)	1004.
AN. XIII. Etruſcilla. (Bandur.) Hoſtilianus, (Vaill.) Gallus, Voluſianus. (Muſ. Caeſ.)	1005.

AN. XIV. Gallus, Aemilianus, Valerianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . 1006.
AN. XV. Mariniana. (Muſ. Caeſ.) . . . . 1007.
AN. XVI. Valerianus, Gallienus (Muſ. Caeſ.) . . . . 1008.

ANNI DACIAE.

AN. I. Philippus. . . . . reſpondet anno V. C. 1000.
AN. II. Philippus . . . . 1001.
AN. III. Philippus, Decius. (Muſ. Caeſ.) Voluſianus Aug. (Bandur.) . . . . 1002.
AN. IV. Decius. . . . . 1003.
AN. V. Decius, Gallus, Voluſianus Aug. (Muſ. Caeſ.) . . . . 1004.
AN. VI. Gallus, (Bandur.) Valerianus, (Muſ. Caeſ.) Gallienus. (Bandur. Neumann) . . . . 1005.
AN. VII. Hoſtilianus Aug. (Vaill.) Aemilianus, (Vaill.) Gallienus. (Vaill.) . 1006.
AN. VIII. Aemilianus, (Muſ. Caeſ. Neumann, Arigoni) Valerianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . 1007.
AN. IX. Valerianus. (Muſ. Caeſ.) . . . . 1008.
An. X. Gallienus. (Muſ. Caeſ.) 1009

Jure ex hoc catalogo excluſi numos Alexandri Sev. et Jul. Maeſae, quos promulgavit inauditorum monſtrorum praeco Goltzius: COL. VIM. AN. I. et AN. II. Iſtud mendacium, ſed viris graviſſimis male creditum movit Noriſium, k) et Valſechium, l) ut negarent, his notis exprimi annos deductae coloniae, ſed eam rem adhuc in obſcuro latere profiterentur. Idem ſenſit etiam Triſtanum ſecutus Patinus, m) ſed neceſſe illi fuit ſic ſentire, cum in numos commentaretur, qui, quoniam ab aetatis injuriis, ut videtur, male habiti fuere, quoscunque velis annos, et quocunque ordine obtulere. Catalogus, quem coram vides, contextus eſt ex numis, quos vidi ipſe in muſeis Auſtriacis, quae propter viciniam Viminacii et Daciae opibus abundant, aut iis, quos recenſent catalogi, quorum apud nos major auctoritas. Secundum propoſitam hanc ſeriem apparet ſane, cum ſecundum ſuccedentes ſibi imperatores creſcant numeri inſcripti, hos veram habere rationem epochae, etſi nonnulli alienam ſtationem temere inſedere, ut dicetur.

Epocham Viminacii ducendam ab anno V. C. 993, demonſtratur ex numis ANno V. notatis, qui communis eſt tam Gordiano, quam Philippo. Cum igitur conſtet, annum V. C. 997. fuiſſe poſtremum Gordiani, et primum Philippi, hicque in Viminacii numis dicatur annus V., neceſſe eſt, primum hujus coloniae annum reſpondere anno V. C. 993. Eodem modo, cum in numis Daciae cum Philippi, tum Decii

k) Diſſ. de num. Licin. c. 6. l) de trib. pot. Elag. p. 42. m) Numi impp. in Gordian.

legatur ANnus III., fueritque annus V. C. 1002 illius poſtremus, hujus primus, probatur, Daciam annos ſuos ſupputare coepiſſe ab anno V. C. 1000. Idem probat etiam annus V. communis cum Decio et Gallo.

Quaeri poteſt, coeperitne utriusque populi annus in autumno more orientalium, an Kalendis Jan. more Romanorum? Poſterius multo magis veriſimile, quoniam Romanorum coloni materno etiam inſtituto ſeſe adcommodaverint. Hoc eorum inſtitutum etiam ex numis commode probatur. Si annus I. aerae Viminacii coepiſſet in autumno V. C. 993, ſic ut deinceps ſingulis autumnis fuiſſet iteratus, ſequeretur, annum V. incepiſſe in autumno V. C. 997. At copioſi ſunt Gordiani numi cum anno V., qui tamen primis menſibus anni 997. caeſus jam eſt. Neque dici poteſt, annum I. Viminacii coepiſſe forte in autumno V. C. 992, et deinceps per ſingulos autumnos iteratum. Nam in hac ſententia annus X. incepiſſet in autumno V. C. 1001, et exiviſſet in autumno 1002. Certum eſt, toto hoc tempore, quod ſecundum hanc legem annus X. occupat, imperaſſe adhuc Philippum, et tamen promulgati ſunt numi, qui Decium cum anno X. conjungunt. Item coepiſſet tum in autumno anni V. C. 1004 annus XIII. Viminacii. Gallus ante exeuntem Novembrem ejus anni imperium non obtinuit, et tamen in ejus numis legitur annus XII. Eodem modo ex numis Daciae cum anno III. et capitibus Philippi et Decii, item cum anno V. et capitibus Decii et Galli probatur, hujus quoque annos Kalendis Jan. iterari ſolitos.

Ceterum quanta in his Daciae et Viminacii numis regnet perverſitas, dum imperatoribus tribuuntur anni, alieni certe, ſi ex indicato principio ſunt deducendi, facile ex propoſitis catalogis poteſt intelligi. Numos adeo diſcordes, quique eruditiſſimo cuique nullo pacto domari poſſe viſi ſunt, tamen ut certis legibus vinciret, rationem ſe reperiſſe autumabat eruditus Mazzolenus [n]). Duo utrique populo ſtatuit fuiſſe aerae exordia, ſic ut Viminacio unum fuerit, et in pleriſque ejus numis conſpicuum ab anno V. C. 993, alterum minus uſitatum ab anno 995, Daciae principium maxime uſitatum ab anno V. C. 1000, alterum rarius adhiberi ſolitum ab anno 1002. Ne vero multiplices hae aerae incredibiles videantur, jubet reſpicere Antiochiam, Sinopen, aliasque urbes, quae ipſae quoque variis epochis a vario capite derivatis uſae ſunt. Non vereor adfirmare, quantumcunque ſibi in ſingulari hoc ſuo invento plaudat Mazzolenus, ſententiam hanc ne probabilis quidem conjecturae laudem mereri. An enim veriſimile, hanc annorum confuſionem in utroque populo publica lege ſtabilitam, et in monumenta publica inductam? Exſtant numi Viminacienſes Philippi, quorum uni, ſed rari, inſcripti AN. IIII., alii frequentes AN. VI. Quoniam annus IV. Viminacii, ſi hic ab anno V. C. 993 deducatur, in imperium Philippi non porrigitur, cum Mazzolenus ab anno V. C. 995 derivat. Ergo eodem anno V. C. 998.

n) de trib. pot. p. 162, et 178. o) l. c. p. 162.

Viminacii ſignati ſunt numi cum anno IV., alii cum anno VI. An iſtud ſibi quis perſuaſerit? Eodem modo cum Valerianus nondum imperaverit anno Daciae VI., ſi hic ab anno V. C. 1000. deducatur, neceſſe eſt, ait, hunc deduci ab anno 1002. Sed hoc ipſo anno copioſos habemus Valeriani numos inſcriptos AN. VIII., ergo eodem anno ſignati ſunt in Dacia numi cum anno VI. et VIII.? Quid quod tertiam etiam aeram, ſi Mazzolenum ſequare, poſſis elicere. Refert Bandurius numum Voluſiani jam Auguſti percuſſum in Dacia cum anno III. Dictante Mazzoleno ducendus hic numus ab altero epochae principio V. C. 1002, ergo numus hic ſignatus eſt V. C. 1004, quo tamen anno Voluſianum jam Auguſtum vix probaveris. Sed nolo longius urgere virum eruditum; nam ſi opus eſt, etiam in tertiam Viminacii aeram inclinat, ut ipſe profitetur p). Inique vero idem vir clariſſimus Antiochiam, Sinopen, Amiſum etc. obtendit, quae ſingulae variis eſſent epochis uſae, nam non de hoc, ſed utrum uno eodemque tempore in monumentis publicis variae adhibitae ſint aerae, eaeque biennii tantum intervallo diſtantes, hoc loco quaeritur. Quod ſi in nonnullis urbibus plures una epochae in uſu fuere, plures etiam numis inſcripſere, ut Aſcalone factum obſervamus. Ceterum praetenſam urbium inconſtantiam, atque intra breve tempus ab una epocha ad aliam tranſitum, atque iterum reditum, quem non pauci viri inſignes perperam adfinxere, copioſe per hoc opus impugnatum reperies, etſi aliquot urbes, ceu Apamea, Seleucia, Tripolis ab inconſulta hac levitate abſolvi non poſſint.

Refutatis his ſupereſt quaerere, cum in Viminacii ac Daciae numis obſervemus annos, qui ſpectato epochae principio non incidunt in imperium ejus, cujus capiti juncti ſunt, quamnam eſſe hujus diſſidii cauſam exiſtimemus Eam ſane ab una rerum omnium hoc aevo perturbatione profectam puto, cum barbari in hoc tractu, ut ex hiſtoria imperatorum conſtat, ferrent omnia raperentque, nihilque legibus ordinariis peragi paterentur. Quare defectu matricum, quae in tempus quadrabant, veteres in ſcriniis repoſitas ad fallax obſequium revocavere, quod ſane ſeſe ita habere ex ipſis erroribus non obſcure poteſt colligi. Nam vix reperies in omnibus his numis notari annum, qui eſſet poſterior imperio ejus Auguſti, cum quo jungitur, ſed annos ſemper anteriores obſervaveris, manifeſto argumento reſumptae veteris matricis. Ita Viminacium tibi dabit annos III. et IIII. in Philippo, annum XI. in Voluſiano jam Auguſto, annum VI. in Valeriano et Gallieno, qui ſunt anni principum praecedentium. Non moror numum Viminacii cum anno XIII. in Etruſcilla, qui annus eſt imperio mariti Decii poſterior, nam eum Bandurius ex Vaillantio recitat, eumque ipſe non vidit, et ipſe praetenſam hanc Vaillantii lectionem in dubium vocat. Neque moror etiam numum Daciae cum anno VII. in Hoſtiliano, cujus patrem Decium jam ante hunc Daciae annum occubuiſſe conſtat. Nam ab hoc ipſo numo confir-

p) l. c. p. 162.

matur etiam, quod refert Victor uterque et Zoſimus, Hoſtilianum caeſo patre aliquamdiu cum Gallo imperaſſe. Ceterum arctior eſſet haud dubie mendacium in his numis annorum catalogus, ſi omnes hactenus editi alterum examen ſubirent. Sane in muſeis Auſtriacis, quae utriusque populi numis ad *faſtidium* referta ſunt, complures ex iis videre non licuit, quos ſibi viſos profeſſi ſunt alii. Denique ex *hactenus* dictis ſatis apparet, Viminacii ac *Daciae* numos propter tot *fallaces* annorum numeros ad chronologicam imperatorum hiſtoriam nequaquam tantum adferre ſubſidii, quantum non paucis viris eruditis viſum.

Ex annis Viminacii rariſſimus eſt ANnus X., ſic ut timide ambigat Neumannus, utrum is revera in Viminacii moneta exiſtat q), etſi aliquot cum hoc anno promulgaverit Vaillantius. Vnicus Decii eſt in muſeo Caeſareo, in quo eum eſſe annum ſcriptum, nonnihil fidenter poſſim adfirmare. Quanta adeo fides ſit habenda Panelio, qui annum X. reperit non modo in numis utriusque Philippi, ſed et Decii, Etruſcillae, Herennii, et Hoſtiliani r) ſuapte patet.

MOESIA INFERIOR.

CALLATIA.

Ad Euxinum, condita ab Heracleotis Ponti, ut tradidere Strabo, Scymnus, et Memnon apud Photium.

Autonomi.

Epigraphe: K. ſolum. (Neumann.) ΚΑΛ. ΚΑΛΛΑΤΙ. ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ.

Typi:

ΚΤΙCΤΗC. *Caput Herculis.* (Pellerin, Mus. Caes.) Is nimirum per Heracleotas urbis conditor eſt habitus, ac propterea in averſa numorum hujus urbis habes ſaepe ejus attributa, *pharetram*, *clavam*, *arcum*. (Mus. Caes.) In numo ſimili apud Goltzium et male legitur ΚΑΛΛΑΤΙΑΣ, et male tribuitur Galatiae.

In aliis: *Cupido leone vectus ſ. facem.* (Pellerin.) *Delphinus clypeo adfixus.* (Ibid.) *Clypei plures in orbem diſpoſiti, ceu in numis Macedonum,* (Neumann.) ſed habetur idem quoque typus in moneta Paeſti Lucaniae, et Philadelphiae Lydiae. *Duo equites,* (Theupoli.) haud dubie Dioſcuri magnae per Pontum famae. *Spicae aut ſolae, aut juxta alium typum. Cybele ſedens.* (Mus. Caes.) Singularis est in Hunteriano ΦΙΛ. ΚΑΛ. *Clava.* Quae ſit ſignificatio τȣ ΦΙΛ. ignoro. Cl. Combius *Philocaleam* Ponti indicari cenſet.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

A Fauſtina jun. et Lucilla, quarum numi ſunt apud Arigonium, et in muſeo Caeſareo, usque ad Philippum jun.

Typi obvii variorum numinum. Inſignior eſt: *Hercules aprum Erymanthium geſtans;* (Mus. C. Vitzai.)

Literae ſolitariae : E. in Pellerinianis et in citato Vitzaiano, Γ. in autonomo Theupoli. Id genus literas frequenter in

q) Num. pop. P. II. p. 127. r) in num. Treboniani.

averſa numorum Moeſiae et Thraciae intuebimur, quas esse monetariorum notas veriſimile eſt, ut videbimus.

AE. RR.

DIONYSOPOLIS.

Ad Euxinum. A Plinio Thraciae inſeritur, dicta primum Cruni, deinde Matiopolis, denique cum e mari appulſa esset Bacchi statua, Dionyſopolis, ut narrat auctor anonymus peripli Euxini.

Autonomi.

Hoc nomine inſcripti aliquot recenſentur, verum non auſim definire, utrum huic prae altera Phrygiae ſint tribuendi. Juvat tamen eos hoc loco recenſere. Quibus id genus numi praeſto ſunt, ex fabrica augurium captent.

Caput muliebre velatum. X ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. *in corona ſpicea.* AE. III. (Theup.) ΔΙΟΝΥCΟΠΟΛΙΤωΝ. *intra quernam.* (*Pembrock.*)

Caput Sarapidis. X ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΕΙΤωΝ. *Mercurius.* (la Mortraye Voyage T. II. tab. 7.)

Caput muliebre, retro thyrſus. X ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Bacchus ſtolatus ſtans d. cantharum, ſ. thyrſum.* AE. II. (Mus. Caes.) Fabrica potius in Phrygiam invitat.

Caput Bacchi. X ΔΙΟΝΥCΟΠΟΛΕΩC. *Typus priori fere ſimilis* AE. Numum hunc Panelius Phrygiae tribuit. (Num. Ciſtoph. p. 39.)

AE. RRR.

Imperatorii.

A Severo uſque ad Gordianum eadem inſcriptione, typis variis, et obviis.

Literae ſolitariae: B. (*Vaill. in Sev.*) Δ. (Mus. Caes.) quos more ſuo Vaillantius annos imperii putat. Ii, in quibus hae notae reperiuntur, absque dubio hujus ſunt Moeſiae urbis.

AE. RR.

ISTRUS.

Ad Euxinum, primo Iſtri oſtio vicina, a quo et nomen accepit. Varie a veteribus ſcribitur, ut videre eſt apud Cellarium. Fuiſſe Mileſiorum coloniam docent Strabo, Scymnus, Plinius. Cum πολιχνιον eam vocat Strabo, loquitur de ſua aetate; nam fuiſſe olim potentem, teſtatur Ammianus [s]), et confirmant reſidui copioſi numi argentei, et aurei nonnulli.

Autonomi.

Epigraphe: ΙΣΤΡΙΑ. etiam retrograde, et ΙΣΤΡΙΗ., quae ſunt poſita pro ΙΣΤΡΙΑΝΩΝ et ΙΣΤΡΙΗΝΩΝ.

Typi perpetui: *Capita duo juvenilia in diverſum ſpectantia.* X *Aquila piſcem depaſcens.*

Haec capita Voſſius cenſet eſſe fluvii Iſtri, qui olim credebatur binis meatibus in mare exire, uno in Euxinum, altero in Adriaticum; nam oſtia Graecis et Latinis dicta fuere capita. [t]) Begerus ad urbis ſitum, qua finitur Europa et Aſia, refert. Cl. Wiſe capita Dioſcurorum putat. Haec enim ſidera nautis ſalutaria, et praeter-

s) L. XXII. t) Obſerv. ad Melam p. 125.

ea eorum ſatum ſecundum Pindarum: [u]) *μεταμειβομεναι δ' ἐναλλαξ ἁμεραν ταν μεν παρα πατρι φιλῳ Διϊ νεμονται, ταν δ' ὑπο κευθεσι γαιας, per vices diem unum apud patrem charum Jovem habitant, alterum ſub profunda terra,* hoc ſymbolo putat indicari. Quae poſtrema conjectura non modo ſumme eſt ingenioſa, verum etiam propterea veriſimilis, quia ſingularis fuit in Ponti urbibus Dioſcurorum cultus, quem numi ipſi ſatis manifeſtant.

Literae ſolitariae in area, ut: A. Λ. Ω. X: &c. monetariorum diſcrimina.

A V. apud Begerum et Pellerinium RRRR. AR. C. AE. RRR.

Imperatorii.

Caracallae et Alexandri Sev. (Vaill. Arigoni.)

Epigraphe: ΙϹΤΡΙΗΝΩΝ. *Typus inſignior: Serapis eques, humi lapis quadratus, aut arula.*

AE. RRR.

MARCIANOPOLIS.

Aliquanto a mari remotior, ſic vocata a Marciana Trajani ſorore, ut teſtantur Ammianus, et Jornandes, qui poſterior ejus exſtruendae occaſionem prodidit. [x]) Filiae Matidiae nomine conditam urbem *Matidianopolin,* atque etiam numum reperit ſolus Goltzius.

Autonomi.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙϹ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Cybele ſedens d. pateram.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Similem multo ante edidit Haymius, [y]) ſed cum in antica aliud non legeret, quam ΜΑΡΚΙΑ., caput anticae eſſe Marcianae ipſius credidit, quod tamen eſt genii urbis exemplo aliarum urbium.

AE. RRR.

Imperatorii.

Abundant a Severo ad Philippos usque.

Epigraphe conſtans: ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, vel: ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Typi ut in tanto numero eximie varii et etſi fere obvii, tamen mythologiam praeclare juvant. Illuſtriores ſunt:

ΑΓ. ΤΥΧΗ. *Aequitas ſtans,* in numo Elagabali. (Vaill.)

ΟΜΟΝΟΙΑ. Vide infra in *Concordia.*

* * *

Magiſtratus frequens in his numis mentio. Notatur praefixo Τ. vel ΤΠ. nempe *ὑπο.* Raro ejus potentia adſcribitur, quem fuiſſe *ἡγεμονα, praeſidem,* conjici forte poteſt cum ex numo rariſſimo, quem certa lineamenta Caracallam faciunt, tum pluribus aliis Alexandri hunc titulum praeferentibus; at in his non ſcribitur ΗΓΕΜονος, ut in aliarum urbium numis, ſed ΗΓεΜ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ, quod poſitum pro ΗΓεΜενε ab *ἡγεμαι, praeſum.* In numo ſimili Vaillantius legit: ΗΓ. Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ, ſed quam propoſui lectionem luculentam exhibet numus ſi-

u) Nem. Od. X. x) in Getic. c. 16. y) T. II. p. 270.)

milis muſei Caeſarei. Sed vide, quae de hoc magiſtratu diſſeram in proxima Nicopoli. Fuere autem inſcripti magiſtratus:

Sub Severo: ΦΛ. ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ. — ΦΑΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ. — Κ. ΓΕΝΤΙΑΝΟΥ. — Λ. ΚΥΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. — ΑΥΡ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. — ΑΥΡ. ΑΠΠΙΑΝΟΥ. — Sub Caracalla: ΑΥ. ΓΑΛΛΟΥ — ΚΥΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. — ΗΓεΜ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ. — Sub Macrino: ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. — ΑΓΡΙΠΠΑ. Vide de hoc in proxima Nicopoli. — Sub Elagabalo: ΙΟΥΛ. vel ΙεΛ. ΑΝΤ. ϹΕΛΕΥΚΟΥ. — ϹΕΡΓ. ΤΑΤΙΑΝΟΥ. — ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ. — Sub Alexandro: ΤΙΒ. ΙΟΥΛ. ΦΗϹΤΟΥ. — ΗΓεΜ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ. — ΦΙΡ. ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ. — Ιε. ΓΕΓεΛΙΚ. — Sub Gordiano: ΤΕΡΤΥΛΛΙΑΝΟΥ. — ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. Sub Philippo: Τ. ΜΕϹϹΑΛΑ. — Λ. ΚΥΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ.

Concordia notatur in praeſtante numo max. mod. Gordiani: ΟΜΟΝΟΙΑ, *Gordianus togatus ſtans dexteram jungit cum muliere capite turrito adſtante.* (Mus. Caes.) Ex ipſo typo liquet, indicari ὁμόνοιαν urbis cum imperante.

Litera ſolitaria Є, qua annum V. imperii indicari ait Vaillantius. ²) Verum cum ea, neque alia, in omnium fere imperatorum numis reperiatur, mirum ſane, unum hunc annum a Marcianopolitis monetae inſertum. Ad haec cum idem Є obvium ſit in Macrini quoque numis, qui altero imperii anno caeſus eſt, certi ſumus, annum imperii notare non poſſe, ſed eſſe notam monetarii, ut in plerisque hujus tractus numis.

AE. C.

NICOPOLIS.

Mediterranea ad Iſtrum, et Iatrum in hunc exeuntem ſecundum Jornandem. ᵃ) Condita a Trajano, indicium victoriae Dacicae, ut ait Ammianus. ᵇ)

Autonomi.

Non exſtant, dempto unico, qui ſimul concordiam notat, quem ſic deſcribit Motrayus: (Voyage T. I. tab. 14. n. κζ.) ΝΙΚΟΠΟΛΙ. ΠΡΟϹ. Ι. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. cornucopiae.* ✕ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Luna et aſtrum.* AE. III.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Horum primus a Vaillantio, Morellio ᶜ), et in muſeo Theupoli recenſetur cum capite ipſius conditoris: ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙϹ. ΤΡΑΙΑΝΟϹ. ϹΩΤΗΡ. ΤΗϹ. ΠΟΛΕΩϹ. *Caput laur.* ✕ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙϹ. *Victoria gradiens.* AE. II.

At enim hic numus eſt forte Nicopoleos Epiri.

Sequitur apud Vaillantium alter Hadriani. In muſeo Caeſareo his numis locuplete primus eſt Commodi, reliqui usque ad Gordianum magno numero excurrunt.

---

²) In Gordiano. ᵃ) in Getis. ᵇ) L. XXXI. c. 16. ᶜ) Spec. p. 213.

Epigraphe: ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, rarius ΝЄΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, addita Iſtri mentione, de qua infra.

Typi inſigniter variant argumentis plerumque mythologicis. Ex his unus memorandus videtur:

ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜΟϹ. *Senatus, populus. Paſtor rupi inſidens dexteram ſupra caput attollit, ſ. pedum, pro pedibus canis, pone arbor*, in numo Domnae. (Vaill.)

Mirus nexus paſtoris cum ſenatus populique epigraphe.

* * *

Magiſtratus in numis II. formae plerumque inſcribitur praefixo Υ. vel ΥΠ. Sunt vero

Sub Severo, Caracalla, Geta: Α. ΑΥΡ. ΓΑΛΛΟΥ. — ΦΛΑΟΥ. — ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ. — Λ. ΟΟΥΙΝΙ. ΤЄΡΤΥΛΛΟΥ. (Mus. Caeſ.) ΑΠΟΛΛΑΥС. (Theup.)

Sub Macrino et Diadumeniano: ΑΥΡ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. — СΤΑ. vel СΤΑΤΙ. vel СΤΑΤΙΟΥ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. — ΑΙ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. — ΚΛ. ΚΥΙΝΤΙΛΙΑΝΟΥ. — Κ. vel ΚΛΑΥ. ΑΓΡΙΠΠΑ. — ΜΑΡΚ. ΑΓΡΙΠΠΑ. Hunc Agrippam Froelichius [d]) eundem putat, de quo Dio in fragmentis a Falcone editis: *Marcium Agrippam* Macrinus *in Pannoniam primum, deinde in Daciam cum praeſidis poteſtate* (ἡγεμονευσαντα) *miſit*. Fuiſſe eum conſcium caedis Caracallae a Macrino patratae tradit Spartianus: *non ignorantibus Marcio Agrippa, qui claſſi praeerat.*

Sub Elagabalo: Α. ΝΟΒ. vel ΝΟΒΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. vel ΡΟΥΦϐ. Vaillantius et Froelichius numos hoc magiſtratu inſcriptos promiſcue tribuerunt jam Caracallae, jam Elagabalo. Cum Caput in his numis ſit admodum juvenile, ſi eſſent Caracallae, fuiſſent ſignati vivo adhuc Severo, ac tum mirum foret, non exſtare numos Severi, Domnae, Plautillae, Getae cum eodem magiſtratu etſi in Nicopolis numis ſaepe prodito, ut revera non exſtant. Et vero etiam lineamenta Elagabalum facile probant.

Sub Gordiano: СΑΒ. ΜΟΔЄСΤΟΥ.

Quaeri jure poteſt, utrum varia haec nomina, quae tam hujus Nicopolis, quam praecedentis Marcianopolis monetae inſcripta leguntur, indicent magiſtratum domeſticum, an ἡγεμονα, ſive totius provinciae praeſidem. Pro hoc praeſide valida hercle ſunt argumenta, I. Fl. Vlpianus, Pontianus, Agrippa inſcripti quoque ſunt numis Marcianopolis, et quidem ſub iisdem imperantibus, unde ſequitur, fuiſſe eos magiſtratum, cujus poteſtas latius in provinciam porrigebatur, quod magiſtratui domeſtico non convenit. II. Paullo ſupra in Macrini numis vidimus Marcium Agrippam, et revera hoc nomine praeſidem ab eodem Macrino in Pannoniam, Daciamque miſſum diximus, cum qua forte tum Moeſia conjuncta fuerit. At contra eſt I., quod ἡγεμονες nunquam ſibi praepoſitionem ΥΠΟ praefixere, poſito ſemper abſolute v. g. ΗΓЄ. ΤΟΥΛ. ΜΑΞΙΜΟΥ. Verum iſtud levius, merique, ut videtur, res arbitrii. II. quod multo pugnat validius: ſi his nominibus vere notaren-

d) IV. Tent. p. 293.

tur praeſides , ſequeretur , ſub Macrini imperio , quod nonniſi annum , et menſes duos duravit , quinque varios fuiſſe praeſides , quia totidem varios cum hujus , filiique capite numis inſcriptos habemus , et forte his adhuc plures , quia nondum omnes nobis Nicopolis numi cogniti ſunt. Verum eſt , idem argumentum pugnare etiam contra magiſtratum domeſticum , atque ut verum fatear , nondum reperi , quo pacto difficultatem hanc expediendam putem.

Mentio ſitus ab adluente urbem Iſtro ſic: ΠΡΟC. I. IC. ICT. ICTP. ICTPO. ICTPON. etiam ΠΡΟC. ICTPΩ. , quo addito facile ejus numi a numis aliarum urbium eodem nomine praeditarum dignoſcuntur. Ad quod diſcrimen confert etiam , quod nullus numus , qui Trajano prior ſit , huic poſſit Nicopoli tribui.
AE. C.

T O M I.

Ad Euxinum verſus Iſtrum , ab Ovidii exilio celebres.

Autonomi.

In horum vetuſtioribus , quantum ex fabrica apparet , eſt epigraphe: TOMI. In his typi: *Equi duo medio corpore imminente unicuique aſtro.* (Pellerin. Mus. Caes.) *Aquila fulmini inſiſtens inter duos pileos Dioſcurorum.* (Mus. Caes.) Ex poſteriore hoc numo apparet , etiam equos numi prioris eſſe Dioſcurorum , ſatis jam alias eorum per Pontum cultu cognito.

Recentioris aetatis ſunt inſcripti: TOMITΩN. TOMEITΩN. TOMITHNΩN. (Pellerin , Mus. Caes.)

TOMOC. vel : TOMOC. KTICTHC. vel : TOMOY. HPΩOC. *Caput Tomi laureatum, rarius diadematum.* (Mus. C.)

Docent hi numi, creditum Tomitanis, Tomum quempiam , de quo tamen altum apud veteres ſilentium , fuiſſe urbis ſuae conditorem. Forte is dux fuit coloniae Mileſiae in hanc oram profectae; nam Ovidius hanc urbem *Miletida* vocat [e]), et alio loco [f]):

Huc quoque Mileto miſſi venere coloni.

Verum iſtud non conſpirat cum verbis ejusdem Ovidii narrantis eodem loco , urbi nomen inditum , quod illic Medea, quo inſequentem patrem moraretur, fratrem Apſyrtum in fruſta diſſecuit, in qua ſententia fuere etiam Apollodorus et Stephanus. Variavit igitur Tomitanorum opinio de urbis ſuae origine.

* * *

ЄPMOΓЄNOY. *Protome Palladis.* Ж TOMITHNΩN. *Amazon eques.* AE. II. (Pellerin.)

Patet ex hoc numo, etiam Amazonum hiſtoriam cum Tomis connexam , etſi nullo iſtud auctore nobis cognitum.

* * *

Magiſtratum, ſed nulla dignitatis mentione, et raro inſcripſere numis. ЄPMOΓЄNOY mox vidimus. ΘЄOΦI. in numo muſei Caeſarei.
AE. R.

e) Triſt. I. eleg. 9. f) Triſt. III. eleg. 9.

Imperatorii.

Exſtant a Trajano usque ad Philippos ſecundum Vaillantium et Pellerinium, Tiberii unum reperit Seſtinus g).

Epigraphe ſimpliciter ΤΟΜΙΤΩΝ usque ad Aurelium; deinde ΤΟΜЄΩC additis titulis, de quibus mox.

Typi nihil memoratu dignum offerunt.

Metropolis et mentio ſitus: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΜЄΩC. fere conſtanter inde ab Aurelio, ſed το ΜΗΤΡΟΠ. jam legitur in numo Antonini muſei Theupoli. Ergo ab hoc videtur metropoleos dignitatem nacta, forte tum, quando Tauroſcythas Olbiopoli infeſtos miſſis auxiliis repreſſit, ut refert Capitolinus. Singularis eſt inſcriptio in numo Mamaeae: ΤΟΜЄ. ΠΟΝΤ. (Pellerin Mel. II. p. 186.) Additur verbum ΠΟΝΤΟΥ, quod urbs Ponto adſita eſſet, non quod is tractus Pontus proprie vocaretur, quo nomine aliquot Aſiae minoris provinciae Euxino adſitae vocatae fuerunt. Ex eadem cauſa etiam Apollonia Thraciae addit: ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Neocoratus notatur in unico Domnae: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. ΝЄΩΚ. in area Δ, (Pellerin.) in quo, etſi urbis nomen deſit, tamen ſatis per reliquum epigraphes modum, et literam Δ Tomi indicantur.

Navarchis. Hunc illi quoque honorem acceſſiſſe docet inſignis numus Caracallae: ΜΗΤΡΟ. ΝΑΥ. ΠΟΝ. ΤΟΜЄΩC, (Pellerin Suppl. II. p. 56.)

Literae ſolitariae. In area plerumque viſitur ſolitarium Δ. Vaillantius in explicandis his literis peracutus, at fere ſemper infelix, illo notari ΤΕΤΑΡΤΗΣ putat, quaſi Tomi quarta fuiſſent metropolis Ponti, cum in Ponto Aſiae minoris jam tres eſſent, Nicomedia, Amaſia, et Neocaeſarea h). Verum in muſeo Caeſareo ſervantur numi Aurelii, et Tranquillinae, apud Pellerinium Plautillae, in Theupoli Otaciliae cum litera Γ. Qui obtuſiore ſumus ingenio, harum literarum ſenſum nos ignorare profitemur, et inter notas monetariorum ſolito ac percommodo effugio amandamus. Tamen illuſtrius quiddam illis indicari, veriſimile facit numus Alexandri apud Arigonium, in quo litera Δ ipſi templi fronti inſerta eſt.

AE. C.

THRACIA.

Amplae hujus regionis moneta pro varia urbium aetate ac ſitu variae eſt naturae. Quae mari Aegeo, Propontidi, Ponto adſitae fuere, pleraeque coloniae Graecorum, et pervetuſtae famae, quales ſunt Abdera, Aenus, Maronea, atque etiam vicina inſula Thaſus, remotiſſimo aevo copioſos et lautos ex argento numos ſignavere, Thracia mediterranea tum adhuc barbara, et egenis regibus ſerviente. Poſt Alexandri M. mortem eam ſibi vindicavit Lyſimachus, cujus poten-

g) Lett. T. IV. p. 91.

h) Num. Graec. p. 209.

tiam ac opes in hunc diem teſtantur numi frequentes aurei argenteique pondere ſuo conſpicui. Ab ejus morte Thracia lacerata a Gallis advenis, ſubinde reges iterum indigenas, atque hos demum Romanis obnoxios habuit, dum ab his in provinciam redigeretur. Quo iſtud tempore contigerit, vetus eſt inter eruditos diſſidium. Alii factum iſtud a Claudio ſtatuunt, ſecuti Euſebii Chronicon, ejusque adſeclam Syncellum, alii a Veſpaſiano, quia de hoc Suetonius: [i]) *item Thraciam, Ciliciam, et Commagenen ditionis regiae usque ad id tempus, in provinciarum formam redegit*, ſed quo loco non pauci viri praeſtantes pro *Thraciam*, *Ciliciam* legendum putant: *Tracheam Ciliciam*, nam conſtat, Ciliciam diviſam fuiſſe in Campeſtrem, et Tracheam, ſive aſperam. At enim Suetonii lectionem vulgatam de Thracia a Veſpaſiano in provinciam redacta confirmat quoque Eutropius, ejusque metaphraſtes Graecus Paeanius. Vide de hac lite plura in eruditorum ad hunc Suetonii locum commentariis. Euſtathius in ſuis ad Dionyſium notis bis narrat Veſpaſianum Thraciam ab Europa ſeparaſſe. [k]) Quod deinde fuerit ejus regimen politicum, non ſatis conſtat. Scribit Plinius junior, [l]) Byzantios miſiſſe annuum legatum ad eum, qui Moeſiae praeeſt, publice ſalutandum. Ex quo conjici poteſt, Thraciam tum cum Moeſia fuiſſe conjunctam, ut revera docuit Dio, antiquitus binis vel ternis provinciis unum praefuiſſe. [m]) In eadem epiſtola narrat Plinius, coercitos a ſe Byzantiorum ſumptus, qui ſingulis annis legatum Romam miſerant ad ſalutandum principem, unde colligi poſſet, Thraciam tum ſub Bithyniae rectore ſtetiſſe, quia tum Plinius Bithyniam cum Ponto rexit. At enim veriſimile eſt, Plinium non poteſtate ordinaria rexiſſe Bithyniam, ſed legatum poteſtate extraordinaria a Trajano ad inſpiciendum urbium ſtatum illuc miſſum, ut dicetur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Quare fieri poterat, ut ejus imperium ad nonnullas etiam Thraciae urbes tum pertineret. Sub Trajano et Hadriano conditae urbes, a conditoribus, eorumque familia nomen nactae, ut Trajanopolis, Plotinopolis, Hadrianopolis, quae eſſent praeſidio adverſum barbaros, jam tum a Boreali tractu imperio metuendos. Numi Bizyae, Perinthi, Philippopolis ſub Trajano, Hadriano, Antonino cuſi legatos Auguſti pro praetore inſcribunt, nimirum quia Thracia fuit Auguſtorum provincia. Dicuntur in numis vel πρεσβευται ſimpliciter, vel πρεσβευται και ἀντιστρατηγοι. Sed factum ſub Antonino, ut deinceps Thraciae rectores non amplius πρεσβευται in numis vocarentur, ſed ἡγεμονες, *praeſides*. Vaillantius quidem jam Domitiani numum Anchiali ſignatum prodidit, qui Ap. Claudium Martialem ἡγεμονα appellat, ſed vereor, ut ejus numi teſtimonio ſtari poſſit, quem is ex Leon. Auguſtino auctore non ſatis idoneo citat. Idem praeſes exſtat in binis numis Serdicae muſei Caeſarei, ſed cum capite L. Veri. Cur eos, qui antea dicti ſunt legati,

i) Cap. 8. k) ad v. 270. et 323. l) L. X. epiſt. 52. m) L. LIII. §. 12.

ſubinde, et conſtante quidem lege, appellare libuerit ἡγεμονας, incertum ſane. Sed de his praeſidibus commemorare hic plura non libet, quia de iis ex propoſito agetur alibi.

* * *

Totius gentis nomine binos edidit Vaillantius cum capite Caracallae: ΚΟΙΝΟΝ. ΘΡΑΚΩΝ., quos ſignatos fuiſſe apud Philippopolin, ex hujus numis patebit.

ABDERA.

Ad mare Aegaeum, urbs Thraciae *olim* potentiſſima, atque ut ab incolarum ſtupore, ita a viris nonnullis inſignibus, Democrito, Protagora, aliisque famigerata. Teſtibus Mela et Solino eam condidit Abdera Diomedis ſoror, regis in hoc tractu ab immanitate cogniti. Secundum celebre monumentum Herculeum, quod poſt alios vulgavit Marinius [n]), ΠΟΛΙΝ. ΑΒΔΗΡΑΝ. ΕΠΙ. ΘΡΑΚΑΣ. ΗΡΑΚΛΗΣ. ΩΚΙΣΕ., *urbem Abderam Thraciae Hercules condidit*, nempe cognominem Abdero Thronici F. Vide et Apollodorum [o]), et Philoſtratum [p]). At verum conditorem ex hiſtoria mox dabimus.

Autonomi vetuſtiores.

Procedant primum ii, qui Abderae nomen diſſimulant:

Gryphus in occaſum verſus, in area ΑΣΠΑ. *vel* ΗΡΟ. ☧ *Quadratum in 4 partes ſectum.* AR. I. (Hunter in numis Teii Ioniae.)

Eadem adverſa. ☧ *Dicta in quadrato, quod continetur in majore altero, cui inſcriptum* ΑΡΤΕΜΩΝ *addito hederae folio.* AR. I. (Ibid.)

Eadem adverſa. ☧ ΑΝΑΞΙΠΟΛΙΣ. *Quadratum, intra quod figura gradiens d. pateram praefert.* AR. I. (Pellerin.)

Eadem adverſa. ☧ ΕΠΙ. ΠΡΩΤΩ. *Quadratum, intra quod tres ſpicae.* AR. III. (Pellerin.)

Gryphus et Abderae noſtrae, ut ex proximis numis videbimus, et Teii Ioniae, quae illius fuit metropolis, perpetuus eſt typus. Difficile adeo eſt definire, cum in deſcriptis modo numis nomen urbis non addatur, utri eos jure tribuendos putemus. Cl. Combius priores duos Tejis tribuendos duxit. Mallem tamen eos vocare Abderam, quia numi Maroneae vicinae et Aeni ſpectatis omnibus cauſis ſimillimum habent modum. Ad haec ingenioſe conjecit Neumannus noſter, videri Tejis tribuendos numos, in quibus gryphus orientem reſpicit, Abderae, in quibus is in occaſum vertitur, et fateor, in numis iis, qui ſe adſcripto urbis nomine diſtinguunt, experimentum iſtud raro fallere. Ejus adfine exemplum praebent etiam in moneta ſua Apollonia et Dyrrhachium. Abderitae gryphi typum ex metropoli Teo petivere, unde et ejus cauſa petenda. Ceterum Teji, cum ferre nollent Perſarum contumelias, Abderam conceſſere, unde dictum: Αβδηρα καλη Τηιων αποικια, *Abdera pulchra Tejorum colonia*, de qua Tejorum fortuna vide Strabonem et Herodotum.

n) Iſcriz. Alb. p. 150. o) L. II. c. 4. § 8. p) Icones L. II. c. 25.

Gryphus ſedens. ✠ *Quadratum incuſum.* AR. (Mus. Caes. Pellerin.)

ΕΚΑΤΑΙΟΣ. *Aquila volans intra quadratum.* ✠ *Gryphus ſedens, infra quem folium hederae.* AR. II. (Mus. Caes.)

Numus prior vetuſtiſſimus eſt arguente illud quadrato partis averſae, quod deinde arte ſenſim proficiente in hoc praecipue tractu retentum quidem teſtibus numis urbium vicinarum Aenii, Maroneae, Thaſi, ſic tamen, ut non amplius introrſum hiaret, ſed exſtaret, et typorum, quos inferre libuit, eſſet patiens.

* * *

ΑΒΔΗΡ. *Gryphus jacens.* ✠ ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ. *Vir nudus ſtans ſ. arcum praetendit, d. corollam, pro pedibus hinnulus, omnia intra quadratum.* AR. II. (Mus. M. D.)

Eſt hic quoque numus operis perantiqui, et a me olim editus q). Argumentum averſae explicare difficile.

Autonomi recentiores.

ΕΠΙ. ΕΚΑΤΟΝΥΜΟΥ, *vel alio magiſtratu. Caput juvenile nudum intra quadratum.* ✠ ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ. *Gryphus ſedens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Apollinis. ✠ ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ. *Gryphus ſedens.* AR. II. (Hunter.)

Epigraphe ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ, eaque frequentior, Ionica eſt, quia, ut dictum, Abderitae ipſi Iones. Quare et Democritus Abderita Ionice loquens inducitur a Luciano r), et teſte Aeliano s) Hippocrates Dorienſis, quippe Cous, in Democriti gratiam libros ſuos Ionice ſcripſit. ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ alterius numi dialecti communis eſt a gentili Αβδηϱιτης. Caput anticae numi prioris veriſimile eſt eſſe Timeſii Clazomenii, quem coloniae Tejae fuiſſe ducem, condidiſſe Abderam, a Thracibus deinde pulſum ab Abderitis tanquam heroem cultum tradit Herodotus t).

* * *

Magiſtratus in recto poſitus, aut praefixo ΕΠΙ, ut vidimus. Ejusdem generis eſt memoratum Goltzio in ſimili numo: ΕΠΙ. ΔΙΟΣ. ΛΑΙΟΥ., ex quo Jovem neſcio quem elicuit Begerus u).

* * *

Numulos argenteos, in quorum una parte eſt *Caput muliebre adſcripto* A *vel* A. K. altera *Jupiter ſedens*, reſtituendos Arcadiae, docebitur in hujus moneta.

AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt Veſpaſiani, Antonini, Aurelii, Fauſtinae jun. (Vaill. Pellerin. Arigoni.)

Epigraphe ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ, typis obviis.

AE. RRR.

AENVS.

Ad Hebri oſtia, urbs vetuſta et numis vetuſtis nobilitata.

Autonomi.

Caput galeatum. ✠ ΑΙ. *Caduceus.* AR. III. (Mus. M. D.)

ΑΙΝΙ. *inſcriptum galeae, qua caput*

q) Num. vet. p. 53. r) in vitar. auct. s) V. H. L. IV. c. 20. t) L. I. § 168. u) Obſerv. in num. ant.

juvenile tegitur. ✠ ΑΝΙΑΔΑΣ. *Capra intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

• *Caput galeatum.* ✠ AINION. *Capra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.) *Caduceus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum pleriſque eſſe Aeneae creditum eſt, a quo conditam Aenum prodidere Virgilius, Mela, Conon x) et Plinius, quamvis alii eam gloriam Aeniae, quae fuit in peninſula Pallene veteris Thraciae, tribuant. Vide Dionyſium Halic. y) et Cononem z). Quin ſecundum illuſtre monumentum Herculis res geſtas continens, quod reſtituit Marinius a), Aenus noſtra jam ante Aeneae fugam ſtetit. At enim judicio Pellerinii caput illud verius eſt Mercurii; nam in aliquorum averſa ſiſtitur caduceus hujus dei attributum, et in uno Pellerinii ipſe ſtans; ex quo patet, praecipuum fuiſſe ejus dei in hac urbe cultum. Etiam caper, qui plerumque horum numorum averſam occupat, ad Mercurium pertinet, et ſaepe huic in veterum monumentis additur, nimirum ut explicat Pauſanias b), quia paſtorum deus eſt, et armenta tuetur.

Similem numum inſcriptum AINI. Paciaudus Aeniam Macedoniae refert c), quae ſententia eo plane refellitur, quod in aliis ſimilibus plene ſcribitur totum AINION, quod ſecundum omnium teſtimonia fuit gentile Aeni noſtrae, cum aliarum urbium cum nomine adfini gentile diverſum ſit, de quo vide Cellarium, et Stephanum.

Caput adverſum juvenile galeatum. ✠ AINIOI. *Sedile, ut videtur.* AR. III. (Pembrock.)

Singulare eſt gentile in recto multitudinis. Eodem modo habemus et ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΙ.

AR. R. AE. RR.

Imperatorii.

Talem unum vulgavit Pellerinius. Eſt Hadriani typo *Fortunae*, Epigraphe ſingularis: ΑЄΙΝΙΩΝ. ЄΝ. ΘΡΑΚΗ.

Alium Caracallae nuper muſeo Caeſareo intuli: ΑΙΝΙΩΝ. *Vir ſeminudus ſtans equum freno retinet.*

Alium recitat Catalogus d'Ennery d): ΑΥΤ. ΚΑΙϹ. Π. ΗЄΑΤ. ΠЄΡΤ. *Caput laur. Pertinacis.* ✠ ΑΗΝΙΩΝ. *Diana Epheſia intra templum.* AE. I. Auctor ejus catalogi hunc numum vere antiquum praedicat. Sed turbat ſcriptum ΗЄΑΤ. pro ЄΛΥ. vel ЄΛΒ., quod ſuſpicari facit, numum ab artifice linguae Graecae parum perito confictum, tum et inſolens ΑΗΝΙΩΝ.

AE. RRRR.

AGESSVS.

Vno Goltzio *autonomum* edente, ſed quem eſſe Crotonis, in hujus numis probavimus.

Imperatorium quoque Trajani unus citat Harduinus ex muſeo regis Galliarum, aliis omnibus ignotum.

---

x) ap. Phot. narrat. 46. y) L. I. c. 49. z) l. c. a) Iſcriz. Alban. p. 150. b) Corinth. p. 117. c) Animadv. in num. M. Ant. p. 78. d) pag. 477.

ANCHIALVS.

In ſeptentrionem ad Euxinum.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. *Typi* multiplices et ignobiles.

Magiſtratus praeſes in numo Domitiani: ΗΓΕΜ. ΑΠ. ΚΛ. ΜΑΡΤΙΑΛΟΥ., quem ex Leon. Auguſtino citat Vaillantius. Idem magiſtratus eſt etiam in binis numis Serdicae, ſed cum capite L. Veri. Vide Prolegomena ad Thraciam.

ΗΓЄ. ΣΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ, in numo Severi. (Pellerin.)

Litera ſolitaria Є more hujus tractus.

Nomen ab Imperatore Trajano ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ, quod proponi coepit ſub Severo, et in ſequentibus raro omiſſum eſt.

* * *

Cum altera fuerit adhuc Ciliciae Anchialus, adhaeſere nonnunquam antiquarii, utri numos inſcriptos ΑΓΧΙΑΛЄΩΝ tribuendos putarent. Cum additur magiſtratus Ηγεμων, aut ΟΥΛΠΙΑΝΩΝ, aut ſolitarium Є, facile κριτηριον, quia in hujus tantum tractus numis tria haec valuere. In aliis, in quibus haec deſunt, varia fuit eruditorum cenſura. Vaillantius tres Severi, unum Tranquillinae, qui ΑΓΧΙΑΛЄΩΝ tantum inſcribuntur, Anchialo Ciliciae tribuit. Hujus exemplo Harduinus, auctor muſei Theupoli, aliique numos ſic inſcriptos jam huic, jam alteri Anchialo adjudicavere. Sed enim illorum cum fabrica, tum typi reſtituendos omnes Thraciae ſuadent, aut certe nulla ſuppetit ratio, cur in Ciliciam ſint ablegandi. Eadem confidentia Haymius Maximini numum, in quo tres Nymphae ſtantes, Anchialo Ciliciae largitur [o]. At ipſe typus monet, numum Anchialo Thraciae reſtituendum, nam idem occurrit in numis Apolloniae vicinae, cui Anchialus noſtra obnoxia fuit teſte Strabone: ειτ' Αγχιαλη πολιχνιον Απολλωνιατων, *deinde Anchiale urbecula Apolloniatarum.* Hactenus igitur certus Anchiali Ciliciae numus conſpectus non eſt. *AE. C.*

APOLLONIA.

Ad Euxinum prope Anchialum.

Autonomi.

Caput Apollinis. ⚹ ΑΠΟΛΛΟΝΙΔ. ΠΟΝΤΟΥ. ΚΟΡΣ. *Duae faces.* AE. III. (Panel Mem. Trev.)

Etſi in lectione vocabuli primi videatur ineſſe mendum, huc tamen numum pertinere dubitari vix poteſt propter ſequens ΠΟΝΤΟΥ, ut patebit ex imperatoriis.

* * *

Autonomos argenteos: ΑΠΟΛ. cum typo trium Nympharum ſaltantium hujus eſſe Apolloniae cenſuit Pellerinius; verum eſſe Apolloniae Illyrici, in hujus urbis moneta demonſtrabitur. *AE. RRRR.*

Imperatorii.

Horum nullum vidit Vaillantius, neque ex iis, quos aliis hujus nominis ur-

o) Tab. II. p. 353.

bibus tribuit, unus videtur huc revocandus. Quatuor tamen, qui jure huc pertinent, protulit Pellerinius: (Rec. III. pag. 203.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΗΤΕΩΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ. *Tres Nymphae chorum ducentes*, Domnae. Alius ſimilis Diadumeniani f).

De hoc typo redibit mentio in numis Apolloniae Illyrici. Eodem quoque uſa eſt vicina *Anchialus*, ſed conſtat etiam, eam huic Apolloniae paruiſſe, ut in ejus moneta dictum. Epigraphe eſt Ionica, ſed et conſtat ex Strabone, fuiſſe Apolloniam Mileſiorum coloniam.

Eadem epigraphe. Mulier ſ. haſtam ſedens in templo tetraſtylo, Severi.

ΑΠΟΛΛΩ. ΠΟΝΤ. *Pallas ſtans*, Caracallae.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Π. *Aeſculapius ſtans*, Gordiani.

Ex epigraphe numorum hujus urbis, ut et Tomorum, qui in numis dicuntur *Μητροπολις Ποντȣ*, apparet, etiam urbes hujus tractus Ponto Euxino adſitas ab hoc nomen traxiſſe.

AE. RRR.

ARISTAEUM.

Haemo impoſitum. Numos ΑΡΙΣΤΙΩΝ ab aliquibus huic urbi tributos eſſe Cnoſſi Cretae, dicetur in numis hujus oppidi. Addidit alium Combius ex Hunteriano: *Caput Palladis.* ✕ ΑΡΙ. *Aries.* AE. III. Situs urbis mediterraneus in interiore Thraciae regione, et in vertice Haemi parum favet numo Graece inſcripto, et qui eſt aevi vetuſtioris. Ad haec Ariſtaeum vix ac ne vix quidem cognitum. Mallem igitur hunc numum alteri urbi tribuere, et quidem Clazomenis, ut recte conjicit Cl. Seſtinus. (Lettere p. 48.) Enim vero iidem in harum numis ſunt typi, et nonnunquam in his omiſſum videmus urbis nomen inſerto ſolo magiſtratu.

BISANTHE.

Supra Cherſoneſum ad Propontidem, Samiorum colonia, Bacchi Cererisque donis hodieque dives teſte Pocokio g).

Autonomi.

Horum tres ſunt in gaza Caeſarea.

Epigraphe: ΒΙΣΑΝ. ΒΙΣΑΝΘΗΝΩΝ.

Typi: *Caput Cereris velatum.* ✕ *Corona ſpicea.* — *Caput Apollinis.* ✕ *Tripus.* — *Caput Palladis.* ✕ *Noctua.* In alio: *Caput Bacchi.* ✕ ΒΙ. *Botrus.* (Neumann.)

AE. RR.

BIZYA.

Mediterranea in regione Aſtica verſus Euxinum ſita.

Autonomi.

Caput Neptuni. ✕ ΒΙΖΥΗΝΩΝ. *Juppiter nudus ſtans ad aram ſacrificat.* AE. III. (Neumann.)

Caput Jovis. ✕ ΒΙΖΗΝΩΝ. (*ſic.*) *Victoria gradiens.* AE. III. (Mus. Caes.)

Alios duos addidit Hunterus, quorum unus inſcribitur: ΒΙΖΤΑΝΩΝ.

AE. RR.

---

f) Seſtini T. IV. p. 92. g) Deſcr. of Eaſt. T. III. p. 143.

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Philippum, quo poſtremo imperante inſignes maximae formae numos feriit.

Epigraphe conſtans: ΒΙΖΥΗΝΩΝ.

Typi: *Serapis*, *Iſis*, *Harpocrates*, *Aeſculapius cum comitatu ſuo.* In numo Philippi: *Mars d. haſtam ſ. ſcalam, et clypeum gerens.* (Arigoni.)

Magiſtratus: primum *legatus*, quem Vaillantius in numo Hadriani legit: ЄΠ. ЄΙΤΙ. ΡΟΥΦΟΥ. ΠΡЄϹ. ΚΑΙ. ΑΝΤΙ. ΤΟΥ. ϹЄΒ., quod ſic reddit: *ſub Itio Ruſo legato et propr. Auguſti.* Eodem fere modo is proponitur a Spanhemio [h]). Pellerinius in ſimili ſuo legit: ЄΠЄΙ. ΤЄΙ. *ſub Tito* [i]). Alterius generis magiſtratus *praeſes*: ΗΓЄ. ΠΟΜ. ΟΥЄΠЄΙϹΚΟΥ. in numo Antonini [k]). Vopiſcus legitur etiam in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis.

Litera ſolitaria B in numo Pellerinii [l]). *AE. R.*

BYZANTIVM.

Ad Bosporum Thracium, jam olim urbs illuſtris, ſitu, portuque commodo, fertilitate ſoli, opulento pelamidum piſcatu ex mira cauſa, de quibus vide Tacitum [m]). Multo deinde illuſtrior, quando urbi aeternae aequata *Conſtantinopolis*, et *Nova Roma* dici coepit.

Veterem Byzantiorum monetam fuiſſe ferream, docuere auctores magni nominis, Ariſtophanes [n]), et qui ibi a Scholiaſta citatur, Plato comicus; praeterea Pollux [o]), et Heſychius [p]). Cum ait Ariſtides rhetor [q]), *ει Βυζαντιοι σιδηρω νομιζουσι, ſi Byzantii ferrea pecunia utuntur*, aut vetera tempora reſpicit, aut, ſi ſua, certiſſime fallitur, nam ejus aetate aeream ab iis ſignatam, numi eorum ſuperſtites invicte docent. Ceterum qualescunque fuere ferrei hi Byzantiorum numi, eorum nullus ſe hactenus antiquariorum oculis obtulit.

Bandurius omnes hujus urbis numos, quotquot viderat, collegit, et aeri inciſos propoſuit in imperatoribus Orientis Tom. II. pag. 456, quam illis curam jam olim impendit Ducangius in Conſtantinopoli Chriſtiana ſub initium.

Autonomi.

Epigraphe ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

Typi ſunt capita variorum numinum, eorumque in averſa attributa.

Illuſtriores numi alii ſunt:

Caput Cereris velatum. ☧ ЄΠΙ. ϹΦΟΔΡΙΑ. in alio: ΕΠΙ. ΜΕΝΙΣ - - *Neptunus ſeminudus ſcopulo inſidens d. acroſtolium, ſ. tridentem reclinatum tenet, in area monogrammata.* AR. I. (in meis Num. vet. p. 56. Dutens Explic. p. 45. Pembrock P. II. tab. 38.

Eadem adverſa. ☧ ΒΥΖΑΝΤ. ΚΑΛΧΑΔ. *Idem typus.* AE. fere I. (Mus. Caes. Wilde p. 45.

Horum prior urbis mentionem diſſimulat; loquacior alter pro una duas urbes objicit Byzantium, et Chalcedonem, urbes vicinas, et ſolo Bosporo diremptas.

---

h) Tom. II. p. 588. i) Mel. II. p. 69. k) Pellerin Mel. II. p. 77. l) l. c. p. 77. m) Ann. XII. 63 n) Nub. v. 248. o) L. VII. § 106, et L. IX. § 78. p) in Σιδαρεοι. q) Orat. Plat. T. II. p. 145.

Certum igitur, quoniam idem in utroque typus, utrumque in alterutra urbe ſignatum, praeferendum tamen Byzantium, quoniam ſolebant Byzantii inſcribere magiſtratum praefixo ЕΠΙ. De typo Neptuni vide variorum conjecturas in meis Num. vet. et apud Wilde [r]).

* * *

ΒΥΖΑΣ. *Caput barbatum galeatum.* ✕ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. (*addito magiſtratu.*) *Prora navis.* AE. II. (Mus. Caes. Baudelot *Util.* de Voy. T. I. tab. I. Theupoli, ſed in quo numi ſimiles inconſulto tribuuntur Bizyae.)

Caput barbatum diadematum. ✕ ΒΥΖΑΣ. ΚΑΛΧΑ. *Prora navis.* AE. II. (Baudelot l. c. T. II. tab. IV.)

Quis fuerit hic *Byzas* vario in his numis cultu, controverſum. Euſebius in Chronico Thraciae regem facit, ac forte ideo in altero numo diademate praefulget. Diodorus Siculus regem fuiſſe prodit, qua aetate Argonautae Pontum intravere, urbemque ab eo nomen traxiſſe [s]). Alia fabulatur Stephanus. Euſtathio Byzas vel fuit nepos Ius, vel dux fuit claſſis Megarenſium, qui etiam Byzantium condiderunt [t]). Quiscunque ergo fuit hic Byzas, eum Byzantii agnovere urbis ſuae conditorem, et intulere monetae. A deo conditum dixit Dionyſius Halicarnaſſenſis [u]). Vtrumque conditorem, Byzan, et Conſtantinum M. memorat Claudianus [x]):

quod tertius urbis
Conditor, hoc Byzas, Conſtantinusque
videbunt?

ΒΥΖΑΝ. *Caput Apollinis.* ✕ ΔΡΑΧΜΑ. *Pharetra.* AE. III. (Pellerin.)

Singularis in hoc numo epigraphe ΔΡΑΧΜΑ, ſive valorem ea, ſive pondus notat. Ceterum *drachmae* nomen alias ſolum ad indicandum argentum valuit. Sed et in aeneis Rhodiorum legitur ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ.

* * *

Hami quaedam ſpecies intra coronam. ✕ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Inſtrumenta bina, quorum ſingula binos conos referunt commiſſa baſi.* AE. III. (Pellerin.)

Vncum partis anticae eſſe hamum tanto magis in Byzantii numis veriſimile, quoniam thynnorum et pelamidum capturam apud hanc urbem imprimis fuiſſe nobilem, quin et mirabilem, abunde docuere Strabo, Plinius, Tacitus. Quae dixi duo inſtrumenta partis averſae, Vaillantio, Harduino, aliisque phari confidenter dicuntur, etſi phari nihil omnino habeant. Typus hic, etſi in imperatoriis quoque frequens, adhuc certius explicari poſtulat.

* * *

Magiſtratus. Vide in imperatoriis. *AR. RRRR. AE. C.*

Regii.

Argentei ſunt cum capite Cotyos V., quos dabimus in regibus Thraciae.

Imperatorii.

Frequentes ab Auguſto ad Gallienum. Mirum ſane, a Byzantiis Auguſto, eum-

r) ll. cc. s) L. IV. c. 49. t) ad Dion. Perieg. c. 803. u) de Orat. fun. x) in Eutr. L. II. Carm. XX. v. 82.

que proxime ſecutis dedicatam monetam, cum eos ſaltem ſub Auguſto paruiſſe regibus, ex numis Cotyos V. doceamur. Forte eos adhuc Auguſtus libertati ſuae reddidit. Certe Plinius ſenior eos liberae conditionis dixit.

Epigraphe conſtans: ΒΤΖΑΝ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ.

Typi: *Galea, luna cum aſtro, delphinus inter duas pelamides, duo practenſi phari, de quibus ſupra, aliique ignobiles.*

* * *

Magiſtratus. Hi, quoniam animadverſiones non inutiles ſuppeditant, aliquanto curatius deſcribendi.

1. ΕΠΙ. CΦΟΔΡΙΑ. — ΔΙΟΔΩΡΟΤ. — ΔΗΜΟCΘЄΝΟΤC. — ΙCΑΤΡΙΚΟΤ. etc. ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΤ. ΠΡΟΞΕΝΟΤ. in argenteo Auguſti, et Cotyos V.

Ita inſcribuntur magiſtratus tam in autonomis, quam multis etiam imperatoriis ad extrema usque tempora.

2. ΕΠΙ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. ΤΟ. Β. Hadriani. (Vaill.)

3. ΕΠΙ. ΔΙΟΝΤCΟΤ. ΤΟ. Γ. Aurelii (Theupoli.)

4. ЄΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. Η. Lucillae. (Vaill.)

5. ЄΠΙ. ΛΟΛ. ΗΡ. in autonomo. (Wiſe Mus. Bodl. p. 7.

6. ЄΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΗΡ. in autonomis. (Baudelot Voyage T. I. p. 151. Theupoli, Pembrock P. II. tab. 37. Banduri.) Idem in numo Commodi. (Mus. Caes.)

7. ЄΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΤ. Η. ΤΟ. Β. Commodi. (Mus. Caes.)

8. ЄΠΙ. ΜΑΡΚΟΤ. ΤΟ. Β. in autonomo. (Haym.)

9. ЄΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. Caracallae. (Banduri.)

9*. ЄΠΙ. ΝЄΙΚΗΤΟΤ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. *Victoria ſtans armorum ſtruem admota face comburit.* Macrini. AE. m. m. (Mus. Com. Vitzai.)

9**. ЄΠΙ. ΝЄΙΚΗCΤΟΖ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. palmae ramum*, Macrini. AE. I. (Mus. Princ. de Waldeck.

Si cui poſtremus tantum hic numus obtigiſſet, et non etiam praecedens, certus ſum, eum numi epigraphen fuiſſe diviſurum legendo: ЄΠΙ. ΝЄΙΚΗC. ΤΟ. Ζ. id eſt: *de victoria ſeptimum relata*, ac tum idem miratus jure fuiſſet, qua fiducia victoria ſeptima praedicari potuerit in Macrino menſium XIV. imperatore, et hercle a cladibus, nulla autem victoria cognito. At cum numus praecedens aperte doceat, imperante Macrino apud Byzantios fuiſſe magiſtratum dictum *Nicetam*, veriſimile plane eſt, eundem etiam in numo altero intelligendum, quaecunque deinde fuerit cauſa nominis in hanc formulam detorti. Si aliunde conſtaret, a veteribus χλευασμὸς in monetam fuiſſe admiſſos, libenter crederem, monetarium, ut Macrino in acie victo inſultaret, hanc epigraphen confinxiſſe, et augeret fidem illud, quod narrant hiſtorici, eum accepta clade Chalcedonem usque, e regione Byzantii ſitam, fuga evaſiſſe, ſed inde fuiſſe retractum. Numum utrumque integerrimum, et nulla fraudis ſuſpicione, vidi ipſe. Typus Victoriae ad nomen Nicetae adludit.

10. ЄΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΥ ΙΠ. Elagabali. (Arigoni.)

11. ЄΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΥCΟΥ. ΤΟ. Β. Gordiani. (Vaill.)

* * *

12. ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ. ΤΟ. Β. Plotinae. (Banduri.)

13. ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΚΑΙ. ΤΟ. Γ. Trajani, (Vaillant, qui addit, in quibusdam juxta legi ΑΡΧ., ſed abeſt in binis Bandurii.)

14. ЄΠΙ. ΙΟΥΛΙΑC. ΦΑΥCΤΙΝΗC. Aurelii. (Vaillant.) Forte pro ΙΟΥΛΙΑC legendum ΑΝΝΙΑC.

15. ЄΠΙ ΘЄΑC. ΦΑΥCΤΙΝΗC. L. Veri. (Vaill.)

16. Є. Θ. ΦΑΥCΤΙΝΗC. in autonomo. (Haym. T. II. p. m. 84. qui quidem legit: C. Θ. ſed corrigenda lectio ex numo priore.)

17. ЄΠΙ. ΦΑΥCΤΙΝΗC. Commodi Caeſaris. (Harduin Opp. ſel. p. 37.)

18. ЄΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ. Caracallae, Plautillae. (Vaillant. Banduri.)

19. ЄΠΙ. ΤΙΤ. ΑΙΛ. ΚΑΠΙΤΩΛЄΙΝΟΥ. Caracallae et Getae. (Banduri, et in meis Num. vet.)

20. ЄΠΙ. ΑΡΧ. Γ. CΑΛΛ. ΑΡΙCΤΑΙΝЄΤΟΥ. ΚΑΙ. ΑΙΛΙΔΟC. Caracallae, (Vaillant.) ſine ΚΑΙ. ΑΙΛΙΔΟC. Getae. (Banduri.)

21. ЄΠΙ. ΑΥΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΙ. ΦΗCΤΟΥ. Macrini. (Vaill.)

22. ЄΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΦΗCΤΗC. Alexandri. (Pellerin Mel. I. p. 59.)

23. ЄΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΙΛ. ΦΗCΤΗC. Alexandri. (Mus. Caes. Mus. de France, la Motraye, Albani.)

Vt Pellerinius ex numo ſuo mox citato jure correxit Vaillantium legentem ΦΗCΤΟΥ, pro ΦΗCΤΗC, ita ex praeſente corrigendus ipſe Pellerinius, qui in voce ΑΦΗCΤΗC literam primam Α cum ΦΗCΤΗC conjungit. Numus, quem hoc loco deſcripſi, cujusque duplex exemplar integerrimum ob oculos habui, luculentum ΑΙΛ. ΦΗCΤΗC. exhibet.

24. ЄΠΙ. ΑΙΜΙ. CЄΘΗΡΟΥ. ΚΑΙ. ΙΟΥΛ. CЄΤΗΡΑC. Alexandri Sev. (Vaill.) ΑΙΛΙ. pro ΑΙΜΙ. legitur in autonomo muſei Theupoli, ſed cujus auctor eum perperam Bizyae tribuit. Harduinus in numo ejusdem Alexandri legit: ΓΡ. ΠΛΙΝ. CЄΚΟΥΝΔΟΥ., ſed haud dubie pro hoc legendum: ЄΠΙ. ΑΙΜΙ. CЄΘΗΡΟΥ., ut in numo praeſente, neque enim hactenus in moneta Byzantiorum comperti ſcribae.

25. ЄΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΥCΟΥ. ΤΟ Β. ΚΑΙ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΑC. Gordiani. (Vaill. Banduri.)

Docentibus his numis fuit Byzantiorum magiſtratus *Archon*, nimirum ut in autonomis diximus, condita urbs a Megarenſibus, qui Attica inſtituta ſequebantur. Tamen in marmore, quod edidit Chandlerus, memorantur hujus urbis *στραταγοὶ* Dorice y), ſed qui haud dubie fuerint magiſtratus minor, ut Athenis praeter archontem fuere ſtrategi.

Repetitum etiam eundem magiſtratum

y) Inſcr. ant. p. 95.

docent addita TO. B. vel TO. Γ. At nimio fallitur Vaillantius, qui epigraphen ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. Η. interpretatur: *Sub Aelio Pontico octavies* z). Huic obſtat numus Commodi muſei Caeſarei: ЄΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. Η. ΤΟ. Β. Ergo alius inquirendus literae H. explicatus. Froelichius, qui hunc Commodi numum edidit a), legendum cenſet: Ηγεμονος ΤΟ. Β. Sententiam ſuam fulcit numo Commodi ab Haymio vulgato b), in quo ſcriptum: ΕΠ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΓ., ex quo infert, in Byzantiorum numis fuiſſe ſignatos Ηγεμονας ante Severum, non vero archontes. Cum vero urgeri ſe videat numo Aurelii inſcripto: ЄΠΙ. ΑΡ. ΜΑΡΚΟΥ., reſpondet, archontem nunquam notari ſolo ΑΡ., ſed pleniore ΑΡΧ., ut ipſi numi Byzantii ſerius ſignati docent. Quare aut a Vaillantio ſiniſtre lectum ΑΡ. ΜΑΡΚΟΥ. pro Μ. ΜΑΡΚΟΥ., quam lectionem praefert numus loco 7. deſcriptus, aut το ΑΡ. notare *Arrium*, *Aruntium* etc. numos autem Trajani: ЄΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΥ. ΤΟ. Γ., quibus nonnunquam addi ΑΡΧ. obiter monet Vaillantius, plane faſtidit tanquam jure ſuſpectos. Haec Froelichius. Sed enim ut facile adſentior, το Η. non ſignificare *octavum*, quod ſuſpicabatur Vaillantius, ſic vix veriſimile, ſignificare Ηγεμονα. En rationes non aſpernandas: I. Ex inſcripti magiſtratus nominibus ſatis patet, homines eo functos fuiſſe Graecos; leguntur enim *Demetrius*, *Diodorus*, *Demoſthenes etc.* quod obſervatur usque in Antoninorum tempora, quorum aetate ſatis conſtat, Graecos per adulationem pro nativis ſuis nominibus adhibuiſſe Romana. At praeſides vicaria pro imperatoribus poteſtate regendae toti provinciae adhibiti ex gentibus plerumqne fuere Romanis. II. Conſtat, Trajanum, Fauſtinam juniorem, et Caracallam Byzantii magiſtratus eponymi honorem admiſiſſe, eosque numis fuiſſe inſcriptos, ut infra videbimus. At quis ferat, imperatorem ipſum dici obire munus ἡγεμονος, qui ipſe imperatoris loco provinciam adminiſtrabat, ac praecipue feminam id velle praeſtare? Acceptaſſe Auguſtos et Caeſares honoris cauſa magiſtratum privatum ſingulis urbibus proprium, conſtat ex numis urbium Hiſpaniae, ac praecipue de Hadriano ex teſtimonio Spartiani, at non poterant acceptare alium, qui ad provinciarum regimen pertinuit. III. Non ſolum in numo Aurelii legitur: ЄΠΙ. ΑΡ. ΜΑΡΚΟΥ., ſed etiam in binis Gordiani: ЄΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΥϹΟΥ. ΤΟ. Β. num. 11, et 26, ex quo ſequitur, aut hos etiam numos a Vaillantio male lectos, quod minus videtur credibile, aut etiam in his το ΑΡ. eſſe nomen *Arius*, vel *Aruntius*, aut denique ſi in his legendum ἀρχων, etiam in prioribus. IV. Quemadmodum in memorato Commodi numo legitur ЄΠΙ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ. Η. ΤΟ. Β., ſic in aliis legitur: ЄΠ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΡ. num. 4. 6., ЄΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΥ. ΗΡ. n. 10, ex quo jure ſuſpicari licet, ſolitarium Η idem notare, quod ΗΡ in aliis,

z) Num. Graec. p. 66. a) IV. Tent. p. 220. b) T. II. p. m. 304.

et forte ſecundum hos corrigendum Haymium, qui facile in ſuo pro ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΡ. legere poterat ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΗΓ., quo numo ſolo utitur Froelichius ad ἡγεμόνα ſuum adſerendum. Sane in iisdem literis hallucinatus etiam eſt Havercampus, qui cum numum Haymiani illius ſimillimum deſcriberet, ſic legit: ЄΠ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΥ. ΜΥ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ., ex quo fallace indicio concordiam Mytilenen inter et Byzantium extundere adniſus eſt. (Med. du Cab. de Chriſtine. p. 141.) IV. In nullo certae fidei numo, qui ἡγεμόνα ſiſtit, legitur praefixum ЄΠΙ.

Ceterum indubitatum videtur, cum illud Η. vel ΗΡ. variis magiſtratuum nominibus videamus adjectum, ſignificare magiſtratus quoddam vocabulum, quod vero illud, incertum. En leviuſculam tamen conjecturam. Cum, ut brevi docebimus, hac in urbe imperatores etiam, atque ipſae Auguſtae honoris cauſa archontis munere fungerentur, ii, qui eorum vice domi eum magiſtratum obibant, archontes ſe dicere non poterant, qui titulus tum principi competebat. Ergo illi, qui pro archonte honorario res domi procurabat, alio titulo opus fuit; is autem eſſe poterat ΗΡημένος, *electus*, nempe pro principe abſente, et honoris cauſa archonte. Revera vox αἱρέομαι frequenter a Graecis adhibita eſt, cum magiſtratum *electum* ſignificare volebant. Sic in celebri tabula Heracleenſi a Mazochio explicata occurrunt ὁρισταὶ αἱρεθέντες, *finitores electi.* (pag. 259.) Non diſpari ratione in urbibus Hiſpanicis, in quibus Caeſares honorarium IIviratus munus exercebant, ii, qui eorum vices domi obibant, non ſe ſcripſere IIviros, ſed praefectos. Vide numos Celſae.

Numi a numero 12 usque 18 principes Romanos exhibent, qui, ut paullo ante dixi, archontum, aut certe magiſtratus eponymi vice Byzantii functi ſunt. Inter hos comparere etiam mulierem, nempe Fauſtinam juniorem, nequaquam mirum, cum in numis inde a numero 20 citatis etiam mulieres videamus. Judice Vaillantio *ſolebant aliquando Byzantii nomen uxoris archontis adponere.* (Num. Graec. p. 149.) Idem numum: ЄΠΙ. ΘЄΑϹ. ΦΑΥϹΤЄΙΝΗϹ. ſic explicat: *ſub divae Fauſtinae ſacerdote*, Ἱερέως, quod quidem utrumque judicium refutare piget. Veriſimile eſt, fuiſſe Byzantii, ut in pluribus aliis urbibus, illuſtre quoddam ſacerdotium collatum in feminas, illudque annuum, et honoris cauſa delatum Fauſtinae, ac propterea jactantius inſcriptum etiam numis. Vulgato ſemel exemplo factum haud dubie, ut ſubinde ſacerdotes aliae, ſed privatae conditionis, eundem honorem ambirent, quod quidem indultum fuerit, ſed ſic, ut non ſolae, ut Fauſtina, in moneta proponerentur, ſed conjunctae cum archonte eponymo. Quae conjectura magis forte videatur probabilis, quam quas propinat Pellerinius. (Mel. I. p. 58.)

Hieromnemon. Eſt in muſeo Theupoli numus L. Veri: ΙΕΡΟΜΝΑΑΙΑΙ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΙΣ. *Victoria ſtans ante aram, ſupra quam galea.* Auctor ejus operis hanc epigraphen ſic reddit:

Sacrae recordationes Severus Byzantiis. At certum, priorem vocem male ex numo exceptam, et legendum ſine dubio rectius: ΙΕΡΟΜΝΑ. ΑΙΛΙ. CΕΟΥΗΡΟC. ΒΥΖΑΝΤΙΟΙC *Hieromnemon Aelius Severus Byzantiis.* Acute illud obſervatum video a viro inſigni Eduardo Corſino. (Saggi di Cort. T. VII. p. 40.) De hoc magiſtratu vide quae diſſeram alibi.

Ludi:

ΚΟΙΝΟΝ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. in numo Auguſti. (Vaill.)

ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ. CΕΒΑCΤΑ. Caracallae. (Vaill.) Non modo ludos *Antoniniana* celebravit Byzantium, ſed, ſi fides Euſtathio, (ad Dionys. v. 803.) etiam *Αντωνιαν* (lege *Αντωνεινιανην*) ſe dixit, quamdiu ſuperfuere Severus et Caracalla. Cauſa ejus adfectus Caracalla, qui adhuc puer patrem Byzantiis iratum, quod incredibili pertinacia pro Peſcennio ſteterant, cum iis in gratiam reduxit, ut refert Spartianus.

ΑΝΤΩΝΙΝΙΑ. Elagabali. (Theupoli.)

CΕΒΑCΤΑ. Alexandri. (Albani.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. Gordiani, (Vaill.) inſtituta nimirum in Alexandri M. honorem. Ea notantur etiam in numis Odeſſi ejusdem Thraciae ſub eodem Gordiano cuſis, et ſunt obvia in numis Philippopolis. Horum cauſam dabo in tractatu de ludis.

* * *

Concordia, quae fuit cum Chalcedone, notata jam eſt in autonomis.

Cum *Nicaea* Bithyniae legitur in numis Alexandri Sev., Treboniani, Gallieni; qui cum praetenſos pharos, typum nempe Byzantium, ſiſtant, certum eſt eſſe ſignatos Byzantii.

AE. C.

Nomine *Conſtantinopolis* ſignatos vide in moneta Romanorum ad calcem numorum Conſtantini M.

DEVLTVM.

Mediterraneum, tamen Euxino vicinum, in ſeptentriones ad Panyſum fluvium. Plinius: *Develton cum ſtagno, quod nunc Deultum vocatur, veteranorum.* Vrbis ſitum, hodiernam fortunam, et numos hactenus cognitos, late deſcribit Cl. Seſtinus. (Lettere T. I. p. 10. et iterum copioſius T. III. p. 149.)

Coloniae tantum nomine habentur numi a Trajano usque ad Philippos.

Epigraphe: C. F. P. D. vel. COL. FL. PAC. DEVLT. Epitheton FL*avia* deductam a Veſpaſiano coloniam arguit. PAC*enſis*, ut explendum hoc vocabulum ex Plinio docet Harduinus, dicta ex Veſpaſiani erga deam Pacem adfectu, cui is magnificum Romae templum ſtatuit, ut cenſet Vaillantius.

Inter *typos* illuſtrior eſt is, qui in Gordiani numo *duos fluvios humi jacentes* ſiſtit, *quorum unus naviculam ſublimem attollit, media inter utrumque navi velis expanſis*; ex quo apparet, Deultum ad confluentem fuiſſe ſitum, niſi forte altero viro decumbente ſtagnum notatur, de quo Plinius. — *Silenus ſtans*, in numo Macrini, (Vaill.) et Tranquillinae. (Seſtini.)

AE. C.

DOMENOPOLIS.

De ambigua hac Thraciae urbe agetur infra in *Plotinopoli.*

HADRIANOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. conditore Hadriano.

Autonomi.

Caput Serapidis. ✠ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Iſis ſtans cum ſiſtro et ſitula.* AE. III. (Pellerin Suppl. III. p. 101.)

Caput Herculis. ✠ *Eadem epigraphe. Herculis arma.* AE. (Pembrock.)

Alium *Concordiae* vide deſcriptum in Nicopoli Moeſiae.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Editi magno numero ab Hadriano usque ad Gordianum.

Epigraphe : ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛЄΙΤΩΝ, ſed in numo Domnae: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙϹ. (Vaill.)

Typi in tanta copia maxime varii. Frequens in his religio Aegyptiorum procurante conditore Hadriano in hac inſaniente.

Magiſtratus ἡγεμων, *praeſes* huic tractui proprius.

Sub Antonino: ΗΓЄ. Μ. ΠΟΝΤ. ϹΑΒЄΙΝΟΥ. (Vaill.) ΗΓΑ. ΤΙ. ΟΥΟΠΙϹΚΟΥ., ut deſcribitur in Theupoli; aliter idem magriſtratus legitur in numis Bizyae, Pautaliae, Philippopolis. *Sub M. Aurelio:* ΗΓЄ. ΤΟΥΛ. ΜΑΞΙΜΟΥ. (Vaill.) *Sub Commodo*: ΗΓ. ϹΟΥΛ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ. (Mus. Caes. Vaill.) ΗΓЄ. ΙΟΥΛ. ΚΛЄΤΟΥ. (Vaill.) ΗΓЄ. ΙΟΥΛ. ΚΑϹΤΟΥ. (Mus. Caes.) Eſt etiam in numo Pautaliae. *Sub Severo:* ΗΓЄΜΟϹ. ΤΑΤΙΑΝΟϹ. (Vaill.) Suſpecta lectio, de qua vide Trajanopolin. *Sub Caracalla:* ΗΓЄ. ϹΙΚ. ΚΛΑΡΟΥ. (Mus. Caes.) quem habet etiam Pautalia.

Epocham in numo Severi inſcripto ЄΤ. ΒΞ. reperire ſibi viſus eſt Vaillantius. Hunc Pellerinius jure Hadrianopoli Bithyniae reſtituendum docet, (Rec. II. p. 19.) nullo hactenus viſo urbis Thraciae numo, qui epocham praeferret.

* * *

Non dubitat Pellerinius, (l. c.) plures ex numis inſcriptis tantum ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, quos Vaillantius nullo dempto Hadrianopoli Thraciae largitur, alteri Bithyniae reſtituendos. Iſtud dubium typi non expediunt, qui utrique poſſunt convenire. Poteſt tamen fabrica nonnihil adfundere lucis. Cum nulla alia ſuppetit ratio, tutius eſt, *hos* Thraciae multo celebratiori tribuere. Ceterum ii, qui ἡγεμονα inſcribunt, ſine dubio ſunt Thraciae. Sed confer etiam, quae infra ad hanc Bithyniae Hadrianopolin notabuntur.

AE. C.

HERACLEA.

Auctor muſei Theupoli et Seſtinus (T. IV. p. 93.) autonomos, Vaillantius (pag. 196.) imperatorios Trajani et Gordiani Heracleam Thraciae amandant. Horum judicia jam uno argumento miſſis aliis evertuntur, quod haec Heraclea eadem fuit cum Perintho, quae urbs in ipſa Gallieni tempora Perinthi nomine, Heracleae nunquam, numos ſuos inſignivit.

MARONEA.

Ad mare Aegaeum urbs opulenta teſtibus etiam numis.

Autonomi.

ΜΑΡΩΝΟΣ. *(retrograde.)* *Equus dimidius.* ✕ *Caput arietis intra quadratum.* AR. II. (Hunter.)

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum retorto cornu. ✕ ΔΙΟΝΥΣΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. *Bacchus nudus ſtans d. botrum, ſ. ſtrophium, et duas ſagittas, per aream monogrammata.* AR. AE. I. (Numi obvii.)

Numus prior perantiquus, et rariſſimus *Maronem*, poſterior obvius *Bacchum* crepat. Narrat Diodorus Siculus de Oſiride Thraciam peragrante: (L. I. § 20.) *tum MARONEM aetate invalidum reliquiſſe ibi, curaturum ea, quae in hac regione plantaverat, quique urbem ſui nominis MARONEAM conderet.* Quod de Oſiride fabulati ſunt Aegyptii, id ex parte Graeci de Baccho. Sed ut variant veterum commenta, Maronem Euripides dixit Bacchi filium, (in Cyclope v. 141.) Homerus Evanthei, (Od. I. v. 197.) niſi hic idem eſt cum Baccho. Quin apud Athenaeum Maron non dicitur conditor Maroneae Thraciae, ſed Mareotidis Aegypti. (L. I. p. m. 33.) Numus alter Bacchum ſiſtit. Et erat Maronitis Bacchi colendi praecipua cauſa largus generoſi ibi nati vini proventus inter veteres dipnoſophiſtas decantati. De Baccho ſagittis armato vide numos gentis Corneliae Blaſionum.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ✕ ΜΑΡΩΝΙΤΕΩΝ. ΕΠΙ. ΜΗΤΡ. — ΝΕΟΣ. *Vitis botris gravida intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

ΜΑ. vel ΜΑΡ. *Equus totus, vel dimidius ſaliens.* ✕ *Racemus intra quadratum additis variis magiſtratuum nominibus.* AR. III.

Magiſtratus in his numis frequenter leguntur: ΕΠΙ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΕΩ — ΕΠΙ. ΝΟΥΜΗΝΙΟΥ. — ΕΠΙ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΟΣ. — ΜΗΤΡΟΔΟΤΟΣ in numo Mediceo, quem edidi. (Num. vet. p. 57.) Goltzius in numo ſimili juxta quadratum vitem claudens legit ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΝ, numumque adeo tribuit Poſidoniae Lucaniae. Saepe memini me benevolum lectorem commonere, non raro Goltzium numis vere veteribus alienam adfinxiſſe inſcriptionem, quod hoc iterum loco accidit. Enimvero Spanhemius numum Goltziano huic utraque parte ſimillimum vulgavit, ſed inſcriptum ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ, at hic quoque deceptus Goltzii indicio omiſſa Maronea, quorſum uterque numus revera pertinet, Poſidoniam reſpexit. (Beger Obſerv. in num. ant.) Serius eundem numum reſtituit Begerus, (Th. Br. T. I. p. 273.) at neque hic in Maronea acquievit, verum ab Eretrienſibus in honorem Poſidippi poetae comici Caſſandrenſis, et commendationem vini Mendaei percuſſum inani ſane conjectura dixit.

Bacchus barbatus et togatus ſtans d. botrum ſ. thyrſum. ✕ ΜΑΡΩΝΕΙΤΩΝ. *Capricornus.* AE. III. (Mus. Princ. de Waldeck.)

Cauſa capricorni videtur hic numus Auguſti aetate ſignatus.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cogniti a Nerone ad usque Alexan-

drum, inter quos inſignior Othonis, quem edidit, et probavit Seguinus, (Num. ſel. p. 136.) ſed improbavit ibidem Vaillantius, docens, Neronem in Othonem migrare juſſum, (p. 412.) cui judicio conſenſit quoque Morellius edito vero ejus numi iconiſmo. (Spec. tab. XXI.)

Epigraphe eadem, *typi* obvii.

Magiſtratus ΑΜΦΙΛΟΧΟΥ. in numo Alexandri. (Vaill.)

AE. RRR.

MESEMBRIA.

Ad Euxinum ultima in Moeſiam, cui a nonnullis illata eſt.

Autonomi.

Horum inſignes ſervat gaza Caeſarea, quorum illuſtriores olim edidi. (Num. vet. p. 58.)

Galea. ✕ ΜΕΣΑ. *inter radios rotae.* AE. III. (Mus. Caes.)

Galea. ✕ ΜΕΤΑ. *inter radios rotae.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre. ✕ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. in aliis: ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. *Pallas gradiens ſ. clypeum praetendit, d. haſtam intorquet.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ✕ ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. *Rota.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Bacchi. ✕ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. ΔΩ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin.)

Haec Thraciae urbs a ſcriptoribus fere conſtanter dicebatur Μεσημβρια, verum Μεταμβριαν mutato nimirum Σ in Τ, et Η in Α fecit dialectus Dorica, perinde ac in numis legimus ΘΑΣΙΩΝ et ΘΑΤΙΩΝ, et in numo Laſi Cretae ΛΑΤΙΩΝ. Fuiſſe vero urbi eam dialectum propriam, certum inde, quod oppidani teſte Strabone fuere Megarenſium coloni, et novis identidem colonis ex Peloponneſo adventantibus Δωριεις γεγονασι, *Dorienſes facti ſunt*, ut refert Pauſanias [c]). Auctor anonymus peripli Euxini conditam a Chalcedoniis et Megarenſibus dixit Dario in Scythas movente, cum quo ſentit et Euſtathius [d]). Quam Meſambrianorum a Doribus tractam originem puto indicari literis ΔΩ. numi poſtremi.

Numus ſecundo loco citatus cum epigraphe ΜΕΤΑ. cognitus jam fuit Goltzio, ſed qui eum ignoratione numi prioris ΜΕΣΑ. prono errore Metaponto tribuit. Adeo in ſtudiis noſtris proficimus, quando numos contendendi facultas adeſt. Poſt haec tam nitide, et ex cauſis numiſmaticis plane demonſtrata neſcio quid in mentem venerit Cl. Seſtino, cur numum ſimilem inſcriptum ΜΕΤΑ. rurſum Metapontum retrahat [e]).

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum juniorem. Mira capitis inſcriptio in numo muſei Caeſarei: ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟϹ. ΔΙϹ. ϹЄΒ. de qua vide conjecturas Froelichii [f]). In numo Gordiani apud Neumannum legitur: ΑΥΤ. Δ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ forte ſimili τῳ Δ ſenſu.

---

c) in Attic. d) ad Dionys. v. 803. e) Lettere p. 51. f) IV. Tent. p. 184.

Epigraphe in numis muſei Caeſarei conſtans MЄCAMBPIANON, ſed ſi fides Vaillantio, etiam MЄCHMBPIANΩN, MЄCЄMBPIANΩN.

Typi obvii.

AE. R.

NICAEA.

Froelichius cum videret, numos variorum imperatorum capite inſignes, et inſcriptos NIKAIEΩN typo trium ſignorum militarium frequentes ex Hungaria adferri, ad haec moneretur ab idoneo auctore, eos magno numero in Servia erui, Nicaeam quandam in hoc tractu indagavit. Et reperit praeter Stephanum, qui ſub Νικαια refert: ὀγδόη Θρακης, a variis inferioris aevi ſcriptoribus memorari urbem in Thracia dictam Νικη, Νικα, Νικαια. Cum praeterea narret Marcellinus, Nicen Thraciae fuiſſe militum ſtationem, conjicit, numos, qui ſigna militaria praeferunt, non Nicaeae Bithyniae, ſed huic Thraciae eſſe tribuendos [g]). Hae viri praeſtantiſſimi rationes probabilitate quidem non carent, tamen cum videam, in numis quoque Nicomediae et Iuliopolis, quae Bithyniae item urbes fuere, ſimilia proponi ſigna militaria, et ejusdem omnino eſſe fabricae, mallem hos numos in vetere ſtatione relinquere.

NICOPOLIS.

Adſita fluvio, quem *Neſum*, *Neſtum* appellant auctores, numi *Meſtum*. Ipſa mediterranea.

Imperatorii

tantum a Commodo usque ad Getam.

Epigraphe: ΟΥΛΠ. NIKOΠΟΛЄΩC. ΠΡΟC. MЄCTΩ.

Typus praeter ignobiles alios: *Menſis eques*, rarus in numis urbium Europae.

AE. RR.

NYSA.

Autonomum vulgavit Pellerinius, (Rec. I. p. 189.) et Seſtinus. (Lettere T. IV. p. 97.)

Caput juvenile. ✕ NΥΣA. EN. ΠAIΩ. *Mercurius ſtans.* AE. III.

Cum plures fuerint Nyſae, haec ſeſe mentione Paeoniae diſtinguit, ut Pautalia, de qua mox. Videtur eſſe eadem cum illa, de qua Stephanus [h]): δευτερα ἐν Θρακη, incertis nempe Thraciae et Paeoniae finibus, de quo vide plura infra in Pautalia.

AE. RRRR.

ODESSVS.

Ad pontum verſus Moeſiam, Mileſiorum colonia teſte Strabone, dicta Scylaci Odeſopolis.

Autonomi.

Caput Jovis diadematum. ✕ ΘEOΥ. MEΓAΛOΥ. KΥPΣA. OΔHΣITΩN. *Iuppiter togatus ſtans d. pateram, ſ. cornu copiae.* AR. I. (Mus. de France, Harduin Opp. ſel. p. 127, ſed in hujus numo eſt tantum OΔH. ut et in Pembrockiano P. II. tab. 34.)

Vocabulum KΥPΣA. aruſpicem deſi-

g) IV. Tent. p. 321.

h) in Νυσαι.

deravit, quem nacta eſt ex Harduino, qui dividendam eam cenſet, legendumque: ΚΥΡιε ΣΑραπιδ. (l. c.) doctrina non incommoda; nam favet huic opinioni typus frequens in numis hujus urbis imperatoriis, in quibus ſingitur Iupiter ſimilis ſtans cum patera et cornu copiae, et cum modio in capite; quin et in binis numis muſei Caeſarei in antica exhibentur duo capita adverſa Gordiani et Sarapidis cum modio et cornu copiae. Ex quo efficitur, praecipuum fuiſſe Odeſſi hujus dei cultum, quem item a Ptolemaeo ex Ponto in Aegyptum translatum conſtat, de quo agetur alibi. In marmore apud Reineſium legitur: ΘЄΟΥ. ΜЄΓΑΛΟΥ. ΟΔΗCΙΩΤΩΝ [i]).

Caput Iovis. ☧ ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Vir eques greſſu lento d. cornu copiae, infra monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

Cornu copiae, quod Sarapidi in Odeſſi numis conſtanter addi videmus, perſuadet, hunc quoque equitem eſſe ipſum Sarapidem.

Caput virile laureatum. ☧ ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Fluvius capite radiato decumbens d. pateram, ſ. cornu copiae, et ſimul innixus urnae.* AE. III. (Mus. Caes. Pembrock.)

Fluvium hunc reor eſſe Panyſum non ignobilem, qui teſte Ptolemaeo inter Odeſſum et Meſembriam in Pontum exit. *AR. RRR. AE. RRR.*

Imperatorii.

A Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: ΟΔΗCCΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Ludi:

ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vaill.) Obiti in honorem Alexandri M., celebrati etiam Byzantii ſub eodem Auguſto. Ejus cauſam veriſimilem dabo in tractatu de ludis.

ΗΛΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vaill.) Fuere haec certamina dicata ſoli, de quibus vide numos Emiſae Syriae. Vtriusque inſtituti cauſa fuerit, quod Gordianus velut alter Alexander Perſas in ſolem orientem poſitos oppugnatum ibat.

Litera ſolitaria E in nonnullis.

AE. C.

PAVTALIA.

Mediterranea ad Strymonem fl., vel ſaltem prope hunc, ut docebunt numi. Haec urbs, quae in imperatoriis *Pautalia* ſemper dicitur, in autonomis ſe vocat *Pantaliam.* Stephano dicitur Παιταλια μοιρα Θρακης, *Paetalia pars Thraciae* [k]), ſed vel corruptus locus eſt, ut revera ordinem Stephani alphabeticum non ſequitur, vel haec Paetalia diverſa eſt a noſtra Pautalia.

Autonomi.

Caput Apollinis. ☧ ΠΑΝΤΑΛΕΩ. ΕΝ. ΠΑΙΩ. *Caput bovis.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre cincinnis ornatum. ☧ ΠΑΝΤΑΛΕ --- ΚΝΙ -- *Caput bovis ſimile.* AE. III.

Poſteriorem hunc vidi Romae in mu

i) Claſſ. I. p. 195. k) pag. 537.

ſeo Chriſtinae literis, quas propoſui, luculentis, reliquis exeſis. Alius ſimilis proditur in muſeo Theupoli [l]), ſed in quo praetenditur lectio : ΠΑΝΤΑΛΕΟΝΙΔΙΩ. Pantaleam ergo hanc urbem vocant hi numi, et eodem modo compellatur etiam a compluribus aevi inferioris ſcriptoribus, quibus adeo iniquè erroris notam impingit Holſtenius [m]), nam videtur ſerius vetus Pantaleae appellatio revocata.

Mentio ſitus : ΕΝ. ΠΑΙΩ. quam et ſupra in Nyſae numo vidimus, quo addito hae urbes ſeſe in *Paeonia* ſitas profitentur. Eam regiunculam plerique Macedoniae inſerunt. Quidquid erit, iſtud certum, quo tempore imperatorii hujus urbis numi ſignati ſunt, Thraciae fuiſſe inſertam, quoniam ἡγεμονας numis inſcripſit, qui magiſtratus provinciae Macedoniae incompertus fuit.

AE. RRR.

Imperatorii.

Copioſi ab Hadriano usque ad Elagabalum.

Epigraphe: ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ, et inde a M. Aurelio frequenter ΟΥΛΠΙΑC. ΠΑΥΤΑΛΙΑC. In uno Commodi: ΠΑΥΤΑΛΙΑC. ΟΥΛ. (Mus. Caes.)

Typi in tanto numero varii, ac obvii. Illuſtriores ſunt:

Fluvius decumbens dexteram cornui copiae imponit, ſiniſtram urnae, ex qua aqua profluit, ſuperne puellus ſtans botrum ex vite promit, juxta ΒΟΤΡΥ., *pro pedibus fluvii puellus alius, ſcripto juxta* ΑΡΓΥΡΟC, *pone puellus alius ſedens, juxta* ΧΡΥCΟC, *in imo puellus meſſor, juxta* CΤΑΧΥ. in numo Caracallae. AE. I.

Non alius eſt in regno monetario numus, in quo urbs quaepiam agri ſui proventus tam canore depraedicet. Exſtat in muſeo Em. Card. Stephani Borgiae, eumque Nicolaus Schow ſingulari diſſertatione Romae illuſtravit. Totum argumentum facile explicatu. Fluvius eſt Strymon, ut patebit ex numo Pautaliae alio. ΒΟΤΡΥϛ, *botrus*, et CΤΑΧΥϛ, *ſpica*, vini et frumenti fertilitatem, ΧΡΥCΟC et ΑΡΓΥΡΟC *auri* et *argenti* metalla indicant. Hunc tractum a fodinis fuiſſe celebrem, docebimus in numis Philippi Macedoniae regis. Addo teſtimonium aliud ex Suida, (in Χρυσος κολοφωνιος) qui fodinarum auri circa Strymona fl. meminit.

Mons arboribus conſitus, in cujus vertice templum, ad ejus radices aliud, et circum eundem alia tria, infra tres figurae accedentes, Caracallae. (Mus. Caes.)

Indicat typus loci religionem, ſed cujus reliquae cauſae nobis ignotae.

* * *

Magiſtratus ἡγεμων.

Sub Antonino : ΗΓΕ. Μ. ΠΟΜΠΗΙΟΥ. ΟΥΟΠΕΙCΚΟΥ. (Mus. Caes. Vaill.) Idem legitur in numis Bizyae, et Hadrianopolis. — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. (Vaill.)

Sub Aurelio: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ. (Vaill.) Eſt etiam in Hadrianopoli. — ΗΓΕ. Κ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ. (Mus. Caes.)

l) pag. 1287. m) Notae ad Steph.

Sub Vero: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ. ΜΑΞΙΜΟΥ (Muſ. Caeſ.) — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙ. ΑΝΤΙΚΟΥ. (Vaill.)

Sub Commodo: ΗΓΕ. ΚΛ. ΑΤΤΑΛΟΥ. (Muſ. Caeſ.) ΗΓΕ. ΚΛΙΝΑΤΕΙΝΟΥ. (Muſ. Caeſ.) ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΑΣΤΟΥ. (Liebe p. 280.) qui eſt etiam in numo Hadrianopolis.

Sub Severo: ΗΓΕ. Τ. ΑΙΛΙΟΥ. ΝΕΡΑΤΙ. (Vaill.) — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. ΛΑΡΓΟΥ. (Muſ. Caeſ.) Eſt etiam *in numo Serdicae.* ΗΓΕΜΟ. C... ΤΙΛΙΟΥ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. (Muſ. Caeſ.) Collato numo hoc cum aliis Anchiali et Auguſtae Trajanae, in quibus legitur: ΗΓΕ. CΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ, videntur vera hujus magiſtratus nomina fuiſſe: CΤΑΤΙΛΙΟC. ΒΑΡΒΑΡΟC.

Sub Plautilla: ΗΓΕ. CΙΚΙ. ΚΛΑΡΟΥ. Collatis numis muſei Caeſarei et Pellerinii, item alio Caracallae muſei Caeſarei apud Hadrianopolin ſignato haec ejus magiſtratus nomina eruuntur.

* * *

Mentio ſitus: ΕΝ. ΠΑΙΩ. vidimus in autonomis. *Aliam a Strymone* ſuppeditat numus inſignis Caracallae muſei Caeſarei, in cujus imo: CΤΡΥΜΩΝ. *Vir barbatus ſedens dexteram navi applicat, ſ. arundinem, et ſimul urnae innixus.* Ex quo corrigendae chartae geographicae variorum, in quibus Pautalia Hebro propius admovetur, vel ſaltem a Strymone longius arcetur, ut jam advertit Froelichius n).

AE. C.

PERINTHVS.

Vrbs illuſtris ad Propontidem.

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. ΙΩΝΩΝ. *Caput Herculis laur.* ✠ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Clava.* AE. III. (Pellerin, Muſ. Theup.)

ΗΡΑΚΛΗ. ΚΤΙΣΤΗ. *Caput Herculis.* ✠ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caput Bacchi.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Et conditorem et natales urbis hi numi praedicant. Stephanus eam refert traxiſſe nomen a Perintho Epidaurio Oreſtis commilitone. At cum Ammiano narrante o), Herculem conditam a ſe Perinthum ex comitis ſui nomine appellaſſe, conſpirant numi. Accedit, quod Herculis cultus ita apud hanc urbem invaluit, ut jam Ptolemaei geographi aevo diceretur *Perinthus ſive Heraclea*, et infimo aevo *Heraclea Perinthus*, vel *Heraclea Thraciae*, de quo vide Cellarium. Tamen nunquam Heracleae, ſemper Perinthi nomen numis inſertum eſt, ſecus quam alii cenſuere, ut dixi ſupra in Heraclea Thraciae. De Perinthi natalibus lege copioſe diſſerentem Buonarrotium p).

Iones ſeſe etiam vocant Perinthii, et quidem etiam in imperatoriis inde a Vero frequenter, quo firmatur teſtimonium Marciani Heracleotae *Samiorum coloniam* diſerte perhibentis.

Capita jugata Jovis et Junonis, quorum utrique flos loti imminet. ✠ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caper ſtans.* AE. III. (Pembrock).

Caput Herculis. ✠ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Flos loti.* (in meis Num. vet. p. 58.)

Fuiſſe Perinthios Aegyptiorum cultui

---

n) IV. Tent. p. 206. o) L. XXII. c. 12. p) Oſſerv. iſt. p. 182.

addictos ex eorum moneta paſſim intelligas. Harpocratem quoque ſiſtit numus Theupoli, Apin, Sarapidem, Iſidem Hunterianus. In numis praeſentibus habemus deos Graecos more Aegyptio compoſitos, et quoniam cum Hercule in averſa jungitur lotus, veriſimile eſt indicari Herculem Aegyptium Nilo natum, de quo Cicero q), et quae plura in opere citato attuli.

AE. R.

Imperatorii.

Abundant, et ſunt a Claudio usque ad Valerianum. Maxime illuſtres, et quidem maximae formae ſignati ſunt imperante Severo, quippe qui urbem ſubjecto ei Byzantio, quia haec urbs a Peſcennio ſtabat, auxit.

Epigraphe: ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ, addito ſaepe ΙΩΝΩΝ, ut dixi.

Typi: ſaepe labores Herculis proponunt. Inſigniores nonnullos commemorare juvat:

Hercules aprum Erymanthinum portans attonito ad hoc ſpectaculum Euryſtheo, et ex dolio, quo ſe receperat, proſpectante ſublatis alte manibus, Gordiani max. mod. (Muſ. Caeſ.) Getae m. m. (Albani, C. Vitzai.)

Eadem averſa eſt etiam in numo Pergami muſei Caeſarei, ſimilemque, ſed typo vitiato, editum video in Verona illuſtrata r). Adde Alexandrinos Antonini. In numo Poſtumi cum ſimili typo ſcriptum eſt: HERCVLI. ERYMANTHINO.

Hercules aves Stymphalidas ſagittis configens, Gordiani. (Muſ. Albani.)

Idem typus eſt etiam in numo Niceae, et Alexandrinis Antonini.

Bacchus ſeminudus ſtans d. thyrſum, ſ. Ariadnen humi jacentem et ſoporatam indicans. Bacchum circumſtant tres Satyri attoniti, juxta ſtat vir Philoſophum habitu adſimilans, barbatus, indutus pallio, ſ. ſcipionem tenens, in numo Alexandri. (Numi max. mod. reg. Gall.)

Singularem hunc numum facit perelegans ſignorum varii characteris compoſitio. Argumentum ad Bacchum pertinet, qui Ariadnen a Theſeo in inſula perfide deſtitutam ac prae dolore ſemianimem reperit, ſibique vindicavit. Sub philoſophi habitu latere Silenum praeceptorem nullus ambigo, nam et in gemma vetere philoſophum ementitur s). Idem ſe Baccho philoſophiae praecepta tradidiſſe profitetur t), et a Virgilio de naturae arcanis ſubtiliter diſputans inducitur v). Adde Syneſium x). In pictura Herculanenſi ejusdem argumenti adſtat quoque Silenus, ſed habitu cultuque ſolito y).

Juppiter ſedens dextera extenta, ſ. haſtam, ſuperne hinc ſol, inde luna, inferne duae mulieres decumbentes, et ſingulae cornu copiae tenentes. Numi oram ſinit zodiacus, Alexandri Sev. (Num. max. mod. reg. Gall.) In alio ſimili *humi decumbunt hinc mulier, inde fluvius.* (Muſ. M. Ducis).

Illuſtris typus Jovis coelum terramque ſecundum veterum doctrinam nutu moderantis.

q) De Nat. deor. L. III. r) Part. III. p. 235. s) Winkelm. Pierr. grav. p. 236. n. 1470. t) Caeſs. Juliani in Probo. v) Eclog. VI. x) Encom. calv. y) Tom. II. Tab. 16.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΊΑ. ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Hercules mulierem inferne in ſerpentes deſinentem ſiniſtra corripit, eique ſublata clava ictum intentat.* Severi max. mod. (Pellerin Meſ. I. p. 74.)

Thema numi eſt Echidna cum Hercule primum diſcors, ejus deinde amica, ut videre eſt ex ſubjecta Pellerinii explicatione. Rarus hic typus in monumentis veterum, repertus tamen ante annos non multos Romae in opere marmoreo anaglypho, quod inlatum muſeo Cardinalis Alexandri Albani a Stephano Raffeio vulgatum et explicatum eſt. Addo teſtimonium Tzetzis ab utroque praeteritum: Ἐχιδνα περι Λυδιαν στερνα και κεφαλην κορης, τα δε κατω οφις, *Echidna circa Lydiam uberibus et capite puella, inferne ſerpens.* Simile argumentum vide in Alexandrinis Antonini.

* * *

Magiſtratus:

Et primum quidem legati:

ΕΠΙ. ΙΟΥ. ΚΕΛΙΣ. ΠΡΕΣ. pro quo perperam legit Vaillantius: ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΙΟΥ. ΚΕΛΣΟΥ. ut docet Pellerinius, (Mel. II. p. 60.) in numo Trajani.

ΕΠΙ. ΑΝΤ. ΖΗΝΩΝΟΣ. Fauſtinae ſen. (Pellerin.) Hunc Ant. Zenonem fuiſſe legatum, patebit mox infra in Philippopoli.

Praeſides, ἡγεμονας, ſub Antonino ſuffectos comprobant numi:

ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΟΜΜΟΔΟΥ. in numo Antonini. (Vaill.) Eſt idem in numo Topiri.

ΗΓΕ. ΑΝΤΙΚΟΥ. M. Aurelii. (Vaill.) Legitur etiam in numis Antonini Pii, et Veri Pautaliae.

Numus Antonini, in quo legit Vaillantius: ΤΠ. ΦΑΒ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΟΥ, reſtituendus Topiro.

Magiſtratus incertus eſt, quem legit Bandurius in numo Valeriani: ΕΠΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ.

* * *

Ludi:

ΑΚΤΙΑ. ΠΥΘΙΑ. Severi, (Vaill.) adduntur etiam ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, Severi, (Vaill.) Caracallae Aug. et Getae Caeſ. (Pellerin.)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, paſſim in numis Severi.

ΣΕΥΗΡΕΙΑ. ΠΡΩΤΑ. Severi. (Vaill.) Acta Perinthi Πρωτα, ex quo ei Severus Byzantium ſubjecit, ut diximus.

ΗΡΑΚΛΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. Severi. (Muſ. Caeſ.)

ΕΠΙΔΗΜΙΑ. Β. ΣΕΥΗΡΕΙΑ. *Triremis, deſuper templum,* Severi. De his Epidemiis vide tractatum de Ludis.

* * *

Neocoratus, isque ſimplex primum inſcriptus comparet in numis Severi ſic: ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vaillantius conceſſum neocoratum alterum ſub Elagabalo ſtatuit [z]), cum tamen jam ſub Severo numum cum altero neocoratu deſcripſerit, qui idem citatur etiam in Theupoli. His adde numum Caracallae muſei Caeſarei inſcriptum et hunc ΔΙΣ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., quibus adeo numis omnis tollitur ambiguitas, quae propter tempus iterati hujus honoris ſuſpenſum tenuit Pellerinium [a]). Verum nonniſi exeunte Severi imperio eum collatum, probat nu-

z) Num. Graec. p. 129.

a) Mel. II. p. 289.

mus Haymii [b]), in cujus antica Geta jam dicitur Auguſtus cum ſolo in averſa ΝЄΩΚΟΡΩΝ. Conſtat, Getam nonniſi biennio ante Severi mortem Auguſtum appellatum, intra quod adeo tempus collatus neocoratus alter. Ab hoc tempore conſtanter ſcripſere ΔΙC. ΝЄΩΚΟΡΩΝ., vel ut eſt in numo Gordiani muſei Caeſarei Δ. ΝЄΩΚΟΡ.

* * *

Concordia cum Smyrna in numo Gordiani, (Haym.) cum Epheſo Gordiani. (Vaillant.)

AE. C.

PHILIPPOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl., nomen ſortita a Philippo Amyntae F.

Autonomus.

Vnicus certus, quem edidi ex Mediceo: (Num. vet. p. 59.)

Caput Bacchi. Ӿ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. *Tripus.* AE. III.

Bacchus ante Apollinem Delphicum tripodem tenuit, de quo ibi fuſius egi. Propius huc pertinet, quod narrat Macrobius [c]) ex Ariſtotele: *apud Ligyreos in Thracia eſſe adytum Libero conſecratum, ex quo redduntur oracula; ſed in hoc adyto vaticinaturi plurimo mero ſumpto, uti apud Clarium aqua potata, eſſantur oracula.* Etiam ab Euripide Bacchus apud Thracas vates proditur [d]):

Ο Θρῃξι μαντις ἐιπε Διονυσος ταδε.

Apud Thracas vates dixit Bacchus iſta.

Et in Bacchi certaminibus praemium fuiſſe tripodem refert Athenaeus [e]). Nimirum ut de Baccho teſtatur Euripides [f]):

Μαντις δ' ὁ δαιμων ὁδε. Το γαρ Βακχευσιμον
Και το μανιωδες μαντικην πολλην ἐχει,
Οταν γαρ ὁ θεος ἐις το σωμ' ἐλθη πολυς,
Λεγειν το μελλον τȣς μεμηνοτας ποιει.
Vates vero deus hic eſt. Etenim Bacchatio,
Et inſania vaticinandi vim magnam habet;
Quando enim hic deus in corpus venerit multus,
Vaticinari inſanientes facit.

Conſtat, Caſſandram paſſim a poetis jam Bacchantem, jam vatem dici.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Saloninam. Ejus moneta maxime illuſtris imperante Caracalla, ut videbimus infra in Ludis.

Epigraphe : ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛЄΩC, item ЄΝ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛЄΙ. in numis ludorum.

Memorabiles numi Domitiani bilingues:

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. COS. XIIII. CENS. PER. P. P. *Caput laur.* Ӿ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. ramum, pro pedibus fluvius decumbens.* In aliis: *Miles ſtans.* AE. m. m. AE. II. (Mus. Caes.)

Similem edidi etiam ex Mediceo [g]). Alius eſt in Theupoli, omnes cum eodem

b) T. II. p. m. 336. c) Sat. L. I. c. 18. d) Hecuba v. 1267. e) L. II. p. m. 37. f) in Bacchis v. 298. g) Num. vet. p. 60.

conſulatu XIIII. Quae cauſa fuerit, cur Philippopolitae hoc anno tam illuſtres numos ſignaverint carta ex numis Romanis parte antica, incertum. Forte aliquo modo imitati ſunt ludos ſaeculares, quos Domitianus in conſulatu XIIII. tanto faſtu celebravit.

Typi: ſaepe *fluvius decumbens*, qui Hebrus eſt, cui urbs adſita. Nobiliores alii infra deſcribentur.

* * *

Magiſtratus. Primum *Legatus*:

ЄΠΙ. ΑΝΤ. ΖΗΝΩΝΟϹ. ΠΡ. ϹЄΒ. ΑΝΤ. in numo Antonini. (Mus. Caes. Pellerin Mel. II. p. 357.) Idem eſt in numo Perinthi. Alium Fauſtinae ſen. vulgatum ab Haymio, tributumque Bithyniis huc veriſimiliter pertinere dicetur in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Praeſes, ἡγεμων in legati locum ſucceſſit imperante eodem Pio, ut in Perinthi numis vidimus, et duravit deinceps.

Sub Antonino: ΗΓЄ. ΠΟΜ. ΟΥΟΠЄΙϹΚΟΥ. (Mus. Caes.) Legitur idem in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Plotinopolis. — ΗΓЄ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΥ. ΑΝΤΙΚΟΥ. (Vaill.) Eſt etiam in numis Pautaliae. — ΗΓЄ. Μ. ΠΟΝΤ. ϹΑΒЄΙΝΟΥ. (Vaill.) Idem eſt in numo Hadrianopolis.

Sub Aurelio: ΗΓЄ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΥ. ΑΝΤΙΚΟΥ. (Vaill.) etiam in numis Perinthi, item Pautaliae, ſed cum capite Veri.

Sub Commodo: ΗΓЄ. Μ. ΑΙ. ϹЄΡΟΥΙΛΙΑΝΟΥ. (Vaillant.) — ΗΓ. ϹΟΥΑ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ. (Catal. d'Ennery p. 476.)

Sub Severo et Domna: ΗΓЄ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. (Vaill.) Barbarus eſt etiam in numo Pautaliae, Serdicae et Trajanopolis Severi.

* * *

Ludi:

ΚΟΙΝΟΝ. ΘΡΑΚΩΝ. ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΙΑ. (juncto ſaepius ΠΥΘΙΑ.) ЄΝ. ΦΙ. vel: ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. *variis typis*, Caracallae m. m. (Vaill. Mus. Caes.)

Complures numos ſic inſcriptos memorat Vaillantius, et tantum ſub Caracalla. Narrat Herodianus [h]), Caracallam, cum a Danubio in Thraciam Macedonibus conterminam declinaret, repente Alexandrum M. evaſiſſe, ejus memoriam, quibus potuit modis renovaſſe, imaginibus et ſtatuis per omnes urbes collocari juſſis. Quod hic vage Herodianus absque urbis mentione perhibet, iſtud factum, cum Philippopoli degeret, ex ipſis his numis ſatis apparet, *communi Thracum* ad obeundos *Alexandreos* hos ludos coacto. Enimvero in alterius imperatoris numis Philippopoli cuſis hi ludi non amplius leguntur, nimirum hic oppidanorum in Alexandrum adfectus imperatus erat, deinceps neglectus.

ΠΥΘΙΑ vidimus cum Alexandreis conjuncta. Elegantem typum Pythiorum edidi ex numo Elagabali muſei Caeſarei [i]), in quo abeſt quidem mentio horum ludorum, qui tamen ſatis et adſtante Apolline, et propoſitis malis indicantur, de quibus, utpote hieronicarum Pythiorum praemio, vide tractatum de ludis.

h) in Carac. p. m. 548. i) Num. vet. p. 60.

ΚΕΝΔΡΕΙϹΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. ΕΝ. ΦΙΛΙΠ-ΠΟΠΟΛΙ. ΝΕΩΚΟΡΩ. *Templum* 8. *col.* Elagabali. (Muſ. Caeſ. Vaill.) Eſt etiam in muſeo Piſani, ſed inter numos Caracallae.

De ignotis ludis Cendreſiis vide tractatum de Ludis.

* * *

Metropolis. Sub Severo hoc honore adfecta creditur, nam ejus numi alii eum reticent, alii addunt.

Neocoratus incipit ſub Caracalla, nam numum Aurelii addito ΝΕΩΚ. vulgatum a Vaillantio tanto certius licet negligere, cum idem auctor ſerius conſentiat ipſe, hanc urbem a Caracalla neocoratu donatam k).

* * *

Mentio ſitus.

ΡΟΔΟΠΗ. *Mulier innixa ſcopulis ſ. florem, retro arbuſtum*, Antonini. (Seguin Sel. num. p. 157.)

Rhodope notus Thraciae mons, a quo et ipſa urbs vocata *Rhodope;* nam in apoſpasmatio, quod eſt in Hudſoni Geogr. min. Tab. IV. ſub finem p. 43, legitur: Ροδόπη ἡ Φιλιππόπολις. Exiſtimat Seguinus, figura muliebri ſiſti Rhodopen Strymonis F. in montem mutatam. Addo, florem, quem manu praefert, videri roſam cum adluſione ad urbis nomen.

AE. C.

* * *

Colonia. Exſtant numi Philippi ſen. et Marini:

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑC. S. C. *Roma galeata ſedens d. aquilam, cui inſiſtunt duae icunculae, ſ. haſtam*, Philippi ſen. (Vaill. Theup.)

Alius, ſed eadem Roma ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus clypeus. (Arigoni.)

ΘΕΩ. ΜΑΡΙΝΩ. *Caput Marini nudum aquilae volanti impoſitum. Averſa ut in numo I.* (Vaill. Seguin. p. 182.)

Alius, ſed averſa, ut in numo II. (Theupoli.)

Omnes hos Vaillantius apud Philippopolin non hanc Thraciae, ſed alteram Arabiae ſignatos iterato docet l). Cauſam adfert: *Thracica quidem metropolis dignitate in numis inſignitur, Arabica vero coloniae titulum ſibi adſumit, quae Marini conſecrationem vulgavit, et non Thracica.* At Harduinus, et poſt eum alii Philippopolin Thraciae horum numorum parentem agnoſcunt, in quorum ſententiam propendet etiam Spanhemius m). Et vero cum conſtet, Marinum in Moeſia adclamatum imperatorem, multo magis veriſimile, ei poſt mortem a vicina Thraciae urbe ſignatos numos, quam a remotiſſimis Arabiae Philippopolitis, quos tanto minus credibile eſt faviſſe Marino, quoniam Philippum, adverſus quem is conſpiravit, urbis ſuae conditorem agnovere. Argumentum, quo ſententiam ſuam ſtabilire nititur Vaillantius, ſane exile eſt. Ait, Philippopolin Thraciae in numis dici metropolin. Neſcio, quid hoc ſibi velit vir eruditus. An in his quoque numis addendam fuiſſe metropolis dignitatem? At multo plures ſunt urbis hujus numi, in

k) Num. Graec. p. 221. l) Notae ad Seguin. p. 417. et in Colon. m) Tom. II. p. 254.

quibus ea dignitas diſſimulatur, quam in quibus additur. An quod eadem metropolis, et colonia eſſe non potuit? contrarium probant Theſſalonica, Sidon, Tyrus etc. Negaverit, Philippopolin Thraciae fuiſſe coloniam? at quis eum edocuit, alteram Arabiae fuiſſe coloniam? Victoris Schotti verba ſunt: *condito apud Arabiam Philippopoli oppido*, loquentis de Philippo; et Zonarae: *ortus* (Philippus) *Boſtris, ubi urbem imperio potitus aedificavit, eamque Philippopolin nominavit.* In eadem verba Cedrenus. Etiam Euſebius, ejusque interpres de aedificata a Philippo nominis ſui urbe loquuntur [n]). Nulla in his coloniae mentio. Tamen eam Vaillantius conſtanter coloniam adſerit, quam ex numis probare non poteſt, niſi antea probaverit, ſed quod ipſum quaeritur, numos hos ad Philippopolin Arabiae pertinere. Etſi vero nullo diſerto argumento conſtet, Thraciae Philippopolin fuiſſe coloniam, conſtat tamen, non paucas in hoc tractu urbes, quod ob barbarorum hoc aevo incurſiones incolis eſſent exhauſtae, colonis fuiſſe frequentatas, quod aperte docent numi Viminacii et Daciae; poſt annos non multos a Valeriano, ut veriſimile eſt, Theſſalonica Macedoniae colonia eſt deducta, eaque in numis, perinde ac Philippopolis, inſcriptione Graeca eſt uſa. Unicum, quod opponi ... eat, eſt, citari a Vailläntio Philippopolis Thraciae numum Graecum cum capite Saloninae absque mentione coloniae cum tamen, ut alias abunde docui, urbes, cum primum coloniam recepere, coloniae indicia ſeu inſcriptione, ſeu typo nunquam neglexerint. At nequaquam moleſtus eſt hic nodus, nam fieri poterat, ut ſubinde haec urbs coloniae jura iterum amitteret; quod idem accidiſſe Neapoli Samariae ab eodem Philippo deductae veriſimile dicetur, vel citatus Vaillantii numus alterius eſt urbis, facili lapſu in lectione nominis in ΠΟΛΙΤΩΝ deſinentis, quod tot urbibus fuit proprium. Certe in muſeis Auſtriacis, quae Philippopolis numis propter viciniam ſunt inſtructiora, ejus numi poſtremi in imperium Elagabali cadunt. Haec ſi vera ſunt, omnes hi Philippi et Marini numi coloniae nomine inſignes ad eandem Thraciae Philippopolin pertinebunt, acciditque his numis idem, quod numis Amphipolis, qui Vaillantio judice juſto tempore Amphipolin Palmyrenes exules tandem diſcuſſa melius cauſa Amphipoli Macedoniae reſtituti ſunt.

Ceterum compertum non habemus, quae cauſa fuerit Philippopolitis cudendae Marini nomine monetae, ejusque etiam conſecrandi. Si cui exiles conjecturae placent, adeat Seguinum, et Spanhemium [o]).

AE. RRR.

PLOTINOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. ſic vocata a Plotina Trajani uxore.

Imperatorii.

Hactenus tantum proditi Antonini,

n) *in* Chronico. o) ll. cc.

Fauſtinae jun., et Caracallae. Aurelii unum nuper adjecit Seſtinius.

Epigraphe: ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Magiſtratus ἡγεμων in ſolis numis Antonini: ΗΓΕ. ΠΟΜΠ. ΟΥΟΠΕΙΣΚΟΥ., quem jam vidimus in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis. (Mus. Caes.)

* * *

Memorandus hic numus max. mod. Caracallae vulgatus ab Arigonio:

ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Capita duo muliebria ſe reſpicientia, quorum dexterius velatum tutulatum, infra:* ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΙΣ., *ſiniſterius velatum turritum, infra*: ΔΟΜΙΝΟΠΟΛΙΣ. *(ſic) in imo:* ΑΔΕΛΦΑΙ.

Inquirendum aliis permitto, quae ſit memorata in hoc numo *Domenopolis*, quo nomine neque Thraciae, neque alterius regionis urbs ulla proditur. Ἀδελφαι dici potuere in Moeſia et Thracia Trajanopolis, Plotinopolis, Marcianopolis, Nicopolis, quippe omnes aliquo ſaltem ſenſu a Trajano conditae, ut ſe ἀδελφας in numis dixere IV. Syriae urbes a Seleuco exſtructae. Forte harum una a Severi conjuge dicta eſt *Domnopolis* temporario tantum nomine, atque iterum poſt mortem abolito. At oportet ante omnia veram numi lectionem ſtabilire, cujus fides in typis Arigonianis perſaepe ſuſpecta eſt.

AE. R.

SERDICA.

Mediterranea verſus Moeſiam, cui a nonnullis geographis inſerta fuit.

Numos *autonomos* ex muſeo Hunteriano edidit cl. Combius:

Caput Mercurii petaſo tectum. ℞ *Area in quatuor partes ſecta, intra quas literae* ΤΡΙΑ. ΑΕ. III. IV.

Numum his ſimilem vidi in muſeo privato Vindobonae. Eos Combius tribuit Triaditzae Moeſiae, vel Thraciae. Teſte Cellario auctores conſpirant omnes, urbem, quae Serdica ante dicta fuit, ſerius Triaditzam appellatam fuiſſe. Ex numis diſcimus, Serdicam adhuc Gallieni aetate vetus ſuum nomen retinuiſſe. At quis ſibi facile perſuaſerit, Thraciae mediterraneae urbem ſignare numos Triaditzae nomine perrexiſſe ea aetate, qua urbes per imperium omnes ferire monetam deſivere? Quid quod non inelegans horum numorum fabrica, et tota eorum conformatio altiora tempora palam poſtulant. Interea ut hujus Triaditzae certo non ſunt, ſic cui urbi veriſimili quadam ratione ſint tribuendi, ignorare me profiteor. Eos nuper Seſtinus Triullo neſcio cui Macedoniae urbi tribuendos putavit, quam vide.

Imperatorii.

Procedunt ab Aurelio, exeunt cum Gallieno.

Epigraphe: ΣΕΡΔΩΝ, vel ΟΥΛΠΙΑΣ. ΣΕΡΔΙΚΗΣ. et ſic marmora, et Peutingeriana, at infimi aevi ſcriptoribus cum Graecis, tum Latinis dicta eſt *Sardica*; ſecundum quod futile ΣΑΡΔΙΚΕΩΝ Goltzii.

Typi obvii, etſi ingens ſit ejus numorum copia.

Magiſtratus ἡγεμων, *praeſes*, in tribus

numis proditus: ΗΓΕ. ΚΛ. ΑΠΠΙΟΥ. ΜΑΡΤΙΑΛΟΥ. in binis Veri. (Mus. Caes.) Idem habetur etiam in numo Anchiali, ſed cum capite Domitiani, teſte Vaillantio, qui numum ex Leonardo Auguſtino, ſed auctore, ut conſtat, parum idoneo, recitat. — ΗΓΕΜ. Λ. ΕΙ... ΤΕΙ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. in numo Severi, quae lectio vitii ſuſpicione non caret. Confer Barbarum inſcriptum numis Trajanopolis. — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. Λ-- in numo Severi, (Neumann.) quem minus lacerum vide in Pautalia.

AE. C.

THERNE.

Obſcura Thraciae urbs ex Stephano nota. Numus ΘΕΡΝΑΙΩΝ ab Harduino ex muſeo regio vulgatus reddendus Eleuthernis Cretae.

TIRIDA.

Vrbs Thraciae prope Abderam, jam Plinii aetate perdita, qui eam *oppidum Diomedis equorum ſtabulis dirum* appellat [p]). Ei a Combio tribuitur

Autonomus:

Caput Herculis barbatum, et leonis pelle obtectum. ☧ T *in medio, ex quo duo botri dependent, infra literae* Ꙗ I, *omnia intra quadratum.* AR. III. (Mus. Hunter.)

Ex collectis his literis Combius effi... it TIR. nempe ſyllabam hujus oppidi ..... Commode iſtud, quanquam ...ere poſſit urbs magis ex fabulis, quam vera hiſtoria cognita, et erunt forte, quibus potius legendum TRI. videbitur, numusque adeo tribuendus Triccis Theſſaliae.

TOPIRVS.

Ad mare Aegaeum.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: ΤΟΠΕΙΡΙΤΩΝ, vel: ΟΥΛΠΙΑС. ΤΟΠΕΙΡΟΥ.

Ex *typis* frequentior: *Hercules nudus ſaxo inſidens d. clavam ad genu attinet.*

Magiſtratum tantum Antonini numis inſcriptum reperio:

ΕΠΙ. ΦΑΒ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΟΥ. typo Herculis ſedentis eo modo, quo dixi, (Mus. Caes.) ex quo haud dubie corrigendus Vaillantius, qui in numo cetera ſimillimo legit ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. (Num. Graec. p. 45.)

ΕΠΙ. ΙΟΥ. ΚΟΜΟΔΟΥ. eodem typo in binis muſei Caeſarei. At in ſimili Vaillantius legit ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΟΡΔΟΛΟΥ., de qua lectione dubitem. In numis Perinthi vidimus: ΗΓΕ. ΙΟΥ. ΚΟΜΜΟΔΟΥ.

AE. R.

TRAIANOPOLIS, quae et AVGVSTA TRAIANA.

Trajanopolis mediterranea ad Hebrum fl. conditorem ipſa ſuum eloquens.

Imperatorii.

Ab Aurelio usque ad Gordianum.

p) L. IV. § 18.

Epigraphe: ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Magiſtratus: Ηγεμων.

ΗΓ. ΑΚΙΛΙΟΥ. in numo Severi. (Vaill.)

ΗΓΕΜΟϹ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟϹ. in numo Severi, (Vaill. Theup.) de quo vide mox infra.

* * *

Auguſta Trajana, quae utrum eadem ſit cum Trajanopoli, mox diſputabitur.

Imperatorii

inſcripti ΑΥΓΟΥϹΤΗϹ. ΤΡΑΙΑΝΗϹ. ab Aurelio usque ad Getam.

Magiſtratus: ἡγεμων.

ΗΓΕ. ΤΟΥΛ. ΜΑΞΙΜΟΥ. in numis Aurelii et Veri. (Vaill. Theup.) Idem legitur in Hadrianopoli et Pautalia.

ΗΓΕΜΟϹ. ΤΑΤΙΑΝΟϹ. Commodi, (Vaillant.) quem et Hadrianopolis praedicat.

ΗΓΕ. Τ. ΒΑΡΒΑΡΟϹ. Severi. (Theup.)

ΗΓ. ϹΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΥ. Severi. (Mus. Caes.)

Magiſtratus domeſticus:

ЄΠΙ. vel ΥΠ. Γ. ΚΙΚΙΝ. ΡΟΥΦΟΥ. Caracallae, Plautillae. (Arigoni. Vaill.)

* * *

Quaeritur, fueritne Auguſta Trajana eadem cum Trajanopoli. Fuere, qui numos inſcriptos ΑΥΓΟΥϹΤΗϹ. ΤΡΑΙΑΝΗϹ. Sarmizegetuſae Daciae tribuerent, quae fide marmorum *Colonia Ulpia Trajana Auguſta Dacica* vocabatur, et nutabat Froelichius quoque q). Verum huic Daciae urbi hos poſſe numos tribui, obſtat, quod haec ab eo tempore, quo Romanis paruit, colonia fuit, cujus mentione tam parum, quam aliae urbes coloniae honore adfectae abſtinuiſſet, et neſcio, cur ea urbs colonia inſcriptione Graeca uſa eſſet, cum aliae urbes in ipſa Graecia, ejusque umbilico conſtitutae, ſimul ac coloniae deductae ſunt, Latina fere ſemper uterentur, neque ullo monumento conſtet, Daciam colonis Graecis fuiſſe frequentatam. Cum igitur ex numorum fabrica et mentione ἡγεμονος certum ſit, eos hujus tractus eſſe partum, neque in eo praeter Trajanopolin de alia urbe conſtet, quae a Trajano appellationem traxiſſet, non videtur inter ΤΡΑΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ, et ΑΥΓΟΥϹΤΗϹ. ΤΡΑΙΑΝΗϹ. diſtinguendum, niſi velimus etiam diſtinguere inter ϹΕΡΔΩΝ, et ΟΥΛΠΙΑϹ. ϹΕΡΔΙΚΗϹ, aut inter ΠΑΥΤΑΛΙΩΤΩΝ et ΟΥΛΠΙΑϹ. ΠΑΥΤΑΛΙΑϹ, aut etiam diſtinguere inter Iſtriam et Iſtropolin, Odeſſum et Odeſſopolin, Scodram et Scodropolin, Solos et Solopolin, Ceramum et Ceramopolin.

In horum numorum explicatione mira dictavit Harduinus, cui combinatis iis, quae in Operib. ſel. differit, (pag. 171, et 176.) Sarmizegetuſa et Trajanopolis Thraciae una eademque videntur urbs eſſe. Alii hos numos Trajanopoli Phrygiae, alii Auguſtae Ciliciae proprios eſſe voluere, quos refellere ſupervacaneum eſt.

* * *

Diſcrimen inter numos hujus Trajanopolis, et alterius Phrygiae tum ...

q) IV. Tent. p. 278.

ſtatui patet, cum additur magiſtratus, nam in illa fuere ἡγεμονες, in hac ἀρχοντες. In aliis nonnunquam fabrica et typi lucem adferunt. Sed non conſentio cum Froelichio, qui numum Caracallae propter typum Cybeles Phrygiae non nihil timide largitur r). Cybele paſſim in numis urbium Thraciae offertur.

AE. C.

TRIADITZA.

Vide ſupra in *Serdica.*

TYLIS.

Numos ΤΥΛΙΣΙΩΝ a Liebeo aliisque obſcurae huic Thraciae urbi adſcriptos tribuendos eſſe Tyliſſo Cretae, ad numos hujus urbis docebimus.

CHERSONESVS THRACIA.

Peninſula mari Aegaeo, Helleſponto, Propontide intercepta complures urbes alicujus nominis incluſit, quas huc diſtulimus. Ipſius peninſulae nomine numos nullos habemus, nam inſcripti ΧΕΡ. vel ΧΕΡΣΟ. ſunt Cherſoneſi Tauricae vel Creticae.

AEGOSPOTAMVS.

Flumen et urbs, prope quam celebri praelio fractae a Lyſandro Athenienſium vires maritimae.

Autonomi.

Caput muliebre tectum corona faſtigiata ✠ ΑΙΓΟΣ. ΠΟ. *Caper.* AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Caprum adludere ad urbis nomen, quod *capri fluvium* notat, nemo non videt.

AE. RRR.

ALOPECONNESVS.

Urbs hujus Cherſoneſi ſecundum geographos omnes, non vero, ut docuit Plinius, inſula, cui altera vocabuli pars impoſuerit.

Autonomus.

Caput muliebre. ✠ ΑΛΩΠΕΚΟΝ. *Diota, juxta vulpecula et botrus.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 13.)

Ad urbis iterum nomen averſae typo adluditur. Narrat Stephanus, oraculo jubente conditam urbem eo loco, quo vulpis catulos, ἀλωπεκὸς, novi coloni viderent. Scymnus eam Αιολεων πολιν vocat.

AE. RRRR.

CALLIPOLIS.

Autonomum huic urbi tribui video in muſeo Theupoli ſic deſcriptum: *Clypeus.* ✠ ΚΑΛΛΑΙ. *Vas anſatum.* AR. II. At hic ſine dubio eſt unus ex Boeoticis obviis.

Imperatorium Trajani edidit Pellerinius, (Suppl. III. p. 120.) in cujus ✠

r) IV. Tent. p. 279.

Apollo ſtolatus ſtans cum lyra, et in orbem ſcriptum: ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΛΛΙΠ. Hoc poſterius verbum aut indicat epithetum Apollinis, ut: καλλιπροσωπος, vel καλλιπλοκαμος, aut, quod minus veriſimile, urbem, ac tum eſſe poſſet hujus Callipolis. Numis igitur ea certis caret.

CARDIA.

In Cherſoneſi Iſthmo. Eam peninſulae maximam dixit Demoſthenes [s]), ſed everſa eſt a Lyſimacho, qui juxta urbem ſui nominis condidit [t]).

Autonomi.

Caput muliebre. ✠ ΚΑΡΔ. *Equus paſcens.* AE. III.

In alio: ΚΑΡΔΙΑ. *Leo gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput barbatum intra quadratum. ✠ *ſine epigraphe. Cor.* AR. III. (Pellerin.)

Typus cordis, quod Graecis καρδια, epigraphen abunde ſupplet.

AR. RRRR. AE. RRR.

COELA.

Municipii nomine inſcripti numi complures exſtant ab Antonino usque ad Voluſianum.

Epigraphe: AEL. MVNIC. COEL. vel COIL. vel COELA, vel CVLLA, addito in numis Caracallae ANT.

Typus potior: *Navis dimidia imminente cornucopiae.* In aliis ſoliti coloniarum typi: *Lupa cum gemellis*, *Silenus*, etc.

Diu litigatum inter antiquarios, ad quam urbem referendi ſint hi numi, Harduino jam Caelium Apuliae opinante, jam hunc ipſam Thraciae Coelam, jam Eliberim vel Iliberim Aquitaniae, at S...hemio Coelobrigam Hiſpaniae, ac demum Vaillantio, quem plerique deinceps ſecuti ſunt, Coello vel Coillu Numidiae. Belleyus denique eos ſolidis argumentis huic Cherſoneſi Coelae adſixit [u]). Variatio literarum OE. OI. et V varias urbes non arguit, nam ut Latini dixere *curavit*, *ludus*, *municipium*, ſic et *coeravit*, *coiravit*, *loedos*, *loidos*, *moenicipium*, *moinicipium*.

Nomen ab imperatore AEL. nempe Aelio Hadriano, quem adeo veriſimile eſt, fuiſſe municipii auctorem.

ANT*oninianum* in numis Caracallae ex hujus nomine.

* * *

In ſimilibus numis cum aliqui legerent MVN. FANE. AEL., tributi fuère jam Fano Vmbriae, jam Aelio Faneſtri Hiſpaniae, ut dixi ſupra in Fano Vmbriae.

AE. R.

LYSIMACHIA.

Aedificata a rege Lyſimacho ex ruinis Cardiae a ſe everſae, et de nomine ſuo appellata.

Autonomi.

Epigraphe: ΛΥΣΙ. ΛΥΣΙΜΑΧΕΩΝ.

Typi: *Caput Apollinis.* ✠ *Leo.* — *Caput Herculis imberbe.* ✠ *Victoria.* — *Caput leonis.* ✠ *ſpica.* AE. III.

Leo in Lyſimachiae numis frequens, at non propterea, quod Cardia in huj

s) Philipp. III. t) Pauſan. Att. c. 9. u) B. L. T. XXV. Hiſt. p. 102.

ea locum ſurrexit, hoc typo uſus eſt, ut cenſuit Pellerinius, ſed quia leonem frequenter in numis aeneis ſignavit Lyſimachus ipſe, a quo typus hic in conditam a ſe urbem ſuapte migravit.

AE. RR.

Regius.

Cum capite Lyſimachi, quem vide infra in numis hujus Thraciae regis.

SESTVS.

Ad medium Helleſpontum, cui in adverſa Aſiae ripa Abydus reſpondet, utraque olim Leandri et Herus amoribus inclyta.

Autonomi.

Caput muliebre velatum. ℞ ΣΗΣΤΙ. *Mulier ſedens d. binas faces, ut videtur, juxta Herma.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ℞ ΣΗΣΤΙ. *Tripus.* AE. III. (Pembrock.)

Caput Mercurii. ℞ ΣΗ. *Lyra, in area* A. AE. III. (Mus. Borgia.)

AE. RRR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Philippos. Domitianum adjecit Seſtinius x).

Epigraphe: CΗCΤΙΩΝ.

Inter *typos* illuſtrior eſt:

Leander freto innatans, et Hero porrecta ex turri lampade noctem illuſtrans, Caracallae. (Mus. Caes.)

Lyra, Trajani et Hadriani. Vaill. (Pellerin.)

Typum lyrae in imperatoriis item non raro adhibet oppoſita Abydus, velut adindicandam utriusque urbis oppidanorum concordiam vetere utriusque amantis exemplo fundatam.

AE. RR.

INSVLAE AD THRACIAM.

LEMNVS.

Praeter Goltzii numos ſuſpectos alium edidit Arigonius, in quo caput Vulcani, ejusque attributa, et epigraphe ΛΤΜΝΟC additis inſuper 4 globulis y). Et epigraphe et globuli judicium evertunt, numusque hic haud dubie eſt Populoniae Etruriae. Ergo univerſae inſulae nomine nullus hactenus certus proditus. In ea fuit ur[bs]

HEPHAESTIA.

Autonomi.

Caput virile diadematum. ℞ ΗΦΑΙ. *Aries adſtituta nonnunquam lampade.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput Apollinis laur. ℞ ΗΦΑΙ. *Lampas ardens, juxta pilei Dioſcurorum, vel aries.* AE. III. (Pellerin.)

Lampadem adludere ad Vulcanalia, patebit ex iis, quae ad numum ſimilem

x) T. IV. p. 96. y) Tab. IX. inter trientes.

Athenienſium obſervabo. Ceterum neceſſe non puto monere, Lemnum fuiſſe Vulcano ſacram, atque ab hoc, Graecis Ἡφαιστῳ, Hephaeſtiam nomen tuliſſe.

AE. RRR.

IMBRVS.

Inſula exigua prope Cherſoneſum.

Autonomi:

Caput Palladis. ✕ ΙΜΒΡΙΩΝ. *Mulier ſtolata ſtans d. pateram, ſ. lyram; in alio pro lyra tenens cornu copiae.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

NEA.

Inſula prope Lemnum, de qua vide Plinium z), et commentantem Harduinum.

Autonomi:

ΝΕ. *Caput Aeſculapii.* ✕ ΝΕ. *Pallas galeata alata gradiens inſtar Victoriae d. lauream, ſ. palmam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. ✕ ΝΕ. *(in monogr.) Noctua.* AE. III. (Pellerin.)

Pellerinius numum utrumque propter typos Palladis huic inſulae tribuit, adferente Plinio, Neam Minervae eſſe ſacram. Sed idem Plinius Neam Troadis oppidum memorat, in quo ſimulacrum Minervae miraculo inclytum, ut adeo nihil certi de his numis pronunciari poſſit. De Pallade alata vide numos Agathoclis Syracuſani.

AE. RRR.

SAMOTHRACE.

Oſt[illegible]s Hebri oppoſita, inſula myſteriis et [illegible]abirorum religione nobilitata.

Autonomi:

Caput Palladis. ✕ ΣΑΜΟ. *addito vario magiſtratu:* ΣΩΚΑΕ. — ΜΗΤΡ. — ΠΥΘΟ. *Mulier ſedens capite tutulato d. pateram, ſ. haſtam.* AE. III.

Similem olim inter incertos ediderам a). Serius cum occurrerent plures alii, in quibus invariatum ΣΑΜΟ. variantibus conſtanter adſtitutis vocabulis, vidi, in ΣΑΜΟ. quaerendum populum, ad quem numi hi pertinerent. Et placuit Samothracia, quoniam Samoſatorum Commagenes alii ſunt typi, et fabrica rudior. Similem edidit Pellerinius, in quo cum legeret ΠΥΘΟ. reliqua inſcriptione extrita, eum Pythopoli Bithyniae perperam tribuit b). Habemus ergo jam tres hujus inſulae numos cum triplice vario magiſtratu, quorum duo ſunt in muſeo Caeſareo, tertius in Pelleriniano.

Caput muliebre. ✕ ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ.. ΕΙΡΩΝΟΣ. *Aries ſtans, infra:* ΤΡΙΟΒΟΛΟ. AE. II. (Hunter.)

Numus hic inſulae nomen plene perſcriptum ſiſtit. Additum ΤΡΙΟΒΟΛΟ, pretium numi, tres obolos, exprimit.

AE. RRR.

THASVS.

Inſula magni ab opulentia nominis, quam teſtatur incredibilis monetae argenteae copia.

z) L. II. §. 89. et L. IV. §. 23.

a) Num. vet. p. 300.

b) Rec. II. p. 25.

Autonomi.

Caput Bacchi barbatum et hedera coronatum. ӿ ΘΑΤΙΟΝ. *Hercules leonis exuviis tectus flexo dextero genu arcum intendit, in area hinc* ΒΑ. *illinc* ΓΟ. *ſupra genu ſiniſtrum lacerta, omnia intra quadratum.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Eadem adverſa. ӿ ΘΑΣΙΟΝ. *Hercules ejusdem rationis intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Horum priorem omnium elegantiſſimum ac ſingularem olim edidi [c]). Eſt hic antiquiſſimis inſulae accenſendus, cuſus eo tempore, quo dialectus adhuc Dorica valuit. Thaſios autem fuiſſe Dores, tradit Strabo, qui conditam Thaſum refert a Pariis inſulanis; ſed hi ipſi teſte Stephano fuere coloni ex Arcadia et Creta egreſſi, quas terras Dores tenuere.

Bacchi et Herculis imagines obviae in Thaſi moneta. Bacchi cultum ſuaſit excellentia vini Thaſii, magni inter veteres potores nominis. Herculis cultus in hac inſula vetuſtius fuit, nam Phoenices ei ibi ſtatuiſſe templum, cum ad quaerendam Europam egreſſi eſſent, narrat Herodotus, qui et addit, Tyri quoque fictiſſe templum Herculi Thaſio ſacrum [d]). Harduinus virum hunc genuflexum, et arcum tendentem Perſen Perſei F. putat, nixus Pollucis teſtimonio, narrantis, Thaſios hunc heroem in moneta ſignaſſe [e]), quae opinio juvatur auctoritate Plinii docentis [f]) Perſas ſagittandi artem ab eodem Perſe edoctos. Verum cum Hercules in aliarum quoque urbium numis frequenter telum evibret, et idem praecipuis, ut dixi, honoribus in hac inſula ornatus fuerit, adſcripto etiam in numis obviis, de quibus mox, ipſo ejus nomine, non patimur nos a recepta aliorum opinione dimoveri, quibus is manifeſtus Hercules videtur. Et vero qualis in his numis pingitur, eleganter deſcribitur ab Homero [g]):

ὁ δ᾽ ἐρεμνῇ νυκτὶ ἐοικὼς
Γυμνὸν τόξον ἔχων, καὶ ἐπὶ νευρῆφιν ὀϊστὸν,
Δεινὸν παπταίνων, αἰεὶ βαλέοντι ἐοικώς.

ille vero obſcurae nocti ſimilis
Nudum arcum habens, et ad nervum ſagittam,
Torvum tuens, ſemper ejaculanti ſimilis.

Literas numi prioris ΒΑ. et ΓΟ. explicare non tento.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ӿ ΘΑΣΙΟΝ. ΗΠΕΙΡΟ. *Tripus, humi diota.* AV. III. (Pellerin.)

Numus eximius cum a metallo et eruditione, tum quod hactenus unicus. Thaſii non modo in ipſa inſula divites auri fodinas tenuere, ut narrat Herodotus αὐτόπτης [h]), quae cauſa fuit, cur olim diceretur Χρύσῃ νῆσος, *aurea inſula* teſte Euſtathio [i]), verum et opulentiores alias in continente Thraciae, quarum unae fuere Scapteſylae e regione Thaſi poſitae, unde immenſas opes traxiſſe Thaſios eodem loco tradit Herodotus, alterae Datum prope Strymonem ab ipſis Thaſiis conditum deductis eo colonis, ut perhibet Euſtathius [k]), quod ſubinde Philip-

c) Num. vet. p. 61. d) L. II. c. 44. e) Onom. L. IX. c. 6. f) L. VII. p. 415.
g) Od. Λ. 605. h) L. VI. c. 46. 47. i) ad Dionyſ. v. 517. k) [illegible]

pus Amyntae ſibi ſubjecit conditis ibi de ſuo nomine Philippis, ut in horum numis dicetur.

Cum in numo praeſente addatur ΗΠΕΙΡΟ, quod haud dubie poſitum pro Ἠπείρου, *continentis*, certum eſt, ſignatum eum in alterutra ex his fodinis in continente ſitis. Pro Dato vero pugnat numus inſignis, praeſenti Thaſiorum numo tam utriusque partis typo, quam quod aureus et ipſe eſt, ſimillimus, et ſola inſcriptione ΦΙΛΙΠΠΩΝ differens. Quo docemur ſane, Philippenſes, novos Dati ejectis Thaſiis incolas, ſecundum vetus monetae Thaſiae exemplar numos cudere perrexiſſe. Pellerinii explicatio nonnihil differt, eo praecipue, quod in capite anticae ipſam Philippi II. imaginem videt. Mihi Herculis juvenis eſt, in urbium numis paſſim obvii.

* * *

Caput Cereris velatum. ✕ ΘΑΣΙΟΝ. *Capita Dioſcurorum intra racemos.* AE. III. (Haym.)

Cauſam Cereris tenemus ex Dionyſio Periegete l), cui Thaſus dicitur Δημητέρος ἀκτή, *Cereris litus*, quia, ut ibi addit Euſtathius, inſula per fertilitatem felix.

* * *

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum, adfixo pone cornu arietino. ✕ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ. ΘΑΣΙΩΝ. *Hercules nudus ſtans, d. clavam, ſ. exuvias leonis.* AR. I. an dentur et ſimiles aurei, incertum, is, qui eſt in muſeo Caeſareo, fuſus eſt.

Nulla aliarum Graeciae urbium tanto numero tetradrachma dedit, quo ipſo largi proventus, quos ex fodinis percepere Thaſii, praeclare comprobantur. Valuiſſe vero illud monetae genus etiam apud barbaros, et ab his numos ad horum modulum plane exactos fuiſſe percuſſos, argumento eſt, quod magno numero reperiuntur Thaſiorum numi argentei ejusdem ponderis ac probitatis, verum typis, et epigraphes literis adeo barbaris ac luxatis, ut, cujuscunque eſſe aetatis ſtatuas, Thaſiorum Graecorum opus nequaquam poſſis agnoſcere. Sunt, in quibus puncta, ſive globuli inſcriptionis vicem ſubeunt, iique eadem lege poſiti, qua literae ipſae in veris Thaſiis. Horum magnam partem a Dacis barbaris fuiſſe ſignatam, inde facile colligas, quod magna copia horum Thaſiorum tam probae, quam barbarae fabricae indies in Tranſilvania eruitur. Similem deformis operis cum nomine Cotyos Thraciae regis vide in hujus moneta, quo loco alia ad hoc argumentum pertinentia monebo. Teſte Pauſania Thaſii Olympiae dedicaverunt Herculem aeneum X. cubitorum, d. clavam, ſ. arcum tenentem m).

* * *

Capita juncta Silenorum inſtar Jani. ✕ ΘΑΣΙ. *Binae diotae contrario ſitu.* AR. III. (Pellerin.)

Mirus typus utriusque partis, et incerta ſignificatio. Eodem ſitu, quo diotae in averſa hujus numi, in moneta Iſtri Moeſiae bina capita conjuncta vidas.

l) v. 523. m) L. V. c. 25.

Caput Dianae. ✠ ΘΑΣΙΩΝ. *Hercules ſtans ſagittam emittit.* AE. III. (Muſ. Bodl. p. 10.)
AV. RRRR. AR. C. AE. RR.

Imperatorii.

Rariſſimi. Hactenus bini tantum cogniti inſcripti ΘACIωN, unus Caracallae, (Pellerin.) alter Getae, quem ex muſeo M. Ducis edidi[n]. In utroque: *Hercules gradiens cum attributis.*

Huc etiam Vaillantius revocat numos cum capite Domitiani: ЄΠΙ. ΑΓΑΘΩΝΟC. ΘΑ. vel: ЄΠΙ. ΝЄΟΚΤΔΟΥ, ΘΑ. *Juppiter ſedens d. ſpicas, ſ. haſtam.* (Vaill. Mus. Caes.) ſed quae ſententia minus eſt certa. Spicae inſolentius ſunt Jovis attributum.
AE. RR.

REGES THRACIAE.

Induſtriam noſtram in conquirendis, explicandisque Thraciae regum numis occupavit eruditus Cary edito inſigni atque adcurato opuſculo, quo eorum hiſtoriam ac numos operoſe deſcripſit explicavitque. Huic, quae hic leges, pleraque debebis, additis tantum iis, quae viro praeſtanti ignota fuere, quia ſerius in apricum prolata. Reges Thraciae non moror, qui numis caruere, Teren I., Sitalcem, Seuthem I., Maeſaden, Seuthem II., Amadocum, Teren II., Gotyen I., Cherſoblepten, quorum res geſtas ex indicato fonte pete.

SEVTHES III.

Regnum adiit circa annum V. C. 429, Alexandro M. obnoxius. Hoc mortuo, ejusque ducibus provincias inter ſe partitis Thraciam Lysimachus ſortitus Seuthem vi depellit, eamque quiete retinet.

Numi:

Caput nudum barbatum. ✠ ΣΕΥΘΟΥ. *Eques citato curſu.* AE. III. (Cary.)

Alium addidit Pellerinius: (Rois p. 35.) *Caput muliebre diadematum.* ✠ ΒΑΣΙΛΕ. ΣΕΥΤΟ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. telum tenet.* AE. III. Sed vereor, ut Seuthi huic ſit proprius. Ipſe vir eruditus eum ſeu fabrica, ſeu typo ſimilem Seleuci I. Syri numis adſerit; ſcribendum item fuerat ΣΕΥΘΟ., non ΣΕΥΤΟ., atque, ut ab idoneo auctore comperi, qui numum ſecundis curis examinavit, vera numi epigraphe eſt: ΒΑΙΣ. ΣΕΥΤ. Vnde ſuſpicari licet, eum eſſe revera Seleuci, ſed a rudi monetario ſcalptum exemplo aliorum numorum ejus Syriae regis.
AE. RRRR.

LYSIMACHVS.

Natus Pellae Macedoniae, poſteaquam adolevit, ab artium liberalium ſtudiis, et rei militaris ſcientia magnum nomen eſt adeptus, ducendisque exercitibus ab Alexandro praefectus hoc mortuo aliorum ducum conſenſu Thraciam abſtulit,

n) Num. vet. p. 62.

eamque pulſo Seuthe III. ſibi ſubjecit V. C. 452. Bella cum variis regibus aemulis fortuna plerumque proſpera geſſit, adjecta etiam poſt *Demetrii fugam* juribus ſuis Macedonia. Poſt uxores alias Amaſtrien Heracleae Ponti reginam duxit et hac repudiata Arſinoen Ptolemaei Philadelphi ſororem, qua inſtigante cum Agathoclem alterius thori filium, ac de ſe variis in bellis praeclare meritum morti addiceret, abalienatis a ſe ſuorum animis bello a Seleuco impetitus collatis in Phrygia ſignis caeſus eſt V. C. 472. annos natus fere LXXX.

Numi:

Caput Palladis galeatum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. tridentem, in area caput leonis.* AV. (Pellerin.)

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Juppiter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam, in area leo currens, in alterius area equus marinus alatus, et leo dimidius.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Hi utriusque metalli numi ignoti fuere Caryo. Docemur ab his, Lyſimachum veteres Alexandri M. typos revocaſſe, quod et ab aliis regibus ejus ſucceſſoribus factum videbimus. Veriſimile eſt, ſignatos tum, cum Macedoniam ſibi ſubjecit. Tamen cum typis alienis eſt uſus, leonis ſui, praecipue, ut videbimus, ſibi dilecti oblitus non eſt. Equus marinus numi poſtremi ſuſpicari facit, numum ſignatum apud Lampſacum Myſiae. Conſiat, Lyſimachum plures Aſiae minoris urbes, ipſam etiam Epheſum aliquamdiu tenuiſſe.

* * *

Caput regis diadematum adſituto arietis cornu. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Pallas ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, et ſimul clypeo innixa, per aream varii magiſtratus, attributa, et vocum compendia, de quibus infra.* AV. m. m. AR. m. m. item I. et III.

Nullius regum veterum numi aurei argenteique majore numero habentur, nullius aurei tam pondere ſpectabiles. Exſtant quatuor in muſeo Caeſareo, quorum duo ſinguli adpendunt drachmas IV. cum ſemiſſe et granis XIII., duo alii ſinguli unciam omnino unam cum drachma, et granis XXVII. Aurei III. formae fere argenteis magis parabiles, ſed horum pleroſque propter typos parum nitidos videri fuſos jam dixi in Prolegomenis generalibus cap. XI. Quanta copia potens hic rex numos aureos feriundos curaverit, praeterquam quod hodieque magno numero ex terrae latebris eruuntur, illud unum argumento ſit, quod refert Latzius o), a Walachis piſcatoribus in Iſiriga amne repertos numos aureos plus millia XL., et eos pleroſque Lyſimachi nomine inſignes.

In omnibus his numis caput regis diademate, et cornu arietis gloriatur. Spanhemius, eumque ſecuti alii Alexandri M. exemplo illud a Lyſimacho adhibitum cenſuere, verum probavi alibi p), factum iſtud propterea, quod ducem genus

o) Commentar. reip. Rom. L. XII. c. 1.

p) Num. vet. p. 63.

a Baccho credebatur diſerte illud adſerente marmore Aduſitano. Eodem modo Bacchum et diadematum, et inſtar arietis cornutum videmus in numis Nuceriae Alfaternae.

Notanda deinde inſcripta his vocabula ſive integra, ſive truncata. ΣΚΟΣΤΟΚΟΥ vel ΖΩΠΥ. eſſe magiſtratus, ſuapte patet. In inſigni altero argenteo, quem edidi ex muſeo Savorgnan q), legitur in area ΕΚΑΤΑΙΟΥ, infra ΚΑΛΧΑ. Dubium non eſt, poſteriore hoc vocabulo notari ΚΑΛΧΑδονιες, de quorum probabili cum Lyſimacho nexu nonnulla ibi per conjecturam propoſui. In numis ſimilibus cum aureis, tum argenteis comparent frequenter vocabulorum principia, ΒΥ. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ. ſellae fulcris incluſa, de quorum ſignificatione non auſim certum quid adfirmare.

De mala fide numorum aureorum, in quorum antica: ΙΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ., in averſa vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ., vel *VESTA. S. C.*, quos in Lyſimachi numis recenſet Froelichius r), agetur copioſius in moneta inſulae Cos, et Liviae Auguſtae.

* * *

Caput Palladis galeatum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Leo currens, in area lampas, pilum haſtae, et monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Lyſimachi diadematum cornutum. ✕ ΛΥΣΙΜΑΧΕΩΝ. *Leo currens.* AE. II. (Cary.)

Caput juvenile diadematum. ✕ *Eadem averſa.* AE. I. (Pellerin.)

Lyſimachum leone gaviſum non ex his modo numis videmus, ſed etiam ex citatis mox aureis et argenteis, in quibus is ſaltem aream numi inſidet. Ab Alexandro leoni objectus, quod Calliſtheni philoſopho, ſuo quondam in philoſophiae praeceptis magiſtro, quem rex inſidiarum ſuſpectum lento ſupplicio excruciandum tradiderat, veneni copiam feciſſet, caeſa fortiter bellua periculum evaſit, ut refert Juſtinus s), aliique citati a Caryo t). Narrat etiam Plutarchus v), amaſſe Lyſimachum cum jactatione oſtentare leoninorum unguium cicatrices. At Curtius praetenſam hanc Alexandri vindictam in fabulis putat, addens, leonem a Lyſimacho in venatu caeſum x). Quidquid erit, veriſimile ſemper, hujus cauſa virtutis ferum illud animal Lyſimachi monetae fuiſſe inſertum. Hoc deinde conditoris ſui ſymbolum adoptavit Lyſimachia, a qua ſignati numi II. et III.

Numus Lyſimachiae alter offert caput admodum juvenile, quod adeo Lyſimachi eſſe nequit, qui ſaltem annum XL. jam explevit, cum Lyſimachiam condidit. Veriſimile eſt, eo exhiberi filium Agathoclem praeſtanti virtute adoleſcentem, et deſignatum jam ſucceſſorem, quem fraude novercae impie caeſum diximus.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✕ ΒΑΣΙ. ΛΥΣΙ. *intra coronam ſpiceam.* AE. III. (Mus. Caes.)

AV. et AR. C. AE. R.

Succeſſit SELEVCVS, quem poſt VII. menſium in Thracia regnum e medio

q) Num. vet. r) Not. elem. p. 150. s) L. XV. c. 3. t) pag. 40. v) in Demetrio c. 27. x) L. VIII. c. 1.

ſuſtulit Ptolemaeus Ceraunus Ptolemaei Philadelphi, et Arſinoes Lyſimachi viduae frater. Ipſe continuo Macedoniam et Thraciam invaſit, ſed a Gallis victus caeſusque eſt. Huic Ptolemaeo numum tribuit Caryus, in cujus averſa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Fulmen*, motus nimirum ipſo hoc fulminis typo, quo adludi ad nomen *Cerauni* putabat. Verum adſtitutum monogramma, quod in ΜΑΓΑ reſolvitur, numos ſimiles in Cyrenaicam avocat. A Gallis deinceps in Thracia turbatum, ut copioſius dicetur in Macedonia, dum iterum regnum ad indigenas rediret, qui ſecundum examen Caryi fuere Seuthes IV., Cotys II., Diegylis, Zibelmius, Sothimus, Sadales I.

COTYS III.

Regnavit in Thracia tempore belli civilis Caeſarem inter ac Pompejum, cujus etiam pars fuit miſſis Pompejo quingentis ſuorum. A Caryo huic tribuitur

Numus.

Caput regis diadematum. ✕ ΚΟΤΥΟΣ. *Aquila ſtans.* AE. IV. (Pellerin.)
AE. RRRR.

SADALES II.

Cotyos III. filius. Pro Pompejo praelio ad Pharſalum interfuit.

Numus.

Caput regis diadematum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. - - ΔΑΛΟΥ. *Aquila ſtans.* AE. III.

Eum Caryus Sadali II. prae primo tribuendum putat conjectura quidem infirma, tamen in his tenebris probabili.
AE. RRRR.

RHOEMETALCES I.

Frater Cotyos IV. proxime mortui, ejusque liberorum Rhascuporidis, et alterius anonymi tutor. Ejectum a Thracibus Beſſis Auguſtus reſtituendum curavit miſſo Piſone. Nepotibus vita functis ipſe ad Thraciae regnum vocatur.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ. *Caput diadematum, jugato in aliis uxoris capite.* ✕ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti nudum, jugato in aliis capite Liviae, et adſtituto capricorno.* AE. III. (Cary, Mus. Caes.)

Poſitum juxta in hoc numo parvum caput dubium non eſt eſſe filii Cotyos V., de quo mox.

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ. *Sella curulis adſtituta haſta.* ✕ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Capricornus, cornu copiae, haſta.* AE. III. (Cary.)

Proponitur ſella curulis ab Auguſto honoris cauſa regi amico miſſa, cujus exemplum videbimus quoque in regibus Bosporanis. In ſimili apud Neumannum ſellae curuli impoſitum eſt caput juvenile, forte iterum Cotyos V. [y])
AE. R.

COTYS V. et RHASCVPORIS.

Ille Rhoemetalcis filius, hic frater. Vtrique partem Thraciae adſignavit Au-

y) Num. pop. P. I. p. 123.

guſtus poſt Rhoemetalcis mortem. Cotyem mitem ac literatum principem teſte ipſo Ovidio a) mortuo Auguſto aſtu aggreſſus patruus regno primum, vitaque vita privat, at ſimili dolo a Tiberio in retia illectus capitur, et Alexandriae perimitur.

Cotys V. uxorem habuit filiam Polemonis I. Ponti et Bospori regis, et Pythodoridos.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΚΟΤΥΣ. *Caput imberbe diadematum*. ✗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΑΣΚΟΥΠΟΡΙΔΟΣ. (in numo muſei Caeſarei: ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΔΟΣ.) *Victoria gradiens*. AE. III.

* * *

ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Caput Auguſti nudum*, *juxta monogramma conſtans literis* KP. ✗ ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΥ. ΗΡΟΞΕΝΟΥ. *Caput imberbe diadematum*, *juxta* K. AR. I. (Pellerin.)

ΒΥΖΑΝΤΙΝ. (*ſic.*) *Caput regis imberbe diadematum*. ✗ *Caput Auguſti nudum*, *juxta monogramma conſtans literis* KP. AR. III. (Mus. Caes.)

Pellerinius literas ligatas KP exiſtimat eſſe ἀρχαισμὰς utriusque principis Cotyos et Rhaſcuporidis, et literam K ſolitariam partis alterius indicare Cotyen, cujus ibi caput proponitur. In numo altero, quem olim edidi a), haud dubie monetarii errore ſcriptum eſt ΒΥΖΑΝΤΙΝ. pro ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Numus uterque rariſſimus eſt, quippe Caryo ignotus.

Non praetereundus hoc loco numus ſingularis, quem recenſet Caryus:

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum. ✗ ΚΟΤΤΟC. ΧΑΡΑΚΤΗ. — *Hercules nudus ſtans d. clavam*, *ſ. exuvias leonis*. AR. I. (ex Muſeo Elect. Saxon.)

Numus totus Thaſius dempta epigraphe, pro ſolito ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. ΣΩΤΗΡΟΣ in hanc, quam propoſitam vides, transformata. Vocem ΧΑΡΑΚΤΗ deficiente Ρ recte Caryus interpretatur *notam impreſſam*, nempe monetam hanc auctoritate et nomine Cotyos ſignatam; at prohibet fabrica turpiter barbara credere, eam ab ipſis Thaſiis ſignatam, verum a Thracibus barbaris mediterraneis ſumpto a Thaſiorum moneta, qua tum nulla magis communis fuit, exemplo, ac ſervato religioſe metallo, pondere, ac typis. Diximus ſupra in Thaſo, officinas barbarorum monetarias paſſim ad Thaſiorum exemplar ſuos feriiſſe numos, quod ipſum praeſente exemplo copioſe confirmatur. Interea dubitat Froelichius, an vere in hoc numo praetenſa iſthaec lectio contineatur, et non potius literae barbarae, quae ſaepe in Thaſiorum numis comparent, ejus ſcripturae ſpeciem praeferant b).

AR. RRRR. AE. R.

RHOEMETALCES II.

Rhaſcuporidis F. beneficio Tiberii paternum regnum aufert, quod paterni cri-

a) de Ponto L. II. el. 9. a) Sylloge I. p. 82. b) ad Num. reg. vet. p. 48.

minis expers fuit, quo V. C. 800 fraude uxoris caeſo Claudius Thraciam in provinciam redigit, ſed quod alii factum demum a Veſpaſiano ſtatuunt, ut dixi ſupra in prolegomenis ad Thraciae numos.

Numus.

ΓΑ.... ΜΑΝΙΚΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. *Caput Caligulae laur.* ✕ .... ΤΣ. ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΑΣ. *Vir peregrino habitu ſtans ab imperatore ſellae curuli inſidente aliquid accipit.* AE. I. (Cary.)

AE. RRRR.

PAEONIA.

Regio Macedoniae et Thraciae circa Axium fl. contermina urbes binas, regem unum numis inſignes complexa eſt. Vrbes *Nyſam* et *Pantaliam*, quae nomini ſuo ſitum EN. ΠΑΙΩ. addunt, ſupra in Thracia indicavi, quod locus is opportunior viſus.

Nomine Paeoniae univerſae numum edidit Combius ex Hunteriano: *Caput Jovis.* ✕ ΠΑΙΩ. *Caput geminum barbatum Jani intra lauream.* AE. III. Exſtat idem in muſeo Caeſareo, et alter geminus in muſeo Neumanni noſtri, ſed neuter propoſitam a Combio epigraphen offert; mihi vero hi numuli videntur eſſe ex eorum genere, quos magiſtratus Romani nominibus inſcriptos in Panormi moneta ſolemus recitare. Superſunt ergo unius Audoleontis numi.

AVDOLEON rex.

Natus patre Agide Paeoniae regnum imperante Philippo II. et Alexandro M. ſed Macedonibus obnoxium tenuit. Filium habuit Ariſtonem, cujus inſignis virtus in pugna ad Arbela Alexandro cumprimis probata fuit. Habuit etiam filiam Pyrrho regi collocatam. Haec omnia fuſius expoſita vide a Froelichio [c]).

Numi.

Caput juvenile adverſum galeatum. ✕ ΑΥΔΩΛΕΩΝΤΟΣ. *Equus gradiens, in area monogramma ex* Α *et* Τ. AR. II. III. (Mus. Caes.) In alio: *Equus dimidius cum ſimili monogrammate.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Jovis laur. ✕ ΑΥΔΟΛΕΩΝΤΟΣ. *Equus gradiens cum ſeſſore dimidio galeato, in area triquetra introrſum cuſa.* AR. I. (Mus. Caes.)

Vt priores numi elegante ſunt fabrica, ita poſterior inſigniter barbarus, et ejusdem rationis, cujus ſunt ii, qui eodem utrinque typo nomen ΦΙΛΙΠΠΟΥ ſcriptura recta vel retrograda exhibent. Omnes hos fabricatos eſſe a barbaris ejus tractus montanis, qui Graecae arti aditum negavere, indubitatum. Verum de hoc argumento agetur alibi copioſius, et monuerunt jam varia Froelichius [d]), et Neumannus [e]).

c) ad Num. reg. acceſſ. nova p. 39. d) l. c. e) num. pop. p. 136.

*

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΥΔΩΛΕΩΝ. *Juppiter aetophorus ſedens d. aquilam, ſ. haſtam, in area ſolitum monogramma* ΑΥ. AR. I. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Numus illuſtris, quo docemur, Audoleontem fuiſſe Alexandro M. ſuperſtitem, quod jam docuit Diodorus Siculus f), et monetam ſignaſſe iisdem typis, quibus Alexandri numi ſunt inſignes, ſecutum nempe exempla Seleuci, aliorumque, quos recenſebimus in moneta Alexandri. Numus eſt rariſſimus, et necdum in muſeis Auſtriacis conſpectus, in quibus Audoleontis numi non magnopere rari putantur.

AR. R.

MACEDONIA.

Totius regionis nomine numi complures cuſi ſunt cum argentei, tum aenei. Aurei, quorum unum per levem conjecturam huc revocat Pellerinius, dubii ſunt.

Epigraphe: ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

Typi:

Caput Jovis. ✠ *Fulmen.* — *Caput Panos cornu e fronte turgente.* ✠ *Tridens.* — *Caput Apollinis.* ✠ *Lyra.* — *Caput muliebre.* ✠ *Prora navis.* — *Caput Sileni adverſum.* ✠ *Corona hederacea. etc.* AR. AE. (Mus. Caes.)

Sileni caput occurrere frequentius reor propterea, quod teſte Herodoto g) creditum fuit Macedonibus, Silenum apud ſe in hortis Midae captum.

* * *

Etiam anepigraphi argentei propter typum equi et galeae huc referuntur, quoniam cum iisdem typis exſtant numi Archelai Macedoniae regis, niſi ſunt Metropolis Theſſaliae, quam vide.

Poſtremorum Macedoniae regum tempora loquuntur autonomi illi, qui clypeos certae formae in orbem diſpoſitos offerunt, quos *Macedonicos* jure vocamus propterea, quod in hujus regionis numis frequenter reperiuntur, non tamen ſolis, nam iidem habentur in moneta Antiochi I. Syri, Paeſti Lucaniae, Callatiae Moeſiae inf., Philadelphiae Lydiae, quin et in denario gentium Caeciliae et Quinctiae, et numo Herodis M.

AR. AE. R.

Macedonia Romana.

Macedonia victo Perſeo Romanis ſubjecta numos inſignes procudit novae ſervitutis teſtes, inſcripto nimirum magiſtratu ex urbe in novam hanc provinciam miſſo.

ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, *in binis Pellerinianis additur:* CAE. PR. *vel* SI.) *Caput juvenile nudum paſſis crinibus, retro* Θ. ✠ AESILLAS. Q. *Ciſta, clava, menſa, omnia intra lauream.* AR. I.

Caput anticae nonnullis Alexandri M. viſum eſt, quod adfirmare difficile nullo

f) L. XX. § 19. g) L. VIII. § 138.

ejus certo indicio. CAE. PR. notat CAEcilium, vel quemcunque alium, provinciae PRaetorem, ut in averſa eſt AESILLAS. Quaeſtor. Haec vox cum aperte Latina ſit, ipſi vero hi numi bilingues a Macedonibus jam Romanis ſint ſignati, mirum videatur, eruditum Dutens ex litera L hujus vocabuli ſumere exemplum veteris Lamda Graeci [h]), deceptus nimirum judicio Montfauconii, qui numos ſimiles propter eandem hanc literam L, tum et S pro Λ et Σ inter numos antiquiſſimos, qui nobis ex vetuſtate ſuperſunt, habuit [i]). Ciſta et clava ad cultum Bacchi et Herculis per Macedoniam eximium, menſa ad notandam praetoris vel quaeſtoris poteſtatem, cujus frequentia habemus in numis Cyrenaicis exempla, revocatur.

* * *

Caput juvenile tectum galea alata ſuperne in volucris caput exeunte. ✠ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.ΤΑΜΙΟΥ.ΓΑΙΟΥ.ΠΟΠΛΙΛΙΟΥ. *intra coronam quernam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Similis adverſa. ✠ ΓΑΙΟΥ. ΤΑΜΙΟΥ. ΠΟΠΙΛΛΙΟΥ. *intra quernam.* AE. III. (Wilde Tab. X. n. 59.)

Similis adverſa. ✠ ΓΑΙΟΥ. ΤΑΜΙΟΥ. *Equus paſcens.* AE. III. (Wilde l. c. n. 61.)

Caput Bacchae hedera coronatum. ✠ ΤΑΜΙΟΥ. ΓΑΙΟΥ. *Hircus ſtans, juxta monogramma.* AE. II. (Vidi Vindobonae in muſeo privato.)

Caput ut in numo I. ✠ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΤΑΜΙΟΥ. ΛΕΥΚΙΟΥ. ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΥ. *intra quernam.* AE. III. (Wilde l. c. n. 60.) In alio ſimili ſcriptum: ΦΟΛΚΙΝΝΙΩ. (Muſ. Caeſ.)

Caput adverſae in his numis eſſe herois Perſei multum in Macedonia et Theſſalia obſervati, dicetur in numis Philippi V. Macedoniae regis. Averſae alios provinciae quaeſtores ſiſtunt, Graecis ταμίας, de quorum gente nonnulla memoranda. Prior eſt

ΓΑΙΟΣ. ΠΟΠΛΙΛΙΟΣ, quo Graeco ſcribendi modo haud dubie indicatur *C. Publilius.* Nimirum ut *Publius* Graecis fuit ΠΟΠΛΙΟΣ teſtibus numis Nicomediae, in quibus legitur: ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΥ. ΟΥΙΤΕΛΛΙΟΥ, ſic Publilius Graecis ΠΟΠΛΙΛΙΟΣ, quo modo et tribus *Publilia*, fere conſtanter ſic ſcripta in marmoribus, etſi in ea ſcribenda varient codices, in marmore Gruteriano dicitur ΠΟΠΛΙΛΙΑ [k]). Ab hoc Publilio diverſum non puto quaeſtorem numi ſecundi Wildiani, ſed qui ΠΟΠΙΛΛΙΟΣ dicitur, quod mendoſae metatheſi literae Λ tribuendum videtur, etſi certum ſit, exſtitiſſe Romae etiam gentem Popilliam. Neque diverſum puto quaeſtorem numi III. item Wildiani, etſi, quod non alias factum norim, ſolo is praenomine ΓΑΙΟΥ memoretur. Fuit autem gens Publilia partim patricia [l]), partim plebeja. In numis Onubae Baeticae inter magiſtratus municipales legitur Q. PVBLILIus. Alter

ΛΕΥΚΙΟΣ. ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΣ, id eſt: *L. Fulcinius*, hac etiam gente Romae cognita. Vide Glandorpium.

h) Explic. de quelq. méd. p. 191. i) Palaeogr. p. 121. k) pag. 503. l) Liv. L. V. c. 12.

De numis aeneis: KOINON. MAKE-ΔONΩN cum capite Alexandri M. agetur in numis hujus regis.

Quatuor Macedoniae.

Aemilius Paullus captam bello Perſei univerſam Macedoniam in IV. regiones diviſit teſte Livio m), quam diviſionem comprobant quoque numi.

Eam Begerus, et hunc ſecutus Froelichius male ſtabiliunt ex numulis exiguis argenteis, quorum averſae area in IV. partes ſecta literas MA. includit, quos pertinere Maſſiliam in hujus numis docuimus.

Regio I.

Complectebatur teſte Livio ſupra citato, quod agri inter Strymonem et Neſſum eſt, tum ex Thracia ipſa Aenum, Maroneam, Abdera; trans Strymonem Biſalticam omnem cum Heraclea Sintica. Ejus caput Amphipolis.

Caput Dianae inter ſcuta Macedonica. ☧ MAKEΔONΩN. ΠΡΩΤΗΣ. *Clava, per aream varia monogrammata, omnia intra coronam quernam.* AR. I.

Horum numorum numerum ſecundum myriades metire. Non raro multa eorum millia Tranſilvania et Walachia eodem loco defoſſa poſt tot ſaecula ejiciunt. Cur prima haec Macedonia tantis abundet opibus reliquis egenis, ex ipſa ejus natura petendum. Secundum citatam ex Livio diviſionem continebat haec pars Scapteſylen et Datum veteres Thaſiorum fodinas, atque ut idem proſequitur: *prima pars habet – multas frugum proprietates et METALLA* n). Numos tanta copia ſignatos communem fuiſſe vicinorum etiam barbarorum monetam, eo facile colligitur, quod numi ſimiles eodem pondere, metallo, ac typo, ſed fabrica barbara, perinde ac in Thaſiorum moneta reperiuntur.

Regio II.

Sita inter Strymonem et Axium addita parte Paeoniae. Ejus caput Theſſalonica o).

Caput Dianae inter ſcuta Macedonica. MAKEΔONΩN. ΔΕΥΤΕΡΑΣ. *Clava, in area monogramma, omnia intra coronam quernam.* AR. I.

Singularem hunc numum ſibi Smyrna miſſum ſervari in ſuo muſeo iterato teſtatur Cuperus p). Alibi ipſam ejus imaginem proponit q). Eundem ex Cuperi muſeo aliquoties citat Spanhemius r). Rara ſane Cuperi fortuna, cui numum ſimilem nanciſci contigit, quando mihi, cui plura id genus millia ex Tranſilvania et Hungaria inferiore vario tempore adlata ſunt, videre nondum licuit inſcriptum ΔΕΥΤΕΡΑΣ. Pellerinius numum ex muſeo regis Galliarum laudat cum epigraphe MAKEΔONΩN. ΔΕΥΤΕΡΑΣ absque tamen mentione typi et metalli s). Eum alibi argenteum II. formae adſerit t).

Caput Herculis imberbe. ☧ MAK. vel: MAKEΔONΩN. B. *Eques lento greſſu*

---

m) L. XLV. c. 29. n) Cap. 30. o) Livius l. c. p) Lettres p. 306. 500. q) Diſſ. de elephant. Exercit. II. c. 5. r) Praeſt. num. T. I. pag. 652. Orb. Rom. pag. 198. s) Rec. T. I. pag. 177. t) Rois pag. 25.

dextera elata. AE. II. (Pellerin., Muſ. Caeſ.)

Hos propter additum B huc pertinere contendit Pellerinius [u]). Iſtud ſi verum, huc etiam pertinebit ſequens:

Caput Perſei alatum intra coronam. ☓ ΓΑΙΟΥ. ΤΑΜΙΟΥ. Β. *Equus paſcens.* AE. (Wilde tab. X. n. 61.)

Regio III.

Axium inter et Peneum, tum Bora monte clauſa, addita parte Paeoniae, Edeſſa, et Berhaea [x]). Ejus caput Pella.

Hujus regionis numus nondum compertus.

Regio IV.

Trans Boram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Ejus caput Pelagonia [y]).

Caput Jovis. ☓ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΤΕΤΑΡΤΗΣ. *Clava et bina monogrammata intra coronam quernam.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Inſignem hunc numum, nunc muſei Caeſarei, jam olim ex muſeo Granelliano S. J. vulgavit Froelichius [z]). Vnicum non adfirmavero, nam ſimilem alium jam citavit Cuperus ex muſeo conſulis Britanniae apud Smyrnam [a]).

Imperatorii.

Inſcripti ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, exſtant ab Auguſto usque ad Gordianum. Auguſti numus eſt in Theupoli. Rariſſimum Vitellii edidit Pellerinius [b]).

Ab Auguſto usque ad Veſpaſianum plerumque ſcriptum reperitur: ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. typo *clypei.* Inde a Domitiano, et deinceps ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. variis typis.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ΜΕΓΑϹ. *Caput Alexandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neocoratus: Obſervatur primum in numis Caracallae, et quidem ſtatim geminatus: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Β. ΝΕΩ. *Alexander Bucephalum domans*, vel: *clypeus.* (Vaill.) At in numo Diadumeniani neocoratus tantum ſimplex. ΚΟΙ. ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ. ΝЄΩΚΟΡΩ. (Pellerin. Mel. II.) In numis ſequentium imperatorum nulla amplius neocoratus fit mentio. Additus hic neocoratus titulus multum ſervit ad definiendam aetatem numorum aeneorum Alexandri M. poſt ejus exceſſum ſignatorum, quos vide deſcriptos in moneta hujus regis.

AE. C.

ACANTHVS.

Maritima verſus Strymonem, quo loco ducta foſſa excludere montem Atho, et committere utrumque mare tentavit Xerxes.

Autonomi.

Sine epigraphe. Leo bovem depaſcens, ſuperne Θ. ☓ *Quadratum incuſum quadripartitum.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

ΑΚΑΝ. ΑΚΑΝΘΙΟΝ. *Leo bovem*, in aliis *aprum depaſcens.* ☓ *Quadratum incuſum, quadripartitum.* AR. I. (Pellerin.)

u) Rec. I. p. 177. et Rois p. 25. x) Livius l. c. y) Livius l. c. z) Animadv. in num. rb. a) Lettres p. 306. b) Lettres p. 6.

His numis opportune uſus eſt Barthelemyus in praeclaro ſuo tentamine palaeographiae numiſmaticae c).

Caput Apollinis. ✠ ΑΚΑΝΘΙΟΝ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ✠ AKAN. *ſcriptum intra radios rotae.* AE. III. (Hunter.)

Apparet ex his reliquiis, tum ex teſtimonio Plutarchi, Acanthiorum apud Delphos theſaurum commemorantis d), opulentam fuiſſe vetuſtiſſimo aevo eorum urbem.

AR. RRR. AE. RRRR.

AEGAE.

Mediterranea a Pella in ortum, olim dictae *Edeſſa*, ſed quia hanc ducibus capris cepit Caranus, nomen in *Aegas* commutavit, fuitque haec urbs regum ſedes, dum a Philippo Amyntae Pellam transferretur, ſic tamen, ut vetere inſtituto reges ibi ſepelirentur.

Hactenus numorum ſterilis habita. Levavit inopiam Pellerinius, eique largitus eſt inſigne tetradrachmum: *Caput Apollinis.* ✠ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Juppiter nudus ſtans d. extenta aquilam, ſ. haſtam, omnia intra quernam.* AR. I. Addidit binos aeneos inſcriptos: ΑΙΓΑΕΩΝ typo *capri.* Sed enim vereor, ut proprium ſit hoc donum. Nempe non ſatisfaciunt modi, quos ibi ad discernendos numos multiplicium Aegarum ſuggerit. Inſcriptio poſterior reperitur in numis, qui certo ſunt Aegarum Aeolidis, ergo et citati aenei his tutius dabuntur. Fabrica memorati tetradrachmi cum Jove ſtante intra quernam videtur convenire cum fabrica plurium urbium Aſiae minoris maritimae, Cymes, Lebedi, Myrhinae, Smyrnae, quae ſimili forma argenteos maximi moduli pleroſque cum corona, et Smyrna quidem cum querna, ſignaverunt, ut adeo praecipiente analogia jure Aegis Aeolidis tribui poſſet, ut in his quoque dicetur. Ad haec videtur veriſimile, ea aetate, qua hic numus cuſus eſt, jam praevaluiſſe nomen antiquum Edeſſae. Certe jam omnes Auguſti numi in hac urbe ſignati poſterius hoc nomen obtinent. Huc tamen forte pertinent numi antiquiſſimi: *Capra anterioribus pedibus flexis et reſpiciens.* ✠ *Quadratum incuſum* AR. III. (Muſ. Caeſ.) Capra hoc geſtu occurrit etiam in numis Archelai I. Item alius, quem olim edidi e): ΑΙΓΑΙΟΝ (*retrograde*) *Caput Jovis.* ✠ ΑΙΓ. *Capra dimidia.* AR. III.

AMPHAXVS.

Amphaxitis regio fuit in intimo receſſu ſinus Thermaici, ſic vocata ab interluente Axio.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe. ✠ ΑΜΦΑ-ΞΙΩΝ. *intra coronam quernam.* AE. II. (Pellerin., Liebe.)

Epigraphe indicat, aut fuiſſe in hac regione urbem dictam *Amphaxus*, cujus tamen veteres non meminere, aut eos, qui ἀμφ' Ἄξιον, *circa Axium*, ut revera hanc vocem dirimit Stephanus, habitabant, dictos fuiſſe *Amphaxios*, et

c) B. L. T. XXIV. p. 30. d) de Pyth. orac. e) Num. vet. p. 201.

ita hos numos communi gentis nomine percuſſos.

AE. RRR.

AMPHIPOLIS.

Sita in inſula, quam oſtiis ſuis Strymon efficit, unde et nomen traxiſſe videtur, ἐπ' ἀμφοτερα περιῤῥεοντος τȣ Στρυμονος, ut ait Thucydides [f]). Fuit urbs illuſtris, Athenienſium colonia, et ſecundum legem Aemilii Paulli Macedoniae I. caput. At vetus urbi nomen ἐννεα ὁδοι, *novem viae*, quia Phyllis ejus loci regina, quo die Demophoontis ex pacto adventum exſpectabat, novies ad mare cucurriſſe ferebatur, quam fabulam latius exponit Hyginus [g]), et ad quam ſaepe adludit Ovidius [h]).

Autonomi.

Magno exſtant numero.

Epigraphe conſtans: ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ, vel parcius ΑΜΦΙ. In aeneo IV. formae muſei Caeſarei, etſi nequaquam valde vetuſto, legitur βȣςροφηδον ΑΜ — ΙΦ.

Typi inſigniores:

Caput juvenile adverſum laureatum. ✠ *Lampas ardens intra quadratum.* AR. I. et forte unicus ex hoc metallo. (Pellerin.)

* * *

Caput juvenile tectum galea alata ſuperne in volucris caput exeunte. ✠ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. *intra quernam.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput muliebre adverſum alatum. ✠ *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam cum clypeo.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput numi prioris certum eſt Perſei, quale jam vidimus in autonomo Macedonum, et de quo agetur latius infra in numis Philippi V. Haec ſententia amplius confirmatur capite Meduſae numi ſequentis, quae ad Perſeum jure pertinet, quin et typo Palladis, quam in Perſei cum Gorgone pugna ſuas habuiſſe partes conſtat. Vide numos Sebaſtenorum Phrygiae.

* * *

ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. *Mulier ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* ✠ ΡΩΜΗ. *Miles ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam.* AE. II. (Muſ. M. Ducis.)

Numum depictum vide in meis Numis vet. Scripto juxta ΡΩΜΗ tempora Romana teſtatur, cujus exempla jam vidimus in numis Locrorum Epizephyriorum, et videbimus in moneta Theſſalorum, rarum tamen in numis Graeciae Europaeae.

* * *

ΑΜΦΙΠΟΛΙC. *Caput muliebre velatum turritum.* ✠ ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Miles ſtans.* AE. II. (Hunter.)

Epigraphe anticae genium urbis notat, averſae populum.

* * *

Caput Jani geminum barbatum. ✠ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. *Duo Centauri in diverſa currentes, quorum unus ſ. elata vas vinarium jactat, alter ramum.* AE. fere I. (Muſ. Caeſ. et editus in mea Sylloge I.)

---

f) L. IV. c. 102. g) Fab. 59. h) Art. amat. L. III. 37. Remed. v. 55. et 591.

Eandem utrinque imaginem offerunt numi Theſſalonicae jam inde a Goltzio cogniti. At conſtat etiam, utrique urbi ſaepe communes fuiſſe typos. Janus, Romanum numen, in monetam utriusque urbis arceſſitus, ſuſpicari facit, ſignatos tum, cum Macedonia Romanis paruit.

* * *

In numis aliis: *Clava*, *ſpica*, *equus gradiens*, *bos cornupeta*, *raptus Europae*, de quo proxime, *caper*. Singularis typus in nonnullis: *Duo hirci coniſcantes*, qui eſt etiam in moneta Theſſalonicae, et haud dubie ad Panos cultum per Macedoniam vulgatum pertinet, de quo agam in numis Antigoni I. Haec hircorum pugna dicta Graecis κυρηβασια. Vide ſchol. Ariſtoph. ad Equit. v. 272. et Suidam.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Frequentes ab Auguſto usque ad Saloninam.

Epigraphe conſtans: ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ.

Omnes hi numi a Spanhemio, Vaillantio, et multa ſequacium turba tributi fuere Amphipoli, olim Thapsaco, obſcurae Palmyrenes urbi, quorſum eos invitabat typus tauri Europam rapientis, qui in his numis, ſaltem ſub primis imperatoribus, plerumque occurrit. Harduinus, Froelichius [i]), Pellerinius [k]) rectius huic noſtrae Amphipoli tribuunt, cum quod illa ignobilis fuit, haec clara, tum quod idem typus in numis quoque urbium Europaearum non infrequens eſt. Quid ſi mulier tauro vecta non eſſet Europa, ſed potius Diana, cujus Amphipoli ſtetiſſe templum nomine Tauropolae, conſtat ex Diodoro Siculo [l]), et epigrammate Antipatri Theſſalonicenſis. Veheretur ergo tauro ſuo, ut alias cervo ſuo. Res dubio vacaret, ſi liceret niti fide numi Goltziani cum epigraphe ΙΚΑΡΙΩΝ, in quo ſimilis eſt typus, et ſimilis cauſa capiendae Dianae Tauropolae, ut videre eſt apud Spanhemium [m]). Sane teſte vetere ſcholiaſta [n]) Diana dicta Ταυροπολα etiam propterea, *ὅτι ἡ αὐτη τῃ σεληνῃ ἐστι, και ἐποχειται ταυροις. quod eadem cum luna eſt, et tauris vehitur.* Ad propoſitum redeo. Si numi hi eſſent Amphipolis Syriae, ad eandem revocandi eſſent etiam autonomi citati cum eadem inſcriptione ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Verum aliud jubent typi in his propoſiti: clava intra quernam, Perſeus, Meduſa, qui in Macedonum moneta ſunt obvii. Argumentum fortius ſuppeditat fabrica tota ex Macedonum ingenio; aliud ab analogia continuo expediam, ut taceam, numos id genus complures mihi ex Macedonia adlatos.

* * *

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤ. *Caput Dianae, pone pharetra.* ℞ ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Statuae duae baſi inſiſtentes, et dexteram attollentes, quarum dexterior paludata, ſ. feminuda.* AE. II. (Pellerin Mel. II. pag. 1.)

---

i) IV. Tent. p. 197. k) Rec. II. p. 182. l) L. XVIII. c. 4. m) ad Callim. in Dian. v. 187. n) ad Sophocl. Ajac. maſt. v. 172.

TI. ΚΛΑΥ. ΣΕΒΑΣ. *Statua imperatoris baſi inſiſtens et paludata d. elata, ſ. ſceptrum cum aquila.* ✱ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. *Europa tauro vecta.* AE. II. (Pellerin Mel. II. p. 24. Mus. Caes.) Adde ſimilem Tiberii in Morellii Impp.

Signa geſtu et cultu ſimillimo comparent etiam in numis coloniae Philippenſis, quae fuit ejusdem Macedoniae I. urbs, qua typorum concordia perſpicuum fit, priorem Auguſti numum hic propoſitum eſſe hujus Amphipolis Macedoniae. Cumque numi ſequentes Claudii et Tiberii ſimiles offerant ſtatuas, et in averſa raptum Europae, perſpicuum quoque fit, etiam alios numos, qui eundem raptum ſiſtunt, eſſe ejusdem Amphipolis. De typo ſtatuarum vide proximos Philippos. Ex capite Dianae conjicio, numos ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, in quibus ejus deae caput ſimili cultu conſpicitur, apud eandem hanc urbem ſignatos, quae praeterea Macedoniae I. urbs princeps exſtitit.

* * *

TITOC. KAI - - IANOC. KAIC. *Titus et Domitianus paludati ſtantes dexteris elatis, in medio eorum aquila ſuper obeliſco.* ✱ ΑΜΦΙΠΟ. *Raptus Europae* AE. II. (Pellerin Lettres p. 7.)

* * *

Duo centauri vas malis refertum una ſuſtinent, in numo Caracallae. (Arigoni.)

Typum hunc, quo certamina Pythia indicantur, explicatum vide in numis Laodiceae Syriae coloniae.

Literae ſolitariae. Pellerinius cum in area numi Commodi videret ſolitarium Γ, et juxta templum, credidit indicari ſacrificia pro ſalute Commodi tertium peracta o). Sed eadem litera exſtat in numo Auguſti muſei Caeſarei, in quo hic pacificatoris habitu equo vehitur. In area numi Caracallae apud Arigonium comparet C, verius opinor Є. Similes literas per Thraciae urbes ſaepe vidimus nullo certo ſenſu.

AE. C.

ANTIGONIA.

Aeneus ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ ſoli Goltzio memoratus. (in Graecia.)

APHYTIS.

In peninſula Pallene. Cogniti tantum *Autonomi*:

Caput Jovis Ammonis. ✱ ΑΦΥΤ. ΑΦΥΤΑΙ. *Aquila una, vel binae.* AE. II. III. (Haym, Pellerin, Pembrock.)

Narrat Pauſanias, Ammonem impenſe ab Aphytaeis cultum, quod hujus monitu Lyſander Laco obſidionem ſolvit p). Vide et Plutarchum q). Vicina Caſſandrea eundem Jovem amavit.

AE. RRR.

ATHOITAE.

Ducto nomine a monte Atho Chalcidices, cujus umbra in ipſam Lemnum porrigitur. *Autonomum* ΑΘΩΙΤΩΝ ſinus Goltzius edidit. (in Graecia.)

---

o) Suppl. IV. p. 4. p) L. III. c. 18. q) in Lyſandro c. 20.

BERHAEA.

Vrbs clara ab Aegis in meridiem, non tamen ejus numi alii comperti, quam cum capite Alexandri M.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Caput Alexandri M. galeatum.* ✠ ΚΟΙΝ. ΜΑΚΕ. Β. ΝΕΩ. ΒΕΡΑΙΩΝ. *Vir ſeminudus ad aram ſacrificans, juxta menſa, ſuper qua binae ludorum urnae, retro columella, cui impoſita urna, in area* ΕΟϹ. AE. II.

Hunc numum pro unico edidit Pellerinius [r]), at exſtat idem in muſeo M. Ducis, ut olim indicavi [s]). Alterius ſimilis meminit Froelichius [t]), ſed vadem non citat. Similem alium, niſi quod vox ΒΕΡΑΙΩΝ abeſt, indicavit Harduinus [u]), et qui exſtat etiam apud Hunterum [x]). Numi hi veram urbis lectionem edocent, cum ab auctoribus omnibus paſſim Βέῤῥοια, vel Βέῤῥοια ſcribatur, a Latinis *Beroea*, at in numis Βεραια. Memoratur Livio legatus Philippi Macedoniae regis Crito Beroeaeus [y]): ſed in hoc verbo ingens eſt codicum diſſenſus, quorum tamen unus ſatis vicine habet *Berraeus.*

De typis utriusque partis hic non ago, cum copioſi ſimiles alii, dempto ΒΕΡΑΙΩΝ et ΕΟϹ, cum capite Alexandri M. exſtent, de quibus opportunius agetur in numis hujus regis.

Epochae annus ΕΟϹ, unicum exemplum in numis Graeciae Europaeae. Eum Harduinus nulla idonea cauſa ab anno V. C. 706, ſive aera Caeſareana ducit, Froelichius ab V. C. 691, ſeu Pompejana. Infra in numis Alexandri M. ab ejus morte ſignatis veriſimile dicam, ducendum ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime ſequentibus.

AE. RRR.

BISALTAE.

Populus circum Strymonem.

Autonomus:

ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ. *(retrograde) Vir nudus pileatus et binas haſtas gerens equum gradientem comitatur, in area volucris.* ✠ *Quadratum incuſum quadrifariam ſectum.* AR. m. m. (Hunter.)

Inſignis eſt hic numus, cum quod ex vetuſtiſſimis unus eſt, tum quod mole conſpicuus, et ejus gentis, cujus hactenus numum non vidimus, niſi Goltzianum, quem mox citabo. Vetuſtatem arguit opus rudius, et inſcriptum poſſeſſivum, et quidem retrograde, ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ. Sic et Livio ea regio dicitur *Biſaltica* [z]). Reliqua fabrica et typus plane ſunt ex indole antiquiſſimae Macedonum monetae. Numus hic ſimillimus eſt numo Alexandro I. apud Pellerinium, niſi quod in hoc epigraphe regis eſt in averſa.

* * *

Typus ſimilis. ✠ ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. *Areola quadrata in quadrato incuſo.* AR. fere II. (Hunter.)

Ad hunc numum advertit Combius: *cuneo labente literae in hujus numi averſa parte obſcurae ſunt.* Numum praeterea ait eſſe ſimilem illi, quem exhibet Be-

r) Rois p. 23. Rec. I. p. 181. s) Num. vet. p. 65. t) Notit. elem. p. 45. u) Opp. ſel. p. 99. x) Tab. 35. y) L. XXIII. c. 39. z) L. XLV. c. 29.

gerus in *Spicilegio antiq. p. 32*, ſed qui idem eſt Goltzianus, captus ex Goltzii tab. XXIV. Niſi igitur in numo Hunteriano ſaltem una alterave litera eſt integra, unde doceamur primum, eſſe in numo epigraphen, neque oculis fucum factum, deinde, reliduas eas literas revera ſeſe adcommodare praetenſae inſcriptioni ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ, ſuſpicari non deſinam, Combium Goltzii dictata ſecutum, quem jam ſatis conſtat, quando in numo epigraphen aut non reperit, aut in vitiato non diſtinxit, pro libidine aliquam finxiſſe. Non adridet etiam gentile ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. Vetuſtiſſimis quibusque cum Graecis, tum Latinis populus hic dicebatur Βισαλται, ſecundum quod ſcribendum ΒΙΣΑΛΤΩΝ. Vnus, quod norim, Stephanus et Βισαλτης, et Βισαλτιος attulit. Hunterianus ergo hic numus aut eſt anepigraphus, ut plures Macedonici vetuſtioris commatis, aut forte inſcriptum ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ., aut ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ, vel ſaltem ΒΙΣΑΛΤΩΝ.

AR. RRRR.

BOTTIAEA.

Modica regio circa oſtia Axii, in qua Pella teſte Herodoto ſita fuit.

Autonomi.

Horum tres a ſolo Pellerinio editi variante inſcriptione: ΒΟΤΤΑΙΩΝ, ΒΟΤΤΙΑΙΩΝ, ΒΟΤΤΕΑΤΩΝ. Typi: *Caput Herculis*, in alio: *Mercurii.* ※ *Equus paſcens.* — *Caput Apollinis.* ※ *Lyra.* AE. II. III.

AE. RRR.

CASSANDREA.

In peninſula Pallene, olim Potidaea, a Caſſandro rege novum nomen nacta. *Colonia* deducta ab Auguſto, ut addita IVL. AVG. videntur docere, hoc nomine ſignavit numos.

Autonomi:

Tria ſigna militaria, quorum medio inſcriptum AV. ※ CASSANDREA *intra lauream.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 184.)

Equus cum palmae ramo. ※ CASSANDRE. *intra coronam.* AE. II. (Pembrock.)

AE. RRR.

Imperatorii

Horum copioſi vulgati a Claudio usque ad Philippum.

Epigraphe: COL. CASS. at plerumque: COL. IVL. AVG. CASSANDREN — COLONIA. CASSANDRIA.

Typus fere conſtans: *Caput Ammonis* cujus videtur cultum communem cum vicina Aphyte habuiſſe. Rarius alios typos videas, eosque ignobiles.

AE. C.

DIVM.

In Pieria ad ſinum Thermaicum, quae in urbe jubente Alexandro ſtatuae eorum manu Lysippi poſitae ſunt, qui in praelio ad Granicum interiere [a]). Eas loco motas, *turmam ſtatuarum equeſtrium*, Q. Metellus victo Pſeudophilippo Romam transtulit, frontique aedium ſuarum impoſuit [b]).

---

a) Arrianus L. I. c. 17. b) Vellejus L. I. c. 11.

Coloniae tantum nomine exſtant numi a Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. IVL. AVG. DIENSIS. D.D. vel: COL. IVL. DIENSIVM. D. D. Videtur adeo a J. Caeſare deducta, quia in nonnullis τo AVG. ſupprimitur, ſed aucta ab Auguſto.

Typus potior: *Pallas ſtans.*

AE. R.

EDESSA.

Pervetus Macedoniae urbs, dicta ſubinde *Aegae*, quas vide, reſuſcitavit tamen nomen priſtinum, et ſignati complures

Imperatorii

ab Auguſto usque ad Tranquillinam. Lapſum Pellerinii, qui numum inſcriptum: ΣΕΒΑΣΤΗ. ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ, Juliae Auguſti F. tribuit, indicabimus in numis hujus Juliae.

Epigraphe: ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ. *Typus* ſolitus: *Roma ſpoliis inſidens coronatur a muliere retro ſtante, ſ. cornu copiae tenente.*

Antiquarii vetuſtiores numos ſic inſcriptos miſere confudere. Harduinus hos omnes tribuit Edeſſae Meſopotamiae. Minime omnium ferendus Vaillantius, qui plerosque, quos in catalogo c) tribuit Edeſſae Macedoniae, eo loco, quo numos ipſos deſcribit, ad Edeſſam Syriae vocat. Interea etſi utraque urbs ſuam habeat monetam, pronum eſt, ac minime ambiguum diſcrimen. Edeſſa Meſopotamiae usque ad Caracallam demptis aliquot intervallis proprios habuit reges plerosque dictos Abgaros; non igitur interea temporis credibile eſt, eam urbem monetam cum imperatoris capite ſignaſſe. Iis pulſis Edeſſa deducta colonia, ac tum ſe coloniam in numis fere conſtanter appellavit. Haec jam pridem vidit, docuitque eruditus Bayerus d).

AE. R.

HERACLEA SINTICA.

Autonomos duos inſignes tetradrachmos edidit Pellerinius (Rec. I. p. 182.):

Caput Palladis. ℞. ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Clava, in area Victoria volans, et monogrammata, omnia intra quernam.* AR. I.

Vt per fabricam et typum averſae facile hos numos Macedonicos putamus, ſic dubitatur tamen, quoniam plures fuere in Macedonia Heracleae, utri harum ſint tribuendi. Pellerinius eam praefert, quae fuit in Lynceſtide, quoniam, ut ait, reliquis fuit celebratior, et fecundum Ptolemaeum caput Lynceſtidis. At fuerit iſtud Ptolemaei aevo, illa certe aetate, qua numi hi ſignati ſunt, vix a veteribus memoratur. Mallem igitur Heracleam, quae Sintices caput fuit, et ſaepe veteribus nominata. Praecipuam vero rationem puto, quod eandem habent averſam, quae eſt in numis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ. Fuit autem haec Heraclea non modo in Macedonia I., ſed vicina etiam Amphipoli, in qua dictos Macedonum numos ſignatos ſupra in Amphipoli veriſimile diximus. Ad haec Macedonia I., ut abundavit metal-

c) Num. Graec. p. 195. d) Hiſt. Osrhoen. p. 122.

lis, ita et copioſiores prae aliis ejus regionis partibus tetradrachmos fudit.

* * *

Caput Apollinis. ✕ ΑΔΑΙΟΥ. ΗΡ. Σ. *Tripus.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput Herculis. ✕ ΑΔΑΙΟΥ. ΗΡ. Σ. *Clava.* AE. II. (Pellerin.)

Pellerinius monogramma ΗΡ. Σ. exſolvit in *Heraclea Sintica.* Non repugno. Moneo tantum, idem compendium ΗΡ. Σ. exſtare etiam in numo Faliſcorum Etruriae apud Pellerinium [e]). Adaeum Macedonem Beraeum Perſei ad Gentium legatum prodit Polybius [f]).

* * *

Caput Herculis barbatum in leonis exuviis. ✕ ΗΡΑΚΛΕΙΑ. *ſcriptum intra duo quadrata, quorum interius quadrifariam dividitur.* AR. III. (Hunter.)

Typus averſae, qui obvius eſt in antiquioribus Macedoniae numis, ſuadet, numum hunc ad Macedonicam aliquam Heracleam pertinere.

AR. et AE. RRR.

MENDE.

In peninſula Pellene.

Autonomi:

Silenus aſello vectus. ✕ ΜΕΝΔΑΙΗ. *Diota intra quadratum.* AR. III. (Pellerin., Muſ. Caeſ.)

Typus ad nobile vinum Mendaeum adludit, cujus honorifica in veterum coenis mentio, ſic ut Alciphron illud appellet Μενδησιων νεκταρ [g]). Vnde ſanctum potoribus jusjurandum: μα Δια τον Μενδαιον [h]). Ejus meritum in majus auxit Hermippus apud Athenaeum [i]), tracto ex deorum latrina teſtimonio: Μενδαιῳ μεν ἱνεϱυσι και θεοι ἀυτοι.

AR. RRRR.

NEAPOLIS.

Maritima in Macedonia adjecta.

Autonomi.

Perſona lingua ejecta. ✕ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. ✕ ΝΕΟΠ. *Caput muliebre.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Hos numulos antiquarii olim Neapoli Campaniae perperam tribuerunt, cujus numi longe alia ſunt fabrica et typo. Huc igitur ſine dubio vocandi. Similes perſonae ſunt etiam in numis Populoniae Etruriae, tum Abydi et Parii Myſiae, de quibus vide, quae ad numos Populoniae diſſerui.

Caput Bacchi, pone thyrſus. ✕ ΝΕΑΠΟ. *Botrus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Nolim certo adfirmare, hunc numum ad hanc Neapolim pertinere. In muſeo Hunteriano tribuitur Neapoli Cariae, ſed cauſa non additur. Malim priorem, quia Bacchus in Macedonia et Thracia praevalet.

AR. C.

OLYNTHVS.

Ad Iſthmum Pellenes, urbs nobilis, ac potens, et Demoſthenis eloquentia famam nacta.

e) Rec. I. tab. X. f) Exc. leg. LXXVI. g) L. III. ep. 5. h) Athenaeus L. I. p. m. 23. i) L. I. p. m. 29.

Autonomus.

Caput Herculis imberbe in leonis exuvia ※ ΟΛΤΝ. *Clava*, *caduceus*. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numum hunc inſignem, et hactenus unicum hujus urbis cognitum ante aliquot annos muſeo Caeſareo intuli. Jure is Herculem jactat, quia urbs ab Olyntho Herculis F. nomen traxit teſte Stephano. Athenaeus item Olynthum Herculis et Bolyae filium ait, ejusque adhuc ibi exſtare monumentum [k].

Olynthi etiam autonomum ex muſeo *Ainslieano* citat Abbas Seſtinus [l]; ſed quia eum non deſcribit, ignoro, an idem ſit cum praeſente.

* * *

Alius cum epigraphe: ΟΛΤΝΘΙΩΝ. ΚΑΙ. ΤΟΡΩΝΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. eſt in ſola Goltzii Graecia.

AE. RRRR.

ORTHAGORIA.

Autonomi.

Caput Dianae adverſum. ※ ΟΡΘΑΓΟΡΕΩΝ. *Galea.* AR. I. (Seſtini Lettere T. IV. p. 97.) AR. III. (Pellerin.) AE. III. (Pembrock, Vitzai.)

Omnium primus Haymius ſimilem protulit (Tom. II. p. m. 166.), verum cum in eo legeret ΟΡΑΓΡΕΩΝ, nihil ſani exſculpere potuit. Fuit autem Orthagoria, ſerius dicta Stagira, Ariſtotelis patria, cujus, quod ſciam, mentio tantum fit in *ἀποσπασματιοις* geographicis, quae ſunt inſerta Tomo IV. Geogr. min. p. 42, ubi legitur: *Ορθαγορια και Σταγειρα, ἡ νυν Μακρη*, quod et pagina ſequente repetitur. Maroneam Thraciae etiam dictam *Ortaguream*, tradit Plinius. Ex hac Orthagoriae pro Stagira inſcriptione remotam numo aetatem tribuit Pellerinius; at contrarium docent fabrica numi, et ΩΝ pro ΟΝ poſitum. Videtur urbs, ut plures aliae, vetus nomen reſuſcitaſſe, aut vetere nomine in numis uſa.

Pellerinius numum ſuum dic targienteum, at quos ego viderim, aut ab aliis citatos repererim, ſunt aenei.

AE. RR.

OSSA.

Obſcurum in Biſaltis oppidum. *Autonomum* argenteum edidit Paciaudus: (Animadv. phil. p. 75.) *Equus gradiens cum rectore.* ※ *Quadratum majus et minus, intra utriusque lineas, ut auctor legit;* ΟΣΣΙΩΜ. Quam vocem eſſe urbis nomen is adſerit. Verum terminatio in ΩΜ, ſi modo talis vere in numis habetur, et non potius OM, uni fuit Italiae propria, et ſi in numo praeſente ſpectetur literarum ordo, legendum potius ΣΙΩΜΟΣ, quod adeo haud dubium videtur magiſtratus nomen. Veriſimile eſt, numum hunc deberi Maroneae Thraciae.

PELLA.

Mediterranea inter Axium, et Ludiam fluvios. Vrbs munitiſſima, et inde a Philippo Amyntae F. regum ſedes.

---

k) L. VIII. p. m. 334. l) Lettere P. II. p. 107. et 119.

Autonomi:

Caput juvenile laur. ✕ ΠΕΛ. *intra lauream.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

ΠΕΛΛΑ. *Caput muliebre.* ✕ ΠΕΛΛΗΣ. *intra lauream.* AE. II. (Pellerin.)

Veriſimile eſt, το ΠΕΛΛΑ partis anticae indicare mulierem *Pellam*, juxta quam ſcripta haec vox, exemplo ſimili frequente in numis urbium Aſiae minoris. Iſtud ut verum ſit, tamen neque mythologia, neque hiſtoria quidquam de Pella quapiam ſufficit.

* * *

Caput juvenile cornutum hedera coronatum acutis auribus, pone pedum. ✕ ΠΕΛΛΗΣ. *Pallas pendentibus ex humero alis gradiens d. haſtam intorquet.* AE. II. (Pellerin., Muſ. Caeſ.)

Caput anticae Panos eſt, aut unius e comitibus. In numis coloniae Pellae Syriae Pan typus eſt obvius; ex quo patet, Syram hanc Pellam a Macedonica non modo nomen, ſed et Panos cultum traxiſſe.

* * *

Caput Palladis. ✕ ΠΕΛΛΗΣ. *Bos paſcens.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Confirmat hic typus, quod in *Pella* obſervat Stephanus, Pellam olim dictam βȣνομον, id eſt: *paſcendis bobus aptam.* Et Vlpianus [m]): Πελλη δε πατρις Φιλιππȣ ἐκληθη δια το ὑπο βοος εὑρῆσθαι την προσηγοριαν, πελλης το Χρωμα, ὁ ἐστι, τεφρωδες κατα την Μακεδονων φωνην. *Pella Philippi patria, ſic dicta eſt a bove, quae colore* πελλη *fuit, id eſt, ſecundum Macedonum linguam, cinericio.*

*

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* ✕ ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin.)

Caput anticae eſſe Octaviae ſororis Auguſti cenſet Pellerinius ſuadente iſtud numo, qui inter imperatorios mox deſcribetur.

AR. RR. AE. C.

Imperatorius.

Vnus vulgatus a Pellerinio (Mel. II. p. 3.):

ΠΕΛΛΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* ✕ M. ANT. ΑΥΤ. Γ. ΚΑΙ. ΑΥΤ. *Victoria gradiens.* AE. I.

Paullo ante monui, caput anticae in hoc et ſuperiore autonomo Pellerinio videri eſſe Octaviae. At potius credam eſſe deae Libertatis, nam in numis Theſſalonicae, qui huic plane ſunt ſimiles juxta caput muliebre legitur ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

AE. RRRR.

Coloniae nomine cogniti numi ab Hadriano usque ad Philippum, quos plerosque vide apud Wilde [n]). Vaillantius deductam a Julio, amplificatam ab Auguſto autumat, quoniam IVL. AVG. inſcribitur. Verum ut continuo vidimus, mortuo jam Julio, nomine M. Antonii et Octaviani, nulla coloniae vel mentione, vel indicio ſignavit numos. Ergo ſeſe *Juliam Auguſtam* ſcripſit, ſive quod jam a Julio deſignata fuit colonia, ſive quod Auguſtus per adoptionem Julius quoque vocabatur. Ab Vlpiano dicitur *colonia Auguſtana* [o]).

m) Ad Demoſth. de falſ. leg. n) Sel. num. tab. XXII. o) L. I. de Cenſib.

Epigraphe: COL. IVL. AVG. PELLA. *Typi*: *Vir rupi inſidens d. capiti admota, ſ. fiſtulae innixus, in area ſaepe pedum.*

Mirum, a Vaillantio virum hunc paſſim dici Apollinem, qui fiſtulam tanquam victi Marſyae indicem jactat. Haec ſeptem cicutarum fiſtula, et adſtitutum pedum certum nobis Pana ſiſtunt, et talis etiam fingitur in numis Arcadiae, et Caeſareae Paniados. Quid quod paſtoritium hunc deum etiam ſupra in autonomo vidimus, et infra quoque in numo vicinae Theſſalonicae, et regis Antigoni I. ſumus viſuri, certo indicio, veterem fuiſſe ejus dei religionem non apud hanc modo urbem, ſed paſſim per Macedoniam.

In aliis: *Mulier capite turulato ſedens d. ori admota.*

AE. R.

PHILIPPI.

Trans Strymonem in Macedonia adjecta. *Vrbs vetuſto nomine Crenidae*, deinde *Datum*, aedificata ſecundum alios a Calliſtrato Athenienſi, ſecundum alios colonia Thaſiorum, ſed ab inſtauratore Philippo Amyntae dicta *Philippi*, quae omnia vide apud Diodorum p), Scylacem q), Appianum r), Euſtathium s). Strabo Crenidas et Datum diverſas urbes facit. Ceterum urbs a Bruti et Caſſii clade famigerata. Chronicon Parium conditam a Philippo ſtatuit V. C. 397.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe in leonis exuviis. ✕ ΦΙΛΙΠΠΩΝ. *Tripus, in area caput equi.* AV. (Muſ. Chriſtinae.)

Alius, ſed infra tripodem HPA., *in area clava.* AR. I. (Pellerin.)

Alius variis per aream attributis. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Primum ex his aureum olim edidi t). Supra in Thaſi moneta propoſui numum huic tam utriusque faciei typo, quam metallo ſimillimum, et ſola inſcriptione ΘΑΣΙΟΝ. ΗΠΕΙΡΟ. diverſum, quo nomine intelligi dixi Thaſios Thraciae continentis, et veteres Dati colonos, quibus a Philippo ejectis cuſa deinde moneta, ſed novo nomine Philipporum. Fuit autem Datum auri ferax, ut eſt apud Strabonem u), et Diodorum x). Fuere praeterea Philippi ad montis Pangaei radices ſiti, quem auri venis divitem dixere Herodotus, Strabo, Plinius. Sed de his auri fodinis agam pluribus in moneta Philippi II. Quod ad typum attinet, poteſt Hercules cum tripode componi; nam is ſaltem aliquamdiu eum Apollini vi ablatum uſurpavit, ut docent mythologi, ac praeterea judice Libanio Hercules non minus vates, quam ſagittarius fuit y). Vox HPA. in citato tetradrachmo videtur principium magiſtratus.

AV. AR. RRRR. AE. RR.

Coloniae numi frequentiores ab Auguſto usque ad Caracallam.

Imperatorii.

VIC. AVG. *Victoria gradiens.* ✕ CO-

p) L. XVI. c. 3. et 8. q) pag. m. 27. r) Bell. civ. L. IV. s) Dionyſ. v. 517. t) Num. vet. p. 67. u) in Excerpt. L. VII. x) l. c. y) Tom. II. orat. IV. p. 183.

HOR. PRAE. PHIL. *Tria ſigna militaria.* AE. III.

Obvii hi numi ſub ipſo videntur Auguſto ſignati, docentque, cohortem praetoriam emeritam in militiae praemium ab Auguſto huc traductam, quo modo teſte Plinio [z]), in Africa fuit Gunugi colonia Auguſti *deducta cohorte praetoria.*

COL. AVG. IVL. PHILIP. *Signa duo ſuper baſi, cui inſcriptum:* DIVVS. AVG., *dexteras attollentia, quorum dexterius paludatum, ſiniſterius ſeminudum,* in numis Claudii et ſequentium impp.

COL. AVG. IVL. PHIL. IVSSV. AVG. *Caput Auguſti laur.* ✕ *Signa eadem, ſed dexteriori adſcriptum:* AVG. DIVI. F., *ſiniſteriori:* DIVO IVLIO. AE. I. (Pellerin. Rec. I. p. XXVIII. Muſ. Caeſ.)

Poſterior hic numus rariſſimus praecedentes obvios, in quorum explicatu varie peccatum, egregie illuſtrat. Docet enim primo, ſtatuam dexteriorem paludatam eſſe Auguſti, ſiniſteriorem a ſummo ad medium nudam Julii, nempe ſpecie divinitatis, qui inter deos relatus jam erat. Deinde coloniam deductam ab Auguſto; nam in ſtatuarum ſede locus dexterior, ceu honorificentior Auguſto tanquam fundatori datus, quam legem videmus etiam in inſcriptione ſervatam; nam cum in aliarum coloniarum numis legatur: COL. IVL. AVG., in hac una COL. AVG. IVL.

Docemur praeterea, has ſtatuas revera exſtitiſſe Philippis, et jam ſub Auguſto dedicatas, et harum typum, ut revera erant, in numos translatum; nam niſi fuiſſent opus perpetuum, in numis ſequentium imperatorum ſtatua quoque Auguſti, qui deorum item chorum auxit, effecta fuiſſet ſeminuda. Denique verba IVSSV AVG. vel notare, easdem has ſtatuas Auguſti juſſu dedicatas, haud dubie in memoriam victoriae ad Philippos relatae, et ſumptae de Julii interfectoribus vindictae, vel ejus juſſu deductam coloniam. Ad monetam ea referri non poſſunt, cum tum ſcribi ſolitum fuerit: PERMISSV. AVG.

Videntur haec ſigna magno fuiſſe apud Philippenſes in honore, et quadam religione ſacra, cum in eorum moneta non compareat alius typus dempto numo Commodi, in quo lupa gemellos lactans. (Vaill.)

AE. R.

PYDNA.

In Pieria ad ſinum Thermaicum clade Perſei nobilitata.

Autonomi.

Caput Dianae. ✕ ΑΙΩΝ ΠΥΔΝ *Noctua.* AE. III (Pellerin. Suppl. III. p. 103.)

Obſervanda in hoc numo inſolens ſcribendi lex, quae buſtrophedon proprie dici nequit, ſed parte priore recta, altera retrograda. Multum remotae vetuſtatis non videtur propter literam Ω jam receptam.

z) L. V. pag. 244.

Caput Herculis imberbe. ✗ ΠΥΔΝΑΙΟΝ. ΠΥΝΔΝΑΙΟΝ. ΠΥΔΝΑΙΩΝ. *Aquila ſerpentem depaſcens.* AE. III.

Numos hos eximie raros recenſet Wildius [a]), additque, circa Theſſalonicam repertos anno Chriſti 1685 in ſuum muſeum migraſſe. Simillimi his ſunt aenei ſola inſcriptione ΑΜΥΝΤΑ pro ΠΥΔΝΑΙΩΝ diverſi.

AE. RRR.

STOBI.

Vrbs mediterranea in Pelagonia, et notum *municipium*, quod Romanorum munus numi omnes hactenus editi profitentur.

Autonomus:

Victoria globo inſiſtens d. coronam, ſ. tropaeum. ✗ STOBENSIVM. *Bos gradiens.* AE. III.

Numum hac una cauſa memorabilem, quod hactenus autonomus unicus eſt, olim ex muſeo M. Ducis vulgavi [b]).

AE. RRRR.

Imperatorii.

Obvii a Veſpaſiano usque ad Elagabalum.

Epigraphe in nonnullis STOBENSIVM tantum, ſubaudi: *municipium.* In reliquis: MVNIC. STO. STOB. STOBE. STOBEN. STOBENS. STOBENSI. STOBENSIVM. STOBENVM. STOBENIVM. Lege de hujus urbis gentili differentem Liebeum [c]).

Typi: in numis gentis Flaviae et Trajani eſt *templum* 4. *columnarum, intra quod idolum ſtans.* In reliquis variant, *Victoria* plerumque averſam occupante.

AE. C.

THESSALONICA.

Olim vocata *Therma*, in intimo receſſu ſinus Thermaici. Nominis mutati cauſa varie proditur, alii a victis ibi a Philippo Amyntae Theſſalis, quos inter Julianus Aug. [d]), alii a Theſſalonica Caſſandri uxore Philippi II. filia repetunt, in qua ſententia fuit Strabo. Conſtantinus Porphyrog. narrat, Philippum Amyntae victis ibi Theſſalis idem nomen et filiae et urbi dediſſe [e]). Straboni conſentit Zonaras, addito, olim Emathiam fuiſſe dictam [f]). Fuit urbs illuſtris, et caput Macedoniae II. Hujus urbis hiſtoriam enarravit Belleyus [g]).

Autonomi.

Epigraphe: ΘΕ. (Pellerin.) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

ΚΑΒΕΙΡΟΣ. *Caput juvenile laur.* ✗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Aquila, omnia intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΗ. *Caput muliebre velatum turritum.* ✗ ΚΑΒΕΙΡΟϹ. vel ΚΑΒΙΡΟϹ. *Cabirus habitu curto ſtans d. clavum, aut quid ſimile, ſ. malleum attollit, in nonnullis pro pedibus incus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. ✗ ΚΑΒΕΙΡΕΙΑ. ΠΥΘΙΑ. ΦΙ. *Vrna prominente palmae ramo.* AE. II. (Pellerin.)

---

a) Sel. num. p. 4. b) Num. vet. p. 67. c) Goth. num. p. 320. d) Orat. III. p. 107. e) Themat L. II. §. 4. f) L. XII. c. 26. g) B. L. T. XXXVIII. hiſt. p. 121.

Stabilitum in hac urbe Cabirorum cultum, quem arceſſitum e Phoenicia praecipua religione exercuit Samothracia, hi numi teſtantur, ſtabilitis etiam ludis *Cabireis*, quos ſoli Theſſalonicae numi memorant. Et conſtituti hujus hoc in oppido cultus teſtem habemus Firmicum Maternum [h]). *Hunc eundem*, inquit, *Macedonum colit ſtulta perſuaſio. Hic eſt Cabirus, cui Theſſalonicenſes quondam cruento cruentis manibus ſupplicabant.* Quae ad Cabiros attinent, fuſius disputabuntur in numis Tripolis Phoeniciae. Typus Cabiri non abſimilis illi, qualem numus alter offert, eſt etiam in numis Romanis Claudii Gothici adſcripto: DEO. CABIRO., quem ipſum Theſſalonicae cauſa illis inſertum in hujus Auguſti moneta dicemus.

Numus poſtremus per ludos *Philadelphia* ſeſe aetate Caracallae cuſum profitetur.

* * * *

Caput Jani geminum barbatum. ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. *Duo Centauri in diverſum equitantes.* AE. II. (Goltz. Theup. Arigoni.)

Numen Romanum monetae Graecae illatum ſuſpicari facit, numos hos ſignatos, quando urbs jam Romanis paruit. Iidem typi ſunt etiam in numo Amphipolis.

Caput Jovis laur. ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. *Duo hirci coniſcantes.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Vide de hoc averſae typo numos Amphipolis.

Pan nudus gradiens d. elata, ſ. pedum ſuper humero tenet, ex quo dependet annulus, in area aſtra ſolis et lunae. ℞ ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *intra lauream.* AE. (Arigoni.)

Typus per lepidam Panos formam eximie jucundus. In numis vicinae Pellae, cum quibus monetae Theſſalonicenſi ſpectatis typis multum convenit, Pan frequens.

* * * *

ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΗ. *Caput muliebre velatum turritum.* ℞ ΘΕϹϹΑΛΟΝΙ. ΜΗΤ. Β. ΝΕ. *Apollo Actius ſtans d. plectrum, ſ. lyram columnae impoſitam.* AE. III. (In meis Num. vet. p. 68.)

Ex addito ΜΗΤ. Β. ΝΕ. apparet, numum ſignatum circa Decii tempora, ut ex ſequentibus patebit, etſi numus pro ea aetate non inelegantis ſit operis.

* * * *

ΜΑΡΚΙΑ. *Caput muliebre laureat.* ℞ ΘΕΣΣΑΛΟΝΕΙΚ. *Equus gradiens ore palmae ramum tenens.* AE. III. (Pellerin. Suppl. IV. p. 44.)

Aenigma partis anticae neque index hujus numi expedire tentavit.

AE. C.

Regius

Caſſandri, quem vide in hujus moneta.

Imperatorii

Magno ſunt numero, et quidem primorum etiam Auguſtorum, et eorum familiae, quorum pleroſque collectos

---

h) De Error. prof. relig. p. m. 426.

vide apud Wilde [i]). Incipiunt cum J. Caeſare, ſed jam deo, et porriguntur usque ad Valerianum, cujus numi ſunt in muſeo Caeſareo, et Arigonio.

Epigraphe: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

Typus potior: *Victoria*, nimirum cum adluſione ad urbis nomen. Diſſimulatis reliquis obviis commemorandi:

ΘЄϹϹΑΛΟΝΙΚЄΩΝ. ЄΛЄΥΘЄΡΙΑϹ. *Caput muliebre*. ✠ M. ANT. AYT. Γ. KAI. AYT. *Victoria gradiens*. AE. I. (Pellerin. Mel. II. p. 3.) Idem eſt in Caeſareo, ſed in hoc eſt Σ pro C.

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. *Caput muliebre ſimile*. ✠ ANT. KAI. *intra coronam*. AE. II. (Pellerin. Rec. III. p. XXIX. Muſ. Caeſ.)

Non mihi ſatis cum Pellerinio convenit, opinante, capite muliebri utriusque numi exhiberi Octaviam Octaviani ſororem. Credo, dictum caput, quale ſit, ſatis nobis explicari addito ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, *Libertatis*, perinde ac in denariis *Bruti* et *Caſſii* uno alterove antea anno in eodem tractu ſignatis ſimile caput muliebre eſſe Libertatis ex addito LIBERTAS intelligimus. Plinius Theſſalonicam appellat *liberae conditionis* [k]). Ergo hanc ſuam libertatem ſic jactabant in numis Theſſalonicenſes, ut Amiſeni aliique. Numum huic ſimillimum, niſi quod deeſt vox ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, edidit etiam Pella.

Numum alterum Pellerinius cauſa fabricae, et quod item M. Antonium, et Octavianum inſcriptos habet, jure Theſſalonicam refert. De nomine ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ, quod hic tantum numus memorat, lege diſputantem Pellerinium [l]), et quae diſſeremus in tractatu de ludis.

* * *

ΚΑΒΙΡΟϹ. *Cabirus ſtans*, ut in autonomis, in numis Caracallae, (Theup.) et Getae. (Pellerin.)

Apollo nudus ſtans d. lauri ramum, ſ. lyrae innixus, quae impoſita eſt columellae, cui ſerpens obvolvitur, juxta arcus, pro pedibus urna ludorum, et mala victoris Pythii praemia, Gordiani. (Pellerin. Suppl. IV. p. 9.)

Typus memorabilis, quod pleraque Apollinis attributa ſiſtit, de quibus vide plura apud Pellerinium. (l. c.)

* * *

Ludi:

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. Vide ſupra.

ΚΑΒЄΙΡЄΙΑ. ΠΥΘΙΑ. ΦΙΛαδελφεια in autonomo citato.

ЄΠΙΝΙΚΙΑ. ΚΑΒЄΙΡΙΑ. — ΟΛΥΜΠΙΑ. — ΠΥΘΙΑ., in numis Gordiani. (Muſ. Caeſ. Vaill.) Ludos Pythia indicat etiam *tripus*, *ſuper quo 5 mala, hinc et inde urna ludorum*, Valeriani. (Muſ. Caeſ.) Eadem mala in numo praecedente vidimus.

Praetenſum ΚЄϹΑΡЄΙΑ in numo Gordiani apud Theupoli veriſimiliter in ΚΑΒΙΡЄΙΑ corrigendum.

ΑΚΤΙΑ. ΠΥΘΙΑ. B. Philippi ſen. (Vaill.)

* * *

Neocoratus nullam certam legem ſequitur.

B. NЄ. in numis Alexandri Sev. (Vaill.)

i) Sel. num. tab. 13. 14. k) L. IV. §. 17. l) Rec. III. p. XXIX.

In numis Gordiani aut nulla ejus mentio, aut tantum ſimplicis: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΝΕΩΚΟΡΟΣ. (Muſ. Caeſ.) vel, quod ſingulare: ΝΕΩΚΟΡΑ. (Pellerin Mel. II. p. 202.) In numis Philipporum neocoratus quoque ſimplex. In numo Herennii duplex: ΜΗΤ. Β. ΝΕΩΚ. (Pellerin.) In numo Valeriani alio neocoratus nullus, (Arigoni) in alio muſei Caeſarei duplex, ſic: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Β. Ν. In numis Gallieni, ſed coloniae nomine, partim Β. ΝΕ., partim Γ. ΝΕ., ut dicetur.

Secundum Vaillantium [m]) Theſſalonica primum neocoratum accepit a Gordiano, alterum a Valeriano. Duplex peccatum, quorum alterum viro erudito ignoscimus, quoniam Herennii numus ſerius fuit detectus. Alterum minus venia dignum, cum ipſe ſub Alexandro numos binos citaverit neocoratu II. notatos.

* * *

Metropolis: hanc dignitatem urbi conceſſam a Valeriano cenſuit Vaillantius [n]). At jam ſub Decio hoc fuiſſe honore inſignem docet numus Herennii in neocoratu citatus. Metropolis mentionem etiam ſupra in autonomo vidimus. Metropolim Macedoniae teſtatus eſt etiam Julianus [o]), aliique inferioris aevi ſcriptores. Quin etiam ſaltem honoris cauſa jam Auguſti aetate dicta eſt μητηρ πασης Μακεδονιης ab Antipatro Theſſalonicenſi [p]).

AE. C.

Colonia dicitur in numis Valeriani ejusque familiae. Cum exſtent ejusdem imperatoris numi abſque mentione coloniae, dubium non eſt, deductam eam Valeriano imperante. Refert Zoſimus [q]) ſub hoc Theſſalonicam a Scythis gravi obſidione preſſam periculum ſuorum virtute civium evaſiſſe. Vnde veriſimile eſt, coloniae jura ſibi promeritam.

Epigraphe Graeca, qua lingua haec una colonia, et Philippopolis Thraciae uſae ſunt, cum reliquae Graeciae Europaeae coloniae Latina conſtanter uterentur.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗΤ. ΚΟΛΩ. Valeriani. (Vaill.)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. Gallieni. (Vaillant. Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗ. ΚΟ. Γ. ΝΕ. Gallieni. (Pellerin.)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΜΗ. vel ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. vel Γ. ΝΕ. Saloninae. (Vaill. Pellerin.)

Typus illuſtrior: *Vir nudus*, in aliis *mulier capite tutulato ſtans d. ſigillum Cabiri tenet.* (Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

Ludi ΠΥΘΙΑ inſcripti urnae, Gallieni et Saloninae, de quo, ut et de *Metropoli* actum ſupra.

Litera ſolitaria Δ in numis Gallieni et Saloninae, (Pellerin.) nullo certo ſenſu, ut in numis urbium Thraciae.

AE. RR.

TORONE.

Ejus numus ſoli Goltzio cognitus.

m) Num. Graec. p. 218. n) in Colon. ſub Valeriano. o) Orat. III. p. 110. p) Brunck Anal. T. II. p. 112. q) L. I.

TRAELIVM.

Exſtant numuli:

Caput Mercurii petaſo tectum. ✠ PAIΛITNO. *Balauſtium.* Æ. III. (Pellerin, et Hunter in numis Rhodi.)

Primus Pellerinius numum ſimilem Rhodum, quippe cauſa balauſtii, vocavit, cujus deinde judicium ſecutus eſt auctor muſei Hunteriani. Dubium movit cl. Couſineryus nationis Gallicae Theſſalonicae procurator, qui datis ad me literis, miſſoque ſimilium numorum exemplari uno teſtatus eſt, eorum complures repertos juxta Amphipolin, ceterum non ſibi conſtare de urbe adſinis nominis per hunc tractum, cui numi hi tribui poſſent. Iſtud ipſum cum a Couſineryo edoceretur abbas Seſtinus, ſic ſtatuit: epigraphen numi non eſſe legendam PAIΛITNO, ſed TPAIΛION. Jam vero d'Anvillium juxta Amphipolin conſtituiſſe oppidum *Triullum*, quod nomen cum ſatis adfine ſit nomini TPAIΛION in numo expreſſo, videri pro Triullum ſcribi oportere *Traelium*, vel *Traillium*, hosque numos huic tribuendos. Haec ille [r]). Quas cauſas qui idoneas arbitrabitur, is ſibi perſuadeat quoque, ſtetiſſe in hoc tractu urbem dictam Triullum, veteribus omnibus ignotam, ſi tabulam Peutingerianam demas, numosque adeo ſimiles huic tribuendos. Idem vir eruditus etiam numos inſcriptos TRIA. huc refert, de quibus egimus in numis Serdicae Thraciae. Mihi hactenus omnes id genus numi in incertis putandi videntur.

VRANOPOLIS.

In cacumine montis Athus teſte Plinio [s]), cujus conditorem Athenaeus prodit Alexandrum Caſſandri fratrem [t]), qui, quod norim, ſoli hujus urbis meminere.

Autonomi.

ΟΥΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ. *Mulier capite tutulato globo inſidens d. haſtam.* ✠ *Sine epigraphe. Aſtrum.* Æ. III.

Numum integerrimum edidi ex muſeo ill. Com. Vitzai [u]). Ejus ſimilem jam protulit Pellerinius, ſed cum in eo legere ſibi videretur ΛΟΚΡΩΝ, eum perperam Locris Ozolis adjudicavit. Mulierem partis anticae conjecto eſſe Venerem Vraniam, a qua videtur urbi nomen inditum, de quo plura diſſerui loco laudato. Dixi, etiam aſtrum partis averſae ad eandem Vraniam referendum, quod etiam confirmat Sozomenus, cum narrat [x]), in Aphacis certo die ignem per quandam invocationem e vertice montis Libani decurrentem inſtar ſtellae in vicinum amnem ſeſe immerſiſſe, et hunc ignem ajebant eſſe Vraniam, ita enim ipſi Venerem appellant. Ceterum fieri poterat, ut urbs per ſitum coelo admota Vranopolis a conditore vocaretur.

Æ. RRR.

---

r) Lettere p. 123. s) L. IV. c. 10. t) L. III. p. 98. u) Num. vet. p. 70. x) Hiſt. eccl. L. II. c. 5.

REGES MACEDONIAE.

Longam horum regum ſeriem a vetuſtiſſimis temporibus deductam memoriae prodiderunt ſcriptores veteres, ex quorum teſtimoniis, etſi ſaepe diſſonis et fluctuantibus, praecipue quae ad temporum rationem pertinent, eorum hiſtoriam et ſucceſſionis legem deſcripſere Reinerus Reineccius, Petavius, Spanhemius, Froelichius, aliique, quorum nos inſignes conatus in judicium non vocamus, quoniam non in hiſtoriam, ſed numos criſin intendimus, a numis vero neque chronologiae, neque ſucceſſionis ratio, ſicubi luxata eſt, ſanari poteſt, quia notis epochae, aliisque indiciis fere deſtituuntur.

Juvat Macedoniae reges ab ejus regni exordio ſecundum Froelichii catalogum [y]) compendio commemorare. Horum primi aut pecunia ſignata caruere, aut haec ad noſtram aetatem non pervenit. Alii numi huic illive perperam ſunt tributi, conficti alii, ut in ſingulis docebimus.

* * *

CARANVS Argivus ex Herculis ſtirpe, et ab hoc ſextus decimus ex oraculi Delphici monitu novas ſedes quaerere juſſus huc commigrat, occupatam Edeſſam Aegas appellat, quod capras domum remeantes per nebulam ſecutus cuſtodes fefellit, et una cum his receptus urbe potitus eſt [z]). Factum iſtud creditur circa annum ante V. C. 16. ante Chriſtum 768. Moritur V. C. 14. fundata ſtirpe in Alexandri M. liberis deſitura, quod ſic in vulgus fuit creditum, ut non dubitaret Iſocrates in ſua ad Philippum II. oratione perpetuo hunc ejus cum Hercule ſanguinis nexum praedicare, ut nunc mittam teſtimonia alia, quae ſuis locis commemorabuntur. Hinc toties in regum Macedoniae numis caput Herculis occurrit.

COENVS. TYRIMAS. PERDICCAS. I. fere nomine tantum cogniti.

ARGAEVS. Hujus numum ΑΡΓΕΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ, quem ex Scaligero citat Harduinus [a]), commentitium puta. Alium magis eruditum, nimirum magis ad leges artis numariae exactum, ſed palam ſpurium, Conſtantinopoli ante annos aliquot miſſum ſervat muſeum Caeſareum: ΑΡΓΑΙΟΥ. *(retrograde) Equus gradiens, infra quem clava.* ℞ *Quadratum incuſum quadripartitum.* AR. II.

PHILIPPVS I. mortuus creditur V. C. 172. Huic Froelichius tribuendos conjicit argenteos nonnihil barbaros: *Caput Jovis.* ℞ *Eques adſtituta barbara Philippi epigraphe* [b]). Perperam, nam eſſe Philippi II., in hoc docebimus.

AEROPAS, vel EVROPVS.

AMYNTAS I. mortuus circiter V. C. 265. Commemorandus hoc loco numus:

y) Notit. elem. p. 128. z) Juſtin. L. VII. c. 1. a) Opp. ſel. p. 27. b) Notit. elem. pag. 128.

Pagurus. ✠ BAME *ſine typo.* AE. III.
MT□T
M

De numo hoc ſcite diſſerit Cl. Wiſe [c]): editum eſſe a Begero et Spanhemio, ab utroque tribui Amyntae I., quia tam typo, quam literarum forma differt a numis *Amyntae* II. Hos minus confidenter ſecutum Montfauconium [d]). Sed ab his male lectam epigraphen, nempe BAMIMT□TM, *cum tamen in praeſente* numo, cujus ſimiles duos poſſidet David Boſanquet mercator Londinenſis, legatur ſic, ut ſupra deſcripſimus. Ergo Amyntae I. tribui non poſſe, praeſertim cum dubitari queat, an tunc temporis permiſſum fuerit Macedoniae regibus, inſcribere nomen ſuum monetae, cum teſte Polybio [e]) Macedones ab antiquo aequalem cum regibus ſuis habuerint poteſtatem. Dubium augere praefixum B pro Βασιλεως, qui titulus ante Philippum II. in Macedoniae regum moneta non occurrit. Ipſum numi opus tam remotam aetatem non olere. Elementum O quadratae formae, quod ad demonſtrandam tantam antiquitatem maximi momenti putant, etiam ſerius fuiſſe uſurpatum, nam comparere in ſimulacris Hermaeis Phocionis, Speuſippi, in numis Arſacidarum &c. Haec praeclare vir eruditus contra Begerum et Spanhemium, etſi ipſe denique, cui vere tribuendi ſint, ignoret. Aliquanto ſerius idem dubium occupavit Froelichium, qui recte adſerit [f]), numis Macedonicis aliam eſſe ſpeciem, aliam epigraphen, nempe: AMTNTA. Vtrum vero, quod timide ſuſpicatur, tribuendus ſit Amyntae Galatae, dubitari poteſt.

ALEXANDER I.

Amyntae I. F. cognomento *Dives*, vir multis virtutum ornamentis praeditus. Fratrem habuit MENELAVM., qui et *Tharraleos* dictus, ſororem GYGAEAM. Mortuus ſecundum alios V. C. 309, ſecundum alios ſerius, at ſecundum Chronicon Parium V. C. 291.

N u m i.

Vir pileatus eques lento greſſu d. binas haſtas. ✠ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ *intra quadratum incuſum.* AR. I. (Mem. B. L. T. XXIV. p. 48.)

Vir pileatus ſ. duo jacula geſtans equum frenatum gradientem comitatur. ✠ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. *ſcriptum circa quadratum quadrifariam diviſum.* AR. m. m. et I. (Pellerin, le Bret.)

Forma literarum, terminatio plerumque in O, quadratum incuſum, omnia, longum horum numorum aevum teſtantur, neque cogniti alii regum Macedoniae numi his antiquiores. Nihil obſtat, quo minus equitem partis anticae ipſum regem ſtatuamus, nam pileo uſus eſt etiam Gentius vicini Illyrici rex, nimirum nondum recepto tum diademate, et veteres Macedonas geſtaſſe pileos, tradit Dio Chryſoſtomus [g]). ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ gignendi caſus eſt pro ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ut et ΑΡΧΕΛΑΟ, de quo proxime. O poſitum pro OY archaiſmus purus putus eſt, cujus exempla obvia ſunt in mar-

c) Muſ. Bodl. p. 112. d) Paleogr. Graec. p. 121. e) L. V. c. 27. f) Not. elem. p. 139. g) Orat. 71. de cultu corp.

moribus vetuſtiſſimis omnium Graeciae nationum, Amyclaeis Fourmontii, Sigeo, et in vetuſtiſſimis Athenienſium, quae edidere Sponius [h]), Chandlerus [i]), et Taylor [k]). Ejusdem legis ſunt ΜΑΤΣΣΟΛΛΟ, ΠΙΞΟΔΑΡΟ in numis regum Cariae. Hanc regulam confirmat Athenaeus [l]), qui agens de poculo literato, in quo ſcriptum ΔΙΟΝΤΣΟ, addit, in hac voce deſiderari elementum Τ, quoniam Achaei utebantur litera Ο non ſolum ea facultate, qua nunc pollet, ſed etiam cum diphthongum ſignificabat, Ο tantum pingentes. Eodem modo Philoxenus a Dionyſio ex Italia in Siciliam revocatus reſcripſit Ο, *non*, pro ΟΤ. Vide Suidam in Φιλοξενυ γραμματιον, aliosque proverbiorum ſcriptores. Hunc, quem dixi, archaismum retinuere Dores et Aeoles, ſic tamen ut ΟΤ mutarent in Ω ſerius inductum. Sic in marmore Cretenſi apud Reineſium [m]): ΤΩΣ. ΚΩΡΗΤΑΣ pro ΤΟΤΣ. ΚΟΤΡΗΤΑΣ, et paſſim Dores: μωσα, ὠρανος, pro μυσα, ὀρανος. Alias tamen Dores etiam ΟΤ in Ο breve mutavere; ſic obvium in numis ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ pro ΣΤΡΑΚΟΤΣΙΩΝ. Quadratum partis averſae Begerus [n]) et Froelichius [o]) temere de figura Macedoniae quadrata capiunt. Sin iſtud, etiam quadratae fuere Abdera. Maronea, Thaſus, Amphipolis, Acanthus &c. Alia de hoc quadrato, remotae antiquitatis indice, alibi docuimus. (Prolegom. gen. Vol. I. p. LXIV.)

Ab hoc Alexandro incipiunt illuſtria tetradrachma regum Macedoniae. Teſtatur vero etiam Herodotus, eidem huic regi ex vicina Macedoniae fodina in ſingulos dies ſingula argenti talenta veniſſe [p]). Vnde reor, *Divitis* ei cognomen fuiſſe inditum.

AR. RRRR.

PERDICCAS II.

Alexandri F. moritur ſecundum Chronicon Parium V. C. 334.

N u m u s.

Equus. ✠ ΠΕΡΔΙΚ. *Galea in areola quadrata.* AR. Ex muſeo Cary. (Maffei Ant. Gall. p. 112.)

Rariſſimum hunc numum jure huic Perdiccae tribuemus, quoniam ſimillimum alium mox videbimus in moneta filii Archelai. Numos aeneos alios, quos Froelichius eidem obtulit, eſſe Perdiccae III., in hoc docebo.

AR. RRRR.

ARCHELAVS I.

Perdiccae II. filius, caede fratris ad regnum deſignati imperat. Rebus in Macedonia praeclare conſtitutis obit V. C. 354.

N u m i:

Eques pileatus binas haſtas tenens. ✠ ΑΡΧΕΛΑΟ. *(in aliis ſine epigraphe.) Caper dimidius intra quadratum.* AR. I. (Froelich. Reg. vet. p. 1. Pembrock.)

---

h) Miſc. pag. 315. i) Inſcript. ant. pag. 37 — 42. k) Marm. Sandvic.
l) L. XI. p. m. 466. m) Syntagm. T. I. pag. 501. n) Theſ. Br. T. I. p. 490.
o) Not. elem. pag. 129. p) L. V. §. 17.

Eadem adverſa. ✕ *Sine epigraphe. Quadratum quadripartitum.* AR. I. In aliis: *Leo dimidius intra quadratum.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.).

Equus currens. ✕ ΑΡΧΕΛΑΟ. *Galea, omnia intra quadratum.* AR. III. (Pellerin.)

Caput imberbe tenui filo redimitum. ✕ ΑΡΧΕΛΑΟ. *Equus gradiens pendentibus habenis.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Protome barbata diademata. ✕ - - - ΕΛΑΟΥ. *Equus gradiens intra quadratum incuſum.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Numi loco I. deſcripti tam typo partis anticae, quam fabrica ſimillimi ſunt numis Alexandri I. avi. Capri rationem ſupra in Carano dedimus.

Quos altero loco vides anepigraphos, Pellerinius eidem Archelao tribuit propterea, quod ſimilis antica eſt in certis ejus numis. At juxta hanc legem poſſunt etiam eſſe Alexandri I.

Tertio ſimiles ſunt numi alii argentei III. formae; niſi quod omnis in his epigraphe abeſt, quorum ſimilem edidit Neumannus noſter [q]), et propter hanc typorum et fabricae concordiam eidem Archelao tribuere non dubitavit. De his redibit mentio in numis Metropolis Theſſaliae.

Quartus et quintus poſtremus non leves objiciunt difficultates. Suntne unius ejuſdemque Archelai, an diverſorum? Sin illud, cur in priore eſt imberbis, in altero prolixe barbatus? Cur tantopere abludunt vultus lineamenta? Atque hanc unam fuiſſe rationem exiſtimo, cur mentem mutaret Froelichius, numumque Haymii cum vultu barbato tribueret Archelao I., reliquos Archelao II. Verum an ſatis conſpirat fabrica, quam exhibet numus IV., cum aetate Archelai II., qui fuit Philippi II. frater? Jam ad barbam quod attinet, ut de typis judicari recte poſſit, noſſe primum oporteret, utrum hac aetate Macedones barbam aluerint, an eam abjecerint? Sed in hoc video diſcordia veterum teſtimonia. Ante Alexandrum M. inuſitatam in Graecia rem fuiſſe novaculam, ac hujus primum aetate radendae barbae inoleviſſe conſuetudinem, pluribus Chryſippi teſtimoniis comprobat Athenaeus [r]). Suffragatur et Plutarchus, perhibens [s]), Alexandrum militum ſuorum radi barbas juſſiſſe, ut difficilius in praelio ab hoſtibus capi poſſent. Atqui et Syneſius citat Ptolemaeum Lagi, quem, ait, quia rei geſtae interfuit, rem non ignoraviſſe, et quia rex fuit, non mentitum, haec ſcilicet ſcribentem: Alexandrum cum videret, ſuos a Perſis barba comaque prehenſos retineri ac trucidari, ante praelium ad Arbela omnes Macedonas miſſis tonſoribus novacula radendos curaſſe [t]). Et alio loco refert Plutarchus de Philippo Amyntae, patre Alexandri M., Antipatri quemdam amicum, inquit, in judicum collegium cooptaverat, ſentiens autem, eum barbam caputque tingere, removit eum [u]). Contra Plutarchus de eodem no-

q) Num. pop. T. I. p. 147. r) L. XIII. p. m. 565. s) In Theſeo p. m. 3. t) Encom. calvit. p. 79. u) Ἀποφθεγμ. βασιλ. p. m. 178.

ſtro Archelao x): Archelaus rex garrulo tonſori, cum humeris linteum circumdaret, quaerenti: quomodo te tondebo? (πως σε κειρω;) reſpondit: tacens. Ergo ex his teſtimoniis habemus Graecos, et privatim Macedonas ante Alexandrum M. partim barbatos, partim imberbes, aut ſaltem tonſos. In numis, quos hactenus citavimus, virorum Macedonum vultus tam ſunt imberbes, quam eſſe ſolent, quos novacula pervaſit, in ſolo aeneo Haymiano Archelai caput amplam barbam promittit; ut adeo in hac barbae cauſa neque numi inter ſe, neque veterum dictata conſpirent. Ad diadema quod attinet, communis eſt antiquorum ſcriptorum doctrina, quam jam attigi in numis Gelonis et Hieronis I. Syracuſarum regum, ab Alexandro M. demum diadematis uſum fuiſſe invectum. At quo pacto haec vera eſſe poteſt, cum jam capita Archelai, Pauſaniae, et Amyntae II., qui omnes Alexandrum M. praeceſſere, in numis diademata conſpiciamus? Juvat animadvertere, diadema, quod reges poſt Alexandrum M. geſtare ſunt ſoliti, latius fuiſſe ligamen in occipite in nodum collectum, cujus extremitates in humeros longius defluxere, a quo longe differt diadema conſpicuum in numis argenteis regum Macedoniae, qui Alexandrum praeceſſere, quod tenue tantum filum eſt circulo finitum nullo in humeros exitu. At ab his rurſum differt laudatus ſaepe aeneus Haymianus, in quo diadema eſt ejus formae, cujus ſunt illa, quae comparent in numis regum, qui poſt Alexandrum regna tenuerunt. Adde, quod in eodem hoc numo non caput tantum regis proponitur, ſeu in argenteis horum regum aliis, ſed protome. Qui tantus ac tot in cauſis a reliquis diſſenſus poſſet de ejus numi fide dubium injicere, praecipue cum alter ſimilis nondum promulgatus ſit, niſi eum adcurati Haymii auctoritas tueretur. Ceterum propoſuiſſe haec dubia ſatis eſto, relicta aliis judicandi cura, ſitne filum illud, quo in argenteis caput regis redimitur, vere diadema regium putandum, et fortaſſe veriſimile, caput ſic revinctum et imberbe eſſe potius numinis cujuspiam, quam regis.

AR. RRR. AE. RRRR.

PAVSANIAS.

Filius Aeropi, qui exſtincta Archelai ſtirpe regnum occupavit. A morte patris annum unum regnat dejectus ab Amynta II., quod factum V. C. 360 tradit Diodorus y). Amynta mortuo regnum iterum invadit z).

Numus:

Caput imberbe diadematum. ✕ ΠΑΥΣΑΝΙΑ. *Equus gradiens intra quadratum.* AR. I.

Praeſtantem hunc numum in Macedonia haud ita pridem effoſſum in muſeum ſuum intulit eruditus, mihique amiciſſimus Couſineryus vicarius Galliae conſul Theſſalonicae, poſtea muſeo regis Galliarum ceſſit.

AR. RRRR.

x) l. c. p. 177. et de Garrulitate. y) L. XIV. c. 84. 89. z) Aeſchines de falſ. legat. p. 399.

AMYNTAS II.

Menelai, ſecundum alios Philippi Tharralei filius. Exſtincta in Oreſte Archelai filio linea recta, et everſo Pauſania, qui partem tenuit, Macedoniam totam ſibi ſubjicit. Variam primum fortunam expertus regnum ſubinde quiete tenuit, mortuus V. C. 385.

Numi:

Caput imberbe diadematum. ✕ ΑΜΥΝΤΑ. *Equus gradiens defluo ad terram freno.* AR. I. (Maffei Ver. ill. P. III. p. 262.)

Caput Herculis barbatum leonis exuviis tectum. ✕ ΑΜΥΝΤΑ. *Equus in quadrato.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Pembrock.)

Caput idem, ſed imberbe. ✕ ΑΜΥΝΤΑ. *Aquila ſtans intra quadratum.* AR. I. (Beger.)

Caput idem imberbe. ✕ ΑΜΥΝΤΑ. *Aquila ſerpentem depaſcens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Conſtans in his numis lectio ΑΜΥΝΤΑ, nempe Dorice pro ΑΜΥΝΤΟΥ. Quare jure Harduinus Goltzii numum ſuſpectum vocat, in quo poſterior hic modus praetenditur [a]). Quod Harduini judicium inique infringere tentat Spanhemius commemorando numos varios, in quibus certa lectio ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΜΥΝΤΟΥ. [b]) Nam numos omnes ſic inſcriptos eſſe Amyntae Galatae, ſuo loco docebimus, quos in plerisque catalogis paſſim cum Macedoniae regum numis temere mixtos videmus.

Quod ad typos attinet, proponitur Hercules, quia ab hoc reges genus duxere, ut diximus in Carano. Equus in quadrato typus vetus. At novus aquila ſerpenti inimica, quam offert etiam Chalcis Euboeae, et numi urbium Siciliae, tum et Pydnae urbis Macedoniae. Eundum typum habuit annulus Arei, Spartanorum regis teſte Joſepho [c]).

AR. RR. AE. R.

* * *

Habuit Amyntas II. ex variis uxoribus filios VII.

Amyntae II. filii ex EVRYDICE.

ALEXANDER II. poſt patrem annum unum regnat.

PERDICCAS III.

Poſt fratris mortem regnat. Moritur in pugna V. C. 394.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✕ ΠΕΡΔΙΚΚΑ. *Equus gradiens, infra clava.* AR. I. (le Blond ex muſ. Pellerin. p. 4.)

Eadem adverſa. ✕ ΠΕΡΔΙΚΚΑ. *Leo gradiens*, rarius: *Bos cornupeta.* AE. III. (Pellerin., Muſ. Caeſ.)

Numos ſimiles aeneos Froelichius tribuit Perdiccae II. aut ſaltem inter hunc et tertium anceps fuit, confidenter Pellerinius tertio largitus eſt, quam viri praeclari ſententiam invicto argumento confirmo. Fuit Venetiis in muſeo illuſtris patricii Jacobi Gradenigo numus AE. III.

a) Chron. vet. teſt. b) T. I. p. 377. c) Ant. L. XII. c. 5.

bis percuſſus. In hoc ex vetere matrice ſuperant literae ΑΜΥΝΤ. ſcriptae in orbem. Reliquum totum eſt opus matricis recentioris, nimirum: ΠΕΡΔΙΚ - - *Leo gradiens*, ut in numo citato. Certum igitur, praeceſſiſſe Amyntam, ſecutum Perdiccam. Ergo ſi numus hic eſſet Perdiccae II., neceſſe foret, nomine ΑΜΥΝΤ. intelligi Amyntam I., ſed cujus non exſtant numi. Cum ergo nomen illud certo ſit Amyntae II., poſteriorem, atque adeo tertium.

Praetereo numos Goltzii inſcriptos ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ. vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ, in quibus non modo epigraphe ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ pro ΠΕΡΔΙΚΚΑ, ſed et titulus ΒΑΣΙΛΕΩΣ offendunt.

AR. RRRR. AE. R.

* * *

PHILIPPVS II. tertius Amyntae II. filius, de quo infra.

Amyntae II. filii ex GYGAEA.

ARCHELAVS II., ARCHIDEVS, MENELAVS, omnes a fratre Philippo II. everſi.

Amyntae II. filius ex concubina.

PTOLEMAEVS dictus *Alorites*, quia apud Alorum oppidum natus. Sub Alexandro II. fratre regnum aliquamdiu adminiſtrat, illudque hoc mortuo ipſum triennium retinet. A fratre Perdicca III. e medio tollitur.

Ejus numum Goltzius, ſed unicus, totum moris Macedonici, vulgavit: *Caput Herculis.* ☧ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΑΛΩΡΙΤ. *Equus intra quadratum.* AR. Eſſe confictum, vel inde ſatis patet, quia cognomina, niſi honorifica, addi regibus nunquam conſuevere.

PHILIPPVS II.

Tertius, ut dictum, Amyntae II. filius. Obſes a Thebanis juvenis detentus, ſed quod ipſum illi ad futuram gloriam profuit, quod tum ab Epaminonda ad virtutes et belli ſcientiam informatus fuit. Mortuo fratre Perdicca regnum adit V. C. 395, illudque victis vicinis populis ſeu ſtabilit, ſeu amplificat. Dum incautius in Methones Thraciae obſidione verſatur, oculum amittit ſagitta ab Aſtere quodam excuſſum. Majora ſubinde agitans urbes Chalcidicas invadit, captamque Olynthum evertit. Bello ſacro contra Phocenſes templi Delphici praedones feliciter confecto magnam et pietatis et fortitudinis laudem ab omni Graecia aufert, in ſanctius propterea Amphictyonum concilium admiſſus. Tam ſubita ex vicino incrementa, et Graecorum libertati inimica ut reprimerent, ad ſe pertinere rati Athenienſes, hortatore cumprimis Demoſthene arma ſumunt, ſed victi ad Chaeroneam gratiam tamen a victore obtinent. Conſentiente Graecia dux adverſum Perſas Corinthi creatus praemiſſis jam in Aſiam copiis in medio victoriarum et felicitatis curſu in nuptiis Cleopatrae filiae a Pauſania ſatellite occiditur V. C. 418. IX. Kal. Febr. anno regni XXV. aetatis XLVII. Haec compendio ex Reineccio.

Fuit princeps omnibus belli pacisque artibus ſummus, tum eloquentia, artibusque elegantibus eximie praeſtans, que inter omnes Macedoniae reges uno

filio minor habitus. Gloriae ſupra modum cupidus, cujus deſiderio perinde habuit, ſive aſtu et cuniculis, ſive aperto Marte vinceret, jam manſuetudine, jam duritie, ut res poſtulare viſa, in hoſtes aeque ac ſocios uſus. Neque ferreis magis, quam aureis armis opportune nixus dictante nimirum oraculo, quod conſulenti datum refert Suidas:

Αργυρεαις λογχαισι μαχε, και παντα κρατησεις.

Argenteis haſtis pugna, et omnia ſubiges.

in eumque dictum eſt illud Horatii [d]:

diffidit urbium

Portas vir Macedo, et ſubruit aemulos Reges muneribus.

Quare et Valerio Maximo magis Graeciae mercator, quam victor dictus [e]. Atque his artibus potentis regni fundamenta jecit pater, filio propediem operis totius gloriam abſoluturo. Vide de hoc plura apud Juſtinum [f].

Vxor I. OLYMPIAS Neoptolemi Moloſſorum regis filia, ex qua nati ALEXANDER III. MAGNVS: et *Cleopatra* nupta avunculo Alexandro Epiri regi, quo in Bruttiis caeſo, cum Ptolemaei nuptias ambiret, juſſu Antigoni Sardibus interficitur. Ipſa Olympias apud filium gratioſa, hoc mortuo a Caſſandro Pydnae obſeſſa, et ad mortem adacta. Ejus vitia abnormia ac virtutes collectas vide a Reinero Reineccio [g].

Olympiadi numum inconſulto tribuit Wildius [h], in cujus utraque facie omnis epigraphe extrita. Videtur is verius eſſe Titianae Pertinacis. Praetereo ejus reginae numos alios cognitae fraudis. Tamen ejus exſtat numus, ſed aevi multo ſerioris, quia contorniatus, cum epigraphe: OLIMPIAS. REGINA, quem deſcriptum dabimus in tractatu de numis contorniatis.

Ex concubinis proles illuſtriores: ARIDAEVS, *qui Philippi* nomine ſucceſſit fratri Alexandro. Ei mater *Philinna* ſaltatrix Lariſſaea. *Theſſalonica* nata e Nicaſipoli Pheraea, ſubinde Caſſandri matrimonio juncta, a proprio filio Antipatro caeſa.

N u m i:

Praecedentium Macedoniae regum inopiae ſuccedunt ingentes Philippi II. opes copioſis aureis argenteisque numis comprobatae, ut adeo ab his quoque affatim doceamur, Macedoniam antehac obſcuram hoc demum imperante coepiſſe illuſtrari. Cum regnum adiret, tam rara fuit aurea ejus ſupellex, ut ea omnis conſtaret exigua aurea phiala, quam ipſe cubans pulvinari ſemper ſubdidit, ut teſtatur Athenaeus [i]. Tantorum cauſa incrementorum non modo fuit tracta ex captis urbibus praeda, quae tum plus abundabant auro, ex quo ingentes Apollinis Delphici theſauri a Phocenſibus direpti ſunt, quam ipſam adfluentis tum largius auri cauſam adfert Athenaeus [k], verum etiam fodinae nobilis metalli feraces bello acquiſitae. Occupaſſe eum au-

d) Carm. L. III. Od. 16. e) L. VII. c. 2. f) L. VII. c. 8. g) Pag. 552. h) Sel. num. tab. [illegible] 11. i) L. VI. p. m. 231. k) l. c.

raria in Theſſalia, *argenti metalla in Thracia*, narrat Juſtinus [l]). Plura ad rem opportuna memorat Diodorus [m]), nimirum ad Crenidas profectum Philippum urbem habitatorum frequentia amplificatam de ſe *Philippos* appellaſſe, quin et auri fodinas, quae per regionem illam erant, perquam tenues hactenus, operum ſtructuris eo provexiſſe, ut reditum plus mille talentorum funderent. Addit continuo, cuſum a Philippo ex hoc auro νομισμα χρυσουν, το προσαγορευθεν ἀπ' ἐκεινου Φιλιππειον, *nummum aureum, a ſe Philippicum dictum*. Romani quoque numos hos paſſim cognitos dixere *Philippos*, cujus exempla, ut alios mittam, paſſim habes apud Plautum.

Quanta horum Philippi numorum olim exſtiterit copia, vel ex una praeda metiri licet, quam per intervalla Romani poſt ſuas in Graecia victorias collegere. Uno Livio teſte Quinctius in urbem intulit, et in triumpho oſtentavit Philippeos 14514. [n]) Scipio Aſiaticus 140000. [o]) M. Fulvius 12422. [p]) Cn. Manlius 16320. [q]) Adde incredibilem eorum numerum, qui jam olim in alios uſus fuſi fuere. Refert idem Livius [r]), a legatis Pamphyliae populo R. oblatam coronam auream ex viginti millibus Philippeorum factam. Ex tam immenſa numorum ſic appellatorum copia ſuſpicari jure licet, etiam aureos Alexandri M. et Philippi Aridaei Philippeorum nomine veniſſe, quod retentum fuit etiam in ſucceſſoribus ab inſtitutore Philippo II., qui eos primus flavit, quae opinio firmatur eo, quod aureorum Alexandrinorum rarius fit mentio, etſi aureorum Alexandri M. ingens perinde extet copia. Quare cum Horatius ineptam in Choerilum poetam Alexandri M. liberalitatem narrat, ab hoc non Alexandrinos, ſed Philippos datos refert [s]):

Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilus, incultis qui verſibus et male natis
Rettulit acceptos, regale nomiſma, Philippos.

Eodem modo hodieque in Hiſpania numi quidam dicuntur Philippi a primo inſtitutore, quocunque nomine ſit rex, cujus imperio feriuntur. Horum Philippeorum adhuc inclinante imperio R. fit mentio. Audi ſancientem Ulpianum [t]): *Si autem aurum et argentum ſignatum legatum eſt, id paterſamilias videtur teſtamento legaſſe, quod ejus aliqua forma eſt expreſſum, veluti quae Philippi ſunt, itemque numiſmata, et ſimilia.* Et fecit incredibilis haec Philippeorum copia, ut paſſim antiquitus quicunque aurei cujuscunque vel aevi, vel principis dicerentur Philippei. Narrat Lactantius [u]), Sybillam a Tarquinio Priſco pro libris ſuis petiiſſe C. Philippeos. Nemo tam rudem faciet Lactantium, ut ignoraret, Tarquinii aetate exiſtere nondum potuiſſe numos a Philippo Amyntae cuſos. Teſte Trebellio [x]) ſcripſit Valerianus

l) L. VIII. c. 3. m) L. XVI. c. 8. n) L. XXXIV. c. 52. o) L. XXXVII. c. 59. p) L. XXXIX. c. 5. q) L. XXXIX. c. 7. r) L. XLIV. c. 14. s) L. II. ep. 1. v. 232. t) Digg. L. XXXIV. Tit. II. § 27. u) de falſa relig. c. VI. x) in Claudio.

Aug. procuratori *Syriae*: *dabis Claudio Philippeos noſtri vultus annuos CL.*, id eſt, numos aureos Valeriani imagine inſignes.

Verum in tanta numorum copia, qui ΦΙΛΙΠΠΟΥ vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ inſcriptum offerunt, oritur duplex quaeſtio implicata admodum, I. ſuntne numi omnes ſic inſcripti hujus Philippi II., et an non horum pars vindicanda Philippo III. Aridaeo? II. ſin illud, quod habemus *χειτηριον*, quo utriusque regis numi diſtinguantur? Vtraque quaeſtio a plerisque antiquariis in examen vocata et varie diſputata, cujus diſſidii ſumma capita et nos in judicium vocabimus.

Harduinus [y]), eumque ſecutus Froelichius [z]) cenſuere, numos inſcriptos ſimplice ΦΙΛΙΠΠΟΥ eſſe tribuendos Philippo II., at inſcriptos ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Philippo Aridaeo, atque iſtud propterea, quod primus videatur fuiſſe Alexander M., qui regis titulo propalam eſſet uſus. Neceſſe non eſt, refutandae cauſae allatae immorari. Et enim Philippus II., qui anguſtum hactenus Macedoniae regnum in eam majeſtatem evexit, quemadmodum amplificare illud novis incrementis, ita addere ſibi titulum potuit a majoribus propter opum tenuitatem in monumentis publicis omiſſum, praecipue cum regis appellatio ei a nemine ſcriptorum veterum, et ne quidem a coaevo et inimico Demoſthene negaretur, ipſe praeterea Philippus palam regio nomine utatur in literis publicis ad Athenienſes datis, quibus praefigitur: *Βασιλευς Μακεδονων Φιλιππος Αθηναιων τῃ βουλῃ και τῳ δημῳ χαιρειν* [a]), quin et ipſe Archelaus, qui annos complures Philippum noſtrum praeceſſit, ab Euripide ſynchrono in epiſtolis, quae ei vulgo tribuuntur, dicatur *βασιλευς*. Verum haec quomodocunque habebunt, productum a viris eruditis diſcrimen petitum ab inſcriptione ΦΙΛΙΠΠΟΥ et ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ obtinere non poteſt propterea, quoniam utroque modo promiſcue inſcribuntur numi usque eo fabrica, et pondere ſibi ſimiles, ut neceſſe ſit, eos unius ejusdemque regis numos habendos, niſi malis etiam diſtinguere aureos, argenteosque Alexandri M. numos, quorum alii ſimpliciter ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, alii ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ inſcribuntur, et eadem lege binos Alexandros circumſpicere.

Aliorum judicia ſi ſpectes, hi adeo fuere in Aridaeum liberales, ut, quod jure queritur Pellerinius, qui quaeſtionem hanc prolixius agitavit [b]), vix habiturus ſit Philippus II. numos aureos, ſi numi ii omnes, quos eruditi per varias conjecturas Aridaeo vindicant, eſſent revera ejus regis, cum tamen, ut ſupra docuimus, ſatis conſtet, Philippum Amyntae ingente copia numos aureos feriundos curaſſe. Horum fallacia judicia ſatis ſeſe ipſa evertunt.

Dum injurios in Philippum II. antiquarios queritur Pellerinius, ipſe rurſum injurius eſt in Aridaeum, cum nullum videtur agnoſcere velle numum ejus

y) in [illegible] vet. teſt. p. 574. z) Not. elem. p. 140. a) Demoſth. de Corona. b) Rois p. 7.

nomine ſignatum. Cauſam adfert, quod imperantibus Philippo II. et Alexandro M. tanto numero ſignata fuit moneta, ut neceſſe non fuerit eam ferire nomine Aridaei. Verum iſthoc pacto difficultatem denique effugimus, non expedimus; et laborabit magnopere Pellerinius, ſi, quod intendit, volet eruditis perſuadere. Enimvero ut certum eſt, fuiſſe Aridaeum regem nomine magis, quam re; et omnem penes duces poteſtatem, tamen vel ideo, quod poſt Alexandri mortem annis ſex et amplius rex agnitus fuit, in monetam jus habuit, neque iſtud tum adhuc negatum, nondum auſis ducibus palam in regium nomen involare, quod interea animo ac ſpe conceperant.

Inter haec ambigua quae denique tenenda ſententia, paucis explicatum eo. Adfirmare non dubito, ut patris, ita et filii Aridaei nomine cuſam pecuniam, et utriusque diſcriminandae rationem non eſſe deſperatam. Hanc antequam expedio, neceſſe eſt, commemorare primum compendio numos Philippi II. certos, quibus ſemotis confidentius de incertis liceat judicare.

Caput Apollinis laur. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Figura in citis bigis.* AV.

Caput Jovis laur. ℞. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Eques vario cultu.* AR. I.

Aureos hos argenteosque numos absque dubio eſſe Philippi II., patebit ex iis, quae infra in eorum explicatu monebo. Eorum tantus eſt numerus, ut, etſi reliquos omnes demas, qui alios typos exhibent, tamen per ſe ſoli ſatis comprobent, quaecunque de ejus regis opibus, et numis aureis, dictis *Philippis* memoriae prodita, et ſupra commemorata ſunt. Magnas principis opes non comprobat varietas typorum, ſed copia numorum ſuperſtes. Erant, qui inde ab adito regno non variarent typos, cujus exemplum in aurea et argentea moneta ſuppeditant Lyſimachus, et Tiberius Auguſtus. Sed jam ad incertos convertamur.

Caput Palladis galeatum. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, *vel* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. tridentem.* AV.

Caput Herculis imberbe. ℞ ΦΙΛΙΠΠΟΥ *vel* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Juppiter aetophorus ſedens,* AR. I. III.

En tibi, ſi inſcriptionem demas, luculentos Alexandri M. numos. Eſſe unius ejusdemque Philippi, ſeu *τo* ΒΑΣΙΛΕΩΣ addatur, ſeu omittatur, propter aequabilem prorſus fabricae rationem indubitatum, ut agnovit etiam Pellerinius. Sed enim utri hos Philippo largiemur? Cum certa ratio deſit, pugnandum conjecturis. Eccas! Certum eſt, hos typos aut adhiberi coeptos ſub Philippo II. et deinceps ſub Alexandro continuatos, aut inductos ab Alexandro, et continuatos ſub Philippo Aridaeo. Sin primum, citati numi erunt Philippi II., ſin alterum, Aridaei. Huc igitur univerſa quaeſtio redit, ſitne magis veriſimile, a Philippo II., an filio Alexandro invectos. Ajo vero, magis probabile, id ab Alexandro factum. I. Pronum eſt credere, juvenem hunc regem, cui patris res non magnopere adriſere, in moneta mutaſſe typos patrios, et bigis ſubſtituiſſe Victoriam, qualem deſcriptus modo numus aureus exhibet. Si typus hic jam fuiſſet a patre c[illegible], et retentus ab Alex[illegible], mi[illegible]

ſane videatur, non e[illegible]m ab eodem retentum alterum typ[illegible]m bigarum. At lectum ſemel ab Alexa[illegible]dro thema perſeveraſſe ſub Aridaeo plane credibile, cui neque innovare multa per animi imbecillitatem libuit, neque per praepotentes duces licuit. Eodem modo veriſimile etiam, ab eodem Alexandro ex moneta argentea ejectum ſolitum Philippi II. equitem, huic ſuffectum Jovem aetophorum, et eadem lege, ut de aurea moneta diximus, ab Aridaeo retentum. II. Conſtat de eximio Alexandri in Palladem adfectu, ut in ejus numis dicetur; ex quo veriſimile, Palladis caput ab hoc, non patre lectum. III. Citati Philippi numi cum Jove aetophoro non modo typo, ſed et nitore fabricae et pondere cum obviis Alexandrinis prorſus conſpirant, unde manifeſte arguere licet, monetae modum ſub Alexandro inchoatum in fratre duraſſe. At quos ſupra *citavi certos Philippi* II. numos, praeſentibus et operis perfectione et pondere multum ſunt inferiores. IV. Conſtat, Seleucum I. Syriae, Lyſimachum Thraciae, Demetrium Macedoniae, Areum Spartae reges etc. Alexandri M. numos aureos et argenteos proxime eſſe imitatos ſignando in his caput Palladis et Victoriam, tum caput Herculis et Jovem aetophorum addito ſuo ipſorum nomine. Eodem ergo modo veriſimile quoque eſt, Aridaeum monetam ſuam ad exemplar monetae fraternae cudere perrexiſſe. V. Inſigne argumentum, hos numos ad Aridaeum pertinere, propo[illegible] infra in ejus moneta ex numo a [illegible]iis [illegible]o, quo loco et plura alia producentur, quae ſententiam hanc illuſtrant, ſed quae hic brevitatis cauſa praetereo.

Apparet ex his, quae dixi, in numis Philippi II. certis omitti conſtanter titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, in numis, quos eſſe Aridaei dixi, perinde ac in Alexandri numis jam addi, jam omitti. Ex quo patet, nondum certo conſtare, ſitne Philippus II. in moneta publica regio titulo uſus, etſi, ut ſupra monui, rex palam dictus eſt. Ejus in numis diſſimulati ratio obſcura, tamen non citra exemplum. Hiero II. rex a ſuis palam agnitus regis tamen nomine in moneta ſua conſtanter abſtinuit. Agathocles Siculus regis nomen aperte in numis profeſſus eſt, at diademate, quod regis eſt inſigne, uti auſus non fuit. Contra in Macedoniae regibus usque ad Alexandrum M. major in efferendo regis nomine reverentia. Ejus ratio ut nobis ignota, ita haud dubie ex varia ſubjectorum populorum opinione, et ab his metu repetenda. A vero non abhorret, fuiſſe Philippum in jactando frequentius ſuperbiusque regis titulo circumſpectiorem, quod conciliare ſibi Graecos huic nomini inimicos volebat, ſive ut hos quoque incautiores opprimeret, ſive ut ſibi bellum in Perſas meditanti promptius ſervirent. At captum ſemel ab Alexandro titulum Aridaeus, qui in fratris jura omnia ſucceſſit, nulla invidia retinuit, etſi, ut diximus, fratris exemplo non ſemper in numis addidit.

Secundum has conjecturas, de quibus eruditi, ut lubet, judicabunt, alios hoc loco numos Philippo II. non dabo, niſi

qui illi ex certis indiciis ſunt tribuendi. Cui ſecus viſum fuerit, numos reliquos Philippi nomine notatos ex Philippi Aridaei moneta capiat.

Numi Philippi II. aurei.

Caput Apollinis laur. ☧ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Figura in citis bigis d. porrecta ſuticam tenet, in area ſerpens, vel fulmen, diota, galea, apis, tridens &c.* AV. III. AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Ex aureis Philippi hi maxime obvii, argentei ſimiles rari. Ingens eorum numerus dubitare non ſinit, Philippo II. tribuendos, et eſſe eos ipſos, quos fuiſſe appellatos *Philippos* ſupra diximus. Huc accedit inſignis auctoritas Plutarchi haec docentis [e]): Φιλιππος τας ἐν Ολυμπια νικας των ἁρματων ἐνεχαραττε τοις νομισμασιν, *Philippus victorias in Olympicis curru relatas numis inſculpſit.* Quo die natus Alexander, eodem Philippus pater nuncium accepit victoriae certaminis Olympici, ad quod quadrigarum currus miſerat, ut narrant Juſtinus [d]), et Plutarchus [e]). Fruſtra igitur ſunt, qui citas averſae bigas ad victoriam Phocenſem referunt.

Fuere, qui hos numos eſſe Philippi Aridaei cenſerent, quoniam caput anticae propter juventutis modum magis huic, quam patri competit. Verum non reflexere animum, Philippum quoque ſecundum annos natum fere XXII. regnare coepiſſe, et neſcio, cur eo capite nolint Apollinem agnoſcere, praecipue cum videamus, Macedoniae reges plerumque deorum effigies, non ſuas, numis intuliſſe. Per verum nonnullos capilli curti ab Apolline avertunt, cum eum hoc cultu conſpiciamus in numis obviis Syracuſarum. Illud ſi apud animum ſuum reputaſſet Begerus, neceſſe non fuerat ſolicitare Juſtinum narrantem, Philippo in Methones obſidione oculum dexterum ſagitta ejectum, idque factum ſaltem propter oculum dexterum in dubium vocare propterea, quod hic oculus in his numis illaeſus compareat [f]). Quod ſi daremus etiam, veram in his exhiberi Philippi effigiem, an non credibile, contractum illud oculi vitium ab artificibus diſſimulatum potius, quam patefactum?

Exſtant etiam id genus aurei frequentes, ſed opere barbaro, nimirum a barbaris ad elegantium imitationem effecti, cujus mercis deinceps quoque fiet mentio.

Si quos numos alios aureos voles huic Philippo applicare, eos inter numos Philippi Aridaei quaere.

Numi Philippi II. argentei.

Caput Jovis laur. ☧ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Vir pileatus eques lento greſſu d. elata.* In aliis: *Vir diadematus eques lento greſſu d. oblongum ramum. In utrisque per aream varia monogrammata, et ſigilla.* AR. I.

Horum numorum non copia, ſed eluvies. Eſſe Philippi II., dubitare non ſinit typus equitis. In numis praecedentium regum obvii ſunt equi, et equites,

c) In Alex. p. m. 666. d) L. XII. 16. e) l. c. f) Th. Br. T. I. p. 23

et quidem etiam pileas, quos adeo typos Philippus noſter his proximus adhuc retinuit. Ex hujus generis numis multi ſunt opere nonnihil barbaro, perturbatis etiam et male confuſis epigraphes literis; in quibus legas: ΦΛΙΠΠ. ΦΙΛΙΙΤ. ΙΛΠΟΤ. ΙΛΙΛ. et ſimilia abſurda. Eos veriſimile eſt in montanis Illyrici, et mediterraneis Thraciae urbibus Philippo obnoxiis percuſſos. Minus commode Froelichius hos numos propter opus rudius Philippo I. tribuendos cenſet g). In vetuſtiſſima Graeciae moneta labor nequaquam rudis eſt, aut barbarus, qualis apparet in his, de quibus agimus, numis, ſed rigidus et ingratus. At ſunt alii cum eodem utrinque typo extreme barbari, quos in eorum claſſem reponimus, qui a vicinis barbaris, quales fuere Daci, ſecundum monetae Philippeae exemplar ſignati haud dubie ſunt.

Argenteos alios, ſi quos forte huic Philippo tribuendos putas, ut et aeneos, vide in moneta a me Philippo Aridaeo adjudicata.

ALEXANDER III. MAGNVS.

Regnum a patre omnibus copiis praeclare ſtabilitum, et exercitum longo bellorum uſu ac victoriis illuſtrem nactus, non minus virtute, conſilio, felicitate, quam temeritate et hoſtium ſocordia incredibili eo pervaſit, quo vix credibile videatur poſſe humanam conditionem pertingere. Natus V. C. 398 poſt annos XX. ad regnum patris morte vacuum vocatus quo minus ſtatim in Perſas moveret, Thebanorum et Athenienſium motibus retentus, his in gratiam revocatis, illis urbis excidio multatis, cum modico exercitu in Aſiam trajicit, et famigeratis tribus ad Granicum, Iſſum, Arbela victoriis Perſarum imperium, et quidquid a mari Caſpio ad Oceanum porrigitur, ſive armis, ſive nominis terrore ſibi ſubjicit. Redux Babylonem ſive intemperantia, ſive propinato ab Antipatro veneno exſtinguitur V. C. 430, die XXVIII. Junii, aetatis anno XXXIII. regni XII. menſe VI., cum antea detractum digito annulum Perdiccae, velut ex ducibus digniſſimo tradidiſſet. Alium de anno mortis calculum vide in Corſinii Agoniſticis h). Corpus etſi in Ammonis templo condi vivus praecepiſſet, delatum primum Memphim, ſubinde a Ptolemaeo Philadelpho Alexandriam reductum ampliſſimo ſepulcro illatum eſt. Princeps erat omnibus ſeu naturae, ſeu fortunae ſubſidiis ad maxima quaeque deſtinatus. Praeterquam enim quod ingenium attulit maximarum rerum capax, nobilibus inſuper Ariſtotelis praeceptis ad res cognoſcendas, praeclaris patris domi militiaeque exemplis ad eas perficiendas mature eſt imbutus. Tam praeclaram indolem et inſtituta incredibilis quidam felicitatis nuſquam interruptae curſus evexit denique, cujus infauſti partus fuere ambitio ſupra, quam credi poteſt, immoderata, qua mortalem genituram erubuit, Jovisque ſe filium profeſſus eſt, animus adverſum ſana conſilia obſtina-

g) [illegible]m. p. 128. h) Diſſ. III. §. 9.

tus, ira praeceps, ſaepe iis quoque, quos amiciſſimos habuit, fatalis, mores denique ex Macedonica duritie et frugalitate in Perſicam mollitiem luxumque verſi, ut adeo et hoc in fortunae beneficiis putari debeat, quod citius ex hac vita migravit, quam, quod evenire pronum fuit, alteram fortunam potuit experiri. Reliquit regnum ut ſubitis atque inconſultis incrementis tumidum, ita in exitium ſuapte praeceps, nullo certo deſignato herede, aut iis, qui heredes natura fuere, ſeu per aetatem immaturis, ſeu per imbecillitatem imparibus. Ergo effrenata ducum cupiditas in nobiliſſimae hereditatis rapinam concitata civilibus deinceps bellis tres orbis partes involvit, Graecorum libertati, cujus tuendae cauſa arma ſumpta, multo magis funeſtis, quam ſi Perſa incolumis ſtetiſſet.

Vxores quatuor habuit, ex quarum binis factus pater, quae cum ſufficere non viderentur, concubinas aluit omnino CCCLX., ſi fides Curtio [i]), et Diodoro [k]).

Vxor I. *Barſine*, Artabazi F., ex qua natus HERCVLES, qui evocatus a Polyſperchonte, ut repeteret paternum regnum, quod vi Caſſander retinuerat, Macedoniam validis copiis invadit, verum ipſo, qui evocaverat, Polyſperchonte magnis promiſſis corrupto in convivio interficitur annos natus XVII.

Vxor II. *Roxane*, Oxyartae Perſae F., mater ALEXANDRI poſtumi, qui captus a Caſſandro cum matre et avia Olympiade Amphipolin in cuſtodiam datus, ejusque ſibi juſſu veneno ſublatus eſt.

Vxor III. *Paryſatis* Occhi F. Vxor IV. *Statira* Darii Codomani F. In uxorum catalogo aliquantum variat Arrianus [l]).

Numi:

Vt certa hiſtoricorum fides, ſic et numorum ſuperſtitum copia regis hujus potentiam ingentes opes complexam depraedicat. Sed enim quo vitio laborant omnes regum numi, pro tanta hujus monetae ubertate exigua varietas, et tenue ad philologiae ſtudia emolumentum. Soli argentei per urbium, in quibus ſignati fuere, typos et decurtata nomina faſtidium levant. Illud in Alexandro ſingulare, quod non vivi modo, verum et mortui nomine, et quidem multis ab exceſſu ſaeculis pecunia ſignata eſt, quam quidem ſeparato articulo complectar, praemiſſa, quae eo vivo lucem vidit.

Numi aurei.

Caput Palladis galeatum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. tridentem, in area fulmen, ſerpens, tridens, vel ſimilia, tum et monogrammata, et literae ſolitariae.* AV. I. et II.

En numos olim ſtaterum Alexandrinorum nomine cognitos, et ſi numerum ſpectes, ipſis Philippi aureis viliores.

Pallas nunc primum in Macedoniae regum numis comparet. Ei Alexandrum ſingulari religione fuiſſe adfectum, do-

i) L. VI. c. 6. k) L. XVII. c. 77. l) L. VII. c. 4.

cet Strabo, cum narrat, hunc regem poſt pugnam ad Granicum ad Minervae templum, quod apud Ilium ſtetit, profectum, multisque illud donariis auxiſſe [m]). Factum illud ante dictam pugnam perhibet Diodorus [n]). Et erat Macedoniae regibus cauſa vetus obſervandae Minervae, quod ad Herculem et Perſeum genus ſuum retulere, quem utrumque in Palladis fuiſſe tutela conſtat. Quare et in regia urbe Pella ab iis aedificatum templum Minervae, cui cognomen Alcidae fuit, et cui a Perſeo rege ante pugnam cum Romanis C. hoſtiis ſacrificatum narrat Livius [o]). Ipſe vero Alexander, ut in ejus commentariis poſt mortem repertum, bina ei templa magnis ſumptibus exſtruenda deſtinaverat, unum apud Ilium, alterum apud Cyrrhum Macedoniae [p]). Atque cognitus hic Alexandri in Minervam adfectus cauſa videtur fuiſſe, cur Craterus in praelio adverſus Eumenem teſſeram ſuis dederit Minervam et Alexandrum [q]). Fuere, qui caput in horum numorum antica propoſitum eſſe ipſius Alexandri putarunt, quae ſententia pridem exploſa hodie nonniſi apud illos perfugium reperit, quibus noviſſimorum artis noſtrae magiſtrorum lucubrationes ſunt ignotae. Potius tenendum videtur, non exſtare certum Alexandri numum ejus effigie inſignem, qui illius adhuc vivi aetate ſignatus ſit, de quo agetur in ſequentibus.

Palladis cultui impenſiori ſociaſſe alterum Victoriae, binis locis teſtatur Curtius, quae jam adverterunt eruditum Begerum, nimirum ante praelium ad Iſſum *Jovem, Minervam, Victoriamque propitiatum* [r]). Alibi *victimas Minervae ac Victoriae caeſas* refert [s]). Addo inſigne teſtimonium aliud ex Athenaeo narrante, in celebri Ptolemaei pompa traductum currum ab elephantis tractum, in quo erat aureum Alexandri ſignum adſiſtentibus utrinque Victoria et Pallade [t]). Enimvero cum inde a puero omnium primam duceret laudem bello partam, huic deae cumprimis litandum fuit. At cur eadem Victoria tridentem manu geſtet, cum de Victoria ejus regis maritima alicujus momenti non conſtet, quaeſitum. Opinor, nihil aliud perpetuo hoc typo indicari, quam victorias transmarinas ab Alexandro inde a regni aditu primum intentas, deinde quaeſitas.

Minuta attributa, monogrammata, vocabulorum initia, quae horum numorum aream inſident, explicare atque evolvere, conjecturarum opus eſt a meo inſtituto prorſus alienum.

Vtrum cum iisdem utrinque typis exſtent numi argentei, quaeri poteſt. Revera horum unus tertiae formae eſt in muſeo Caeſareo. Verum cum hic operis ſit nonnihil maligni, et ſatis barbarae epigraphes literae, veriſimile videtur, fuiſſe olim per fraudem auro obductum,

m) L. XIII. p. m. 886. n) L. XVII. c. 17. 18. o) L. XLII. c. 51. p) Diodor. L. XVIII. c. 4. q) Plut. in Eumene cap. 6. r) L. IV. c. 13. s) L. VIII. c. 2. t) L. V. p. m. 202.

certe reliquis hujus typi numis omnibus aureis hic unus legem dictare non poteſt.

Complures hujus claſſis aurei ſunt in muſeo Caeſareo operis canore barbari. Hos a finitimis barbaris ſignatos eſſe ad imitationem eorum, quos culta Graecia fudit, ſaepe alias dictum.

Iisdem utrinque typis habemus etiam numos Philippi Aridaei, (ex aliorum ſententia Philippi II.) et Antigoni Aſiae regis, atque hos item aureos tantum. Generatim in regum numis ſingula metalla certos ſuos habuere typos.

Quos numos Plinius *Victoriatos* dicit, et ex Illyrico mercis loco Romam advectos, eſſe hos ipſos Alexandri M., veriſimile eſt, quo de argumento agam in tractatu de numis conſularibus [u]).

* * *

Caput Palladis galeatum. ✠ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Arcus, clava, diota.* AV. IV. (Pembrock. P. II. tab. 51. Muſ. Theup.)

Similes huic ſunt numi aurei Philippi nomine notati, quos Aridaeo adſcribo, ſuntque minuti, nonniſi grana 33. adpendentes. Rariſſimi ſunt numi Alexandri aurei, in quorum averſa alius eſt typus quam Victoriae. Praeſens numus Palladis et Herculis cultum profitetur, qui fuere amica Alexandri numina.

Numi argentei.

Caput imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Juppiter ſeminudus ſedens d. aquilam, ſ. haſtam, in area varia attributa, monogrammata, vocum principia, notae numerales, magiſtratus.* AR. I. III.

Longum horum numorum agmen, et fere unicus typus ſaltem in coaevis ex argento regis hujus numis, quemadmodum aurei, ut vidimus, fere tantum hinc caput Palladis, inde Victoriam exhibent. Et placuit idem typus nonnullis quoque poſteriorum regum, ut Philippo Aridaeo, Demetrio, Lyſimacho, etiam exterorum, ut Seleuco I., ejusque filio Antiocho I., quin et Mithridati Pontico [x]), Areo Spartano, et Audoleonti Paeoni, quod fecere ſive ex adfectu adverſus tantum regem, ſive quod ejus vellent etiam in monetae modo eſſe imitatores. Magiſtratus in nonnullis adduntur, ſic: ΕΥΘΥΔΑΜΑΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΑΘΕΝΙΚΩΝ. ΑΙΝΗΤΩΡ. ΙΑΣΩΝ. etc. cujus exempla ſuppeditant etiam argentei Lyſimachi. Quantus eorum ſit numerus, argumento eſto, quod in uno muſeo Caeſareo id genus numi exſtant ſeptuaginta plures, et diverſi omnes, quamque fuerint olim per omnes late terras, et intimos etiam Aſiae receſſus ſparſi, inde patet, quod teſte Pellerinio eorum plures ex Pondichery in Galliam ſunt deportati [y]). Artis elegantia jam et veteribus probata fuit, nam eos Zeno apud Diogenem Laertium vocavit εὐοφθαλμους και περιγεγραμμενους, *pulchros aſpectu et nitide circumſcriptos*, et rudioribus Atti-

u) Cap. III. §. 3. x) Pellerin. Mel. I. pag. 104. y) Mel. I. pag. 147.

cis opponit [z]). Sintne hujus generis aurei quoque, jure poteſt dubitari. Ex hoc metallo unus eſt in muſeo Pembrock [a]), de cujus fide non diſputo. Aeneos aliquot vidi genuinos, ſed eos olim argentea bractea fuiſſe veſtitos licet ſuſpicari.

Illuſtris haec numorum Alexandri claſſis non pauca offert animadverſione digna, quae juvat in plures articulos diſpeſcere. Animadvertendi I. typi, II. urbes, in quibus hi numi ſignati, III. notae arithmeticae, IV. numi ſimiles barbari.

I. Typi.

Antica, ut dixi, caput imberbe leonis rictu opertum exhibet. Eo alii Herculem, alii Alexandrum ipſum cultu Herculis propoſitum contendunt. Poſteriori ſententiae adhaeſit etiam Pellerinius, ſed parum validis eam argumentis ſtabilivit [b]). Nequaquam magnae molis eam penitus evertere, et confidenter adſerere, indubitatam eſſe Herculis effigiem. Etenim, ut praeclare jam advertit Neumannus noſter [c]), caput eodem cultu, quin et eadem plane oris lineamenta offerunt numi regum, qui praeceſſere, puto: Amyntae II. et Perdiccae III. Quid quod idem omnino vultus eſt in tetradrachmis inſcriptis nomine ΦΙΛΙΠΠΟΥ, quae ipſe Pellerinius patri Philippo cenſet tribuenda. Ergo ut eadem gens, ſic et facies, licet aetate diſpari, fuit avo, patri, ac filio? Huc accedit, quod non modo in his regum numis, ſed et in numis urbium Macedoniae, Amphipolis, Philipporum; Pydnae, ad haec in numis urbium extra Macedoniam ſitarum, ceu Coorum, Leucadis, quin et remotiſſimarum Gadium ſimillima occurrunt capita. An et in his non Herculem, ſed Alexandrum nobis fingemus? Quare ſi in his numis caput leone tectum dicendum eſt Alexandri, neque in aliis inficiandus erit aut Amyntas, aut Perdiccas, aut Philippus. Aut ſi in his, quod volunt adverſarii, agnoſcendus Hercules ſtirpis per Caranum auctor, idem etiam agnoſcendus erit propter eandem cauſam in numis Alexandri. Nolim mihi opponi numos aeneos, Caracallae, ut infra ſtatuam, aetate ſignatos, in quorum nonnullis certum Alexandri caput rictu leonis obtegitur, nam in his, ut videbimus, certa etiam habemus ejus regis lineamenta. Non diſſimulo teſtimonium Conſtantini Porphyrogenetae [d]), *quare*, ait: *loco diadematis, vel coronae, vel purpurae regiae leonis exuviis caput amiciunt, easque coronae, vel ornamenti loco habent, et omni gemma pretioſiores putant*, και μαρτυς ἀξιοπιστος, addit, ἀυτο το νομισμα του Μακεδονος Αλεξανδρου τοιαυτη εικονι καλλωπιζομενον, *et certum ejus argumentum eſt ipſe numus Alexandri Macedonis ſimili imagine inſignitus.* Si vir bonus hoc Alexandri numo intellexit aeneos ſub Caracalla cuſos, de quibus infra, non repugno; ſin argenteos, de quibus hic ſermo, communem certe cum Spanhemio, Pellerinio, aliisque

L. VII. c. 1. §. 19. a) P. I. tab. 2. b) Rois p. 59. c) Num. pop. p. 156. De The. L. II. them. 2.

errorem errat. Mihi indubitatum videtur, in numis ſynchronis et Philippi, et Alexandri M. non horum effigies, ſed ſuorum numinum haberi, atque iſtud tanto certius in Alexandro, qui teſte Horatio [e]):

Edicto vetuit, ne quis ſe praeter Apellem
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret aera
Fortis Alexandri vultum ſimulantia.

Idem edictum prodidit Apulejus [f]).

Ex eadem cauſa, ex qua Herculem numis intulit, nempe ut hujus ſeſe ἀπογονον profiteretur, ſignavit in averſa Jovem, nam per heroem Perſeum ipſum etiam ſuperum regem in majoribus numeravit, de quo vide, quae infra in moneta Philippi V. monebo. Juppiter hic Nicephorus haud dubie eſt Bottiaeus ille, ſeu cultus in Bottiaea Macedoniae regione, in qua ſita Pella, cujus honori Alexander aram etiam ſtatuit apud Orontem, ubi deinde condita Antiochia, cujus etiam numi ex eadem cauſa eundem ſaepe Jovem Nicephorum ſiſtunt. Ceterum Alexandri adfectum in utrumque hoc numen comprobat, quod is victis trans Iſtrum Getis Δɩι Σωτηρι, και Ηρακλεɩ ſacra fecit [g]), item quod in Aſiam appulſus mox conſtituit aras Διος Αποβατηριε, και Αθηνας, και Ηρακλεως [h]).

II. Vrbes, in quibus hi numi ſignati.

In hoc argumento poſt infelices aliorum conatus, quos inter nominandus Panelius [i]), praeclare verſatus eſt inſignis Pellerinius [k]). Coeptam ab eo telam proſecutus no[v]is ſubinde acceſſionibus et animadverſionibus auxi [l]), quos modo Pellerinii meosque conatus in compendium contractos lectori ob oculos ſiſto.

Id genus numi in parte averſa praeter typum principem, intelligo, Jovem aetophorum, varia minuta ſigilla offerunt. Horum non pauci typos ſingulares, et nonniſi certis urbibus proprios offerunt, ut adeo dubitari non poſſit, in his eos urbibus, quarum praeferunt inſignia, fuiſſe cuſos, praecipue cum non raro juxta ipſarum urbium literae ἀρχαισμοι una, duae, tres, quin et quatuor adſtituantur. At ſunt in horum numero plurimi alii, qui, quod literas ſolitarias et monogrammata vaga, aut typos pluribus communes urbibus offerunt, non perinde poſſunt figi. His omiſſis eas ſolum urbes aut populos in ſubjecto catalogo complectar, quarum certa aut veriſimilia inſignia his Alexandri numis continentur.

* * *

ACE Palaeſtinae. Hanc indicant literae עכ Phoenicio charactere exaratae in AV. et AR. [m]) Vterque numus tam aureus, quam argenteus eſt etiam in muſeo Caeſareo.

ACHAIA. Huc referri poſſet numus Goltzianus, in quo monogramma AX in Achaeorum numis obvium. At cum idem

e) L. II. ep. I. v. 239. f) In Florid. ſub init. g) Arrian. Exp. Alex. L. I. [illegible] 11. h) Ibid. L. I. p. 24. i) Remarq. ſur les prem. vers. des Maccab. k) Rois p. 1[illegible] Vel. I. p. 10[illegible] l) Num. vet. p. 70. m) Barthelemy Lettre aux aut. du journ. des Savans. Pellerin Rois p. [illegible]

in aliarum quoque urbium numis occurrat, conjecturam dubiam facit.

ALEXANDRIA TROAS. Equus paſcens, typus hujus urbis ſolitus. Si numus hic vere huc pertinet, neceſſe eſt cuſum fuiſſe, cum urbs adhuc Sigiae nomen obtineret, niſi forte, quod exiſtimant aliqui, id genus numi mortuo etiam Alexandro ſignati ſunt. Numum edidi ex muſeo M. Ducis in meis Numis vet.

ANTIOXIA Syriae. Huic Pellerinius tribuit numos typo lyrae, rami, caducei [n]). At ſunt hi typi nimium vagi.

APAMEA Syriae. Ambigui quoque ſunt numi, quos Pellerinius propter cornucopiae et thyrſum huc vocat [o]).

ARADVS inſula. In hac certe ſignati ſunt numi, qui literas AP. in monogrammate, et juxta palmam exhibent, quos ſiſtit Pellerinius [p]). Minus tuto huc pertinent, qui tantum apim, vel acroſtolium offerunt.

ASCALON Palaeſtinae. AΣ ſcriptum in area numos ei ſimiles vindicat. Ea urbs binis his literis pleroſque ſuos numos inſcripſit. Sunt apud Pellerinium [q]), et Pembrock. [r]).

CEA Cycladum una. Lupus dimidius [s]). Idem typus in ejus autonomis, quanquam cum idem ſit quoque in numis Argorum, et Epidauri, judicium ſit dubium.

CHIVS inſula. Sphinx diotae inſidens [t]). Typus in ejus, et tantum unius moneta tritus. Adduntur varia magiſtratuum nomina [u]).

CLAZOMENAE Ioniae. Aries, aut aper alatus [x]). Vtrumque animal offerunt numi ejus autonomi.

COLOPHON Ioniae. Lyra addito KOΛO. Numus eximius, quem edidi ex muſeo Caeſareo in meis Num. vet.

CORINTHVS Achaiae. Pegaſus volans addito KO. Numus eſt Goltzianus, qui ſi vere exſtat, Corintho adimi nequit.

COS inſula. Forte huc pertinet numus muſei Caeſarei, in quo ſcriptum lego KOI., ut conjeci in meis Numis vet.

CYME Aeolidis. Vas monotum ejus formae, quae tantum in numis hujus urbis comparet [y]).

DARDANVS Troadis. Gallus, qui etiam eſt in ejus autonomis [z]), quanquam et Caryſtii Euboeae eodem typo uſi fuerint.

EPHESVS Ioniae. Apis ejus typus obvius [a]). Sed Aradus litem movet eodem quoque typo uſa.

ERYTHRAE Ioniae. Clava, arcus pharetrae junctus addito EPT. [b]) Haec eadem omnia habentur in autonomis. Fuere etiam aliae Erythrae Boeotiae, at veriſimile, hunc numum ad Ionias potius referendum, quia pleraeque Ioniae urbes ſimiles Alexandro numos dedicavere.

n) Mel. I. p. 127. o) Ibid. pag. 129. p) Ibid. pag. 125. 126. q) Mel. I. pag. 115. r) Pemb. tab. 55. s) Pellerin. Mel. I. p. 132. t) Pellerin. Mel. I. p. 111. u) Muſ. Duane. x) Pellerin. Mel. I. p. 112. 132. y) Pellerin. Rois pag. 13. Mel. I. pag. 131. z) Pellerin. Mel. I. p. 132. a) Pellerin. Mel. I. p. 126. b) Pellerin. Mel. I. p. 111.

83064

EVBOEA. Caput bovis, et ET. in Goltziano. Eadem ſunt in autonomis.

LAMPSACVS Myſiae. Equus marinus [b]). Idem typus regnat in autonomis. Praeſtantiorem alium edidi ex Mediceo, in quo praeter equum marinum lampas ardens, et Λ. Teſte Mela *Lampſacus Phocaeis appellantibus nomen ex eo traxit, quod conſulentibus, in quasnam terras potiſſimum tenderent, reſponſum erat, ubi primum fulſiſſet, ibi ſedem capeſſerent.* Ergo huc etiam refero copioſos alios, qui lampadem ardentem addito Λ offerunt, ſed in his Pellerinius Amphipolim Macedoniae mavult [c]). Quin et teſtatur Cl. Couſineryus datis ad me literis, tetradrachmos ſimiles, in quorum area eſt lampas, frequenter reperiri in Macedonia.

LAODICEA Syriae. Huc Pellerinium invitant ſcorpius et noctua [d]).

LEVCAS Acarnaniae. Acroſtolium et ΛΕΤ. in Goltziano.

MAGNESIA Ioniae. Flexus Maeandri, et MA. [e]) In alio, iidem flexus, et caput equi [f]).

METHYMNA Lesbi. Lyra et ME. In alio: Arion delphino vectus [g]). Sunt hi typi in autonomis quoque.

MILETVS Ioniae. Leo retorto collo aſtro intentus addito monogrammate MI. [h])

MYLASA Cariae. Tridens, et MT. in monogrammate [i]).

MYRINA Aeolidis. Diota adſtituto MTP. in monogrammate, aut *literis ſolutis* MTPI. [k]).

PELLA Macedoniae. Pallas d. haſtam intorquet, ſ. fulmen. Numum huc vocat Neumannus, quia hoc habitu Pallas in Macedonia et Theſſalia celebris exſtitit [l]).

PRIAPVS Myſiae. Priapus Herma [m]), quanquam et Lampſaco tribui poſſet, quae prae Priapo hujus deaſtri cultu infamis fuit, ut dixi in meis Numis vet. p. 76.

PRIENE Ioniae. *Tridens*, et ΠΡΙ. ΒΙ., quem edidi ex muſeo Caeſareo additis animadverſionibus, quas vide in meis Num. vet. p. 70.

RHODVS inſula. Balauſtium additis PO. et variis magiſtratuum nominibus [n]).

SELEVCIA Pieriae. Similem numum propter fulmen huc refert Pellerinius [o]). Incertum.

SMYRNA Ioniae. Bos turgente gibbo Pellerinio judicium ſufficit [p]), verum hic typus pluribus Aſiae urbibus placuit. Certius eſt in muſeo Pembrock [q]), in quo ſolitum Smyrnae monogramma.

TARSVS Ciliciae. Caput juvenile tectum galea in roſtrum delinente. Numum edidi ex muſeo Caeſareo, eumque nonnullis conjecturis, quas fuſe olim expoſui [r]), Tarſum traduxi.

b) Pellerin. Mel. I. p. 132. c) Rois p. 14. d) Mel. I. p. 128. e) Pellerin. Mel. I. p. 121. f) Numi vet. p. 75. g) Pellerin. Mel. I. p. 113. h) Pellerin. l. c. i) Pellerin. ibid. p. 14. k) Pellerin. l. c. pag. 130. l) Pop. et urb. pag. 150. m) Pellerin. Mel. I. pag. 132. Goltz. n) Pellerin. Mel. I. p. 111. Goltz. o) Mel. I. pag. 129. p) Mel. I. pag. 112. q) P. P. tab. 53. n. 67. r) Num. vet. pag. 76.

TENEDVS insula. Mus. Similem edidi ex muſeo M. Ducis. Apud Tenedum cultus Apollo Sminthius, ſic dictus a muribus, ut olim poſt alios praecepi s). In alio: Securis biſida t). Typus obvius in ejus inſulae moneta.

TEOS Ioniae. Diota addito THI. Hunc certum ejus urbis numum edidi ex Caeſareo u). Minus certus alter, quem Pellerinius propter typum gryphi huc adigit; nam is quoque in Abderae, Phocaeae, Aſſi, et Smyrnae moneta reperitur.

Omitto attributa alia, qualia ſunt, *lunula*, *botrus*, *caduceus*, *corona*, *aratrum*, *tridens*, *galea*, et monogrammata varia, quae, quoniam cum multis urbibus fuere communia, ſigna ſunt fallacia, niſi cum literae urbis αρχαισαι ſuppetias veniunt, ut in nonnullis hic deſcriptis vidimus.

Animadverſiones.

Reſtituo eas ipſas, quas in eodem argumento olim propoſui x).

Hujus generis numum certae fidei in Graecia Europaea, aut ad eam adnumerata inſula ſignatum fuiſſe, hactenus non conſtat. Ajebam, certae fidei; nam quos ſupra recenſui, Corinthi, Euboeae, Leucadis, ii harum et literas αρχαισας, et propria ſymbola rite praeferunt, eos tamen in nullo muſeo, praeterquam Golziano, reperire licuit, cui tantum non tribuo, ut ejus unius praeconio definiri quidquam poſſe exiſtimem. Dixi inſuper: non conſtare certo. Nam etſi dubium non ſit, complures in Macedonia cuſos, et ad horum exemplum reliquos in urbibus Aſiaticis ſignatos, nullum tamen vidi hactenus, quem ex certis indiciis in Macedonia percuſſum adſerere poſſim. De iis tantum loquor, qui caput Herculis in una, et Jovem ſedentem in altera parte exhibent, et argentei ſunt. Juvat hoc loco in vulgus docere, quod me laudatus ſupra Couſineryus multorum in Macedonia annorum hoſpes, et longa adeo experientia edoctus per literas monuit, Alexandri tetradrachma, quae in Macedonia effodiuntur, craſſioris eſſe metalli, et operis minus elegantis, at quae ex variis cauſis in Aſia minore cuſa conſtat, eorum ampliores eſſe orbiculos, et operis, quod Gratiae ſuum eſſe vellent.

Ii, de quorum natali ſolo conſtat, ſignati ſunt in urbibus inde a Propontide legendo litus Aſiae minoris, Palaeſtinae, forte et Syriae, comprehenſis inſuper aliquot adjacentibus inſulis, et in urbibus quidem aut maritimis, aut a mari exiguo intervallo remotis. Earum, quae Euxino adjacent, nullus compertus, et generatim, quae Ponti, Bithyniae, et Pergami regibus paruere, uti neque urbium magis mediterranearum, quantumlibet illuſtrium, quales fuere Sardes, Tralles, Laodicea, et Apamea Phrygiae. In ora Aſiae minoris inde ab Rhodo usque ad Tarſum id genus numi ignoti. Sed nulla regio prae Ionia Alexandri obſervantior, nam omnium ejus urbium, quarum habemus monetam,

s) Num. vet. p. 81. t) Duteus Explic. p. 104. u) Num. vet. p. 82. x) Num. vet. p. 83.

numi hujus regis imagine inſignes detecti ſunt, ſi Epheſum, et Phocaeam demas, quarum numismata Alexandrina dubia videri poſſint, et Lebedum, ſed quae a Lyſimacho diruta fuit [y]). Sane totum illud Aſiae litus plurimis Alexandro beneficiis fuit obſtrictum; frequentabatur enim coloniis Graecis, quae cum finitimis Perſis bello fere ſemper ſunt colliſae, atque hae ſolae in cauſa fuere, cur bis a Perſis transmiſſo exercitu in Europa ſit belligeratum. Et cum Ionibus quidem vetus ſimultas, qui ſaepe unitis viribus Lydiam adflixerunt. Quare eae nationes, et Iones cumprimis, Alexandrum tanquam ſervatorem ſuum dei inſtar venerabantur, et narrat Strabo [z]), ſupra Clazomenios eſſe lucum Alexandro dicatum, et ludos indici communitati Ionum, qui *Alexandrea* vocantur. Expenſus hic Strabonis locus facit, ut credam, hos Alexandri numos a civitatibus Ioniae velut ſymbolam collatos, ut neceſſariis ad ea ludorum ſolennia ſumptibus ſervirent. Quod tamen minime obeſt, quo minus in mutui commercii uſum venire potuerint, nam aequati pondere et forma monetae Macedoniae, quae tum communis erat, eundem quoque valorem et fidem obtinebant.

Eodem exemplo et aenei extra Macedoniam ſignati ſunt, quod docent aenei cum epigraphe Phoenicia, de quibus infra.

III. Notae arithmeticae.

Praeter memorata ſigilla in his Alexandri numis obverſantur etiam literae variae, una pluresve, quarum alias indicare urbem, in qua cuſae ſunt, modo dixeram. Verum ſunt aliae ſic conjunctae, ut arithmeticarum intuentibus ſpeciem offerant. Tales ſunt in numis Aſcalonis literae: ΙΑ. ΙΒ. ΙΣ. Κ. ΚΓ. ΚΕ. ΚΗ., quos citat Pellerinius [a]), et muſeum Pembrock. [b]). In numis Magneſiae ΚΓ. [c]). In aliis habentur literae ΔΛ. ΛΘ. et ΒΣ. [d]).

De ſimilibus literis diſſerens Panelius in diſſertatione, cui titulus: *Remarques ſur les premiers verſets du I. livre des Maccabées*, cum non dubitaret, iis veros regni annos indicari, ac praeterea vivo Alexandro omnes hos numos ſignatos, vi numi literis ΔΛ notati veritus non eſt adſerere, Alexandrum nequaquam annos XII., quod plerisque viſum hiſtoricis, ſed ſaltem annos XXXIV. imperando exegiſſe. At jam praeluſerat viro erudito Harduinus, qui ex ejusdem generis literis triginta annos regnantis Alexandri confidenter collegit [e]), etſi quod facile fuit viro varii ingenii, aliter rurſum ſentiat in chronologia veteris teſtamenti [f]). Panelii ſententiam dum ſolidis argumentis impugnat Pellerinius [g]), ſic de his literis opinatur: eas eſſe revera arithmeticas, ſic tamen ut habeant naturam epochae ductae ab initio regni

y) Pauſan. in Attic. z) L. XIV. pag. 644. a) Mel. I. pag. 116. b) P. II. tab. 53.
c) Pellerin. Mel. I. tab. II. n. 9. d) Pellerin. Rois pag. 19. Muſ. Lefroyan. pag. [illegible]
e) Ad Plinii T. II. p. 673. f) pag. 575 g) Mel. I. p. 115, et Rois p. 1[illegible]

Alexandri, et continuatae etiam tum, poſtquam in vivis eſſe deſiit. Satis enim conſtare divinos ei honores habitos, ejusque memoriam aris, templis, et ludorum ſolennibus celebratam, in quorum ſumptus hanc pecuniam feriri, et conferri ſolitam, atque hunc morem diu duraſſe, ut liquet ex numo, qui annum ΒΣ, ſeu CCII. offert.

In hoc diſſidio mediam lubet inire viam, ſic ut utriusque ſententiae partem exiſtimem tenendam, partem minus veriſimilem. Facile mihi cum Pellerinio convenit, arithmeticis his notis non indicari annos regni Alexandri. At eo nequaquam mihi cum viro erudito convenit, quod eas certum ſtatuit eſſe epochae indicium, numosque hos adeo poſt regis noſtri exceſſum ſignatos. Tot habemus in variarum urbium numis ſparſas per aream literas, quae ut arithmeticae eſſe poſſunt, tamen, quod conſtat, *epochae annos non notant.* Exemplo ſunt numi Cyrrhi, aliique ejus tractus, in quibus plerumque notae ſolitariae arithmeticae obſervantur, quin tamen ad epocham exigi poſſint, atque ut luculentiore exemplo utar, in numis Aradi paſſim cognitis, tam argenteis, quam aeneis praeter certos epochae numeros obſervantur alii ΘC. ΠC. CN. ΦΞ etc. quos hactenus certe conſtat, ab epocha deduci non poſſe, et aliud nobis hactenus incompertum indicare, forte quid adſine notis LXI. CXX. CCCVIII. etc., quales obvii ſunt in numis conſularibus. Quod vero plurimum perſuadet, hos numeros ab epochae juribus arcendos, eſt, quod in iis comparent cum modici Η, ΙΑ, ΙΖ, tum aucti, ut ΒΣ. Nequaquam veriſimile, aut inſtitutum iſtud feriundae in Alexandri memoriam monetae in ea Graecorum levitate, et rerum apud eos converſione tot annos duraſſe, aut duorum omnino ſaeculorum intervallo in his numis fabricae modum (nam ſimillimi omnes ſunt operis) et literarum formam nullas vices paſſam, quam conſtantiam nulla numorum feries intra tot annorum ſpatium poteſt jactare. Accedit denique, quod ſimiles notae arithmeticae, ut ΛΓ, leguntur etiam in numo ejus generis apud Magneſiam Ioniae ſignato, quem recitat Pellerinius [h]), nullo alio hactenus exemplo, urbem Ionicam epochae annum monetae ſuae inſcripſiſſe dempta forte Epheſo in ſuis ciſtophoris.

Ergo cum nulla nobis lex imponatur ſtatuendi, id genus numos ultra Alexandri mortem porrigendi, malim eorum natales ipſis ejus regni annis finire, eosque ad exemplar eorum, quales in Macedonia prodiverunt, in urbibus Aſiae, quae omnes ejus imperio paruerunt, percuſſos opinari.

IV. Numi ſimiles barbari.

Paucis me expedio. Vt in numos patris Philippi, et ipſos etiam aureos Alexandri barbarorum artem involaſſe diximus, ita ſimilem fortunam argentei hi regis noſtri numi ſunt experti, quorum multi extremam barbariem redolent. Non ſatis ad haec animum advertit Pelleri-

h) Mel. I. p. 121.

nius, quando ejus farris unum propter literarum adſinitatem Theſſalonicae vel Theſpiis ſignatum eſt ſuſpicatus [i]). Alii habentur, in quibus eadem artis perfectio, at epigraphes literae ſeu barbarae, ſeu, ut mitius loquar, Graecae peregrinis mixtae, cujus generis duplex exemplar propoſuit Pellerinius [k]). Eos exiſtimo in Pamphylia, aut vicino tractu cuſos, quibus in terris non quidem fuiſſe artis, ſed linguae Graecae corruptelam, patebit ex iis, quae ad numos Aſpendi et Selges differemus.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Hinc aquila cum ſceptro transverſo, illinc clava erecta, et juxta tria mala, omnia intra coronam, cujus media pars proxima aquilae eſt laurea, media altera juxta clavam querna.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Thema perelegantis hujus numi, ut praecedentes argentei, in Jovis et Herculis cultu occupatur. Jovis eſt aquila et ſceptrum ſummi imperii inſigne, Herculis clava et mala Heſperidum. Vt attributa, ſic et corona in utrumque numen diviſa. Jovi competere lauream, notum. Eidem ut ſacra quoque quercus, ſic tamen et Herculi. Sane in numis inſcriptis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, ΠΡΩΤΗΣ, tum et Sardium obviis aeneis Herculis clavam corona quoque querna ambit. Sacra vero et illi quercus, quod ſub hac exuſtus flammis, poſitoque, quod hominis erat, deum ind[illegible]t ait Callimachus: *ὑπο δρυϊ γυια ϑ[illegible]ωϑεις* [l]), ac propterea inſignem aram muſei Capitolini, quae dedicata eſt *Herculi Victori*, praeter alia attributa exornat corona querna [m]).

* * *

Caput Herculis imberbe in leonis exuviis. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Arcus et clava.* AR. IV. (Muſ. com. Vitzai.)

Similis argumenti numos in aeneis continuo videbimus.

Numi aenei.

Hi quoque per copiam viles, exigua varietate. Ex his multi ambigui, et varia eruditorum judicia experti. Neque enim omnes, qui ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ inſcribuntur, neceſſario ſunt Alexandri M., nam et Alexander IV. Caſſandri F. in Macedonia regnavit, ut dicetur. Enumerabo hoc loco omnes, cum eos, qui per certas cauſas poſſunt Alexandro M. tribui, tum eos, quos eruditi alii huic ipſi, alii alteri cuipiam Macedoniae regi amant largiri, ſic ut eos commemoraſſe contentus liberum in re incerta judicandi locum cuivis relictum velim.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, rarius: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Clava, arcus, pharetra, tum per aream varia minuta ſigilla, et monogramma* ΑΡ, *aut ſimilia.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

i) Suppl. I. pag. 11. k) Rois tab. II. n. 4. 5. l) in Dian. v. 159.
m) Muſ. Cap. T. IV. tab. 61.

Hercules tritum in Alexandri numis argumentum. Similes numos in Macedonia fuiſſe cuſos, dubium non eſt, ſed non ſola. Vulgavit Pellerinius horum ſimilem, ſed qui ſolito nomini ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Phoenicias quoque literas conjungit, quales apparent etiam in ejus aureis et argenteis, ut diximus. Qui numus inſignis docet primum, aeneos quoque in urbibus externis ad exemplar Macedonicum fuiſſe ſignatos, deinde, omnes id genus numos ad Alexandrum M. jure referri, quia alteri cuidam ejusdem nominis Macedoniae regi in Phoeniciam juris nihil fuit. S. Chryſoſtomus in Catecheſi II. ad illuminandos, quae eſt Tomo II. p. 243, invehitur in eos, qui per ſuperſtitionem aenea Alexandri M. numismata capitibus et pedibus illigant. Si numi ſimiles etiam in Phoenicia et Syria ſignati ſunt, erant in vulgus parabiles.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡȣ, vel ΒΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡȣ. *Clava, arcus, pharetra.* AE. III. (Wilde Sel. num. tab. III.)

Eadem fabrica, et iidem typi, quales in praecedentibus, numos hos eidem Alexandro tribuendos docent. At tum mirabor, jam Alexandri aetate valuiſſe ȣ pro ΟΥ, quae ſigla tertio demum, quod ſciam, poſt Chriſtum ſaeculo coepit uſurpari, ut patet ex numis imperatoriis Moeſiae et Thraciae. Jure adeo quaeritur, utrum recte viderit Wildius, qui hosce edidit. Mihi videre ſimilem non contigit. Vide ſimile compendium paullo infra in numis Alexandri ab hujus morte ſignatis.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑ. *Clava, arcus, pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Cum id genus numi, quorum tres ſunt in muſeo Caeſareo, dempto epigraphes modo praecedentibus prorſus ſint ſimiles, dubitari vix poteſt, et hos eſſe Alexandri M., et diviſa utraque litera legendum Βασιλεως Αλεξανδρȣ. Huic geminum edidit Wildius, niſi quod epigraphen conficit ſolum ΒΑΣΙ. a). Vereor, ne reliqua epigraphe auctoris oculum fugerit; nam vix credam, genericum tantum regis nomen in numo propoſitum omiſſo proprio.

* * *

Commemorandi denique numi alii regum Macedoniae.

Caput Palladis. ℞ ΒΑ. *Prora navis addito ſaepe monogrammate* ΑΡ., *bipenni etc.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Meduſae inter clypeos Macedonicos. ℞ ΒΑ. *Galea dependente utrinque criſta.* AE. III. (Haym. T. II. tab. 2. Pellerin Additions.)

Fulmen inter clypeos Macedonicos ℞ ΒΑ. *Similis galea.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile leonis exuviis tectum. ℞ ΒΑ. *Eques lento greſſu, infra monogramma.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

---

a) Tab. III. num. 17.

Omnes id genus numos hoc loco collectos propoſui, ut de iis omiſſo meo judicio arbitrari lector pro libitu poſſit. Literas BA. in proxime praecedentibus veriſimiliter ſignificare Βασιλεως Ἀλεξανδρος mox vidimus. Vtrum literae BA. ſignificent idem in numis praeſentibus, ſintque hi aut Alexandri M., aut Alexandri IV., an non potius Antipatri, vel Antigoni, examen eſt, nonniſi in conjecturas inutiles abiturum. Exiſtimat Neumannus, tribui eos poſſe Antigono Doſoni, ne hic princeps, qui decennio Macedoniae praefuit, ſuis fraudetur numis, quando non ſuppetunt alii, quos illi jure tribuamus. Illud certiſſimum, nullam numorum claſſem tot habere ambigua, quot habet ea, quae regum eſt.

Numi Alexandri M. ab ejus morte ſignati.

Argenteos plures a Pellerinio propter adſtitutas notas arithmeticas in hanc claſſem exigua veri ſpecie repoſitos ſupra indicavimus. At ſunt plures alii, quos certis indiciis ab ejus morte ſignatos poteſt evinci, alii, quos indiciis veriſimilibus eodem referendos cenſeo. Sunt vero:

Caput Alexandri diadematum cum cornu arietis. ℞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Leo gradiens.* AR. IV. (Haym. T. II. pag. 13. item Catalogue raiſonné pag. 2. quanquam in hoc poſteriore abeſt cornu.)

Caput Alexandri nudum ſurſum ſpectans. ℞ ΑΛΕΖΑΝΔΡȣ. *Cupido in leone eques.* AR. (Schläger. in numo Alexandri M.)

Numos hos operis, ut inter omnes convenit, elegantiſſimi Alexandro coaevos non exiſtimo, cum quod ejus certam effigiem offerunt, quam in certis coaevis non obſervamus, tum quod pondere a ſolita ejus aetatis moneta multum differunt; nam nonniſi grana XX. aut XIII. perhibentur adpendere. Horum alter per literarum formam Z pro Ξ et ȣ pro ΟΥ Alexandri aetate ſane indignus, etſi binos aeneos cum ſigla ȣ prodat Wildius, ſed quam lectionem jure in dubium revoco, ut ſupra diximus. Vidi Romae in muſeo Chriſtinae aureum his ſimilem, et nitidiſſimae item fabricae, ſed quem continuo, quod pondere et laminae exilis eſt, et literarum forma recentioris aevi, ab Alexandri aetate removendum ſuſpicabar. Parum ergo feliciter Schlägerus numum ſuum eſſe Alexandro ipſi ſynchronum edixit, ſic ut etiam conjicere non vereatur, ejus matricem eſſe a Pyrgotele elaboratam o). Enimvero operis elegantia non ſemper amicam artibus aetatem probat, cum habeamus aureos Poſtumi, Victorini, Tetrici ſummae elegantiae. Neque felicius comprobare eſt adniſus, poſſe Alexandri aevo competere ſcriptum Z pro Ξ, et compendium ȣ pro ΟΥ. p). Sed jam typos perſequamur.

Prior numus exhibet caput diadematum et arietis cornu conſpicuum. Diadema obvium eſt in ſequentibus aeneis.

o) l. c. pag. 2. p) l. c. pag. 59.

Cornu arietis vix in alio certo monumento adſtituitur. Hujus cauſam expedit Clemens Alexandrinus q): *Volebat autem*, ait, *et Alexander Ammonis filius videri, et corniger a ſculptoribus fingi*; verum teſte Zonara r) tantum inter barbaros divinum ſuum genus eſt profeſſus, non item inter Graecos. Corruptos ab eo Ammonis ſacerdotes ut Jovis ſe filium proclamarent, teſtantur omnes, qui ejus res geſtas memoriae prodiderunt. Narrat vero etiam Athenaeus s), revera eum nonnumquam geſtare ſolitum et veſtem Ammonis purpuream, et cornua tanquam deum. At enim is, qui ſeſe hominem negavit, quam fuit alienus a patris Philippi modeſtia, qui his ſe verbis admoneri quotidie a puero voluit: (Φιλιππε, ἀνθρωπος ει, *Philippe, homo es!* t) Etiam paſſos et horrentes crines ſiſtit citatus Schlägerianus, tum et aenei, quos infra deſcribam, et tales eos fuiſſe indicat Aelianus u): την μεν γαρ κομην ἀνασεσυρθαι ἀυτῳ, *arrectam ejus fuiſſe comam*. Qui ejus formam regis plenius noſſe cupiet, legat totum hunc Aeliani locum, et adeat Solinum x), et Plutarchum y). Denique erecto in coelum vultu fingitur paſſim in iisdem aeneis. Hoc eum geſtu fuiſſe a Lyſippo in aere fictum, docet inſigne epigramma Archelai in Analectis Brunckii z), cujus etiam poſteriorem partem memorat Plutarchus a):

Τολμαν Αλεξανδρε και όλαν ἀπεμαξατο μορφαν
Λυσιππος. Τιν' όδι χαλκος ἐχει δυναμιν;
Αυδασαντι δ' ἐοικεν ὁ χαλκεος ἐς Δια λευσσων.
Γαν ὑπ' ἐμοι τιθεμαι, Ζευ· συ δ' Ολυμπον ἐχε.

Audaciam Alexandri, et totam expreſſit formam
Lyſippus. Quemnam aes iſtud habet ſignificatum?
Loquenti ſimilis eſt hic aeneus Jovem ſuſpiciens:
Terram ego mihi ſubjicio, Juppiter. Tu tibi Olympum habe.

Eodem ſuſpicientis geſtu Conſtantinum quoque Magnum, qui Alexandri ſimilis videri voluit, fuiſſe in numis effictum, in ejus moneta docebimus.

Leo partis averſae Alexandri ab Hercule originem facile indicat. Eodem conſilio et M. Antonius IIIvir leonem monetae ſuae intulit, quod ab Antone Herculis F. trahere genus videri voluit. Poteſt etiam leo adludere ad ſomnium, quo vidit Philippus pater, ſeſe uxoris Olympiadis uterum obſignare annulo, cui inſculptus leo b), quo de argumento vide plura in citata Schlägeri diſſertatione c). Is, qui Cupidinis ſpecie leone vehitur, videtur eſſe genius Herculis, noto veteris ſuperſtitionis inſtituto, cuivis numini ſuum genium, qui alatus ſemper fingitur, adſignantis. Idem argumentum eſt in celebri gemma a Protarcho ſcalpta, quam vide in gemmis a Stoſchio editis. Cete-

q) Protrept. pag. 47. r) L. IV. cap. 10. s) L. XII. p. m. 537. t) Aelian. V. H. L. VIII. c. 15. u) V. H. L. XII. cap. 14. x) Cap. 14. y) De Fort. Alex. Orat. II. z) Tom. II. pag. 58. a) de Fort. Alex. Orat. I. b) Plut. in Alex. cap. 2. c) pag. 23.

rum ſpecioſam magis, quam veram puto Schlägeri explicationem, qui hoc typo Alexandri cum Roxane nuptias celebrari credidit [d]).

* * *

ΑΛЄΖΑΝΔΡΟΥ, *rarius* ΑΛЄΖΑΝΔΡ.

Caput regis diadematum, et coelum ſuſpiciens, vel:

Caput regis diadematum horrentibus capillis, vel:

Caput regis leonis exuviis tectum, vel:

Caput regis galeatum.

Epigraphe averſae: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ. ΝЄΩ. vel ΝЄΩΚ. In aliis: B. vel ΔΙϹ. ΝЄΩΚ. vel: ΝЄΩΚΟΡ. In alio apud Patinum, ſed ut reor, monetarii lapſu: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ. Β. ΔΙϹ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. (Num. impp. p. m. 12.)

Typi:

Duo templa, in quorum medio urna ludorum. (Muſ. Caeſ.)

Ciſta ſemiaperta, ex qua ſerpens emergit. (Panel.)

Alexander eques citato curſu leonem haſta impetit. (Wilde.)

Alexander adſurgentem Bucephalum domans. (Liebe.)

In aliis obviis: *Juppiter aetophorus ſedens, — Pallas Nicephora ſedens, — — Leo gradiens, — Vir eques citato curſu etc.*

ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ. *Menſa, ſuper qua duae ludorum urnae inſcripto:* ΟΛΥΜΠΙΑ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ., *in area annus* ΒΝϹ. (Spanheim T. I. pag. 382. Patin.)

ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ. *Leo gradiens, ſuperne clava, et annus* ЄΟϹ. (Hunter T. I. tab. 35.)

ΚΟΙΝ. ΜΑΚЄ. Β. ΝЄΩ. ΒЄΡΑΙΩΝ. *Vir ſeminudus ad aram ſacrificans, juxta menſa, ſuper qua binae ludorum urnae, retro columella, cui impoſita urna, in area* ЄΟϹ. (Pellerin Rois p. 22. Muſ. M. Ducis.)

Sunt hi numi omnes AEnei II. formae. Argenteum unus produxit Begerus, eumque praeterea anno ΚΗϹ notatum [e]), ſed de cujus aut fide, aut lectione jure dubitem. Habes id genus numos apud Geſsnerum [f]), Hunterum [g]), in muſeo Caeſareo.

Numi hi multis ab Alexandri morte annis, ut inter omnes convenit, ſunt ſignati, at quando, inquirendum. Harduinus annum ЄΟϹ, qui in numo poſtremo Berhaeorum legitur, ab anno V. C. 706, nempe pugnae Pharſalicae deducit, quo admiſſo conſequitur, numum ſignatum V. C. 980 imperante Alexandro Sev. Ex quo arguit Pellerinius [h]), aliique, etiam reliquos id genus omnes, quos modo recitavi, quoniam fabrica, volumine, typis prorſus conſpirant, eodem imperante percuſſos. Addunt argumenta alia, nimirum numos aliarum urbium Macedoniae cum hujus imperatoris capite ſimili eſſe fabrica, ab hoc Alexandrum M. ſingulari quodam modo, atque inſtar dei obſervatum, quod in ejus templo apud Arcam Phoeniciae natus eſſet, cujusque propterea nomen ipſum

d) l. c. pag. 53. e) Theſ. Palat. pag. 120. f) in Regg. Maced. g) tab. 35.
h) Rois p. 22, 24.

adoptaſſet. Quae adeo cauſa fuerit, cur Macedoniae urbes in Alexandri Sev. gratiam veteris ſui regis imaginem in numis ſuis reſuſcitaverint.

Sed enim non vereor confidenter contra Pellerinium adſerere, omnes hos numos non Alexandri Severi, ſed Caracallae aevo deberi. Cauſam praecipuam ab inſcriptionis modo repeto. Nam in ſolis numis Caracallae, *inſcriptis:* KOINON. ΜΑΚЄΔΟΝΩΝ additur B. NЄΩΚΟΡΩΝ, perinde ac in his, de quibus agimus; at in numis cum capite Alexandri Sev. nulla amplius neocoratus ſit mentio. Non autem veriſimile eſt, monetarios omiſſuros fuiſſe ejus mentionem in numis Alexandri Sev., quam ſtudioſe addidere in numis cum capite Alexandri M., quos adſerunt ejusdem imperatoris aetate ſignatos. Argumentum, quod Pellerinius pro Alexandro Sev. ex ſingulari ejus in hunc regem adfectu capit, multo acrius pro Caracalla pugnat, de cujus inſano in juvenem Pellaeum amore Dio, Herodianus, Spartianus innumera congeſſere teſtimonia. Et Dio quidem perhibet [i]), ab eo Alexandrum M. appellatum fuiſſe orientalem Auguſtum, ſcriptumque aliquando ad ſenatum, hujus regis animam in ſuum corpus ſubintraſſe, quam ob cauſam nihil erat benevolentiae, quod non Macedonibus propter hunc regem impertiret, dictumque propterea per ludibrium fuiſſe Φιλαλεξανδρότατον. Narrat Victor, eum corpore Alexandri M. conſpecto MAGNVM atque ALEXANDRVM ſe juſſiſſe compellari, quam MAGNI appellationem confirmant etiam ejus conſecrationis numi. Eodem praeterea teſte adſentantium fallaciis eo eſt perductus, ut truci fronte, et ad laevum humerum converſa cervice, quod in ore Alexandri notaverat, incedens fidem vultus ſimillimi perſuaderet ſibi. Et quod cumprimis huc facit, narrat Herodianus, Caracallam, cum in Thraciam Macedonibus conterminam veniſſet, continuo Alexandrum evaſiſſe, ejusque memoriam omni modo renovaſſe, ſtatuis et imaginibus per omnes urbes erigi juſſis, quas inter refert etiam nonnullas ridicule depictas, quae uno corpore duas facies praeferrent, Alexandri M. et Caracallae [k]). Tum enimvero perſpicuum eſt, eo jubente celebrata apud Philippopolin Thraciae certamina ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΙΑ, quae toties in ejus urbis numis Caracallae capite *inſignibus* memorantur, quorum tamen in nullo Alexandri Severi numo fieri mentionem videmus. At Macedonas cognito hoc Caracallae in Alexandrum adfectu libenter arripuiſſe occaſionem aviti regis ſui memoriam reſtituendi, et in aliis numis ſignaſſe hujus Auguſti caput, in aliis regis, velut unum idemque eſſet et Caracalla, et Alexander M. Conjectura Pellerinii capta ex concordia fabricae cum numis Alexandri Sev. propterea nihil evincit, quod ea intra quinquennium, quod inter Caracallam et Alexandrum interceſſit, ma-

i) L. LXXVII. §. 7. 9. k) in Carac.

gnopere variare non poterat, et ſi typorum concordiam ſpectamus, a Caracalla rurſum ſtare oportebit, nam Alexander Bucephalum domans, qui ſaepe in his Alexandri numis proponitur, tantum etiam in Caracallae numis in Macedonia ſignatis, non alterius imperatoris occurrit.

Ex quo patet, annum ЄOC in Berhaeae numo, quod arbitrarie conſtituerat Harduinus, ad aram Pharſalicam exigi non poſſe. Froelichius eum cum epocha Pompejana connectit l), in qua quidem ſententia annus ЄOC in Caracallae imperium recte incidit, verum non ſatis rationis reperio, cur Berhaea aeram Pompejanam uſurparet. Veriſimile eſt, eam propria epocha ex quacunque cauſa uſam, et forte ducta ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime conſequentibus, ſic ut numus, de quo agimus, ſignatus ſit V. C. 967, quo anno conſtat Caracallam in *Thracia Macedoniae finitima* commoratum. Praeſtat in his incertis non magnopere eſſe curioſum, nam tum indagandum etiam foret exordium aerae, quam offert annus BNC in horum uno, tum et annus KHC in numo altero, ſi modo ſit genuinus, ſed de quo difficile eſt quid certi ſtatuere.

Ad inſcriptionem et typos quod attinet, ipſa literarum in his forma, Z pro Ξ, et ȣ pro OT in parte antica, horum numorum ſeros natales arguit. Ipſe vero Alexander per diadema ut rex, per exuvias leonis ut Herculis abnepos, per galeam ut heros proponitur. Alexandrum nonnunquam geſtare pellem leonis, et clavam inſtar Herculis ſolitum, tradit Athenaeus m). Cauſam horrentium capillorum et vultus ſurſum erecti paullo ſupra expoſui.

Occaſione ludorum a communi Macedonia obitorum hos fuiſſe ſignatos numos, ſatis evincunt vocabulum KOINON, mentio neocoratus, et ipſorum ludorum ΟΛΤΜΠΙΑ, et qui in ejus regis honorem conſtituti fuere, ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΙΑ.

Alexander cum leone ex equo pugnans, nimirum in memoriam ejus facti, quo leonem ſolus interemit, ut tradit Curtius n), quam deinde pugnam, opus Lyſippi, dedicatam Delphis refert Plutarchus o).

Rex Bucephalum domans. De ſingulari hoc equo haec Gellius p), et Plinius q), *fuiſſe patria Theſſalum, emptumque talentis XIII., et ſortitum nomen Bucephali ſive ab aſpectu torvo, ſive a ſigno capitis bovini armo impreſſi.* Commendatur praeclara ejus in herum fides; nam Alexandrum in India in medium hoſtium agmen inconſultius progreſſum multis jam confixus telis, et paene exſanguis perrupto globo extulit, et tum demum defectus viribus concidit. Ejus ergo honori rex in iisdem locis urbem Bucephalon condidit. Vide plura de hoc equo teſtimonia apud Wilde r). Certiorem Bucephali effigiem teneremus ex

l) Not. clem. p. 45. m) L. XII. p. m. 537. n) L. VIII. c. 1. o) in Alex. c. 40. p) L. V. c. 2. q) L. VIII. §. 64. r) Num. ſel. p. 12.

numo, quem depictum ſtitit Geſsnerus in ſuis regum Macedoniae numis s), in quo infra equitem ipſa vox BOTKE. legitur, cujus ſimilem quoque, et pro genuino agnitum edidit Vallemontius, ſed cujus fidem jure impugnavit Baudelotius, quanquam non impune. Vide utriusque acre diſſidium in Memor. Trevolt. Majo 1707.

In numo Berhaeae typo duarum urnarum indicatur utrumque certamen ſupra memoratum, tertia vero urna columellae impoſita opinor indicari urnam cinerariam ipſius regis (nam hoc modo hae in veterum monumentis ſingi ſolebant) cujus honoribus hi ludi peragebantur.

* * *

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ΜΕΓΑϹ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Caput Alexandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neque in Macedonia ſolum honores ſibi poſtumos meruit Alexander, ſed et in urbibus Aſiae. Exſtant numi Nicaeae Bithyniae nomine M. Aurelii et Commodi percuſſi, in quorum averſa: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ. ΝΙΚΑΙΕΙϹ. (Vaill. Muſ. Chriſtinae.) — In aliis numis, quos in Apolloniae Cariae moneta enumero, legitur ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ΚΤΙϹΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤ., et proponitur *regis caput leonis rictu tectum*. In numo Sagalaſſi Piſidiae: ΑΛΕΖΑΝΔΡΟϹ.

Etiam in Contorniatis ejus duravit memoria. Horum bini ſunt in muſeo Caeſareo, in quorum uno: ALIXANDER. (ſic) *Caput regis leonis exuviis tectum*. In alio: ALEXANDER. MAG. MACEDON. *Ejus caput diadematum, et ſurſum verſum*. Alios ſimiles vide in hac numorum claſſe.

Denique huc etiam pertinerent numi illi, quos in ejus regis gratiam percuſſos ab Alexandro Severo memorat Lampridius t): *Alexandri habitu numos plurimos figuravit, et quidem electreos aliquantos*. Verum cum auctor parum idoneus, tum quod ſimiles hactenus comperti non ſunt, orationis fidem elevant.

AV. AR. AE. C.

PHILIPPVS III. Aridaeus.

Philippi II. ex Philinna ſaltatrice Lariſſaea filius mortuo V. C. 430 fratre Alexandro poſt varia diſſidia praeſens ab exercitu rex acclamatur adoptato tum primum *Philippi* nomine, Perdicca, cui annulum rex moriens tradiderat, regni procuratore deſignato, quod ipſe animi anguſtioris, et tantarum rerum incapacis eſſet. Fratris funus eximia pompa et apparatu, quem late deſcripſit Diodorus u), in Aegyptum deducit. Mortuo Perdicca in Macedoniam redux in Antipatri, deinde Polyſperchontis, qui poſt hujus mortem res ibi procurabat, et uxoris Eurydices poteſtate fuit. Hujus machinis cum ademptus Polyſperchonti exercitus traderetur Caſſandro

s) Tab. V. n. 21. t) in Alex. Sev. u) L. XVIII. c. 26. ſeq.

Antipatri filio, iratus ille Olympiadem Alexandri M. matrem ex Epiro, in qua hactenus latuerat, una cum Alexandro poſtumo Alexandri M. ex Rhoxane filio in Macedoniam reducit, quae converſis in ſe ex priſtinae fortunae recordatione omnium animis facile Philippum in poteſtatem ſuam redigit, et per impotentiam muliebrem una cum uxore inter diriſſimos cruciatus enecat V. C. 437, cum regnum umbratile annos VI. menſes IV. tenuiſſet. Haec ex Diodoro et Juſtino.

Numi:

Secundum ea, quae ſupra in Philippi II. moneta dixi, Aridaeo tribuendi videntur numi ſequentes:

Caput Palladis galeatum. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Victoria ſtans d. lauream, ſ. tridentem.* AV.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Juppiter aetophorus ſedens, per aream varia attributa, inter quae prora navis, ſupra quam* ΛΥ. AR. I. et III. (Muſ. Caeſ. et alibi.)

Literis ΛΥ. in numis ſaepe indicari *Lycios*, in moneta urbium Lyciae docebimus. Conſtat praeterea, navim eſſe obvium typum in numis Phaſelidis Lyciae, quo veriſimile ſit, quemadmodum id genus Alexandri M. numos per varias urbes ſignatos diximus, ita praeſentem Lyciis natales ſuos debere. Iſtud ſi verum, certum eſt, numum hunc Aridaeo, non Philippo II. tribuendum, cui nihil unquam in Lyciam juris fuit, quo argumento ea, quae ſupra in Philippo II. de numis ad Aridaeum pertinentibus diſſerui, non parum confirmantur.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Leo dimidius, infra fulmen.* AV. IV. (Pembrock P. I. tab. II. et P. II. tab. 51.)

Eadem adverſa. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Clava, arcus, diota, in alio pro hac tridens.* AV. IV. (Pembrock P. II. tab. 51. Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Tridens, juxta globulus.* AV. IV. (Muſ. Caeſ. editus in mea Sylloge I. p. 83.)

Caput Apollinis laur. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Fulmen, et caput leonis.* AV. IV. (Pellerin Rois tab. I.)

Perpetui in rariſſimis his numis typi attributa Jovis et Herculis, quae numina cum in Alexandri quoque moneta perpetuum typum faciant, et in hac quoque, ut ſupra indicavimus, exſtet numus certus Alexandri, qui tam pondere, quam typo ſimillimus eſt ſecundo hic deſcripto, veriſimile eſt, omnes hos numulos huic Philippo tribuendos, retentis nimirum in moneta fratris typis ſecundum ea, quae ſupra in Philippi II. numis diſſerui.

* * *

Caput juvenile diadematum. ✗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, *rarius:* ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Eques citato curſu variis per aream attributis, aut literis.* AR. III. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Obvios hos numos propter aetatem

juvenilem, quam caput anticae praefert, Aridaeo tribuendos puto, qui revera admodum juvenis diem obiit. Si eſſent Philippi II. ſaltem in horum nonnullis provectior aetas indicaretur.

AV. R. AR. AE. RR.

CASSANDER.

Filius ejus Antipatri, qui ab Alexandro in Perſas profecto rebus Macedoniae et Graeciae praepoſitus commiſſam ſibi provinciam magna auctoritate rexit, eamque mortuo etiam rege retinuit, et cum annos natus LXXX. ſupremum ſibi diem imminere ſentiret, excluſo filio Caſſandro *Polyſperchontem* Macedoniae et familiae regiae curandae praepoſuit. Quod aegre ferens Caſſander negatum ſibi jus armis vindicare parat tanto majore fiducia, quod ab ipſo Aridaeo adverſus Polyſperchontem evocatus fuit. Ergo impetratis ab Antigono copiis Macedoniam ingreſſus, cum interea caeſum ab Olympiade, quam iratus Polyſperchon ex Epiro accivit, cum familia Aridaeum reperiret, verſis in hanc armis captam Pydnae interficit, Rhoxanen cum filio Alexandro poſtumo Amphipoli arcte cuſtodit V. C. 438, utroque quinquennio poſt ſublato Macedoniam ſecurus retinet. Reſtabat ex Alexandri progenie unus Hercules ſibi ex Barſine natus, annumque jam agens XVII., quem Pergami hacteaus educatum in Macedoniam ad patris regnum recuperandum arceſſit Polyſperchon, verum effecit ingentibus promiſſis Caſſander, ut juvenis ab ipſo, qui evocaverat, proditus e medio tolleretur V. C. 445, cumque eo et Alexandri, et Heraclidarum ſtirps, quae inde a Carano Macedoniae imperavit, tumulo infertur. Regno in hunc modum per continuatas caedes parto ac ſtabilito, et potentium aemulorum inſidiis virtute juxta ac artibus eliſis moritur ex aqua intercute V. C. 458.

Vxor *Theſſalonice* Philippi II. filia, cujus miſeram fortunam in proximo Antipatro intelliges. Ex ea ſuſcepti filii Philippus IV., Antipater, Alexander IV., qui ſibi ordine ſucceſſere. Haec ex Diodoro, Juſtino, Pauſania.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Leo procumbens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

— ΑΣΑΝΔΡΟΥ. *Caput Palladis galeatum.* ✠ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ. *Equus liber currens, in area clava.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 53.)

Videntur ſignati hi numi, antequam in regium nomen involaſſet Caſſander. Numus alter ſignatum ſe Theſſalonicae profitetur, de qua urbe, dicta antea *Thermae*, haec Strabo [x]): κτισμα δ' ἐςιν Κασσανδρε, ὁς ἐπι τῳ ὀνοματι της ἑαυτε γυναικος, παιδος δε Φιλιππε τε Αμυντε ὠνομασεν. *Opus vero eſt Caſſandri, qui eam ex nomine uxoris ſuae, filiae Philippi Amyntae appellavit.* Sic et Potidaeam de nomine ſuo Caſſandream dixit.

x) L. VII. in excerpt.

*

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Vir nudus lento equo vectus.* In aliis: *Leo gradiens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Galea. ΒΑΣΙΛΕΩΣ.ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. *Pilum haſtae.* AE. III. (Haym.)

Galea. ✕ Κ *intra quadratum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Jam ſeſe regem profitetur, nimirum ex quo Antigonus victo navali pugna Ptolemaeo ſignum extulit. Tamen Caſſandri moderationem collaudat Plutarchus priſtino more ſuo ſcribentis epiſtolas, etſi ipſe rex paſſim ſcriberetur et diceretur [y]). Propter typum galeae tertium quoque numum Caſſandro tribuit Neumannus, ſic ut τα Κ partis averſae ſit litera princeps vocis Κασσανδρος [z]), cujus praeclaro judicio facile ſubſcribo.

* * * *

Caput diadematum barbatum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΑΣΑΝΔΡΟΥ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. *Juppiter nudus ſtans d. fulmen intorquet, ſ. extenta* – – AE. (Pembrock P. II. tab. 53.)

Mirus hic numus viſus Froelichio, quoniam hac aetate barbam non aluere Macedones [a]). Similem difficultatem ſupra in Archelai I. numis objectam vidimus. Difficile eſt de numo non viſo ferre judicium.

AE. C.

PHILIPPVS IV.

Caſſandri filius natu maximus. Patri ſuccedit quidem, ſed paullo poſt tabe abſumitur [b]).

N u m i.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ, *vel* ΒΑ. ΦΙ. *Vir nudus lento equo vectus, d. elata.* AE. III. (Muſ. Caeſ. - Liebe p. 104.)

Huic Philippo numos hos tribuendos puto, quia tam fabrica, quam typis cum Caſſandri patris numis conſpirant. Cum regnum certo capeſſiverit, veriſimile non eſt, eum numis caruiſſe.

AE. R.

ANTIPATER.

Alter Caſſandri F. fratri mortuo ſuccedens regnum matris Theſſalonicae caede auſpicatur vitam etiam per ubera materna deprecantis. Cauſa parricidii fuit, quod in regni diviſione plus fratri minori Alexandro, quam ſibi faviſſe videretur. Non multo poſt idem Alexander ſcelus caeſo fratre expiat [c]). Ejectum ab Alexandro, occiſum a Lyſimacho ſocero tradit Juſtinus [d]).

N u m i :

Numos Goltzii inſcriptos: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. tum denique recipiendos cenſeo, cum ab alio quopiam promulgatos intelligam.

---

y) in Demetr. p. m. 896. z) Num. pop. P. II. pag. 146. a) Not. elem. pag. 140. b) Pauſan. L. IX. p. 725. Juſtinus. c) Pauſan. d) L. XVI. c. 2.

Eidem Antipatro Liebeus Wildium ſecutus largitur numos, in quibus comparet monogramma ANTI., ſed quos rectius Antigono Gonatae tribuendos ſuſpicor, ut in hoc dicetur. Antipater ergo certis numis caret.

ALEXANDER IV.

Ad vindicandam matris caedem Detrium Antigoni Aſiae regis filium advocat, mox ipſe ab eodem, quem ſocium adſciverat, e medio tollitur e).

Numi:

Caput juvenile diadematum, X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡ. *Eques nudus citato greſſu, in area bipennis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Quo minus hos Alexandro M. tribuam, cauſa eſt, quod in hujus certis numis ejus caput non reperitur. Hoc permiſſo alteri Alexandro opportunius adcommodari non poterat, ut jam conjecit Haymius.

AE. R.

FAMILIA ANTIGONI.

Exſtincta Antipatri ſtirpe in Macedoniam invaſit Demetrius, eamque poſteris transmiſit, in quorum poſtremo Perſeo regnum iſtud illuſtre deſiit. Fuit hic Demetrius filius Antigoni Aſiae regis, cujus hoc loco numos, etſi Aſiae debitos, lubet recenſere, cum quia ipſe Macedo fuit, et pater ſtirpis regiae, tum quia idoneum in Aſiae provinciis locum non reperio, quo ejus regis numi opportune figerentur. Commode etiam ſic moneta patris jungetur monetae filii, praecipue cum et utriusque typi conſpirent.

ANTIGONVS Aſiae rex.

Natus in Macedonia per Temenidas ab Hercule ducere originem credebatur f), atque ob hanc cauſam exiſtimo Alexandrum M. a Seneca hujus Antigoni dici nepotem g). Philippo II. et Alexandro M. in omni militia ſocius h) hoc mortuo in celebri provinciarum diviſione Phrygiam majorem ſortitus eſt i). Inter varia bella, quae cum Alexandri ducibus geſſit, illud ſibi ad gloriam illuſtre fuit, quo Ptolemaeum cum foederatorum claſſe prope Citium et Salaminem Cypri V. C. 448 vicit. Quo ſucceſſu elatus regem ſe filiumque Demetrium a populo appellari juſſit, cujus mox exemplum ſecuti ſunt Ptolemaeus, Seleucus, Caſſander, et Lyſimachus k). Poſt haec cum turbare non deſineret, a foederatis regibus bello petitus collatis ad Ipſum Phrygiae ſignis victus caeſusque eſt V. C. 453.

Numi:

Caput Palladis galeatum. X ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *Victoria ſtans d. tridentem.* AV. III. (Froelich Ann. Syr. p. 11. ex muſ. Fawkener.)

Caput hiſpide comatum ac barbatum,

e) Pauſan. Juſtinus. f) Reinecc. in regib. Maced. pag. 99. g) de ira L. III. cap. 22. h) Juſtin. L. XVI. c. 1. i) Ibid. L. XIII. c. 4. k) Ibid. L. XV. c. 2.

redimitum corona incertae rationis. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *inſcriptum prorae navis, cui inſidet Apollo nudus d. arcum praetendens, in imo monogramma.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Dutenſ.)

Caput ſimile corona hederacea redimitum. ✕ *Eadem averſa, ſed praeterea pone Apollinem tridens navi infixus, in imo delphinus.* AR. I. (Winckelmann Anmerk. in fronte operis.)

Numum primum aureum ab Antigono cuſum ſecundum exemplar numorum aureorum Alexandri M., intuenti patet. Pluribus iſtud regibus placuiſſe, diximus in ejus regis numis.

Sequentes argentei plura offerunt obſervatu digna. Caput numi prioris Froelichius eſſe Neptuni cenſuit. Facile conſentio cum viro erudito propter cultum capitis horridiorem, qui vulgo tribui Neptuno conſuevit, nimirum apposite ad maris indomiti ferociam, cui imperavit, unde et omnis ejus ſoboles ſaeva, truculenta, inhoſpitalis. Rite etiam Neptunus cum averſa connectitur, cujus, ut dicetur, typus ad victoriam maritimam alludit. Confirmant iſtud numi filii Demetrii, ſimilis utrinque argumenti et explicatus, niſi quod in his non caput tantum Neptuni eſt, ſed totus ipſe ſtans, et tridentem intorquens. Corona, qua caput redimitur, videtur eſſe ex herbae cujusdam marinae genere. Dutenſius contextam ex corymbis putat, verum ubi corymbi, ibi hederae folia, ut paſſim videre eſt in numis ciſtophoris, et alibi; ad haec corymborum multo alia eſt forma, quam quae in id genus numis exhibetur. At enim ſatis apparet, virum eruditum fuiſſe a Winckelmanno in partes tractum. Hic in ſuo caput Panos vidit, ſed argumenta, quae adfert, aut fallunt, aut nihil probant l). Novi, coronam hederaceam Pani quoque competere, ut patet ex numis Panticapaei, ſed certae Panos imagines cornu capiti adſtituunt, aut aures porrigunt, ut videre eſt in numis Arcadum, et horum urbis Megalopoleos, Antigoni I. Gonatae, Pellae Macedoniae, Panticapaei etc. Ergo cum deos ſola plerumque diſcernant attributa, mallem dicere Bacchum propter hederam, et Indicum propter barbam, quo modo et Bacchum Indicum in numis Tarenti, et Naxi Siciliae hedera redimitum videmus. Firmat ſententiam Herodianus, qui narrat m), hunc ipſum Antigonum Διονυσον παντα μιμεμενον, καὶ κισσον μεν περιτιθεντα τῃ κεφαλῃ ἀντι καυσιας και διαδηματος Μακεδονικο, θυρσον δε ἀντι σκηπτρο φεροντα, *Bacchum in omnibus imitatum capiti pro cauſia et diademate Macedonico impoſuiſſe hederam, et thyrſum pro ſceptro geſtaſſe.* Ergo cum tum nondum caput ſuum inſerere numis auderet, quod ab Alexandri ſucceſſoribus ſerius factum, Bacchi, quem praecipue obſervaverat, caput intulit, et quidem Indici, nam ſperavit, praecipue poſt inſignem ad Cyprum victoriam navalem, ſe omnes ſocios reges debellaturum exemplo Bacchi a victoriis Indicis celebrati.

l) l. c. pag. 99. m) in Commodo.

Typus navis in parte averſa ad eandem, quam dixi, victoriam haud dubie pertinet, ut et typi ſimiles in numis filii Demetrii. Apollinis ſedentis cauſa obſcurior. Apollinem ſedentem cum arcu habemus etiam in numo Nicoclis Paphiorum regis. Et habuere Cyprii obſervandi Apollinis cauſas luculentas, ut olim diſputavi [n]). Ipſe modus Apollinis *navi inſidentis* arguit, Antigonum *huic quoque deo victoriam acceptam tuliſſe. Forte* juxta in litore ſtetit *templum Apollinis*, qui Antigonum mari pugnantem ſic reſpexit, ut idem ſerius Octavianum ad Actium deſuper reſpexit.

AV. RRRR. AR. RR.

DEMETRIVS I.

Filius Antigoni. Quia acer erat in capiendis urbibus, dictus *πολιορκητης*, *expugnator urbium*, vel, ut explicat Seneca [o]), *egregiam artem quaſſandarum urbium profeſſus*. Patri primum in bellis omnibus egregiam operam praeſtitit; et relata V. C. 448 de Ptolemaeo et foederatis inſigni ad Cyprum victoria navali cauſa fuit Antigono patri, cur is palam regium nomen uſurparet, et eundem honorem filio quoque impertiret. Victus ſubinde una cum patre a foederatis Ptolemaeo, Seleuco, Lyſimacho, Caſſandro apud Ipſum Phrygiae, qua in pugna patrem amiſerat, perdita Syria et magna parte Aſiae Athenas transmittit, evocatusque ab Alexandro Caſſandri F. Macedoniae rege, ut ſibi adverſus fratrem Antipatrum ſubſidio eſſet, ſpecie ferendi auxilii Alexandrum ipſum interficit, et V. C. 461 Macedoniam rege vacuam ſibi ſubjicit. Bello idcirco a Pyrrho Epirota petitus inita cum hoc pace recuperandae Aſiae cauſa bellum ingens molitur, verum praeventus a regibus foederatis, ejectusque e Macedonia, quam annos VI. tenuerat, cum turbare in Aſia non deſiſteret, captus a Seleuco, et liberali in Syria cuſtodia detentus moritur V. C. 470. Cineres ab Antigono F. apud Demetriadem Theſſaliae a ſe nominatam conditi.

Vxor *Phila*, ex qua natus *Antigonus*, qui poſt varias vices Macedonia recuperata regnum ſtirpi ſuae cum Perſeo exiturae reliquit.

Vxores et familiam reliquam vide apud Plutarchum [p]). Illuſtrior *Stratonice* filia, primum Seleuci I. deinde Antiochi I. uxor. De *Lamia* famoſo ejus ſcorto vide Aelianum [q]), Alciphronem [r]), ac praecipue Plutarchum in ejus vita.

Numi:

Mulier alata navi inſiſtens tuba, quam d. tenet, canit, ſ ſcipionem. ℞. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Pallas gradiens pendente ex utraque manu ala d. haſtam intorquet; ſ. clypeum praetendit, in area monogramma in formam bipennis.* AV. II. (Editus in meis Num. vet. p. 84. ex muſeo M. Ducis.)

n) Num. vet. p. 241. o) de Conſt. ſap. c. 5. p) in Demetrio. q) V. H. L. XII. c. 17. r) L. II. epiſt. I.

Eadem adverſa. In aliis: *Victoria d. coronam, ſ. palmam tenet.* ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus nudus gradiens d. tridentem intorquet, et ſiniſtram praetendit ſtrophio obvolutam, cujus duae extremitates dependent, in area* A, *et monogramma circulo incluſum.* AR. I. (Pembrock) AR. III. (Muſ. Caeſ.) In area Haymiani eſt ΑΘΕ. AR. III. (T. II. p. m. 97.)

Caput regis diadematum, et cornu taurino horrens. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus ſeminudus ſaxo inſidens d. acroſtolium; ſ. tridentem.* In aliis: *Neptunus nudus d. pede ſaxo inſiſtens ſ. tridentem, per aream varia monogrammata.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caput regis tenui filo revinctum. ✠ *Averſa ut in numo II.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Juppiter aetophorus ſedens, in area clava.* AR. I. (Pellerin.)

Generatim ad hos numos praemonendum, omnes videri ſignatos tum, cum Macedoniam obtineret Demetrius, quod apparet ex monogrammatis, quae ſimili forma obvia ſunt in numis tam urbium, quam regum Macedoniae.

Typi Neptuni, mulieris alatae tubam animantis, et Victoriae, praecones ſunt memoratae ſupra victoriae maritimae, ex qua Demetrio maximum nomen, et titulus regius acceſſere. A cerritis Athenienſibus fuiſſe dictum Neptuni filium, late narrat Athenaeus [s]). Ad mulierem in his numis alatam quod attinet, video ab antiquariis paſſim Victoriam dici ſive illam, quae lauream cum palmā gerit, ſive alteram, quae tubam animat. Priorem eſſe Victoriam, quis inficiabitur? At cur alteram, quae tuba canit, Victoriam paſſim dicant, ignoro. Alae certam Victoriam non faciunt, nam ſecus et Nemeſin, Auroramque dicere Victoriam oportebit. Quid vero Victoriae cum tuba ſaltem ſecundum certa monumenta? Si ergo Auroram a Victoria ſui diſtinguunt equi, Nemeſin frenum, rota, gryphus, neſcio, cur non et tuba aliam a Victoria deam eloquatur. Equidem exiſtimo, certam nobis hoc ſigno Famam proponi non ignobile ſane illam numen, cujus meminere poetae praeſtantiſſimi, vetuſtiſſimique. De ea Heſiodus in poſtremis verſibus carminis, quod Opera et Dies inſcribitur:

> *Φημη δ' ἐ τις παμπαν ἀπολλυται, ἥντινα πολλοι*
> *Λαοι φημιζουσι. θεος νυ τις ἐστι και ἀυτη.*
> *Fama vero nulla prorſus perit, quam multi*
> *Populi divulgant, quippe dea quaedam eſt et ipſa.*

Atqui Famae tanquam deae ſtetiſſe Athenis aram, teſtis eſt Pauſanias [t]), tum et Aeſchines perhibens, a majoribus aram Athenis poſitam Famae, ut maximae deae [u]). Neque vero et populo orbis victori ejus ignotum numen, quando teſte Plutarcho [x]) ejus aedes Romae ſtetit ad novam viam, regione adeo urbis XII.

---

s) L. VI. p. m. 253. t) L. I. c. 17. u) Orat. in Timarch. p. 279, et de Falſ. leg. p. 418. x) de Fort. Rom.

Alas habuit ex eadem cauſa, ex qua Mercurius et Iris; nimirum ut hi nuncii, ſic et nuncia Fama teſte jam ipſo Homero [x]):

μετα δε σφισιν Οσσα δεδηει,
Οτρυνεσ' ιεναι, Διος αγγελος.

interque ipſos fama accendebatur,
Incitans ire, Jovis nuncia.

Quo praeeunte paſſim a poetis et *nuncia*, et, quod ſequitur, *pennata* dicitur. Sic aves apud Ariſtophanem ſeſe extollentes inter alia crepant [y]): Φημη γ' υμιν ορνις εστι, *Fama vobis avis eſt.* Et Nonnus [z]):

Ηδη δ' ενθα και ενθα δι' αστεος επτατο Φημη
Αγγελος αυτοβοητος κ. τ. λ.

Jam vero hinc et hinc per urbem volitabat Fama
Nuncia per ſe clamans.

Et Virgilius [a]):

Interea pavidam volitans PENNATA per urbem
NVNCIA FAMA ruit.

Nota eſt ejusdem Famae alatae deſcriptio apud eundem Maronem [b]), cui adde Naſonem [c]). Atque ut Famae, ſic et Infamiae alas tribuerunt poetae. Silius Italicus [d]):

et atris
Circa te ſemper volitans Infamia pennis.

Famae convenire tubam, et quidem apte in cauſa praeſente, cum vellet Demetrius ſuae laudes victoriae per univerſum orbem ſtrepere circumferri, nemo negaverit. Alata quoque Siren in denario gentis Petroniae tuba canit, ſed diverſa cauſa, haec ut delectet, Fama, ut promulget. Addo denique, Famam eodem modo tuba canentem proponi etiam apud Pembrock [e]). Famae complura miracula lege apud Plutarchum [f]).

De Pallade numi I. hoc cultu incedente agetur in numis Theſſalorum.

Numum ſecundo ſimillimum, eumque aureum edidit Goltzius, in quo praeter regis nomen praetenditur inſcriptum ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ, qui ſi vere exſtitit, apud Demetriadem Theſſaliae ſe cuſum profitetur. In area numi Haymiani dixi, legi ΑΘΕ. Conſtat ex Plutarcho et Athenaeo ſupra laudatis, fuiſſe Athenienſes Demetrio propter praeclara in ſe collata beneficia jure obſtrictos, praecipue quod eos a Caſſandri ac Ptolemaei jugo liberavit, ac propterea immodicos illi in communi laetitia honores decreviſſe, quos ibi enumerat Haymius, inter quos adeo recenſet etiam numum praeſentem ejus nomini dedicatum. Iſtud fide adcuratiſſimi Haymii; at in ſimili et integerrimo muſei Caeſarei legitur tantum A, juxta quidem eſt O, ſed intus eſt monogramma, ut adeo pro Θ haberi non poſſit. Elementum E prorſus abeſt.

In numis III. et IV. ſiſtitur caput regis diadematum, et tauri cornu armatum. Adoptanda videtur Spanhemii ſen-

x) Il. B. 93. y) in Avib. v. 721. z) Dionyſ. L. XLVI. v. 1. a) Aen. L. IX. 473. b) Aen. IV. 173 ſeq. c) ex Ponto L. IV. ep. 4. v. 12. d) Punic. XV. 96. e) P. II. tab. 58. f) in Aemilio cap. 24, 25.

ſententia, cenſentis [g]), Demetrium hujus ſibi animalis cornu addidiſſe Bacchi cauſa, quem is in omnibus tam belli, quam pacis ſtudiis proxime aemulari conatus eſt, ut teſtantur Diodorus [h]), et Plutarchus [i]). Quin ipſum ejus patrem Antigonum eodem modo fuiſſe in Bacchum adfectum, diſerte tradit Herodianus ſupra in patris numis citatus. At Bacchum non minus cum cornibus arietis fuiſſe propoſitum, quemadmodum vidimus in Lyſimacho, et videbimus in numis Cyrenes, ſed etiam tauri, abunde dixi in diſſertatione de tauro cum facie humana Campaniae numis adjecta. Quoniam Seleucus I. Demetrii gener tauri cornua in numis jactat, videri poſſet, ſocerum in generi praepotentis gratiam eodem cultu uſum. At veriſimile dixi, hos Demetrii numos ſignatos tum primum, cum Macedoniam obtineret, ſed tum jam inimico fuiſſe in Seleucum animo conſtat.

Etiam argenteum III. formae, in quo: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ typo noctuae, hujus eſſe regis, et ſignatum Athenis conjicit Pellerinius [k]), ſed hic veriſimiliter aliorſum pertinet, et inſcriptum nomen videtur eſſe magiſtratus.

AV. RRRR. AR. R.

PYRRHVS, LYSIMACHVS, SELEVCVS.

Exacto V. C. 467 Macedonia Demetrio regnum inter ſe partiuntur Pyrrhus Epirota et Lyſimachus. Anno ſequente, pulſo etiam Pyrrho ſolus illud obtinet Lyſimachus. Hoc V. C. 472 in Phrygia victo caeſoque Seleucus Macedonia potitur, ſed paullo poſt a Ptolemaeo Ceranno interficitur.

Numos Pyrrhi vide in numis regum Epiri, Lyſimachi in numis regum Thraciae, Seleuci in numis regum Syriae.

PTOLEMAEVS Ceraunus.

Ptolemaei Soteris filius, a patre ſuccedendi ſpe excluſus Seleuco ſeſe applicat, verum, ut diximus, benefactorem perfide interimit, et Macedoniam invadit. Gallis duce Belgio vicina infeſtantibus obviam temere progreſſus conſerta pugna occumbit circiter V. C. 473. Propter ſingularem in rebus agendis celeritatem dictus Κεραυνὸς, *Fulmen* [l]).

* * *

Ei hactenus tributi fuere numi aenei, in quorum averſa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ typo *fulminis*, quo credebatur, ad ejus nomen adludi. Verum praeclare evicit Pellerinius, quoniam in omnium horum area comparet monogramma ΜΑΓ., eos Ptolemaeo II. Philadelpho reſtituendos, ſignatosque ejus nomine in Cyrenaica, quo tempore frater illius uterinus, *Magas*, eam provinciam adminiſtravit, ut dicetur.

Alius argenteus inſcriptus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΚΕΡΑΥΝΟΥ inter Goltzii fallacias amoliendus.

---

g) T. II. p. 399. h) L. XX. cap. 92. i) in Demetr. pag. 889. k) Rec. I. pag. 144. l) Pauſan. L. I. c. 16.

MELEAGER, ANTIPATER, SOSTHENES.

Meleager et Antipater in his turbidis Macedoniae reges memorantur ab uno Euſebio, quorum illum menſes duos, hunc menſem cum ſemiſſe regnaſſe perhibet.

Soſthenes unus ex regni primoribus cum Macedonum reliquiis, qui ex poſtrema clade evaſere, patriam adverſus Gallos egregie tuetur. Oblatum a ſuis regis titulum aſpernatur, uno ducis nomine contentus. Cum biennio rempublicam ſuſtentaſſet, a Brenno cum ingente Gallorum exercitu adventante facile victus regnum victori cedere cogitur m).

* * *

Omnium horum trium, etſi aut paucorum tantum dierum, aut ne reges quidem fuere, numi tamen reperti ſunt, aurei perinde, ac argentei, verum, quod caput eſt, ab uno tantum *Goltzio*, videlicet: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ — ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ — ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΩΣΘΕΝΟΥ.

ANTIGONUS I. Gonatas.

Demetrii Poliorcetae filius cognomento *Gonatas*, quod apud Gonatas Theſſaliae educatus fuerat n), inſignis a pietate in patrem nominis, quem a Seleuco captum redimere omnibus modis, ſemetipſum obſidem offerens, adlaboravit. Rex in Macedonia agnitus bis a Gallis, Pyrrho, ejusque filio Alexandro regno exactus turbatum ipſos XXXVI annos habuit imperium, mortuus V. C. 512.

Vxor *Phila*, Seleuci I. filia, e qua natus *Demetrius II.* o)

Numi.

Caput virile imberbe turgentibus e fronte binis cornibus, aure acuta, pone pedum; arcam ambiunt ſeptem ſcuta aſtris inſignita. ✱ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *Pallas gradiens pendente ex utraque manu ala d. fulmen intentat, ſ. clypeum praetendit, in area galea dependente utrinque criſta, et variae literae.* AR. I.

Spanhemius p), et Begerus q) conſentiunt, capite anticae exhiberi Antigonum ipſum, ſed hoc nomine II., eumque ornatum Panos cultu. Rationem addit Begerus, data regi ejus dei attributa, quia pro Arcadibus, quibus is praeſidet, adverſus Cleomenem Spartanum pugnavit, quod late perſequitur Polybius, quin non abhorrere a vero, numum ipſum ab Arcadibus ſignatum. Haec eruditi viri. At falluntur nimio. Etenim ut novi, addita ſaepe fuiſſe regibus, quae deorum fuere propria, tamen caput numi praeſentis propter aurem manifeſte acutam nequaquam regis eſt, ſed ipſius Panos. Fuiſſe hujus dei cultum per Macedoniam vulgatum, docemur numis communi Macedonum nomine vulgatis, aliisque ejus regionis urbium, ceu Pellae,

m) Juſtinus, Euſebius. n) Euſeb. in Chronico, Athenaeus L. IX. p. m. 400. o) Reineccius. p) T. I. p. 385. q) Th. Br. I. p. 247.

in cujus numis coloniae nomine cuſis Pan ſedens typus obvius, atque eodem pſto pertinere capros coniſcantes, qui ſunt in numis Amphipolis et Theſſalonicae. Notum etiam, Aegas, vetuſtam Macedoniae urbem, a capris Pani ſacris traxiſſe nomen, notusque in mythologia Aegipan Jovis ex Aega, Panos uxore filius r). At cur Antigonus Gonatas ejus dei imaginem, quod neque hactenus, neque poſtea a regibus Macedoniae factum, tam magnifice jactet, certam reperio cauſam. Narrat Pauſanias s), Brennum cum Gallorum exercitu ad diripiendum Apollinis templum Delphos profectum nulla apparente cauſa tanto terrore perculſum, ut converſis repente veſtigiis turbatisque ordinibus cum ſuis omnibus ne uno quidem elapſo internecione caederetur. Jam vero ſatis conſtat, omnem metum nullo certo auctore immiſſum *Panicum* ἀπὸ τοῦ Πανός fuiſſe dictum. Addit eodem loco Pauſanias: τα γαρ απο αιτιας ουδεμιας δειματα εκ τουτου (Πανος) φασι γινεσθαι, *terrores enim a nulla cauſa ortos a Pane ajunt injici.* Idem obſervat ſcholiaſta ad Euripidis Πανὸς ὀργὰς t), et Cornutus u). Inconſultum hunc metum teſte Dionyſio Hal. x) Romani Fauno imputavere, ſive cum inſolitae ſpecies oculos hominum exterrent, ſive voces divinae aures eorum percellunt. Sed Faunus a Pane vix differt. Cauſam, cur timoris hujus auctor creditus fuerit Pan, vide apud Anonymum de Incredibilib. in Opuſc. mythol. Gallei p. 89. Quin et Pana ludum ſibi quaerere ait Val. Flaccus, cum injecto noctu terrore totos exercitus et armenta ruere in diverſa, perque montium ſaltuumque avia videt y). Ergo cum hujus quoque Gallorum trepidationis auctor Pan vulgo crederetur, ſatis cauſae fuit, cur Antigonus ejus dei, cujus beneficio liberata Graecia, et ipſe paternum regnum recuperavit, effigiem monetae imprimendam curaret. Vide huc pertinentia etiam ad numum ſequentem. Hoc ex Pauſania captum argumentum ſi valet, dubitari nequit, inſignes hos numos eſſe Antigoni I., non, quod alios cenſuiſſe diximus, alterius.

Commodus hic locus agendi de cornibus hircinis, quae reges Macedoniae galeae inſerere conſuevere. Ea non ſolum commemorat Plutarchus, cum narrat, Pyrrhum agnitum ex *criſtis illuſtribus et cornibus hircinis* z), tum et Livius perhibens a), Philippum V. in pugna ad Sicyonem in arborem impetu equi illatum, cornu alterum galeae praefregiſſe, quod ab Aetolo quodam repertum, regio hoc inſigni paſſim cognito, famam interfecti regis vulgavit, ſed eadem haec cornua oculis ſubjicit denarius L. Marcii Philippi, qui pictum ſiſtit caput Philippi V. Macedoniae regis tectum galea ad mentum clauſa, ex cujus vertice bina hircorum cornua protuberant. Adde galeam cornu praefixam in numis Tryphonis Syriae regis, quos vide. Veriſi-

r) Hygin. Aſtron. L. II. c. 13. s) L. X. c. 23. t) Medaea v. 172. u) de Nat. deor. c. 27. x) L. V. p. 290. y) Argonaut. L. III. v. 48 ſeq. z) in Pyrrh. p. 389. a) L. XXVII. c. 33.

mile videtur, ejus rei cauſam petendam ab ipſo Carano, qui ducibus capris Edeſſam cepit, cujus tam firma deinceps fuit memoria, ut reges poſteri capras in exercitu conſtanter alendas curarent, et fuiſſe adoptata a regibus horum animalium inſignia, quibus regnum debuere. Ex quo creverit etiam in ipſum Pana Macedonum adfectus, cui hirci caprique ſacri fuere.

Numum hunc, ejusque ſimiles cuſos in Macedonia dubitari nequit; nam Pallas hoc cultu, ut dicetur in Theſſalorum numis, paſſim ſeſe offert in moneta Macedoniae et Theſſaliae, deinde galea hujus formae jam occurrit in area tetradrachmorum Alexandri M., frequentius vero in aeneis Antigoni noſtri, de quibus mox, et Philippi poſtremi, ut et monogramma HP. fere Macedoniae proprium dici poteſt.

* * *

* *

Caput Palladis galeatum. ℞ BA. *Vir nudus imberbis et caudatus turgentibus e fronte binis cornibus tropaeum ſtatuit, in area monogramma literis* ANT. *conflatum, plerumque adſtituta galea, rarius pro hoc aliae literae.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

BAΣI. *Galea dependentibus utrinque criſtis.* ℞ ANT. *(in monogr.) intra clypeas Macedonicos.* AE. III. (Liebe p. 104. Muſ. Caeſ.)

Horum prior ſaepius editus, ſemper male deſcriptus; nam novem ejus generis, qui ſunt in muſeo Caeſareo, ſignum illud, quod ſtatuendo tropaeo occupatur, per luculenta cornua et caudam certum Pana efficiunt. Monogramma ANT. ad nomen regis pertinere, eo facile colligitur, quod reliquis per aream notis variantibus illud conſtanter idem eſt, idque tanto certius, quia monogramma ſimilis naturae in numo ſecundo certum regem notat. At quaeri poteſt, utrum literae ligatae ANT. *Antipatrum*, an *Antigonum* intelligi velint. Antipatrum Caſſandri F. maluit Liebeus b), verum praeferendum eſſe Antigonum Gonatam propterea dubitari nequit, quod in ſuperiore tetradrachmo, quod totum Antigoni nomen ſcriptum exhibet, ejusdem Panos imago, ut in praeſente, objicitur, deinde quod ſertum ex clypeis Macedonicis contextum in nullo certo ſuperiorum Macedoniae regum numo comparet.

Pan tropaeum ſtatuens, nimirum ut ego explico, de Gallis Graecia et Macedonia exactis, praeclare confirmat ea, quae ad primum Antigoni numum diſſerueram. Inceſſit tamen religio a Pauſania diſerte teſtante c), neque Philippum, neque filium Alexandrum, neque quemquam ſucceſſorum Macedoniae regum de Graecis barbarisve debellatis erexiſſe tropaeum. At non raro Diodorus ſtatuti a Macedonibus tropaei meminit, ut advertit Weſſelingus d), etſi pro Pauſania ſtet, et Diodorum ἀκύρως locutum exiſtimet. Quidquid erit, typus

b) Goth. num. p. 104 ſeq. c) L. IX. c. 40. d) ad Diodori L. XVI. c. 4.

numi praeſentis, quoniam deus iſtud praeſtare ſingitur, Macedonum verum morem neque ſtabilit, neque evertit, et imago tantum eſt victorum barbarorum, quorum tanta fuit immanitas, et ad ferendam agendamque Graeciam cupiditas, ut potuiſſent ſibi Macedones putare permiſſum, in communi gentis laetitia receptam legem infringere.

Numum alterum, ut per monogramma ANT. manifeſtum eſt, eſſe Antigoni, ita minus certum, ſitne potius primi, an ſecundi. Iſtud certum, ad poſtremos Macedoniae reges pertinere numos, qui ſigilla, aut monogrammata regum offerunt clypeis Macedonicis incluſa.

De galea, quam numus II. exhibet, forma aeris Campani, pendente utrinque criſta, aliquid monendum. Cum ea ſaepe in numis regum Macedoniae occurrat, in iisque non raro typum principem faciat, neceſſe eſt, fuiſſe eam operimentum non ex vulgaribus unum, ſed regale ac ſpectandum. Tamen ad illud explicandum non ſatis valent monumenta reſidua, et teſtimonia ſcriptorum. Vidimus ſupra, memorari a Plutarcho galeam ex criſtis illuſtribus et cornibus hircinis, at in hac deſunt cornua. Denarii L. Marcii Philippi offerunt cornua hircina, at deſunt criſtae, quae galeam noſtram inſigniunt. In numis Tryphonis Syriae regis comparet galea in apicem deſinens, et hircino cornu armatum, quae conformatio ab omnibus hactenus notis abludit. Vnum adhuc proditur capitis integumentum apud Macedonas uſitatum, *cauſia*, de qua haec Euſtathius [e] „Καυσια κατα τον Παυσανιαν πιλος ἠν πλατυς, ὃν οἱ Μακεδονικοι, φησι, βασιλεις ἐφορουν, λευκον αὐτῳ διαδημα περιειλουντες „ *cauſia ſecundum Pauſaniam pileus fuit latus, quo, ait, reges Macedonum uſos, candido illud diademate ambientes.* Eodem modo Plutarchus, cum narraſſet, M. Antonium dediſſe filio Ptolemaeo crepidas, chlamydem, et cauſiam diademate redimitam, addit, hunc fuiſſe cultum ſucceſſorum Alexandri [f]. Athenaeus, cum ſolitum Alexandri M. habitum deſcribit, ait, eum geſtaſſe την καυσιαν ἐχουσαν το διαδημα, *cauſiam diademate redimitam* [g]. Denique et Herodianus culpat Antigonum Aſiae regem, quod hedera uteretur ἀντι καυσιας και διαδηματος Μακεδονικου, *pro cauſia et diademate Macedonum* [h]. Verum non regum ſolum, ſed et aliorum Macedonum geſtamen fuiſſe cauſiam, aliorum teſtimoniis docemur. Eam Pollux nullo ad reges reſpectu vocat πιλον Μακεδονικον [i]. Cauſiae Crateri, qui fuit unus ex ducibus Alexandri, meminit Plutarchus [k], et Arrianus [l]. Epigramma Antipatri Theſſalonicenſis cauſiam generatim vocat *habilem veterum Macedonum armaturam*, καυσιη, ἡ το παροιθε Μακηδοσιν εὐκολον ὁπλον [m]. Quid quod Demetrius rex, ut inſequentem Pyrrhum certius falleret, regium amictum cauſia et humili lacernula mu-

e) Ad Odyſſ. A. f) in Anton. pag. 941. g) L. XII. p. m. 537. h) in Commodo. i) L. X. §. 162. k) in Eumene p. 586. l) apud Photium cod. 91. p. m. 126. m) Brunck Anal. Tom. II. p. 111.

vit [o]). Genium Macedoniae in notis numis Hadriani, et in denario C. Antonii Macedoniae procoſ. lato pileo, qualis a Pauſania deſcribitur, et haud dubie cauſia opertum videmus. Apud Plutarchum [p]) Phayllus Argivus uxorem juvenem chlamyde et cauſia Macedonica induit, ut eſſe unus ex pueris regis Antigoni miniſtris putaretur. Cauſiae a nautis geſtari ſolitae meminit Plautus [p]). Ex quibus patet, fuiſſe cauſiam promiſcuum inter Macedonas geſtamen, ſic tamen, ut regium diſcerneret diadema. Enimvero et cauſias purpureas memorat Plutarchus, easque inter praecipua regum munera refert [q]). Haec latius expoſui, quoniam video, a nonnullis antiquariis varias galeas, quae in regum Macedoniae numis occurrunt, cauſias putari, ut dicemus infra in numis Philippi poſtremi. Certe harum nulla ejus formae eſt, quae cauſiae ſecundum citata teſtimonia tribuitur.

Ad galeam noſtri numi ut redeam, credo, eam aliud non fuiſſe, quam illuſtrius regum Macedoniae geſtamen. Sane galea Alexandri M., quam in ejus vita deſcribit Plutarchus [r]), illi, quam hi numi offerunt, fuit ſimillima, nimirum illuſtris τῃ χαιτῃ, ἧς ἑκατερωθεν εἱστηκει πτερον λευκοτητι και μεγεθει θαυμαστον, *criſta, cujus utrinque ſtabant pinnae candore, et magnitudine mirabiles.*

* * *

Numi: ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. ΓΟΝΑΤΟΥ ex Goltzii mala officina prodivere.

AR. RR. AE. C.

DEMETRIVS II.

Antigoni Gonatae ex Phila filius V. C. 512 paternum regnum adit, illudque retinet usque ad annum V. C. 523.

Vxor *Phthia* Alexandri Epirotae filia, e qua natus Philippus V.

Numi:

ΒΑΣΙ. *Galea criſtata.* ✕ *Monogramma conſtans, ut videtur, literis* ΔΗΜΗΤΡ. *intra ſcuta Macedonica.* AE. II. (Wilde tab. III. n. 19. Muſ. Caeſ. Pellerin Addit. p. 52.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Galea criſtata.* ✕ *Aſtrum inter ſcuta Macedonica.* AE. III. (Neumann.)

Si monogramma memoratum recte in ſuas literas reſolvitur, dubium non eſt, ſimiles numos huic Demetrio eſſe tribuendos, quoniam, ut ſaepe diximus, corona ex ſcutis Macedonicis contexta regum poſteriorum eſt. Eidem ſuccurrit numus alter plene ſcripto regis nomine.

AE. RR.

ANTIGONVS II. Doſon.

Judicio Reineccii natus Alcyoneo, qui fuit filius Antigoni Gonatae ex concubina, Philippo Demetrii II. filio adhuc impu-

---

n). Plutarch. in Pyrrho p. 389. o) in Ερωτικῳ p. 760. p) in Mil. glor. Act. IV. ſc. IV. v. 42. q) in Eumene p. 588. r) Cap. 16.

beri datus primum tutor, ſubinde propter virtutis opinionem rex proclamatur. Inita cum Achaeis ſocietate in Cleomenem Spartae regem arma movet, et quod hactenus nemini conceſſum, Spartam ipſam expugnat, et omiſſa omni vindicta libertate iterum donat. Poſt multa praeclare ac liberaliter facta in bello adverſum barbaros ex ſanguinis profluvio obit V. C. 533. Per convicium dictum Δωσωνα, tradit Plutarchus, quia, quod promiſerat, non repraeſentavit *).

N u m i :

Hi vix dignoſcuntur, niſi forte aliqui, quos in Antigono Gonata, aut in aeneis Alexandri M. deſcripſeram, huc pertinent.

PHILIPPVS V.

Demetrii II. filius, quod Graecas civitates atrocius vexaverat, et cum Hannibale foedus iniverat, colliſus cum Romanis a T. Quinctio Flaminino ad Cynoscephalas debellatur. Moerore exſtinguitur, quod filium Demetrium ficto crimine a fratre Perſeo delatum mori juſſit, V. C. 575.

N u m i :

Caput regis diadematum. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Pallas gradiens d. fulmen vibrat, ſ. clypeum, in area monogramma.* AR. I. (Muſ. Theup.)

Averſam ſimilem mox in Antigono Gonata vidimus.

*

Caput regis diadematum modeſte barbatum. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Clava intra coronam quernam.* AR. fere I. et II. (Muſ. Caeſ. Pembrock P. II. tab. 54.) In alio: *Hercules ſtans d. cornu, ſ. clavam, et exuvias leonis.* AR. II. (Pellerin.)

Caput Jovis, pone ſignum incuſum Hermam referens. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Hercules nudus gradiens d. clavam ſuper humero, ſ. exuvias leonis.* AE. II. (Seſtini Lettere P. II. p. 108.)

* * *

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput exeunte, pone harpa, intra ſcuta Macedonica. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Clava intra coronam.* AR. I. (Pembrock l. c.)

Eadem adverſa. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Galea, cui imminet aſtrum.* AE. III. (Pellerin Additions p. 53.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput exeunte. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Harpa intra coronam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile tectum galea alata. Ӿ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Equus currens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput exeunte, pone harpa. Ӿ ΒΑ. ΦΙ. *Aquila arboris trunco inſiſtens.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Omnes hi numi typos offerunt, qui ad Perſeum Jovis et Danaes filium, ejusque

*) in Aemil. c. 8. et in Coriolano.

hiſtoriam pertinent. In eorum antica comparet ipſe tectus galea, quae eſt Ἀϊδος κυνη, *Orci galea*, adſtitutis praeterea aliis et harpa ſibi a Mercurio permiſſis, cum in Gorgonas proficiſceretur. Simillima galea tegitur Perſeus in numis Iconii Lycaoniae, Aegarum Ciliciae, et Amphipolis Macedoniae. Ad haec comprobanda nolo repetere, quae olim ad numos ſimiles apud Sinopen Paphlagoniae et Iconium Lycaoniae ſignatos liberaliter ſum commentatus [t]), quae omnia ad praeſentes quoque numos illuſtrandos valent, quibus in commentariis oſtendi etiam, quam longe a ſcopo hactenus aberraverint ii, qui hos Philippi numos explicandos ſibi ſumpſere. Etenim Haymius capita, quae ſunt in numis III. et V., dixit eſſe Philippi Amyntae, galeam, qua ea teguntur, eſſe cauſiam Macedonum, de qua egi in *Antigono* II., harpam pro cultro victimario habuit in taurobolii ſacris uſitato etc. [u]) In eadem ſententia fuit Froelichius [x]), utriusque viri eruditi errori praeludente Cl. de Boze [y]). Quin ipſe adhuc Pellerinius in poſtremo ſuo opuſculo, quod *Additions* inſcripſit, caput galeatum, quod numus II. exhibet, dixit eſſe ipſius Philippi Demetrii II. filii. Nihil vero in his numis certius Perſeum comprobat, quam harpa, enſis genus, nonniſi Perſeo, atque, ut in Valeriani Aug. numis comprobabimus, Saturno proprium, cujus qui volet formam ad omnes apices deſcriptam noſſe, adeat Achillem Tatium [z]). Aquila, quae in nonnullis averſam facit, ad Jovem utique Perſei parentem refertur, quae omnia Perſei attributa binis verſibus complexus eſt Nonnus [a]):

Και κυνεην Αϊδαο φερων, και Παλλαδος ἁρπην,
Και πτερον Ἑρμαωνος ἐχων, και Ζηνα τοκηα.
Et galeam Orci geſtans, et Palladis harpen,
Et alas Mercurii habens, et Jovem parentem.

At modo, quid Philippo cum Perſeo heroe, expediendum. Reges Macedoniae voluiſſe videri per Caranum Argivum ab Argivis et Perſeo deſcendere, multi tradidere. Eos ſane facile cum Perſeo connectemus, cum ſecundum Diodorum Hercules ipſe, a quo genus duxere, Perſeum in majoribus numeraverit [b]). Etenim mater Herculis Alcmena, hujus pater Electryon, hujus Perſeus [c]). Et ſecundum haec jure Admetus Herculem ſic appellat apud Euripidem [d]):

Χαιρ᾽ ὠ Διος παι, Περσεως τ᾽ ἀφ᾽ αἱματος,
Salve, o Jovis fili, et a Perſei ſanguine prognate.

Atque haec cauſa eſt, cur Alcmena ab Euripide vocetur νυμφα Περσηϊς, *Virgo ex Perſei genere* [e]), et a Theocrito

t) Num. vet. p. 172. et 271. u) Theſ. Brit. T. II. p. m. 11, et 18. x) Not. elem. p. 143. y) B. L. T. II. p. 443 z) Erot. L. III. c. 7. a) Dionyſ. L. XXV. v. 55. b) L. IV. §. 9. c) Diodor. l. c. Schol. Euripid. in Hecuba v. 884. d) in Alceſt. v. 509. e) Herc. fur. v. 801.

περσηϊὸν ἁιμα, *Perſei ſanguis*, [f]) et Achilles Tatius Perſeum et Herculem dicat *Αργειȣς δυο συγγενεις*, *Argivos duos conſanguineos.* [g]) Non igitur fallax Plinius, qui Perſeum in Alexandri M. atavis putat, [h]) nam et teſte Arriano [i]) huic Macedonum regi quaedam exſtitit cum Perſeo et Hercule aemulatio, quod ab utroque genus duceret. Alibi narrat idem, [k]) Alexandrum Mallenſibus Ciliciae tributum remiſiſſe, quod hi Argivorum eſſent coloni, ipſeque ab Heraclidis Argivis oriundum ſe perhiberet. Neque vero recens haec fuit Pellaei juvenis ambitio; jam enim et Alexander I. Macedoniae rex, cum certaturus in Olympia prohiberetur a Graecis, quod barbarus eſſet, Argivum ſe palam profeſſus eſt. [l]) Jure igitur Philippum Amyntae ſic adloquitur Iſocrates: [m]) *Αργος μεν γαρ ἐστι σοι πατρις, ἡς δικαιον τοσαυτην σε ποιεισθαι προνοιαν, ὁσην περ των γονεων των σαυτȣ. Argos quidem tibi patria eſt, cui eandem te curam, quam tuis ipſius parentibus, impendere aequum eſt.* Fuiſſe Perſeum Argivorum regem, et apud Argos eximie cultum, quis ignorat? Quare et in Argorum numo, qui eſt in muſeo Caeſareo, fingitur aquila harpae inſiſtens; nimirum, ut in numis Philippi mox deſcriptis, harpa refertur ad Perſeum, aquila ad ejus patrem Jovem.

Sed enim, inquies, quid haec per Caranum a Perſeo petita ſtirps ad Philippum noſtrum, quando Caranidarum genus cum Alexandri M. ſobole exſtinctum eſt? Iſtuc ibam. Si fides Polybio, [n]) tanta ejus fuit arrogantia, ut non contentus nobili ſtirpe, quae jam inde ab Antigono Aſiae rege titulo regio conſpicua fuit, plurimum tamen adlaboraret, ut de Alexandri et Philippi genere videretur prognatus. Iſtud cum perſuadere voluit, ultro genus ſuum cum Perſeo et Argivis copulavit, atque hinc factum, ut, cum idem Philippus Argos veniſſet, curatio Heraeorum et Nemeorum ſuffragiis populi ad eum deferretur, quia, ut addit Livius, qui haec perhibet, [o]) *ſe Macedonum reges ex ea civitate oriundos referunt*, quod et Argivis creditum infra commemorat. [p]) Ac denique ne per ſolam ambitionem in Caranidarum ſe ſtirpem intruſiſſe videatur Philippus, veriſimile eſt, Antigoni quoque genus, etſi non eadem cum Alexandro M. ſtirpe, ab Heraclidis Temenidis deſcendiſſe, de quo vide prolixe diſputantem Reinerum Reineccium. [q]) Ergo ne cui eſſet praeclarum ſuum genus ignotum, ceu Alexander Herculem, ſic is Perſeum in moneta ſua propoſuit, cujus nempe abnepos eſſet, quae inſania ſtirpem a Perſeo uſque deducendi non modo hac aetate, ſed multo etiam poſteriore inhaeſit iis, qui Argivi domo fuere. Ita enim leges in marmore, quod edidit Maffeius: [r]) *ἁ*

---

f) Idyll. XXIV. v. 72. g) Erot. L. III. c. 6. h) L. XV. § 13. i) L. III. c. 3. k) L. II. c. 5. l) Herodot. L. V. c. 22. m) Orat. ad Philipp. n) L. V. c. 10. o) L. XXVII. c. 30. p) L. XXXII. c. 22. q) pag. 99. r) Mus. Veron. p. XLIII.

πολις ἁ των Αργειων Τ. Στατιλιον Λαμπριε υἱον Τιμοκρατη Μεμμιανον, ΠΕΡΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣΚΟΥΡΩΝ ΑΠΟΓΟΝΟΝ κ. τ. λ. *Vrbs Argivorum T. Statilium Lampriae filium Timocratem Memmianum, PERSEI ET DIOSCVRORVM ABNEPOTEM etc.* quod ante Hadriani imperium non fuiſſe dedicatum liquet, quia in eo mentio fit ludorum Αντινοειων ἐν Μαντινεια, *Antinoiorum Mantineae.* Denique obſervandum et iſtud, quod quemadmodum Alexander M. filium ab Hercule generis auctore Herculem, ita ſuum Philippus a Perſeo Perſeum appellavit.

In numo II. habetur hinc caput Perſei, inde galea aſtrifera, verius pileus Dioſcurorum. Nimirum ut in citato marmore Maffeiano Statilius Argivus dicitur Perſei et Dioscurorum abnepos, ita eodem jure Philippus Dioſcuros in majoribus ponit, et publice obſervat. Dioscuros quidem apud Lacones ortos vetus fama prodidit, verum fuiſſe Lacones Argivis cognatos alias probavi. s)

* * *

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. ☓ ΒΑ. ΦΙ. *Vir nudus eques lento greſſu d. elata.* AE. III. (Mus. Caes.) In alio: *Duo capri decumbentes.* AE. II. (Mus. Caes. Theup.)

Caput Herculis barbatum eodem cultu ☓ ΒΑ. ΦΙ. *Pallas gradiens d. haſtam intorquet, ſ. clypeum.* AE. III. (Mus. Caes.)

Vide alios cum ΒΑ. Φ. in muſeo Caeſareo.

Vidimus ſupra in numo hujus Philippi certo epigraphen ΒΑ. ΦΙ. Videbimus item in moneta Perſei numum, qui typo ſimillimus eſt priori ex his deſcripto, addito etiam ſolo ΒΑ. ΠΕ. Quare dubium non eſt, numos omnes ſic inſcriptos eſſe hujus Philippi.

* * *

Caput juvenile radiatum. ☓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. *Fulmen intra quernam, ſuperne monogramma* ΔΙ. AE. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc alii Philippo Syriae regi, alii huic noſtro tribuunt. Auctor muſei Theupoli eum Andriſco, ſeu Pſeudo-Philippo, qui exacto Perſeo Macedoniam turbavit, largitur. Iſtud certum, Macedoniae potius id genus numos tribuendos propter monogramma ΔΙ. in Macedonum moneta obvium, et habeo auctorem gravem Couſineryum, eos frequentes reperiri in Macedonia.

AR. RR. AE. C.

PERSEVS.

Philippi V. filius, patre in fratris Demetrii caedem inducto, in quem Macedonum ſtudia inclinaverant, regnum adeptus, quod Romanis, eorumque ſociis infenſum ſe ubique praeberet, ab his bello petitus apud Pydnam a L. Aemilio Paullo vincitur, captusque in inſula Samothrace cum filiis Philippo, et Alexandro, et filia Romam in triumphum abducitur V. C. 586, cum regnum in

s) Num. vet. p. 79.

annum XI tenuiſſet. Macedonia in provinciam redigitur, rex Albae in libera cuſtodia conſeneſcit, de quo vide praecipue Diodorum. t) Alii inedia vitam finiviſſe tradunt.

Numi.

Caput diadematum modeſte barbatum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΣΕΩΣ. *Aquila fulmini inſiſtens intra coronam quernam, per aream varia monogrammata.* AV. I. (Mus. M. Ducis. AR. I. (Mus. Caes.)

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput exeunte, pone harpa. ☧ ΒΑ. ΠΕΡ. (*poſterior vox in monogrammate.*) *Aquila trunco arboris inſiſtens.* AE. III. (Mus. Caes. Lieb. p. 107.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. ☧ ΒΑ. ΠΕ. *Vir nudus eques lente greſſu d. elata.* AE. III. (Pellerin.)

Omnes hos numos in moneta patris explicatos reperies.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

T H E S S A L I A.

Regio, ut urbium antiquae famae, ita et numorum ferax. Ex his aureus hactenus nullus compertus. Argentei prae aeneis frequentiores. Generatim moneta, quae ubivis gentium ante Philippum Amyntae feriri ſolebat, ſi Italiam mediam demas, pleraque argentea fuit. Revera argentei urbium Theſſaliae ſatis remotam aetatem redolent. Ab eodem Philippo Theſſalia Macedonibus ſervire coacta, ejus urbes ſive per impotentiam, ſive amiſſis per mutatam reip. formam juribus ceſſavere ſignare monetam eo tempore, quo maxime monetae aeneae uſus invaluit.

Typus in ejus urbium numis frequentior *equus.* Theſſalorum rei equeſtris ſtudium a veteribus in paucis celebratum, et tam antiqui nominis, ut cum fabulis connectatur. His docemur, primum ſonipedem in Theſſalia prognatum, et ab ejus incolis Lapithis edomitum: u) ex quo ortam de Centauris Theſſalis fabulam conjicit Palaephatus. x) Satis conſtat, Philippum Amyntae non ob aliam magis cauſam ejus regionis occupandae flagraſſe cupiditate, quam ut exercitui ſuo robur Theſſalorum equitum adjungeret. y) Et vero ex monitu oraculi teſte ſcholiaſta Homeri z) primas laudes tulere

Ἱπποι Θεσσαλικοι, Λακεδαιμονιαι τε γυναικες,
Ανδρες θ', οἱ πινουσιν ὑδωρ καλης Αρεθουσης.

Equi Theſſalici, et Lacedaemoniae mulieres,
Virique, qui bibunt aquam pulchrae Arethuſae.

t) L. XXXI. Eclog. 2. u) Lucan. L. VI. 396. x) de Incredib. §. 1. y) Iuſtin. L. VII. c. 6. z) ad Il. B. V. 763.

At proprius unis Theſſalis typus eſt: in adverſa *equus*, in averſa *vir nudus pileo a tergo pendente, qui ferocientem taurum cornibus retinet*. Eſt hic hactenus cognitus ex numis Lariſſae, Pelinnae, Perrhaebiae, Pharcadonis, Pherarum, Triccae. Cenſuit Liebeus, [a]) eo exhiberi Herculem tauri, vel Acheloi domitorem. At pileus a tergo pendens, isque Theſſalicus, ut dicetur infra in numis Lariſſae, hominem agreſtem facit rei paſtoritiae vacantem, quo ſtudio longe excelluiſſe Theſſalos, notum, niſi quis velit typum ad veterem fabulam vocare, quam prodidere Palaephatus, [b]) et Servius, [c]) regnante Ixione cum ferocientes tauri omnia late vaſtarent, adverſum eos egreſſos juvenes Theſſalos, cum urgere feras non deſiſterent, dictos *Centauros*, ὁτι τϐς ταυρϐς κατεκεντϐν, *quod tauros ſtimulis exagitaſſent*, unde nata Centaurorum fabula. Cum dixi, equum et taurum frequenter in Theſſalorum moneta typos facere, commode occurrit, quod de iis Aegiſthus apud Euripidem praedicat: [d])

Εκ των καλων κομπϐσι τοισι Θεσσαλοις
Ειναι τοδ', ὁςις ταυρον ἀρταμει καλως,
Ιππϐς τ' ὀχμαζει.

Inter praeclara facinora jactant apud Theſſalos
Hoc eſſe, quisquis taurum diſſecat recte,
Et equos regit perite.

De Theſſalorum tauros domandi, et cum iis pugnandi p ritia, tum etiam de agone, qui ταυροκαθαψια appellabatur, vide doctiſſimum Prideaux ad marmor, quod eſt in Oxonienſibus XXXVII., varias vero hujus exercitii imagines offerunt numi contorniati.

Imperatorii urbium, quod mirum, ſaltem certi non habentur, niſi communi Theſſaliae nomine.

Autonomi.

Caput equi cum freno. ✠ ΘΕ. *Planta.* AR. IV. (Mus. Caes.)

Ex hactenus editis Theſſalorum nomine numus hic videtur antiquiſſimus. Cum ſimili typo exſtant numi Scotuſſae, ex quo efficitur, numum hunc non ad Thebas, ut viſum Froelichio, [e]) aut aliam urbem ab his literis incipientem, ſed ad Theſſalos pertinere. Typus item equi nequaquam Boeoticus, ſed Theſſalicus eſt.

*

Caput Jovis laur., in aliis querna redimitum, addito nonnunquam magiſtratu. ✠ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Pallas gradiens pendentibus ex humero alis d. haſtam intorquet, ſ. clypeum praetendit; adſtituuntur plerumque duo magiſtratus.* AR. II.

Obvii ſunt id genus numi. De Pallade, hoc, quem deſcripſi, cultu incedente nonnihil commemorandum. Ea conſtanter in his numis fingitur dependente utrinque a collo et humero ala. Phaenomenon illud commonefecit ejus, quod praeter plures alios grammaticos veteres refert Suidas

a) Goth. num. p. 206. b) l. c. c) ad Georg. III. 115. d) in Electra v. 815. e) Cimel. Vind. p. XXXVIII.

Θετταλικαι πτερυγες. Τȣτο ἐιρηται δια το πτερυγιον ἐχειν τας Θετταλικας χλαμυδας, ἁιπερ ἐισιν ἁι ἑκατερωθεν γωνιαι, δια το ἐοικεναι πτερυξι. *Theſſalicae alae. Hoc dictum, quia Theſſalicae chlamydes utrinque angulos quosdam habent, qui alis ſimiles ſunt,* viſumque, angulos hos in his Theſſalorum numis a Palladis humero pendentes revera eſſe illud, quod Suidas *alas Theſſalicas* appellat, atque iſtud tanto magis, quod eodem cultu frequens eſt Pallas in numis urbium et regum Macedoniae, ut Demetrii I., Pyrrhi, ejusque filii Alexandri, qui ipſe quoque Macedoniam aliquamdiu tenuit, aliorumque. Praeterea dubium non videtur, Palladem hanc in his Theſſalorum et Macedonum numis eſſe *Itonidem*, ſic dictam ab Itone Theſſaliae urbe, ab ipſis Macedonum regibus eximie obſervatam, quod olim comprobavi.[f]) Animadvertere tamen hoc loco juvat, faſciam a collo ad utrumque latus dependentem non Palladi modo, ſed aliis quoque diis in numis, iisque vetuſtiſſimis tribui. Simile indumentum jactat Neptunus in antiquiſſimis numis Poſidoniae, alter item in numis Demetrii I. Macedonis, ſimulque obvolutam eo ſiniſtram velut ſcutum objicit, quod penitius expendant ii, qui in rem veſtiariam deorum inquirunt. Ceterum dum Palladem ſic cultam Theſſalicam appello, nequaquam intelligi volo, eam ſic in ſolis Theſſaliae numis comparere, nam et talem objiciunt numi Syracuſarum, Athenienſium, et regum Syriae, ſed quod ſic in Theſſalorum numis eſt frequentius obvia. Ita et clypeos certa lege in orbem diſpoſitos vocamus Macedonicos, quamvis hi, ut in Macedonia obſervavimus, etiam in aliarum extra Macedoniam urbium numis compareant, et triquetram dicimus Siculam, etſi haec in Sueſſae, Veliae, quin et Selges numis occurrit.

* * *

ΟΜΟΝΟΙΑ. *Caput muliebre laur.* ✠ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΡΩΜ. *Equus liber currens* AE. III. (Pellerin.)

Nexum cum Roma indicat numus hic et propoſitam Theſſalis cum gente orbis principe *concordiam.* Videtur pars hujus numi antica adludere ad beneficium, quo J. Caeſar poſt victoriam Pharſalicam Theſſalis libertatem dedit.[g]) *AR. C. AE. RR.*

Imperatorii.

Ab Auguſto in familiam usque Gallieni porriguntur. (Mus. Caes. Pellerin, Theup.)

Epigraphe: in numis ſub Auguſto et Tiberio ſignatis eſt: ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΗΩΝ, (Pellerin Rec. III. p. 200.) nempe capto honoris vocabulo ab Auguſto. Fuiſſe Theſſalos promeritos, ut illis Auguſteo nomine gloriari liceret, tanto magis miror, quod imperante Auguſto grave adiverunt diſcrimen propterea, quod Petraeum vivum cremaverant.[h]) Inſolentior formula: ΔΟΜΙΤΙΑ-

f) Num. vet. p. 104.

g) Plut. in Caes. c. 48.

h) Plut. de praecept. reip. gerend. p. 815.

ΝΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ, vel ΑΔΡΙΑΝΟΝ. ΚΑΙϹΑΡΑ. ΘΕϹϹΑΛΟΙ, (Pellerin. Muſ. princ. Waldeck.) Deinceps conſtanter: ΚΟΙΝΟΝ. ΘΕϹϹΑΛΩΝ.

Typus potior: *Pallas haſtam intorquens*, reliqui obvii. In numo Auguſti: *Apollo Actius praegrandi lyra canens*, quem ex muſeo Caeſareo alias edidi. [i])

Magiſtratus praetor: ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ, *in numis* Auguſti et Liviae. (Muſ. Caeſ. Pellerin l. c.) ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΑΥ..ΚΟΥΡΟΥ. vel ΛΥΚΟΥ. ΤΟ. Β. in numis D. Auguſti, et Juliae Aug. (Pellerin l. c.) Eſſe hunc praetorem proprium urbis magiſtratum, in qua numi hi cuſi ſunt, non propraetorem Romanum, arguunt nomina Graeca, quod jam vidit Pellerinius.

Literae ſolitariae Α. Γ. Δ. etc. jam ab Auguſto uſque ad Gallienum.

AE. C.

AENIANES.

Autonomi exſtant cum argentei, tum aenei, inſcripti ΑΙΝΙΑΝΩΝ, vel ΑΙΝΑΝΙΕΩΝ plerumque typo *viri ſeminudi haſtam ejaculantis*, etiam *vaſis*, quos promulgavit Pellerinius. (Rec. I. tab. XIII. et XXVI.) Populus Aenianum nomine, aut quod huic adfine eſt, varias Graeciae plagas inhabitavit mutatis varia aetate ſedibus, quod jam advertit Plutarchus. [k]) Ergo ii, aut eorum pars in Theſſalia verſus ſinum Maliacum, in Perrhaebia, in Moloſſide, et Aetolia conſediſſe leguntur, dicti *Aenianes*, *Aenianes*, *Aenienſes*. Vtrum Pellerinius numos ſimiles recte per Aenianes Aetoliae, vel Acarnaniae, vel Theſſaliae diſtribuerit, dubito.

AR. RR. AE. RRR.

ARNA.

Mediobarbus, et auctor muſei Theupoli huic Theſſaliae urbi largiti ſunt numos Treboniani, quorum averſa inſcribitur ARNASI. Verum vocabulum illud ſanum interpretem nactum nondum eſt, de quo copioſius agam in numis hujus Auguſti.

ATRAX.

Mediterranea ad Peneum.

Caput muliebre. ℞ ΑΤΡΑΓΙΟΝ, *Equus.* AR. III. (Pellerin, Pembrock.)

Equus currens. ℞ ΑΤ. (*in monogrammate.*) *intra lauream. AR. III.* (a me editus ex muſ. Savorgnan Num. vet. p. 85.)

AR. RRR.

CRANNON.

In Pelasgiotide.

Protome juvenilis pileata. ℞ ΚΡΑΝΝΩΝΙΩ — *Vir pileatus in citato equo.* AE. I. (Pembrock.)

Caput Jovis laur. ℞ ΚΡΑ. *Similis typus.* AE. III. (Haym T. II. p. 147.)

Vtriusque faciei typus in Theſſaliam et paſtoritiam et equeſtrem invitat. Stra-

---

i) Sylloge I. p. 26. k) Quaeſt. Graec. 13 et 26.

boni dicitur Κρανων, ſed et nonnullis geminato N ſcribitur. Gentile *Cranonius* apud Livium recte cum numi ſcriptura conſpirat.

* * *

Caput Jovis laur. Ӿ ΚΡΑΝΝΟΥ.ΕΦΥΡ. *Curriculum, cui impoſitum vas, utrique rotae inſiſtit avis.* AE. III. (Haym T. II. p. 147.)

Eques pileatus citato curſu. Ӿ ΚΡΑΝΝΟ. *Curriculum, cui impoſita diota, utrique rotae inſiſtit avis.* AE. III. (Ibid.)

Inſignes hos numos praeclare explicat Haymius ex Antigono Caryſtio, perhibente, l) in tabulis Crannoniorum hoſpitalibus, cum inſigne urbis ſubjicitur, pingi ſolitos δυο κορακας ἐφ' ἁμαξης χαλκης, *duos corvos ſuper aereo curru*; atque iſtud propterea, quia duobus plures nunquam ibi conſpiciuntur. Addit, cum magna eſt ſiccitas, eum currum pulſari, et ſic pluvias impetrari. Singulare eſt etiam ΚΡΑΝΝΟΥ. ΕΦΥΡ. numi prioris. Narrat Strabo, idque Homeri auctoritate confirmat, Crannonios dictos quoque fuiſſe *Ephyros.* m). Ex his idem docent Euſtathius et Stephanus.

AE. RRRR.

CTEMENAE.

Huic oppido, haeſitans tamen, argenteum tribuit Pellerinius inſcriptum KTH. at eum eſſe Sinopes Paphlagoniae, ſuo loco docebitur. Alium inſcriptum ΚΤΙΜΕΝΟϹ. ΑΝΙΝΗϹΙΟΙϹ, et huc perperam vocatum vide in Anineſo Lydiae.

DEMETRIAS.

Maritima ad ſinum Pagaſaeum. Teſte Strabone opus Demetrii Poliorcetae, qui Pagaſarum, Iolci, aliarumque in proximo ſitarum incolas in hanc contraxit.

Caput Dianae. Ӿ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. *Navis.* AR. III. (Pellerin.)

Fuit Demetrias navale, quin aliquamdiu et regia regum Macedoniae, ut tradit Strabo.

AR. RRRR.

Cum nomine *regis* Demetrii numum edidit Goltzius, (in Graecia.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Neptunus nudus tridentem intorquet.* Ӿ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. *Victoria ſuper navi currens.* AV.

Simillimos ex auro et argento, niſi quod nomen populi in his abeſt, ſupra in moneta Demetrii I. recenſui. Forte et in hoc vocabulum ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ a Goltzio his artibus adſueto additum fuit.

DEMETRIAS SACRA.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. Ӿ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Victoria gradiens.* In alio: *Fortuna ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Caput virile nudum. Ӿ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Mulier capite turrito rupi*

l) Hiſt. mirab. c. 15.

m) L. VII. p. m. 508, et L. IX. p. 674.

inſidens, d. extenta, ſubtus fluvius emergens. AE. II. (Hunter, Pellerin.)

Caput virile laur. ✕. ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Vir nudus ſtans d. haſtam.* AE. III. (Hunter, Haym T. II. p. 124.) His addendus

Imperatorius:

ΘΕΟC. CEB - - *Caput Auguſti nudum.* ✕ - - ΤΡΙΕΩΝ. ΤΗC. ΙΕΡΑC. *Victoria gradiens* (Haym T. II. p. m. 221.)

Haymius numos Demetriadis, qui ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ addunt, eſſe Sicyonis edixit, quae, teſte Diodoro cauſa illuſtrium beneficiorum a rege Demetrio ſe Demetriadem vocavit. Non adriſit iſtud Pellerinio ea potiſſimum de cauſa, quia temporarium tantum iſtud nomen fuit, ac paullo poſt abjectum [n]), neque adeo dubitavit, eos Theſſalicae huic Demetriadi largiri. At enim multa ſunt, quae me ab adſignanda his numis urbe Europaea abſtinent. Nam primum epigraphes modus: ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, Europaeus non eſt. Novi, Nicopolin Epiri et Epidaurum in numis dictas ΙΕΡΑΣ, verum in his legas tantum: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΙΕΡΑ, vel ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ. Quod ſi quis Lariſſam Theſſaliae objiciat, cujus praetenditur numus inſcriptus: ΛΑΡΙΣΣΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, is noverit, etiam hunc a me ex Theſſaliae finibus extorrem fieri, ad Lariſſaeos Seleucidis repedare juſſum. Adde, ſcripturam ſic ab Aquilone in meridiem tendentem, et in plures verſus parallelos diviſam, qualem hi numi ſiſtunt, verum eſſe monetae Syrae, vel Ciliciae characterem. Nihil vero luculentius, eſſe hos numos Aſiae, et quidem in Orientem vergentis, comprobat, quam typi eorumque modi. Caput muliebre hoc turrium cultu certus iterum eſt character Syriae et Ciliciae. At quod me praecipue permovit, ut Demetriadem Theſſalicam reſpuerem, eſt urbis genius ſaxo inſidens emergente ſubtus fluvio, quem modum in nullo urbis Europaeae numo reperias, at frequentiſſime in numis Syriae late ſumptae, tum Ciliciae, et finitimi tractus. Denique nullo teſtimonio conſtat, Demetriadem Theſſaliae dictam fuiſſe *ſacram*, et quod amplius eſt, Demetrias haec ſola eſſet Theſſalicarum urbium, quae cum imperatoris capite numos feriiſſet, etſi hujus generis habeamus complures, ſed communi ΘΕΣΣΑΛΩΝ nomine inſignes. Atque hae, ſimilesve rationes in cauſa fuerint, cur illuſtris Combius Demetriadem aliam a Theſſalica diverſam reſpexerit.

At vero quae haec Demetrias? Combius Demetriadem adſignat in Aſſyria ſitam. Sed ab hac, ut verum fatear, graves me rationes abſterrent. Praeterquam enim quod Aſſyria extra cyclum numismaticum poſita eſt, ſi Parthicorum, et paucorum aliorum regum numos demas, jam iſtud ſolum Demetriadem Aſſyriae excludit, quod in his numis habemus caput Auguſti, cui Aſſyria nunquam paruit. Certum vero Auguſtum non modo habemus in citato imperatorio, ſed eum agnoſco etiam in citatis autonomis, in quorum antica dixi eſſe

n) Rec. I. p. 163.

caput virile nudum. At quam, inquies, dabis Demetriadem aliam, qui jam tres faſtidis? Ajo, me iſtud ignorare, at non propterea, quod iſtud ignoro, numi hi erunt hujus, aut illius Demetriadis. Ajo etiam ex cauſis, quas propoſui, eſſe Demetriadis cujuspiam in Syria vel Cilicia ſitae. At nulla apud veteres mentio urbis intra hos fines ſic dictae. Verum an non et hi reticuerunt, ut innumera alia exempla omittam, Nicopolin in Seleucide ſitam, quam tamen numi NЄΙΚΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΤΗC. CЄΛЄΥΚΙΔΟC. ΙЄΡΑC. absque dubio ſtatuunt? Si numos inſcriptos ORRA propter adjectas unciarum notas Italicos ſtatuimus, etſi Orrae in Italia ſitae nemo ſcriptorum meminerit, an verebimur, numos, qui aeque certa offerunt monetae Syrae criteria, urbi Syrae tribuere? Quid quod conſtat, multis per Syriam et Ciliciam urbibus duplex fuiſſe nomen, novo alio a Syromacedonibus indito, quas inter fuerit noſtra quoque Demetrias, ſic dicta haud dubie a Demetrio aliquo ex Syriae regibus, quae paullo poſt nomen adſcititium abrogaverit, quo modo Sicyon Achaiae, propter Demetrii Antigoni filii beneficia Demetrias dicta, non multo poſt ad vetus ſuum nomen rediit o). Ea, quae disputavi, confirmavit nuper teſtimonium Seſtini, narrantis, ſibi horum ſimilem ex vicinia Damaſci adlatum p).

AE. RRRR.

ETHNESTAE.

Populus Theſſaliae uni Stephano proditus. *Autonomum* argenteum ΕΘΝΕΣΤΑΙΩΝ edidit Goltzius, ſed ſatis per ſe monet typus, eſſe Athenienſium numum.

GOMPHI.

In Eſtiaeotide.

Caput adverſum Meduſae paſſis crinibus. ✠ ΓΟΜΦΕΩΝ. *Juppiter ſedens d. fulmen, ſ. haſtam.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

GYRTON.

In Pelasgiotide.

Numi ΓΥΡΤΩΝΙΩΝ typo *equi gradientis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

AE. RR.

HERACLEA TRACHIN.

In Phthiotide ad ſinum Maliacum.

Autonomos prodidit Goltzius:

Caput Herculis. ✠ ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΤΡΑΧΙΝΙΩΝ. *Hercules leonis exuviis inſidens.* AE.

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* ✠ ΤΡΑΧ. *Pegaſus volans.* AV.

Horum ſimiles complures vidi in omni metallo et inſoliti ponderis, quos eſſe ſpurios omnes deprehendi, quos inter referendum etiam cenſeo aureum adpendentem grana 665, vel XII. noſtrates aureos, quem editum video in opere: *Catalogue raiſonné* edito Lipſiae 1774. pag. 62. Ejus auctor eruditus ac modeſtus etſi affabre elaboratum, et ad veterem modum plane exactum contendat, non tamen audet candide antiquum pro-

o) Diodor. Sic. L. XX. §. 102. p) Lettere p. 49.

fiteri, reclamantibus pluribus, qui videre. Similem ſe quoque vidiſſe teſtatur Harduinus q), an genuinum?

HIPPIAS.

Vide *Phalanna* ejusdem Theſſaliae.

HOMOLIVM.

In Magneſia. V. Stephanum.

Caput Vulcani pileo ſolito tectum. ✠ ΟΜΟΛΙΕΩΝ. *Serpens in ſpiras contortus.* AE. III. Sunt bini in muſeo Caeſareo.

AE. RRR.

LAMIA.

Ad fretum Euboeae et ſinum Maliacum, pars Malienſium, quin ſecundum Scylacem Malienſium caput, quod et numis ipſis comprobatur, nam Malienſium et Lamiae numi typos habent ſimillimos. Ipſa Lamia celebre nomen adepta a bello Lamiaco, quod poſt Alexandri M. mortem adverſus Antipatrum Macedoniae praefectum moverunt Graeci ad recuperandam libertatem.

ΛΑ. *Diota.* ✠ *Tripus intra quadratum incuſum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Eſt hic Lamiae antiquiſſimus mihi cognitus. Diotam ſimilis formae omnes Lamiae argentei numi, ut et Malienſium exhibent.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ✠ ΛΑΜΙΕΩΝ. *Diota adſtituto vaſe monoto minore.* AR. III. IV. (Muſ. Caeſ.)

* * *

In aeneis eodem modo inſcriptis vel perinde eſt *diota*, vel: *Vir nudus flexo genu ſagittam emittens.* (Pellerin.)

AR. R. AE. RRR.

LAPITHAE.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΣΩΤΗΡ. *Caput Apollinis laur., juxta aſtrum.* ✠ ΛΑΠΙΠΙΘΩΝ. *Lyra intra lauream, ſuperne variae literae.* AR. I. (Pellerin. Rec. I. p. 167. Theupoli.) AE. II. (Muſ. Caeſ. Beger etc.)

Hos numos plerique tribuunt Lapithis Theſſaliae populo, qui circum Pindum et Othryn ſedes habuere, verum haec gens magis poetis, quam hiſtoricis cognita. Fuit tamen in eadem Theſſalia teſte Stephano Λαπιθη πολις, ad quam referri poſſent hi numi. Verum et haec urbs, et populus Lapithae conſtanter Π ſimplice ſcribuntur, prima etiam ſyllaba a poetis correpta, at numi Π geminant. Quae cauſa fuit, cur Lappam Cretae urbem maluerit Patinus, quod minus veriſimile. Si nomine ΛΑΠΠΙΘΩΝ, quod vero propius, intelligendi ſunt Lapithae Theſſaliae, jure Apollinem monetae inſeruere, quia is teſte Diodoro fuit gentis conditor r). Ceterum Lapitharum numum probae antiquitatis nondum mihi videre licuit, et ejus quoque, quem ex

q) Num. urb. ill. r) L. IV. c. 69.

muſeo Caeſareo citavi, parum mihi probatur fides.

LARISSA.

In Pelasgiotide, urbs vetuſta, et cumprimis nobilis ad Peneum fl.

Vir nudus pendente retrorſum pileo taurum ferocientem cornibus retinet. ✠ ΛΑΡΙ. ΛΑΡΙ. ΛΑΡΙΣΑΙ. ΛΑΡΙΣΑΙΑ. *Equus liber currens.* AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Catal. d'Ennery.)

Vtriusque partis typi obvii ſunt in argenteis urbium Theſſaliae, ut dixi in prolegomenis ad hujus regionis numos, quae vide. Pileus, qui viro dependet, geſtamen fuit Theſſalis uſitatum ad arcendum ſolem. Narrat Dio [s]), conceſſum a Caligula in theatris uſum pileorum Theſſalicorum, ne ſolis ardore laborarent ſpectatores. Apud Sophoclem Ismenes caput tegit ἡλιοστερης κυνη Θεσσαλις, *ſolem arcens galerus Theſſalicus* [t]), et ποιμενικον πιλημα, *paſtoralem pileum* dixit Callimachus teſte ſcholiaſta Apollonii [u]).

* * *

Caput muliebre adverſum paſſis crinibus. ✠ ΛΑΡΙ. ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ. *Equus paſcens.* AR. II. III. AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput incertum. ✠ ΛΑΡΙ. *Aquila harpae inſiſtens.* AE. (Arigoni.)

Argentei hic deſcripti omnium maxime obvii. Numi alterius typus, perfrequens in numis Philippi V. et Perſei Macedoniae regum, ad heroem Perſeum aeque referendus, ex quorum numis ejus explicationem pete. Fuit vero Lariſſaeis obſervandi hujus Danaes filii juſta cauſa. Nam is in hac urbe aliquamdiu vixit, et apud hanc Acriſium avum imprudens interfecit [x]). Praeterea haec urbs vocata *Argos Pelasgicum*, ut pluribus dicemus in numis Pherarum, ex quo ſatis apparet, fuiſſe deductam Argis Argolidis coloniam, quae urbs Perſei fuit patria, et in numis ſuis eundem typum aquilae harpae inſiſtentis offert. Sane communionem inter utramque hanc urbem etiam illud probat, quod Pauſanias templum Jovis Lariſſaei apud Argos Argolidis ſtetiſſe adfirmat [y]). Quin et ipſam Argivorum arcem fuiſſe dictam Lariſſam, ait Strabo [z]), et Dionyſius Halic. ipſum Argos Peloponneſi dictum Lariſſam adſerit [a]). Ex quo conſequitur, caput muliebre paſſis crinibus, quod frequentiſſime in argenteis Lariſſae occurrit, eſſe Meduſae, cujus caedes Perſeo veteri Lariſſae incolae tam honorifica fuit. Arigonius numum alterum perperam Larinum Italiae revocavit.

* *

— ΑΡΙ. *Mulier amphoram tenens a fonte revertitur.* ✠ *Equus gradiens.* AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

Illuſtris hujus numi argumentum in moneta ſequentium Pherarum explicabitur.

---

s) L. LIX. §. 7. t) Oedip. Colon. v. 318. u) ad L. IV. v. 972. x) Pauſan. Corinth. Apollodor. L. II. c. 4. §. 4. y) Corinth. L. II. c. 24. z) L. IX. p. m. 672. a) L. [illegible] c. 21.

ΛΑΡΙΣΑ. *Mulier ſtans dexteram vultui admovet.* ✠ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Figura ſeminuda ſedens dextera ſuper caput poſita.* AE. IV. (Muſ. celſ. principis de Waldeck.)

Praeſtantiſſimus eſt hic numulus, qui, quod hactenus in Lariſſae moneta non obſervatum, Theſſaliae etiam, in qua ſita fuit, mentionem adjicit, qua obtinemus, ut de hujus numi natalibus dubitare non liceat, pluribus per tres orbis partes Lariſſis cognitis. Typorum explicationem non facile tentavero, nimium contractis in parvo numo figuris, etſi is totus nitidus et integer eſt.

* * * *

Numos inſcriptos ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ.ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ eſſe Lariſſae Seleucidis, in hac probabimus.

AR. C. AE. R.

MAGNESIA.

Vrbs cum regione cognomine intercepta ſinu Thermaico, et Pagaſaeo.

Autonomi inſcripti ΜΑΓΝΗΤΩΝ plures vulgati, at urget difficultas, qui tribuendi ſint huic Magneſiae, qui alteri in Ionia ſitae. Ii, qui Centaurum ſiſtunt, ad hanc, de qua agimus, poſſunt pertinere, quia hic typus Theſſaliae urbibus propter ſtabulantes in ea hos bimembres proprius eſt, propter quam rationem huc quoque referri poſſent numi cum equi imagine. At fallere poteſt hoc judicium, quia Magneſia Ioniae fuit hujus colonia, et quod ſaepe factum, poterat uti iisdem cum matre typis. Magneſia Ioniae certos ſuos habet numos, nimirum qui Dianam Leucophrynen, vel Junonem Samiam offerunt, vel Maeandri meminere, ut ibi dicetur. Magneſia Lydiae nunquam adſitum montem Sipylum reticet. Pellerinius huc vocat argenteum, in cujus averſa figura arcum tenens navi inſidet, nimirum propter ſimilitudinem numorum Demetriadis. Quod ſi figura haec vere eſt Apollo, ut viſum Cl. Neumanno, veriſimile eſt etiam, ea navi indicari navim Argo in ſidera relatam, ut vir eruditus ex Hygino acute conjicit [b]).

Imperatorii exſtant cum capitibus Maximini, Gordiani, et Gallieni inſcripti: ΑΡΓΩ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Navis Argo cum vectoribus Argonautis.* Hos Harduinus huic Theſſaliae Magneſiae largitur, Vaillantius Ioniae. Revera ea navis in hoc Theſſaliae tractu compacta fuit, et nominatim ea ab Ovidio *Magnetis* dicitur [c]), ſecundum quod valebit Harduini ſententia. At altera Vaillantii eo fit veriſimilior, quod, urbium Theſſalicarum nullam hactenus habemus certam monetam cum Auguſtorum capite, niſi communi Theſſaliae nomine. Argonautarum autem typo perinde gloriari potuit Magneſia Ioniae, quia fuit Theſſalicae filia.

MALIENSES.

Populus ad ſinum, qui ab hoc *Malia-*

b) Num. pop. P. II. p. 30. c) Epiſt. Her. XII. 9.

cus dictus eſt, veteribus conſtanter dictus Μηλιεις, vel Dorice Μαλιεις, unde et Livii *ager Malienſis*. Semel Pauſanias Μαλεεις d), quod librariorum culpae tribuo; nam idem in diverſis aliis locis diſerte Μαλιεις. Suſpecta etiam oratio Stephani, et talis etiam ipſa viſa erudito Blondio e) ſic differentis: ΜΑΛΙΕΤΣ πολις ἐπωνυμος των Μαλιεων. Raro occurrit urbis nomen Graecum in -ευς finiens, Μαλιευς vero dictum populum, qui tractum illum occupabat, ex plurimis habemus teſtimoniis, neque veriſimile, idem fuiſſe nomen Μαλιευς et urbi, et oppidano, ut adſerit Stephanus. Fuiſſe tamen praeter populum dictum Malienſem etiam urbem nomine adfini, praeter citatum Stephani teſtimonium videtur innuere Diodorus f). Etenim cum populos Graecos enumerat, qui poſt Alexandri M. exceſſum contra Antipatrum Macedoniae praeſidem coivere, inter eos refert etiam: Μηλιεις πλην Μαλεων, *Melienſes demptis Malenſibus*. Sed enim eſt, quod ſuſpicer, hunc Diodori locum in mendo cubare, ſanandumque legendo: Μηλιεις πλην Λαμιεων, cujus plures habeo cauſas. Jam enim in priore vocabulo peccavere codices, cum in iis aut Ηλιεις, aut Μιληεις legeretur, quibus ſana critice ſuffecit, quod oportuit, Μηλιεις. Deinde cum conſtet, Lamiam fuiſſe partem Malienſium, quin et horum caput, ut ſupra in hujus numis dictum, pronus fuit error ſcribendo Μαλεων pro Λαμιεων. Denique ſi praetenſa haec Malea auſa fuit aliud tentare, quam univerſo coetui Malienſi viſum fuit, neceſſe eſt, fuiſſe illuſtriorem quandam ejus gentis urbem, ac tum mirum, praeteritam a Strabone, Plinio, aliiſque, qui minutiſſima ejus tractus oppida recenſuere. Negligendos ergo jure puto nonnullos grammaticos ſive rudes, ſive incurios, ſive a librariis pariter corruptos, qui urbis cognominis meminere, v. g. ſcholiaſten ad Sophoclis Trachinias haec monentem g): Μηλιεις ἐθνος Θετταλικον, Μηλια δε ἡ πολις καλειται, *Melienſes gens Theſſalica, Melia vero urbs vocatur*, et ſimiliter ad Philoctetae verſum 4, in quo forte pro Μηλια legendum item Λαμια. Etiam ſcholiaſta ad Ariſtophanem h): Μηλος πολις Θεσσαλιας citato Thucydide; ſed non advertit grammaticus, Thucydidem indicato loco agere de Melo inſula. Quod vero rei caput eſt, non obſcure eruitur ex eodem Diodoro, Lamiam, quam in Malienſibus ſitam comprobant numi et ſcriptores, in eo bello a Macedonibus ſtetiſſe; nam mox infra idem narrat i), Antipatrum praelio victum Lamiam perfugiſſe, ejusque ſe moenibus clauſiſſe, ex quo *Lamiaci* nomen huic bello obtigit. Quare recte dixerit Diodorus, cum Graecis ſe junxiſſe Malienſes πλην Λαμιεων, *demptis Lamienſibus*. Haec prolixius proponere placuit propter controverſos quosdam Malienſium numos, de quibus mox.

d) L. X. p. 816. e) B. L. T. XL. p. 88. f) L. XVIII. c. 11. g) [illegible] h) Aves v. 186. i) L. XVIII. §. 12.

Caput Bacchi hedera redimitum. ☓ ΜΑΛΙΕΩΝ. *Diota adſtitut cum vaſe minore monoto.* AR. III. (Pellerin.)

Numos huic pondere, metallo, et utriusque partis typis ſimillimos ſuprà in Lamia vidimus, ex quo apparet, Lamiam fuiſſe cum Malienſibus connexam.

* * *

Caput Palladis. ☓ ΜΑΛΙΕΩΝ. *Vir nudus ſtans ſagittam emittit.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pembrock.)

Sagittarii quoque typus in Lamiae moneta compertus.

* * *

Praeter certos hos Malienſium numos ſunt alii, de quibus inter antiquarios non convenit, ſintne his, an Melo inſulae tribuendi, quo in diſſenſu cum eorum potius adhaereant ſententiae, qui eos Melo *inſulae adjudicant*, opportunius viſum, in Meli illos moneta commemorare, quorſum lectorem remitto.

AR. AE. RR.

METROPOLIS.

In Eſtiaeotide.

Autonomos binos, quorum unus aureus, argenteus alter, edidit Goltzius inſcriptos ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, et diverſo magiſtratu; in ſingulis eſt *galea intra quadratum*, et in uno *Pallas adverſa ſtans*, altero *equus gradiens*. (in Graecia tab. XX.) Harduinus eos huic Theſſaliae urbi adſcribit, et recte iſtud, ſi vera eſt lectio. Pellerinius ſimiles numos argenteos vulgavit, ſed anepigraphos, eosque Macedoniae tribuit, cum in ſimilibus legatur ΑΡΧΕΛΑΟΥ, nempe regis Macedoniae. (Rec. T. I. p. 178.) Veriſimile videtur, Goltzianos quoque dempto magiſtratu fuiſſe anepigraphos, eisque, quod Goltzio familiare, adſictam epigraphen ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ.

MINYAE.

Populus pervetuſtus, a quo Argonautis *Minyarum* nomen factum [k]). Stephanus: Μινυα, πολις Θετταλιας, et Plinius: *in Theſſalia Orchomenus, Minyeus antea dictus*, quem male videtur carpere Cellarius, quod Orchomenum, qui in Boeotia eſt, in Theſſalia conſtituat; nam hic et Stephanus antiquam videntur legem ſecuti, juxta quam eadem haec Minya et Orchomenus fuere pars Theſſaliae, aut ſaltem huic contigui. Orchomenum enim Boeotiae non inſerit Homerus, ſed ſeorſim ſub Minyarum nomine recenſet, ut binis locis Strabo teſtatur [l]). Pauſanias uno loco Minyas Orchomeniis finitimos facit [m]), alio ait, Minyae filium fuiſſe Orchomenum, quo regnante urbs *Orchomenus*, et populus *Orchomenii* appellati, manſiſſe tamen Minyarum cognomen, quo ab Orchomeniis Arcadiae diſtinguerentur [n]).

Autonomos binos his Minyis tribuit Pellerinius.

---

k) Strabo p. m. 435. l) pag. m. 616. 635. m) L. II. p. 178. n) L. IX. p. 783.

MIN. *Equus gradiens, retro racemus.* ꭗ *Quadratum incuſum.* AR. III.

Caput Fauni barbatum hedera redimitum. ꭗ MINT. *Diota, ſupra botrus.* AE. III.

AR. AE. RRRR.

MOPSIVM.

Vrbs Pelasgiotidis juxta Strabonem et Stephanum.

Caput adverſum barbatum. ꭗ MOΨΕΙΩΝ. *Vir nudus d. gladium tenens Centaurum impetit arreptum utraque manu ſaxum illidere parantem.* AE. II.

Narrat Strabo, urbi nomen factum a Mopſo Lapitha, qui una cum Argonautis navigavit. Quare in capite adverſae ipſum video Mopſum conditorem, et in averſa non Pirithoum, vel Theſeum, ut cenſet Pellerinius, ſed ipſum rurſus Mopſum, nam et hunc Ovidius inter Lapithas memorat, qui cum Centauris in Pirithoi, et Hippodamiae nuptiis manus conſeruere o):

Nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampyciden Mopſum. Mopſo jaculante biformis
Occubuit.

Hunc ab expeditione Argonautica reverſum aedificaſſe Mopſueſtiam Ciliciae tradit Marcellinus p), niſi forte hunc Mopſum Ampyci F. et Argonautam confundit cum Mopſo Apollinis et Mantus filio vate, et Mopſueſtiae Ciliciae conditore, qui duo ex plurium aliorum ſententia diverſi fuere.

Similis numus editus jam eſt in muſeo Theupoli, at ibi inique legitur: MOΨΕΑΤΩΝ, et propterea altero errore tribuitur Mopſueſtiae.

AE. RRRR.

OETAEI.

Oeta mons Theſſaliam in meridiem finiens, et ab ortu in occaſum porrectus. Vrbis etiam cognominis meminit Stephanus, quam fuiſſe Malienſium adſerit, quod etiam variis locis innuit Sophocles q). Meminit et Diodorus των περι την Οιτην κατοικουντων, *qui circum Octam habitant,* quos Lacedaemonii V. C. 355 ſedibus ſuis exegere r), ſerius tributos Oetaeis agros Heracleenſium Trachiniae a Jaſone Pheraeo s). Iterum memorat Oetaeos, qui Alexandro M. mortuo in Macedonas conjuravere t). Non ignobilem fuiſſe gentem, eo conjicies, quod inter gentes Amphictyonidas recenſita fuit teſte Aeſchine u).

* * *

Caput leonis pilum haſtae ore tenens. ꭗ ΟΙΤΑΙΩΝ. *Hercules nudus ſtans capite radiato utraque manu clavam tenet.* AR. III.

Elegantiſſimum hoc numismation Neumannus noſter ex muſeo ſuo vulgavit additis praeclaris animadverſionibus. Proponit nempe averſa Herculem, poſtquam

o) Metam. L. XII. 455. p) L. XIV. cap. 24. q) in Philoctete. r) L. XIV. cap. 38. s) L. XV. c. 57. t) L. XVIII. c. 11. u) de falſ. leg.

eodem monte Oeta flammis abſumptus eſt, ea ſpecie, qualem deorum eſſe decet, exuto nimirum omni, quod mortale fuit, quod omne Callimachus binis vocabulis complectitur, cum illi Hercules dicitur γυια θεωθεις w). Et debuit eſſe grata Oetaeis ejus facti memoria, quod talis ſurrexit ex iis cineribus, in quos maximus orbis heros apud ſe reſolutus fuit. Teſte Livio x) Man. Acilius coſ. victo ad Thermopylas Antiocho M. *ipſe Oetam aſcendit, Herculique ſacrificium facit eo loco, quem Pyram, quod ibi mortale corpus ejus dei ſit crematum, appellant.* Eximie hic numus illuſtrat Sophoclem y), apud quem chorus Philocteti ſpem facit propediem rediturum πατρῳαν προς ἀυλὰν Μηλιαδων Νυμφαν, Σπερχειστε παρ' ὀχθαις, ἳν' ὁ χαλκασπις ἀνηρ θεοις πλαθει πασι ΘΕΙΩΙ ΠΥΡΙ ΠΑΜΦΑΗΣ, Οιτας ὑπερ ὀχθων, *patriam in terram Malienſium Nympharum, et Sperchii ad ripas, ubi aereo clypeo munitus vir* (Hercules) *ad deos omnes tranſit DIVINO IGNE COLLVCENS in vertice Oetae.* Videtur nomine Οιταιs δαιμονος, quem in proverbiis prodidere Zenobius, et Diogenianus, idem hic Hercules in Oeta conſecratus intelligendus.

* * *

Caput Apollinis laur. ✠ ΟΙΤΑΙΩΝ. *Venabulum, mandibula apri, botrus, monogramma.* AE. II. (Pellerin, Pembrock.)

Duo clypei, et totidem haſtae. ✠ ΟΙ. *Pharetra, arcus, mandibula apri.* AE. II. (Pellerin.)

Lubet cauſam ſignatae in his numis mandibulae apri Calydonii ex mythologis inquirere. Calydon Aetoli F., a quo Aetoliae nomen inditum, filiam habuit Protogeneam, ex qua et Marte naſcitur Oxylus z). Oxyli filius Andraemon Amphiſſam in Locris Ozolis condit, ut teſtatur Ariſtoteles apud Harpocrationem, Dryopenque uxorem ducit, quae jam ex Apolline gravida paullo poſt Amphiſſum enixa eſt, qui poſtea ad Oetam montem urbem huic cognominem aedificavit a). Egregie cum hac mythologorum doctrina conſpirant numi Amphiſſenſium et Oetaeorum, quorum ſimillimae averſae apri Calydonii mandibulam et venabulum objiciunt, nimirum utraque urbe hoc typo conditorem Aetolum et mutuum inter ſe nexum palam confitente. Oetaei praeterea Apollinem in numis ſignarunt, quod is Amphiſſi conditoris ſui pater eſt habitus.

AR. RRRR. AE. RRR.

OTHRYTAE.

Autonomum edidi ex muſeo Caeſareo (Num. vet. p. 89.):

Equus dimidius. ✠ ΟΘ. *Typus dubius, forte ara, ex qua flammae adſurgere videntur.* AE. III.

Vt typus equi Theſſaliam eloquitur, ſic in hac nihil huc pertinens memorari video praeter montem Othryn, nulla

w) in Dian. v. 159. x) L. XXXVI. c. 30. y) in Philoct. v. 731. z) Apollod. L. I. c. 7. §. 7. a) Antonin. Liberal. Metam. 32. –

tamen adſitutae urbis cognominis facta mentione. At veriſimile eſt, monti adſitum fuiſſe oppidum, ejusque accolas dictos fuiſſe Othrytas, ut Oetae Oetaeos, Athus Athoitas, Aetnae Aetnaeos, Tmoli Tmolitas, Maſſicytis Maſſicytenſes, quod et eximius hic numus praeclare comprobat. Mox vidimus, Oetaeos quoque ſuum nomen binis tantum literis OI. indicaſſe. *Othryoncos* prodit Plinius, ſed ſitos in Macedonia. Scholiaſtes Theocriti ad Idyll. III. v. 45: *Othrys*, inquit, *eſt mons Theſſaliae, ſuper quo urbs Phylace, cui imperavit Iphiclus.*

AE. RRRR.

PAGASAE.

Ad ſinum cognominem.

Autonomus ΠΑΓΑΣΑΙΩΝ ſcriptum intra coronam hederaceam apud ſolum Goltzium, qui numus ſi verus eſt, eſt potius Parii Myſiae. (Seſtini Lettere T. III. p. 28.)

PELINNA.

Secundum Stephanum in Phthiotide, ſed Cellarius Eſtiaeotidi inſerendam ducit.

Vir nudus gradiens pendente retrorſum pileo taurum cornibus retinet. ✕ ΠΕ. *Equus liber currens.* AR. III. (Pellerin.)

Typus plane Theſſalicus numum hunc absque dubio Pelinaeum facit, praecipue cum aptior alter locus a ΠΕ. incipiens in Theſſalia non reperiatur, cui hic eſſet numus tribuendus.

Eques citato curſu. ✕ ΠΕΛΙΝΝΑ. *Vir armatus cum haſta et clypeo irruens.* AR. AE. (Haym, Hunter.)

AR. RRRR. AE. RRR.

PERRHAEBIA.

Vir nudus taurum dimidium prehenſis cornibus retinet. ✕ ΠΕΡΑ. *Equus dimidius.* AR. III.

Praeclarum hunc numum, et hactenus unicum ex muſeo Em. Cardinalis Borgia vulgavi [b]). Ex typis continuo patet, eſſe Theſſalicum, ut ſupra in Prolegomenis ad numos Theſſaliae dictum. Epigraphe ΠΕΡΑ. eum eſſe regionis Perrhaebiae indicat ſic dictae ab incolis Perrhaebis, quorum pars habitavit in ſeptemtriones ad Olympum montem, pars in meridiem ad Pindum. Vide Strabonem et Scymnum Chium [c]). Scriptores veteres in exarando regionis hujus vocabulo plerumque geminant Ρ, quod in hoc numo ſimplex eſt. At fuere etiam, quibus ſimplex placuit. Quid quod Homerus ſyllabam primam corripuit certo ſimplicis Ρ argumento [d]). Vide de hoc plura in citatis meis commentariis. Compendium ΠΕΡΑ. pro ΠΕΡΑΙ. ejusdem eſt rationis, cujus eſt ſcriptum ΕΥΒΟ. pro ΕΥΒΟΙ.

AR. RRRR.

PHACIUM.

Circa amnem Apidanum.

Caput virile incertum. ✕ ΦΑΚΙΑΤΩΝ. *Eques.* AE. (Arigoni.)

AE. RRRR.

---

b) Sylloge. I. in Parergis. c) v. 577. et 614. d) Il. B. 749.

PHALANNA.

In Pelasgiotide.

Autonomi: ΦΑΛΑΝΝΑ. ΦΑΛΑΝΝΑΙΩΝ. Typi: *Caput virile nudum.* ⁜ *Caput muliebre reticulo tectum.* (Muſ. Caeſ.) *Equus gradiens.* (Beger.) *Lupus.* (Hunter.)

Ad hanc urbem Wildius diu fluctuans tandem adegit autonomum inſcriptum ΙΠΠΙΑΣ, quia ait Stephanus, Phalannam olim Hippiae nomen tuliſſe e). At hic numus eſt Cymes Aeolidis, ut in hac probabitur.

Numum alium Phalannae nomine inſcriptum vide in Phalanna Cretae.

AE. RRR.

PHARCADON.

In Eſtiaeotide. Straboni ſcribitur *Pharycadon*, Stephano *Pharcidon*, ait tamen, Theopompo dici *Pharcadon*, cum quo poſtremo conſpirant numi.

ΦΑΡΚΑΔΟΝ. *Pallas ſtans.* ⁜ *Equus gradiens.* AR. III.

Numum hunc vetuſtate inſignem edidi ex muſeo M. Ducis. (Num. vet. p. 90.)

ΦΑΡΚΑΔΟ. *Equus dimidius ſaliens.* ⁜ *Vir nudus pileo poſt tergum defluo dimidium taurum cornibus retinet.* AR. III. (Pellerin.)

AR. RRR.

PHARSALVS.

In Phthiotide cum campis civili Romanorum ſanguine foede rigatis.

Autonomi in antica conſtanter *caput Palladis*, vel *ejus protomen adverſam* offerunt. ⁜ ΦΑΡ. ΦΑΡ. ΦΑΡΣ. Typi: *Caput equi*, vel *eques*, *etiam haſtam in adſtantem hoſtem vibrans*. AR. AE. (Muſ. Caeſ. Haym, Pembrock, Pellerin.)

* * *

Caput Palladis, pone ΤΗΙΩ. ⁜ ΦΑΡ. *(retrograde.) Eques citato curſu d. haſtam ſuper humero, in imo*: ΤΕΛΕΦΑΝΤΟ. *(retrograde.)* AR. III. (Haym T. II. tab. 23.)

AR. RR. AE. RRR.

PHERAE.

Vrbs perantiqua in Pelasgiotide, ab Alexandri tyranni, qui Amyntae II. aetate urbem tenuit, crudeli dominatu cognita.

Vir nudus taurum reluctantem cornibus retinet. ⁜ ΦΕΡΑΙΟΝ. *Equus liber currens intra quadratum.* AR. III. (Liebe p. 206.)

Numus propter vetuſtatis longae indicia inſignis. Typorum explicationem pete ex prolegomenis ad hujus regionis numos.

Caput muliebre adverſum laureatum. ⁜ ΦΕΡΑΙΩΝ. *Mulier equo currenti inſidens praelongam facem utraque manu tenet.* AE. II. (Hunter.)

Singularis eſt typus partis averſae. Mulierem face inſtructam quam aliam ſtatuemus, niſi Cererem, cujus propter

e) Num. ſel. p. 46.

cauſas notas propria fax? ac tum typus commonefacit ejus, quod narrat Pauſanias [f]): Neptunum Cereris amore inſanientem, dum filiam amiſſam quaeritaret, vitium deae offerre meditatum. Quod illa amantis conſilium cum perſentiſceret, in equam ſeſe convertit eodem cum armentis convictu uſa. At deus marinus fraude intellecta, ne mulieris artibus victus videretur, equum et ipſe mentitus imprudentem in retia trahit, ex quo conſortio exactis menſibus natus famigeratus equus Arion. En veriſimile numi argumentum, in quo exprimendo iſtud ſolum contra Pauſaniae narrationem mutavit artifex, quod Cererem non equam, ſed deam finxit, eo, ut videtur, conſilio, ut vis deae illata certius intelligeretur. Qua ratione fabula haec, quam in Arcadia contigiſſe tradit Pauſanias, cum Pheris connectatur, ignoro. Idem alibi narrat, fuiſſe apud Phigalenſes Arcadiae ſignum Cereris capite equino [g]). Similem averſam habet numus Antonini, quem edidit Buonarrotius, qui multum laborat, ut ex hac equite Fauſtinam faciat Dianae ſpecie vectam [h]).

Caput muliebre. Ӿ ΦΕΡΑΙΟΝ. *Fons ex leonis rictu promanans.* AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

Argumenti cauſa conjungo numum Lariſſae:

ΛΑΡΙ. *Mulier ſtolata amphoram genui impoſitam tenens revertitur a fonte, qui ex leonis faucibus profluit.* Ӿ *Equus gradiens, ſupra quem parvum caput animalis.* AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

In praeclara haec duo M. Ducis cimelia late olim philologiae cauſa commentatus ſum [i]), ex quo tentamine haec compendio excerpo. Vterque numus fontem ſiſtit, quem fuiſſe magni apud veteres nominis vel iſtud teſtimonio eſt, quod numorum praeconio commendari meruit. Et vero narrat Strabo [k]), in media Pherarum urbe fluxiſſe fontem dictum *Hyperéam*, celebratum quoque Pindari, et Sophoclis carminibus, quos ibi citavi. Sed et ejus meminit Homerus, Hectore ſic Andromachen compellante [l]):

Και κεν ἐν Αργει ἐσσα προς ἀλλης ἱςον ὑφαινοις;
Και κεν ὑδωρ φορεοις Μεσσηιδος, ἡ Ὑπερειης;
Et Argis cum eris, cum alia telum texas?
Et aquam feras ex fonte Meſſeide, vel Hyperea?

Argorum cum meminerit Homerus, credidere nonnulli etiam veterum, quos inter Valerius Flaccus, et Meſſeiden et Hypeream in Peloponneſo fluxiſſe, ne uno ſervitio cogeretur Andromache lanificium exercere Argis, altero haurire aquam ex diſſita in Theſſalia Hyperea. Sed enim Homerus eo verſu non Argos Peloponneſi, ſed quod alio loco *Pelasgi-*

f) L. VIII. p. m. 649. g) L. VIII. p. 686. h) Oſſerv. p. 42. i) Num. vet. pag. 86. k) L. IX. p. 439. l) Il. Z. v. 457.

[illegible] vocat, intelligit, quod ſitum in Theſſalia copioſis veterum teſtimoniis comprobatur. Ex quo indubitatum, hanc Homeri Hypeream eſſe eandem, quae ab aliis apud Pheras conſtituitur.

Conſequitur etiam, alterum Homeri fontem Meſſeidem inde procul diſtare non potuiſſe. Eum et Plinius in Theſſalia locat m), et Strabo ipſi Hypereae vicinum facit n). Si vera ſunt aliquot veterum ſcholiaſtarum oracula, quae indicavi, Theſſalicum illud Argos idem fuit cum Lariſſa, quibus inſigne pondus addit Lucanus o):

Atque olim Lariſſa potens, ubi nobile quondam
Nunc ſuper Argos arant.

Cum ergo certum ſit, Homericum illud Argos eſſe in Theſſalia, veriſimile eſt, a Poeta hanc Lariſſam notari, et fuiſſe Meſſeiden celebrem ejus urbis fontem, quem adeo, perinde ac Hypeream, in conjuncto Lariſſae numo expreſſum conſpicimus. Facilior Homerum explicandi ratio erit, ſi cum Strabone ſtatuamus p), Argos hoc Pelasgicum non fuiſſe urbem, ſed Theſſalorum campum Peneo, Thermopylis, Pindo interceptum, qua in regione cum et Pherae et Lariſſa ſteterint, verba Homeri pronum hunc explicatum habent: *Et cum in Argis Pelasgicis captiva ſedebis, regione Theſſaliae, et Achilli obnoxia, an volupe tibi erit, ſub alienae imperio telam texere, et ferre aquam ſive ex fonte Meſſeide, qui eſt Lariſſae, ſive Hyperea, qui Pheris?* Lege etiam, quae Dionyſius Halic. de Pelasgis Argivis in Theſſaliam commigrantibus perhibet q).

Juvat ad propoſitum Lariſſae numum advertere, cum typus mulieris a fonte cum amphora reducis tam belle cum Homeri verbis conſpiret, veriſimile videri, voluiſſe Lariſſaeos ad hoc Hectoris vaticinium adludere, et ſignaſſe Andromachen iſtud ſervitium reipſa ſubeuntem, urbibus nimirum Graecis omnem ab Homero de ſe factam mentionem honorificam putantibus.

AR. AE. RRR.

PROERNA.

In Phthiotide.

Autonomum argenteum obtulit Pellerinius: ΠΡΩΑΝΩΝ. *Clava.* At haec urbs ſcribitur Πρόερνα Straboni, *Proerna* Livio, Πρόαρνα Stephano, ut adeo nondum liqueat, numum huc pertinere.

PYTHIUM.

In Pelasgiotide, aliis inter Macedoniae urbes putantibus.

Autonomum aeneum produxit Pellerinius (Rec. I. tab. XXXII. n. 53.): *Caput Palladis.* Χ ΠΥΘΙΕ. *Pilei Dioscurorum medio cornucopiae.* Simillimum ex Hunteriano edidit Combius, niſi quod is in ſuo legeret ΠΥΘΙΣ, et pro cornucopiae videret caput gryphi. Eos uterque auctor huic Theſſaliae Pythio largitus eſt. Quoniam pilei Dioſcurorum, tum et gryphus

m) L. IV. §. 15. n) L. IX. p. m. 660 o) L. VI. 355. p) L. V. p. m. 221, et L. IX. p. 431. q) L. I. c. [illegible]

obvii ſunt in numis Phocaeae Ioniae, neceſſe erit, utrumque hunc numum procul a Theſſalia habere, et Phocaeae reſtituere.

SCOTVSSA.

In Pelasgiotide.

Equus dimidius. ✕ ΣΚΟ. *Planta mihi ignota.* AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Typus equi monet, hos numos ad hanc Scotuſſam pertinere, non ad alteram Strymoni adſitam in Macedonia adjecta, et probatur ex Theſſalorum numo cum ſimili plantae typo a me ſupra memorato. Numos hujus Scotuſſae omnes neceſſe eſt perantiquae eſſe fabricae, nam eam exciſam ab Alexandro Pheraeo V. C 382 refert Pauſanias [r]).

AR. RRR.

THIBROS.

Obſcura urbs, et Stephano ex ſolo Lycophrone nota, cui Pellerinius aeneum inſcriptum ΘΙΒΡΩ. *typo clavae, arcus, et pharetrae* largitur, neſcio an ſatis tuto.

TRICCA.

In Eſtiaeotide.

Aries dimidius. ✕ ΤΡΙ. *intra quadratum.* AR. III.

Ex Triccae numis hactenus notis antiquiſſimus. Eum edidi ex muſeo Savorgnan. (Num. vet. p. 90.)

* * *

Vir nudus rejecto poſt tergum pileo taurum dimidium cornibus retinet. ✕ ΤΡΙΚΚΑΙΟΝ, *etiam retrograde. Equus dimidius ſaliens.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

* * *

Caput muliebre. ✕ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ. *Aeſculapius ſedens d. pateram, ex qua ſerpentem adſurgentem paſcit, ſ. haſtam.* AE. II. (Muſ. M. Ducis.)

Teſtibus Strabone [s]), et Themiſtio [t]) ſtetit Triccae antiquiſſimum Aeſculapii templum, atque adeo per religionem ſacrum, ut ad ejus formam, quod idem alibi narrat [u]), aliud in Gerenia Meſſeniae aedificaretur. Ejus ibi cultus cauſa exſtitit, quod oppidanis natum apud ſe hunc deum creditum fuit [x]). Idem Aeſculapius apud hanc urbem medicorum numerum auxit, natis ibi ex ſe Podalyrio et Machaone [y]). Vide de hoc argumento plura in meis Numis vet. p. 91, quo loco numum hunc vulgavi.

AR. RRR. AE. RRRR.

INSVLAE

juxta Macedoniam et Theſſaliam.

HALONESVS.

Macedoniae adſita.

Caput muliebre velatum adverſum. ✕ ΑΛΟ. ΦΙΛΙΠ. *Aquila ſerpentem depaſcens.* AE. III. (Pellerin.)

Idem averſae typus eſt in numis Amyntae II. Macedoniae regis, et vicinae Chalcidis Euboeae. Vtrum το ΦΙΛΙΠ.

r) L. VI. c. 4. s) L. IX. p. m. 437. t) Orat. XXVII. p. 333. u) L. VIII. pag. 360. x) Strabo L. XIV. p. 647. y) Dictys Cret. L. I.

proprium urbis magiſtratum, an Philippum II. notet, incertum. Iſtud ex Stephano conſtat, Athenienſes et Philippum hujus inſulae cauſa colliſos fuiſſe. Impugnatam a Khellio lectionem ΑΛΟ. pro ΧΑΛ. iterato tuetur Pellerinius z).

IRRHESIA.

De numis huic tributis vide Irenem inſulam Argolidis.

PEPARETHVS.

Juxta montem Atho.

Autonomi:

Epigraphe: ΠΕ. ΠΕΠΑ. ΠΕΠΑΡΗ. ΠΕΠΑΡΗΘΙ. Typi: *Pallas haſtam vibrans.* ✕ *Noctua.* — *Caput Bacchi* vel *Jovis.* ✕ *Diota.* AE. III. (Pellerin, Hunter, Muſ. Caeſ.)

Peparethum Sophocles vocat εὔβοτρυν, *feracem uvarum* a), et Peparethi vinum laudibus effert Plinius b). De eadem Ovidius c): *nitidaeque ferax Peparethus olivae.* Habes hinc explicatos typos Bacchi et Palladis.

Similem Arigonius perperam *Pegis* tribuit.

* *Caput Apollinis.* ✕ ΠΕ. (*in monogr.*) *Caput arietis*, *omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Combius in catalogo muſei Hunteriani ſimilem Peparetho tribuit, ſed vereor, ut numus hic, aliique omnes ſolo ΠΕ. inſcripti, quos huic inſulae largiuntur antiquarii, huc vere pertineant.

* * *

Numus Goltzii ΠΕΠΑΡΗΘΙΩΝ cum obſcoeno viri et Centaurae typo conſpectus alibi non eſt.

AE. RR.

Imperatorii:

Cum capite Auguſti editi ſunt a Vaillantio et Morellio. (Theſ. impp. T. I. p. 432.)

Epigraphe: ΠΕΠΑΡ. vel ΠΕΠΑΡΗΘΙΩΝ. Typus: *Caput Jovis.*

AE. RRRR.

SCIATHVS.

Magnetidi Theſſaliae oppoſita.

Caput muliebre. ✕ ΣΚΙΑΘΙ. *Caduceus.* AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

LIBVRNIA.

ALVONA.

Autonomum dubium huc refert Pellerinius inſcriptum ΘΕΙΣ. ΑΛΤΟΝ. typo *clavae.* (Rec. T. I. p. 75.) Alium inſcriptum ΑΛΤ. eidem huic urbi tribuit Combius, ſed quem potius credam tribuendum Alyziae Acarnaniae, quam vide.

---

z) Suppl. I. p. [illegible] a) Philoct. v. 555. b) L. XIV. c. 7. c) Met. L. VII. v. 470.

JADERA.

Non exiſtimo, hujus urbis unquam exſtitiſſe monetam, etſi eam promulgarint Goltzius, Ligorius, Spanhemius. Harduinum in Numis urbium illuſtr. ſub *Jadera*.

DALMATIA.

Communis gentis, ejusve urbium moneta non exſtat. Et vero pecunia ſignata omnino caruiſſe Dalmatas, narrat Euſtathius [c]).

Sunt tamen aenei III. formae, qui metallorum hujus regionis meminere inſcripti: METAL. DELM., quos omnes recenſebo et explicabo in claſſe monetae Romanae ſub finem numorum Trajani.

ILLYRICVM.

AMANTIA.

Maritima verſus Epirum.

Caput Jovis. ✕ ΑΜΑΝΤΩΝ. *Fulmen, omnia intra lauream.* AE. II. (Pellerin. Muſ. Caeſ.) Alios vide in Theupoli.

AE. RR.

APOLLONIA.

Maritima, et ejus tractus nobiliſſima. Scriptores eam dixere Corinthiorum et Corcyraeorum coloniam, ſed Corcyraeorum fuit proxime, quod et manifeſtant numi, at Corinthiorum ἀνεκαθεν, nam ipſi Corcyraei Corintho fuere oriundi.

Autonomi:

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ. *(vel aliter) Bos-vitulum lactans.* ✕ ΑΠΟΛ. ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ. *(vel aliter.) Area quadrata in quatuor partes ſecta.* AR. III.

Numi hi drachmae pondere obvii ſunt, quibus conjungimus Dyrrhachenos propterea, quod pondere, metallo, typis, inſcripto duplice magiſtratu, quorum unus conſtanter in recto, alter in gignendi caſu eſt, ut ovum ovo ſunt ſimillimi. Solum diſcrimen, praeterquam quod in his ΑΠΟΛ., in illis ΔΥΡ. legatur, eſt, quod in Dyrrhachenis bos vitulum lactans corpus in Orientem convertit, et Occidentem reſpectat, quam legem conſtanter in his video obſervari, demptis nonnullis didrachmis, ſed qui vetuſtioris ſunt fabricae. At Apolloniae bos vertitur in Occidentem, et reſpicit in Orientem, quae tamen lex Apolloniatas minus ſtrinxit, nam ſunt nonnulli, in quibus bos Dyrrhachenorum morem ſequitur. In his utriusque partis typus ex Corcyrae, quae et Apolloniae, et Dyrrhachii mater exſtitit, ingenio eſt, in

c) ad Dionyſ. Perieg. v. 95.

[redacted]us numis utrumque videas argumentum, quod in hujus inſulae numis pertractabitur.

Differendum etiam, quam habeat ſignificationem in utriusque urbis numis magiſtratus notatus hinc in recto, inde in obliquo. Erant, qui more in Graecis recepto adſtitutam patris mentionem opinabantur, quos inter video Froelichium d), ſic ut hinc ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ, illinc ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ indicet Timocratem Philoclis filium. At iſtud veriſimile non eſt; nam in ſolo muſeo Caeſareo exſtant numi Dyrrhacheni VIII., in quorum antica legitur ΑΛΚΑΙΟΣ variantibus in averſa nominibus in gignendi caſu, quae in hac ſententia indicarent totidem patres, quorum quivis *Alcaeum* aliquem habuiſſet filium reipublicae muniis admotum. Idem valeat de Meniſco, Xenone, Perigene, Stephano, Soſtrione, Philone, quorum quivis alia habet in averſa ſociata nomina. *Accedit, rara eſſe in numis exempla additae patris mentionis*, praecipue ut filius in una facie memoretur, patre in aliam trajecto. In Patrarum Achaiae, et Erythrarum Ioniae numis pater et filius eadem facie exarantur. Sed quid externa commemoro, quando adſunt domeſtica? Eſt in muſeo Theupoli argenteus hujus Apolloniae, in cujus antica: ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΤΟΥ. ΒΑΡΧΙΔΟΥ, (forte ΒΑΚΧΙΔΟΥ.) Repudiata igitur jure hac ſententia ſic ea vocabula explicanda cenſeo, ut utrumque notet urbis magiſtratum diverſa auctoritate praeditum, et in eo, qui in gignendi caſu effertur, ſubaudire oporteat praepoſitionem ΕΠΙ. Nam ſi certum eſt, eandem ſubaudiri debere in ejusdem Apolloniae numis, in quibus unius tantum magiſtratus fit mentio, ceu in argenteo proxime ſequente ΑΙΝΕΑ, aut in aeneis inſcriptis: ΕΥΠΟΛΕΜΟΣ. ΧΟΥ, aliisque variis Dyrrhachenis, neſcio, cur iſtud adplicari non poſſit, ac debeat in his, de quibus agimus, numis, etſi aliud quoddam alterius viri nomen in altera numi parte exiſtat. Plenam huic ſententiae lucem adfundunt numi Smyrnae, in quorum una parte eſt v. c. ЄΠΙ. ΜΥΡΤΟΥ, in altera: CΜΥΡ. ΡΗΓЄΙΝΟC. Igitur *το* ΕΠΙ, quod in Smyrnae numis propalam eſt, in Apolloniae et Dyrrhachii numis ſubaudiri debet.

* * *

ΑΙΒΑΤΙΟΣ. *Bos vitulum lactans*. ✕ ΑΠΟΛ. ΧΑΙΡΗΝΟΣ. *Quadratum, intra quod monticulus ignivomus, et pedum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Pedum*. ✕ ΑΙΝΕΑ. *Monticulus ignivomus*. AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

ΔΩΡΙΟΝΟΣ *(vel aliter.) Caput Apollinis laur.* ✕ ΑΠΟΛ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΟΣ. *(vel aliter.) Tres virgines ſtolatae junctis manibus chorum ducentes medio monticulo ignivomo.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Mons ignivomus intra lauream. ✕ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. *Lyra*. AE. (Arigoni.)

---

d) Not. elem. pag. 30.

Illuſtres duo numi priores a me primum reperti atque editi [e]) ſimul, cujas eſſet tertius jam pridem cognitus, docuere. Ex iis, quae ibi fuſe diſſerui, pauca excerpo. Monticulum ignivomum, quem hi numi ſiſtunt, eſſe collem Apolloniae vicinum, viſum ſaepe flammis collucere, ac propter miraculum iſtud per religionem ſacrum, ex copioſis certisque veterum teſtimoniis comprobavi. Simile prodigium obſervari prope Phaſelidem Lyciae narrat Cteſias in Indicis teſte Photio [f]). De Argaeo Cappadociae idem teſtantur numi et ſcriptores. Commode in numo III. adſtant tres virgines, quae quoniam chorum ducunt, certae ſunt Nymphae. Et vero ex iisdem auctoribus conſtat, eum locum dictum *Nymphaeum*, id eſt: *fanum*, ſeu *delubrum Nympharum*, ut explicat Suidas [h]). Quam inique aut Pellerinius numum hunc Apolloniae Thraciae adſcripſerit, aut Winckelmannus pro Nymphis tres Horas dixerit, abunde ibi, tum et in mea Syllogel. demonſtravi. Ea, quae dixi, etiam a numis imperatoriis comprobari mox intelliges.

Male is, qui poſtremum Arigonianum pinxit, arbores putavit, quod reipſa flammae ſunt ex collis ſuperficie promicantes.

Numi Apolloniae reliqui fere omnes ſunt aenei. Epigraphe conſtans: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ, Dorica pro more ejus tractus, et fuere Apolloniatae per Corcyraeos Corinthii, et quod ſequitur, Dores. Vix aberraveris, ſi numos omnes ſic Dorice inſcriptos huic Apolloniae tribues, ut dicetur mox in imperatoriis. Typi: *Caput Apollinis*, *Dianae*, *Bacchi*, *Jovis*, in averſa *attributa varia*. Magiſtratus in his quoque, ſed tantum ſimplex, ut ΕΤΠΟΛΕΜΟΣΧΟΥ. (Muſ. Caeſ.)

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cum plures numero Apolloniae exſtiterint, huc referendos omnes cenſeo, qui Doricum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ inſcribunt, neque enim alias Apollonias, quotquot numos ſignaſſe conſtat, dialecto Dorica uſas novimus, etſi Vaillantius eundem Dorismum in numis Apolloniae ad Rhyndacum videat, in quibus multo adcuratior Pellerinius ſemper vidit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Hac lege habemus hujus urbis numos ab Auguſto uſque ad Moeſam, quin et Gallienum, cujus numum mox dabo.

Typi illuſtriores ſunt:

Tres Nymphae chorum ducentes, *in imo Nymphaeum ardens*, in numo Caracallae. (Pembrock P. III. tab. 81, Theupoli.)

Vtriusque muſei auctor illud, quod in imo eſt, aram aut dixit, aut in numi imagine finxit. Ex his, quae in autonomis diximus, liquet eſſe Nymphaeum.

---

e) Num. vet. p. 91. f) Cod. 72. h) in Νυμφαιον.

Magiſtratus: ЄΠΙ. ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ, in numo M. Aurelii. Vaillantius numum Apolloniae Lyciae tribuit, cauſam non addit. Ex lege epigraphes huc pertinet.

ΛΤΟΡΚΑ. *Scriptum infra templum 8 columnarum, in cujus aditu figura militaris ſtans*, in numo Gallieni m. m. (Mus. princ. Waldeck) Non dubito eſſe nomen magiſtratus in Dorico gignendi caſu.

AE. R.

BYLLIS.

In litore infra Apolloniam.

Caput Palladis ✕ ΒΤΛΛΙΟΝΩΝ. *Clava intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Jovis. ✕ ΒΤΛΛΙΟΝΩΝ. *Cornucopiae, cui implexus ſerpens.* AE. III. (Pembrock.)

AR. Goltzianus. AE. RRRR.

DAORSI.

Populus Illyrici dictus Plinio *Daorizi*, Straboni Δαοριζοι, Vellejo *Daoriſi*, quos difficili bello perdomuit Tiberius [i]). Livio in dandi caſu *Daorſeis* [k]), fors ἀρχαϊκῶς pro *Daorſis*, ut in numo Auguſti *ſervateis*, pro *ſervatis*, Appiano Δαρσοι. [l])

Caput virile imberbe pileo tectum. ✕ ΔΑΟΡΣΩΝ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Eximius hic numus a me olim editus [m]) ejusdem eſt fabricae et typi cum numo Gentii Illyrici regis, de quo infra, ut adeo et praeſens numus absque dubio ſit Illyrici, et Daorſorum, etſi non appareat litera ἀρχαιστα Δ, quae excidit matrice nimis ſiniſtrorſum aberrante. Caput etiam anticae per oris lineamenta ipſum Gentium refert. Revera Daorſos fuiſſe Gentio ſubjectos, et hoc victo immunitate donatos, tradidit Livius [n]). Numus ſimillimus nuper ab Exc. Comitiſſa Bentinck editus integrum vocabulum ΔΑΟΡΣΩΝ exhibet [o]).

AE. RRRR.

DYRRHACHIVM.

Maritima, qua proximus in Italiam trajectus. Olim dicta *Epidamnus*, ſerius Dyrrhachii nomen praevaluit, non tamen indita a Romanis hac appellatione, quibus *Epidamni* vocabulum velut *in damnum* ituris omen fuiſſet viſum, etſi in hoc conſpirent Plinius, Mela, Feſtus, et more ſuo nugetur Plautus [p]):

Propterea huic urbi nomen Epidamno inditum eſt,
Quia nemo ferme huc ſine damno divortitur.

Si novum dare urbi nomen placuiſſet Romanis, dediſſent ex lingua ſua, quod fecere paſſim alibi, non Graeca, et ſi omen ſiniſtrum fuiſſet cauſa mutandi nominis, non ſuffeciſſent nomen alterum aeque obſcoenum *Dyrrhachii*, quod *malas cautes* notat, mali ſane, ſi portum ſpectes, ominis. Iſtud adeo verum, ut teſte Appiano [q]) e converſo Corcyraei multo ante ex hac ſiniſtri nominis cauſa mallent hanc urbem pro Dyrrhachio vocare Epidamnum. Plurimum autem

i) L. II. c. 115. k) L. XLV. 26. l) Illyric. c. 2. m) Num. vet. p. 95. n) l. c. o) Suppl. au Catal. p. 154. p) Menaechm. Act. II. ſc. 1. q) bell. civ. L. II.

hanc ipſorum veterum ſententiam labefactant numi fideles, quorum multi antiquiſſimi operis jam inſcribuntur ΔΥΡ. cuſi profecto ea aetate, qua fere ignota Romanis adhuc fuit Graecia.

Epidamni nomine, quod tamen vetuſtius fuiſſe perhibetur, nullam habemus monetam; numi omnes, qui ſuperant, etiam antiquiſſimi Dyrrhachium vocant, cujus rationem expeditam non habeo, ſed mire etiam diſcrepant ſcriptores, cum hujus urbis meminere. Plerique Epidamnum et Dyrrhachium unam eandemque urbem faciunt, addito plerumque: *Epidamnus, quae nunc Dyrrhachium.* Strabo ſic vocatam dicit a peninſula, cui Dyrrhachii nomen fuit, et cui inſedit. Pauſanias [r] Dyrrhachium ab Epidamno paullo remotum facit. Dio nutat, ſitne urbs una, an duae [s]. Omnium explicatiſſime iſtud perſequitur Appianus [t]. Narrat, Epidamnum a rege cognomine prope mare aedificatam. Ejus nepotem Dyrrhachum conditae urbi addidiſſe navale appellatum de nomine ſuo. Huic in bello opem tuliſſe Herculem, cultum propterea a Dyrrhachenis tanquam alterum conditorem. Fuiſſe ſerius Dyrrhachenos a finitimis barbaris urbe ſpulſos adſcitis Corcyrenſibus, a quibus ominis cauſa urbs dicta Epidamnus, revixiſſe denique veterem appellationem Dyrrhachii. Variantes has ſententias nunc componere non inſtituo; ad me tamen pertinuit comprobare ex numis, Dyrrhachii nomen fuiſſe pervetuſtum, neque illud a Romanis inditum.

Autonomorum ingens copia. Spectandi primum:

Argentei craſſiores pervetuſti, inſcripti ΔΥΡ. rarius ΔΥΡΑ., neque alia ſurbis epigraphe in numis etiam ſerius ſignatis obtinet. Typus: *Bos vitulum lactans.* ✠ *Horti Alcinoi*, qui typus cum ſit Corcyra tractus, de eo in hujus inſulae numis agam. Fuiſſe autem Dyrrhachium Corcyrenſium coloniam, abunde docent veteres, et definite Strabo, eam Κερκυραιων κτισμα appellans. Quin cum a finitimis barbaris gravius vexarentur Epidamnii, hi matris Corcyrae opem implorarunt, quod multis perſequitur Thucydides, et Diodorus factum prodit ad annum V.C. 315. Quae cauſa fuit, cur metropoleos ſymbolis uterentur Dyrrhacheni.

Idem utrinque typus habetur in ſignatis ſerius drachmis, quae propter copiam contemnuntur, et dempto bovis ſitu ſimillimae ſunt drachmis Apolloniae, quae ex eadem matre Corcyra Dyrrhachii ſoror fuit. In his gemini quoque magiſtratus, unus in recto, alter in obliquo, quorum centum omnino diverſos ſolum muſeum Caeſareum habet. Quae de his obſervanda ſunt, jam praecepi in numis Apolloniae.

* * *

Caput Jovis. ✠ ΔΥΡ. ΑΣΚΛΑΠΙΟΥ. (*aut aliter*) *Tripus intra lauream.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput virile nudum. ✠ ΦΙΛΩΤΑ. ΔΥΡ.

r) Eliac. II. c. 10. s) L. XLI. t) l. c.

Clava caduceo juncta. AE. III. (Muſ. Savorgnan.)

Prior obvius, poſterior perrarus, quem olim edidi [u]). Clava, quae etiam ſaepe in area didrachmorum conſpicitur, confirmat id, quod perhibet Appianus [x]), Dyrrhachenos Herculem conditorem ferre, *non quod Dyrrhachum abnegarent, ſed ut ambitioſe originem ſuam ad deum potius referrent.* Teſte epigrammate Chriſtodori condita fuit ab Herculis filiis [y]).

* * *

Caput Herculis. ℞ ΔΥ. *addito conſtanter* I. *Pegaſus volans.* AR. IV. (Muſ. Caeſ.)

Similem edidit Pellerinius, ſed inſcriptum ΔΥΡ [z]). In V. integerrimis muſei Caeſarei legitur tantum ΔΥ et I, ſive littera iſtud eſt, ſive aliud ſignum. Referendos tamen Dyrrhachium non dubito, praecipue cum teſtetur Pellerinius, ſuum ſibi hodierna Raguſa adlatum. Typi fatentur Herculem conditorem, et Corinthum metropolin.

De didrachmis, in quibus hinc: ΔΥΡ. *Caput Palladis*, illinc *Pegaſus volans*, agetur in Corintho.

AR et AE. C.

MONVNIVS REX.

ΒΑCΙΛΕΩC. ΜΟΝΟΥΝΙΟΥ. ΔΥΡΡΑ. *Horti Alcinoi, in area quid clavae ſimile.* ℞ *Bos vitulum lactans, ſuperne maxilla.* AR. II.

Numum hunc edidit Pellerinius [a]), ſed pridem ante deſcripſit auctor muſei Theupoli, quem ipſum ſerius depictum reſtitui [b]). In eum olim commentatus Froelichius [c]) erudite conjecit, memoratum in hoc numo regem fuiſſe Dardanorum principem, quem Livius et Athenaeus male videntur dicere *Honunium*, vel *Menunium.* Haec eruditi viri ſententia eo magis fit veriſimilis, quia non modo conſtat, Dyrrhachium a vicinis barbaris vexatum, ut in ejus numis diximus, ſed etiam illis nonnunquam parere fuiſſe coactum. Sane narrat Diodorus [d]), Epidamnum a Corcyraeis Glauciae Illyricano regi permiſſam. Potuit ergo eſſe tempus, quo et Monunio Dardano paruit, ejusque nomine monetam inſignivit. Verum cum videam, etiam memorari a Goltzio numum Dyrrhachenum cum typis obviis, in quo recepto more bini leguntur magiſtratus, hinc ΜΟΝΟΥΝΙΟΣ, inde ΔΑΜΗΝΟΣ, quod quidem κειμήλιον dubiae fidei non eſt, cum ſimile alterum a ſe in Hungaria viſum teſtetur Neumannus noſter [e]), veriſimile etiam, fuiſſe Monunium ex popularibus Dyrrhachenis unum, ſolito primum in ſua civitate magiſtratu functum, ſed qui ſubinde, ut ſaepe factum, tyrannidem, quin et regium nomen arripuit, quod tanto magis eſt veriſimile, quia narrat Ariſtoteles [f]), Dyrrhachenos uni totius reip. adminiſtrandae curam deferre ſolitos. Haec poſtquam ſcripſi, Cl. Schönwiſner rei antiquariae Peſtini docendae praefectus mecum communicavit numum Dyrrhachenum ſolitae formae et typorum, ſed ae-

u) Num. vet. p. 96. x) l. c. y) Brunck Anal. T. II. p. 472. z) Lettres p. 197. a) Rois p. 33. b) Num. vet. p. 96. c) Reg. vet. num. anecd. p. 46. d) L. XIX. c. 78. e) Num. pop. p. 164. f) de Rep. L. III. c. 16.

neum, nimirum ut ſuſpicor, animam argentei, etſi nullum argenti appareat veſtigium. In ejus una parte eſt ΜΟΝΟΥΝΙΟΣ, in altera — ΑΔΙΑ - -
AR. RRRR.

SCODRA.

Hodie *Scuttari*, nonnihil a mari remotum. Plinio dicitur oppidum civium Romanorum, cujus et meminit Ptolemaeus nomine *Σκοδρα*. Livius ſitum prolixius deſcribit g), aitque, fuiſſe Gentii regis velut arcem totius regni. Videtur haec urbs eſſe eadem cum illa, quam Appianus loco, ut conjicere licet, corrupto vocat Κοδροπολιν της Ιλλυριδος εν μεσω τε Ιονιε μυχε h), quam Octavianus et Antonius ſtatuerunt limitem imperii inter ſe diviſi, pro quo videtur legendum Σκοδροπολιν. Sic quae Iſtria, eadem et Iſtropolis, quae Trajana, Trajanopolis, quae Soli Ciliciae, et Solopolis. In marmore Gruteri invento apud hodiernum Scuttari legitur: REIP. SCODR i).

Caput Jovis. ℞ ΣΚΟΔΡΕΙΝΩΝ. ΚΑΛΛΗΝΟΣ. in alio: ΣΚΟΔΡΙΝΩΝ. - - - ΟΡΟΥ. *Navis.* AE. III.

Anecdotos hos numos poſſidet Venetiis Ex. Jacobus Gradenigo, et ſimiles edidit Neumannus k). Similem averſae typum habet numus Daorſorum, quem vidimus, et ſequentis Gentii.
AE. RRRR.

GENTIVS REX.

Gentius Illyrici rex, ſaevus ac ſtolidus a Perſeo poſtremo Macedoniae rege ſpe trecentorum talentorum ad ſocianda contra Romanos arma incitatus horum legatis in vincula conjectis mox violati gentium juris poenas dedit. Nam V. C. 586 victus ab Anicio praetore et ad deditionem coactus bello intra XXX. dies confecto cum tota familia Romam perductus eſt, quod unum bellum teſte Livio prius perpetratum, quam coeptum, Romae auditum eſt. Haec ex Livio, Appiano, Plutarcho Froelichius, qui ejus numum primus protulit l).

Numus:

Caput imberbe pileo tectum. ℞ ΒΑCΙΛΕ - ΓΕΝΤΙΟΥ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Hactenus alter hujus regis numus detectus non eſt. Supra monui, Daorſorum Illyrici numum, qui unicus item exſtat in muſeo Caeſareo, fabrica, metallo, volumine, utriusque faciei typo hujus eſſe ſimillimum. Etiam in proximae Scodrae numis ejusdem formae navis comparet. Quibus mutuis teſtimoniis praeclare omnium horum numorum ſtatio comprobatur.
AE. RRRR.

INSVLAE ILLYRICI.

CORCYRA PARVA.

Hodie *Curzola*. De numis a Froelichio, aliisque huic tributis vide, quae in moneta Corcyrae magnae notabo.

g) L. XLIV. c. 31. h) Bell. civ. L. V. i) pag. 163. 3. k) Num. pop. T. II. p. 157.
l) Reg. vet. num. p. 45.

DYSCELADVS.

Inſula juxta Iſſam ſequentem, memorata Apollonio m):

Ισσα τε, Δυσκελαδος τε, και ἱμερτη Πιτυεια.

Sed vide de inſulae hujus nomine, et, utrùm exiſtat, dubitantem Voſſium apud Cellarium. Exſtant *autonomi*:

Caput Herculis juvenis. ✗ ΔΥCΚΛΑ. *Victoria gradiens ſ. oblongum palmae ramum tenet.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Conjicit Pellerinius n), ſcriptum in his numis ΔΥCΚΛΑ pro ΔΥCΚΕΛΑ. At enim mera haec eſt conjectura, neque ea tanti, ut ex his numis aut liceat ſtatuere, fuiſſe aliquam hoc nomine inſulam, aut ſi fuit, eos revera huc pertinere.

AE. RR.

ISSA.

Nobilis Adriatici inſula propter Illyricum teſte Strabone, et Hirtio o).

Caput Palladis. ✗ IΣ. (*etiam retrograde*) *vel:* IC. *Caper ſtans:* in aliis: *Cerva ſtans.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput virile imberbe nudum. ✗ IΣ. *Diota.* AE. III. (Neumann.)

Botrus. ✗ IΣ. *Diota.* AE. III. (Neumann P. II. tab. 5.)

IΣΣA. *Caput muliebre.* ✗ *Aſtrum.* AE. III. (Neumann, Muſ. Vitzai.)

Numos hos per varias hactenus urbes ab IΣ incipientes pro varia antiquariorum libidine vagatos in hac tandem inſula ſtabilire adniſus ſum, vix amplius, ut reor, loco movendos p). Capri typus potior cauſa fuit, cur huc applicarem. Iſtud animal per has inſulas celebre fidem faciente Plinio q): *Contra Tragurium Bavo, et capris laudata Brattia, Iſſa civium Romanorum.* Ipſum Tragurium a Graeco *τραγος*, *caper*, ei animali eſt ſynonymum, atque eadem haec inſula Iſſae colonia fuit auctore Strabone: *τραγυριον Ισσεων κτισμα*, *Tragurium ab Iſſenſibus conditum*, ex quo veriſimile fit, nomen a metropolitis Iſſenſibus Tragurio factum, quod ſeu capris ea ora abundavit, ſeu caper ex quacunque cauſa Iſſae fuit ſymbolum. Vide de hoc plura in citato meo opere.

Numum poſtremum IΣΣA Neumannus Iſſae Lesbi tribuendum putavit r). At fabrica ſimilium numorum rudior, et plane ex natura inſularum hujus tractus videtur eos potius huic inſulae vindicare.

* * *

Eodem loco, tum et in Catalogo muſei Caeſarei huic quoque Iſſae tribuendos putavi numos, in quorum antica eſt caput Jovis, in averſa ſeu caper, ſeu cervus, ſeu animal ex utroque mixtum, et qui inſcriptum IΣ offere viſi ſunt, et ſunt aenei fere I. formae. Sed errorem abſtergit ſimilis alter muſei Neumanni, in quo diſtincte pro IΣ legitur ΔI. Sunt ergo hi numi, ut certe hujus tractus ſuadente fabrica, ita urbis a ΔI. incipientis. *AE. R.*

---

m) Argon. IV. v. 565. n) Suppl. I. p. 33. o) Bell. Alex. c. 47. p) Num. vet. p. 97. q) L. III. c. 30. r) Num. pop. P. II. p. 28.

PHARVS.

Inſula Iſſae adſita, hodie *Lieſina.*

Caput nudum imberbe. ✠ ΦA. *vel ſcriptura retrograda* ΦAP. *Diota.* AE. III. (Mus. Caes. Ill. Gradenigo.)

Caput juvenile ſpicis redimitum. ✠ ΦA. *Caper ſtans.* AE. III. (Muſ. Caes. Arigoni.)

Idem, quod numis Iſſenſibus, etiam his fatum obtigit a Froelichio Phaſelidem Lyciae migrare juſſis [s]). Vt in Pharum propenderem, impulit barbarum horum numorum opus a cultioris Graeciae ingenio alienum, tum vero quod a nobiliſſimo amico certior factus ſum, frequentius eos in hodierna Lieſina repeririri. Eos in Catalogo muſei Caeſarei jam Phari numis inſerueram, cum judicium meum a viro ornatiſſimo Neumanno in opere ſuo, quod eodem tempore lucem vidit, confirmari cum voluptate vidi [t]). Ergo numum alterum Arigonius injuſte Pſamatho Laconiae tribuit.

Cum in Iſſae Pharo vicinae numis ſaepius caper conſpiciendum ſe praebeat, ſuſpicabar aliquando, huc referri poſſe numos cum epigraphe ΠAPI. et capro ſtante. Auxit conjecturam, quod hanc Pharum Scymnus Chius Pariorum maris Aegaei opus dixit [u]), tum et Strabo eam olim vocatam Parum adſerit [x]), de quo vide plura, quae in meis Numis veteribus p. 98 notavi. At cum videam, conjecturam hanc minus probari viris cordatis, non gravate eam omitto.

* * *

Eidem inſulae Pellerinius tetradrachmum obtulit inſcriptum FAPIAIΩ· typo *ſemivolucris*, *et ſemivirginis.* Plures id genus numi ſunt etiam in muſeo Caeſareo, et conſtat etiam, eſſe ex eorum claſſe, qui copioſe ex Tranſilvania una cum inſcriptis BIATEC etc: ad nos perferuntur. Alioqui et ſimilem mercem nequaquam reperiri in inſula Lieſina, teſtatus eſt vir nobiliſſimus, qui, quae in hoc tractu longo uſu didicit, benevole mecum communicavit.

AE. RR.

EPIRVS.

Univerſae gentis nomine *autonomi* copioſi et inſignes habentur.

Capita jugata, Jovis corona querna redimitum, Junonis corona faſtigiata. ✠ AΠEIPΩTAN. *Bos cornupeta intra quernam.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput Jovis corona querna redimitum, addito in nonnulis magiſtratu, ut: AT-ΣHN. ΦOP. *vel* MTPTIΛOT. *etc:* ✠ AΠEIPΩTAN. *Aquila ſtans intra quernam.* AR. II. (Mus. Caes.)

Epigraphe, ut in his, ſic et in omni-

s) Not. elem. p. 85. t) Num. pop. p. 173. u) Vers. 425. x) L. VII. p. m. 315.

bus aliis Dorica pro ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ. Jovis effigies et attributa propter Dodonam in Epiro ſitam in hujus regionis moneta frequentior. Typus in averſa numi primi ſive adludit ad taurum Jovis victimam, ſive ad boum in Epiro excellentiam. Ovidius apri Calydonii menſuram deſiniens ait [y]): *quanto majores herbida tauros non habet Epiros.* Mos corona numi oram claudendi generatim in Epiri urbibus valuit, propagatus etiam in adſitum Illyricum.

* * *

Duo pilei Dioſcurorum, ☓ ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. *ſcriptum inter radios aſtri.* AE. III. (Muſ. Ill. Bar. Bruckenthall.)

Videbatur numus commemorandus propter inſolentiam typi in urbibus Epiroticis. Eum edidi in meis numis veteribus.

* * *

Caput Jovis. ☓ ΑΠ., *in nonnullis in monogrammate. Fulmen intra quernam.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ. et Neumanni.)

Similem numum Pellerinius perperam Patris Achaiae tribuit [z]).

* * *

In reliquis aeneis: *Pilum haſtae — Fulmen — Tripus, ſemper corona typum ambiente.*

* * *

Huc etiam referri ſolent ſequentes:

ΑΡΓΕΑΔΗΣ. *Caput Jovis laur.* ☓ ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. *Protome Dianae.* AE. I. (Muſ. Caeſ.)

ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. *Caput Jovis laur.* ☓ ΑΡΓΑΛΟΗΣ. *Aquila ſtans intra quernam.* AE. II. (Pellerin Suppl. II. pag. 93.)

Prior numus cognitus jam fuit Pellerinio [a]), et Khellio [b]), at in utroque nomen ΑΡΓΕΑΔΗΣ male ſanum, quod in Caeſareo eſt integerrimum. Quare et numum ſerius reſtituendum duxi [c]). Vterque quo numum referret, non reperit. Alterum ſubinde nactus Pellerinius hunc et praecedentem Epiri numis propter typum aquilae corona clauſae, quoniam is in hoc tractu obvius eſt, inſerere non dubitavit. Gnaviter iſtud, at nondum liquido. Si merx Epirotica, cur haec ſola Dorismo abſtinet? Scribendum ſane tum fuerat: ΑΡΓΕΑΔΑΣ. ΜΕΝΕΔΑΜΟΣ.

AV. Goltziani. AR. AE. R.

AMBRACIA.

Ad ſinum cognominem, urbs nobilis et Pyrrhi regia.

Caput muliebre velatum. ☓ AM. AMBP. *Meta intra lauream.* AR. (Pellerin.) AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Meta intra lauream obvius eſt typus in numis urbium Epiri, quanquam ejus certam cauſam ignoremus. Cur maluerit Pellerinius dicere obeliſcum [d]), non ſatis video.

---

y) Metam. VIII. 282. z) Suppl. IV. p. 40. a) Rec. III. tab. CXVII. b) Adpendic. II. c) Num vet. p. 100. d) Rec. I. p. 79.

* * *

Caput virile barbatum cum cornu et collo tauri. ✗ AMBP. *Bos cornupeta.* AE. III. (Pellerin.)

Caput ſimile. ✗ AMBP. *Pagurus, in alto tridens.* AR. AE. (Goltz.)

Miratur Pellerinius, proponi in numis Ambraciae manifeſtum Acheloum, cum tamen urbs non huic Acarnaniae fluvio, ſed alteri adſita fuerit, qui jam Arachtus, jam Arethon veteribus dicebatur. Suſpicatur iſtud factum propterea, quod forte, etſi diſſitus, tamen ex Epiro ortum ducit. Verior ratio videtur, quoniam aliquo tempore Ambracia revera Acarnaniae urbibus accenſebatur. Ita Strabo e): *Sunt et aliae urbes, Palaerus, Alyzia, Leucas, Argos Amphilochium, Ambracia.* Sic et Mela eam oppidis Acarnaniae miſcuit f), ex quo apparet, quodam tempore ſaltem aliquam utriusque regionis urbibus fuiſſe communionem.

* * *

Caput Jovis. ✗ AMBP. *Gryphus, infra* ΑΡΧΙΑΔΑΣ, *aut aliter.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Solis radiatum. ✗ AMBP. *Jupiter nudus gradiens fulmen intorquet.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Vterque numus et Jovis, et Apollinis cultum conjungit. Hunc numus alter aperte profitetur, ſed neque in praecedente ambiguum, cum gryphum ſacrum eſſe Apollini animal conſtet ex numis Tejorum Ioniae, Aureliopolis Lydiae, Gallieni inſcriptis APOLLINI. CONS. AVG., tum Claudiano g), et Philoſtrato h).

* * *

Numos Ambraciae, qui una inſcribunt ΑΡΙΣ., vide in numis Ariſbae regis Epiri.

* * *

Numos inſcriptos ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ cum ſymbolis Corinthi, *nempe capite Palladis, et Pegaſi, eosque didrachmos;* vide in numis coloniarum Corinthi. In numo ſimili muſei Borgiani Veletris legitur ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ, qua ſcriptura praeclare confirmatur oratio Stephani adfirmantis, reperiri etiam ſcriptum Αμπρακιωτης i), et ſic etiam paſſim ſcribit Thucydides. Apertius Euſtathius k): το δε Αμβρακ εισιν οἱ ἀρχαιότερον δια τȣ π γραφȣσι, και δια τȣτο και την χωραν Αμπρακιαν - - - πλειων δε ἡ δια τȣ β γραφη. Sic et Κανωβος et Κανωπος Aegypti urbs.

AR. RRRR. AE. R.

AORNVS.

Situ minus certo. Numum aeneum mutilum huc vocat Pellerinius, quod in eo legere ſibi viſus erat ΑΟΡΝΙΩΝ.

BVTHROTVM.

Maritima in Theſprotia.

Certus cum inſcriptione Graeca nondum compertus. Ex autonomis editis unus eſt Goltzii, alterum Pellerinius ...

e) L. X. p. m. 691. f) L. II. c. 3. g) de VI. conſ. Honorii v. 30. h) Vit. Apoll. L. III. c. 48. i) in Αμβρακια. k) ad Dionyſ. v. 493.

invitum traxit, quod in eo ſcriptum apparebat ΒΟΥΘΡΟ. l) Verum hic eſt Thuriae Meſſeniae, ut ipſe lapſum ſuum profitetur ſerius m). Alium numum cum capite Pyrrhi et epigraphe ΒΟΥΘΡΩΤΙΩΝ Goltzianum novimus.

* * *

Coloniae tamen nomine ſuperſunt numi, iique partim *autonomi*, partim cum capite *Auguſti*, quos, quoniam rariores ſunt, operae pretium, ut editos reperio, recenſere.

Antica incerta. ✠ C. PAET. QVIN. ITER. (Harduin.)

CAESAR. AVGVST. *intra quernam.* ✠ GRAECINVS. QVINQ. TERT. BVTHR. *Globus cum lituo.* (Maffei Ant. Gall. p. 117.)

BVTHR. *Tridens.* ✠ GRAECINVS. QVIN. PER - - *Pes humanus.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 80.)

Fuit ergo hic Graecinus *quinquennalis tertium*, ſubinde *perpetuus*, ſi modo vere iſtud docet numus Pellerinii, qui in vocabulo PER eſt mutilus. Male ſimilem epigraphen explicat Harduinus: QVINquennalia ITERum.

BVTHR. AVGVSTVS. *Caput Auguſti.* ✠ P. POMPON. C. IVLI. IIVIR. Q. *Pons.* (Morelli Impp. T. I. p. 378.)

De hoc ponte Plinius: *Amnis Acheron - - mille pedum ponte mirabilis omnia magna mirantibus.*

C. A... BVT. EX. DD. *Caput Auguſti.* ✠ Q. NAEVIO. SVRA. HIP. IVL. NIGER. IIVIR. *Figura militaris ſtans d. adſtitutum* B *majus contingere videtur.* (Morelli Impp. T. I. p. 417.) *AE. RRR.*

CASSOPE.

Tres hoc nomine urbes in Epiro aut vicinia a geographis memorantur. Harum unam maritimam Ptolemaeus in Chaonia, Strabo in Theſprotia conſtituit, Stephanus in Moloſſis, cujus ſententiam firmat numus mox citandus. Alteram Epiri Caſſopen mediterraneam conficit Ptolemaeus, ſed parum cognitam. Tertia ſita in propinqua Corcyra e regione Caſſopes Epiroticae maritimae. Ad quam harum trium ſequentes numi pertineant, mox indagabimus.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ *intra lauream.* ✠ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *intra lauream.* AE. III. (Muſ. ill. Gradenigo.)

Dixi, Caſſopen a variis auctoribus variis gentibus adjudicatam, quae geographorum diſcordia in pluribus Epiri urbibus obſervatur. Ex quo apparet, alia aetate alii genti urbes fuiſſe contributas. Ergo quo tempore praeſens numus ſignatus eſt, Moloſſis accenſebatur.

* * *

ΣΩΔΑΜΟΣ. *Caput Jovis.* ✠ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *Aquila fulmini inſiſtens, omnia intra quernam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

ΚΑΣΣΩΠ - - *Caput muliebre redimitum corona faſtigiata floribus diſtincta.* ✠ *Aquila volans intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

l) Rec. I. p. 80. m) Suppl. I. p. 47.

Caput ſimile. ☧ ΚΑΣΣΩ - - *Bos irruens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput ſimile. ☧ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *Serpens ab ara adſurgens intra lauream.* AR. III. (Muſ. ill. Gradenigo.)

Caput juvenile incertum. ☧ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *Diota intra lauream.* AE. III. (Ibid.)

Priores tres, qui ex muſeo Ilgneriano in Caeſareum transivere, jam vulgavit ill. Comes Criſtiani [n]). Horum primum eſſe Caſſopes Epiroticae, perſuadet typus plane Epiroticus. De numis ſequentibus minus certum, an non aeque poſſint referri ad alteram cognominem in oppoſita Corcyra ſitam. Epiroticam mavult nobilis antiquarius capto augurio ab aquila, inſcripto magiſtratu, corona ambiente, quae omnia fuere Epirotis uſitata. Vt hanc ſententiam non impugno, quam et veriſimiliorem puto, ita certum tamen eſt, haec omnia in Corcyrae quoque numis obſervari.

Numum ſecundo ſimilem Pellerinius perperam Lappae Cretae tribuit, cujus auctoritas et mihi impoſuit, cum numum ſimilem, qui minus integer obtigerat, in Catalogo muſei Caeſarei eodem referrem.

AR. RRR. AE. RR.

CHAONIA.

Pars Epiri hoc nomine. Numi duo, argenteus, et aeneus, ſoli Goltzio conſpecti, quorum ille inſcribitur ΧΑΩΝΙΑΣ, pro quo, ut ex typo apparet, certo legendum ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ; alter ΧΑΩΝΙΤΩΝ. Notandum, tertium elementum a veteribus nunquam per Ω, conſtanter per O ſcribi, quare et ſecunda ſyllaba a poetis corripitur. Vide Stephanum in *Chaonia.*

DAMASTIVM.

Ignoraremus, quorſum pertineant ſequentes argentei, niſi lucem accenderet Strabo, qui poſt recenſitas varias Epiri gentes haec obiter: πλησιον δε πε και τα αργυρια τα εν Δαμαστιω, *alicubi in vicinia et fodinae argenti, quae ſunt Damaſtii.* Ex hujus ergo metalli proventu ſignati fuere numi:

Caput Apollinis laur. ☧ ΔΑΜΑΣΤΙΝΩΝ. *Tripus.* AR. I. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput muliebre. ☧ ΔΑΜΑΣΤΙΝΩΝ. *Serpens ex ara, cui inſculptus caduceus, exſurgens.* AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre laur. ☧ ΔΑΜ. - - - *Aciſculus, caduceus.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Perperam numum ex deſcriptis primum Damaſco Coeleſyriae tribuerat Froelichius [o]), quem errorem re melius expenſa pridem abſterſit ill. Comes Criſtiani [p]). Inſignis eſt numus III., isque hactenus anecdotus, quia typo partis averſae comprobat id, quod de argenti fodinis apud Damaſtium ſitis ex Strabone docui. Offert is malleum, qui altera parte in cuſpidem abit, cujusque in lautomiis, et metallis uſus fuit. *Aciſculum* dixere Latini, ut docebunt [illegible]

n) Adpendic. I. ad Geſn. o) Cimel. Vindob. p) Adpendic. I. ad Geſsner.

Valerii Aciſculi, qui cauſa adluſionis ad nomen inſtrumentum ſimile offerunt. Auctor anonymus in paraphraſi ad Dionyſii Periegetae v. 1107, quae eſt apud Hudſonum q): *μακελλα δε και δικελλα, και ἀμαρα, και σκαπανη ὀρυκτικα εισιν ἐργαλεια.*

AR. RRR.

HORREVM.

Exſtant autonomi elegantis fabricae.

Caput Herculis laur., pone clava, intra coronam. ☧ ΟΡΡΙ. *Centaurus citato curſu ſingulis manibus ſingulos ramos bacciferos jactat.* AE. III. (Muſ. Caeſ. alibi.)

Pellerinius in ſimili legit ΟΡΡΕ., at ego in omnibus, quorum plures integerrimos vidi, conſtanter ΟΡΡΙ. Cui urbi ſuus tribuendus eſſet, verebatur decidere Pellerinius r). Neque ego hoc fortunatior. Conjeceram olim, cum ſimile numisma vulgarem s), poſſe competere Horreo Epiri oppido bis a Livio memorato, juvante judicium iſtud etiam corona, quae more Epirotico numi oram ambit, et Centauro forte ex vicina patria Theſſalia huc aberrante. Accepi, id genus numos frequentius reperiri in magna Graecia. Si huc pertinent, quam in hac habemus urbem ab ΟΡΡΙ incipientem?

AE. RR.

MOLOSSI.

Hi Epiri partem conſtituerunt, suntque habiti ejus gens nobiliſſima teſte Strabone t). Fuere enim ex illuſtri gente Aeacidarum, cujus auctor Pyrrhus Achillis filius, et fuit apud eos Dodonae oraculum vetus, et fama late inclytum.

Autonomos cum mentione hujus gentis binos primus vulgavi, quorum unum videre eſt in meis Numis vet. p. 101.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ. *Fulmen.* ☧ *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Ex muſeo Savorgnan.)

Fulmen Jovi Dodonaeo ſacrum, ut modo indicavi.

Alterum numum, in quo Moloſſorum nomen legitur, vide ſupra in numis Caſſopes.

AE. RRRR.

NICOPOLIS.

Condita ab Auguſto ad ſinum Ambracium, monumentum victoriae de M. Antonio et Cleopatra ad vicinum Actium, deductis eo vicinarum urbium fere deſertarum incolis, ut teſtantur Strabo et Pauſanias u). Eas enumerat Antipater coaevus, Leucadem, Ambraciam, Thyrreum, Anactorium, Argos Amphilochium x).

Autonomi:

ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. *Caput muliebre turritum.* ☧ ΙΕΡΑC. *Pharus, aut meta.* AE. III. (Pellerin.)

Priorem numum alias edidi y). Sive pharus in hoc eſt, ſive meta, utrumque Nicopoli proprium, cum quod urbs fuit

q) Georg. min. P. IV. r) Rec. III. p. 109. s) Num. vet. p. 100. t) L. VII. p. 324.
u) Eliac. I. c. 23. x) Brunck Anal. T. II. p. 117. y) Num. vet. p. 102.

maritima, tum quod in hujus ſuburbio ſingulis quinquenniis ludi Actiaci ab Auguſto ejus victoriae ergo conſtituti magna religione acti fuere, de quibus vide Strabonem. Certius hos ludos indicat numus alter. De epitheto ΙΕΡΑC vide numos imperatorum.

* * *

Notandum, numum argenteum, quem Pellerinius ob monogramma NK, quod is in NIK. reſolvit, ad hanc Nicopolin refert[z]), eſſe potius Cyrenes, aut certe non hujus urbis. Praeter fabricae elegantiam in id genus numis, quorum plures exſtant in muſeo Caeſareo, obeſt etiam, quod pauciſſimae fuere Graeciae urbes, et praecipue Europaeae, quae Auguſtorum aetate monetam argenteam ſignaſſent. Aeneum, qui eadem tab. XII. n. 13. exhibetur, eſſe Epidauri Argolidis, in hac dicetur.

AE. RRR.

Imperatorii:

Copioſi ſunt ab Auguſto usque ad Saloninam.

Epigraphe: ΝΙΚΟΠΟΛΙC, vel ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC, addito plerumque ΙΕΡΑC, de quo infra.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ., vel: ΑΥΓΟΥCΤΟC. ΚΤΙCΤΗC. nempe: *Auguſtus conditor* urbis ſaepius occurrit. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ΚΤΙΣΜΑ. (*Auguſti opus.*)

Caput Auguſti nudum. ☓ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΙΕΡΑ. *Victoria ſtans.* AE. fere II. Numus integerrimus. (Muſ. Caeſ.)

ΙΕΡΑ. ΝΙΚΟΠΟ. *Caput muliebre turritum.* ☓ CEBACΤΟΥ. ΚΤΙCΜΑ. (*Auguſti opus.*) *Auguſtus fere nudus ſedens d. Victoriam, ſ. haſtam.* (Muſ. Caeſ. Arigoni.)

Typi: *Victoria* frequentius, nimirum ex nomine urbis ΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΣ. — *Triremis*, ex memoria victoriae navalis. — *Porta urbis* etc. In nonnullis: *Apri caput telo tansfixum*, quod forte mandibulam apri Calydonii notat, quam Auguſtus poſt victoriam Actiacam ex Tegea Arcadiae Romam transtulit, ut narrat Pauſanias[a]). Incerti ſenſus eſt: *Mulier ſedens d. ſpicas, infra quam tres figurae nudae ſe complexae expanſis manibus natantium more*, in numis Philippi. (Arigoni, Theup.)

ΙΕΡΑ, ſic dicta propter religionem ludorum Actiacorum, de quibus actum. Hoc addito discernit ſeſe ab aliis hoc nomine urbibus quatuor, quae numismaticae fuere. Antipatro ſupra laudato dicitur θειη πολις.

ΝΑΥΑΡΧΙΔΟC nomine compellatur in numo Antonini (Muſ. Caeſ.), et Alexandri Sev. (Vaill.)

ΑCΥΛΟΥ in numo Plautillae (Vaill.), cui tamen lectioni diffido, nam is titulus in nullo alio hujus urbis comparet, etſi horum copioſos vulgatos habeamus ex muſeis Theupoli et Arigoni, et ipſe Vaillantius, qui numum promulgavit, eam reticet in catalogo urbium aſylo gaudentium. Quod amplius est titulum aſyli nulli urbium Europaearum in numis datum video.

z) Tab. XII. n. 11.

a) L. VIII. pag. 694.

Ad hanc Nicopolin videntur revocandi numi, qui ſine urbis mentione inſcriptum habent AKTIA intra coronam. Idem videtur ſignificare A ſolitarium intra coronam in numis L. Aelii et Antonini, atque etiam hos eſſe hujus urbis, docent numi Treboniani et Gallieni apud Arigonium, in quibus praeterea ſcriptum ΙЄΡΑϹ ΝΙΚΟΠΟΛЄΩϹ, etſi non diſſimulem, poſſe numos ſimiles Argos pertinere; ut in hac monebo. Fuere, qui τὸ A legerent *Ἀντινοεῖα*. Similium numorum catalogum exhibet Neumannus b).

AE. C.

OMPHALE.

Autonomus ΟΜΦΑΛΙΤΩΝ apud ſolum Goltzium.

ORICVS.

In Chaonia ad fines Illyrici, cui a nonnullis inſeritur.

Caput Apollinis. ✠ ΩΡΙΚΙΩΝ. *Meta, omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Singularem hunc numum alias vulgavi c). Fuiſſe Oricum Apollini devotam, et dictam *vicum Apollinarem*, praeſens numus, et inſcriptio Gruteri a me ibi propoſita comprobant.

Froelichius ex inſcriptione dubia numi autonomi exſculpere nomen Orici conabatur d), at nunc conſtat, numum illum eſſe Mileti, qui etiam eſt in muſeo Caeſareo.

AE. RRRR.

PHOENICE vel PHOENICAPE.

Caput Dianae. ✠ ΦΟΙΝΙΚΑΠΙΕΩΝ. (*contractis* Π *et* Ε.) *Pilum haſtae intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et Gradenigo.)

Caput Jovis. ✠ *Eadem epigraphe. Fulmen intra lauream.* AE. III. (Muſ. Gradenigo.)

Numi hi non ſolum typo ſeſe Epirotas profitentur, verum et in eadem Epiro repertos eſſe ſatis conſtat. Quare etſi urbis *Phoenicapes* nullus veterum meminerit, tamen Livius, Strabo, Ptolemaeus, Tabula *Phoenicen* in Epiro locant, et quidem in Chaonia alii, alii in Thesprotia. Quare dubium non videtur, numos hos ad hanc urbem, ut apparet, binominem, pertinere.

AE. RRR.

Imperatorii.

Exſtant aenei III. formae.

ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΩΝ. *Bacchus d. poculum, ſ. thyrſum*, in numis Neronis. (Vaill. Theup.) In alio ſimili: *Caput imberbe nudum.* (Theup.)

ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. ΠΕ. *in alio*: ΠΕΤ. *Caput virile incertum*, Neronis. (Panel Mem. Trev. Octob. 1737. Catal. d'Ennery p. 585.)

ΦΟΙΝΕΙΚΕΩΝ. *Trajanus in equo currente.* AE. II. (Vaill.)

Hos numos Vaillantius a Phoeniciis communi gentis nomine ſignatos dixit. At mihi nimium inſolens viſum gentile ſive *Φοινικαῖος*, ſive *Φοινικεύς*, quod

b) Num. pop. P. II. p. 146. c) Num. vet. pag. 102. d) Not. elem. p. 105.

utrumque in numis ſuis reperit vir eruditus, cum verum Phoeniciae gentile fuerit Φοινιξ, vel etiam Φοινικιος. Accedit, numos hos nihil oſtentare ex ingenio numorum Phoeniciae. Quod ſi eodem referamus numos ſecundi loci, habebimus tertium gentile Φοινικαιευς. At vel ex his ipſis ſecundi loci numis videri poſſit, in ſimilibus omnibus legendum ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΠΕΩΝ, Π et Ε contractis, perinde atque in autonomis mox deſcriptis legitur. In numis non ſatis integris fieri facile poteſt, ut non facile appareat ſubtilis tractus lineae, quae Π et Ε conjungit. Quidquid erit, rem iis magis expendendam relinquo, quibus numi ſimiles praeſto ſunt.

AE. RRR.

THESPROTIA.

Pars Epiri. Nomen ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ reperitur tantum in numis regis Pyrrhi a Goltzio editis.

REGES EPIRI.

Vt Macedoniae reges Perſeum et Herculem, ita Epiri principes Achillem, ejusque filium Pyrrhum Neoptolemum gentis ſuae auctorem ferebant. Ex quo adſidua in his nomina Aeacidis, Pyrrhi, Neoptolemi. Omitto vetuſtos illos, qui ex hac ſtirpe mox inde a Trojae excidio imperavere, quorum ſeriem videſis apud Reineccium, perſecuturus ſolum reges numis inſignes.

Fuere regi Alcetae filii Neoptolemus et Arisbas. Neoptolemus fratrem regni conſortem facit, et eundem moriens tutorem liberorum; inter quos praecipui *Alexander*, de quo infra, et *Olympias* Philippi Amyntae uxor, Alexandri M. mater.

ARISBAS.

A veteribus dictus Arymbas, Arysba, Arybas. Fratri Neoptolemo partem Epiri extorquet, ſubinde ejus liberorum tutelam ſancte procurat, et Olympiadem Philippo Amyntae collocat.

Ex uxore Troade natus *Aeacides*, de quo infra.

Numi.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ℞ ΑΡΙΣ. *Clava et pharetra.* AE. III. (Pellerin Rois pag. 29. Muſ. Caeſ.)

Caput Herculis ſimile. ℞ ΑΡΙΣ. ΑΜΒΡΑ. *Apollo nudus ſedens d. arcum praetendit.* AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 79.)

Horum priorem Pellerinius, quoniam ſimillimus eſt numis Macedonicis circum Philippi II. aetatem ſignatis, ac praeterea ex vetere Illyrico adlatus, huic Arisbae tribuere non dubitat. Sin jure iſtud, habemus verum regis nomen *Arisbae*, quem varie a veteribus proditum diximus. Haec cum alias conſtitueret vir eruditus, mirum, ab eodem το ΑΡΙΣ. numi alterius magiſtratum potius, et non etiam nunc

ipſum regem agnoſci, cum nequaquam obſtet addi nomen Ambraciae, in qua numus cuſus, ut vidimus, in numo Dyrrhachenorum ſcriptum regem Monunium.

Typus numi ſecundi offert hinc Herculem, inde Apollinem. Antoninus Liberalis narrat [e]), utroque deo inter ſe colliſo, quod ſinguli Ambraciam ſuam vellent, judice denique Cragaleo oppidum Herculi tributum. *Agnoſcere ergo Ambraciotas, urbem eſſe Herculis, ſic tamen, ut etiam Apollini, quem jam antea ob cauſas, quas ibidem refert,* Σωτηρα *dixere, ſacrificia publice peragant.*

AE. RRR.

ALEXANDER I.

Neoptolemi F. Mortuo tutore patruo Ariſba juvenis regnum adit favente Philippo II. Macedone, qui ejus ſororem Olympiam uxorem duxerat, cujus et factus eſt gener ducta ejus filia Cleopatra nuptiis fatalibus, inter quarum ſolennia ſocerum Philippum, dum ejus latus ſtipabat, a Pauſania interimi cominus conſpexit. Alexandrum M. ſobrinum imitari geſtiens verſis in Occidentem ſtudiis ducem ſeſe Tarentinis in bello adverſum Lucanos ac Bruttios praebuit, tanto cupidius externum iſtud bellum amplexus, quod conſulenti reſponderat oraculum patrium Dodonaeum, caveret Acheruſiam aquam, Pandoſiamque urbem, nimirum ut quam maxime procul abeſſet Pandoſia Epiri urbe, et Acheronte amni [f]). Multis praeliis victor, factusque inde elatior plus ſibi ipſo Alexandro aggreſſus videbatur, cum adſerere non dubitaret, ſe, qui adverſum Romanos iret, quaſi in ἀνδρωνιτιν, Macedonem in Perſas quaſi in γυναικωνιτιν ivisſe [g]). Barbaris bellum omni vi inſtaurantibus apud Acherontem fl. et Pandoſiam in Bruttiis caeſus non quidem oraculum mendax, ſed ineptum ſeſe Oedipum comprobavit V. C. 428. Vide plura apud Froelichium dubia quaedam chronologica conciliare conantem [h]), et Cl. Nicolaum hujus regis vitam copioſe enarrantem [i]).

N u m i :

Caput Jovis corona querna redimitum. ✕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΤΟΥ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ. *Fulmen intra aſtrum et pilum haſtae.* AV. III. (Seguin Sel. num. p. 63.)

Caput adverſum Solis radiatum criſpis crinibus. ✕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. -- ΟΠΤΟ -- *Fulmen.* AR. III. (Muſ. Caeſ.).

Caput barbatum diadematum. ✕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΤΟΥ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ. *Fulmen, juxta aquila.* AR. I. (Theup.)

Aquila ſtans, juxta tripus. ✕. ΑΛΕΞΑ. ΤΟΥ. ΝΕ. *Fulmen intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

En numos hujus Alexandri omnes, quotquot innotuere. Aurei et argentei operis ſunt perelegantis et delicati. Jovis Dodonaei honores eloquuntur aquila et fulmen ſaepe repetitum. Singularis elegantiae eſt caput Solis, quod ſiſtit numus ſecundus, quem princeps Waldeckius ſtudiis noſtris

e) Met. c. 4. f) Livius L. VIII. c. 24. g) Gellius L. XVII. c. 21. h) Regg. vet. num. p. 32. i) B. L. Mem. T. XII. p. 339.

impenſe deditus muſeo Caeſareo ceſſerat. Caput numi III., quod diadematum dicitur, ipſius regis videri poteſt, et tum unicum hoc eſſet exemplum capitis regii Epirotarum numis inſerti. Merebatur ſane inſignis hic numus muſei Theupoliani, ut plures ejus alii, aeri inciſus proponi, ut certius conſpecta capitis effigie poſſemus judicium ferre. Veriſimile magis, caput illud non eſſe regis, ſed Jovis, ſuadente iſtud averſae fulmine, cujus rationis ſunt etiam typi in numo Pyrrhi ſequentis.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

* * *

AEACIDES Ariſbae F. poſt patruelis Alexandri mortem regno praeficitur, illuſtrius nomen ex filio Pyrrho, quam ex ſe adeptus. In bellis occumbit.

PHTHIA.

Cononis Theſſali filia, Aeacidis uxor. Liberos habuit *Pyrrhum*, et *Deidamiam* deſponſatam primum Alexandro poſtumo Alexandri M. filio, deinde Demetrio Poliorcetae conjunctam.

Numi:

ΦΘΙΑΣ. *Caput reginae velatum et corona revinctum.* ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Fulmen.* AE. II. (Seguin Sel. num. p. 65. Muſ. Caeſ.)

Cum nulli exſtent mariti Aeacidis numi, habet ſuos uxor Phthia tribuente honorem filio Pyrrho, ut averſae inſcriptio docet. Corona querna in integerrimo muſei Caeſarei manifeſte apparet, quam placuiſſe cauſa Jovis Dodonaei exiſtimo.

AE. RR.

PYRRHVS.

Mirabilis, ſi quis alius, fati, ſive initia ſpectes, ſive exitum. Bimus ab hoſtibus ad necem quaeſitus in Illyrico educatur, poſt duodennis ad patrium regnum vocatus, cum illud quinquennio teneret, Caſſandri Macedonis artibus ejicitur. Quare ad Demetrium Poliorcetem, ſororis ſuae Deidamiae virum profectus celebri ad Ipſum praelio, quo Antigonus occubuit, intereſt, delatusque ad Ptolemaeum Lagi F. favente palam Berenice hujus filiam Antigonam uxorem ducit, tum milite, pecunia, elephantis adjutus V. C. 459 Epirum recuperat. Ducta Lanaſſa Agathoclis Siculi filia Corcyram in dotem accipit, ac paullo poſt amittit Lanaſſa ipſa Demetrium ad connubium, et praeripiendam Corcyram evocante, quod ſeſe a marito negligi doleret. Ergo vindictae ſtudio Macedoniam intrat, eamque Demetrio extorquet, mox ipſe a Lyſimacho Thraciae rege pellitur. Eadem tempeſtate orto Romanos inter ac Tarentinos bello ab his ſummus belli imperator electus V. C. 474 in Italiam trajicit, de Laevino conſule Heracleam inter et Pandoſiam elephantorum ope inſignem victoriam refert. Altero deinde ad Aſculum praelio incertam belli aleam expertus Siculorum rogatu omiſſis rebus praeſentibus in Siciliam abit, Carthaginienſes vincit, et tota inſula, ſi Lilybaeum demas, ejicit. Paullatim urbibus a ſe deficientibus, quod aſperius cum iis ageret, reſumpta Tarentinorum cauſa a Curio coſ. ad Maleventum victus V. C. 479 his turpiter deſertis Epirum repetit, Antigono Gonatae Macedoniam eripit uſus adjutoribus Gal-

lis, qui ne quidem ab ipſa regii apud Aegas mauſolei rapina manus abſtinuere. Peloponneſo rerum novarum ſpem eminus offerente huc repente profectus Spartam ipſam pene obruit, mox in mediis Argis conſerta pugna, maximo elephanto ex vulnere collapſo anguſtos aditus impediente, a muliere lapidis dejectu graviter vulneratus, ſuis opem ferre non valentibus obtruncatur V. C. 482. Nihil in Pyrrho mediocre, virtutes ſummae, moderatio, facilitas in amicos, in referenda gratia ſtudium, animus in adverſa etiam fortuna infractus, corporis robur incredibile. Quae fuerit in eo rei militaris peritia, experti ſunt orbis victores Romani, et memorabile eſt dictum Hannibalis apud Plutarchum, Pyrrhum primo, Scipionem ſecundo, ſe tertio loco deſignantis. At idem perpetuum cupiditatis et inconſtantiae argumentum, qui omiſſa praeſente fortuna ſemper remotam dubiamque ſectaretur, et eandem nactus accedente ejus faſtidio alteri rurſum intenderet. Dictum adeo veriſſime Ennio, ut eſt apud Ciceronem [k]):

ſtolidum genus Aeacidarum,
Bellipotentes ſunt magi' quam ſapientipotentes.

Liberos habuit ex Antigona Berenices F. *Ptolemaeum* in obſidione Spartae caeſum, ex Lanaſſa Agathoclis F. *Alexandrum II.*, et juxta Juſtinum noviſſimum *Helenum*, ſed juxta Plutarchum ex Bircenna Illyride.

Numi:

Vna fere eſt eruditorum ſententia, eos Pyrrhi numos, qui ſive operis elegantia, qua plerique in paucis ſpectabiles ſunt, ſeſe commendant, ſive typos in Siculis numis obvios continent, in Sicilia ſignatos eo biennio, quo imperium in inſula obtinuit. Vnicum eſt, quod huic obeſſe ſententiae videtur, quod in his Pyrrhi numis conſtanter ſcribitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, cum tamen in regum Siciliae moneta, ſive qui praeceſſere, ſive qui ſecuti ſunt, perpetuo legatur ΒΑΣΙΛΕΟΣ, neque ſit veriſimile, Siculos in feriundis huic regi numis ab inſtituto diſceſſiſſe. Numum Parutae, in quo ſcriptum: ΒΑΣΙΛΕΟΣ [l]), non moror, nam in ſimili, quem correctius edidit Pellerinius [m]), obtinet ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

1. *Caput Palladis galeatum, pone aquila expanſis alis.* ⳩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Victoria gradiens d. coronam, ſ. tropaeum.* AV. m. m. (Dorville Sicula tab. 16.)

2. *Caput Dianae prominente pharetra.* ⳩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Idem typus, in area fulmen.* AV. III. (Muſ. Caeſ.)

3. *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ⳩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Pallas gradiens d. haſtam intorquens, ſ. clypeum praetendens, in nonnullorum area fulmen.* AV. III. (Pembrock. tab. I.) AR. II. III. (Muſ. Caeſ.)

4. ΠΥΡΡΟΥ. *Caput Proſerpinae ſimile.* ⳩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Mulier ſedens d. cornucopiae, ſ. haſtam.* AE. II. (Dorville l. c.)

k) de Divinat. L. II. c. 56. l) Tab. CLV. m) Rois Tab. III.

5. *Caput juvenile diadematum oblongis crinibus, pone ſceptrum.* ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. Typus ſimilis. AE. II. (Pellerin.)

6. *Caput barbatum diadematum.* ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Fulmen.* AE. II. (Theup.)

7. *Caput Palladis galeatum.* ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Ferrum haſtae intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

8. ΠΥΡ. (*in monogr.*) *inter ſcuta Macedonica.* ✕ ΒΑΣΙ. *Meta, infra quam monogramma, omnia intra quernam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

9. *Caput Palladis galeatum.* ✕ Β. ΠΥΡ. (*in monogr.*) *Elephas.* AE. III. (in meis Num. vet. p. 103.)

10. *Caput Palladis galeatum.* ✕ ΠΥΡΡΟΥ. *Cupido delphino vectus.* AR. II. (Pembrock P. II. tab. 50.)

11. *Caput Pyrrhi diadematum.* ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. ΗΠΕΙΡΩΤ. *Currus tractus a duobus elephantis, ſuper collum ductores, in curru Victoria ſtans d. palmam, ſ. coronam, pone tropaeum.* AR. m. m. (Sic numus deſcribitur in muſeo Theupoli.)

Capita Palladis, Dianae, Proſerpinae, typi Syracuſanis familiares, tum et labor in his delicatus perſuaſere viris in palaeſtra noſtra exercitatis, ut patriam his numis Siciliam adſignarent. Enimvero caput Proſerpinae, quod numi loco III. poſiti exhibent, adeo ſecundum omnes apices ſimile eſt capiti ejusdem deae, quod ſiſtunt numi Agathoclis, ut fere cogant profiteri, idem utrisque eſſe ſolum natale. Si Dianae et Proſerpinae cultus Pyrrho fuit externus, Palladis fuit domeſticus, nam eam praecipue ſibi demereri ſtuduit, ſive cum Athenas ingreſſus conſcenſa arce publice Palladi ſacra faceret n) ſive cum ſpolia victis a ſe Gallis detracta Palladi Itonidi in Theſſalia dedicaret addito epigrammate, quod ſervavit Plutarchus o). Eundem cultum propagatum etiam a filio Alexandro, ex hujus numis patebit. Aquila numi I. pone Palladis caput adludere videtur ad cognomen *aquilae* Pyrrho inditum, quod referunt Plutarchus p), et Aelianus q).

Numum VII. deberi Epiro, colligimus ex modo partis averſae prorſus Epirotico. At numus VIII. ex Macedonico et Epirotico participat. Nomen regis monogrammate ligatum, trajectum in averſam ΒΑΣΙ., corona ex ſcutis contexta Macedoniam olent, cui et bis praefuit; meta intra quernam ad patrium Epiri regnum pertinet. Numus IX. elephantem ſiſtit, quod animal ut ſaepe Pyrrho ad victorias profuit, ſic et in praelio apud Argos exitii cauſam fuiſſe, ſupra narravimus. Quare et in monumento, quod illi ſtatuerunt Argivi, ſculpti erant elephanti r).

Vereor, ut omnis fides habenda ſit numo XI., quem ex muſeo Theupoli deſcripſi. Caput regis in numis Epiri inſolens, (nam Goltzianos aſpernamur) et

n) Plut. in Pyrrho p. 398. o) l. c. p. 400. p) in Pyrrho. q) de Nat. anim. L. VII. c. 45. r) Pauſan. L. II. c. 21.

moleſtum eſt ſcriptum ΗΠΕΙΡΩΤ. pro ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, praeterea typus averſae pro Pyrrhi aevo nimium locuples, et Romanum modum redolens.

Locus poſtulat, ut et de Pyrrhi effigie, ſi quam numi exhibent, differamus, cum de ea copioſus ſermo fuerit iis, qui ſtatuas et gemmas veteres deſcripſere. Illuſtre ſignum ex marmore Pario, quod nunc eſt in Capitolio, capite galeato et prolixe barbato, cetera paludatum, ſiniſtra clypeum humi attinens, ſed qui eſt moderni operis, ut et pedes turpiter craſſi, jam ante annum a nato Chriſto MDLXII. appellationem Pyrrhi tulit. Reperio enim in opuſculo Venetiis eodem anno vulgato, cui titulus: *Le antichità della città di Roma per M. Uliſſe Androandi opera - - - in queſta quarta impreſſione ricorretta*, jam tum Pyrrho illud tributum, et a nobili viro Maximo duobus ſcutatorum millibus emptum (Pag. 168.) Ejus credo appellationis praecipua cauſa fuerit, quod in paludamento ſculpta ſunt elephantorum capita; verum in eodem aliorum etiam animalium capita reperias, ut arietis etc. Non multo poſt grave huic ſententiae monumentum attulit Goltzius edito numo, in quo: *Caput galeatum barbatum*. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Victoria tropaeum ſtatuens* [s]). Ita fieri conſuevit, ut opinio ſemel concepta per communem adſenſum ſic evadat praejudicata, ut etiam ſine ratione ſatis per ſe ſola valeat auctoritas, eamque ſecuri poſteri aut admittant facile, aut non audeant impugnare. Haec una in cauſa fuit, cur ne magnus quidem Spanhemius permiſſum ſibi putaret exturbare e Campaniae numis creditum diu Minotaurum, etſi hunc certa veterum teſtimonia palam inficiarentur. Praeeunnte igitur Capitolina hac ſtatua, quotiescunque antiquarii caput galeatum barbatum, et adſinia oris lineamenta ſive in marmore, ſive gemma conſpexere, manifeſtus continuo Pyrrhus evaſit, ut vel ex uno Sponii judicio ſatis poteſt colligi [t]). Quo factum, ut muſea omnia credita hac Pyrrhi effigie abundarent. Inveteratam hanc opinionem, quam non multis abhinc annis adhuc Bottarius in catalogo ſtatuarum Capitolinarum certam tenuit, primus, ut puto, ſolicitare coepit Winckelmannus provocando ad ipſos numos velut certos controverſiae judices [u]), et ſecutus argumenta, quae jam Cupero ſcrupulos injecere [x]). Univerſa igitur cauſa cum ex numis pendeat, in hos anquiramus.

Jam primum ad deſiniendam Pyrrhi effigiem nihil confert numus ex Goltzio citatus, qui caput galeatum barbatum exhibet non abſimile illi, quod eſt in ſtatua Capitolina. Eſto, numum eſſe genuinum, quis caput illud eſſe potius Pyrrhi, quam Martis poterit praeſtare, praecipue cum videamus, in antica numorum ejus regis, quos deſcripſimus, variorum exhiberi numinum capita? Simile

s) in Graecia Tab. IV. t) Miſcell. p. 138. u) Deſcript. des pierr. grav. p. 413; et Geſchichte der Kunſt S. 355 Dresd. Ausg. x) de Elephant. exerc. II. c. 1.

Martis caput frequenter conſpicimus in numis Bruttiorum, aliorumque populorum, quin et in Romanis adſcripto inſuper MARS. VLTOR. Ad haec dubia cum adverteret Cuperus, verior Pyrrhi effigies videbatur ea, quam exhibent numi quidam argentei, in quibus hinc eſt caput virile imberbe laureatum, illinc elephas ſtans. Verum hos numos eſſe Punicos, et caput illud Herculis Tyrii, alio loco demonſtrabimus. Denique Winckelmannus et Cuperus alium numum reſpexere, in quo: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡΟΥ. *Caput virile imberbe diadematum.* ΧΒΟΥΘΡΩΤΙΩΝ. *Victoria procumbentem taurum feriens.* Adde binos alios cum epigraphe ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ. Numi hi uni Goltzio viſi. Si genuini, tenemus Pyrrhum Capitolinum large barbatum per duo et amplius ſaecula impoſtorem, ſin, quod veriſimile, ficti, nihil hactenus de Pyrrhi effigie comperimus.

Verum an inde a Cupero nihilo plus lucis adfulſit? Oportebat iſtud aucto ſubſidiorum numero. Verum iterum perturbata omnia. Auctor muſei Theopoli binos numos recitat, in quorum uno, quem loco VI. propoſui, eſt caput barbatum diadematum. En, ſi fideliter deſcriptus numus, Pyrrhum barba iterum veſtitum. Litem forte dirimeret numus ejusdem muſei, quem poſtremum propoſui, cum feratur argenteus maximi moduli, ſed genarum periſtaſin neglexit auctor, et monui ſupra, numum hunc videri ſuſpectum. Et ne quid, quod huc facere poſſit, indictum ſit, ejus regis effigies forte petenda ex numo V., in quo habetur caput juvenile diadematum; verum crines oblongi, et uniones, quibus collum ſuperbit, certam feminam faciunt, et ut videtur, Proſerpinam, qualis eſt in numo IV. ceteris partibus ſimili. Denique ex iis, quae diſputavi, iſtud ſaltem tenemus, nihil nobis hactenus certi de Pyrrhi effigie conſtare, omnium vero minime capita barbata galeata, quae vulgō Pyrrhi dicuntur, ejus eſſe regis, praecipue cum nullus ejus aevi rex Europaeus barbam usque eo promittere, ut dicta capita exhibent, conſueverit. Lepidum factum, quod perhibet Lucianus y), praeſentem cauſam eximie illuſtrat. Creditum, ait, Pyrrho, eſſe ſe Alexandro M. ſimillimum, et cum forte Lariſſae eſſet, oſtendiſſe hoſpitae ſuae imagines Philippi, Alexandri, Perdiccae, Caſſandri, aliorumque regum, ſciſcitatumque ex ea, cuinam horum ſimilis eſſet, plane perſuaſum, fore ut Alexandrum innueret. At mulierem ſimplicem pernegaſſe, horum uni eum eſſe ſimilem, quin potius Batrachioni coco, qui fuit Lariſſae. Ergo qui Pyrrhum fuiſſe barbatum contendunt, comprobent etiam, Alexandrum quoque barbam aluiſſe.

AV. AR. AE. R.

ALEXANDER II.

Pyrrhi ex Lanaſſa Agathoclis filia filius. Fratre ſeniore Ptolemaeo apud Spartam interempto, patre Argis caeſo paternum regnum adit ducta ſorore Olympiade. Macedoniae regno pulſo Antigo-

y) adverſ. indoct.

no Gonata potitus, cum illud aliquamdiu uſurpaſſet, ab ejus filio Demetrio non modo ejectus inde eſt, ſed ipſa etiam Epiro ſpoliatus. Apud Acarnanas exul, cum Epirotas Aeacidarum ſtirpis deſiderium teneret, ab his regno reſtituitur.

Ex Olympiade filium habuit *Ptolemaeum*, de quo infra.

Numi:

Caput muliebre elephanti exuviis tectum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Pallas gradiens d. haſtam intorquet, ſ. ſcutum praetendit, in area aquila fulmini inſiſtens, et varia monogrammata.* AR. I. (Mus. Caes.) AR. III. IV. (Pembrock P. II. Tab. 54.)

Variam fortunam experti ſunt hi numi, ſecundum varia antiquariorum judicia jam Alexandro M., jam ejus nominis Caſſandri filio, jam Alexandro Syro, jam Ptolemaeo IX. Alexandro tributi. Eos meliore conſilio Pellerinius Alexandro Pyrrhi F. quanquam timide tribuit [z]). Viri eruditi conjecturam commemoratis et refutatis aliorum ſententiis ſtabilire amplius conatus ſum in meis Numis veteribus [a]). Ajebam, praeclare Alexandro noſtro competere caput muliebre elephanti ſpoliis tectum; adludi enim ſive ad partas Pyrrho patri ope cujus ferae victorias, ſive ad res ab Agathocle avo materno in Africa, cujus ſymbolum id caput haberi ſolet, praeclare geſtas, ut ſane aureum habemus Agathoclis numum, in cujus parte adverſa caput muliebre ſimillimo cultu comparet Pallas eodem geſtu ac habitu perfrequens eſt in numis patris Pyrrhi, tum regum Macedoniae, qui aliquamdiu praefuit. Suffragatur etiam aquila obvium ac tritum Epiri ſymbolum, niſi forte adludit ad patrem Pyrrhum, quem a popularibus ſuis dictum *aquilam* ſupra ex Plutarcho docuimus. Denique et monogrammata in numis ſimilibus comparere diſcebam, quae frequenter in numis regum Macedoniae, Lyſimachi, Antigoni, Demetrii occurrunt. Vide iſtud totum latius expenſum in citato meo opere.

* * *

Caput muliebre elephanti exuviis tectum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Victoria ſtans d. coronam, ſ. tridentem; juxta ancora.* AE. III. (Pellerin Rois tab. VI.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu tectum. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Fulmen, infra corona.* AR. IV. (Pellerin Additions p. 12.)

Caput Herculis ſimile. ☧ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *Aquila fulmini inſiſtens, et reſpiciens.* AE. III. Mus. Caes.)

Pellerinio poſt multas conjecturarum ambages numus ex praeſentibus primus tribuendus Ptolemaeo IX. videbatur. Ejus cauſae utrum valere poſſint, examinabimus in numis hujus Aegypti regis. Cur potius Alexandro noſtro tribuendum putem, in cauſa eſt, quia caput cum elephanti exuviis etiam eſt in argenteis praecedente articulo deſcriptis. Si ergo hi vere ſunt hujus Alexandri, veriſimile eſt, etiam hunc, de quo agimus, ejusdem eſſe

z) Rois p. 31. a) pag. 104.

regis. Deinde idem nonnullo jure uti in numis potuit typo, quo in ſuis uſus eſt Alexander M., videlicet Victoria tridentem geſtante, ſive quia Macedoniae aliquamdiu praefuit, ſive quia idem cum Magno nomen habuit. Numum alterum Pellerinius Epiroticum quidem ſtatuit, ſed Alexandro I. largitur omiſſa omni judicii ſui cauſa. Malim tribuere alteri, quia certi Alexandri I. numi patris Neoptolemi mentionem addunt. Tertio ſimilem Vaillantius eſſe Ptolemaei X. ſanxit, ſed cauſis omnino infirmis, ut dicetur in hujus moneta. Quis vero propiora dixerit, eruditi lectoris arbitrium eſto.

AR. et AE. RR.

PTOLEMAEVS.

Alexandri II. ex Olympiade filius, primum ſub matris tutela, deinde ſui rex arbitrii contracto non multo poſt per iter morbo mortuus eſt, relicto filio et regni haerede Pyrrho. Haec ex Juſtino b), et Pauſania c).

Numi:

Caput muliebre cum corona faſtigiata floribus diſtincta. ✠ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟ. *Aquila ſtans, in area corona, in alio aſtrum.* AE. III. (Muſ. Caes.)

Numum hunc alias vulgavi explicuique d). Binos huic ſimiles edidit Pellerinius, niſi quod in ſuis tantum legerat ΠΤΟΛΕΜΑΙ., eosque, etſi diffidenter, tribuit Ptolemaidi Cyrenaicae e). At cum in numo praeſente viderem, epigraphen ΠΤΟΛΕΜΑΙ conſequi literam O vix dubiam, procul ſane habenda fuit quaecunque Ptolemais, et explenda epigraphe legendo ΠΤΟΛΕΜΑΙΟυ. At cujus Ptolemaei hic erit numus putandus? Duos id genus numos olim in agmine incertorum Ptolemaeorum Aegypti regum recenſui f). Serius cum expenderem, certam Aegypti regum monetam omnibus modis a praeſente differre, neque enim in illius antica unquam caput ſic cultum reperias, aut nomen regis aliter, quam in orbem ſcriptum, cum in hoc noſtro ſit linea recta, aut omiſſum titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, coepi alterius regionis Ptolemaeum inveſtigare. Et erant cauſae plures, quae perſuaſere, ut in hoc Ptolemaeo acquieſcerem. Caput muliebre cum corona hujus formae habemus in numis Caſſopaeorum Epiri, aquila propter Jovem Dodonaeum perpetuus monetae Epiroticae *incola*, *omiſſum ſemper in Epiri regibus nomen* ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ſi Pyrrhi numos demas, ſed quos pleroſque eruditi foris ſignatos putant, neque in his unquam ſcriptura in orbem, ſed lineis rectis ducta. Haec ſi recte ſunt diſputata, numi ſimiles haud dubie erunt hujus Ptolemaei; neque enim alius hoc nomine rex Epiro praefuit; nam filius Pyrrhi Ptolemaeus patre adhuc vivo Spartae interiit, ut in Pyrrho diximus.

AE. R.

---

b) L. XXVIII. c. 1. 3.) c) L. IV. c. 35. d) Sylloge I. p. 85. e) Rec. III. p. 13.
f) Catal. mus. Caes. P. I. p. 264. n. 35. 36.

MOSTIS.

Capita jugata, Jovis laureatum et Junonis. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Aquila fulmini inſiſtens, in area monogramma* ΠΑΡ. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput barbatum galeatum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Thorax, in area ſimile monogramma.* AE. III. (Pellerin. Rois p. 31.)

Caput regis diadematum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. ΕΠΙ. ΣΑΔΑΛΟΥ ΕΤΟΥΣ ΛΗ. *Pallas ſedens d. Palladium, ſ. haſtam, in area monogramma* KM. AR. I. (Seſtini Lettere T. IV. p. 81.)

Priorem primus vulgavit Froelichius g), qui tamen peccavit legendo ΜΟΣΤΙΔΟΥ, cum in numo illo integerrimo, perinde ac in Pelleriniano luculentum ſit ΜΟΣΤΙΔΟΣ. Cum nemo veterum regis Moſtidis meminerit, ad conjecturas verſus vir egregius, quoniam in numis communi Epirotarum nomine ſignatis ſimilia habentur capita jugata, et aquila perpetuus eſt Epiri typus, veriſimile viſum, cimelium illud in Epirum aut vicinum Illyricum vocandum. Pellerinius Froelichii quidem conjecturam collaudavit, tamen magis in Dalmatiam inclinavit animus, quia in numis inſcriptis: METAL. DELM. thorax quoque expreſſus eſt. Res hactenus incerta. An ſcalptoris factum imprudentia, ut in numo Pellerinii expreſſum ſit caput galeatum barbatum, cum tamen auctor diſerte profiteatur, in parte adverſa exhiberi caput regis diadematum? Credam potius erratum ab auctore, nam thorax cum capite Martis probe componitur.

Hactenus haec unica fuere hujus regis indicia, cum nuper acceſſit aliud ex illuſtri argenteo, quem tertium poſuimus. Sed neque iſtud indicium deſideratam lucem adfert. Ait Seſtinus praeco, remotiſſimae eum eſſe antiquitatis, (*della più grande antichità*) quod quidem mirum videatur, cum in eo legatur annus regni, et magiſtratus *Sadales*, at ex vetuſtiſſimis regum numis ſimilia abeſſe ſoleant, quos conſtat cultus fuiſſe ſimpliciſſimi. Cum Sadalis nomen fuerit proprium nonnullis Thraciae regibus, ſuſpicatur leviter Seſtinus, fuiſſe hunc Moſtidem partis Thraciae regem. Verum haec omnia incerta, neque ſuis carent difficultatibus, et mirum ſane, regis, cujus imperium in annum XXXVIII. teſte hoc numo porrectum fuit, niſi annus epochae potius eſt, omnem interiiſſe memoriam.

AR. et AE. RRRR.

CORCYRA.

Dicta *magna*, ut diſcerneretur a minore altera magis intus in ſinu Adriatico poſita, de qua infra. Inſula nobilis Epiro oppoſita, et numiſmatica penu in-

g) Reg. vet. numi p. 51.

clyta. Olim dicta *Scheria*, et habitata a Phaeacibus Homerica poeſi celebratis, dicta ſubinde *Corcyra*, hodie *Corfù*, fuitque una ex Corinthi coloniis, ut dicetur.

Autonomi.

Bos vitulum lactans, ſuperne aſtrum, prora navis etc. ✠ KOP. *Area linea transverſa et globulis in quatuor partes ſecta, foris varia attributa.* AR. II. (Mus. Caes. alibi.)

Bos vitulum lactans. ✠ *Sine epigraphe. Aſtrum.* AR. II. (Pellerin. Rec. I. tab. XI. n. 8.)

Diota, in aliis juxta hanc diota minor alterius formae, et vas monotum, adſcripto KI. ✠ KOP. *in aliis* KOPKYPAI. *ſcriptum intra radios aſtri.* AR. III. (Mus. Caes.)

KOPKYPAI. *Bos dimidius.* ✠ *Binae areae quadratae, in quarum medio aſtrum, in area hinc botrus, inde diota, et* KI. AR. II. (Mus. Caes.)

Primus atque alter ex citatis in antiquioribus Corcyrae numis habendi. Alterum anepigraphum Pellerinius Dyrrhachenis inſeruit, ſed ſatis apparet ex numo I., ac praecipue III. et IV., fuiſſe aſtrum quoque in ſolitis Corcyrae ſymbolis.

Typus uterque numi I. in numos quoque Apolloniae et Dyrrhachii fluxit, quas conſtat fuiſſe Corcyrae colonias. Quare in hujus inſulae moneta, velut patriae, typi ſententia inveſtiganda. Antica haud dubie laeta inſulae paſcua, et armentorum copiam praedicat. Nobilior averſa, quae ex Begeri ſententia celebratos ab Homero Alcinoi hortos, qui hanc inſulam, olim Phaeacum dictam, celebrem reddidere, proponit, quod judicium antiquarii ſequentes amplexi ſunt. At Barthelemyus quadratum illud reliquias veteris et informis quadrati, in area vetuſtiſſimorum numorum hiantis putat [h]). Praeplacet vetus opinio, quam alibi etiam ſtabilire adniſus ſum [i]). Nam I. quadratum illud ſatis commode cum hortorum imagine, quam nobis pinxit Homerus, conſpirat. II. Non videtur credibile, Apolloniatas, et Dyrrhachenos, quo ſe colonos Corcyrae profiterentur, ſymbolum ſterile ac jejunum, quale eſſet ornamentum illud nullo ſenſu, voluiſſe monetae ſuae inſerre. III. Si quadratum illud demus ſucceſſiſſe in locum veteris informis quadrati, nihil obeſt, quo minus idem ſentiamus de quadrato, quod exſtat in numis Cnoſſi, quod ab omnibus pro decantato labyrintho habetur. Vt ergo haec Cretae urbs honorificum ſibi duxit, vetere hoc urbis ſuae monumento in publica moneta gloriari, ſic et Corcyrenſibus decorum viſum, veteris ſui regis memoriam, et culta ab eo pomaria reſuſcitare. IV. Ex pluribus exemplis aliis ſatis conſtat, urbes Graecas ſummo id ſibi honori duxiſſe, ſi quid rerum ſuarum Homeri verſibus celebratum erat, atque id ipſum ſtudioſe monetae ſuae inſerere ambiviſſe. Quod ipſum adeo placuiſſe Corcyrenſibus certum videatur, praecipue cum non ſemel in oculis Grae-

h) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30. i) Num. vet. p. 106.

Graeciae eos gloriatos norimus, ſe ab Alcinoo et Phaeacibus genus ſuum derivare, de quo pluribus agam infra in numis coloniarum Corinthi. At quadratum iſtud, ajunt, qui a Barthelemyo ſtant, in numis aliis, ceu in II. ex citatis, eſt formae rotundae, et inſtar aſtri, et multum abludens a deſcriptione Homerica. Ajo ego, eam imaginem non eſſe inſtar aſtri, ſed eſſe aſtrum ipſum, unumque ex ſymbolis certis, quae ſibi adſcivere Corcyrenſes, ut ſupra dixi, atque etiam ut forma in aliquibus foret rotunda, an non et Cnoſſi labyrinthum jam quadrata, jam rotunda, jam tortuoſa in numis forma pictum habemus? At numus Apolloniae Nymphaeum ardens quadrato huic includit. Quis vero artificem tam ineptum ſibi perſuadeat, qui montem ignivomum Alcinoi hortis impoſuerit? Nimirum, ajo, et ineptus is artifex, qui totum montem Argaeum capiti genii Caeſareae Cappadociae impoſuit. Si quid video, *monetarius Apolloniates* voluit conjungere et ſymbolum urbis proprium Nymphaeum, et alterum Corcyra metropoli tractum, eodem modo, quo videmus, in numo ex citatis IV. pleraque Corcyrae ſymbola in unum congeſta, hortos Alcinoi, aſtrum, botrum, diotam, quo modo monetarius ille, qui in denario M. Caecilii Metelli caput elephanti clypeis Macedonicis clauſum propoſuit, duplex conjunxit gentis Caeciliae decus, elephanto victoriam de Asdrubale, clypeis victoriam de Pſeudophilippo indicantibus. In ſymbolorum vero compoſitione tam parum veritati intendit antiquitas, quam parum iſtud praeſtat noſtrum aevum, cum nobilium inſignia ex rebus, quae ſibi ſaepe maxime adverſantur, componit.

Epigraphe in Corcyrae numis multum variat. Videas in his K. KO. KOP. KOPK. KOPKYPA. KOPKYPAI. KOPKYPAIΩN. In multis nomen urbis manifeſtat monogramma Ꝁ, Ꝁ aut ſimiliter. At Graecis ſcriptoribus fere conſtanter dicitur Κερκυρα.

Illuſtriores numi alii ſunt.

ΑΓΡΕΥϹ. *Vir togatus ſtans d. ſerpentem tenet; nonnunquam ſtat inter duas columnas.* ✠ ΖΕΥϹ. ΚΑϹΙΟϹ. *Juppiter ſedens in templo diſtylo d. haſtam.* AE. II. (Mus. Caeſ.)

ΚΟΡΚΥΡΑ. *Caput Corcyrae laur.* ✠ ΖΕΥϹ. ΚΑϹΙΟϹ. *Idem typus.* AE. II.

Numus prior ab antiquariorum libidine multum vexatus. *Mazzochius*, cum in eo legeret ΑΤΡΕΥϹ, Hadriae Piceni tribuit k) adplaudente Paſchale Magnonio. l) Jacobus de Barry Petrae Arabiae, quae *Agra* olim vocabatur. m) Satis non hodie ſolum, ſed jam inde ab Andrea Marmora n) conſtat, numos hos eſſe Corcyrenſes, etſi inſulae nomen non addatur, atque etſi iſtud aliunde non conſtaret, docerent tum numus ex propoſitis alter, tum numi imperatorii inde ab Antonino, in quibus frequenter idem *Agreus* et *Jupiter Caſius* recurrunt, et dubi-

k) Tab. Heracl. p. 528. l) Diſſ. de Paeſti Origin. m) Reland. Palaeſt. illuſtr. p. 689. n) Hiſt. Corc. o) Miſc. p. 76.

tari nequit, autonomos hos eidem aetati deberi. Explicanda jam utraque numi facies.

ΑΓΡΕΥΣ. Sponius hoc typo exhiberi Pana arbitratus eſt, qui teſte Heſychio ab Athenienſibus dicebatur Αγρευς. o) Ego alibi conjectavi, hoc nomine intelligi Ariſtaeum Apollinis et Cyrenes filium repertorem mellificii, olei, eundemque et pharmaceuticae cumprimis gnarum, qui nomine Αγρεως a Graecis colebatur, de quo vide plura in meis Numis vet. p)

ΖΕΥΣ. ΚΑΣΙΟΣ. *Juppiter Caſius*, vel *Caſſius*, qui in altera hujus inſulae urbe Caſſiope templum hoc nomine habuit teſte Plinio, et Suetonio in Nerone. Idem ΖΕΥΣ dictus ΚΑΣΙΟΣ colebatur etiam apud Seleuciam Syriae, et ejus quoque monetae inſcriptus legitur, ſed hic ejus appellationis alia fuit cauſa, et hujus imago fuit lapis informis. Tertius *Juppiter Caſſius*, ſed numis indictus, fuit juxta Peluſium Aegypti. q) Teſte Achille Tatio fuit ejus ſtatua juvenili aetate, dexteram porrigens, qua malum Punicum continet, ejus vero mali cauſa occulta. r)

ΚΟΡΚΥΡΑ. Fuit Corcyra, cujus in numo altero caput proponitur, Aſopi Achaiae fluvii filia, Phaeacis mater, quae ab amaſio Neptuno in hanc inſulam translata huic nomen dedit, s) cum Scheria ante vocaretur. Sed Apollonius non in hanc Corcyram, ſed alteram dictam *nigram* translatam finxit t) contradicente alibi ejus ſcholiaſta, et cum prioribus ſentiente. v)

ΟΛΒΑΣΑ. ΒΟΥ - - *Caput muliebre velatum.* ✠ ΚΟ. *Caput bovis intra coronam.* AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 111.)

Pellerinius nomine ΟΛΒΑΣΑ latere urbis nomen ratus numum Olbaſam Piſidiae transtulit, cenſuitque, vocem alteram ΒΟΥ - - legendam explendo βεβοτος, vel βοτρεφος. Verum cum in numis Graecis urbis nomen plerumque inſcriptum ſit parti averſae, et caput velatum, typus item capitis bovini exſtent frequenter in numis certis Corcyrae, et hujus inſulae numi inſcribantur ſaepe ſolis literis ΚΟ, mallem hunc numum Corcyrae tribuere, et forte *Olbaſa* eſt nomen ejus feminae, quae capite velato proponitur, ut in numo ſuperiore το ΚΟΡΚΥΡΑ referendum ad caput, cui ea vox adſcripta eſt.

Bacchus panthera vectus d. telum intorquet. ✠ ΚΟΡ. *Faunus caudatus liquorem ex diota una in aliam effundit.* AE. III. (Mus. Caes. alibi.)

Hos numos Froelichius Corcyrae parvae, quae et *nigra* dicta eſt, magis intus in Adriatico ſitae, hodie *Curzola*, tribuendos putavit, ut et alios cum ty-

p) pag. 107. q) Strabo L. XVI. r) Erotic. L. III. s) Pauſan. Corinth. c. 5. Diodor. L. IV. c. 72. t) L. IV. v. 567. u) ad L. IV. v. 983.

po aquilae et Victoriae [x]), at Pellerinius huic noſtrae Corcyrae. Decidetur lis, cum noverimus, in utra id genus numi effodiantur frequentius. Sed et iſtud propter contraria indicia incertos nos reddit. Froelichius ſuos ſibi ab eo tractu Dalmatiae, qui Corcyrae nigrae vicinior eſt, adlatos adſerit. Suos etiam auctores habet Neumannus, quorum teſtimonio in hac eos potiſſimum reperiri conſtet, quae cauſa eſt, cur conſentire ipſe Froelichio cogatur [y]). At diverſum ab his docet ill. Jacobus Gradenigo, qui datis ad me literis teſtatus eſt, omnes hujus naturae numos, quos muſeum ſuum ſervat, ſe reperiſſe in inſula hodie dicta *Corfù*, verum adhibita omni diligentia nihil ſe unquam monetae veteris in Corcyra parva reperiſſe. In ſimilibus numis minus integris non ſatis liquido apparet nexus caudae cum ipſo Fauno, ſic ut, quod reipſa cauda eſt, Froelichio et Pellerinio piſciculus adſtitutus videretur. Subinde *Khellius*, cum pro cauda oratorem ageret, cauſa ejus litis, piſcisne ſit, an cauda, exſtitit, quam, ſi tanti putas, disputatam vide apud Pellerinium [z]).

* * *

Caput Neptuni laur., pone tridens. ℞ KOP. *Caput bovis intra coronam.* AE. III. (Mus. Caes.)

Id genus numos Goltzius et Harduinus permiſere Macrocephalis Ponti, Pellerinius Crotoni. At monogrammatis forma perſuadet, eos Corcyrae reſtituendos, et monuit me ill. Gradenigo, ſimiles numos a ſe repertos in hac ipſa inſula. Neptunus jure huc pertinet, nam ab hoc Phaeacas traxiſſe genus, narrat Homerus.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ℞ PK *Pegaſus volans, per aream varia monogrammata.* AR. fere II. (Mus. Caes.) In alio: *Pegaſus capite palmato volans, ſuperne monogramma* APK., *infra prora navis.* AR. fere II. (Mus. Caes.) His adde numiſmos AR. III. in quibus: *Caput Apollinis*, vel *Caput muliebre.* ℞ *Pegaſus volans.* (Mus. Caes.)

Monogrammata haec in Corcyrae moneta paſſim obvia numos hos huic inſulae facile vindicant. Praeter hoc indicium pondus etiam non leve adfert Pegaſus, nam, ut dictum, fuit Corcyra certa Corinthi colonia, de quo uberius agitur in numis coloniarum Corinthi. Confidenter etiam huc refero numum alterum, qui barbaram nonnihil fabricam olet, propterea quod pauciſſimis demptis praecedenti totus eſt ſimilis, neque a ſententia me divellit leve dubium a Pellerinio motum [a]).

* * *

KOP. *Bos dimidius.* ℞ ΣΩ. *Botrus.* AE. III. (Mus. Caes.)

x) Animadv. in num. urb. p. 5. y) Num. pop. p. 178. z) Suppl. III. p. 63. a) Rec. III. p. 125.

ΕΥΔ. *Diota.* ✠ ΣΩ. *Botrus.* AE. III. Pellerin Rec. III. tab. CII.)

ΣΩ. *Diota.* ✠ AMA. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CXVII. n. 2. Neumann Num. pop. p. 193.)

Caput Herculis leonis rictu tectum. In aliis: *Caput Neptuni, pone tridens.* In aliis: *Capita jugata virile imberbe laureatum et muliebre.* ✠ ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ *addito magiſtratu*: ΦΙΛΩΤΑΣ. ΦΑΛΑΚΡΟΣ, *etc. Navis.* AE. II. (Mus. Caes.)

Numum ex his alterum Pellerinius Solis Cypri tribuit, quod judicium non modo evertit illud, quod haec urbs conſtanter Σολοι, nunquam Σωλοι ſcribitur, ſed etiam quod diota, botrus, et ipſae hae literae ΣΩ obviae ſunt in Corcyrae moneta. Sane numus ex hic deſcriptis primus alterum quoque Pellerinianum ſibi pleno jure vindicat, etſi Pellerinius veterem ſuam ſententiam adverſus ea, quae objeceram b), iterato tueatur c). Huc quoque pertinere numum III., ea quae dixeram, abunde confirmant, et τὸ AMA. notare magiſtratum, non, quod leviter conjecerat Pellerinius, Amathuntem Cypri, numi conſequentes palam docent. Quid literae ΣΩ toties monetam Corcyrenſem inſidentes ſibi velint, decidere non tento. Magiſtratus initium putarem, ſed video, idem ΣΩ ſaepe etiam occurrere in moneta Tarenti et Syracuſarum.

Typus Bacchi, diotae, botri vini abundantiam et praeſtantiam eloquuntur, ut typus Neptuni, Tritonis, navis, acroſtolii potentiam maritimam, qua Corcyraeos fretos gravia cum vicinis bella ſuſcepiſſe ex hiſtoricis abunde conſtat.

AR. et AE. C.

Imperatorii.

His feriundis non ſegnius vacavit Corcyra, quos Vaillantius a Trajano uſque ad Alexandrum Sev. deducit. At his antiquiorem obtulit Marmora in ſua Corcyrenſium hiſtoria:

M. ΑΝΤΩΝΙΟΣ. ΟΚΤΑΒΙΑ. *Capita jugata M. Antonii laureatum, et Octaviae* ✠ ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. ΦΙΛΩΤΑΣ. *Navis.* AE. II.

Numi hujus ab auctore non ſatis idoneo vulgati probitatem confirmavit cl. Gallandus, dum in numo ſimillimo ſibi oblato ſecundum indicium Marmorae revera videre literas M. ANT - - ſibi videretur. Quod ſi in ſuo Octaviae nomen non comparet, in cauſa eſſe, quod exerrante dextrorſum matrice excluſum penitus fuit d). Idem numus integerrimus exſtat in muſeo Caeſareo, et vidi ſimiles alios plures, in quibus non modo nulla fit ſeu Antonii, ſeu Octaviae mentio, verum etiam vultus lineamenta a cognitis Antonii longe abludunt. Quovis pignore certarem, nomina Antonii et Octaviae addita fuiſſe ab erudito quodam falſario, cui ex hiſtoria conſtitit, Antonium et Octaviam V. C. 717. in hac inſula aliquamdiu moratos, hunc vero numum non differre ab iis, quos

b) Num. vet. p. 107. c) Additions p. 72. d) B. L. T. V. p. 193.

paragrapho praecedente inter autonomos citavi.

Typi fere iidem, qui in autonomis. *Juppiter Caſius, Agreus, Pegaſus, Navis cum remigantibus.*

AE. C.

PYTHIONIA.

Inſula prope Corcyram, cui *autonomum* inſcriptum ΠΥΤΙ. tribuit Haymius e), utrum recte, jure in ſubjecta nota dubitat Khellius. Legendum potius ΠΑΡΙ. ſuſpicatur cl. Seſtinus, et eſſe Parii Myſiae f).

ACARNANIA.

Vniverſae regionis nomine *autonomi* cogniti, quorum praeſtantiſſimos vide apud Hunterum.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. *(vel aliter) Caput virile imberbe cum cornibus taurinis in tauri collum abiens.* ✕ ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Apollo nudus ſedens d. arcum praetendit, ante eum cornu copiae.* AV. III. (Hunter.) AR. I. (Mus. Caes. Pembrock.)

ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΣ. *Caput ſimile, ſed barbatum.* ✕ ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Jupiter nudus gradiens d. fulmen vibrat, ſ. extenta aquilam.* AR. II. (Pellerin.)

Monſtrum biforme in his numis certus eſt Achelous. Vt Fluvii taurina forma paſſim fuere efficti, ſaltem ſi auctorum veterum teſtimonia audias, de quo argumento adfatim egi in diſſertatione Campaniae numis ſubjecta, ita tauri perſona Acheloum cumprimis decuit, quem docet mythologia ejus animalis ſpecie Dejanirae amaſiae cauſa cum Hercule congreſſum, ſed ab hoc male multatum effracto altero cornu, quod deinde cornu copiae, vel Amaltheae nomine poetarum carminibus celebre evaſit, quam fabulam vide lepide propoſitam ab Ovidio, tum etiam Diodoro Siculo, qui allegoricum quoque ejus ſenſum ſubjicit g). Praeclare ſecundum hos numos Dejanira ipſa Acheloum taurum deſcribit apud Sophoclem h):

Μνηϛης γαρ ἠν μοι ποταμος, Αχελωον λεγω,
Ος μ' ἐν τρισι μορφαισιν ἐξαιτει πατρος
Φοιτων ἐναργης ταυρος, ἀλλοτ' αἰολος
Δρακων ἑλικτος, ἀλλοτ' ΑΝΔΡΕΙΩ ΤΥΠΩ
ΒΟΥΚΡΑΝΟΣ, ἐκ δε δασκιυ γενειαδος
Κρουνοι διεῤῥαινοντο κρηναιυ ποτε.

Procus enim erat mihi fluvius, Acheloum puto,
Qui me ter varia ſpecie petiit a patre
Accedens manifeſtus taurus, alias varius
Draco tortuoſus, alias VIRILI FORMA
CAPITE BOVINO, ex denſa vero barba
Fontes fluxerunt potabilis aquae.

Cl. Ignarra quartum verſum reddit: *cum*

e) T. II. p. m. 170. f) Lettere P. III. p. 29. g) L. IV. c. 35. h) Trachin. ſub init.

virili facie bucerus [i]). Durum iſtud, cum βȣκρανος certo *bovinum caput* notet. Iſtud tamen ſibi permiſſum putat, quoniam ſi caput bovinum eſſet intelligendum, ſubjicere poeta non potuiſſet, *ex denſa barba fluxiſſe aquas*, ſed ex palearibus. Haud dubie ex eodem Sophoclis loco Acheloum ſuum ſumpſit Philoſtratus, dum eum ſic deſcribit [k]): *καὶ ἀνδρος τȣτȣ ἡμιθηρος. βȣπρωρα μεν γαρ ἀυτω προσωπα, και γενειας ἀμφιλαφης, πηγαι τε ναματων ἐκπλημμυρȣσαι τȣ γενειȣ, et viri hujus ſemiferi, tauriformis enim ei facies et barba hiſpida, fonteſque lympharum manantes a mento.* Et vero niſi Ignarrae ſententiam amplectimur, et ſi ſecundum Sophoclem et Philoſtratum ſtatuimus, Acheloum totum virum in tauri tantum caput exiviſſe, nullum habemus diſcrimen Acheloum inter, et Minotaurum, ut patet ex iis, quae ad Campaniae praetenſum Minotaurum diſſerui. Quidquid erit, omiſſis his poetarum figmentis ſi monumenta ipſa conſulamus, praeſentes Acarnanum, tum Athenarum et Cnoſſi numi, quos ibi citaveram, utrique monſtro oppoſitam plane formam tribuunt, nimirum Acheloo caput viri, cetera taurum, Minotauro caput tauri, cetera hominem. Fieri tamen poterat, ut artifices ſecundum vagum hoc poetarum oraculum Acheloum quoque ad Minotauri modum nonnunquam fingerent, praecipue cum ex eorundem teſtimoniis conſtet quoque, fuiſſe eum omnium formarum capacem; ſin iſtud, in nonnullis monumentis, ut in gemma Marietti [l]) ſatis diſcerni non poterit, ſitne Herculis cum Acheloo, an Theſei cum Minotauro pugna intelligenda. Ceterum magnam fuiſſe Acheloi religionem non modo in Acarnania, ſed extra hanc quoque, cl. Ignarra luculente ex Ephoro apud Macrobium probat. Ipſe Acarnanum et Aetolorum agro diviſo in ſinum Corinthiacum exibat.

Vt Achelous, ita et Apollo jure in Acarnanum moneta habitat propter honores illuſtres ei apud Actium habitos, ut in hoc dicetur. Communes vero hos Acarnanum numos ſignatos apud Thyreum, de quo mox, dubium non eſt, cum hujus numis toti reſpondeant.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ, nimirum *Aeſchrion Aeſchrionis filius* Acarnanum eſt magiſtratus. Revera Polybio memoratur Aeſchrion Acarnan, qui tempore belli adverſus Perſeum Acarnanibus ſuis auctor fuit recipiendi praeſidii Romani [m]).

AR. RR. AV. et AE. apud Goltzium.

ACTIVM.

A Nicopoli Ambracio ſinu diremptum, celebre a victoria Octaviani, templo Apollinis, et ludis ob victoriam conſtitutis.

Autonomos argenteos cum capite Palladis et Pegaſo, qui huc pertinent, vide in numis coloniarum Corinthi.

Fuere huic urbi adhuc alii tributi numi: *Lyra.* ☧ ΑΚΤΙΩΝ, *Gryphus.* AE

i) de Pal. Neap. p. 240. k) Icon. p. 868. l) Num. LXXVI. m) Exc. leg. 75.

Huic Goltzius praeco nonnihil obeſt, etſi argumenta Apollini propria Actium non faſtidiant. Alios argenteos ab eodem Goltzio editos cum capite apri, et aquila, eosque perperam lectos ΑΚΤΙΩΝ pro ΑΤΤΙΙΩΝ eſſe Lycti Cretae, jam ſatis conſtat. Alium edidit Paciaudus inſcriptum ΑΚΤΙΕΩΝ n), ſed qui Chalcidis Euboeae totus eſt, ut liquet conferenti numos Pellerinianos o).

ALYZIA.

Omnibus fere geographis memorata. Addit Strabo p), Icarium Penelopes patrem *filios* habuiſſe Alyzeum, et Leucadium, qui in Acarnania regnaſſent, et ab his binas urbes cognomines aedificatas, Alyziam et Leucadem.

Caput Palladis. ☧ ΑΛΥ. *Caput Herculis, pone clava.* AE. III. (Hunter.)

Hunc numum tutius huic Alyziae tribuerem, quam quod viſum cl. Combio, Alvonae Liburniae.

Huc etiam pertinet argenteus ΑΛΥ. typo coloniarum Corinthi, quem inter has deſcriptum vide.

Forte etiam hujus urbis eſt numus, quem vide deſcriptum in Alyattis Bithyniae.

AR. et AE. RRRR.

ANACTORIUM.

Ad ſinum Ambracium.

Caput Apollinis. ☧ ΝΑΚΤΟΡΙΝ. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Geſſnerus ex muſeo Pfau recitat q). Sed in eo legendum videtur ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ, cum quod nulla urbs Nactorii nomine cognita eſt, tum quod typus Apollinis, cui ager Anactorii ſacer fuit, huc facile pertinet.

Didrachma ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ videantur in numis coloniarum Corinthi.

* * *

Olim huic urbi tribueram didrachmum: ΑΝ ··· ΡΙΩΝ. ☧ ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Apollo ſedens* r). Verum redintegrato examine, et collato numo Pembrockiano s) apparuit, reſiduas anticae literas aliud non eſſe, quam magiſtratum, et explendas legendo: ΑΙΣΧΡΙΩΝ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ, et pertinere numum ad commune Acarnanum.

AR. et AE. RRRR.

AMPHILOCHIUM et ARGOS AMPHILOCHIUM.

Fuit Amphilochia pars Acarnaniae, quo nomine argentei *autonomi* bini editi, ſed a Goltzio tantum, inſcripti plene ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΝ. In horum uno *Hercules taurum domans.* De altero cum typis *Palladis* et *Pegaſi* redibit ſermo in numis coloniarum Corinthi.

Ejus caput agri fuit *Argos*, dictum propterea *Amphilochium,* quo ab Argis Argolidis diſtingueretur. Iſtud Argos indicant numi inſcripti ΑΡΓΙΩΝ cum ty-

n) Animadv. phil. p. 85. o) Rec. III. tab. XCII. n. 13. p) L. X. p. m. 450. q) Tab. XLVII. r) Num. vet. p. 109. s) P. II. tab. II. n. 8.

po Corinthi, de quibus agetur in Corintho. Alii hujus urbis certi non exſtant. Quem Pellerinius typo diverſum huc vocavit, eſſe reſtituendum Argis Argolidis, in hujus urbis numis docebo. *AR. RR.*

HERACLEA.

Vrbs Acarnaniae teſtibus Plinio et Stephano.

Pellerinius huic tribuit aeneos: *Caput Herculis.* ✠ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Leo gradiens vel currens, infra clava, variis monogrammatis* [t]). Eosdem ſerius rurſus ademit, et revocavit Heracleam Lucaniae, ſed argumentis invalidis [u]). Omnia in tanto Heraclearum numero incerta.

LEVCAS.

Olim peninſula anguſto freto Acarnaniae conjuncta ſerius perfoſſo collo inſula reddita, in qua urbs cognominis, et illuſtris.

Autonomi.

Diana ſtolata baſi inſiſtens imminente capiti lunula d. acroſtolium, pro pedibus cervus (in Pelleriniano, et alio muſei Caeſarei praeterea noctuam tenet). In plerisque pone defixa haſta, cui inſidet volucris, omnia intra lauream. ✠ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ *addito magiſtratu* ΠΕΙΣΙΔΑΟΣ, *vel aliter. Navis.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Ara ignita. ✠ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Columba intra coronam.* AE. (Arigoni.)

Cervus, lunula, crines in nodum collecti Dianam manifeſtam faciunt. At quid ſibi velit volucris pone poſita, quae eadem quoque ex numis columba apparet, perinde ac in numo ſequente, ignoro.

* * *

Caput Herculis. ✠ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Clava intra lauream addito Magiſtratu.* AE. III. In aliis: *Lyra.* AE. II. (Mus. Caes.),

Numi, qui lyram in averſa ſiſtunt, certum exhibent Herculem Muſarum, quod confirmant denarii Pomponii Muſae. Quod ſi quis eam Apollini velit tribui, reperiet apud hanc urbem fanum Apollinis Leucatae, et annuum ejus honori feſtum obitum, per quod reus ſuspenſis avibus plumisque ex rupe, quae *Saltus Leucadius* dicebatur, averruncandi inſani amoris cauſa praeceps agebatur, de quo vide Strabonem [x]). At primus, qui voluntarium iſtud mortis genus elegit, fuit Phobus ex Codridarum genere, ut narrat Plutarchus [y]).

* * *

Bellerophon Pegaſo inſidens haſtam intorquet. ✠ ΛΕΥΚΑΔ. *Chimaera.* AR. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 42.)

Vtriusque faciei typus originem Corinthiacam palam eloquitur, cujus etiam fuiſſe coloniam, dicemus infra in Corintho. Nam exſtant etiam didrachma

t) Rec. T. I. p. 90. u) Suppl. III. p. 85. x) L. X. p. 694. y) de Virt. mul.

cum ſolito coloniarum Corinthi typo inſcripta ΛΕΥ. vel ΛΕΥΚΑΔ.
AR: et AE. R.

Imperatorius.

Vnicus hactenus in lucem datus, isque a Pellerinio [z]). Eſt Commodi. ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ. *Clava intra lauream.*
AE. RRRR.

OENIADAE.

Ad oſtia Acheloi.

Caput Jovis. ✗ ΟΙΝΙΑΔΑΝ. *Caput virile barbatum duplice cornu tauri praefixum, et in collum tauri abiens.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. In alio: *Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum.* ✗ *Sine epigraphe. Idem typus.* AE. II. (Mus. Caes.)

Averſa in his numis Acheloum exhibet, ad cujus oſtia urbs ſita, quo loco fere fixiſſe ſedem credebatur. Nam cum Sophocles narrat, eum in certamen pro Dejanira cum Hercule deſcendiſſe, ait, eum veniſſe ἀπ' Οἰνιαδᾶν, *ab Oeniadis* [a]). Propter argumenti concordiam etiam numi alterius loci, qui inſcriptione carent, huc revocari ſolent.
AE. C.

STRATOS.

Ex illuſtrioribus Acarnaniae urbibus.

Caput forte Apollinis. ✗ ΣΤΡΑ. *Tripus, luna dimidia.* AR. III.

Hunc numum Wiſius commode huc refert [b]). Ejus ſane judicium fulcit tripus, Apollinis in hac regione eximie culti attributum.

Vtrum huc pertineat etiam numus ΣΤΡΑΤΙΟ. typo avis, qui editus eſt inter numiſmata Graeca Antonii Benedicti pag. 20, ſpondere non auſim. Eſt in muſeo principis de Waldeck numus ſimillimus certo aquilae taedae inſiſtentis typo cum veriſimili epigraphe ΣΤΡΑΤΙΩΝ, tamen in hac ſolae literae ΤΡΑΤ ſunt plane certae.
AR. RRRR.

THYRREVM.

Prope Leucadem.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. *Caput virile imberbe duplice cornu tauri praefixum, et in tauri collum abiens.* ✗ ΘΥΡΡΕΙΩΝ, *vel* ΘΥΡΡΗΩΝ. *Apollo nudus ſedens d. arcum praetendit.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Sunt hi numi ſimillimi iis, quos communi Acarnanum nomine ſignatos ſupra vidimus.

* * *

Caput Palladis. ✗ ΘΥΡΡΕΩΝ. *Noctua, in area fax luculenta.* AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Hic numus olim mihi probabiliter huc referendus videbatur [c]), quo tamen loco ajebam, eſſe etiam pro Thyrea Argolidis nonnullas rationes.

Huc addo didrachmum ΘΥΡ. argumento coloniarum Corinthi, de quo agetur in hujus moneta.
AR. R. AE. RRRR.

---

z) Mel. I. p. 98. a) Trachin. v. 518. b) Mus. Bodl. p. 6. c) Num. vet. p. 110.

TAPHIAS.

Vna inſularum Teleboïdum Leucadi adjacentium.

Caput muliebre. ☧ ΤΑΦΑΙ. *Pegaſus dimidius.* AR. II.

Hujus hunc numum eſſe inſulae exiſtimat Pellerinius. d). Non impugno viri praeclari ſententiam, etſi lubentius eam amplecterer, ſi ſcriptum eſſet ΤΑΦΙΑΙ. Eidem Khellius aeneum, inſcriptum, ut putabat, ΤΑΦΙΑΙ. ΔΤΟ., largitus eſt e), at eum eſſe numum Dyrrhachienum, docui in meis Numis vet. f). Numum TA. huc refert Combius, ſed quem Tanagrae Boeotiae reſtituendum puto.

AR. RRRR.

AETOLIA.

Vniverſa gens numos ſuos *autonomos* in omni metallo habuit.

Caput Palladis, vel, *Caput Herculis.* ☧ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Vir petaſo tectus ſcutis inſidens pendente ad latus ſiniſtrum gladiolo d. haſtam tenet, ſ. Victoriolam, per aream varia ſigilla, et monogrammata.* AV. III. (Mus. Caeſ. et M. Ducis.)

Caput virile laur. ☧ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Vir nudus petaſo a tergo pendente ſ. gladiolum tenens, d. nodoſo ſcipioni innititur, et dexterum pedem ſaxo imponit.* AR. I. (Pellerin, Beger.)

Veriſimile eſt, ſignum partis averſae eſſe idem, etſi vario ſitu fictum. Cujus illud numinis, vel herois ſit, difficile eſt ſtatuere. Spanhemius in numo, qui alteri ex citatis ſimilis eſt, Meleagrum, vel Aetolum gentis auctorem, Begerus Apollinem indicari cenſuere, de qua lite vide plura apud Begerum. g)

* * *

Caput muliebre petaſo tectum. ☧ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Aper currens.* AR. III. (Mus. Caeſ.)

Caput Jovis, in aliis: *juvenile incertum.* ☧ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Venabulum et mandibula apri.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Caput Jani gemini barbatum. ☧ *Sine epigraphe. Venabulum et mandibula apri.* AE. II. (Mus. Caeſ.)

Argentei primo loco deſcripti operi ſunt elegantiſſimi. Siſtunt caput Atalantae, venatricis more petaſo tectum, et in averſa aprum Calydonium nempe decus Aetolis domeſticum a famigerata expeditione juventutis Graecae in unius apri interitum congregatae petitum, et ex mythologis abunde cognitum. In ſequentibus aeneis ejusdem ferae mandibula, et venabulum, cujus illa ictum excepit, comparent, quem typum videre eſt etiam in moneta Apolloniatarum ſequentium, Amphiſſenſium in Locris Ozolis ſitorum, et jam vidimus in numis Oetaeorum Theſſaliae. Haec mandibula ſacrae fuere Aetolorum reliquiae, etſi ſolum ad patriae gloriam in numis propoſita; nam reipſa Tegeae Arcadiae ſervabatur dono data Atalantae, quae *Tegeaea* dicitur Ovidio, h) qua ex urbe

d) Rec. III. p. 115. e) Appendic. II. p. 145. f) Pag. 96. g) Obſerv. in num. ant.
h) Met. VIII. 317.

eam Auguſtus poſt victoriam ad Actium Romam tranſtulit. i) Poſtremum numum argumenti tantum cauſa Aetolici conjunxi, nam urbis in eo nomen reticetur. Veriſimile, ſignatum in quapiam Italiae urbe ſuadente iſtud Jani capite, non quod iſtud faſtidiat Graecia propria, nam contrarium docent numi Amphipolis et Theſſalonicae, ſed quod illud frequentius reperitur in numis Italicis. Accedit, repertum eum eſſe in vetere Pandataria, hodie *Ventotene*. Sin iſtud dabitur, non dubitem, in quapiam Apuliae urbe prognatum, cujus pars olim Diomedi genere Aetolo parebat. Sane ejus urbs Arpi ex eadem cauſa aprum Calydonium in moneta ſua expreſſit.

AV. RR. AE. R.

AEGITIUM.

Oppidum Thucydidi forte uni memoratum, inſuper ut obſcuri nominis, ſic et ſitus.

Vaillantius *imperatorium* Plautillae, in quo antea legit: ΑΙΓΑΙΑΤΩΝ, k) ſubinde ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ, l) urbi cuidam Aetoliae tribuit; verum ab Αιγιτιω Thucydidis neutra terminatio formari poteſt. Reperio eundem numum inter imagines aeri inciſas illuſtris cujusdam, ſed mihi ignoti muſei, in quo legitur ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ. Forte numi ſimiles ad aliquas in Peloponneſo Aegas pertinent, cum conſtet, hujus peninſulae urbes, etiam quae maxime ignobiles fuere, per ſolum Severi imperium, et plerumque typo Aeſculapii, numos ſignaſſe. Strabo et Pauſanias Aegas Achaiae memorant, ſed addunt, non amplius habitari. Sed fieri poterat, ut incolis ſerius iterum frequentaretur.

APOLLONIA.

Ex ſolo Livio cognita, m) cujus in Aetolia ſitus confirmatur numo Pellerinii *autonomo:*

Caput Dianae. ☧ ΑΠΟΛΛΩ. *Mandibula apri, haſta.* AE. III.

AE. RRRR.

ATHAMANES.

Quos geographi alii Epiro tribuunt

Caput muliebre velatum. ☧ ΑΘΑΜΑΝ *Miles ſtans d. pateram, ſ. haſtam.* AE. III (Pellerin.)

AE. RRRR.

CALYDON.

Urbs pervetuſti in Graecia nominis.

Autonomus.

Caput muliebre. ☧ ΚΑΛΥΔΟΝΙΩΝ. *Lyra.* AE. (Catal. d' Ennery p. 97.)

Aeneum hujus urbis: ΚΑΛΥΔΩΝΙΩΝ typo *Apollinis lyra canentis*, et in ☧ typo *tripodis* jam etiam vulgavit Goltzius.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi: ΚΑΛΥΔΟΝΙΩΝ. *Serapis in templo diſtylo.* (Panel ex le Bret Mem. Trev.)

AE. RRRR.

i) Pauſan. L. VIII. p. 694. k) Num. Graec. p. 114. l) Ibid. p. 192. m) L. XXVII. c. 8.

MEDION.

Numum, in quo Harduinus legit ΜΕΔΙΩΝ, quemque adeo Medeoni, Aetoliae ſecundum Stephanum adſitae, tribuit, eſſe Meſſenes Peloponneſi, infra oſtendetur.

NAVPACTVS.

Maritima, nunc *Lepanto.* Argenteum ΝΑΥΠΑΚΤΙΩΝ habes in Goltzio. Didrachmum argumenti Corinthii, et inſcriptum NAT. edidit Pellerinius, eumque huic Naupacto adſeruit, [n]) de quo infra in numis coloniarum Corinthi nonnulla dubia propónemus.

PAMPHIVM.

De numo inſcripto ΠΑΜΦΑΗΣ, a Khellio huic urbi tributo, [o]) ſed verius, ut videtur, Argos Argolidis referendo vide infra in numis hujus urbis.

LOCRIS.

Locri triplex populus fuere, (de Epizephyriis actum in Graecia M.) *Opuntii* ab Opunte urbe principe, ſiti ad Euripum, *Epicnemidii* a Cnemide monte circa ſinum Maliacum, utrisque ad occaſum *Ozolae.* De variis his Locris vide Politum ad Euſtathium T. II. p. 574.

Quaeritur, ad quos pertineant numi, qui nullo alio vocabulo, vel monogrammate addito tantum inſcribunt ΛΟΚΡΩΝ. Iſtud, loquendo de ſingulis, expendemus.

LOCRI OZOLAE.

Dicti *Ozolae*, ſeu *graveolentes* ab ὄζω, *oleo*, quod in his eſſet ſepulcrum Neſſi et reliquorum Centaurorum, quorum de cadaveribus putrefactis traditum fluere foetidam aquam, ut perhibet Strabo, [p]) et Pauſanias. [q])

Pellerinius his tribuit didrachma inſcripta ΛΟΚΡΩΝ cum typo coloniarum Corinthi, [r]) quae tamen potius tradenda Locris Epizephyriis Italiae in Corintho monebo. Alium aeneum, in quo hinc *caput Palladis*, illinc ΛΟΚΡΩΝ et *fulmen*, ea ſolum de cauſa Ozolis tribuit, quia in uno ex prioribus infra Pegaſum eſt fulmen. At cum, ut dictum, prioris generis numi ad Ozolas vix pertineant, nihil Ozolis certi juris in cimelium iſtud eſt. Eodem loco aeneum alium conjungit, im quo perperam legit: ΓΡΑΝΙC-ΛΟΚΡΩΝ pro ΟΥΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ, quem eſſe Vranopolis Macedoniae, ſupra docui. Nullum adeo habemus numum, quem definite Ozolis poſſemus adſerere, fuere tamen in eorum agro binae urbes quarum nobis ſuperat moneta.

---

n) Lettres q. 200. o) Adpend. II. p. 105. p) L. IX. p. m. 653. q) L. X. c. 83
r) Rec. I. p. 98.

AMPHISSA.

Ozolarum urbs princeps.

Caput Apollinis. ✠ ΑΜΦΙΣΣΕΩΝ. *Venabulum, et mandibula apri medio aſtro.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numos ſola inſcriptione diverſos, cetera ſimillimos, habuere etiam Oetaei Theſſaliae. Vterque populus conditorem Aetolum ex Calydonis regis progenie habuit, ex quo habes cauſam typi Aetolici in utriusque numis. Confer dicta in Oetaeis. Sed et prodidit Pauſanias, Amphiſſenſes, quod Ozolarum nominis ſuppuderet, inſerere ſe in Aetolorum gentem *maluiſſe.* s) Cauſam aſtri a Strabone peto, qui narrat, Ozolas, quod reliquis Locris in occaſum ſiti fuere, ſigillo publico Heſperum inſculptum habuiſſe, t) tametſi videam, Locros quoque Opuntios aſtro monetam ſuam illuſtraſſe. Amphiſſae numos hactenus ignotos primus in lucem dedit comes Criſiani. v)

AE. RRR.

AXIA.

Hanc urbem unus Stephanus in Ozolis locat. Hunc igitur ſecuti antiquarii huc arceſſunt *autonomos*:

Caput Jovis laureatum, in aliis diadematum. ✠ ΑΞ. *Fulmen alatum.* AE. II. III. (Mus. Caeſ. Pellerin.) In alio: *Tripus.* AE. III. (Hunter.) In alio: *Fulmen intra coronam quernam.* AE. III. (Mus. Vitzai.)

At idem Stephanus aliam quoque Axiam in Italia locat, cui revera numos praeſentes adjudicat Combius. x) Res valde incerta. Confer numos Axi Cretae.

AE. R.

LOCRI EPICNEMIDII.

Hujus nominis Locri, olim cum Opuntiis conjuncti, diſceſſione facta propriam gentem conſtituerunt dicti *Epicnemidii* ex cauſa, quam mox proponam. Nimis acute Pellerinius horum monetam diſtinguit, quam certius eſſe Opuntiorum credam, aut ſaltem communem utrorumque. Illud certum, utrisque Locris unum eundemque typum placuiſſe, ut patebit.

Caput Palladis. ✠ ΛΟΚΡ. ЄΠΙΚΝΑ. *Botrus.* AE. III. (Pembrok.)

Vnicus hic numus gentis *Epicnemidiae* mentionem facit addito ЄΠΙΚΝΑ, nimirum quod monti Cnemidi adſita fuit, (Strabo.) qui Graecis Κνημις, Dorice Κναμις. Eodem modo et Locri Italiae, quod promontorio Zephyrio vicini fuere, dicti ſunt *Epizephyrii.* Pellerinius numum utrinque ſimillimum vulgavit, ſed inſcriptum ΟΠΟΝΤΙΩΝ. Ex quo perſpicuum eſt, Epicnemidiis et Opuntiis communes fuiſſe typos. Quare dubii juris ſunt numi ſequentes:

Caput Palladis. ✠ ΛΟΚΡΩΝ. *Fulmen.* AE. II. (Magnan-Brutt. num. Pellerin.) In alio: *Botrus.* AE. III. (Magnan. l. c.)

Vtrumque numum perperam Magnanus Locris Epizephyriis dederat, ſed repugnat fabrica. At propter cauſas memo-

s) Phoc. p. 685. t) L. IX. p. m. 638. v) Adpendic. I. p. 24. x) Mus. Hunter.

ratas minus tuto licebit pronuntiare, utris Graeciae propriae Locris ſint tribuendi. En fulmen in hoc quoque monumento Palladi tributum. Opportune iſtud in Locrorum moneta, bene memorum, veterem ſuum regem Ajacem Oilei F. ab irata dea fulmine peremptum, quod notum ex Marone, aliisque.

AE. R.

LOCRI OPVNTII.

Sic dicti ab urbe Opunte, quam inhabitabant.

Caput muliebre ſpicis coronatum. ✠ ΟΠΟΝΤΙΩΝ. *Vir galeatus nudus irruens d. gladiolum intentat, ſ. clypeum praetendit, infra galea cum haſta, diota, etc.* AR. I. III. (Mus. Caeſ.)

Caput ſimile. ✠ ΛΟΚΡΩΝ. *Idem typus, intra pedes monogramma* ΟΠΤ. *vel* ΟΠΟΥ. AR. III. (Mus. Caeſ.)

Caput Palladis. ✠ ΛΟΚΡΩΝ. *Idem viri irruentis typus, ſed capite nudo, in area tridens.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΟΠΟΝ. *Diota.* ✠ *Aſtrum.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ✠ *Sine epigraphe. Aſtrum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ✠ ΟΠΟΥΝΤΙΩΝ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin.)

Virum armatum in his numis frequentem Harduinus cenſet eſſe Ajacem Oilei, qui fuit rex Opuntiorum y), quanquam et Patroclus, Menoetii F. hic quoque bello Trojano inclytus apud Opuntios natus eſt teſtibus Homero et Ovidio. Sunt ex his numis in muſeo Caeſareo nonnulli inſignis plane operis, qui exhibent gryphum interni clypei volumini affabre inſculptum. Confer, ſi lubet, horum typum numorum cum pictura Theonis apud Aelianum z).

Quos ſecundo loco propoſui, praeter epigraphen ΛΟΚΡΩΝ offerunt monogramma, conſtans, ut dixi, literis ΟΠΤ. vel ΟΠΟΥ., quod ſine dubio explendum legendo ΟΠΟΥντιων. Eos neſcio qua urgente cauſa Pellerinius Epicnemidiis tribuendos putat. Nam ſi cuſi ſunt, quando adhuc Epicnemidii cum Opuntiis coaluere, nulla eſt ratio, eos his potius, quam aliis tribuendi; at ſi poſt eorum diſceſſionem, praeſtat eos Opuntiis mandare, quorum monogramma praeferunt. In numis III. loco deſcriptis, qui prioribus ſpectata averſa ſimillimi ſunt, etiam hoc Opuntiorum monogramma deeſt ſcripto ſolo ΛΟΚΡΩΝ. Quare mallem numos ſolo ΛΟΚΡΩΝ inſignes communem utriusque populi monetam putare, et eos, qui Opuntiorum vel aperte, vel per monogramma meminere, permittere Opuntiis, etſi probabile ſit, eadem quoque moneta uſos Epicnemidios.

Ex numo IV. patet, non Ozolas modo Heſperum, ſed Opuntios quoque in ſymboli loco habuiſſe. Vide dicta in Ozolis. Caput Palladis in Locrorum numis obvium, et idem aſtrum ſequentem quoque numum anepigraphum Locris vindicant. Diotam ejusdem numi illu-

y) Strabo L. IX. p. m. 651.

z) V. H. L. II. c. 44.

ſtrat Plutarchus, narrans [a]), Opuntios conquiſitam ſolicite pecuniam, percuſſam ex argento, quod ex templo Delphico rapuere Phocenſes, conflaſſe, confectamque inde argenteam hydriam Apollini Delphico dedicaſſe.

Numus poſtremus typos offert, quos vidimus etiam in numo, qui certo eſt Epicnemidiorum. Ex quo tanto magis apparet, inter Locros etiam diviſos interceſſiſſe aliquem nexum ſeu politicum, ſeu ut ſeſe unam eandemque gentem profiterentur.

AR. R. AE. RR.

PHOCIS.

Regio ad ſinum Corinthium, Locris et Boeotis intercepta. Totius regionis nomine cogniti *autonomi:*

ΦΟΚ. *Caput Apollinis laur.* X *Caput bovis adverſum.* AV. III. (Mus. Caes.)

ΦΟΚΙ. (*retrograde*) *Caput muliebre.* X *Caput bovis.* AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi numi ſpectata literarum forma, et operis modo inter antiquiſſimos Phocidis. Prior cauſa metalli forte unicus eſt. Videtur eſſe unus ex iis, quos Phocenſes auctore Philomelo ex direptis Apollinis Delphici donariis aureis ſignavere, de quo vide, quae plura diſſerui in mea Sylloge I., quo loco inſignem hunc numum vulgavi [b]).

* * *

Caput bovis, addita in aeneis *infula*, obvius eſt numorum hujus regionis typus, ſcripto juxta Φ. ΦΟΚΙ. ΦΩΚΙ. ΦΩ. Caput iſtud certum numorum Phocenſium diſcrimen conſtituit, facitque, ne numi ſolo Φ inſcripti alteri urbi ab hac litera incipienti adcommodentur. Singularis eſt numus Pellerinii:

ΦΩΚΕΩΝ. *Tria boum capita in triangulum diſpoſita.* X T *intra coronam.* AE. II.

* * *

Caput Apollinis. X ΦΩ. *Equus paſcens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

AV. RRRR. AR. et AE. R.

AMPHICAEA.

Quae et Amphiclea.

Caput muliebre. X ΑΜΦΙΚΑΙ. *in medio laureae.* AE. II. (Panel. Mem. Trev. Octob. 1737.)

CYPARISSVS.

Ad Parnaſſum prope Delphos.

Caput (ut Pellerinio viſum) *Apollinis cultu capillorum muliebri*, *prae quo lyra.* X ΚΥΠΑ. *Tripus intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

AE. RRRR.

DELPHI.

Vrbs ab antiquitate, oraculi ſuperſtitione, donariorum immenſa copia, quae

a) de Pyth. orac. b) Pag. 28.

ſacrificulorum fraus, et gentium credulitas huc derivaverant, per veterem orbem notiſſima. Dicta praeterea *umbilicus terrae*, quoniam in medio totius terrae defixa credebatur Jove ipſo ejus experimentum capiente, ut praeter Strabonem, aliosque docet Claudianus, et conſentit Euripides [c]):

Ινα μεσομφαλοι λεγονται μυχοι γας.

Vbi dicitur eſſe umbilicus terrae.

Autonomi:

Horum complures ex omni metallo edidit Goltzius, qui, ſi conficti ſunt, ingenioſe certe et erudite. Inſcribuntur ΔΕΛΦΩΝ, et ΔΕΛΦΟΥ. Verum an dictum unquam Δελφος unitatis numero? Typi: *Caper ſilveſtris*, proprium fere Cretae ſymbolum, ex qua Delphos coloni profecti. *Apis*: fuit antiquiſſimum Delphis templum fabricatum ex apum cera et pinnis [d]). *Vir delphino vectus*, nam Caſtalio coloniae duci adfuit Apollo ſub delphini ſpecie [e]). At aliqui haud dubie male ſunt lecti. Sic aureus typo lyrae eſt Chalcidis Euboeae, cujus ſimilem aliquando edidi [f]). Alter aeneus ΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΟΣ eſt numus Syriae notus, legendumque ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΗΜΩΝ.

Poſt Goltzianos ſeu veros, ſeu fictos nullus certus illuſtris hujus urbis autonomus conſpectus. Argenteum edidit Fridericus Witzleben [g]): ΔΕ. *(in monogr.) Capra.* ※ *Quadratum incuſum.* Eum auctor cum ob monogramma, tum ob capram fatidicam Delphis tribuendum putat, quam ſententiam adprobat quoque Froelichius, qui numum reſtituit [h]), at certius numum Aegis Macedoniae reſtituendum cenſerem.

Memorandus tamen alius, qui Delphis videtur poſſe tribui:

Caput Cereris velatum et ſpicis coronatum. ※ ΑΜΦΙΚΤΙΟ. *Figura laureata, et ſtolata petrae inſidens d. lyrae innixa, ſ. ramum.* AE. fere I. (Pellerin. Rec. I. p. 105.)

Et epigraphe ΑΜΦΙΚΤΙΟ., et typi Cereris Apollinisque ſacrum Amphictyonum concilium, vetuſtate et ſanctitate in Graecia late inclytum, et in quo cauſae ſacrae juxta, atque profanae agebantur, reſpiciunt. Memorat Herodotus templum Cereris Amphictyonidos extructum prope Thermopylas, et ſedilia Amphictyonibus juxta poſita [i]). Etiam Strabo teſtatum reliquit, Pylagoras, qui iidem fuere cum Amphictyonibus, ſacrificaſſe Cereri [k]). Conſtat quoque, apud Delphos conſtitutum Amphictyonicum collegium, quod et de publicis conſultaret rebus, et templi negotia procuraret. Scriptum in hoc numo ΑΜΦΙΚΤΙΟ pro ſueto ΑΜΦΙΚΤΥΟ non adverſatur. Nam, ut Pauſanias ex Androtione teſtatur [l]), illi, qui ad concilium iſtud convenere, nomen iſtud adepti ſunt, quod ex locis circum Delphos poſitis coire ſunt ſoliti, dicti adeo

c) in Oreſt. v. 331. d) Pauſan. Phocic. p. 810. e) Plut. de ſolert. anim. f) Num. vet. p. 161. g) Num. Graec. ined. h) Not. elem. p. 22. i) L. VII. §. 200. k) L. IX. p. m. 643. l) L. X. c. 8.

ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΕΣ. Sed de Amphictyonibus, eorumque inſtituto vide, quae copioſe congeſſit Antonius Vandale diſſertatione VI.

Quae ſit figura partis averſae, poteſt controverti. Pellerinio Apollo dicitur, nimirum propter lyram, lauream, et lauri ramum. Novi, Apollinem fingi ſtolatum, ſed Actiacum; an et Delphicum, ignoro. Sane Apollo vates in copioſis numis fingitur nudus, et cortinae ſuae inſidens, non, ut in praeſente numo, petrae. Potius credam, ea exhiberi Herophilen, de qua haec lego apud Pauſaniam m): *Saxum illic eminet, cui inſiſtentem Sibyllam Herophilen Delphi perhibent oracula ceciniſſe . . . Eam Graeci ferunt Jove et Lamia Neptuni filia natam.* En tibi in hoc numo ſaxum, et quae mulieri fatidicae, et oracula canenti probe conveniunt, laurea et lyra. Neque obeſt, quod Pauſaniae dicatur ſuper petra *ſtetiſſe*, cum tamen in numo ſedens fingatur; nam Clemens Alexandrinus, qui idem tradidit n), ait, oſtendi apud Delphos πετραν τινα, εφ ἡς λεγεται καθιζεσθαι την πρωτην Σιβυλλαν κ. τ. λ. *petram aliquam, ſuper qua fertur ſediſſe prima Sibylla, quae ex Helicone venerat, educata a Muſis.*

Ceterum qua ſive auctoritate, ſive occaſione hic ſignatus ſit numus, non auſim definire.

Imperatorii:

Habes apud Vaillantium cum capite Hadriani, Fauſtinae utriusque, et Caracallae. Major numerus Hadriani. Addidit unum Antinoi Pellerinius. (Suppl. III. p. 131.)

Epigraphe ΔΕΛΦΩΝ.

Typi: Apollinis cultum, ut decuit, eloquuntur. Numus Sponii ipſam imaginem templi Delphici offert o).

Ludi: ΠΥΘΙΑ *intra coronam*, in numo Hadriani. (Arigoni.) Eos in hac urbe fuiſſe actos, ſatis conſtat.

AE. RR.

ELATEA.

Secundum Delphos Phocidis maxima.

Caput Palladis. ☧ ΕΛΑΤΕΙΩΝ. *Caput Neptuni, pone tridens.* AE. II. (Pellerin. Arigoni.)

In averſa numi ΦΩΚΕΩΝ, qui eſt apud Pellerinium, ſupra caput bovis legitur ΕΛ., quae literae Paciaudo ἀρχαιωσαι hujus urbis viſae ſunt; verum cum hae in aliis ſimilibus numis varient, aliud certe deſignant.

AE. RRR.

BOEOTIA.

Autonomi communi Boeotorum nomine ſignati habentur copioſi.

Obſervandus in his clypeus utroque ſui latere inciſus ad modum anciliorum. *Boeoticus* is jure dicitur, nam hac forma clypei in numis urbium extra Boeo-

m) L. X. c. 12. n) Strom. L. I. §. 15. o) Voyage T. III. p. 172.

tiam ſitarum non habentur, ſic ut is nullo erroris periculo pro certo Boeotiae ſigno haberi poſſit, quod amplius patebit ex commemoratis variorum ſphalmatis. Adverto etiam, obtinente alio typo principe clypeolum ejusdem formae videri areae numi infixum, cujus bina exempla ſuppeditat Pellerinius, atque idem Boeotos cum ſymbolo hoc ſibi proprio conſtituiſſe, quod cum apio ſuo Selinuntii, cum malo Punico Sidetes, cum ſilphio Cyrenaei. Vt clypeum certe formae habuere Boeoti, ſic et galeam, ex qua agnoſcebantur Plataeenſes picti in Poecile, qui Athenienſibus in pugna Marathonia auxilio venerunt [p].

* * *

ΒΟΙΩ. *Diota.* ✠ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

ΕΠΑΜ. - ΑΓΛΑ. - ΨΑΡΟ. - ΦΙΔΟ. - ΕΤΓΑΡΑ. - ΓΑΣΤ. - ΗΙΚΕ. - ΗΙΣΜΕΝ. *etc. Diota.* ✠ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Beger.)

ΒΟΙ. *Diota, ſuperne clava.* ✠ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput barbatum hedera redimitum promicante ex fronte cornu taurino. ✠ *Sine epigraphe. Clypeus Boeoticus transverſa clava.* AR. I. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Numi ſecunda ſede propoſiti diſſimulato regionis nomine ſolos inſcribunt magiſtratus, ſed quorum nomina a nonnullis antiquariis aliorſum ſunt accepta. Sic *τo* ΦΙΔΟ. notare Phidonem Aeginae regem pervetuſtum, numum adeo eſſe ex vetuſtiſſimis unum, confidenter docuit Begerus [q], ejusque nepos Carolus Schottus [r], etſi fabrica et literarum forma contrarium doceant, quem errorem jam perſtrinxere Cuperus [s], Barthelemyus [t], Pellerinius, Bimardus [u]. Inſcriptum ΕΤΓΑΡΑ *quam nobis Boeotorum urbem indicet, dubitat* Harduinus [x]. Ad nomen ΓΑΣΤ. adhaeret Nonnius Goltzii commentator nulla reperta per Boeotiam urbe hoc nomine praedita [y]. Ab eodem *τo* ΗΙΣΜΕΝ. male Iſmenae tributum. Eſt in muſeo Caeſareo numulus argenteus perelegans:

Clypeus Boeoticus. ✠ ΕΡΧ. *intra coronam ſpiceam.* Eum Froelichius tribuit *Erchiae* Atticae [z], quae fuit pagus ſolis Xenophontis natalibus nobilitatus. Verum docentibus numis aliis dubium non videtur, in hoc quoque *τo* ΕΡΧ. notare magiſtratum. Enimvero in ſimili Hunteriano eſt plenius ΕΡΧΟ., ut adeo Erchia Froelichii plane diſpereat. Amplius haec confirmantur, quod nonnulla his numis inſcripta nomina revera inſignium in Boeotia virorum, et praetorum quidem etiam, fuere. Qui non dictus Epaminondas? quem habes ſub nomine ΕΠΑΜ. Iſmenias ΗΙΣΜΕΝ., et hic inter Boeotos clarus, et praetor, de quo multa Xenophon [a], quem lega-

p) Demoſth. in Neaeram p. 876. q) Thes. Br. T. I. p. 279. r) Miſc. Berol. T. I. p. 33, et 59. s) Lettres p. 10. t) B. L. T. XXVI. Mém. p. 542. u) ad Iobert. T. I. p. 26. x) Num. urb. ill. y) in Graec. p. 97. z) Cimel. Vindob. p. XXXVIII. a) L. V. Hiſt. Graec.

tione ad Artaxerxem Mnemonem functum, et ab hoc pecunia corruptum prodit Pauſanias [b]), et a quo eundem regem citra Graeciae contumeliam adoratum refert Aelianus [c]). Alii viros alios inſignes, qui in his numis indicantur, evolvant. Adverteſis in praeſentibus numis, qui per fabricam non admodum diſtantis aevi videntur, retentum adhuc in Boeotis digamma F, et aſpiratam H. Si HIΣMEN revera eſt memoratus modo modo Iſmenias, ejus numi aetatem ſatis prope tenemus, cum conſtet, eum exeunte ſaeculo V. C. quarto Boeotorum res procuraſſe. Idem nomen Ciceroni ſcribitur cum aſpirata, nempe: *Hismenias* [d]).

Numi III. loco poſiti diotam et clavam offerunt. Vtrumque ad Bacchi et Herculis cultum referendum Boeotis domeſticum, utroque deo ex Thebana muliere prognato. In numo poſtremo Bacchum, ſed Indicum, probat corona hederacea, et cornu tauri ex fronte protuberans. Cultu non multum abludente eundem ſiſtunt numi Tarenti et Naxi Siciliae. De Baccho tauriformi vide diſſertationem Campaniae numis ſubjectam.

Ceterum omnes hi numi Boeotorum eximii ſunt laboris, neque pingue eorum ingenium olentes, adeo olim infame, ut in proverbio eſſet Βοιωτία ὗς, *Boeotia ſus*, fatente id ipſum Pindaro Boeoto [e]), Tzetze [f]), Cicerone [g]), Plutarcho [h]). Verius confirmant hi numi legem a Thebanis ſancitam, qua cavetur, ut pictores et ſtatuarii imagines nobiliore forma exprimerent, (εἰς τὸ κρεῖττον.) denunciata iis multa, qui contrarium facerent [i]).

* * *

Caput Jovis corona querna redimitum ✕ ΒΟΙΩΤΩΝ. *Neptunus ſedens d. delphinum, ſ. tridentem, in area clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

Etiam in aeneis Neptunus frequens d. pede rupi inſiſtens. Fuit vero Boeotus, qui populo nomen dedit, Neptuni et Arnes filius [k]), et Neptunum in Boeotia cultum diſerte teſtatur Euſtathius [l]).

* * *

Caput Herculis leonis rictu opertum. ✕ ΒΟΙΩΤΩΝ. *Victoria gradiens d. fulmen vibrat, in area clypeus Boeoticus.* AE. II. (Pellerin.)

Commemorandus videbatur hic numus ob tributum Victoriae fulmen, cujus et exemplum in moneta ſua dedere Bruttii.

* * *

Frequentes ſunt Boeotorum numi aenei, qui manifeſte videntur bis percuſſi. Tales binos profert Haymius, in quibus caput eſt duplex [m]). Alius eſt in Caeſareo, in quo primum ſignatum erat caput juvenile ſiniſtrorſum converſum, ſuper quo ſerius ſignatum caput muliebre

b) L. III. p. 227. c) V. H. L. I. c. 21. d) in Verr. L. IV. c. 42. e) Olymp. VI. 151. f) ad Lycophr. v. 433. g) de Fato c. 4. h) de eſu carn. orat. I. i) Aelian. V. H. L. IV. c. 4. k) Diodor. Sic. L. IV. l) ad Dionys. Perieg. v. 476. m) T. I. tab. XXII.

adverſum. In ejusdem averſa expreſſus quidem eſt Neptunus uno pede ſaxo inſiſtens, ſed ſatis apparent rudera veteris matricis extruſae. Duplex etiam figura, altera ſimilis Neptuno, altera equitis eſt in averſa numi Pelleriniani, qui etiam duplicem matricem ſuſpicari facit. At nihil inſolentius in re numismatica hactenus conſpectum typo ejus numi, quem edidit Haymius n). Adi typum, et ſimul juva auctorem quid ſtatueret incertum, et Oedipum in ipſa Boeotia fruſtra quaerentem.

AR. et AE. C.

ANTHEDON.

Aeneus ΑΝΘΗΔΩΝΙΩΝ apud ſolum Goltzium.

CITHAERON.

Pellerinius aeneum numum edidit cum epigraphe ΚΙΘ., et typo *trium lunularum.* Ejus ſimillimos binos habet muſeum Caeſareum, aliosque novi in aliis muſeis exſtare, ſed qui omnes inſcribuntur ΚΡΟ., quo ſatis mihi olim cauſae videbatur, ut liceret ſuſpicari, numum a Pellerinio male lectum, omnesque Crotoni vindicandos, praecipue cum nullo auctore conſtet, Cythaeroni Boeotiae monti urbem cognominem fuiſſe adſtitutam o). At Pellerinius in opuſculo poſtremo ſuam iterum ſententiam omnibus machinis defendit, meamque, velut qui inique laceſſiveram, impugnat p). Lubet litem amice componere. Iſtud certum, omnes, quotquot viderim hujusmodi, luculentum ΚΡΟ. praeferre. Sin in Pelleriniano legitur ΚΙΘ., permittamus numum praeter his Cythaeronicolis, ac tum miremur perfectam typorum ac rationis monetariae concordiam inter populos, quos longa terrarum mariumque ſpatia, nullo, quod conſtet, nexu ſeparavere. In numo ſimili, qui eſt in muſeo Neumanni, diſtincte legitur ϘΡΟ. At conſtat etiam, primum elementum hac forma fuiſſe Crotoniatis familiare.

COPAE.

Lacui Copaidi nomen dedere.

Imperatorium Veſpaſiani edidit Triſtanus q). ΚΩΠΑΙΩΝ. *Ceres gradiens ſingulis manibus ſingulas faces geſtat.* Similem, et ejusdem Veſpaſiani citat Patinus, ſed perperam ſcribit ΚΟΠΑΙΩΝ r). Fuiſſe Copis delubrum Cereris, docet Pauſanias s). Ceterum neque a Vaillantio, neque alio quoquam hujus urbis editum numum reperio. Suſpicor, pro ΚΩΠΑΙΩΝ legendum ΠΑΓΑΙΩΝ, ac tum hi numi erunt Pagarum Atticae, quas vide.

DELIVM.

Caput Jovis laur. Χ ΔΗ. ΤΑ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. clypeum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Fuit Delium in agro Tanagraeorum,

---

n) Tom. I. tab. XXII. n. 5. o) Num. vet. p. 45. p) Additions p. 68. q) Comment. hiſt. T. I. p. 185. r) Numi Impp. in indice. s) Boeot. p. m. 756.

de quo multa teſtimonia congeſſit Weſſelingus [t]), ubi celebre exſtitit Apollinis fanum, de quo vide numos Tanagrae. Epigraphe ΔΗ. ΤΑ. ſuſpicari facit, legendum: ΔΗλιων ΤΑναγραιων, numumque huc jure vocandum.
AE. RRRR.

ERYTHRAE.

Vetus urbs, cujus in catalogo meminit quoque Homerus. Ejus rudera prope Cythaeronem montem locat Pauſanias [u]).

Pegaſus volans, pone pileus Caſtoris. ✕ ΕΡΥΘ. *Aſtrum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Vir nudus equum freno retinens. ✕ ΕΡΥΘ. *Aſtrum.* AR. III. (Pembrock.)

Cur numos ſimiles huc appellam, cauſam aliam adferre non poſſum, quam quod typo et fabrica nimium abludunt a certis numis Erythrarum Ioniae, et quod hae conſtanter inſcribunt ΕΡΥ. Secundo ex his ſimilem edidit Pellerinius, et cum in eo legeret ΕΦΥ., Zephyrio Ciliciae tribuere non dubitavit [x]). Ejus judicium citati numi corrigunt.

* * *

Ad has quoque Boeotiae Erythras antiquarii non pauci vocaverunt argenteos cum capite Herculis, ejusque in averſa attributis, verum tutius hos cum Pellerinio Erythris Ioniae permittimus, quas adi.
AR. RRR.

HARMA.

Huic a Goltzio tribuuntur argentei cum typo Palladis, et Pegaſi propter adſcriptum AP. vel APM., ſed hi veriſimilius propter argumentum Corinthium Syracuſas pertinent, de qua numorum claſſe agetur in Corintho.

HILESIUM.

Huic Boeotiae oppido Bandurius largitur numum male lectum ΔΙΔΥΜΑΙΩΝ. ΕΙΛΗCΙΩΝ [y]), quem eſſe Mileti Ioniae, in hac docebimus.

ISMENE.

Teſte Stephano vicus Boeotiae, quorſum olim *autonomum* adegeram: (Num. vet. p. 113.)

Clypeus Boeoticus. ✕ ΙΣΜΗΝ - - *Caput capri ſilveſtris.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Fateor, ne has quidem omnes literas eſſe ſatis integras, etſi per clypeum numum eſſe Boeoticum dubitari non poſſit.
AE. RRRR.

Imperatorium Commodi nimium perfunctorie citat Harduinus, quin muſeum nominet, vel typum definiat. Epigraphe praetenditur: ICMENEIΩN.

LARYMNA.

Caput muliebre. ✕ ΛΑ. *Clypeus Boeoticus.* AE. III. (Pellerin Rec. I. tab. XIX, n. 4.) Addidit ſimilem alium Neuman-

t) ad Diod. Sic. L. XII. c. 69. u) Boeot. c. 2. x) Rec. II. p. 162. y) Tom. I. p. 122.

nus, niſi quod praeterea ex altera clypei parte leguntur literae ΣA. (Num. pop. p. 215.)

Numum ſuum Pellerinius propter literas ΛA. cum Laconum moneta miſcuit. Verum cum hactenus in certo quopiam numo extra Boeotiam ſignato ejus formae clypeus conſpectus non ſit, et habeamus certam Boeotiae urbem ab iisdem literis incipientem, jure nobis permiſſum putabimus, a viri praeſtantis opinione deflectere, et cimelium iſtud reſtituere *Larymnae*, quam Pauſanias diſerte Boeotorum urbem dicit, addito, fuiſſe olim Opuntiis contributam, ſed auctis Thebanorum rebus ultro Boeotis acceſſiſſe [z]). Vnde factum, ut Strabo non obſervatis rite temporibus, ut recte monet Cellarius, binas ſtatueret Larymnas, unam in Boeotis, alteram in Locris. Etiam Plutarchus Larymnam Boeotiae oppidum facit [a]). Literas ΣA. alterius numi indicare poſſe Salganeum ejusdem Boeotiae, leviter ſuſpicatur Neumannus.

Haec cum ego et Neumannus certa putaremus, vidimus nuper Pellerinii ſententiam praeplácere Seſtinio Lacedaemoni hos numos tribuentis prolatis numis aliis:

Caput Herculis laur. ✕ ΛA. ΣA. - ΛA. NI. - ΛA. TI. *Clava intra lauream.* AE. III.

Caput idem. ✕ ΛA. KH. - ΛA. NI. - ΛA. ΣI. ΛA. TI. - ΛA. ΦI. - ΛA. AIO - ΛA. EΛT. *Diota.* AE. III.

Caput Bacchi hedera coronatum. ✕ ΛA. ΣA. *Diota*, *in area botrus.* AE. III.

Cum ergo numos hos omnes non dubitet eſſe Lacedaemonis, neceſſe erit, ait, numum quoque Pellerinii et Neumanni eſſe ejusdem urbis [b]). Hanc viri eruditi conjecturam non negabo ſuum habere pondus. Interea tamdiu in Larymna acquieſcam, donec conſtabit, etiam in aliarum extra Boeotiam urbium numis clypeos formae Boeoticae fuiſſe ſignatos. Et neſcio, an non aequo jure liceret arguere, omnes hos Seſtini numos eſſe potius Larymnae. Nam cum ΛA. addito ΣA. legatur in numo, quem nos eſſe Larymnae non dubitamus, veriſimile putamus etiam, eodem pertinere numos ΛA. NI. - ΛA. TI. etc. Offerunt iidem capita, vel attributa Herculis et Bacchi, at quis ignorat, utriusque cultum, quia in Boeotia nati, fuiſſe hac in regione perfrequentem?

AE. RRR.

MYCALESSVS.

Vrbs vetuſta et Homeri verſibus nobilitata, ſed cujus Pauſaniae aetate nonniſi rudera ſupererant.

MY. *Fulmen.* ✕ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Muſ. Savorgnan.)

Varia ad hanc urbem ſpectantia vide in meis numis vet. (pag. 113,) quo loco inſignem hunc numum vulgavi.

AR. RRRR.

---

z) Boeot. c. 23. a) in Sulla p. m. 468. b) Lettera IV. p. 56.

ORCHOMENVS.

Sic dictus ab Orchomeno Minyae filio hujus tractus rege.

OPX. *nullo typo.* ✕ *Clypeus Boeoticus.* AE. (Haym.)

Clypeus hujus formae vetat, quo minus hic numus Orchomeno Arcadico tribui poſſit.

AE. RRRR.

PELECANIA.

Pellerinius *autonomum*, in quo:

Caput Palladis. ✕ ΠΕΛΕΚΑΝ. *Equus paſcens.* AE. II. Pelecaniae tribuit, quam ait fuiſſe exiguum Boeotiae tractum. Ex quo iſtud geographo vetere hauſerit, ignoro. Iſtud certum, numos Pellae Macedoniae typo utrinque ſimillimo eſſe, quamquam et illud certum ſit, in hoc Pellerinii numo ſaltem ΠΕΛΕΚ diſtincte legi.

PLATAEAE.

Vrbs cumprimis nobilis victoria Pauſaniae et Ariſtidis de Mardonio Perſa.

ΠΛΑ. *Caput muliebre adverſum margaritis luxurians.* ✕ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Haym, Mus. Caeſ.)

Haymius caput anticae cenſet eſſe Junonis lepido aſtu a Jove deceptae, quae cauſa fuit exſtructarum Plataearum, et reperti novi nominis *Junonis Sponſae*. Vide plura apud Haymium hanc fabulam ex Plutarcho in Ariſtide enarrantem.

AR. RRRR.

TANAGRA.

Prope Thebas.

Autonomi:

ΤΑ. *Equus dimidius ſaliens.* ✕ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Mus. Caeſ.)

Caput Bacchi hedera coronatum. ✕ ΤΑ. *Botrus.* AE. III. (Ex muſeo M. Ducis editus in meis Num. vet. p. 114.) *Lyra.* ✕ ΤΑ. *Caduceus.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 30.)

Numus poſtremus attributa Apollinis, et Mercurii offert, quorum cauſam dabimus in imperatoriis.

Addidere binos alios Arigonius, et auctor muſei Muſellii, in utroque praetenditur epigraphe ΤΑΝΑΓΡΙΤΩΝ, in illo typus, *arcus*, in hoc *congeries armorum.* At Stephano gentile eſt Ταναγραῖος, cum quo conſentit et ſequens numus Trajani.

AR. RR. AE. RRR.

Imperatorii.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟϹ. *Caput Germanici nudum.* ✕ ΤΑΝΑ. *Apollo nudus ſtans d. ramum, ſ. arcum.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

ΤΑΝΑΓΡΑΙⲰΝ. *Mercurius ſtans*, in numo Trajani. (Pellerin.)

Vterque numus potiorem apud Tanagraeos Apollinis et Mercurii cultum profitetur, quorum attributa mox in autonomo conjuncta vidimus. De Delio famoſo Apollinis templo, quod in Tanagraeorum agro ſtetit, egimus ſupra in Delio. Ablatam inde Apollinis ſtatuam Datis Medus Tanagraeis reſtitui juſſit, ut docet Herodotus c) collatus cum Pau-

c) L. VI. c. 118.

ſania. d) Sed et inſignes Mercurium apud Tanagram habuiſſe honores, docebit additis cauſis Pauſanias. e)

AE. RRR.

THEBAE.

Vrbs ſi qua alia illuſtris famae cum ab antiquitate, nam aedificata eſt a Cadmo Agenoris F. ex Phoenicia profecto omine bovis procumbentis, cujus facti memoriam non quidem Thebae ipſae, ſed metropolis Tyrus in numo ſuo coloniae nomine ſignato ſervavit ſcripto juxta bovem jacentem ipſo nomine ΘΗΒЄ, tum a varia, et ſaepe ſiniſtra fortuna, nimirum ter exciſa, primum ante Troica ab Epigonis, deinde circum Troica a Pelasgis, tertium ab Alexandro M. ſubinde a Caſſandro reſtituta; denique ab heroum ſuorum gloria, et poetarum figmentis, inter quae praecipuum nati in hac urbe Bacchus et Hercules.

* * *

- - ΒΑΙΟΣ. *(exple ΘΕΒΑΙΟΣ.) Vir nudus ingeniculatus arcum tendit.* ✠ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Hunter.)

Numus omnium, quot norim, cauſa antiquitatis praeſtantiſſimus. ΘΕΒΑΙΟΣ eſt gentile in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΣ, et ſimilia.

* * *

Epigraphe in argenteis aliis, qui fere antiquitate praeſtant, ΘΕ. ΘΕΒ. ΘΕΒΗ., in poſterioribus aeneis: ΘΗΒΑΙ. ΘΗΒΑΙΩΝ. In horum uno Goltziano, quem mox citabo, reperio etiam ΘΕ. Mirare ſcripturam hybridam ΘΕΒΗ pro ΘΗΒΗ, jam inducto, ut vox ipſa inſcripta docet, elemento Η. Contrariam rationem ſequitur ΘΗΒЄ in numo Tyriorum ſupra memorato, et hanc quoque mirabilem, niſi plus veniae impertiendum eſſet numo coloniae, et quidem aetate Gallieni prognato.

* * *

Typi in argenteis omnino iidem, quos in argenteis communi Boeotiae nomine ſignatis vidimus: *Caput Bacchi Indici hedera coronatum.* ✠ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. — *Diota certae formae imminente in minoribus clava.* ✠ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. III. Ex quo colligere licet, numos communi Boeotorum nomine notatos in principe hac ejus gentis urbe cuſos. In horum igitur moneta Thebanos hos typos pariter explicatos vide.

* * *

ΘΕ. *Caput imberbe Herculis.* ✠ *Clypeus Boeoticus, cui inſerta clava.* AR. III. (Hunter.)

Proditum a ſcriptoribus, veteres privatim varia ſymbola clypeis ſuis inſcripſiſſe, ſive ut hoſtibus ſuis eſſent terrori, ſive ut decus paternum oſtentarent, ſive quacunque alia de cauſa, quod quidem Carum fuiſſe inventum, tradit He-

d) L. X. c. 28. e) L. IX. c. 22.

rodotus. [f]) Idem variis quoque de cauſis factum publice. Fulmen Romanorum clypeis inſertum res cognita, Sicyonios vero inſcripſiſſe Σ, Lacones Λ, Argivos Α tradit Xenophon. [g]) Ergo ex praeſente numo veriſimile, Thebanos, ut ſeſe a reliquis Boeotis diſcernerent, Herculis apud ſe nati clavam clypeis ſuis aut inſcripſiſſe, aut inſculpſiſſe, unde reor poſſe lucem adfundi orationi Xenophontis admodum ambiguae, et hucusque perperam ab interpretibus explicatae. Narrat is [h]), partem Arcadum cum Epaminonda Thebano adverſum Lacedaemonios junxiſſe arma, atque ut iſtud ex animo facere viderentur, addit: ἐπεγραφοντο δε και των Αρκαδων ὁπλιται ῥοπαλα ἐχοντες, ὡς Θηβαιοι ὀντες, quam orationem ſic Latine reddit Leunclavius: *ac nonnulli etiam Arcades gravis armaturae pedites nomina dabant geſtantes clavas, perinde ac ſi Thebani eſſent*, quae quidem interpretatio pridem mihi a vero maxime aberrare viſa. Novi, omni aetate a barbaris clava pugnatum, et antiquitus quidem ab Hercule et Theſeo, reipſa barbaris, ſed quos Graeca elegantia heroes deosque effecit, et aeque hodie a barbaris omnium nationum. At vix credam probari poſſe, Epaminondae aetate, qua gladii, haſtae, ſagittae valuere, rem clavis in praelio actam. Et quidem ſi vera eſt Leunclavii interpretatio, ſequetur, clavarum uſum fuiſſe unis Thebanis proprium, quia Arcades, ut Thebanarum ſeſe partium profiterentur, clavas arripuere. Sin iſtud, tanto magis mirum foret, ſingularem hunc morem a veteribus praeteritum, quod is probatus adhuc fuit Epaminondae, qui maximus rei militaris magiſter aetate ſua eſt habitus. Praeterea cum Thebani hoc imperante omnes Graecos armorum gloria ſuperaverint, mirum etiam, non alios quoque Graecos ad clavas converſos, neque etiam Philippum II. Macedonem, qui ſeſe in re militari Epaminondae in diſciplinam dedit, clavis milites ſuos inſtruxiſſe. Quare mihi pridem Xenophontis verba ſic capienda viſa, Arcades inſcripto clypeis ſuis clavae inſigni ſeſe Thebanos profeſſos, quoniam, ut ſupra dixi, partes inſcriptis variae naturae ſignis ſeſe ſunt diſcernere ſolitae, quam nunc conjecturam praeclarus hic Thebanorum numus eximie confirmat. Nihil aliud magis ad faciendam conjecturae fidem valet, quam ſi alter ad idem ſentiendum, ſed ex diverſo impellitur. Quod ego ex uſu artis tacticae, et praeſentis numi praeſcripto conjeceram, id ipſum Samueli Moro Lipſienſi, qui nuper Xenophontis hiſtoriam vulgaverat, ex grammaticae legibus veriſimile viſum. Cum enim viro erudito non adrideret, ut ἐπιγραφω dicatur *nomina dare*, pro quo dicendum omnino fuiſſet ἀπογραφω, ſenſum orationis Xenophonteae, quamvis timide, hunc eſſe conjecit: *inſcribebant clypeos ſuos ita, ut ſi Thebani eſſent*.

f) L. I. §. 171. g) Hiſt. Graec. L. IV. h) Hiſt. Graec. L. VII. ſub. fin.

addo ego: *inſigni clavae.* Non obſtat, omiſſam ab hiſtorico *clypei* vocem, quia vulgo ejus aetatis uſus docuerat, unis clypeis haec diſcrimina inſcripta, et commode idem vir clariſſimus Ariſtophanis verſum ex Suida huc vocat: (in ἐπεγραφου) Και γαρ συ μεγαλην ἐπεγραφου την Γοργονα, *Nam et tu* (clypeo tuo) *magnam inſcribebas Gorgonem*, in quo videmus et idem ἐπιγραφομαι captum pro *inſcribo*, et omiſſum *clypei* vocabulum. Ceterum ut Thebani in memoriam Herculis ſui clypeis inſeruere clavam, ſic et Parapamiſadae, gens Indica, clavam tanquam Ηρακλεους παρασημον inuſſere bobus, ut Herculem ad ſe veniſſe indicarent, de quo vide Arrianum [i]), et ex eo Euſtathium [k]).

* * *

Ex aeneis, quorum plerique item Bacchi et Herculis cultu occupantur, commemorandus unus:

ΘE. *Caput Bacchi Indici barbatum, et hedera redimitum.* Ӿ ΚΕΤΡΙΠΟΡΙΟΣ. *Diota, juxta thyrſus.* AE. III. (Goltzius in Graec. tab. XVII. 1.) Simillimum edidit Pellerinius, ſed absque ΘE. (Suppl. III. p. 109.) Sed in aliis legitur ΚΕΤΡΙΓΟΡΙΟΣ, ut dicetur. (Mus. Caeſ.)

Jure Goltzius numum ſuum Thebanorum monetae inſeruit, at ſuum Pellerinius Ceae inſulae prope Atticam ſitae, dictantibus nempe judicium hoc literis KE., quibus plerumque ejus numi ſunt inſigniti, et quod in ejus numo abſunt literae ΘE. Videtur vir eruditus non reflexiſſe animum ad citatum numum Goltzianum, in quo praeterea praeſto ſunt literae ΘE. certi monetae Thebanae indices, atque etſi hae abeſſent, tamen in his et caput Bacchi, et vas diotum tam perfecte ſunt ſimilia iis, quae in certis Thebanorum numis comparent, ut dubitari non poſſit, eos horum quoque monetae accenſendos. Quis vero deinde dandus ſit ſenſus inſcriptioni averſae, minus tutum decidere. Pellerinius literas KE a ſequentibus puncto dividit, Goltzius conjunctas proponit. Sane magiſtratui alicui Thebano fuiſſe nomen *Cetriporii*, inter ἀπιστα referendum non eſt. Haec ſcripſeram, cum Vindobonam adlati ſunt numi duo ſimillimi, iique integerrimi. In utroque deſunt literae ΘE., unde ſuſpicari licet, eas a Goltzio more ſuo jam alias ſatis cognito adfictas, ut tanto certius evaderet Thebanorum numus. In utroque poſt literas KE nullum apparet punctum, quo Pellerinii Cea ultro corruit. Totum denique vocabulum legitur ΚΕΤΡΙΓΟΡΙΟΣ, ſexto elemento luculento Γ, non Π.

AR. R. AE. RRR

THESPIAE.

Prope ſinum Corinthiacum. Vrbs Cupidini maxime devota, cujus primum ex vetere more ſimulacrum habuit lapidem rudem, cui aeneum ſuffecit Lyſippus, at multo praeſtantiorem marmoreum Praxiteles, quem ab auctore ipſo reliquis

i) Exped. Alex. L. V. c. 3. et Hiſt. Ind. c. 5.

k) ad Dionyſ. Per. v. 1153.

omnibus ſuis artefactis longe fuiſſe praelatum lepido aſtu comperit Phryne amaſia [l]). Ejus unius videndi cauſa aditas fuiſſe Theſpias, nullo alio operae pretio, dixit Cicero [m]). Subinde Romam translatum a Caligula, reſtitutum ſuis a Claudio, rurſus ademptum a Nerone, poſitumque in Octaviae ſcholis, denique flammis abſumptum prodidere Pauſanias, [n]) et Plinius. [o])

ΘΕΣΠΙΚΟΝ. *Caput muliebre, in area lunulae duae* ✕ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Mus. M. Ducis.)

ΘΕΣ. *Caput muliebre, prae quo luna bicornis.* In alio: *Duae lunulae.* ✕ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre velatum. ✕ ΘΕΣΠΙΕΩΝ. *Lyra intra lauream.* AE. III. (Mus. Caeſ.)

Inſolentior eſt epigraphe numi I. ΘΕΣΠΙΚΟΝ, quod eſſe κτητικὸν poſitum pro ἐθνικῶ abunde alias diſſerui. [p]) Imagini Phrynes apud Delphos poſitae inſcriptum legebatur: ΦΡΥΝΗ. ΕΠΙΚΛΕΟΥΣ. ΘΕΣΠΙΚΗ. [q]) Typi plerumque lunae cultum profitentur incerta cauſa.

Dedimus certos Theſpienſium numos. At inter incertos ablegandos cenſeo eos, in quorum area eſt ⊟, quod habitum eſt pro Θ quadratae formae ab Haymio [r]), Froelichio [s]), Pellerinio [t]), Khellio [u]), et cujus forma occurrit etiam in binis Athenienſium apud Haymium. Ex quorum ergo judicio numi omnes ſimili elemento notati, nam eorum plures ſunt ac varii, jam Thebis, jam Theſpiis, jam Thyreae Argolidos ſunt adjudicati, de qua cauſa vide plura in numis poſtremae hujus urbis.

AR. et AE. RRR.

ATTICA.

ATHENAE.

De celebris hujus urbis numis actum a pluribus diſſertatione ſingulari, ab Oudineto [x]), Comite Winchilſea [y]), Corſinio [z]), quibus adde Begerum, Wiſe, Pellerinium, Apoſtolum Zeno [a]), tum et locupletem theſaurum Hunterianum. Ex his fontibus petam ea, quae ad explicandam Athenarum monetam pertinent, inſperſis, ubi neceſſe duxero, propriis animadverſionibus.

Autonomi.

Hos commode in tres claſſes partiemur, aureos, argenteos, aeneos.

---

l) Pauſan. L. I. c. 20. et L. IX. c. 27. m) in Verr. L. IV. c. 2. n) L. IX. c. 27. o) L. XXXVI. p. 726. p) Num. vet. p. 234. q) Athenaeus p. m. 591. r) T. I. p. m. 231. s) Not. elem. p. 24. t) Rec. T. I. p. 158. u) Adpendic. I. p. 41. x) B. L. T. I. p. 219. y) Haym. T. I. p. m. 159. z) Faſt. Attic. T. II. p. 219. a) Lettere T. II. p. 124.

Moneta aurea.

Hujus metalli numum nullum habemus certum. Binos ſe poſſidere aliquando exiſtimabat Pellerinius b), anepigraphum utrumque, ſuadente nempe ſolo noctuae typo, ſed quae in plurium aliarum urbium numis, ut conſtat, nidulatur. Horum primus typo caprae et noctuae nullum certum criterium offert; alter cum capite Palladis, et noctua addito ΣΩ. haud dubie Tarentinus eſt, ut jam alias probavi c). Serius ipſe vir eruditus ſententiae ſuae coepit diffidere, d) nullumque ipſe agnovit aureum certum hujus urbis. Spanhemius ſe ejus complures aureos in variis muſeis vidiſſe teſtatur, at in quibus? quae eorum forma, typus? Iſtud nobis vir ſſummus invidit e). Nuper illuſtris Combius in catalogo muſei Hunteriani aureum edidit ejus formae, cujus copioſos argenteos antiquioris formae habemus: *Caput Palladis.* ℞ ΑΘΕ. *Noctua ſtans, pone ramus oleae et lunula.* Addit, ſingulare iſtud numisma regis munificentia gazae Hunterianae acceſſiſſe f), de cujus fide arbitrentur, qui viderunt. Denique et Winckelmannus Athenienſium aureum in muſeo Farneſiano ſe vidiſſe adfirmavit g), ſed quem virum illuſtrem in re numismatica auctorem minime gravem novimus.

An ergo nullos praepotens ea urbs ex hoc metallo flavit numos? Flavit ſane, ſi comicos et ſcholiaſtas audiamus. At vero illorum proprium eſt ludere in verbis, horum fallere et falli. Ex Comicis Ariſtophanes, quem ex veteribus fere unicum vadem citant monetae aureae patroni, in Ranis v. *372.* vetus Athenienſium numisma (*ἀρχαιον νομισμα*) opponit novo inducto aureo. (*καινῳ χρυσιῳ.*) Cum vero in ſequentibus verſibus vetus illud vocet probum purumque, at novum peſſimos aeneos, (*πονηρα χαλκια*) ſatis apparet, eum primo loco *εἰρωνικως* locutum, in quo judicio gaudeo mihi convenire cum erudito Wiſe contra Spanhemium, aliosque h). Haec ironia magis patet collato verſu 817 in Concionantibus, ubi narratur, novam monetam aeneam abolitam, et reſtitutam argenteam praecone diſerte addente: *ἀργυρῳ γαρ χρωμεθα, argento enim utimur*, nulla facta auri mentione. Aureorum quidem Atticorum meminit etiam ſcholiaſta ad Ariſtophanis Equites v. 1091. Verum cum is eo loco in hoc quoque peccet, quod eos ex fodinis Laurioticis ſignatos adfirmet, cum tamen ex his ſecundum omnium veterum teſtimonia argentum ſolum effoſſum ſit i), patet, quantum ejus judicio de ipſis numis aureis deferre liceat. Poſt haec nemo credo vitio dabit, ſi auctoritatem Pollucis aureos Atticos teſtantis k) aſpernandam puto. Auctores alii, cum monetae Atticae memi-

b) Rec. I. p. 142. c) Num. vet. p. 60. d) Suppl. III. p. 60. e) Ad Ariſtoph. ranas v. 735. f) In praefat. p. 9. g) Hiſt. art. p. 641. novae edit. h) Mus. Bodl. p. 138. i) Meurs. Fort. Athen. c. 7. k) L. IX. §. 53.

nere, auream diſſimulant. Ita Demon citatus a ſcholiaſta Ariſtophanis l) agens de vulgata paroemia γλαυκ' ἐις Ἀθηνας, ait de Athenienſibus: ὀυκ ἐν ἀργυρῳ μονῳ, ἀλλα και ἐν χαλκῳ χαρασσουσι την γλαυκα, *non in argento modo, ſed et in aere ſignant noctuam.* At cur vetus hic auctor non citat etiam monetam Athenienſium auream, ſi quam habuere? Pericles cum theſauri ſive ſacri, ſive profani copias praedicaret, quem Athenienſes in belli Peloponneſiaci uſus convertere poſſent, adfirmavit, eſſe in arce ſex millia talentorum argenti ſignati, tum quinquaginta talenta auri et argenti non ſignati m). Satis ex hoc Periclis calculo apparet, auro ſignato non uſos Athenienſes. An enim ſecus neglexiſſet, auri quoque ſignati praeſentem copiam commemorare? Quod ſi Periclis aetate, qua Athenienſium res florentiſſimae fuere, aurea moneta caruit reſpublica, minus veriſimile, invectam fuiſſe ſerius attritis ejus bello Peloponneſiaco opibus. Demoſthenes quoties de moneta Attica loquitur, ſemper argenteam innuit. Quod ſi de aurea agit, manifeſte innuit quoque, eam fuiſſe peregrinam. Clare iſtud apparet ex oratione in Phormionem n), tum et Lyſia conquerente o), ſibi ab Eratoſthene vi adempta tria talenta argenti, CCCC. Cyzicenos, C. Daricos, quibus ex teſtimoniis colligere praeterea licet, Athenis in defectu monetae aureae valuiſſe aureos externos, quo de argumento plura diſſeruimus in Prolegomenis generalibus capite XVI. Fuit ergo apud Athenienſes aurum merx, argentum pecunia, ut aliquamdiu apud Romanos adhuc liberos, et hodie in ampliſſimo Sinarum imperio.

Moneta argentea.

Ea magno numero ſupereſt. Longe vetuſtiſſimam fuiſſe bove inſignem, teſtantur Plutarchus p), Pollux q), et ſcholiaſtes ad Ariſtophanis aves v. 1105. Vnde ajunt tractam paroemiam: βους ἐπι γλωσσῃ βεβηκεν, *bos linguam conſcendit*, nempe cum quis argenti cauſa tacuit. Vide Pollucem r), et ſcholiaſtem Homeri s). Vtut haec erunt, id genus monetae jam nunc ſuperſtes non eſt. Qui ſuperant argentei, fere omnes hinc caput Palladis, illinc noctuam ſiſtunt, de quo monetae Athenienſis typo paſſim loquuntur veteres. Propter Palladis caput dicta fuit etiam Κορα, *Puella* t), at γλαυξ frequentius propter *noctuam.* Hinc luſus ſervi Gylippum herum furti arguentis apud Plutarchum u), multas noctuas in Ceramico, id eſt: ſub tegulis latere. Habuiſſe triobolum utrinque inſculptum Jovis caput, tradidit Pollux x), at quoniam cum hoc typo nullum habemus ſuperſtitem, veriſimile eſt, ut ſaepe alias, virum bonum ceſpitare.

Spectato pondere varios modos mo-

l) In Avib. v. 302. m) Thucyd. L. II. c. 13. n) pag. m. 943. ſeq. o) Orat. contra Eratoſth. p) In Theſeo. q) L. IX. c. VI. §. 60. r) l. c. §. 61. s) ad Iliad. (I). v. 79. t) Pollux, l. c. §. 75. v) In Lyſandro. x) l. c. §. 63.

netae Atticae argenteae ſuppeditat Pollux, nempe tetradrachma, didrachma, tetrobola, triobola, diobola, obolos, ſemiobolos. Horum tabulam ponderum dedit Haymius [y]), pondus vero ſingulorum numorum in catalogo Hunteri accurate habes indicatum, quod cum Haymianis calculis eximie conſpirat. Quin exſtant in muſeo Caeſareo, Hunteriano, et alibi numuli, qui ſunt ſemiobolorum dimidii, ſeu qui quartam oboli partem conſtituunt, duo nimirum grana adpendentes, quorum non meminit Pollux, et tamen in minutiſſimo volumine luculentos offerunt typos Atticos, et inſcriptionem, quos non magis mirere in pecuniae uſum potuiſſe ſervire, quam ad noſtram usque aetatem pervenire. Haec monetae Athenienſis pondera docet experientia bilancis ope inſtituta. Mira adeo viſa oratio Livii, qui, quo loco Flaminini de Philippo Macedone triumphum, captamque praedam enarrat [z]), ſic ait: *ſignati argenti octoginta quatuor millia fuere Atticorum; tetradrachma vocant, trium fere denariorum in ſingulis argenti pondus eſt.* Locus hic criticorum ingenia, ut decuit, miſere vexavit, quoniam ex veterum conſenſu drachma et denarius idem fere cenſebantur. Dicere, ignoraſſe Livium rei monetariae negotium, quo uno Gordius hic nodus planiſſime reſecabatur, religio fuit. Ergo aliis viſum, denarium illo tempore fuiſſe drachmae et trientis pondere, alii, pro *trium* legendum *quatuor fere denariorum* cenſuere. Verum ab utrisque male defenſa cauſa, quia modum peccatum exceſſit. Denarium tum (intelligo Auguſti aevum) adpendiſſe drachmam cum triente, quod ex hoc loco collegerat Priſcianus, certae experientiae ex ejus aetatis numis captae repugnat. Eſto, locum luxatum, etſi in verbo *trium* non appareat diſſenſus codicum, et is non aliter legatur apud Priſcianum [a]), ſed et tum major exceſſus, quam qui hiſtoricum adcuratum fugere debuerat. Secundum oraculum Livii, ſi lectionem *quatuor fere denariorum* recipiamus, numus Atticus tetradrachmus ne quatuor quidem denarios plene adpendit. Verum inſtituto examine cum integerrimis tetradrachmis Atticis muſei Caeſarei et denariis Auguſteis reperi, tetradrachmum ſuper quatuor denarios adpendere quaſi ſemiſſem, ſeu quinarium. Recte iſtud ex tradita alibi doctrina de ratione drachmae et denarii, ſecundum quam denarius ſe habet ad drachmam Atticam fere ut 8. ad 9. Nam cum tetradrachmum Atticum adpendat denarios $4\frac{1}{2}$, ſeu quinarios 9, ex hoc etiam in tetradrachmo partis nonae exceſſu egregie confirmatur memorata ratio denarii ad drachmam ut 8 ad 9. Vtrum Livianam lectionem apte defendat cl. Dupuy [b]), magnopere dubito, ſed quod nunc expedire non vacat. Sed quae ad accuratius hujus monetae pondus pertinent, vide ex cl. Barthelemyi doctrina propoſita in Prolegomenis ad hoc opus generalibus Vol. I. cap. IX.

y) T. I. p. m. 214. z) L. XXXIV. c. 52. a) Putſch. p. 1349. b) B. L. T. XXVIII. p. 698.

Numi argentei antiquiores:

Caput Palladis ſimplice galea tectum. ✕ ΑΘΕ. (*ſcriptura in aliis recta, in aliis retrograda.*) *Noctua ſtans, juxta oleae ramus et lunula.* AR. I.

Numi obvii, ſed qui ex globoſo et informi metallo, etſi argenti puriſſimi, et literarum forma antiquitatem remotam eloquuntur. Serione, an per jocum, ut ſaepe alias, locutus videatur Harduinus, dum antiquiſſimos Athenarum numos non excedere primos Philippi Amyntae annos conſtituit [c])? Diſcimus ex Ranis Ariſtophanis v. 732, non modo tum, cum fabula haec in ſcenam data eſt, fuiſſe uſum monetae argenteae, ſed etiam eandem jam tum fuiſſe νομισμα ἀρχαιον, *numum veterem.* Iam vero actas Ranas conſtat V. C. 348, at Philippus Macedoniae regnum adiit V. C. 395. Verum ne ſolum ex ranarum palude hauſiſſe argumentum videar, confer, quaeſo, horum fabricam numorum, ſi non rudem, certe rigidam cum ea, quam elegantiſſimam exhibent Philippi numi, ac tum aude utrorumque opus coaevum exiſtimare. Quamdiu duraverit vetuſtus hic argenteae hujus monetae modus, dicetur infra in numis recentioribus. De Pallade urbis praeſide, a qua eidem et nomen inditum, ejusque attributis noctua, et oleae ramo dicere non attinet re in vulgus nota.

Caput Palladis galeatum. ✕ ΑΘΕ. (*recte vel retrogrado.*) ΑϭΕ. ΑΘΕ. *Noctua ſtans inter duos oleae ramos.* In aliis: *Noctuae duae.* In aliis: *Noctuae in unum caput coeuntes.* In aliis: *Lunula una, vel tres.* AR. III. inter quos minutiſſimi aliqui, ut ſupra dixi. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Refert Pollux, in Athenienſium tetrobolis binas fuiſſe noctuas [d]). Sed duplex noctua occurrit etiam in parvis aeneis. Quae fuerit cauſa inſertae his numis lunae, quam ſaepe ſolitariam in area monetae Atticae videmus, nonnunquam unam, aut tres conjunctas ſolum numi typum facere, ignorare ſe profitetur Haymius. Verum iſtud quoque aſtrum vindicare ſibi Palladem, docuit me Vlpianus adſerens [e]), ab Athenienſibus *Apollinem dici ſolem*, την δε Αθηναν σεληνην, *Minervam vero lunam.* Secundum Plutarchum quoque luna Minerva dicitur, atque eſt [f]).

In uno ex numis propoſitis obſervandum Θ formae inſolitae.

* * *

ΑΘΕ. *Caput Palladis intra quadratum.* ✕ *Capita viri ac feminae in morem Iani gemini conjuncta.* AR. III. (Haym.)

Comes Winchilſea apud Haymium [g]) capite gemino averſae Cecropem regni conditorem videt, qui juſti matrimonii

c) ad Plin. T. I. p. 412. d) L. IX. c. VI. §. 63. e) ad Demoſth. contra Midiam p. m. 691. f) de facie in luna p. m. 938. g) T. I. p. m. 164.

apud Athenienſes auctor exſtitit. Ferri poteſt haec conjectura, etſi Pauſanias, qui multas ſe Athenis Cecropis ſtatuas vidiſſe teſtatur [h]), nihil de geminato ejus vultu prodat. At quod idem nequaquam alienus ſit ab eorum ſententia, qui nummum hunc ſub Erichthonio, qui tertius a Cecrope annis circiter ante Chriſtum 1500 regnavit, ſignatum conjecere, iſtud inquam, quis ferat? Ex communi ſententia literae primum a Cadmo, uno adeo et dimidio ſaeculo poſt Erichthonium in Graeciam ſunt invectae, litera vero Θ multo recentioris aevi eſt partus repertore ſive Palamede, ſive Epicharmo, ut taceam alios anachroniſmos numiſmaticos.

* * *

Numi recentiores.

Caput Palladis. ✠ ΑΘΕ. *addito plerumque magiſtratu vel ſimplice, ut:* ΑΜΜΩΔΙΟ., *vel binis, ut:* ΣΩΤΑΔΗΣ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. — ΑΠΕΛΛΙΚΩΝ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *vel tribus, ut:* ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΚΑΡΑΙΧΟΣ. ΣΚΥΜΝΟΣ. *Noctua diotae inſiſtens, per aream varia ſigilla: gallus cum palmae ramo, lampas, elephas, caput ſolis radiatum, flos loti, Triptolemus junctis draconibus arans, varia item monogrammata, inter quae* , *item literae ſolitariae ipſi etiam diotae impreſſae, omnia coronae oleaginae includuntur.* AR. I. III. (Obvii, praecipue apud Hunterum.)

Plerique hi numi ſunt tetradrachma, et inſigni copia, et aevo recentiore communis moneta Athenienſium. Quo anno novus hic modus coeperit, decidi quidem nequit, ſed ex ornatiore Palladis in his numis galea, quae in vetuſtioribus ſimplex fuit, non obſcure conjici. Eam exornant incubans ſuperne Sphinx, et gryphi, capto cultu a celebri Palladis ſtatua, opere Phidiae, Athenis in Acropoli poſita, cujus galea utroque hoc animali decorata fuit teſte Pauſania [i]). Vide, quae de conſenſu galeae, quae eſt in his numis, cum ea, quae eſt in inſigni gemma muſei Caeſarei, opere Aſpaſii, nuper diſſerui [k]). Veriſimile igitur eſt, hos numos Phidiae et Periclis tempora non praecedere, ſed conſequi. Duraſſe vero hujus generis numos ſaltem usque ad V. C. 668, docet numus ſimilis, isque ſingularis, quem Athenienſes Mithridati VI. dedicavere, et quem infra ſiſtemus.

Sunt hi numi fabricae, ſi cum veteribus contendas, elegantioris, etſi nunquam elegantiſſimae, et ejus, quam in aliarum Graecarum urbium numis miramur, praeſtantiſſima quaeque nobis ſperantibus ex urbe artium magiſtra. Atqui jam et veteribus pecuniae Atticae argenteae ruditas fuit agnita, et improbata. Auctore Diogene Laertio [l]) Zeno philoſophus numis Alexandrinis, ſeu Alexandri M., nitidis ſane et eleganter ſcalptis opponit Attica tetradrach-

h) L. I. p. 13. i) L. I. c. 24. k) Choix de pierr. grav. p. 45. l) in Zenone L. VII. c. 1. n. 19.

ma, quae ait quaſi εἰκῃ μεν κεκομμενους, και σολοικους, *temere ſignata et ſoloeca*. Cauſam neglectae in moneta Attica elegantiae difficile eſt divinare. Spanhemius cum videret, ab Ariſtophane numos Atticos a pulchritudine commendari, eos vero, quos fortuna nobis reliquit ſuperſtites, laudem hanc non promereri, jure dubitari poſſe exiſtimat, utrum elegantes hi *ejus* reip. numi ad nos pervenerint[m]). At enim non ſatis intelligo, quae cauſa fuerit, cur longa aetas, quae aliarum rerump. elegantibus numis pepercit, in ſolos Athenienſium elegantes numos ſaeviret, et tantum eorum monetae rudiori indulgentem ſeſe praeberet. Quod ſi poeta comicus eo loco numos patrios vocat καλλιςους, non hercle reſpexit artem, ſed potius probitatem metalli internam, ut ex verſibus connexis liquido apparet. Cl. Pauw hunc *perfectioris artis defectum in parſimoniam rebusp. familiarem conjicit, quaeſtoribus* aerarii tam tenue operae pretium ſtatuentibus, ut meliores artifices detrectarent operi manum adhibere[n]). Haec cum ſcriberet vir, quod libenter profiteor, praeclare eruditus, exemplum et ipſe dedit, quam periculoſum ſit tractare argumentum ſine rerum omnium eo pertinentium ſolida ſcientia. Si noviſſet numos aliarum Graeciae civitatum, vidiſſet utique, in numis monetae Atticae coaevis etiam tenuiſſimorum oppidorum non modo M. Graeciae et Siciliae, ſed et reliquae Europae, Aſiae, Africae, ne quidem exceptis Acarnanibus, Epirotis, Locris, Boeotis, Thracibus, Siphniis, Seriphiis, Cyrenaeis etc. ſummam deprehendi artis perfectionem. Ergo civitates omnes, quantumcunque modicae, et vix nomine cognitae, qualis fuit v. g. Sybritia Cretae, adeo fuere elegantiae ſtudioſae, ut eas non abſterrerent ſumptus in peritos artifices faciendi, illae vero Athenae ab operum magnificentia, et cujuscunque artis ſtudiis adeo laudatae cognitaeque in una rei monetariae cauſa tam fuere omni aetate parcae et illiberales? Iſtud ut credam, nunquam in animum induxero, et ne tum quidem, ſi nulla alia ſupereſſet reperiundae cauſae via. Forte non erravero, ſi artis defectum in moneta principis Graeciae populi non a ſordida parſimonia, ſed *certo conſilio repetendum exiſtimo*. Minores alias civitates, quarumque imperium agri ſui finibus circumſcriptum fuit, pro artium apud ſe progreſſu etiam elegantiae monetae ſuae ſtuduiſſe, nequaquam mirum, quia ejus uſus in rerum venalium foro a magiſtratu imperari potuit, ad exteras autem nationes ſe non porrexit. Alia fuit monetae Atticae ratio, quae propter copiam et argenti probitatem non modo communis Graeciae moneta habita fuit, ut diximus in Prolegomenis generalibus capite XVI., ſed apud barbaras etiam gentes cauſa late

m) ad Ranas v. 735.

n) Recherch. phil. ſur les Grecs T. I. P. II. Sect. V. §. 2.

porrecti Athenienſium commercii valuit. Quare eam Ariſtophanes longe praeſtantiſſimam vocat ἐν τε τοις Ελλησι και τοις βαρβαροις πανταχε, *non inter Graecos ſolum, ſed et barbaros undique* °). Ergo ad commercii uſum intererat, ne minimum quidem; a vetere, et jam cognito monetae modo diſcedere, non vano metu, ne vel in leviſſimis cauſis mutata poſſit a populo rudi, barbariſque non Attica putari. Enimvero ea nihil in re monetaria innovandi religio tanta Athenienſibus fuit, ut etiam vetere ſuo ΑΘΕ. pro ΑΘΗ. in argenteis ſuis numis uti pergerent etiam tum, cum elementi Η uſus jam eſſet inductus, ut dicetur continuo.

Notanda in recentioribus his numis retenta vetus inſcriptio ΑΘΕ. pro ΑΘΗ., etſi conſtet, jam anno IV. Olympiadis XCIV., qui eſt V. C. 353. vocales longas Η et Ω Athenis uſurpari coeptas p), et ſatis appareat ex ſcriptura ΘΗΣΕΥΣ apud Athenaeum q), literam Η pro Ε longo jam Euripidis aetate fuiſſe Athenienſibus familiarem, et quod amplius eſt, etſi in iiſdem numis magiſtratuum nomina utrumque novicium characterem jam admittant, ut apparet ex nominibus ΣΩΤΑΔΗΣ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. Haec literarum inconſtantia in uno eodemque numo cum nullo pacto veriſimilis videretur Harduino, negabat, literis ΑΘΕ. notari urbem, ſed Αθηνη ΘΕα r). At quem deinde nobis vir eruditus dabit verbi ΘΕΒΗ ſcripti pro ΘΗΒΗ explicatum in numo Thebanorum? quae inconſtantia tanto magis ferit, quod eaedem literae in uno eodemque vocabulo variant. Ex numo, quem Athenienſes Demetrio Poliorcetae dedicavere, apparet, ſcripturam ΑΘΕ valuiſſe adhuc circa annum V. C. 461, quin valuiſſe adhuc in numo Mithridatis VI. nomine inſcripto, qui, ut infra dicemus, ante V. C. 667. feriri non potuit.

Qui ſint magiſtratus numis his inſcripti, varie ſentiunt antiquarii, aliis praefectos monetae, aliis viros illuſtres, aliis archontes annuos opinantibus, quorum hic judicia referre piget, cum conjecturis omnino nitantur, et videre poſſis apud Corſinium s). Omnibus curate expenſis video nihil probabile adferri poſſe. Neque pluris faciendae conjecturae, quibus Corſinius per literas ſolitarias in averſae area conſtitutas varios Atticae populos indicari putat t).

Cauſa noctuae cognita; propterea vero inſiſtere diotae creditum plerisque, quod Athenis praeſtantiſſima fictilia conficerentur, et Athenienſes ipſi artis figlinae velut inventores haberentur, de quo vide plura apud Corſinium u). Minus placet haec opinio, et credam potius, quemadmodum in moneta Corcyrae, Thaſi, Chii typo diotae indicantur largi ex vino proventus, ita eodem typo in numis Athenarum ſignificari olei in Attica abundantiam regioni cum primis quaeſtuoſam, et a mul-

o) Ranae v. 736. p) Euſeb. in Canon. q) L. X. p. 454. r) ad Plin. T. I. p. 412. s) Faſt. Att. T. II. p. 245. t) l. c. p. 242. u) l. c. p. 236.

tis ſcriptoribus celebratam, quod adeo beneficium Palladi oleae inventrici acceptum tulere Athenienſes. Res magis patebit ex numis aeneis. Occurrit, hanc quoque diotam ad religionem vocari poſſe, ut alia omnia in numis Atticis. Fuit Athenis feſtum congiorum, ἑορτη των Χοων, quod fuit pars Antheſteriorum. Ejus cauſa inſtituendi fuit Oreſtes, quem materna caede pollutum, et Athenas delatum cum neque admittere ad convivium vellet Demophon, ne ipſe, atque convivae polluerentur, neque tamen arcere, ſingulis ſingulos praeter morem vini congios appoſuit, quod ſubinde factum annua religione conſecratum fuit [x]). Feſtum iſtud inſignis fuiſſe apud Athenienſes nominis, juſtumque adeo monetae publicae argumentum, vel eo liquet, quod dignum illud judicavit Euripides, quod ſuis etiam verſibus celebraret [y]). Poſtquam enim induxerat Oreſtem novum hunc convivandi morem Iphigeniae narrantem ſua cauſa Athenis conſtitutum, haec eum praeterea animadvertere facit:

Κλύω δ' Αθηναιοισι τ' αμα δυστυχη
Τελετην γενεσθαι, κα'τι τον νομον μενειν,
Χοηρες ἀγγος Παλλαδος τιμαν λεων.

Audio autem, Athenienſibus meas calamitates
Feſti inſtituendi cauſam fuiſſe, et adhuc morem manere,
Congiarium vas ut Palladi honoret populus.

Sigilla, quae aream numi obſident, videntur ad Athenienſium feſta, ritusque cum ſacros, tum profanos pertinere. Sane dubium non eſt, gallo palmato adumbrari ἀγωνα ἀλεκτρυονων, *gallorum certamen* Athenis celebrari quotannis ſolitum, de cujus origine olim latius diſſerui [z]).

Summae antiquitatis argenteum ſe nobis exhibere putant Guarnaccius [a]), et Maffeius [b]), qui tamen aliud non eſt, quam barbarus quidam abortus, ut literae barbarae adfatim docent.

Moneta aenea.

Cenſent aliqui, hanc primum fuiſſe inductam a Dionyſio rhetore, qui propterea Χαλκους, *aeneus*, appellatus eſt teſte Athenaeo [c]). Cum Plutarchus memoret [d]), hunc Dionyſium fuiſſe ducem Athenienſium, qui Thurios in Lucania aedificarunt, hoc autem teſte Diodoro Siculo contigerit circa annum V. C. 308, aut ſaltem biennio poſt, (V. numos Thurii.) hinc conficitur, monetam aeneam ſaltem ineunte jam ſaeculo IV. urbis conditae Athenis valuiſſe. Verum Athenaeus non dicit, monetam aeneam tum fuiſſe invectam, ſed tantum, Dionyſium iſtud ſuaſiſſe, (συμβουλευσαι,) quod unum jam per ſe ſatis cauſae fuit ad impingendum Dionyſio Chalci ſcomma. Certiora indicia habemus apud Ariſtopha-

x) Athenaeus L. X. p. 437. Scholiaſt. Ariſtoph. ad Acharn. v. 960. et Equit. v. 95. y) Iphig. in Taur. v. 943. ſeq. z) Num. vet. p. 161. a) Orig. Ital. T. II. tab. 8. b) Oſſerv. lett. T. V. p. 273. et in Veron. ill. p. 259. c) L. XV. p. 669. d) in Nicia p. 526.

nem e), quo loco querela inducitur monetae aeneae pro vetere argentea conſtitutae. Ranas eſſe actas anno III. Olympiadis XCIII. conficiunt eruditi, qui reſpondet anno V. C. 348, ergo aliquo ſaltem antea tempore ea monetae innovatio peracta. Non diu tamen eam legem conſtitiſſe, ex ejusdem Concionantibus v. 816 docemur; ubi narratur, aes praeconis voce fuiſſe abolitum. Haec autem fabula annis ſerius XIII. acta fuit. Sintne numi aliqui aenei ex Athenienſium moneta nobis ſuperſtites ejus aetatis, tuto definiri nequit, de quo mox pauca monebimus.

Spectata *epigraphe* ſingulares ſunt:

Caput galeatum. ✕ A⊟. *Tripus inter malum Punicum et fulmen.* AE. In alio: A◇H. *Diota.* AE. (Haym.)

Caput Meduſae ſerpentibus horrens. ✕ A⊟E. *Pallas gradiens d. haſtam.* AE. III. (Haym, Muſ. Neumann.)

Numos ſimiles propter Θ quadratum ipſis Miltiadis temporibus admovet comes Winchilſea, ſed argumenta, quibus iſtud comprobare nititur, infirmiora ſunt, quam ut refutari mereantur. Si ab arte, cujus cognitio minus fallit, velimus capere augurium, remotam omnino aetatem non produnt, quin cum ſatis ex ejusdem artis praeſcripto appareat, numos argenteos, quos ſupra inter antiquiores propoſuimus, hos aeneos aetate multum anteire, mirari omnino oporteret, in his quadratam hanc literam non comparere, ſi ea tantae vetuſtatis eſt argumentum. Iſtud certum, Θ ſimilis formae ſaepe obſervari in inſcriptionibus protomarum virorum illuſtrium, quae ſunt certa aevi ſequioris artefacta, et quadratum Θ adhuc ſerius valuiſſe apud Athenienſes invecto jam elemento H, numus mox citatus cum inſcripto A◇H. ſatis comprobat. ⊗. pro Θ in numo neque hoc multum antiquo infra intuebimur.

Cujus ſit caput anticae numi alterius, Herculisne, an Theſei, dubitat comes Winchilſea, et poterat dubitare, quia caput illud ſibi leonis exuviis tectum videbatur. At dubium iſtud eximit numus Neumannianus, qui certum offert Meduſae caput, perpetuum Palladis ſocium.

* * *

ΑΘ. ΑΘΕ. ΑΘΗ. ΑΘΗΝΑΙ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ, ΑΘΗΝΑΙωΝ.

Sunt hae ſolitae aeneorum inſcriptiones. Antiquiores ſunt plerumque, qui ΑΘΕ. inſcripſere. Reliqui poſterioris ſunt aevi, et multi per rudem fabricam ipſius Gallieni aevum non inficiantur.

*

Typi plerumque Palladem praeſidem aut tributos ei honores jactant, quos adeo jure praemittimus.

Caput Palladis. ✕ ΑΘΗΝΑΣ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ. *Tropaeum.* In aliis: *Noctua expanſis alis lauri ramo inſiſtens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Palladem *Victoriam*, Ἀθηνᾶν Νίκην, liberaliter Athenis cultam copioſe de-

e) in Ranis v. 732.

monſtrat Meurſius f). Apposite huc Moſchopulus: Νικω, το περιγινομαι, ἀφ᾽ ἡ Νικη, ἡ τροπαιουχια, και ξοανον Αθηνας παρα τοις Αθηναιοις. *Vinco, ſuperior ſum, a quo Victoria, poſſeſſio tropaei, et ſignum Palladis apud Athenienſes.* En cauſam tropaei in hoc numo. Ariſtides loquens de Pallade g): *haec ſola omnium deorum dearumque non cognomen habet Victoriae, ſed ipſa dicitur Victoria.* Vnde et Euripidi dicitur: ὠ ποτνια Νικα, et Νικη Αθηνα h). Etiam noctua volans alterius numi ad idem argumentum pertinet, nam ut ait ſcholiaſtes Ariſtophanis, (ad Equit. v. 1091.) *noctuae volatus ſymbolum victoriae putabatur*, et quidem Athenienſibus, ut diſerte notavit Diogenianus i). Quae cauſa fuit, cur Agathocles, ut animos militum erigeret, noctuas per caſtra dimitteret. Eandem etiam Minervam Nicephoram video in aeneis obviis C. Clovii, in quorum una parte protome Victoriae, in altera Minerva tropaeum geſtans. Pellerinius in numo ſimili pro tropaeo vidit duas mulieres fulciendo aedificio deſtinatas, quas eſſe Caryatidas cenſet, easque in numo expreſſas in memoriam Caryae expugnatae, ejusque mulierum in ſervitutem abſtractarum k), cum quo conſentit et Comes Caylus l). At enim in omnibus iis, quos hactenus conſpexi, et alii prodiderunt, luculentum eſt tropaeum. Ad eandem Palladem Nicen ab Athenienſibus cultam referendum eſt feſtum ab iisdem conſtitutum, dictumque Νικητηρια Αθηνας, cujus cauſam expedit Meurſius ex Procli in Timaeum commentariis: *ergo nunc quoque feſta Victoriae Minervae apud Athenienſes celebrantur, faciuntque illud ſolenne, tanquam Neptuno a Minerva victo* m). Ceterum Minervae Nicephorae nomine poteſt ipſa Phidiae Minerva in Acropoli poſita intelligi. Eam enim ſic deſcribit Epictetus apud Arrianum n): Και ἡ Αθηνα ἡ Φειδιου ἐκτεινασα την χειρα, και την Νικην ἐπ᾽ αὐτην δεξαμενη κ. τ. λ. *et Minerva Phidiae porrecta manu, et ea Victoriam geſtans etc.* Ea, quae hactenus dixi, Minervam quidem Victoriam recte explicant, at non evincunt, numos hos, in quibus Athenarum inſcriptio abeſt, Athenas pertinere. Praeterquam enim, quod delicatioris ſunt laboris, quam quem praefert moneta Athenienſis, narrat etiam Seſtinus, in vicinia Smyrnae eſſe obvios, et videri Pergamenos, quia in horum uno obſervavit monogramma ΠΕΡΓ o).

* * *

Caput Palladis. Ж ΑΘΗΝΑΣ. ΑΡΕΙΑΣ. *Noctua ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Averſam plene explicat Pauſanias narrans p), in Areopago ſtetiſſe βωμον Αθηνας Αρειας, ὁν (Ορεστης) ἀνεθηκεν ἀποφυγων την δικην, *aram Minervae Areae, quam Oreſtes abſolutus dedicavit.* Vocem Αρειας Amaſaeus male vertit *deprecatricis*, cum potius ſic ara dicta videatur

f) Attic. lect. L. I. c. 20. g) Orat. in Pallad. h) Ion. v. 457 et 1529. i) Proverb. Cent. III. §. 72. k) Rec. I. p. 145. l) Rec. d'Ant. T. IV. p. 145. m) Graec. fer. n) L. II. c. 8. o) Lettere p. 135. p) L. I. p. m. 68.

a loco, in quo ſtetit, ἀπο τȣ Αρειȣ παγȣ, *a Martis colle.*

* * *

Caput Palladis X ΑΘΗΝ. *Rupes, ſuper qua templum, juxta ſtatua Palladis, et porta, ad quam gradus per rupem ducunt.* AE. II. (Pellerin.)

Habes in inſigni hoc numo Acropolin celebrem Athenarum arcem, de qua vide multa apud Pauſaniam, aliosque.

* * *

Caput Palladis. X ΑΘΕ. *Neptunus tridentem intorquens, et Pallas ſtantes, in eorum medio olea, cui inſidet noctua, et obvolvitur ſerpens.* AE. (Haym. T. II. p. 97.)

Caput Palladis. X ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Noctua, olea, diota, infra palmae ramus.* AE. III. (Haym. T. I. tab. 15.) In ſimili muſei Caeſarei eſt *noctua, olea, diota, palma arbor.*

Prior ſiſtit decantatam Neptunum inter ac Palladem contentionem, ab utro urbs appellationem caperet, de qua abunde actum a mythologis. Ad idem argumentum pertinet numus alter, vaſe proventus ex olea indicante, et palma ipſam victoriam, qua de cauſa inſtituta fuiſſe Νικητηρια ſupra diximus.

* * *

Caput Palladis. X ΑΘΗ. *Menſa, ſupra quam caput Palladis inter noctuam, et coronam oleaginam, infra vas.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Thema partis averſae referendum ad certamina Panathenaica, quorum victores donabantur corona oleagina, et vaſe oleo referto. De hoc vide Meurſium, qui de Panathenaeis librum ſingularem ſcripſit, qui extat in ejus operum Tomo II.

* * *

Caput Palladis. X ΑΘΕ. *Sphinx intra coronam oleaginam.* AE. (Haym, Muſ. Caeſ.)

In celeberrimo Palladis ſimulacro, quod in Parthenone ſtetit, opus Phidiae a Pericle imperatum, galea, qua deae caput tegebatur, Sphinge et gryphis ornata fuit, quae copioſe deſcripta vide apud Pauſaniam. Ab hoc velut archetypo videntur urbes aliae, ac praecipue M. Graeciae eadem ornamenta Palladi ſuae quaeſiviſſe, ut earum numi oſtendunt.

* * *

Caput Vulcani laureatum, pone forceps. X ΑΘΗ. *Binae faces accenſae.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. X ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Vulcanus ſtans d. malleum, pro pedibus incus, et forcipes.* AE. II. (Haym T. I. p. 184.)

Mirum, Pellerinium in iconiſmo talem ſiſtere Vulcani luculentam imaginem, qualem deſcripſi, et tamen, quo loco numum hunc explicat, caput Herculis cum clava ſtatuere q). Numum hunc inſigniter explicat hiſtoria Attica. Erichthonium ve-

q) Rec. I. p. 147.

terem gentis regem fuiſſe filium Vulcani et Minervae, plures prodidere, cujus teſtimonia vide apud Meurſium [r]), quae cauſa videtur, cur Aeſchylus Athenienſes *Vulcani filios* dicat [s]). Cicero ex Vulcano et Minerva praedicat natum eum Apollinem, quem cuſtodem Athenarum antiqui hiſtorici ſanxerunt [t]). Ejus honori Athenis conſtituti fuere ludi Ηφαιϛεια, *Vulcanalia*, qui lampadum curſu peragebantur, de quibus copioſe Meurſius [u]), quorſum alludunt faces accenſae partis averſae, quae ex eadem cauſa ſunt etiam in numis Hephaeſtiae Lemni. Adde et teſtimonium Nonni [x]):

Ει δε ἑ Παλλας ὀϱινε, και ἠκαχεν Αμφιγυηεις,
Κεκϱοπις λυχνοιο φεϱαυγεα δαλον ἀναψας,
Μαϱναμαι ἀμφοτεϱοισι, και Ηφαιϛτῳ και Αθηνῃ.

Si vero ipſam Pallas agitat, aut dolore affecit Vulcanus,
Cecropii lychni lucidam lampadem accendens,
Pugno cum utroque, et Vulcano et Pallade.

Aliam etiam ob cauſam Vulcano lampadem tribuit Euripides [y]).

Ηφαιϛτε, δαδουχεις μεν ἐν γαμοις βϱοτων.
Vulcane, facem quidem fers in nuptiis mortalium.

* * *

Caput Cereris. ✕ ΑΘΕ. *Scrofa.* AE. (Haym.)

Caput Palladis. ✕ ΑΘΗ. *Ceres vecta in bigis draconum alatorum d. ſpicas oſtentat.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Cereris velatum. ✕ ΑΘΕ. *Triptolemus in ſimili curru vectus d. ſpicas oſtentat.* AE. (Haym.)

Typi, quos offerunt partes averſae utriusque numi prioris, obvii ſunt in numis Eleuſinis, ad cujus myſteria ibi celebrata etiam pertinent, ut tum dicetur. Ad haec narrat Aelianus [z]), Athenienſes in myſteriis ſues immolare propter perniciem, quam ſegetibus moliuntur. Pellerinius numum ſecundo ex hic deſcriptis ſimillimum, quod in eo ΙΛΗΑ legeret, Hilejae Meſopotamiae tribuit [a]), quem errorem in hac notabo. Fabula Cereris et Triptolemi agriculturae magiſtrorum in vulgus cognita.

* * *

Caput Palladis. ✕ ΑΘΗ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Theſeus cum Minotauro pugnans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput juvenile, pone clava. ✕ ΑΘΗ. *Caput bovinum detracta pelle.* AE. (Haym.)

Caput Palladis. ✕ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Vir nudus toto niſu praegrandem lapidem erigit.* AE. II.

Theſei, qui Minotaurum percuſſit, turpique Athenas tributo liberavit, notior fabula, quam ut ei enarrandae immorer. In capite juvenili numi alterius comes Winchilſea Herculem juvenem vi-

r) De regib. Athen. L. II. c. 1. s) Eumenid. v. 13. t) De Nat. deor. L. III. c. 22. 23. u) Graec. fer. ſub Λαμπας. x) Dionys. L. XXXIII. v. 123. y) Troad. v. 343. z) Nat. anim. L. X. c. 16. a) Suppl. III. p. 113.

det. Verum cum non ſatis addicant oris lineamenta huic tribui ſolita, et conſtet, Theſeum quoque clava uſum, in hujus quoque effigiem propendeo, quem novimus, et Minotauri, et tauri Marathonii habitum victorem. Numus III. nuper demum innotuit vulgante eum cl. Müntero [b]). Praeclarum iſtud cimelium argumentum continet in re quidem numismatica novum, ſed ex aliis monumentis ſatis jam cognitum, nimirum Theſeum matris Aethrae juſſu calceos, et gladium, quos pater Aegeus ſub petra abſconderat, inveſtigantem. Vide facti hujus cauſas omnes adcurate expoſitas Winckelmannum [c]).

* * * *

Caput Palladis. ✗ ΑΘΗ. *Navis, ſuper qua miles gradiens d. coronam, ſ. tropaeum ſuper humero, prorae inſiſtit noctua, et ſerpens.* AE. II. (Mus. Caes.) In ſimili alio ſcriptum Α⊗Η. (Mus. Neumann.)

Caput Palladis. ✗ ΑΘΕ. *Tropaeum, prae quo figura nuda pileo Phrygio tecta manibus retro ligatis, quas miles pone ſtans retinet.* AE. (Haym. T. II. p. 95.)

Priore numo exhiberi Theſeum a peracta Minotauri caede e Creta reducem conjecit Oudinetus. Sed enim quid tropaeum ad Minotaurum? Praeſtat ſequi filum, quod porrigit Pauſanias. Narrat is [d]), in Salamine inſula Atticae vicina, eſſe templum Dianae, et tropaeum erectum in memoriam victoriae a Themiſtocle apud hanc partae, et eſſe ibi templum Cychrei. In ea enim maritima Athenienſium cum Medis pugna ſerpens in navibus dicitur conſpectus, quem ex oraculi monitu eſſe heroem Cychreum didicere Athenienſes. Compone haec Pauſaniae verba cum numi typo. Additur miles heros, ut facilius intelligatur, ſub ſerpente Cychreum latere. Adverte etiam ad ſcripturam Α⊗Η. Recte ad ſuum hunc numum obſervat eruditus Neumannus, literam Theta hujus formae, etſi in vetuſtiſſimis monumentis appareat, in hoc non eſſe indicium vetuſtatis, ſed archaismi adfectati.

Alterius numi explicationem non tento, neque probantur, quae conjecit Haymius.

* * * *

Apis. ✗ ΑΘΕ. *Typi varii.* AE. IV. (Haym, mus. Caes.)

Apis. ✗ ΑΘΕ. *Diota.* AE. IV. Mus. Caes.)

Videtur adludere apis ad praeſtantiam mellis, quo nomine vicinus mons Hymettus ſecundum omnia veterum teſtimonia celebratus fuit. Narrat praeterea Philoſtratus [e]), cum Athenienſes colonos in Ioniam ducerent, Muſas ſub apum ſpecie curſum rexiſſe.

Numum alterum propter inſolens Theta, quod magis ad Φ accedit, proponendum duxi, qua forma illud etiam in marmore

b) Heeren. Bibl. der alten Litterat. IX. Stück S. 43. c) Monum. ined. pag. 130. d) L. I. c. 36. e) In imag. Meletis.

Athenis reperto comparet, quod edidit Pacciaudus [f]). Numum ſimilem, ſed non ſatis integrum, cum in eo EΦE. legendum putarem, olim Epheſum perperam adegi [g]).

* * *

Comes Winchilſea in variis capitibus galeatis ſui muſei Periclem, Aspaſiam, Ariſtidem, Cimonem, Themiſtoclem, Phaedram, Calliſthenem vidit, quam ſententiam jam improbavit Corſinius [h]). Plerique hi numi exſtant etiam in muſeo Caeſareo, at in his indubitatum eſt caput Palladis. Vidimus hactenus, Athenienſes pleraque numorum ſuorum argumenta ex mythologia, vel ritibus ſacris hauſiſſe. Quare vereor etiam, ut in numo Haymiano [i]), in quo juxta caput barbatum et hedera coronatum legitur AΘ. ΘE., revera propoſitus ſit Thespis, poeta tragicus, ut opinatus eſt comes laudatus, quem olympiade LXI. docuiſſe fabulas teſtatur Suidas. Fateor, judicio huic nonnihil ſuffragari coronam hederaceam, ſed mirum tamen videatur, Athenienſes iſtud honoris habuiſſe tragoedo, quod non conceſſere viris praeſtantiſſimis, qui remp. ſive belli, ſive pacis ornamentis ad ſummum gloriae apicem promoverunt. At omnis haec controverſia ſuapte corruit, ſi ſuſpicemur, male lectum AΘ. ΘE. pro AΘE. propterea, quod in ſimili altero Hunteriano poſterior haec ſcriptura obtinet, at tum caput illud haud dubie erit Bacchi Indici.

AR. et AE. C.

Regii.

Numos *Demetrio Poliorcetae* ab Athenienſibus dedicatos vide in moneta hujus Macedoniae regis.

* * *

Numus *Mithridatis VI.*, aliique ſynchroni:

Caput Palladis. ☧ AΘE. BAΣIΛE. MIΘPAΔATHΣ, *infra* APIΣTIΩN. *Noctua diotae inſiſtens, in area aſtra ſolis et lunae.* AR. I. (Combe Catal. mus. Hunter p. 49. in nota.)

Caput Palladis. ☧ AΘE. APIΣTIΩN. ΦIΛΩN. HΓI. *Noctua diotae inſiſtens, in area Pegaſus paſcens.* AR. I. (Catal. Hunter. p. 49.)

Caput Palladis. ☧ AΘE. AΠEΛΛIKΩN. ΓOPΓIAΣ. ΔIOΣIO. *Noctua diotae inſiſtens.* AR. I. (Ibid.)

Priores duo numi praeſtantiſſimi hiſtoriam egregie illuſtrant. Docet haec, Archelaum pro Mithridate VI. ducem trajecto in Graeciam exercitu V. C. 667 Athenas et Piraeeum occupaſſe juvante ejus conſilia Ariſtione, qui antea dictus Athenion, ſed in civitatem adſcriptus nomen mutavit, ex philoſopho peripatetico factus Athenarum tyrannus, cujus ortum ac progreſſum late deſcribunt Athenaeus [k]),

---

f) Mon. Pelop. p. 207. g) Num. vet. p. 204. h) Faſt. Att. T. II. p. 247. i) T. I. p. m. 205. k) L. VI.

Plutarchus [l]) Appianus [m]). Verum anno ſequente captae a L. Sulla Athenae, ſumptumque de Ariſtione ſupplicium. Ergo Athenienſium numis illatus REX MITHRIDATES, ut olim Demetrius Poliorcetes, atque una ARISTION, neque ſatis viſum, regis ſolum nomen monetae inferre, niſi et junxiſſent aſtra ſolis et lunae, ſueta regum Ponticorum ſymbola. Numus alter iterum Ariſtionem ſiſtit. Ne vero dubitari poſſit, eſſe eum ipſum tyrannum, quem prior numus offert, vetat Pegaſus in area paſcens, qui obvius eſt in Mithridatis VI. moneta typus, quemque is in ejus regis gratiam huc adegit. Ex his numis apparet, quod ſupra indicavi, Athenis tetradrachma hujus generis in haec usque tempora fuiſſe ſignata, retenta adhucdum vetere orthographia ΑΘΕ.

Addidi numum tertium forte praecedentibus ſynchronum, ſi modo inſcriptus *Apellicon* idem eſt cum illo, qui Ariſtionis partes ſecutus eſt, et de literis praeclare meritus hac una cauſa, quod Ariſtotelis ſcripta a blattis tineisque vindicavit.

Imperatorii.

Horum nullum indubitatae fidei editum reperi ne quidem cum Hadriani imagine, qui profuſis officiis urbem ſibi devinxit. Tamen ſub Auguſtis perrexiſſe Athenienſes, et quidem in extrema usque tempora ferire monetam autonomam, miſerum in compluribus opus Gallieni aevo non indignum ſatis eloquitur. Ejus vera ratio ignota, etſi varias alii attulere, ſed quae non ſatisfaciunt. Pauci tamen illi in examen vocandi, qui imperatoria Athenienſium moneta habiti ſunt.

Cum capite *Liviae* numum edidit Corſinius ex muſeo rev. Trombellii Bononiae [n]), ſed eum numum vidi ipſe, et in eo fraudem recentem facile agnovi, et vidi ejus ſimiles, eosque argenteos, in pluribus *muſeis Italicis*, unde fraus certior. Accedit, quod in his ad caput muliebre nulla addatur epigraphe; quare etſi hi numi eſſent genuini, difficile foret continuo ſtatuere, proponi in iis Liviae caput.

Cum capite *Veſpaſiani* numum edidit Vaillantius: ΕΠΙ. ΑΤΕΛΛΙΑΝΟΥ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Caput Palladis.* Hic praeconem citat Franciſcum Camelum. Sitne hujus viri teſtimonio ſtandum, tum quis deciderit, cum ejus catalogum muſei reginae Chriſtinae pervolverit.

Qui adhuc citantur cum capite Aurelii, et Commodi, nempe numi concordiae Athenienſes inter, et Smyrnaeos, eos certum eſt Smyrnae percuſſos, ut in hac dicetur.

Singulare eſt, quod adferit Winkelmannus [o]), Athenienſes ſub Veſpaſiano perdidiſſe jus, numos ſine imperatoris imagine feriundi. Ergo deinceps aut numos autonomos non cuderunt, aut tantum cum capite imperatoris, quod

l) In Sulla. m) In Mithridat. n) Epiſt. ad Trombell. o) Hiſt. art. p. 397. edit. Dresd.

utrumque eſſe falſum ex dictis patet. Citat vades ſententiae ſuae Vaillantium, et Wiſium, ſed qui viri locis laudatis longe aliud dicunt.

Numi aliarum urbium

ad exemplar monetae Athenienſis ſignati.

Operae pretium, numos ſequentes curatius deſcribere.

Caput Palladis. ✗ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. *Noctua diotae inſiſtens, cui inſculptum* B, *in area bos cornupeta, omnia intra coronam oleaginam.* AR. I. (Pembrock P. II. tab. 8.)

Caput Palladis. ✗ ΙΕΡΑΠΥ. ΖΗΝΟΦΙ. *Noctua diotae inſiſtens, in area aquila, omnia intra oleaginam.* AR. I. (in meis Numis vet. p. 149.) Alius, ſed *cum magiſtratu* ΚΥΡΑΝΝΙΣ. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis juxta ΑΙΘΩΝ. ✗ ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae inſiſtens, in area Hercules nudus gradiens, et clava ictum intentans.* AR. I. (le Blond ex muſeo Pellerin. p. 12. Dutens Explic. de quelq. med.)

In ſingulares hos numos, quod mereri videbantur, uberius olim ſum commentatus p). Eorum primum eſſe Gortynae, alterum Hierapytnae, tertium Cydoniae, quae illuſtres omnes Cretae urbes fuere, ipſa epigraphe eloquitur. Mirum enim vero illud viſum, non, quod earum oppidani Palladem, noctuamque in his, ut Athenienſes, ſignavere, nam ejus deae cultus late patuit, ſed quod tam anxie typum, pondus, metallum, volumen, omnia, quae in obviis Athenienſium tetradrachmis obſervantur, adfectaverunt. Contende, ſi lubet, hos numos, et fatebere, neque in leviſſimo apice ab archetypo diſceſſum. Unum diſcrimen faciunt pro ΑΘΕ. epigraphe urbium propria, et ſigilla areae adſixa, quae domeſticos eſſe earum typos, ſuis locis videbimus. Ex quo efficitur, has Cretae urbes certo quodam conſilio typis Atticis in moneta ſua uſas, ſed cujus veram reperire cauſam difficile. Aliquid lucis ſuppeditavit Plutarchus, cum narrat q), quo tempore Lyſander cum Athenienſibus bellum geſſit, plurimos numos aliarum quoque urbium propter Athenienſes fuiſſe noctua inſignes. Verum non addit, utrum hanc legem cauſa commercii, an alia quaepiam ratio publica ſuaſerit. Initam quamdam ab Athenienſibus in re monetaria concordiam cum aliis urbibus, perſuadent numi argentei fere II. formae, in quibus hinc: *Caput Palladis,* illinc: ΤΑΡ. ΑΘΗ. *Noctua oleae ramum pedibus ſtringens.* Hos numos eſſe Tarentinos, et nequaquam cum Athenienſibus miſcendos, ut placuit comiti Winchilſea r), inde patet, quod in aliis ſimilibus, plene ſcribitur ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ, et in certis Athenienſibus alia ſunt in Palladis galea ornamenta; denique ſi Athenis eſſent ſignati, ſcriptum foret ΑΘΕ., non ΑΘΗ. lege conſtante in earum moneta argentea. Vide ſuper hoc argumento plura in citato meo opere.

p) Num. vet. p. 149. q) In Lyſandro. r) Haym. T. I. tab. 20. num. 1. et 3.

ANAPHLYSTVS.

Vrbs modica prope Athenas.

Autonomum aeneum edidit Goltzius [s]: ΑΝΑΦΛΥΣ. *Caput Apollinis.* ✕ *Pegaſus volans.* Hic ſi exſtitit, haud dubie huc eſt vocandus. Alter argenteus, quem ibi conjungit, et cujus ſimilis etiam a comite Winchilſea huc fertur [t], cum capite Palladis, et Pegaſo addito ANA., hic, inquam, Syracuſarum numus eſt cum mentione Anactorii, de quo numorum genere agemus infra in numis coloniarum Corinthi.

AZETINI.

Habentur *autonomi*:

Caput Palladis. ✕ ΑΖΕΤΙΝΩΝ. *Noctua inſiſtens capitulo ordinis Ionici.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Aquila fulmini inſiſtens. ✕ ΑΖΕΤΙΝ. *Spica.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Typus prioris numi ſuaſerit Froelichio, ut eum *Azetinenſibus Atticae* tribueret [v], qui tamen veterum nulli memorantur. Hi igitur numi lucem adhuc deſiderant. Nam Froelichius, qui alibi [x] *Azeniam* exſculpſit, quae fuit pagus Atticae tribui Hippothoontidi ſubjecta, jure reprehenditur a Pellerinio [y])

AE. RR.

DECELIA.

Ad mare Euboeae, quae a Spartanis ſuadente Alcibiade praeſidio munita diu Athenienſium res adflixit. Vide Thucydidem.

Caput galeatum. ✕ ΔΕ. ΔΕΚΕΛΙΕΩΝ. *Caduceus.* (Froelich Not. elem. p. 81 ex le Bret.)

AE. RRRR.

ELEVSIS.

A Cereris myſteriis famigerata.

Ceres vecta bigis draconum alatorum d. ſpicas praefert. ✕ ΕΛΕΥ. ΕΛΕΥΣΙ. *Scrofa.* AE. III.

Ejus generis complures edidit comes Winchilſea apud Haymium [z]. Partem anticam jam in numis Athenienſium vidimus ſacram Cereri, cui et ipſa urbs et acta ibi myſteria ſacra, unde et Euripides [a]:

Δημητηρ ἑστιοῦχ' Ἐλευσινος χθονος.

O Ceres! tutelaris Eleuſinis terrae. Huc ſervit, quod ait Minucius [b]: *Ceres facibus accenſis, et ſerpente circumdata errore ſubreptam, et corruptam Liberam anxia et ſolicita veſtigat. Haec ſunt Eleuſinia.* Recte etiam huic deae jungitur ſcrofa, quia συες ἐργα, συες φυτα λυμαινονται, *ſues opera agreſtia, ſues plantas adfligunt*, ut canit Callimachus [c]. Ergo jure

prima putatur
Hoſtia ſus meruiſſe mori, quia ſemina pando
Eruerit roſtro, ſpemque interceperat anni,

judice quidem Pythagora apud Ovidium [d]. Ergo Cereri nulla ſue gratior victima teſte iterum Ovidio [e]:

Prima Ceres avidae gaviſa eſt ſanguine porcae

s) In Graec. tab. XV. t) Haym. T. I. p. m. 218. v) Cimel. Vindob. p. LXXXI. x) Notit. elem. p. 77. y) Rec. I. p. 148. z) T. I. tab. 21. a) Supplic. v. 1. b) In Octav. c. 21. c) Hymn. in Dian. v. 156. d) Met. L. XV. e) Faſt. L. I.

Vlta ſuas meritae caede nocentis opes.
Nam ſata vere novo teneris lactentia ſuccis
Eruta ſetigerae comperit ore ſuis.

Secundum Gellium [f]) *porca etiam praecidanea appellata*, *quam piaculi gratia ante fruges novas captas immolari Cereri mos fuit.* Vide etiam Aelianum [g]). In denariis quoque Vibii Panſae Ceres comitem habet porcum.
AE. RR.

ERADAE.

Caput Apollinis. ☧ ΕΡΑΔ. *Noctua oleae ramo inſiſtens.* AE. III.

De hoc numo haec Pellerinius editor: *eſt oppidi, quod dicebatur* Eradae, *cujus Suidas facit mentionem* [h]). Hic locus Suidae mihi ignotus. At Heſychius, Harpocration, et Stephanus memorant Atticae populum dictum *Eroeadae*, ſed cum quo non conſpirat epigraphe numi. Videtur igitur hactenus inter incertos ſeponendus, perinde ac numi inſcripti ΑΖΕΤΙΝΩΝ, de quibus ſupra egimus.

LAVRIVM.

In ſolo muſeo Theupoli produntur numi duo Gordiani Pii: ΛΑΥΡΕΩΝ. *Dea ſtans cum velo a capite usque pedes* [i]). Fuit Laurium mons argenti metallis dives, at oppidi huic impoſiti veteres non meminere. Scribendum item fuerat ΛΑΥΡΙΩΝ, non ΛΑΥΡΕΩΝ. Quid quod dictae fodinae jam Strabonis aetate defecere. Recte, ut videtur, arguit Seſtinus, pro ΛΑΥΡΕΩΝ legendum ΜΥΡΕΩΝ, et eſſe numos Myrae Lyciae [k]).

MARATHON.

Nobilis a victoria de Perſis duce Miltiade relata. *Autonomum*: ΜΑΡΑΘΩΝ. ΔΗΜΟϹ, cum capite hinc Palladis, illinc Mercurii vulgavit Harduinus, ſed neque muſeum citat, neque quod ſciam, ab alio hic numus conſpectus eſt.

MEGARA.

Sita in Megaride, quae ſecundum aliquos geographos Atticae partem conſtituit.

Autonomi.

Caput Apollinis. ☧ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. *Mulier gradiens utraque manu facem jactat.* AE. III. (Neumann.)

ΜΕΓΑΡΕΩΝ. *Caput Apollinis.* ☧ *Lyra.* AR. III. (Seſtini Lettere T. IV. 98.) AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ☧ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. ΕΠΙ. ΓΡΑΜΜΑ - - *Lyra.* AE. II. (Pellerin.) In alio: ΕΠΙ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ. AE. III. (Seſtini l. c.)

Praeter haec Atticae Megara fuere etiam alia Siciliae. Numos, quos coram deſcripſi, huc pertinere non dubito cauſa Apollinis. Conſtat ex Pauſania [l]), Apollinem Alcathoo in aedificandis Megarorum moenibus operam locaſſe, ejus-

f) L. IV. c. 6. g) De Nat. anim. L. X. c. 16. h) Rec. I. p. 149. i) Pag. 1047. k) Lettere T. III. p. 86. l) Attic. c. 42.

que facti teſtimonium ſua adhuc aetate praeſtare lapidem, in quo ferunt Apollinem lyram depoſuiſſe. Eum namque percuſſum cytharae ſonum imitari. Idem perhibetur in poemate, quod *Ciris* inſcribitur, et Virgilio tribuitur[m]), tum et ab Ovidio [n]). Numus primus tanto certius horum erit Megarorum, quia ſimilis Cereris gradientis typus eſt etiam in imperatorio, et in numis ſequentium Pagarum. Vocabula numi poſtremi ΕΠΙ. ΓΡΑΜΜΑ - - non videntur aliud, quam ſcribam eponymum indicare, etſi hic magiſtratus hactenus in nullo numo Graeciae Europaeae comparuerit. Ea Burmanno ſuſpecta viſa ſunt, ſed ex cauſa infirma [o]).

* * *

Sunt apud Pellerinium aliosque numi inſcripti: ΜΕΓ. ΜΕΓΑ. ΜΕΓΑΡΑ, de quibus jure dubitatur, ſintne Megarorum Siciliae, an Atticae, typis *navis* vel *delphini* non ſatis ad judicium valentibus.

AE. RR.

Imperatorii.

Inſcripti ΜЄΓΑΡЄΩΝ ſunt Megarorum Atticorum, quia, ut alias dictum, Italicis et Siculis urbibus mature ademptum fuit jus feriundae monetae.

Exſtant hujus urbis numi cuſi ſub Antonino, Aurelio, Vero, Commodo, et in Severi familia, quos vide apud Vaillantium, Pellerinium [p]), in muſeo Caeſareo, Theupoli, Arigoni.

Typus plerumque eſt *Ceres utraque manu facem geſtans*, de quo agetur mox in Pagis. Ante Cererem non raro adſtituitur aliquid, quod in Theupoli dicitur fax oblonga; apud Arigonium inſtar arae luculentae pingitur, ſed Pellerinio Herma eſt.

AE. RR.

NISAEA.

Megarorum navale.

Caput Jovis. ☧ ΝΙΣΑΙΩΝ. *Aquila inſiſtens taedae ardenti, in area ſpica.* AE. III.

Princeps Turris Mutiae numos ſimiles tribuit Niſae Siculae, ſed non ſatisfacit, ut in hac dictum. Praeplacet ſententia Goltzii et Harduini, ſimiles numos huc ferentium, quam ſententiam juvant certe fax et ſpica, attributa propter Cereris cultum Megaridi propria. Praeterea hujus Niſaeae gentile fuiſſe Νισαιοι, abunde in Niſa Sicula ex veteribus comprobavi.

AE. RR.

PAGAE.

Megaridis. Latinis dicuntur *Pegae* et *Pagae*, ut et Graecis Πηγαι, ſed Παγας fecit dialectus Dorica Megarenſibus familiaris.

---

m) Vers. 105. n) Met. VIII. 14. ſeq. o) Dorville Sicula p. 612. H. p) Rec. III. p. 100.

Imperatorii.

Binos poſſidet gaza *Caeſarea*, Commodi unum, alterum *Severi*. Singulos Commodi adjecere Pellerinius, (Rec. III. p. 253.) Arigonius, Neumannus.

Epigraphe ΠΑΓΑΙΩΝ, ſed etiam ΠΑΓЄѠΝ.

Typus: *Ceres utraque manu facem jactans*, in uno muſei Caeſarei inſuper *praecedit aries*.

Froelichius, qui horum unum primus edidit[q]), ſcite conjecit, eſſe Cererem Μαλοφοϱον, *oviferam*, aut ſi malis, *laniferam*, quae teſte Pauſania prope Megara hoc nomine templum habuit, quam conjecturam opportune firmat aries juxta poſitus. Magnum fuiſſe in hoc tractu lanae parandae ſtudium, docet lepidum Diogenis Cynici dictum, qui cum apud Megara videret oves pellibus probe tectas, at eorum filios nudos, praeſtare ajebat, eſſe Megarenſis civis arietem, quam filium[r]).

AE. RR.

AEGINA inſula.

Atticae ſubjecta.

Autonomi.

Caput arietis. ✕ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Hunter.)

Arietis caput, quod in ſequente certo hujus inſulae numo typum facit, numi hujus huc referendi cauſa fuit. Verum hoc typo aliae quoque urbes uſae fuere. Mirum, non magis abundare argenteam Aeginae monetam, cum Thucydides et obolos, et drachmas Aegineas memoret[s]). Inſignis eſt locus apud Athenaeum[t]), ubi quidam de improbi piſcarii inſidiis conqueſtus ait:

Illum ſi roges, quanti lupus hic? obolis
Decem, reſpondet, nec quibus, adjicit.
Deinde illam pecuniam argenteam ſi
repraeſentes,
Aeginenſem inquit ſe poſtulaſſe. At
ipſe, numi ſi dandi
Sunt minutiores, eos reddit Atticos,
Commutans utrobique lucro ſuo.

Quo ex teſtimonio colligimus primum, numos Aeginenſibus fuiſſe argenteos, eosque obvios, quod ad quotidianum mercatum ſuppetebant, deinde fuiſſe graviores Atticis, quod quidem alioſum jam conſtabat, denique extra Aeginam quoque eorum uſum valuiſſe.

* * *

Caput arietis, infra ΑΓΛΑ. ✕ ΑΙΓΙΝΗ. *Navis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) *AR. RRRR. AE. RR.*

Imperatorii.

Severi et Caracallae, (Arigoni.) Plautillae, (Theup. Pellerin.) Elagabali. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΙΓЄΙΝΗΤΩΝ. Vaillantii ΑΙΓΕΝΗΤΩΝ fallit, nam numum, quem citat, vidi ipſe in muſeo Chriſti-

q) IV. Tent, p. 243. r) Diog. Laert. in vita Diog. et Aelian. V. H. L. XII, c. 56. s) L. V. p. 47. t) L. VI. p. m. 225.

nae, in quo prior inſcriptio obtinet. Dubitare etiam jure liceat de epigraphe ΑΙΓΑΙΝΕΙΤΩΝ apud Theupoli.

Typi: *Vir nudus utraque manu arietem ſuper humero portans*, Plautillae. (Theup.)

Hujus typi cauſa obſcura, niſi forte ad Mercurii cultum eſt referendus. Iſtud ſaltem inde eruimus, capite arietis, quod in autonomis exhibetur, aliud indicari, quam lanae proventus, ut conjecit Haymius. Reliqui typi obvii.

AE. RR.

HELENA inſula, quae et CRANAE.

Promontorio Sunio contra poſita, quam et dictam fuiſſe *Cranaen*, propterea quod Paris hac primum in inſula raptae Helenae amore eſt fruitus, teſtatur Strabo [u]). Quare idem vocem Κρανακ verſus Homerici [x]) *Νησῳ δ' ἐν Κραναῃ ἐμιγην φιλοτητι και ἐυνῃ*, de hac Helena inſula capit, ut et ſcholiaſta ad eundem hunc Homeri verſum ait: *δοκει δε ἡ νησος της Αττικης ἐιναι, ὁθεν και ἑτως προτερον ἐκαλειτο ἀπο Κραναȣ βασιλεως της Αττικης, νυν ἀπο τοιαυτης μιξεως Ελενη καλειται.* *Videtur vero* (haec Cranae) *eſſe inſula Atticae, ſic enim antea vocata fuit a Cranao Atticae rege, nunc vero propter dictum concubitum Helena dicitur.* Cum Strabone ſentit et Mela [y]): *in Atthide Helena eſt nota ſtupro Helenae.* Et Euripides fingit, Helenam, ne a Paride raperetur, a Mercurio translatam *παρ' Ακτην νησον*, Acte autem antiquitus vocabatur Attica. At Pauſanias hoc Paridis ſcelus fuiſſe admiſſum in inſula Cranae ante Gytheum Laconiae ſita docet [a]). In eadem ſententia eſt Stephanus [b]), addito, eandem hanc Laconiae Cranaen vocari etiam Helenen, in quo utroque diverſiſſimus abit a Strabone, quamvis non diffiteatur, ab aliquibus dictam Homeri Cranaen pro ipſa regione Attica poni ſic vocata a Craneo Atticae rege Cecropis ſucceſſore. Euſtathius ad dictum verſum Homeri notat, ab aliis nomine Κραναη intelligi Cranaen Atticae, ab aliis Cythera inſulam. Iſtud certum, hanc Atticae inſulam duplex habuiſſe nomen, unum antiquius Cranaes a Craneo Athenienſium rege ſecundum Stephanum, et laudatum Homeri enarratorem, alterum Helenes, tractum ab Helena adultera, ſeu quod illuc cum Paride appulit, ſeu quod capta Troja ibi conſenuit [c]). Haec propter ſequentes numos fuſius exponere neceſſe fuit.

Autonomi.

Horum argenteos tres edidit Goltzius. (Inſul. tab. VIII.)

Caput muliebre nudum. ✕ ΗΕΛΕΝΙΤΩΝ. *Diota.*

Caput ſimile. ✕ ΗΕΛΕΝΙΤΩΝ. *Veſpertilio.*

ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ. *Veſpertilio* ✕ ΚΡ. *Caput arietis.*

Hos omnes in una eademque urbe ſignatos, ſi modo genuini ſunt, omnia

u) L. IX. x) Il. Γ. v. 445. y) L. II. c. 3. z) in Helena. a) L. III. c. 22.
b) in Κραναη. c) Stephanus in Ελενη. Euſtath. ad Dionys. v. 524.

arguunt. Nonnius hos Cranaen Laconiae referendos cenſet. Harduinus tantum commemorat, quod alioqui conſtabat, fuiſſe binas inſulas Cranaes nomine. Elegans caput muliebre in his numis dubium non eſt, eſſe Helenae. Cum utraque Cranae, ut ex diſcordibus auctorum ſententiis arguere licet, pro vindicando ſibi hoc ſtupri honore certaverit, poſſunt hi numi utrique Cranae competere. At cum in aliis unius ejusdemque urbis numis ſit ⊢ΕΛΕΝΙΤΩΝ, in aliis ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ, neque conſtet, Cranaen Laconiae dictam quoque fuiſſe Helenen dempto unius Stephani teſtimonio, quod cum aliis collatum aſpernamur, hi numi certe Cranaen Atticae ſunt vocandi. Si non fallit Harduini teſtimonium adfirmantis, a viris ſummae eruditionis conſpectos numos inſcriptos: ΕΛΕΝΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ d), rationem habemus, cur in numis uno alterove vocabulo promiſcue uſi fuerint Helenitae.

Si igitur genuinos puteṃus hos numos, neſcio, an non quartus Goltzii numus, in quo: *Caput arietis addito* K. X ΚΡΑ. *Pes bovis* recte quoque hujus Cranaes numis ſit additus, etſi tum ego, cum eundem reſtituerem e), potius in Cranaen Cephalleniae propenderem. Idem dubium urgebit alium argenteum III. formae muſei Caeſarei a Froelichio editum f), in quo: ΚΡΑΝ. *Aries ſtans.* X Δ, *vel arcus*, de quo difficile erit ſtatuere, ſitne hujus Cranaes Helenae, an Cranii Cephalleniae. Ajebam, ſi genuini ſunt capti a Goltzio numi; nam praeterquam quod ejus multi ſuſpecti jure ſunt, etiam dubium movet aſpirata ⊢ vocabulo ΕΛΕΝΙΤΩΝ praefixa, quae hactenus tantum in numis Heracleae et Tarenti obſervata eſt.

Imperatorii:

Inſcripti conſtanter ΚΡΑΝΑΙΩΝ recenſentur a Vaillantio cum capite Maximini, Philippi ſen., et Otaciliae. Auctor Theupoli alium Domnae addidit. Vaillantius, Harduinus, aliique hos numos Cranio Cephalleniae confidenter tribuerunt, at nullam adferunt rationem, cur non ad hanc Cranaen referri poſſint. Gentile Cranii Thucydidi et Straboni eſt Κρανιος, ex quo et Livii *Cranius.* Iſtud Cranii gentile ultro ex Graeco urbis nomine Κρανιον fluit. Quod ſi etiam admittamus Stephani ſuſpectum Cranii gentile Κρανατεις ignotum gravioribus aliis ſcriptoribus, ex hoc ΚΡΑΝΑΙΩΝ formari non poſſet, ſed ΚΡΑΝΑΕΩΝ, ut a ΝΙΚΑΙΕΙΣ ΝΙΚΑΙΕΩΝ. De Cranae definite Stephanus: *Laconicae* Κρανααται, *Atticae* Κραναιος *ut* Αθηναιος. Vtrumque gentile habemus in his numis, in autonomis Goltzianis ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ, in imperatoriis ΚΡΑΝΑΙΩΝ. Spectatis ergo his gentilibus, quod unum ad figendos hos numos valere poteſt typis nihil docentibus, referendi

d) Num. illuſtr. in Ελενιτων. e) Num. vet, n. 111. f) Not. elem. p. 24.

hi numi potius ſunt ad Cranaen aliquam. At cum in numo Otaciliae apud Vaillantium legatur ΚΡΑΝΑΙΩΝ. ΑΘΗ. typo capitis Minervae, hi numi Cranae Atticae competent, quomodocunque *το* ΑΘΗ. explicare voles; nam non audio Vaillantium docentem: *in hoc* ΑΘΗ. Αθηναιων, *quod Cranii Cephelleniae eſſent Athenienſium coloni* g). Oportuerat ſententiae hujus aliquem ex veteribus auctorem citare. Si ergo hi numi revera ad Helenen, vel Cranaen ſpectant, videtur incolis vetuſtius Cranaes nomen prae recentiore Helenes Auguſtorum aetate placuiſſe, ut Edeſſeni Macedoniae nomen Edeſſae a Carano in Aegas commutatae ſub Auguſtis reſuſcitavere. *AE. RRR.*

SALAMIS.

E regione Eleuſinis, Aeacidarum, atque inter hos illuſtriſſimi Ajacis Telamonii patria, mater Salaminis Cypriae a Teucro Ajacis fratre aedificatae, at longe celeberrima Themiſtoclis de Perſis victoria navali.

Autonomum huc refert Combius: *Caput bovis cum inſulis.* ꭗ ΣΑ. *nullo alio typo.* AE. II. (Hunter.) judicio, ut reor, incerto, cum tot urbium nomina ab his literis incipiant.

Saepe hortabatur animus huc vocare autonomos binos argenteos perantiqui operis, inſcriptos ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ, typis navis, capitis vel cornu bovini, arietis, quos a ſe vulgatos Pellerinius Salamini Cypri donavit, et ipſe in hac largius deſcribam. Et fuere praeſto cauſae complures, inſulae noſtrae antiquitas, et illuſtre nomen, adumbrata typo navis res nautica, qua ſic excelluere Salaminii, ut, cum Bacchus apud Ariſtophanem ſe vellet αθαλαττωτον, *maris ignarum*, profiteri, ασαλαμινιον ſeſe diceret h). Ad haec typum arietis offert etiam vicina Aegina. Accedit, ſi hanc Salaminem demas, in nulla alia urbium Cypri, quod hactenus conſtet, numos autonomos fuiſſe ſignatos. Tamen cogor adſentiri Pellerinio vel ob hanc unam cauſam, quod utrumque hunc numum ſibi Cypro adlatum teſtatur.

PELOPONNESVS.

Peninſula in plures regiones diviſa, illuſtrium populorum patria, quos non minus fides hiſtorica, quam fabularum inclyta memoria commendavere.

Peloponneſiis in genere propriam fuiſſe monetam, et quidem teſtudinis imagine inſignem, teſtatum reliquere veteres, et quidem Pollux ejus gentis numos dictos χελωνας, *teſtudines*, ex impreſſa ejus animalis figura docet, ex quo ortum adagium: *virtutem et ſapientiam vincunt teſtudines* i). Sic et Heſy-

g) Num. Graec. p. 199. h) in Ranis v. 206. i) L. IX. §. 74

chius [k]): Χελωνη -- και νομισμα Πελοποννησιακον. Revera didrachma et drachmae pervetuſtae fabricae non paucae ſuperſunt cum teſtudinis typo, et informi in averſa quadrato, et anepigraphae, quae certe Peloponneſia moneta ſunt, praecipue cum ſimilium numorum nonnulli ΑΙΓ. vel ΑΙΓΙ. inſcriptum habeant, nempe *Aegii* Achaiae urbis, unde argui poteſt, etiam ſimiles reliquos, ſed anepigraphos, in eadem urbe cuſos. Videri poteſt ad obviam hanc Achaeorum monetam reſpexiſſe T. Flamininum, dum Achaeos Zacyntho inhiantes avertere a propoſito perſtitit addito: *κινδυνευσειν, αν ὡσπερ αἱ Χελωναι ποῤῥωτερω την κεφαλην της Πελοποννησȣ προτεινωσιν, periculoſum ipſis fore, ſi teſtudinum inſtar extra Peloponneſum caput exſererent* [l]). Idem facete commemorat Livius [m]). Ὀβολον καλλιχελωνον, *obolum pulchra teſtudine ſignatum*, ex Eupolide citat Pollux [n]). Revera teſtudo in numis his, etſi operis pervetuſti, ſumma elegantia ſolet eſſe elaborata.

Harduinus ſimilium numorum unum ex gaza regia dedit inſcriptum, ut verba ejus accipio, ΧΕΛΩΝΗ, quem urbi Chelonae, promontorio Chelonati in Elide impoſitae, tribuit [o]). Verum urbis cognominis nullus veterum meminit, neque numi hujus antiquariorum alter quiſpiam.

Froelichius [p]), Barthelemyus [q]), et Pellerinius [r]) huic quoque peninſulae tribuerunt argenteos, in quorum antica fingitur folium, in averſa quadratum informe incuſum, atque id propterea, quod veteres Peloponneſum folio platani eſſe ſimilem dixere. At nunc conſtat, hos numos eſſe Selinuntiorum Siciliae, ut in horum moneta dictum.

ACHAIA.

Achaiam hoc nomine propriam intelligimus, *nimirum partem Peloponneſi in ſeptemtriones vergentem.*

Numos Achaeorum nomine inſcriptos in duas claſſes diſpeſco, I. in monetam Achaiae propriam, II. in numos foederis Achaici.

I. Numi Achaiae proprii.

Autonomi.

Caput Jovis, in nonnullis juxta magiſtratus, ut ΕΠΙΝΙΚΟΣ, etc. X A *intra lauream, (in ſolo ſimili Goltziano eſt idem monogramma, et infra* ΙΩΝ, *quod junctum cum monogrammate efficit* ΑΧΑΙΩΝ) *per numi aream vagantur literae ſolitariae, monogrammata, ſigilla.* AR. III.

Non laboramus in monogrammate X quod certum eſt notare Achaeos. Fuit iſtud praecipue Peloponneſiis in more

k) in Χελωνη. l) Plut. in Flamin. m) L. XXXVI. c. 32. n) L. IX. §. 74.
o) Num. in[illegible] m. 182. p) Not. elem. p. 21. q) B. L. T. XXIV. p. 46. r) Rec. I. p. 106.

poſitum, ut monogrammatis nomen ſuum in moneta indicarent, quod docebunt praeter Achaeos etiam Patrae, Arcades, Epidaurus etc. In aliquibus primum gentis elementum ſufficere videbatur, ut in Eleis, et Argivis, qui mos extra monetam quoque valuit; nam refert Xenophon [s]), Sicyonios clypeis ſuis inſcribere ſolitos literam Σ, Argivos A, Lacedaemonios Λ. At multo implicatior ratio literarum et monogrammatum, quibus praeter princeps Achaeorum monogramma horum numorum averſa oneratur. Horum explicatio cum hactenus antiquariis minime tentanda videretur, erat Sigfridus Bayerus, qui eas literas eſſe earum urbium ἀρχαιεσας adfirmaret in quibus, tanquam foederis Achaici ſociis, illi eſſent cuſi numi [t]). At ſententiam hanc conjecturis omnino infirmis, et nullo pacto probabilibus niti, alibi dixi [u]). Ergo non pertinuerint hae drachmae ad dictum foedus? Pertinuerint, verum ipſi numi iſtud non docent, et aſpernamur conjecturas, quae nullam omnino veri ſpeciem praebent, in quarum numero etiam putamus illam, qua ex literis ΞB in ſimili numo expreſſis epochae annum elicit [x]). Fuere ergo hi numi communis Achaiae moneta ea ratione, qua tot alii populi, ceu Macedones, Theſſali, Boeoti etc. et quidem in Peloponneſo quoque Argivi et Arcades communem habuere monetam. In pauciſſimis produntur urbes, quae eos ſignaverunt. Harum certam habemus Aegium per nomen AIΓΙЄωΝ. Etiam το ϘOP., quod in averſa offert numus Haymianus, commode Corinthum notat. Obſervandi in numis his, qui remotae antiquitatis certe non ſunt, nonnulli archaismi retentis literis F et Ϙ in ANFA. et ϘOP.

Aureum his ſimilem ex muſeo Caeſareo edidit Froelichius [y]), ſed quem, ut apertis indiciis ſpurium, inter adulterinos ſepoſui.

* * *

Caput Jovis. ☧ ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier capite tutulato ſtans dextera extenta.* AE. III. (Pellerin.)

En unicum certum Achaeorum numum aeneum, nam de altero, quem Pellerinius ibi addit, in quo *Caput Palladis.* ☧ X *Botrus*, dubitari poteſt, utrum huc pertineat, et non potius ſit Locrorum, quorum aenei eosdem habent typos; quin et ſaepe monogramma quodpiam ita eſt uni urbi proprium, ut tamen etiam nonnunquam in alterius urbis moneta obſervetur. Sic in tribus Tegeatarum numis eſt monogramma MI., quod proprium eſſe Mileti ſolet, in argenteo Achaeorum apud Haymium [z]) ſigla Tyriorum. Quid quod idem monogramma X eſt in numo certo Lacedaemonis muſei Caeſarei.

AR. C. AE. RRRR.

s) Hiſt. Graec. L. IV. t) Comment. Acad. Petrop. T. V. p. 372. u) Num. vet. p. 115. x) l. c. p. 373. y) Cimel. Vindob. p. CLIII. z) T. II. p. m. 114.

Imperatorii.

Hujus claſſis numum unus nobis exhibuit Vaillantius cum capite L. Veri, inſcriptum: CTP. M. ATP. ΔΙΟΔΩΡΟΥ. ΜΗΝΟΦ. ΑΧΑΙΩΝ. Haec ſcribendi ratio Aſiam plane ſapit, et inſcriptum praetorem in Graeciae Europaeae numis, ſi Theſſalicos demas, non reperias. Ceterum numus hic, etſi veram demus hanc lectionem, huc proprie non pertinet, cum poſt ſubjugatam a Romanis Graeciam Achaia latius patuerit.

Numos Antinoi inſcriptos ΤΟΙC. ΑΧΑΙΟΙC. vide in hujus numis in claſſe imperatorum.

II. Numi foederis Achaici.

Tyrannos ac factiones, quibus pleraeque Peloponneſi urbes faventibus poſtremis Macedoniae regibus miſere vexabantur, pertaeſa tandem major ejus pars in foedus denique ad liberandas civitates coaluit conſilio potiſſimum Arati Sicyonii viri ſummo ingenio ac virtute praediti. Foedus vero illud *Achaicum* dictum, quod ejus auctores fuere Achaei, qui tum propter virtutis opinionem, ac praeclaras leges magnam ſunt laudem adepti. Quod nobile inſtitutum Polybius, qui circa annum V. C. 551 natus ſtatuitur, aetate ſua adeo fuiſſe perfectum ſcribit, ut urbes non ſolum ad amicitiam ſociali foedere inter ſe jungendam coiverint, ſed etiam νομοις χρησθαι τοις ἀυτοις, και σταθμοις, και μετροις, και ΝΟΜΙΣΜΑΣΙ, *iisdem legibus*, *ponderibus*, *menſuris*, *PECVNIA ſint uſi*, et ſic univerſa propemodum Peloponneſus urbs una potuerit cenſeri [a]). Praeclari hujus foederis teſtes habemus numos non paucos in variis Peloponneſi urbibus ſignatos; quibus inſigniter comprobatur, urbes, quae eidem ſe adplicuere, eadem pecunia eſſe uſas. Operae pretium, numos id genus omnes in unum collectos ob oculos ponere. Sunt hi aenei omnes III. formae. Vtrum memoratae ſupra drachmae Achaicae etiam fuerint communis hujus ſocietatis moneta, non ſatis conſtat, etſi fuerit, qui iſtud cenſeret, ut ibi dictum.

In horum numorum una parte eſt *Jupiter ſtans d. Victoriolam*, *ſ. haſtam*, *addito magiſtratu*, *ut* ΙΕΡΩΝ. Parte altera: *Mulier ſedens ſ. haſtam*, *d. in aliis coronam*, *in aliis ſpicas*, *additur nomen urbis*, *et huic conſtanter* ΑΧΑΙΩΝ, tanquam nimirum ejus cives per foederis leges Achaeos ſe profiteantur. Iuppiter hic ſecundum veriſimilem Bayeri ſententiam [b]) eſt is, qui prope Aegium nomine Ομαγυρις, id eſt: *Congregantis in unum*, colebatur, ut narrat Pauſanias [c]), qui adeo typus egregie juvat monetam ex communi foederatorum concilio cuſam. Et cum idem Pauſanias paullo poſt ſubjiciat, proximum Homagyrio Jovi eſſe PANACHAEAE CERERIS fanum, omnino certum videtur, mulierem par-

a) Hiſt. L. II. c. 37. b) Comment. acad. Petrop. T. V. p. 364. c) in Achaic. p. m. 584.

partis averſae ſedentem eſſe hanc ipſam Cererem, nempe quae faveret *omnibus Achaici* foederis ſociis, ut nomen ipſum indicat. Sane cum in nonnullis ea lucullentas dextera ſpicas geſtet, de Cerere dubitari nequit. En promiſſum horum numorum catalogum:

ACHAEI.

ΑΝΤΑΝΔΡΟΣ. *Juppiter ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam.* ✕ ΑΧΑΙΩΝ. ΚΑΛΛΙΣΤΑΤΑ. *Mulier ſedens d. coronam, ſ. haſtam.* AE. III. (Muſ. Savorgnan.)

Egregium hoc cimelium, quod olim edidi d), id habet peculiare, quod gentem Achaeorum ſolum ediſſerat nulla urbis mentione, deinde quod duplicem prodat magiſtratum, unum in recto, alterum in gignendi caſu Dorico; more Apolloniatarum, et Dyrrhachenorum.

ALEA Arcadiae.

ΙΕΡΩΝ. *Juppiter ſtans etc.* ✕ ΑΛΕΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Muſ. Savorgnan.)

Hic item a me olim vulgatus e). Arcadas prae Peloponneſiis aliis Achaeorum foederi animoſius acceſſiſſe teſtatur Pauſanias f), quod et confirmant numi hujus argumenti, quorum plerique urbium ſunt Arcadiae.

ANTIGONIA Arcadiae.

XI. *Juppiter ſtans etc.* ✕ ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 114.)

Hic numus aetatem hujus generis numorum multum illuſtrat. Nam cum Antigonia, quae prius Mantinea dicta eſt, poſterius iſtud nomen adoptaverit in honorem Antigoni Doſonis Macedoniae regis g), isque regnum tutorio nomine adminiſtrare coeperit V. C. 523, numus hic ante hunc annum ſignari non potuit, et cum hujus generis numi eandem omnes fabricam, et formam praeferant, veriſimile eſt, eos omnes circum iſtud aevi ſignatos, neque poſterius anno V. C. 608, quo exciſa Corintho foedus Achaicum ruptum fuit.

ARGOS Argolidis.

Juppiter ſtans etc. ✕ ΑΡΓΕΙΑΣ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym T. II. p. 115.)

Haymius voce ΑΡΓΕΙΑΣ indicari Argivos opinabatur. Habet haec conjectura quandam veri ſpeciem eo, quod vocem ΑΧΑΙΩΝ in his numis fere conſtanter nomen urbis praecedit, et conſtat etiam, Argivos ſeſe foederi Achaico junxiſſe. Verum cum in numo Meſſeniorum, quem mox producam, pro magiſtratu eadem vox ΑΡΓΕΙΑΣ legatur, et more conſueto ſcribendum potius fuiſſet ΑΡΓΕΙΩΝ, ad haec in numo Achaeorum, quem primum citavi, juxta idem nomen ΑΧΑΙΩΝ adſtitutus ſit magiſtratus, veriſimilius videtur, nomine ΑΡΓΕΙΑΣ notari magiſtratum, non Argos urbem.

ASEA Arcadiae.

Juppiter ſtans etc. ✕ ΑϹЄΑΤΩΝ.

d) Num. vet. p. 116. e) Num. vet. p. 138. f) L. VIII. c. 6. g) Pauſan. l. VIII. p. 615.

ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens.* etc. AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

CARINOEA ſitus incerti.

ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ. *Juppiter ſtans etc.* ✕ ΚΑΡΙΝΟΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

Primus *Cares* Aſiae minoris reſpexit Haymius, mox *Caryam* Arcadiae, verum quoniam tum ſcribendum fuiſſet ΚΑΡΥΑΤΩΝ, Khellius in nota ſubjecta in *Carynenſes* Achaiae inclinat, quos Polybius narrat in foedus Achaicum reſtitutos g). At neque hi cum gentili in numo expreſſo componi poſſunt, cum ſcribi oportuiſſet ΚΑΡΥΝΕΩΝ obſervante etiam iſtud Khellio. Accedit, quod nullus hactenus conſpectus eſt numus cum mentione urbis cujuspiam Achaiae propriae, qui ad iſtud genus, de quo agimus, referri poſſet, ſi Sicyonem demas, de qua tamen certum non eſt, utrum το ΑΧΑΙΩΝ addiderint, ut infra dicetur. Nam cur Achaei ſeſe in numis ſcriberent *Achaeos*, quod alioqui conſtabat, aut cuderent numos, quibus ſe foederis Achaici participes teſtarentur, cujus ipſi fuere auctores? At pertinuit ad urbes extra Achaiam propriam ſitas, cum primum ad hanc foederis communionem acceſſere, ſeſe Achaeos profiteri, quo teſtarentur, ſe omnia ad ejus foederis legem moderari. Dubium igitur adhuc manet, quae urbs nomine ΚΑΡΙΝΟΙΩΝ notetur, niſi forte eadem eſt cum ſequente nominis adfinis.

CORONE Meſſeniae.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ. *Juppiter ſtans etc.* ✕ ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numum integerrimum hactenus ignotum alias edidi et explicavi h). Coroneam Sicyonem inter et Corinthum prodidit Stephanus. Haec urbs a clarioribus aliis geographis ignoratur, qui tamen celebriorem aliam *Coronen* in Meſſeniorum agro ſitam paſſim prodidere, cujus cives Strabo vocat Κορωνεις, at Stephanus etiam alterum Κορωναιος iis tribuit. Poſteriori huic propoſitum numum tribuo, tum quod altera fere ignota fuit, tum quod ex numo ſequente videbimus, Meſſenios omnino foederi Achaico adhaeſiſſe. Fuiſſe etiam huic urbi aliquem cum Achaeorum rebus nexum, indicat ejus portus, dictus λιμην Αχαιων i).

MESSENE regio et urbs.

ΑΡΓΕΙΑΣ, *in alio* ΔΕΞΙΑΣ. *Juppiter ſtans etc.* ✕ ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Haym. T. II, p. m. 114. Geſsner ex muſeo Pfau Tab. 26.)

PSOPHIS Arcadiae.

ΠΑΣΩΝ. *Juppiter ſtans etc.* ✕ ΨΩΦΙΣΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III.

Numum hunc, qui nunc eſt in muſeo Caeſareo, olim edidi ex muſeo Ilgneriano k). Alterum ejus exemplar habetur apud nos in muſeo Neumanni, ſed, ut ingenue fatear, in neutro urbis nomen diſtincte legitur. In imperatoriis hujus urbis legitur ΨΩΦΙΔΙΩΝ, ut ſcribi debet, ductum a gignendi caſu Ψωφιδος.

---

g) Hiſt. L. II. c. 41. h) Num. vet. p. 131. i) Pauſan. L. IV. p. 365. k) Num. vet. p. 140.

SICYON Achaiae.

Juppiter ſtans etc. ✠ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 28. Seſtini Lettere p. 153. Wheler Voyage num. 128.)

TEGEA Arcadiae.

ΙΜΣΑΣ. *Juppiter ſtans etc.* ✠ ΤΕΓΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 110 et 139.

Fuiſſe apud Tegeam ſaepius celebratum communem Achaeorum conventum, teſtatur Livius m).

THISSOA Arcadiae.

Juppiter ſedens etc. ✠ ΘΙΣΟΑΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier ſedens etc.* (Seſtini Lettere T. III. p. 136.)

De hac Thiſſoa agemus in urbibus Arcadiae.

AEGIALVS.

Binos *imperatorios* reperio hoc nomine editos:

ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΥΤΑΝЄΙ. ЄΠΙΚΡΑΤΟΥ. Β. ЄΓΙΑΛЄΩΝ. *Juno Pronuba et Apollo nudus ſtantes cum attributis*, in numo Caracallae. AE. m. m. (Numi max. mod. reg. Gall. tab. 20. et Vaillant.)

ЄΓΙΑΛЄΩΝ. *Quadrigae decurrentes aurigante imperatore*, in numo Domnae. (Theupoli.)

Advertit ad numum ſuum Vaillantius: *Egialos urbs Peloponneſi prope Sicyonem apud Strabonem* n). At Strabo nequaquam urbem hoc nomine prope Sicyonem ſitam docuit, ſed Sicyonem ipſam remotiſſimo tempore Αιγιαλεις. Numus ergo Achaiae eſſe nequit, primum, quod urbem hoc aevo in Achaia ſic dictam non habemus; at neque Sicyoni tribui poteſt, quod hujus moneta eadem hac aetate inſcribitur CΙΚΥΩΝΙΩΝ, ut dicetur. Deinde quod totius epigraphes ratio, tum et modulus a Peloponneſi urbibus alieni ſunt, et Aſiam potius reſpectant. Denique ſcriptum ЄΓΙΑΛЄΩΝ, contra quam oportuit, ΑΙΓΙΑΛЄΩΝ, etſi ſimile peccatum non ſit ſine exemplo, cum et in quibusdam numis Aegarum Ciliciae magis barbaris legamus ЄΓЄΩΝ pro ΑΙΓΑΙΩΝ. His credo motum rationibus Harduinum, cum numum hunc promulgaret, addidiſſe, urbem, ad quam is pertineret, ſibi eſſe ignotam. Numum male a Vaillantio eſſe lectum, adſerere non poſſum, cum eandem lectionem tueatur quoque Spanhemius αυτοπτης o). Idem dubium urget numum alterum Theupolianum.

AEGIRA.

Aegium inter et Sicyonem.

ΑΙΓΙΡΑΤ. *Caput muliebre velatum.* ✠ *Capra ſtans, juxta* ΛΑ., *omnia intra lauream.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Alius ſimilis, ſed juxta capram ΑΡ. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ΑΙΓΙΡΑΤΑΝ. *Caput Aeſculapii laureatum.* ✠ *Eadem averſa una cum* ΑΡ. *in area.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Tribus his numis rem numismaticam

m) L. XXXV. c. 27 et L. XXXVIII. c. 34. n) Num. Graec. p. 100. o) T. I. p. 702.

ditamus nullo adhuc ab antiquariis prodito hujus urbis numo. Ejus tamen meminere auctores veteres plerique. Scribitur Αιγιρα, vel Αιγειρα, et gentile Αιγιρατης. Typus caprae ad urbis nomen adludit, et narrat Strabo, Aegas Aegiram fuiſſe translatas p). Antea dictam fuiſſe Hypereſiam, deinde Aegiram, ex quo Hypereſienſes caprarum ope Sicyonios hoſtes fugere coegere, tradit Pauſanias q). ΛΑ. et ΑΡ. haud dubie magiſtratuum ſunt initia, neque enim ſatis apparet rationis, ut ex ΛΑ. Lacedaemonios, ex ΑΡ. Argivos efficiam. Etiam in Tegeae Arcadiae numis aliis legitur ΛΑ., in aliis ΙΕ.

AE. RRRR.

AEGIVM.

Nobilis Achaiae vrbs.

Autonomi:

Antiquiſſimi:

Teſtudo alte exſtans. ✕ ΑΙ. ΑΙΓ. ΑΙΓΙ. *Quadratum in quinque partes diviſum.* AR. II. III.

Hoc typo veterem fuiſſe Peloponneſi monetam, ſupra in Peloponneſo docuimus. Quare veriſimile eſt, reliquos ſimiles, qui inſcriptione carent, quique huic peninſulae ab omnibus tribui ſolent, hac in urbe ſignatos.

Recentioris aevi.

ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput Jovis.* ✕ Χ ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΟΣ, *omnia intra lauream.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Praeeunte hoc numo veriſimile rurſum videtur, frequentes illas drachmas cum eodem monogrammate, quae fuere communis Achaeorum moneta, quarumque ſupra in Achaia nemini, hac in urbe ſignatas. Fuere autem jam a principio Aegium conventus Achaeorum vocati, ut teſtatur Livius r). Ergo dubium non videtur, hunc ſimilesque numos alios cuſos fuiſſe conſtante adhuc Achaeorum republica. Quod ſi non fallit, videmus ex integerrimo hoc numo, literas C, Є, ω mature invaluiſſe, quod quidem jam ex aliis numis urbium ſecundum litus maris Adriatici ſitarum conſtabat. Ceterum Ariſtodemum aliquem nobis prodit Diodorus s), qui copiarum dux pro Antigono Aſiae rege Aegium aliquamdiu tenuit. Signatum in Aegienſium moneta Jovis caput mirum videri poſſit, quando hi teſte Luciano t) Jovem nequaquam genuinum, ſed ὑποβολιμαιον credidere.

ΗΜΙΟΒЄΛΙΝ. *Caput barbatum laur.* ✕ ΑΙΓΙЄΩΝ. *Fluvius decumbens d. urnam, ex qua aqua majore arcu profluit, ſ. arundinem.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et a me editus in Num. vet. p. 118.)

ΗΜΙΟΒЄΛΙΝ. *Puella velo ſupra caput fluitante manibus porrectis avem reſpicientem perſequens.* ✕ ΑΙΓΙЄΩΝ. *Caput laur. multum promiſſa barba.* AE.

p) L. VIII. p. m. 592. q) L. VII. c. 26. r) L. XXXVIII. c. 30. s) L. XIX. c. 66. t) in Concil. deor.

III. (ex Muſ. Savorgnan a me editus in Num. vet. l. c.)

HMIOBEΛIN. *Caput promiſſa barba.* ✕ AIΓION. *Caput muliebre turritum.* AE. II. (Khell Adpendic. II. p. 14, ex muſeo Savorgnan.)

HMIOBEΛIN. *Juppiter fulminans.* ✕ AIΓIEΩN. *Caput barbatum laur.* AE. III. (Hunter.)

Vocabulum HMIOBEΛIN erudite jam explicavit Khellius [u]). Ait poſitum eſſe pro ſolito HMIOBOΛION, et indicare *dimidium obolum*, etſi cauſam inſolitae hujus terminationis in IN adferre non poſſimus. Sed habemus etiam in Chiorum moneta ACCAPION et ACCAPIN. Illi, qui in veterum pondera inquirere amant, habent praeparatam a Khellio materiam, qui ſingulorum pondus exploravit. Praeclare etiam idem advertit, τὸ AIΓION numi tertii non eſſe ἐθνικὸν, ſed κτητικὸν, jugendumque cum HMIOBEΛIN alterius partis, ſic ut ſit *ſemiobolus Aegius.*

Averſa numi I. notat fluvium Selinuntem, qui teſte Strabone per Aegienſium urbem fluxit. At inſignius argumentum, quod offert pars adverſa numi alterius, nimirum Phthiam puellam Aegienſem, quam a Jove in columbum mutato fuiſſe adamatam teſtibus Aeliano, et Athenaeo, et indicio Khellii luculente oſtendi [x]).

* * *

AIΓIEΩN. *Caput Jovis* ✕ ΘEOΞIOΣ. KΛHTAIOΣ. *Juppiter nudus ſtans d. fulmen intentat, ſ. extenta aquilam.* AE. II. In aliis: *Eadem utrinque epigraphe. Caput Bacchi hedera coronatum.* ✕ *Aquila.* AE. II.

Similis numi jam meminit Spanhemius [y]), ſed qui pro KΛHTAIOΣ legit KPHTAIOΣ, ac mire ſeſe torquet, ut ex inſcripto utroque nomine Jovis epitheta extunderet. Spanhemii lectionem confirmat quoque Pellerinius ex numo ſuo. At numi ſimiles muſei Caeſarei, Nob. Iacobi Gradenigo, Khellii [z]) luculentum habent KΛHTAIOΣ, et vix permittunt dubitare, vocabulis his notari magiſtratum.

AR. et AE. RR.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: AIΓIEΩN, at inſolentior in numo Plautillae: AIΓEIEΩN [a]). Auctor muſei Theupoli numos ſic inſcriptos perperam tribuit Aegis Ciliciae, quarum epigraphe multum differt. Ad haec typus *Jovis ſtantis, et d. fulmen, ſ. aquilam tenentis*, qui in imperatoriis hujus urbis numis ſaepius occurrit, eos docentibus autonomis *Aegio* vindicat. Reliqui typi obvii. Hos numos reperias in Theupoli, apud Pellerinium, copioſius Arigonium.

AE. RR.

BURA.

Ex veterum teſtimoniis in Achaia ſita,

u) l. c. x) Num. vet. l. c. y) Beger Obſerv. p. 132. z) Adpendic. II. p. 12.
a) Pellerin. Mel. I. p. 102.

neſcio, cur a Vaillantio Arcadiae inſeratur. Abſorpta terrae motu et maris eluvione V. C. 381, ut perhibet Diodorus b), ſurrexit iterum.

Imperatorii.

Binos, Domnae et Caracallae recitant Vaillantius, et Harduinus: ΒΟΤΡΑΙΩΝ typis obviis. Saepe deinceps videbimus, multas Peloponneſi urbes, quarum nulli alias cogniti numi, tamen cudiſſe numos cum capite Severi, ejusque familiae.

AE. RRRR.

CENCHREAE.

Vide infra in Corintho.

CERAVNIA.

A Polybio, et Aeliano c) Achaicis urbibus accenſetur, de ejus tamen ſede nihil certi conſtat.

Autonomus aeneus ΚΕΡΑΤΝΙΕΩΝ a ſolo Goltzio vulgatus, quem Harduinus tribuit huic Achaiae Ceranniae, at Goltzii commentator Nonnius Cypriae.

CORINTHVS.

Doctrinam numismaticam nobiliſſimae hujus urbis ad Iſthmum poſitae, cum ſui adhuc juris eſſet, multa ſunt, quae impeditam reddunt. Sin hos audias, abundat opibus noſtri argumenti, ſin illos, vix unum alterumve numum aeneum opulentiſſima urbs poteſt oſtentare. Ante omnia numi certi ab incertis ſeparandi.

Autonomi certi.

Caput Palladis. ϙ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin.)

Solus hic, quod mirere, certus eſt Corinthi numus autonomus; nam reliqui, quos eadem tabula proponit Pellerinius, autonomi quidem ſunt etiam, ſed Corinthi jam coloniae, de quibus infra, quanquam neque hunc Graecum eſſe totum ſanum ex Cl. Blondii literis intelleximus.

Autonomi incerti.

Numos cum inſcriptione plena ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ complures in omni metallo vulgavit Goltzius, ſed quorum fidem ipſe praeco elevat.

Pellerinius argenteos IV. Corintho tribui poſſe putat, quos in ſuo Recueil I. tab XVII. proponit. Horum is, qui eſt num. 12, et hinc habet *caput Palladis addito* ΚΟΡ, illinc *Pegaſum*, veriſimilius referendus eſt Corcyram, ut dicetur infra in numis coloniarum Corinthi, neque ipſo invito Pellerinio. Alter num. 13 nullum certum offert indicium, Syracuſanis obviis eodem utrinque typo praeditis. Tertius num. 14 cum addito ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ hic item inter Syracuſas et Corinthum dubius, ut dicetur infra. Quartus num. 15 typo Chimaerae criterium idoneum non ſufficit; hanc enim offerunt quoque numi Leucadis, Siphni, Seriphi, Crotonis, etc. ut animadvertit ipſe. Is, quem ſerius edidit d) typo equi marini, ut ipſe cenſet, verius Pegaſi dimidii, per additam

b) L. XV. c. 48. c) V. H. L. XIII. c. 6. d) Suppl. II. p. 95.

literam ♀ dubium non ſolvit, cum haec omnia inſint in certis numis Syracuſarum.

Huc etiam a multis vocantur didrachma, in quibus hinc *caput Palladis*, inde *Pegaſus*, *et litera* ♀, ſed de quibus infra poſt numos Corinthi coloniae ſeparato articulo agam.

In muſeo Theupoli proditur numus inſcriptus ΚΟΡΙΝ. typo una parte Neptuni, altera Pegaſi. Verum in ſimilibus aliis, qualis eſt Hunterianus, legitur vel CORIN., vel COL. COR. Eſt adeo Corinthi coloniae.

Imperatorii.

Imperatorios Graecos abſque coloniae nomine fruſtra quaeras, quia jam a J. Caeſare deducta fuit colonia. Neque huc duci poſſunt numi Antinoi, in quorum averſa legitur: ΑΝΕΘΗΚΕ. ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ, et quos in ejus catamiti numis recenſebimus, primum quod is ad Caeſaream domum non pertinuit, deinde quod hi numi, ut facile periti intelligent, monetae rationem certe non habuere. Spanhemius poſt alios huc vocavit numum Britannici cum mentione Mindii Balbi proconſulis e), ſed quem jam conſtat eſſe Nicomediae Bithyniae.

Numi coloniae Corinthi.

Colonia deducta, ut Dio perhibet, V. C. 710, eodem anno quo Carthago, utraque a Caeſare dictatore, a quo et nomen abſtulit dicta *Laus Julia*.

Autonomi coloniae Corinthi.

Eorum compluſes edidit Pellerinius. (Rec. I. tab. 17.)

Epigraphe: COR. — CORINT. — COL. COR. — COL. L. I. COR. — quin et CORINTHVM. typis obviis. Ex his memorabiles tamen:

SENATV. P. Q. R. *Caput ſenatus velatum*, vel ROMAE. ET. IMPERIO. *Caput muliebre turritum.* ✕ L. CAN. AGRIPPAE. IIVIR. COR. *Victoria gradiens*, vel: *Duae dexterae junctae tenentes ſpicas et papaver*, vel: *Templum.* AE. III. (Mus. Caes. Theup. Liebe Goth. num. p. 190.)

Auctor muſei Theupoli hos numos poſt mortem Neronis cuſos cenſet f). Veriſimilius puto, poſt mortem Galbae, ſuſpenſis nimirum provinciis, an Othoni, an Vitellio adhaerendum ſit. Iſtud certum, L. Caninium Agrippam memorari IIvirum Corinthi in frequentibus numis Galbae, qui adeo, donec de certo principe conſtaret, interea ſenatui et Romae coloniae ſuae monetam dedicandam curavit. Eodem modo exercitus Germaniae ſuperioris, cum obſequium in Galbam exueret, in *ſenatus populique* R. nomen juravit g).

* * *

P. TADI. CH - - C. IVLI. NIGER. IIVIR. *Neptunus ſaxo inſidens ſ. tridentem.* ✕ CORINTHVM. *Bellerophon Pe-*

e) T. I. p. 592. f) Pag. 673. g) Tacit. Hiſt. I. c. 55.

gaſum domans ante portam Corinthi. AE. II. (Muſ. Caeſ. Morelli in fam. Tadia.)

Typi cauſa commemorare hunc numum placuit. De Bellerophonte plura infra.

* * *

COR. *Pegaſus volans.* ✕ SE. *Vir nudus ſtans d. gubernaculum unum, ſ. alterum tenet.* AE. III. (Muſ. ill. Jac. Gradenigo.)

Caput Solis radiatum addito nomine IIviri. ✕ COR. SE. *Neptunus ſtans d. delphinum, ſ. tridentem.* AE. III. (Pellerin. Suppl. III. p. 102 et Suppl. IV. p. 37.)

Similem priori vulgavit quoque Pellerinius [h]), verum cum in eo legeret CE. pro SE., ſecus quam deſcripti hic numi exhibent, perperam conjecit, notari his literis portum Corinthiorum dictum *Cenchreae.* Interea, quem habeant explicatum literae SE., nemo hactenus eſt adſecutus. Vir duplice inſtructus gubernaculo duplicem Corinthiorum ab utraque Iſthmi parte portum belle indicat. At nobilius argumentum Solis et Neptuni. Narrat Pauſanias binis locis [i]), Neptuno et Sole de Corintho, utrius eſſet, litigantibus Briareum arbitrum ſic ſtatuiſſe, ut Iſthmus Neptuno, at mons urbi imminens, dictus Acrocorinthus, Soli cederet. Corinthi Apollonium Tyanenſem Soli ſacrificaſſe, narrat Philoſtratus [k]).

Caput muliebre ligatis retro capilli, ✕ COL. L. IVL. COR. *Leaena ſtans ſuper arietem in baſi proſtratum.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Muſ. Chriſtinae, Catal. raiſon. pag. 59.)

Caput anticae eſſe Laidos famoſae apud Corinthios meretricis, et in averſa ejus ſepulcrum, dubium non erit expendenti verba Pauſaniae, qui inter publica Corinthi monumenta refert etiam [l]) ταφος Λαΐδος, ᾧ δη λεαινα ἐπιθημα ἐςτι κριον ἐχουσα ἐν τοις προτεροις ποσιν, *ſepulcrum Laidis, cui impoſita leaena prioribus pedibus arietem ſtringens.* Eſt haec famigerata illa Lais, quae in noctem drachmarum millia decem pepigit, quam ſummam cum a Demoſthene quoque rhethore peteret, is averſus dixiſſe fertur: οὐκ ὠνουμαι μυριων δραχμων μεταμελειαν, *tanti poenitere non emo*, tot ſcilicet, quot dixi, drachmarum ſumptu. Ab his ſumptibus creditur natum proverbium: Ου παντος ἀνδρος ἐς Κορινθον ἐσθ' ὁ πλους, *Non cuivis homini contingit adire Corinthum.* Vide haec apud Gellium [m]), Macrobium [n]) et Schol. Ariſtoph. ad Plut. v. 149. 179. Quod ſi cui mirum videatur, feminam publica infamia notatam fuiſſe in numi argumentum lectam, is reputet, non tam, ſummos ejus aetatis viros, Demoſthenem, Ariſtippum, Diogenem Cynicum cum ea conſueviſſe [o]), quam quod loco citato mox addit Pauſanias: θαυ-

h) Rec. I. p. 113. i) Corinth. pag. 112 et 121. k) Vit. Apoll. L. VII. c. 10.
l) L. II. c. 2. m) L. I. c. 8. n) Sat. L. II. c. 2. o) Athenaeus L. XIII. p. m. 588.

μασθηναι τε ὅτως παρα Κορινθιοις, ὡς ἀμφισβητειν σφας και νυν ἐτι Λαιδος, fuiſſe eam ſic Corinthiis admirationi, ut nunc etiam de Laide certent. Enim vero non modo de Laide nata, ſed et ſepulta diſceptatum. Siculam plerique dixere, captis a Nicia Athenienſi Hyccaris, vel Catana puellam admodum in Peloponneſum miſſam p), alii Corinthiam adſirmarunt q). Sepultam alii tradidere in Theſſalia ab invidis mulieribus interfectam, et monſtrari ejus ſepulcrum ad Peneum addito epigrammate, quod recitat Athenaeus r). Ergo Corinthii moti ejus mulieris fama, *ad cujus iacuit Graecia tota fores*, ut ait Propertius s), non indecorum putabant famoſam ſuam civem inſerere numis, quam alii alibi natam ſepultamque contenderunt, perinde atque Smyrnaei et Jetae Homerum, quod hunc illi apud ſe natum, hi praeterea apud ſe ſepultum crediderunt. Et poterant Corinthii iis, quibus facinus iſtud indignum viſum, reſpondere idem, quod olim Theon Serapioni, cui magnum intemperantiae Graecorum argumentum eſt viſa imago aurea Phrynes meretricis in templo Delphico dedicata; ita tu, inquiebat, plane mihi videris a templo arcere muliérculam non liberaliter forma et aetate ſua uſam; cum autem videas caedium, bellorum, rapinarumque primitiis ac decimis in orbem cingi Apollinem, non indignari, non miſerari Graecos, pulcherrimorum donariorum turpiſſimas legens inſcriptiones: *Braſidas, et Acanthii de Athenienſibus, Athenienſes de Corinthiis etc.* t)? Typum leaenae arietem domantis non explicavit Pauſanias. Iſtud veriſimile, hujus ſignum monumenti ad Laidis ingenium adludere. Sic canis tumulo Diogenis impoſitus mores ejus caninos expreſſit u). Siren in tumulo Iſocratis arieti incumbens ſuavem ejus eloquentiam notavit x). Fauſtuli uxor propter vulgati corporis vilitatem lupa inter paſtores dicta lupae etiam imagine fuit propoſita, quod quidem ſimulacrum fuit non corporis, ſed mentis ac morum, ut ait Lactantius y). Et Leaena Harmodii Athenienſium tyranni concubina, ſecundum alios Ariſtogitonis, quod caeſi tyranni cauſa fuit, leaenae animalis imagine ab Athenienſibus fuit honorata, quia nefas putabatur, ſimulacrum meretricis in templo conſtitui z), etſi Pauſanias doceat, aeneam ejus ipſius fuiſſe in templo ſtatuam a). Leaena etiam dicta Demetrii Poliorcetae celebris amica, de qua vide Athenaeum b). Teſte Aeliano c) Lais dicebatur ἀξινη, *ſecuris*, cognomen inventum ad indicandam ejus ingenii feritatem, et ſaevitiam.

FVNDATOR. *Diota.* ✠ CORIN. *intra lauream.* AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 99.

Numus mirus tam parum concorde typo cum inſcriptione. *Fundator* intelligi non poteſt, niſi J. Caeſar.

p) Athenaeus l. c. Pauſan. l. c. Plutarch. in Nicia et Alcibiad. q) Athen. l. c. r) l. c. s) L. II. e leg. 2. t) Plutarch. de Pyth. orac. u) Laert. in Diog. x) Plutarch. in X. rhet. y) De falſ. relig. L. I. c. 20. z) Lactant. l. c. a) L. I. c. 23. b) L. VI. p. m. 253. c) V. H. XII. 5.

Similes autonomi cujus ſint aetatis, non raro ex adjectis IIviris poteſt intelligi. Eſt in muſeo Caeſareo numus perelegans:

CORINT. *Caput muliebre ligatis retro crinibus.* ✠ Q. CAECIL. NIGR. C. HEIO. PM. IIVIR. *Bellerophon ex Pegaſo cum Chimaera dimicans.* AE. II.

Vaillantius in ſuo de Coloniis opere inter numos Julii Caeſaris numum vulgavit, in cujus averſa. Q. CAECIL. NIG. C. HEIO. POL. *Caput Auguſti nudum.* Ergo praeſens autonomus, qui eosdem IIviros exhibet, ſine dubio imperante Auguſto ſignatus eſt. Quid in eodem numo ſignificent literae PM plane luculentae, mihi ignotum.

AE. R.

* *

Imperatorii coloniae Corinthi.

Sunt hi numero infiniti. Habentur primum cum capite J. Caeſaris conditoris, et porriguntur usque ad Gordianum, ſed poſt Getam rariſſimi. Inſignes ſunt numi Agrippae Poſtumi, et Antoniae Druſi ſenioris, quos deſcriptos et explicatos vide in utriusque moneta.

Epigraphe initio fuit: CORINT. vel LAVS. IVL. CORINT. Vocabulum *Coloniae* non adjecit usque ad Domitianum, ſi unius generis numos demas ſub Nerone ſignatos: GEN. COL. COR. A Domitiano per omnes deinceps Caeſares: C. L. I. COR. vel: COL. LAVS. IVL. COR. Sub Domitiano placuit: COL. IVL. AVG. COR. vel: COL. IVL. FLAVIA. AVG. COR.

Typi illuſtriores:

POPVL. COL. COR. *Vir togatus ſedens d. elata*, in numo Veri.

Eruditus de Boze, qui numum edidit d), virum ſedentem Diogenem Cynicum putat, quia ſedile dolii formam praeferre videatur. At malim dicere imaginem POPVL*i* COL*oniae* COR*inthi*, ut ſaepe in numis Graecis ΔΗΜΟϹ *populus* ſpecie viri proponitur. Eodem modo in numis inſcriptis GEN. COL. COR. typus eſt genius coloniae.

* * *

Bellerophon Pegaſum domans, vel *ex Pegaſo cum Chimaera dimicans*, typus obvius. In numo Getae tota haec pugna impoſita eſt capiti ordinis Corinthii. (Vaill.) Heros hic domo Corinthius, et miris factis ſuis late conſpicuus non modo Corintho ſuae, ſed hujus etiam coloniis in monetae argumentum ceſſit, ut alias vidimus.

* * *

Melicerta etiam perfrequens, nam hujus quoque fabula domeſtica. Ino Cadmi filia mariti Athamantis Boeotiae reguli inſidias verita ſeſe cum puero filio Melicerta ex petra in mare abjecit, quam deinde Neptunus una cum filio in marinorum deorum conlegium cooptavit indito huic

d) B. L. T. XIX. p. 476.

Palaemonis nomine, ſecundum Latinos Portumni, de quo vide praeter mythologos alios Ovidium [e]). Fabulae hujus jucunda in Corinthi numis varietas. In numo Domitiani eſt *Neptunus ſedens, cui adſtans Ino Melicertam offert* [f]). In numis Severi eſt *Ino ſeſe ex rupe in fluctus cum filio praecipitem agens adſtituto delphino.* (Mus. Caes.) Saepe fingitur *Melicerta dorſo delphini vectus*, nam ab hoc piſce exceptum fuiſſe a lapſu, et in Iſthmum delatum narrat Pauſanias [g]). Saepe *juxta puerum cubantem eſt pinus*, aut *puer, delphinus, et ipſa pinus ſuper ara*, ſecundum id, quod narrat Pauſanias [h]), juxta pinum fuiſſe Melicertae aram, ad quem locum puer in mare abjectus a delphino exportatus eſt, quem cum ibi expoſitum inveniſſet Siſyphus, eum humavit inſtitutis in ejus memoriam ludis Iſthmiis. Saepius *proponitur in templo delphinis forinſecus ornato.* In numo Severi *adſtat taurus ante templum*, nempe ad ſacrificium paratus.

* * *

Templum 6 columnarum, cujus epiſtylio inſcriptum: GEN. IVL. in numis Auguſti et Liviae. (Pellerin Mel. I. Theup. Arigoni.)

Docent hi numi, ſtetiſſe Corinthi templum GEN*ti* IVL*iae* dicatum. Liebeus in ſimilibus ſuis pro GEN. IVL. perperam legit LENTVL., etſi clariſſime iſtud adparere adſerat [i]).

Venus ſtans, et utraque manu ſpeculum tenens, nonnunquam ſic ſtat in templo rupi impoſito.

In ipſo ad Acrocorinthum aditu ſtetiſſe templum Veneris, quin et narrantibus Corinthiis ipſum Acrocorinthum a Sole Veneri dono datum ſcribit Pauſanias [k]), unde et Euripidi dicta πολις Αφροδιτας [l]). Hanc amoris praeſidem in magno fuiſſe apud Corinthum pretio, non modo repetita toties in Corinthi moneta ejus imago, ſed etiam veterum ἐρωτικα abunde teſtantur. Dio Chryſoſtomus eam appellat πολιν των ὁσων τε και γεγενημενων ἐπαφροδιτοτατην, *urbem omnium, quae ſunt, quaeque fuerunt, maxime Veneri addictam*, ac propterea ſunt, qui citatam ſupra paroemiam: *Non cuivis homini contingit adire Corinthum*, ad meretricum et illecebras et rapacitatem referant. Vide Eraſmi adagia.

* * *

ADVENTVS. AVG. in alio: ADV. AVG. P. M. CLEANDRO. QV. COR. *Triremis cum vectoribus*, in numis Neronis. (Vaill. Mus. Caeſ.)

ADLO. AVG. P. MEM. CLEANDRO. IIV. QV. *Nero togatus ſtans in cippo adloquitur.* (Mus. Caeſ. Theup.)

Neronem profectum in Achaiam, ut currus agitaret, in theatris caneret, in ejus moneta docebimus. Vide ſimiles numos in moneta Patrarum ejusdem Achaiae.

e) Met. IV. 530. f) Vaill. Morelli Impp. g) Attic. cap. ult. h) Corinth. c. 1.
i) Goth. num. p. 410. k) L. II. p. m. 121. l) Belleroph. v. 3.

IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus ſtans d. aquilam.* Neronis. (Arigoni.)

Juppiter Liberator ſatis ex Syracuſarum numis cognitus, in quibus dicitur ΖΕΥΣ· ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ. Cur eum Corinthii, atque etiam, ut infra videbimus, Patrenſes, utrique Achaei, in moneta ſua extulerint, cauſam certam tenemus. Datam enim Achaiae a Nerone libertatem copioſa docent veterum teſtimonia, quae collecta vide apud Spanhemium m), tum et numi Patrarum, quos vide. At idem Nero ex cauſa diſſimili Senecae et Thraſeae, cum eos ad mortem adigeret, occaſionem dedit libandi *Iovi Liberatori*, ut ſcripſit Tacitus n).

* * *

PERM. IMP. *Imperator paludatus in lentis quadrigis*, in numis Domitiani. (Vaill.)

Libertatem, quam a Nerone Achaiae conceſſam mox dixi, poſt iterum ademit Veſpaſianus. Vide hujus facti teſtes copioſos apud Spanhemium o). Quisquis fuit rei monetariae cum libertate nexus, iſtud certum, nullum hactenus conſpectum ſive Corinthi ſive Patrarum numum Veſpaſiano et Tito imperantibus ſignatum. Succedit praeſens Domitiani numus, qui per epigraphen PER*Miſſu* IMP*eratoris* invicte probat, ademptum Corintho feriundae monetae jus Domitiano redditum, ut revera copioſos iterum utriusque coloniae habemus numos eo imperante percuſſos. Quod quidem benevolentiae argumentum in cauſa fuiſſe exiſtimo, cur in ejus Auguſti gratiam Corinthus *Flaviae* cognomen ſibi adſciverit, ut dictum.

* * *

Magiſtratus IIviri jam inde a principio inſcripti leguntur, poſtremi comparent in numis Galbae. Inſignis eſt numus:

TI. CAESARE. IIVIR. COR. *Caput Tiberii nudum.* ✕ M. AIMILIO. LABEONE. IIV. Δ. Δ. *Caput Auguſti nudum.* (Morelli in Fam. Aemil. Tab. II. C. et D.)

Ergo Tiberius honoris cauſa fuit IIvir coloniae Corinthi. In numis cum capite J. Caeſaris et Auguſti memoratur M. ANTONIVS. HIPPARCHVS. IIVIR. Videtur hic eſſe idem ille, quem Plutarchus narrat libertum maxima fuiſſe apud patronum M. Antonium gratia, et tamen primum ad Octavianum defeciſſe, ac domicilium poſtea apud Corinthum fixiſſe p). In moneta Auguſti unus idemque numus nonnunquam continet IV. IIviros addito etiam in horum uno PRAEF. IIVIR. (Vaill.) Numos, in quibus memorantur IIviri *M. Bellius Proculus*, et *P. Vipſanius Agrippa*, ſignatos fuiſſe imperante Caligula, probatur a me in numis Antoniae Druſi ſenioris. Exſtant etiam numi:

m) Orb. Rom. p. 252. n) Ann. XV. 64, et XVI. 35. o) L. c. p. 259. p) In M. Ant. p. m. 947.

CORINT. AVGVSTVS. *Caput Auguſti nudum.* ✠ P. AEBVTIO. C. IVL. HERAC IIVIR. QVIN. ITER. *intra lauream.* (Mus. Caes. Vaill.)

Numi hi docent, aliquo tempore pro IIviris ordinariis IIviros quinquennales coloniae praefuiſſe. Sane Apuleius Thyaſum quendam memorat quinquennali apud Corinthum magiſtratui deſtinatum q). Et Quinquennales memorarantur etiam in numis Neronis ſupra deſcriptis. Alium huic geminum, niſi quod pro capite Auguſti impreſſum dicatur caput M. Antonii, inter hujus IIviri numos vulgavit Vaillantius in ſuis coloniarum numis. Mirum mihi jure viſum, utrumque IIvirum, eumque *quinquennalem iterum*, comparere in numis et M. Antonii, et Auguſti, quorum ille V. C. 723. ad Actium attritus fuit, hic nonniſi V. C. 727 Auguſti nomine honoratus. At enim conſulto Patino, quem Vaillantius hujus numi indicem ex ejus Familiis pag. 5 citat, continuo vidi, caput, quod eſt Auguſti, a Vaillantio perperam pro M. Antonii capite acceptum.

* * *

Ludi ISTHMIA ſcripti intra coronam ex apio, vel pinu, obvii in numis Corinthi, apud quam urbem primum conſtituti fuere, ut docebitur alibi. Praemium victorum primum fuiſſe ex pinu, ſerius ex apio arido, tradit ſcholiaſtes Apollonii Rhodii r)

AE. C.

ANIMADVERSIONES

in numos argumenti Corinthii.

Exſtat numorum veterum quoddam genus, quod propter ea, quae diſſeremus, neceſſe eſt liberalius deſcribere.

Pars antica exhibet *Caput Palladis, pone quod ſunt ſigilla infinite varia, deorum, dearum, hominum, animalium, artefactorum, aut cujuscunque rei ex quocunque naturae regno petitae.* Pars averſa ſuum perpetuo habet *Pegaſum volantem.* Omnes hi numi, tanto in hunc diem numero ſuperſtites, ut omnia iis muſea referta ſint, praeterquam quod memoratis Palladis et Pegaſi typis conſpirant, eodem etiam ſunt metallo, nempe argento, pondere, quod duas drachmas aliquantum excedit, fabrica, quae in omnibus eſt ſingularis artificii. Typum hunc ad ipſam Corinthum pertinere, nemo dubitat. Nimirum in hac urbe Pallas templum habuit nomine Χαλινιτιδος, *Frenatricis*, quia Pegaſum freno ſubactum Bellerophonti donum dedit, ut in Syracuſis docuimus.

Dixi, in quibus totum iſtud numorum agmen conſpirat, demptis minutis ſignis, quae omnino videntur fuiſſe arbitraria. Memorandum nunc etiam, in quibus diſcrepent.

Alii, quorum maxima eſt copia, habent in averſa literam Ϙ infra Pegaſum, in antica literam unam, aut duas, raro tres pluresve, ut: ΕΥΘ. ΕΥΤΥ., in uno, quod ſciam, plene ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, de quo infra.

q) Metam. L. X. p. m. 109.

r) Ad L. III. v. 1239.

Alii variarum urbium nomina ſive plena, ſive decurtata inſcribunt, ut: ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΛΟΚΡΩΝ, ΑΡΓΙΩΝ, vel: ΔΥΡ. ΚΟΡ. ΑΛΥ. ΛΕΥ. etc. At in his conſtanter omittitur litera ϙ, etſi literis aliis in utraque numi facie ſuus permittatur locus.

Alii ſine certo urbis nomine, aut elemento ϙ literas tantum ſolitarias, aut monogrammata continent, ut: Λ. Α. ΑΝ. etc.

Commemorata hac horum numorum varietate inquirendum ante omnia, qua in urbe veriſimile ſit percuſſos numos, quos primo loco recitavi, nempe eos, qui literam ϙ exhibent. Eam eſſe vetus Phoenicium Koph, in cujus locum ſucceſſit K, et illa indicari Corinthum, inter omnes convenit. At variant deinde ſententiae, dum alii ſignatos eos apud ipſam Corinthum ſtatuunt, alii Syracuſis, tanquam nimirum hae literam metropolis Corinthi ἀρχαιϛάτην numis ſuis imprimendo tractam ab hac originem propalam voluiſſent profiteri. De tota hac lite, quae in hodiernum diem eruditorum ſententias diſtrahit, ut recte arbitrari poſſit lector, [redacted]erſam cauſam in plura capita diſpeſcere.

CAPUT I.

quo proponuntur momenta eorum, qui numos ſimiles elemento ϙ notatos Corintho tribuunt.

Hujus patroni ſententiae validis aliquot argumentis nituntur. I. Teſtimonium luculentum eſt Pollucis, cujus verba ſunt [s]): πωλον δε το νομισμα το Κορινθιον, ότι Πηγασον ειχεν εντετυπωμενον, *Pullum vero vocat numum Corinthium, quia Pegaſum inſculptum habuit.* Cum numus hic Corinthius certam ab imagine appellationem habuerit, neceſſe eſt fuiſſe obvium, ut obvia fuit pecunia Athenienſis, quae ejusdem Pollucis, aliorumque teſtimonio dicta eſt Κορα et γλαυξ. Ergo niſi numos, de quibus agimus, eos eſſe ipſos ſtatuamus, quos hic indicat Pollux, neceſſe eſt, aut hunc fallere, aut alios Corintho circumſpicere numos Pegaſi imagine inſignes, at unde hos petes? Drachmarum Corinthiarum meminit etiam Thucydides, tempore, quod bellum Peloponneſiacum praeceſſit [t]). II. Conſtat inter ſcriptores omnes de veteris Corinthi potentia, magnificentia, factis in gravia bella, colonias, ſubſtructiones, certamina Iſthmia, omnis generis, etiam ex nobiliſſimis metallis, artefacta immenſis ſumptibus, ſic ut poſt Athenas omnium Graeciae propriae urbium facile princeps haberetur. Conſtat etiam inter nos, veterum urbium Graecarum facultates ſive amplas ſive modicas ex ſuperſtitis earum monetae ſive copia ſive inopia plerumque comprobari. Demus Corintho numeroſum hoc didrachmorum agmen, et conſpirabunt facile reſiduae hae opes cum concordibus ſcriptorum omnium de ejus potentia teſtimoniis. Auferamus, et quid tum habebimus ejus Corinthi omnium linguis ac praeconiis jactatae? aut an numulus unicus aeneus, quem ſupra citavimus, is-

---

s) L. IX. c. VI. §. 76. t) L. I. c. 27.

que ambiguus, conceptam de ejus reip. praeſtantia opinionem ſatis poterit ſtabilire? *III. In numis*, qui per inſcriptum ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ certo ſunt Syracuſarum, illud ϙ conſtanter abeſt, quod verum eſſe patebit intuenti omnes hujus generis hactenus editos. Mirum autem videretur, monetarios Syracuſanos non etiam in his, aut ſaltem horum aliquibus adſtituiſſe illud elementum, quod tam frequenter fecere in aliis, in quibus urbis inſcriptio abeſt. Nam ſi ea litera confeſſio eſt coloniae Corintho ductae, cur illa diſſimulanda fuerat in numis ejus urbis certis, inſcriptis ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ? Monendum iterum, me hic intelligere tantum numos cum capite Palladis et Pegaſo, nam novi, editos nonnullos a principe Turris Muciae, in quibus hinc ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ, inde ϙ et Pegaſus, verum in horum antica non eſt caput Palladis, ſed Arethuſae. IV. Neque minus in omnibus id genus numis, qui per inſcriptionem ΑΡΓΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΛΕΥΚΑΔ. etc. videri poſſunt, in variis Corinthi coloniis cuſi, de quibus agetur infra, abeſt elementum ϙ. Ex quo colligi poteſt, literam hanc ſolitarie poſitam in his numis uni Corintho fuiſſe propriam, quo ſignatae monetae locus indicaretur. V. In horum nonnullis, quos edidere Pellerinius u), aliique, juxta caput Palladis plene ſcriptum legitur: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Cenſet Pellerinius, hoc nomine intelligendum ipſum Alexandrum M., eumque numo inſcriptum tanquam conſtitutum honoris cauſa urbis magiſtratum; nam conſtat ex Seneca x), eum regem jam Orientis victorem a Corinthiis miſſis legatis civitate donatum. Haec Pellerinius; at ſi numi hi vere ſunt Corinthii, tum potius crederem, eo vocabulo notari Alexandrum Polyſperchontis F., qui aliquamdiu Corinthum praeſidio occupatum tenuit, ut ſcripſit Diodorus y), quo modo et ſupra in Aegii numis veriſimile diximus, in his ſignatum Ariſtodemum, aut notari Alexandrum alium, qui Corinthi item arcem in poteſtate habuit, veneno ſublatum ab Antigono Gonata z). Quare cum ex hoc ſatis appareat, numos hos eſſe Corinthios, veriſimile etiam, numos alios ejusdem argumenti et eodem ϙ inſignes Corinthum pertinere.

CAPUT II.

quo proponuntur momenta eorum, qui numos ſimiles elemento ϙ notatos Syracuſis tribuunt.

Pauca, ſed graviſſima hujus amici ſententiae commemorant. Adferunt argumentum, quod in re numismatica plurimum ſemper valuit, ab ipſo petitum loco, quo copioſius ea merx ſolet reperiri. Quanta vero copia id genus numorum reperiatur in Sicilia, docebit teſtis omni exceptione major princeps Turris Muciae, qui in haec verba conſulenti mihi reſcripſerat: *ſcire te velim, in ſolo numophylacio collegii Panormitani*

u) Rec. I. p. 112. x) De Benefic. L. I. c. 13. y) L. XIX. c. 74. z) Plutarch. in Arato.

patrum S. J. olim ſervatam fuiſſe, et a me conſpectam ſimilium numorum fere myriadem. Tercentis plures ſervantur in monaſterio S. Martini prope Panormum, privata per inſulam muſea iis abundant, plures ducentis ipſe poſſideo. Denique abhinc annos XX. apud aurifabrum noſtratem vidi id genus numos pondere CC. librarum, quos ille teſtabatur Syracuſis ſeſe emiſſe a villico quopiam, qui cum ruri opus faceret, eos eodem loco reperit omnes, quos inter fuere etiam aurei nonnulli Agathoclis. At praeter illuſtre hoc viri nobiliſſimi teſtimonium praeſto habeo exemplum domeſticum. Reperio in catalogo MS. Caroli Guſtavi Haerei, Caroli VI. Aug. antiquarii, trecentos ſimiles ſolis ſigillis, literisque ſolitariis diverſos miſſos imperatori ex ea inſula, quo tempore is utramque Siciliam regio nomine tenuit. II. Exſtat in Sicilia numismatica principis T. M. numus argenteus: ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ. *Caput Arethuſae.* ✠ *Pegaſus, infra quem* ϙ *inverſum.* (Tab. LXXIX. n. 2.) Cum ergo ex hoc numo certum ſit, literam hanc tanquam Corinthi ἀρχαιωσημ fuiſſe a Syracuſanis revera uſurpatam, poterunt etiam Syracuſas pertinere numi alii hoc elemento inſignes, etſi urbis ipſius inſcriptio abſit. III. Eſt in muſeo Caeſareo numus hujus argumenti, in cujus antica ſcriptum ΕΤΘ., in averſa ϙ. Idem ΕΤΘ. vero etiam exaratum reperitur in quatuor certis Syracuſarum, qui ſunt in Sicilia principis T. M. (Tab. LXXII. n. 8—11.) qui adeo videtur fuiſſe unius ejusdemque urbis magiſtratus. Vide etiam Neumannum de hoc argumento copioſe et erudite diſſerentem [a]).

CAPVT III.

quo veriſimile ſtatuitur, numos elemento ϙ *notatos pertinere Syracuſas.*

Propoſitis utriusque ſententiae rationibus arbitrandum denique, utrae alteris videantur praeſtare. Serias ac graves eſſe eas, quae pro Corintho pugnant, nemo erit, qui inficiabitur, quibus olim perſuaſus ipſe, antequam amicae principis T. M. literae judicium meum ſolicitaſſent, Corinthum ſibi numos ſimiles habere juſſi [b]), praeeuntem ſecutus magnum in arte noſtra magiſtrum Pellerinium eandem ſententiam iterato docentem [c]). Juvabat ſententiam meam ill. Jacobus Gradenigo, qui datis ad me literis teſtatus eſt, triginta hujus argumenti numos in gaza ſua ſervari, repertos omnes per inſulas ditioni Venetae obnoxias, et per tractum ſinus Ambracii, cum has terras reip. cauſa obiret. Addit, ſi ſtatuatur, numos ſimiles ex foedere Corinthum inter ac filias colonias inito commercii cauſa fuiſſe ſignatos, nequaquam mirum videri, multa eorum exemplaria reperiri etiam in Sicilia, quorſum neceſſe fuit magnum numerum propter commercium cum praepotentibus Syracuſis derivari. Tamen quocunque quis loco haec velit argumenta putare,

a) Num. pop. P. I. p. 54. et Supp. II. p. 95.
b) Num. vet. p. 121.
c) Rec. I. p. 112. Rec. III. p. 110.

tam prodigioſus, tantusque numerus, quanto eos indies per Siciliam reperiri ſupra demonſtravi, domeſticam hanc fuiſſe Syracuſarum monetam plane perſuadet. Vt factum tenemus, ita tamen minus eſſe facile intelligo, certa quadam ratione conciliare cum hac ſententia rationes, quas capite I. Corintho favere diximus.

CAPVT IV.

Veriſimile etiam, numos coloniarum Corinthi nomine inſignes Syracuſis ſignatos.

Dixi ſupra, complures exſtare numos, illis, de quibus ago, numis tam typo, quam metallo, ac pondere ſimillimos, ſed in quibus pro elemento ϙ compareant variarum urbium nomina, Leucadis, Ambraciae, Dyrrhachii etc., quas fuiſſe Corinthi colonias conſtat, et quarum adcuratum catalogum ſequente capite dabimus. Eos ſignatos in urbibus, quarum praeferunt nomina, vetus omnium fert opinio, cui nuper acceſſit etiam princeps Turris Muciae d). Cenſueram ipſe olim, quo loco in hujus generis numos prolixe commentabar e), Corinthiorum colonos communi inter ſe conſenſu in ſuis quosque urbibus cum metropolis eos typo cudiſſe, non tam ut ejus ſeſe colonos profiterentur, (nam ſi haec una cauſa placuiſſet, poterat idem obtineri, quin tam anxie in pondere, metallo, et omnibus typorum apicibus conſpiraſſent) quam ut ii, aut ſaltem aliqua eorum portio cederent in primitias, quas metropoli coloniae mittere conſueverunt, aut caerimonias ſacras in metropoli obiri ſolitas, de quibus metropoleos in colonias ſuas juribus eodem loco latius egi. Sed enim hos quoque ipſos numos frequentius reperiri in Sicilia, perinde ac numos litera ϙ notatos, eo non obſcure poteſt colligi, quod inter id genus numos, quos magno numero Carolo VI. Aug. ex Sicilia adlatos ſupra dixi, fuere etiam inſcripti ΑΚΤΙΟΥ, ΑΛΥ.ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΑΡΓΙΩΝ, ΛΕΥΚΑΔ. ΛΟΚΡΩΝ, ut taceam eos, qui literas Λ, Α, ΑΝ etc.: quas plerique primas ſimilium coloniarum literas putant, exhibent. Ex quo conjici poteſt, fuiſſe aliquod tempus, quo Syracuſani quacunque ex cauſa, quam ut multa alia nobis inviderunt ſcriptores veteres, tam matris Corinthi, quam ſororum coloniarum nomine feriundos numos curavere. Licebit non injuria conjicere, praeſtitum hunc a filiis *Syracuſanis matri* Corintho honorem tum, cum a Corinthiis duce Timoleonte, ejecto tyranno Dionyſio juniore, in libertatem adſerti fuere, ac praeterea Syracuſis aliarum coloniarum nomine ſignatos numos, ut matris gloria oſtentatis tot conſpicuis ejus prolibus augeretur. Factum iſtud anno V. C. 411, cum qua aetate elegans hujus monetae opus probe convenit. Haec, quae dixi, ſi adrideant eruditis, *facilis* dabitur ratio, cur numis his *omnibus*, tam variarum, ac diſſitarum urbium no-

d) Aggiunte p. 197. e) Num. vet. p. 128.

mine inſcriptis, tam adcurate ad minimas quasque periſtaſes conveniat, quod fieri facile potuit, ſi ex una omnes officina prodivere; at quam difficile ad conſenſum vocare tot urbes inter ſe plerumque diſſidentes, et ipſi etiam metropoli palam infenſas, cujus in Corcyra exemplum mox videbimus. Nolim mihi objici tot urbium exempla, quae uno eodemque conſilio tetradrachma Alexandri M. inter ſe ſimillima ſignavere. Etenim in his certa alia habemus indicia, fuiſſe diverſis locis percuſſa, v. g. additas literas Phoenicias, quae Phoeniciam eorum patriam eloquuntur, vel in numis Aradi notas arithmeticas huic urbi familiares, ac plura alia; deinde poterat in urbibus unius imperio obnoxiis facile monetaria aliqua lex ſtatui, ad quam ſeſe omnes adcommodarent, non item in iis, quae nullis legibus, niſi ſuis, tenebantur.

CAPUT. V.

continens catalogum urbium cum typis Corinthiis.

Praemonendum hoc loco iterum, me in hunc cenſum admittere ſolum eos numos, qui ſunt didrachma, et hinc caput Palladis, illinc Pegaſum, et pro Phoenicio ϙ urbis nomen ſiſtunt, verbo ut abſolvam, qui toti ejuſdem plane ſunt rationis, qualis ſunt ii, de quibus hactenus agere inſtitueram, quique per hunc ipſum conſenſum Corinthum metropolin confitentur.

Horum alii urbem plane eloquuntur, ut ΛΟΚΡΩΝ, alii compendio, ut ΔΥΡ. Parcius alii unicam tantum literam, ut Α. Λ., aut duas, ut ΑΝ., et ſaepe monogrammate ligatas indulgent. Sintne hae literae principia ſimilium urbium coloniarum, an aliud notent, nequaquam proclive decidere; nullo enim pacto adſenſero Havercampo, qui iis indicari amphipolos, Jovis apud Syracuſas miniſtros, conjicit [f]), ad ſimilia commenta neceſſario adactus, cum per opus illud frequentius magno hiatu promitteret, ſe abſcondita quaeque rimaturum, et quae alii modeſtius ignorare ſeſe profitentur, explicaturum. Harum catalogum coloniarum jam olim edidi [g]), qnem hic, ſed compendio, reſtituo, in nonnullis tamen auctiorem.

* *

Actium.

ΑΚΤΙΟΥ. *Caput Palladis.* ✱ *Pegaſus, infra* ΑΝΑ. *in monogrammate.* AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Numos ſimiles recte Actium ab Apollinis templo inclytum indicare ſtatuit Pellerinius [h]). Literae ΑΝΑ. videntur notare agrum *Anactorium*, in quo ſecundum Thucydidem ſitum Actium. Teſte Strabone totus hic tractus colonos Co-

f) in Parutam p. 372. g) Num. vet. p. 121. h) Rec. I. p. 86.

rinthios recepit ducibus Cypſelo et Gargaſo i).

Alyzia.

ΑΛΥ. *Caput Palladis.* ☓ *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Vrbs Acarnaniae teſtibus veteribus, quos alias citavi. Majorem Acarnaniae partem a Corinthiis habitatam mox diximus.

Ambracia.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* ☓ *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis, pone fax ardens.* ☓ *Pegaſus, infra* A. AR. II. (Muſ. Card. Borgia.)

Fuiſſe Ambraciam Epiri certam Corinthi coloniam, multi veteres prodidere, quorum teſtimonia vide in meis Numis vet. p: 123. De ſcriptura ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ egimus in numis Ambraciae.

Amphilochia, Argos Amphilochium.

ΑΜΦΙ. *vel:* ΑΡΓΕΙ. *vel:* ΑΡΓΙΩΝ. *Caput Palladis.* ☓ *Pegaſus, juxta variae literae, vel ſigilla.* AR. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Acarnaniae portio *Amphilochia* vocabatur, cujus caput erat Argos Amphilochium ſic dictum ab Amphilocho Amphiarai F. Argivo, qui poſt bellum Trojanum in ſinu Ambracio urbem condidit, et de patriae nomine Argos appellavit k). In ſimili Goltzii numo eſt plene ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΝ.

Anactorium.

ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ. *Caput Palladis, pone aſtrum.* ☓ *Pegaſus.* AR. II. (Pellerin.)

Fuit Anactorium et portio Acarnaniae, in qua ſitum Actium, et eodem nomine urbs. Eodem etiam revocandos conjeci numos ſimiles, qui literas AN. vel ſolutas, vel ſigla nexas offerunt, motus praecipue eo, quod in his plerumque aliquod Apollinis attributum, tripus, lyra, cortina conſpicitur. Fuit autem Anactorius ager Apollini ſacer.

Corcyra.

ΚΟΡ. *Caput Palladis, pone vas.* ☓ *Pegaſus.* AR. II. (Pellerin.)

Haec, etſi certa Corinthi colonia, ſuam tamen metropolin, quod perpetuis cum hac bellis collidebatur, aperte eſt inficiata, obtentu, ab antiquis ſe Phaeacibus eſſe oriundam. Quare neglexit etiam conſueta ſacra aliarum coloniarum more Corinthum mittere. Vide de hoc argumento Thucydidem l), et Diodorum m). Pellerinius adlatum numum Corinthum refert, utrum recte, ambigo. Nam Corinthum matrem ſatis puto indicatam in numis iis, qui elementum ϙ offerunt, obvios vero habemus autonomos Corcyrae, in quibus haec iisdem literis ΚΟΡ. utitur. Ceterum illi ſententiae, quae numum hunc Corcyram refert, non obeſt, quod ea coloniam Corinthum palam eſt dedignata. Nam ſi, ut dixi, numi ſimiles ſignati ſunt Syracuſis, penes has ſtetit judicium, utrum haec quoque Corinthi coloniis ſit accen-

i) L. X. p. 452. k) Thucyd. L. II. p. 141. l) L. I. c. 25. m) L. XII. c. 30.

ſenda. Sed docemur etiam copioſis Corcyrae numis autonomis, in quibus Pegaſus frequens typus, fuiſſe tempus, quo, ut lubrica fuerunt Graecorum ingenia, placuit Corinthum matrem agnoſcere.

Dyrrhachium.

ΔΥΡ. *Caput Palladis, pone clava.* ✕ *Pegaſus. In aliis pone caput Palladis* Δ *tantum, et clava.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Fuit Dyrrhachium Corcyrenſium quidem colonia, ſed ejus deducendae auctorem habuit Phalium genere Corinthium et ab Hercule oriundum, cumque Dyrrhacheni a finitimis vexati metropolis Corcyrae opem fruſtra imploraſſent, ad Corinthum ſeſe, tanquam ſuam ἀνεκαθεν metropolin verterunt, ut auctor eſt Thucydides n). Clava ad Phalium ab Hercule, ut dixi, oriundum alludit. Quin et Herculem ab oppidanis pro conditore cultum ſcripſit Appianus. (Bell. civ. L. II. c. 39.)

Leucas.

ΛΕΥ. ΛΕΥΚΑΔ. *Caput Palladis.* ✕ *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Inſula Acarnaniae fere adhaerens, et certa Corinthi colonia teſte Thucydide o), et Plutarcho p).

Locri.

ΛΟΚΡΩΝ. *Caput Palladis.* ✕ *Pegaſus.* AR. II. AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Cum in Graecia propria eſſent Locri Opuntii, Epicnemidii, Ozolae, in Italia Epizephyrii, implexa quaeſtio, quinam ex tot diverſis populis communi hoc ΛΟΚΡΩΝ nomine intelligantur. Pellerinius in Locros Ozolas inclinabat q), neque alienum me ab hac ſententia olim ſum profeſſus r). Noviſſime cl. Neumannus planiſſime ſeſe demonſtraſſe exiſtimavit, Epizephyriis hos tribuendos eſſe numos capto argumento ex narratione III. Cononis, quem citat Photius s). Cononis verba ſunt agentis de Scheria inſula ſubinde Corcyra dicta: *Mortuo Phaeace inſulae rege filii Alcinous et Locrus inter ſe diſſidentes in has tandem conditiones conſenſere: regnum in Phaeacide obtineret Alcinous, Locrus cum pretioſa ſupellectile et parte gentis inſula excederet. Ei in Italiam delato Latinus Italorum rex non modo hoſpitium praebuit, ſed filiam quoque Laurinam uxorem dedit. Quare Phaeaces hos Italiae Locros cognatione ſecum conjunctos profitebantur.* Ex his ita concludit Neumannus: erant igitur Locrenſes genere Corcyraei, Corcyraei omnium confeſſione Corinthii, ergo manibus tenemus rationem, cur Locrenſes illi Corinthios in numis natales fuerint profeſſi t). Sed enim juvat inquirere, quantum momenti huic inſit argumento, quem in finem neceſſe eſt duo capita in examen vocare, I. utrum haec Cononis narratio aliquid habeat probabilitatis, II. an etiam hac admiſſa illud, quod vir eruditus intendit, poſſit adfirmari.

I. Quoscunque habemus ſcriptores

n) L. XII. c. 30. o) L. I. c. 30. p) in Themiſtocle. q) Rec. I. p. 97. r) Num. vet. p. 97. s) Cod. 186. t) Num. pop. p. 36.

graviſſimos, in eo conſentiunt omnes, Locros Italiae a Locris Graecis oriundos, in eo uno diſſident, quod alii ab Opuntiis eos, conterminisve Epicnemidiis, ab Ozolis alii deducunt. Cum Opuntiis nectunt Ephorus apud Strabonem [u]). Scymnus Chius [x]): *Εισι δ᾽ ἀποικοι των Οπουντιων Λοκρων*, *Sunt vero coloni Opuntiorum Locrorum.* Virgilius de iisdem Epizephyriis agens ait [y]): *Hic et Narycii poſuerunt moenia Locri.* Dicti *Narycii*, quia profecti a Locris ſive Opuntiis, ſive Epicnemidiis, quorum urbs Naryx Ajacis Oilei patria. Secundum ea et Solinus hanc urbem a Naryciis conditam dixit, quin adeo certum iſtud viſum Ovidio, ut confidenter eam *Naryciam* appellaret [z]), eodem nimirum nomine, quo ipſam Opuntiorum urbem, a qua Epizephyrii profecti. Et Servius ad citatum Virgilii verſum: *Cnemis promontorium, in quo Opuntii Locri poſiti ſunt, a quibus originem trahunt, qui in Italia ſunt.* Scholiaſtes ad Pindari Olymp. XI. 13. *Ab his* (Epicnemidiis) *ſunt Locri Epizephyrii Italiae.* At omnium maxime illuſtris locus Pauſaniae narrantis, hos Italiae Locros in praelio adverſum Crotoniatas invocaſſe Ajacem Oilei *κατα οἰκειοτητα προς Οπουντιους*, *ob eam, quae ipſis erat cum Opuntiis, cognationem* [a]), quod teſtimonium eo praeſtat, quod ipſius gentis confeſſionem exprimit, a quibus illa majoribus ſeſe profectam crederet. Similia narrat Conon apud eundem Photium [b]), Epizephyrios, quoties bella gerunt, ſemper Ajaci locum in acie relinquere, tanquam ipſe in acie pugnaret. A Locris Ozolis extitiſſe Epizephyrios, diſerte Strabo addito etiam duce Evanthe, factumque iſtud paullo poſt Crotonem, et Syracuſas conditas. Idem confirmat Dionyſius Periegetes, ejusque commentator Euſtathius [c]). Denique Scymnus, quem jam ſupra pro Opuntiis ſtetiſſe diximus, mox verſu ſequente ſic: *Ενιοι δε Λοκρων φασι των εν Οζολαις*, *at alii oriundos ajunt a Locris Ozolis.* Sed audiamus alteram ipſorum confeſſionem Locrorum, quam ab iis ipſis accepiſſe ſeſe profitetur Polybius, qui cum ea gente multus erat, ſibique eam propter magna beneficia obſtrictam habuit [d]). Narrat is, ſeſe etſi amicitia cum Locris conjunctum non tamen cunctatum confirmare ea omnia, quae de origine hujus coloniae Ariſtoteles multo veriora memoriae prodidit, quam quae Timaeus. Addit, Locrenſes fateri ipſos, hanc ſe a patribus quoque traditam accepiſſe de ſua colonia famam, cujus meminerat Ariſtoteles. Eam hoc loco diſſimulat [redacted] ſed paucis commemorat alibi [e]), laxius deinde enarratam ab Euſtathio [f]), Locros nimirum hos, cum ſervili antea conditione apud Ozolas eſſent, heris belli cauſa abſentibus cum horum uxoribus congreſſos, poenae metu cum iis ipſis, quibus vim obtulerant, ſolum vertiſſe, et ſedem apud

u) L. VI. p. m. 397. x) v. 315. y) Aen. III. v. 399. z) Metam. L. XV. v. 705. a) L. III. c. 19. b) Narrat. XVIII. c) ad vers. 365. d) Hiſt. L. XII. c. 3. e) Excerpt. de Virt. L. XII. ſub init. f) ad Dionys. v. 365.

Zephyrium fixiſſe. Haec utut genti indecora ut auſi non ſunt plane inficiari, ita non dubitaverunt adferere, ex centum iis familiis, ex quibus oraculi monitu virgines Ilium mittendae ſorte legebantur, mulieres nonnullas ſecum in novam hanc coloniam profectas, quarum poſteri in praecipuo apud Epizephyrios honore cenſebantur. At conſtat, ferale illud virginum tributum in mille annos porrigendum Locrenſibus Graecis fuiſſe imperatum ad placandam Minervam, cujus ſacerdotem Caſſandram eorum dux *Ajax* apud Ilium vitiaverat, ut obiter narrant Plutarchus [g]), Strabo [h]), et copioſius Tzetzes [i]). Ergo cum tot, tamque gravia habeamus teſtimonia, et inſuper, quod maximi putandum, ipſam indigenarum confeſſionem de hujus ortu coloniae, quis ferat Cononem, Locris his originem ex Phaeacide reliquis omnibus ignotam tribuentem, et, ut vidimus, narrato honore Ajaci ab his ipſis habito ſibi ipſi contradicentem? Neque vero etiam audiendus Pauſanias, qui forte unus Epizephyrios Laconiae colonos facit [k]), etſi ut dictum, alibi eorum cum Opuntiis adfinitatem profiteretur.

II. At demus aliquid Cononi grammatico, ſecutumque famam obſcuri nominis, et undecunque hauſtam. Tamen ſi vera, tantum abeſt, ut Locrenſium cum Corinthiis per Corcyraeos nexum ſtabiliat, ut etiam rectiſſime evertat. Ipſo Conone teſte Locri a Phaeacibus oriundi, et cum his fuere cognati. At quid Phaeacibus cum adventitiis Corinthiis, novo populo, ſero admodum, ex quo praetenſa haec Locri migratio contigit, ex Iſthmo in Scheriam delato, et quidem teſte Timaeo ſexto demum poſt Troica ſaeculo [l])? Qua ergo prolepſeos licentia dici poteſt aut Phaeax rex Corcyrae, aut Locrenſes Corcyraei? Sin iſtud, permiſſum etiam nobis putabimus, Gallograecos appellare Francos, quoniam hi Gallis ſucceſſere, quorum Gallograeci fuere coloni, quo modo lepide dixit Conſtantinus Porphyrogenitus: *ὁι δε Γαλαται ἀποικοι ἐισι των Φραγγων.* (de Themat. L. I. them. 6.) Ipſe Conon paullo altius veras appellationes recte ſecundum tempora digerit. Ait, inſulam dictam Scheriam, incolas Phaeaces, *ἀυτοχθονας*, et ſic dictos ex nomine regis veteris, *ὑστερον*, continuo ſubjicit, *ἐπῳκησαν ἀυτην μοιρα Κορινθιων, και* TOTE *ὀνομα ἐις Κερκυραν μετεβαλε*, *ſerius incoluit eam pars Corinthiorum, et TVM Corcyra dici coepit.* Igitur ex quo Scheriam ingreſſi ſunt Corinthii, ceſſavit omnis Locrorum cum novis incolis nexus, Phaeacibus, per quos cognatio ſtetit, aut deletis, aut extruſis. Quin ſi fides Plutarcho, quo tempore hoſtili animo in Corcyram ingreſſi ſunt Corinthii, eam non amplius Phaeaces, ſed Eretrienſes Euboeae tenuerunt [m]). Perperam Neumannus Dyrrhachenos in exemplum

---

g) T. II. p. m. 557. h) L. XIII. p. m. 895. i) ad Lycophr. v. 1141. k) L. III. c. 3. l) Schol. Apollonii ad L. IV. v. 1216. m) Quaeſt. Graec.

vocat. At horum cauſa quam immane diſpar! Dyrrhacheni matrem agnovere Corcyram, et per hanc aviam Corinthum. Locri, ſi Cononi fides, matrem Phaeaciam, verum per hanc an et aviam Corinthum?

Ex his efficitur, hanc Cononis narrationem, ut principio dixi, non modo non probare, ſed inficiari etiam Epizephyrios Corinthi colonos. Non tamen negavero, poſſe numos ſic inſcriptos ad hos Italiae Locros pertinere, etſi de nexu hos inter, et Corinthios nihil aperte conſtet. Sed eundem etiam in Tauromenitarum numis ignoramus. Favet Epizephyriis, quod, ut recte advertit Neumannus, in numis ſimilibus, ſed aeneis, comparet monogramma ΑΓ., quod idem non raro in certis aliis eorum numis conſpicitur. Ajebam aeneis, nam argentei hujus claſſis eo carent, et recte iſtud ſecundum conjecturam meam, qua veriſimile dicebam, didrachma omnia hujus argumenti apud Syracuſas ſignata. Quare numis aeneis, qui apud ipſos Locros malleum ſubiere, potuit haec nota domeſtica imprimi, ſed ejus expertes fuere argentei, qui fuere opus officinae Syracuſanae.

Lyſimachia.

ΛΥΣΙ. *Caput Palladis, pone* AN. *et candelabrum.* ✠ *Pegaſus, et* AN. *in monogrammate.* AR. (Hunter.)

Lyſimachiam Aetoliae hunc numum refert Combius.

Naupactus.

ΝΑΥ. *Caput Palladis, pone* AN. ✠ *Pegaſus, infra* AN. AR. II. (Pellerin. Lettres p. 200.)

Dubitabam olim propter inſertum bis monogramma AN., quo veriſimilius Anactorium indicari cenſebam, tum quod in ſimillimo altero muſei Caeſarei pro ΝΑΥ. luculentum ΝΥΣ. legitur, utrum vere, quod Pellerinius volebat, Naupactus Aetoliae hac inſcriptione notetur [n]). Neque vero etiam conſtat, fuiſſe Naupactum a Corinthiis habitatam. Quare compendia ΝΑΥ. et ΝΥΣ. aliorſum videntur accipienda.

Syracuſae.

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ *typis ſolitis.* AR. II.

De hac Corinthi colonia poſt ea, quae jam dicta ſunt, nihil attinet monere. Apud Theocritum mulier Syracuſana moleſto cuipiam peregrino ſic reſpondet [o]):

Ως ἐιδῃς και τυτο, Κορινθιαι ἐιμες ἀνωθεν,
Ως και ὁ Βελλεροφων. Πελοποννασιστι λαλευμες.

Vt noveris et iſtud, Corinthiae ſumus ex vetere ſtirpe,
Aeque ac Bellerophon. Peloponneſie loquimur.

Tauromenium.

ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ. *Caput Palladis.* ✠ *Pegaſus.* AR. II. AE. II. (Torremuzza.)

Quis fuerit Tauromenio Siciliae cum Corintho nexus, ignoro. Forte peractus eſt per Syracuſanos. Quid veteres de Tauromenii ortu, et progreſſu prodiderint, in ejus moneta diſſeruimus.

n) Num. vet. p. 127. o) Id. XV. v. 91

Thyreum.

Caput Palladis. ✠ ΘΥΡ. in alio ΘΥ. *Pegaſus.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Acarnaniae urbes paſſim fuiſſe a Corinthiis frequentatas, ſatis in praecedentibus vidimus.

PATRAE.

Vrbs nobilis, et numorum dives.

Autonomi.

Epigraphe aut ΠΑΤΡΕΩΝ, aut pro hoc monogramma quod reſolvitur commode in literas ΠΑΤΡΕ., atque idem monogramma etiam, quando urbis nomen jam inſcriptum eſt, aream tamen averſae occupat.

Caput Jovis laur. ✠ ΑΓΥϹ. ΑΙϹΧΡΙΩΝΟϹ. ΠΑΤΡЄ. *in monogrammate, omnia intra coronam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Hae drachmae ſimiles ſunt iis, quas communi Achaiae nomine magno numero ſignatos ſupra diximus. Similem tam fabrica, quam literarum forma deſcripſimus etiam in moneta Aegii, ex quo apparet, utriusque aetatem convenire.

Caput Herculis laur. ✠ ΜΗΤΡΟΔΩΡΟϹ. ΜЄΝЄΚΛЄΟϹ. ΠΑΤΡЄΩΝ. *Pallas gradiens d. haſtam, ſ. clypeum, in area noctua, et dictum monogramma.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Frequentiores ſunt numi ſimiles variante tantum magiſtratu.

ΠΑΤΡЄΩΝ. *Monticulus inter duas ſpicas, omnia intra coronam hederaceam.* ✠ ΞЄΝΟΦΑΝΤΟϹ. ϹΩϹΙϹΤΡΑΤΟΥ. *Vir habitu curto ſtans d. elata - - ſ. - - in area ſolitum monogramma.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Narrat Polybius p), Patrenſium urbi imminuiſſe montem, dictum Παναχαϊκον. Nomen ipſum docet, eum toti Achaeorum conventui ſacrum fuiſſe, ut ſupra Homagyrium Jovem, et Panachaeam Cererem vidimus, quae adeo cauſa exſtitit ejus in moneta domeſtica celebrandi.

Begerus huc vocavit numos argenteos inſcriptos ΠΑΤΡΑΟΥ, quo nomine indicari Patreum Patrarum conditorem credidit q), quam ſententiam impugnatam vide in meis Numis vet. p. 221., ſuntque hi numi adhuc incertae patriae. *AR. RR. AE. R.*

Imperatorii.

Numi Graeci hujus claſſis cum capite Claudii, et inſcripti ΠΑΤΡ. vel ΠΑΤΡΩΝ a Vaillantio, aliisque juſto numero ſunt editi, et his Patris tributi; verum has literas eſſe principium vocabuli ΠΑΤΡΩΝΟΣ, hosque numos reſtituendos Nicaeae, vel Nicomediae Bithyniae, in harum urbium numis docebitur.

p) Hiſt. V. c. 30. q) Theſ. Br. T. I. p. 283.

Alium inſcriptum: ΝΕΡΩΝΙ. ΠΑΤΡΕΩΝ vide mox infra.

Coloniae numi frequentiſſimi habentur ab Auguſto coloniae parente usque ad Gordianum. Vrbs primum condita ab Eumelo, qui arandi modum a Triptolemo edoctus urbem vocavit Αροαν, nimirum επι τῃ εργασιᾳ της γης. Nomen immutavit Patreus Agenoris nepos, qui deturbatis ex hoc tractu Ionibus Aroen amplificavit, eique de ſe *Patrarum* nomen indidit. Poſt Actiacam victoriam Auguſtus copias militares, tum et vicinarum urbium incolas Patras deduxit additis coloniae juribus. Haec ex Pauſania [r]), et Strabone [s]). Euſebius in Chronico deductam coloniam definit anno III. Olympiadis CXCI. ſeu V. C. 740. Ex his indiciis Seguinus ſenſum epigraphes in his numis paſſim obviae: COL. A. A. P. aſſecutus eſt, nempe primum A. *Auguſta* a conditore Auguſto, alterum A. priorem urbis appellationem *Aroen*, P. nomen recentius *Patras* notat [t]).

Epigraphe: COL. A. A. P. quae ab Auguſto ad Claudium valuit, ſub hoc aucta eſt, et deinceps ſcribi coepit: COL. A. A. PA. PAT. PATR. PATRAE. PATRENS. In numis Neronis frequentius C. P., quos huc pertinere arguunt numi: ADVENTVS. AVGVSTI. typo triremis, et IVPPITER. LIBERATOR typo Jovis ſtantis d. aquilam tenentis, de quo mox, quae inſcriptiones et typi ſunt etiam in Neronianis vicinae Corinthi numis. Pro C. P. a *nonnullis* olim lectum G. P. et explicatum: *Graecia Peragrata* [u]), quod jam nemo credit. In numo Neronis eſt: GEN. COL. NER. PAT. typo Genii ſacrificantis, exemplo ab eadem Corintho ſumpto.

Auguſtorum inſcriptiones ſaepe ad modum monetae Romanae ſunt. Sic Auguſtus dicitur: PATER. PATRIAE. In numis Domitiani additur numerus trib. poteſtatis.

Typi illuſtriores:

IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus ſtans d. aquilam, ſ. haſtam*, Neronis. (Vaill.)

Eadem averſa exſtat etiam in Neronianis coloniae Corinthi, ad quos obſervavimus, Jovem hunc Liberatorem illatum Achaiae urbium numis ſub Nerone ſignatis, quod hic Achaiam libertate donavit. Ad idem argumentum pertinet numus:

ΝΕΡΩΝΙ. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Nero togatus ſtans in templo diſtylo d. elata.* ✠ ΝΕΡΩΝΙ. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Libertas ſtans d. pileum.* AE. II.

Sic numum reſtituendum duxi collatis exemplis tribus hactenus editis, quorum ſingula aliquam labem traxere. Ea vide apud Vaillantium [x]), Theupoli [y]), et Morellium [z]). Proponitur in antica Nero geſtu libertatem palam diſpenſantis, ac inſignis hujus cauſa beneficii in templo numinis inſtar collocatus.

r) in Achaic. s) L. VI. t) Sel. num. p. 114. u) Mem. Trev. in Apr. 1703. art. 72. x) Num. Graec. p. 17. y) pag. 848. z) Impp. T. II. p. 120.

Averſa conceſſum ipſam libertatem depraedicat. Neque adeo mirum, Patrenſes, qui inde ab Auguſto nonniſi coloniae nomine numos ſignavere, modo ab lege ordinaria diſceſſiſſe, et in communi laetitia heterogeneum hunc numum emiſiſſe, qui veteris libertatis poſtliminio reducis argumentum contineret.

* * *

DIANA. LAPHRIA. *Diana venatrix ſtans*, in numis Neronis, et Domitiani. (Vaill.)

Etſi in his coloniae hujus nomen abſit, tamen jure huc referuntur. Diana hoc nomine templum Patris habuit, in quo ſervabatur ejus ſignum, quod ademptum Aetolis Auguſtus Patrenſibus conceſſit, reipſa venatricis habitu effictum, ut narrat Pauſanias [a]). Ad ejusdem Dianae Laphriae cultum pertinet typus in numo M. Aurelii, quem exhibuit Vaillantius. Siſtit is *Mulierem cervorum bigis vectam.* Eum vir eruditus praeclare ex Pauſania explicat docente, in quodam Dianae feſto apud Patrenſes virginem ejus ſacerdotem in cervorum bigis vehi [b]).

* * *

HERCVLI. AVGVSTO. *Hercules ſtans*, in numo Neronis. (Morelli Impp.)

Erudite ad hunc numum obſervat Havercampus ex Suetonio [c]), voluiſſe Neronem etiam imitari Herculis facta. Quare eidem adclamatum quoque fuiſſe: Νερωνι τῳ Ηρακλει [d]). Vide de hoc plura in numis Neronis. Cum M. Antonius Patris ageret, arſit templum Herculis, malo iſtud omine, quod is Herculis abnepos fuit [e]).

* * *

PORTVS. FRVCTIF. P. R. C. P. *Vir ſeminudus ſtans d. gubernaculum, ſ. cornucopiae*, Neronis. (Liebe Goth. p. 420.)

Numus inſignis propter ſingularem inſcriptionem, qua Patrenſium portus, nullo, ſi Strabonem audias, merito illuſtris, *portus fructifer P. R.* appellatur. Imaginem ejus portus inſuper offert numus Commodi apud Sponium [f]).

* * *

LIBERIS. AVG. *Capita tria, quorum medium Britannici, alterum Octaviae, tertium Antoniae, infra duplex cornu copiae*, Claudii. (Vaill.)

Fuere hi tres liberi Claudii, de quibus vide numos hujus Auguſti.

* * *

XXII. *ſcriptum juxta aquilam legionariam inter duo ſigna militaria*, in numis variorum Augg. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Docent hi numi, Auguſtum veteranos legionis XXII. Patras deduxiſſe.

* * *

INDVLGENTIAE. AVG. MONETA.

a) in Achaic. b) L. VII. c. 18. c) Cap. 53. d) Dio L. LXIII. e) Plutarch. in Ant. f) Voyage T. III. p. 172.

IMPETRATA. *Caput muliebre velatum.* ✠ CAESARI. AVG. COL. A. A. P. *Auguſtus in quadrigis triumphalibus.* (Seguin Sel. num. p. 114. Vaill.)

De capite anticae Seguinus nihil pronuntiat. Vaillantius in eo certum Liviae caput videt [g]). Credam verius, eſſe caput ipſius *Indulgentiae*, perinde ac *Clementiam*, *Moderationem*, *Libertatem etc.* typo capitis muliebris, et quidem etiam plerumque velati circum Auguſti aetatem proponi videmus. Omnino iſtud perſuadet formula INDVLGENTIAE. AVG., quae votiva eſt, ut CLEMENTIAE, MODERATIONI in numis Tiberii Romanis, CONSTANTIAE. AVGVSTI in numis Antoniae.

* * *

Silenus ſtans, in numo Hadriani. (Arigoni.)

Typus obvius in coloniarum numis, de quo agemus alibi.

* * *

Magiſtratum colonia haec non inſcripſit. Cleandrum IIvirum quidem nobis ſiſtit Vaillantius in numo Neronis, ſed hic certe eſt Corinthi, ut colligi poteſt ex numis ſimilibus muſei Caeſarei, Liebei [h]), et Theupoli.

* * *

Nomen ab imperatoribus. Ab *Auguſto* conditore, ut dictum. A *Nerone* NERoniana. Patrae ſeſe Neronis honori perquam addictas profeſſae ſunt, quod praeterea docent copioſi numi adhuc ſuperſtites cum Neronis effigie, quos pleroſque collectos vide apud Morellium. Cauſa adfectus haud dubia, quod Nero Achaiam libertate donavit, de quo vide, quae diximus in moneta Corinthi coloniae.

AE. C.

PEIRA.

Obſcurae huic urbi Combius tribuendos putavit argenteos Hunterianos inſcriptos ΠΕΙΡΑ, ſed de quibus judicabimus in moneta Sinopes Paphlagoniae.

PELLENE.

Ad ſinum Corinthiacum.

Imperatorium

Caracallae edidit Haymius: (T. II. p. m. 323.)

ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ. *Diana venatrix.*

Haec epigraphe conſpirat cum ſcriptoribus Graecis, quibus haec vrbs Πελλήνη dicitur. Quod monere neceſſe fuit, nam Pellerinius Domnae numum edidit: ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ typo Palladis, eumque eidem Achaiae urbi tribuit [i]). Praeterquam quod veriſimile non eſt, Pellenenſes in numis una eademque aetate ſignatis ſic variaſſe, ut alios ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ, alios ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ inſcriberent, ad haec nulla ſit ratio, numum cum poſteriore hac epigraphe Pellene Achaicae tribuendi, cum Plinius

g) Colon. p. 52. h) pag. 419. i) Rec. III. p. 192.

Pallenen memoret in Arcadia ſitam, cum quo nomine το ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ recte componitur, animadvertit etiam ſcholiaſtes Apollonii [k]): ἡ Αχαϊκη Πελληνη δια τȢ Ε, ἡ δε ἑτερα ἡ της Αρκαδιας δια τȢ Α γραφεται Παλληνη, ut adeo numus Pellerinianus jure in Arcadiam revocandus ſit, aut, ſi malis, in Laconiam, nam Pallenes Laconiae meminit Diodorus [l]), niſi una eademque eſt urbs, finibus, ut ſaepe factum, confuſis. At miſere peccat idem ſcholiaſta, dum continuo addit: Αχαϊς δε μερος της Θεσσαλιας, ἡς ἡ Πελληνη, *Achais vero pars eſt Theſſaliae, in qua ſita Pellene.* Vrbs haec Theſſalica non *Pellene*, ſed *Pelinna* vocabatur teſtibus etiam numis. Enimvero Apollonius ipſe hoc loco non aliam Pellenen, quam hanc ipſam Achaicam intelligit.

AE. RRR.

PHLIVS.

Phliuntis nomine duae fuere in Peloponneſo urbes, illuſtrior una Achaiae, tenuior altera Argolidis. Ad priorem adeo pertinere numos, quos citabo, veriſimile.

Imperatorii.

In familia Severi, quos vide apud Vaillantium, Theupoli, Pellerinium. (Rec. III. p. 197.)

Epigraphe: ΦΛΙΑCΙΩΝ. Erraſſe ſe aliquando putabat Cicero, cum deceptus analogia nominum ΟπȢς, ΣιπȢς, a quibus flectitur Οπȣντιοι, Σιπȣντιοι, ipſe a ΦλιȢς flecteret Φλιȣντιοι, pro Φλιασιοι, ut fatetur ipſe [m]). Et vero a veteribus conſtanter ſcribitur Φλιασιος. Tamen Stephanus Ciceronem abſolvit, qui alterum quoque gentile Φλιȣντιος valuiſſe docet.

Typus in Pelleriniano: *Aeſculapius imberbis ſtans.* Narrat Pauſanias [n]), ſtetiſſe apud Phliaſios Aeſculapii imberbis ſignum. Si ergo in hoc numo hic deus revera praeter morem imberbis eſt, neque Pellerinium, ut talem videret, occupavit oratio Pauſaniae, ambiguum non eſt, numum hunc, atque etiam alios cum alio argumento, huic Achaiae Phliunti deberi.

AE. RRR.

RHYPAE.

Straboni Ρυπες, Stephano Ρυπαι, Pauſaniae Ρυπων τα ἐρειπια.

Autonomi.

Caput virile laureatum incertum. ✠ ΡΥΨ. *Clava, pharetra, arcus intra coronam.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 31.)

Caput Jovis, in area lunula et Θ. ✠. ΡΥΨ. *Aquila fulmini inſiſtens, in area lunula.* AE. III. (Pembrock, et in meis Num. vet. p. 129.)

Numos hos huc pertinere dubium non eſt, cum ejus gentile Stephano ſit Ρυψ. Non exſtare imperatorios, nequaquam mirum, cum ejus incolas ab Auguſto Patras traductos ſcripſerit Pauſanias [o]).

---

k) ad L. I. v. 177. l) L. XV. c. 67. m) ad Attic. L. VI. ep. 2. n) L. II. p. 141. o) Achaic. p. 569.

Huc etiam Combius refert Hunteria-um:

ΓΡΟΣΣΟΣ. *Caput Iovis.* ✠ ΡΤ. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. cornucopiae.* AE. III.

Verum hic forte tutius Rubaſtinis Apuliae tribuetur, quos vide.

AE. RR.

S I C Y O N.

Vrbs vetuſtate, et antiqua artium gloria inſignis famae.

Autonomi.

ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. etc.

Hunc numum ſupra in moneta foederis Achaici deſcriptum vide.

* * *

Haymius huc vocandos putavit numos inſcriptos: ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, ſed quos eſſe alterius Demetriadis, in Demetriade Theſſaliae monui.

* * *

Alii hactenus urbis hujus autonomi editi non ſunt, ut adeo is, quem priore loco deſcripſi, isque tantum foederis Achaici, totam illuſtris hujus urbis monetam conſtitueret. Haud ita pridem patronos eſt antiquarios nacta, ac primum quidem ego certum quoddam drachmarum genus huc vocavi, ſic tamen, ut Sicyonem inter et Siphnum penderem animi; nuper vero abbas Seſtinus rem Sicyonis numismaticam amplis acceſſionibus auxit, oblato numorum omnium, quos huc pertinere exiſtimavit, adcurato catalogo p). Operae pretium, univerſam hanc cauſam in examen vocare, ut pateat denique, qui numi quadam veri-ſpecie huc vocari poſſint, quibus negandum civitatis jus. Ab illis ordiamur.

Columba volans, per aream variantes literae, et minuta ſigilla. ✠ *In medio* Σ *magnum, ſcripto circum magiſtratus nomine, v. g.* ΑΛΕΞΙΩΝ, ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ, ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, *etc. omnia intra quadratum.* AR. III. (Pellerin, Hunter, Muſ. Caeſ. etc.)

Primus fuit Begerus, qui numum ſimilem Maleam Laconiae adegit, reliquis deinde omnibus ejus oraculum ſequentibus. Illud ſtatuendi Begero anſam dedit numus ſic inſcriptus: (Theſ. Br. T. I. p. 439.)

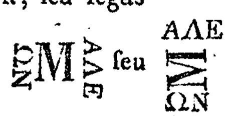
ΩΝ M ΑΛΕ

Iungendo igitur M. magnum cum reliqua epigraphe ΑΛΕΩΝ, en tibi luculentum *Malea*, vel *Malenſium* vocabulum. Verum ſunt multa, quae ab hac me ſententia avertunt. I. Sicut in praeſente numo penes M legitur ΑΛΕΩΝ, ſic in aliis juxta legitur ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, vel ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ etc. Nemo certe cenſebit, cum his quoque nominibus, quae ſunt certa magiſtratuum, jugendum M. Si ergo in his nullus eſt, neque eſſe poteſt τȣ M cum reliqua ſcriptura nexus, cur is in numo priore exigitur, et an

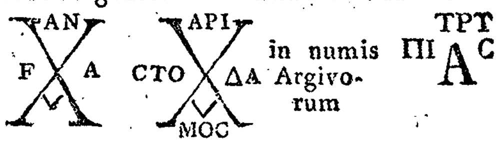
p) Lettere p. 148.

non τo ΑΛΕΩΝ perinde eſſe poteſt magiſtratus nomen, atque ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ etc.? Offendit ad ſimilem ſcopulum Harduinus, qui cum literas ΜΕ, nempe Meſſeniae ἀϱχαιsσαις cum magiſtratu ΔΙΩΝ conjungeret, inde *Medion* Aetoliae parturivit. II. Malea promontorium tantum fuit naufragiis infame, cui adſitutum fuiſſe oppidum, nullus omnino veterum dixit, ne Pauſanias quidem, qui pagos Laconiae ſingulos liberaliter deſcripſit, et quamvis habeamus monticolarum numos, quorum oppida reticuere ſcriptores, ut ſupra in *Othrye Theſſaliae* vidimus, tamen ſi hi numi eſſent oppidi Maleae impoſiti, neceſſe eſt, non ignobile illud fuiſſe, quod tanto numero numos, et quidem argenteos feriiſſet. III. Rara eſt in Laconum rep. moneta argentea, et rara eſſe debuit, quia lege vetita, neque dempta Lacedaemone, cujus quoque argentei admodum rari, alterius urbis Laconicae monetam *habemus* argenteam; an ergo veriſimile, Maleam, oppidum, ſi tamen exſtitit, ſane obſcurum a communi hac lege exemptum?

Propoſitis his adverſus receptam hactenus opinionem dubiis aliam lubet proponere; quam opportunis argumentis ſtabilire adnitar. Numi hi, prout vertas, aeque offerunt Σ ac M, ac propterea perinde eſt, ſeu legas

Quod ſi conferamus numos argenteos aliarum Peloponneſi regionum, quarum pleraequae numis ſuis literam nominis ſui ἀϱχαισσην, eamque majore forma inſcripſere, videbimus in iis, reliquam ſcripturam majori huic literae adſtitutam eſſe horizontalem, non in perpendiculum vergentem. Sic in numis Achaeorum:

Ex quo pronum eſt inferre, numos, de quibus agimus, ſitum exigere, ut ſit Σ, non M, atque adeo tribuendos urbi a Σ incipienti. Non in ſolis his numis peccatum ab antiquariis ſuſpicor. Numus Pellerinii, quem is ſic proponit, M *intra coronam*, eumque propterea Mileto tribuit q), videtur vertendus ſic, ut ſit Σ, ac tribuendus Siphno, quod ſimiles alii hujus inſulae numi perſuadent.

Etſi litera Σ, et typus avis volantis videantur in inſulam Siphnum, vel Seriphum invitare, tamen cum videamus, elementum iſtud totam numi averſam occupare, qui fuit mos Peloponneſo proprius, non patior me ab hac peninſula dimoveri, ac tum nullam aliam urbem prae Sicyone mallem. Nam primum credibile non eſt, urbem tam nobilem, et omnibus copiis abundantem non habuiſſe propriam monetam tum, cum ſui adhuc juris eſſet; vidimus autem ſupra, nullum hactenus repertum ejus numum, praeter unius generis aeneos, ſed qui non tam ad urbem, quam foe-

q) Rec. II. p. 77.

dus Achaicum pertinent, quod temporarium tantum fuit. Sunt vero numi praeſentes tam metallo, quam pondere et fabrica ſimillimi iis, qui in Achaia cuſi fuere, cujus pars fuit Sicyon cum agro. Cum igitur in his expreſſum ſit Σ urbis litera princeps, nulli alteri urbi prae Sicyone opportunius poterunt adcommodari. Ad haec narrat Xenophon [r]), Sicyonios conſueviſſe clypeis ſuis inſcribere literam Σ. Ergo quo charactere uſi ſunt ad ſuos in praeliorum tumultu diſcernendos, eodem etiam videntur fuiſſe uſi ad diſcriminandam monetam ſuam ab alia aliorum Peloponneſi populorum. Haec ſi eruditis probabuntur, nobiliſſimae Sicyoni ſuos vindicavimus numos usque in hunc diem patrio ſolo extorres.

Haec ante annos minimum XII. ſcripſeram, neque dubitaveram, hanc inveterati erroris ſuſpicionem in vulgato a me catalogo muſei Caeſarei obiter indicare [s]), cum me cl. Neumannus ſerius Sicyone in Siphnum abſtraxit. Etenim cum in numo aeneo Hunteriano, quem non dubitabat eſſe Siphni inſulae, legeret magiſtratum ΑΛΕΞΙΩΝ, atque idem legatur in ſimilibus argenteis, de quibus nunc agimus, jure putabat hos quoque Siphno reſtituendos [t]). Quod quidem argumentum ſatis mihi validum viſum, ut ego quoque ad hanc inſulam animum adverterem, quod et ſerius ipſe profeſſus ſum [u]).

Poſtremo cl. Seſtinus collaudato Neumanni, meoque judicio, quod a Malea hos numos avertimus, acriter contendit, nihil Siphno in eos eſſe juris, omnes ſibi Sicyonem vindicare. Super argumenta pleraque, quorum cauſa ſupra praeferendam Sicyonem dixi, commemorat etiam, certis ſibi indiciis conſtare, iſtud monetae argenteae genus non reperiri, niſi in vicinia veteris Sicyonis, quae hodie *Baſilica* dicitur. Validum ſane in dubiis numismaticis argumentum. Rationem Neumanni ab inſcripto magiſtratu ΑΛΕΞΙΩΝ petitam elevat ſtatuendo, hunc quoque aeneum Hunterianum eſſe Sicyonis, ſuamque adeo potius cauſam confirmari; etenim ſi hic Sicyonem patriam habet, etiam argentei eodem magiſtratu notati ad eandem erunt urbem vocandi.

Quod meum ſit in univerſa hac cauſa judicium, paucis expediam. Nullus jam dubito, quod pridem conjeceram, omnes hos argenteos majore Σ notatos Sicyonem revocandos. Praeter argumenta, quae attuli, eaque, ut reor, omnino ſolida, etiam locus, in quo eos reperiri teſtatur Seſtinus, magnum adfert momentum. Atque haec omnia ſimul ſumpta tam mihi videntur valida, ut argumentum a vocabulo ΑΛΕΞΙΩΝ captum, quod Neumanni fortiſſimum eſt, omnem videatur amittere auctoritatem. Etenim ſi aenei hi numi ex Seſtini ſententia ſunt Sicyonis, Siphnus

r) Hiſt. L. IV. p. m. 523. s) P. I. p. 121. t) Num. pop. P. II. p. 221. u) Sylloge I. p. 30.

omne in hos numos jus amiſit. Quod ſi permittamus etiam in Siphni eum moneta cenſendum, non video, cur non etiam Sicyon magiſtratum habere potuerit, cui nomen eſſet ΑΛΕΞΙΩΝ. Denique haec ſcribenti occurrit pro Sicyone argumentum alterum a dialecto petitum. Video enim, magiſtratuum in his argenteis nomina ſcripta eſſe Dorice, ut: ΑΝ-ΔΡΩΝΙΔΑΣ, - - ΑΤΠΑΔΑΣ etc. Sicyonios, quia Achaei, fuiſſe Dores, conſtat, verum hactenus neque ex ſcriptoribus, neque monumentis aliis conſtat, Siphnios ex Dorum fuiſſe proſapia.

Ex iisdem cauſis Sicyonis erit numus ſequens:

Columba volans. ✠ *Σ intra quadratum.* AR. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc olim edidi, ſed, ut dixi, Siphno tum tribuendum putavi [x]). Eſt ergo Sicyonis noſtrae, idque habet meriti, quod numos hujus argumenti hactenus cognitos antiquitate praeſtat.

* * *

Hactenus cum mihi cum cl. Seſtini dictatis convenerit, non mihi idem cum reliquis ejus praeceptis judicium. Etenim huc numos adigit, quos ſibi Siphnii vindicant jure, quam qui optimo, atque item alios, de quibus dubitari adhuc poteſt, utrum Sicyoni prae Siphno potiora ſint jura. Sed haec opportunius in Siphni moneta diſputabuntur.

AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Inſcripti ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ cuſi ſub Domitiano, et per Severi imperium. Eos hactenus cognitos ex Vaillantio aliisque collegit et deſcripſit cl. Seſtinus.

Typi plerumque ſunt variorum numinum, *Bacchi, Apollinis Actii, Aeſculapii, Palladis, Sarapidis, Cupidinis, qui alatus ſtat, d. facem inverſam tenens, ſ. brachio caput ſuſtentans etc.*

* * *

Goltzius in Theſauro ſuo, opere, ſi quod aliud, exiguae fidei, Tiberii numum edidit: ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕ-ΡΑΣ. ΚΑΙ. ΑΣΤΛΟΤ, cujus fidem elevavit Harduinus [y]), ſed defendit Paciaudus [z]). Verum meminiſſe oportet, vix unam alteramve Europae urbem ſeſe in numis ſcripſiſſe Ιεϱαν, nullam Ασυλον. Cum tamen teſtetur Paciaudus, ſimilem ſibi omnino numum alias conſpectum, ejus ſane viri teſtimonium continuo non repudiabimus, propter tamen rei inſolentiam novo is examini eſſet ſubjiciendus, praecipue cum per totum eum tractum non conſtet ex adcuratis catalogis Tiberio dedicatum numum.

AE. RR.

ELIS.

Habuiſſe Eleos propriam univerſae genti monetam, niſi ea ad urbem ejusdem nominis pertinuit, teſtantur numi certi imperatorii. Vtrum exſtent ejus regionis

x) Sylloge I. p. 30. y) Num. urb. illuſtr. z) Mon. Pelop. p. 160.

autonomi, continuo inquiretur. Ceterum nequaquam mirum, paucos exſtare numos certos oppidorum in Elide ſitorum, quando ex Polybio conſtat, Eleos ex vetere ſuo inſtituto non facile in civitates coiviſſe, ſed ruri ſuo fere adfixos vitam agreſtem et paſtoritiam praehabuiſſe, contentos opibus, quas culti adſidue agri obtulere a).

Autonomi.

Aeneum III. formae, in quo hinc *Caput bovis*, illinc H. *nullo alio typo* viſitur, Khellius huc vocandum cenſuit b). Conjecturam firmat mos in Peloponneſi populis receptus, quo nomen ſuum una alterave ſolum litera eos notaſſe conſtat. Iſtud ſi verum, tanto magis huc ducendus erit aeneus item III. formae, in quo hinc *Caput Iovis*, illinc idem H *intra coronam*, quem Pellerinius nulla certa ratione Heracleae Bithyniae tribuit c). Jovis Olympii in Elide cultus notiſſimus, cujus item caput in certo Eleorum numo Severi cernitur, averſam vero juvat numus Hadriani editus a Patino ex Theſauro Mauroceno d), in quo plenum ΗΛΕΙΩΝ intra coronam, quo numo praeeunte etiam alter Antonini Pii muſei Caeſarei, in quo item ſolum H intra coronam, eandem Elidem videtur reſpicere. Corona facile ludos Olympios in his numis notat.

Autonomum cum pleniore epigraphe edidit Pellerinius e): *Caput Cereris velatum, et ſpicis coronatum.* ✕ ЄΛЄΙΔΙΩΝ. *Lyra.* AE. III. Hunc Elidi tribui poſſe timide conjectat; nam etſi prima Elidis litera ſoleat eſſe H, poterat tamen numus ſignari tum, cum id elementum nondum fuit ab Eleis receptum; deinde teſte Stephano Elidis gentile etiam fuit Ηλιδειος. Sed enim numus tam remoti aevi non videtur eſſe, ut τω H locus eſſe nondum potuerit, ut revera utrumque Є ſinuatum recentius opus arguit; ſin operis vetuſtioris, tum veriſimiliter neque Ω adhuc fuiſſet inductum, et legeremus ſcriptum ΕΛΕΙΔΙΟΝ. Dein conſtat, ſecundam ſyllabam in Ηλιδος ſemper corripi; quare hoc loco diphthongus ΕΙ ſtare nequit, ſecundum quam legem et a Stephano ſcribitur Ηλιδειος, non Ηλειδιος. His motus rationibus coepi dubitare de numi lectione, et cum in muſeis Italicis numos cetera ſimillimos reperiſſem, ſed inſcriptos ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ, olim ſuſpicabar, eandem epigraphen in numo Pelleriniano contineri f). Graviter iſtud judicium tulit Pellerinius, et in poſtremo ſuo opere lectionem ſuam confirmavit, teſtatus iterum, numum ſuum eſſe integerrimum g). Quod ſi revera ita habet, videant eruditi, an tamen Elidi tribui poſſit hic numus ſpectata inſolente regionis inſcriptione.

Inter haec exſtitit vir quidam eruditus, qui monetae Eleae inopiam illuſtriorum numorum acceſſione poſſe levari exiſtimavit. In volumine I. prae-

a) Hiſt. IV. c. 73. b) Adpendic. I. p. 33. c) Rec. II. p. 23. d) Pag. 56.
e) Suppl. I. p. 23. f) Num. vet. p. 129. g) Addit. p. 28.

ſentis operis pag. 90 vulgavi numos inſcriptos FA., vel plenius ΓΑΛΕΙΩΝ, quos hactenus omnes fere artis noſtrae magiſtri Faleriae Etruriae urbi, aut Faliſcis, in quibus ea ſita fuit, inde a Goltzio tribuendos putavere. Atque horum ego ſententiam in hunc diem ſecutus ſum, non quod plane ignorarem difficultates, quae ei videntur adverſari, ſed partim, quod typi in his numis obvii ex Faliſcorum hiſtoria commode poſſunt explicari, partim quod hactenus ii, qui aliam iis patriam adſignavere, nihil idoneum attulerunt, quod ad adſenſum permoveret. Prodiit nuper Londini opus inſcriptum: *An analytical Eſſay on the Greek Alphabet*, in quo ejus auctor *Richardus Payne* adſerit, numos cum epigraphe FA., vel ΓΑΛΕΙΩΝ nequaquam Faliſcis, ſed Eleis Peloponneſi tribuendos eſſe. Quibus vir eruditus argumentis uſus fuerit, equidem ignoro; nam ex ea lucubratione, quam videre hucusque non licuit, aliud mihi non conſtat, niſi quantum ex Indiciis literariis Gottingenſibus anni 1792 pag. 1962 intellexi. Digna res viſa, in quam inquirerem, quod cum agerem, duplex mihi examen vidi eſſe propoſitum, I. utrum epigraphe ΓΑΛΕΙΩΝ poſſit Faliſcos indicare, II. ſin minus, ad quam veriſimilius urbem numi ſic inſcripti ſint revocandi, quae nunc dubia, quam breviter potero, expedire conabor.

In enucleando dubio priore quaeritur cumprimis, fueritne elementum F vetuſtiſſimo Graecorum aevo ſic adhibitum, ut aequivaleret elemento Φ ſerius reperto, quo modo ſerius ſcriptum Ω pro OO, H pro EE, Ξ pro ΚΣ, Ψ pro ΠΣ, Θ pro TH. Si quid valet analogia, vix videatur poſſe dubitari. Certum eſt, Latinorum alphabetum aliud non eſſe, quam vetuſtiſſimum Graecum, ſervatumque ab illis literarum ordinem, quem hoc praeſcripſit. Ergo character F Latinorum idem fuit cum illo, qui in Graecorum alphabeto ſexto loco ſtetit. Fuit Latinorum F ejus naturae, ut Graeci omnis aevi, ex quo vocabula eorum propria Graece ſcribere coeperunt, illud ſcripto Φ compenſarent. Sic ſtante adhuc rep. Macedones *Fulcinium*, hominem Romanum, in numis ſcripſere ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΝ, cujus ſubinde exempla alia ſunt innumera. E converſo Graecorum φερω fuit Latinorum *fero*, φυγη *fuga* etc. quin et literae F non raro uſus fuit in iis quoque vocabulis, quae ex lege ordinaria aſpiratam PH, quae eadem eſt cum Φ Graecorum, poſtulabant. In numis Conſtantii II. eſt TRIVMFATOR pro TRIVMPHATOR, in numis Phocae FOCAS, pro quo Graeci Φωκας, in numis Nicephori II. NICHFOR. dictus Graecis Νικηφορος, etſi Latine quoque *Phocas* et *Nicephorus* recte ſcriberetur. Ergo cum viderem, elementum F, quia captum ex alphabeto Graeco, non modo Graecae eſſe proſapiae, ſed etiam ejusdem cum Φ potentiae, non dubitabam, factum nonnunquam, ut in Graecis pro Φ antique ſcriberetur F, quemadmodum antique pro *Kappa* poſitum fuit *Koph*, et in numis pro ΚΡΟΤΩΝ ſcriptum legitur ϘΡΟΤΟΝ; et quemadmodum Graeci antiquato *Koph* in ſolo *Kappa* acquievere, ſic et antiquato F ſolo deinceps Φ fuiſſe contentos ve-

riſimile eſt viſum. Noveram, poſſe mihi objici Quinctilianum, qui Ciceronem ipſum auctorem citat, (Inſt. L. I. c. 4.) adſerentem, teſtem quempiam Graecum ne primam quidem literam, quae eſt in vocabulo *Fundanius*, enunciare potuiſſe. At novi etiam, inter Φ Graecorum, et F Latinorum exiguum fuiſſe ſpectata pronunciatione diſcrimen. Ait Priſcianus [h]): *F Aeolicum digamma, quod apud antiquiſſimos Latinorum eandem vim, quam apud Aeoles habuit Φ, eum autem PROPE ſonum, quem nunc habet F, ſignificabat P cum aſpiratione, ſic ut etiam apud veteres Graecos pro Φ, P et H. Vnde nunc quoque in Graecis nominibus antiquam ſcripturam ſervamus pro Φ, P et H ponentes, ut: ORPHEVS, PHAETHON.* In quo conſtiterit ea differentia a Priſciano vocabulo PROPE indicata, idem explicat alibi [i]): *Hoc tamen ſcire debemus, quod non tam fixis labris eſt pronuncianda F, quomodo Φ, atque hoc ſolum intereſt inter F et Φ.* Et infra: (Pag. 549.) *Eſt aliqua in pronunciatione ejus literae differentia F cum ſono PH, ut oſtendit ipſius palati pulſus, linguae, labrorum.* Lege etiam Quinctilianum utriusque literae ſonum diſcriminantem [k]). Ex quo arguo, ſoni diſcrimen, atque iſtud perexiguum, nequaquam obſtare, quo minus credi poſſit, Latinorum F perinde ac quaſcunque alias literas ex vetuſtiſſimo Graecorum alphabeto depromptum fuiſſe. Idem ſuadere mihi videbatur eadem litera, quia ſexto loco poſita, et a Phoeniciis haud dubie invecta, ſed quod argumentum latius exponam volumine IV. in tractatu de notis chronologicis. Atque hanc ego doctrinam manifeſto exemplo ſcripti FΑΛΕΙΩΝ pro ΦΑΛΕΙΩΝ, tum et FA. in drachmis Achaeorum, FΑΣΤ. ΕΤFΑΡΑ in argenteis Boeotorum, ΕΣΤFΕΔΙΙΥΣ in numis Aſpendi plane confirmatam conjeci, in quibus nimirum ἀρχαϊκῶς F pro Φ poſitum eſſet, neque eam loco moveri poſſe, niſi quis numis FΑΛΕΙΩΝ certiorem aliam patriam prae Faliſcis poſſit adſignare. Atque etſi veteres artis grammaticae magiſtri in eo conſpirent omnes, in primaevo Graecorum alphabeto non exſtitiſſe elementum F, ſed pro hoc uſurpatum Π addita aſpiratione H, antequam litera Φ recepta eſſet, ac praeterea etſi in vetuſtiſſimis quibusque marmoribus, quotieſcunque Φ exarandum fuit, nunquam pro hoc reperiſſem ſcriptum F, ſed ſemper aut Φ antiquae formae, aut dictum ΠΗ, tamen tanti mihi ponderis viſa ſunt publica haec numorum monumenta, ut non dubitarem, eorum oracula quibuscunque grammaticorum praeceptis anteferre, neque deſperarem, marmora aliquando Graeca in lucem proditura, quae ſcripto F pro Φ ſententiam meam confirmarent.

At enim univerſa haec lis unius verbi FΑΛΕΙΩΝ ergo ſuſcepta, fueritne olim F in Graecorum alphabeto, et quam alio loco curatius diſceptabo, in cauſa

h) Ap. Putſch p. 542. i) Ibid. p. 543. k) Inſt. L. XII. c. 10.

praeſente ſuapte ceſſat, ex quo certiorem ejus vocabuli explicandi modum reperi, ſecutus nempe judicium Richardi Payne, numos FAΛΕΙΩΝ Elidi tribuentis, in cujus ego meritum cum inquirerem, facile perſpexi, nihil illo eſſe verius, nihil praeſtantius. Enim vero ſingamus, pro FAΛΕΙΩΝ in his numis ſcriptum eſſe ΑΛΕΙΩΝ, nemo dubitaverit, quin continuo patriam iis Elidem adſignet. Nimirum Elidis gentile eſt Ἠλειος, quod non modo ſtatuunt ſcriptores, ſed et numi hujus gentis imperatorii inſcripti ΗΛΕΙΩΝ. A pro H nemo mirabitur, qui novit, dialectum Doricam per Peloponneſum valuiſſe. Ait Stephanus [1]: *ἀφ' ὁ Ἀλειος ὁ Ζεὺς, a quo (nempe ab Ἠλειος) eſt Iupiter Aleus*, id eſt, ſecundum dialectum communem *Eleus* *) Vnum igitur ſupereſt F praeſixum, ſed et iſtud explicatus plani, facilisque. Eſt enim digamma Aeolicum, frequentes teſtibus grammaticis, et marmoribus magis vetuſtis poſitum aut ante verbum a vocali incipiens, aut inter duas vocales, cujusmodi ſunt in inſcriptionibus Graecis perantiquis FOIKIAN, AFVTO pro OIKIAN, ATTO, tum in numis Axi Cretae FAΞΙΩΝ, atque ſecundum hanc legem explicanda ſunt vocabula ſupra memorata FA. FAΣΤ. ΕΤFAPA. Sed de hujus digamma Aeolici natura, et uſu plura diſſeremus volumine IV. in tractatu de notis chronologicis. Addita vero Aeolica hac nota hi populi nonnunquam induſere archaismo, quo modo Athenienſes in numis ſuis ſcripſiſſe ΑΘΕ. pro ΑΘΗ. diximus etiam tum, cum literam H jam recepere. Ad typos horum numorum quod attinet, ex iis quoque Elidem facile agnoſcas. Typus potior eſt Iuppiter, aut quae ad eum pertinent, aquila, et fulmen. At cui ignotus Iuppiter Olympius ſummae per Elidem religionis? Ergo etiam jure illi in numis aliis ſociata Iuno ſoror, et conjux. Iuppiter et aquila ſaepe ſunt etiam in imperatoriis, qui certe ſunt Elidis. In autonomo aeneo eſt FAΛΕΙΩΝ intra coronam; eadem averſa eſt in numo Hadriani, niſi quod omiſſis archaismis legitur ΗΛΕΙΩΝ; hac enim jam aetate urbes Graecae omiſſis dialectis communem ſcribendi modum ſunt ſecutae. Sic in vetuſtioribus Meli inſulae numis eſt ΜΑΛΙΩΝ, in poſterioribus ΜΗΛΙΩΝ.

Ex his, quae diſputavimus, ſequitur I. Si hi numi etiam propterea Elidi ſunt tribuendi, quia inſcriptum gentile Eleos rite enunciat, tanto magis arcendi erunt a Faliſcis, qui a nemine dicti fuere Φαλειοί, ſemper Φαλισκοι. Quae quidem cauſa me pridem a Faliſcis reddidit alienum, ſed quia melius quid non occurrit, ſecutus ſum ſententiam plurium, II. Si in his numis F poſitum eſſet pro Φ, mirum ſane foret, non occurrere ſaltem

1) In Ἠλις.

*) Iſtud cum ſuapte clarum ſit, mirabimur ſane, Berkelium Stephani editorem hoc loco pro Ἀλειος repoſuiſſe Ἠλειος, atque iſtud tanto magis, quod ipſe adſerit, in Ἀλειος codices omnes conſpirare. Thomas Pinedo alter Stephani editor ſive cautior, ſive eruditior, locum intactum reliquit.

interdum in numis Pherarum, Pharſali, Phocidis, quorum multos habemus perantiquos, ſcriptum FERAION, FARΣ., FOKI. etc. Quae etiam cauſa fuerit, cur jam olim eruditi a Faliſcis averterint animum, et ad Aeolicum digamma converſi urbem ab A incipientem reſpexerint. Hos inter Havercampus Αλεαν vel Αλειαν, Arcadiae, et Theſſaliae oppida praehabuit m), cujus deinde judicium amplexus eſt cl. Dutens n). Si numos hos reſtituimus Elidi, nulla amplius ſupererit ratio inquirendi in cauſam, cur nobilis hujus provinciae, ſuique olim ſemper juris, nulli ſuperent numi ante Romanorum tempora ſignati. Vtinam eadem fortuna aliquando adfulgeret nobiliſſimae Corintho, cujus hactenus monetam veterem, antequam in coloniam abiret, incaſſum quaeſivimus. IV. Elidi quoque eximie favet indicium abbatis Seſtini teſtantis o), numos ſimiles ex Peloponneſi vicinia ſibi fuiſſe adlatos. Ipſe etiam expertus non ſum, hujus argumenti numos in muſeis Italicis magis abundare, quod evenire neceſſe foret, ſi eſſent Faliſcorum Etruriae; neque etiam memini, cum ex Italia numorum ſupplementa nactus ſum, numum in horum conſortio ſimilem ſe mihi unquam obtuliſſe.

Imperatorii.

Sunt Hadriani, Aurelii, Severi, Caracallae, alium Gallieni adjecit Arigonius.

Epigraphe in omnibus ΗΛΕΙΩΝ. In citato ſupra Antonini numo ſolum eſt H, ſi modo certo huc pertinet.

Typus ſolitus eſt: *Sola epigraphe intra coronam*, vel: *aquila intra coronam*, vel: *caput Iovis Olympii.* Illuſtrior alius:

Vir nudus undis inſidens d. coronam, ſ. arundinem, pro pedibus urna prominente palmae ramo, in numo Hadriani. (Mus. Caes.)

Hujus praeco Froelichius p) dum illum Elidi urbi tribueret, figuram jacentem Peneum fluvium dixit, qui eam permeabat; verum cum adſtituta ludorum urna, et corona victoriae praemium, quam fluvius decumbens oſtentat, manifeſto ad certamen Olympicum ſint referendae, illud vero non ad ipſam urbem Elidem, ſed ad Olympiam juxta Alpheum fluvium perageretur, mallem fluvium in numo propoſitum dicere Alpheum, ex qua item cauſa tutius eſt ſtatuere, numos inſcriptos ΗΛΕΙΩΝ eſſe monetam regionis univerſae, non urbis cognominis.

In numo Gallieni, quem Arigonius edidit, videtur Satyrus ſedens adſtituta avi, in cujus inſolentis typi explicatum inquirere operae pretium foret, ſi ectypis Arigonianis ſatis fidi poſſet.

AE. RR.

ALESII.

Memorati Stephano. Numum Hadriani his permiſit Vaillantius inſcriptum ΑΛΗϹЄΙΤΩΝ, ſed jure Pellerinius hanc

m) Diſſ. de lit. Graec. p. 275. n) Explic. de quelq. med. p. 187. o) Lettere T. II. p. 10. p) IV. Tent. p. 180.

lectionem in dubium vocat, cum numus vitiatus ſit, (Mel. II. p. 69.) et conjectat alibi, (Rec. III. p. 208.) legendum fors eſſe ΑΜΑCΕΙΤΩΝ.

CHELONATES.

Promontorium cum urbe cognomine ab Harduino adſicta, de cujus numo vide ſupra in Peloponneſo in genere.

EVRIDICIVM.

Exſtant *autonomi:*

Caput muliebre velatum. ✠ ΕΤΡΤΔΙΚΕΩΝ. *Tripus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock.)

Cum ratio alia magis idonea non ſuppetat, geographorum veterum nemine urbis Eurydicii mentionem faciente, Pellerinius eos interea luco Elidis *Eurydice* dicto tribuit, cujus meminit Strabo q). At vero, ut jam advertit Pellerinius ipſe, in MSS. Strabonis eſt Ἐυρικίδιον, ſed quod nomen ex ſola Xylandri correctione evaſit Ἐυρυδίκιον. Quid quod Pauſanias in principio Eliacorum r) mulierem prodat vocatam Εὐρυκύδαν, a qua veriſimile eſt luco huic Straboniano nomen inditum, ſed hoc nomen rurſum a nomine in numo ſignato aberrat. Nihil igitur certi hactenus ſtatui poteſt.

OLYMPIA.

A ludis Olympiis ſpectata. Nonnius s), et Begerus t) huic impertivere numos argenteos, in quorum antica: *Caput Palladis,* in ✠ *Noctua, adſcripto in aliis* ΟΛΤΜΠΙΑΣ, *in aliis* ΟΛΤΜΠΙΣ. Verum hos Tarento vindicandos ex ſimilibus aliis, qui praeterea TAP. additum habent, docui alibi u), et ſupra in Tarento. Alius ibidem cum inſcripto ΟΛΤΜ. et Pane ſedente eſt Arcadum, ut dicetur.

PHEA.

Autonomum ΦΕΑ typo arietis minus integrum Pellerinius huc timide vocat.

PYLVS.

ΠΤΛΙΩΝ. *Bos gradiens, infra delphinus.* ✠ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Goltz. Graecia tab. X.)

Alius, ſed pro ΠΤΛΙΩΝ *ſcriptum* ⋎ΠΤ. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin. Rec. I. tab. XVIII.)

Caput muliebre. ✠ ΠΤΛΙΩΝ. *Bos gradiens, ſuperne ramus.* AR. III. (Goltz. l. c.)

Caput muliebre. ✠ ΠΤΛ. *Caper ſtans.* AE. III. (Hunter.)

Soli Goltziani plenum ΠΤΛΙΩΝ inſcripſere, verum juſtus metus, ne, quod alias ſaepe ab erudito hoc viro factum, reliquas literas de ſuo ingenio adjecerit. Certa ergo argenteae hujus monetae epigraphe eſt ⋎ΠΤ. litera priore ſingulari modo formata, atque, ſi lubeat Goltzii teſtimonium negligere, neceſſe non eſt eam Pylo tribuere, ſed alicui ex urbibus a binis his literis incipientibus, quae-

q) L. VIII. p. m. 532. r) Pag. 375. s) Goltz. T. III. p. 45. t) Th. Br. T. I p. 432. u) Num. vet. p. 35.

cunque ea ſit. Neque eam Pellerinius Pyli ſignatam dixiſſet, niſi ſequendam Goltzii auctoritatem putaſſet. Tamen etſi certi eſſemus, literis ΠΤ. intelligendam Pylum, tamen nondum conſtaret, quae ex pluribus hoc nomine oppidis illam ſibi vindicet. Fuere Pyli tres in Peloponneſo, una in Elide propria, altera in Triphylia, quae fuit Elidis pars, tertia in Meſſenia, quam vide. Dubium etiam, cui ex his tribus permittendus poſtremus inſcriptus ΠΤΛ.
AR. RRR. AE. RRRR.

CEPHALLENIA.

Inſula juxta Elidem. Ejus incolas in numis ſignaſſe equum, tradit Pollux x), ſed certus cum hoc typo repertus nondum eſt. Id quidem Pollucis teſtimonium movit Liebeum, ut numum aeneum, in quo: *Caput Iovis.* ✕ *Equus, ſupra* KE., *infra* TEP, huic inſulae largiretur indicatae literis KE y). Verum in aliis ſimilibus, quorum plures edidit Pellerinius z), pro KE. legitur A. IA. KA., quae ſunt certae notae arithmeticae, et cum in iisdem Pellerinianis conſtanter retineatur *το* TEP., certum eſt, his literis notari urbem horum numorum patriam, quam eſſe Termeſſum Piſidiae conjectat Pellerinius a).

Aeneum alium huc arceſſit Pellerinius, in quo KE., et *caput arietis*, propterea maxime, quod in Sames quoque numis, quae eſt hujus inſulae urbs, aries conſpiciatur. At ſi veri ſunt numi Goltziani cum nomine Helenes et Cranaes, de quibus egi in inſulis Atticae, in quorum uno ſimile caput arietis conſpicitur, mallem numisma illud Ceae inſulae, quae Helenae fere fuit contigua, tribuere, quam certo conſtat fuiſſe fere ſemper in moneta ſua uſam inſcriptione KE., quod de Cephallenia non conſtat. Quid quod et nob. Iacobus Gradenigo datis ad me literis teſtatus eſt, ſibi per annos XXX., quibus in eo tractu morabatur, ſimilem nunquam fuiſſe objectum.

* * *

Cephallenibus tamen tribuendi ſequentes:

Caput Cereris ſpicis coronatum, juxta ΠΑ. ✕ ΚΕΦΑΛΟΣ. *Vir nudus ſaxo inſidens ſ. ſagittam tenet.* AR. III.

ΚΕΦΑ. *Caput juvenile pileo tectum.* ✕ *Caput muliebre, pone arcus, ut videtur.* AR. III. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Binos ſimiles illi, quem primum deſcripſeram, poſſidet laudatus patricius Venetus Jac. Gradenigo, quorum duo ectypa amice mecum communicavit. Eos teſtatur repertos in ipſa Cephallenia inter rudera veteris Sames. Alium ſimilem, in quo nitidae literae ΠΑ., vidi in muſeo ill. Com. Vitzai. Horum ſimi-

x) L. IX. c. VI. §. 84. y) Goth. num. p. 178. z) Rec. T. II. p. 150. a) L. c.

lem princeps Turris Muciae in moneta Cephaloeditanorum Siciliae, nempe re tum nondum ſatis explorata, recenſet b). Vt locus, quo ejus ſimiles effoſſi ſunt, palam favet Cephallenibus, ita eos invicte vindicat nomen ΚΕΦΑΛΟC in horum uno plene ſcriptum, ex quo omne Cephaloedio in hos numos jus ſublatum. Ea ergo vox virum ſaxo inſidentem certum Cephalum facit telum illud manu tractantem, quod tanquam donum nequaquam aſpernandum (nunquam enim fefellerat) ab uxore Procride abſtulit. Conſtat autem ex Pauſania c), Cephalum occiſa eodem telo imprudenter Procride Athenis exulem in hanc inſulam commigraſſe, eique de ſe Cephalleniae nomen dediſſe. Neu vero dubitari amplius poſſit, numos ſimiles Cephallenum eſſe monetam, efficiunt literae ΠΑ., quae ſunt certae ἀρχαὶ Pallenſium hujus inſulae oppidanorum, et in quorum etiam numis, quos mox recenſebimus, ſimile comparet Cereris caput, in nonnullorum etiam averſa granum hordei. Mirari ſubit, principem Turris Muciae in Sicilia ſua pro certis hos Cephaloedii numis venditare, cum tamen nihil praeſto haberet, quod opponeret iis, qui Cephallenibus eos tribuendos cenſerent, ut apparet ex ejus Auctario III. p. 165. Accedit, fateri ipſum in Sicilia ſua, nullum ſibi hactenus argenteum Cephaloedii in muſeis patriis conſpectum.

Alterum quem ſociavi, nolim confidentius tueri, eſſe Cephallenum potius, quam Cephaloedii. Huic favet, quod Sicula haec urbs conſtanter ΚΕΦΑ., ut in numo praeſente, inſcribitur. At quoniam, ut dixi, nullus adhuc certus Cephaloedii argenteus cognitus eſt, et nihil obſtat, quo minus et Cephallenes inſulam ſuam primoribus quatuor elementis indicare potuerint, jus huic in cimelium iſtud adimi non poterit, niſi aliud dies doceat. Auctor muſei Pembrock capite anticae effictum Vlyſſem exiſtimat, quod minus veriſimile, cum hic barbatus ſemper fingatur. Si vere eſt Cephallenum, mallem in antica Cephalum, in averſa Procrin propoſitos credere.

AR. RRR.

Habuit Cephallenia urbes quatuor, *Cranios*, *Pallenſes*, *Pronaeos*, *Samaeos* d), quarum modo numos proferemus.

CRANIVM.

Autonomi:

Caput arietis, *in area* K. ⚹ ΚΡΑ. *Pes bovis.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΚΡΑΝ. *Aries gradiens.* ⚹ Δ, *vel arcus intra quadratum incuſum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Alius ſimilis, ſed ſine urbis nomine. AE. III. (Hunter. Neumann.)

Caput arietis. ⚹ Δ *intra quadratum.* AR. IV. (Hunter.)

Horum priorem jam edidit Goltzius e), ſerius ipſe reſtitui f). Eum Goltzius in-

b) Tab. XXVI. c) Attic. p. m. 91. d) Thucyd. L. II. e) In Inſ. tab. VIII. f) Num. vet. p. 111.

ſulae Helenae, quae et *Cranae* dicebatur, et fuit Atticae oppoſita, largitus eſt, ego huic Cranio Cephalleniae. Fateor tamen, cum in certis Cranaes Helenae numis, ſi modo certi dici poſſunt numi Goltziani, ſit caput arietis, in utramque poſſe partem diſputari, utrum Cranium, an Cranae numum hunc, atque etiam ſecundum ſibi poſſit vindicare, ut patet ex iis, quae ad Helenae inſulae monetam diſſerui. Pro Cranio noſtro momentum, quod aries comparet quoque in numis Sames ejusdem Cephalleniae, quod animal facile cum hac inſula connectitur, quoniam ei nomen dedit Cephalus ſecundum Apollodorum Mercurii filius, cui deo aries ſacer.

* * *

Quos numos aeneos Goltzius, eumque ſecutus Neumannus huic Cranio tribuerunt, eſſe potius Cragi Lyciae, in hujus numis diſputabitur.

AR. AE. RRR.

Imperatorii:

Nonnullos inſcriptos ΚΡΑΝΑΙΩΝ antiquarii hactenus omnes huc adegere. Re magis expenſa videntur eidem Helenae reſtituendi, ut in hujus moneta probare conatus ſum.

PALLENSES.

Horum nomen varie ſcriptum reperitur apud Cellarium. Eos vetere nomine fuiſſe dictos Dulychios, teſtatur Pauſanias [g]), qui eos vocat Παλεις, recte ſecundum marmor Reineſii [h]) in quo Πολις Παλεων της Κεφαλανιας. Sed variat gentile.

Caput Cereris ſpicis coronatum, juxta ΠΑ. ✕ ΚΕΦΑΛΟΣ. *Vir nudus ſaxo inſidens ſ. ſagittam tenet.* AR. III.

Caput Cereris ſimile. ✕ Π, *cui incluſum* Α, *nullo alio typo.* AE. III. (Mus. Caes.)

Delphinus ſuper fluctibus maris. ✕ Π *incluſo huic literae hordei grano.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ✕ *Typus ſimilis.* AR. III. (Hunter.)

Delphinus. ✕ Π *incluſo hordei grano, in area* ΠΑ. AE. III. (Hunter.)

Numum ex his primum eſſe Cephallenem, et a Pallenſibus ſignatum, in ipſa Cephallenia dixi, quo loco et numi argumentum explicatum habes. Binis, qui ſequuntur, ſimiles jam edidere Burmannus [i]), et Pellerinius [k]), quorum uterque Panormum reſpexit. Alium videre eſt in Khellii Adpendicula II. p. 167, qui quo vocandum putet, anceps haeſit. Eorum veros natales feliciter reperit Iacobus Gradenigo patricius Venetus, qui id genus numos non infrequenter reperiri ad me ſcripſerat eo praecipue loco, quo Pallenſium urbs ſtetit, quae in hunc diem nomen *Pallichi* veteri adfine retinet. Typi urbem maritimam, et laeta Cereris praemia teſtantur.

AR. RRR. AE. RR.

PRONI.

Caput Iovis. ✕ ΠΡ. *in monogrammate,*

g) L. VI. c. 15. h) Inſcr. T. I. p. 335. i) Dorville Sicula p. 469. k) Rec. III. p. 109.

ex quo pendet botrus. AE. III. (Neumann Num. pop. P. II. p. 157.)

Contentis Pallenſium numis mox citatis jure veriſimile viſum Neumanno, numum hunc ad Pronaeos hos pertinere.

* * *

Alium aeneum huc vocavit Pellerinius inſcriptum ΠΡΟ. ob quandam typi conformitatem cum numo alio, quem Cephalleniae propter additum KE. tribuit, at ſunt nonnulla dubia, an non poſterior hic numus vindicandus ſit potius Ceae inſulae, quae copioſius propoſui ſupra in numis Helenae inſulae ad Atticam.

AE. RR.

SAME.

Vrbs inſulae princeps, quo nomine et univerſa Cephallenia ab Homero compellatur [l]).

Caput adverſum galeatum. ✠ ΣΑΜΑΙΩΝ. *Aries.* AR. AE. III. (Pellerin, Haym.)

Caput Apollinis laur. ✠ ΣΑΜΑΙ. vel ΣΑΜΑΙΩΝ. *Canis terrae inhians.* AR. AE. III. (Savorgnan, Mus. Caes.)

Caput Palladis ✠ ΣΑΜ. ΑΚΗΡ. *Aries dimidius.* AE. III. (Hunter.)

Haymius caput numi primi eſſe ipſius Cephali conjicit. Sin iſtud, jure averſam obtinet aries, quod hic Mercurio ſacer eſt, quem Cephali patrem dixit Apollodorus. Numum alterum alias edidi [m]), dixique, canem in eo excubantem eſſe Laelapem, quem curſu valentiſſimum a Procride una cum telo fallere neſcio donatum Cephalo prodidit Ovidius, ſacrum etiam religione, nam eundem eſſe cum Sirio aſtro creditum nonnullis [n]).

AR. et AE. RR.

ZACYNTHVS.

Inſula Elidi oppoſita.

Autonomi.

Caput Apollinis. ✠ ΖΑΚΥΝΘΟΥ. *Vir imberbis ſeminudus ſedens d. ſerpentem adprehendit.* AR. I. (Pellerin.)

Epigraphe utrum inſulam ipſam, aut urbem cognominem indicet, an referenda ſit ad figuram ſedentem, perinde ac ΚΕΦΑΛΟΣ in numis vicinae Cephalleniae, incertum. Sin iſtud, haberi poſſet Zacynthus Dardani F. civis Pſophidius, qui huc commigrans inſulae nomen dedit [o]), aut Zacynthus Dardani Trojanorum regis F., de quo idem narrat Dionyſius Halic. [p]) Sed obſtare videtur ſerpens, quem manu tractat. Quare poteſt putari aut Aeſculapius, quem abſque barba nonnunquam fictum ſupra in Phliuntis Achaiae moneta diximus, aut Ariſtaeus in hoc quoque tractu obſervatus, ſecundum ea, quae olim

l) Odyſſ. A. 246.
m) Num. vet. p. 111.
n) Schol. ad Apollon. L. II. v. 519.
o) Pauſan. Arcad. p. 644.
p) L. l. c. 50.

de hoc Apollinis et Cyrenes filio copioſe diſſerui q).

Tripus intra quadratum. ✕ ZA. *Luna.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ✕ ZA. ΔΙΩΝΟΣ. *Tripus.* AR. II. (Pembrock P. II. tab. 78.)

Numus prior per cauſas longae antiquitatis inſignis eſt. Ad alterum quod attinet, teſtatur Plutarchus r), non modo Apollinis templum fuiſſe Zacynthi, quorſum adludit repetitus toties in ejus numis Apollo, aut ejus attributa, ſed etiam Dionem Syracuſanum, cum exul bellum contra Dionyſium juniorem pararet, Zacyntho belli ſede delecta, antequam exiret, magnificum in Apollinis templo ſacrificium adornaſſe. Veriſimile eſt, hac occaſione ſignatos hos numos, opulento Dione forte ſumptus ſuppeditante, ac propterea ejus quoque nomine numis inſerto.

In reliquis epigraphe: ✕ZA. A. ZAKTN. Typi: *Caput Apollinis*, vel *Dianae*, in averſa: *Apollo nudus ſedens ſ. lyram*, aut *utriusque numinis attributa*, in aliis: *diota*, *Pegaſus dimidius*. Numi ſunt apud Pellerinium, Hunterum, in muſeo Caeſareo, Theupoli, in meis Num. vet. p. 130.

AR. et AE. R.

Imperatorii.

Sat frequentes enumerant Vaillantius, Arigonius, catalogus Theupoli ab Antonino usque ad Elagabalum. Epigraphe: ΖΑΚΤΝΘΙΩΝ, at in numo Aurelii: ΖΑΚΤΝΘΟC. (Neumann). Typi obvii. Is, quem cum capite Alexandri Sev. edidit Triſtanus, eſt Perinthi Thraciae.

AE. R.

ITHACA.

Inſula prope Cephalleniam ab Vlyſſe ſuo nobilitata.

Caput Vlyſſis barbatum et pileo tectum. ✕ ΙΘΑΚΩΝ, *Gallus.* AE. III. (Neumann Num. pop. p. 200.)

ΙΘΑ. *Caput ſimile.* ✕ *Caput Palladis.* AE. III. (Hunter, Mus. Caes.)

Primus inſulae hujus antiqua fama cognitae numum edidit Neumannus noſter, et erudite explicavit. Vlyſſem partis adverſae pileus ſui moris facile comprobat. At praecipuus labor fuit, gallum partis averſae cum Vlyſſe componere. Veriſimile viſum, gallum in hoc numo vicarium pro Pallade munus obire. Conſtat ex Pauſania s), gallum Palladi ſacrum propter pugnandi ſtudium, ac propterea eum in pluribus Campaniae urbium numis cum Pallade ſociatum. Conſtat vero etiam, Palladem omni-

q) Num. vet. p. 108. r) In Dione cap. 22. 23. s) Eliac. II. p. 518.

bus in rebus Vlyſſi operam ſuam addixiſſe, ſic ut de ſe ipſe apud Sophoclem profiteatur: Νικη τ' Αθηνα πολιας, ἡ σωζει μ' ἀει, et *Victoria Minerva urbium cuſtos, quae me ſemper tuetur*, quare et a bello Trojano redux fertur Αθηνα Σωτειρα, *Minervae Sospitae*, templum aedificaſſe [t]), quo de argumento vide plura apud Apuleium [u]). Cui quidem conjecturae praeclare ſuccurrit numus alter Hunterianus, qui ipſum Palladis caput ſiſtit, ſic ut plane appareat, gallum eam ſtationem pro dea ſua obtinere, ut ſaepe aquilam pro Jove ipſo poſitam videmus.

AE. RRRR.

A S T E R I A.

Inſula modica inter Cephalleniam et Ithacam, jam enarrata Homero, et poſtea plerisque geographis. Vide Cellarium.

A. *nullo alio typo.* ✠ *Aſtrum.* AE. III.

Hunterianum hunc numum cl. Combius tribuit accolis montis Siculi Atabyrii, ſi qui unquam fuere. At dubium jam plerisque, poſſintne huic Atabyrio numi fidenter tribui. Quare permiſſum mihi, aliam huic cimelio patriam circumſpicere. Et occurrit, quam dixi, inſula Aſteria, quam facile indicat hinc elementum princeps A, illinc aſtrum cum adluſione ad nomen Aſteriae.

AE. RRRR.

M E S S E N I A.

Regio cum urbe cognomine.

Autonomi.

Caput Jovis, rarius Cereris. ✠ ΜΕΣ. utraque litera colligata. *Tripus, adſcripto in nonnullis magiſtratu, ut*: ΑΠΟΛ ΛΩΝΙΔΑΣ, *omnia intra lauream.* AR. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre. ✠ ME in monogrammate. *Juppiter ſtans d. fulmen intorquet, ſ. extenta aquilam, addito fere ſemper magiſtratu, ut*: ΔΙΩΝ, *in area conſtanter tripus et corona.* AE. III. (Ibid.)

Juppiter in Meſſeniorum numis frequens eſt Ithomates, qui magno honore in vicino monte Ithome colebatur. In ſimili numo Harduinus ex nomine urbis ME., et magiſtratu ΔΙΩΝ unam vocem compoſuit, cumque adeo legeret ΜΕΔΙΩΝ, numum hunc Medioni Aetoliae adſitae tribuere non dubitavit.

* * *

ΜΕϹϹΗΝΙΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum.* ✠ *Juppiter ſimilis ſtans,*

---

t) Pauſan. L. VIII. c. 44.

u) De deo Socrat. in fine.

in aliis : *Aeſculapius ſtans, juxta corona.* AE. III. (Ibid.)

Numos hos in poſterius aevum locandos patet cum ex forma literarum, tum obliterato jam Doriſmo.

* * *

De numis Meſſeniae, teſtibus foederis Achaici, et inſcriptis: ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, actum ſupra in Achaia.

AR. RR. AE. C.

Imperatorii:

Hactenus editi Severi et familiae.

Epigraphe: ΜΕCCΗΝΙΩΝ, typis obviis. (Vaill. Pellerin.)

AE. RRR.

AEPEA.

Numus ΑΙΠΕΑΙΩΝ huic Meſſeniae oppido in muſeo Hunteriano tributus eſt Aegarum Ciliciae, quas vide.

AMPHEA.

Ad fines Laconiae auctore Pauſania x), et Stephano, Graecis dicta Αμφεια.

Autonomum huic tribuit Pellerinius: (Suppl. I. p. 31.)

Caput Apollinis laur. ✕ ΑΜΦΙΤΟΥΝ. *Juppiter ſedens d. fulmen, ſ. haſtam.* AE. III.

Exiſtimat ſic ſcriptum pro ΑΜΦΙΤΩΝ. Sed enim gentile Stephano eſt Αμφεος. Res ambigua.

ANDANIA.

Perperam Panelius huc vocat autonomum: ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. ✕ ΑΝΔΑΝΕΙΤΩΝ. *Juppiter ſtans d. aquilam.* Haec numi forma provinciam Aſiam ſapit, tum et Juppiter, qui certus eſt Laodicenus. Vix dubitem, in averſa legendum: ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ, et eſſe numum Aezanitarum Phrygiae.

COLONE.

A Ptolemaeo dicitur Κολωνη, a Pauſania multitudinis numero Κολωνιδες y), quorſum autonomum refert Pellerinius: (Suppl. III. p. 103.)

Caput Palladis. ✕ ΚΟΛΩΝΑΩΝ, *ſcriptum intra radios aſtri.* AE. III.

Epigraphe Dorica confirmat id, quod eodem loco recitat Pauſanias, urbis incolas huc ex Attica profectos tempore dialectum Doricam imbibiſſe.

AE. RRRR.

CORONE.

Autonomum ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ vide ſupra in Achaia inter numos foederis Achaici, qui unicus eſt hujus urbis hucusque cognitus.

CYPARISSIA.

Ad fines Elidis, cui etiam a Diodoro Siculo inſeritur z).

Imperatorii.

Exſtant cuſi in honorem familiae Severi. (Vaill. Pellerin, Arigoni, Theupoli.)

Egigraphe: ΚΥΠΑΡΙCCΙΕΩΝ, typis obviis.

---

x) Meſſen. c. 5. y) L. IV. p. m. 365. z) L. XV. c. 77.

Singularis omnino eſſet numus cum capite Druſillae, et inſcriptus: ΔΡΟΥΣΙΛΛΑ. CЄB. vulgatus ab Arigonio, niſi pro praetenſa hac inſcriptione legendum ΠΛΑΥΤΙΛΛΑ. CЄB. jure liceret ſuſpicari.
AE. RR.

MOTHONE.

Haec urbs varie ſcripta in codicibus reperitur, ſed vere dictam *Mothonen* probant numi, aliaque argumenta, quae uberius propoſui in meis Numis vet. p. 133.

Autonomis caret, etſi aliquando horum unum vulgatum a Corſinio memoriae lapſu adfirmaveram. (Ibid.)

Imperatorii.

ΜΟΘΩΝΑΙΩΝ in ſola Severi familia exſtant apud Pellerinſum, et in meis Numis vet. (l. c.) typis triſtis.
AE. RRR.

PYLUS.

Autonomi.

Caput Neptuni. ✕ ΙΥ. ΕΠΙ. ΔΙΟΣΚΟΥΡ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 120.)

Literas colligatas Pellerinius interpretatur ΠΥλος, conjicitque, ex pluribus hujus nominis urbibus, quarum duae fuere in Elide, hos numos huic Meſſeniae Pylo tribuendos. Vide etiam Pylum Elidis.
AE. R.

Imperatorii.

ΠΥΛΙΩΝ in familia Severi. Typi: *Pallas ſtans, Aeſculapius ſtans.* (Vaill. Theup. Pellerin.)
AE. RR.

THURIA.

Graecis Θεϱια, populus Θεϱιαται ſecundum Pauſaniam, olim dicta *Aepea* teſte Strabone.

Autonomi.

Caput Jovis diadematum. ✕ ΘΟΥΡ. ΝΙΚΩΝΥΜΟΣ. *Pallas ſtans d. haſtam, ſ. clypeum humi attinet, in area corona ſpicea.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Khellium, qui numum hunc ediderat[a]), abſterruit fabrica, quo minus numum hunc daret Thurio Lucaniae, cum quo ſi conferantur alii Meſſeniae numi, videmus conſpirare omnia, fabricam, typi et inſcriptionis modum, et magiſtratum. Eundem numum vulgavit quoque Pellerinius, ſed quoniam in eo legerat ΒΟΥΘΡΟ., eum Buthroto Epiri adſcripſit[b]). Serius lapſum ſuum ingenue confeſſus eſt[c]), quo etiam loco profitetur, ſeſe inique huic Meſſeniae Thuriae adjudicaſſe numum inſcriptum ΘΥΡΙΑ[d]), qui eſt Thyriae Argolidis.
AE. RRR.

Imperatorii.

Exſtant in familia Severi.

---

a) Adpendic. I. p. 36. b) Rec. I. p. 80. c) Suppl. I. p. 47. d) Rec. I. p. 120.

Epigraphe: ΘΟΥΡΙΑΤΩΝ, quod fuiſſe proprium hujus urbis ἐθνικον, ſupra ex Pauſania monuimus, etſi hoc Stephanus etiam Thurio Italiae tribuat [e]), qui omnia hoc loco confundit, eaque, quae Pauſanias de Thuria Meſſeniae prodit, Thurio Italiae adſcribit. Areae numi conſtanter inſcribitur ΛΑ., ut advertit Pellerinius [f]). Conſtat autem ex Pauſania, Auguſtum ademptam Meſſeniis Thuriam, quod hi a M. Antonio ſtetiſſent, ſubjeciſſe Lacedaemoniis [g]), *AE. RRR.*

LACONIA.

LACEDAEMON.

Secundum divinas humanasque leges exulare debuit Lacedaemone pecunia omnis praeter ferream [h]), ex quo tamen ignobili metallo nullae ad nos reliquiae pervenere. Idem puta de numis ſcorteis, quibus in commercio uſos Spartanos diſerte tradit Seneca [i]). At enim reperit avaritia cauſas, quae praeclarum iſtud Lycurgi inſtitutum infringerent. Narrat Pauſanias [k]), ex omni antiquitatis memoria primos omnium Lacedaemonios hoſtem muneribus ſolicitaſſe, et venalem feciſſe belli eventum, adlato ibi ejus exemplo, quod ſeptem fere ante Chriſtum natum ſaeculis contigit. Teſte Thucydide volebant Spartani multare regem ſuum Agin centum drachmarum millibus, quod factum V. C. 336. [l]) Potiſſimum ſubinde Lyſander auro argentoque per crebras victorias illato avaritiam ſimul et corruptelam intendit obnitentibus fruſtra ephoris. Sane Platonis aetate, ut teſtatur ipſe [m]), plus erat Spartae argenti et auri, quam in tota reliqua Graecia. Quare paſſim apud citatos ſupra auctores, et Thucydidem, Xenophontem, Diodorum legitur de Spartanis vel auro corruptis, vel corrumpentibus. Neque alienam ſolum pecuniam nobilioris metalli invexere Spartani, de quo lepidam propter Gylippi noctuas Atticas hiſtoriam narrat Plutarchus [n]), ſed ſucceſſu temporis argenteam ipſi quoque monetam (de aurea non conſtat) ſignavere, cujus exempla cum ignota adhuc eſſent Oudineto, qui in Lacedaemonis numos ſingulari diſſertatione commentatus eſt [o]), credidit, hunc ipſum pecuniae ex nobili metallo defectum legi domeſticae tribuendum. Arei regis Spartani numisma argenteum habemus, qui regnum adiit V.

e) in Θερίοι. f) Rec. III. p. 189. g) L. IV. c. 31. h) Aelian. V. H. L. XIV. c. 29. Plutarch. in Lycurgo, Sulla, Lyſandro, de Lacon. inſtit. p. m. 239. Xenophon de rep. Laced. Polyb. Hiſt. VI. c. 47. Porphyr. de abſtin. ab eſu carn. L. IV. §. 3. Plato in Eryxia p. 400. Pollux L. IX. §. 79. i) de Benefic. L. V. c. 14. k) L. IV. c. 17. l) L. V. c. 63. m) Alcibiad. I. p. 122. n) in Lyſandro. o) B. L. T. I. p. 227.

C. 445, et mortuus eſt V. C. 489. Autonomis ejusdem metalli ex fabrica et picturae modo non poſſumus remotum magnopere aevum largiri. Ceterum cauſam invecti nobilis metalli prodidit Polybius [p]), et varia eodem pertinentia dictavit eruditus Dutens [q]).

Autonomi.

Caput Palladis. ✠ ΛΑ. *Hercules nudus petrae leonis exuviis coopertae inſidens, d. clavam.* AR. m. m.

Eximium iſtud cimelium quavis gemma praeſtantius edidit idem eruditus Dutens, et Lacedaemoni vindicavit [r]). Illud ipſum aliquanto poſt reſtituit inſignis Blondius, at Lamiam Theſſaliae vocandum cenſuit [s]). Verum novis iterum argumentis, quae Blondianis ſubjecta reperies, antiquarius Anglus veterem ſuam ſententiam tueri perrexit, inter quae praecipuum, repertum fuiſſe in ipſa Peloponneſo. Quod vero objectat Blondius, elegantiorem hujus numi eſſe fabricam, quam quae dari facile poſſit Lacedaemoni artibus nunquam amicae, reſpondet Anglus, exſtare alium Lacedaemonis numum paris elegantiae, metalli, ac ponderis, quem infra in regum Laconiae numis proponam, qui adeo dubium omne de artis periſtaſi motum diſpellit. Facile ego Dutenſii partibus accedo, etſi minus probetur, quod regnante Ageſilao ſignatum eum putat. Mortuus eſt Ageſilaus V. C. 396, artis perfectione tum neque adhuc in reliqua cultiore Graecia, nedum Lacedaemone ſatis matura. Herculis cultus apud Spartam praecipuus, atque eſſe debuit, quod ejus reges per Proclem et Euryſthenem ab Hercule deſcenderunt, qui propterea etiam Laconum ἀρχηγέτης dicitur apud Xenophontem [t]). Quare in Lacedaemonis numis clava frequens eſt typus, nempe Herculis princeps attributum.

* * *

Caput Herculis hedera redimitum. ✠ ΛΑ. *Diota inter binos aſtriferos Dioſcurorum pileos, in area* — Α, *extra numi marginem punctatum legitur*: ΜΑΣΑΝΙΣΣΟΥ. AR. III. (Haym. T. II. p. 157.)

Caput Herculis laur. ✠ ΛΑ. *Idem typus, in area magiſtratus* ΓΕΙΣΙΠ. *vel* ΚΙΠΙ. *etc. omnia intra lauream.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Prior ex his primus erat Lacedaemonis numus argenteus orbi literato cognitus. Mirum Haymio viſum eſt vocabulum ΜΑΣΑΝΙΣΣΟΥ numi ſui. Si, inquit, Maſſiniſſa Numidiae rex illo notatur, quid huic cum Laconibus commune? Si nomen magiſtratus, quid barbarum iſtud nomen inter Graecorum nominum elegantias? Sed enim, quoniam, ut ex iconiſmo apparet, nomen illud extra puncta, quibus finitur typus Laconicus, conſpicitur, ſatis eo liquet, numum bis eſſe percuſſum, cumque adeo

p) l. c. q) Explic. de quelq. Méd. p. 37. r) l. c. s) B. L. T. XL. Hiſt. p. 89.
t) Hiſt. L. VI. p. m. 591.

certi eſſe non poſſimus, utrum primaevus typus revera ad hanc urbem pertinuerit, inutile eſt etiam, in ſcrutando Laconum cum Numida nexu eſſe curioſum. Quare et parvi facienda conjectura eruditi de Cleve, pro hac epigraphe legendum potius cenſentis ΜΑΧΑΝΙΔΟΥ, qui Philopoemenis aetate Spartae tyrannus fuit [u]), neque etiam ea, quae ad numum hunc in ſubjecta Haymiano textui nota differit Khellius, plus quam tenuis conjecturae nomen merentur. De Dioſcuris mox.

* * *

ΣΠΑΡΤΗ. *Caput juvenile.* ✠ ΛΑ. ΕΠΙ. ΕΥΡΥΚΛΕΟΣ. *Dioſcuri equis citatis vecti.* AE. II. (Arigoni.)

Idem numus exſtat etiam in muſeo Caeſareo, ſed adroſus eſt locus capiendo ΣΠΑΡΤΗ deſtinatus. Iſtud ſi vere legitur, habemus in antica Spartam, quae fuit Eurotae filia, Lacedaemonis uxor, a qua urbi nomen datum teſtatur Pauſanias [x]). Dioſcuri, aut eorum ſymbola obvius ſunt typus in numis Laconicis omnis aetatis. Satis rationis, quod hinc prognati fuere. Et fuit Spartanis ſolita jurandi formula: *ναι τω Σιω*, *per Dioſcuros*, nam hos vocabant *Σιος*, de quo vide plura apud Meurſium [y]). De inſcripto *Eurycle* infra.

* * *

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ. *Caput virile barbatum.* ✠ ΛΑ. *Clava caduceo juncta, in area* ΝΙ. *vel* ΤΙ. *etc.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Lycurgi legislatoris ſacrum Spartae nomen, et grata memoria. Ceterum cum caput in his numis omnia praeferat Jovis lineamenta, dubitari forte poteſt, et dubitat ipſe Oudinetus, Lycurgi ſit, an Jovis imago. Sin Jovis, erit ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ nomen magiſtratus.

* * *

ΛΙΧΑΣ. *Caput juvenile.* ✠ ΛΑ. *Protome Dianae, in area* ΛΙ., *omnia intra coronam.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΤΙΜΑΝΔΡΟΣ. *Caput juvenile.* ✠ ΛΑ. *Diana ſuccincta ſtans, d. extenta, ſ. haſtam, pro pedibus canis, in area monogrammata, omnia intra lauream.* AE. II. (Muſ. Caeſ., Savorgnan, Neumann.)

Videntur Spartani viros etiam civitatis ſuae illuſtres numis nonnunquam intuliſſe, quos inter judicio Neumanni [z]) eſt etiam Lichas numi prioris, qui teſtibus Herodoto [a]), et Pauſania [b]) repertis Tegeae Oreſtis reliquiis, iisque aſtu Spartam translatis civitati ſuae ſalutem attulit. Licham quoque memorat Xenophon, cujus inſignis fuit in hoſpites liberalitas [c]).

Alterum numum olim edidi ex ectypo mihi ab illuſtri Savorgnano miſſo, ſed cujus prototypon ab aevi injuriis miſere habitum fuit, in quo cum aliud non legerem, quam ΤΙΜΑΝΔΡ.., putabam, ea effigie exhiberi Timandram Helenae ſororem [d]). Verum numus, quem

u) Jobert. T. II. p. 343. x) in Lacon. c. 1. y) Miſc. Lac. L. II. c. 8. z) Num. pop. p. 237. a) L. I. c. 67. b) Lacon. c. 3. c) Mem. Socrat. L. I. p. m. 721. d) Num. vet. p. 134.

coram deſcripſi, veram lectionem nos edocet, atque hoc loco, quae ibi cum de Timandra, tum de Philonoe altera Helenae ſorore conjeceram, retracto.

Caput juvenile laureatum. ✠ ΛΑ. *Diana gradiens comite cane facem geſtat, in area duo pilei Dioſcurorum, et* TIMO. *omnia intra lauream.* AE. M. In alio ſimillimo muſei principis de Waldeck pro TIMO. legitur: TIMAPICTOC.

Vnicus hic eſt hujus urbis numus, qui ipſum hunc magiſtratum diſerte exprimat. Ephorum vidit etiam Vaillantius in numo Ancyrae Phrygiae, ſed quam lectionem valde videri ſuſpectam, dicetur in ejus urbis moneta. Sintne etiam habendi ephori ΔΙΟΚΛΗΣ, ΚΑΙCΘΡΑΤΑ etc. qui in aliis Lacedaemonis numis memorantur, incertum.

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΕΥΡΥΚΛΕΟΣ. (Muſ. Caeſ.) Dubium non eſt, memoratum in hoc numo Euryclem eſſe eum ipſum, quem per Auguſti gratiam fuiſſe apud Spartanos facile principem narrat Strabo, ſed quae ipſa viro impotenti male vertit ſolum ſubinde vertere juſſo, de quo vide plura apud Meurſium [e]). Quod dixeram, confirmatur numo Auguſti, in cujus item averſa ſcriptum: ΕΠΙ. ΕΥΡΥΚΛ . . . In alio apud Haymium eſt: ЄΠΙ. ΛΑΚωΝΟC, qui in tempora Claudii differendus, nam eandem epigraphen continet averſa numi ejusdem imperatoris. (Muſ. Caeſ.) Sed de hoc Lacone nihil aliud dicere habeo. Singularis alius apud Pellerinium [f]): ЄΦΟΡΟ - TIMAPACTOC. (forte melius TIMAPICTOC praeeunte numo Waldeckiano mox laudato). Noti apud Lacones Ephori, quorum erat, utriusque regis ſui potentiam moderari.

Vt nomen urbis plerumque ſolo ΛΑ. inſcribi ſolet, (plenum ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ perraro) ita non ſola Lacedaemon binis his literis uti conſuevit, quod non ſatis animadverſum in fraudem induxit. Sic in binis peccavit Pellerinius, in uno, cujus typus clypeum Boeoticum offert, quem haud dubie eſſe Larymnae Boeotiae, ſupra monuimus; in altero, qui lyram ſiſtit, qui eſt Lappae Cretae.

AR. RR. AE. C.

Regii.

Ageſilai et Polydori, qui Spartae regnum tenuere, numos jam edidit Goltzius [g]), ſed quos nemo alius vidit. En tibi certum alium:

AREVS.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΕΟΣ. *Jup-*

e) de regno Laced. p. m. 75.

f) Suppl. IV. p. 43.

g) in Graec. tab. VI.

piter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam. AR. I. (Muſ. Savorgnan.)

Egregium hunc numum primus vulgavit Froelichius, ejusque regis hiſtoriam amplis, et pereruditis commentariis illuſtravit [h]. Areus Acrotati F. circa annum V. C. 445. Spartae regnum adit. Ejus nota eſt epiſtola data ad Oniam I. Iudaeorum pontificem, qua cognationem cum Iudaeis aperit, et amicitiam cum his renovat [i]. Eo in Creta abſente Pyrrhus Epiri rex Spartam omni vi obſidet, ſed adventante cum auxiliis rege diſcedere cogitur. Ipſe ad Corinthum occumbit V. C. 489.

Numus hic praeclare confirmat, quae veteres de prolapſis Laconum inſtitutis, et regum domeſticorum ambitione, qui exteris pares videri volebant, tradita reliquere. De hac morum corruptela non pauca memorat Plutarchus [k], nimirum cum morti antea fuiſſet adjudicatus, qui pecunias Spartae collegerat, tamen quando Lyſander captis Athenis magnam auri argentique vim intulerat, probatum iſtud domi fuiſſe, de quo etiam argumento praecepi nonnulla paullo altius. Et quod maxime huc pertinet, ipſum hunc Area ſcribit Athenaeus primum fuiſſe, qui regios animos ac mores ſumeret [l]. Idem docet numus, quem propoſui. Nam cum ii, qui tum fuere reges, Seleucus, Lyſimachus, Demetrius ejus rationis monetam feriundam curarent, cujus nuper Alexander M., nimirum caput Herculis, et Jovem aetophorum in ea ſignando, et numos his ſimillimos imperaret Areus noſter, ſatis apparet, eum coaevorum regum inſtituta proxime imitanda ſibi propoſuiſſe. Ad numi epigraphen adverto, eam, ut a Froelichio proditur, ſuſpectam videri. Nam cum utraque ejus vox ejusdem ſit naturae, ſingulis in ευς exeuntibus, neceſſe etiam eſt, utramque in gignendi caſu eodem modo exire, ſive in ΕΩΣ, quod eſt Atticum, ſive in ΕΟΣ, quod eſt commune, et conſtanter adhibitum in numis regum Siciliae.

* * *

Caput regis imberbe diadematum. ✠ ΛΑ. *Pallas ſtans d. elata haſtam intentat, ſ. - - - pro pedibus caper, in area corona.* AR. I. (Bell. lettr. Hiſt. T. XL. p. 93.)

Hoc quoque tetradrachmum ad eandem urbem pertinere certum eſt non tam propter epigraphen ΛΑ., quam quod juxta Lacedaemonem inventus eſt a Fourmontio, et in muſeum regis Galliarum illatus. Cujus regis illud ſit caput, quoniam inſcriptio abeſt, decidi nequit. Non improbabile putat cl. Dutens, cujus ibi commentarii adjiciuntur, eſſe poſſe alicujus regis Macedoniae, qui Spartam ſibi ſubjecit. Quod conſtet, unicus fuit ex Macedoniae regibus Antigonus Doſon ea fortuna, ut Spartam antehac inexpugnabilem ſubjugaret, ſed

---

h) ad Reg. vet. acceſſ. p. 1. i) Macchab. L. I. c. 12. v. 20. Joſeph. Antiq. L. XII. p. 606. et L. 13. p. 648. k) de Lacon. inſtit. ſub fin. l) L. IV. p. m. 141.

conſtat etiam, libertatem victis mox reddidiſſe. Narrat etiam Plutarchus m), Spartanos nulli Macedoniae regi ſocios ſeſe praebuiſſe, aut in commune conſilium, quod a reliquis ſaepe Peloponneſiis factum, adjunxiſſe, aut tributum contuliſſe. Vt adeo dubitari non poſſit, domeſticum eo regem, quisquis is eſt, proponi. Caper, vel hircus Minervae comes rés inſolens, nullo forte alio exemplo. Pauſanias nihil lucis ſuppeditat, qui complura ejus ſimulacra recitat, quae Lacedaemone ſtetere. Forte adludit animal iſtud ad monſtrum Aegida a Pallade devictum, cujus deinde pelle pro *ſcuto* utebatur. Vide Diodorum n).

Imperatorii.

Complures cogniti a M. Antonio usque ad Saloninam. (Vaill. Arigoni, Theup.)

Epigraphe: ΛΑ. ΛΑΚΕ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, quod poſtremum plerumque obtinet in numis poſteriorum Caeſarum.

Singularis eſt numus:

ΑΤΡΑΤΙΝΟϹ. *Caput M. Antonii nudum.* ✠ ΛΑ. ΦΙ. *Aquila ſtans.* (Arigoni.)

Atratinus nomen Romanum eſt, et quidem gentis Semproniae, fuitque L. Sempronius Atratinus praefectus claſſis M. Antonii, et plura numismata aenea cum hujus capite extra urbem ſignari curavit, de quibus agetur fuſius in numis hujus IIIviri. Videtur ergo hic a M. Antonio, cui ſecundum poſtremam diviſionem Graecia acceſſit, Laconiae fuiſſe praefectus, aut forte univerſae orae maritimae per eum tractum.

Typi: *Aquila, Dioſcuri, clava etc.* Inſolentior eſt, quo fingitur *Mercurius puellum Bacchum ulnis ſuis aſportans*, in numo Saloninae (Arigoni.) quod factum etiam exſtabat inſculptum ſellae dei Amyclaei, quae ſtetit Spartae, quamque late deſcribit Pauſanias o). Aliud etiam ſimile ſignum publice Spartae ſtetiſſe, idem docet p). Idem obſequium, et ſimillimo modo effictum Mercurius impendit Arcadi Jovis et Calliſtus filio in numo Phenei Arcadiae.

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΕΥΡΥΚΛΕΟΣ, in numo Auguſti. (Muſ. Caeſ.) ΕΠΙ. ΛΑΚΩΝΟΣ, in numo Claudii. (Muſ. Caeſ.) De utroque magiſtratu egi in autonomis.

Neſcio, qua fide adſerat Vaillantius, Laconum numos cum magiſtratu ϹΤΡ. id eſt *praetoris*, cuſos eſſe q). Ipſe ſane nullum cum hoc magiſtratu profert, praeterquam numum concordiae cum Smyrna ſub Commodo. At numus hic certe ſignatus eſt Smyrnae, et expreſſus in hoc Στρατηγος ad Smyrnam, non Lacedaemonem pertinet.

Concordia cum Sagalaſſo et Selge Piſidiae urbibus, de qua vide, quae in his notabuntur. Cum Smyrna in numo Commodi, qui ex magiſtratu Aelio Heraclide praetore ſignatus Smyrnae agnoſcitur, ut et ſimilis Athenienſium

m) Lacon. inſtit. ſub fin. n) L. III. c. 69. o) L. III. c. 18. p) L. III. c. 11.
q) Num. Graec. p. 199.

numus. Vide praeter Vaillantium etiam Muſeum Piſani ſub Commodo.
AE. RR.

ASINE.

Tres fuere urbes hoc nomine praeditae, una Meſſeniae, altera Laconiae, tertia Argolidos.

Caput Herculis. ☧ AΣIN. *Clava, et arcus.* AE. III.

Ad hanc Laconiae Aſinen numum hunc fert Pellerinius, quod, ut ait, fabrica cum aliis Laconicis conſpirat, tum propter typum Herculis, cujus cultus cumprimis in Laconia valuit.
AE. RRRR.

De *imperatoriis* difficilius ſtatuere, quorum complures in honorem familiae Severi ſignati fuere, inſcripti ACIÑAIΩN, quam difficultatem fuſius commemorat Pellerinius [r]).
AE. RRR.

ASOPVS.

Imperatorii habentur tantum, iique in familia Severi.

Epigraphe: ACωΠЄITΩN. Typi obvii.

Primus hujus urbis numum prodidit Haymius [s]), verum Aſopo Sicyoniae tribuit, quae tamen urbs non fuit, ſed fluvius, et modica regio ab hoc flumine nomen adepta teſte Strabone; quare merito ibi caſtigatur a Khellio. Non pauca de hac urbe commemorat Pauſanias [t]). Praeter Haymium ejus urbis numi proditi ſunt ex muſeo Caeſareo, a Pellerinio, et Arigonio.
AE. RR.

BOEA.

Prope Maleam. *Imperatorii* in familia Severi apud Vaillantium, et Pellerinium. Memorabilis eſt numus Getae propter epigraphen: IOΥΛIOC. CЄΠΤΙΜΙΟC. ΓЄΤΑC [u]). Cauſam vide in numis Getae.
AE. RRR.

DYRRHACHIVM.

Autonomum dedit Pellerinius: *Caput Apollinis.* ☧ΔΥΡ. ΛΑΚΟ. *Ceres gradiens utraque manu facem geſtat.* AE. fere II.

Iudicio capto ex Stephano, qui omnium unicus Dyrrhachium aliud ab Illyriciano in Laconia conſtituit, auctor vocem ſeparat, ſic ut legendum putet: ΔΥΡραχηνων ΛΑΚΟνων. Verum in numo alio, cujus mihi ectypon miſit nob. Jacobus Gradenigo, legitur ΦΑΚΟ. In aliis ſimilibus luculenta epigraphe ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ, quibus hos numos deberi, non dubito. Vide Toremuzza tab. LXXXII. n. 4. Vidi numum ſimilem muſei Vitzaiani, cujus epigraphe ſpectatis literis diſtortis revera ad Pellerinianum ΔΥΡ. ΛΑΚΟ. accedit, ſed probe explorata certum denique ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ conſtituit.

---

r) Rec. III. p. 192. s) T. II. p. 384. t) in Lacon. u) Rec. III. p. 194.

GYTHIVM.

Fuit celebre Spartae navale.

Autonomus.

Exſtat tantum in Goltzii Graecia.

Imperatorii

In familia Severi. *Epigraphe*: ΓΥΘΕΑΤΩΝ. Typi: *Hercules et Apollo*, qui fuere urbis conditores habiti, ut dixi in meis Numis veteribus [x]).
AE. RR.

LAS.

Imperatorii tantum. Horum tres unus Pellerinius protulit, Caracallae, Getae, et quod mirere, Maximini Pii, paucis Peloponneſi urbibus ultra Severi imperium numos ferientibus [y]).
Epigraphe: ΛΑΩΝ.
Typus: *Caput muliebre velatum turritum, prae quo ſceptrum, infra tres monticuli*, in numo Maximini. Teſte Pauſania urbs ſita erat intra tres montes, qui adeo in numo hoc indicantur.
AE. RRR.

LONGOSTALETES.

Vide infra in *Taletum*.

MALEA.

Notum Laconiae promontorium. De numis argenteis hactenus huc perperam vocatis egimus ſupra in Sicyone Achaiae.

PRASIAE.

Huic Laconiae urbi Haymius *autonomum* tribuit inſcriptum ΠΡ/ΑΣ [z]) at eum pertinere Aſcalonem, et ΠΡ eſſe notas epochae, docuit Pellerinius [a]). Alium aeneum ex muſeo Granelliano huc adegit Froelichius: ΠΡΑΣΙΩΝ. ΠΟ. [b]) ſed legendum ΠΡΑΙCΙΩΝ. ΠΟ., alius ſimilis muſei Caeſarei rite comprobat. Eſt hic numus Praeſi Cretae, et hactenus non conſtat, has Laconiae Praſias honores monetarios nactas eſſe.

PSAMATHVS.

Autonomum vulgavit Arigonius: ΨΑ. *Caper ſtans*, in quo primum elementum ſic formatum eſt, ut aeque Φ et Ψ haberi poſſit. Ibi, ut titulus praefert, huic Laconiae urbi tribuitur, ſed qui haud dubie reſtituendus Pharo Adriatici inſulae. Alius cum capite Tiberii citatus in Theſauro Goltzii tuto negligendus.

TALETVM.

Impoſitum vertici montis Taygeti auctore Pauſania, cui ſcribitur Τάλετον [c]).
Exſtant autonomi.
Caput virile jam diadematum, jam nudum, cui in nonnullis additur epigraphe ambigua. Χ ΛΟΓΓΟΣΤΑΛΗΤΩΝ. *Tripus.* AE. II. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)
Hos Pellerinius huc derivat argumentis ejus generis, quae utut parum valida, impugnare tamen animus non eſt,

---

x) pag. 135. y) Rec. III. p. 190. z) Tom. II. p. m. 170. a) Rec. II. p. 237.
b) Notit. elem. p. 107. c) L. III. c. 20.

eum, cui alteri urbi tribui poſſent, non ſatis videam. Similem jam edidit Harduinus, ſed neque is, cui nihil invium erat, aut eſſe videbatur, ſuperare has difficultates potuit. Non diſſimulanda nonnulla indicia, quae ſuppeditat Barthelemyus apud Pellerinium [d]), plures hujus generis numos ante annos non multos repertos eſſe in finibus Toloſatium, horum aliquibus inſcripta eſſe nomina parum Graeca: βωκιος vel βοκρος, ΛΟΤΚΟΤΙ, vel ΛΟΤΚΟΤΙΩΝ, unde leviter ſuſpicatur, eos ad hunc veteris Galliae tractum pertinere. Iſtud certum, numos binos ejus generis, qui ſunt in muſeo Caeſareo, fabricam barbaram praeferre.

AE. RR.

Non reticendus numus ſingularis, quem edidit cl. Seſtinius: (Lettere T. IV. p. 99.)

Μ. ΑΝΤΟΝΙΟϹ. ΑΤΤΟΚ. ΟΙΩΝΙϹΤ. ΤΡΙΩΝ. ΑΝΔΡ. *Caput M. Antonii nudum.* ✠ ΛΟΓΓΟϹΤΑΛΗΤΩΝ. *Tripus* AE. I.

Numum eſſe genuinum non dubito, ſed neque dubito etiam, partem ejus anticam eſſe opus falſarii. Titulus Τρίων Ανδρων nonniſi in pauciſſimis Antonii numis Graecis legitur, οἰωνιστε, *auguris*, nonniſi in Goltzianis, ut dicetur in huus IIIviri moneta, ut taceam dubia alia, quae inſolens hic numus offert.

CYTHERA.

Inſula Laconiae vicina, cujus autonomus argenteus ΚΤΘΗΡΑΙΩΝ apud unum Goltzium. Ei tamen minutos aeneos ΚΤ., typo *columbae volantis* permittendos conjicit Seſtinus, ſed argumentis minus validis. (Lettere T. II. p. 12.)

ARGOLIS.

ARGOS.

Autonomi.

Lupus dimidius. ✠ A. *magnum additis magiſtratuum nominibus plerumque in compendium redactis, et ſigillis admodum variis, ut: pileis Dioſcurorum, noctua, triquetrae quadam ſpecie, aquila Perſei harpae inſiſtente etc.* AR. III.

Lupi, quem obviae hae drachmae offerunt, hanc cauſam ſuppeditat Pauſanias [e]). Corinthiorum agro a lupis infeſtato oſtendiſſe Apollinem lignum, cujus cortice carnibus miſta cum veſcerentur lupi, hanc illis coenam fuiſſe lethalem, cujus gratia beneficii huic deo *Lycaei* cognomento ſacellum fuiſſe poſitum. Eodem libro [f]) haec ſcribit: nobiliſſimum templorum omnium, quae ſunt Argis, eſſe templum Apollinis *Lycii* hac occaſione erectum: cum ex Aegypto Argos veniſſet Danaus, et cum Ge-

d) Suppl. IV. p. 91. e) L. II. c. 9. f) cap. 19.

lanore de regno diſceptaret, pendente lite lupum ad ipſa urbis moenia cum tauro congreſſum victorem diſceſſiſſe, cumque fervente inter utrumque animal pugna Argivi Danaum lupo, Gelanorem tauro comparaſſent, capto hinc augurio regnum Danao obtuliſſe. Similia refert Plutarchus [g]). Ex utraque Pauſaniae hiſtoria antiquarii ſeu unam, ſeu alteram ad explicandum lupi argumentum amplexi ſunt, pro prima, nempe Apollinis Λυκοκτονȣ, ſtetit ſcholiaſtes ad Sophoclis Electram v. 6. ὅθεν και τῳ νομισματι των Αργειων ἐγχαραττεσθαι φασι λυκȣς, ὡς και τας γλαυκας Αθηνησι. *Vnde ajunt monetae Argivorum inſculptos lupos, ut Athenienſi noctuas.* Pollucis teſtimonium cum numis hactenus notis non cohaeret, qui Argivos ſignaſſe murem perhibet [h]). De cauſa harpae Perſei, cui Argos patria fuit, plura diſſerui in meis Numis vet. p. 78. Pilei Dioſcurorum illati, quia hi etiam Argivi agniti ſunt, ut dictum in numis Philippi V. Macedonis.

* * *

Caput muliebre cum corona faſtigiata, et intus ornata. ✕ ΑΡΓΕΙΩΝ. *Vir nudus defluo poſt tergum pallio d. gladium, ſ. Palladium.* AR. III. (Muſ. M. Ducis.)

Inſignem hunc numum jam olim eruditorum oculis ſubjeci [i]). Siſtit averſa Diomedem Palladium oſtentantem, quod clam Trojanis ex arce extulit. Praeclari ejus facti memoriam copioſae veterum gemmae ſervavere a peritiſſimis Graecae elegantiae artificibus inciſae, numi vix unquam. Habitus ab Argivis hic honos Diomedi, quia Argivus ipſe fuit. Capite anticae exhiberi Junonem Ανθειαν, *Floridam*, quo nomine ejus deae templum Argis ſtetit, eodem loco veriſimile dixi.

Pellerinius numum edidit: *Caput juvenile corona faſtigiata, cui inſcriptum:* ΑΡΓΕΙ. ✕ *Pallas gradiens, et jaculum vibrans.* AE. III. Hunc auctor aliquando Argis Argolidis tribuerat, et recte quidem, ut opinor [k]). Alium, in quo *ſimilis antica*, in ✕ ΠΑΜΦΑΗΣ, *Pharetra, tridens, prora navis*, AE. III., quem perperam primum Panticapaeo Boſpori Cimmerii [l]), ſerius Argis Amphilochicis una cum priore largitus eſt [m]). Poſteriorem, qui nunc eſt in muſeo Caeſareo, Khellius infirma ſane conjectura Pamphium Aetoliae revocavit [n]). Verius credam, ad hoc Argos utrumque pertinere, nam caput ſimile cum corona eminente exſtat in numo praecedente, qui certus eſt hujus urbis. Quod in iis tridens, et prora conſpiciantur, non probat, indicari urbem maritimam, qualis erat Argos Amphilochium, nam poterant hoc typo notari vires Argivorum maritimae, ac praeterea, etſi maritimum non erat Argos Argolidis, non tamen a mari longe diſtabat.

AR. C. AE. RR.

g) in Pyrrho ſub fin. h) L. IX. c. VI. §. 84. i) Num. vet. p. 135. k) Rec. I p. 130. l) Rec. I. p. 206. m) Suppl. I. p. 48. n) Adpendic. II. p. 105.

Imperatorii.

Sunt ab Hadriano uſque ad Alexandrum. His tamen priorem cum capitibus Neronis et Agrippinae, et typo gryphi in averſa editum reperio in Memoriis Trevoltienſibus [o]). Vide hujus claſſis numos diligenter collectos a cl. Seſtino [p]).

Epigraphe conſtans ΑΡΓΕΙΩΝ.

Typi illuſtriores:

Caput muliebre alatum, ante quod uncus, quibus verbis Vaillantius deſcribit numum Antonini. At dubium non eſt, eſſe hoc caput Perſei Argivi cum harpa, qui typus obvius eſt in numis poſtremorum Macedoniae regum.

Vir militaris in erectum ſerpentem haſtam intorquens viro alio humi proſtrato jacente, in numo Severi. (Arigoni.)

Hoc typo aut exhibetur Cadmus peremptos a dracone ad fontem ſocios ulciſcens, aut quoniam difficilius eſt, argumentum Thebanum Argos revocare, Archemorus puellus, quem a ſerpente peremptum ſeptem duces egregie ulti ſunt caeſo dracone, et inſtitutis ludis Nemeis, de quibus mox.

* * *

Ludi.

Menſa quatuor columnis fulta, ſupra quam hinc pavo, juxta quem ΗΡΑΙΑ, *inde aquila, juxta* ΝΕΜΕΙΑ, in numo Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 154.)

Etſi urbis nomen non addatur, tamen certum eſt, hunc numum Argis cuſum. Narrat Pauſanias [q]), Argis prope arcem eſſe ſtadium, in quo Jovi Nemeo, et Junoni ludi peraguntur. Satis conſtat, Junonem Argis ſumma religione cultam, unde et in numo Hadriani apud Vaillantium: ΑΡΓΕΙΩΝ. ΗΡΑ, typo pavonis; conſtat etiam de ludis *Heraeis* Argis in Junonis, Ἥρας, honorem celebrari ſolitis, quorum praemium fuit clypeus; quare frequenter apud auctores, tum et in marmoribus pro Heraeis legas: ΤΗΝ. ΑΣΠΙΔΑ. ΗΡΑΣ, vel: ΤΗΝ. ΕΞ. ΑΡΓΟΥΣ. ΑΣΠΙΔΑ. Vide de hoc plura in Meurſii Graecia feriata ſub ΗΡΑΙΑ. Nemea certamina obita plures Argorum alii teſtantur numi. Inſignis eſt in Theupoli: ΑΔΡΙΑΝΟϹ. ΚΤΙϹΤΗϹ. *Caput Hadriani.* ✠ ΑΡΓΕΙΩΝ *in ambitu coronae, intra quam* ΝΕΜΕΙΑ. Vtramque numi faciem eleganter explicat Pauſanias [r]), Hadrianum certum currendi morem Argivis reſtituiſſe, quo in Nemeis ludis uterentur. Nemei quidem ludi apud Nemeam Cleonas inter et Phliuntem ſitam edebantur, praeſidibus Corintho, Argis, et Cleone accitis, at etiam ad ipſum Argos Nemeo Jovi fuiſſe ludos conſtitutos ſupra ex Pauſania vidimus, et cum apud auctores varient cauſae inſtituti certaminis Nemei, aliis in honorem Archemori, Jovis aliis perhibentibus, citatus ſupra numus Pellerinianus cum typo aquilae docet, ſaltem Hadriani aetate intentos fuiſſe honores Jovis, niſi forte ΝΕΜΕΙΑ in Argivorum numis expreſſa indicent ludos Argis ce-

o) April. 1701. p. 123. p) Lettere T. III. p. 111. q) L. II. c. 24. r) L. VI. c 16.

lebratos, diverſos ab iis, qui ad Nemeam edi ſolebant, de quibus ſupra.

Huc refer etiam: ΑΡΓΕΙΩΝ. *Corona apii, in qua* Α, in numo Elagabali. Vaillantius Α iſtud explet legendo Ακτια. Praeeunte ergo hoc numo etiam numi Aelii, Antonini, et Fauſtinae junioris vulgati ab Arigonio, in quibus ſuppreſſo urbis nomine exhibetur corona, intus Α. ΑΚΤΙ. ΑΚΤΙΑ; huc pertinere poſſunt. Sed litem intentat Nicopolis Epiri, in cujus aliquot numis inſuper additur ΙΕΡΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ, ut hic ΑΡΓΕΙΩΝ, ut in hujus urbis numis dictum.

* * *

Cum Argorum Argolidis numis hactenus permixti fuere ii, qui ad Argos Ciliciae haud dubie pertinent, et quorum complures Valeriani, et Gallieni aetate ſignati ſunt. Neque certum eſt, non etiam complures cum capite praecedentium imperatorum Argis Ciliciae reſtituendos, nam utraque urbs una eademque uſa eſt inſcriptione ΑΡΓΕΙΩΝ. Neque ad diſcrimen aliquid conferunt typi, nam ex iis ipſis, quos in numis Argorum Ciliciae reperias, plerique in Argorum quoque Peloponneſi moneta habentur, cujus concordiae ratio eſt, quod veriſimile eſt, hanc Ciliciae urbem fuiſſe alterius coloniam, quo factum, ut originis ſuae decus in moneta adfectaret. Novi, cl. Seſtinum nullum Argorum Ciliciae numum agnoſcere, omnesque Argolidi velle reſtitui, qua de lite vide Argos Cilicide.

AE. R.

CLEONE.

Autonomus.

Caput Herculis imberbe leonis pelle tectum. ✕ ΚΛΕΩ. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin.)

Jure in Cleones moneta habitat Hercules, cujus prima aerumna fuit domitus leo, qui in ſaltu urbi vicino cubile habuit, ac propterea poetis quoque dictus *Cleonaeus.*

AE. RRRR.

Imperatorii.

In familia Severi, Commodi etiam unum adfert Vaillantius. Epigraphe: ΚΛΕΩΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

EPIDAVRVS.

Ab Aeſculapii cultu inclyta, quem numi quoque comprobant.

Autonomi.

In iis, qui antiquitate praeſtant, epigraphe eſt ΕΠ. in monogrammate, raro literis ſolutis. Illuſtriores ſunt:

Caput Aeſculapii. ✕ ΕΠ. *Hygia ſtans cum ſerpente.* AE. III. (Pellerin.)

Caput idem. ✕ ΕΠ. *Lupus jacens.* AE. III. (Pellerin.)

Caper ſtans. ✕ ΕΠ. *Gallus veſcens.* AE. III. (Pellerin Supplem. II. p. 97.)

De Hygia Aeſculapii comite conſtat, ut et de gallo alite eidem ſacro. Caper ad dei hiſtoriam pertinet, nam tradit

Pauſanias [s]), Coronidem natum recens Aeſculapium filium, quem ex Apolline conceperat, in monte Epidauro vicino expoſuiſſe; infantem interea a capra lacte nutritum, et a cane cuſtoditum. Forte animal numi II., quod Pellerinio lupus dicitur, reipſa eſt major quidam canis ad praeſtitam deo cuſtodiam alludens, ut revera propter pedes ſimulacri ejus dei, quod apud Epidaurum ſtetit, excubabat canis [t]). Sin lupus eſt, ſolitum is eſt Argivorum ſymbolum, de quo vide dicta in Argis.

* * *

ЄΠΙΔΑΥΡΟΥ. ΙЄΡΑϹ. *Caput Aeſculapii.* ✠ ΑϹΚΛΗΠЄΙΑ. *intra lauream.* AE. III. (Mus. Savorgnan).

De Aſclepeis magno ſumptu apud Epidaurum editis vide Meurſium [u]), et in meis Numis vet. p. 137, quo loco inſignem hunc numum edidi.

* * *

Notanda variorum in definiendis urbis hujus autonomis admiſſa ſphalmata. Edidit Haymius numum [x]): *Caput barbatum.* ✠ ΙΕΡΑΣ. *intra coronam.* Auctor hac inſcriptione notari Hieran Germen Myſiae exiſtimavit; at Khellius, in nota ibi ſubjecta Hieram Aegatum inſularum unam reſpexit. In alio ſimillimo juxta caput anticae Pellerinius legit ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ [y]), inductus haud dubie inſcriptione averſae ΙΕΡΑΣ. Cum uterque auctor numi ſui partem anticam minus integram profiteatur, praeterea capitis lineamenta certum Aeſculapium prodant, dubium non eſt, docente numo Savorgnani mox citato legendum eſſe juxta caput anticae ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ. In ſimillimo alio muſei Hunteriani Combius legit: ΠΡ. ΤΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ, eumque adeo Tyrum amandavit. At ego auſim adfirmare, numum eſſe mutilum, legendumque, ut in Savorgnaniano: ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΣ, quod propterea fidentius adſero, quia numus hic, ſi fallacem epigraphen demas, totus abludit ab ingenio monetae Tyriae.

AE. RR.

Imperatorii.

Hactenus comperti ſunt Antonini, et deſcripti a Pellerinio [z]), et Neumanno [a]). *Epigraphe* in his: ΙЄΡΑϹ. ЄΠΙΔΑΥΡΟΥ Alius max. mod. Alexandri Sev. ЄΠΙΔΑΥΡΙΩΝ. *Serpens in ſpiras erectus juxta aram.* [b]).

Epitheton ΙЄΡΑϹ rarum eſt in urbibus Europae, datumque fuit propter religionem Aeſculapii.

AE. RRR.

HERMIONE.

Imperatorii tantum, iique in familia Severi.

Epigraphe ЄΡΜΙΩΝЄΩΝ. typis obviis. (Vaill. Mus. Caes.)

AE. RRR.

METHANA.

In codicibus varie ſcripta reperitur,

s) L. II. c. 26. t) Pauſan. l. c. c. 27. u) Graec. fer. x) T. II. p. m. 138. y) Rec. I. p. 82. z) Suppl. II. p. 96. a) P. II. tab. V. b) Catal. d'Ennery.

at veram ſcripturam eſſe Μεθανα, alibi docui c).

Imperatorii etiam hi tantum in familia Severi, quorum binos, Domnae unum, Caracallae alterum protulit Pellerinius. Epigraphe ΜΕΘΑΝΑΙΩΝ.

AE. RRRR.

MYCENAE.

Vrbs antiqui nominis, Perſei opus, ſed numorum ſterilis. Achaeorum quidem argenteum edidit Haymius d), in cujus area ſigla, quam in ΜΥϘηναι exſolvit Bayerus e), eumque ſecutus Froelichius f). At ſupra, cum de ſimilibus ſignis in Achaeorum moneta contentis agerem, adfatim oſtendi, iis urbium nomina contineri vix poſſe. Ad haec Mycenae circa annum V. C. 286 in rudera conſedere everſae ab Argivis, ut docet Diodorus g), ſic ut Strabonis aevo harum ne veſtigium quidem ſupereſſet. Ignoti igitur in hunc diem hujus urbis numi.

THYREA.

Vrbs cum regione Thyreatide, ob quam cruentae ſaepe Spartanis cum Argivis dimicationes.

Caput Palladis. ✠ ΘΥΡΙΑ. *Noctua.* AE. III. (Pellerin.)

Caput lupi. ✠ ⊟ *Pharetra, galea, caput lupi, et monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numum priorem Pellerinius olim Thuriae Meſſeniae tribuit h), at mutata ſerius mente rectius huic Thyreae Argolidis i). Alterum huc vocavit Khellius ſuadente elemento ⊟ poſito nonnunquam pro Θ, ut diximus ad Athenarum numos, atque eadem occaſione alios quoque numos ſimili elemento inſcriptos ab Haymio et Pellerinio vulgatos, et Thebis vel Theſpiis tributos huic Thyreae vindicare contendit k), obnitente acriter Pellerinio l). Vix operae pretium, in cauſam tam levem pertinacibus conjecturis inquirere.

AE. RRR.

TROEZEN.

Autonomi.

Caput Neptuni. ✠ ΤΡΟ. *Tridens.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Caput imberbe comis revinctis. ✠ ΤΡΟ. *Tridens.* AR. III. (Wiſe Mus. Bodl. p. 6.)

Nimirum teſte Strabone, et Plutarcho m) haec urbs Neptuno ſacra fuit, cujus cauſam mox dabimus. Numum alterum Wiſius Troadem primum ablegavit, agnito ſubinde errore Troezenem reſpexit n). Troezenios ſe ſcripſiſſe etiam Trozenios, docet marmor apud Chishull o).

Commemorandi adhuc bini alii:

ΣΑΕΤΣ. ΕΛΕΤΘΕΡΙΟΣ. *Caput Jovis laur. imberbe.* ✠ ΤΡΟΙΖΗΝ. *Fulmen.* AE. (Goltz.)

c) Num. vet. p. 133. d) T. II. p. m. 114. e) Comment. acad. Petrop. T. V. f) Annal. Syr. p. 158, et Not. elem. p. 101. g) L. XI. c. 65. h) Rec. I. p. 120. i) Suppl. I. p. 47. k) Adpendic. I. p. 41, et Adpendic. II. p. 158. l) Suppl. I. p. 60. m) In Theſeo. n) Pag. 132. o) Ant. Aſiat. p. 164.

ΠΟΛΙΑΣ. *Caput Palladis.* ✠ ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ. *Tridens.* AE. (Goltz.)

Horum priorem non moror, quem ex numis Syracuſanis ejusdem argumenti confictum ut credam, facile inducor. Alter ſi fictus, totus ex Pauſania confictus eſt perhibente p), Minervam et Neptunum de loci praeſidio disceptaſſe, at Jovem ſic compoſuiſſe litem, ut communis utrique is honos eſſet; quare, addit, Troezenios venerari Minervam *Poliadem*, et Neptunum cognomine regem, quin et vetuſtum ejus gentis numum tridentis et Minervae imagine inſignem fuiſſe. Tridentem eorum numis impreſſum prodit etiam Plutarchus q). *AR et AE. RRRR.*

Imperatorii.

Cum capite Commodi, et in familia Severi.

Epigraphe: ΤΡΟΙΖΗΝΩΝ, ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ. (Vaill. Arigoni, Theupoli). *AE. RR.*

IRENE.

Inſula juxta Troezenem, exulis Demoſthenis violenta morte cognita, dicta etiam *Calauria*, etſi diverſam utramque inſulam faciat Plinius.

Autonomos binos huc refert Pellerinius:

Caput Palladis. ✠ ΙΡ. *Tridens.* AE. III.

Caput muliebre ſpicis coronatum. ✠ ΙΡ. *Fax ardens intra coronam.* AE. III.

Similem priori, niſi quod pro ΙΡ. legitur ΡΙ., olim ex muſeo Caeſareo vulgavi, eumque propterea Rhithymnae Cretae, tribui r). Similis alteri, niſi quod pro ΙΡ. legitur ΕΡ., editus eſt in muſeo Hunteriano, ac propterea a Combio tributus Ereſo Lesbi. Difficile eſt, numis tam parcae inſcriptionis veram adſignare patriam.

ARCADIA.

Communi gentis nomine ſignati copioſi

Autonomi.

Caput imberbe nudum, cornu uno, aut binis e fronte turgentibus. ✠ *ΑΡ, infra fiſtula paſtoritia, per aream literae variae.* AR. IV. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput Jovis laur. ✠ *Idem monogramma. Fiſtula paſtoritia, omnia intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. ✠ *Idem monogramma. (etiam ſine hoc) Pan imberbis nudus ſedens exſtante ex fronte cornu d. elata, ſ. pedum, in area plerumque aquila, tum variae literae, et monogrammata.* AR. III. (Numi obvii). Inſignior alter non multum abſimilis, ſed ſcripto praeterea infra ΟΛΥΜ. AR. I. (Hunter.)

Caput Panos. ✠ ΑΡΚΑΔΩΝ. *Pallas ſtans.* AR. max. mod. (Panel Mem. Trev. Octob. 1737.)

p) L. II. c. 30. q) In Theſeo cap. 6. r) Num. vet. p. 155.

Pan deus Arcadiae res in vulgus notiſſima. Eum Arcadum numi nequaquam forma horridum, ſed ſpecioſi adoleſcentis ritu proponunt, qualem diximus exſtare etiam in inſigni numo Meſſanae Siciliae, ubi praeterea adſcriptum ΠΑΝ legitur. Fiſtula et pedum certa ſunt Panos attributa, quanquam quod fiſtulam dixi, Pellerinius cenſet eſſe ciſtam myſticam ad Panos ſacrum ritum pertinentem. Cauſam adfert, quod calami aequales corbem potius vimineum notant, fiſtula calamis diſparibus conſtante. At ſunt etiam in monumentis veterum propoſitae fiſtulae compactae cicutis aequalibus, ut apud Caylus Rec. T. I. tab. 51, et T. II. tab. 47. Adde, quae nuper cl. Frid. Münterus ad numum Syracuſanum de fiſtula Panos cum cicutis aequalibus erudite diſputavit s). Caput anticae videtur eſſe Jovis nomine Lycaei in Arcadia culti, de quo ferebat fabula, quisquis in ejus templo humana viſcera cum aliarum victimarum viſceribus mixta guſtaſſet, lupum fieri t). Vocabulum ΟΛΥΜ. numi Hunteriani inſcriptum monticulo, cui Pan inſidet, videtur deſignare nomen ipſius montis, nempe Olympi. Nullus quidem mons hujus nominis a geographis in Arcadia memoratur. Sed narrat Pauſanias u), monti Arcadiae Lycaeo Olympi etiam nomen fuiſſe, atque idem paullo infra perhibet, in monte Lycaeo fuiſſe Panos templum. Epigraphe in his numis monogrammate, quod literas ΑΡΚ. complectitur, plerumque finitur.

* * *

Caput muliebre ligatis filo crinibus intra quadratum, in area A. ℞. *Juppiter ſedens dexteram extendit, ex qua evolat aquila, ſ. haſtam.* AR. III. (Mus. Caeſ.)

Alius; ſed in area AK. (Pellerin.)

Alii; ſed in area ΑΡΚΑ., *vel disjectis literis* ARK. (Hunter tab. 7. n. I. II. III.)

ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ. *Caput ſimile.* ℞ *Eadem averſa.* AR. III. (Mus. reg. Daniae, Catal. d'Ennery p. 67.)

Numi hi perantiquae fabricae varias ſunt vices paſſae. Similem jam a Paruta editum video, cui cum legendum videretur ΑΚΡ., eum Agrigentinis dicavit x). Pellerinius literas numi ſui A. K. explevit legendo: Αβδηρας Κορας, ſecutus nempe Goltzium, in cujus numo ſimili plene ſcriptum ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ praetenditur y), quo factum, ut in id genus numis aliis ſolitarium A eſſe princeps τȣ Αβδηρας elementum crederetur. At palam teſtatur cl. Combius, in integerrimo muſei Hunteriani numo diſtincte legi ΑΡΚΑ., et cum praeterea in poſtremo numo legatur plene ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ, certum jam eſt, omnes hos numos Arcadiae reſtituendos. Qua in cauſa cum libenter Combii praeconium amplector, tum illud minus adridet, quod eos non Arcadiae Peloponneſi regioni, ſed Ar-

s) Heeren Bibl. der alten Litterat. IX. Stück, S. 37. t) Plato de rep. L. VIII. p. 565. u) In Arcad. c. 38. x) Sic. num. tab. 79. y) In Graec. tab. 25.

cadiae Cretae urbi tribuit, cujus certum nullum hactenus numum habemus. Epigraphe Pellerinii A. K. haud dubie manca eſt evanido medio P. Adverte rurſum Goltzii malam mentem, inſcriptum numo ſuo ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ profitentis, quando in numis id genus certis aliud non legimus, quam A, vel ΑΡΚΑ. vel ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ. Poſtrema haec ſcriptura poſſeſſivum indicat pro gentili, cujus jam exempla dedimus, et dabimus adhuc.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Totius gentis non exſtant, niſi huc revocare velis numos Antinoi, quos vide in hujus herois moneta.

ALEA.

Autonomi.

Aeneum ΑΛΕΩΝ typo *Jovis aetophori ſedentis* huc vocandum putat Pellerinius, dubitat tamen, an non aliud forte elementum numo ſuo excluſum praecedat.

Certiorem ΑΛΕΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, qui ad foedus Achaicum pertinet, protuli ſupra in numis dicti foederis.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnicus, isque Marcianae, eſt apud Arigonium, ſi modo epigraphe rite lecta - - - ΚΙΑΝΑ. CЄΒΑC. *Caput Marcianae.* ✱ ΑΛΕΩΝ. *Mulier humi decumbens d. arundinem, ſ. urnae innixa.*

AE. RRRR.

ANTIGONIA.

Vide infra in Mantinea.

ASEA.

Apud quam urbem rurſum emergit Alpheus.

Numum ΑΣΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ dedi ſupra in numis foederis Achaici.

CAPHYA.

Imperatorii tantum, iique in familia Severi.

Singularis eſt capitis inſcriptio in numo Caracallae apud Vaillantium: ΑΝΤΟΝΙΝΟΝ. ΒΑCΙ. Obſervat ad hunc Harduinus, τὸ ΒΑCΙ. legi non poſſe ΒΑCΙλεα, hoc enim eſſe contra morem Romanorum. Quare legendum: ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ. Βιοδωρος Αγαπα ΣΙτω, *Antoninum alma diligit Ceres* z). Nugae, quando in numis Commodi, Nicaeae, Caeſareae Cappadociae, et Cii ſcribi potuit: ΚΟΜΟΔΟΥ. ΒΑCΙΛЄΥΟΝΤΟC etc. Vide lites de hujus lectione vocabuli agitatas in Memoriis Trevolt. anni 1701.

Epigraphe: ΚΑΦΥΙΑΤΩΝ typis obviis.

AE. RRR.

EVA.

Numos aureos et argenteos inſcriptos

z) Num. urb. ill.

ETA eſſe potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis.

HERAEA.

Ad Alpheum ſita.

Imperatorium unicum vulgavit Pellerinius cum capite Caracallae, et ΗΡΑЄΩΝ. *Fluvius decumbens, cui adſtat bos.* (Lettres p. 168.)
AE. RRRR.

MANTINEA, quae et ANTIGONIA.

Autonomus.

Caput Palladis. ✠ ΜΑΝΤΙΝΕΩΝ. *Vir pileatus ſuccincto habitu gradiens, ſ. haſtam, vel ſcipionem.* AE. III. (Pellerin.)
AE. RRRR.

Eadem urbs in Antigoni Doſonis gratiam, quod is Achaeorum ſtudioſus eſſet, ſeſe *Antigoniam* Arato ſic volente nominavit, ut narrat Pauſanias a), et Plutarchus b), atque hoc nomine ſupra in moneta foederis Achaici numum ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ vidimus. Serius Hadrianus adſcititium illud Macedoniae nomen ſuſtulit revocato vetere Mantinaeae teſte eodem Pauſania c), et comprobant iſtud ſequentes

Imperatorii:

In familia Severi, *Epigraphe:* ΜΑΝΤΙΝЄΩΝ. (Vaill. Theup. Mus. Caes.)

De honoribus Antinoo hoc in oppido habitis, ejusque cauſis, et ſignata hic moneta vide, quae in Antinoi numis obſervabimus.
AE. RRR.

MEGALOPOLIS.

Patria Polybii, paullo poſt pugnam Leuctricam Epaminondae conſilio ex pluribus aliis circumſitis oppidis coaluit, ut fortius reſiſteret Spartanis; quare Graecarum urbium νεωτατη dicebatur d). Chronicon Parium ejus annum natalem ſtatuit V. C. 384.

Autonomi:

Caput Jovis laur. ✠ ΜΕΓ. *Pan nudus rupi inſidens d. elata, ſ. pedum, in area aquila.* AR: III. AE. II. (Pellerin).

Simillimi his ſunt argentei, quos ſupra recitavimus, communi Arcadum nomine ſignati, unde veriſimile, etiam hos hoc in oppido ſignatos. Similes Goltzius perperam Zephyrio Ciliciae tribuit.

Numi alii inſcripti ΜΕΓ. incertum, utrum huc, an Megara ſint avocandi.
AR. et AE. RRR.

Imperatorii.

Tantum in familia Severi. Hujus, et Caracallae numos tres dedit Pellerinius e). Domnae unum addidit Arigonius. In muſeo Theupoli memoratur unus Elagabali, at verius etiam hic eſt Caracallae. Notandum enim, pleraſque Peloponneſi urbes familiae ſolum Severi dedicaſſe monetam, atque id vivo Severo, quod

---

a) L. VIII. p. 615. b) In Arato cap. 45. c) L. c. d) Pauſanias L. IX. c. 14.
e) Rec. III. p. 189.

colligo primum ex capite Caracallae, quod adhuc juvenile, ac plane imberbe proponitur, ex quo fit, ut facile Elagabalus haberi poſſit, qui reipſa eſt Caracalla, deinde quod in his numis Geta nunquam dicitur Auguſtus, ſed Caeſar tantum.

Epigraphe eſt: ΜЄΓΑΛΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. *AE. RR.*

NONACRIS.

Harduinus in Plinio ſuo f) autonomum vulgavit, in quo legit: ΔΗ. ΝΩΝ., quod ſolvit in ΔΗμος ΝΩΝακρινων, typus: *Protome Dianae.* ✠ *Aquila intra lauream.* Dubium non eſt, numum hunc per aetatem fuiſſe attritum, legendumque: ΑΒΥΔΗΝΩΝ, ut collati Abydi numi docent.

ORCHOMENUS.

Fuit praeter Orchomenum Boeoticum hujus nominis urbs alia in Arcadia.

Imperatorii.

In familia tantum Severi ſignati, et quidem eadem fabrica et forma, qua paſſim in aliis Peloponneſi urbibus hac aetate ſignatos videmus; ut adeo jure huic noſtro Arcadiae Orchomeno ſint vindicandi.

Epigraphe: ΟΡΧΟΜЄΝΙΩΝ. Sunt apud Vaillantium, Pellerinium, Theupoli, at majore numero apud Arigonium. *AE. RR.*

PHENEUS.

Autonomi:

Caput Cereris ſpicis coronatum. ✠ ΦΕΝΕΩΝ. *Mercurius gradiens d. caduceum, ſ. puellum geſtat, juxta quem ſcriptum:* ΑΡΚΑΣ. AR. m. m. (Pellerin). Eundem exhibet etiam Pembrock, (P. II. tab. 9). in quo tria ſigna incuſa conſpiciuntur, quorum unum conficit epigraphen ΔΕΛΦ. Item AE. II. (Mus. Caes.)

Fuit Arcas Jovis et Calliſtus filius, quem Juppiter matre in urſam mutata in Arcadiam a Maja educandum miſit g). Eo miniſterio functum Mercurium hic numus docet, et jure, quod et ipſe Majae filius fuit. Audi et Ciceronem h): *Quintus* (*Mercurius*) *quem colunt Pheneatae, qui et Argum dicitur interemiſſe.* Deorum omnium maxime Mercurium veneratos Pheneatas, eique ludos Hermaea feciſſe tradit Pauſanias i), et Lactantius k).

* * *

Caput Cereris ſpicis coronatum. ✠ ΦΕΝΙΚΟΝ. *Bos gradiens.* AR. III. (Mus. Caes.)

En iterum poſſeſſivum ΦΕΝΙΚΟΝ pro gentili ΦΕΝΕΩΝ, ut ſupra in Arcadia quoque vidimus.

* * *

Caput Dianae ✠ ΦΕΝΕΩΝ. *Equus paſcens, intra cujus crura monogramma.* AE. III. (Mus. Caes).

f) T. I. p. 196. g) Apollodor. L. III. c. 8. §. ult. h) Nat. deor. L. III. c. 22. i) L. VIII. c. 14. k) De fals. relig. c. 6.

Vlyſſes cum perditas equas apud Pheneum reperiſſet, Dianam inde Ευριππάν, *equarum inventricem*, coluiſſe erecto apud eam urbem templo narrat Pauſanias [l]). Vide praeterea, quae de hoc numo alibi docui [m]).
AR. et *AE. RR.*

Imperatorii:

Aurelii, Caracallae, et Plautillae. (Vaill. Teup.)

Epigraphe ΦΕΝΕΑΤΩΝ.

Singularis eſt numus Plautillae in muſeo Theupoli citatus: ΕΠΙ. ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ. ΦΕΝΕΑΤΩΝ. *Mulier utraque manu facem tenens.* AE. m. m. Nolim de viri eruditi adcuratione dubitare; mirum tamen videtur primo maximi moduli numisma, cum vix hac forma in Peloponneſi urbibus numi ſignati ſint demptis iis, qui ab Achaeis et Arcadibus in Antinoi honorem cuſi ſunt, qui tamen proprie moneta non fuere, deinde nomen magiſtratus, quem numis urbium Peloponneſi ſub Auguſtis vix ſolitum fuiſſe inſcribi conſtat.
AE. RRR.

PHIALEA.

Antea dicta Phigalia.

Imperatorii tantum in una Severi familia complures editi, et majore numero a Vaillantio.

Epigraphe ΦΙΑΛΕΩΝ typis obviis.
AE. RR.

PSOPHIS.

Autonomum

Dubium hujus urbis produxi ſupra in moneta foederis Achaici.

Imperatorii.

ΨΩΦΕΙΔΙΩΝ Caracallae apud Pellerinium, Getae apud Vaillantium.
AE. RRRR.

STYMPHALVS.

Ad cujus adſitum lacum habitabant aves Stymphalides.

Caput muliebre laur. ✠ ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ. *Hercules gradiens d. clavam attollit, ſ. exuvias leonis, in area* ΣΟ. AR. m. m. (Pellerin).

Caput Herculis imberbe leonis pelle coopertum. ✠ ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ (*retrograde*). *Caput avis cum collo.* AR. III. (Pellerin.)

Herculem apud Stymphalum majore opere cultum, non mirum ob praeſtitum caede Stymphalidum beneficium. Harum imaginem in numo altero proponi exiſtimat Pellerinius, quae tamen multum diverſa ſunt forma in numo Nicaeae, et monumentis aliis, quibus Herculis aerumnae proponuntur.
AR. RRRR.

TEGEA.

Diu ignoti fuere urbis hujus numi,

l) L. VIII. p. 628. m) Num. vet. p. 140.

dum eorum complures noſtra aetate variorum antiquariorum ope lucem viderent.

Autonomi.

Caput Palladis. ✕ ΤΕΓΕ. *Noctua.* AR. III. (Muſ. Caes). In alio *ſolum* TE. AE. III. (Pellerin.)

Conſtat ex Pauſania, Palladem *Aleae* cognomine ab his Tegeatis magno in honore habitam. Pellerinius aeneos ſuos, quos citavi, Tegeatis Cretae proprios eſſe voluit, qua id veri ſpecie, magis patebit ex iis, quae mox dicentur.

* * *

Caput Palladis. ✕ ΤΕΓΕΑ. *Cerva puellum lactans, in nonnullorum area bina monogrammata.* AE. III. (Muſ. Caes. Khell Adpendic. I. et II. Pellerin).

Numi argumentum jam alias praeclare explicavit Khellius n). Narrat Pauſanias o), Apollodorus p), et Diodorus Siculus q), Augen Alei Tegeae regis filiam ab Hercule vitiatam natum puellum primo in Palladis, cujus ea ſacerdos fuit, luco depoſuiſſe, at vulgato crimine infantem Alei juſſu in monte Parthenio expoſitum, ſed cui mox praeſto fuit cerva, quae praebito lacte maternam abjecto opem tulit, ex quo facto *Telephus* eſt appellatus. Alibi narrat Pauſanias r), in Helicone Boeotiae cervam Telepho infanti lac praebentem effictam ſtetiſſe. In hunc fere ſenſum Khellius. At Pellerinius aliorſum argumentum traduxit. Nam cum animal partis averſae nequaquam cervam, ſed lupam putaret, et conſtaret ex Cretenſium hiſtoria, ſimile beneficium Mileto ſuo, Apollinis filio, ab hac impenſum, numum Tegeae Cretae adjudicavit, cum idem argumentum in Cydoniae quoque numis compareat s). Verum ſine dubio praeferenda Khellii ſententia, primum quod integerrimus numus muſei Caeſarei nullum de cerva dubium relinquit, deinde quod in nonnullis numis hujus thematis bina comparent monogrammata, quae eadem ſunt in numis aliis *certis hujus* Tegeae Arcadiae, de quibus mox, quod manifeſte patet collatis binis ejus numis a Khellio in Adpendicula II. productis. Accedit, quod in horum antica eſt Pallas multum a Tegeatis Arcadiae, ut dixi, obſervata, et cujus Auge Telephi mater ſacerdos fuit; denique quod Tegea Cretae perobſcurum fuit Cretae oppidum. Numos alios et monumenta, quae hanc Telephi fabulam multo illuſtrius ſiſtunt, indicabo in numis Pergami Myſiae.

Caput Dianae prominente retro pharetra et arcu. ✕ ΤΕΓΕΑ. *Pallas ſtans ſ. haſtam, d. aliquid imponit urnae, quam adſtans puella offert, in area* ΛΑ✶ AE. II. (Pellerin). *In alterius area* IE. (Khell Adpendic. II). *In alterius area duo monogrammata.* (Khell l. c.).

---

n) Ll. cc. o) L. VIII. c. 48. p) L. III. c. 9. q) L. IV. c. 33. r) L. IX. c. 31. s) Rec. III. p. 73. Suppl. I. p. 52.

ΑΛΕΟΣ. *Caput barbatum diadematum.* ꭗ ΤΕΓΕΑΤΑΝ. *Heros galeatus, cetera nudus ſtans, ſ. haſtam et clypeum tenens, dextera aliquid acceptat a Pallade, quod adſtans puella oblato vaſe excipit, per aream eadem monogrammata.* AE. II. Numi hujus praecones mox citabo.

Caput Palladis. ꭗ ΤΕΓΕΑ. *Heros galeatus, cetera nudus, gradiens d. enſem, ſ. clypeum opponit.* AE. III. (Pellerin).

In ſolo numo II. morabor, qui rite explicatus reliquis lucem impertit. Eum primum edidere, ſed, ut apparet, minus integrum Harduinus [t]), et Haymius [u]). Adcuratius reſtituerunt Wachterus [x]), ac praecipue Pellerinius [y]). Anticae explicatus planus. Siſtit ea Aleum Aphidantis F, Arcadis nepotem, Jovis et Calliſtus abnepotem, Lycaonis adnepotem. Alei regia adhuc Pauſaniae aetate Tegeae monſtrabatur, ut et fanum Minervae Aleae ab eo aedificatum, de quo vide plura apud Haymium [z]). At averſae explicatum nemo omnium, qui numum ſtitere, eſt adſecutus. Eum latius expoſui in meis Numis vet. [a]) ſecutus Apollodorum [b]), et Pauſaniam [c]), qui perhibent, Cepheum Alei filium et Tegeae regem invitatum ab Hercule, ut ſeſe ad bellum ſequeretur, ſed conditiones detrectantem, quod ſe abſente Argivorum incurſionem metuebat, tum denique perſuaſum, cum ei Pallas detonſum Meduſae crinem in amphora obtulit, quem Sterope Cephei filia, ſi forte hoſtes ingruerent, oſtentare e moenibus jubebatur. Monere non attinet, numum hunc Aleo ſynchronum non eſſe, qui annis circiter 1400 ante Chriſtum Tegeae regnaverit. Numus III. ipſum iterum Cepheum ſiſtit, ut colligitur ex cultu, quem is in binis praecedentibus obtinet.

In area numi I. legitur ΑΛ., quo Pellerinius indicari cenſet aut concordiam cum Lacedaemoniis, aut Tegeatas ſe profiteri his ſubjectos. Verum cum in ſimili alio pro hoc legatur ΙΕ., videtur το ΑΛ. aliud ſignificare, perinde atque in Aegira Achaiae vidimus.

* * * *

Numum ΤΕΓΕΑΤΩΝ, ΑΧΑΙΩΝ deſcripſi ſupra in numis foederis Achaici. *AR. RRRR. AE. RR.*

Imperatorii.

In ſola Severi familia. (Theupoli, Pellerin).

Epigraphe: ΤΕΓΕΑΤΩΝ.

Typus illuſtrior: *Atalanta Tegeaea aprum Calydonium haſta feriens*, in numo Domnae. (Mus. Caes.) Vide, quae huc pertinentia ſupra in Aetolia notavi. *AE. RRR.*

THELPVSA.

Autonomi.

Caput radiatum. ꭗ ΘΕΛ. *intra lauream.* AE. III.

---

t) Num. ill. in Τεγεα. u) T. II. p. 4. x) Archaeol. num. p. 82. y) Rois p. 33. z) L. c. a) Pag. 142. b) L. I. c. 7. c) In Arcad. c. 47.

Similem edidit Neumannus [d]), ſed in quo prior litera Θ deficit. At teſtatur idem, ſeſe a cl. Wackero, qui praeſentem numum vulgavit, edoctum, literas ΘΕΛ. in eo eſſe luculentas. Idem quoque integer eſt Veletris in muſeo Em. Card. Borgia.

AE. RRR.

Imperatorii.

In Severi tantum familia.

Epigraphe: ΘΕΛΠΟΥϹΙΩΝ. (Vaill. Theup.)

AE. RRR.

THISSOA.

Dicta Pauſaniae: Θεισσοα ἡ πρὸς Ορχομενῳ, et fuit una ex oppidis, ex quibus conflata fuit Megalopolis [e]).

Numum: ΑΧΑΙΩΝ. ΘΙΣΟΑΙΩΝ vide ſupra inter numos foederis Achaici.

AE. RRRR.

CRETA.

Inſularum hujus tractus maxima et nobiliſſima, Jovisque natalibus, Labyrintho, Minotauro, aliisque fabularum prodigiis inclyta, quorum haud dubie cauſa meritorum in antiquo lapide jactantius dicitur ab indigenis ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ. ΤΩΝ. ΝΗΣΩΝ, *regina inſularum* [f]). Olim centum digeſtam per urbes fama ferebat, quarum non paucas numi hodieque ſuperſtites nobilitant. Sunt hi argentei aeneique, aurei nondum reperti, habentque tam certum ac peculiarem characterem, ut natales ſuos celare non poſſint oculum tractandis numis adſuetum. In argenteis diſcrimen illud omnium maxime elucet, quod plerique praeter certa remotae antiquitatis indicia duriorem quendam picturae modum offerunt, qui neque in numis ſerius ſignatis facile miteſcit, raro viſis Gratiis in hanc inſulam pedem intuliſſe.

Autonomi:

Nomine totius inſulae, iique argentei ſunt apud ſolum Goltzium, inſcripti ΚΡΗ. ΚΡΗΤΑΙΩΝ, ſuntque ciſtophori omnes, quod genus, ut alibi docebitur, veriſimile non eſt in Creta ſignatum, unde de vera eorum lectione jure dubitatur.

In numo Haymii [g]), et muſei Pembrock [h]) cum capite Homeri male lectum ΚΡΗΤΩΝ pro ΙΗΤΩΝ, qui adeo ad inſulam Ion pertinent.

Imperatorii.

Horum primus eſt cum capite Tiberii, (Vaill.) reliqui porriguntur usque ad M. Aurelium. Major eorum numerus eſt cum capite Trajani, quos videris in muſeo Farneſiano.

Epigraphe conſtans: ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗΤΩΝ.

Typi: Hi fabulis domeſticis plerum-

---

d) Num. pop. P. II. p. 161. e) in Arcadic. c. 27. f) Gruter p. 1090. 11. g) T. II. p. m. 72. h) P. II. tab. 80.

que inhaerent, ſic: *Europa tauro vecta. Nympha Jovem puellum ulnis complexa, in area hinc cornu Amaltheae, inde aquila. Juppiter infans globo inſidens inter ſeptem aſtra adſtante capra.* Hic rex deorum in Creta natus educatusque res nota, unde et dictus *Cretagenes*, de quo infra ſeparato articulo agam. Saepe etiam occurrit *Diana*, nomine Dictynnae, aut Britomartis late in hac inſula culta, de qua infra quoque recurret ſermo.

* * *

*Sunt aenei non pauci minimae formae cum capite Hadriani et Antonini, quorum ſola inſcriptio in averſa eſt K. K. Typi ſunt: *Ara, ſuper qua globus.* — *Miles galeatus, cetera nudus gradiens cum haſta et clypeo.* — *Diana venatrix.* (Muſ. Caeſ. Arigoni.) In his primum K notare Κοινον, dubium non eſt; de altero ambigi poteſt, utrum Κιλικιας, an Κρητων, an Κυπριων, an Κωων indicet. Pro Cilicibus ſtetit Harduinus. Auctor muſei Theupoli eos Alexandrinis accenſuit [i]), ad quos eos pertinere nulla ratio ſuadet. Veriſimilius legendum Κρητων, nam fabrica Cretenſis potius eſt, et typus Dianae venatricis in Cretam potius videtur invitare, et miles ſimilis gradiens obvius eſt in numis Apterae.

* * *

Juppiter Cretagenes. Eum eloquuntur numi ſequentes:

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. ΛΥΠΟΥ. *Caput Auguſti radiatum.* ✕ ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΠΟΛΥΡ. *Caput Jovis laureatum, infra quod fulmen.* AR. m. m. (Barthelemy B. L. T. XXVI. p. 546.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΡΗΤΩΝ. ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. *Caput Auguſti radiatum.* ✕ ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΙΕΡΑ . . . *Caput Jovis diadematum, infra fulmen.* AR. m. m. (Liebe Goth. num. p. 364)

ΑΥΤΟ. ΤΙΤΟ. *Caput Titi laur.* ✕ ΖΕΥΣ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. *Juppiter nudus ſtans inter ſeptem aſtra d. fulmen intorquet, ſ. ſtrophio involuta.* AE. I. Hunc numum poſt Triſtanum et Harduinum (Num. Ill. in Γαζα.) adcuratius edidit Pellerinius. (Mel. I. p. 341.) Eſt etiam in Muſeo Caeſ.)

Priores duos numos erudite explicat Barthelemyus (l. c.) Signatus uterque in Creta, et prior quidem *Polyrrhenii*, alter *Hierapytnae*, in quo Liebei lapſum jure obelo notat. Nomen ΤΑΝ Doricum eſt pro ΖΑΝ, vel ΖΗΝ, pro quo in numo III. multo ſerius ſignato eſt ſolitum ΖΕΥΣ. Verbum ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ ſignificavit Jovem *in Creta genitum*, cujus alioqui natales a plerisque in Creta conſtituuntur. Jovem hoc nomine cultum in Creta docet foedus Olontiorum, et Latiorum, in quo: ΟΜΝΕΩ . . . ΤΟΝ. ΖΗΝΑ. ΤΟΝ. ΚΡΗΤΟΓΕΝΕΑ [k]). Ex his numis habemus etiam imaginem Jovis Cretagenis, nempe cujus attributum princeps eſt fulmen. Aſtris cingitur, quia, ut ait Nonnus [l]):

i) pag. 1134. k) Reines. T. I. p. 501. l) Dionys. XXXI. v. 56.

Ζευς μεν αναξ κατ᾽ Ολυμπον ἐχει δομον
εμπλεον ἀστρων.
Juppiter rex in Olympo tenet domum
plenam aſtris.

Infra in numis Gazae Judaeae ex Marco Diacono docebo, eundem Jovem Cretagenem ante omnes deos a Gazaeis cultum, ſed nomine *Marnas*, et quidem velut *dominum imbrium*, quorſum fulmen apte refertur. In numis Epheſi videbimus etiam Iovem Pluvium fulmine armatum. Ad idem argumentum pertinerent etiam numi Aegii Achaiae inſcripti ΚΡΗΤΑΙΟΣ, et typo Jovis fulminantis, quos edidere Spanhemius, Pellerinius, aliique, ſed in his non legi ΚΡΗΤΑΙΟΣ, ſed ΚΛΗΤΑΙΟΣ in hujus numis dictum. Numum III. Harduinus ob dictas cauſas Gazae tribuit, veriſimilius tamen eſt, hunc quoque in Creta ſlatum.

* * *

Cum hic Cornelii Lupi proconſulis Cretae facta ſit mentio, juvat alios quoque numos ejus nomine inſcriptos, et in variis Cretae urbibus ſignatos commemorare. Sunt omnes argentei, et cum capite Tiberii, et depicti exſtant apud Morellium in Familia Corn. Tab. VII.

ΤΙΒΕΡΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΠΙ. ΚΟΡ. ΛΥ. *Caput laur.* ✕ ΣΥΝΚΛΗΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΥΔ. *Caput Senatus barbatum velatum.* AR. m. m.

Alius, ſed in averſa plene ſcriptum: ΚΥΔΩΝΕΑΤΑΝ.

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΥΔ. *Caput laur.* ✕ ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. Κ. ΚΡΗΤΩΝ. Ε. ΚΟΡ. Λ. *Caput Auguſti laur.* AR. III.

ΤΙ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ε. ΚΟΡ. Λ. *Caput laur.* ✕ ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΕΛΕΥΘ. *Caput Auguſti radiatum.* AR. III.

ΤΙΒΕΡΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. *Caput laur.* ✕ ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. Ε. ΚΟΡ. ΛΥ. *Caput Auguſti radiatum.* AR. III.

Fuit Cornelius Lupus proconſul Cretae, ut hi numi docent, et fuiſſe ex familia Lentulorum, probant marmora Capitolina, in quibus ad annum V C. 697. memoratur conſul *L. Cornelius Cn. F. L. N. Lentul. Lupus* m). Eum ſub Claudio inſidiis Suillii appetitum, interemptumque docet Tacitus; nam objectum fuiſſe tum inter alia Suillio: *Valerium Aſiaticum, Luſium Saturninum, CORNELIVM LVPVM circumventos* n). Et Seneca hunc quoque Lupum inter amicos, et quidem conſulares, a Claudio caeſos narrat o). Haec pleraque jam obſervavit Havercampus. Nomina igitur decurtata ſic explenda: ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. ΛΥΠΟΥ, ut plene comprobat numus Jovis Cretagenis paullo altius citatus. Habemus in numo I. caput Senatus eo cultu, qui grave hoc conlegium decuit, non facie juvenili, ut ſaepe in numis Aſiae. Tres priores numi ſignati ſunt apud Cydoniam, quartus apud Eleuthernas, quintus Gortynam. Hi quoque numi quaeſitum Cretenſium in Auguſtum

m) Grut. p. 293. n) Annal. XIII. c. 43. o) Αποκολοκ. ſub. fin.

adfectum nos edocent, qui tantus fuit, ut a Tiberio, ſub quo hi numi ſignati ſunt, aſyli jus ſimulacro D. Auguſti petere auderent p). Senatum coluere, quia Creta fuit Senatus provincia, cujus exempla paſſim offerunt numi Aſiae proconſularis.

His addendus numus ſimilis rationis: ΤΙΒΕΡΙΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΠΙ. ΛΑΧΗΤ. *Caput laur.* ✠ ΣΥΝΚΛΗΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΥΔΩΝΕΑΤΩΝ. *Caput Senatus barbatum velatum.* AR. m. m.

Numum edidere Harduinus q), et Morellius r). Differt a numo II. ſupra deſcripto ſolo magiſtratu. Quis fuerit hic Laches, an proconſul, an, quod verius, magiſtratus Cydoniae proprius, (nam Laches nomen Graecum eſt) decidere nequeo.

* * *
*

Addendus et numus alter bilinguis: IMP. CAES. NER. TRAIAN. OPTIM. AVG. GER. DAC. PART. *Caput laur.* ✠ ΔΙΚΤΥΝΝΑ. ΚΡΗΤ. *Diana venatricis habitu rupi inſidens d. telum, ſ. infantem tenet, adſtat hinc et illinc vir armatus.* AR. III. (Triſtan. in Traj. Seguin. p. 126. Theup. Vaill.)

Ex mente Triſtani proponitur in hoc numo Diana, quae Graecis et *Dictynna* dicta eſt, inſidetque monti Tityro regionis Cydoniatis, in quo ejus templum ſtetit appellatum Δικτυνναιον ſecundum Strabonem. Infantem manibus tenet, quoniam Diana eadem eſt cum Lucina partuum praeſide. Adſtans uterque vir armatus Seguino in mentem revocat enopliam, ſeu pyrrhicam ſaltationem inventam a Cretenſibus, nimirum Rhea Jovis recens nati vagitum edito a Corybantibus armorum fragore obtundente. Vide plura apud Spanhemium s).

Dubium eſt, utrum Cretenſis moneta ſint numi Titi et Domitiani, in quorum poſtica: ΔΙΟΣ. ΙΔΑΙΟΥ. *Aquila ſtans.* AE. II. (Morelli in Tito tab. XIV. 1.) Nam et in Myſia fuit mons Ida, et hic Jovi ſacer.

AR. RRR. AE. C.

ALLARIA.

Hujus Cretae urbis nulla uſpiam mentio, praeterquam in vetere epigrammate, quod poſt alios edidit Chiſhull t), in quo dicitur: Αλλαριωταν ά πολις.

Caput Palladis. ✠ ΑΛΛΑΡΙΩΤΑΝ. *Hercules ſtans.* AR. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 106.) AR. III. (Muſ. M. Duc.)

AR. RRR.

APOLLONIA.

Huc cl. Combius vocat argenteum Hunterianum: A. *Tripus.* Credam verius, extritam literam Z το A praecedentem, numumque eſſe Zacynthi.

p) Tacit. Ann. L. III. c. 63. q) Num. ill. ſub Cydonia. r) Impp. in Tiber. tab. IV. n. 25. s) ad Callim. in Dian. v. 205. t) Ant. Aſiat. p. 137.

APTERA.

Mediterranea in occidentem.

ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* ✠ *Vir ſtans d. quid tenet.* AR. I. (Muſ. M. Ducis.)

Eadem adverſa. ✠ ΠΤΟΛΟΣΤΟ - *Miles armatus ſtans, juxta arbutum.* AR. I. (Hunter.)

Caput Jovis. ✠ ΑΠΤΑΡΕΩΝ. *Mercurius ſtans d. caduceum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput muliebre. ✠ ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. *Miles gradiens cum haſta et clypeo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Horum prior fabricae eſt perantiquae, et recte inſcribit ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ, cum in reliquis aevi recentioris ſit ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. Haec enim urbs teſte Stephano, et Suida nomen traxit ἀπο των πτεϱων, quod apud hanc urbem Sirenes cantu a Muſis ſuperatae alas abjecere, de quo vide plura in meis Numis vet. [u]) quo loco numum priorem edidi, et in numis gentis Petroniae, quibus adde Tzetzem [x]), et monumentum vetus apud Winckelmannum [y]). Serius E in A vertit receptus in Creta Doriſmus. Vetus ſcholiaſtes Euripidis: ἁτεϱος ὁ ἑτεϱος Δωϱιστι [z]), et ſecundum enarratorem Theocriti: Αϱταμις Dorice pro Αϱτεμις [a]).

* * *

Caput muliebre. ✠ ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. *Apollo nudus ſedens d. pateram, ſ. lyrae innixus.* AR. III. (Pellerin.)

ΑΠΤΑ. *Apis.* (Harduin.)

Videntur hi numi aliam ſequi famam, nimirum urbem nomen traxiſſe a *Ptera* quopiam, qui vetuſtiſſimum Delphis Apollinis templum ſtruxit, unde natam fabulam, fabricatum ab apibus templum ex apum cera, et pinnis [b]).

AR. RR. AE. R.

ARCADIA.

Hujus inſulae urbs ſecundum veterum teſtimonia, et maritima in ortum. Arcadum Peloponneſi coloniam fecit Pellerinius, ſed auctorem reticuit. Eidem is numum tribuit: *Caput Ammonis.* ✠ ΑΡΚΑΔΩΝ. *Pallas ſtans d. haſtam, ſ. clypeum humi attinet.* AR. II. Tamen cauſam non adfert, cur huic Cretae urbi potius prae Arcadibus Peloponneſi tribuendus ſit. Ipſe diſcriminis hujus rationem probabilem non video. Addit: huic quoque urbi ab Harduino tributum numum, qui tamen, ſaltem in ejus numis illuſtratis, non reperitur. Videtur ergo dubium, an propria huic oppido hactenus exſtet moneta.

ARSINOE.

Caput Palladis. ✠ ΑΡΣΙ. *Duo Delphini.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In hoc et fabrica et typus plane ex Cretae ſunt ingenio, et eſt Stephano Arſinoe ἐννάτη Λυκτȣ, quo docemur, urbem Lycto Cretae urbi paruiſſe. Vide, quae de hoc in meis Num. vet. p. 144. diſſerui.

u) pag. 143. x) ad Lycophr. v. 653. y) Monum. ant. num. 42. 46. z) Hippolyt. v. 894. a) ad Idyll. I. v. 4. b) Pauſan. in Phocaic. p. 810. Philoſtrat. Vit. Apoll. L. VI. c. 10.

Similem edidit Arigonius, quem Froelichius dubitantis more Graeciae, vel Cypro tribuit [c]). Serius alium addidit Combius:

Caput muliebre. ✕ ΑΡΣΙ. *Miles nudus ſtans.* AE. II. (Muſ. Hunter.)
AE. RRR.

AXVS.

Caput Jovis, in aliis Apollinis. ✕ ΓΑΞΙΩΝ. *Tripus, per aream monogrammata, aut etiam ſine his.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Alii ſimiles, ſed ſcriptum: FAΞΙΩΝ. (Liebe Goth. num. p. 163. Hunter pag. 65. Dutens Explic. de quelq. Méd. p. 186. 195. 228.)

Quatuor produntur in Creta urbes nomine adfini, *Axus, Oaxus, Saxus, Naxus.* Primae meminit Stephanus: AXVS *urbs Cretae, ut Herodotus libro IV.* ſc. cap. 154. Verum in hoc Herodoti loco alia MSS. habent Αξος, alia Οαξος, ut ſane etiam apud Suidam, qui idem factum ex Herodoto exſcripſit, legitur Οαξος [d]). Sed et alibi Stephanus: OAXVS *urbs Cretae.* Et conſentiunt ſcriptores alii. Virgilius [e]): *et rapidum Cretae veniemus Oaxen*, ad quem verſum Servius, quid ſtatueret, incertus inter alia prodit etiam, *Oaxen Apollinis filium Oaxen* in Creta oppidum condidiſſe. Etiam Vibio Sequeſtro eſt *Oaxes Cretae, a quo civitas Oaxia* [f]). Denique Hierocles in Synecdemo: Οαξιος, Ελευθερνα etc. Sed videtur Axus, et Oaxus eadem fuiſſe civitas, de quo mox iterum. Saxum oppidum Cretae intulit, non quidem ſcriptorum veterum quispiam, ſed Chishullius fide veteris marmoris in Creta reperti, in quo legitur ΣΑΞΙΟΙ et ΣΑΤΞΙΟΙ [g]) At enim haec Cretae Saxus ſuſpecta eſt. Nam Chandlerus, qui marmor illud poſt Chishullum inſpexit, pro ΣΑΞΙΩΝ legendum ΝΑΞΙΩΝ teſtatur [h]). Sin iſtud, nomine ΝΑΞΙΩΝ intelligenda eſt *Naxus* civitas, quam in Creta conſtituunt complures inferioris aevi grammatici, quos dabunt Stephani Byzantii interpretes Holſtenius, et Pinedus [i]), a qua urbe nomen habuit celebrata a veteribus, et ipſo Pindaro Ναξια ἀκονη, *Naxia cos.*

Ad numos ut revertar, eos Haymius Saxo Cretae tribuendos cenſuit [k]). Revera in numis copioſa ſunt exempla τȣ Σ inſtar Γ formati. Et confirmata haec conjectura videbatur marmore Chishulli, quod nobis Saxum Cretae prodidit. At enim, cum hanc ex marmore lectionem, ut diximus, ſecundae Chandleri curae ſuſpectam reddiderint, ad haec reperti ſint numi alii, qui certam epigraphen FAΞΙΩΝ ſiſtunt, cujus primum elementum pro Σ haberi nequit, omittenda ſine dubio eſt Saxus, numique tribuendi Axo, cujus gentile Stephano eſt Αξιος, ſcripto adeo in numis ΑΞΙΩΝ,

c) Not. elem. p. 76. d) in Βαττος. e) Eclog. I. v. 66. f) de Flumin. g) Ant. Aſiat. p. 114. h) Inſcript. ant. in nota ad marm. XVIII. i) ſub Ναξος. k) Theſ. Br. T. II. p. 181.

ſed praefixo digamma Aeolico FΑΞΙΩΝ, quo modo in numis Elidis vidimus ſcriptum FΑΛΕΙΩΝ pro ΑΛΕΙΩΝ. Atqui jam alibi vidimus, et differemus copioſius in tractatu de notis chronologicis, digamma illud promiſcue jam forma [, jam F expreſſum fuiſſe, quo modo in numis Capuae jam legimus ΚΑΠΠF, jam ΚΑΠ[. Cum igitur haec Cretae urbs, ut ex his numis diſcimus, ſpiritum aliquem nomini ſuo certe praefixerit, fieri poterat, ut hic a Cretenſibus pronunciaretur ſono, qui ad literam O accederet, unde exterorum *Oaxus* naſci facile potuit, cum interim Axus, et Oaxus una eademque urbs eſſet.

Combius numos cum epigraphe ſeu ΑΞ., quos vulgo Axiae Locrorum tribuimus, ſeu FΑΞΙΩΝ, de quibus modo agimus, Axiae Italiae largitur [l]). Numos ΑΞ. hoc loco non moror. Cur vero numos FΑΞΙΩΝ Cretenſes malim, in cauſa eſt, quia Stephanus Axo Cretae gentile Αξιος adſignat, diverſum vero Axiae ſeu Italicae, ſeu Locrorum. *AE. R.*

CAMARA.

Autonomum argenteum ΚΑΜΑΡΑΣ typo inſolito edidit Goltzius, (in Inſul. tab. IV.) quem cum is, tum Nonnius et Harduinus huic Cretae urbi Stephano memoratae donum dederunt.

CERAITAE.

Populus Cretae, ut mox probabimus. *Caput Dianae.* Ӿ ΚΕΡΑΙΤΑΝ. *Duplex haſtilis ferrum, ſed forma varium intra coronam.* AR. II. (Hunter.)

Jure ſingulari huic numo patriam Cretam dedit eruditus Combius; nam Cretenſem faciunt fabrica, typi, dialectus. At nunc propius urbs ipſa inveſtiganda. Nomen adfine ſuppeditat Polybius, cum narrat, Polyrhenios, CERETAS (Κερεται) Lampaeos, Orios, Arcades a Cnoſſiis ad Lyttios defeciſſe [m]). Stephanus agens de poeta Rhiano: Ριανος γαρ ὁ ποιητης Βηναιος ἠν, ἡ Κερεατης, ἡ Κρης. *Rhianus enim poeta Benaeus fuit, vel Cereates, vel Cretenſis.* Ex binis ergo his teſtimoniis habemus et *Ceretas*, et *Cereatas* Cretae. Sed magis apte ad numi epigraphen Suidas, qui eundem Rhianum laudans ſic fatur: Ριανος ὁ και Κρης ὡν, Βηναιος (Βηνη δε πολις Κρητης) τινες δε ΚΕΡΑΙΤΗΝ. *Rhianus Cretenſis Benaeus (eſt autem Bene urbs Cretae) alii vero CERAITEM* praedicant [n]). Eodem modo Eudocia Auguſta, quae idem perhibet, Rhianum appellat Cretenſem, et quidem Κεραιτην, ut Suidas [o]). Quocirca nequaquam, quod viſum Meurſio, aliisque, Suidas ex Polybio corrigendus, ſed Polybius ex Suida, cujus Κεραΐτης praeclare cum epigraphe numi ΚΕΡΑΙΤΑΝ conſpirat. Satis etiam apparet, poſtrema Stephani verba: ἡ Κρης ex marginali gloſſa in textum recepta; nam nonniſi inſanus diceret: Rhianum fuiſſe Benaeum, vel Ceraiten, vel Cretenſem, quando et Benaei et Ceraitae populus fuere Cretenſis.

l) Muſ. Hunter. p. 65. m) Hiſt. L. IV. c. 53. n) in Ριανος. o) in Ionia ſub Ριανος.

Ad ſitum urbis quod attinet, ex citatis Polybii verbis colligo, eam prope Polyrhenios ſtetiſſe, qui fuere populus in occidentem poſitus. Eandem viciniam arguit etiam typus; nam haſtilis ferrum, quale in hoc Ceraitarum numo videmus, frequenter in Polyrheniorum moneta occurrit.

AR. RRRR.

CHERSONESVS.

Ex Cherſoneſis pluribus, quos antiquus orbis cognitus memorat, Cherſoneſo Cretae numi ſequentes vindicandi.

Caput Dianae. Ӿ ΧΕΡΣΟ. *Hercules d. clavam attollens, ſ. leonis exuvias.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caput Dianae laureatum. Ӿ ΧΕΡΟΝΑΣΙΟΝ, *in alio:* ΧΕΡΣΟΝΗΣΙΟΝ, *etiam* ΧΕΡΣΟΝΑ., *vel* ΧΕΡΣΟΝΑΣΙΟΝ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. plectrum, ſ. lyram.* AR. I. (Pellerin Rec. III. p. 75. et Additions p. 24. Pembrock, Hunter.)

Horum priorem, qui per fabricam, et literarum formam remotiſſimi eſt aevi, a me editum vide in meis Numis vet. p. 145. Ipſa vero fabrica et typi utrumque numum huic Cretae Cherſoneſo invicte tribuunt. Verum cum binae fuerint in Creta Cherſoneſi, una in occidentali litore juxta promontorium Criumetopon, altera verſus Orientem prope Lyttum, dubitari nonnihil poteſt, ad utram pertineant. Lucem aliquam adfert Strabo, qui de Lytti Cherſoneſo ait, in ea eſſe Britomartis templum p). Fuit autem Cretenſium Britomartis Diana. Narrat praeterea Plutarchus q), Tyrrhenos ejus Cherſoneſi, quae juxta Lyctum eſt, conditores, huc detuliſſe ſignum Dianae a majoribus acceptum. Cum igitur in ſingulis his numis compareat hujus deae caput, videntur alterius hujus eſſe Cherſoneſi. Animadvertenda in Dianae capite corona laurea, quae in utroque numo Pelleriniano comparet, inſolitum hujus deae ornamentum. Herculis geſtus ictum clava minitantis indicat ſingulare beneficium, quo a malignis feris totam inſulam purgavit r).

* * *

Caput Palladis. Ӿ ΧΕΡ. *Navis.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Hunc etiam huc pertinere alibi oſtendi s). Ejus rationem non tam ex typo navis peto, quod Cherſoneſum hanc fuiſſe Lytti navale prodidit Strabo, quam quod hic numus utriusque faciei typo ſimillimus eſt alteri, quem ſignatum fuiſſe Lytti, inſcriptio ΛΥΤ. manifeſtat, quemque infra reperies.

AR. RR. AE. RRRR.

CNOSSVS.

Vrbs mediterranea, Minois regia, et Labyrintho celebrata, cujus exſtant numi copioſi, et inſignes.

p) L. X. p. 479. q) de Virt. mul. p. m. 247. r) Diodor. L. IV. p. 263. s) Num. vet. p. 145.

Autonomi.

Minotaurus flexo genu ſiniſtro d. elata globum tenet. ✕ *Quadratum incuſum, intra quod Labyrinthus in crucis formam.* AR. m. m. (Pellerin.)

ΠΟΛΧΟΣ. *Caput Apollinis laur.* ✕ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus rotundus.* AR. m. m. (Chiſhull. Ant. As. p. 127. Pellerin.)

Caput Jovis. ✕ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus quadratus.* AR. m. m. (Muſ. Caeſ.)

Labyrinthus, opus Daedali a Minoe imperatum, ſubinde cum Minotauri, tum artificis ipſius carcer, res notior, quam ut commemorando immorer. Eum jactant numi Cnoſſi, quia prope hanc ſtetit, et quidem frequentes, ab iis, quos hic deſcripſi, nonnihil diſcrepantes, ſed quos omnes recitare non attinet. Ex his numus primus omnium maxime inſignis cum propter indicia certa longae vetuſtatis, propter quam et citatus, et propoſitus eſt a Barthelemyo [t]), tum propter ipſum Minotauri typum.

ΠΟΛΧΟΣ numi II. eſſe nomen magiſtratus, quis dubitabit poſt tot alia exempla, quae ſufficiunt numi urbium Creticarum? Verum non ita viſum Chishullo, cujus lepidam interpretationem ex etymologiae penu petitam, neque improbatam Pellerinio legiſſe non poenitebit [u]).

* * *

ΝΙΚΑ. *(etiam ſine hoc.) Caput barbatum diadematum.* ✕ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* AR. m. m. (Pellerin Rois tab. III.)

Exiſtimat Pellerinius, hoc capite proponi veterem Cnoſſi regem Minoem, et ſic ejus in his numis memoriam a grata poſteritate renovatam.

* * *

Caput Jovis. ✕ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΚΝΩΣΙΩΝ. *Caput Jovis.* ✕ ΜΝΑΣΙΘΕΟΣ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Hunter.)

Caput Jovis. ✕ ΚΥΔΑΣ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Jovis. ✕ ΑΡΙΣΤΙΩΝ. *Aquila ſtans explicatis alis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Horum duo priores ſequentium veram patriam edocent, nam fuere olim, qui numum tertium Cydoniae tribuerent, quantumvis ΚΥΔΑΣ multum differat a ΚΥΔΩΝΙΑ vero urbis nomine. Ergo ΚΥΔΑΣ aliud non eſt, quam magiſtratus nomen, nam et Cicero memorat *CYDAM Cretenſem, portentum inſulae, hominem audaciſſimum, et perditiſſimum* [x]). Quin et Livius binis locis Cydantes Cretenſes aetate poſtremorum Macedoniae regum florentes prodidit [y]). Idem ſentiendum de vocabulo numi ΑΡΙΣΤΙΩΝ. Similes Pellerinius Ariſtaeo ignobili Thraciae urbi adjudicavit [z]). Khellius, cum ſcriptum ſibi videretur ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ, quae epigraphe etiam in

t) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30. u) l. c. x) Philipp. V. c. 5. y) L. XXXIII. 3, et XLIV. 24. z) Rec. I. p. 195. Suppl. I. p. 52.

numo Arigonii praetenditur [a]), eum Cariſto Ligurum dedit [b]). Verum iſtud ΑΡΙΣΤΙΩΝ non notare urbem, ſed magiſtratum *Ariſtionem*, alibi luculente comprobavi [c]), ipſo Pellerinio ſerius mecum ſentiente [d]).

* * *

Caput Dianae. ✠ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Pharetra pendentibus loris.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Dianae. ✠ ΘΑΡΣΤΔΙΚΑΣ, *vel:* ΑΤΡΙΑΔΑΒ. *Pharetra pendentibus loris.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

In numis loci II. literae per aream ſaepe miro modo confuſae apparent. Ceterum dubitari nequit, eſſe magiſtratuum nomina.

* * *

In numis aliis valet etiam epigraphe ΚΝΩ. ΚΝΩΣΙ.

AR. R. AE. C.

Imperatorii:

Bini hactenus comperti, Auguſti: ΓΝΩΣΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* Tiberii: ΓΝΩΣΙΩΝ. *Minotaurus.*

AE. RRRR.

CYDONIA.

Ex clariſſimis Cretae urbibus una, maritima in ora ſeptentrionali verſus occaſum.

Autonomi.

ΝΕΤΑΝΤΟΣ. ΕΠΟΕΙ. *Caput muliere floribus redimitum.* ✠ ΚΥΔΩΝ. *Vir nudus utraque manu arcum tenens.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caput ſimile. ✠ ΚΥΔΩΝ. *Vir nudus arcum ad ſubjectum ignem parans, cui praeterea in nonnullis adblanditur canis.* AR. I. (Muſ. Caeſ. le Blond.)

Numus prior propter anticae epigraphen eſt unum ex illuſtrioribus muſei Caeſarei cimeliis. Ejus ſenſus: *Nevantus fecit.* Ea ſi ad ipſum numi opus adludit, ut dubium non videtur, unicum iſtud habemus exemplum artificis nomen ſuum in moneta profeſſi, quod in gemmis minus rarum. Froelichius pro ΝΕΤΑΝΤΟΣ legit ΗΡΙΚΑΝΤΟΣ, at quam propoſui lectionem, duo alii ejusdem muſei numi confirmant.

Typo partis averſae indicari videtur Cretenſium, ac privatim Cydoniatarum ſolertia in aptandis arcubus, quam praecipue celebrat Claudianus [e]):

Quis labor humanus tantum ratione ſagaci
Proficit? Eripiunt trucibus Gortynia capris
Cornua, ſubjectis eadem lenteſcere cogunt
Ignibus, intendunt taurino viſcere nervos, — —.

Et mox infra:

— — — *morem hinc traxiſſe Cydonas*
Bellandi.

Similem etiam parandi arcus morem jam commemoravit Homerus [f]):

Αγρει δη πυρ κειον ἐνι μεγαροισι, Μελανθευ,

a) Num. urbb. tab. V. b) Adpendic. II. p. 90. c) Num vet. p. 146. d) Addit. p. 73. e) in Idyll. Hiſtrix. f) Odyſſ. Φ, v. 176.

Παρ δε τιθει διφρον τε μεγαν, και κωας ἐπ' ἀυτε,
Εκ δε στεατος ἐνεικε μεγαν τροχον ἐνδον ἐοντος,
Οφρα νεοι θαλποντες, ἐπιχριοντες ἀλοιφῃ
Τοξε πειρωμεσθα, και ἐκτελεσωμεν ἀεθλον.

Age, ignem accende in domibus, Melantheu,
Et appone ſedemque magnam, et pellem ſuper ipſam,
Et profer ſevi magnam maſſam, quod intus eſt,
Vt juvenes calefacientes, inungentes unguine,
Sic demum arcum tentemus, et perficiamus certamen.

* * *

ΠΑΣΙΩΝ. *Caput Dianae cum pharetra et arcu.* ✕ ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Figura ſuccincta ſtans dexteram verſus adſtantem canem extendit, ſ. praegrandem lampadem, omnia intra lauream.* AR. m. m. (Pellerin.)

Numus mole ſpectabilis, etſi argumenti, ſi conjecturas excludas, mihi ignoti.

* * *

Caput Bacchae hedera et corymbis redimitum. ✕ ΚΥΔΩΝ. *Lupa puellum lactans.* AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis. ✕ ΚΥΔΩΝ. *Idem typus.* AR. III. (Pellerin.)

Argumentum iſtud frequentius in imperatoriis, quam autonomis conſpicitur. Exhibet Miletum filium Apollinis et Acacallidis Minois filiae, quae patrem verita natum puerum in ſilva expoſuit, ubi eum lupae juſſu Apollinis cuſtodiverunt, et lac praebuerunt, qui adultus in Cariam profectus urbem ſibi cognominem aedificavit. Haec Antoninus Liberalis g). At ſecundum Pauſaniam Acacallidis Minois filiae, et Mercurii filius fuit Cydon, ſed utrum hic a lupa nutritus ſit, non addit h).

* * *

In numis aliis aeneis III. formae: ΚΥ. ΚΥΔΩ. *Canis excubans* — *Noctua* — *Aſtrum et luna.* Inſcriptos ΚΥΔΑΣ eſſe Cnoſſi, ſupra in hac diximus.

* * *

Memorandus denique numus inſignis argumenti:

ΑΙΘΩΝ. *Caput Palladis.* ✕ ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae inſiſtens, in area Hercules nudus gradiens, et clava ictum intentans.* AR. I.

De hoc numo cum typo utrinque Attico vide, quae in moneta Athenienſium differui.

* * *

Magiſtratus. Hunc nonnunquam Cydoniae monetae fuiſſe inſcriptum, probat numus ſupra citatus adſtituto ΠΑΣΙΩΝ. Ejus alterum meo arbitratu exemplum offert nomen ΑΙΘΩΝ, ſcriptum juxta caput Palladis in numo argumen-

g) Cap. 30. h) L. VIII. c. 53.

ti Attici, quem continuo obtuli. Novi, viſum aliquando erudito Dutens, poſſe illud vocabulum ſignificare epitheton Palladis, quod interpretari liceret *flava* ſaepe huic deae tribui ſolitum [i]), neque alienum fuiſſe ab hac ſententia praeclarum Villoiſonium, qui binis literis eidem operi ſubjectis [k]) comprobat, poſſe *το* ΑΙΘΩΝ etiam in genere feminino uſurpari. Sed enim cur illud verbum violentius cogamus induere naturam cognominis, cum ſeſe magiſtratus appellationi ultro adcommodet? Si ΑΙΘΩΝ facimus cognomen Palladis, faciamus et ΠΑΣΙΩΝ cognomen Dianae, aut ſi hoc eſt nomen certum magiſtratus, cur non et illud? Neque vero Αἴθων nomen veteribus ignotum. Teſte Homero Aethonem ſe dixit Vlyſſes, cum in Ithacam rediret, et teſte Dutenſio [l]) ΑΙΘΩΝ inſcribitur etiam numo Lyſimachi, in cujus moneta non raro ſcripta magiſtratuum nomina occurrunt.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Horum non paucos reperias ab Auguſto ad Antoninum.

Epigraphe ſolita: ΚΥΔΩΝ. ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ.

Typi potiores: *Miletus lactens*, de quo in autonomis.

Juppiter puer caprae inſidens.

Singularis eſt numus aeneus I. formae in muſeo Caeſareo cum capite Claudii, in quo tam inſcriptio capitis: ΤΙ. ΚΛΑΥ. ΚΑΙCΑΡ, quam averſae ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ retrograda eſt, quo docemur, epigraphen retrogradam non ſemper altae vetuſtatis, ſed etiam nonnunquam ingruentis barbariei eſſe indicium, ut revera typus quoque in hoc numo informis eſt.

* * *

Magiſtratus in numo Tiberii ex catalogo Theupoli proditur ΕΠΙ. ΣΤΡΑ... exeſo indicati praetoris nomine. Fuerintne in Cretae urbibus ſtrategi, cum *cosmi* paſſim memorentur, dubitandum videtur. — ЄΠΙ. CΑΒΙΝΟΥ. in numo Domitiani. (Morelli Impp.)

* * *

Inſignes ſunt numi argentei, etiam max. mod., cum capite Tiberii, Auguſti, Senatus, et mentione lupi procos. et Lachetis, et Communis Cretenſium, quos ſupra in numis Cretae in genere produxi.

AR. RRR. AE. RR.

ELEVTHERNAE.

Mediterraneae Lappam inter, et Gortynam. Earum *autonomi* alii ſunt formae antiquiſſimae, alii recentioris.

Antiquiores:

Caput muliebre. ☓ ΕΛΕΥ. ΕΛΕΥΘΕ. ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙΩΝ. (*ſcriptura recta, vel retrograda.*) *Apollo nudus ſtans d. malum, ſ. arcum.* AR. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

---

i) Explic. de quelq. Méd. p. 65. k) pag. 229. l) l. c.

Omnia in his numis remota tempora ſpirant, ac praecipue literarum modus, quem cape ſive a numis ipſis, ſive eorum iconismis.

Recentiores.

Caput Apollinis laur. ✠ ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙΩΝ. *Apollo nudus cortinae inſidens d. pomum geſtat adſtituta lyra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Hujus generis unum, inſcriptum ΘΕΡΝΑΙΩΝ, admorſo nempe epigraphes principio Goltzius Thernae Thraciae tribuit, inique iſtud, etſi Harduinus ſimilem ex muſeo regio produxerit, ſed, ut certum eſt, aeque vitiatum. Pauci ſunt typi alii, iique vulgares.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Tiberii cum mentione Lupi procos., isque argenteus deſcriptus eſt ſupra inter numos Cretae in genere.

AR. RRRR.

ELYRVS.

Mediterranea in occaſum.

MI. *Apis.* ✠ ΕΛΥΡΙΟΝ. *Caput caprae ſilveſtris, infra venabulum.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) *In ſimili additur magiſtratus* ΤΡΙΑΚΙΝΙΩΝ. (Hunter.) In alio: *Capra ſilveſtris ſtans, et arbutum adrodens.* AR. III. (Beger.) Sunt etiam fere ſimiles aenei.

Capra ſilveſtris in numis Elyri typus fere perpetuus, ſeu quod eo animali prae ceteris abundabat Creta, ſeu quod ſecundum Elyriorum praeconium Phylacidi et Phylandro Apollinis filiis lac praebuit, ob quam cauſam et capellam aeneam Apollini Delphico donum miſere, ut narrat Pauſanias [m]). Frutex numi Begeriani videtur eſſe decantatus dictamnus, cujus paſtu capras Cretenſes ſagittis ictas ejeciſſe ferrum veteres complures meminere.

AR. et AE. RR.

GORTYNA.

Vrbs mediterranea illuſtris famae, quam et copioſa numismata non inficiantur. Fuiſſe coloniam Gortynis Peloponneſiae, teſtatur Plato [n]).

Autonomi:

Virgo inſidens trunco arboris ramoſae, cui ſaepius et aquila inſidet. ✠ ΓΟΡΤΥΝΙΟΝ. (*retrograde*) *etiam ſine omni epigraphe. Taurus.* AR. I. In alio: ΓΟΡΤΥΝ. *Europa tauro vecta.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Virgo in commercio cum aquila expanſis alis. ✠ *Bos ſtans et reſpiciens.* AR. I. (Hunter.)

Numi ſunt fabricae perantiquae. Argumentum explicat Plinius [o]): *Eſt Gortynae platanus - - ſtatimque ei Graeciae fabuloſitas ſuperfuit, Jovem ſub ea cum Europa concubiſſe.* Ejusdem ſcenae ſocius eſt taurus partis poſticae, nempe quem ad fallendam puellam mentitus eſt rex deorum.

---

m) in Phocic. p. 835. n) de Legib. L. IV. p. 708. o) L. XII. §. 5.

Caput Jovis diadematum. ✕ ΓΟΡΤΥ-ΝΙΩΝ. *Miles nudus gradiens d. ſcutum humi attinet, ſ. haſtam.* In aliis: *Vir rupi inſidens ſ. arcum tenet, per aream literae ſolitariae* A *vel* B. AR. III. (Mus. Caes.)

Adde aeneos alios typis *raptus Europae, tauri cornupetae etc.*

* * *

De Gortyniorum numo cum typo Attico vide, quae in moneta Athenienſium advertimus.

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Obvii ſunt cum capite hinc Germanici, inde Caligulae, addito ΕΠΙ. ΑΥΓΟΥ-ΡΕΙΝΩ. ΓΟΡΤ. Eſt Augurinus cognomen gentis Minuciae, videturque pro conſule rexiſſe Cretam, unde eum Cretae urbes, (nam et Hierapytnae et Polyrhenii numi ejus meminere) monetae ſuae inſeruere. Alios citat Vaillantius, unum Trajani inſcriptum ΓΟΡΤΥC. In alio Hadriani: ΓΟΡΤΥC. ΚΟΙΝΟΝ. ΚΡΗ-ΤΩΝ, et teſtatur Stephanus, eam ferius Γορτυς dictam fuiſſe.

* * *

Inſignem argenteum cum mentione Lupi proconſulis vide deſcriptum ſupra in numis Cretae in genere.

AR. RRRR. AE. R.

HIERAPYTNA.

In litore meridionali verſus orientem.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. ✕ ΙΕΡΑΠΥ. ΙΕΡΑΠΥΤΝΙ. *Aquila expanſis alis ſtans juxta palmam, in area* ΜΕΝΕΣΘΕ. *vel* ΙΜΕΡΑΙΟΣ, *vel* ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ *etc.* AR. I. (Theupoli, Pellerin).

Typus aquilae cultum Jovis, palma uberem in Creta ejus arboris proventum videtur ſpectare. Nomen urbis duci a Cretico πυτνα, quod idem eſſet cum πετρα, probat Chishull [p]).

* * *

Aſtrum. ✕ ΙΕΡΑ. ΚΑΛΛ. *Palma.* AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

Singulare tetradrachmum cum typis utrinque Atticis a me olim editum vide ſupra in moneta Athenienſium. Legitur in hoc magiſtratus ΖΗΝΟΦΙ. id eſt: *Zenophilus*, quod nomen exſtat quoque in lapide vetere apud Hierapytnam reperto, quem deſcriptum edidit Donius [q]).

ΤΑΝ. ΔΑΜΑΤΡΑ. ΚΑΙ. ΤΑΝ.
ΚΟΡΑΝ. ΑΡΧΕΔΙΚΑ. ΖΗΝΟ-
ΦΟΙΛΩ. ΜΕΤΑ. ΤΑΝ. ΠΕΡΙ-
ΣΤΑΣΙΝ. ΥΠΕΡ. ΤΑΣ. ΠΟΛΕΟΣ.
ΙΔΡΥΣΑΤΟ.

Patet ex ipſo hoc numo, male in hoc marmore aut ſcriptum, aut ex eo lectum ΖΗΝΟΦΟΙΛΩ pro ΖΗΝΟΦΙΛΩ.

AR. RR. AE. RRR.

p) Ant. Aſiat. p. 132.   q) Inſcr. Cl. I. n. 56.

Imperatorii.

Argenteum cum capite Divi Auguſti, et nomine Lupi procos, et in averſa typo Jovis Cretagenis vide ſupra in Creta deſcriptum.

Caligulae bini citantur apud Vaillantium: ΙΕΡΑΠΥΤΝΙΩΝ. Neronis eſt in Theupoli.

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΑΥΓΟΥΡ., qui etiam eſt in numo Gortynae. In alio: ΕΠΙ. ΦΛΑΟΥΙΟΥ. Vterque in citatis Caligulae numis.

AR RRRR. AE. RRR.

ITANVS.

Maritima in ortum.

Caput Palladis. ✠ ΙΤΑΝΙΩΝ. *Aquila ſtans, in area nonnunquam mulier in piſcem deſinens, et ſ. tridentem tenens.* AR. I. II. III. (Mus. Caes.)

Monſtrum in area poſitum Amphitriten cenſet Pellerinius. Sed eam in piſcem exiviſſe, vix probaverit. Videtur verius eſſe una ex Tritonum choro.

* * *

Huc etiam pertinet numus ſimilis ΤΑΝΙΩΝ, quem auctor muſei Theupoli ad Cretae urbem *Tanum* adegit r), ſed excidit litera ἀρχαιουσα I.

AR. R.

LAMPA, LAPPA.

A veteribus *Lampa*, et *Lappa* in Creta memorantur. *Lampen* habet Polybius, cujus incolas vocat Λαμπαιεις s), et Dio Caſſius t). Stephano eſt Λαμπη, Αγαμεμνονος κτισμα, Λαμπαιος. In Notitia eccles. Λαμπαι. Apud Scylacem: Λαμπαια. Plinius quoque *Lampen* citat, ſed Arcadiae oppidum. *Lappen* in eadem Creta conſtituunt Ptolemaeus, Dio u), Theophraſtus: ἐν τῃ Λαππαια x). Denique in marmoribus habemus ΛΑΠΠΑΙΟΝ y), et ΛΑΜΠΑΙΩΝ z).

Quaeſtio a nonnullis agitata, ſitne una eademque urbs haec Cretae Lampa, et Lappa. Adfirmant iſtud, qui Stephanum ſequuntur, cujus verba ſunt in Λαμπη: Ξενιων δε ἐν Κρητη δια δυο ππ γραφει την πολιν την Κρητικην. Spanhemius, quod in numis conſtanter ΛΑΠΠΑΙΩΝ ſcribi animadvertit, omnem *Lampes* mentionem faſtidit, et Stephanum ipſum culpat, cui numorum fidem longe praefert. Dionis vero duplicem lectionem ſcribarum injuria intruſam adſerit, ut adeo unica illi ſit Cretae urbs dicta *Lappa* a). At praeter Dionis et marmorum teſtimonium credo poſſe ex Polybio argui, et Lampen et Lappen in Creta exſtitiſſe. Cum Lyttii, ait b), ſuſcepto adverſus Cnoſſios bello omnes ſuas copias in horum agrum deduxiſſent, converſos repente Cnoſſios Lyttum praeſidio vacuam occupaſſe, et incendiſſe, liberis conjugibusque Lyttiorum Cnoſſum miſſis. Reverſos mox Lyttios conſpecta urbis ſuae fortuna in Lampaeorum urbem conceſſiſſe, atque adeo unius diei ſpatio fuiſſe ex-

r) Pag. 1301. s) Hiſt. L. IV. t) L. LI. u) L. XXXVI. x) Hiſt. plant. y) Gruter p. 1091. 9. Chishull Ant. Aſiat. p. 122. Doni inſcr. pag. 206. z) Mabillon Mus. Ital. p. 33. a) T. I. p. 342, et Orb. Rom. p. 243. b) L. IV. c. 54.

torres urbe ſua, et hoſpites in aliena, *ἀπολιδες ἐν ἡμερᾳ μια και ξενοι*. Neceſſe ergo eſt, hanc Lampen fuiſſe Lytto vicinam, ut una eademque die ſe videre potuerint excidiſſe patria, et facta alio diſceſſione hoſpites alterius urbis, et cum Lyttus a Ptolemaeo dicatur ultima mediterranearum in ortum, et Lappa inter primas in occidentem, haec Lappam commigratio unius diei anguſtiis concludi non poterat cum ob unius ab altera diſtantiam, tum quod per hoſticum fuerat eundum, ſi Lappam meditarentur, quod morae et periculis obnoxium fuerat. Ex quo patet, eſſe veriſimilius, Lampen et Lappen binas fuiſſe diſtinctas Cretae urbes. Idem diſcrimen numorum quoque teſtimonio videbatur poſſe confirmari, ſed aliter ſors cecidit, ut mox dicetur.

Autonomi.

Caput muliebre laur. ✕ ΛΑΠΠΑΙ. ΣΤΛΩΚΟΣ. *Apollo nudus ſtans cum lyra.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput Apollinis laur. ✕ ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes).

Caput muliebre laur. ✕ ΛΑ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput virile. ✕ ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Tres ſpicae.* AE. III. (Pembrock).

Spanhemius numum ſimilem illi, quem primum dedi, ex muſeo Chriſtinae citat inſcriptum ΑΣΤΛ. ΛΑΠΠΑC., quo probat, habuiſſe Lappam *aſyli* jura [c]. Sed aliud docent numi integerrimi, quos deſcripſi.

Numum III. ſolo ΛΑ. notatum edidit quoque Pellerinius, ſed perperam Lacedaemonem revocavit. Non modo typi Lappae favent, ſed et fabrica, quae in hoc numo Cretica tota eſt.

Idem Pellerinius huc vocavit numum: ΛΑΜΠΑΙΩΝ. *Caput muliebre turritum.* ✕ *Aquila volans intra lauream.* AE. III. Cum nullum ipſe de numi lectione dubium moveret, effecit, ut alteri ſimili, ſed in quo adroſa fuit epigraphe, in urbis hujus moneta ſtationem adſignarem [d]. At ſerius numos ſimiles integriores nactus facile vidi, nequaquam ΛΑΜΠΑΙΩΝ, ſed ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ legendum, et eſſe utrumque Caſſopes Epiri. *AR. et AE. RR.*

Imperatorii.

In adcuratioribus catalogis recenſentur Auguſti, Domitiani, Domitiae, Commodi. (Vaill. Theup).

Epigraphe. ΛΑΠΠΑΙΩΝ.

Typus in Auguſti numis: *Apollo cum lyra*, ut in autonomis, reliqui variant. *AE. RRR.*

LASOS.

Hujus urbis unus Plinius meminit, cui numum hactenus unicum olim vindicavi: (Catal. mus. Caes.)

Caput Dianae. ✕ ΛΑΤΙΩΝ. *Mercurius gradiens cum caduceo.* AE. III. (Mus. Caes.)

---

c) T. I. p. 662. d) Catal. mus. Caes.

ΛΑΤΙΩΝ pro ΛΑΣΙΩΝ Doricum eſt, ut ΘΑΤΙΩΝ pro ΘΑΣΙΩΝ. In marmoribus ſaepe Λατιων ά Πολις e), quae docent, fuiſſe Laſios Oluntiis finitimos, qui ipſi ſiti fuere in littore ſeptentrionali verſus ortum.

AE. RRRR.

LISSVS.

A Ptolemaeo in litore meridionali locatur, aliis fere ignota.

Caput muliebre. ✕ ΛΙΣΙΩΝ. (βυςτροφηδον). *Delphinus, cui inſculptae literae* ΛΔ. AE. III.

Singularem hunc numum, et hactenus unicum olim ex muſeo Caeſareo vulgavi. (Num. vet. p. 152.)

AE. RRRR.

LYTTVS.

Mediterranea in ortum, urbs perantiqua, et jam Homero Heſiodoque memorata, et credita Spartanorum colonia, de quo vide plura apud Meurſium f). Dicta a ſcriptoribus *Lyctus*, et *Lyttus*. Numi poſteriorem modum ſequuntur.

Aquila volans. ✕ ΛΥ. ΛΥΤ. ΛΥΤΤΙΟΝ, *etiam retrograde. Caput apri.* AR. I. III. (Mus. Caes. Pellerin). *Alii typo fere ſimili.* AE. III. (Mus. Caes.)

Argentei, quos citavi, vetuſtiſſimae ſunt fabricae, quorum ſimiles Goltzius, quod ΑΚΤΙΩΝ in iis legeret, Actio tribuit. Aenei plerique recentius opus arguunt, et forte omnino numus deſiit anno V. C. 534, quo exciſa fuit a Cnoſſiis, ejusque ſe oppidani cum Lampaeis miſcuere, de quo vide dicta in *Lampa.* Polybius, qui haec prodidit, tamen ſerius attributi Lyttiis agri meminit g).

Caput Mercurii. ✕ ΛΥ. *Caduceus.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ✕ ΛΥΤ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Altero numo uſus ſum ad ſtabiliendam Cherſoneſi Cretae monetam h).

AR. et AE. R.

OAXVS.

Vide ſupra *Axus.*

OLVS.

In litore ſeptemtrionali in ortum.

Caput Dianae. ✕ ΟΛΟΝΤΙΩΝ. *Juppiter aetophorus ſedens.* AR. I. (Liebe p. 191. Hunter).

Caput anticae eſſe Dianae Britomartidos cenſet Liebeus, cujus ſignum a Daedalo elaboratum Olunte fuiſſe Pauſanias tradit i). Olontii frequenter memorantur in marmoribus Cretenſibus, quae recitat Chishull.

AR. RRRR.

PHAESTVS.

Maritima fere in medio litoris Africam reſpicientis. Vrbs antiqui nominis, condita ſecundum aliquos a Minoe, ſe-

e) Chishull Ant. Aſiat. f) In Creta L. I. g) Excerpt. leg. c. 45. h) Num. vet. p. 152. i) Boeot. p. 314.

ſecundum alios a Phaeſto Herculis progenie, ut dicetur.

[ΓΕΛΧΑΝ (*retrograde*) *Vir nudus ſedens d. gallum tenet, inde porta, ut videtur, pone arbor, et ſuperne virgulta dependentia.* ✕ ΦΑΙΣΤΙ. (*retrograde*) *Bos gradiens.* AR. I. (Muſ. Caeſ. et M. Ducis).

Hercules nudus ſtans d. clavam, ſ. exuvias leonis, hinc draco ſe erigens, inde arbor Heſperia. ✕ *Sine epigraphe. Bos gradiens pedibus laxe colligatis.* AR. I. (Muſ. M. Ducis).

Herculis cum hydra pugna, ad ejus pedem humi cancer marinus. ✕ *Sine epigraphe. Bos cornupeta.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Hercules ſtans d. clavam, ſ. arcum, in area exuviae leonis. ✕ ЄΛΙΜΤΙΑΟΝ (*retrograde*) *Bos pedibus colligatis.* AR. I. (Pellerin.)

ΦΑΙΣΤΙΩΝ. *Hercules nudus leonis exuviis inſidens, pone praegrandis diota.* ✕ *Bos gradiens.* AR. I. (Pellerin).

En Phaeſti numos maxime illuſtres, et pleroſque remotae antiquitatis. In numo I. cenſebam aliquando forte exhiberi Idomeneum Minois nepotem, qui revera a Cretenſibus pro deo cultus eſt, et in cujus ſcuto, quod ejus ſignum manu tenebat, pro inſigni fuiſſe gallum gallinaceum ex Pauſania docui [k]). Herculem in Phaeſti moneta ſaepe proponi, nequaquam mirum, quod, ut dixi, condita ferebatur a Phaeſto Herculis nepote auctoribus Stephano, et Euſtathio. At Pauſanias Herculis filium facit, qui omiſſo Sicyonis regno in Cretam navigavit [l]). Herculis cum hydra pugna res eſt in veterum artefactis obvia, at non perinde adſtitutus Herculis pedi cancer marinus, quem praeterea ſiſtit numus III., et cujus cauſam ſuppeditat Apollodorus, narrans [m]), cancrum eo in certamine hydrae admorſo Herculis pede opem tuliſſe. [ΓΕΛΧΑΝ et ЄΛΙΜΤΙΑΟΝ, etſi vocabula peregrinae Graecitatis, eſſe nomina magiſtratuum, mihi facile perſuadeo. Bos partis averſae haud dubie laeta paſcua indicat, praecipue quod frequenter ejus pedes laxius colligati comparent, quod factum, ne a grege latius aberret. Revera Feſtus Avienus Phaeſtum *ſola propter pinguia* commendat [n]).

Vir nudus praegrandibus alis inſtructus gradiens utraque manu globum jactat. ✕ ΦΑΙCΤΙΩΝ. *Lupus gradiens.* AE. II. (Pellerin, Theupoli).

Quem utriusque faciei typus ſenſum includat, libenter ab alio edoceri me patiar.

* * *

Sunt in muſeo Caeſareo, et apud Pellerinium complures argentei inſcripti ΦΑ, et typo tridentis. Hos ut jubente fabrica certum eſt eſſe Cretenſes, ſic aeque decidi nequit, an non ad aliam aliquam Cretae urbem ſic incipientem pertineant'

---

i) Boeot. p. 814. k) Num. vet. p. 154. l) L. II. c. 6. m) Bibl. L. II. c. 4. §. 2. n) Deſcript. orb. v. 133.

et forte ad Phalaſarnam, cui etiam ſimiles tribuit Combius, aut ad ſequentem Phalannam, aut aliam hujus initii. Quo magis dubitari poteſt, utrum ad hanc urbem prtineant aenei, in quorum averſa praeter ſolum Φ nulla alia legitur litera, quorum binos offert Pellerinius.

AR. R. AE. RRR.

PHALANNA.

Abbas Seſtinus vulgandis numis anecdotis muſei Ainslieani praeclare de arte noſtra meritus ſequentem etiam numum inſignem nobis obtulit. (Lettere T. III. p. 145).

Caput imberbe tectum corona faſtigiata. ✕ ΦΑΛΑΝΝΑΙΩΝ. *Duo piſces marini ſitu parallelo, quos inter dimidium animal mihi ignotum.* AR. I.

Oblatus oculis meis numi hujus iconismus me continuo Cretae admonuit. Corona faſtigiata ceu in numis Tyliſſi, piſces ſitu parallelo diſpoſiti, et quae alia modum monetae Cretenſis eloquuntur, qui magis oculis percipitur, quam verbis poteſt explicari. At enim fruſtra ſic ratiocinabar, niſi praeter notam Theſſaliae Phalannam etiam de altera Cretae conſtaret. Haec animo verſantem ſublevavit teſtimonium Stephani, qui laudata Theſſaliae Phalanna continuo ſubjicit: *Eſt etiam altera Cretae*, addita etiam altera periſtaſi, *ex qua fuit Phaniades peripateticus.* Fuit ergo in utraque regione urbs ejusdem nominis, quemadmodum fuit Phaeſtus et Theſſaliae et Cretae urbs. Adverſus Phalannam Theſſaliae et illud pugnat, quod pars averſa exhibet piſces maris incolas, cum tamen mediterranea fuerit, et ſatis a mari remota.

AR. RRRR.

POLYRHENIVM.

Verſus litus occidentale.

Autonomi.

Caput Jovis laur. ✕ ΠΟΛΥΡΗΝΙΟΝ. ΧΑΡΙΣ - - *Caput bovis cum infula.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock).

Videtur typus eo adludere, quod narrat Suidas, Cretenſes apud hanc urbem ſacra facere eſſe ſolitos.

* * *

ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ. *Caput bovis cum infula.* ✕ ΠΟΛΥΡΗΝΙ. *Pilum haſtae.* AR. II. (Mus. Caes.)

Sunt etiam in muſeo Caeſareo aenei cum iisdem typis, quos inter unus tam fabrica, quam literarum forma adeo inſigniter barbarus, ut mirum videri poſſit, artem unquam in Creta tam turpiter prolapſam.

* * *

Protome Dianae adverſa. ✕ ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ. *Vir nudus gradiens d. extenta, ſ. haſtam transverſam geſtat.* AR. III. (Mus. Caes.)

Apud Polyrhenium ſtetiſſe Dictynnae fanum narrat Strabo.

AR. AE. R.

Imperatorii.

Inſignem argenteum cum capite D. Auguſti, Jove Cretagene, et Cornelio Lupo

procos. vide ſupra in numis Cretae in genere.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΓΕΡΜΑ - - - *Caput Caligulae laur.* ✠ ΓΕΡΜΑΝΙ - - - ΟΥΡΙΝΩ. ΠΟΛυρηνιοι. *Caput Germanici laur.* AE. III. (Mus. Com. Vitzai).

Explendum: ἐπι αὐγΟΥΡΙΝΩ, nimirum Minucio Augurino, quem habent quoque numi Gortynae, et Hierapytnae.

ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ. *Fluvius decumbens,* in numo Trajani. (Pellerin).

AR. et AE. RRRR.

P R A E S V S.

Mediterranea in ortum. Straboni dicitur *Praſus*, ſed quod corrigendum cum ex auctoribus aliis, tum numis.

Neptunus ſedens d. delphinum, ſ. tridentem. ✠ ΠΡΑΙ. *Bos cornupeta.* AR. I. (Pellerin).

Caput muliebre. ✠ ΠΡΑΙΣΙΩΝ. *Bos cornupeta, ſuperne flos.* AR. I. (Mus. M. Ducis a me editus in Num. vet.)

Caput Apollinis. ✠ ΠΡΑΙΣΙΣ. *(ſic) Dimidius caper ſilveſtris, et pilum haſtae.* AR. (Pembrock).

* * *

Caput Apollinis. ✠ ΠΡΑΙCΙΩΝ. Π. vel ΠΟ. *Fulmen.* AE. III.

Hujus ſimilem primus edidit Liebeus o) et Pellerinius binis locis eum Poemanenis Myſiae reſtituendum monet p). Perperam, nam ejusdem numi bina exempla integerrima exſtant in muſeo Caeſareo, et Liebeum abſolvunt. In ſimillimo, ſed minus integro, Froelichius legit ΠΡΑCΙΩΝ, eumque adeo Praſiis Laconicae tribuit q), ſed reſtituendus noſtrae Praeſo. Huic ſimilem editum etiam vide in Pembrock r).

AR. RRR. AE. RR.

P R I A N S V S.

Autonomi:

ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ. *Neptunus ſtans d. tridentem tenet, vel d. delphinum, ſ. tridentem.* ✠ *Mulier ſedens dexteram verſus ſerpentem extendit, pone palma.* AR. I. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. ✠ ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ. ΠΡΙΑΝCΙѠΝ. *Palma inter gubernaculum et delphinum.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Vrbem hanc ſcriptorum nullus diſerte memorat. Ejus tamen veſtigia reperio apud Stephanum: Πρειαισος πολις Κρητης, pro quo certe legendum Πριανσος. Enim vero numos, quos citavi, ad Cretam pertinere, fabrica Cretenſis, quae adſuetum oculum vix fallit, aperte monet. Sed neque numi ſoli Prianſum in Creta ſtabiliunt, nam et in marmoribus, quae reſtituit Chishull s), ejus luculenta fit mentio: Πριανσιων τοις κοσμοις — ἐν Πριανσιῳ — Πριανσιευς — Πριανσιοι praeclare ſecundum numos. Fuiſſe vicinam Hierapytnae; colligitur ex foedere inter hanc et Prianſum conſtituto, quod legitur locis citatis, tum et inter marmora Oxonienſia num. III.

In collocandis his numis varie ab eru-

o) Goth. num. p. 194. p) Rec. II. p. 57, et III. p. 71. q) Not. elem. p. 207 r) P. II. tab. 25. s) Ant. Aſiat. p. 122. 129.

ditis erratum. Priorem Froelichius Prienenſibus Ioniae tribuere non dubitavit t). Wildius, et Panelius, cum in ſimilibus legerent vel ΠΡΙΑΠΕΙΩΝ, vel ΠΡΙΑΝΕΙΩΝ, eos vel Priapum Helleſponti, vel Prienen Ioniae extorres fecere, ut jam monuit Pellerinius u).

AR. RR.

In *imperatorio* Hadriani, quem citant Vaillantius et Harduinus, promulgatur epigraphe ΠΡΙΑΠΕΩΝ typo delphini et gubernaculi, quem etiam in autonomis exiſtere dictum. Jure epigraphen in dubium vocat Pellerinius x), videturque hic numus aequa lege Prianſum revocandus.

RHAVCVS.

Mediterranea, ſecundum Stephanum in medio inſulae.

Neptunus nudus ſtans ſ. equum retinet, d. tridentem. ☧ ΡΑΤΚΙΟΝ.(βουστροφηδον) *Tridens.* AR. I, (Mus. Caes.)

ΡΑΤ. ΡΑΤΚ. *Tridens, vel navis.* (Mus. Caes.)

AR. RRR. AE. RR.

RHITHYMNA.

Maritima in latere inſulae ſeptentrionali, olim parum cognita, hodie illuſtrior nomine *Retimo.*

Caput Palladis. ☧ ΡΙ. *Tridens*, vel: ΡΙΘΥ. *Duo delphini.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numis his hactenus ignotis certam olim in hac inſula ſtationem adſignavi y).

AE. RR.

SAXVS.

Numi huic Saxo tributi, ſunt verius Axi ejusdem Cretae, quam vide.

AE. R.

SYBRITIA.

Hujus oppidi nomen varie a veteribus proditur, at exarandum eſſe *Sybritia*, docet monumentum a Chishullio productum, in quo ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. Α.ΠΟΛΙΣ, et infra: ΕΞΣΥΒΡΙΤΙΑΣ z), quod poſtremum poſitum eſt pro: ΕΚ. ΣΥΒΡΙΤΙΑΣ, qui contrahendi modus, etſi non obvius, tamen et alibi occurrit. Sic in marmore Prienes Joniae, quod exhibet Chandlerus a), legas:

Τπνωδης Φιλιος, Κυπριος γενος, ἐξαλαμινος Τιος κ. τ. λ.

Dormitans Philius, Cyprius genere, ex Salamine Filius etc.

ubi habes ἐξαλαμινος pro ἐκ Σαλαμινος, nempe ex Salamine Cypri urbe. Commonere iſtud neceſſe viſum, quod hanc contrahendi rationem non ſatis video eruditis cognitam; nam et Chandlerus, vir ſane eximius, vertit: *Hexalaminis filius.* Eadem lex numis quoque ſtabilitur. Ptolemaeo eſt mediterranea circa Lappam.

ΣΥΒΡΙΤΙΟΝ. *Mercurius nudus ſtans d. pateram, ſ. caduceum.* ☧ *Bacchus Indicus ſeminudus ſedens d. diotam, ſ. thyrſum.* AR. I. (Pellerin Additions p. 22).

Bacchus panthera vectus ſ. thyrſum ☧ ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. *Mercurius pedem ſaxo impoſitum calceat, in area caduceus.* AR. I. (Hunter).

---

t) Cim. Vindob. p. XXXIV. u) Rec. III. p. 71. x) L. c. y) Num. vet. p. 155. z) Ant. Aſiat. p. 113. a) Inſcr. ant. p. 13.

Caput Bacchi hedera coronatum, pone botrus. ✕ ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. *Mercurius nudus ſtans d. oblongum caduceum.* AR. I. (Hunter).

Caput Bacchi Indici barbatum et hedera redimitum. ✕ *Sine epigraphe. Caput Mercurii pileatum, prae quo caduceus.* AR. I. (Hunter in incertis tab. 66. n. 28.)

Dubitare poſſis, utrum Creta perfectius quidquam ab artis commendatione dederit. Adeo in his numis eximia omnia, etſi numus primus ſit remoti aevi, et oppidum ipſum parum cognitum. Omnes Bacchi et Mercurii cultu occupantur. Poſtremum, etſi anepigraphum, huc pertinere, collati alii invicte docent.

* * *

Caput Jovis, in aliis: *Mercurii.* ✕ ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. *Delphinus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Similem primus vulgavit Maffeius b), addidit alium Pellerinius, tertium ego ex gaza Caeſarea c).

AR. RRR. AE. RR.

TANOS.

Vrbs praeter Stephanum a nemine laudata.

Caput Jovis. ✕ ΤΑΝΟΣ. *Aquila ſtans.* AE. III.

Niſi Pellerinio hujus numi praeconii accidit, quod auctori muſei Theupoli, quem legiſſe ΤΑΝΙΩΝ pro ΙΤΑΝΙΩΝ ſupra diximus, habemus numum Stephani teſtimonium confirmantem, quanquam illud et Holſtenio ſuſpectum viſum eſt, qui pro Ταvος legendum Ιταvος exiſtimat.

AE. RRRR.

TEGEA.

Autonomos varios Pellerinius huic Cretae Tegeae muneratus eſt. Ego veriſimilius hos omnes Tegeae Arcadiae reſtituendos ſupra in hujus urbis numis dixi.

THENAE.

Vrbs Stephano et Callimacho inter Creticas urbes memorata.

Numi inſcripti ΘΕΝΕΩΝ nimis obiter meminit Holſtenius ad Stephanum p. 134.

TYLISSVS.

Caput muliebre cinctum corona floribus diſtincta. ✕ ΤΥΛΙΣΙΟΝ *(retrograde) Vir nudus ſtans d. caput caprae ſilveſtris, ſ. arcum.* AR. I. (Mus. Caes.)

Numum hunc poſt Liebeum alii omnes Tyli Thraciae urbi obſcurae dederunt. At cum numos ſimiles omnes, quotquot in variis muſeis viderim, Cretenſis eſſe fabricae facile agnoſcerem, malui eos Tyliſſo Cretae vindicare, cujus nomen in Plinio et Solino valde corruptum multo olim labore integrum, ſanumque reſtitui d). Nonnullos hujus urbis numos vidi de fraude omnino ſuſpectos, ac praecipue aeneos, quorum unus etiam exſtat in gaza Caeſarea, et ſuſpectos ſimiles in utroque metallo ſibi oblatos

b) Ant. Gall. p. 116. c) Num. vet. p. 156. d) Num. vet. p. 156.

teſtatur Pellerinius e). Adverte praeterea, omnes hujus urbis numos inſcribi ΤΥΛΙΣΙΟΝ, et deceptum videri Liebeum, qui unus in ſuo vidit ΤΥΛΙΣΙΟΜ, quo praeconio inductus Minervinus, cum terminatio in OM propria ſit urbium Italicarum, numos ſimiles Teleſiae Campaniae tribuendos putavit f).
AR. RR.

EVBOEA.

Secundum Cretam in hoc mari inſula maxima.

Communi inſulae nomine ſunt:

ΕΥ. ΕΥΒΟ. ΕΥΒΟΙΕΩΝ, in Pelleriniano etiam ΕΥΒΟΥ. Typi: *Caput bovis cum, vel ſine infulis*, *bos gradiens*, *vel cornupeta*, qui typi ad nomen inſulae adludunt; etiam *navis etc.* Sunt in muſeo Caeſareo, apud Pellerinium, aliosque.

* * *

Numos aeneos III. formae, in quorum antica eſt: *Columba addito nonnunquam* ΣΙ. ✕ ΕΥ. *intra lauream*, quos alii Euboeae, alii Siphno largiti ſunt, eſſe Sicyonis Peloponneſi mavult Seſtinus g).
AR. AE. R.

AEDEPSVS.

Autonomus ΑΙΔΗΨΙΩΝ apud unum Goltzium. (in Graecia).

CARYSTVS.

Autonomi.

ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ. *Gallus ſtans.* ✕ *Bos vitulum lactans.* AR. I. (Mus. Savorgnan).

Caput Herculis leonis exuviis tectum. ✕ ΚΑΡΥ. *Bos jacens, in area tridens, vel clava.* AV. III. (Mus. Caes.) AR. III. (Mus. Savorgnan). In alio: *Caput bovis cum infulis.* AE. III. (Mus. Caes).

Caput bovis. ✕ ΚΑΡ. *Duae palmae.* AR. III. (Mus. Gradenigo).

Caput Neptuni. ✕ ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ. *Tridens, cui implexus delphinus.* AE. III. (Hunter).

Caput bovis. ✕ Κ. *tantum.* AE. III. (Mus. Caes. Hunter).

Priores tres olim edidi, et animadverſionibus illuſtravi h), erantque hi primi certi hujus urbis numi, niſi velis et certis adnumerare aureum Goltzii, qui hinc *caput Mercurii*, illinc *gallum* offert, praecipue cum gallus quoque numum ex citatis primum inſideat.

Eodem loco typos numi I. liberaliter explicavi. En compendio: Caryſtios bovem aeneum dedicaſſe Apollini ob victoriam Medicam, nimirum quod propter hanc permiſſum paterna rura liberis bobus ſuis exercere, narrat Pauſanias i).

---

e) Additions p. 74. f) De monte Vulture p. 201. g) Lettere T. I. p. 49, et p. 151.
h) Num. vet. p. 160, et Sylloge I. p. 30. i) L. X. p. 835.

Atque eodem conſilio Plataeenſes quoque dedicaſſe Apollini buculam, idem perhibet [k]). Galli typus videtur allegoricus; nempe pugnax eſt iſtud animal, ac cumprimis cum de ſterquilinio ſuo agitur, quo Caryſtiorum virtus in pellendis Perſis, qui laribus ſuis imminuere, videtur innui, qua de cauſa etiam conſtitutus apud Athenienſes *ἀγων ἀλεκτρυονων*, *gallorum certamen*. Adde, creditum gallum in ipſos olim Perſas exercuiſſe imperium, quapropter et dictus fuit *Περσικος ὀρνις*, *Perſicus ales* [l]). Adludere etiam poteſt ad vetus adagium, cujus meminit Plutarchus [m]): *ὁτι τους ἐν ειρηνῃ καθευδοντας ὁ σαλπιγγες, ἀλλ' ἀλεκτρυονες ἀφυπνιζουσι*, *in pace dormientes non a tubis, ſed gallis e ſomno excitari.*

* * *

Numum Arigonii cum praetenſa epigraphe ΚΑΡΙΣΓΙΩΝ eſſe Cnoſſi Cretae, in hujus numis monui.

AV. RRRR. AR. et AE. RR.

Imperatorii

Proditi ſunt cum capite Trajani, et Antonini. (Mus. Caes. Vaill.)

Epigraphe: ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ.

In Antonini quoque numo typus eſt gallus.

* * *

Mamaeae numum inſcriptum ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ. ΝΑΥΑΡΧΙ. unus Harduinus, et perſunctorie citat, quin typum, aut muſeum manifeſtaret.

AE. RRR.

CERINTHVS.

Autonomus ΚΗΡΙΝΘΙΩΝ apud Goltzium.

CHALCIS.

Inſulae totius facile princeps, ſita ad Euripum.

Autonomi.

Caput Apollinis. ✠ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *addito magiſtratu, ut*: ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΩΡΟΥ *etc. Lyra.* AV. (ex muſeo M. Ducis a me editus in Num. vet. p. 161). AR. I. II. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. ✠ ΧΑΛ. (*etiam retrograde*). ΧΑΛΚΙ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Aquila ſerpentem, rarius leporem depaſcens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre adverſum margaritis profuſe ornatum. ✠ ΧΑΛΚΙ. ΣΩΣΙΠΑ. *Prora navis.* AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi nobiliores hujus urbis numi, ex quibus maxime obvii, quos ſecundo loco deſcripſi. Caput numi III. eſſe Junonis, patebit ex iis, quae in imperatoriis dicentur.

* * *

Caput Neptuni cum tridente. ✠ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Templum diſtylum, intra quod lapis conoidicus.* AE. III.

---

k) L. X. p. 833. l) Ariſtoph. in Avib. v. 483. m) In Nicia cap. 9.

Nulla ſatis probabili ratione Pellerinius numum hunc Chalcidi Syriae tribuit n). Obſervandi Neptuni plus rationis habuit haec Euboeae urbs ad Euripum poſita, tremoribus et procellis, ut teſtatur Strabo, miſere obnoxium.

AV. RRRR. AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Huc vocandi videntur ſequentes:

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput Auguſti.* ※ *Caput muliebre turritum.* (Pellerin).

ΕΠΙ. ΚΛΑΤ. ΕΤΘΥΚΑΙ. ΧΑΛ. *Caput muliebre turritum,* in numo Neronis. (Pellerin).

ΗΡΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Juno rupi inſidens d. pateram, ſ. haſtam,* L. Veri. (Mus. ill. com. Vitzai in meis Num. vet. p. 162. Neumann).

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput muliebre ornatum,* Severi, (Theup).

Pellerinius et auctor muſei Theupoli numos ſuos, quos hic deſcripſimus, Chalcidi Syriae ſunt largiti. Sed enim aut nulla eſt ratio, cur huic Chalcidi ſint adimendi, aut ſunt variae, cur illi permittendi. Numos Auguſti, et Neronis vix eſſe poſſe Chalcidis Syriae, argumento eſt etiam, quod eorum aetate, et usque ad Veſpaſianum ſatis conſtet, Chalcidenen variis regibus paruiſſe, ut videre eſt apud Noriſium o). Numos duos poſtremos huc pertinere, eo etiam probatur maxime, quod ex iis abeſt τὸ ΦΛ. ſeu praenomen *Flaviae,* quo Chalcis Syriae inde a Veſpaſiano in numis uti conſuevit.

Juno in numo Veri diſerte notatur addito ΗΡΑ. Et fuiſſe Junonem magnis apud hanc urbem adfectam honoribus, ipſi etiam autonomi probant, in quibus ex margaritarum luxu haec deorum regina facile agnoſcitur, praecipue cum eundem cultum in numis Plataearum quoque non longe trans fretum diſſitarum praeferat. Neſcio, utrum ſatis evincat cl. Neumannus, hos Veri numos inſcriptos ΗΡΑ potius Chalcidi Syriae eſſe tribuendos p).

AE. RR.

ERETRIA.

Haec quoque nobilis hujus inſulae urbs.

Caput Dianae cum pharetra. ※ ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΦΑΝΙΑΣ. *vel:* ΧΑΡΙΔΑΜΟΣ *etc. Bos jacens.* AR. I. II. (Mus. Caes. Pellerin, Hunter.)

Caput ſimile. ※ ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΑΜΦΙΝΙΚΟΣ *vel cum aliis magiſtratus nominibus. Duo botri pendentes.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ※ ΕΡΕ. *Diana gradiens arcum tendit.* AE. III. (Hunter.)

Offert antica caput Dianae Amarynthidis apud Eretrienſes celebratae, et ſic dictae a vicino pago Amarynthe, de quo vide Strabonem q), et Livium r). Etiam Aelianus Eretrienſium Dianam citat, ſed eam vocat Εμβοίνθου s), pro quo legendum item videtur Αμαρυνθίου.

Eretrienſes Jovi Olympio dedicaſſe bo

n) Rec. II. p. 210. o) Epoch. Syrom. p. 272. p) Num. pop. P. II. p. 70. q) L. X. p. m. 448. r) L. XXXV. c. 38. s) Nat. anim. L. XII. c. 34.

vem aeneum auctor eſt Pauſanias. Vide, quae de ſimilibus donariis in numis Caryſti mox notavimus.
AR. RR. AE. RRRR.

HISTIAEA.

Fuiſſe urbem ἐνδαίμονα, comprobant numi inſignes.

Caput Bacchae racemis redimitum. ✕ ΙΣΤΙΑΙΕΩΝ. *Mulier prorae navis inſidens ſ. velum explicatum tenet.* AR. m. m. AR. III. *In his nonnumquam epigraphe retrograda.* (Pellerin. Mus. Caes.)

Caput ſimile. ✕ ΙΣΤΙ. *Bos ſtans, retro vitis.* AR. III. AE. III. (Mus. Caes.)

Typum Bacchae et vitis explicat Homerus, cum urbem vocat: πολυσταφυλον θ' Ἱστιαιαν, *et uvis abundantem Hiſtiaeam.* At mulierem partis averſae eam puto, de qua Euſtathius ad citatum verſum Homeri [t]: και ἑτερα δε Ἱστιάια ἀρχαια ἡρωις θυγατηρ Υρειως, ἀφ' ἡς ἡ πολις ὠνομασται, *et alia quaedam Hiſtiaea vetus heroina Hyriei filia, a qua urbs nomen accepit.* Confirmare iſtud videtur velum latius, et ad oſtentationem extentum, nam velum Graecis ἱστιον tam ad heroinam, quam nomen urbis adludit.

Exſtant etiam aenei typo non multum abſimili.

* * *

Huc etiam Pellerinius, aliique traxere aeneos ΙΣ. typo capri, quos eſſe Iſſae inſulae Adriatici, in hac demonſtravi.
AR. C. AE. RR.

STYRA.

Concha. ✕ ΣΤΥ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. III. (Hunter.)

Sunt bini ſimiles in muſeo Caeſareo, ſed quos ex fabrica et typis Graeciae M. partus potius agnoſco.

INSVLAE AEGAEI MINORES EVROPAEAE.

Hoc titulo comprehendimus parvas Aegaei maris inſulas, quas geographi Europae adhuc accenſent, et quarum pleraeque inter Cyclades et Sporades referuntur.

AMORGVS.

Sporadum una, Naxo vicina.

Caput Apollinis laur. ✕ AM. *Sphaera tripodi impoſita.* AE.

Numum hunc ex muſeo ſuo promulgavit Pellerinius, addito, a Goltzio jam fuiſſe editum [u]). Verum in Goltziano plene ſcribitur ΑΜΟΡΓΙΝΩΝ [x]), quanquam juxta addatur alter inſcriptus item AM., ſed typo ſphaerae et circini. Praeterea Goltzius ex binis ſuis numis unum aureum, alterum argenteum profitetur, at ſuum Pellerinius aeneum [y]). Verius iſtud, nam minorum Archipelagi inſularum paucos

t) Il. B. v. 537. u) Rec. III. p. 27. x) Inſul. tab. XXII. y) Rec. III. p. 266.

habemus argenteos, aureum certum hactenus nullum. Sed ſatis conſtat, non defuiſſe Goltzio artem multis anxie quaeſitam, vile aes in nobile metallum convertendi.

AE. RRRR.

ANDRVS.

Cycladum una, Bacchi cultu celebris.

Autonomi.

Caput Bacchi hedera coronatum. ✗ ΑΝΔΡ. ΑΝΔΡΙ. *Thyrſus, vel panthera.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Mulier ſtans d. - - - ſ. haſtam. ✗ ΑΝΔΡΙ. *Diota.* AE. III. (Mus. princ. de Waldeck).

Sunt hi inſulae hujus numi certi. Verum ab eruditis variis ei numi tributi ſunt, qui aliorſum ſine dubio ſunt vocandi. Chiffletius, ut eſt apud Spanhemium [z]), binos vulgavit, quorum unum cum epigraphe ΑΝΔΡΙΩΝ jure ſibi vindicat Apollonia Illyrici, ut jam obſervavit Spanhemius ipſe. Alter neque typi cauſa, neque inſcriptionis, qua caret, huc referri poteſt. Aeneum edidit Pellerinius, quem huic Andro largitur: ΑΝΔΡΩΝ. *Fulmen.* Ejus gentile conſtans fuit Ανδριος juxta ſcriptores omnes, atque etiam, ut vidimus, numos. Videtur ergo το ΑΝΔΡΩΝ eſſe magiſtratus, ut Ανδρων Tejus memoratur ſcholiaſtae Apollonii Rhodii [a]). Aureus ΑΝΔΡΙΩΝ typo hinc Palladis, illinc bovis ad aram ſtantis, uni, quod ſciam, notus fuit Goltzio.

Typi Bacchum praedicant, cui ſacra inſula. In ejus templo quotannis Nonis Januariis fontem vini ſapore fluxiſſe, narrat Plinius [b]).

AE. RR.

Imperatorium.

Antonini obiter recitat Harduinus ſine mentione typi. *Epigraphe*: ΑΝΔΡΙΩΝ.

CEOS vel CEA.

Verſus Sunium Atticae promontorium. Numos habemus non modo nomine inſulae, ſed etiam duorum oppidorum in hac ſitorum *Carthaeae* et *Julidis*, quos continuo ſubjiciam.

Autonomi.

Caput barbatum laureatum, in aliis *quaſi radiatum*, in aliis: *Caput imberbe.* ✗ ΚΕ. ΚΕΩΝ. ΚΕΙ. ΚΕΙΩΝ. *Canis dimidius intra radios.* In aliis videtur eſſe *Equus dimidius.* AE. III. (Pellerin, Khell Adpendic. II. Mus. Caes.)

Communem typum mox in Carthaea videbimus. Eum Khellius erudite ac appoſite ad Ariſtaeum Apollinis et Cyrenes filium refert, de quo copioſe, quae huc valere poſſunt, jam dedi in meis Numis vet. (Pag. 108.) Quod vero propius huc pertinet, eſt, quod narrat Diodorus [c]), Ariſtaeum, cum in Cea degeret, Graeciam peſte laborantem liberaſ-

z) Tom. I. p. 209. a) Ad L. II. v. 354. b) L. II. §. 106. et L. XXXI. §. 13. c) L. IV. p. 324.

te. Ampliorem lucem adſundit Apollonius, perhibens d), Ariſtaeum in communi illa lue in Cea inſula ſacra feciſſe Jovi et Sirio aſtro, ut Eteſiarum ope aeris ſalubritas reſtitueretur; addit interjectis aliquibus, hodie quoque Ceos ſacerdotes ante Canis, nempe Sirii, exortum vota concipere, quod et confirmat Cicero e). Igitur caput ſeu barbatum ſeu imberbe haud dubie eſt ipſius Ariſtaei, neque haec varietas officit, nam idem Ariſtaeus jam Juppiter, jam Apollo habitus eſt, ut docet Athenagoras f), et jam alias ex Pindaro oſtendi g), uti quoque, fuiſſe eum per Graeciae urbes inſtar dei cultum, et quidem Αγρεως nomine, et huic hoc nomine ſignatos in Corcyra numos. In cane autem poſticae poſſumus intueri ipſum Sirium, ſeu Caniculam, qui radiis ambitur, nimirum quia aſtrum eſt, ſecundum quod explicari etiam debet aſtrum, quod occupat averſam numorum Carthaeae. Caput Sirii radiatum habes etiam in gemma, opere Caji, quam ſiſtunt Natterus h), et Worſidge i).

* * *

Numum ΚΕ. ΤΡΙΠΟΡΙΟΣ a Pellerinio inique huc vocatum vide in Thebis Boeotiae.

AE. RR.

Imperatorii.

Huic inſulae in muſeo Theupoli tributi ſunt Cii Bithyniae.

CARTHAEA.

Ejusdem inſulae Ceae urbs.

Caput laureatum barbatum, in aliis imberbe. ✕ ΚΑΡ. ΚΑΡΘΑ. ΚΑΡΘΑΙ. *Canis dimidius intra radios, in aliquibus juxta apis.* AE. III. (Khell Adpendic. II. Pellerin.)

Caput juvenile laur. ✕ ΚΑΡΘΑΙ. *Aſtrum.* AE. III. (Ibid.)

Caput Bacchi hedera redimitum. ✕ ΚΑΡΘΑ. *Botrus, juxta aſtrum.* AE. III. (Ibid.)

Horum explicatio numorum ex prioribus petenda. Notanda praeterea in his apis. Praeclare iſtud ad Ariſtaeum, qui paſſim auctor mellificii eſt habitus, ut alibi oſtendi k).

Pellerinius et Khellius primi huic Carthaeorum monetae lucem adfudere, quae hactenus non quidem ignota fuit, ſed aliorſum injuſte averſa; nam binos edidit Haymius l), at cum in iis legeret ΚΑΡΡΑΣ, eos Carrhas in Meſopotamiam traduxit. Alium cum botro et aſtro protulit Arigonius lecto ΑΡΠΑ, quo errore eum Harpaſae Cariae urbi proprium dedit.

AE. RR.

JVLIS.

Haec quoque Ceae urbs.

Autonomi:

Caput laureatum barbatum. ✕ ΙΟΥΛ. *Apis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Dubium non eſt, caput hujus numi eſſe Ariſtaei, ad quem refertur apis po-

---

d) Argon. L. II. v. 500. e) De Divinat. L. I. c. 57. f) Legat. pro Chriſt. g) Num. vet. l. c. h) Traité p. 27. i) Num. 1. k) Num. vet. p. 108. l) Tom. II. p. m. 141.

ſticae, nam eum in Cea reperiſſe mellis uſum, jam ante ad numos Carthaeae monui. Similis huic, ſed in cujus antica eſt caput nudum imberbe, eſt apud Pellerinium m), item alius apud Hunterum cum capite Herculis.

AE. RR.

Imperatorium.

M. Aurelii inſcriptum ΙΟΤΛΙΕΩΝ typo Neptuni, editum a Froelichio n) Pellerinius putat hujus eſſe urbis o), ſed quem eſſe Juliae Phrygiae, in hac dicetur.

CIMOLIS.

Cycladum una.

Caput Palladis. ✗ ΚΙΜΩΛΙ. *Tridens.* AE. III.

Vnicus hic ex Pellerinio cognitus. Sed forte etiam huc pertinet ſequens:

Caput Mercurii. ✗ ΚΙΣΩ. *Delphinus.* AE. IV. (Pembrock P. II. tab. 14.) Nimirum ſcripto forte ΚΙΣΩ pro ΚΙΜΩ.

AE. RRRR.

CYTHNVS.

Cycladum una.

Caput Apollinis. ✗ ΚΤΘΝΙ. *Lyra.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Caput muliebre. ✗ ΚΤΘΝ. *Balauſtium.* AE. III. (Pembrock.)

Goltzius cum argenteos, tum aeneos prodidit, in quibus epigraphe ΚΤΘΝ. ΚΤΘΝΙΩΝ. In horum omnium averſa eſt canis ſtans, et in uno ſupra canem quiddam rotundum, quod Begerus caſeum Cythnium ſumme laudatum cenſet p), quam ſententiam ſuo calculo adprobat Winckelmannus q). At aliud dicunt numi alii a variis editi. In argenteo Pellerinii juxta canem ſtantem, ſupra quem ſimilis clypeolus, legitur ΗΛΙΕΙΕ., et dubitat ipſe vir eruditus, an non Cydoniae potius ſit reſtituendus. In aeneo muſei Caeſarei ſtat canis intra IV. annulos eadem linea ſitu omnes perpendiculari collocatos, ſed nulla adſtituta epigraphe. Princeps Turris Muciae id genus numos, etſi anepigraphos, in Segeſtanis Siciliae numerat, jure, nam in horum aliis adſcriptum urbis nomen.

AE. RRR.

DELVS.

Cycladum notiſſima ob Apollinis et Dianae natales. Ejus hiſtoriam et monumenta late deſcripſit Dorvillius in Obſervationibus Crit. mox citandis.

Autonomi.

Caput Apollinis. ✗ ΔΗ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.) AE. III. (Mus. Caes.) *adſtituto etiam cycno.* AE. III. (Hunter.)

Sunt hi ſoli certi hujus inſulae numi. Aliorum eſto judicium, utrum parem fidem mereantur Goltziani: ΔΗΛΙΟΤ. ΔΗΛΙΑΣ. ΔΗΛΙΩΝ. typis *Apollinis ſolis*, et *Dianae lunae*. Aenei cum tribus aſtris et totidem lunulis, quos Goltzius

m) Suppl. II. tab. VIII. n. 9. n) IV. Tent. o) Rec. III. p. 49. p) Spicil. antiq. p. 29. q) Pierr. grav. de M. Stoſch p. 73.

et Arigenius Delum comportant, ſunt Veliae Lucaniae, et eſſe Deli non poſſe, ipſi globuli deſtituti abunde loquuntur. *AR. et AE. RRRR.*

Imperatorii.

Horum cum nullus cognitus eſſet, erat Pyrrhus Ligorius, ut nos docet Holſtenius [r]), qui horum plures poſſedit, et quidem Antonini cum lepida capitis epigraphe: ΑΝΤΩΝ. ΡΟΜΥΛΟΥ ΒΑϹΙΛЄΩϹ. ✕ ΚΟΙΝΟΝ. ΔΗΛΙΑΤΩΝ. *Romulus et Remus lactentes.* Alium Aurelii et Commodi, in quorum averſa: ΜΑΝΤΕΙΟΝ ΔΗΛΙΑΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum monti impoſitum etc.* At nimio cognitum, nullam in re numismatica eſſe Ligorii fidem, quam et ipſa ejus numorum deſcriptio elevat, et ſatis incaute Holſtenius ex his probat, etiam Δηλιατης fuiſſe Deliorum gentile, quod ignoraverit Stephanus. Vide ineptos hos numos laxius, quam meruerunt, reprobatos in Miſcell. Obſervat. critic. Amſtaelod. 1736 p. 86.

I O S.

Sporadum una.

Autonomi.

Caput muliebre laureatum. ✕ ΙΗ. *Ancora.* AE. III. (Pellerin.)

Simillimum averſae typum habes in numis Abydi.

*

Caput Bacchi Indici. ✕ ΙΗΤ. *Palma.* AE. III. (Pellerin.)

Appoſite ad hunc typum Plinius et Stephanus, adfirmantes, hanc inſulam et *Phoenicen* fuiſſe vocatam.

* * *

ΟΜΗΡΟϹ. *Caput laureatum, in aliis diadematum* ✕ ΙΗΤΩΝ. *Pallas ſtans d. pateram, ſ. haſtam, pro pedibus hinc ara ignita, illinc clypeus.* In aliis: *Pallas haſtam vibrans.* In aliis: ΙΗΤΩΝ *intra lauream.* (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Fuit Ietis Homeri in numis ſignandi gravis ratio; nam teſte Strabone ſepultus erat in hac inſula, et ſecundum Stephanum, et Pauſaniam [s]) ejus mater hinc fuit oriunda. Plutarchus in fortunae caſibus putat [t]), δυειν ὁμωνυμων τοις ευωδεςατοις φυτοις πολεων, Ιος και Σμυρνης, τον ποιητην Ομηρον εν ῃ μεν γενεσθαι λεγȣσιν, εν ῃ δ' αποθανειν. *Cum duae eſſent urbes ejusdem cum plantis fragrantiſſimis nominis, Ios et Smyrna,* (viola et myrrha) *in harum una ajunt natum poetam Homerum, in altera mortuum.* Sed et alii natum eum in hac inſula praedicant, ut docet notus verſiculus apud Gellium [u]), etſi in hoc alii pro Ιος legendum Χιος putent, tamen eodem loco Gellius, tum et auctor vetus vitae Homeri eum Ietam domo faciunt citato teſte gravi Ariſtotele [x]). In numo ſimili muſei Pembrock

r) Ad Steph. in Δηλος. s) L. X. c. 24. t) In Sertor. ſub init. u) L. III. c. 11. x) Sub init.

pro IHTΩN perperam legitur KPH-TΩN [y]), erroris utique auctore Haymio [z]).
AE. RR.

Imperatorii.

Bini hactenus comperti, IHTAN. *Palma*, Fauſtinae jun. [a]). Alter: IHTΩN. *Pallas ſtans, et jaculum vibrans, humi ſerpens*, eſt Lucillae, editus ab Havercampo [b]), quem numum vidi ipſe Romae in muſeo Chriſtinae, eumque integerrimum, at quem Vaillantius perperam Bargyliae Cariae tribuit.
AE. RRRR.

MELOS.

Ex illuſtrioribus Cycladum.

Autonomi.

Malum Punicum. ☓ M. *ſcriptum in area quadripartita.* AR. II. Eſt fabricae perantiquae. (Hunter).

MA. *Malum Punicum.* ☓ *Area quadripartita.* AR. II. Eſt fabricae item perantiquae. (Hunter).

Malum Punicum. ☓ MA. *Diota, ex cujus anſis pendet botrus.* AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CIII. num. 12.).

Caput Palladis. ☓ ΜΑΛΙΩΝ. ΑΤΣΑΝΙΑΣ. *Malum Punicum, omnia intra coronam.* AE. III. (Harduin. Num. urbb. ſub *Melos*, le Blond. B. L. T. XL. p. 90).

Caput Palladis ☓ ΜΑΛΙΩΝ. ΣΩΣΑΡΧΟ. *Iuvenis curto habitu indutus ſaxo inſidens ſ. lyram tenet.* AE. m. m. (Pellerin Rec. I. tab. 27.).

Numi hic deſcripti quorſum pertineant, diſputatum ab eruditis. Harduinus et Barthelemyus numos IV. et V. (ab his diſputationem ordiri juvat) inſulae Melo, Pellerinius et Blondius Malienſibus Theſſaliae proprios dixerunt. Blondii argumenta ſunt, I. hactenus cognitos non eſſe argenteos Meli numos. II. omnes hujus inſulae numos inſcribi conſtanter ΜΗΛΙΩΝ. III. Herodotum, Thucydidem etc. eam conſtanter appellare Μηλον, nunquam Μαλον. Sed enim multo mihi videtur veriſimilius, utrumque numum Melo reſtituendum, quod ut comprobem, molliendae primum difficultates a Blondio objectae. Ait primum, ignotos Meli numos argenteos. At non longum tempus, quo adhuc legis inſtar fuit creditum, non modo non exſtare argenteos Lacedaemonis numos, ſed etiam per ſeverum Spartanorum inſtitutum ne exſtare quidem poſſe. Adfirmat deinde, omnes Meli numos inſcribi ΜΗΛΙΩΝ, non ΜΑΛΙΩΝ. Verum hoc ipſum eſt, quod quaeritur. Eſto, Herodotum, aliosque, quorum bene multos ordine recenſet, dixiſſe ſemper Μηλον, at iidem hi auctores conſtanter quoque dixere Θασος, Μεσημβρεια, Μηθυμνα, Κυρηνη, Ηπειρος, et tamen in numis legitur ΘΑΣΙΟΝ, ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΑΘΥΜΝΑΙΩΝ, ΚΥΡΑΝΑΙΩΝ, ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. Si auctores hi ſcripſiſſent Dori-

y) Part. II. tab. 80. z) Tom. II. p. 72. a) Panel. Mem. Trev. b) Med. de Chriſtine Tab. LXI.

ce, pro Μηλος dixiſſent quoque Μαλος, cumque inſula noſtra nomen traxerit ἀπο τȣ μηλȣ, a *malo*, cujus per rotunditatem ſpeciem referebat, (nam omnium inſularum rotundiſſimam dixit Plinius) recte Dorice dicebatur Μαλος, et ſic conſtanter Doricus Theocritus dixit μαλον, unde Latinorum *malum*. Non nego, in aliis Meli numis, quos continuo deſcribam, legi ΜΗΛΙΩΝ, nimirum etiam urbium, quas modo recenſui, numi alii inſcribuntur Dorice, alii dialecto communi ΘΑΣΙΩΝ, ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΕΘΥΜΝΑΙΩΝ etc.: qui mos varius pendebat a varia aetate, et variis incolis.

At quod caput eſt, epigraphe ΜΑΛΙΩΝ Malienſibus Theſſaliae competere nullo pacto poteſt. Horum gentile, ut in eorum moneta diximus, perpetuum fuit Μηλιευς, vel Μαλιευς, a quo recte deducitur Μαλιεων, quod praeferunt quoque numi; verum an et Μαλιων formari inde poteſt? Atqui gentile Meli fuit Μηλιος, ſecundum quod in numis ΜΗΛΙΩΝ, et quod ſequitur, Dorice ΜΑΛΙΩΝ. Quod ad typos attinet, caput Palladis ſiſtitur etiam in agnitis Meli numis, quos videbimus, et in iisdem eſt etiam malum Punicum, aut, ſi mavelis, pepo, nempe eam adluſione ad vocem μηλον, vel μαλον, ut diximus. Offerunt hi numi nomina magiſtratuum, ut et numi Meli alii, quos citabimus, nullo hactenus in certis Malienſium numis comperto magiſtratu. Quod numos ea argenteos ſignavit, cum tamen Aegaei inſulae minores rariſſimos ex hoc metallo offerant, in cauſa eſſe puto, quod teſte Strabone vicinarum inſularum fuit ἀξιολογωτερα, cumque conſtet ex Thucydide c), fuiſſe Melios Spartanorum colonos, tum ex Conone apud Photium d), Melum a Spartanis exulibus conditam, ſic ut propterea Sparta et Melus foedere ſemper junctae eſſent, cauſam etiam dialecti Doricae manifeſtam habemus.

His conſtitutis cum malum Punicum frequens ſit in Meli numis typus, et ipſa inſula Doriſmi patiens, habemus quamdam velut impoſitam legem, ut numos tres, quos primo loco deſcripſi, huc avocemus. Novi, numum tertia ſede poſitum a Pellerinio tribui Methymnae, nimirum ſuadente ΜΑ., et diota ejus formae, qua eam in certis aliis Methymnae numis fictam videmus. Verum hujus formae diota minus tutum judicium conſtituit; ſimillimam enim offerunt numi Corcyrae, Boeotorum, Minyae Theſſaliae, Naxi vicinae, aliarumque urbium, atque ſi pertinacius a Meli quoque numis ejusmodi diotam exigas, habebis eam etiam in numo imperatorio, quem infra citabo. At certius diſcrimen ſuppeditat malum Punicum, rarum in numis ſymbolum, quod in certis Methymnae numis nunquam, in certis Meli frequenter conſpicitur, ſic ut etiam, cum alium inferre typum principem placuit, tamen in nonnullorum area, ut videbimus, minoris formae aliud expreſſum ſit, qui mos apud Sidetes quoque valuit. Nihil ergo amplius

c) L. V. c. 84. d) Narrat. 37.

dubii reliquum, quin malum Punicum cum litteris MA. conjunctum certam conſtituere Meli monetam exiſtimemus.

Commemorandum adhuc, numum V. a Panelio ex muſeo le Bret fuiſſe editum, at cum in eo legeret ΙΔΑΛΙΩΝ, eum Idalium Cypri perperam ablegavit.

* * *

ΜΗΛΙΩΝ - - ΑΡΣΑ. *Protome Palladis, juxta aſtrum*, vel: ΜΗΛΙΩΝ. ΔΗΜΟC. *Caput nudum barbatum*, vel: ΜΗΛΙΩΝ. *Caput Palladis, pone malum Punicum.* ✠ ΕΠΙ. ΤΙ. ΠΑΝΚΛΕΟC. ΤΟ. Γ. *intra lauream.* AE. I. (Muſ. Caeſ.) AE. II. (Pellerin.) AE. III. (Hunter.)

Malum Punicum. ✠ ΜΗΛΙΩΝ. *Hermathena jaculum vibrans.* AE. II. (Pellerin.)

Tria mala Punica ex uno ſtamine excreſcentia. ✠ ΜΗΛΙѠΝ. *intra lauream.* AE. II. (Pellerin.)

Vir philoſophi habitu ſedens d. elata. ✠ ΜΗ. *intra lauream.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Palladis, ✠ ΜΗΛΙѠΝ *intra lauream.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Mulier ſtans d. columnae innixa, ſ. infantem tenet, in area ΤΥΧΗ, *omnia intra lauream.* ✠ ΜΗΛΙΩΝ *intra lauream.* AE. I. (Pellerin.)

Numos hos deſcripſi adcuratius, quoniam propter repetitos Palladis et mali Punici typos multum illuſtrant numos, quos ſupra recitavi. Horum non pauci in opere hiulco ſcripturam offerunt retrogradam, nullo vetuſtatis argumento, ut jam ad numos Cydoniae obſervavi. Similem illis, quos primos propoſui, edidit auctor muſei Theupoli, verum cum literas ΤΟΓ incautius conjungeret, in iis epochae annum vidit, cum tamen aliud non notent, quam *Tiberium Pancleа* fuiſſe *tertium* magiſtratu functum.

Numi poſtremi typus puerperam ſiſtit, ſed quam, incertum. Quidquid erit, ſignum ſic propoſitum fuiſſe Fortunam urbis habitum, docet ſcriptum juxta ΤΥΧΗ, nam ſic legendum illud vocabulum, non ΝΙΚΗ, ut habet numus Pellerinianus, jam advertit Neumannus [e]).

AR. RRR. AE. C.

Imperatorii.

Horum binos reperio vulgatos, unum Nervae: ΜΗΛΙΩΝ, *Pallas ſtans*, (Pellerin Rec. III. p. 224.) alterum Elagabali: ΜΗΛΗΩΝ. (corrige ΜΗΛΙΩΝ.) *Duo hirci conſcantes media diota ejus formae, quam offert argenteus ſupra deſcriptus.* (Arigoni.)

AE. RRRR.

MYCONVS.

In Cycladum numero.

Autonomi.

Caput Jovis. ✠ ΜΥΚΟ. *Botrus.* AR. (Wheler Voyage L. I. p. 100.)

Caput Bacchi adverſum. ✠ ΜΥΚΟ. ΜΥΚΟΝΙѠΝ. *Botrus et hordei granum.*

---

e) Num. pop. P. II. p. 234.

In alio: *Duae ſpicae junctae.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et in meis Num. vet. p. 159.)

Minus certum, utrum hujus ſit inſulae numus Pellerinianus: *Caput Bacchi*, ✠ . . ΚΩΝ. ΕΚΑΤΑΙΟΣ. *Botrus.* AE. I. In urbis hujus nomine Ω pro O permutari nequit, ex quo veriſimile, aliter explendam epigraphen.

AR. AE. RR.

Imperatorius.

Cum capite Auguſti apud unum Pellerinium. (Rec. III. p. 224.) ΜΥΚΟΝΙѠΝ. *Bacchus ſtans.*

Frequens Bacchi, ejusque attributorum in Myconi numis typus Plinii teſtimonium confirmat vinum Myconium eximie laudantis, quod hodieque in hac inſula copia et bonitate praeſtat teſte Tournefortio.

AE. RRRR.

NAXVS.

Cycladum una.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera redimitum, jam barbatum, jam imberbe. ✠ ΝΑ. ΝΑΞΙ. *Diota, adſtituto etiam thyrſo, vel ambiente eam hedera, rarus magiſtratus, ut:* ΛΕΩΚΡ. AE. I. II. III. (Pellerin. Muſ. Caeſ.)

Jure Bacchum in moneta sua praedicat inſula. Nam tanta fuit in ea vinearum fertilitas, ut propterea *Dionyſias* quoque diceretur [f]), et Solinus eam hoſpitam Libero patri adfirmaret, et Maro [g]): *Bacchatamque jugis Naxum.*

Sunt hi certi Naxi autonomi, quos etiam per ipsam fabricam, quae tota eſt ex inſularum hujus tractus ingenio, facile huc vocaveris. Argenteos omnes Naxi nomine inſignes pertinere ad Naxum Siciliae, ut aeneos ad Naxum inſulam, ſatis in Naxi Siculae moneta disputavi.

AE. RR.

Imperatorii.

Sunt in familia Severi, edente horum aliquot Vaillantio.

Epigraphe ΝΑΞΙΩΝ. Typi: *Bacchus ſtans*, vel: *Tres Gratiae ſe mutuo complexae.*

AE. RRR.

PARVS.

Cyclas, marmoris praeſtantia commendata.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera coronatum. ✠ ΠΑΡΙΩΝ. ΣΙΛΗΝΟΣ. *Mulier ciſtae inſidens d. duplex folium, ſ. thyrſum tenet.* AR. m. m. (Hunter.)

Averſa praeclari hujus numi exhibet Baccham myſticae Dei ſui ciſtae inſidentem. Ad haec ejus augetur pretium propterea, quia unicus eſt certus hujus inſulae numus, reliquis argentei aeneisque, quos hactenus juſto numero huc

f) Plinius L. IV. §. 22. g) L. III.

vocare conſuevimus, tutius Pario Myſiae reſtituendis ut in hac dicetur.

* * *

Pariis drachmis inſculptam fuiſſe effigiem Arati, ex vetere epigrammate docet Diogenes Laertius [h]), ſed ejusmodi numus nondum in conſpectum venit, et mihi plane videtur veriſimile, vocabulum Αρατος hujus epigrammatis in mendo cubare, quod jam ante me a viris eruditis ad hunc Diogenis locum fuit obſervatum. Brunckius in Analectis ſuis Vol. I. p. 141. n. 80 pro Αρατος legit ἄκατος, quod eſt poculi, vel navigii genus. Verum mutatae lectionis in obſervationibus ſuis cauſam non addit.

AR. RRRR.

Imperatorii.

Vnicus hujus claſſis compertus, isque M. Aurelii: ΠΑΡΙΩΝ. *Protome galeata.* (Theupoli.)

AE. RRRR.

RHENE.

Modica inſula Delo vicina.

Imperatorium ΡΗΝΙΩΝ cum capite Maximi dedit Triſtanus, aliosque in fraudem induxit [i]). Legendum in hoc ΤΗΝΙΩΝ, et eſt Teni inſulae.

SCYRVS.

Ad Euboeam. Argenteus ΣΚΥΡΙΩΝ apud unum Goltzium.

SERIPHVS.

Cycladum una, et ignobilis, autonomos tamen illuſtres habet.

ΣΕ. *Chimaera.* ✕ *Columba volans intra lauream.* AR. I. III. (Muſ. Caeſ.)

Mirum videatur, tam obſcuri nominis inſulam, quae Tacito per contemptum *ſaxum Seriphium* dicitur [k]), quam et ignobilitatem ei palam imputant Cicero [l]), et Origenes [m]), tam illuſtres, neque infrequentes numos feriiſſe, cum tamen multo inſigniores aliae ejus tractus numis argenteis fere deſtituantur. Occurrit, quoniam Siphnus inſula locuples, ac Seripho fere contigua ſimillimos tam metallo et fabrica, quam utriusque faciei typis numos ſignavit, *hujus* egeſtatem *illius* opibus ſublevatam, et utramque inſulam felici inter ſe concordia et bonorum communione vixiſſe ea aetate, qua hi Seriphiorum numi cuſi ſunt. Ceterum quando, ut ſaepe factum videmus, in numis ſimilibus ſolum Σ inſcribitur, diſcerni nequit, ad utros hi pertineant, etſi certum ſit, ad alterutros pertinere. Vide, quae de his alia ad proximam Siphnum notabuntur.

* * *

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput exeunte. ✕ ΣΕΡΙ. *Harpa.* AE. III. (Hunter.)

Praeclarum numus hic continet argumentum. Capite anticae quis negabit exhiberi heroem Perſea lectis iis, quae

h) L. IV. c. VI. in fine. i) Tom. II. p. 455. k) Annal. IV. c. 21. l) De Seneet. c. 3. m) Contra Celſum L. I.

ad numos Philippi V. Macedoniae regis, Lariſſae Theſſaliae, Iconii Lycaoniae, aliarumque urbium adſatim diſſeruimus?, quibus locis egimus etiam de harpa, quam averſa ſiſtit, cultro uni fere Perſeo proprio. At quid Perſeo cum Seripho commune, expediendum. Narrant Hyginus n), Apollodorus o), et Lucianus p), Perſeum ex Danae recens natum ab avo Acriſio, qui oraculi monitu nepotis ſe manu caeſum iri cognoverat, arcae incluſum, et in mare dejectum Seriphum forte delatum, repertumque a piſcatoribus ad inſulae regem Polydectem delatum, ac liberaliter in templo Minervae fuiſſe educatum. Serius etiam reverſum in inſulam tradit Apollodorus q), regemque Polydectem, quod aſperius matrem tractaverat, objecta Gorgone in ſaxum vertiſſe. Praeclare ſecundum hunc numum Pauſanias, qui cum narraſſet, Perſeo prope Mycenas honores haberi, addit, multo vero maximos in Seripho r), nimirum ob dictas cauſas, atque etiam hoc ſuo cive gloriatos ſcribit Aelianus s).

AR. R. AE. RRRR.

SICINVS.

Inter Cycladas exigui nominis.

Caput virile nudum. ⅹ ΣΙ. *Apis.* In aliis: ΣΙΚΙ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

AE. RRR.

SIPHNVS.

Cycladum una, quae teſte Herodoto t) ejus viciniae inſularum ditiſſima habita fuit propter auri, argentique fodinas, quibus opulentiam ſuam debuit, et quas teſtantur quoque Pauſanias u), et Euſtathius x). Has opes confirmant reſidui magna copia argentei etiam tetradrachmi.

Autonomi:

ΣΙ. *Chimaera.* ⅹ *Aquila, vel columba volans intra lauream, adduntur ſaepe variarum vocum principia.* AR. I. III. (Muſ. Caeſ.)

Numos ſimillimos a vicina Seripho fuiſſe ſignatos, in hac vidimus, ſed cauſam illatae utriſque Chimaerae nondum divinare licuit. Qui utrumque populum Corintho oriundum dixere, ii potius conjecturam a typo Chimaerae petitam, quam certam auctoritatem ſecuti ſunt, quos inter Begerus y). Atqui hoc pacto Chios quoque ſtatuemus aut Aegypto, aut Boeotia oriundos, quia Sphingem in moneta ſua ſignavere.

Hactenus illuſtres hi numi in ſua tuti ſtatione videri poterant, cum litem iis nuper intendit cl. abbas Seſtinus, dejerans, eos injuria in Siphnum fugitivos herae Sicyoni reſtituendos. Cauſas adfert, I. quia hodie frequentius in vicinia veteris Sicyonis effodiuntur. II. quia ejusdem ſunt fabricae cum certis Sicyonis numis. III. quia typum habent

n) Fab. LXIII. o) L. II. c. 4. p) Dial. mar. 12. q) L. II. c. 4. §. 3. r) L. II. c. 18. s) De Nat. anim. L. III. c. 37. t) L. III. c. 57. u) L. X. c. 11. x) Ad. Dionys. Perieg. v. 525. y) Theſ. Brand. T. I. p. 436.

Chimaeram proprium Corinthi ſymbolum, cui Sicyon vicina fuit[z]). Verum, pace viri clariſſimi dixero, non poſſunt omnes hae cauſae perſuadere, ut novae huic ſententiae ſubſcribam, praevalente ex cauſis ſolidioribus vetere, cujus argumentum princeps eſt perfecta horum numorum ſimilitudo cum numis Seriphi quos profecto non diſtingueres, niſi epigraphe in illis ΣΙ., in his ΣΕ. diſcrimen faceret. Non negat Seſtinus, numos inſcriptos ΣΕ. eſſe Seriphi, quo ergo pacto negare poteſt, numos cum epigraphe ΣΙ. eſſe Siphni, quando nonniſi utriusque vicinia, et politicus inter utramque nexus tam anxiam monetae concordiam imperare potuit? Abſtineo in re, ut opinor, evidente argumentis aliis.

* * *

Caput muliebre. ✕ ΣΙΦ. *Avis furſum evolans intra quadratum.* AR. I. (Pellerin.)

Numus eſt operis pervetuſti.

Caput muliebre nudum. ✕ ΣΙΦ. *Aquila volans roſtro ſerpentem ſtringit.* AE. III. (Hunter.)

Caput Apollinis laur. ✕ ΣΙΦΝ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. ✕ ΣΙΦΝ. *Arbor.* AE. II. (Pellerin.)

ΕΠΙ. ΗΡΟ. (*retrograde*) *Protome Palladis.* ✕ CΙΦΝΙѠΝ. *Columba ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

In poſtremo hoc numo epigraphe retrograda vetuſtati numi tribuenda non eſt, cum averſa inſcriptionem recentis formae offerat. Simile ingruentis barbariae exemplum in Meli moneta vidimus.

* * *

Peractis numis hujus inſulae ad incertos progrediamur, quos quidem cl. Seſtini cenſura ad unum omnes, tanquam certos Sicyonis, Siphno eripiendos adſerit. Juvat eorum illuſtriores commemorare, nam omnium adcuratum catalogum idem vir eruditus compoſuit.

Caput Apollinis laur. ✕ ΣΙ. *Columba volans.* AR. IV. (Hunter.) AE. III. (Muſ. Caeſ.) *addito in nonnullis magiſtratu, ut*: ΑΙΝΕΑΣ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ — ΚΛΕΑΝΔΡΟΥ etc. AE. III. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

Columba ſtans, in area ΑΝΔΡΟΓΙΜΟΣ. ✕ ΣΙ. *Tripus intra lauream.* AE. III. (Hunter.)

ΣΙ. *Planta incerta.* (Seſtino *Columba ſtans.*) ✕ ΕΥ. *Tripus intra lauream.* AE. III. (Neumann, et in meis Numis vet. p. 159, ſed quem ibi perperam cauſa τȣ ΕΥ., et extrito ΣΙ. Euboeae tribueram. Sed et ſimilem Pellerinius, cum juxta ΣΙ. ſcriptum videret ΔΗ., Sidetibus Pamphyliae inique tribuit.)

Caput Apollinis laur. ✕ Σ *intra lauream.* AE. III. (Pellerin in numis Mileti.)

Hos numos eſſe Sicyonis, diſerte adfirmat Seſtinus. Cauſa illi una, quod in eo tractu ſunt obvii teſtibus eo commeantibus. Sit ſua huic teſtimonio re-

z) Letrere T. I. p. 142.

verentia. Hoc miſſo magis in Siphnum inclinat animus. Columbam volantem in certis Siphniorum argenteis vidimus, et in certo eorum aeneo vidimus caput Apollinis, quod nunc in praeſentibus quoque recurrit, aut pro hoc ejus attributum tripodem. Auctore Stephano a) fuit in Siphno oppidum dictum *Apollonia*, ex quo liberalior ejus dei in hac inſula cultus poteſt adfirmari. Sin parum validum quis putaverit hoc argumentum, is validius aliud pro Sicyone adferat. In numo poſtremo a Pellerinio lectum M pro Σ, eumque propterea perperam donatum Mileto, diximus in numis Sicyonis.

* * *

Σ. *Columba volans.* ✠ *Columba volans.* AR. III. IV. (Muſ. Caeſ. Seſtini.) AE. III. (Neumann.)

Columba volans, in area ΑΛΕΞΙΩΝ, *vel* ΟΛΥΜΠ. *etc.* ✠ ΣΙ. *intra lauream.* AE. III. (Hunter. Pellerin.)

ΣΙ. Columba ſtans. ✠ ΕΥ. intra lauream. AE. III. (Seſtini).

Columba volans. ✠ ΕΥ. *vel* ΘΕΥΦ. *intra lauream.* AE. III. (Pellerin, Neumann.)

Omnes item hos numos Sicyoni largitur Seſtinus. Vt non nego, eos Sicyonis eſſe poſſe, ita excluſa Siphno Sicyoni debere tribui, certam rationem non video. Cauſas pete ex iis, quae jam dicta ſunt.

AR. RR. AE. C.

Imperatorii.

Vulgati ſunt: Balbini unus: ΣΙΦΝΙΩΝ. *Pallas ſtans jaculum vibrat.* (Arigoni.) Alii Gordiani cum eodem typo. (Vaillant, Arigoni.)

AE. RR.

SYRVS.

Cycladum una.

Dimidius bos cornupeta. ✠ ΣΥΡΙΩΝ. *Spica.* AV. VI. (Theupoli.)

Moneta aurea e minoribus his inſulis nondum prodiit. Adverto, bovem cornupetam et ſpicam occurrere etiam in numis Syracuſarum. An non forte in orbiculo minuto fugientibus reliquis literis legendum ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ?

* * *

Caput barbatum turgente e fronte uno vel duplice cornu. ✠ ΣΥΡΙ. ΣΥΡΙΕΩΝ. *Caper ſtans propter arbutum, vel ſpicam.* AE. III. (Pellerin.)

Mirum in numo altero gentile ΣΥΡΙΕΩΝ, cum ΣΥΡΙΩΝ et analogia, et Stephanus exigant. Antica exhibet Pana, ejusque comitem caprum averſa. *AV. RRRR. ſiquidem eſt Syri. AE. RRR.*

TENVS.

Inter Cyclades.

Autonomi.

Epigraphe. ΤΗ. ΤΗΝΙ. ΤΗΝΙΩΝ. In argenteo Hunteri, ſi modo huc pertinet, eſt ſolum Τ.

Typi: *Caput cum cornu arietis, in aliis barbatum, in aliis imberbe.* ✠ *Neptunus ſtans vel ſedens d. delphinum, ſ. tridentem, in area ſaepe balauſtium.* AR.

a) In Απολλωνια.

(II. Hunter.) AE. II. III. (Pellerin, Muſ. Caeſ.) In aliis: *Neptunus, aut ejus attributa etc.*

In parte antica videntur expreſſa capita Jovis Ammonis, ejusque filii Bacchi. Vide, quae de his obſervabimus in moneta Cyrenaicae.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Inſcripti THNIΩN proditi ſunt Sabinae, (Pellerin.) Antonini, Alexandri, et Maximi. (Vaillant.)

Typi obvii praeter ſequentem: *Tridens, cui implicatus ſerpens*, in numo Alexandri. (Vaill.) Narrat ex Philochoro Clemens Alexandrinus b), Neptunum in hac inſula pro medico habitum. Quae cauſa eſt juncti tridenti ſerpentis.

AE. RR.

THERA.

In mari Cretico, Cyrenenſium metropolis.

Autonomi.

Caput juvenile adverſum. ℞. ΘH. *Tres delphini.* AE. III. (Pellerin.)

Vnicum hunc certum habemus hujus inſulae numum, quem enim alterum conjungit Pellerinius ſcripto ſupra navim ΘHPA, certus eſt Corcyrae numus, ut manifeſtant non modo typi, ſed et numus alter geminus, cujus ectypon mihi miſerat nobil. Jacobus Gradenigo, qui praeterea literas luculentas KO. exhibet.

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΘHPAIΩN, ΘHPEΩN memorantur cum capite Aurelii, Veri, et Commodi, (Vaill. Theup.) typo plerumque *Hermae.*

AE. RRR.

b) Admonit. ad gent.

A S I A.

BOSPORVS CIMMERIVS.

Regnum Bosporanum a Bosporo Cimmerio, quod nomen eſt anguſto freto, quo palus Maeotis cum Ponto Euxino committitur, in Bosporanos Europaeos, et Aſiaticos ſecatur. Europaeos, quatenus numismatici ſunt, luſtravimus in Taurica. Reſtant Aſiaticorum urbes binae ex numis quoque cognitae.

GORGIPPIA.

Vrbs memorata Straboni. Apud Demoſthenem queritur Dinarchus rhetor, Athenis in foro erectas fuiſſe ſtatuas aeneas Paeriſadi, Satyro, Gorgippo, diriſſimis tyrannis [a]). Fuit Paeriſades rex Bospori, Satyrus tyrannus Heracleae, uterque aequalis Demoſthenis. Videtur ergo circum eadem tempora fuiſſe Gorgippus rex Boſpori, ſaltem in ejus parte, atque ab hoc Gorgippia nomen traxiſſe.

Autonomi.

Caput Apollinis. ✕ ΓΟΡΓΙΠΠΕΩΝ. *Tripus inter duo monogrammata.* AE. II.

Binos ſimiles exſtare in muſeo Pellerinii, ex Cl. Blondii literis intellexi.

AE. RRRR.

PHANAGORIA.

Ad ipſum Boſporum, Boſpori Aſiatici urbs princeps.

Autonomus.

Caput barbatum nudum ✕ ΦΑ. *Arcus et ſagitta.* AE. II. (Pellerin.)

Hic averſae typus frequens eſt per Bosporum, et Cherſoneſum Tauricam, quae cauſa fuit, cur numum hunc Pellerinius omiſſis aliis urbibus a ΦΑ. incipientibus huic Phanagoriae tribuendum putaverit.

Caput Panos ✕ ΦΑΝΑ. *Arcus et ſagitta.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 100).

AE. RRRR.

Numos REGVM BOSPORI vide in regibus Ponti.

COLCHI.

Euxino et regno Boſporano in orientem adſita. Argenteos binos prodidit Goltzius inſcriptos ΚΟΛΧΩΝ et ΚΟΛΧΟΙΣ [b]), quos eſſe hujus gentis eſt ar-

a) Contra Demoſth. p. 178. B. b) In Aſia tab. I.

bitratus. Eos altero errore Harduinus Golgo Cypri dedit. Satis nunc conſtat, numos ſimiles pertinere Miletum Ioniae, quod docent typus leonis aſtrum reſpectantis et adſiitutum monogramma MI. Vnicam urbem numiſmaticam habet Colchis, nempe Dioſcuriadem, de qua continuo.

DIOSCVRIAS.

Maritima.

Autonomi.

Duo pilei Dioſcurorum. ※ ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑΔΟΣ. *Meta, vel pharus.* AE. II. (Haym, Pellerin, Arigoni.)

Pilei ad urbis nomen, et Dioſcurorum cultum, a quibus urbs nomen traxit, adludunt, ut revera ab his condita fuit teſte Mela, aut ſi fides Ammiano c), et Plinio d), ab Amphito et Telchio Spartanis, penes quos nota Dioſcurorum veneratio. Sed Mileſiorum fuiſſe coloniam, ſeriusque dictam Sebaſtopolin ſcripſit Arrianus e). Secundum Strabonem f), et Iuſtinum g) poſt expeditionem Argonauticam huic orae praefuerunt Rhecas, et Amphiſtratus Dioſcurorum aurigae, unde populus dicti *Heniochi*, *aurigae*. Ad haec Pontus Euxinus a Dioſcuris, qui zodiaci partem geminorum nomine conſtituunt, regitur teſte Manilio h):

Euxinus Scythicos Pontus ſinuatus in arcus
Sub Geminis te, Phoebe, colit.

Ex quibus omnibus cauſis tenemus, cur adſitae Euxino urbes, ac praecipue Dioſcurias frequentius Dioſcurorum pileos in numis jactent. De typo averſae minus confidenter poſſum arbitrari, quod in eo definiendo variant auctores. Haymius metam dixit, Pellerinius pharum. *AE. RRR.*

PONTVS.

PROLEGOMENA.

Quod factum in Campania, et Creta vidimus, et videbimus iterum in Lycia, ut unius regionis tractusve urbes conſpirarent non typis ſolum, ſed toto numorum modo, id ab urbibus Ponti, et nonnullis finitimae Paphlagoniae multo luculentius, multoque certiore conſilio factum videmus. Atque haec in typis, metallo, volumine concordia tanta eſt, atque haec omnia ſic uni Ponto, et Paphlagoniae propria, ut numum hoc ingenio praeditum, etſi epigraphe vitium fecit, continuo pronunciemus Ponticum, et ſi forte urbs numo inſcripta hoc nomine nulla in hoc tractu a geographis memoretur, non dubitemus tamen ex ipſis his typis dicere *Ponticam*, et a veteribus omiſſam ſtatuere. Poſſu-

c) L. XXII. cap. 8. d) L. VI. §. 5. e) Peripl. Ponti. f) L. XI. p. m. 758.
g) L. XLII. c. 3. h) L. IV. v. 753.

mus in nonnullis cauſam typorum ſolidis conjecturis eruere, in aliis non item. En tibi eorum catalogum additis nonnullis obſervationibus.

* * *

Caput Palladis. ✠ *Vir juvenis galeatus, ala nonnunquam galeae adſixa, veſtitus ſtans d. porrecta gladium, plerumque unco munitum, ſ. caput reſectum, jacente pro pedibus trunco, hoc quoque in nonnullis alato.* AE. I. In numis Amiſi, Cabirorum, Comanorum Ponti, Amaſtrios et Sinopes Paphlagoniae.

Caput juvenile tectum galea recurva mentum includente ✠ *Pegaſus paſcens ſublato pede dextero anteriore.* AE. II. In numis Amiſi et Chabactorum.

Argumentum numorum, quos priore loco ſiti, late olim explicavi [i]), cujus epitome eſt: ab omnibus cauſis invicte argui, proponi in iis Perſeum Meduſae percuſſorem, has vero cauſas conſtituere galeam in nonnullis alatam, gladii modum, nempe harpam, et quod ſerius compertum, ipſum etiam Meduſae corpus in nonnullis penna inſtructum, quae omnia ad unum hujus caedis argumentum poſſunt referri. Praeclare etiam cum hoc facto in parte antica conjungi Palladem, cujus conſilio Perſeum iſtud auſum conſtat. Denique et in numis alterius loci, quos infra in Amiſo magis illuſtrabo, ex galea et conjuncto Pegaſo agnoſcendum Perſeum. Attuli etiam cauſam, cur hic Danaes filius majore ſtudio a Ponti urbibus obſervatus fuerit. Gravium nempe ſcriptorum auctoritate conſtare, quos inter eminent Herodotus [k]), et Plato [l]), creditum Perſis, genus ſeſe nomenque ipſum ducere ab heroe Perſeo. At non minus conſtat, Ponti reges a Perſis, et nobiliſſima Achaemenidarum ſtirpe deſcendiſſe, quam proſapiam teſtantur numi quoque, non modo horum Ponti, ſed et Cappadociae regum (nam et hos a Perſis ortos conſentiunt veteres) in quorum area ſolis lunaeque aſtra plerumque collucent, tracta nimirum a Perſis religione, apud quos utrumque ſidus magno in honore, et praeſentium numinum loco fuit. Placuit ergo urbibus Ponti, et Paphlagoniae, quae Ponti regibus paruere, non modo illuſtre hoc Perſei factum, ſed et ſolis lunaeque aſtra, (nam et haec frequenter aream numorum, quos Ponti urbes percuſſere, occupant) monetae inferre, ut hoc pacto illuſtrem, et a priſcis regibus deductam regum ſuorum originem praedicarent.

Haec ordine atque nitide comprobata credideram, neque de eruditorum conſenſu dubitaveram, cum repente cum admiratione viderem, ſententiam meam a viro ſummo Pellerinio in poſtremo ſuo opere, quod *Additions aux recueils des Médailles* inſcripſit, acriter impugnari ſtabilita nova ſua, quam paucis lectori proponere lubet [m]). Ait, hoc typo in ſuo Amaſtrios numo exhiberi Tiridatem percuſſorem Phereclis ſive Agathoclis,

---

i) Num. vet. p. 172. k) L. VII. c. 50. l) in Alcibiad. I. p. 120. m) Pag. 54.

qui pro Antiocho II. Syriae rege provincias omnes trans Tigrim ſitas rexit, et propter crudelitatem fuit exoſus omnibus, ac privatim Tiridati, quod ejus pudicitiam tentaverat. Ergo Amaſtrianos origine Perſas veteris patriae amore Perſis hoc numo Phereclis caedem gratulatos, quod ea perpetrata vetus majorum ſuorum regnum recuperavere. Satis apparet, ſcripſiſſe haec Pellerinium, quando oppreſſus ſenectute cum oculorum acie memoriae etiam jacturam coepit experiri. Adeo inconſulta omnis haec eſt oratio, et invitis Muſis prolata, et praetereunda potius videretur, quam refutanda, niſi metus eſſet, ne cui minus attento imponat praeſtantis ejus viri auctoritas. Iam primum iſtud ignoro, cur is in numo Tiridatem potius videat, quam Arſacem fratrem, quando hiſtoria, quae Phereclis caedem refert, in genere memorat, Arſacem cum fratre minore et conjuratis eam caedem peregiſſe? Sed eſto levius iſtud. Quod ait, Amaſtrianos origine Perſas laetatos eo, quod Phereclis caede majorum hi regnum recepere, numos hujus facti teſtes feriundos curaſſe, bis graviſſime offendit. Nam primum non reflexit animum vir eruditus, eundem typum non in unis haberi Amaſtrios numis, ſed et Amiſi, Cabirorum, Comanorum, Sinopes. An vero et harum cives origine Perſae? An non ex hac typi concordia palam fit, eo contineri argumentum, quod ad omnes Ponti urbes aeque petineat? Deinde quo pacto Amaſtriani poterant Perſis ſuis receptum regnum gratulari, quando per Phereclis caedem non hi, ſed Parthi adepti ſunt imperium, Perſae vero eo facto non libertate ſervitium, ſed dominos tantum mutavere? Denique meminiſſe oportuerat Pellerinium, quod ipſe omnium optime noverat, in numos Graecos veteris ejus aevi, quo ſimiles numi malleum experti ſunt, vix vocata fuiſſe argumenta hiſtorica, aut ſi forte admiſſa ſunt, ſymbolis potius fuiſſe involuta, neque tam manifeſte propoſita. Abſtineo pluribus argumentis aliis, quae qui volet, adeat cl. Neumannum, male conſutam hanc Pellerinii doctrinam praeclare ac ſolide impugnantem [n]).

* * *

Caput juvenile galeatum. ℞ *Pharetra.* AE. II. In numis Amaſiae, Amiſi, Chabactorum, Gaziurae, Laodiceae, Pimoliſorum, Amaſtrios, Sinopes.

Dixi: caput juvenile galeatum, quod alii definite Palladis dicunt. At in multis, quos vidi, non ambigua ſunt lineamenta viri, quae Martem potius facerent. Accedit, in numo Pimoliſorum, quem edidit Pellerinius, galeatum illud caput revera eſſe barbatum. At conſtat a Graecis Martem jam barbatum, jam imberbem fictum.

* * *

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite.

n) Num. pop. Part. II. p. 1.

℞ *Victoria gradiens elato ſuper humerum palmae ramo.* AE. II. In numis Amiſi, Cabirorum, Comanorum, Laodiceae, Amaſtrios, Sinopes.

Caput Jovis. ℞ *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. I. II. In numis Amaſiae, Amiſi, Cabirorum, Gaziurae, Amaſtrios, Sinopes.

Caput juvenile diadematum, in aliquibus alatum. ℞ *Cornu copiae inter binos Dioscurorum pileos.* AE. III. In numis Amaſiae, Amiſi, Sinopes.

Caput Cupidinis ℞ *Pharetra et arcus.* AE. III. In numis Amiſi et Sinopes.

Horum rationem typorum velle expedire inutilis videatur opera, et in meras denique conjecturas exitura. Satis eſto, hoc catalogo concordiam numorum Ponticorum, fortaſſe in commercii commodum conſtitutam, ob oculos poſuiſſe.

AMASIA.

Mediterranea ad Irin fl., urbs celebris, et Strabonis noſtri patria. Videtur Amazoni originem ſuam debuiſſe; nam in numo concordiae cum Nicomedenſibus Amaſea proponitur Amazonis cultu. (Vaill. ſub Commodo).

Autonomi.

Caput juvenile galeatum. ℞ ΑΜΑΣΣΕΙΑ *Pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ).

Caput Jovis. ℞ ΑΜΑΣΣΕΙΑΣ. *Aquila fulmini inſiſtens.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput imberbe diadematum. ℞ ΑΜΑΣΣΕΙ. *Cornucopiae inter Dioſcurorum pileos.* AE. II. (Wilde).

Omnes hi typi in moneta Pontica ſunt obvii, de quibus vide, quae mox ſupra dixi in prolegomenis ad numos Ponticos.

AE. RR.

Imperatorii.

Majore numero exſtant a Domitiano usque ad Mamaeam. De numo Claudii dubio vide infra ſub *Concordia.*

Epigraphe: ΑΜΑ. ΑΜΑϹ. ΑΜΑϹΕΙΑ. ΑΜΑϹΙΑϹ. In numo Trajani muſei Caeſarei ΑΜΑϹΕΩΝ. quod verum eſt urbis gentile ipſi Straboni familiare; ſed in numo Commodi ΑΜΑϹΕΙΤ. (Pellerin Rec. III. p. 208).

Typi illuſtriores.

Subſtructio quadrata, juxta conſtanter minuta arbor. Subſtructioni ſaepe impoſitum eſt templum 4. columnarum, vel pro hoc eſt aquila, tum praeterea in numis Commodi et Alexandri ſuperne Sol quadrigis vectus. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)]

Hujus typi in Amaſeae numis obvii explicatum me ignorare profiteor.]

* * *

Fluvius unus vel duo decumbentes, Fauſtinae jun: Commodi. (Vaill.)

Cum unus eſt, Irin haud dubie notat, qui urbem praeterlabitur. Cum duo, alter videtur Halys, ad quem Amaſenſium ager ſe porrexit teſte ipſo Strabone o).

o) L. XII. p. m. 840.

Serapis ſedens cum calatho in capite d. extenta, ſ. haſtam, pro pedibus animal triceps, Caracallae. (Vaill.)

Serapis jure in numum Ponticum vocatur, cum conſtet, numen iſtud ex Ponto in Aegyptum evocatum. Tamen animal adſtitutum minus recte Cerberum dixit Vaillantius, ut dicemus in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

* * *

Conditor:

ЄΡΜΗϹ. ΚΤΙϹΑϹ. ΤΗΝ. ΠΟΛΙΝ. *Aquila roſtro coronam ſtringens trunco arboris inſiſtit*, Severi. (Haym.)

Senſus epigraphes eſt: *Mercurius, qui urbem condidit.* At enim tacentibus mythologis ignoramus, quae cauſa fuerit, cur pennatus hic deus, ut Apollo et Neptunus Trojam, ſic ille Amaſeam muniret.

* * *

Nomina ab Impp.

Nomen *Hadrianae* primum comparet in numis Commodi, et conſtanter retinetur in numis ſequentium imperatorum. Sub Severo dicitur *Hadriana, Severiana, Antoniniana*, ſub Alexandro: *Hadriana, Severiana, Alexandrina.*

* * *

Metropolis Ponti. ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. Hic titulus occurrit primum in numo Trajani, (Arigoni.) et Plotinae, (Vaill.) cumque exſtet numus alius Trajani cum ſimplice ΑΜΑϹЄΩΝ, (Muſ. Caeſ.) veriſimile eſt, Amaſiae metropoleos Ponti honorem a Trajano tributum. Vaillantius id factum contendit ab Hadriano p) immemor numi Plotinae, quem ipſe citat. Harduinus cum in numo Aurelii legeret: ΜΗΤ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ., arguit, Amaſiam fuiſſe primam Ponti metropolin q), verum το ΠΡΩΤ. referri non poſſe ad ΜΗΤ., docent numi Severi inſcripti: ΜΗ. ΝЄ. ΠΡ. Π., in quibus metropoleos et primatus tituli a neocoratu dirimuntur. Metropoles Ponti ſe ſcripſere etiam Neocaesarea vicina, et Tomi Moeſiae, fuitque et Amaſiae et Neocaeſareae metropoleos dignitas iterum confirmata a Juſtiniano r).

* * *

Prima Ponti. Π. Π. — ΠΡ. Π. — ΠΡΩ. ΠΟ. — ΠΡ. ΠΟΝΤΟΥ. — ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤΟΥ. Haec obvia. In numo Commodi: ΠΡ. Τ. ΠΟΝ. nempe: ΠΡωτη Τȣ ΠΟΝτȣ. (Pellerin. Rec. III. p. 208.) Rurſum perſtringendus Vaillantius, qui conceſſum a Commodo primatus Ponti honorem adſerit s), cum tamen ipſe Fauſtinae jun. numum cum hoc epitheto promulvagerit. Harduinus M. Aurelii numum jam cum ejus honoris mentione citat. Videtur ergo ab hoc ad hunc apicem evecta.

* * *

Neocoratus honorem videtur adepta a M. Aurelio; nam in numo M. Aurelii,

p) Num. Graec. p. 207. q) Num. ill. ſub. Amaſia. r) Novell. XXVIII. tit. IV. c. 2. s) Num. Graec. p. 210.

quem refert Harduinus, et in praecedentibus ejus mentio non fit. Occurrit autem primum in numo Fauſtinae jun. (Vaill.) et in ſequentibus omnibus. Non igitur ex numis probari poteſt, neocoratum urbi tributum ab Hadriano, quod ſanxit Vaillantius [t]).

Concordia memoratur in numo Claudii, ſi fides Harduino eum prodenti, ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΑΜΑΣΕΙΑΣ. At verior ejus lectio: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΜΝΑΣΕΑΣ., ut dicetur in Sardibus. Concordia cum Nicomedia eſt in numo Commodi.

* * *

Epocham ſedulo monetae ſuae inſcripſere Amaſenſes praefixo plerumque ЄΤ. vel ЄΤΟΥϹ.

BIP. Trajani. (Muſ. Caeſ.)

PNЄ. PNH. Antonini. (Haym, Pellerin.)

ΘΞΡ. Fauſtinae jun. (Vaill.)

ΡΠΘ. Fauſtinae jun. (Harduin ex muſeo regio, Num. ill. ſub *Amaſea*, et Hiſt. Aug. p. 789).

ΡΠΘ. Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 208).

ΡϘΘ. Commodi. (Vaill.)

CH. Severi, Domnae, Caracallae, Getae. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

CΘ. Severi, Caracallae. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

CΙΓ. Getae. (Catal. d'Ennery.)

CKH. Alexandri. (Muſ. Caeſ. Piſani, Theupoli.)

CΛΔ. ejusdem. (Vaill.)

CMB. Mamaeae. (Vaill.)

In figendo aerae Amaſenſis principio variarunt eruditi, diviſi inter annos V. C. 743. 744. 746., de quo vide plura apud Belleyum [u]). At demonſtravit Mazzolenus, alium ab anno V. C. 747. eſſe non poſſe [x]). Non poſſe incipere hoc anno ſerius, minus quidem tuto probat ex anno Mamaeae CMB. Etenim hoc admiſſo mors Alexandri longius differtur, quam ut iſtud cum rationibus chronologicis conſiſtere poſſit, quod quidem luculente me probaturum ſpero in moneta ejus imperatoris. Forte igitur rectius in hoc numo legendum CΛB. At vero habeo numum alium, qui idem praeſtat officium, eumque certae fidei, intelligo numum Commodi cum anno ΡϘΘ. 199. Hunc ſi addas ad 747., intelliges, numum ſignari debuiſſe ab autumno V. C. 945., cujus ipſius anni die ultimo caeſus eſt Commodus. Ergo aera Amaſenſis ſerius anno V. C. 747. initium ducere non potuit. Non potuiſſe incipere citius, conficit numus integerrimus Alexandri, isque maximae formae muſei Caeſarei cum anno CKH., 228., qui, ſi addatur ad 747., prodibit annus V C. 974, a cujus anni autumno usque ad autumnum 975. ſupponitur ſignatus numus. Jam vero Alexander, qui in hoc numo Auguſti et titulo et ornamentis omnibus condecoratur, menſe Martio anni

t) Num. Graec. p. 217.

u) Mem. B. L. T. XXX. p. 330.

x) Mus. Pis. Part. II. p. 147.

Juliani 975. caeſo Elagabalo imperium auſpicatus eſt. Ergo hoc anno maturius numus hic feriri non potuit, neque adeo epocha in annum anteriorem promoveri. Turbat quidem hanc legem citatus Fauſtinae jun. numus cum anno ΡΠΘ, qui adeo ſignatum ſe profitetur V. C. 935., cum tamen haec Fauſtina jam V. C. 928. diem obiverit. Verum aut Amaſenses imperante Commodo hujus matrem etſi mortuam memoriae cauſa reſtituerunt, aut annus ab Harduino, qui ſolus hactenus hunc numum promulgavit, male eſt lectus. Manet ergo pro initio aerae Amaſenſis immotus annus V. C. 747.

Idem aerae initium habuere etiam Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae urbes, ut in his probabitur. Quam aerae concordiam in numis urbium Ponti cum videret Belleyus, conjecit, Auguſtum hoc anno V. C. 747. ex Bithynia, Paphlagonia, et Ponti parte unam conſtituiſſe provinciam, quod refert Strabo, etſi hic annum diſſimulet, atque hinc urbes inſtituendae novae epochae anſam cepiſſe.

AE. RR.

AMISVS.

Maritima Halyn inter et Irin fluvios, urbs celebris, Athenienſium et Mileſiorum colonia ſecundum Strabonem, et Arrianum y), neque opibus numismaticis minus clara.

Autonomi.

Caput juvenile tectum galea recurva mentum includente. ✕ ΑΜΙΣΟΥ. *Pegaſus paſcens ſublato pede dextero anteriore.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile nudum alatum. ✕ ΑΜΙΣΟΥ. *Cornucopiae inter binos Dioſcurorum pileos.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Wilde, Pembrock Part. II. tab. 35).

Caput juvenile numi prioris eſſe herois Perſei, abunde docuimus in prolegomenis ad numos Ponticos. Cum eo jungitur Pegaſus ex cauſa certa. Secundum enim mythologorum doctrinam natus ex deſluo Meduſae ſanguine, cum ejus collum demeteret Perſeus, hujus beneficio ortum ſuum debuit z). Aliud praeterea docet haec averſa, nimirum tetradrachma Mithridatis VI. Ponti regis, in quorum averſa eſt Pegaſus, in eadem hac Amiſo ſignata, quod opinari facit non quidem ſola cauſa Pegaſi, ſed quod hic eodem prorſus modo, quo in dicto Amiſi numo, et paſcit, et dexterum crus attollit. At conſtat etiam teſte Cicerone a), fuiſſe Amiſi ejus regis domicilia. Similes utrinque typos vide infra in numo Chabactorum. Sitne caput numi alterius Perſei quoque, decidere vereor. Confidentior Wildius propter adpoſitam alam Calaidem Boreae F. ſtatuit, a quo ait conditam Amiſum, nullo tamen prodito auctore b). Ex Amazone, quam habet numus *Concordiae*, arguendum, creditum Amiſenis, urbem ſuam ab Amazone conditam.

* * *

y) Peripl. Eux. z) Heſiod. Theog. v. 280. Apollodor. L. II. c. 4. §. 2. a) Proleg. Manil. b) Sel. num. p. 57.

Caput muliebre turritum. ✕ ΑΜΙ-ΣΟΥ. *Noctua intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum. ✕ ΑΜΙΣΟΥ. *Ciſta myſtica, cui incumbit thyrſus, per aream varia monogrammata.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Habes in numo I. noctuam, quia, ut diximus, condita ab Athenienſibus Amiſus ferebatur.

* * *

Caput Palladis ✕ *Perſeus ſtans d. harpam, ſ. caput Meduſae reſectum, trunco pro pedibus jacente.* AE. I. (Hunter).

Caput Jovis ✕ *Aquila fulmini inſiſtens.* AE I. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile galeatum. ✕ *Pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ✕ *Victoria gradiens palmae ramum ſuper humero effert.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Protome Cupidinis alata. ✕ *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

Horum aream numorum ſaepe inſident aſtra ſolis et lunae, Pontica item ſymbola, quae, ut et numiſmata hoc loco deſcripta habes explicata in prolegomenis ad Ponti numos.

* * *

De numis argenteis inſcriptis ΠΕΙΡΑ huc forte vocandis vide, quae docebimus in numis Sinopes Paphlagoniae.

* * *

Nexum cum Roma adhuc libera profitentur ſequentes:

ΑΜΙΣΟΥ. *Protome Palladis.* ✕ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Roma galeata ſedens d. Victoriolam, ſ. clypeum, infra:* ΡΩΜΗ. AE. II. (Pellerin Suppl. II. p. 24).

Alius, ſed cum magiſtratu: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΚΑΙΚΙΛΙΟΥ. ΚΟΡΝΟΥΤΟΥ. AE. II. (Vaill. in fam. Caecil.)

Non pauci exſtant numi urbium Bithyniae, Paphlagoniae, Ponti, qui *C. Papirium Carbonem* offerunt, qui eas provincias exeunte ſaeculo VII. urbis conditae rexit, de qua numorum claſſe agam copioſius in prolegomenis ad numos Bithyniae. Numus alter *C. Caecilium Cornutum* memorat. Eo Vaillantius intelligendum putat Caecilium Cornutum praetorium, qui ſub Tiberio accuſatus ſibi ipſi mortem conſcivit [e]). At cum numus hic, ſi magiſtratum demas, praecedenti, ut gutta guttae, ſimilis ſit, nolim utrumque intervallo centum fere annorum dirimere, et magis veriſimile puto, Cornutum circum eadem Papirii tempora eas provincias rexiſſe.

* * *

Imperatorum aetate ſignati ſunt:

ЄΓ. CΞΗ. *Caput Bacchi.* ✕ ΑΜΙCΟΥ. ЄΛЄΥ. *Ciſta Bacchi et thyrſus.* AE. III. (Pellerin.)

ΑΜΙCΟΥ. ЄΛЄΥΘЄΡΑC. *Protome Palladis.* ✕ ЄΤΟΥC. - - - *Fluvius decumbens ſ. urnae innixus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Prior per annum epochae, de qua in-

e) Tacit. Ann. IV. 28.

fra, in imperium Maximini cadit. De titulo ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ agetur in imperatoriis.

AE. C.

Imperatorii.

Primorum imperantium aetate Amiſeni aut nullam ſignavere pecuniam, aut nonniſi autonomos. Caput extulere Hadriano demum imperante, monetam ſuam imperatoriam ab elegantibus drachmis auſpicati, paucis urbibus Graecis permiſſo, ex argento ferire numos. Sed et hic ſive mos, ſive privilegium paullo poſt Hadrianum ſub Antonino exſpiravit, reliqua inde ejus moneta usque ad Saloninum tota aenea.

Epigraphe: ΑΜΙϹΟΥ. rarius ΑΜΙϹΟϹ., at ΑΜΙϹΗΝΩΝ. in numo Concordiae, de quo mox, et alias rarius.

Typi: qui ſunt in moneta argentea, eos infra in epocha memorabo. Qui ſunt in aenea, idoneum nihil offerunt.

* * *

ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ. *liberae* conſtanter amabat addere, ut et Plinius ſenior eam dixit *Amiſum liberam*, et Plinius junior ſcribens ad Trajanum [d]: *Amiſenorum civitas et libera et foederata beneficio indulgentiae tuae legibus ſuis utitur.* De hoc argumento vide plura infra in epocha.

* * *

Concordia in binis celebratur: ΑΜΙϹΟϹ. ΑΜΑϹΤΡΙϹ. *Duae Amazones ſtantes*, in numo Antonini. (Vaill.) In altero Maximini praeter ſolitum. ΑΜΙϹΟΥ. ΕΛΕΥΘΕΡΑϹ. ΕΤ. ϹΞΗ. additur: ΑΜΙϹΗΝΩΝ. ΜΙΛΗϹΙΩΝ. *Serapis ſtans, qui Amiſum reſpicit*, (ducto nempe ex Ponto ejus dei cultu) *et Apollo ſedens*, qui Miletum jure pertinet. (Vaill.)

* * *

Epochae annum Amiſi numi omnes, modo integri ſint, oſtentant praefixo vocabulo ΕΤΟΥϹ. En eorum catalogum praemiſſis argenteis, alioquin et tempore prioribus.

Argentei Amiſi cum epocha.

ΡΞΓ. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. clypeum*, Hadriani. (Muſ. Caeſ.)

ΡΞΔ. *Capricornus cum globo et cornucopiae*, Hadriani. (Vaill.)

ΡΞΕ. *Ceres ſtans*, Hadriani. (Muſ. Caeſ.)

ΡΞϚ. *Mercurius ſtans*, Hadriani, Sabinae. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

ΡΞΖ. *Mulier ſtans d. extenta, ſ. haſtam*, Hadriani, Sabinae. (Muſ. Caeſ.)

ΡΞΗ. *Mulier ſtans d. pateram, ſ. haſtam*, Sabinae. (Vaill.)

ΡΞΗ. *Ceres ſtans*, Hadriani. (Muſ. Caeſ.)

ΡΞΘ. *Venus genuflexa d. ſpeculum*, Sabinae. (Vaill.)

ΡΞΘ. *Aequitas ſtans*, Aelii Caeſ. (Vaill.)

ΡΠΘ. Fortuna ſtans, Antonini. (Muſ. Caeſ.)

d) L. X. ep. 93.

Aenei Amiſi cum epocha.

CMϚ. Caracallae (Muſ. Caeſ. Vaill. Liebe.)

CMH. Caracallae. (Muſ. Caeſ.)

CMΘ. Diadumeniani. (Vaill.)

CΞH. Maximini, (Vaill.) et in autonomo ſupra citato.

Aerae Amiſenae initium antiquarii hactenus fere omnes duxerunt ab anno V. C. 721. Rationem repetunt a Strabone, cujus verba ſunt: *liberatam a D. Caeſare* (nempe victo Pharnace, ut ad annum V. C. 707. refert Dio). *Antonius regibus ſubjecit; deinde vexata eſt a Stratone tyranno, liberata rurſum ab Auguſto poſt victoriam Actiacam.* Cum igitur definite Strabo tempus liberatae ab Auguſto urbis pronunciet, fieri potuit, quod opinatur etiam Vaillantius [e]), ut Amiſeni ſe ipſos antea a Stratonis violentia liberarent adjuvante fors M. Antonio, eamque libertatem ſerius Auguſtus confirmaret.

Ducendam aeram ab anno V. C. 721 ex numis Diadumeniani et L. Aelii conficiunt eruditi. Annus CMΘ. in numo Diadumeniani rite comprobat, non potuiſſe incipere citius, ut patebit ducenti calculum. At non perinde firmum argumentum captum ex numo Aelii cum anno PΞΘ., non potuiſſe epocham incipere ſerius, quod verum eſſe poteſt tantum in eorum ſententia, qui Aelium Kal. Ian. V. C. 890. vita functum ſtatuerunt. Nam ſi pro aerae principio ſumas annum ſequentem 722., annus PΞΘ. incipiet in autumno V. C. 890., Aelio jam Kalendis Ian. ejusdem anni e vivis ſublato. At vero cum certum ſit, Aelium mortuum non Kal. Ian. 890., ſed 891., ut probabimus in moneta hujus Caeſaris, vi hujus numi poterit initium hujus aerae differri in annum V. C. 722., non refragantibus huic calculo reliquis Amiſi numis hactenus cognitis. Certiora docebit dies.

Pro ſimplice hac Amiſi aera triplicem varia aetate uſitatam ex numis ſtabilire aggreſſus eſt Abbas Mazzolenus [f]), unam ab anno V. C. 707. teſte numo Caracallae cum anno CNЄ., quem citat Holſtenius [g]), alteram, quae eadem eſt cum noſtra, ab anno V. C. 721., tertiam ab V. C. 723. jubente iſtud numo Aelii cum anno PΞЄ., quem ex regia Gallorum gaza vulgavit Pagius. Nihil agit vir eruditus, cum vero propius ſit, utrumque numum male lectum. Quod ad Caracallae numum attinet, eſt in muſeo Caeſareo numus ſimilis illi, quem citat Holſtenius, typo etiam Victoriae in bigis, ſed in quo luculentus eſt annus CMЄ. non CNЄ. Male igitur novam aeram ſtabilimus ex prono errore ſeu Holſtenii inconſultius legentis, aut typothetae M in N mutantis. Simile peccatum agnoſco in anno PΞЄ Aelii, pro quo haud dubie reponendum PΞΘ. Elementum Θ, ſi circuli pars dexterior aevo eroſa eſt, facile poteſt elementi Є ſpeciem praebere, quod Hadriani jam aetate in ipſis etiam Amiſi numis arcuatum fuit. Et vero numus hic, quem Pagius ex regia gaza citat, Vaillantio, qui eam ſolicite excuſſit, ignotus

e) Num. Graec. p. 249. f) Muſ. Piſan. Part. II. p. 162. g) Ad Stephan. in Αμισος.

tamen fuit, at bene cognitus alter Aelii cum anno ΡΞΘ. ex eodem muſeo. Taceo abſurda alia, quae ex hac triplicis aerae doctrina conſequuntur, et quae jam alibi prolixius expoſui [h]).

AR. et AE. RR.

ASIBA.

Mediterranea in Ponto Cappadocico, cujus meminit Ptolemaeus.

Imperatorius.

Gordiani: ACIBAIΩN. *Juppiter ſedens.* (Vaill. Harduin.)

AE. RRRR.

CABIRA.

In Ponto Cappadocico verſus Armeniam minorem.

Autonomi.

Caput Palladis. ✠ ΚΑΒΗΡΩΝ. *Perſeus ſtans caede Meduſae occupatus.* AE. I. (Haym.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ✠ ΚΑΒΗΡΩ. *Victoria gradiens palmae ramum ſuper humero effert.* AE. II. (Pellerin.)

Caput imberbe galeatum. ✠ ΚΑΒΗΡΩΝ. *Aquila fulmini inſiſtens.* AE. fere I. (Hunter.)

Sunt hi typi omnes Pontici, quos explicavi in prolegomenis ad numos Ponti. Spectata orthographia differunt numi a ſcriptoribus, Strabone, Plutarcho, Appiano, qui urbem τα Καβειρα appellant, ut et Latini *Cabira.*

AE. RRR.

CERASVS.

Maritima in Ponto Polemoniaco, unde arborem cognominem pomis ſuis nobilem, Hygiae donum, advexit Lucullus teſte Ammiano [i]).

Imperatorii.

ΚЄΡΑСΟΥΝΤΙΩΝ. - - COΔ. *Jupiter ſtans*, Hadriani. (Panel ex le Bret Mem. Trev.)

ΚЄΡΑСΟΥΝΤΙΩΝ. ЄΤ. Η. *Satyrus ſtans d. taedam, ſ. pedum*, M. Aurelii. (Vaill.)

Poſteriorem hunc numum mendoſe promulgavit Spanhemius, cum pro dicta epigraphe legeret: ΚЄΡΑСΟΥΝ. ΤΙΑΝЄΩΝ [k]).

Arrianus in Periplo ex Pharnacia, de qua infra, et Ceraſunte unam eandemque urbem facit, cum ait: *haec Pharnacia olim Ceraſus vocata fuit.* Huic orationi jam contradixit Cellarius teſte uſus Strabone multo aliud adſerente, et utrumque oppidum disjungente. At Arrianum adfligunt etiam numi praeſentes ei ipſi coaevi, qui diſerte docent, valuiſſe adhuc tum Ceraſuntis nomen, neque ab adventitio Pharnaciae fuiſſe extruſum.

Epochae annum utrum ſignificent literae COΔ. in citato Hadriani numo, incertum.

Annus imperii M. Aurelii τῳ ЄΤ. Η. expreſſus.

AE. RRRR.

CHABACTA.

Vnus Strabo urbis hujus meminit Irin

h) Num. vet. p. 166. i) L. XXII c. 13. k) Caeſſ. Julian. p. 45.

inter et Halyn ſitae, ſed quam $X\alpha\beta\alpha\kappa\alpha$ appellat, vocabulo utique per librarios luxato, ut numi docent.

Autonomi.

Caput imberbe galeatum. ℞ ΧΑΒΑΚΤΩΝ. *Pharetra, in area aſtra ſolis et lunae.* AE. II. (Haym, Pembrock.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ℞ ΧΑΒΑΚΤΩΝ. *Victoria gradiens elato ſuper humerum palmae ramo, in area eadem aſtra.* AE. II. (Haym. Hunter.)

Caput juvenile tectum galea recurva mentum includente. ℞ ΧΑΒΑΚΤ. *(retrograde) Pegaſus paſcens ſublato pede dextero anteriore.* AE. II. (Pellerin Suppl. I. p. 32.

De numis binis prioribus cum typis Ponticis vide prolegomena ad numos Ponti. Tertio ſimillimum jam vidimus in moneta Amiſi, unde explicationem pete. Confirmatur adeo ab his numis id; quod tradit Strabo, fuiſſe Chabacta Amiſo vicina.

AE. RR.

COMANA.

Mediterranea in Ponto Galatico ad Irin Fl., ubi vetuſtiſſimum et ſanctiſſimum Bellonae templum ſtetit, ut refert Hirtius [1]), aliique.

Autonomi.

Caput Palladis. ℞ ΚΟΜΑΝΩΝ. *Perſeus ſtat Meduſae caede occupatus.* AE. I. (Theupoli.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ℞ ΚΟΜΑΝΩ. *Victoria gradiens elato ſuper humerum palmae ramo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Hos Pontici argumenti numos explicavimus in prolegomenis Ponti. Numi prioris averſam aevo fuiſſe attritam, patet ex verbis auctoris, qui catalogum Theupolianum concinnavit. Sed recte eam reſtituunt numi Ponticarum urbium analogi.

AE. RR.

Numi *coloniae*, et *imperatorii* Graeci.

COL. IVL. AVG. F*elix* COMANORVM. *Templum diſtylum, in quo mulier ſtans diducto pallio inſtar Junonis Pronubae*, in numo Caracallae. (Vaillant, Harduin.)

Tria fuere Comana in Aſia minore, una in Ponto, de quibus hic agitur, altera in Cappadocia magna, tertia in Piſidia. Quibus tribuendus ſit hic numus, jure dubitatur. Vaillantius in haec Ponti Comana propendet, Harduinus in altera Cappadociae. Hiſtorici nihil opis conferunt, qui Comana qnaepiam fuiſſe coloniam dicere neglexerunt. Verum ante omnia inveſtigandum, quorſum pertineant imperatorii Graeci, inſcripti ΚΟΜΑΝΕΩΝ. Eccos:

ΚΟΝΑΝΕΩΝ. (ſic) *Juppiter ſtans*, M. Aurelii, (Vaill.) *Dioſcuri ſtantes*. M. Aurelii, (Catal d'Ennery p. 596.) *Bacchus ſtans*, Philippi. (Panel ex le Bret. Mem. Trev.)

---

1) Bell. Alex.

ΙΕΡΟΚΑΙCΑΡΕΩΝ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ. ЄΤ. ΒΟΡ. *Templum, in quo Victoria cippo inſiſtens.* Severi. (Vaill.)

ΙΕΡΟΚΑΙ. ΚΟΜΑΝЄω. ЄΤ. ΒΟΡ. *Idem typus*, Caracallae laureati barbati. (Pellerin Rec. III. p. 215.)

ΚΟΜΑΝЄΩΝ. *Menſis ſtans*, Alexandri. (Vaill.)

Hos numos Comanis Piſidiae confidenter tribuit Vaillantius. In numo Severi concordiam inter Hierocaeſarienſes Lydiae et Comanenſes initam videt, et annum ΒΟΡ. eſſe Hierocaeſareae, cujus initium duceretur ab anno V. C. 779. grata nempe hac Lydiae urbe adverſus Tiberii beneficia, quibus eam terrae motu aliquot ante annis concuſſam, ut revera eo malo collabefactatam refert Tacitus, recreavit [m]). In eadem ſententia eſt Harduinus, niſi quod aerae initium figat ad autumnum V. C. 775. Vtriusque ſententiam de epochae principio evertit numus Caracallae; nam ſi anno Vaillantii 779. addatur annus numi 172., hunc Caracallae numum ſignari oportuit ab autumno V. C. 950., quo anno novennis erat Caracalla, quam aetatem prodit etiam in omnibus numis Romanis hoc anno cuſis; ſed dictus numus Caracallam liberaliter barbatum ſiſtit. Multo minus, ut ex dictis patet, valere poteſt principium epochae ab Harduino anno 775. illigatum.

Diverſo ab his tramite inceſſit Cl. Wiſe [n]), qui Hierocaeſarienſes Lydiae, ac praetenſam illam hos inter et Comanenſes Piſidiae ὁμονοιαν penitus excludit, Comanenſes vero Ponti honoris cauſa dictos *Hierocaeſarienſes* putat, iisque hunc Severi numum largiendum. Epocham autem ducendam ab V. C. 788., aut circiter, quo tempore Pythodoride mortua Comana ad Romanos pervenere. Haec ille conjicientis more, et argumentis aliis abſtinet.

Audacior primum haec Cl. viri conjectura viſa, continuo magis expenſa prae altera priorum antiquariorum ſententia adriſit. Tot habemus per Aſiam minorem Caeſareas, Neocaeſareas, Diocaeſareas, Hierocaeſareas, Sebaſtes, Sebaſtopoles, Claudiopoles, Neoclaudiopoles, Germanicopoles, quarum vetera nomina imperatorum nominibus permutata fuere, ut idem honos ad noſtra quoque Comana derivari facile potuerit, atque ut alia Caeſarea ob ſtabilitum apud ſe Jovis cultum dicta eſt Diocaeſarea, alia Ponti, ut ſe ab aliis Caeſareis diſtingueret, Neocaeſarea, ſic noſtra Comana ſe dixerint *Hierocaeſarea*, idque cumprimis apposite, nam circumſitus ager, et Comanis obnoxius paſſim a Strabone dicitur ἱερα χωρα, et τȣ ἱερεως propter templi religionem, et quod ſacerdoti paruit. Refert idem Strabo, Cabira, haec quoque Ponti oppidum, a Pompejo dicta *Diopolin*. Ergo ſi exſtaret numus ΚΑΒΗΡΩΝ. ΔΙΟΠΟΛΙΤΩΝ., male perinde argueremus, Cabira et Diopolin eſſe urbes diverſas, et utriusque in eo notari concordiam.

m) Num. Graec. p. 273. n) Miſ. Bodl. p. 205.

Ceterum opus non eſt commemorare, urbes ſaepe abjecta appellatione ſua vetere deinceps adventitio conſtanter nomine uſas, ut factum a Caeſarienſibus Cappadociae, aut abjecto adventitio reſpexiſſe vetus, cujus exemplum praebent Mantinea, Edeſſa Macedoniae, et Ancyra, aut vetus junxiſſe cum adventitio honoris vocabulo, cujus, quod nota ſunt, exempla adferre piget. Vt concordiam inter utramque urbem initam opinemur, nulla certa ratio ſuadet, et fuere antiquarii priores nimium ſaepe liberales in ea ex numis ſtatuenda, quorum praeceps judicium jam perſtrinxit Pellerinius, et ſuperſunt adhuc, quae cenſore egent. Sane in his, de quibus agimus, numis abeſt vox ΟΜΟΝΟΙΑ, et cum in numis Concordiae utriusque urbis, cujus in iis ſit mentio, expreſſus plerumque ſit typus, in his ſimplex tantum eſt. Novi per utriusque criterii abſentiam evidenter argui non poſſe, non notari in his numis concordiam, at cum utrumque abſit, abſunt etiam certi concordiae characteres, et non cogimur eam profiteri, cum aptiorem alium habemus explicatum. Eodem conſilio Vaillantius epigraphen ΙЄΡΟΠΟ. ΚΑϹΤΑΒΑ. non de binis diverſis urbibus cepit, ſed de Caſtatabalis ſolis, quae Hieropolis quoque nomen habuiſſe conjecit o). Accedit denique, raros eſſe urbium Lydiae numos epocha inſignes, cum tamen haec frequenter Ponticarum urbium monetae inſcribatur. Quare etſi hanc meam, et Cl. Wiſe ſententiam non tantis putem argumentis confirmatam, ut veterem aliorum continuo loco motam exiſtimem, veriſimiliorem tamen prae hac cenſeo, et hos numos Comanis Ponti tribuendos.

In *Epochae* jam etiam exordium inquirendum. Illud, quod dictavere Vaillantius et Harduinus, jam refutavi. Erudito Wiſe placuit annus V. C. 788. Additis huic annis 171. habemus annum V. C. 959. in cujus autumno coepit annus Comanorum 171. At tum Caracalla annum circiter XVIII. agebat, cum qua aetate liberalior barba, quam numus offert, componi non poteſt. Hanc Caracalla primum adpendit, cum trib. poteſtatem XII. numeraret, ut iſtud inſpecta locupletiora muſea luculente oſtendunt. Ea illi obtigit V. C. 962., igitur annus Comanenſium 172. anteriori V. C. anno reſpondere nequit; neque reſpondere poteſt alteri, qui ſit poſterior anno 964., nam hoc anno menſe Februario mortuus eſt Severus, in cujus quoque numo legitur idem annus 172. Igitur initium epochae ducendum eſt ab autumno V. C. 791. vel 792., qui reſpondent annis Chriſti 38. 39. Refert Dio, Caligulam Polemoni Polemonis F. paternum imperium, Pontum nempe, ex S. C. tribuiſſe V. C. 791 p). Forte tum beneficiorum aliquid in Comanenſes fluxit, quod inſtituendae epochae cauſam ſuffecit, ac etiam tum fieri poterat,

o) Num. Graec. p. 124. p) L. LIX. §. 12.

ut Hierocaeſareae honorificum titulum ſimul caperent.

An etiam alii duo ſupra citati numi Graeci ad haec Comana pertineant, difficilior quaeſtio. Suadere iſtud videtur typus in numo Alexandri, qui proponit deum Menſem, cum Strabo teſtetur, hunc deum inter primos a Comanenſibus cultum. Verum ejus deaſtri honores per totam praecipue Aſiam minorem late patuere. Minus habeo, quod de numis ΚΟΝΑΝΕΩΝ ſtatuam, ſintne tribuendi his noſtris Comanis, an referendi ad urbem Piſidiae, quam Notitiae vocant Κοναννη.

Denique ut ad citatum ſupra coloniae numum redeam, ſi numi Graeci Severi, Caracallae, et Alexandri revera ſunt horum Comanorum Ponti, hic illis coloniae numus vix competet. Nam quae urbs ſe coloniam profeſſa eſt in numo Caracallae, ejus mentionem non diſſimulaſſet in numo Alexandri. Vocandus igitur videretur hic numus ad alia Comana ſeu Piſidiae, ſeu Cappadociae. At ex omnibus his ſatis apparet, Comanorum monetam ſub imperatoribus ſignatam copioſiorem adhuc lucem poſtulare.

AE. RRR.

GAZIVRA.

Mediterranea ad Irin fl., inclyta olim, ſed Strabonis aetate deſerta. *Autonomi.*

Caput Jovis. ✕ ΓΑΖΙΟΥΡΩΝ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. I. (Pellerin).

Caput juvenile galeatum. ✕ ΓΑΖΙΟΥΡΩΝ. *Pharetra.* AE. II. (Haym, Theupoli).

Vide de his typis prolegomena Pontica.

AE. RRR.

LAODICEA.

Nemo veterum Laodiceae cujusdam Ponticae meminit. Verum cum numi, quos mox recitabimus, typos habeant uni Ponto proprios, neceſſe eſt, fuiſſe in eo oppidum aliquod ſic dictum, cui numi hi debeantur. Teſtatur tamen Pellerinius, in geographia Turcica MS. memorari urbem *Ladik* inter Amaſiam et Oſmandgik.

Autonomi.

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ✕ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Victoria gradiens palmae ramum ſuper humero geſtat.* AE. II. (Haym.)

Caput juvenile galeatum. ✕ ΛΑΟΔΙΚΕΩ. *Pharetra.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

LIVIOPOLIS.

Vix attinebat meminiſſe obſcuri hujus Ponti oppidi ex autonomo Arigonii: ΛΙΙV. typo botri, niſi viderem, illud a Frölichio in urbium catalogum receptum q). Epigraphe haud dubie manum medicam poſtulat, ut plures aliae per Arigonii opus.

q) Not. elem.

MACROCEPHALI.

Horum ſolus Plinius meminit, quos in Themiſcyra Irin inter et Thermodontem collocat. His tamen Goltzius autonomos tribuit: *Caput Neptuni.* X MAKPO. *vel* MAKPOKEΦAΛ. *Caput bovis intra lauream.* Sed hos referendos Corcyram, in hujus inſulae numis docui.

NEOCAESAREA.

Mediterranea ad Lycum Fl., urbs Ponti Polemoniaci nobiliſſima teſte Ammiano. Catologum ejus numorum omnium dedit cl. Seſtinus r).

Autonomus.

Caput Herculis laureatum, ad humeros clava, in area KΘ. X NЄOKAICAPЄIAC. *intra lauream.* AE. II.

Numum hunc a Cl. Iacobo Biancano Bononienſi mecum communicatum olim vulgavi s). Per annum epochae, in quam mox inquiram, ſignatus eſt V. C. 844. imperante Domitiano.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Exſtant a Tiberio uſque ad Gallienum.

Epigraphe: NEOKAIΣAPEIΣ, in numo Tiberii. (Vaill. Theup.) NЄOKAICAPЄΩN, Caligulae, Domitiani, Fauſtinae jun. (Pellerin.) NЄOKAICAPIAC. Valeriani, Gallieni. (Pellerin, Arigoni.) In aliis.) NЄOK. NЄOKAIC.

Typi obvii, plerumque *templum 4. columnarum.* Singularem alium vide mox in *Metropoli.*

* * *

Metropolis honore claruiſſe teſtantur numi, quem urbi acceſſiſſe a Nerone V. C. 815. cenſet Vaillantius, quo Pontus Polemoniacus ab eo in provinciam fuit redactus. Hunc honorem jactare incipit numus M. Aurelii, (Vaill.) neque is deinceps omittitur, inſcripto MHT. MHTPO. At in numo Alexandri: MHT. ΠON-TOY. (Vaill.) Ad hanc metropoleos dignitatem videtur adludere typus ſingularis, qui eſt in numo Severi apud Haymium: *Sex mulieres tutulatae ſtantes, quarum media gubernaculum tenet,* quibus veriſimile eſt indicari totidem Ponti illuſtriores urbes Neocaeſareae metropoli ſubjectas. Simile exemplum videbis infra in numo coloniae Laodiceae Syriae, et Damaſci.

Neocoratus in numo unico Valeriani ΔIC. NЄΩ. (Seſtini Lettere P. III. p. 10.)

* * *

Commune ſaepe inſcripſit inde a M. Aurelio, ſolito KOINON. In numo Getae: KOINov ΠOvτs t), quo docemur, totius Ponti nomine hic conſtitutos fuiſſe ludos.

* * *

Hadrianam ſe ſcripſit in numo Fauſtinae jun. AΔPIANΩN. NЄOKЄCAPЄΩN. (ſic) (Pellerin.) et in alio Getae. (Mus. Caeſ.)

* * *

Magiſtratus urbis proprii obſervantur in binis numis Caligulae, in quorum

r) Lettere P. III. p. 5. s) Num. vet. p. 167. t) Pellerin. Mel. I. p. 165.

averſa: ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ, typo Agrippinae matris ſedentis. Notantur autem nude: ΑΡΤΕΜΩΝΟϹ. vel: ΕΡΜΟΓΕΝΟΥϹ. (Pellerin Mel. II.)

* * *

Epochae anni plerumque inſcripti praefixo ЄΓ. En eorum catalogum:

ΚΘ. in autonomo ſupra citato.

ϘΗ. M. Aurelii. (Vaill.)

ΡΜΒ. Getae. (Vaill.) Severi. (Seſtini.) Caracallae. (Seſtini.)

ΡΜR. Severi. (Muſ. M. Ducis, com. Viczai, Haym.) Getae Caeſaris. (Haym.)

ΡΜΗ. Domnae. (Vaill. Theup.) Getae Caeſaris. (Seſtini.)

ΡΞ. Alexandri. (Vaillant Num. Graec. in iconismo.)

ΡΞΒ. Alexandri. (Vaill.)

ΡΟΗ. Gordiani. (Panel. num. Trebon. p. 18.)

ΡϤΒ. Valeriani. (Pellerin.)

ΡϘΘ. Gallieni. (Arigoni.)

Antequam ſtabilire epocham aggredior, expediendum, quem valorem habeat annus ΡΜR; qui ſic exaratus comparet in numis Severi et Getae. Eum Haymius pro ΡΜΒ. habet [u]). At mihi elementum R habere valorem epiſemi, ſeu ς videtur, nam hoc modo effictum ſenarium in Syriae urbium numis intuemur. At quod dixi, multo certius probant ſynchronae Caeſareae Cappadociae drachmae, quarum binas cum capite Severi, et luculento ЄΤ. R. habet muſeum Caeſareum, quae adeo nota ex Haymii lege indicabit Severi annum II., quod nullo pacto veriſimile, quia certum eſt, Cappadociam nonniſi adulto anno II. Severi juxta domeſticum annorum ſuorum calculum victo Peſcennio in partes Severi conceſſiſſe. Quocirca veriſimile, eandem notam in ſynchrono Neocaeſareae numo ſenarii quoque poteſtatem habere. Conſtat, Graecorum epiſemon formarum fuiſſe omnium patiens, at nullius fere literae formam minus variatam, quam τȢ B. Legendum ergo ΡΜR, 146.

Epochae Neocaeſarienſis exordium ad annum V. C. 815. fixit Vaillantius, quod judicium jure impugnat Harduinus ex numo Aurelii Aug. cum anno ϘΗ., qui additus ad 815. coepit in autumno V. C. 912. exiturus in autumno anni ſequentis. At Aurelius nonniſi V. C. 914. mortuo Pio Auguſtus dictus eſt. Sed Harduinus, qui Vaillantii Scyllam vitaverat, ſuam tamen Charybdin reperit, dum aerae principium ſtatuit annum 817. Recitavit ipſe numum Severi cum anno ΡΜΗ., qui ex calculi lege incipit in autumno V. C. 964. At Severus jam menſe Februario ejusdem anni diem obivit. At his incommodis liber eſt annus V. C. 816., quo coepiſſe aeram ſuffragantibus numis ſtatuo. Non potuiſſe incipere citius, ex numo Aurelii mox vidimus. Non ſerius, recte quidem probaret citatus Severi numus cum anno ΡΜΗ., nam ſignatus eſſet ab autumno V. C. 963 nullo in ſequentem autumnum effugio, quia hic imperator proximo Februario mortuus eſt. At enim numum hunc, quem ex muſeo Mediceo citat Vaillantius, vidi ipſe, qui

u) Tom. II. p. m. 315.

tamen non PMH., quod is adſeverat, ſed ſolitum PVR inſcriptum offert. Ejus tamen vicem ſupplet numus Getae adhuc Caeſaris cum eodem anno, ſeu, ut paullo ſupra explicui, 146., qui ſi addatur ad 816., docebit numum ſignatum ab autumno V. C. 961., quo anno labente Geta Auguſti titulum abſtulit, ut copioſe in ejus moneta docebitur.

Vaillantio judice, qui epocham ab anno V. C. 815. inchoavit, ejus inſtituendae cauſa fuit, quod hoc anno Polemo II. Pontum a ſe dictum Polemoniacum Neroni ceſſit. Probabimus infra in moneta regum Ponti ex numo ejus regis cum anno ΚΔ., eum adhuc ab autumno V. C. 814. Ponto praefuiſſe. Ergo ante annum 815. Pontus in Romanorum poteſtate eſſe non potuit, atque conſultis numis, qui epochae initium ad annum 816. conſtituunt, veriſimile ſit, hoc demum anno Pontum Romanis acceſſiſſe, quo factum, ut hos demerendi cauſa non Neocaeſarienſes modo, ſed et vicini Trapezuntii et Zelitae ab hoc tempore epocham novam ducerent.

AE. RR.

PHARNACIA.

Maritima, ex vetere Cotyoro condita teſte Strabone.

Autonomus.

Caput Jovis. ✕ ΦΑΡΝΑΚΕΩΝ. *Bos gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

PHINEVM.

Ab uno Stephano obiter *τοπος τε Ποντε* dicitur. Neglecto eo, quem Goltzius in Theſauro proponit, alium nobis exhibet Arigonius inſcriptum ΦΙΝΕ. typo tripodis, quem Frölichius in urbium catalogo Notitiae ſuae elementaris huic Stephani Phineo tribuit. Sed forte fallit Arigonii lectio nimium ſaepe intuta.

PIMOLISA.

Hujus oppidi, ſiti in agro Pimoliſeno, meminit Strabo, et ex eo Stephanus.

Autonomi.

Caput galeatum barbatum. ✕ ΠΙΜΩΛΙΣ. *Pharetra.* AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum juvenile. ✕ ΤΙΜΩΛΙΣΩΝ. *Pharetra.* AE. II. (Pembrock P. II. tab. 31.)

Suapte patet, in altero hoc numo legendum ΠΙΜΩΛΙΣΩΝ confirmante hanc lectionem etiam ſimili Hunteriano. De typis his Ponticis vide prolegomena ad Pontum.

AE. RRR.

SEBASTOPOLIS.

Mediterranea, memorata Ptolemaeo et Plinio, et marmori, quod recitat Corſinus x): ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Autonomus.

Caput Bacchi hedera redimitum. ✕ CE-

x) Diſſert. agon. p. 32.

ΒΑϹΤΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. *Ciſta, ex qua proſpectat ſerpens.* AE. III. (Pellerin.)
AE. RRRR.

Imperatorii.

Reperti duo cum eadem epigraphe:
Diana Epheſia, Antonini. (Arigoni.)
Juno Pronuba, Domnae. (Pellerin Rec. III. p. 256.)

Putabat aliquando Pellerinius, numum ſuum tribuendum Myrhinae Aeolidis, quae teſte Plinio *Sebaſtopolis* vocabatur y), ſed idem ſerius in eandem hanc Ponti Sebaſtopolin conſenſit z).
AE. RRRR.

SMAETA.

Domnae numum edidit Harduinus ΣΜΑΙΤΩΝ. ET. PMB. typo templi. Ex nonnullis indiciis numum ad aliquam Ponti urbem pertinere recte opinatus eſt, etſi Smaetae geographorum nemo meminerit. At indubitatum videtur tam ratione typi, quam epochae, numum Zelam ejusdem Ponti pertinere, et pro vero ΖΗΛΙΤΩΝ lectum ΣΜΑΙΤΩΝ. Non deſunt exempla, M pro H, et Α pro Λ lecta eſſe. Si dubitas, confer numos Zelae Ponti.

TRAPEZVS.

Maritima verſus Colchidem, urbs nobilis, Sinopenſium colonia teſte Xenophonte a), et Diodoro Siculo, qui eam jam Colchidi inferit b).

Autonomi.

Hos praeter Goltzium nemo vidit.

Imperatorii.

Horum tres primus edidit Frölichius c), addidere deinde ſuos Theupolius, et Pellerinius. Hactenus a Trajano uſque ad Gordianum procedunt.

Epigraphe conſtans: ΤΡΑΠЄΖΟΥΝΤΙΩΝ.

En hujus urbis numos hucuſque cognitos:

ЄΤ. Ι. *nomen urbis intra lauream*, Trajani (Theupoli.)

ЄΛΡ. *Menſis eques medio ſuo et equi corpore*, Severi. (Muſ. Caeſ.) In alio ſimili, ſed Caracallae, praefigitur ЄΤΟΥϹ. (Muſ. princ. Waldeck.)

ΘΛΡ. *Serapis ſtans*, Caracallae. (Muſ. Caeſ.)

ЄΤ. ΡΝЄ. *Menſis eques, juxta ara*, Elagabali. (Pellerin Rec. III. p. 204.)

ΓΞΡ. *idem typus*, Alexandri. (Pellerin ibid.)

— *Fortuna ſtans*, Gordiani. (Muſ. Caeſ.)

Epochae principium jam Frölichius ad annum V. C. 816 fixit, cum quo omnes anni his numis inſcripti componi poſſunt. Ex anno Elagabali tenemus, non poſſe principium epochae in anteriorem aliquem annum cadere. Fuit ergo Trapezuntiis idem epochae initium, quod Neocaeſarienſibus et Zelitis, et eadem haud dubie ejus ſtabiliendae cau-

---

y) l. c. z) Suppl. I. p. 30. a) Exped. Cyri. b) L. XIV. c. 30.
c) IV. Tent.

ſa, quam vide ſupra in numis Neocaeſareae.

* * *

Annos imperii ſub praecedentibus imperatoribus fuiſſe aeri inſertos, probat citatus numus Trajani.

* * *

Ex mente Frölichii numi Commodi et Severi, inſcripti ΤΡΑΠΕΖΟΥΠΟΛΕΩΣ, quos Vaillantius Trapezopoli Cariae tribuit, huc quoque revocandi ſunt, cum quo ſentit et Pellerinius [d]. Verum injuſtam hanc eſſe rapinam, in hac Cariae urbe docebo.

AE. RRR.

TRIPOLIS.

Caſtellum et locus obſcurus ad mare, cui inſignes quosdam Trajani numos largitur Pellerinius [e], ſed quos veriſimilius eſſe Tripolis Cariae, in hujus numis ſtatuemus.

ZELA.

Mediterranea verſus Armeniam, Triarii clade, et I. Caeſaris de Pharnace victoria illuſtris.

Imperatorii.

Oppido pauci cum capite Domnae, et Caracallae, ſuntque apud Vaillantium, et in muſeo Caeſareo.

Epigraphe: ΖΗΛΙΤΩΝ. ΤΟΥ. ΠΟΝΤ. in numo integerrimo Caracallae. (Muſ. Caeſ.) At Vaillantius in binis Domnae legit: ΚΟΙΝΟΝ. ΖΗΛΙΤΩΝ. (Num. Graec. p. 272.)

Typi: *Templum 6. columnarum — Juppiter ſedens.*

* * *

Epochae annum omnibus his inſcripſit praefixo ЄΤ. Quam varius et inconſtans fuerit Vaillantius, et quam inſigniter in definienda hac aera peccaverit, jam obſervavit Pellerinius [f], et ipſe ad ſimilem muſei Caeſarei numum comprobavi [g]. Tam in Domnae, quam Caracallae numis eſt: ЄΤ. ΡΜΒ., qui adeo ab anno V C. 707., anno nempe victoriae J. Caeſaris, deduci nequit, ut opinabatur Vaillantius. Neque valere poteſt annus 706. Frölichii [h], neque 708. Harduini, quorum uterque inconſulto Vaillantii praeconio deceptus eſt. Eſt ergo haud dubium epochae exordium annus V. C. 816. exemplo Neocaeſareae, et Trapezuntis, cui addendo annum ΡΜΒ, ſeu 142., qui eſt in his numis, prodit annus V. C. 957., quo peradoleſcens adhuc fuit Caracalla, qualem eum reipſa numus muſei Caeſarei ſiſtit. Cauſam probabilem conſtitutae ad hunc annum epochae vide ſupra in numis Neocaeſareae.

* * *

Praeter hos nullus hactenus Zelae numus editus eſt. Quem cum capite Trajani obtulit Haymius [i], ipſe ſub finem praefationis ad Tomum II. pertinere Smyrnam docuit.

AE. RRR.

d) Mel. II. p. 112 et 130. e) Rec. III. p. 206. f) Mel. II. p. 320. g) Catal. Muſ. Caeſ. P. I. p. 139. h) IV. Tent. p. 257. i) T. II. p. m. 266.

REGES
PONTI ET BOSPORI CIMMERII.

Placuit utriusque regni principes conjungere, quia major pars regum Ponti, quorum habemus numos, Boſporum una tenuit, et quod veriſimile eſt, ejusdem epochae annos utrique numis ſuis inſcripſere, ut dicetur.

Vtriusque regni numi praeclaros nacti ſunt enarratores, quorum lucubrationes eo ordine, quo prodivere, lubet commemorare. Diſſimulatis vetuſtioribus, quorum non aeque felices fuere conatus, quoniam carebant ſubſidiis, quae ſerius acceſſere, eruditus de Boze anno 1725. praeclaram de regibus Boſpori usque ad Mithridatis VI. Pontici tempora diſſertationem edidit, quae exſtat in Memoriis inſcriptionum Tomo VI. p. 549. Eodem anno prodivit Lutetiae opus poſtumum Vaillantii, quod inſcribitur: *Achaemenidarum imperium, ſive regum Ponti, Boſpori, et Bithyniae hiſtoria ad fidem numismatum accommodata.* Vt ſunt pleraque Vaillantii feſtinantius, et minus ἀκϱιβως ſcripta, ita opus iſtud tanto peccat frequentius, quod auctore morte praevento limae beneficio caruit. Proximus ad explicandos regum Boſporanorum numos acceſſit P. Stephanus Souciet S. I. edito inſigni commentario, cui titulus: *Hiſtoire chronologique des Rois du Boſphore Cimmerien*, qui inſertus eſt ejus operum Tomo III. typis dato Pariſiis 1736. in 4to. Succeſſit eruditus Cary, jam in regum Thraciae numis cum laude commemoratus, cujus perelegans habemus opus: *Hiſtoire de Rois de Thrace, et de ceux du Boſphore Cimmerien éclaircie par les Médailles, à Paris 1752. in 4to.* Eodem ipſo anno prodivit Vindobonae opus inſigne: *Regum veterum numismata anecdota aut perrara notis illuſtrata.* Frons auctorem praefert Franciſcum Comitem de Khevenhüller, ſed manum duxit P. Eraſmus Frölich, ut de omnium fere regum numis, ſic de Ponticis et Boſporanis in hoc commentario praeclare meritus, ut ex his noſtris patebit. Idem triennio poſt numos Boſporanos nondum cognitos protulit, novisque obſervationibus illuſtravit in opere: *Ad numismata regum veterum anecdota, aut rariora acceſſio nova.* Per inſignes ergo tantorum virorum conatus nihil jam aliud reſtat, quam ut pro inſtituti mei brevitate ſumma eorum capita proponam, inſertis ubique numis, qui ſerius detecti ſunt.

Epocham Boſporanam, de qua agemus poſt productos omnes numos, nunc πϱολη πτικως figimus ad annum V. C. 457. ante Chriſtum 297.

REGES BOSPORI CIMMERII.

Regnum dictum *Cimmerium* ab urbe pervetuſta Cimmerico, poſita olim in peninſula, Ponto et palude Maeotide intercepta [k]), quae hodieque vetus no-

k) Strabo L. XI. p. m. 756.

men in *Crimea* detortum obtinet. Dictum *Boſporus* a freto ejusdem nominis, hodie *Caffa*, quod Pontum cum Maeotide conjungit, et regnum ipſum in duas partes ſecat, quarum una Europaea, et ipſa peninſula eſt, cujus caput Panticapaeum, altera Aſiatica, cujus caput Phanagoria. Inde a tertio urbis conditae ſaeculo Boſporum ſuos habuiſſe reges conſtat, eosque duraſſe uſque in tempora Conſtantini M., numi palam docent, quousque nulli regum veterum aliorum numi porriguntur, ſi forte numos regum Perſiae Saſanidarum demas, ſed quorum certa aetas figi nequit, cum notis chronologicis deſtituantur.

Boſporanorum regum numi haec habent ſibi propria, I. quod epocham, aut regis ſui annos plerique inſcribunt. II. quod ſaepe altera parte imperatoris R. effigiem ſiſtunt, quae primis duobus Romae imperantis ſaeculis, quando artes nondum plane collapſae fuere, ſatis commode diſcernitur, deinceps vero vix diſcerni poteſt, niſi cum annus epochae ſuppetias venit, nam imperatorum nomina adſcripta non ſunt. III. quod numos eorum habemus aureos, argenteos, et aeneos, et aureos quidem magno numero, et ex auri genere, quod electrum dixere veteres, admixta nempe argenti portione, de quo egimus alibi.

Primam regum ſtirpem fuiſſe Archaeanactidarum, docet Diodorus Siculus, quae coepit V. C. 267. et deſivit 309. Alterius, quae ſucceſſit, caput fuit Spartacus I. Hunc poſt aliquot ex ea gente principes, quos vide apud Cl. Bozium excepit

PAERISADES I. rex Boſpori.

Propter praeclara in remp. merita a ſuis poſt mortem pro deo cultus teſte Strabone. Regnavit inde ab V. C. 405. usque 443. Vide Bozium.

N u m u s.

Caput regis diadematum. ✗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΑΙΡΙΣΑΔΟΥ. *Pallas ſedens d. Victoriolam, ſ. clypeo innixa, intra ſellae fulcra monogramma* ΠΑΝΤ., *in imo tridens.* AV. (Boze ex muſ. reg. Gall.) Similem alium ſe vidiſſe Vindobonae teſtatur Frölichius. (Not. elem. p. 154.)

In praeclaro hoc numo pars averſa adeo ſimilis eſt parti averſae, quae eſt in numis Lyſimachi regis Thraciae, ut niſi Boſporani regis inſcriptum nomen legeretur, eum nullo erroris metu numum Thracium diceres. Etenim non modo conſpirat metallum, et typus princeps Palladis, ſed etiam modus inſcriptionis, tridens, et monogramma eandem in hoc quoque numo ſtationem occupans. In numis Lyſimachi eodem loco observamus varias literas, plerumque ΒΥ. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ., quibus veriſimile diximus indicari *Byzantium*, *Chalcedonem*, *Iſtrum*, *Topirum*, quibus in oppidis hi eſſent numi cuſi. Ex eadem ergo lege τo ΠΑΝΤ. numi, de quo agimus, indicabit *Panticapaeum*, quae fuit Boſpori Europaei urbs praecipua. Plena haec cum moneta Lyſimachi concordia dubitare non ſinit, fuiſſe certam aliquam cauſam, cur rex Boſporanus monetam ſuam cum moneta vicini regis tam exacte conformaret. Conſtat vero etiam, poſtremos XI. Paeriſadis annos incidere in tempora Lyſimachi. Soucie-

tus numum hunc tribuit Paeriſadi III., ſed argumentis, quae facile refutaveris [l]). Eum tamen, quod mirum, ſequitur Frölichius. Cimelium iſtud veram nominis lectionem comprobat, cum ab auctoribus varie exaretur, Παρυσαδης, Παρισαδης, Περισαδης, Βερισαδης. Vide Bozium [m]).

AV. RRRR.

* * *

Paeriſadis I. ſucceſſores proximi nomine ſolum cogniti ſunt, reliquorum deinceps ipſa nomina ignota. Horum omnium, ut et illorum, qui Paeriſadem praeceſſere, numos non habemus, etſi eorum aliquos reperiundi ſpes temere abjicienda non eſt, ſi verum eſt, quod refert Polyaenus a Bozio citatus [n]), Leuconem Paeriſadis patrem per fraudem veteris pecuniae valorem mutaſſe. Horum regum poſtremus Paeriſades III. regnum Boſpori Mithridati VI. Ponti regi tradidit, ut paullo infra in hoc dicetur.

REGES PONTI.

Regnum Ponti a Ponto Euxino nomen traxit, et erat portio Aſiae minoris Colchide, Cappadocia, Paphlagonia, mari Euxino intercepta. Ejus primus rex, aut ſatrapa fuit Artabazes, ut nonnullis viſum, a ſeptem Perſis oriundus, certe ex ſtirpe Achaemenidarum, ex qua ipſi Perſiae reges fuere teſte Herodoto [o]). Enim vero adhuc et illi, qui ſe a Mithridate VI. Eupatore genus ducere profeſſi ſunt, Achaemenidas ſe profeſſi ſunt, ut dicetur infra in Mithridate Boſpori rege. Cum Darius Hyſtaſpis regnum Perſicum in ſatrapias diviſiſſet, Artabazen Ponto praefecit, a quo reges ſucceſſores genus duxere, quorum illos, qui proxime ſecuti ſunt, quoniam numis carent, obiter enumero. Qui plura volet, adeat Reinerum Reineccium, et Vaillantii hiſtoriam Achaemenidarum.

ARTABAZEN regni auctorem ſecutus forte eſt RHODOBATES, hunc filius MITHRIDATES I., qui cum Cyro minore contra Artaxerxem Mnemonem conſpiravit, et imaginem Platonis in academia ponendam curavit, de quo auctores varii a Reineccio citati. Succedit filius ARIOBARZANES I. adhuc patre vivo Lydiae, Ioniae, Phrygiae ſatrapia ab Artaxerxe Mnemone donatus. Sequitur

MITHRIDATES II rex Ponti.

Ariobarzanis F. Regnavit per Alexandri M. bella Perſica, poſt cujus mortem ab Antigono exagitatur. Habuit cognomen Κτιςης, *conditoris*, ſed quod alii filio tribuunt.

Numus:

Caput regis diadematum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *Juppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam; in area aſtrā ſolis, et lunae, juxta monogramma.* AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 104..

---

l) l. c. p. 67. m) l. c. p. 552. n) pag. 564. o) L. VII. c. 11.

Tota praeſtantiſſimi hujus numi averſa capta eſt ex nota Alexandri M. moneta argentea, quod ipſum ab aliis quoque regibus fuit obſervatum, quos in magni ejus regis numis enumeravi. Pellerinius eum Mithridati III. tribuendum putavit. Non repugno. Malui Mithridatem II., quia hic per ipſum Alexandri regnum, et aliquanto etiam poſt regnavit. De utroque aſtro Ponticis regibus familiari agemus proxime.

In numis perpetuo ſcriptum reperitur ΜΙΘΡΑΔΑΤΗΣ, non ΜΙΘΡΙΔΑΤΗΣ, eamque ſcripturam Graeca etiam marmora confirmant. Ac jure iſtud, cum ducatur a vetuſtiſſimo Indorum *mitra*, quod *ſolem* et *amicum* ſignificat, ex quo Perſae, et Graeci inſerta aſpirata fecerunt *Mithra* p). Jure igitur carpendi auctores Graeci non pauci, qui Μιθριδατην eum appellant mutato perperam A. in I. Non item, ut recte obſervat Spanhemius q), auctores Latini, in quorum lingua ſaepius A nominum propriorum in I abiit. Sic ex Ακραγας, Κατανα, Μασσαλια ducta ſunt *Agrigentum*, *Catina*, *Maſſilia*. Addo, dixiſſe Graecos Μασσανισσα, quin et Appianum Μασσανασσα, et Latinos *Maſſiniſſa*.

AR. RRRR.

MITHRIDATES III. nonnullis Κτιστης, ut diximus in numis patris Mithridatis II. Hic Cappadociae, et Paphlagoniae partem ſibi ſubjicit. Sequitur ſecundum aliquos MITHRIDATES IV. ſocer Antiochi M., quem excepit filius

PHARNACES I. rex Ponti.

Sinopen V. C. 572. expugnat, et regni ſedem conſtituit. Multa per Aſiam minorem turbat. Moritur exeunte ſaeculo VI. urbis conditae. Praeter Mithridatem V. habuit Laodicen nuptam Achaeo Aſiae minoris tyranno.

Numi.

Caput regis diadematum modeſte barbatum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΑΡΝΑΚΟΥ. *Vir curto habitu indutus ſtans capite et pedibus alatis d. demiſſa racemum pantheriſco adſtanti porrigit, ſ. caduceum et cornucopiae, vertici imminet fulmen, in area aſtra ſolis et lunae, inde* ΠΣ. AV. m. m. (Muſ. M. Ducis) AR. m. m. (Pembrock, Wilde.)

Aureum ex cimeliis M. Ducis poſt alios adcuratius olim edidi. Miram partis averſae figuram cauſa variorum attributorum Pantheon dixi, Mercurium, Bacchum, Jovem, Abundantiam complexum r). Vaillantio Bacchus, Frölichio Mercurius creditur. Eruditus le Blond adfirmat, eſſe imaginem dei Menſis, qui teſte Strabone apud Cabira Ponti urbem nomine Pharnacis templum habuit, ſed abſtinet argumentis, quae ſententiam hanc veriſimilem efficiant s). Sane prae omnibus probandum fuerat, deum Menſem hoc etiam cultu fuiſſe propoſitum. Enimvero nimio hic diverſus eſt ab eo, quo in variis Aſiae minoris urbium numis proponitur.

Obſervanda etiam aſtra ſolis et lunae,

---

p) Paullini Syſtema Brahman. p. 1. q) T. I. p. 125. r) Num. vet. p. 168.
s) Deſcr. des pierr. grav. T. I. p. 524.

quae in his numis, tum praecipue Mithridatis VI. nepotis, et urbium Ponti, tum etiam nonnullis regum Cappadociae obvia ſunt. Dixeram olim, eo indicari derivatam a Perſis religionem, ex quorum ſanguine Ponti reges fuere [t]), nam teſte Herodoto [u]) Perſae ſacrificant Soli et Lunae. Belleyus utroque aſtro indicari cultum Menſis Pharnacis a Perſis inductum cenſet [x]). Vtrum rectius, arbitrentur eruditi. Vtrumque hoc ſidus ſic regum Ponticorum proprium habebatur, ut Athenienſes, cum numos Mithridatis VI. nomine ferirent, illud adſtituere non negligerent.

AV. AR. RRRR.

MITHRIDATES V. EVERGETES rex Ponti.

Pharnacis I. filius. Romanos cum obſervare ſtuderet, eis auxilia bello Punico III. et adverſus Ariſtonicum, qui Attali Pergameni haeredem ſeſe ferebat, miſit, quo factum, ut ſocius et amicus P. R. diceretur. Mortuus eſt fraude ſuorum circa annum V. C. 630.

N u m u s.

Caput regis diadematum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Figura barbata ſtans capite modio inſignito, et divinitatis pallio amicta, d. aquilam, ſ. ſceptrum tranſverſum, in area* ΓΟΡ. *et monogramma.* AR.

En ipſa verba Vaillantii numum ex muſeo Card. Maximi deſcribentis, ſed quae ab ipſo iconiſmo multum abludunt. Nam in hujus antica exhibetur caput regis laureatum, figura averſae tegitur pileo crucigero, manu ſiniſtra pro ſceptro tenet palmae ramum, ut adeo de typis hujus numi, qui aliter deſcribitur, aliter pingitur, nihil audeam ſtatuere. Ait Vaillantius, neminem in deorum hiſtoria tantiſper verſatum eſſe, qui figuram averſae ſtatim ad Serapin non revocaret. At cuperem in certo aliquo antiquitatis monumento Serapin hoc culto propoſitum videre.

Mithridates hic Straboni paſſim dicitur Ευεργετης [y]), ut et Appiano [z]).

Annus ΓΟΡ. 173. incipit ab autumno V. C. 629., qui circiter fuit Mithridatis penultimus.

* * *

Numum ΒΑΣΙΛΕ . . ΜΙΘΡΙΔΑ . . ΦΙΛΟ . . quem eruditi huic Mithridati tribuunt, quaere in moneta regum Armeniae, quorſum is haud dubie pertinet.

AR. RRRR.

MITHRIDATES VI. EVPATOR DIONYSVS.

Ponti primum, deinde et Boſpori rex.

Patrem puer amiſit, vitatisque caute tutorum inſidiis, cum per aetatem licuit, regnare aggreſſus, auctus deinde etiam Boſpori regno, quod ſibi ejus rex Paeriſades III. ceſſerat, domitis bello Scythis aliisque barbaris juventutem ad graviora, quae animo conceperat, bella

t) Num. vet. p. 176. u) L. I. c. 131. x) T. L. T. XL hiſt. p. 130. y) L. X
z) Bell. Mithr. c. 10.

erudivit. Colliſus deinde cum Romanis, quod Paphlagoniam invaſiſſet, Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia ejeciſſet, Man. Aquillium legatum inter ludibria et cruciatus enecaſſet, omnes per Aſiam Italici generis uno die interficiendos curaſſet, univerſam Aſiam ſeu Romanam, ſeu regiam, ſeu liberam cum parte inſularum ſibi ſubjeciſſet, indicto bello, et in XXVI. annos porrecto, graviſſimis cladibus a Sulla, Lucullo, ac denique Pompejo M. adfectus, deinde in Boſporum profugus, ſed a ſuis proditus, deſperatis omnibus caput militi Gallo amputandum dedit V. C. 691. Ejus hanc habe imaginem ex Velleio [a]): *Vir neque ſilendus, neque dicendus ſine cura, bello acerrimus, virtute eximius, aliquando fortuna, ſemper animo maximus, conſiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal.* Ejus hiſtoriam latius deſcriptam vide apud Appianum, Plutarchum, Iuſtinum, aliosque.

Ex agmine uxorum et pellicum numeroſam habuit ſobolem, cujus majorem partem dirus ipſe generis ſui carnifex ſeu metu inſidiarum, ſeu furore actus interemit. Ex filiis memorandi MACHARES, quem ipſe primum Boſpori regem dixit, ſed quia pacem cum Lucullo fecit, ad mortem adegit. PHARNACES II. poſt patrem rex Boſpori, de quo infra. Filia CLEOPATRA nupta Tigrani Armeniae regi.

N u m i.

Caput regis diadematum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ. *Cervus paſcens in area* Δ, *et aſtra ſolis et lunae, omnia intra coronam hederaceam.* AV. (Cary, Pellerin.) In alio *praeterea monogramma* ΠΕΡ. AV. (Muſ. M. Ducis.)

Caput regis diadematum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ. *Cervus paſcens, vel Pegaſus paſcens, in area varians annus epochae, aſtra ſolis et lunae, et varians litera ſolitaria, omnia intra hederaceam.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ cognomen omnes hi numi offerunt, quod Mithridati VI. inditum Strabo, Appianus, aliique teſtantur, ſed ejus cauſa incerta. Ex hoc nomine Mithridates urbem in Ponto a ſe condi coeptam appellavit *Eupatoriam*, quam cum Pompejus M. imperfectam reperiſſet, de ſe *Magnopolin* vocavit [b]). Vtriusque animalis paſcentis veram cauſam nemo hactenus reperit. Tamen eos, qui Pegaſum paſcentem ſiſtunt, videri ſignatos Amiſi hujus ipſius cauſa typi, dixi ſupra in moneta Ponticae hujus urbis. Vtriusque aſtri cauſam veriſimilem in numis Pharnacis expedivi. Monogramma ΠΕΡ. indicat Pergamum Myſiae, in qua cuſus numus, teſtibus Ciſtophoris, in quibus ea urbs eodem monogrammate notatur. Conſtat autem, Mithridatem conſediſſe Pergami, quo tempore ejus dux Archelaus in Graecia cum Sulla bellum geſſit [c]). Conſtat etiam, Pergamenos benevolentia in Mithrida-

a) L. II. c. 13. b) Strabo L. XII. c) Plut. in Sulla p. 458.

tem, et in Romanos odio, qui ex his in Aeſculapii templum confugerant, ſtatuis haerentes ſagittis confeciſſe [d].

Corona hederacea ad cognomen *Dionyſi* ſeu *Bacchi* aperte adludit. Ita enim diſerte Appianus de hoc Mithridate [e]: και διαδεχεται Μιθριδατης υιος, ῳ Διονυσος και Ευπατωρ επωνυμα ην. *Ei ſucceſſit Mithridates filius, cui Dionyſi et Eupatoris cognomina fuere.* Et Cicero de Aſianis [f]: *Mithridatem, deum illum patrem, illum conſervatorem Aſiae, illum Evium, Nyſium, Bacchum, Liberum nominabant.* Repertum iſtud cognomen credidere aliqui teſte Plutarcho [g]), quod in compotationibus palmam ſemper abſtulit, aut verius eo etiam judice, quod perinde atque olim Bacchus illaeſus a fulminibus fuit. Serius fidem Aſiani in Ciſtophoris ſuis M. Antonio quoque, nam et hunc Bacchum dixere, coronam hederaceam ſunt largiti, de quo vide ejus IIIviri numos.

Anni epochae in his numis aſſidui. Comperti hactenus ſunt: ΘΣ. ΒΙΣ. (Muſ. Caeſ.) ΘΙΣ. (Theup.) ΑΚΣ. (Spanheim epiſt. III.) ΒΚΣ. (Muſ. Caeſ.) ΓΚΣ. (Muſ. M. Ducis.) ΔΚΣ. (Apoſt. Zeno.) Fixo ad annum V. C. 457. aerae initio annus primus ΘΣ. ducitur ab autumno V. C. 665. poſtremus ΔΚΣ. ab anno 680.

* * *

Numum Mithridatis VI. nomine ab Athenienſibus ſignatum vide in horum moneta.

AV. RRR. AR. RR.

PHARNACES II.

rex Boſpori, ſubinde et Ponti.

Mithridatis VI. hic filius, cum videret patris res perditas, et ab hoc ſibi inſidias ſtrui, conciliata ſibi militum voluntate paſſus eſt patrem jam omnia deſperantem violentas ſibi manus inferre V. C. 691., ejusque ad Pompejum miſſo cadavere regnum Boſpori in parricidii praemium abſtulit, dictus praeterea amicus populi R. Quietus tantisper, donec metus aderat, cum imperium R. Caeſaris et Pompeji diſſidiis turbatum intelligeret, ſpe recuperandi regni aviti illectus, relicto in Boſporanis Aſandro Pontum invadit, et extruſo Romanorum praeſidio patris ditionem omnem ſibi ſubjicit. Ea re audita Caeſar ex Aegypto advolat, commiſſoque ad Zelam Ponti urbem praelio Pharnacem fundit, fugatque, quem deinde a clade in Boſporum profugum Aſander interimi juſſit V. C. 707.

Numi:

Caput regis diadematum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΦΑΡΝΑΚΟΥ. *Apollo ſedens ante tripodem d. ramum, ſ. lyrae innixus, in area anni hactenus comperti* ΕΜΣ. ϛΜΣ ΖΜΣ. *in area monogramma, vel litera* Δ. AV. AR. (Muſ. Caeſ.)

En in his numis turgidos titulos *regis regum*, et *magni.* Regem regum ſeſe ambitioſe appellaverit poſt ſubactos vicinos regulos, quo etiam titulo intu-

d) Appian. Mithr. c. 23. e) Mithr. c. 10. f) pro Flacco c. 25. g) Sympoſ. L. I. p. 624.

muit coaevus Tigranes Armeniae et Syriae rex. Ex eadem cauſa adſciverit nomen magni, quod Mithridati quoque patri tributum a ſcriptoribus novimus, ſed quo ipſe, ſaltem quod ex numis conſtet, uſus non eſt. At conſultius hoc elogio abſtinuiſſet, ſi apud animum reputaſſet, Magnum patrem a cognomine Magno Pompejo internecione victum, et ſe ipſum ab eodem Magno precarium Boſpori regnum accepiſſe.

Anni his numis inſcripti reſpondent annis V. C. 701. 702. 703. nimirum turbidis tum Romanorum rebus ob Craſſum recenter a Parthis caeſum coepit ſeſe efferre homo impotens, et altiora animo concipere. Solitarium Δ indicare annum IV. regni Pharnacis contendit Vaillantius, ſed quam ſententiam jam evertit Frölichius. Enimvero eadem litera Δ et variae aliae occurrunt etiam in numis Mithridatis patris, quas tamen, quoniam ſecundum epochae annos non conſequuntur, ne ipſe quidem Vaillantius annos regni notare poterit adſerere. Igitur in utriſque perinde ac monogrammata erunt notae monetariorum. Neque obeſt, ſucceſſorem Aſandrum, ut continuo videbimus, regni annos numis ſuis inſcripſiſſe, nam hic annis epochae plane abſtinuit, ſubſtituendo his annos regni. Ruit ergo princeps Vaillantii argumentum, quo is ex litera Δ initium aerae Ponticae anno V. C. 448. adfixit h).

In numo ſimili Patinus pro ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. legit ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΣΣΑΝ i), ſed deceptum fuiſſe virum eximium jam oſtendit Bozius k).
AV. AR. RR.

ASANDER.
Archon primum, dein rex Boſpori.

Eum Pharnaces, ut diximus, Boſporo praefecit, dum is Pontum, ereptasque patri provincias recuperare nitebatur. Victum a Caeſare, et ad ſuos e clade reducem interficiendum curât V. C. 707., et Boſporum retinet. At Caeſar hominis in regem ſuum perfidiam deteſtatus Mithridati Pergameno, de quo infra, bellum in Aſandrum mandat, et ipſum Boſpori regnum addit l), ſed Boſporum ingreſſum evertit Aſander, ut docet Strabo a Caſaubono praeclare correctus m). Firmata ſic potentia primum ethnarchae nomine ſecundum Lucianum n), ſed archontis ſecundum numos, accedente ſubinde Auguſti auctoritate regis nomine Boſporo praefuit. Mortuus eſt V. C. 740. regno uxori Dynami Pharnacis F. relicto o). Lucianus, qui eum morte voluntaria exſtinctum tradit, quod militum animos in Scribonium, de quo infra, inclinare videret, addit, vixiſſe eum annos XCIII., et adhuc extrema ſenecta equeſtri et pedeſtri pugna nemine inferiorem habitum p).

Numi:

Caput Aſandri imberbe nudum. ✠ ΑΡ-

h) Reg. Boſp. p. 205. i) Ad Sueton. p. 25. k) Hiſt. B. L. T. XII. p. 292.
l) Dio L. XLII. §. 48. Hirt. Bell. Alex. cap. ult. m) L. XIII. p. m. 927. n) In Macrob.
o) Dio L. LIV. §. 24. p) l. c.

ΧΟΝΤΟΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΥ. ΒΟΣΠΟΡΟΥ. *Victoria prorae navis inſiſtens, in area* H. AV. (Vaill.) *in area* XH. AR. (Cary.)

Caput Aſandri diadematum. ꭓ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΥ. *Idem typus, in area*: Δ. ς. Ζ. Η. ΙΔ. Ις. ΙΖ. ΚΓ. (Muſ. Caeſ. Frölich, Cary, Pellerin Suppl. III. p. 3. Seſtini Lettere p. 35.)

Aſandrum, quem, antequam regium nomen obtineret, ethnarcham a Luciano dici vidimus, numi priores ἀρχοντα, *principem*, poſteriores *regem* appellant, et diadema addunt. Verum quid de notis arithmeticis ſentiendum ſit, dubius haeret Frölichius. Veriſimile quidem eſt, indicari annos principatus, deinde regni. Sed creat difficultatem annus ΚΓ. Conſtat ex Luciano, Aſandrum ab Auguſto regem pro ethnarcha appellatum. Fieri iſtud non potuit ante annum V. C. 723., quo demum Octavianus victo ad Actium Antonio jus in orientis regna obtinuit. Si ergo ad annum 723. addas annum numi 23., habebis annum V. C. 746., ſed Aſander, ut ſupra vidimus, jam anno V. C. 740. diem obivit. Ergo aut fallit Lucianus, aut numus, aut hae notae aliud indicant. Non temere ſuſpicor, Aſandrum jam ante a M. Antonio, qui plures reges per Pontum, Armeniam, aliasque provincias conſtituit, regem appellatum, ut eo amico reddito auxilia ſibi in futuros caſus pararet, et in ea ſubinde dignitate ab Octaviano confirmatum, quod idem in Polemone Ponti rege factum novimus. Iſtud ſi ita habet, nolim adfirmare, erraſſe Lucianum, ſed minus fuiſſe in oratione adcuratum.

AV. RR. AR. RRRR.

MITHRIDATES PERGAMENVS rex Boſpori.

Mithridatis VI. ex pellice filius. Ei Caeſar dictator propter collatam inſignem in bello Alexandrino opem primum tetrarchiam Galatiae regis nomine tribuit. Ab eodem deinde Boſpori rex, cum regnum adire pararet, ab Aſandro e medio tollitur, ut mox ſupra dictum.

Hujus Mithridatis Pergameni binos numos edidit Seguinus q), ſed eorum prior eſt Mithridatis ejus, qui Polemoni II. in Boſporo ſucceſſit, alter eſt autonomus Pergami, ut ſuis locis docemus.

POLEMO I. rex Ponti, ſubinde et Boſpori.

Scribonius quidam, Mithridatis ſeſe nepotem ferens, ſeque ab Auguſto poſt Aſandri mortem regem Boſpori conſtitutum, regnum occupat ducta Dynamie Aſandri vidua. Qua re audita M. Agrippa, qui tum orientis res procurabat, Polemonem regem ejus Ponti, qui ab eo, aut ſecundum Victorem r) a filio Polemone *Polemoniacus* dictus eſt, miſit, ut Scribonio bellum inferret, qui tamen hominem ſuperſtitem amplius non reperit, nam cognita fraude caeſus eſt ab ipſis Boſporanis. Vrgente deinde Agrippa ipſe genti rex praeficitur. Haec

q) Num. ſel. p. 62.

r) In Nerone.

Dio ad V. C. 740 [s]). Habuit hic Polemo patrem Zenonem rhetorem Laodicenum Phrygiae, cujus illuſtria fuere in Antonium IIIvirum merita cumprimis in bello contra Labienum, quae praecipua cauſa fuerit, cur is filio Polemoni partem Ponti regio titulo ſubjecerit. Quo id anno factum, ignoratur, ſed Dio eum jam anno V. C. 718. Ponti regem appellat [t]). Triennio poſt ab eodem IIIviro Armeniam quoque minorem abſtulit [u]). V. C. 728. ab Auguſto dictus ſocius et amicus P. R. [x]) ac denique V. C. 740. Agrippae, et Auguſti voluntate regnum Boſporanum obtinuit, ut diximus. Interiiſſe in bello cum finitimis barbaris, binis locis perhibet Strabo.

Vxor I. *Dynamis* filia Pharnacis, neptis Mithridatis VI., Aſandri primum, deinde Scribonii vidua [y]), nullis ex ea natis liberis.

Vxor II. *Pythodoris*, de qua, natisque ex ea liberis infra.

Numi:

ΒΑCΙΛΕΩC. ΠΟΛΕΜΩΝΟC. *Caput regis diadematum.* ✠ M. ΑΝΤΩΝΙΟC. ΑΥΤ. ΤΡΙΩΝ. ΑΝΔΡΩΝ. *Caput Antonii IIIviri nudum.* AR. (Patin ad Sueton. p. 298.)

Confirmat hic numus ea, quae de Polemone Ponti rege ab Antonio conſtituto ſupra diximus. Eidem Polemoni Frölichius tribuit numum inſcriptum: ΜΑΡΚ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ [z]). Sed eum eſſe in Ciliciam referendum, dicetur in numis Olbae Ciliciae.

* * *

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput regis diadematum.* ✠ IMP. CAESAR. AVG. *Caput Auguſti nudum.* AE. (Vaill.)

Similis adverſa. ✠ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Auguſti nudum.* AE. (Seguin Num. ſel. p. 317.)

Hos numos Polemoni I. tribuendos arguunt averſae cum capite Auguſti. Nam Polemo II. nonniſi poſt ejus mortem in Ponto regnavit. Praeclare hi numi confirmant, quod refert Strabo [a]), Polemonem ob res praeclare geſtas regia dignitate primum ab Antonio, deinde Auguſto fuiſſe ornatum.

* * *

Placet coronidis loco commemorare inſigne marmor repertum apud Cymen Aeolidis, et ab illuſtri Peyſſonello Lutetiam miſſum. Ejus partem, quae Polemonis I. nomen continet, jam recitavit Caryus, et ex eo Frölichius, ſed integrum deinde edidit Com. Caylus addito inſigni commentario eximii in noſtris ſtudiis Belleyi [b]). Verba, quae huc pertinent, ſunt:

ΕΠΙ. ΙΕΡΕΟΣ. ΤΑΣ. ΡΩΜΑΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΘΕΩ.

---

s) L. LIV. §. 24. t) L. XLIX. §. 25. u) Dio L. XLIX. §. 44. x) Dio L. LIII. §. 25. y) Dio. L. LIV. §. 24. z) Ad Num. reg. acceſſio p. 33. et Not. elem. p. 205. a) L. XII. p. m. 867. b) Rec. d'Antiq. Tom. II. p. 170.

ΤΙΩ. ΘΕΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΟΣ. ΜΕΓΙΣΤΩ. ΚΑΙ. ΠΑΤΡΟΣ. ΤΑΣ. ΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΤΩ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΟΣ.

Marmor iſtud docet, Polemonem V. C. 752. fuiſſe adhuc in vivis, nam hoc demum anno Auguſtus dictus eſt *pater patriae*. Fuiſſe etiam, quamvis abſentem, honoris cauſa ſacerdotem in templo, quod Cymaei Aeolidis Romae et Auguſto dedicavere. Credo, reverentiae cauſa omiſſum nomen ΒΑΣΙΛΕΟΣ, etſi tum, cum marmor iſtud poſitum eſſet, regna Ponti, et Boſpori teneret. *AR. et AE. RRRR.*

PYTHODORIS regina Ponti.

Ejus vitam ac numos prolixa diſſertatione chronologica illuſtravit Soucietus, quae eſt in ejus diſſertationum Tomo III. In ſimili argumento ſubinde multo adcuratius verſatus eſt inſignis Belleyus [c]). Nos ſumma capita perſtringemus. Patrem habuit Pythodorum natum apud Nyſam Cariae, *) ſed qui relicta propter ignobilitatem patria vicinas et magis illuſtres Tralles Lydiae commigravit, ubi et Aſiarcha fuit. Ejus viri immenſas opes, et cum Pompejo M. amicitiam depraedicat Strabo [d]). Pythodoridem ſibi Polemo I. mortua Dynamie, quam V. C. 740. factus rex Boſpori uxorem duxerat, matrimonio junxit. Hoc a barbaris Aſpurgitanis in acie caeſo Pythodoris in regno Ponti, at non Boſpori, ut dicetur infra poſt Polemonis II. numos, ſucceſſit, ſubinde altero matrimonio Archelao Cappadociae regi nupta, cum hic V. C. 770. fraude Tiberii Romam evocatus mortem oppeteret, in ſuum Ponti regnum rediit, cumque ibi plures adhuc annos magna prudentiae et moderationis laude regnaſſet, mortua eſt, ut viſum Soucieto, anno V. C. 791. Haec ex variis Strabonis locis.

Proles habuit ex Polemone marito I. *Polemonem*, qui in Ponti regno ſucceſſit, II. *Zenonem* dictum ex nomine avi paterni. Eum Armeniae majoris populi ad ſe accitum regem dixerunt, ſed nomine *Artaxiae* ex nomine urbis Artaxatae, Germanico ejus capiti inſigne regium imponente V. C. 771 [e]). III. Filiam *anonymam*, nuptam Cotyi V. Thraciae regi, quo a patruo Rhaſcuporide caeſo vidua permanſit relicto filio, qui ſucceſſit [f]).

Numi:

Caput Auguſti, ſecundum alios Tiberii laureatum. ✠ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΥΣ. Ξ. *Capricornus.* AR. III. (ex Muſ. Rothelin.)

---

c) B. L. T. XXIV. p. 67.

*) Gravem errorem errat Soucietus, qui ejus patriam facit Niſaeam navale Megarorum juxta Atticam. Straboni dicitur Νυσαεος, quod eſt gentile Nyſae Cariae Trallibus vicinae; at urbs Megaridis fuit Νισαια, et gentile Νισαιος; quod utrumque comprobant et hiſtorici et numi.

d) L. XIV. p. m. 960. e) Tacit. Ann. II. 56. f) Strabo.

Caput Tiberii laur. ✠ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΥΣ. Ξ. *Bilanx.* AR. III. (Seguin Num. ſel. p. 45).

Seguinus et Vaillantius, cum in numo II. non ſatis integro pro ΕΤΟΥΣ. legendum putarent ΚΟΤΤΟΣ, non dubitavere eum tribuere filiae Pythodoridos anonymae, quam mox ſupra Cotyi Thraciae regi nuptam dixi, cenſueruntque, patere ex hoc numo, filiae perinde ac matri fuiſſe nomen Pythodoridos. Serius collatus prior integerrimus ex muſeo Rothelinii, qui luculentum ΕΤΟΥΣ exhibet, alterius quoque lectionem ſanavit. Certum igitur, numum hunc eſſe *Pythodoridos Ponticae.* Vide de hoc plura apud Bimardum [g]).

At pertinacius diſputatum, cujus ſit caput numi prioris, an Auguſti, an Tiberii, de quo vide differentem Soucietum [h]), qui tamen mavult perinde ac in altero Tiberium agnoſcere. Verum ſecundum iconiſmos, quos Belleyus ſuae de Pythodoridos numis diſſertationi praefixit [i]), numus prior indubitatum ſiſtit caput Auguſti, alter Tiberii. Addit idem infra [k]), a viris multo in re numiſmatica uſu exercitatis Auguſtum in numo praecedente agnitum. Ea lis otioſa non eſt, nam magnum momentum confert ad explicandum annum Ξ numis his inſcriptum, ad quem modo aggredior.

Ad annum ergo Ξ, 60., quod attinet, eum Soucietus ab anno V. C. 713. deducit, quo Polemonem I. poſt praelium Philippenſe a M. Antonio dictum Ponti regem conatur evincere. Hanc deinde aeram ab uxore Pythodoride continuatam, ſic ut annus Ξ exeat in autumno V. C. 773. Ejus ſententiae acceſſit etiam Baro Bimardus [l]). Cauſam ſuam etſi magnis conatibus, et per longas ambages tueatur Soucietus, tamen eruditos omnes nondum nactus eſt conſentientes. Nam quod ille, Reineccium, ut videtur, ſecutus, Polemonis I. regnum ab anno 713. orditur, una conjectura nititur. Alii iſtud ſerius factum putant propter merita patris Zenonis in bello Labieni, qui V. C. 714. Aſiae provincias vexavit. Et vero Frölichius, cui ignota non fuere, quae Soucietus diſputaverat, tamen fatetur, ſe definire non poſſe, an hic annus Ξ ſit regni, vel vitae Pythodoridos, vel alterius epochae [m]). Si verum eſt, quod confidenter adſerit Belleyus, in numo priore eſſe caput Auguſti, in altero Tiberii, omnis continuo difficultas evaneſcit. Nam cum utriusque numo idem annus Ξ inſcribatur, patet, eundem annum fuiſſe poſtremum Auguſti, primum Tiberii, quem conſtat fuiſſe V. C. 767., et praeterea utriusque numi, de quo agimus, natalem, a quo ſi auferamus annos 60., erimus in anno V. C. 707., quod juſtum ſane erat conſtituendae in Ponto novae epochae tempus; nam eodem anno victus eſt a I. Caeſare Pharnaces II., qui inde ab aliquot annis Ponti regnum uſurpaverat, et crudeli imperio exercuerat.

Sed neque typi capricorni, et bilan-

g) Ad Iobert. T. II. p. 345. h) Pag. 29. et 33. i) B. L. T. XXIV. p. 67. k) Pag. 78. l) Ad Iobert. T. II. p. 345. m) Reg. Boſp. p. 351.

cis praetereundi. Cum Soucietus in utroque numo caput Tiberii viderit, non poterat capricornum ad notum Auguſti horoſcopum revocare. Alium igitur, eumque ingenioſum modum excogitavit, quo capricornum et bilancem, zodiaci, menſiumque ſigna ad deum Menſem ſingulari in Ponto religione obſervatum refert [n]. Si in numo priore ex Belleyi ſententia eſt caput Auguſti., rurſum in proclivi res erit; habebit enim Auguſtus capricornum ſuum ſibi ex cauſa cognita amicum. Tametſi fieri poterat, ut exiſtimat Belleyus [o]), ut ex eadem cauſa in Ponto zodiaci ſigna monetae inferrentur, ex qua in regionibus aliis, ac praecipue in Aegypto, Syria, Meſopotamia monetae illata ſunt, etſi haec eadem cauſa nondum ſatis perſpecta ſit. Sane in numis, qui regum Parthorum capita offerunt, pro ſignis menſium ipſa menſium nomina fuiſſe ſcripta novimus.

AE. RRRR.

POLEMO II.
rex Ponti, et Boſpori.

Polemonis I. et Pythodoridos F. Fratre Zenone, ut Armeniae majoris ſceptra capeſſeret, evocato, ipſe apud matrem pro caeſo patre Ponti reginam reſtitit. Matre mortua Caligulae beneficio paterna regna Pontum et Boſporum obtinuit V. C. 791 [p]). At Claudius illi V. C. 794. pro Boſporo, quem Mithridati largitus eſt, partem Ciliciae dedit [q]). Vt erat vir ſtolidi ingenii, facile perſuaderi ſe paſſus eſt a Berenice Agrippae I. Iudaeorum regis filia, ſubinde famigerata Titi amica, ut Iudaico ritu circumciſus ſeſe uxorem duceret. At non diu duravit conjugium. Nam Berenice vagis amoribus inhians non multo poſt Polemoni, atque hic viciſſim Iudaicae religioni valedixit [r]). Idem poſtea Neroni, incertum, qua de cauſa, Pontum ſponte ceſſit, qui deinde in provinciam redactus eſt, ut perhibent Suetonius [s]), Aur. Victor, qui addit, ab eo partem Ponti dictam Pontum Polemoniacum, et Eutropius [t]). Quid eo deinceps factum, incertum. Cum hoc Polemone deſinunt reges Ponti.

Numi:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput diadematum.*

ΕΤΟΥΣ. ΙΑ. *Caput Claudii laur.* AR. (Vaill. Num. praeſt. in Claudio.)

ΕΤΟΥΣ. ΙΕ. *Caput diadematum Agrippinae jun.* AR. (Pellerin Rois. p. 187.)

ΕΤΟΥΣ. ΙΗ. *Caput Neronis radiatum.* AR. (Vaillant.)

ΕΤΟΥΣ. ΙΘ. *Caput Neronis radiatum.* AR. (Frölich ex Muſ. Rothelin.)

ЄΤΟΥϹ. Κ. *Caput Neronis laur.* AR. (Pellerin Rois p. 187. Khell Supplem. ad Vaill. p. 24.)

ЄΤΟΥϹ. ΚΓ. *Caput Neronis laur.* AR. (Patin ad Suet. p. 298. ſed qui in hoc perperam Auguſtum pro Nerone vidit.)

ΒΑϹ. Π. ΚΔ. *Caput diadematum.* ✠ IMP. NERO. CAES. AVG. *Caput radiatum.* AR. (Vaill.)

---

n) Pag. 40. o) Pag. 86. p) Dio L. LIX. §. 12. q) Dio L. LX. §. 8. r) Ioſeph. Ant. Iud. L. XX. c. 7. s) In Ner. c. 18. t) In Nerone.

Ex hoc numorum catalogo patet, Polemonem II. non continuaſſe aeram a Polemone I. coeptam, cujus annum Ξ in Pythodoridos numis vidimus, ſed inſcripſiſſe monetae annos regni ſui, inſerto etiam obſervantiae cauſa capite tum imperantium. Cum ergo regnum auſpicatus ſit V. C. 791., annus IA. incipiet ab autumno V. C. 801., annus IE., qui eſt in inſigni numo Agrippinae junioris, ab autumno V. C. 805. Mulierem Polemo obſervandam duxit, non modo praevalidam per mariti Claudii ſocordiam, ſed etiam per ſpem futurae potentiae, ejus filio Domitio jam tum in familiam Claudiam, et nomen Neronis adoptato, et jam non obſcure ad imperium deſtinato. Anni reliqui in tempora Neronis cadunt, quorum primus IH. ducitur ab autumno V. C. 808., poſtremus KΔ. ab autumno 814. Factum anno ſequente 815. vel 816., ut rex Neroni Ponti regnum cederet; nam non aliam ob cauſam Ponti urbes novam auſpicatae fuerint epocham, quam exhibent numi Neocaeſareae, Trapezuntis, et Zelae, et quae certe ab anno V. C. 816. ducitur, ut in his diximus. Singularis eſt numus poſtremus bilinguis, ad quem juvat obſervare, ejusdem rationis numos aureos et argenteos eadem aetate cum capite Neronis apud vicinam Caeſaream Cappadociae ſignatos fuiſſe.

Omnes hi Polemonis II. numi in Ponto ſignati ſunt. Ex Boſporo, quem ſolido triennio tenuit, nullum habemus. Numi Pontici et Boſpori facile ſuis ſe modis diſtinguunt.

AR. RR.

RELIQVI SOLIVS BOSPORI REGES.

Supra in Pythodoridos vita leviter attigimus, caeſo Polemone I. uxorem Pythodorida Ponti quidem, at non una Boſpori regnum tenuiſſe. Vaillantio, et Soucieto, qui eam Boſpori quoque reginam dixere, litem intenderunt Frölichius, Belleyus, et Caryus cum ex ſilentio coaevi et Pontici Strabonis, qui cum ſubjectas ei ditiones enumerat, nusquam Boſpori meminit, tum ex teſtimonio numorum, qui, quo tempore Pythodoris Pontum rexit, reges Boſporanos memorant. Ad comprobandum iſtud Belleyus eximium adfert Strabonis teſtimonium, qui agens de Cherſoneſo Taurica, haec addit [u]): *και νυν ὑπο τοις των Βοσποϱανων βασιλευσιν, ὃς Ρωμαιοι καταςησωσιν, ἁπαντα ἐςιν, et nunc Boſporanorum regibus, quos Romani conſtituerint, haec omnia parent.* At quo tempore haec ſcripſit Strabo, Pythodoris in Ponto regnavit, ut ait alibi [x]): *νυν δε χηϱευει, τα τε λεχθεντα ἐχȣσα χωϱια - - nunc vidua eſt, et poſſidet, quae diximus, loca.* Regum Boſporanorum nomina, qui inter Polemonem I. et II. interceſſere, reticet Strabo, at eos produnt numi, Sauromaten I. et Rheſcuporida I., de quibus continuo.

TI. IVLIVS SAVROMATES. I.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΥ. *Ca-*

u) L. VII. p. m. 480. x) L. XII. p. m. 834.

put regis diadematum. ✠ *Caput Auguſti.* AE. III. (Vaill. Num. Graec. p. 6.)

Caput regis diadematum, hinc monogramma ΠΑΝ., *inde* IB. ✠ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Tiberii laur.* AE. III. (Seſtini Lettere p. 35.)

ΤΙ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΒΑϹΙΛΕѠϹ. ϹΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput inberbe diadematum.* ✠ *Victoria gradiens, in area* MH. AE. II. (Cary.)

Τ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΒΑϹΙΛΕѠϹ. ϹΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Sella curulis, ſuper qua laurea; hinc haſta cum clypeo, inde fax ardens.* ✠ *Corona querna, intra quam* HM. AE. II. (Cary.)

- - - ΜΑΤΟΥ. ΑϹΠΟΥΡΓΟΥ. *Haſta cum clypeo, in area* ΚΔ. ✠ ΤЄΙΜΑΙ. Β. - - - *Sella curulis, ſuper qua laurea.* AE. III. (Cary ex muſ. reg.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput regis diadematum.* ✠ *Clypeus cum tripode, in area* MH. AE. II. (Citatus a Cary ex muſ. reg. p. 45.)

Caput regis diadematum barbatum. ✠ ΒΑ. C. *Vir nudus citis quadrigis vectus ſ. elata, ſuperne* ΚΔ. *et clava.* AE. II. (Pellerin Rois. p. 36.)

Alium Sauromatae I. vide in Pepaepirie ſequente.

Frölichius omnes hos numos Sauromatae nomine inſignes tribuit Sauromatae partis Thraciae regi, quem arbitratur fuiſſe fratrem Cotyos VI. Thraciae regis. Vna illi cauſa, (nam Thraciae rex hoc nomine nullus proditur) quod numi hi ſimiles ſunt ejus Cotyos numis y). Verum et hos numos eſſe Cotyos Boſporani, non Thracii, dicetur infra in ejus numis. Generatim numi omnes, qui notas arithmeticas IB. ΚΔ. MH. exhibent, quas omnes in his Sauromatae numis et ſequente Pepaepireos videmus, et videbimus dehinc quoque, Boſporani ſunt. Earum explicatum non tentavit Caryus z), etſi mirum ei videretur, hos tantum, neque alios numeros (de epochae annis non hic ſermo) in his regum Boſpori numis reperiri, eosque aequidiſtantes, nempe 12. 24. 48., ſic ut videri poſſit, aliquem cycli modum apud Boſporanos valuiſſe.

Statuto ergo, hos numos eſſe Boſporanos, ab iis docemur, ejus gentis reges, qui jam inde a Pharnace II. coepere Romanis eſſe obnoxii, deinceps quoque perrexiſſe Romanos principes palam obſervare, ſive quod ab iis ad regnum fuere promoti, ſive illud confirmatum. Sauromates hic qua ratione illud obtinuerit, non conſtat. Tamen ex numo I. patet, eum imperante Auguſto, et forte mox poſt caeſum Polemonem I. Boſporo praefuiſſe. In numo II. dixi eſſe caput Tiberii, idque fide Cl. Seſtini, etſi epigraphe Auguſtum potius indicet. Numi III. ac IIII. comprobant, ejus regnum in Tiberii adhuc imperium porrectum, namobſervantiae ergo ejus adoptavit nomina *Tiberii* ac *Julii*, quod et a ſucceſſore Rheſcuporide factum.

Numi IIII. et V. offerunt ſellam curulem et lauream, nempe honores, et mu-

y) Reg. Boſp. p. 159.   z) Pag. 44.

nera, quae a principibus R. tanquam ſocii et amici P. R. conſecuti ſunt. Iſtud ne ambiguum haberetur, in numo IV. additur TЄIMAI. *honores.* Vide ſimilia exempla in numis regum Thraciae, et Ptolemaei Numidiae regis. Harduinus edidit numum, quem ipſe a ſe viſum teſtatur[a]): IOT. ΑΣΠΟΤΡΓΟΤ. *Clypeus*, infra ΚΔ. ✱ TЄIMAI. BACIΛЄωC. KOTTOC. *Sella curulis*, *ſupra quam laurea.* AE. III. Satis certum, numum hunc eſſe eundem cum illo, quem loco V. deſcripſi, et forte mancam in utroque inſcriptionem ex utroque integrandam. Nomen ΑΣΠΟΤΡΓΟΤ dubium non videtur ex gente Boſporana captum, cui nomen *Aſpurgiani*, quos habitaſſe juxta paludem Maeotidem, et a quibus interfectum Polemonem I., teſtatur Strabo, et ex eo Stephanus.

AE. RR.

PEPAEPIRIS REGINA.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΠΗΠΑΙΠΙΡΕΩΣ. *Caput reginae diadematum, in area* IB. ✱ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΤ. *Caput diadematum.* AE. II. (Theupoli. Seſtini Lettere p. 36.)

Eximius hic numus reginam Pepaepirin, Sauromatae uxorem, et omnibus hactenus ignotam ſiſtit.

AE. RRRR.

RHESCVPORIS. I.

TIBЄPIOC. IOTΛIOC. BACIΛЄTC. PHCKOTΠOPIC. *Caput diadematum barbatum.* ✱ *Caput muliebre diadematum*, *in area* ΚΔ. AE. II. (Cary.)

BA. P. *Caput regis nudum*, *infra quod* ϛKT. *in alio*: ΑΛΤ. ✱ *Caput Tiberii nudum.* AV. (Cary, Vaill. Num. praeſt. T. II. p. 43.)

BA. P. *Caput regis diadematum*, *juxta* IB. ✱ ΓΑΙΟΤ. ΚΑΙΣΑΡΟ - - *Caput Caligulae nudum.* AE. III. (Cary.)

En alium adhuc regem, qui, quo tempore Pythodoris in Ponto regnavit, Boſpori rex fuit. Numus I. eo eſt inſignis, quod et ſequentes praeclare illuſtrat. Etenim cum in eo Rheſcuporis ſeſe appellet *Tiberium Julium*, certum eſt, fuiſſe eum regem imperante Tiberio. At cum numi ſequentes per annos epochae in ejusdem Tiberii aetatem incidant, certum eſt etiam, in illis litteram P non indicare *Rhoemetalcem*, aut regem alio nomine ab P incipiente, ſed *Rhescuporida*, quoniam certum hoc nomine ſub Tiberio Boſpori regem numus I. prodit. Baldinus, qui numum cum anno ΑΛΤ. novae editioni Vaillantii inſeruit, monogrammate BA. P. Rhoemetalcem Thraciae regem intelligendum cenſuit, at non advertit animum, reges Thraciae nunquam epocham numis ſuis inſcripſiſſe, quem lapſum jam perſtrinxit Caryus. Anni ϛKT. 326. et ΑΛΤ. 331. ducti a capite epochae, nempe V. C. 457, incidunt in annos V. C. 782. 787. Numus poſtremus docet, Rheſcuporin regem adhuc fuiſſe ſub initium imperantis Caligulae, ſed non multo poſt aut mortuum, aut ex-

a) Opp. ſel. P. 141.

truſum, inde probatur, quod Caligula, qui V. C. 790. imperium adiit, anno ſequente in Bosporum induxit Polemonem II., cujus numos jam deſcripſimus ſupra.

AV. RRR. AE. RR.

MITHRIDATES.

Regno Bosporano, quod a Caligula V. C. 791. Polemoni II datum diximus, Claudius V. C. 794. praefecit Mithridatem data Polemoni parte Ciliciae b). Hic Mithridates genus a magno Mithridate duxit teſte Dione c). Iure adeo ſe ipſe profeſſus eſt *prolem magni Achaemenis* d). Eum auditis fratris Cotyos criminationibus iterum dejecit Claudius circa annum V. C. 800. translato in fratrem proditorem regno. At Mithridates amiſſa recuperare ſatagens exercitum colligit, ſed Romanis armis inferior, ſe ſuisque omnibus, retento uno Achaemenidarum faſtu, victorum arbitrio permiſſis, Romam ducitur. Haec prolixe Tacitus e).

Frölichius hunc Mithridatem fratremque Cotyen filios Cotyos V. Thraciae regis ſtatuit, et Claudii beneficio regno Bosporano donatos f). Sed praeterquam quod ſententiam hanc nullo argumento ſtabilit, illud obſtat, quod uterque, ut mox vidimus, fuit ex Achaemenidarum genere, quos aliquando in Thraciam derivatos non conſtat. At certum eſt praeterea, Cotyen V. Thraciae regem, praetenſum utriusque patrem, ab indigenis Sapaeis genus duxiſſe teſte Strabone g).

Numi.

ΒΑCΙΛΕωC. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *Caput regis imberbe diadematum.* ✠ ΙΒ. *Clava, ex qua pendent exuviae leonis, hinc pharetra, inde tridens.* AE. II. (Cary.)

Numus hic a Seguino perperam tribuitur Mithridati Pergameno h), ut ſupra in hoc notavimus.

* * *

Numum aeneum: ΝΕΡΩΝΑ. ΚΑΙΣΑΡΑ. - - *Caput Neronis.* ✠ ΕΠΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *Bilanx*, non eſſe hujus Mithridatis, jam enim ante Neronem regnum amiſit, ſed inſcriptum Claudium Mithridatem eſſe veriſimilius magiſtratum urbis cujuspiam Aſiaticae, jam probavit Caryus i).

AE. RRRR.

COTYS I.

Fratris Mithridatis primum proditorem, deinde pro eo Bospori regem mox vidimus. Ejus reliqua ignorantur.

Numi.

ΒΑ. Κ. *Caput regis, in area* ΒΝΤ. ✠ *Caput Agrippinae jun.* AV. (Baldin. ad Vaill. T. II).

ΒΑ. ΚΟ. *(in monogrammate) Caput laur. infra* ϛΝΤ. ✠ *Caput Neronis laur* AV. (Muſ. Caeſ.)

ΝΕΡΚ. *(in monogrammate) Caput laur. infra* ΘΝΤ. ✠ *Caput laureatum,* AV (Cary.)

Numus prior ſignatus eſt ab autumno

b) Dio. L. LX. §. 8. c) l. c. d) Tacit. Ann. L. XII. c. 18. e) Ann. XII. 15. ſeq f) Reg. Bosp. p. 153. g) L. XII. p. m. 833. h) Num. ſel. p. 69. i) Pag. 53.

V. C. 808 ſub initia imperantis Neronis, quo adhuc tempore praepotens fuit Agrippina. Ejus Auguſtae etiam numum, ſed Ponticum, vidimus in Polemone II. Numus alter, quem edidi, pictumque ſiſti in mea Sylloge I. [k]) cuſus eſt ab autumno V. C. 812. Dixi ibidem, caput laureatum anticae eſſe ipſius regis Cotyos. At cum veriſimile jam non videatur, voluiſſe regem pro diademate uſurpare geſtamen imperatorum lauream, malim in una numi parte expreſſam dicere effigiem Neronis tum imperantis, in alia Claudii jam tum quidem mortui, ſed cujus beneficio regnum debuit. Motum a Cl. Seſtino dubium me impulit, ut in veritatem adcuratius inquirerem. In numo tertio το NEPK. Caryus legit NEPΩN. KOTTΣ, quod non improbabile.

BA. KO. (*in monogr.) Caput regis nudum*, *infra* ΕΞΤ. ✠ *Caput laureatum*. AV. III. (Seſtini Lettere p. 37.)

Seſtinus caput averſae ſtatuit eſſe Veſpaſiani, quod repugnat hiſtoriae chronologicae. Additis enim ad annum V. C. 457. annis Boſporanis 365, emergit annus V. C. 822, in cujus autumno exivit dictus Boſporanorum annus 365. At Veſpaſianus nonniſi Kalendis Julii ejus anni, et quidem in remotiſſima adhuc tantum Aegypto agnoſci imperator coepit, Roma usque ad exitum Decembris Vitellio adhaerente. Ergo caput laureatum praecedentis eſt imperatoris, et quantum ex dubiis lineamentis conjicere licet, vel Galbae, vel Vitellii.

AV. RRR.

RHESCVPORIS II.

Hujus regis memoriam cetera deperditam conſervavit monumentum artis noſtrae.

Numus:

ΒΑCΙΛΕωC. ΡΗCΚΟΥΠΟΡΙΔΟC. *Caput diadematum.* ✠ *Caput Domitiani laur.*, *infra* ΠΤ. AV. (Baldinus l. c.)

Annus ΠΤ. incipit ab autumno V. C. 836., qui fuit tertius Domitiani imperantis.

AV. RRRR.

SAVROMATES II.

Aetate Trajani fuiſſe in Boſporo regem Sauromatem, ſequentes numi docebunt, ac praeterea Plinius junior, qui meminit legati a rege Boſpori Sauromata miſſi [l]).

Numi.

ΒΑCΙΛΕωC. CΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput regis diad.* ✠ *Caput Trajani laur.*, *infra* ЄЧΤ. AV. (Pellerin Rois. p. 37.)

Eadem adverſa. ✠ *Caput Trajani laur.* *infra* ΔΤ. AV. (Baldin. l. c.)

ΒΑCΙΛΕωC. CΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput diad.*, *juxta ſceptrum.* ✠ *Caput Trajani laur.*, *infra* ΗΤ. AV. (Cary.)

ΒΑCΙΛΕωC. CΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput diad.* ✠ *Caput Trajani laur.*, *infra* ΓΙΤ. AV. (Pellerin Suppl. III. p. 1.)

Eadem adverſa. ✠ *Caput Hadriani laur.*, *infra* ΓΙΤ. AV. (Haym. T. II. p. m. 68.)

Alius cum anno ϛΙΤ. AV. (Seſtini Lettere.)

k) Pag. 86. l) L. X. epiſt. 13. ſeq.

Alius cum anno HIT. AV. (Cary.)

Alius cum anno KT. AV. (Seſtini l. c.)

Eadem adverſa. ☧ BKT. *Aquila coronam roſtro ſtringens.* AE. II. (Cary.)

Eadem adverſa. ☧ MH. *intra quernam.* AE. II. (Cary.)

Numi hi partem imperii Trajani, partem Hadriani occupant. Horum primus per annum ЄϘT. 395. ſignatus eſt ab autumno V. C. 851., quo eodem anno, exeunte Januario, Trajanus mortuo Nervae ſucceſſit. Eximius prae omnibus annus ΓIT. 413. poſtremus Trajani, et primus Hadriani, qui in utriusque imperatoris numis comparet, et plurimum valet ad ſtabiliendum aerae Boſporanae initium, ut dicetur.

Numum poſtremum Caryus propter vultus lineamenta Sauromatae II. pro I. tribuendum putat, ſi modo haec ſatis tutum criterium ſuppeditant.

AV. et AE. RR.

COTYS II.

Imperante Hadriano fuiſſe in Boſporo regem nomine Cotyos, docet Arrianus in periplo. Ejus teſtimonium numis rite ſtabilitur.

Numi:

BACIΛЄωC. KOTYOC. *Caput diadematum, prae quo ſceptrum.* ☧ *Caput Hadriani laur., infra* ϚKT. *et* HKT. AV. (Cary, Muſ. Caeſ.)

BACIΛЄωC. KOTYOC. *Caput diadematum, prae quo tridens.* ☧ MH. intra quernam. AE. II. (Cary.)

BAK. (*in monogrammate*) *infra* KΔ. *omnia intra lauream.* ☧ KAΠЄ. *Frons templi.* AE. II. (Cary.)

Anni ϚKT. 426. et HKT. 428. reſpondent annis V. C. 882. et 884. Vterque imperio Hadriani illigatur. Annus HKT. reperitur etiam in numo ſucceſſoris Rhoemetalcis, quo docemur, eundem annum fuiſſe Cotyos II. poſtremum, et Rhoemetalcis primum.

In numo poſtremo *το* KAΠЄ. cum typo templi haud dubie indicat templum Jovis Capitolini honori in Boſporo fuiſſe erectum, ut recte conjicit Caryus. Sed conferendus hic numus cum numo regis Eupatoris.

AV. et AE. RRR.

RHOEMETALCES.

Numi:

BACIΛЄωC. POIMHTAΛKOY. *Caput diadematum, ante quod in nonnullis ſceptrum.* ☧ *Caput Hadriani laur., infra:* HKT. ΘKT. AΛT. ΓΛT. AV. (Cary, Muſ. Caeſ. Seſtini.)

Eadem adverſa. ☧ Caput Antonini laur., infra MT. BMT. ΔMT. ЄMT. ZMT. NT. AV. (Cary, Seſtini.)

BACIΛЄωC. POIMHTAΛ - - *Caput diadematum, prae quo tridens.* ☧ MH. Victoria gradiens. AE. II. (Cary.)

Diximus in numis Cotyos II., ex anno HKT. certo conſtare, hoc aerae Boſporanae anno Rhoemetalcen regnare coepiſſe. Opportune Caryus Capitolinum citat, quo teſtante aetate Antonini revera Rhoemetalces in Boſporo regnavit, de quo teſtimonio agemus etiam in ſequente Eupatore.

AV. RR. AE. RRR.

EVPATOR.

Hujus Eupatoris meminit Lucianus,

cum narrat, (in Pſeudomantie) veniſſe in Bithyniam legatos Eupatoris regis Bosporani, qui annuum tributum repraeſentarent; quod factum imperante M. Aurelio, quae aetas numis quoque confirmatur. Eum etiam Caryus ex Capitolino felici conjectura eruit, cujus verba ſunt [m]): *Rimetalcem in regnum Boſporanum audito inter ipſum et* curatorem *negotio remiſit.* Quo loco pro *curatorem* legendum *Eupatorem* recte exiſtimat. Patet inde, Rhoemetalcem, qui praeceſſit, ab Eupatore regno pulſum, reſtitutum ab Antonino, eique forte mortuo ſucceſſiſſe Eupatorem.

Numi:

ΒΑCΙΛΕѠC. ΕΥΠΑΤΟΡΟC. *Caput diadematum, juxta ſceptrum.* ✠ *Caput Antonini laur., infra:* ΒΝΤ. ΓΝΤ. ΕΝΤ. ϛΝΤ. In aliis: *Capita adverſa M. Aurelii, et L. Veri, infra:* ΘΝΤ. ΞΤ. ΓΞΤ. ϛΞΤ. ΖΞΣ. AV. (Seſtini, Cary, Muſ. Caeſ.)

ΒΑCΙΛΕѠC. ΕΥΠΑΤΟΡΟC. *Capita duo adverſa, alterum nudum, velatum tutulatum alterum.* ΒΝΤ. *Mulier ſedens d. globum.* AE. II. (Pellerin Rois. p. 37.)

Perperam hunc numum Caryus Sauromatae III. tribuit.

ΒΑ. ΕΥ. *ſupra* ΝΟ. *infra* ΚΔ. *omnia intra lauream.* ✠ ΚΑΠΕ. *Frons templi.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΒΑ. Ε. *Caput equi.* ✠ *Protome barbata et galeata cum clypeo.* AE. III. (Seſtini Lettere p. 40.)

Priorem Frölichius olim Eumeni regi Pergameno tribuit, ſed notavit errorem Caryus collato altero ſimili, quem ſupra in Cotye II. recitavimus. Idem de literis ΝΟ. dubitavit, utrum revera in numo exiſtant. Sed teſtari poſſum, Frölichium recte vidiſſe, numumque eſſe integerrimum, etſi de harum ſenſu literarum nihil aeque certi poſſit adfirmari.

AV. RR. AE. RRR.

SAVROMATES III.

Ex ſolis numis cognitus.

Numi:

Pellerinius hujus regis numum ex muſeo ſuo citat cum anno 472. Reliqua diſſimulat [n]). Signatus adeo eſt inde ab autumno V. C. 928. et cadit in tempora M. Aurelii.

ΒΑCΙΛΕѠC. CΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput diadematum.* ✠ *Caput Commodi laur. infra* ΖΟΥ. ΕΠΥ. ϛΠΥ. ΖΠΥ. ΘΠΥ. AV. (Pellerin Addit. p. 1. Muſ. Caeſ. Cary.)

Eadem adverſa. ✠ *Caput Severi laur. ante quod aſtrum, vel globulus, vel lunula, infra* ϘΥ. ΒϘΥ. (poſterior hic eſt etiam aeneus III. in muſeo Caeſareo, et Pellerinii.) ΔϘΥ. AV. (Cary. Muſ. Caeſ.)

Eadem adverſa. ✠ *Capita adverſa laur. Severi et Caracallae, infra* ΕϘΥ. ϛϘΥ. ΗϘΥ. Φ. ΑΦ. ΕΦ. AV. (Pellerin Rois. p. 37. 38. Seſtini Tom. III. p. 169. Cary.)

Eadem adverſa. ✠ *Caput Severi laur., in area aquila, infra* ϛΦ. AR. III. (Seſtini)

m) In Antonino. n) Rois p. 38.

Eadem adverſa. ✠ *Eques pacificatoris habitu, in area aſtrum, et* B. AE. II. (Cary.)

Eadem adverſa. ✠ *Mulier ſedens d. globum, ſ. haſtam, in area caput Severi laureatum, et* BM. AE. II. (Cary.) Vide plures aeneos alios apud Seſtinum.

Numum aeneum cum binis in antica capitibus adverſis, quem Caryus tabula III. n. 8. ſiſtit, et huic Sauromatae tribuit, eſſe Eupatoris, ex verbis Pellerinii colligitur o)

AV. R. AR. RRRR. AE. RR.

RHESCVPORIS III.

Regnaſſe ſub Caracalla, duraſſe in ipſum Alexandri imperium, ex ſolis numis conſtat.

N u m i :

ΒΑCΙΛЄωC ΡΗCΚΟΥΠΟΡΙΔΟC. *Caput diadematum.* ✠ *Caput Caracallae laur., infra* ΗΦ. ΑΙΦ. ΒΙΦ. AV (Cary. Seſtini.)

Eadem adverſa. ✠ *Caput Elagabali laur., infra* ЄΙΦ. EL. (Seſtini.)

Eadem adverſa. ✠ *Caput Alexandri Sev. laur., infra* ΑΚΦ. AR. (Cary ex Spanhemio.) *Alius cum anno* ЄΚΦ. AR. (Seſtini.)

AV. et AR. RRR.

C O T Y S III.

Regem hunc numi in Alexandri Sev. tempora vocant.

N u m i :

ΒΑCΙΛЄωC. ΚΟΤΥΟC. *Caput diadematum.* ✠ *Caput Alexandri laur., infra :* ЄΚΦ. ΖΚΦ. ΗΚΦ. ΘΚΦ. ΛΦ. AR. AE. III. (Muſ. Caeſ. Cary. Seſtini.)

Poſtremum numum edidit Patinus, ſed in eo legit ΑΦ. Verum recte obſervat Caryus, annum Boſporanum 501. cadere in ea tempora, quibus regnavit Sauromates III., cujus habemus numos cum annis ϛϙΤ. ΑΦ. ЄΦ. Verius igitur legendum ΛΦ., praecipue cum ejusdem Cotyos habeamus numum cum anno proxime praecedente ΘΚΦ., et cum proxime ſequente ΑΛΦ. in ſucceſſore Ininthimevo. Addo, in numis circa annum ΑΦ. ſignatis comparere duorum imperatorum capita, Severi et Caracallae.

AR. et AE. RRR.

ININTHIMEVVS.

ΒΑCΙΛЄωC. ΙΝΙΝΘΙΜΗΤΟΥ. *Caput diadematum, juxta ſceptrum.* ✠ *Caput Alexandri laur., infra* ΑΛΦ. AR. (Cary ex Seguino.)

AR. forte unicus.

RHESCVPORIS IV.

N u m i :

ΒΑCΙΛЄωC. ΡΗCΚΟΥΠΟΡΙΔΟC. *Caput diadematum.* ✠ *Capita Maximini, Gordiani III. Philippi, Decii, Valeriani, Gallieni, infra :* ΑΛΦ. ϛΛΦ. ΘΛΦ. ΑΜΦ. ΒΜΦ. ΓΜΦ. ЄΜΦ. ϛΜΦ. ΖΜΦ. ΗΜΦ. ΘΜΦ. ΞΦ. ΓΞΦ. AR. mixti. AE.

Horum ſimilem edidit Khellius cum

o) Rois. p. 37.

anno nondum cognito ΛΗΦ. p) verum in hoc legendum haud dubie ΑΜΦ., nam obſervo, in numis Boſporanis conſtante lege praecedere monades, ſequi decades, denique centenarios. Non raro in literarum lectione perperam captum Λ pro Α, et Η pro Μ, et viciſſim, ſatis conſtat.

Inde a Caracalla numorum Boſporanorum fabrica in pejus ſemper ruere coepit, ſic ut deinceps ab his vera imperatorum effigies diſcerni non poſſit. Deinceps ergo nequaquam, quod antehac factum, ex vultu imperantis annos epochae, ſed ex annis epochae vultum imperantis definimus.

AR. AE. RR.

TEIRANES.

ΒΑСΙΛΕωС. ΤΕΙΡΑΝΟΥ. *Caput diadematum,* ☧ *Caput Probi laur.*, *infra* ΓΟΦ. AE. (Cary.)

AE. forte unicus.

THOTHORSES.

ΒΑСΙΛΕωС. ΘΟΘΟΡСΟΥ. *Caput diadematum.* ☧ *Caput Diocletiani*, *vel Maximiani laur.*, *infra:* ΗΠΦ. ΒϘΦ. ΓϘΦ. ΔϘΦ. ϛϘΦ. ΗϘΦ. ΘϘΦ. AE. III. (Cary, Frölich, Pellerin.)

AE. RR.

SAVROMATES IV et V.

Caryus ex Conſtantini Porphyrogeniti libro de adminiſtrando imperio tres ſub Diocletiano Boſporanos principes eruit, Rheſcuporidem, ejusque filium Sauromatem, et nepotem Sauromatem. Sed hactenus eorum numos nacti non ſumus.

RHESCVPORIS V.

ΒΑСΙΛΕωС. ΡΗ - - - *Caput diadematum*, *juxta tridens.* ☧ *Caput Conſtantini M. laureatum infra* ΓΙΧ. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ΒΑСΙΛΕΥС. ΡΗСΚΟΥΠΟΡΙС. *Caput diadematum*, *juxta tridens.* ☧ *Caput Conſtantini M.*, *infra* ϛΙΧ. ΗΙΧ. ΚΧ. ΑΚΧ. ΒΚΧ. ΓΚΧ. ΔΚΧ. AE III. (Cary, Pellerin Rois. p. 38.)

SAVROMATES VI.

Hunc quoque ex Conſtantino Porphyrogenito eruit Caryus, ſed et hunc certis ſuis numis deſtitutum,

* * *

De aerae Boſporanae et Ponticae exordio.

Verum aerae Boſporanae et Ponticae exordium diu eruditos varias in ſententias diſtraxit, quas, ne vetera, et jam inutilia recoquam, videre potes in commentariis Frölichii, et Caryi. Eruditi hi IIviri exordium iſtud explicare aggreſſi editis anno 1752. ſuis lucubrationibus, quin alteri de alterius propoſito conſtaret, in eo ambo conſenſere, epocham Boſporanam ducendam ab autumno V. C. 457 Sententiam ſuam ſtabilivere conſenſu numorum plurium, qui Vaillantio aliisque ignoti fuere, et quorum deni-

p) Subplem. ad Vaill. p. 160.

que judicio exordium iſtud revocari amplius in dubium non poteſt. Numi poſt horum conatus detecti tantum abeſt, ut oraculi veritatem elevent, ut eam etiam praeclare confirment.

Exordium iſtud ab anno V. C. 457. invicte ſtabilit annus ΓΙΥ. 413., qui idem eſt in numo pridem cognito Sauromatae II. cum capite Hadriani, et idem in numo ejusdem Sauromatae II. cum capite Trajani recens reperto a Pellerinio q). Ex utriusque hujus numi teſtimonio liquet, annum Boſporanum 413. fuiſſe eum ipſum, quo mortuus eſt Trajanus, et ſucceſſit Hadrianus. Factum iſtud circa medium Auguſtum V. C. 870. P. X. 117. Ab hoc ſi auferamus annos 413., remanebit pro aerae exordio annus V. C. 457. Finge, epocham incipere ab anno 456. Additus huic annus Boſporanus 413. effluxiſſet in autumno V. C. 869. At Hadrianus nonniſi anno ſequente inde ab Auguſto imperare coepit. Finge iterum initium epochae ab anno 458. Additus annus numi 413. coepiſſet in autumno 870. Verum Trajanus jam praecedente Auguſto diem obivit. Eodem modo ex anno ΘΠΤ., qui eſt in numo Commodi, et Sauromatae III., probatur, aeram incipere non potuiſſe V. C. 458.; nam tum annus ΘΠΤ. coepiſſet in autumno V. C. 946., at Commodus die ultimo Decembris V. C. 945. caeſus jam eſt.

Iidem viri praeſtantes Caryus et Frölichius in eo etiam conſpiravere, quod veriſimile iis viſum, eandem eſſe aeram Boſporanam cum Pontica, ſeu ea, quam reges Ponti Mithridates V. et VI. numis ſuis inſcripſere. Vaillantius initium aerae Ponticae deduxit ab anno V. C. 448., quam ſententiam praeclare refutatam vide apud Caryum r). Iſtud certum, easdem difficultates non occurrere in ea ſententia, quae utrique aerae idem exordium, nempe ab anno V. C. 457, conſtituit. Horum virorum judicio ſi ſtare lubet, quaeri rurſum poteſt, utrum Boſporani a Ponto, an Pontici a Boſporo aeram ſint mutuati? Verſimilius cenſet Caryus s), a Mithridate VI. Ponti rege in Boſporum recens acquiſitum aeram Ponticam illatam, et a magno hoc rege ibi ſtabilitam a ſucceſſoribus retentam fuiſſe. Quae fuerit cauſa conſtitutae in Ponto V. C. 457. epochae, deficientibus ejus aetatis monumentis non conſtat. Varia conjecerunt Frölichius et Caryus, quin tamen ipſi ſuis ſibi conjecturis ſatisfacerent.

Praeter communem hanc utrique regno epocham alia comparet in numis Pythodoridos ducta veriſimiliter ab V. C. 707., ut in ejus reginae moneta diximus. Aſander et Polemo II. regni annos in numis ſuis ſignavere.

q) Suppl. III. p. 1. r) Pag. 18. s) Pag. 16.

PAPHLAGONIA.

Quae de Paphlagoniae numis in genere dici poſſunt; jam praecepta ſunt ſupra in prolegomenis ad numos Ponti.

ABONI TICHOS, quod et IONOPOLIS.

Maritima, *σμικρα πολις* Arriano t), et Stephano, et Straboni *πολιχνιον*, celebris tamen evaſit aetate Antonini, et M. Aurelii fraude Alexandri impoſtoris, quem Lucianus opere ſingulari, cui titulus. *Pſeudomantis*, perſtringit, qui ope ſerpentis cicuris, quem impune manibus tractavit, cuique *Glyconis* nomen indidit, novum ſeſe Aeſculapium ferebat, conſtituto etiam hac in urbe oraculo, ad quod Paphlagones, gentesque finitimae ingente numero confluxere, ipſis etiam Romanis fraudi involutis.

Autonomus.

Caput Jovis. ✕ ΑΒΩΝΟΥ. ΤΕΙΧΟΥ. *Aquila expanſis alis, in area monogramma.* AE. III. (Wiſe muſ. Bodl. p. 257. num. 1.)

Non ſatis haec rariſſimi numi epigraphe conſpirat cum teſtimonio ſcriptorum, qui oppidum hoc conſtanter dixere *Αβωνε τειχος*, *Aboni moenia*, unde gignendi caſus eſſe non poteſt ΤΕΙΧΟΥ, ſed ΤΕΙΧΕΟΣ, vel contracte ΤΕΙΧΟΥΣ, quem poſteriorem modum revera forte habuerit numus, ſed litera poſtrema aevo extrita. Apparet ex forma literarum, aliisque cauſis, cimelium iſtud antiquitate multum anteire imperatorios, de quibus continuo.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Hujus oppidi exſtant nomine *Abonoticheos* et *Ionopoleos*. Praecedant illi vetuſtioris nominis.

Aboni ticheos nomine exſtant cum capite Antonini, et M. Aurelii.

Epigraphe ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΕΙΤΩΝ.

Typus: *Serpens in ſpiras erectus capite humano, infra quem in nonnullis ſcriptum*: ΓΛΥΚΩΝ.

Numos hos prolixe illuſtravit Spanhemius u). Goltzius, et Sponius x) in ſuis pro ΓΛΥΚΩΝ legerunt ΓΛΑΥΚΟΝ, quod eſt contra fidem numorum aliorum rite inſpectorum, contra fidem Luciani mox laudati, contra fidem metri, quod idem Lucianus conſervavit:

Ειμι ΓΛΥΚΩΝ, *τριτον αιμα Διος, φαος ἀνθρωποισι.*

Sum GLYCON, tertia ſoboles Jovis, lumen mortalibus. Compoſitum iſtud erat ab Alexandro in Glyconis ſerpentis ſui gratiam, ut attonito populo fidem faceret. Perſona capitis humani ſerpenti addita appoſite ad teſtimonium Luciani, qui illud e pictis linteis confectum fuiſſe ab impoſtore narrat. Quando coeperint hae praeſtigiae, et quamdiu duraverint, idem non edixit. Sed ſatis appa-

t) In periplo. u) Tom. I. p. 213. x) Recherch. p. 496.

ret ex his numis, eas jam coepiſſe ſub Antonino, et ſub ipſum L. Verum, cujus numum nomine *Ionopolis* mox producam, continuatas. Si fides Harduino adſerenti, in numo Antonini muſei Foucault legi

Epochae annum: ЄT. PA., et praeterea de hujus exordio certum quid definiri poſſet, tempus propius teneremus. At numus hic nemini alteri conſpectus fuit, atque ut exſtaret, annus numi PA. per omnes Antonini annos vagatur. Interea Harduini periculo figatur aera ad V. C. 803.

AE. RRR.

Ionopoleos nomine. Addit Lucianus in eodem opere [y]), auſum Alexandrum poſtulare ab Imperatore, ut Aboni tichos deinceps *Ionopolis* appellaretur. Et iſtud illum impetraſſe, docet numus muſei regii cum capite L. Veri:

ΙΩΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΓΛΥΚΩΝ. *Serpens cum capite humano inter ſpiras adſurgens.* (Patin, Vaillant.)

Et quod magis mirum, etiam comperta fraude manſit tamen deinceps Ionopolis nomen. Sic Marcianus Heracleota [z]) *ἐις πολιν Αβονȣ τειχος, την νυν Ιωνοπολιν λεγομενην, in urbem Aboni tichos, nunc dictam Ionopolin*, quod et teſtantur aevi poſterioris monumenta, ut in Novella. XXIX. tit. 8.

Subjicit continuo Lucianus: ejusdem Alexandri juſſu *νομισμα καινον ἐγκεχαραγμενον, τῃ μεν τȣ Γλυκωνος, κατα θατερα δε, Αλεξάνδρȣ, ϛεμματα δε τȣ παππȣ Ασκληπιȣ και την ἁρπην ἐκεινὴν τȣ πατρομητορος τȣ Περσεως ἐχοντος, numum novi generis ſignatum, hinc Glyconis imagine, inde vero Alexandri, coronam avi Aeſculapii, et harpen illam proavi materni Perſei geſtantis*, nimirum ut ſupra dixerat, proceſſit in publicum *ἁρπην ἐχων κατα τον Περσεα, αφ' ȣ ἑαυτον ἐγενεαλογει μητρόθεν, harpen praeferens inſtar Perſei, ad quem per matrem genus ſuum vocavit.* At hujus generis numus nondum viſus.

AE. RRR.

AMASTRIS.

Ab Amaſtrie, Oxyathrae fratris Darii filia, cujus numos poſt Heracleam Bithyniae recenſebimus, nomen traxit, cum antea teſte Plinio Seſamum vocaretur. Stephanus fuiſſe eandem cum vetere Cromna perperam adſeruit.

Autonomi.

Horum vetuſtiores Ponticos habent typos.

Caput Palladis ✠ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Perſeus ſtat Meduſae caede occupatus.* AE. I. (Pellerin.)

Caput juvenile galeatum. ✠ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Pharetra.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Jovis. ✠ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. (Pellerin.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ✠ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Victoria gradiens palmam ſuper humero effert.* AE. II. (Haym.)

De his typis vide, quae notavimus in prolegomenis ad numos Ponti.

y) Sub fin.   z) Sub fin. Peripli,

*

Caput muliebre turritum. ✱ ΑΜΑΣ-ΤΡΕΩΣ. ΓΜ. *Thyrſus, omnia intra coronam.* AE. III. (Haym. T. II. p. 172.)

Dubium non videtur, literas ΓΜ. indicare annum epochae. At quae iſta? Ejus principium Haymius nimium ſedulus conjectura ſane infirma ab anno V. C. 473. opinatur poſſe deduci. Verum ex numo unico, eoque autonomo fruſtra in ejus exordium inquirimus.

Caput muliebre galeatum laureatum et ſtella inſignitum. ✱ ΑΜΑCΤΡΙΕΩΝ. *Juppiter ſedens d. aquilam, ſ. haſtam.* AR. I.

Illuſtris cum volumine, tum metallo. Eum Cl. abbas Seſtinus vulgavit ex muſeo Ainslieano. (Lettere T. IV. p. 101.)

* * *

Autonomi recentiores, et ex Auguſtorum aevo.

ΑΜΑCΤΡΙC. *Caput muliebre velatum turritum.* ✱ CΕΒΑCΤΗ. *Victoria ſtans* AE. II. (Pellerin.)

En honorificum *Sebaſtes* titulum huic urbi datum. Paucae ſunt urbes, quae iſtud honoris nomen in moneta jactant, etſi fuerint non paucae, quae Sebaſtes nomen abolito vetere ſumpſerunt.

* * *

ΖΕΥC. CΤΡΑΤΗΓΟC. *Caput Jovis.* (Pellerin.)

In ſolis forte Amaſtrios numis Juppiter Στρατηγος, *imperatoris*, aut *exercitus ducis* nomine occurrit. Idem et in imperatoriis redit.

* * *

ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri diadematum.* ✱ ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. ΜΕΛΗC. *Fluvius Meles decumbens d. lyram.* AE. II. (Patin Num. Impp. p. 2.

Eadem adverſa. ✱ ΑΜΑCΤΡΙC. *Caput muliebre velatum turritum.* AE. III. (Hunter.)

Eadem adverſa. ✱ ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Vulgo notum, Homerum propter Meletem Smyrnae fluvium natum. Verum ardua quaeſtio, cur is in Amaſtrianorum monetam vocatus ſit. Patinus aenigma facile expedit adſerendo, certum eſſe, fuiſſe Amaſtrin Smyrnaeorum coloniam, ſed auctorem non citat, etſi veriſimile omnino ſit, vetus Seſamum, ut pleraſque Ponti urbes, colonis Ionibus conſtitiſſe. Cum vero hi Homerum apud ſe natum gloriarentur, horum etiam coloni Amaſtrie conſtituti domeſticum iſtud ſuum decus oſtentaverint in numis. Vide Homerum etiam in imperatoriis. *AE. RR.*

Imperatorii.

Exſtant copioſi a Domitia usque ad Gordianum.

Epigraphe: ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ.

Typi variorum deorum, heroumque effigies additis nominibus offerunt, ſic:

ΖΕΥC. CΤΡΑΤΗΓΟC. *Juppiter ſtans d. haſtam, pro pedibus aquila*, Antonini. (Muſ. Caeſ.) Vide autonomos.

ΗΡΑ. *Juno ſtans ſocio pavone*, Antonini, et Fauſtinae ſen. (Vaill.)

ΗΡΑ. ΖΕΥC. CΤΡΑΤΗΓΟC. *Juno et Juppiter Strategus haſtati ſtantes*, Antonini. (Muſ. Caeſ.)

ΑCΚΛΗΠΙΟC. vel ΥΓΕΙΑ. *Aeſcula-*

pius, vel *Hygia ſtantes*, Antonini, Fauſtinae jun. (Vaill.)

ΟΜΗΡΟϹ. *Caput Homeri*, M. Aurelii. (Vaill.) Vide autonomos.

Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΝ. ΚΑΙϹΑΡΑ. *M. Aurelius eques*, Antonini. (Vaill.)

ΙΟΥΛΙΑΝ. ΜΑΙϹΑΝ. ϹЄΒΑϹ. *Protome Maeſae ſub Cereris ſpecie d. ſpicas, ſ. papaver praetendentis.* Ӿ ΑΜΑϹΤΡΙΑΝΩΝ. *Juppiter et Juno haſtati ſtantes intra zodiacum.* AE. I. (Haym. T. II. p. 346).

* * *

Metropolis. ΑΜΑϹΤΡΙΑΝΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ, in numo Trajani, et Plotinae. (Muſ. Caeſ.) Plotinae numum cum hoc titulo jam vulgavit Patinus, ſed videtur ſuſpectus habitus Vaillantio et Pellerinio, nam neuter Amaſtrien inter urbes metropoles nominavit.

Concordia notatur in numo Antonini: ΑΜΙϹΟϹ. ΑΜΑϹΤΡΙϹ. *Duae Amazones turritae ſtantes jungunt dexteras media inter has ara.* (Vaill.) Videntur ergo Amaſtriani binas agnoviſſe urbis ſuae auctores, unam hiſtoricam, nempe Amaſtrien reginam, alteram mythologicam, nempe Amazonem exemplo multarum aliarum Aſiae minoris urbium. Refert Stephanus, Amaſtrien nomen abſtuliſſe ab Amazone cognomine, idque ex teſtimonio Demoſthenis. At hic intellexerit haud dubie, Seſamum, quod fuit vetus Amaſtrios nomen, ab Amazone fuiſſe conditam. Harduinus etiam ex inſcripto ΟΜΗΡΟϹ. et ΜЄΛΗϹ. concordiam cum Smyrnaeis capit, ſed utriusque nominis in Amaſtrianorum monetam vocati cauſam magis probabilem in autonomis dedi.

Magiſtratus in unico numo: ЄΠΙ. ΑϹΚΛΗΠΙΑΔΟΥ. (Vaill.)

Situs ad Parthenium fl. ΠΑΡΘЄΝΙΟϹ. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii. (Vaill.)

De *epocha* dubia, et nomine *Sebaſtes* egi in autonomis.

AE. C.

CROMNA.

Maritima prope Amaſtrien, cui et incolas ſuppeditavit, regina Amaſtrie ex vicinis oppidis colonos in novam ſuam urbem evocante.

Autonomi.

Caput Jovis. Ӿ ΚΡΩΜΝΑ. *Caput muliebre cinctum corona eminentiore.* AR. (Pembrok, Pellerin, Hunter.)

AE. RRR.

CYTORUS.

Autonomos aeneos maritimae hujus urbis unus prodidit Goltzius: ΚΥΤΩΡΙΩΝ. (in Inſul. tab. II.)

GERMANICOPOLIS.

Imperatorii cum urbis hujus nomine ſignati complures, ſed in familia Severi tantum. Cum plures fuerint per Aſiam minorem Germanicopoles, una haec noſtra, olim dicta *Gangra*, ſed quae in gratiam Claudii nomen mutaverit, ut conjectat Belleyus, altera in Bithynia, tertia in Iſauria, huic poſtremae Vaillantius numos hoc nomine inſcriptos eſt largitus. Sed Belleyus diſſertatione ſin-

gulari eos Paphlagoniae vindicavit [a]) his motus argumentis, I. quod in numo regio et Arigoniano ſcribatur: ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙϹ. ЄϹΤΙΑ. ΘЄΩΝ. ΠΑ. quas poſtremas literas legit ΠΑφλαγονιας. At in numo Arigonii cum capite Severi mira eſt haec epigraphe: ΑΡΧΠΑΦΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙϹЄϹΤΙΑΘЄΩΝ., in qua difficile ſane eſt decidere, an το ΑΡΧ. notet ΑΡΧοντα, an ΑΡΧιερεα, an ΠΑΦ. ſit hujus ipſius magiſtratus nomen, ut ordo poſtulat, an ΠΑΦλαγονιαν indicet. Sed neque lubet immorari, quia parum fideles novimus Arigonii iconismos. II. Argumentum capit ex annis epochae, de qua infra. Harduinus in numo muſei regii legit: ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙϹ. ЄΛΓ. Quare eum Germanicopoli Bithyniae vindicat, quae teſte Plinio antea *Helgas* dicta fuit. At ſingularem hunc numum alibi laudatum non video, et forte deceptus eſt legendo ЄΛΓ. pro anno epochae ϹΔΙ., qui revera in aliquibus hujus urbis numis exſtat.

Epigraphe: ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙϹ. vel ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛЄΩϹ., cui plerumque additur: ЄϹΤΙΑ. vel ЄϹΤΙΑϹ. Θ. vel plene ΘЄΩΝ. Cenſet Belleyus, eam ſic vocatam propter plura templa urbis moenibus incluſa. Atque hoc ſenſu video a Virgilio Trojam item vocari *deorum domum* [b]): *O patria! o divum domus Ilium!*

Typi varias offerunt deorum effigies. At ſingularem averſam habet numus Domnae, quem olim edidi ex muſeo Com. Feſtetics [c]).

ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛЄΩϹ. Є - - - ЄΤ. ϹΔΙ. *Figura fluvii barbata decumbens d. Palladium, ſ. arundinem, infra* ΞΑΝΘΟϹ. AE. I.

Xanthus ad Trojam fluxit, ergo hoc typo et hac epigraphe Germanicopolis noſtrae ſitus indicari non poteſt. Neque poteſt hoc Xantho intelligi fluvius Paphlagoniae fors neglectus a geographis ob ignobilitatem, nam quod Palladium d. tenet, iſtud Trojae Xanthum manifeſto arguit. Videntur ergo Germanicopolitae, ut pluribus ibi veriſimile dixi, Xanthum, qui a veteribus paſſim deus habitus eſt, ſuo quoque larario, tanquam ἑςιᾳ θεων intuliſſe, aut fuere coloni ex Troade profecti, et Xanthum eadem ratione ſignavere in moneta, qua Amaſtriani Meletem, ut in his diximus.

* * *

ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛЄΩϹ. *Taurus gradiens*, in numo Domnae muſei M. Ducis, quem ibidem edidi.

Forte unicus hic numus eſt, qui quadam veri ſpecie Germanicopoli Bithyniae tribui poſſit; nam abeſt epochae annus et Εςια θεων, et ſecundum Plinium haec urbs dicebatur *Boos coete*, id eſt: *bovis ſtabulum*.

* * *

Epocham nonnulli inſcripſere praefixo

a) B. L. T. XXX. p. 324. b) Aen. II. 241. c) Num. vet. p. 170.

ЄT. Annos varios quatuor reperit Belleyus: C. CIA. CIΔ. CIЄ. At in binis, quos edidi, annus ſcribitur hac lege: ЄT. CΔI. Belleyus ducendam aeram putat ab anno V. C. 747. exemplo Amaſiae Ponti, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae, cujus cauſam ſupra in Amaſia expoſui.

AE. RR.

IONOPOLIS.

Vide ſupra in *Aboni tichos.*

MASTIA.

In Paphlagoniae urbibus memoratur Plinio *Maſtya Mileſiorum*, qui locus in mendo cubare viſus eſt Harduino, aliisque, quod ejus urbis aliorum nemo meminit. At Pellerinius *autonomum* citat [d]), qui exſtat in cimeliis curiae Lugdunenſis Galliae, in cujus averſa: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. ΡΩΜΗ. *Roma ſedens*, qui typus eſt etiam in numo Amiſi, obvius autem in moneta urbium Bithyniae. Conſtat vero, Bithyniam, tum Ponti et Paphlagoniae partem exeunte rei Romanae ſaeculo VII. unam provinciam effeciſſe, ut late diſputabitur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Vrbis epigraphen Pellerinius ait eſſe *Maſtia*, ſed qualis reipſa in numo ſit, non prodit. Vindicatur igitur Paphlagoniae ſua Maſtia, corrigendumque Plinii *Maſtya*. Tabulae *Maſtrum* videtur idem eſſe cum Maſtia.

AE. RRR.

NEOCLAVDIOPOLIS.

Ptolemaeus vetus et novum urbis nomen conjungit: Ανδϱαπα, ἡ και Νεοκλαυδιοπολις.

Imperatorium M. Aurelii nuper vulgavit Seſtinus: (Lettere T. IV. p. 101.) ΝΕΟΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Ara cum ſerpente adſurgente.* Sed jam olim numum Severi edidit Belleyus ex muſeo de Cotte [e]), in cujus averſa (urbis epigraphen diſſimulat) *aquila coronam roſtro ſtringens, ſuper ara inter duo ſigna militaria addito epochae anno* CΘ. Numum hunc eſſe unicum hactenus cognitum cenſet Belleyus. At Triſtanus numum Caracallae edidit typo *ſerpentis arae inſidentis.* Epigraphe in numi ambitu exteriore: ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛЄΙΤΩΝ, in interiore: ΝЄΟ [f]). Dubium hic eſt, an το ΝЄΟ. praecedere debeat urbis nomen, an ſequi. In priore ſententia fuit Triſtanus, numumque propterea Neoclaudiopoli tribuit. In altera Harduinus, et cum το ΝЄΟ. legeret ΝЄΟκοϱων, numum Claudiopolin Bithyniae transtulit [g]). Quod Harduini opinionem videtur refellere, eſt, non tam, quod ſcribendum fuerat ΝΕΩ. ad indicandum ΝЄωκοϱων, (nam paſſim in numis Cyzicenis et Pergamenis legas ΝЄΟΚΟΡΩΝ pro ΝЄΩΚΟΡΩΝ.) quam quod Caracallae aetate, cujus caput offert numus, ac jam multo ante haec Bithyniae urbs non amplius Claudiopolis, ſed vetere Bithynii nomine monetam ſuam inſcripſit, ut infra videbimus, neque ex numis, ſaltem certis, conſtet, hanc urbem,

d) Suppl. II. p. 24. e) B. L. T. XXX. p. 334. f) Comment. hiſt. T. II. p. 214. g) Num. ill. p. 83.

utrovis nomine numos ſuos inſcripſerit, neocoratus honore gaviſam. Claudiopolis Iſauriae, et alterius praetenſae in Lycaonia nullos eſſe numos, probabimus in numis Claudiopolis Bithyniae. Ex quo ſequitur, numum hunc potius eſſe Neoclaudiopolis; ſi modo rite eſt lecta epigraphe; nam in hac rei numismaticae luce diffidere Triſtano licet inſigniter quidem erudito, ſed nondum his ſubſidiis inſtructo. Eodem loco alium Severi citat Harduinus ſimilem Triſtani numo, addito ЄT. Cς. Hic ſi unquam exſtitit, haud dubie eſt Neoclaudiopoleos; nam exactus hic annus ad epocham hujus urbis, quam mox ſtatuemus, incidit in ipſum Severi imperium. Claudiopolis Bithyniae aliud ſecuta eſt aerae exordium.

Epocha, quantum ex unico certo hujus urbis numo, et unico anno CΘ. colligere licet, coepit ſub autumnum V. C. 747. exemplo Amaſiae et Germanicopolis, ut definivit Belleyus, et expoſui ſupra in Amaſia Ponti.

AE. RRRR.

POMPEIOPOLIS.

Mediterranea Gangram inter et Sinopen ſecundum tabulam Peutingeri. Harduinus hoc nomine latere veterem Amiſum putat, quae teſtante Plinio dicta fuit Pompejopolis una cum adjuncta Eupatoria a Mithridate condita [h]). At Amiſus, cujus copioſos habemus imperatorios, nunquam vetus ſuum nomen obliteravit, et haud ſcio, an unquam Paphlagoniae contributa fuerit, in qua noſtram Pompejopolin ſitam ipſi numi eloquuntur.

Imperatorii.

M. Aurelii et uxoris apud unum hactenus Vaillantium.

Epigraphe ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙϹ. addito ΜΗΤΡ. vel ΜΗΤΡΟ. ΠΑΦΛ*αγονιας*, atque his titulis hujus ſeſe urbis numi ſatis a numis Pompejopolis Ciliciae diſcernunt, quae inſuper epocham inſcripſit, qua caret noſtra. A quo tempore metropolis dici coeperit, tuto adfirmari nequit.

Typi ſunt obvii.

AE. RRR.

SESAMVS.

Vrbs Paphlagoniae jam memorata Homero [i]). Fuit vicina Amaſtrii, aut ipſa Amaſtris mutato nomine. Vide Cellarium.

Caput barbatum laur. ☧ ΣΗΣΑ. *Caput muliebre.* AE. III.

Praeter hunc nullus alius urbis hujus numus cognitus, quem nuper Seſtinus ex inſigni muſeo Ainslieano vulgavit.

AE. RRRR.

SINOPE.

Hujus tractus urbium clariſſima, Mileſiorum colonia, ſed V. C. 572. a Pharnace I. capta Ponti regum ſedes fuit. Expugnata a Lucullo coloniam Romanam recepit ſerius, ut dicetur.

h) L. VI. §. 2. i) In Catal. v. 360.

Autonomi:

ΦΛΕΙΑ. (*retrograde*) *Bos cornupeta.* ✠ ΣΙΝΩ. *Rota intra quadratum incuſum* AR. II. (Seſtini Lettere tab. IV. n. 23.)

Caput muliebre. ✠ ΣΙΝΩ. Aquila piſcem depaſcens, in area: ΚΡΗ. — ΔΙΟΝΥΣ. — ΕΚ. etc. AR. II. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

* * *

Caput muliebre cinctum corona eminentiore. ✠ ΣΙΝΩ. *Aquila adverſa explicatis alis.* AR. III. (Pembrock. Pellerin.)

Exſtant argentei non pauci huic non multum abſimiles, niſi quod in averſa parte pro aquila eſt noctua ſimili cultu, nimirum adverſa explicatis alis, et juxta pro ΣΙΝΩ. legitur ΗΕ. infra ΠΕΙΡΑ. (Pembrock P. II. tab. 11.) vel. ΑΙΠΤ. infra ΠΕΙΡΑ. vel: ΣΙΙΛ (retrograde) infra ΠΕΙ - - (Hunter tab. 41. n. 22. 23.) In aliis averſae epigraphen facit ΜΝΑΣ. (Muſ. Caeſ.) vel. ΚΤΗ. (Pellerin.) ΣΩΧΑ. (Dutens Explic. de quelq. méd. p. 51.) ΔΙΑΝ. vel ΟΝΖΙΚΟΥ. (Seſtini Lettere p. 91.) Habent hi numi remotae vetuſtatis indicia omnia. Pellerinius ſuum cum ΚΤΗ. tribuit *Ctemenis* Theſſaliae, quod vix cuipiam probabitur. Cl. Dutens ſuum cum ΣΩΧΑ. ad hanc Sinopen vocat, quia, ut dixi, cum praeſente certo Sinopenſi ſimilis fere eſt naturae. (l. c.) In ſimili muſei Caeſarei, et apud Pellerinium legitur ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Eum Pellerinius Athenis in honorem Demetrii Poliorcetae cuſum eſt ſuſpicatus, (l. c.) quod quidem aegre perſuaſerit. Cl. Combius eos, quos ſupra ex Hunteriano citavi, propter adſcriptum ΠΕΙΡΑ. Petrae Achaiae tribuit, hoc quoque judicio fallace, nam ſatis conſtat, id genus numos in ora Ponti Euxini reperiri. Denique Abbas Seſtinus, cum in ΠΕΙΡΑ quoque urbis nomen videret, eos Amiſo Ponti tribuendos cenſet, de qua Strabo [k]): eam a Mileſiis fuiſſe aedificatam, ab Athenienſibus ſubinde colonis frequentatam, vocatamque ab his Piraeeum. Fuerit cauſa appellationis portus patrius Piraeeus. Judicium iſtud ſatis videtur probabile, ſuffragante etiam typo noctuae, ac tum certum etiam, oppidanos abjecto Piraeei nomine ſubinde vetus Amiſi revocaſſe. At vero ſi ob dictam cauſam numi ΠΕΙΡΑ Amiſum pertinebunt, quorſum ablegabimus eos, qui pro ΠΕΙΡΑ habent ΜΝΑΣ. vel ΣΩΧΑ vel aliud? An et hos dabimus Amiſo? ſed cur? Res valde incerta.

* * *

Caput Perſei herois tectum galea alata et incurva. ✠ ΣΙΝΩΠ - *Harpa ſuper cippo.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Illuſtris hic numus, etſi mole, fabrica, metallo ignobilis liberalem mihi olim materiem ad ſtabiliendum in Ponto Perſei cultum obtulit [l]), de quo argumento vide etiam prolegomena ad numos Ponticos.

---

k) L. XII. p. m. 823. l) Num. vet. p. 172.

*

Caput Palladis. ✠ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Perſeus ſtans Meduſae caede occupatus.* AE. I. (Hunter.)

Caput Jovis. ✠ ΣΙΝΩΠΗ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. III. (Hunter, Muſ. Caeſ.)

Aegis Palladis inſerto Meduſae capite. ✠ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Victoria gradiens palma ſuper humerum elata.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile galeatum. ✠ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra.* AE. II. (Theupoli. Hunter.)

Caput juvenile nudum. ✠ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Cornucopiae inter duos pileos Dioſcurorum.* AE. III. (Pellerin.)

Protome Cupidinis alata. ✠ ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

De typis his Ponticis vide, quae praecepimus in prolegomenis ad numos Ponti. *AR. RR. AE. R.*

* * *

Colonia a I. Caeſare deducta non infrequentes ſignavit numos etiam cum capite conditoris, ſed eo jam vita functo, cauſa nimirum benevolentiae, porriguntur que numi cum imperantium capite usque in Gallieni tempora. Cl. Belleyus Sinopes coloniae numos omnes collegit, et eruditis praeceptis illuſtravit [m]), cujus laboris partem jam occupavit Frölichius in *Appendiculis II. novis* anno 1744. in 8vo editis, ſubinde anno 1762. a Khellio in 4to recuſis. Multa etiam de Sinopes numis praeclare diſſeruit Abbas Fontenu [n]). Ex his, quae cum primis ad plenam numorum coloniae Sinopes intelligentiam pertinent, excerpam, correctis, quae ab his peccata videbantur.

Epigraphe: Colonia Iulia Caeſarea Felix Sinope, vel plenius SIN. SINOPE. SINOPES. mixtis nonnunquam barbare literis Graecis CINO. CINOPE., ipſo etiam in multis opere perquam barbaro. Dicitur *Iulia* et *Caeſarea*, quod poſterius rarius occurrit, a I. Caeſare coloniae auctore. In nonnullis additur A. vel AV., quod AV*reliam* aliqui interpretati ſunt, cum AV*guſtam* notet; nam dictum AV. jam occurrit ante Aurelios in numo Aelii. Inde a Maximino plerumque ſcribitur: C. R. I. F. S., ubi τὸ R. notat *Romana*.

Magiſtratus IIVir, ſed cujus nomen exeſum, notatur in unico numo Auguſti, (Belley.) ut etiam EX. D. D. in ſolis numis Auguſti et Caligulae.

Typi illuſtriores:

Caput Serapidis, aut is ſtans, adſidente nonnunquam animali tricipite; non raro in lectiſternio decumbit.

Serapidis cultus hic domeſticus; nam hinc ejus ſignum a Ptolemaeo Alexandriam importatum, ut dicetur in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

Dioſcuri ſtantes cum equis ſuis. Typus Ponticus. (Seſtini Lett. T. IV. p. 101.)

Nemeſis typus non infrequens. Reliqui obvii.

* * *

Epochae Sinopenſes, quoniam permul-

m) B. L. T. XXVI. p. 456. n) B. L. T. X. Mem. p. 465.

tum ad rationes chronologicas valent, adcuratius tractandae. Harum annus aliquis numis Sinopes, ſed coloniae, plerumque inſcribitur hoc modo: A. vel AN. CCLV. etc. Epocha Sinopenſes uſi fuere duplici, quam numi invicte ſtabiliunt. Eccas:

Epocha I. ab anno V. C. 684., cujus ſtabilitae cauſa fuit, quod hoc anno Lucullus Sinopen, quae Mithridati paruit, expugnavit, eamque, ut Appianus tradit, ſtatim liberam edixit o), non vero ut Vaillantio viſum, tum continuo colonia deducta eſt, nemine iſtud veterum dictante. Aliud ejus deductae tempus mox dabimus.

Epocha II. ab anno V. C. 709. Haec antea ab eruditis illigata fuit annis V. C. 705. 706. 707., et praeſto illis fuit titulus ſpecioſus, Pharnaces Mithridatis VI. filius Romanis bello civili Caeſaris et Pompeji diſtentis Pontum invaſit, et expugnatas ejus urbes, quas inter Sinope, omni immanitate vexavit. At iis libertatem reſtituit Caeſar dictator victo V. C. 707. ad Zelam Pharnace, unde iis viſum, novam tum a Sinopenſibus coeptam aeram. At numi alii ſerius comperti novae hujus aerae exordium ab autumno V. C. 709. dimoveri non patiuntur, ut demonſtrabimus. Non ergo victoria Caeſaris de Pharnace, et impetrata altera haec libertas cauſa fuit inſtituendae alterius epochae, ſed quod Sinope hoc anno, ut veriſimile eſt, coloniam recepit, et deducente quidem I. Caeſare, quod non modo titulus *Iuliae* comprobat, et quod eo mortuo cum ejus adhuc capite tanquam conditoris ſignavit monetam, ſed quod ſatis conſtat, multas ab eo urbes colonis frequentatas.

Lubet a numis epochae II. ordiri, quod hanc Sinopenſes numis priorum imperatorum inſcripſere. Sunt omnes ex Belleyo capti, niſi cum aliter notatur.

Anni epochae II. ab anno V. C. 709.

AN. XXIII. *Caput I. Caeſaris.* ✕ *Caput Auguſti.* (Muſ. Caeſ.)

AN. XXXI. *Caput Auguſti.* ✕ *Capita Caii et Lucii Caeſ.* (Muſ. Caeſ.) De hoc numo male explicato vide infra.

A. XXXVI. *Caput Auguſti.* ✕ *Capita Caii et Lucii Caeſ.* (Pellerin Mel. I. p. 250.) Et hic male explicatus, ut dicetur.

AN. LXXXIII. Caligulae.

AN. CII. Neronis. ✕ Agrippinae matris. In alio: Octaviae. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

AN. CIIII. Neronis. ✕ Octaviae.

AN. CXIII. Neronis. (Seſtini Lettere T. IV. p. 101.) Vide de hoc numo mox infra.

CXX. Titi adhuc Caeſaris.

CXLI. Nervae.

AN. CLXXVIII. Hadriani.

ANN. CLXXXII. Aelii.

AN. CCIIII. M. AVR. VERO. CAES. M. Aurelii adhuc Caeſaris. In alio: Fauſtinae jun.

AN. CCVII. Fauſtinae jun.

ANN. CCLII. Caracallae.

ANN. CCLV. Getae Aug.

CCLXI. Diadumeniani.

o) In Mithridatic.

Calculo ſubducto ex annis, qui ſunt in numis Nervae et Diadumeniani, patebit, epocham non potuiſſe maturius anno V. C. 709. incipere, et non potuiſſe ſerius, docet annus Aelii Caeſ., qui praeterea confirmat, Aelium non Kal. Jan. V. C. 890. diem obiviſſe, quod viſum aliquibus, ſed iisdem Kalendis anni ſequentis. Docet item annus CXIII. in numo Neronis cum epigraphe manca — CLAVD. AVG. GER - - - Eum Seſtinius perperam Claudio tribuit; nam tum annus CXIII. neutri ſe epochae adcommodaret. Legendum ergo: NERO. CLAVD. etc. Additus ergo annus 113 ad 709. coepit anno V. C. 821, quo anno caeſus eſt Nero menſe, ut creditur, Iunio. Praecipiente ergo hoc numo neceſſe aut Neronis caedem aliquanto ſerius patratam, aut Sinopenſium annum aliquanto maturius occoepiſſe. Anni reliqui facile ſe huic calculo ſubjiciunt, ſi rationem ſequare, quam in deſcribendis his numis tenui. At magnum malum intulit Frölichius, Belleyo quoque, Mazzoleno, et Pellerinio fallace ſuo indicio in partes tractis. Nam is, cum numum II. cum anno XXXI. promulgaret p), in averſa edixit exhiberi capita jugata M. Antonii et Cleopatrae. (Cautius in locum Cleopatrae Octaviam ſuffecere Belleyus et Mazzolenus q). Conſtituto ergo Antonii capite cum non poſſet annum XXXI. deducere ab epocha II., ſeu V. C. 709., (nam tum ſignatus eſſet numus anno V. C. 739. pridem mortuo Antonio) neceſſe fuit ad epocham I. Lucullеam, ſeu V. C. 684. recurrere, numumque adeo V. C. 714. cuſum profiteri. Serius hic lapſus ſuapte Frölichium advertit. Etenim in margine exemplaris, quo ipſe uſus eſt, et quod nunc penes me eſt, ſic errorem ſuum correxit, ut adſereret mecum, in ejus numi averſa proponi capita Caii et Lucii, annumque XXXI. non ducendum ab anno 684. aerae vetuſtioris, ſed ab autumno 709. aerae recentioris, ut adeo numum, de quo agimus, ſignari oportuerit ab autumno anni 739. biennio poſtea, quam uterque ab Auguſto adoptaretur. Revera Khellius novum iſtud Frölichii praeceptum minime aſpernandum ratus, cum eas Appendiculas anno 1762. novis typis reſtituendas curaret, illud novae huic editioni inſerere non neglexit. Et vero, qui hunc Frölichii numum ob oculos habeo, adfirmare ipſe poſſum, utrumque caput nihil habere Antonii vel Octaviae, ſed eſſe puerilia, qualia tum Cajum et Lucium decebant.

Hoc Frölichii oraculo deceptus Pellerinius, et ipſe in numo ex propoſitis III. cum anno XXXVI. hinc caput Auguſti, inde M. Antonii et Octaviae vidit. Quo adſerto coactus et ipſe fuit, annum inſcriptum ab epocha priore 684. ducere. At cum ſic numus ſignatus eſſet ab autumno V. C. 719., quo tempore ſatis conſtat, non quidem, quod Pellerinius docet, repudiatam ab Antonio Octaviam, (nam iſtud contigit V. C. 722.) ſed aperte ne-

p) Appendic. II. novae 1744. p. 3. q) In num. Muſ. Pis. P. II. p. 171.

glectam, effugium ſibi quaerit auctor neceſſarium magis, quam veriſimile, tum Sinopenſibus de averſo Antonii amore nihil adhuc fuiſſe compertum. Sed enim in hoc quoque numo capita Caii et Lucii agnoſco, annumque XXXVI. perinde ab epocha 709. derivandum. Denique viguiſſe ſub Auguſto apud Sinopenſes epocham II., invicte comprobat numus Auguſti a me recens muſeo Caeſareo illatus cum anno XXIII., qui ſi duceretur ab epocha I. 684., neceſſe eſſet numum ſignatum ab autumno V. C. 706., quod aperte repugnare, nemo eſt, qui non intelligat.

Anni epochae I. ab anno V. C. 684.

AN. CCXCIIII. Alexandri Sev. (Muſ. Caeſ.)

AN. CCCV. Maximini, (Muſ. Caeſ.) et Maximi.

AN. CCCVIII. CCCX. CCCXI. Gordiani.

AN. CCCXV. CCCXVIIII. Philippi ſen.

AN. CCCXIX. Philippi Caeſ. (Muſ. Caeſ.)

AN. CCCXXX. Gallieni (Muſ. Caeſ.)

Per numum Gordiani cum anno CCCVIII. et Philipporum cum anno CCCXIX. manet haec aera fixa ad annum V. C. 683. vel 684. Anterim cum ex melioris notae hiſtoricis conſtet, Sinopen V. C. 684. a Lucullo fuiſſe captam, Belleyus aliique ipſum hunc annum pro aerae initio ſepoſuere.

Ab his ergo numis docemur I., Sinopenſes, cum primum deducti ſunt coloni, mox aeram novam invexiſſe, eaque ob recentis beneficii memoriam continuo in numis uſos, ſic tamen, ut propterea non obliterarent veterem, quam ſerius reſuſcitavere. Poterant ſane uno eodemque tempore uti duplice aera, ut uſi fuere Antiocheni Syriae, Aſcalonitae, aliique pauci, quos conſtat, duplicem variam epocham in uno eodemque numo ſignaſſe. At Sinopenſes eam tantum aeri intulere, quae principe apud eos loco fuit, et videtur veriſimile, utramque illos conjunxiſſe in actis publicis, quae utriusque notandae ſpatium dedere. II. Quaecunque cauſa fuit, praetulere ſerius aeram veterem, atque iſtud forte jam ſub Elagabalo, cujus deſunt numi, certe ſub Alexandro Severo. *AE. RR.*

REGES PAPHLAGONIAE.

PYLAEMENES.

Habemus numos perpaucos Graecos regis Pylaemenis nomine inſignes. Fuit quidam Pylaemenes Paphlagonum rex jam Homero cognitus r), ex eorum ille numero, qui Trojanis adverſum Graecos auxilia miſere:

Παφλαγονων δ'ηγειτο Πυλαιμενεος λασιον κηρ.

Paphlagonibus vero praeerat Pylaeme-

r) Il. B. v. 851.

nis animoſum cor. Sed memorantur etiam reges Pylaemenes aetate Alexandri M., et exeuntis reip. Romanae, quos vide apud Reineccium, cui quidem veriſimile viſum, Paphlagonum reges omnes dictos fuiſſe Pylaemenes addito nonnunquam alio nomine, quod idem in Ptolemaeis Aegypti regibus factum. Sane non alia de cauſa ea regio videtur dicta *Pylaemenia* [s]). Enimvero Nicomedes Bithyniae rex, ut haberet ſpecioſum aliquem titulum, quo filium in Paphlagoniae regnum intruderet, eum, inquit Iuſtinus [t]), *Pylaemonem Paphlagonum regum nomine appellat, et quaſi ſtirpi regiae reddidiſſet regnum, falſo nomine tenet.* Idem hic Juſtini Pylaemenes a Mithridate VI. dire exagitatus, et regno pulſus, reſtitutus deinde a Pompejo, moriens regnum Romanis legavit. Sed altior adhuc Pylaemenes ab Eutropio proditur, qui Romanis adverſus Ariſtonicum auxilia miſit.

Horum poſteriorum alicui ſequentes numi vindicandi.

N u m i :

Caput bovis adverſum. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΛΑΙΜΕΝΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Caduceus.* AE. III. (Spon. Recherch. p. 307.)

Caput regis imberbe nudum prominente retro clava. ☧ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΛΑΙΜΕΝΟΥ. ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Haym Tom. II. p. m. 57.)

Conjecturas de typis, et nomine ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ vide apud Sponium et qui integram de numo ex propoſitis primo diſſertationem ſcripſit, Seb. Faeſchium, quae exſtat etiam in Graecis Gronovii Tomo IX. Pylaemenen Amyntae Galatiae regis F. habemus ex marmore Graeco Ancyrano, ſed ad quem numi hi pertinere non poſſunt, cum hunc conſtet, regnum nunquam adiviſſe, ut dicetur in ejusdem Amyntae numis.

AE. RRR.

s) Plin. L. VI. §. 2. t) L. XXXVII. c. 4.

BITHYNIA.

PROLEGOMENA.

Bithyniae hiſtoria numismatica propter ejus numorum, ac potiſſimum epochae cognitionem accuratius tractanda. Eam principio reges tenuere, de quibus agetur in regum numis. Horum poſtremus Nicomedes IV. diem obivit V. C. 679., vel 680, aut ſecundum Appianum 678. [a]), qui populum Romanum regni haeredem ex teſtamento reliquit. Coepit tum Bithynia a viro vel conſulari, vel praetorio gubernari.

Primus magiſtratus Romanus, quem Bithyniae numi produnt, eſt *C. Papirius Carbo.* Sunt hi autonomi, et praeter urbis nomen inſcribunt: ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Typus potior: *Roma galeata ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam, inferne ſcriptum:* ΡΩΜΗ. Cum hoc magiſtratu ſunt numi urbium *Bithynii*, *Nicaeae*, *Nicomediae*, *Pruſae*, et extra Bithyniam *Amiſi* Ponti, et *Maſtiae* Paphlagoniae, de quibus ſuo loco agitur. Horum nonnullis epocha inſcribitur, quae fuit Bithynica, et quidem numis Nicaeae: ΒΚΣ. ΔΚΣ., Nicomediae et Pruſae ΔΚΣ. Amiſus et Maſtia ea abſtinent, quoniam extra Bithyniam ſitae, atque adeo ejus epocha ad has non pertinuit. Hunc C. Papirium Carbonem praefuiſſe Bithyniae, prodidit Dio ad annum V. C. 687. Hic cum prolixe narraret, magnam fuiſſe ea aetate (κατα τον χρονον ἐκεινον) Romanis inditam curam, ne quis largitionibus pervium ſe praeberet, ejus adfert exemplum luculentum: M. Cottam e provincia Bithynia reducem a C. Carbone repetundarum fuiſſe accuſatum, quod adeo placuit Romanis, ut hunc, etſi tribunicio tantum munere functum, conſularibus honoribus exornaret. At vero hunc ipſum Carbonem *ſerius* (ὕστερον) eidem Bithyniae regendae admotum, cum nihilo moderatius ſeſe gereret, viciſſim a Cottae filio fuiſſe in jus vocatum, et reum peractum. His Dionis verbis docemur quidem, C. Carbonem fuiſſe in Bithynia, verum cum verbis vagis utatur: *ea aetate*, *ſerius*, quae plures annos poſſunt complecti, de anno definite non conſtat. Novimus, M. Cottam fuiſſe conſulem V. C. 680., et anno ſequente rexiſſe Bithyniam. (Pigh. Sigon.) Ex annis ΒΚΣ. et ΔΚΣ. apparet, Carboni ſaltem in biennium prorogatam provinciam.

Alter eſt *C. Vibius Panſa* in numis *Apameae Myrleae*, et *Nicomediae:* ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. Inſcribuntur anni ΕΛΣ. ΖΛΣ. In uno Nicomediae Morellius legit ΒΛΣ., at recte con-

a) Bell. civ. L. I. c. 111.

tendit Liebeus, male lectum B pro E [b]), quod confirmatur Pelleriniano ΖΛΣ. Nam veriſimile non eſt, Panſam fuiſſe in eadem provincia praetorem ab anno Bithynico 232. usque 237. Panſa hic idem eſt, qui conſul V. C. 711. una cum collega Hirtio in praelio ad Mutinam periit. *Fuiſſe* eum Bithyniae praefectum, alia monumenta non prodidere. Eſt apud Morellium numus ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. *Caput I. Caeſaris nudum.* ✠ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. *Victoria gradiens.* (in Fam. Vibia.) Quoniam hic numus Iulium Caeſarem cum Panſa conjungit, eo antiquarii tanquam ſubſidio ad figendam Bithyniae epocham uſi ſunt. At vero nimium vaga ſunt I. Caeſaris tempora, ac praeterea in vulgandis ſimilibus numis nimium video variare eruditos, nam Vaillantius in ſuo pro ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ legit ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, (Num. Graec. p. 1.) Gallandus ΝΙΚΑΙΕΩΝ. (Wolterek Electa p. 80.)

* * *

Epocha igitur Bithynica ope paucorum horum numorum, adhibitis etiam in conſilium numis regum, definienda, expenſis ſimul variis eruditorum judiciis.

Harduinus eam fixit ad annum V. C. 442., qui fuit item exordium aerae Seleucidarum [c]). Solus Papirii Carbonis numus cum anno ΒΚΣ. hanc ſententiam evertit. Nam hic annus Bithynicus reſponderet anno V. C. 663., quo regibus ſuis adhuc paruit Bithynia, ut argumentis aliis abſtineam, quae vide apud Fröhlichium [d]).

Spanhemio aptior viſus annus V. C 466., quem ope Syncelli ſtatuere nititur [e]). Eum ſequitur Frölichius [f]) propter numum Nicomedis IV. cum anno ΖΣ., qui citatur in muſeo Theupoli, quique adeo, ut videbimus, Haymiano et Morelliano calculo repugnat. Ceterum huic exordio indicia hactenus cognita non obſtant, demptis numis Vibii Panſae cum capite I. Caeſaris, quos paullo altius recitavimus.

Liebeo placuit annus V. C. 473. propterea, quia quivis annus hoc poſterior componi non poteſt cum anno Bithynico ΕΛΣ., qui eſt in numo Panſae [g]). Nam ſi, ut placuit Morellio, exordium hujus epochae eſſet annus 476., dictus Panſae numus ſignatus fuiſſet anno V. C. 710., quo anno Tullium Cimbrum rexiſſe Bithyniam docet Pighius. Admiſſo igitur Liebei anno 473 Pansa vi annorum ΕΛΣ. ΖΛΣ. fuiſſet praetor Bithyniae annis V. C. 707. 708., tum 709. praetor Galliae Ciſalpinae. Notandus hic Havercampi lapſus, qui a Liebeo epochae exordium ſtatui annum V. C. 476. contendit [h]), quem tamen ipſum annum Liebeus ſolide impugnat ſtatuto ſuo 473.

Haymius adoptavit annum V. C. 474 [i]). Nam cum ex Juſtino colligeret, Nicomedem II. mortuum circa annum V. C. 660. et poſtremum annum in hujus numis reperiret 187., coepit ab anno V. C. 660.

b) Goth. num. p. 238. c) Chronic. vet. teſt. d) Animadv. in num. vet. urb. p. 72. edit. Florent. e) Tom. I. p. 515. f) l. c. et Not. elem. p. 196. g) Goth. num. p. 238. h) Fam. Morell. p. 448. i) Tom. II. p. m. 5[illegible]

annis 187. retrorſum progredi, atque ita ad annum 474 adhaeſit, quem adeo in epochae exordium ſelegit. Verum reperit Pellerinius numum Nicomedis II. cum anno 188. Quare aut epochae exordium uno anno eſt anticipandum, et tum congruet cum Liebeano, aut mors Nicomedis II. ſerius figenda.

Morellius annum V. C. 476. maluit, quem ſecutus eſt Perizonius, ut teſtatur Havercampus k). Sed annum hunc valere non poſſe, patebit ex iis, quae infra docebimus.

Quae in hac cauſa fuerit ſententia Vaillantii, non ſatis intelligo. In ſuis Familiarum numis l) praeoptavit eundem cum Morellio annum, nempe V. C. 476., ſaltem ut ex calculo apparet, nam typographi lapſu ſtatuitur ibi annus 466. Alibi maluit annum V. C. 473 m).

Poſtremus Belleyus olim annum V. C. 473. adoptavit, ſaltem ut ex ejus calculo colligitur. (B. L. T. XXX. p. 332. in nota). Adhaeſit ergo ſententiae Liebei. Serius in diſſertatione ſingulari, qua Bithynicam hanc aeram in examen vocavit, maluit annum V. C. 472. (B. L. T. XLII. Hiſt. p. 44.) Argumenta, quibus cauſam ſuam probat, haec ſunt. Mortuus eſt Nicomedes IV. anno V. C. 680. circa autumnum. Exſtat in muſeo regio numus ejus regis cum anno ΘΣ., 209. Hic additus ad 472 coepit in autumno V. C. 680. Ergo aera Bithynica ſerius anno 472 collocari nequit, ne numus cum anno 209 a nobis ſtatuatur poſt regis mortem ſignatus. Non potuiſſe aeram incipere priore aliquo anno, probat anno ΕΛΣ, 435, quem ſupra numis C. Vibii Panſae inſcriptum vidimus. Atqui conſtat, inquit, Panſam fuiſſe praetorem Bithyniae inde a dimidio anni V. C. 707 usque ad dimidium anni 708, quo exacto tempore abivit recturus Galliam Ciſalpinam. Ergo ſi annum 235 addamus ad 472, neceſſe erit hunc Panſae numum V. C. 707. cuſum profiteri, neque poſſe valere annum praecedentem, quia tum Panſa in Bithynia nondum fuit. Ex quo arguit denique, caput epochae ſine dubio illigandum eſſe anno V. C. 472, illumque eſſe eum ipſum, quo Nicomedes I. regnum auſpicatus eſt, dignam aerae conſtituendae cauſam.

At vero totum hoc Belleyi ratiocinium evertit numus Nicomedis IV., nuper in lucem protractus a Seſtinio, (Lettere T. III. p. 146). cui inſcriptus eſt annus ΑΙΣ, 211, binis adeo annis auctior ſuo ΘΣ, 209. Quare hoc numo imperante epochae exordium ſaltem toto biennio anticipandum erit. Accedit, a viro praeclaro nonnulla tanquam certa adferri, quae tamen ut probaret, non laboravit, v. c. mortuum eſſe Nicomedem IV. anno V. C. 680, aliis id factum V. C. 678, vel 679 adſerentibus. Item Nicomedem I. regnum adiviſſe V. C. 472. Sed et praeterea alia naſcitur difficultas definiendi tempus, quo praeturam in Bithynia obiverit Vibius Panſa, quod jam, ut patet, ex incerto adhuc aerae Bithynicae principio definiri nequit.

Ex hoc ergo Nicomedis IV. numo

k) In Fam. Morell. p. 313. l) In Fam. Papiria p. 208. m) Reg. Bithyn. p. 363.

cum anno 211 docemur, epochae hujus initium non poſſe poſterius anno V. C. 469, vel 470 conſtitui, ac vel ideo ſuapte corruere ſententias Liebei, Haymii, Morellii, et Belleyi, quo vitio hactenus ſola Spanhemii conjectura caret, quemadmodum expoſuimus. Neque tamen vel haec hucusque ſecura eſt, et exſpectanda ſubſidia alia, quae tot incerta, quibus Bithyniae hiſtoria laborat, e medio tollat.

Quod ad regimen politicum Romanorum in hoc tractu attinet, docent laudati Papirii numi, cujus nomen etiam *numis Maſtiae Paphlagoniae*, *et Amiſi Ponti inſcriptum eſt*, *Pontum et Paphlagoniae partem jam* exeunte ſaeculo VII. urbis conditae Bithyniae praetori fuiſſe attributam, fugato nempe a Pompejo Mithridate, et Pharnace filio intra Boſporum concluſo. Nam circa hoc tempus, ut inſcripti epochae anni comprobant, Papirius Bithyniam rexit. Altera Paphlagoniae pars tum huc non pertinuit, quae proprios habuit reges. His exſtinctis Auguſtus eorum ditionem cum Amaſia conjunxit, ac tum vocabatur ἐπαρχια Ποντικη, ut docet Strabo. Factum iſtud haud dubie anno V. C. 747., nam ab hoc anno Amaſia Ponti, Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae aeram ſuam teſtibus numis inchoarunt. Idem Auguſtus partem Ponti Polemoni I. ceſſit, qui ab hoc dictus eſt *Polemoniacus*. At Polemo II. totum eum tractum Neroni reſtituit, qui eum cum reliquo Ponto conjunxit V. C. 815. vel 816., ex quo memorabili eventu Ponti urbes Neocaeſarea, Trapezus, et Zela epocham inchoarunt ducto principio ab anno V. C. 816. Exinde Pontum ſubjectum fuiſſe Bithyniae proconſulibus, numi affatim comprobant ſignati Nicomediae, in quibus ea urbs dicitur ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ. ΠΟΝΤΟΥ., atque iſtud circum tempora Domitiani et Trajani. Non multo poſt mutatos provinciae ſtatus. Nam cum ex prima Auguſti diviſione V. C. 727. eſſet provincia ſenatus, quam ob cauſam etiam legimus numis inſcriptos proconſules, de quibus mox, Auguſtis ſubinde fuit attributa, ac tum vice proconſulum miſſi in hanc provinciam legati Auguſti pro praetore marmoribus paſſim id docentibus. Factum iſtud ſub Trajano, vel adhuc antea, putat Noriſius [n]), quia in marmore Gruteri [o]) C. Plinius legatus pro praetore conſulari poteſtate huc a Trajano miſſus dicitur. Verum negat iſtud Spanhemius [p]), cum propter alias cauſas, tum etiam quia teſte Dione [q]) Bithynia ab Hadriano demum Caeſaris provincia facta eſt. Ad marmor vero Gruteri quod attinet, ait, *Plinium non ordinaria*, *ſed extraordinaria poteſtate in Bithyniam ad inſpiciendum civitatum ſtatum miſſum*. De varia hac Bithyniae et Ponti conditione lege copioſe diſſerentem Belleyum [r]).

PROCONSVLES Bithyniae primo Romae imperantis ſaeculo ſaepiſſime inſcrip-

n) Cenot. Pis. diſſ. II. c. 11. o) Pag. 291. p) Tom II. p. 592. ſeq. q) L. LXIX. §. 14. r) B. L. T. XXX. p. 331.

ti fuere numis urbium hujus provinciae. Factum iſtud, quamvis rarius, in aliis quoque provinciis, at quod uni Bithyniae proprium eſt, proconſulis nomini addidere nomen ΠΑΤΡΩΝΟΣ, *patroni*, nempe, qui proconſules fuere, eosdem et patronos ſuos agnovere Bithyni. Ipſum iſtud confirmant eximia epigrammata, quae conſervavit Muratorius [s]), ſecundum quae variae Bithyniae urbes proconſuli ſuo, addito ΠΑΤΡΩΝΙ. ΚΑΙ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΙ. grati animi monumenta dedicavere. Iſtud vocabulum ΠΑΤΡΩΝ a principibus antiquariis aliorſum fuit acceptum, et in eo latere nomen urbis Patrarum Achaiae paſſim creditum, quo factum, ut proconſules omnes, qui illud adjectum habent, Achaiae proconſules ex numis, quamvis et his repugnantibus, ad hanc usque aetatem haberentur. Haec clientelae profeſſio non ſimplex tantummodo fuit, ſed, ut continuo videbimus, iterata etiam fuit, v. g. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. eo modo, quo archontes, praetores etc. ſuam iteraſſe dignitatem paſſim in numis conſpicimus. Abſtineo pluribus, quia hoc argumentum fuſe alibi tractavi [t]). Tamen hoc loco in hiſtoriae ſubſidium omnia proconſulum nomina, ut ea ſub ſingulis imperatoribus in numis produntur, reſtituta, ubi neceſſe eſt, vera lectione, recitabo.

ΕΠΙ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΘΩΡΙΟΥ. ΦΛΑΚΚΟΥ. ΕΙΡΗΝΗ. *Pax ſtans d. caduceum.* ℞ ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. *Caput Auguſti.* (Pellerin Mel. II.)

ΕΠΙ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΘΟΡΙΟΥ. *Aper* ℞ - - - ΝΟΙΑ. ΝΙΚΟΜΗ. *Caput juvenile diadematum turgentibus e fronte binis cornubus.* (Morelli in Fam. Thoria).

Dubium non eſt, autonomum hunc ab eodem Thorio procos. ſignatum. Havercampus, cui praecedens Pellerinianus ignotus fuit, eum L. Thorio Balbo tribuit, et quoniam in hujus denariis caput Iunonis Sispitae comparet, etiam in praeſente hujus deae caput proponi credidit. Verum cum dicto capiti adſcriptum ſit ΟΜΟΝΟΙΑ, ex analogia ab aliis numis ducta eſt caput *Concordiae*, ut in praecedente ΕΙΡΗΝΗ *Pax* proponitur. Eadem manus medica admovenda Vaillantii de hoc numo judicio [u]). Fuiſſe genti Thoriae cognomen *Flacci*, ab hoc primum numo docemur.

ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΥ. ΟΥΙΤΕΛΛΙΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici. (Muſ. Caeſ. Vaill. Morelli. in Fam. Vitell.)

Fuit hic P. Vitellius patruus Vitellii Aug., cujus opera Germanicus in bello Germanico multum uſus eſt, ejusdem etiam comes, cum in Orientem proficiſceretur, effecitque eloquentia, ut Cn. Piſo Germanici parricida condemnaretur. Ipſe V. C. 784., tanquam qui cum Sejano colluſiſſet, peremptus eſt [x]). Docet ergo hic numus, eundem hunc Vitellium rexiſſe Bithyniam, quo id anno, non conſtat. Veriſimile eſt, quod cenſet Vaillantius [y]), eum a bello Germanorum cum Germanico reducem deſtinatum in

s) Theſ. inſcr. p. 1073. ſeq. t) Num. vet. p. 185. u) In Fam. Thoria. x) Sueton. Tacit. y) In Fam. Vitell.

Bithyniam V. C. 770., cumque eodem hoc anno Germanicus de victis Germanis triumpharet, P. Vitellium pro ſuo in Caeſarem adfectu numos in Bithynia cum ejus capite feriundos curaſſe, anno mox ſequente ſeſe Germanico in orientem profecto junxiſſe comitem.

Γ. ΚΟΗΛΙΟΣ. ΒΑΛΒΟC. ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. in area monogramma, incertum, an Nicaeam, an Nicomediam notet, in numo Claudii. (Morelli. in Fam. Coel.) Sed Vaillantius legit: ΚΟΙΛΙΟΣ. (Num. Graec. p. 13).

Quis fuerit hic C. Coelius Balbus, incompertum.

Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. *Porticus, cujus epiſtylio inſcriptum:* ΝΙΚΑΙΕΩΝ., *in numo Claudii.* (Morelli in Fam. Mind. Vaillant. Num. Graec.) In aliis Claudii et Britannici apud utrumque: ΜΗΤΡΟ. ΝΕΙΚΟ.

Vaillantius, qui numos tres cum hujus proconſulis nomine produxit, ei praenomen A. nempe *Auli* tribuit, fors. typographi lapſu. Ignotus in hiſtoria eſt hic L. Mindius Balbus. Similem Spanhemius poſt alios perperam tribuit Corintho [z]).

Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. ΠΑΤΡΩΝ. *Mulier gradiens et reſpiciens d. extenta*, in numo Claudii. (Morelli, et in meis Num. vet. p. 185).

Hactenus hic numus ab omnibus tributus fuit Patris Achaiae, ut ibidem docui. Incertum tamen, in qua Bithyniae urbe ſit ſignatus, et an ad proconſulem L. Mindium Pollionem, de quo mox, pertineat. Conjecturam de typo eodem loco propoſui.

ΕΠΙ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΥ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡ. *Caput Palladis*, in numo Claudii. (Morelli in Mindia, Haym. T. II. p. 230).

Vaillantius ſub eodem imperatore binos dedit, ſed inſcriptos: ΕΠ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΥ. ΒΩΛΑΝΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡ. Dubium non videtur, pro ΒΩΛΑΝΟΥ legendum ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ., quod poſtremum legunt accuratiſſimi Haymius, et Morellius. Ignotus hic etiam L. Mindius Pollio. Hi quoque numi paſſim tributi Patris Achaiae.

ΕΠΙ. ΦΙΡΜΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΝΕΙΚΟ. in numo Claudii. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΦΡ. ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΥ. ΦΙΡΜΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡ., *ſequitur* ΜΗΝΙΚΟ. *in monogrammate, id eſt:* ΜΗτροπολις ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Pellerin Mel. II. p. 26).

- - - -. ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΣ. ΦΙΡΜΟΣ. ΠΑΤ - - - in medio ΑΝΘΥΠΑΓΟΣ. *et monogramma, quod lego:* ΕΝ. ΝΙΚαια, *vel* ΝΙΚΟμηδεια, in numo Claudii. (Muſ. Caeſ.)

ΚΛΑΥΔΙΟΥ. ΡΟΥΦΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΠΑΤΡ. *ſine urbis mentione*, in numo Claudii. (Vaill.) In ejuſdem Auguſti numo apud Arigonium legitur, quanquam mendoſe, ΚΛΑΥΔΙΟΣ. ΡΟΥΦΟΣ. ΑΝΘΥ. ΠΑΤΡΟΣ.

z) T. I. p. 592.

Γ. ΚΑΔΙΟΣ. ΡΟΥΦΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Porticus*, *ut in numis Mindii Balbi*, in inſignibus duobus numis, in quorum uno caput Claudii, prae quo duae ſpicae, in altero caput Meſſalinae cum totidem ſpicis, et epigraphe: ΜΕΣΣΑΛΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. ΝΕΑ. ΗΡΑ. (Pellerin. Rec. III. p. 227).

Hunc Cadium Rufum fuiſſe proconſulem Bithyniae, docet Tacitus[a]): *Damnatus et lege repetundarum Cadius Rufus accuſantibus Bithynis*, quod factum refert ad annum V. C. 802. Eundem in ſenatorium honorem poſt longum XX. annorum intervallum reſtitutum ab Othone, idem Tacitus narrat[b]). Numi Meſſalinae ſimillimi proponuntur a Vaillantio[c]), et Morellio[d]), niſi quod ab utroque pro Γ. ΚΑΔΙΟΣ, legitur ΓΕΛΛΙΟΣ, quae lectio ex utroque integerrimo Pelleriniano corrigenda eſt, ut Pellerinius ipſe binis locis monet[e]).

Μ. ΤΑΡΚΥΙΤΙΟΥ. ΠΡΕΙΣΚΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟ. ΝΕΙΚ. *Ara*, *cui inſcriptum:* ΠΑΤΡΩΝΟΣ. in numo Neronis. (Muſ. Caeſ.)

Numi huic ſimiles a variis ſunt vulgati, ſed cum haud dubie vitiati fuerint omnes, eorum fallax lectio ingentia in rem numiſmaticam monſtra invexit, quae prolixe olim recenſui, et perſtrinxi[f]). Praetenſus igitur *Tarquitius Pretanicus* Harduini[g]), et mirabilis formula: ΕΞουσιαν ΑΝΘΥΠΑΤΟρικην ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ. ut eſt apud Vaillantium, et Morellium[h]), deinceps exulabunt, docente iſtud integerrimo hoc muſei Caeſarei numo. Hujus Tarquitii meminit Tacitus[i]): *Damnatus iisdem conſulibus Tarquitius Priſcus repetundarum Bithynis interrogantibus.* Id factum V. C. 814., juſta poena, ut qui VIII. ante annis Statilium Taurum Africae proconſulem inſtigante Agrippina poſtulavit atque evertit[k]). Ambiguum hactenus, ſintne hi numi percuſſi Nicaeae, an Nicomediae.

ΕΠΙ. ΑΤΤΙΟΥ. ΛΑΚΩΝΟΣ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. *Capricornus*, *cornucopiae*, *thyrſus ſuper ara*, *cui inſcriptum:* ΝΕΡΩΝΟΣ. in numo Neronis. (Morelli in Fam. Attia, Hiſt. B. L. Tom. III. p. 197).

Idem hic numus laudatur a Vaillantio, ſed ſine mentione τȣ ΝΕΡΩΝΟΣ. Ex analogia numorum Tarquitii plane perſuaſum mihi eſt, etiam in hoc pro praetenſo ΝΕΡΩΝΟΣ. legendum ΠΑΤΡΩΝΟΣ. Hujus *Attii Laconis* nullam usquam reperio mentionem.

ΕΠΙ. Μ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ ΟΥΑΡΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. in numis Veſpaſiani.

M. Plancius Varus proconſul in plurium Bithyniae urbium numis legitur, qui omnes Veſpaſiani caput offerunt, ſuntque collecti apud Morellium in familia Plancia. Id praeterea habent peculiare, quod in plerisque urbis nomen juxta Veſpaſiani caput ponatur. Sunt vero ΚΑΛΥΔΙ., in averſa: *Caput muliebre.* (Morelli l. c.) ΚΑΛΥΔΙΟ. *Aquila*

a) Ann. XII. 22. b) Hiſt. I. 77. c) Num. Graec. d) In Gellia. e) Rec. III. p. 277. et Mel. II. p. 27. f) Num. vet. p. 187. g) Num. urb. p. 124. h) in Fam. Tarquit. i) Ann. L. XIV. 46. k) Tacit. Ann. XII. 59.

ſtans. (Ibid.) Pertinent hi *Claudiopolin*, quae et *Bithynium* dicta fuit. NEKA. (ſic) NEIKAEI. *typis variis*. (Morelli, Pellerin.) ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Ara*. (Haym T. II. p. m. 248). Videtur pertinere Pruſiadem ad mare. ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. *Caput Herculis*. (Seſtini Lettere T. IV. p. 104). Hic Plancius Varus legitur etiam in numo Apameae Phrygiae cum capite Veſpaſiani.

Vaillantius hujus M. Plancii Vari numos adhuc ſub Tito et Domitiano recitat, et Morellius dedit numum, cujus antica diſſimulatur, inſcriptum: Μ. ΠΛΑΝΚΙΟΤ. ΟΤΑΡΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. Β. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΩΛΕΩΣ. ΜΗ. ΝΙΚΟΜ. (in Fam. Planc. num. 9). ſed cum videatur veriſimile, in antica et Titum et Domitianum Caeſaris nomine proponi, reipſa ad Veſpaſiani imperium pertinent.

ΕΠΙ. Μ. ΜΑΙΚΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤΟΤ. ΒΙΘΤΝΙΑ. *Genius Bithyniae ſtans cum gubernaculo*, in numo Veſpaſiani, (Morelli in Fam. Maecia, Catal. d'Ennery.) et Titi. (in eod. Catal.)

Idem Maecius Rufus memoratur in numo Domitiani, ſed adhuc Caeſaris, (Morelli, Catal. d'Ennery.) qui adeo ſub Veſpaſiano item ſignatus eſt, typo *clypei cum haſta*. Eundem citat etiam Vaillantius, ſed perperam legit ΜΑΡΙΟΤ. pro ΜΑΙΚΙΟΤ. (Num. Graec. p. 25). Ex his numis corrigendae Suetonii editiones, in quibus ſcribitur *Metius Rufus* Africae praefectus [l]), quod late probat Perizonius apud Havercampum[m]). In Catalogo d'Ennery p. 528. laudatur numus Hadriani cum eodem M. Maecio Rufo procos., ſed cui praeconio vereor, ut ſit habenda fides.

ΕΠΙ. Μ. ΣΟΤΛΠΙΚΙΟΤ. ΠΡΟΚΛΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤ. ΝΕΙΚ. in numo Titi. (Vaill. et Morelli in Fam. Sulpic.)

* * *

Imperante Veſpaſiano aliquid videtur in Bithynia immutatum, et aliquamdiu ſaltem ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ, *procurator*, reip. praefuiſſe, docente iſtud numo, quem mox dabimus.

* * *

Numi cum BITHYNIAE mentione.

Imperatorios tantum hujus claſſis habemus. Horum alii offerunt ΚΟΙΝΟΝ, ſeu *Commune* totius provinciae, omnes imperante Hadriano ſignati, alii ad politicum regimen pertinent. En tibi utrumque genus:

IMP. CAES. TRA. HADRIANO. AVG. P. P *Caput Hadriani laur.* ✠ COM. BIT. *Templum* 8 *col.*, *cujus epiſtylio inſcriptum*: ROMSPAVG. AR. m. m. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

ΑΤΤ. ΚΑΙC. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑ. CЄΒ. *Caput laur*, *vel nudum*. ✠ ΚΟΙΝΟΝ. ΒЄΙΘΤΝΙΑC. *Templum* 8 *col.* AE. m. m. (Muſ. Caeſ. et alibi).

Vide ſimiles alios, ſed cum capite *Antinoi* in hujus numis.

CΑΒЄΙΝΑ. CЄΒΑCΤΗ. *Caput Sabinae*

l) In Domitiano. m) Ad Morellii. ſam. Maeciam.

ſpicis coronatum. ℞ *Eadem averſa.* AE. m. m. (Muſ. Farn. et Piſan.) In alio: *Caput Sabinae ſolito cultu.* AE. II. (Muſ. Caeſ.

Alius, ſed: *Templum 2. col., intra quod tria ſimulacra muliebria ſtantia.* AE. m. m. (Triſtan T. I. p. 414).

Sub unius Hadriani imperio ſignati ſunt numi *Communis* conventus totius provinciae. Teſtes ergo haud dubie ſunt ſingularis cujuspiam beneficii, quod Bithyni ab hoc Caeſare abſtulere. Conſtat, Hadrianum faviſſe Bithynis cauſa quoque Antinoi ſui in hac provincia nati. Docet praeterea Dio n), eum tradita ſenatui Pamphylia ſibi Bithyniam ſervaſſe. Cujus honori erectum videatur templum in his numis conſpicuum, difficile eſt divinare. Buonarrotus o), et Mazzolenus p) exiſtimant, eſſe templum ipſius Hadriani honori conſecratum. Verum hanc ſententiam ſaltem quadam ſui parte fallere, arguit numus I., qui docet, ROMam etiam in honoris ſocietatem adſcitam. Vaillantius in ſuo ad numum I. commentario docet, templum hoc eſſe *Romae et Auguſto* dedicatum q). Revera indulgente Octaviano etiam Nicomediae erectum fuiſſe templum Romae, et ſibi, tradit Dio r). Darem iſtud, ſi numi epigraphe eſſet ROMETAVG., qualis eſt in numis obviis argenteis Pergami, et aeneis Lugduni, ut creditur, ſignatis. Verum pro literis ET eſt luculentum SP non modo in numo Vaillantii, ſed etiam in integerrimo muſei Caeſarei, quam is difficultatem plene intactam relinquit, perinde quaſi utrumque promiſcue poſſet uſurpari. Sed enim, ut has ſententias evertere facile fuit, ita veriſimilem literis SP dare ſignificationem, arduum. Si tres figurae muliebres numi poſtremi eſſent integrae, aliquid forte poſſet erui. Triſtanus in iis tres mulieres videt, Palladem, Sabinam, et forte Pudicitiam. Abſtineo a conjecturis.

* * *

Numum ℞ *Maecii Rufi procos.* cum capite Veſpaſiani et addito ΒΙΘΥΝΙΑ vide ſupra in numis proconſulum.

ΕΠΙ. Λ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΝΑΣΩΝΟΣ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ. ΒΙΘΥΝΙΑ. *Mulier ſ. gubernaculum tenens*, in numo Veſpaſiani. (Haym. T. II. p. 247.)

Επιτροπȣ, procuratoris, in nullo alio certo numo vetere fit mentio, de cujus munere agemus alibi. Typus non Fortunam, ut Haymio placuit, ſed genium, vel ſymbolum Bithyniae indicat; nam ſimilis mulier etiam comparet in numis Hadriani inſcriptis ADVENTVI. BITHYNIAE. Ex hoc numo videtur corrigenda mira epigraphe, quam ex numo Domitiani ſic proponit Vaillantius s). ΕΠΙ. ΠΡΟ. ΕΜΙΛΙΟΥ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ. ΝΑΖΩΝΟΣ. Iſtud tanto magis certum, quia typum dicit eſſe *clypeum cum ſpiculo*, ſeu haſta, qui typus etiam eſt in numo Maecii Rufi proconſulis Bithyniae, ut vidimus ſupra. Eundem numum aliter

n) L. LXIX. §. 14. o) Oſſerv. p. 22. p) Muſ. Piſ. p. 30. q) Num. praeſt. T. II. p. 138. r) L. LI. §. 20. s) Num. Graec. p. 25.

legit Harduinus, at non minus inique, et Rhodum transfert [t]).

ЄΠI. ANT. NICΩNOC. ΠP. CЄB. ANTI. B. KI. (ſic) ΠONTOT. *Diana venatrix*, in numo Fauſtinae ſen. (Haym. T. II. p. m. 284.)

Nimis mihi ſuſpecta lectio. *Niſo* nec Graecum nomen eſt, nec Romanum ſaltem cognitum facile. Deinde B ſolitarium, quo notaretur Βιϑυνια, et KI. pro KAI. monetarii ſcilicet errore, quae quidem minus mihi probantur, etſi ceterum conſtet, Bithyniam et Pontum ſub uno rectore ſtetiſſe, de quo egimus paullo altius. Ea epigraphes male lectae ſuſpicio tanto ingraveſcit magis, quod numos habemus Antonini Pii: ЄΠI. ANT. ZHNΩNOC. ΠP. CЄB. ANT. ΦIΛIΠΠOΠOΛЄIT. (Muſ. Caeſ. Pellerin Mel. II. p. 357.) Si conferamus geminam inſcriptionem, facile deprehendemus, eſſe unam eandemque, Haymianum vero numum minus fuiſſe integrum. Statuendo igitur, praeſentem Fauſtinae ſen. numum, qui alioquin imperante item Antonino ſignatus eſt, Philippopolin Thraciae pertinere, omnis tollitur ambiguitas.

ALYATTA.

Oppidum Bithyniae parum cognitum.

Autonomi.

Caput galeatum. ✠ AΛAT. vel AΛATATTHNΩN. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Panelius olim ex muſeo le Bret edidit, ſed ſolo AΛT. notatum, eumque Alyattis Bithyniae tribuit [u]). Aliquot poſt annis ipſum hunc numum reſtituit, ſed in eo legit plenius: AΛT-ATTHNΩN [x]). Poſterior haec lectio ſi vera, dubitari non poterit de numo hoc his Bithyniae Alyattis tribuendo. Quod ſi lectio AΛT. valet, mallem eum Alyziae Acarnaniae propter lyrae typum tribuere, quia is tractus Apollini peculiari modo ſacer fuit, ut in hac diximus.

APAMEA.

Ad Propontidem poſt Rhyndacum ſl.

Autonomi.

AΠAMEΩN. *Caput Apollinis lau.* ✠ *r.* TΩN. MTPΛEANΩN. *Lyra*, *infra annus* ZΛΣ. AE. II. (Pellerin.)

AΠAMEΩN. MTPΛEAN - - *Caput juvenile laur.* ✠ EΠI. ΓAIOT. OTIBIOT. ΠANΣA. *Lyra*, *infra annus* EΛΣ. AE. III. (Liebe p. 238.)

Fuit haec urbs teſte Strabone aliisque dicta antea *Myrlea* a Myrlo Colophoniorum duce, ut refert Stephanus, ſed everſa fuit a Philippo V. Macedoniae rege, et data Pruſiae Bithyniae regi, qui eam inſtauratam ab uxoris nomine *Apameam* vocavit, quod praeſentes numi praeclare confirmant. Euſtathius eam ſic dictam contendit ab uxore Nicomedis Epiphanis [y]).

AE. RRRR.

Coloniae Apameae numi exſtant a Nerone usque ad Valerianum, et Gallie-

t) Num. urb. in *Rhodus.* u) Num. Ciſtoph. p. 39. x) Mem. Trov. 1737. Octob.
y) Ad Dionys. v. 918.

num, quorum omnium catalogum vulgavit cl. Seſtinius [z]), quos inter praeſtantiſſimus is, ſi modo genuinus, quem ex muſeo privato citat, inſcriptus IMP. DID. CAESAR. IVLIANVS. AVG. M. SCANTILLA. AVG.

Epigraphe: C. I. C. A. Vaillantius numos ſic inſcriptos tribuit *Carthagini Antiquae*, Harduinus jam Caeſaraugustae Hiſpaniae, jam Corintho. Aſt Belleyus conferendo epigraphes alias pleniore ſcriptura: C. I. C. A. — C. I. C. A. APA. —— ac demum: COL. IVL. CONC. AVG. APAM., egregie evicit, omnes hos numos Apameae tribuendos, et quidem huic Bithyniae, nam nullam urbem aliam Apameae nomine praeditam conſtat fuiſſe coloniam [a]). Quo anno deducta fuerit, non conſtat. Strabo eam coloniam jam vocat. Propter epitheta *Juliae Auguſtae* videtur conditorem habuiſſe Auguſtum.

Typi illuſtriores: *Genius addito:* GENIO. P. R. In alio: DIANAE. LVCIF. *Dea gradiens ſingulis manibus ſingulas faces praefert.* Diana Sophocli dicitur Αμφιπυρος [b]), nempe ut explicat vetus grammaticus: *quia utraque manu facem geſtat, eadem cum Hecate.*

D. D. id eſt. *Decreto Decurionum* fere omnibus additur.

AE. R.

BITHYNIVM, quod et CLAVDIOPOLIS.

Mediterranea in Maryandinis. Ptolemaeus: Κλαυδιοπολις ἡ και Βιθυνιον. Et Dio [c]): ὁ γαρ Αντινοος ἠν μεν ἐκ Βιθυνιου πολεως Βιθυνιδος, ἡν και Κλαυδιοπολιν καλουμεν. *Erat enim Antinous ortus Bithynio urbe Bithyniae, quam et Claudiopolin vocamus.*

Vtroque nomine hujus urbis habemus numos.

Autonomi.

Exſtant tantum nomine Bithynii, nimirum ſignati antea, quam ea urbs a Claudio nomen ſibi ſumeret.

ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ. *Caput Bacchi* ☓ ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. ΡΩΜΗ. *Roma ſedens.* AE. II. (Vaill. Morell. in Fam. Papiria)

Vrbis hujus gentile eſt Βιθυνιευς, ſicut provinciae Βιθυνος. De Papirio Carbone magiſtratu Romano egimus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

AE. RRR.

Imperatorii.

Exſtant et Claudiopolis et Bithynii nomine. Praemitto numos cum priore epigraphe, quia haec tantum in priorum imperatorum moneta valuit.

Nomine Claudiopolis.

Cogniti a Veſpaſiano usque ad Antoninum ſaltem in numis certis.

Epigraphe: ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΙϹ. ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕѠϹ. ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

Fuere Claudiopoles plures, una Bithyniae, altera Iſauriae, tertia Galatiae, quarta Cappadociae, aut Armeniae minoris, quinta ſecundum nonnullos anti-

z) Lettere P. III. p. 11. a) B. L. Mem. T. XXV. p. 105. b) Trachin. v. 218. c) L. LXIX. §. 11.

quarios Lycaoniae. Ad quam ex his quinque pertineant, numi ſic inſcripti, disquirendum. Quam quintam dixi, nunquam exſtitit, niſi per conjecturam nonnullorum antiquariorum, ut in Lycaonia probabimus. Quarta videtur ultra fines orbis numismatici poſita. Tertia Galatiae ſi unquam fuit, ignobilis fuit, et uni Ptolemaeo nota, et forte ab hoc cum altera Bithyniae confuſa, ut putat Cellarius. Reſtant igitur duae aliae a me primo loco poſitae. Non ignoſcenda in hujus urbis numis recenſendis Vaillantii oſcitantia, cum illos, quos in ſuo *Graecorum numorum opere* pag. 23. 34. 42. eſſe Claudiopolis Bithyniae adſerit, eosdem pag. 198. alteri Iſauricae largitur, ut adeo ſatis appareat, ſententiam ab eo prolatam temere et inconſulto. Eodem modo Harduinus nulla certa ratione alios in Bithyniam, in Lycaoniam alios vocat. Patinus Domitiani numum, quem ſolum citat, in Iſauriam transfert. Non expenderunt illi, quibus Iſauria placuit, diſertum Ammiani locum agentis de Claudiopoli Iſauriae d): *quam deduxit coloniam Claudius Caeſar.* Ergo in numis his, qui omnes ſunt Claudio poſteriores, omiſſa non eſſet coloniae mentio, ſi ad hanc Iſauriae Claudiopolin pertinerent. Quare tuto omnes Claudiopoli Bithyniae, quae una adhuc reſtat, tribui poſſunt, ut ſane numi Veſpaſiani inſcripti ΚΛΑΤΔΙΟ., et cum nomine M. Plancii Vari procos., de quibus egimus ſupra in prolegomenis Bithyniae, Claudiopoli noſtrae eripi nequeunt.

Numi hactenus noti cum epigraphe Claudiopolis offerunt capita Veſpaſiani, Domitiani, Hadriani, et Antonini. Harduinus numos Gordiani et Tranquillinae cum epigraphe ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΙΤΩΝ vulgavit, ſed praeterquam quod neque typi, neque muſei mentionem addat, eo etiam claudicat fides, quod inde ab Hadriano, ut mox videbimus, urbis hujus numi ſaltem certi omnes nomine Bithynii vetere ſignati ſunt.

Neocoratum etiam infeliciter adſerit uterque, et quidem Harduinus ex numo Antonini: ΚΛΑΥΔΙΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΝЄωΚ. Satis eſto ad infirmandam fidem, numum auctori non viſum, ſed corrigi tantum Occonem legentem ΜΤΔΙΟΠΟΛЄΙΤΩΝ, ſed ut patet, non in melius. Vaillantius numum Caracallae protulit inſcriptum: ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΝЄΩ. Eſt hic numus apud Triſtanum, ſed in quo legitur ΝЄΟ., non ΝЄΩ., atque hunc eſſe Neoclaudiopolis Paphlagoniae, in hujus urbis numis monui. Et vero ſi haec urbs fuiſſet neocora, non omiſiſſet hujus mentionem honoris in numis poſterioribus Bithynii nomine ſignatis. Vnde ſequitur, certos hujus urbis numos cum *Claudiopolis* nomine non porrigi ultra Antoninum, atque etiam vulgatum hujus numum eſſe ambiguae fidei, ut mox dicetur.

Epocha in uno hactenus numo deprehenſa eſt. Eſt is Domitiani cum anno ΡΜΔ. (Muſ. Caeſ.) Fluctuat ergo initium

d) L. XIV. cap. 8.

epochae intra annos 691. et 706. Videntur Claudiopolitae uſi aera Caeſariana, niſi aliam privatam ſuam habuere.

AE. RR.

Imperatorii.

Nomine Bithynii.

Bithynii nomen vetus reſuſcitatum eſt abolito, ſaltem in numis, Claudiopolis vocabulo, inſcripto ΒΕΙΘΥΝΙΕΩΝ. ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ. Ejus cauſa videtur fuiſſe Hadrianus, qui hos Bithynienſes propter natum apud eos Antinoum ſuum impenſius dilexit derivato etiam adfectu in Mantinenſes Arcadiae, quia ab his Bithynienſes oriundi fuere, ut ſupra in *Arcadia* ex Pauſania docuimus. Atque ut idem Hadrianus Mantinenſibus, qui in Antigoni regis gratiam Antigonenſes ſe vocavere, auctor exſtitit, veteris Mantineae nominis reſtituendi, ſic idem Bithynienſibus cognatis videtur perſuaſiſſe. Sane primi numi epigraphen Bithynii praeferentes ſunt cum capite Antinoi. At quaeri poteſt, fueritne deinceps in moneta plane abolitum Claudiopolis nomen? Cauſam dubii facit numus Antonini cum nomine Claudiopolis, et typo botri, quem vulgavit Vaillantius. At videtur hic perperam Antoninum pro Hadriano vidiſſe. Sane in numo ſimili muſei regii Harduinus Hadriani caput agnoſcit. Deinde ipſe olim numum Antonini ex muſeo Caeſareo edidi inſcriptum ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ., quo deinceps nomine numi hujus urbis omnes usque ad Gallienum, etſi rari, ſignati ſunt. Deſivit ergo deinceps inde ab Hadriano in numis appellatio Claudiopolis, etſi ſerius iterum ipſum hoc nomen praevaluerit; ut docent Notitiae, Itineraria, et Conſtitutio Juſtiniani *).

Antinoi numi inſcribuntur: Η. ΠΑΤΡΙϹ. ΑΝΤΙΝΟΟΝ. ΘΕΟΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΥΝΙΕΩΝ. Nimirum, ut diximus, haec urbs Antinoi patria. Vide de his numos Antinoi. Memorabilis eſſet numus, quem Vaillantius ex muſeo Chriſtinae citat, in quo: *Caput Commodi.* ✠ *Caput Antinoi.* In hoc numo, quem adcurate ipſe Romae exploravi, aut caput Herculis juvenis, quod in aliis quoque hujus urbis numis ſub Commodo percusſis exſtat, in caput Antinoi refictum eſt, aut Antinous prorſus non eſt, ſed ipſe Hercules. Opus enim valde rude eſt.

* * *

Hadrianam ſe urbs vocavit ob beneficia, quae ab Hadriano Antinoi ſui gratia abſtulit. Sic adhuc inſcribitur in numo Gallieni.

AE. RR.

CAESAREA.

Mediterranea inter Rhyndacum fl. et Olympum montem, antea dicta *Smyralea*, aut *Smyrdiana.*

Autonomus.

ΘΕΟΝ ϹΥΝΚΛΗ. *Caput muliebre turritum.* ✠ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ. *Sagitta intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

*) Novell. XXIX. tit. 8.

Caput muliebre velatum turritum ✕ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Sagitta, in area monogramma.* AE. III. (Seſtini Lett. T. IV. p. 102.)

Huic Caeſareae ſuum numum tribuendum putat Pellerinius. Obſervandum in eodem numo una parte Є et C, altera E et Σ.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Sunt cum capite Auguſti, Lucii Caeſ. Claudii, et Neronis. Magnum huic urbi malum intentavit cl. *Seſtinus*, cum edicto ſanxit, omnes ejus numos reſtituendos Trallibus f). Sed mitius cum ea agendum cenſui ex cauſis, quas in moneta Trallium dabimus. Numos ergo hujus Caeſareae ſtatuimus ſequentes:

ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΠΩΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Auguſti nudum.* ✕ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΑΣΙΟΤ. *Templum 8. col., in area capricornus, et caduceus.* Editus a Goltzio, (Num. Aug. Tab. 74.) eumque eſſe genuinum, probat ſimilis ſequens.

ΠΟΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Auguſti nudum.* ✕ *Eadem averſa.* AE. II. (Morelli Num. Aug. Tab. 41. n. 21.)

ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Auguſti nudum, pone* ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ✕ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΡΑΣΙΟΤ. *Caput Jovis.* AE. III. (in meis Num. vet. p. 176. Pembrock P. II. Tab. 83.)

ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ. ΜΕΝΑΝΔΡΟΤ. *Caput Auguſti laur.* ✕ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Figura nuda ſtans d. pateram, ſ. caduceum.* AE. III. (Pellerin.)

De his numis fuſius diſputavi in opere citato, ex quo compendio nonnulla excerpam.

Memoratur in illis famoſus ille *Veidius Pollio*, a ſcriptoribus paſſim dictus Vedius Pollio libertinus, et ſecundum Plinium *ex amicis Divi Auguſti.* Ejus quoque meminit marmor laudatum a Grutero g), et marmor Athenienſe recens editum a Chandlero h). Ο.ΔΗΜΟΣ. ΠΟΠΛΙΟΝ. ΟΤΗΔΙΟΝ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΤΙΟΝ. ΠΟΛΛΙΩΝΑ. Fuit oriundus ex hac Bithyniae Caeſarea, neque dubium eſt, ab eo impetratum, ut quae *Smyralea* antea vocabatur, ſubinde *Caeſareae* nomine fulgeret. Sic et Bithynio per Antinoi gratiam *Hadriani* nomen additum. Sane haec urbs neque antea, neque poſt inclyta fuit, quod ipſum et numorum egeſtas docet; argumento, ſe temporarium ſplendorem uni Veidio debuiſſe, quem adeo inſtar patroni ſui, ut fere ſoli amabant Bithyni, in numis ſuis propoſuit. Imperante Hadriano terrae motu graviter fuiſſe afflictam, docet Euſebius i). Serius in Notitiis hujus Caeſareae nomen recurrit.

Perſtringendi etiam copioſi lapſus in explicandis his numis admiſſi.

Spanhemius *το* ΟΤΗΙΔΙΟΣ interpretatus eſt *Ovidius*, et adſtitutum caput dixit eſſe ejus poetae, quod reipſa Auguſti eſt, ut patet ex addito ΣΕΒΑΣΤΟΣ numi III. Erroris cauſa fuit nu-

f) Lettere T. IV. p. 59. g) Pag 224. 3. h) Inſcr. ant. p. 52. i) In Chronic.

mus alius ſimilis, qui ferebatur inſcriptus: ΟΥΗΙΔΙΟΣ. ΝΑΣΩΝ k). At fraudem detexit Maſſonius ſingulari diſſertatione inſerta Tomo IV. oper. Ovid. edit. Amſtael. p. 121. Advertit enim, poſteaquam numum novo examini ſubjecit, a falſario vocabulum ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ in ΝΑΣΩΝ ſcite translatum eſſe, quo etiam loco pag. 127. teſtatur, parum exercitatum fuiſſe magnum Spanhemium in discernendis numis genuinis ab adulterinis. Prono altero errore idem Spanhemius caput numi III., quod Jovis dixi, propter vocabulum ΠΟΛΛΙΩΝ in aliis hujus generis numis ſcriptum eſſe *Aſinii Pollionis* Auguſto item perchari putat, cum tamen utrumque nomen ejusdem ſit Veidii Pollionis. Nullam igitur ex his numis habemus aut Ovidii, aut Pollionis effigiem.

In numo ſimili Vaillantius et Harduinus pro ΟΥΗΙΔΙΟΣ perperam legerunt ΚΟΥΠΕΔΙΟΥ.

Idem Vaillantius, ac poſt eum Havercampus l) hos numos Caeſareae Palaeſtinae ſignatos adferuere, quem lapſum jam notarunt Harduinus m) et Pellerinus n). Iam ſolum illud, quod in his numis mentio fiat Veidii Pollionis, eos huic Bithyniae Caeſareae vindicat.

* * *

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Capricornus*, in numo Lucii Caeſ. (Vaill.)

ΛΕΥΚΙΟΥ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. *Victoria*. ✕ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Aquila* (Pellerin Suppl. II. p. 46.

Dubium non videtur, numum hunc eſſe hujus Caeſareae. In primo Auguſti numo, quem ſupra deſcripſi, eſt item capricornus. Numum alterum Pellerinius dedit Caeſareae Palaeſtinae, cujus tamen nullam certam video cauſam. Typus aquilae cultum Jovis eloquitur, quem praecipue fuiſſe obſervatum apud Caeſaream Bithyniae, laudatus Auguſti numus docet.

* * *

Capita Claudii et Meſſalinae ſe reſpicientia. ✕ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Ipſe togatus ſtans* AE. II. (Morelli Impp. T. II. p. 57.)

Indicavit etiam Vaillantius, ſed eum perperam in Palaeſtinam amolitur. (in num. Meſſalinae.)

* * *

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. ΛΑΡΑΣΙΟΣ. *Iuppiter ſtans*, in numo Neronis Caeſaris. (Pellerin.)

Eſt hujus Caeſareae, cauſa inſcripti magiſtratus, quem aliae Caeſareae in monetam non vocaverunt. Sed Seſtinus nomine ΛΑΡΑΣΙΟΣ, intelligendum Iovem Laraſium cenſuit, ſed quod minus certum, ut dicetur in Trallibus. Huc etiam haud dubie pertinebunt numi: ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Faſciculus* 4 *ſpicarum*: vel: *Pallas telum vibrans*, quos rurſum Vaillantius Palaeſtinae largitur. Alius typo

k) T. I. p. 53. 54. et in Addend. p. 719. l) Impp. Morell. T. 1. p. 408. m) Num. pop. p. 38. n) Mel. II. p. 12.

equi gradientis apud eundem certe eſt Cymes-Aeolidis, ut in hac monebo.

Cum Nerone deſinunt certi hujus urbis numi hactenus cogniti. Addidit tamen unum Vaillantius cum capite Caracallae: ΚΑΙϹΑΡЄΩΝ. ΚΙΒΥΡΑΤΩΝ, quo indicari concordiam inter Caeſarienſes iſtos, et Cibyratas Phrygiae adſeruit. At hoc loco το ΚΑΙϹΑΡЄΩΝ eſt honoris appellatio, ut in Cibyratarum numis dicemus.

* * *

Magiſtratum, ut vidimus, monetae *inſcripſere. In numis Auguſti:* ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ *addito* ΠΑΡΑΣΙΟΥ, *nempe patris nomine.* In numo Neronis ΛΑΡΑΣΙΟΣ. At *Veidius Pollio* magiſtratus non eſt, ſed verius patronus, ut ſupra diximus.

AE. RR.

CHALCEDON.

Vrbs illuſtris ad Boſporum Thracium, dicta *urbs caecorum*, quia Megarenſes, qui urbem condidere, pejorem hunc ſitum elegerunt prae commodiore trans Boſporum alio, ubi poſtea Byzantium conditum. Vide praeter alios Tacitum o).

Autonomi.

Inſcribuntur ΚΑΛ. ΚΑΛΧ., ſed recentiores, ut et imperatorii plenius: ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Apud ſcriptores eſt metatheſis literarum Κ et Χ, ſcribunt enim Χαλκηδων. Dialectus Dorica Η in Α convertit. Numorum modum ſervat etiam marmor Latinum, quod Luculli res geſtas laudat, in quo eſt CALCHADONA p). Goltzii ΧΑΛΚΕΔΩΝ certe fallit, nam in ſimilibus Arigonianis eſt ſolitum ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Fallit etiam Begeri ΧΑΛΚΗΔΩΝ, ut dicetur.

* * *

Caput barbatum nudum. ✠ *Quadratum informe.* AV. III. (Pellerin.)

Caput ſimile. ✠ ΚΑΛΧ. *Rota.* AR. III. (Pellerin.)

ΚΑΛ. *Bos ſtans* ✠ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

ΚΑΛΧ. *Bos ſpicae inſiſtens.* ✠ *Quadratum incuſum.* AR. fere II. (Pellerin.)

Horum primum Pellerinius nulla alia cauſa, niſi quod ſimile caput habeat illi, quod eſt in numo II., Chalcedonium putat. Reliqui tres, qui ſine dubio hujus ſunt urbis, longam praeferunt vetuſtatem. In numo III. litera Κ formae eſt inſolentioris, quam habes in mea Sylloge I. p. 33.

In autonomis reliquis typi obvii.

* * *

Concordiam cum Byzantio e regione poſito indicant numi inſcripti. ΒΥΖΑΝ. ΚΑΛΧΑ., de quibus egi in numis Byzantii.

* * *

Vulgavit Begerus numum cum praetenſa epigraphe ΧΑΛΚΗΔΩΝ, et typo lyrae intra quadratum q). Sed eum eſſe Chalcidis Euboeae, jam vidit Pellerinius.

AV. dubius, AR. RRR. AE. RR.

---

o) Ann. XII. 63. p) Gori Inſcript. T. II. p. 255. q) Thes. Br. T. I. p. 489.

Regius.

De argenteo max. mod. cum capite et epigraphe Lyſimachi Thraciae regis, quem edidi ex muſeo Savorgnan r), egimus in numis hujus regis.

Imperatorii.

A Trajano ad Tranquillinam usque.

Epigraphe conſtans ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ., ſed Vaillantius plerumque obtrudit ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΩΝ.

Typi in Apollinis cultu plerumque occupantur. Et vero antiquiſſimum Chalcedone ſtetiſſe ejus dei templum teſtatur Lucianus s). Quare in his numis frequens *lyra*, *tripus obvoluto ſerpente*, *gryphus*. Saepe ipſe *cycno ſublime effertur*, nimirum fuiſſe cycnos Apollinis adſeſſores, et canoros homines, antequam in aves mutarentur, narrat idem Lucianus t), et ab Apolline junctis cycnis Cyrenen Hypſei filiam in Libyam avectam, refert Pherecydes u). Teſte Nonno x).

λυρην δ' ερριψεν Απολλων,
Και πτεροεις πεποτητο λιπων πτεροεντας οιςυς
Ειδος εχων κυκνοιο.

lyram projecit Apollo,
Et alatus avolavit relinquens alatas ſagittas
Formam habens cycni.

Denique Socrate auctore y) cycni ſunt Apollinis miniſtri, et vaticinandi arte praediti, canuntque ſuavius inſtante morte, quia laetantur, ſe brevi cum Apolline ſuo conjunctum iri.

Magiſtratus ΙΠΠΩΝ ſine mentione dignitatis in numo Antinoi. (Seguin.)
AE. R.

CIEROS.

Autonomum inſcriptum ΚΙΕΡΕ. Pellerinius Pruſiadi ad Hypium tribuit, quam ſententiam infra in numis *Pruſiadis ad mare* refutabimus.

CIVS.

Numos hoc nomine inſcriptos vide infra in *Pruſiade ad mare.*

CLAVDIOPOLIS.

Vide altius *Bithynium.*

CRATIA.

Vide mox in *Flaviopoli.*

EREBOEA.

Imperatorius Commodi: ΕΡΕΒΟΙΩΝ. *Hercules ſtans.* At Ptolemaeus, qui unus obſcure hujus urbis inter mediterraneas Bithyniae meminit, eam vocat Ερεβοιαν. Ceterum hic numus a nemine alio laudatur, praeterquam a Vaillantio et Harduino.
AE. RRRR.

FLAVIOPOLIS.

Mediterranea, olim dicta *Cratia*, Κρατεια, ſed numi Κρητιεων ſcribunt, forte Ionice. Appellata ſerius *Flaviopolis*, in

r) Num. vet. p. 62. s) In Pſeudomant. t) De Electro. u) Schol. Apollonii ad L. II. v. 500. x) Dionyſ. L. II. v. 218. y) Apud Platon. in Phaedon.

numis tamen novo nomini vetus fere conſtanter additur. Aevo inferiore ſola appellatio priſca videtur in uſu fuiſſe, ut apparet ex Conſtitutionibus et Notitiis.

Imperatorii.

A Severo usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΚΡΗΤΙЄΩΝ. ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. — ΚΡΗΤΙΑ. ΦΛΑΟΥΙΟΠΟΛΙϹ., in unico Caracallae numo apud Vaillantium ΚΡΗΤΙЄΩΝ tantum.

Typi obvii. Apud Liebeum [z]): *Satyrus capripes, vel ipſe Pan cornutus ſtans d. adſilientem hinnulum arripit, ſ. pedum et hinnuli exuvias.*

AE. RR.

GERMANICOPOLIS.

Sintne huic Bithyniae urbi aliqui numi tribuendi, diſputatum ſupra in Germanicopoli Paphlagoniae.

HADRIANI.

Mediterranea ad Olympum M. quod docent numi, ſitu tamen minus certo, quae cauſa fuit, cur a quibusdam Myſiae urbibus accenſeretur, nam Olympi jugum ſaltem Auſtrale in Myſiam pertigit. De hoc vide plura in meis Numis vet. p. 179., et apud Maſſonum in vita Ariſtidis §. III.

Autonomi.

Protome Aeſculapii. ℞ ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. *Teleſphorus ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ΙЄΡΟϹ. ΔΗΜΟϹ. *Caput juvenile laur.* ℞ ΑΔΡΙΑΝЄΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Saloninam usque.

Epigraphe: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΑΔΡΙΑΝЄΩΝ. Varius hic ſcribendi modus nonnullos adhaerere fecit, cui ex pluribus hujus tractus oppidis ab Hadriano nomen ſortitis recte adſcribendi ſint hi numi. At enim numi utroque modo inſcripti conſpirant in magiſtratu archonte et nonnunquam etiam typis, ut adeo dubium non videatur, utrosque ad hos Olympi Hadrianos pertinere. Diverſitas ſcripturae ΑΔΡΙΑΝΩΝ, et ΑΔΡΙΑΝЄΩΝ diverſas urbes non arguit, nam perinde legitur ΤΥΑΝΩΝ, et ΤΥΑΝЄΩΝ, tum ΝΙΚΑΕΩΝ, et ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Vide huc ſpectantia etiam in proxima Hadrianopoli.

Typi admodum varii, ſed argumenti obvii.

ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΤΥΧΗ. *Caput muliebre turritum*, in numo M. Aurelii. (Vaillant.)

Similem Lucillae Vaillantius Adramnis Coeleſyriae, neſcio quibus, tribuit. Forte in utroque legendum ΑΔΡΑΗΝΩΝ, ſic ut numi hi ſint Adraae Arabiae. Sane in vicina Boſtra eadem occurrit epigraphe, idem typus.

z) Pag. 318.

Magiſtratus.

Archon ΑΡΧ., etiam A. TO. B. legitur in numis Aurelii, Valeriani, Saloninae. (Vaill. Arigoni.)

Praetor: ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΔΙΟΔ. ΦΙΛΟΞ. ΤΟΥΚ. (ſic) Γ. ΙΟΥΛ. ΑΔΡΙΑΝΟΝ. (ſic) Antonini. (Pellerin.) ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΑΤΡ. ΛΟΛ. ΠΡΟΚΛΟΥ. ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. Elagabali. (Muſ. Albani.)

* * *

Mentio ſitus: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΠΡΟC. ΟΛΥ. ΟΛΥΜ. ΟΛΥΜΠΟΝ, inſolentius: ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. ΕΝ. ΟΛΥΜΠΩ, in numo Hadriani. (Seſtini Lett. T. IV. p. 103.)

* * *

Concordia cum vicinis Nicaeenſibus, et Cianis.

AE. RR.

HADRIANOPOLIS.

Vaillantius et Harduinus numos omnes hoc nomine inſcriptos Hadrianopoli Thraciae adjudicavere. At cognitos hactenus habemus numos aliquot, qui ex certis indiciis ejus monetae detrahendi ſunt, ut continuo patebit.

Autonomus:

Caput Palladis. ℞ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Deus Menſis ſtans d. - - - ſ. haſtam.* AE. II. (Hunter.)

Menſis effigies in moneta urbium Europaearum inſolens, at obvius in numis urbium Aſiae minoris.

Imperatorii.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ЄΤ. ΒΞ. *Diana venatrix,* in numo Severi. (Vaill.)

In Thraciam pertinere hunc numum recte negarunt Wiſius, et Pellerinius, nam hujus urbes monetae ſuae inſcripſiſſe annos epochae, non conſtat. Accedit, mirum omnino videri, ex tot Hadrianopolis Thraciae numis, quibus muſea omnia abundant, unicum hunc eſſe numum epocha inſignem. Quare cum aliae fuerint extra Thraciam Hadrianopoles, harum una manifeſto reſpicienda.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ЄΠΙ. CΤΡΑ. CΑΝΑΙΔΟΥ. *Imperator ſtans adſtante hinc Pallade, inde muliere ſtolata d. amphoram geſtante,* in numo Hadriani. (Pellerin. Rec. III. p. 210).

Praetores Hadrianopolis Thraciae in numis non habuit, ſed praeſides, ἡγεμονας.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛ. ΑΡΧ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ. ΑΛЄΞ. *Victoria gradiens, in area* CЄ. in numo Alexandri Sev. (Pellerin. l. c.)

Rurſum Hadrianopoli Thraciae obſtat magiſtratus archon, atque etiam literae CЄ., ſi modo hae epochae annum notant.

Ad quam ergo Hadrianopolin citati hic numi pertineant, inquirendum. Ex nonnullis, quae hoc nomine extra Europam memorantur, Hadrianopolis illa, quae ab Hierocle et Notitiis Bithyniae accenſetur, unum alterumve ſaltem ex citatis hic numis ſibi videtur vindicare. Bithyniae urbes nonnullae epocham et magiſtratus varios in numis propoſuere. Tamen ad unam eandemque urbem vix pertinebunt numi loco II. et III. laudati, quia illius magiſtratus dicitur praetor, hujus archon, niſi forte eadem urbs

tempore Hadriani habuit praetorem, aetate Alexandri archontem, quod idem mox ſupra vidimus in Hadrianis, et videbimus infra in Hadrianotheris et Nicomedia. Neque ejusdem urbis eſſe poſſunt numi I. et III., ſi modo το CЄ. numi III. epocham notat. Dificile eſt, de his numis certi quid ſtatuere, cum quod exiguus adhuc eſt eorum numerus, et pauci ii nullum certum criterium offerunt: tum quod plures fuere Hadrianopoles. Quin dubium non eſt, fuiſſe urbes plures, quae adſcititium ab imperatore quopiam nomen tulere, quin de eo nobis conſtet. *Quis noſtrum ſciret, Stratoniceam Cariae Hadrianopolin quoque dictam, niſi iſtud adſereret Stephanus*, et numus nuper repertus confirmaret? Vt adeo abſonum non ſit conjicere, poſſe unum alterumve ex his numis ad urbem aliquam pertinere, quae diſſimulato vetere ſuo nomine aliquamdiu adſcititio novo uſa fuerit. Quare, ut veritas certius eruatur, exſpectandae adhuc aliae numorum ſuppetiae.

* * *

Epocham BΞ. Vaillantius, Harduinus, Frölichius duxere ab anno V. C 885. Id certum, cuicunque Hadrianopoli hic Severi numus tribuendus eſt, epochae principium cadere intra annos imperii Hadriani, a quo ea urbs ſeu condita, ſeu inſtaurata, ſeu beneficiis ornata nomen accepit inducta inſuper nova epocha. In area numi III. legitur CЄ., quae literae a reliquis avulſae epochae annum videntur teſtari. Quo pacto alteram habemus Hadrianopolin; nam una eademque urbs, quae in Severi numo ſignavit annum BΞ., in numo Alexandri CЄ. ſcribere non potuit.

* * *

Erant, qui Hadrianos et Hadrianopolin unam urbem putarent. Hos inter fuit Carolus a S. Paulo, ſed quem in ſubjecta nota jure correxit Lucas Holſtenius [a]), in quo et erravit Fabricius. (Bibl. Graec. L. IV. c. 30. p. 376). Atque ut aliis argumentis abſtineam, in Notitiis manifeſte inter utramque diſtinguitur. Pellerinius conjicit, Hadrianos ad Olympum etiam Hadrianopolis nomine ſignaſſe monetam [b]). At non videtur veriſimile, Hadrianos altero hoc nomine uſos, quo nomine in vicinia urbs alia praedita fuit.

HADRIANOTHERAE.

Vrbs mediterranea, et, ut ex Notitiis arguitur, in vicinia Hadrianorum verſus Myſiam, niſi in hac reipſa ſita fuit, nam auctores plerique eam huic inſerunt. Condita fuit ab Hadriano, ut nomen arguit, et teſtatur Spartianus in ejus vita: *Oppidum Hadrianotheras in quodam loco, quod illic feliciter eſſet venatus, et urſam occidiſſet, aliquando conſtituit:* Et Dio [c]): και πολιν εν τη Μυσια οικισας Αδριανε θηρας αυτην ωνομασεν, *et conditam in Myſia urbem* Hadriani venationes *vocavit.* Quibus adde Cedrenum.

Autonomi.

Caput Herculis cum clava. ✕ ΑΔΡΙΑ-

a) Geogr. ſacr. p. 252. b) Rec. II. p. 20. c) L. LXIX. 10.

ΝΟΘΗΡΙΤΩΝ. *Leo.* AE III. (Pembrock).

ΙΕΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile.* ℞ *Eadem epigraphe. Aesculapius ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum.

Epigraphe, ut in autonomis. In numo Severi max. mod. apud Arigonium mendoſe urbis nomen ſcribitur ΑΔΡΙΑΝΟΘΥΡΤΤΩΝ, geminato errore; rectius in numo ſimillimo muſei Albani, ejusdemque Severi: ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΤΤΩΝ, ut adeo duplex habeamus urbis gentile, Αδριανοθηριτης, ut paſſim, et Αδριανοθηρευτης, et recte illud, nam Αδριανοθηρα eſt *Hadriani venatio*, et Αδριανοθηρευτης, *Hadriani venator.*

Typi illuſtriores: *Caput urſi*, quod refertur ad urſam ab Hadriano in venatione peremptam, ut diximus. *Caput apri* in numo Antinoi, ſcripto juxta: ΑΔΡΙΑΝΟΥ. ΘΗΤΑ. *Hadriani ſervus*, ut legit, et interpretatur auctor muſei Theupoli. Quis non videt, legendum hic eſſe ΑΔΡΙΑΝΟΥΘΗΡΑ, atque adeo lepidam ejus interpretationem penitus eluſam?

* * *

Magiſtratus Vaillantius in numo Domnae legit: ΕΠΙ. ΔΙΟΓΕΝΟΥC. ΑΡ. Vnde doceremur, fuiſſe *archontem* hujus urbis magiſtratum. At Pellerinius in binis ſuis ejusdem Domnae, et cum eodem averſae typo Severi equitis legit: CΤΡ. ΔΙΟΓΕΝΟΥC. (Mel. II. p. 139.) Pellerinii judicium confirmat citatus ex Arigonio Severi numus, in quo: ΕΠΙ. C. ΠΑΝΚΡΑΤΙΟΥ. ΔΙΟΓΕΝΟΥC. Ergo *praetores* habuit ea urbs ſaltem Severi aetate, nam habuiſſe eam ſerius archontem, docet numus Vaillantii cum capite Philippi ſen., niſi forte et hic dormitet vir praeſtans. in quo: ΕΠΙ. ΑΥΡ. CΩΚΡΑΤΟΥC. ΑΡΧ. Α.

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima in Maryandinis, colonia Megarenſium et Tanagraeorum, unde in numis dialectus Dorica, quanquam ea non conſtanter valuit, ut videbimus. Aedificatam a Boeotis oraculi monitu prolixe narrat Iuſtinus d). Fuit urbs aliquando potens, quae proprios etiam tyrannos habuit, quorum numos infra prodemus. De hujus fortuna urbis vide Memnonem e) et Buonarrotium f).

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΑΝ. *Protome Herculis capite diademato addita clava.* ℞ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. . ΠΟΝΤΩ. *Hercules Cerberum fune trahens, juxta ſignum Cereris ſuper baſi.* AE. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 81.)

Alius ſed cum epigraphe ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ. (Harduin. Num. urb. p. 67).

Numi hi docent, Herculem ab Heracleotis conditorem habitum, typum vero explicat Mela de hac Heraclea differens g): *juxta ſpecus eſt Acheruſia, ad*

d) L. XVI. c. 3. e) B. L. T. XIV. p. 279 f) Oſſerv. iſt. p. 275. g) L. I. c. 19.

manes, ut ajunt, pervius, atque inde extractum Cerberum existimant. In eandem ſententiam Xenophon [h]), et Euſtathius [i]). Epigraphe reliqua explicabitur in imperatoriis.

* * *

Caput Herculis. ☧ HPAKΛEIA. *Caput muliebre corona faſtigiata, et floribus diſtincta.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Herculis. ☧ HPAKΛEIA. *Clava.* AR. IV. (Muſ. Caeſ.)

Caput Herculis. ☧ HPAKΛEΩTAN. *Clava, pharetra, arcus.* AE. II. (Muſ. Caeſ.) In alio ſimili: HPAKΛEΩTAN. ΘP. AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 93.)

Vt moneta vetus inſignem offert numorum copiam cum Heracleae inſcriptione, ita in multis admodum dubium, cui ex tot Heracleis per tres orbis partes ſparſis ſint tribuendi. Quocirca res ad unas ſaepe conjecturas redit. Numum ex hic deſcriptis primum huc vocat Pellerinius, quia caput muliebre cum ſimili corona comparet in numis vicinae Cromnae. Plus fiduciae in binis ſequentibus muſei Caeſarei, quod eos Ill. Comes Ludolf in his oris degens apud hanc Heracleam reperit. Praetereo copioſos numos alios propter dictam cauſam jure ἀδεσποτες. Seſtinius numum ſuum Heracleae Thraciae tribuendum conjecit, quia literae ΘP. ſignificare poſſent ΘPακων. Sed Heracleam Thraciae in numis ſemper dictam Perinthum, neque uſam fuiſſe dialecto Dorica, quia opus Ionum fuit, alibi dixi.

* * *

Pellerinius argenteum inſcriptum TEPΣIKON, ut olim Hercules Cerberum, ad hanc urbem vi adegit, qui Tarſi Ciliciae eſt, ut in hujus numis dicetur.

Idem aeneum, in quo hinc *Caput Jovis,* inde H *intra coronam,* hujus eſſe Heracleae conjecit, ſed quem potius permittendum Elidi, in hujus regionis numis veriſimile diximus.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

Incipiunt ſub Trajano, ab hoc usque ad Severi tempora nullus cognitus; inde usque ad Gordianum porriguntur ſaltem certi; nam quos cum capite Gallieni et Saloninae obtulit Pellerinius, utrum huc pertineant; non ſatis expeditum.

Epigraphe ſub Trajano: HPAKΛEΩTAN. MHTPOΠOΛEITAN. A Severo usque ad Gordianum multa inconſtantia: HPAKΛЄIAC. HPAKΛHAC., quin etiam (ſi modo bene legit Vaillantius) HPAKΛЄΩN. HPAKΛЄΩTΩN, addito in omnibus his conſtanter ЄN ΠON-TΩ. Sub Gordiano: HPAKΛЄΩTAN. ЄN. ΠONTΩ., aut, ut ſub Trajano: HPAKΛЄΩTAN. MATPOΠOΛЄITAN. Ex quo colligimus, usque ad Severi tempora valuiſſe dialectum Doricam, ab hoc Ionicam, priorem retractam ſub Gordiano, forte quia civitas promiſcue

h) Exped. Cyri L. VI.

i) Ad Dionyſ. v. 791.

ex Doribus et Ionibus conſtiterit. Dores conditores ſupra narravimus. Per dialectum Ionicam juvari poſſet Strabo, qui diſerte binis locis Heracleam Mileſiorum coloniam profitetur [k]), niſi eam omnium veterum conſenſus Dorum faceret, et iis locis eruditi pro Μιλησιων legendum cenſerent Μεγαρεων. At haec utriusque gentis permixtio accidere facile potuit multis Mileſiorum coloniis in eo tractu poſitis.

Typos Hercules conditor plerumque ſuppeditavit, aut *Heſperidum poma tenens*, aut *taurum*, aut, ut eſt in inſigni muſei Caeſ. numo, *equum Diomedis domans;* aut *aprum Erymanthium humeris gerens*, aut *Amazonem fugientem inſequens*, aut, ut in numis Gordiani, *Cerberum catena trahens.* Illuſtrior eſt ſequens:

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΣ. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ. *Theatrum turba refertum, intra quod templum, ſtatua Herculis ſedentis, juxta victor ſtans cum palmae ramo*, in numo Gordiani. (Buonarroti Oſſerv. iſt. p. 275).

Singularis hujus epigraphes explicatio continuo dabitur.

* * *

Metropolis. Vaillantius binis locis numos inſcriptos ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. Heracleae Thraciae tribuit [l]). Fuit haec eadem cum Perintho, at haec multo ſerius Heracleae appellationem accepit, ut conſtat ex ejus numis, in quibus usque ad Gallienum Perinthi nomen durat. Quare hi numi Heracleae nomine inſcripti Perinthum Heracleam revocari non poſſunt. Agnovit ipſe eodem in opere difficultatem [m]), quare aliam Heracleam reſpexit. Excluſit tamen etiam hanc Bithyniae ob metropolis titulum, quia in Ponto duae jam fuerint metropoles, Amaſea et Neocaeſarea. Rem primum in medio reliquit Pellerinius [n]), at ſerius ipſe agnovit, numos cum hac inſcriptione eſſe hujus Heracleae, titulum autem metropolis eſſe potius honoris epitheton [o]). At vero hanc litem optime componunt citati ſupra autonomi duo, unus Pellerinii, qui inſcribitur: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., Harduini alter: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ., qui cum certe ſint unius ejusdemque urbis, patet, eam Heracleam, quae in Ponto fuit, fuiſſe etiam metropolin.

Neqnaquam huic ſententiae officit, quod adverſus eam adfert Vaillantius, fuiſſe jam binas in Ponto metropoles, neque cum Pellerinio confugiendum ad titulum mere honorificum, aut quod exiguae ſaltem Bithyniae partis cum jurisdictione fuerit metropolis. Etenim vocabuli metropoleos non una fuit ſignificatio, ut late explicabitur in Tractatu de Metropolibus. Alia enim eſt *urbis matris*, nimirum quae colonias eduxit, alia, at ſenſu minus proprio, capitis provin-

k) L. XII. p. m. 816. 817. l) Num. Graec. p. 150. et 196. m) pag. 208.
n) Mel. II. p. 254. o) Suppl. III. p. 83.

ciae. Vt Auguſtorum aevo urbes omnes, quae metropoles ſe dixere, fuere tantum metropoles in altera hac ſignificatione, ſic una fuit Heraclea, quae ſe metropolin, *matrem urbium* dixit, nimirum ut in citato ſupra Gordiani numo ipſa de ſe jactat: ΜΑΤΡΟϹ. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ., *matris coloniarum urbium.* Et vero colonias aliorſum deduxiſſe Heracleotas, innuit Ariſtoteles p), quas inter fuere Cherſonneſus Taurica, et Callatia Moeſiae, de quo vide Buonarrotium hujus numi eruditum interpretem q). Fallitur igitur Harduinus, qui prima hac ſignificatione nusquam vocabulum metropolis in numis occurrere adſeruit r).

* * *

Mentio ſitus ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., quod in numis hujus urbis certis ſemper additur, niſi quando pro hoc ſcriptum eſt ΜΑΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ., ut adeo alterutro epitheto ſatis ſe ab aliis Heracleis putaverit diſcretam. Scripſit autem ſe *Ponti*, non quod in Ponto proprio ſita eſſet, ſed quod Ponto Euxino adjaceret, qua ratione etiam Tomitae Moeſiae ſe ſcripſere ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. ΠΟΝΤΟΥ. Sic etiam noſtram hanc Heracleam his verbis laudat Stephanus: *πολις. Θρακης ἐν τω Ποντω*, quo loco eo ſenſu videtur Heracleam dicere Thraciae, quia Maryandinos, in quibus poſita fuit, revera fuiſſe Thracas conjectat Strabo, conſentiente etiam Xenophonte s), et Arriano t).

* * *

Concordiam inter hos Heracleotas et Sebaſtenos ſeu Phrygiae, ſeu Galatiae vidit Pellerinius in numo Severi: ϹΕΒΑϹΤ. ΗΡΑΚΛΕΩΝ. (Mel. II. p. 123. et 308.) Ait vir eruditus, fabricam hujus numi, eſſe ſimilem fabricae aliorum hujus urbis numorum, de quo ipſe viderit. At qua ratione ipſe ſerius potuit adſerere, hujus urbis nomen non ſcribi, niſi ΗΡΑΚΛΕΙΑϹ. vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ u)? Revera hoc dempto in nullo alio ſcriptum reperio ΗΡΑΚΛΕΩΝ., niſi in numo Maeſae, quem citat Vaillantius. Cujuscunque Heracleae numus eſt, vix credam indicari concordiam, nam neque hujus Heracleae, neque utriusque Sebaſtes conſpectus hactenus concordiae numus, et *το* ϹΕΒΑϹΤ. videtur potius nomen urbis honorificum.

* * *

Neocoratum etiam huic urbi unus largitur Pellerinius, commemorando I. numum Gallieni ΗΡΑΚΛΕ -- ΝΕΩΚΟΡΩ. typo *urnae ludorum*, ex cujus numi fabrica rurſum conjectat, numum hunc hujus eſſe urbis. (Mel. II. p. 222.) II. ex numo Saloninae: ΗΡΑΚΛΗΑϹ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. typo *Veneris ſtantis, et d. pomum oſtentantis.* (Suppl. I. p. XI.) Intentat rurſus fabricam, et quod nulla alia Heraclea in numis ſcripſit ΗΡΑ-

p) Politic. L. V. c. 5. q) L. c. r) Num. pop. in Amaſia. s) Exped. Cyri. L. VI. t) In Periplo. u) Suppl. III p. 33.

ΚΛΗΑC. Obſerva, rurſum hoc loco ſibi contradicentem Pellerinium, qui aliam hujus urbis epigraphen *ſerius non agnovit*, quam ΗΡΑΚΛΕΙΑC vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ., ut mox diximus. Vocabulum quidem ΗΡΑΚΛΗΑC in certo hujus urbis numo muſei Caeſarei cum capite Caracallae obſervatur; interea Pellerinii argumenta, numos hos cum mentione neocoratus huc pertinere, tanta non videntur, ut non aliis Heracleis per Aſiam poſitis tribui queant.

Magiſtratus proconſul: ΕΠΙ. ΜΑΡΚΟΥ. ΠΛΑΝΚΙΟΥ. ΟΥΑΡΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. in numo Veſpaſiani, de quo vide prolegomena ad Bithyniam. *AE. R.*

REGES HERACLEAE.

Hiſtoriam tyrannorum Heracleae conſcripſit Memnon, quam ad ſumma capita redactam ſervavit Photius x), Gallice deinde redditam illuſtravit Gedoynus y). Is primum Heracleae tyrannum vocat CLEARCHVM Iſocratis et Platonis diſcipulum, crudelem tamen, et ſanguinarium. Tyrannidem adiit teſte Diodoro Siculo V. C. 390., fuitque aequalis Artaxerxis Mnemonis. Caeſus eſt a conjuratis anno XII. tyrannidis. Succeſſit frater SATYRVS, idemque tutor liberorum Clearchi, crudelitate ante omnes tyrannos infamis, una tutela raro ſanctimoniae exemplo obita illuſtris. Ei poſt ſeptennium vita functo ſucceſſere nepotes ex fratre

TIMOTHEVS et DIONYSIVS.

Timotheus fratre Dionyſio in tyrannidis collegium adſcito, magna humanitatis ac prudentiae laude remp. adminiſtravit. Annis XV. ſecundum Diodorum in imperio exactis inter publicum ac ſincerum ſuorum luctum elatus eſt.

Succeſſit frater DIONYSIVS, qui pericula, quae ſibi ab Alexandro M. victis Perſis Aſiae imperante, eoque mortuo ab ejus ducibus impendebant, prudentia ac ſagacitate eluſit. Ducta deinde uxore Amaſtrie ex Perſiae regum ſanguine, de qua infra, amplas nactus opes, et nomen illuſtrius paullo poſt in nomen quoque regium invaſit, et conciliata ſibi ducum Alexandri amicitia ſui jam ſecurus, empta pretioſa Dionyſii II. Syracuſani ſupellectile, quem ſui tyrannide dejecerant, coepit magnificentiam et mollitiem regiis curis anteferre, ſed aucta inter haec ſupra quam credi poteſt corporis pinguedine, cum annos XXX. magna moderationis laude regnaſſet, relictis ex Amaſtrie liberis, de quibus infra, deceſſit. De hominis fera incontinentia, et abdomine vide elegantia duo veterum epigrammata z).

N u m i :

Caput Apollinis, ut aliis viſum, Bacchi. ✗ ΤΙΜΟΘΕΟΥ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ. *Hercules ſtans elata clava tropaeum conſtituit.* AR. III. (Haym, Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum, retro thyrſus. ✗ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ. *Hercules ſtans*

x) Cod. 224. y) B. L. Mem. T. XIV. p. 279. z) Analect. Brunck. T. II. p. 72. et 434.

d. elata, ſ. tropaeum contingit, cui inclinatur clava. AR. II. (Muſ. Caeſ.) *AR. RRR.*

AMASTRIS.

Patrem habuit Oxathrem Darii Codomanni fratrem. Volente Alexandro M. nupta Cratero, quem inter principes is duces habuit, ſed ab hoc poſt Alexandri mortem repudiata Dionyſio Heracleae tyranno ſeſe uxorem, et una amplas ſuas facultates obtulit. A mariti exceſſu tutrix liberorum, ac poſtea Lyſimacho Thraciae regi matrimonio juncta, *inſigni aliquamdiu* apud novum maritum gratia valuit, donec hic novis nuptiis Arſinoes Ptolemaei Philadelphi ſororis ſeſe illigaſſet. Heracleam redux urbem in Paphlagonia aedificat de ſuo nomine dictam Amaſtriam, poſt a filiis in mare abjecta teterrimo parricidio ſublata eſt, non impune, nam a Lyſimacho, qui Amaſtriem etſi facta diſceſſione ſemper tamen amaverat, pertracti in retia, captique matris manibus immolati ſunt.

Filii ex Dionyſio: *Clearchus* et *Oxathres*, par impium, merito caeſi a Lyſimacho, ut diximus, filia *Amaſtris*. Filium *Alexandrum* eruit Gedoynus ex Polyaeno a), ſed natum Amaſtrii ex Lyſimacho.

Numus:

Caput forte Amaſtrios cultu peregrino. ℞ ΑΜΑΣΤΡΙΟ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ. *Mulier ſedens capite turrito d. Victoriolam tenet.* AR. III.

Ediderunt ex muſeo reginae Chriſtinae Spanhemius b), et Holſtenius c). Similem etiam, ſed aeneum, dedit Exc. Comitiſſa de Bentinck cum epigraphe ΑΜΑΣΤΡΙΟΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ., in quo, ſi genuinus eſt, legendum certe ΑΜΑΣΤΡΙΟΣ.

AE. RRRR.

IVLIOPOLIS.

Strabo, Ptolemaeus, aliique Iuliopolin in Bithynia collocant, at Plinius diſertis verbis binas hoc nomine, non tamen ſatis prope earum ſitum definit. Vnam Olympo M. et Myſiae admovet: *nunc ſunt XII. civitates, inter quas Gordiu-come, quae IVLIOPOLIS vocatur* d). Hanc etiam nominat Strabo, quam narrat fuiſſe patriam Cleonis latronum ducis, qui eam in Auguſti gratiam *Iuliopolin* appellavit. De altera Plinius ſic: *intus in Bithynia colonia Apamena, Agrippenſes, IVLIOPOLITAE, Bithynion. Flumina: Syrium - - Scopius* e). De his vide plura apud Cellarium. Numi hoc nomine inſcripti non infrequentes exſtant, quos antiquarii Bithyniae quidem tribuunt, non tamen facto utriusque Iuliopolis diſcrimine, credo, quod certi nihil ea in re definiri poſſit. Commemorabo hic numos ſic inſcriptos additis levibus conjecturis.

Imperatorii.

Editi a Trajano usque ad Valerianum.

a) L. c. p. 286. b) Tom. I. p. 494. c) Not. ad Steph. ſub Αμαςρις.
d) L. V. §. 40. e) L. V. §. 43.

Epigraphe: ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. in numo Commodi, in quo hic, ut in numis Romanis, ΗΡΑΚΛΗϹ dicitur; etiam ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΙϹ. (Vaillant.)

Typi variant; potiores ſunt: *deus Menſis* vario cultu, *tria ſigna militaria*.

* * * *

*

Mentio ſitus exſtat in binis numis: ϹΚΟΠΑϹ. *Fluvius decumbens d. arundinem*, in numo Getae. (Vaill.)

Duo fluvii decumbentes, *quorum is*, *cui adſcriptum:* ϹΑΝΓΑΡΙΟϹ, *remum manu tenet*, *alter*, *juxta quem* ϹΚΟΠΑϹ, *ramum vel arundinem*, in numo Severi.

Alterum hunc, eumque illuſtrem numum olim edidi ex muſeo Comitis Feſtetits [f]). Alium ſimilem ſerius vidi in muſeo ill. Com. Vitzai. Scopas fluvius idem eſt, quem ſupra vidimus a Plinio dici *Scopium*. Sangarius, vel Sagaris legitur etiam in numis vicinae Nicaeae, quam vide. De utroque flumine pluribus egi in citato opere.

Neocoratus.

ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Pallas ſtans d. haſtam*, *ſ. Victoriolam*, *ex adverſo Mercurius d. crumenam*, *ſ. caduceum*, *in utriusque medio fluvius decumbens*, in numo Caracallae max. mod. (Muſ. princ. Waldeck.)

Vnicus hic eſt Iuliopolis numus, in quo ſcriptum neocoratum viderim.

* * *

Video, complures numos Iuliopolis nomine notatos tam fabrica, quam typo, nempe *trium ſignorum militarium*, ſimiles eſſe numis Nicaeae, in quibus hic typus inde a Caracalla obvius. Quid quod et Sangarius fluvius numo Domnae a Nicaeenſibus ſignato inſcriptus eſt. Quare videntur hi numi tribuendi Iuliopoli illi, quae prae altera Nicaeae vicinior fuit. Alterius Iuliopolis videntur eſſe illi, quibus typus eſt Menſis, qui Galaticum quid, et Phrygium ſapit, et vix in interioris Bithyniae moneta obſervatur. Sane Ptolemaeus Iuliopolin aliquam ultra Dadaſtanam ad fines Galatiae promulgat, cui etiam eandem ob cauſam tribuendum crederem numum Valeriani cum Cybele ſedente. (Arigoni.) De reliquis numis, qui alios typos objiciunt, multo incertius eſt judicium. *AE. R.*

METROVM.

Autonomi:

Capita duo jugata incerta. ✠ ΜΗΤΡΟΣ. *Leo inter duos pileos Dioſcurorum.* AE. III.

Hunc olim numum ex muſeo Savorgnan vulgavi, et copioſe illuſtravi [g]). Videtur vocabulo ΜΗΤΡΟΣ indicari Cybele, quae κατ᾽ἐξοχὴν dicebatur Μήτηρ. Et vero Arrianus Μητρῷον maritimum facit prope Heracleam [h]), et Μητρῷον Graecis *Magnae Matris fanum* notat, quale etiam fuit Athenis [i]). Suffragantur praeterea huic ſententiae pilei

f) Num. vet. p. 181. g) Num. vet. p. 181. h) In Periplo. i) Pollux L. III. §. 11.

Dioſcurorum, qui typus frequens eſt in moneta urbium Euxino adſitarum.

* * *

Similis numus editus eſt ab Arigonio, ſed cum auctor epigraphen legeret ΚΙΠΡΟΣ, numum eſſe Cypri inſulae adſeruit.

AE. RRRR.

MYRLEA.

Vide ſupra in *Apamea* Bithyniae.

NICAEA.

Mediterranea, urbs illuſtris ad lacum Aſcanium. Nomen traxit a Nicaea Antipatri filia, Lyſimachi uxore, cum antea varia per vices tuliſſet, quae enarrata vide apud Cellarium. Sed fabulae appellatam volunt a Nicaea Bacchi amaſia, de qua infra.

Autonomi.

Satis rari, atque hi vix praeconio digni.

ΝΙΚΑΙωΝ. *Caput muliebre laureatum.* ✠ ЄCA - - *Hercules ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre. ✠ ΝΙΚЄΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Arigoni.)

Caput juvenile cum corona faſtigiata, prae quo ſignum militare et literae IЄ. ✠ ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Tria ſigna militaria.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

In binis praecedentibus epigraphe aberrat a recepto ſcribendi more, cum in reliquis omnibus legatur ΝΙΚΑΙΕΩΝ, ΝΙΚΑΕΩΝ. Fabrica et typus numi III. ſatis monent, eum vix ante Gordianum ſignatum eſſe.

* * *

Sunt adhuc autonomi argumenti magis eruditi.

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Diota.* ✠ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Caduceus clavae junctus, et annus* ΒΚΣ. AE. II. (Morelli in fam. Papiria.)

ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Caput Bacchi, infra annus* ΔΚΣ. ✠. *Idem magiſtratus. Roma ſedens, infra quam* ΡΩΜΗ. AE. II. (Ibid.)

De C. Papirio Carbone, et annis epochae egimus altius in prolegomenis ad numos Bithyniae.

* * *

Numos cum magiſtratu ΠΟΤΠΙΟC a Spanhemio Nicaeae tributos [k]) eſſe potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis.

AE. RR.

Imperatorii

Autonomorum defectum ſupplent, qui porriguntur ab Auguſto usque ad Gallienum, quin et duorum tyrannorum, qui Gallieno imperante Aſiam vexavere, Macriani junioris, et fratris Quieti. Illius numum edidit Haymius [l]), et Pellerinius [m]), qui etiam eſt in muſeo Caeſareo, hujus Arigonius, atque iterum Pellerinus [n]). In utroque *caſtra praetoria* typum faciunt.

* * *

---

k) Tom. II. p. 163. l) T. II. p. m. 393. m) Mel. II. p. 23. n) L. c.

Epigraphe: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ., item in recto: ΝΙΚΑΙΕΙΣ. Apud Vaillantium nonnunquam ſcriptum reperio ΝΙΚΑΕΩΝ, ΝΙΚΑΕΙΣ, quod gentile probat etiam Stephanus. Qui numi ſolum ΝΕΙΚ. inſcriptum habent, dubium faciunt, an Nicaeam, an Nicomediam referendi ſint, niſi adſint alia indicia.

* * *

Typi, ut in tanto numero, varii argumenti. Inde a Caracalla nihil iis vilius, qui *tria ſigna militaria* exhibent, quos Frölichius nonnulla conjectura Nicen Thraciae referendos cenſuit, ut in hac dictum.

Herculis quoque cultus in hac urbe cumprimis viguit, cujus aerumnae variae proponuntur, ut cum *Antaeum ſublimem ſuffocat*, *Diomedis equos abigit*, *taurum domat*, aut cum, ut eſt in numo ſingulari Maximi Caeſ., *aves Stymphalidas ſagittis petit*, (Muſ. Caeſ.) qui typus eſt etiam in numo Perinthi.

Singulare etiam iſtud in Nicaeenſium moneta, quod non deos modo additis eorum nominibus in numis propoſuere, ſed etiam heroas, aliosque antiquitatis viros illuſtres, quorum hic catalogum texo.

ΖΕΥΣ. ΜΗΛΙΟΣ. *Caput Jovis.* (Vaill. in Domit.)

Harduinus interpretatur: *pecorum cuſtos*, *a* μηλον, *ovis*, *pecus.*

ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΥ. *inſcriptum arae*, in aliquibus neque urbis nomen additur, in numo Domitiani. (Morelli Impp.) Cum ſolo ΔΙΟΣ, Trajani. (Muſ. Caeſ.)

De hoc *Jove Forenſi* vide Harduinum o).

ΔΙΟΝΥΣΟΥ. ΚΤΙΣΤΟΥ. ΝΙΚΑΙΑΣ. *Ara ignita*, *cui inſcriptum* K *incertae ſignificationis*, Neronis. (Morelli. Impp.)

ΔΙΟΝΥϹΟΝ. ΚΤΙϹΤΗΝ. *vel tantum* ΤΟΝ. ΚΤΙϹΤΗΝ. ΝΙΚΑΙЄΙϹ. *Bacchus ſtans*, Antonini, Aurelii, Veri.

Bacchus variis etiam aliis modis, etiam cum inſcriptio abeſt, in Nicaeae numis proponitur, *in conſortio Ariadnes*, *coronatus a Satyro*, *vectus in quadrigis elephantorum.* Narrat Plinius p), Liberum victa India triumphantem curru elephantis juncto invectum. Memoratur ergo Bacchus in his numis Nicaeae conditor. Ille nimirum, cum ejus loci nympham Nicaeam deperiret, ſed ad amoris negotium moroſam, quod ſeſe Dianae et venatui ſacraverat, quoniam puellam ſiccam perſuadere non potuit, vitiavit ebriam digno ſeſe aſtu, fluminis aquis in vinum verſis, quae omnia lepide deſcribit Nonnus Panopolites totis fere libris XV. et XVI., quorum poſtremum ſic claudit:

Και πτολιν ἐυλαϊγγα φιλακρητῳ παρα λιμνῃ
Τευξε θεος Νικαιαν ἐπωνυμον, ἡν ἀπο νυμφης
Αςακιης ἐκαλεσσε, και Ινδιφονον μετα νικην.

Et urbem bonis lapidibus ſtructam vinum amans prope ſtagnum
Aedificavit deus Nicaeam nomine, quam a nympha
Aſtacia vocavit, et Indos occidentem poſt victoriam.

Eandem fabulam recitat etiam Memnon apud Photium. Vide praeterea, quae mox in Hercule dicentur.

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput Herculis*, in numo Domitiani. (Catal. d'Ennery p. 523).

ΤΟΝ. ΚΤΙϹΤΗΝ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Hercules nudus ſtans clavae innixus, d. femori admota*, Aurelii. (Muſ. Caeſ.)

Dio Chryſoſtomus vocat Bacchum Nicaeae προπατορα, et Herculem κτιϛην q).

ΑϹΚΛΗΠΙΩ. ϹΩΤΗΡΙ. ΝΙΚΑΙЄΙϹ. *vel:* ΤΟΝ. ϹΩΤΗΡΑ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Jungitur etiam cum Hygia:* ΥΓЄΙΑ. ΚΑΙ. ΑϹΚΛΗΠΙΩ. *Vterque ſtans*, in numis Antoninorum. (Vaill.)

ΘЄΑ. ΥΓЄΙΑ. ΝΙΚΑΙЄΙϹ. *Hygia cultu ſolito*, in numis Antoninorum. (Vaill.) Iungitur etiam cum Aeſculapio, ut mox vidimus.

ΘЄΩ. ΤЄΛЄϹΦΟΡΩ. ΝΙΚΑΙЄΙϹ. *Teleſphorus ſtans*, Antonini. (Vaill.)

ΘЄΑ. ΔΗΜΗΤ. ΝЄΙΚΑΙЄΙϹ. *Ceres in bigis*, Antonini. (Vaill.)

ΘΗϹЄΑ. ΝΙΚΑΙЄΙϹ. *Caput Theſei leonis exuviis tectum*, Commodi. (Vaill.)

ΘΗϹЄΑ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Theſeus ſtans Herculis imberbis cultu, et clavae innixus*, Caracallae. (Vaill.)

De Theſeo Herculis facta et cultum imitato vide Plutarchum r), et Ariſtidem s).

ΟΜΗΡΟϹ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Homerus ſedens d. chartam*, Commodi. (Vaill.)

ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΝ. ΝΙΚΑΙЄΙϹ. *Caput Alexandri M.*, Aurelii. (Vaill.) In alio: *Ipſe nudus ſtans d. - - ſ. haſtam*, Commodi. (Muſ. Chriſtinae.)

ϹΑΓΑΡΙϹ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Fluvius decumbens*, Domnae. (Vaill.)

Sagarin fluvium laudat Plinius, aitque, fuiſſe unum ex inclytis, dictumque a plerisque Sangarium t), quo posteriore nomine eum vidimus compellatum in numo Iuliopolis Bithyniae. Sagaris in hoc numo ſitum non indicat, nam urbis latera non alluit, pervaſerit tamen ejus agrum. Analogia docet, eum inſtar numinis monetae inſertum, forte propterea, quod Nicaea nympha, quae a ſe urbi nomen dedit, fuit Sangarii et Cybeles filia, ut alibi ex Memnone docui u). Sic et Xanthum velut deum vidimus in numo Germanicopolis Paphlagoniae.

ΡΩΜΑΙΩΝ. ΝΙΚΗΝ. ΝЄΙΚΑΙЄΙϹ. *Victoria inſcribens clypeo*, in numo L. Veri. (Geſſner ex muſeo Pfau tab. CXVIII. n. 21). In alio: *Imperator eques hoſtem haſta impetit*, ejusdem Veri. (Pellerin.)

Celebrant nimirum Nicaeenſes Aurelii et Veri victorias de Parthis relatas. De numis ſimilis argumenti agam in numis M. Aurelii commatis peregrini.

ΙΠΠΟΝ. ΒΡΟΤΟΠΟΔΑ. *Vir in equo, cuius pes ſiniſterior humano ſimilis, dexterior manum humanam refert, qua baculum Aeſculapii complectitur*, Gordiani. (Muſ. Chriſtinae.)

Singularem hunc numum ex eodem

q) Orat. 39. r) In Theſeo. s) Orat. T. I. p. 486. t) L. VI. §. [illegible] u) Num. vet. p. 183.

muſeo deſcripſere Vaillantius, et Spanhemius x), et vidi ipſe ibidem Romae. Significat epigraphe *equum cum pede humano.* Exſtitiſſe id genus monſtra, veteres prodidere. De I. Caeſare Suetonius y): *Vtebatur equo inſigni pedibus prope humanis, et in modum digitorum ungulis fiſſis.* In eadem fere verba Plinius z). Quid vero in praeſente numo monſtrum iſtud indicet, difficile eſt adſequi. Connectendum cum Aeſculapio arguit hujus baculus, quem manu praefert.

ΠΤΘΑΓΟΡΗC. *Pythagoras ſedens d. globum contingit*, Gallieni. (Vaill.)

Eodem cultu is proponitur in numis Samiorum.

ΝΙΚΑΙΑ. *Caput muliebre turritum hedera coronatum, pone quod pharetra*, Antonini. (Vaillant.)

Caput iſtud eſt Nicaeae nymphae. Corona turrita eam decet, quae urbi nomen dedit, hederacea eam, quam Bacchus ſuam eſſe voluit, pharetra eam, quae vitam in venatibus exegit. Vide, quae de hac nympha plura alibi dixi a).

ΑΓΑΘΗ. ΤΤΧΗ. *Mulier turrita rupi inſidens d. ſpicas, pro pedibus fluvius emergens*, Fauſtinae jun. (Muſ. M. Ducis, et reg. Chriſtinae.)

Hic *Bonae fortunae* typus frequens eſt in numis Ciliciae, Syriae, Meſopotamiae, at in Aſia minore cis Taurum vix obvius. De hac urbium Fortuna vide, quae olim obſervavi; quo loco numum hunc edidi b).

* * *

Inter Nicaeenſis monetae averſas memoranda etiam:

ΚΟΜΟΔΟΤ. ΒΑCΙΛΕΤΟΝΤΟC. Ο. ΚΟCΜΟC. ΕΤΤΤΧΕΙ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *ſcriptum intra lauream*, in numo Commodi. (Vaill.)

Eadem formula eſt etiam in numis Cii Bithyniae, et Caeſareae Cappadociae.

* * *
*

Magiſtratus:

Romanos totius provinciae jam vidimus in autonomis. Frequenter in imperatoriis leguntur nomina *proconſulum*, ſimul et *patronorum*. Sed de variis his totius provinciae magiſtratibus abunde egimus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

An etiam magiſtratus civitatis ſuae proprios ſoliti ſint monetae inſcribere, dubitare liceat, et neſcio, an iſtud certo evincat numus Etruſcillae: ΕΠΙ. ΑΡΙCΤΕΟΤ., quem unus citat Vaillantius. Alter Severi ab eodem productus: ΕΠΙ. CΤΡΑ. - - - ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. nihil probat, quia idem ſignari etiam potuit Cyzici. Tertius Alexandri ΕΠΙ. C. Μ. ΑΝΤΙΟΧΟΤ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. videtur male lectus pro ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. Typus *duorum pharorum, vel lampadum medio vexillo*, ut eum deſcribit Vaillantius, uni Byzantio proprius eſt, ſimilemque infra ſub Treboniano recenſet: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Arula inter duos pharos vel lampades.* Eſt ergo ve-

x) T. I. p. 288. y) Cap. 61. z) L. VIII. §. 64. a) Num. vet. p. 188.
b) Num. vet. p. 183.

rius numus concordiae inter utramque urbem.

* * *

Honorum vocabula leguntur varia, atque ambitioſa.

Primatus:

ΝΙΚΑΙΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧΕΙΑΣ. *Ara, in qua ſcriptum:* ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΥ. vel: *Caduceus*, vel: *Imperator paludatus ſtans d. extenta, ſ. haſtam*, in numis Domitiani. (Vaill. Morelli Impp. Muſ. Chriſtinae, Theup.)

ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧ. ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput Herculis barbatum laur.*, Domitiani. (Muſ. d'Ennery p. 523).

ΤΟΝ. ΚΤΙΣ. ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ. ΑΜΒ. *Hercules ſtans d. femori admota, ſ. clavae innixus*, Domitiani. (Arigoni.)

Nicaeenſes ergo ſe ſcripſere *primos provinciae*, deinde et *Ponti*. Conſtat ex Dione Chryſoſtomo c), contentionem de primatus honore fuiſſe Nicaeenſes inter et Nicomedenſes, tum metropolis honorem uni fuiſſe Nicomediae proprium, at primatum utrique communem. Hunc igitur in numis his jactant Nicaeenſes. At videtur is illis ſerius ademptus, nam in numis poſt Domitianum cuſis nulla amplius ejus fit mentio. Dicere vero etiam ſe primos Ponti poterant, quia Domitiani aetate Pontus cum Bithynia conjunctus fuit, atque etiam Nicomedenſes in ſuis ſe numis dixerunt *primos Bithyniae et Ponti*.

Literarum AMB., quae ſunt in numo III., impeditior eſt explicatio. Belleyus eas legit: A, id eſt: πρωτη Μητροπολις Βιθυνιας d). Non animum advertit vir eruditus ad id, quod refert Dio Chryſoſtomus e), Nicaeam primatus quidem titulum cum Nicomedia habuiſſe communem, at non metropoleos, ut mox diximus. Quod Dionis oraculum magni eſt ad rem praeſentem momenti, nam I. ea vixit aetate, qua numus ſignatus eſt. II. Dixit iſtud ad ipſos Nicaeenſes et Nicomedenſes oratione publica, ergo utriusque jura penitus noſſe debuit. Verum quidem eſt, Nicaeam Straboni dictam fuiſſe metropolin f), at enim a Strabonis aetate usque ad Domitianum multa poterant in urbium juribus permutari, et verum ſcripſiſſe Strabo, ut tamen propterea non falſum dixerit Dio coaevus, et in Bithynia praeſens, et publice orator. Si, ut cenſet Belleyus, Nicaeenſes urbem ſuam dixere metropolin, ut pares ſe eſſe Nicomedenſibus adfectarent, cujus exempla analoga praeſtant Anazarbus et Tarſus, quaeri jure poteſt, fueritne poſitum in arbitrio urbium, ut ſeſe palam metropoles profiterentur nulla ſenatus R. auctoritate? Sin hujus permiſſu fuit metropolis, cur in unico numo eam profitetur dignitatem, in reliquis omnibus abſtinet, praecipue ſi geſtiebat aequalia habere cum Nicomedenſibus jura? Cur velut metuentis more ſiglis tantum utitur, cum Nicomedia ſe plerumque metropolin plena ſcriptu-

c) Orat. 38. d) B. L. T. XXXI. hiſt. p. 284. e) Orat. 38. f) L. XII. p. m. 848.

ra profiteatur? Quam igitur ſignificationem his dabimus literis? Fateor, rem a quaeſitore difficilem, ac impeditam imperari, et neſcio, ſitne operae pretium, huic multum examini inhaerere, antequam de vera harum literarum lectione plane certi ſimus. Solus Arigonius hunc nobis numum dedit, cujus iconismi quam ſaepe a vero aberrent, ſatis cognitum perſpectumque. Quod ſi quam licet tentare conjecturam, legi forte poterit: ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤοι ΠΟΝΤϗ Αϱιϛοι Μεγιϛοι Βιθυνιας., cujus lectionis inſolentiam excuſare poſſunt numi continuo ſequentes, tum et quae in Tarſi Ciliciae numis ad literas AMK iis paſſim inſcriptas obſervabimus.

Optimi Maximi.

ΜЄΓΙϹΤΩΝ.ΑΡΙϹΤΩΝ.ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Tres urnae cum palmis*, in antica capita Valeriani, Gallieni, Salonini. (Vaill. Theup.)

Varii ſunt apud antiquarios horum epithetorum explicatus. Vaillantius putat, ſubaudiri *principum*, nimirum trium, qui in antica nominantur g). At cur idem inſcribitur numo Gallieni, quem infra citat h), in quo unicum tantum Gallieni caput proponitur, et in averſa ΑΡΙϹΤΩΝ. ΜЄΓΙϹΤΩΝ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ.? Harduinus cenſet, ſubaudiri: *ludorum*, nempe in honorem Iovis *Optimi Maximi*, cui quidem ſententiae ſuffragatur typus urnarum; verum cur in ſolis his numis ludi exprimerentur in gignendi caſu, cum in copioſis aliis hujus urbis, etiam Gallieni aetate cuſis, ſigeat rectus, ut continuo videbimus? Frölichius i), et auctor catalogi Theupoli hos titulos deferunt ipſis Nicaeenſibus. Iſtud ſi verum, nihil ad Nicaeenſium inſaniam addi poſſe videtur, qui, quae erant Iovis epitheta, ſibi tribuerunt. De Tarſenſibus, forte etiam Αϱιϛοις, Μεγιϛοις, vide horum numos.

* * *

Ludorum mentio in hujus urbis numis frequens.

ΙЄΡΟϹ. ΑΓΩΝ. *Urna*, Commodi. (Vaill.)

ΑΓΩΝЄϹ.ΙЄΡΟΙ. *Tres urnae*, Gallieni. (Pellerin.)

ΙЄΡΟϹ. ΑΓΩΝ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae*, Valeriani. (Arigoni.)

ΚΟΜΟΔЄΙΑ. *Vrna*, Commodi. Vaill.)

ϹЄΟΤΗΡΙΑ. *Severus togatus ſtans d. pateram, ſ. haſtam*, Severi. (Vaill.)

ϹЄΟΤΗΡΙΑ. ΑΤΓΟΤϹΤЄΙΑ. *Duae urnae*, Philippi ſen. (Vaill.) quod mirum, niſi forte, quem Philippum putavit, Severus eſt.

ϹЄΟΤΗΡΙΑ. ΦΙΛΑΔЄΛΦЄΙΑ. ΜЄΓΑΛΑ. *Vrna, hinc et inde caput Caracallae et Getae*, Severi. (Muſ. Caeſ.)

ΑΤΓΟΤϹΤΙΑ. ΚΑΙ. ΦΙΛΑΔЄΛΦΙΑ. *Capita Caracallae, et Getae*, Domnae. (Vaill.)

ϹЄΤΗΡЄΙΑ. ΦΙΛΑΔЄΛΦЄΙΑ. *Duae urnae*, Getae. Vaill.)

ΔΙΟΝΤϹΙΑ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae*, Valeriani jun. (Pellerin.)

g) Num. Graec. p. 178. h) Pag. 182. i) Not. elem. p. 28)

ΙϹΘΜ. ΠΤΘ. *Menſa cum tribus urnis*, Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordiae duplex modus in Nicaeae moneta habetur.

I. Concordia inter ipſos oppidanos inita, quam probat numus L. Veri, quem ex muſeo M. Ducis edidi: ΟΜΟΝΟΙΑ. ΝΙΚΑΙЄΩΝ. *Mulier ſtans ante aram d. pateram*, quo indicari ſolam inter cives concordiam, pluribus tum probavi k). Similis, ſed Plautillae exſtat in Theupoli.

II. Concordia cum exteris populis inita: ΝΙΚΑΙЄΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ — ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ — ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. nulla in his cauſa digna, cui immoremur.

Numos ΝΙΚΑΙЄΩΝ. ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ. vide in Cilbianis Lydiae.

* * *

Situs definitur in numo Commodi: ΝΙΚΑΙЄΩΝ. ΒΙΘΥ. *Commodus eques*, praecone uno Vaillantio.

Fluvius *Sagaris* Domnae numo inſcriptus ſitum non indicat, ut ſupra dictum.

AE. C.

NICOMEDIA.

Ad Propontidem, caput provinciae ſub imperatoribus. Nomen traxit a rege Nicomede I.

Autonomi:

Sunt hi ejusdem rationis, cujus Nicaeenſes, inſcripto conſtanter magiſtratu Romano, et quidem

C. Papirii Carbonis: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Typi: *Diota.* ☓ *Clava caduceo juncta.* — *Caput Palladis.* ☓ *Victoria.* — *Capita jugata Bacchi Indici et Herculis.* ☓ ΡΩΜΗ. *Roma ſedens.* — *Caput muliebre.* ☓ *Diana ſtans cum face et arcu.* Sunt omnes AE. II. et apud Morellium in Fam. Papiria.

C. Vibii Panſae. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΕΠΙ. ΓΑΙΟΥ. ΟΥΙΒΙΟΥ. ΠΑΝΣΑ. *Caput muliebre turritum.* ☓ *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. — *Eadem epigraphe. Caput nudum, ſecundum aliquos I. Caeſaris.* (Vide dicta in Prolegomenis Bithyniae. ☓ *Victoria.* AE. II. Morelli in Fam. Vibia.)

Thorii Flacci procos. Hujus numos binos attulimus in prolegomenis ad Bithyniam.

* * *

Epochae anni leguntur in numis Papirii: ΔΚΣ., Vibii: ΒΛΣ. De hujus initio agitur in Prolegomenis iisdem.

AE. R.

Imperatorii.

Majore numero exſtant ab Auguſto ad Gallieni aetatem.

Epigraphe: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ. ΝΙΚΟΜΗΔΙΑϹ. prima ſyllaba ſaepe diphthongo EI. ſcripta.

Typi varii generis.

k) Num. vet. p. 184.

Saepe comparet *Aquila cum ſerpente*, quin et *Serpens erectus inſtar Glyconis Aboni ticheos*. In numo Gordiani ſingularis eſt typus: *Vir ſacrificans adſtante altero, advolante deſuper aquila, et ſerpente ſubtus emergente*. (Beger T. II. p. 726.)

Aquilae et ſerpentis explicatum ſuppeditat Libanius. Narrat is [l]), conditoribus incertis, quo loco urbem ſtatuerent, repente apparuiſſe aquilam et draconem, illam caput victimae ex igne unguibus eripuiſſe, utrumque mox contuliſſe ſe ad collem, quo fundari urbem divinitus fuit conſtitutum.

Numos inſcriptos ΕΙΡΗΝΗ, — ΟΜΟΝΟΙΑ, vide in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconſulum.

ΥΓΕΙΑ, *Hygia ſtans*, in numo Commodi, (Vaill.) niſi forte eſt Nicaeae.

ΣΤΟΛΟΣ. *Figura nuda ſtans d. extenta, ſ. gubernaculum inverſum, pro pedibus prora navis*, Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 228.)

Poteſt hic typus notare expeditionem maritimam, quam et vocabulum ΣΤΟΛΟΣ ſignificat. Et fuit gubernaculum, et inverſum quidem, ſymbolum Bithyniae, ac privatim Nicomediae, ut docent numi Hadriani: RESTITVTORI BITHYNIAE. vel NICOMEDIAE. et infra numi concordiae, quo adeo Nicomedia propter ſitus opportunitatem urbem ſe navarchida voluerit profiteri. Sed poteſt nomine ϛολος etiam annona mari advecta notari. Sane in utroque Codice promiſcue ponuntur *Alexandrinus ſtolus, Alexandrinum frumentum, commeatus frumentarii*. Verius ergo credam, Nicomedenſibus ab Antonino decretam certam annonae menſuram, de qua principum in illuſtriores urbes liberalitate vide, quae dicentur in numis coloniae Laodiceae Syriae inſcriptis AETERNVM. BENEFICIVM. Ex ſimili cauſa numis Tarſenſium inſcriptum legitur ΣΕΙΤΟΣ, *annona*, typo item navis.

Cereris et Proſerpinae honores in his numis obvii, ſed et teſte Arriano in Bithynicis Nicomedia utrique deae ſacra fuit.

* * *

Honorum tituli.

Metropolis: Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici, quem deſcripſimus in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconſulum. Non ergo hunc honorem Nicomedia primum ſub Claudio nacta eſt, ut viſum Vaillantio [m]).

Metropolis et Primatus.

Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ. jam inde a Domitiano, et primatus adhuc mentio fit in numis Antonini, poſt hunc *metropolin* ſe tantum ſcripſit, et hujus quoque mentio inde a Severo deſinit. Supra in Nicaeae moneta obſervavi ex Dione Chryſoſtomo, Nicomediam utroque honore et *metropolis* et *primatus* gaviſam.

Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΝΙΚΟ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ. ΠΟΝΤΟΥ.

l) Tom. II. orat. VI. p. 203.

m) Num. Graec. p. 208.

in numo Domitiani, (ex Pellerinio Belleyus B. L. T. XXX. p. 332.) item Trajani. (Harduin.)

Bithyniam cum Ponto fuiſſe conjunctam, docui in Prolegomenis Bithyniae.

Addendus hoc loco numus ſingularis: ΡΩΜΗΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ. ΝΕΙΚ. ΠΡΩ. ΒΙΘ. ΚΑΙ. Π. *Roma galeata thoraci inſidens*, in numo Domitiani (Haym T. II. p. m. 254. Theupoli.)

Honoris et adulationis cauſa Nicomedenſes in his numis Romam vocant *metropolin*, quo ſenſu etiam Dionyſius Periegetes eam dixit *μητερα πασαων πολεων*, *matrem omnium urbium* [n]). Ergo Nicomedenſes, qui privatum ſuum metropoleos honorem nunquam addere neglexerunt, quotiescunque ſe *πρωτας* ſcripſere, eum tamen in praeſentibus numis caute omiſere, ne aequales ſe dignitate ipſi Romae ferrent, quam in eodem monumento *metropolin* appellavere.

* * *

Neocoratus mentio frequenter occurrit. Ejus prima fit in numis Antonini: ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟ ΝΕΩΚΟΡ. (Vaill. Theup.) Iteratur primum ſub Commodo: ΔΙΣ. ΝΕΩΚ., (Vaill.) idque conſtanter, ut ait Vaillantius, ſub Severo, Caracalla, et ſequentibus usque ad Valerianum, ſub quo tandem in ejus doctrina incipit ΤΡΙΣ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, a quo ergo Nicomedenſes tertium neocoratum adeptos cenſet. At Pellerinius integerrimos tres cum capite Caracallae e tenebris produxit inſcriptos ΤΡΙΣ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., (Mel. II. p. 288.) neque ſoli hi ſunt ante Valerianum cum hac epigraphe noti, nam et binos Elagabali (niſi forte et hi Caracallae ſunt) ſic inſcriptos, et binos Alexandri reperias in muſeo Theupoli, quibus unum Alexandri addidit Arigonius. Sub Valeriano et Gallieno, eorumque familia jam ΔΙΣ. jam ΤΡΙΣ. comparet. In reliquis imperatorum omnium numis hactenus cognitis inde a Commodo conſtanter ΔΙΣ. tantum. Quod propter neocoratus implexam rationem latius exponere placuit, ſed quoad fieri poterit, explicabitur in tractatu de neocoratu. Alterum neocoratum videntur adepti Nicomedenſes favente Saotero et ipſo Nicomedenſi, et Commodo in paucis charo. Sane per hunc eos impetraviſſe a ſenatu, ut certamina celebrarent, et templum Commodo facerent, tradit Dio [o]).

* * *

Magiſtratus.

Numos, in quibus exarata ſunt proconſulum nomina, vide in Prolegomenis Bithyniae.

Magiſtratus privati: ΕΠΙ ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥ, in numo Veri. Dignitas non additur. Videntur primum civitatem rexiſſe *archontes*, nam in numo Commodi apud Pellerinium (Mel. II. p. 243.) legitur: ΕΠ. Α. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΥ. ΑΡΧ. *Praetores* inſcribuntur inde a Macrino: ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΛΟΝΓΙΝΟΥ. et

n) Deſcr. orb. v. 355.

o) L. LXXII. §. 12.

ſimiliter in numis Etruſcillae, et Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordia notatur vario ſenſu:

I. Concordia inter imperantes:

M. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC. Λ. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟC. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕC. *Capita M. Aurelii et L. Veri ſe reſpicientia.* ✕ ΝΙΚΟΜ. ΝΕΩΚΟ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Templum 4. col., intra quod mulier ſedens d. pateram, ſ. haſtam.* AE. I. (Muſ. Caeſ.

Nimirum exemplo monetae Romanae concordiam inter utrumque hunc Auguſtum frequenter jactantis.

II. Concordia inter oppidanos: ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑ. ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜΟC. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Figura ſenilis dexteram porrigit mulieri turritae*, in numo M. Aurelii. (Vaill. Theup.)

III. Concordia cum urbibus exteris:

Amaſia ΝΕΙΚΟ. ΜΗΤΡ. ΑΜΑCΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Amazon dexteram porrigit mulieri turritae gubernaculum ſuper humerum tenenti*, Severi. (Vaill. Theup.)

Amazone notatur Amaſea, altera figura cum gubernaculo Nicomedia, cujus illud fuiſſe ſymbolum, dictum.

Smyrna: CΜΥΡ. ΝΕΙΚΟΜ. Ε. CΤΡΑ. Μ. CΕΛΛΙΟΥ. *Amazon Smyrnae ſtans dexteram jungit cum muliere turrita ſtante juxta proram navis, ſ. gubernaculum inverſum tenente*, Commodi, et Crispinae. (Arigoni, Pellerin. Mel. II. p. 114.)

Laodicea Phrygiae, Commodi. (Vaill.)

* * *

Ludi.

CΕΥΗΡΕΙΑ. ΜΕΓΑΛΑ. *Duae urnae*, Severi. (Vaill.)

ΑΚΤΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *Vrna*, Caracallae. (Vaill.)

ΔΗΜΗΤΡΙΑ. *Vrna*, Caracallae. (Vaill.)

ΑΝΤΩΝΙΝΙΑΝΑ, *Vrna*, Elagabali. (Vaill.)

AE. C.

PRVSIA AD OLYMPVM.

Olympo M. adſita, quam Strabo eſſe opus pervetuſti cujusdam Pruſiae dixit, qui cum Croeſo bellum geſſit, at Plinius ab Hannibale aedificatam ſub Olympo adſeruit. Gentile hujus urbis eſt Πϱουσαευς, quo ſe reipſa ab aliis Bithyniae urbibus cum nomine adfini diſtinguit, nempe inſcripto ΠΡΟΥΣΑΕΩΝ., ut et in inſigni epigrammate apud Muratorium legitur: ΠΡΟΥΣΑΕΙΣ. ΑΠΟ. ΟΛΥΜΠΟΥ p).

Autonomi.

ΠΡΟΥΣΑΕΩ - *Caput juvenile, infra quod annus* ΔΚΣ. ✕ ΕΠΙ. ΓΑΙ. ΠΑΠΙΡΙΟΥ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Roma ſedens.* AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre turritum addito in aliis ΠΡΟΥCΑ. ✕ ΠΡΟΥCΑΕΩΝ. *Cupido ſtans columnae innititur.* AE. III. (Pembrock, Seſtini Lettere T. IV. p. 105.

Epochae annus ΔΚΣ. exigendus ad aeram Bithynicam, de qua egimus in Prolegomenis.

AE. RRR.

---

p) Pag. 1073.

Imperatorii.

Vulgati a Trajano usque ad Saloninam, cujus numum vulgavit Seſtinius. (l. c.)

Epigraphe conſtans. ΠΡΟΥСΑЄΩΝ. ΠΡΟΥСΑЄΙС.

Inter *typos* frequentius occurrit: *Vir nudus galeatus ingeniculatus d. pugionem.* Eo plerique exiſtimant proponi Ajacem violentas ſibi manus inferentem. Frölichius Gallum Cybeles ſacerdotem ſibi ipſi peſſime conſulentem putat q).

ΠΡΟΥСΑЄΩΝ. ΔΙΑ. ΟΛΥΜΠΙΟΝ. *Iuppiter ſedens d. haſtam, ſ. Victoriolam*, Trajani. (Pellerin.)

Dubium non videtur, hunc Iovem a monte Olympo, cui adſita Pruſa, nomen tuliſſe.

AE. R.

PRVSIAS AD HYPIVM.

Mediterranea ad Hypium fluvium, ſic vocatum, quod ab Hypiis montibus decurrit, ut teſtatur ſcholiaſta Apollonii r). Antiquitus dictam fuiſſe *Cieron* dixit Pellerinius, atque hoc nomine autonomum edidit inſcriptum ΚΙΕΡΕ, ſed iſtud refutabimus in ſequente Pruſiade ad mare. Nomen certe tulit a rege Pruſia, incertum, quo. Ptolemaeo perperam dicitur *Pruſa*, cui repugnat conſtans in numis gentile ΠΡΟΥСΙЄΩΝ.

Autonomus.

ΒΟΥΛΗ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΠΡΟΥСΙЄΩΝ. ΠΡΟС. ΥΠΙΩ. *Nemeſis ſtans d. ori admota.* AE. III. (Pellerin. Suppl. I. p. 14.)

AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΠΡΟΥСΙЄΩΝ. ΠΡΟС. ΥΠΙΩ., nempe ad Hypium fl., de quo continuo, cujus mentionem raro omittit.

* * *

Mentio ſitus, ut diximus. Omnium praeſtantiſſimus eſt numus: ΠΡΟΥСΙЄΩΝ. ΥΠΙΟС. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii. (Haym T. II. p. m. 287.) quo typo et epigraphe docemur, Pruſiadem non adſtitutam fuiſſe monti hujus nominis, quod aliqui opinati ſunt, ſed fluvio. In marmore Muratorii ſupra citato legitur: ΠΡΟΥΣΙΕΙΣ. ΑΠΟ. ΥΠΙΟΥ s).

* * *

Numum Auguſti, inſcriptum, ut videbatur, ΠΡΟΥСΙΑС. ΥΠΙΩ., quemque propterea olim huic Pruſiadi tribuendum putavi t), eſſe Temni Aeolidis, in hac dicetur.

Metropolis dicitur in numo Macrini apud Triſtanum: (T. II. p. 299.) ΜΗΤΡ. ΠΡΟΥСΙЄΩΝ. ΠΡΟС. ΥΠΙΩ., verum non jam facile unius Triſtani judicio acquieſcimus.

AE. R.

PRVSIAS AD MARE, quae et CIVS.

Ad Propontidem, olim vocata *Cius*,

q) Appendic. II. novae. r) Argon. L. II. s) Pag. 1074. t) Num. vet. p. 190.

verum, ut narrant Strabo et Stephanus, Philippus V. Macedo eam expugnatam Pruſiae Zelae F. dono dedit, qui eam de ſe *Pruſiadem* appellavit. Idem factum refert Memnon apud Photium, ſed his verbis: Pruſiam cepiſſe Cieron Κιερον, Heracleae obnoxiam, eamque Pruſiadem nominaſſe; cepiſſe item Tium etiam Heracleotis obnoxiam, ut ſic Heracleam utrinque a mari ad mare clauderet. Hoc Memnonis teſtimonio nixus Pellerinius *Cieri* nomine numum edidit: *Caput nudum incertum.* ✠ KIEPE. *Figura nuda gradiens d.* — — AE. II. eumque Pruſiadi ad Hypium tribuere non dubitavit, (Rec. II. p. 24. Suppl. 1. p. 15.) cuſum, ut opinabatur, tum, cum adhuc pro Pruſiade Cieri nomen teneret. At enim Memnonem hac Ciero noſtram hanc Cion indicaſſe, non modo ex collato, quem antea citavi, Strabonis loco palam fit, ſed etiam ex iis, quae ibidem de eadem Cio addit: *ad hanc et appuliſſe Argonautas, ſublatumque ex oculis Hylam, et circumerraſſe Herculem ad eum quaerendum, fama eſt.* Iam vero haec omnia ad hanc Cion contigiſſe, et inſuper annua a Cianis Hylae gratia conſtituta ſacra teſtantur auctores locupletes, Strabo [u]), Apollonius [x]), Solinus [y]), Dionyſius Alexandrinus. Ergo manifeſte erravit Memnon pro *Cio* ſcribendo *Cieron*, quem alioqui ſaepe in re geographica ineptire arguit Holſtenius [z]), et quod ſequitur, ſi numus hic ad aliquam Pruſiadem pertineret, pertineret certe juxta ejusdem Memnonis verba ad hanc noſtram Propontidi adſitam, omnium vero minime ad alteram ad Hypium, quam in mediterraneis numerat Ptolemaeus, et ipſe Memnon, cum tamen Cieron fuiſſe maritimam idem Memnon cum per clauſos a mari ad mare Heracleotas, tum per appulſum της Αργυς profiteatur. Nihil ergo huic numo inſcripto KIEPE cum Pruſiade qualicunque, alioqui ſpectatis etiam aliis cauſis nihil habet Bithynici.

Fuit ergo haec Cius ſerius vocata *Pruſias*, atque ut ab altera cognomine ad Hypium diſtingueretur, dicta *ad mare*, quod non modo numi docent inſcripti: ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗΙ., ſed etiam epigramma Muratorianum in utraque urbe praecedente citatum: ΠΡΟΥΣΙΕΙΣ. ΑΠΟ. ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

Autonomi nomine Cii.

Caput Apollinis laureatum, infra quod KI. ✠ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. II. tab. LXVII. n. 33.)

Caput Apollinis laureatum ✠ KNIAKPO. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin l. c. n. 34.)

Caput Apollinis laureatum. ✠ ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. tab. XXVI. n. 9.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod K. ✠ BAK. ΜΕΓΑ. *Prora navis.* AR. III. (Hunter tab. 36. n. 19.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod

u) L. XII. p. m. 845. x) Argon. L. I. v. 1321. y) Cap. 42. z) Ad Steph. in Περγα.

KI. ✠ ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Muſ. Gradenigo.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod KIA. ✠ ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. IV. (Seſtini Lettere p. 86.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod KIA. ✠ ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. IV. (Seſtini l. c.)

Caput idem ✠ ΜΙΛΗΤΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Ibid.)

Pellerinius numum ex deſcriptis primum, etſi in eo legatur KI., Cnido tamen tribuere non dubitavit. Cauſa illi haud dubie, quia in numo altero cetera ſimili legit KNIAKPO, in cujus literis prioribus KNI. Cnidum, in ſequentibus AKPO initium magiſtratus videre ſibi viſus eſt. Numum tertium eſſe Demetriadis Theſſaliae conjecit. Numum IV. Combius propter inſcriptum ΜΕΓΑ. Megaris Atticae dedit, (Muſ. Hunt. p. 194.) conſentiente etiam Neumanno. (Num. pop. P. II. p. 225.) Mihi pridem veriſimile viſum, quia in his numis conſtanter infra caput Apollinis K vel KI. conſpexi, nomen urbis ab his literis petendum, et conjeci adeo, eos omnes Ciſamo Cretae reſtituendos. At cum nuper in opere a cl. Seſtinio vulgato viderem, in aliis ſimilibus magis integris legi KIA., non amplius dubitavi ſequi ſententiam viri eruditi, eos omnes Cianis Bithyniae adjudicantis, quidcunque deinde ſignificabunt vocabula KNIAKPO, vel BAK. ΜΕΓΑ., quae exemplo aliorum videntur eſſe nomina magiſtratuum forte ex numis exeſis male excepta. Sunt ergo numi hi Cianorum antiquiſſimi, et ſignati, antequam urbs, ut dictum, pro Cio Pruſias appellari coepit, quam etiam aetatem univerſus eorum modus palam profitetur. Apollinis cultus tractus videtur a Mileto Cii noſtrae metropoli; ut auctor eſt Plinius [a]), neque dubitem, matrem Miletum notari vocabulo ΜΙΛΗΤΟΣ, quod inſcriptum eſt numo poſtremo, ſignatumque illum tum, cum materna adhuc jura in filiam praevaluere.

* * *

Autonomos alios reſuſcitato Cii nomine vide infra.

AR. RR.

Autonomi nomine Pruſiadis.

Caput Herculis barbatum diadematum. ✠ ΠΡΟΥCΙЄΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΘΑΛΑCCAN. *Arcus et clava.* AE. II. (Goltzius in Aſia tab. 5.) Sed in alio fere ſimili ſcriptum: ΘΑΛΑCCH. (Pembrock.)

Caput Herculis leonis exuviis tectum. ✠ ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. *Clava, clypeus, arcus.* AE. III. (Goltz. l. c.)

Caput Apollinis. ✠ ΠΡΟΥCΙЄΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΘΑΛΑCC - - *Tripus.* AE. III. (Panel Ciſtoph. p. 41.) Alius, ſed: *Caput Dianae.* (Seſtini Lett. T. IV. p. 108.)

De his autonomis mox in imperatoriis redibit mentio.

AR. RRR.

a) L. V. §. 40. ſub fin.

Regii.

Numos cum mentione reginarum Muſae et Oradaltidos in hac urbe ſignatos vide infra in numis regum Bithyniae.

Imperatorii Pruſiadis nomine.

Pruſiadis nomine ſignatum unicum novi, qui certe hujus ſit urbis.

ΤΟΝ.ΚΤΙΣΤΗΝ. ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Hercules nudus ſtans d. clavam, ſ. ſpolia leonis*, in numo Domitiani. (Theupoli.)

Explicatus cauſa hujus urbis autonomos, ſed Cii nomine, advoco: aliumque imperatorium:

ΤΟΝ. ΚΤΙϹΤΗΝ. *Caput nudum barbatum Herculis ſpecie.* ☧ ΚΙΑΝΩΝ. *Triremis.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΚΤΙΣΤΟΤ. ΚΙΑΝΩΝ. *Pharetra cum arcu*, in numo Claudii. (Seſtini Lett. T. IV. p. 103.)

Cii conditores varii a veteribus produntur. Secundum Strabonem Cius Herculis ſocius a Colchis reverſus eam de ſuo nomine ſtatuit [b]). Apollonius nomen traxiſſe a Cio fluvio, et conditam a Polyphemo [c]). Ejus ſcholiaſtes Ariſtotelem citat adſerentem, eam appellatam a Cio Mileſio coloniae duce [d]). Scholiaſta Theocriti a Cio Olympi F. conditam refert [e]). At ego in autonomo hoc indubitatum Herculis caput video, et ſecundum citatos ſupra Goltzii et Pembrockii autonomos Herculis arma in averſa propoſita iſtud plane perſuadent. Conſtat, Herculem, ut Hylam quaereret, diutius huic plagae immoratum. Quare facile creditum Cianis, ab eodem ſuam conſtitutam urbem, ut amabat Graecorum vanitas, ad deos referre urbis ſuae originem, et dubium adeo non eſt, numum Domitiani, de quo agimus, qui Herculem ΚΤΙΣΤΗΝ aperte profitetur, ad hanc Pruſiadem pertinere. Hanc ſententiam ipſa omiſſa ſitus mentio non obſcure confirmat, nam cum in aliis utriusque Pruſiadis numis fere conſtanter addatur vel *ad Hypium*, vel *ad mare*, in hoc iſtud diſſimulatur, quia Pruſiadem ad mare ſatis conditor Hercules indicat.

Eidem Pruſiadi videtur tribuendus numus:

ΑΤΤ.ΚΑΙ.ΟΤΕΣΠΑΣΙΑΝΩ.ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Caput Veſpaſiani.* ☧ *Nomen Plancii procos. et typus arae*, quem numum jam dedimus in Prolegomenis ad Bithyniam ſub proconſulibus.

AE. RRRR.

Nomine CII reſuſcitato.

Cianos vetus ſuum nomen *Cii* abolito adventitio *Pruſiadis ad mare* reſpexiſſe, numi luculente docent, et factum iſtud crederem ſub Domitiano, nam, ut vidimus, cum hujus capite exſtat numus inſcriptus ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ, et exſtant alii, ut videbimus, inſcripti ΚΙΑΝΩΝ. ſed jam unum Claudii vulgavit Seſtinus. Poſteriorem hanc epigraphen reliquorum imperatorum numi omnes praeferunt.

Autonomi.

ΤΟΝ. ΚΤΙϹΤΗΝ. ΚΙΑΝΩΝ. etc. qui numus mox ſupra in imperatoriis deſcrip-

b) L. XII. p. m. 845. c) Argon. L. I. et IV. d) L. I. e) Ad Idyll. XIII. v. 30.

tus eſt. Videtur ſignatus poſt Domitianum, nam qui hujus urbis ſub hoc ſignati ſunt, Σ pro C offerunt.

Caput juvenile pileo incurvo tectum. ℞ ΚΙΑΝΩΝ. *Clava.* AE. III. (Neumann Num. pop.)

AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt a Claudio ad Saloninam usque.

Epigraphe: ΚΙΑΝΩΝ.

Typi praeter obvios alios:

Hylas puer ſ. vas (καλπιδα) tenens aquatum abit, Alexandri Sev. (Arigoni.)

Nimirum is ſubmerſus in Cio fl., aut raptus a Nymphis Hercule illacrumante.

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. ΚΤΙΣΤΟΥ. ΚΙΑΝΩΝ, in numo Claudii ſupra indicato.

* * *

ΖΕΥΣ. Τ. ΚΙΑΝΩΝ. *Iuppiter ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam*, Domitiani. (Pellerin.)

An in hoc numo T. poſitum pro ΤΩΝ?

ϹΕΥΗΡΟΥ. ΒΑϹΙΛΕΥΟΝΤΟϹ. Ο. ΚΟϹΜΟϹ. ΕΥΤΥΧΕΙ. ΗΛΚΑΝΟΥ. ΚΙΑΝΟΙ. *ſine typo, niſi parva corona in imo poſita*, Severi. (Haym. T. II. tab. 39.)

Vide ſimilem inſcriptionis modum in numis Nicaeae, et Caeſareae Cappadociae. Ceterum quid de vocabulo ΗΛΚΑΝΟΥ ſtatuendum ſit, hucusque ignoro. Pro eo Harduinus legit: ΗΑΦΑΡΓΟΥ, (ad Plin. Tom. I. p. 289.) et more ſuo explicat.

Magiſtratus inſcriptos reperio ſequentes:

ΕΠΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΚΛΑΥ. ΒΙΑΝΤΟΣ. ΚΙΑΝΩΝ. *Iuppiter ſedens*, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaill. Muſ. Chriſtinae.)

ΕΠΙ. ϹΤΡΑ. ΚΡΑΤΙΠΠΟΥ. Alexandri. (Vaill.)

* * *

Nomen ab Hadriano: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΚΙΑΝΩΝ. in numo Hadriani, quem olim ex muſeo Caeſareo vulgavi [f], et in numo M. Aurelii. (Arigoni.)

AE. R.

PYTHOPOLIS.

Hoc nomine tres urbes memorantur, ignobiles omnes. Vna, quam in Bithynia a Theſeo conditam refert Plutarchus [g], et cujus meminit quoque Plinius. Altera, niſi eadem eſt cum priore, quam in Myſia collocat Stephanus, et cum quo conſpirat Ariſtoteles de Mirabil. auſcult. ſaltem ſecundum MS. bibliothecae Caeſ. Vindob., nam in libris editis legitur *Mythopolis*, quo modo eadem quoque urbs perperam ſcribitur in Antigono Caryſtio [h]. Tertia teſte iterum Stephano Cariae, ſed quae ſerius dicta eſt Nyſa; at idem parum ſibi conſtans alibi Antiochiam Cariae dictam Pythopolin adfirmat [i].

Pythopoli Bithyniae *autonomum* tribuit Pellerinius, ſed quem eſſe inſulae Samothraciae, in hujus numis dictum.

---

f) Sylloge I. p. 34.

g) In Theſ. p. 12.

h) Hiſt. mir. c. 178.

i) In Antiochia.

TIVM.

Maritima ad Billaeum fl. ad fines Paphlagoniae, ex quo oppido fuit Philetaerus regum Pergami caput.

Autonomi.

TEIOC. *Caput juvenile diadematum.* ✠ TIANΩN. *Mulier ſtans juxta aram d. rotam ſuper cippo tenet, ſ. cornucopiae.* AE. I. (Pellerin Rois p. 206).

TEIOC. *Caput ſimile.* ✠ TIANΩN. *Neptunus d. pede rupi inſiſtens d. delphinum, ſ. haſtam.* AE. II. (Ibid.)

Pars antica ſiſtit *Tium* ſacerdotem genere Mileſium, a quo urbs nomen cepit, ut refert Stephanus. Mulier partis averſae eſt Nemeſis, cujus etiam ipſum nomen nonnullis imperatoriis inſcriptum legitur.

AE. RRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphe: TIANΩN. TEIANΩN., in numis Antinoi: TIANOI.

ZEΥC. CΥΡΓΑCΤΗC. *Iuppiter ſtans d. pateram, in aliis fulmen, ſ. haſtam, pro pedibus aquila,* Domitiani, Trajani, Antoninorum.

Pro CΥΡΓΑCΤΗC Vaillantius conſtanter iis locis, quibus numos ipſos deſcribit, legit EΥΡΓΑCΤΗC, at ubi de hoc Tianorum Iove privatim loquitur [k], ſcribit ZΥΡΓΑCΤΗC. et ΣΥΡΓΑΣΤΗΣ. Quare et Frölichius de vera lectione dubitavit [l]. At in numis Domitiani, Trajani, Antonini, qui ſunt in muſeo Caeſareo, manifeſtum eſt CΥΡΓΑCΤΗC. Non ſatisfacit, quidquid Vaillantius ad explicandum iſtud vocabulum adfert, aut quod Harduinus, qui enixe vult legendum EΥΡΓΑΣΤΗΣ, quod idem eſſe putat cum contracto EΡΓΑΣΤΗΣ. *opifex.* Forte non inique dixeris, per ſynaloepſen dictum CΥΡΓΑCΤΗC pro CΥΝΕΡΓΑCΤΗC, quaſi *cooperator*, et hoc pro CΥΝΕΡΓΑCΤΗΡ, vel CΥΝΕΡΓΑΤΗC, perinde atque dicitur πρέργου pro προ ἔργου, tum οἰκιστὴρ et οἰκιστης, ut adeo Tiani Iovem coluerint tanquam operum ſuorum ſocium et adjutorem, qualem Vlyſſi ſe addixit Pallas. Eodem ſenſu Antiochus I. in celebri Sigeorum pſephismate dicitur ſibi adſciviſſe το δαιμονιον εὔνουν και ΣΥΝΕΡΓΟΝ, *deum benevolum, et OPERIS SOCIVM* [m]. Huc pertinet Gruteri SVRGASTEO. MAGNO [n]. ſed quale fuerit iſtud numen, lapis in incerto relinquit.

ΔΙΟΝΥCOC. ΚΤΙCΤΗC. *Bacchus ſtans ſolito cultu,* Aurelii. (Vaill.) Tranquillinae (Seſtini Lettere T. IV. p. 108.)

Fuiſſe Tium Mileſiorum coloniam, tradit Mela, nomen accepiſſe a Tio ſacerdote Mileſio narrat Stephanus ex Philone, atque idem ex Demoſthene, Pataraum fuiſſe urbis conditorem. Graecula vanitas Bacchum urbis auctorem maluit.

ΑΣΚΛΗΠΙΟC. TIANΩN, Antonini. (Vaill.)

TON. CΩΤΗΡΑ. TIANO. *Aeſculapius ſtans,* Severi. (Pellerin.)

k) Pag. 295. l) Not. elem. pag. 57. m) Chishull. Ant. Aſiat. p. 50. n) Pag. 107. 3.

ΝΕΜΕϹΙϹ. ΤΙΑΝΩΝ. Antonini et Aurelii. (Vaill.)

Situs definitur a fluviis:

ΒΙΛΛΑΙΟϹ. ϹΑΡΔΩ. *Fluvius decumbens*, Aurelii. (Haym T. II. p. m. 236.)

ΒΙΛΛΑΙΟϹ. ϹΑΡΔΩ. *Duo fluvii decumbentes medio Bacchi ſtolati ſigno*, Antonini. (Muſ. Caeſ.)

Billaeus Tianorum ex geographis notus, Plinio ſcribitur *Billis*. At *Sardo* veteribus omnibus ignotus. Harduinus in eodem numo pro ϹΑΡΔΩ legit ϹΑΓΑΡΙϹ, qui eſt *Sagaris* vel *Sangarius*, quem etiam habent nūmi Iuliopolis et Nicaeae. Ab hoc adlui Tium dicit, quod certe falſum. At Vaillantius teſtatur, ϹΑΡΔΩ in numo regio probe legi, atque idem docet numus muſei Caeſarei. Videtur ergo Sardo ignobilis eſſe rivus prope Tium in mare, vel Billaeum exiens.

AE. R.

REGES BITHYNIAE.

Reges Bithyniae vetuſtiores Dydalſus, Botiras, Bas, Zipoetes I. quia numis carent, ad praeſens inſtitutum non pertinent. Eorum ſeriem et res geſtas enarratas videas apud Reinerum Reineccium, et Sevinum eruditum Gallum, qui regum Bithyniae hiſtoriam ſcribere aggreſſus eſt, cujus partes exſtant in Actis Pariſinis T. XII. Mem. p. 316. Tom XV. p. 21. et Tom. XVI. Mem. p. 141., ſed eam morte praeventus cum Pruſia I. finivit. Eorundem regum hiſtoriam ſcripſit Vaillantius regum Ponti et Boſpori hiſtoriae adjectam. Haymius eorum, quot potuit, numos collegit et illuſtravit o).

NICOMEDES I.

Zipoete mortuo, qui prudentia ac ſcientia militari clarus regni ſui res egregie promovit, circa annum V. C. 476. ſucceſſit filius Nicomedes I. Vt bella inteſtina averteret, mox ab adito regno fratres e medio tollit, atque eodem tempore, ut adverſum bella externa tutum ſeſe praeſtaret, quae ſibi Antiochus I. Syrus minabatur, Gallos e Thracia trans Helleſpontum certis legibus in armorum ſocietatem vocat. Quod conſilium ut temerarium videri poterat, eorum tamen ope bellum periculoſum depulit. Nicomediam deinde aedificat, illuſtre olim Bithyniae decus futurum. Regno magna cum laude adminiſtrato moritur circa annum V. C. 503.

Reliquit liberos *Zelam*, *Pruſiam*, *Lyſandram*.

N u m i:

Caput diadematum imberbe. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. *Diana alte*

o) Thes. Brit. T. II. p. m. 51.

ſuccincta trunco inſidens d. duas haſtas, ſ. quid parazonio ſimile, pro pedibus ſcutum perelegans, retro arbor deciſis ramis, in area Victoriola, et monogramma. AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Praeclarum hunc numum pridem edidit Frölichius p), eumque ex tribus hoc nomine Bithyniae regibus huic primo vindicavit, quia in hoc lineamentorum conformatio multum diverſa eſt ab iis, quae Nicomedem II. ac IV. in numis diſtinguunt. Addit vir praeclarus, ſequentes hujus nominis reges addidiſſe titulum ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, et epochae annos, quorum utrumque in hoc numo deſideratur. Mulierem ſedentem partis averſae Dianam Thraciam putat, (fuiſſe autem Nicomedis majores domo Thracas) ſecundum Heſychium vocabulo Thracio dictam *Bendin*, et Διλογχον, quod binas haſtas gereret. Numus hic, quod unicus forte eſt, et operis praeſtantiſſimi, inſignis eſt meriti.

Numi NICOMEDIS incerti.

Caput imberbe diadematum. ꭗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. *Mulier ſedens d. ramum attollit, ſ. haſtam.* AE. III. (Pellerin.)

In alio: *Equus gradiens.* AE. II. (in meis Num. vet. p. 192).

Cum in numis his ſolum legatur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, videri poſſunt eodem, quo praecedens, jure Nicomedi I. tribuendi. Verum conſtat, reges non ſemper omnes ſuos titulos in numis propoſuiſſe. Ad haec facies regis in iis multum abludit ab ea, quae eſt in praecedente. Sed enim criteria a lineamentis petita in numis regum, etſi affabre factis, nimium ſaepe in vado deſtituunt, quod malum cum in his Bithyniae regibus, tum aliis quoque moleſtum experimur.

* * *

ZELAS Nicomedis I. filius cognitis novercae inſidiis in Cappadociam fugit. Patre mortuo Bithyniae regnum teſtamento in fratres collatum repetiturus redit, illudque ſibi variam expertus fortunam Gallorum denique ope vindicat. Horum proceribus cum inſidias ſtrueret, his detectis ab iis ipſis in convivio obtruncatur incertum, quo anno.

Reliquit filium *Pruſiam*, ſed numis ipſe caret.

PRVSIAS I.

Zelae filius, varia cum Byzantiis et regibus Pergamenis bella gerit. Philippi V. Macedoniae regis auxilio adjutus, cujus ſororem ſibi matrimonio junxit, ut dicetur infra, urbes Cium et Myrleam ſibi ſubjicit, illam de ſe Pruſiadem, hanc de uxore Apameam vocat. In Heracleae obſidione adflicto ex lapſu femore *Claudus* deinceps appellatus eſt. Per Romanorum in Aſia bellum ipſe tantiſper quietus, verum cum illo finito decedere Phrygia a ſenatu juberetur, quam occupaverat, vindictam meditans Hannibalem in Armenia exulem evocat, ſed paullo poſt ipſe moritur circa annum V. C. 566 q).

p) Reg. vet. num. p. 40.

q) Sevinus l. c. in Pruſia I. Vaillant.

Numos Pruſiae I. vide infra in Pruſia II.

PRVSIAS II.

Pruſiae I. filius. Fuerunt, qui unum tantum agnoſcerent Pruſiam, quos inter Reinerus r), et Sigonius s). Sed praeterquam quod hiſtorici Pruſiam unum cognomento *Claudum*, alterum Κυνηγον, *venatorem* memorant, binos Pruſias invicte ſtatuunt numi. De altero hoc Pruſia haec Appianus t), Polybius u), et Livius x), capto Perſeo ultimo Macedonum rege, cujus ſororem duxerat, ducibus Romanis pileatum et raſo capite occurriſſe, ſeque populi R. libertum palam appellaſſe. Ab his miſſum Romam, cum et hic ridiculus et minime metuendus compertus eſſet, facile in regnum remiſſum. Cum ſeſe ſuis propter ſaevitiam exoſum, et Bithynorum ſtudia in filium Nicomedem inclinare intelligeret, eum Romam abire juſſiſſe, ſed qui ſubinde reverſus inita cum Attalo Pergami rege conſpiratione, oppreſſo repente caeſoque patre Bithyniae regnum occupavit. Obiit circa annum V. C. 604.

Numi PRVSIAE I.

Caput diadematum barbatum. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΡΟΥΣΙΟΥ. *Iuppiter ſeminudus ſtans d. protenta coronam, ſ. haſtam, per aream varia monogrammata, plerumque* TA. AV. II. AR. I. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Numi PRVSIAE II.

Caput regis diadematum adſtituta ala cum barbae tantum indicio. ✠ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΡΟΥΣΙΟΥ. *Typus ſimilis.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Caput juv. diadem. cum ala. ✠ *Ead. epigraphe. Hercules ſtans* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Numi PRVSIAE alterutrius.

Caput Bacchi. ✠ *Centaurus lyra canens. — Caput Iovis.* ✠ *Victoria ſtans d. lauream*, vel: *Tropaeum. — Caput Apollinis.* ✠ *Lyra. — Caput Mercurii* ✠ *Caduceus.* Sunt omnes AE. III. et inſcripti: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΥΣΙΟΥ. (Muſ. Caeſ. Neumann.)

Numos ΠΡΟΥΣΙΟΥ nomine inſignes in tres claſſes diſtribui, quarum I. ſiſtit caput regis diadematum barbatum, II. caput regis diadematum alatum, III. aliquod in antica caput divinitatis.

Caput regium, quod eſt in numis claſſis I., adeo ſive lineamentis oris, ſive cultu abludit ab eo, quod ſiſtunt numi claſſis II., ut dubitari non poſſit, binos in iis varios Pruſias eſſe propoſitos. Quare falluntur ii, qui, ut dixi, unum tantum in Bithynia hoc nomine regem agnovere. At moleſtum criterium, quinam utrique regi numi ſint tribuendi. Vaillantius et Pellerinius numos cum capite regis barbato omnes Pruſiae I. adjudicant, alios cum imberbi Pruſiae II., ſed ejus rationem diſcriminis non expoſuere. Spanhemius et Frölichius ſtatutum ab iis ordinem inverterunt. Atque ille quidem numos claſſis II. propter ipſam alam tribuit Pruſiae I., perſuaſus, eo attributo indicari hominem δραςηριον, ſeu *in ge*

r) In regib. Bith. s) De ant. jure prov. t) Bell. Mithr. c. 2. ſeq. u) Leg. 97. x) L. XLV. c. 44.

rendo celerem et efficacem, quo ingenio fuit Pruſias I., omnium vero minime Pruſias II y). Frölichius caput barbatum tribuit Pruſiae II. Vna illi ratio, quod hic rex ab Appiano deformi fuiſſe vultu, et dictus *Venator* perhibetur z). At numi eum deformem non ſiſtunt, ſed facie potius liberali, una vero barba turpitudinis indicium non facit. Begerus, ſed aperto is peccato, utriusque claſſis numos Pruſiae II. largitur a). Quae ſententia ſit praeſtabilior, inquirendum.

Ala, quae in claſſis II. numis diademati conjungitur, in hoc examine cumprimis obſervanda. Begerus ea cenſet indicari magnitudinem, vel gloriam regiam b). Spanhemii ſenſum mox expoſui, cum quo et conſentit Frölichius c). His ergo viris eruditis explicatus allegoricus placuit. Verum ego aliam ſubeſſe adſcititii hujus cultus cauſam ſuſpicor. Diximus in numis Alexandri M., hunc regem Ammonis cornu ſibi adplicuiſſe, quia Ammonis filius credi voluit; diximus in numis Lyſimachi Thraciae regis, et Demetrii I. Macedoniae regis, illum arietis, hunc tauri cornu, Bacchi certis inſignibus, uſum, quia ille genus ſuum a Baccho derivavit, hic Bacchum omni obſervantia coluit. His ergo praeeuntibus exemplis tantum abeſt, ut ad allegoriam advertendum animum putem, ut plane exiſtimem, ſimilis modi inſaniam Pruſiae quoque placuiſſe, et ſeu Mercurium, ſeu Perſeum in majoribus ſuis numeraſſe. In utrumque deum ſpecioſum quoddam jus habuit Pruſias. Conſtat, Arcades Mantinenſes Bithynium Bithyniae oppidum deduxiſſe coloniam. Hi ergo Bithynienſes domo fuere Arcades, apud quos natus Mercurius, et quod ſequitur, ejus fuere dei abnepotes eodem modo, quo T. Statilius in marmore Hadriani aetate poſito, quod recitavi in numis Philippi V. Macedonis, ſe dixit Perſei et Dioſcurorum abnepotem, quod hi dii Argivi, et ipſe quoque Argivus eſſet. Habuit igitur Pruſias homo Bithynus cauſam honeſtam, (nam quae cauſa honeſta non videatur arrogantiae et vanitati?) genus ſuum a Mercurio ducendi. At multo certius Pruſiae II. in Perſeum jus. Natus is eſt ex Pruſia I., atque haud dubie Apame Philippi V. Macedonis ſorore, quam Pruſias I. uxorem duxit. Copioſe in numis hujus Philippi comprobavi, eum ab heroe Perſeo voluiſſe oriundum videri, qua de cauſa toties in ejus moneta caput Perſei alatum recurrit, indito etiam propterea filio ſuo ab hoc heroe nomine. Ex quo ſequitur, Perſeum Pruſiae II. in majoribus maternis fuiſſe, atque illius cultum jure ab hoc advocatum. Accedit, Pruſiae II. teſte Appiano collocatam fuiſſe ipſam Perſei Macedonis ſororem, ut diximus *). Poſterior haec adſcitae alae

---

y) Tom. I. p. 513. z) Not. elem. p. 193. 194. a) Theſ. Br. T. I. p. 267.
b) Thes. Br. T. I. p. 270. c) Not. elem. p. 124.

*) Mira apud ſcriptores veteres confuſio in definiendis utriusque Pruſiae uxoribus, cujus potior cauſa, quod in explicandis adfinitatibus adhibuere vocabula nimium communia ac vaga, ex quo enaſci debuit auctorum noſtrae aetatis diſſenſus. Secundum Vaillantium Pruſias I. Philippi V.

cauſa ſi veriſimilis videbitur eruditis, habemus promptum in utriusque Pruſiae numis argenteis diſcrimen, ſic ut ii, qui exhibent caput barbatum, tribuendi ſint Pruſiae I., qui imberbe alatum, Pruſiae II. Sane hac una cauſa ſuadente, reliquis oppido vagis ac incertis, hanc mihi in iis definiendis legem praefixi. Ex ſimili cauſa Seleucum I. Syrum, ejusque filium Antiochum in jus alarum involaſſe, dicemus in utriusque numis.

Propter eandem cauſam eidem Pruſiae II. dedi numos aeneos, in quorum antica eſt caput imberbe alatum diadema-

Macedonis filiam Apamen uxorem duxit. (in Pruſia I. p. 317.) *Dicti ſui vadem* non citat, ſed videtur illud hauſiſſe ex Polybio, qui Pruſiam I. hujus Philippi κηδεστην vocat, (Hiſt. L. XV, c. 22.) quod *generum* fuerit interpretatus. Verum Appianus diſerte narrat, Pruſiam II. Venatorem matrimonio junctam habuiſſe Perſei ſororem, id eſt, Philippi V. filiam. (In Mithridat.) Ex quo ſequeretur, Philippum filiarum unam elocaſſe Pruſiae patri, alteram Pruſiae filio. Quod cum vix ſit veriſimile, pronum eſt credere, Pruſiae I. uxorem fuiſſe Philippi V. ſororem, non filiam, nam κηδεστης *jam generum*, jam ſocerum, jam quemcunque adfinem notat, quod multis exemplis comprobavit Spanhemius. (ad Orat. I. Juliani p. 287.) Quod ipſum impulerit eruditum Sevinum, ut eam Philippi ſororem confidenter adſereret. (B. L. T. XVI. Mem. p. 146.) Quod fuerit huic Pruſiae I. uxori nomen, et iſtud disputatur. Sevinus Apamen vocat. Fuiſſe Pruſiae I. uxorem dictam Apamen, tenemus ex Strabone, cum refert, eum acceptam Philippi beneficio Myrleam ab uxoris nomine Apameam vocaſſe. (L. XII. p. m. 845.) Quae quidem periſtaſis facile me adducit, ut credam, hanc ipſam Apamen fuiſſe Philippi ſororem; nam cum narret Polybius, (l. c.) Philippum in capiendis urbibus Cio et Myrlea auxilio fuiſſe Pruſiae, ſuo tum adfini, et Strabo, Myrleam vocatam Apameam ex nomine ſuae uxoris, patet ſane, Pruſiae uxorem tum fuiſſe ſororem Philippi, eamque vocatam Apamen. Frölichius Apamen filiam Attali I. Pergameni facit, neſcio, quo auctore. (Not. elem. p. 193.) At Reineccius: *Habuit Pruſias in matrimonio Apamen Diegyllis Thracis filiam, et N. filiam Philippi regis Macedoniae.* Lapſus in his verbis manifeſtus. Nam etſi demus, unicum tantum fuiſſe Bithyniae regem nomine Pruſiae, quod ille ſenſerat, tamen certum eſt ex ipſo rerum geſtarum ordine, ut eas enarrant Appianus, et Strabo, (ll. cc.), praeceſſiſſe matrimonium cum Philippi ſorore, ſecutum alterum cum Diegyllis filia, nam illud peractum Philippo vivo, alterum capto jam Perſeo. Accedit, Apamen nomen fuiſſe Graecum; at ſicut Diegyllis nomen eſt Thracium barbarum, ſic dubium non eſt, filiae quoque appellationem ejusdem fuiſſe indolis. Sane Numalizinthin Diegyllis filiam prodit Valerius Max. (L. IX. c. 2.) Secundum haec ergo argumenta habemus probabilem Pruſiae I. uxorem Apamen Philippi V. filiam. Pruſiae II. duas fuiſſe uxores, certum eſt, priorem anonymam, ſororem Perſei ex Appiano, (l. c.) et Livio, (L. XLII. 12.) alteram idem Appianus paullo infra obſcure indicat, cum Diegylin Thraciae regem Pruſiae κηδεστην appellat. Sed hoc vocabulum iterum moleſtum, et incertum, an *ſocerum* dicas, an *generum*. Interpres editionis Henrici Stephani, (pag. 174.) tum et poſtremus ejus interpres Schweighaeuſerus (Vol. I. P. II. p. 649.) vertunt *ſocerum*; H. Valeſius *generum*, (ad Diodori exc. T. II. p. 595. ed. Weſſel.) Secundas tamen nuptias aperte indicat Iuſtinus: (L. XXXIV. c. v.) *Eodem fere tempore Pruſias conſilium capit interficiendi Nicomedis filii, dum conſulere ſtudet minoribus filiis, quos ex noverca ejus ſuſceperat.* Ex his colligo, Pruſiam II. natum ex Apame Philippi ſorore, ut avunculum tum potentem impenſius obſervaret, addidiſſe

tum. Videtur Pellerinius in his caput Mercurii vidiſſe [d]. Verum ut Mercurio competunt alae, ſic nequaquam diadema, quod in tribus illaeſis muſei Caeſarei luculentum eſt.

Numi aenei, quos loco III. deſcripſi, cujus ſint Pruſiae? quia criteria, quae fidem facere queant, penitus abſunt, adfirmare non audeo.

Numi Pruſiae I. aurei et argentei ſummae ſunt elegantiae. Begerus Iovem partis averſae putat eſſe Tarantaeum, teſte Stephano ſic dictum a Tarento Bithyniae oppido, faventibus huic opinioni literis TA. plerumque adſtitutis [e]).

NICOMEDES II. EPIPHANES.

Regnum, ut diximus, parricidio auſpicatur. Romanos in bello Ariſtonici juvat. Multis cum Mithridate VI. Ponti rege Cappadociae cauſa turbis colliſus a Socrate filio occiditur circa annum V. C. 660, cum imperium ultra annos L. porrexiſſet. Alii hoc parricidium in Nicomede III. patratum cenſent.

Numi:

Caput regis diadematum. ℞ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. *Iuppiter ſeminudus ſtans d. elata coronam, ſ. haſtam, in area aquila fulmini inſiſtens, et anni:* ΝΡ. ΒΞΡ. ΕΞΡ. ΘΞΡ. ΕΟΡ. ΗΟΡ. ΘΟΡ. ΠΡ. ΑΠΡ. ΓΠΡ. ΖΠΡ. ΗΠΡ. AR. I. (Haym T. II. p. m. 55. Pellerin Rois, Muſ. Caeſ. Belley B. L. T. XLII. p. 46.

Sola oris lineamenta numos Nicomedis II. et IV. diſtinguunt. Nam etſi utriusque moneta annos inſcriptos habeat, cum non conſtet, quo anno mortuus ſit Nicomedes II., certi eſſe ex ſolis his annis non poſſumus, utrum anni ΗΠΡ. ΗϘΡ. ſint ultimi Nicomedis II., an primi Nicomedis IV. At cum caput, quod eſt in numis ab anno ΝΡ. usque ΗΠΡ. multum differat ab eo, quale cernitur in numis ab anno ΗϘΡ. et ſequentibus, evidens eſt, illos eſſe Nicomedis II., hos Nicomedis IV.

De epochae, ad quam hi anni referuntur, exordio adhuc vago, actum in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Numi regi huic cognomen Epiphanis tribuunt, ſed eodem praeditum quoque fuiſſe Nicomedem IV., continuo videbimus.

NICOMEDES III. Philopator.

A nonnullis eruditis hic rex plane omit-

capiti ſuo alas, ſibi per Philippi ſanguinem a Perſeo heroe tractum debitas, quod jus firmatum amplius ſubinde eſt juncta ſibi matrimonio ejusdem Philippi filia. Duraverit haec obſervantia, quamdiu res ſucceſſoris Perſei integrae ſteterunt; at hoc a Romanis capto conſtat ex auctoribus, quos ſupra in ejus vita citavi, eum adcurriſſe Romam, et ſervilem in modum ſenatui victoriam de Perſeo gratulatum, atque tum, ut quo eſſet adfectus animo, palam teſtaretur, repudiata Perſei ſorore veriſimile eſt inductam filio Nicomedi novercam, cujuscunque ea filia fuerit. Haec omnis lis adcuratius in judicium vocanda videbatur, ut agnito Pruſiae cum Macedoniae regibus nexu etiam alarum cauſa a me conſtituta ſtabiliretur.

d) Rois p. 183. e) Tom. I. p. 269.

titur, ut dicetur in Nicomede ſequente. Non valde gravate iſtud ferimus, cum etſi exſtitiſſet, numis careat.

NICOMEDES IV. EPIPHANES.

Pulſo propter parricidii infamiam Socrate malebant Bithyni alterum ejus filium Nicomedem ſibi praeficere ſecundum Memnonem apud Photium natum ex Nyſa, quam per ludibrium *ſaltatricem* appellavit Mithridates VI f). Ejectus a Mithridate, reſtitutus a Romanis valde turbidum habuit regnum. Apud hunc commoratum Iulium Caeſarem juvenem non ſine ignominia proſtratae regi pudicitiae, fama tulit. (Suet. in Iulio c. 2. et 49.) Legato Romanis regno, quia rapiendum praeviderat, mortuus eſt V. C. 679. vel ſecundum Appianum 678 g). Bithynia ſubinde in provinciam redacta, ut diximus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Poſtremorum Bithyniae regum, Nicomedis nomine, mire confuſa eſt hiſtoria, ſic ut, quem auctorem ſequi oporteat, in incerto haereas. Reinerus Reineccius Nicomedes tres poſt Pruſiam II. Bithyniae reges memorat, nimirum Nicomedem II. III. IV., atque ab hoc poſtremo Bithyniam Romanis legatam. Idem Nicomedis III. regnum, quem *Philopatora* vocat, longius producit h). Spanhemius quoque Nicomedes tres Pruſiae II. ſucceſſores intulit, ſed Nicomedi III. breve regnum dedit i). At Vaillantius in ſua regum Bithyniae hiſtoria hunc Nicomedem III. ignorat, illique adeo Nicomedes III. eſt is, qui populum R. regni ſui haeredem inſtituit, dictusque ſimul *Epiphanes*, ſimul *Philopator*, quod alterum illi nomen ab Appiano k) datum comperit. Vaillantium ſecutus eſt Frölichius l). Diſſidium iſtud componant hiſtorici. Ex numis iſtud tantum conſtat, fuiſſe poſt Pruſiam II. reges duos Nicomedis nomine, an praeterea tertium aliquem, non produnt.

Numi:

Caput regis diadematum. ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ. *Juppiter ſeminudus ſtans d. elata coronam, ſ. haſtam, in area aquila fulmini inſiſtens, et anni:* ΗϘΡ. ΘϘΡ. Σ. ΕΣ. ϛΣ. ΖΣ. ΘΣ. AR. I. (Haym. l. c. Muſ. Theup. Pellerin. Belley. B. L. T. XLII. p. 47). *Alius cum anno* ΑΙΣ. (Seſtini Lettere T. III. p. 146).

Numus poſtremus cum anno ΑΙΣ. multum valet ad illuſtrandam epocham Bithynicam. Vide dicta in prolegomenis ad Bithyniae numos.

MUSA et ORADALTIS
reginae Bithyniae.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΜΟΥΣΗΣ. ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. *Caput muliebre.* ✕ ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣ. *in alio plenius:* ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗΙ. *Caput Herculis.* AE. III.

ΩΡΑΔΑΛΤΙΔΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΚΟΜΗΔΟΥ. ΘΥΓΑΤΡΟΣ. *Caput reginae diadematum.* ✕ ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ

f) Iuſtin. L. XXXVIII. c. 5. g) Bell. civ. L. I. c. 111. edit Schweigh. h) Part. III. p. 176. i) Tom. I. p. 516. k) De Bello Mithrid. l) Notit. elem. p. 191.

ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗ. *Fulmen, omnia intra coronam.* AE. III.

Inſignes hi numi binas reginas ſiſtunt a ſcriptoribus omnibus neglectas, certe Bithynicas, nam ſignati ſunt, ut averſae epigraphe eloquitur, apud Pruſiadem maritimam, notam Bithyniae urbem.

MVSAE numum primus edidit Scipio Maffejus [m]. Secutus eſt alius ſimilis me olim vulgante ex gaza Marchionis Savorgnan Veneti [n]. Ad eum explicandum Maffejus profert fragmentum Salluſtii agens de Nicomede Bithyniae rege, in quo legitur: *cum filius NVSA, quem regem appellaverat, genitus haud dubie eſſet*, quae lectio in variis codicibus varie effertur; et in binis quidem: *cum filius MVSA etc.* deinde Memnonem apud Photium, qui ſic habet: *τον ἐκ Νικομηδους και Νυσης*; denique Suetonium narrantem: Iulium Caeſarem *in ſenatu defendiſſe NYSAE cauſam, filiae Nicomedis.* Sed varia haec teſtimonia magis adhuc impediunt virum eruditum, ambiguum, an NVSA vel NYSA dictante hoc numo in MVSA ſit reſtituendum. Difficile enimvero, haec teſtimonia cum numo conciliare, et expectandum plus lucis. In nomine ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. Frölichius monetarii, aut artificis nomen latere ſuſpicatur [o]. At nemo non videt, eſſe Orſobarin Muſae patrem, ſuppreſſo ΘΥΓΑΤΡΟΣ, quod in ſequente numo aperte ponitur. Memoratur Appiano *Orſabaris* Mithridatis VI. filia, a Pompejo M. in triumpho traducta [p], quae forte per matrem ad eundem Orſobaris genus retulit.

* * *

ORADALTIDOS numum primus protuli ex eadem illuſtri gaza M. Savorgnan [q]. Ejus nullum in veterum monumentis veſtigium. Neque mirum videatur, obſcuriorem eſſe reginarum Bithyniae hiſtoriam, quando ipſos ejus reges nox atra premit, ſic ut maxima ingenia in ſcribenda eorum hiſtoria non uno loco adhaereant. Ea difficultas in reginis tanto implicatior, quod raro a ſcriptoribus, etiam cum earum ſit mentio, ipſa exprimuntur nomina, unde nata diſſidia, quorum exempla ſupra in regibus dedimus. Huc accedit regum ejus aevi levitas in ducendis, ac mox repudiandis uxoribus, quo fit, ut haec noſtra Oradaltis, vel quae proditur in marmore apud Chishul [r], *regina Camaſarta* ex nullis Bithyniae regis toro poſſit excludi, quia ſive ipſa repudiata alteri locum fecit, aut ſibi factus locus repudiata altera. Dicitur in numo *regis Lycomedis filia*, ſed neque hujus regis hiſtoria in aprico eſt. Quos Lycomedes prodiderunt Strabo [s], Hirtius [t], Dio Caſſius [u], aut reges non fuere, etſi regii generis, aut ſi reges, fuerunt tempore poſteriores, quam ut eorum filia eſſe potuerit Oradaltis no-

m) Ant. Gall. epiſt. 2. n) Num. vet. p. 193. o) Not. elem. p. 38. et 195. p) Mithrid. c. 117. q) Num. vet. p. 192. r) Ant. Aſiat. p. 92. s) L. XII. p. m. 558. et 560. t) Bell. Alex. c. 66. u) L. LI. c. 2.

ſtra, ut tum probaveram. Obſervandum denique, ſimillimum alterum Oradaltidos numum ſerius a Neumanno noſtro ex praeclaro ſuo muſeo editum [x]), ſed qui pro elemento tertio A potius O videtur offerre, ſic ut forte verum ejus nomen ſit *Orodaltis*. Differt etiam, quod in eo manifeſte legitur ΛΥΚΟΜΗΔΟΥΣ, cum in meo ſit ΛΥΚΟΜΗΔΟΥ, ſed utrovis modo ſcribas, ex grammaticae Graecae legibus perinde eſt. Sane in numis perpetuum eſt ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ, etſi ſcriptores legem ordinariam ſcribendo Νικομήδης, nonnulli, ceu Appianus, utramque ſequerentur. Serius Excell. Comitiſſa Bentinck alium Oradaltidos meo ſimillimum edidit [y]).

x) Num. pop. P. II. p. 17.

y) Supplement au Catalogue p. 46.

MYSIA.

Regio ad Propontidem et Hellespontum. Vaillantius et Harduinus prodidere numum Domitiani inſcriptum ΜΥΣΙΑ typo *provinciae lugentis*. Eum Harduinus diſerte huic Myſiae largitur. At ego nomine ΜΥΣΙΑ certius exiſtimo intelligendam Daciam Cisdanubianam in Moeſia poſitam, ut probavi in numis Moeſiae.

ABBAETI MYSI.

Autonomi.

Caput Iovis. Ӿ ΜΥΣΩΝ. ΑΒΒΑΙΤΩΝ. *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym, Pellerin.)

Populi cujuspiam hoc nomine veterum nemo meminit, videnturque dicti in his numis Abbaeti conſtituta extra Myſiam ſede patrium *Myſorum* nomen addidiſſe, ut, unde eſſent profecti, ſciretur, quas conjecturas copioſius propoſitas vide apud Haymium et Pellerinium.

AE. RR.

ADRAMYTIUM.

E regione Lesbi ad ſinum cognominem. Scriptores veteres Υ geminant, at in numis ſimplex eſt, ſaltem ſecundum Pellerinium, et aliorum adcuratiorum catalogos, nam Vaillantius ejus quoque numos cum duplice Υ propoſuit. Sed et Stephanus utrumque modum probavit.

Autonomi.

Epigraphe conſtans: ΑΔΡΑΜΥΤΗΝΩΝ.

Typi: in antica: *Protome Palladis*, vel *caput muliebre laureatum*, vel: *caput barbatum diadematum*, quod Pellerinius recte adſerit eſſe Adramyti conditoris, qui fuit filius Alyattae, Croeſi frater, ut Stephanus ex Ariſtotele refert. In averſa: *Iuppiter aetophorus ſtans*, (Pellerin.) qui videtur Adramytenorum princeps fuiſſe numen, nam eo uſi ſunt in numo Concordiae cum Epheſo ad notandam urbem ſuam. In aliis: *Cornucopiae inter pileos Dioſcurorum.* (Pellerin.) vel: *Pallas ſtans d. Victoriolam.* (Pembrock.)

Magiſtratus: ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΛΟΥΚΙΟΥ. ·∴ (Pembrock.) In Pelleriniano mira epigraphe explicatu mihi ignoto: CΤΡΑΤΩΝ ΠΕΡΙ. Α ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΩΝ. Α.

AE. RR.

Imperatorii ſunt a Domitiano usque ad Gallienum.

Typi obvii. In numo Alexandri max. mod. ſiſtitur *Neptunus togatus ſtans ſ. tridentem, et dexteram extendens verſus mulierem ingeniculatam, et velum per caput ſinuantem.* Eum edidi ex muſeo Caeſareo [a]). Quas hic Neptuni delicias

a) Syllog. I. p. 35.

narret numus, incertum; enimvero his appetendis fratrem Iovem aequavit.

Magiſtratus praetor jam inde a Domitiano, inſcriptus v. g. ЄΠ. CTPA. KTINTIΛIANOT. vel ΠAKIANOT. TO. B. — *Scriba* in numo Domnae, etſi in aliis ejusdem Auguſtae numis pro more inſcribantur praetores, de qua inconſtantia agam pluribus in tractatu de archontibus.

Neocoros fuiſſe Adramytenos arguit Vaillantius ex unico numo Alexandri: ЄΠ. CTP. ATP. ΓAPOT. B. NЄ. verum hoc loco *το* B. NЄ. non refertur ad Adramytenos, verum ad praetorem *iterum neocorum*, ut jam advertit Pellerinius b), et nos docebimus in tractatu de urbibus neocoris.

Concordia cum Mytilenaeis in numo Veri, (Pellerin Suppl. II. p. 72.) Laodicenis Phrygiae M. Aurelii, (Vaill.) Epheſiis Caracallae. (Theupoli.)

* * *

Non praetereundus lapſus auctoris muſei Theupoli, qui Commodi numum ſic deſcribit: AΔPAM. MHTP. NЄOK. ΠP. ΠONT. ЄT. PΠΘ., cumque ex ſingulis his titulis nullus Adramytio competat, ei tamen ibi tribuitur. Legendum in hoc numo: AΔP. AM. et eſt numus *Hadrianae Amaſiae*.

* * *

Numum Antinoi in hoc oppido ſignatum dabimus in hujus herois numis poſt numos Hadriani commatis Romani.

AE. RR.

ANDERA.

Gordiani numum inſcriptum ANΔЄIPHNΩN. citat Harduinus ex Ligorio non optimae auctore fidei.

ANTANDRUS.

Ad ſinum Adramytenum; ab aliis Aeolidi inſeritur.

Autonomum editum video in muſeo Pembrock. ANTAN. *Capra ſtans.* (Part. II. tab. 4.) Verum acute vidit Neumannus noſter, legendum AINIΩN. eumque reſtituendum Aeno Thraciae.

Aeneus huic oppido tributus a Cl. Oderico c) certus eſt Apameae Phrygiae. Vt adeo autonomum haec urbs necdum poſſideat.

* * *

Imperatorii a Tito usque ad Paulam. Epigraphe ANTANΔPIΩN. typis *Dianae Epheſiae*, vel *Aeſculapii.* Sunt apud Vaillantium et Pellerinium.

AE. RRR.

APOLLONIA.

Ad Rhyndacum fl., a quibusdam geographis Phrygiae accenſetur.

Autonomi hactenus proditi non ſunt.

Imperatorii a M. Aurelio usque ad Gordianum.

Epigraphe AΠOΛΛΩNIATΩN. addita mentione Rhyndaci, de qua mox. Vaillantius conſtanter in iis legit AΠOΛΛΩNIATAN., at prior inſcriptio non modo exſtat in binis accuratiſſimi Pel-

b) Mel. II. p. 280. c) Num. Graec. p. 1.

lerinii, ſed etiam in numo max. moduli muſei Caeſarei, neque puto Apolloniam aliam praeter illam in Illyrico ſitam Dorice locutam. *Typus:* plerumque *Apollo ſtans intra templum*, aut *Rhyndacus decumbens*, aut *navis*.

Mentio ſitus per Rhyndacum fl. PTN-ΔAKOC. vel ΠPOC. PTNΔ. vel PTN-ΔAKΩ. quo ſe ab aliis urbibus cognominibus diſtinguit.

AE. RR.

ASSVS.

Ad ſinum Adramytenum; Aeolidi ab aliis tributa.

Autonomi:

Caput Palladis. ✠ AΣΣI. *Gryphus.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) In alio: *Caput bovis ſuperimpoſita diota.* AE. III. (Hunter.).

Gryphum haec urbs forte Apollinis cauſa exhibuit, nam dicta quoque fuit Apollonia teſte Plinio. Typo numi Hunteriani haud dubie vini frumentique praeſtantia praedicatur. Diota vini ſymbolum res nota. Bos, quia aratro junctus, agriculturam facile indicat. Teſtatur Strabo [d]), a Perſarum regibus triticum in coenam usque Aſſo petitum.

AE. RR.

Imperatorii rari item a Claudio usque ad Alexandrum.

Inſignis numus Pellerinii:

AΓPIΠ. KΛATΔIOΣ. *Capita ſe reſpicientia Agrippinae jun. et Claudii.* ✠ AΣΣIΩN. *Gryphus jacens.*

In aliis potior typus: *Ara cum ſerpente.*

Magiſtratus KPINAKIΔHC. abſolute in numo Commodi; at *praetor* dicitur in numo Alexandri: ЄΠI. CTP. ATP. MHTPΩNIKTOT. apud Vaillantium, pro quo Harduinus legit MHTPΩNICTOT.

Concordia cum Pionia vicina, quam vide.

AE. RRR.

ASTYRA.

Imperatorii bini citantur, uterque Ant. Pii.

ACTTPHNЄΩN. KPINAKIΔHC. *Diana Epheſia cum adminiculis.* Citatur a Vaillantio ex muſeo reginae Chriſtinae, ſed quem, cum Romae eſſem, ibi non reperi. Alium ſimilem dedit Patinus, ſed exeſo magiſtratu.

Ex pluribus Aſtyris, quas citat Stephanus, hi numi videntur tribuendi illi, quam is prope Adramytium locat, et de qua narrat Strabo, ibi eſſe lucum Aſtyrenae Dianae ſacrum, cum quo teſtimonio conſpirat typus.

AE. RRR.

ATARNEA.

Prope Adramytium.

Autonomi editi ſunt ab Haymo et Pellerinio.

Caput Apollinis laur. ✠ ATAP. *Equus dimidius ſaliens, in area variantes literae ſolitariae.* AE. III. In ſimili Hunteriano legitur tantum ATA.

---

d) L: XV. p. m. 1068.

CYZICVS.

Ad Propontidem urbs illuſtris, ſita in inſula orae adjacente.

Autonomos aureos pervetuſtos, in quorum una facie: *caput leonis*, in altera: *caput forte vituli*, vel: *quadrata incuſa*, huic urbi tribuere non dubitavit Pellerinius, at cum abſit epigraphe omnis, et leo typus ſit pluribus urbibus familiaris, vererer, mox pro Cyzico ferre ſuffragium. Abbas Seſtinus eos Samios putat, ut dicetur in Samo.

Neque certiores ſunt bini argentei ab eodem propoſiti: *Caput muliebre.* ✠ *Caput leonis cum pede anteriore, aut ſine hoc. Poſteriori horum additur* K. Pellerinius in his caput Proſerpinae videt, cumque, ut mox dicetur, ſolitus monetae Cyzicenae typus fuerit ejus deae caput, et leo, non dubitat argenteos hos numos, ſuffragante praeterea elemento K, huic urbi largiri. Sed enim certum non eſt, caput anticae eſſe Proſerpinae, nam abeſt corona ſpicea, proprium ejus attributum, et collatis Cnidi Cariae numis patebit forte, plus huic juris in hos numos eſſe, quam Cyzico. Sunt tamen numi illuſtres alii argentei, quos ſibi vindicat Cyzicus:

ΣΩΤΕΙΡΑ. *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ✠ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Caput leonis hiante rictu.* AR. I. (Beger Thes. Br. T. I. p. 490. Hunter.)

Haec tetradrachma eximia ſunt; nam confirmant id, quod refert Suidas *), *Cyziceni ſtateres celebres fuere, quod eleganter eſſent ſignati. Nota autem eorum fuit una parte facies muliebris, parte altera protome leonis.* Pari fama fuerunt ſtateres Cyziceni aurei, ſed veriſimiliter imaginarii tantum, de quibus actum alibi. (Proleg. gen. cap. IX.) De Proſerpina et typo leonis continuo.

Autonomi aenei frequentiores, inſcripti: ΚΥΖΙ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. Qui neocoratus addunt, ſub imperatoribus ſignati ſunt.

Proſerpinae in hac urbe cumprimis ſtabilitum cultum praeter copioſa ſcriptorum teſtimonia comprobant etiam numi cum autonomi, tum, quos argumenti cauſa huc refero, imperatorii:

Caput Proſerpinae ſpicis coronatum intra coronam ex ſpicis et papavere contextam. ✠ ΚΥΖΙ. *Cornucopiae, ex quo ſpicae et papavera protuberant.* AE. II. (Hunter.)

ΚΟΡΗ. CΩΤЄΙΡΑ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ✠ CΤΡΑ. ΚΑΜΟΥ. CЄΒΗΡΟΥ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Bacchus tigride vectus d. thyrſum.* In alio: *Vir nudus decumbens d. pateram, ſ. prorae navis innixus.* AE. m. m. (Muſ. Caeſ.) Alios ſimiles cum variis averſis vide apud Vaillantium in numis Graecis Impp. ſub Fauſtina jun.

Eadem adverſa. ✠ CΤΡΑΤ. ΝΑΙΒ. ΚΥΙΝΤΟΥ. ЄΠΙ. ΟΜΟΝΟΙΑ. ΚΥΖΙΚ. CΜΥΡΝΑΙ. *Bacchus ſtolatus facem tenens in bigis Centaurorum cum ſolito comitatu.* AE. m. m. (Muſ. Albani tab. 33.)

*) In Κυζικηνοι ϛατηρες.

ΔΟΜΝΑ. ΣΩΤΙΡΑ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Mulier tutulata ſtans d. haſtam in ictum erigit, ſ. Victoriolam*, in numo Trajani AE. I. (Pellerin. Rec. III. p. 231. et Additions p. 5.)

ΚΟΡΗ ΣΩΤΕΙΡΑ uſitata ſunt Proſerpinae nomina non apud Cyzicenos modo, ſed et Lacones f), et Arcadas g), et ΚΟΡΑΣ nomine eadem ornatur in numis Agathoclis Siculi. Cauſa impenſioris ejus in hac urbe cultus fuit, quod ea huic deae a Jove in dotem tradita ferebatur h), ac propterea ejus honores praedicant non modo citati hoc loco numi, ſed et alii paſſim, cum typos offerunt ad hanc deam prorſus pertinentes, ceu *faces duas, quibus obvoluti ſerpentes* intermedia ara, (Hunter.) nam mater Ceres amiſſam Proſerpinam curru ſerpentibus juncto, et accenſis facibus inquiſivit. Poſſunt etiam faces nocturna Proſerpinae vel Hecates ſacra reſpicere, ut monebimus in numis Stratoniceae Cariae, tum: *caput bovis, aut bos integer.* (Muſ. Caeſ.) Fuit hoc animal Proſerpinae immolatum, et quod propius huc ſpectat, cum Cyziceni obſidione a Mithridate premerentur, et imminentibus Proſerpinae ſacris deeſſet bos atra ſacrificio deſtinata, per prodigium earum una urbi adnatavit, ut narrat Appianus i), et Plutarchus k) tum: *caput leonis* in deſcriptis ſupra tetradrachmis. Porphyrius l): ἡ δ'Εκατη ταυρος, κυων, λεαινα ἀκȣσα μαλλον ὑπακȣει, *at Hecate, ſi taurus, canis, leaena vocetur, magis exaudit.* Proſerpinam eandem cum Hecate habitam conſtat. Sed forte certius leonis typus Cybelen reſpicit, ut dicetur in imperatoriis.

At enim quem ſenſum dabimus inſcriptioni ΔΟΜΝΑ. ΣΩΤΙΡΑ numi poſtremi? Exiſtimat Pellerinius, το ΔΟΜΝΑ eſſe ex Latino captum, et ex DOMINA contractum, et hoc vocabulo compellatam a Cyzicenis Proſerpinam ſuam. At ſunt non pauca, quae ſententiam hanc impediunt. Ac primum quidem neſcio, cur Graeci ad exprimendam Proſerpinam *Dominam* alienae linguae vocabulo uterentur, cum ſcribere potuiſſent ΚΥΡΙΑ. ΣΩΤΙΡΑ., perinde atque ſcripſere alias: ΚΥΡΙΑ ΝЄΜЄϹΙϹ. Numus praeterea eſt Trajani, cujus aetate nondum facile Graeci linguam ſuam paſſi ſunt contaminari. Deinde ſatis conſtat, nomen ΔΟΜΝΑ eſſe Syriacum, et hoc compellatam uxorem Severi, ut a me latius probabitur in hujus Auguſtae numis. Denique ut nomen videtur peregrinum, ſic et adſcitutus deae typus, qua forma vix credam Proſerpinam ex ullius Graecae urbis monumento cognitam. An incredibile videatur, hanc Cyzicenorum Domnam fuiſſe ex alieno ſolo petitam, cum alii alienos Ammones, Sarapides, Anubies arceſſiverint? aut Cyziceni obſervare non potuerint binas varias Sotiras, quando iidem binos varios conditores obſervavere, ut mox docebimus? Ceterum in his tenebris offenſionis metu nihil confidentius ſtatuo. Quod ſi ea figu-

f) Pauſan, L. III. c. 13. g) Ibid. L. VIII. c. 31. h) Appian. bell. Mithr. c. 75. i) l. c. k) In Lucullo p. 497. l) De abſtinent. L. III. §. 17.

ra vere Proſerpinam refert, et vere etiam vocabulum ΔΟΜΝΑ ex Latino *Domina* petitum eſt, hanc Cyziceni inferorum deam dixere *dominam* capto a Latinis exemplo, nam hoc eam honoravit quoque Virgilius m) : *hi DOMINAM Ditis thalamo deducere adorti.*

Putavit Vaillantius, et ego quoque olim, capite anticae numorum loci II. et III. exhiberi Fauſtinam juniorem ſub Proſerpinae ſpecie. Hoc ut verum ſit, neceſſe eſt, ſecuros nos eſſe, id genus numos omnes imperante M. Aurelio ſignatos. At dubium movet numus III. praetorem *Naevium Quintum* indicans, ſed quem ſub Commodo fuiſſe Cyzicenorum praetorem comprobat numus a Vaillantio promulgatus n). Quod ſi Commodo imperante iterum hunc magiſtratum obiviſſet, vix rear omiſſum fuiſſe το B. Vide, quae huc pertinentia in autonomis Smyrnae notabuntur.

* * *

ΚΥΖΙΚΟϹ. *Caput Cyzici juvenile diadematum.* ℞. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *variis typis.* AE. omnis formae. (Muſ. Caeſ. ac praecipue Hunter.)

ΚΟΡΗ. ϹΩΤΕΙΡΑ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Caput Proſerpinae.* ℞ ΕΠΙ. ϹΤΡΑΤ. ΝΑΙΒ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Cyzicus ſtans ſ. haſtam adſcripto juxta* ΚΥΖΙΚΟϹ. *dexteram jungit cum Amazone bipennem et peltam geſtante, ſcripto juxta* ϹΜΥΡΝΗ., *in imo:* ΟΜΟΝΟΙΑ. AE. m. m. (Pembrock P. II. tab. 41.)

Offerunt hi numi Cyzicum hujus inſulae regem, qui appulſos huc Argonautas comiter excepit, at per imprudentiam a Iaſone occiſus eſt, de quo vide mythologos paſſim. Caeſum ab Hercule refert Orpheus o), a Cybele Valerius Flaccus, ut dicetur mox in imperatoriis. In numis cultu regio proponitur. Nimirum et Flaccus dixit: *Rex divitis agri Cyzicus* p). Eum ergo ut heroem, a quo urbs nomen cepit, atque etiam ut κτιϛην venerati ſunt Cyziceni, quod vocabulum etſi omittatur in numis, additur tamen in vetere marmore, ut dicetur infra in Κτιϛης. Partes averſae in his numis admodum variant, ut videri poteſt apud Hunterum, et Pellerinium. Rariores ſunt in Pelleriniano *ſtruthiocamelus.* In binis Hunterianis *capricornus*, aut *gemini piſces*, typi ex zodiaco petiti, incerta cauſa. Numi hi imperatorum aetate ſignati ſunt, nam plerumque neocoratus additur.

AV. dubii, *AR. RRRR. AE. C.*

Imperatorii incipiunt cum Auguſto, et deſinunt cum Claudio Gothico.

Typi fere conſpirant cum iis, qui ſunt in autonomis, praedicaturque frequenter *Proſerpinae* et matris *Cereris* cultus, quin et *Rheae* ſeu *Cybeles*, cujus honoribus Argonautae huc advecti in monte Dindymo, qui urbi imminebat, ſimulacrum ſtatuerunt, ſubinde a Conſtantino Conſtantinopolin translatum, ut refert Zoſimus q), de quo vide plura apud Com.

m) Aen. VI. 397. n) Num. Graec. p. 74. o) Argon. v. 520. p) Argon. L. II, 636. q) L. II.

Caylus. [r]) quin et Cyzicus rex peremptus a Cybele fertur, quod leonem, qui ejus currum ſubiit, interfecit [s]), unde forte petenda ratio capitis leonini in autonomis.

Opilio ſaxo inſidens, et capram mulgens. Forte hoc typo adluditur ad tribum Cyzicenorum, quae ex vetere Athenienſis tribus nomine Αιγικορεις vocabatur, ut docet marmor Peyſſonelii apud Caylus [t]), quamvis auctore Euripide ea tribus nomen habuit ab Aegicoreo Ionis filio, et hic a Palladis aegide [u]). Sed conſtat, aegidem quoque dictam ἀπο τȣ αιγος.

Aedificia ſplendida hujus urbis, quae Strabo magnis laudibus effert, paſſim in numis occurrunt. Inſolitae formae eſt, quod exhibetur in autonomo apud Haymium [x]), et Pellerinium [y]).

ЄΥΤΥΧЄСΤΑΤΟΥ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Navis cum vectoribus, in area hinc* CЄ. *inde* B, in numo Hadriani max. mod. (Catal. d'Ennery p. 405.) Epigraphe mira ſane, et cujus ego elicere ſenſum non auſim. Neque enim ſatis video, qua fiducia auctor ejus catalogi interpretari eam potuerit: *feliciſſimo Auguſti adventu.*

Neocoratus primum in Hadriani numis comparet, a quo hunc honorem abſtuliſſe veriſimile eſt, quem ex iisdem Peyſſonelii marmoribus urbi impenſe faviſſe conſtat exſtructo ibi in ſuum ipſius honorem templo magnifico, conſtitutis in ſingula quinquennia certaminibus, quae *Hadriana Olympia* dicebantur, et *Hadrianae* nomine urbi ipſi conceſſo. Alter neocoratus haud dubie per Caracallam acceſſit; nam ſub hoc is honos repetitur addito ΔΙC vel B. In ſequentium imperatorum numis nulla certa lege jam ſimplex, jam repetitus notatur. Neocoratum III. in unico numo Hunteriano, qui autonomus eſt, reperi: ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. Γ. ΝЄΟΚΟΡΩΝ. Neocoratus B adhuc notatur in numo Claudii Gothici. Id in hujus urbis numis obſervandum, fere conſtanter ſcribi ΝЄΟΚΟΡΩΝ pro ΝЄΩΚΟΡΩΝ, vicinis Pergamenis eadem ſcribendi lege non raro uſis.

Magiſtratus et dignitates.

Praetor. Hic memoratur in copioſis numis a Trajano usque ad Claudium, v. g. ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΓΛΑΥΚΟΥ. In autonomis ſupra deſcriptis legitur: ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΚΑΜΟΥ. CЄΒΗΡΟΥ. Frölichius pro ΚΑΜΟΥ perperam legit ΚΛΙΤΟΥ [z]), mendoſe item Vaillantius in numo Fauſtinae jun. ΚΛ. CЄΒΗΡΟΥ. et in numo M. Aurelii ΚΛ. ΒΥΡΡΟΥ. pro ΚΑ. CЄΒΗΡΟΥ. in utroque. Corrigendum item Vaillantii ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ in Haymianum ΠΟΝΤΙΚΟΥ in numo Claudii Gothici.

Archon in unico numo Caracallae comparet apud Vaillantium: ΑΡΧ. ΑΙΛ. ΟΝΗCΙΦΟΡΟΥ. Decebat Cyzicum archon, nam fuit colonia Mileti, haec Athenarum, ejusque tribus iisdem nominibus fuere inſignes, quibus Athenienſes. Nominantur etiam bini archontes in lapide Cyziceno apud Caylus [a]), nulla unquam in aliis ibi adlatis marmoribus praetoris facta men-

r) Rec. T. II. p. 198. s) Val. Flaccus L. III. 20. t) Rec. II. p. 207. u) Ion. v. 1580. x) Tom. II. p. m. 7. y) Suppl. III. p. 136. z) 4. Tent. p. 211. a) Rec II. p. 261.

tione. Adverte iterum hoc loco ad Vaillantii inconſtantiam, qui cum in ſuis numis Graecis το ΑΡΧ. hujus numi legiſſet *Archontem* b), ſubinde infra c) legendum putat ΑΡΧιερεως, addita cauſa: *Cyzici erant praetores.*

Aſiarcha in numis Commodi: CTPA. Λ. ΑΥΡΗΛΙΟΥ. ΑCΙΑΡΧΟΥ. (Vaill.) CTP. ΑΥΡ. ΜΕΙΔΙΟΥ. ΑCΙΑΡΧΟΥ. (Muſ. Caeſ.)

Conditores plures venerati ſunt Cyziceni, I. Cyzicum ſuum, de quo ſupra egi, etſi κτιςȣ titulum non addiderunt; conditorem tamen fuiſſe agnitum, docet marmor Muratorii d), in quo legitur: ΚΥΖΙΚΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. II. Herculem teſte numo Tiberii, (Morelli Impp. tab. XII.) et Domitiani, (Vaill. Morelli in numis Domit.) in quibus; ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. *Hercules ſtans.* A Theſſalis aedificatam contendit Ovidius: *Cyzicon Haemoniae nobile gentis opus* e), cui conſentit Conon f). IV. Apollinem Cyzici conditorem praedicat Ariſtides g).

Antoninianam ſe dixit Cyzicus in honorem Caracallae in hujus numo. (Vaill. Pellerin Suppl. III. p. 136.) In alio numo Caracallae eſt: ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΩΝ. (Muſ. Albani, Spon Recherch. p. 407.)

Concordia cum variis Aſiae minoris urbibus.

Certamina ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ cum typo inſolito octo figurarum circum duo vaſa quadrata palmis referta ludentium, in numo Caracallae max. mod. (Num. max. mod. reg. Gall.)

AE. C.

GARGARA.

Ad ſinum Adramytenum, ſecundum aliquos Aeolidis, a meſſis abundantia apud veteres in proverbium abiere.

Autonomus.

Protome Palladis cum binis ſerpentibus. ✕ ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. *Teleſphorus.* AE. III. (le Blond. ex mus. Pellerinii pag. 12.)

AE. RRRR.

Imperatorium Commodi vulgavit Maffeius ex muſeo Rothelin: (Antiq. Gall. p. 115.) ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. typo *Aeſculapii* AE. III. cujus ſimilis etiam proditus in catalogo d'Ennery.

AE. RRR.

GERME.

Binae fuere hujus nominis urbes in Myſia, una Ptolemaeo dicta Ιερα Γερμη, quam is in Helleſponto locat, et mediterraneam dicit. Ejus etiam meminit Stephanus: Γερμη πολις Ελληςποντια, πλησιον Κυζικȣ. Alteram itinerarium Antonini Pergamum inter et Thyatira locat. Fuit etiam tertia ſita in Galatia, cujus habemus numos coloniae nomine. Alteri ignobiliori vix tribuendi videntur numi, quosque habemus ſuperſtites cum autonomos, tum imperatorios, ad priorem magis illuſtrem potius vocandi.

Autonomi in antica offerunt: ΙΕΡΑ. ΓΕΡΜΗ. vel: ΤΥΧΗ. ΠΟΛΕΩC. typo

b) Pag. 103. c) Pag. 310. d) Pag. 1042. 5. e) Triſt. L. I. El. 10. v. 30.
f) Ap. Photium narrat. 41. g) Orat. Tom. I. p. 237.

capitis muliebris turriti, vel ΙΕΡΑΝ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput virile ſenatus*, vel: ΔΗΜΟΣ. vel ΙΕΡΟΣ. ΔΗΜΟΣ. *Caput virile laureatum.* In averſa: ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Hercules*, *Aeſculapius*, *Pallas.* Sunt in Muſeo Caeſareo, Pembrock, Arigoni, Pellerin.

ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. *Caput laureatum imberbe ſenatus.* ✗ ΕΠΙ. ΑΙΛ. ΑΡΙΣΤΟΝΕΙΚΟΥ. ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Apollo ſtans cum lyra, ex adverſo figura alia dubia juxta arborem.* AE. m. m. (Muſ. Com. de Sternberg.)

Signatus ſub Gordiano, in cujus numis apud Vaillantium idem magiſtratus occurrit.

Abſtergendi etiam errores ab Haymio in recenſendis hujus urbis numis admiſſi.

Caput Iovis laur. ✗ ΙΕΡΑΣ. *in corona oleagina* (T. II. p. m. 138.) Hunc numum eſſe Epidauri Argolidis, in hujus numis docui.

Numus inſcriptus hinc ΣΕΛΕΥΚΟΥ. inde ΓΕΡΜΗΝΩΝ. ab eodem primum Germae huic, et Seleuco I. Syriae regi tributus eſt. (T. I. p. 30.) Advertit lapſum ipſe vir eruditus, numumque Pergamo reſtituit in prooemio ad Tomum II. *AE. RR.*

Imperatorii editi exſtant à Trajano usque ad Philippos. *Epigraphe* ΓΕΡΜΗΝΩΝ. *Typi* Herculis fere cultum perſequuntur.

Magiſtratus praetor non paucis numis inſcribitur. Vocabulum ΣΤΡΑ. inde a Gordiano non amplius additur. Videtur ſerius numis inſcriptus *archon;* nam ſic legas in numo Gordiani: ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ. Α. ΑΡΧ. quod explico: *primi archontis*, non ut doctiſſimo Buonarrotio viſum, qui numum edidit [h]), *primi pontificis.*

Coloniae numos a variis huic Germae tributos pertinere Germen Galatiae, in hac videbimus.

AE. R.

LAMPSACVS.

Ad Helleſpontum, Themiſtocli a Xerxe permiſſa, unde vinum peteret. Docente Mela condita a Phocaeenſibus, et ſic appellata, quod oraculi monitu ibi aedificare urbem juſſi ſunt, ubi primum fulſiſſet. At ſecundum Plutarchum ſic dicta urbs a Lampſace illuſtri ejus tractus femina, cui ſua adhuc aetate a Lampſacenis ſacrificia fieri teſtatur [i]). Catalogum plenum numorum hujus urbis additis Ainslieanis nondum cognitis debemus induſtriae cl. Seſtinii [k]).

Autonomi.

Caput Bacchi hedera redimitum. In alio: *Caput barbatum galea peregrinae formae tectum.* ✗ *Sine epigraphe. Equus marinus alatus ſaliens.* AV. (Hunter, Pellerin, Pembrok P. II. tab. 4. Seſtini.)

Equus marinus alatus ſaliens. ✗ *Quadrata informia incuſa.* AV. AR. III. (Seſtini, Pellerin, Hunter.)

Equus ſimilis. ✗ *ſine epigraphe. Laocoon genu flexo a binis ſerpentibus conſtrictus.* AR. II. (Pellerin.)

Numi hi cum propter metallum, tum

h) Oſſerv. p. 285. i) De virt. mul. k) Lettere T. IV. p. 67.

aevi pervetuſti indicia omnia, inſignis ſunt pretii, atque etſi inſcriptione carent, Lampſaceni tamen cauſa equi marini alati certe ſunt, quia in numis eorum aliis ipſum populi nomen juxta ſcriptum legitur. Et quod amplius eſt, etiam tum, cum aliis in moneta ſua typis ſunt uſi, ejus tamen ſigillum juxta adſtituerunt, ceu Sidetes malum granatum, Selinuntii folium apii etc. ex quo ſatis apparet, Lampſacenos fictitium iſtud animal velut ſibi proprium adſeruiſſe. Quis ſive caſus, ſive deus Pegaſum in piſcem verterit, mihi ignotum. Res tamen eſſe debuit in vulgus nota, nam aliae quoque urbes, ut Syracuſae, praeter Pegaſum terreſtrem marino ſaepe in numis uſae ſunt. Forte adluſum ad fabulam, qua docente Pegaſus fuit Neptuni filius habitus [l]). Plato in fabuloſo ſuo templo effictum nobis Neptunum narrat ἐξ ὑποπτερων ἵππων ἡνιοχον, *ſex alatorum equorum aurigam* [m]). Laocoon numi poſtremi inſignis eſt typus, etſi non conſtet, qua de cauſa eum Lampſaceni advocaverint, forte cauſa viciniae, quae atrox illud ſpectaculum vidit.

Caput Bacchi. ✠ ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. *Apollo ſtolatus ſtans d. plectrum, ſ. lyram, in area hinc monogramma, illinc palmae ramus, infra* ϹѠΚΡΑΤΟΥ. ΤΟΥ. ΞΕΝΟΦΑΝΟΥ. AR. I. (Seſtini.)

Videtur illuſtris hic numus paullo poſt victoriam Actiacam ſignatus, atque ea hoc numi typo celebrata. Apollo enim hoc cultu certus eſt Actius, et poteſt adſtituta palma ad victoriam adludere.

In numis aliis *epigraphe* ΛΑ. ΛΑΜ. ΛΑΜΨ. ΛΑΜΨΑ. ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. In quibus ſolum ΛΑ. legitur, minus tuto huc pertinent, cum plurium urbium nomina ab his literis incipiant.

Typi praeter jam dictos: *Caput juvenile biceps* ſignificatione incerta, *Apollo cum lyra, Bacchus cum thyrſo, vel diota, Caput Ammonis.*

AV. RRR. AR. RR. AE. R.

Cum *Alexandri M.* epigraphe in hac urbe ſignata ſunt inſignia tetradrachma, quae vide in numis hujus regis.

* * *

Imperatorii ab Auguſto usque ad Gallienum. Auguſti ſunt apud Pellerinium et Theupoli, Gallieni bini apud Arigonium.

Typi:

Pegaſus marinus, ut in autonomis.

Priapus ſtans, vel ejus caput, typus obvius. — *Templum 4. col., in cujus aditu Priapus ad aram ignitam, in imo ſus*, in numo Caracallae (Vaill.)

Vulgatum fuiſſe Priapi apud Lampſacenos cultum, obvia veterum teſtimonia fidem faciunt, quae referre ſupervacaneum. Inſigne marmor apud Gruterum [n]): ΙΘΥΦΑΛΛΩΙ. ΚΟΡΥΝΗΦΟΡΩΙ. ΚΗΠΟΦΥΛΑΚΙ. ΚΛΕΠΤΟΜΑΣΤΙΓΙ. - - - ΛΑΜΨΑΚΙΩΝ. ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Sus in Caracallae numo haud dubie Priapo ſe in victimam offert deo ſuo dignam. Apud Ovidium ex cauſa ridenda aſinus Priapi hoſtia dicitur [o]).

l) Cornut. Natur. deor. c. 22. m) In Critia p. 116. n) Pag. 95. 3. o) Faſt. I. 391.

ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. *Caput Senatus*, in numo Auguſti. (Seſtini.)

Metropolis titulum jactat in unico numo Caracallae: (Pellerin. Rec. III. p. 232.) ΛΑΝ. ΜΗΤΡΟΠ. ΛΑΜΨ. neque ex alio quopiam monumento conſtat, Lampſaco eum honorem tributum. Quid praefixum ΛΑΝ. ſignificet, necdum aſſequi licuit.

Magiſtratus praetor: ЄΠΙ. ΣΤΡ. Λ ΣЄΒΗΡΟΥ. in numo Elagabali. (Seſtini.) ЄΠΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ., Decii. (Pellerin.) ЄΠΙ. ΣΤΡΑ. ΦΙΛΙΠΠΟΝ. ut ſcriptum fertur, in numo Etruſcillae. (Arigoni.)

AE. R.

Coloniam Lampſacum deduxit Julius Caeſar, et talis fuit adhuc anno V. C. 719. docente iſtud Appiano [p]). Videtur ergo paullo poſt coloniae jura amiſiſſe, quia jam ſub Auguſto numos ſignavit nulla coloniae mentione.

MILETOPOLIS.

Mediterranea prope Cyzicum.

Autonomi tres hactenus editi:

Caput Palladis. ✕ ΜΙΛΗΤΟ. *vel* ΜΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Noctua una, vel duae, vel utraque in unum caput coaleſcens.* AE. II. (Haym, Muſſeli, Pellerin.)

AE. RRR.

Imperatorii a Veſpaſiano usque ad Gordianum.

Epigraphe: ΜЄΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Typi* obvii.

Magiſtratus inſcribitur jam addito, jam omiſſo *praetoris* vocabulo. In numo Veſpaſiani: ΤΙ. ΟΥΟΛΟΥ. In numis Aurelii, Lucillae, Commodi, Criſpinae: ЄΠΙ. ΣΤΡΑ. ЄΥΤΥΧΟΥΣ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. Teſtatur Holſtenius [q]), exſtare lucernam aeneam apud Petrum Bellorium, cujus anſae inſculptum: ΑΡΤЄΜΙΣ. ЄΦЄΣΙΩΝ. ЄΥΤΥΧΟΥΣ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. ΜЄΙΛΗΤΟΠΟΛЄΙΤΩΝ.

AE. RR.

PAESVS.

Huic Myſiae urbi numos ΠΑΙΣ tribuerunt Harduinus et Haymius, (T. II. p. m. 168.) quos eſſe Paeſti Lucaniae in hac rei numismaticae luce indicaſſe ſufficiat, probare ſupervacaneum.

PARIVM.

Ad Propontidem, colonia Erythrarum Ioniae [r]), ſed Strabo conditum ab incolis Pari inſulae dixit [s]), Euſtathius a Thaſiis [t]), ſed qui ipſi fuere Pariorum coloni.

Vrbis hujus numi hactenus aut magno numero editi non fuere, aut ſi editi, aliis urbibus inique ſunt tributi. Magno nuper beneficio cl. Seſtinus ſibi obſtrinxit eruditos, cum numos theſauri in Parii vicinia reperti, et in muſeum Aislineanum inlati vulgaret [u]), eorumque numerum iis, quos repertus ſerius alter continuerat, augeret [x]), qua fortuna factum, ut jam auctiorem, certioremque habeamus Parianorum rem numismaticam. Eadem occaſione vir eruditus catalogum

p) Bell. civ. L. V. cap. 137. q) In notis ad hanc urbem. r) Pauſan. L. IX. c. 27. s) L. XII. p. m. 745. t) Ad Dionyſ. 517. u) Lettere P. I. p. 96. x) Lettere P. III. p. 18.

amplum conſtruxit numorum hujus urbis omnium hucusque cognitorum, unde eos, qui aliquid obſervatu dignum offerunt, excerpam.

Autonomi:

Caput Cereris ſpicis coronatum ✕ ΠΑΡ. *intra coronam hederaceam.* AV. III. AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Alius, ſed inſcriptus: ΠΑΡΙ. AR. III. (Hunter. tab. 41. n. XVIII.)

Caput juvenile nudum. ✕ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *intra coronam hederaceam.* AE. III. (Pellerin).

Illuſtris eſt numus prior aureus muſei Caeſarei, et hactenus, quod norim, unicus. Eſſe eum hujus Parii, et non alterius urbis ab his literis incipientis, evincit numus III., qui inſcriptum plene ΠΑΡΙΑΝΩΝ exhibet, quod fuiſſe Parii gentile, docuit Stephanus, eoque uſus eſt etiam Pauſanias [y]). Siſtunt hi numi Cererem, quia haec Parii conditoris mater fuit credita, de quo plura infra. Vide, quae alia ad hos numos alibi obſervavi [z]). Corrigendus ergo Paruta, ejusque commentatores, qui ſimilem argenteum inſcriptum ΠΑΡ. eſſe Paropi Siciliae ſanxerunt [a]).

* * *

Bos ſtans et reſpiciens. ✕ *Quadratum incuſum.* AR. IV. (Seſtini l. c.)

Larva ejecta lingua ſerpentibus horrens. ✕ ΠΑΡΙ. *Bos ſtans et reſpiciens, inferne apis, aſtrum etc.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Seſtini l. c.)

Eadem adverſa. ✕ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Victoria gradiens.* AR. I. (Dutens Explic. de quelq. méd. Hunter.)

Numi ſecundo loco deſcripti ab antiquariis olim Paro inſulae tributi fuere. Primus dubium movit Pellerinius, qui, cum videret, numos Abydi Troadis, quae huic Paro fuit vicina, ſimiles larvas praeferre, coepit ſuſpicari, eos Parium forte vocandos [b]). Non vanum fuiſſe vatem, docuere numi ſerius editi, quos loco tertio deſcripſi.

* * *

Caput muliebre. ✕ ΠΑΡΙ. ΑΝΑΞΙΚ. - - *Caper ſtans.* AR. I. (Seſtini l. c.)

Caput varians. ✕ ΠΑΡΙ. *Caper ſtans vel currens, vel cornupeta.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Seſtini.)

Similes numos ipſe ego, Pellerinium aliosque ſecutus, Paro inſulae tribueram, ſed quos modo auctoritate cl. Seſtini Pario reſtituimus.

* * *

Caput muliebre, vel: Bos cornupeta, vel: Bos ſtans vel: Caput bovis. ✕ ΠΑΡΙ. ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Ara ignita, adſtituta in nonnullis infra diota.* AE. II. III. IV. (Seſtini.)

Arae typum praeclare vir eruditus ex Strabone explicat laudante aram in hac urbe aedificatam, opus Hermocreontis, mole et pulchritudine conſpicuam [c]). Addo, jam altius eundem Strabonem hanc Parii aram dixiſſe dignam viſu, cujus

y) l. c. z) Num. vet. p. 199. a) Ad Parutae tab. 34. b) Rec. III. p. 89. c) L. XIII. p. m. 879.

latera ſtadii longitudinem aequent[d]), ad quem locum Caſaubonus citat verba Euſtathii: ᾄδεται γὰν καὶ Παριάνος βωμὸς ἐπὶ μεγέθει, καὶ Ἐφέσιος δὲ κεράτινος, *celebratur ara Pariana propter magnitudinem, et Epheſiorum cornea.*

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ✠ ΠΑΡΙ. *intra coronam ſpiceam.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Botrus. ✠ ΠΑΡΙ. *Spica.* AE. III. (Seſtini.)

Parium a vini largo proventu praecipue laudat Strabo [e]).

* * *

Bos cornupeta. ✠ ΠΑΡΙ. *Taeda, omnia intra coronam ſpiceam.* In alio: *Apis.* AE. III. (Seſtini.)

Lyra. ✠ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Spica.* AE. III. (Seſtini.)

Caput adverſum Meduſae. ✠ ΠΑΡΙ. *Aquila adverſa ſtans explicatis alis.* AE. III. (Pellerin ſub Paro, Seſtini.)

Caput Iovis. ✠ ΠΑΡΙ. *Fulmen alatum.* AE. III. (Seſtini.)

Numi ſimiles jam ab aliis fuere vulgati, ſed paſſim Paro inſulae adjudicati.

AV. RRRR. AR. RR. AE. R.

Coloniam fuiſſe Parium jam conſtabat cum ex ſcriptoribus, tum inſcriptionibus, quae documenta vide apud Cellarium, jam vero numis quoque invicte ſtabilitur, in quos erudite et eleganter commentatus eſt Belleyus [f]). Inſcribuntur hi plerumque: C. G. I. H. P. quos adeo Harduinus primum *Hadrumeto*, mox *Himerae* Siciliae, demum *Germae* Myſiae mira inconſtantia tribuit. Vaillantius eos omnes Hipponem regium Africae transtulit. At Belleyus ex numis, qui plenius inſcribuntur PA. PAR. PARIA, feliciter eruit, literam P legendam *Pariana*, quam ejus ſententiam ſubinde ex numo, qui inſuper Parium conditorem memorat, plene confirmavi, quem mox producam. Infra in imperatoriis probabimus, epigraphen legendam: C*olonia* G*emella* I*ulia* H*adriana* P*ariana.* Habet colonia Pariana cum autonomos, tum imperatorios.

Autonomi.

PARIO. CONDIT. *Caput nudum.* ✠ C. G. I. H P. *Mulier ſtolata ſtans ante aram luculentam d. pateram, ſ. cornucopiae.* AE. II. In alio: *Lupa cum gemellis, ſupra aquila ramo inſiſtens.* AE. III.

Numum priorem olim edidi ex muſeo reverendiſs. abbatis Trombellii Bononiae [g]). Alterum addidit cl. Seſtinus. Fuit hic Parius Iaſionis Cereri cumprimis dilecti filius, quem condidiſſe Parium, nomenque ſuum huic urbi indidiſſe prodidere veteres, quorum ibi teſtimonia citavi.

RIOSSH. (*retrograde*) *Caput imberbe nudum.* ✠ DEO. AESC, C. G. I. H. P.

---

d) L. XII. p. m. 746. e) L. XIII. p. m. 879. f) B. L. T. XXV. p. 94. g) Num. vet. p. 200.

Vir imberbis ſedens, cui bos adſtans anteriorem pedem porrigit. AE. II. (Pellerin Rec. II. p. 54.)

Adde ſimiles alios:

Caput Commodi, in alio Gallieni. ✠ DEO. AESC. SVB. C. G. I. H. P. *Idem typus* (Pellerin Additions p. 29. et Mel. I. p. 331.

Cenſet Belleyus, qui hos numos recitavit h), τo SVB. explendum SVB*venienti*, tanquam Aeſculapius ſubveniret pecudi quoque morbis adflictae. Pellerinius SVB*urbano* legendum mavult i), cujus conjectura prae Belleyana videtur infirmior. Neumannus hoc Aeſculapii nomine et typo latere putat Alexandrum Paridem, qui Parianis teſte Athenagora ἐπήκοος θεὸς, *exaudientis dei* inſtar fuit k). Selige lector. Epigraphe anticae numi prioris barbariem jam ſapit.

C. G.

P. I. *Aratrum, et ſpica.* ✠ T. ANICIO. C. MATVIN. AED. *ſine typo.* AE. III. (Seſtini. l. c.)

C. G.

P. I. *Caput muliebre.* ✠ C. MATVINO. T. ANICIO. AED. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adverſa. ✠ MVC. PIC. IIVIR. DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adverſa. ✠ DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Numos hos omnes primo aſpectu dejeraſſem in Hiſpania ſignatos, niſi obſtaret cl. Seſtini auctoritas. Sane Hiſpanienſes arguere poterant aratrum et ſpica, et haec quidem ſitu horizontali, tum et mentio magiſtratus, ac praecipue *aedilium*, qui, ſi Leptin Syrticae demas, hactenus in unis coloniarum Hiſpanicarum numis leguntur. At enim cum excuſſo ſolerter univerſo Florezii opere nullum horum numorum reperirem veſtigium, neque ullo modo veriſimile videretur, ſi Hiſpaniam patriam haberent, eorum nullum tot annis attentiſſimo Florezio in manus veniſſe, cum tamen Seſtinus in oppoſito, ac tantis intervallis disjuncto Oriente varios quatuor repererit, et quidem numi poſtremi exempla omnino ſeptem, cogebar dare manus victas, eosque cum Seſtino proprios coloniae Parianae profiteri, praecipue cum is profiteretur, eos una cum aliis certis hujus coloniae numis, et quidem prope Parium, in eodem theſauro repertos. In aliis omnibus hujus coloniae numis epigraphes literae hoc ordine ponuntur: C. G. I. P., at in praeſentibus eſt: C. G. P. I. Ergo in his epitheton *Iuliae* aut nomen Parii conſequitur, quod hactenus tantum in numis Calagurris et Ilici Hiſpaniae urbium obſervatum, aut literae legendae ſunt βουστροφηδὸν.

AE. RR.

Imperatorii.

Horum primus hactenus fuit Nervae, quem edidit Neumannus, verum hoc

h) L. c. i) L. c. k) Num. pop. P. II. p. 22.

priores vulgavit Seſtinus ex muſeo Ainslieano, in quod inſignes duo theſauri, de quibus nobis ſupra ſermo fuit, migravere. Horum primus eſt cum capitibus Auguſti et Agrippae, quem mox deſcribam, ſequuntur Tiberius, Druſus jun., Claudius, Veſpaſianus, Nerva etc. et porriguntur in imperium Gallieni. Illuſtriores ſunt:

M. AGRIPPA. *Caput nudum.* ✠ IMP. CAES. DIVI. F. C. G. I. P. *Caput Auguſti nudum.* AE. I.

Alium ſimilem cl. Seſtinus ſe vidiſſe teſtatur Theſſalonicae in muſeo Couſinerii eruditi Galli [l]). Reperti feliciter hi numi variorum errata corrigunt. Pellerinius, cum in ſimili ſuo legeret: C. C. I. P., eum primum Carthaginem, ſerius Paradam Zeugitanae migrare juſſit [m]). Auctor muſei Theupoli, cum et hic in ſuo legeret C. C. I. P., eum inter incertos repoſuit. Morellius, quia in ſuo ſcriptum C. C. I. B. viderat, eum Babbam Mauretaniae adegit. Hos ergo omnes eſſe coloniae Parianae, reperti recens hi numi teſtantur.

Illuſtris eſt etiam numus Corneliae Superae apud Pellerinium, (Rec. I. p. XXI.) de quo agemus in numis hujus Auguſtae.

Epigraphe in his numis ante Hadriani tempora eſt: *Colonia Gemella Iulia Pariana.* Inde ab hoc additur H. vel HA. id eſt: *Hadriana*, in numis Gallieni HAD. (Seſtini.) Belleyus in numo Antonini legit: C. PAR. IVL. AVG., unde arguit, coloniam fuiſſe deductam ab Auguſto, praecipue cum in citato Trajani numo compareat capricornus Auguſti ſymbolum. Verum hic numus haud dubie reſtituendus eſt coloniae Parlaidi Lycaoniae, quam vide.

OPTIMO. PRINCIPI. in numo Trajani. (Pellerin.)

SALVS. C. P. legendum, ut videtur, *Coloniae Parianae*, typo *gemellorum lactentium*, in numo Gallieni. (Pellerin.)

* * *

Lupa gemellos lactans, *infra* II. VII. in numo Gallieni. (Pellerin.)

Additi numeri indicare videntur, partem legionum II. et VII. apud Parium ſtetiſſe. Etiam in numis Romanis Gallieni legio II. lupam cum geminis habet, et belle geminorum lactentium typus ad nomen *Gemellae* huic coloniae inditum adludit.

* * *

Typi reliqui:

Capricornus, qui etiam frequenter in numis ſuperiorum imperatorum ſignum incuſum facit, ex quo veriſimile, quia typus Auguſteus eſt, coloniam ab Auguſto deductam.

Silenus utrem ſuper humero geſtans, in numo Gallieni. (Seſtini.)

AE. R.

PERGAMVS.

Mediterranea ad Caicum fl., urbs clara et regum Pergamenorum ſedes.

Autonomi:

---

l) Lettere P. I. p. 103. m) Rec. I. p. XXII. et Lettres p. 152.

Caput Herculis juvenis. ✕ ΠΕΡΓΑΜ. *Pallas in Hermae forma haſtam intorquet.* AR. III. (Pellerin, Hunter.)

Vnicus hic eſt certus Pergami argenteus praeter ciſtophoros.

Aenei copioſi ſuperſunt.

Epigraphe: ΠΕΡΓΑ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ.

Pallas ſtans, Victoria, aquila fulmini inſiſtens, baculus Aeſculapii, ſerpens, Teleſphorus, caput bovis, etiam duplex.

ΙΕΡΑ. CΝΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile ſenatus.* (Pellerin.)

* * *

Conditor.

ΠΕΡΓΑΜΟC. *Caput barbatum diadematum.* ✕ ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΚΛ. ΚЄΦΑΛΙΩΝΟC. *Baculus Aeſculapii.* AE. III. (Haym,)

ΠΕΡΓΑΜΟC. ΚΤΙCΤΗC. Harduinus ex muſeo reg. Gall., reliqua reticet.

Fuit Pergamus teſte Pauſania [n]) Pyrrhi Aeacidae et Andromaches filius, frater Moloſſi et Pieli, transgreſſus ſubinde in Aſiam cum matre accitu Eurypyli, de quo mox, Pergamo nomen dedit, quorſum jam antea Telephus ex Arcadia coloniam deduxit, ut narrant Ariſtides [o]), et Pauſanias [p]).

Magiſtratus *Cephalion* in numis Pergamenis et ſub Auguſto et Hadriano notatur. Sed videtur hic numus ſub poſteriore ſignatus.

Heros Eurypylus.

ЄΥΡΥΠΥΛΟC. ΗΡΩC. *Caput juvenile nudum.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ЄΠΙ. CΤΡΑ. I. ΠΟΛΛΙΩΝΟC.ΠΑΦΙΑ. *Templum Veneris Paphiae.* AE. (Spanheim T. I. p. 505.)

Eurypylus filius Telephi et Aſtyoches Priami filiae, vel ſecundum Q. Calabrum [q]) ſororis, patre mortuo Myſiae rex, cujus ditio circa Caicum fl. fuit teſte Strabone [r]), atque adeo Pergamenum agrum complexa. Idem et urbem ipſam in Pergami gratiam condidiſſe dicitur a Servio [s]). Ceterum ejus hiſtoria varie a veteribus refertur. Haec igitur Pergamenis ratio ejus in numis proponendi. Numum Spanhemius loco citato ex Homeri Odyſſ. Λ. v. 518. eleganter explicat, ubi poeta inducit Vlyſſem haec de Neoptolemo memorantem,

Αλλ' οιον τον Τελεφιδην κατενηρατο χαλκω,
Ηρω' Ευρυπυλον, πολλοι δ' αμφ' αυτον εταιροι,
Κητειοι κτεινοντο, γυναιων εινεκα δωρων.
Κεινον δη καλλιςον ιδον μετα Μεμνονα διον.

Sed ut Telephidem interfecerit ferro
Heroa Eurypylum, multi autem circa eum ſocii
Cetei trucidabantur muliebria propter dona.
Illum ſane pulcherrimum vidi poſt Memnona divinum.

Dicitur hic Eurypylus *heros*, ut in numo, memorantur *ſocii Cetei*, quod idem eſſe ac *Pergameni*, infra ad fluvium *Ceteum* docebo. Laudatur a pulchritudine, quam idem ſingularem in numo praefert. Habes ſimilia apud Q. Calabrum [t]). Cur

n) L. I. c. 11. o) Orat. de concord. p) L. I. c. 4. q) L. VI. v. 135. r) L. XIII. p. m. 915. s) Ad Virgil. eclog. VI. t) L. VI. 119. ſeq.

Veneris Paphiae templum in hoc numo jungatur, difficile eſt divinare. Forte ejus cultus viguit Pergami, ut Dianae Ephesiae in multis praeter Epheſum urbibus. Numus ſignatus eſt circa Trajani, Hadriani, vel Antoninorum aetatem, nam hac plures numi cum mentione Pollionis ſtrategi percuſſi ſunt. Exſtat hic numus in muſeo reginae Chriſtinae et Mediceo, et male lectum eſt a nonnullis CΑΛΑΜΙΝΙΩΝ pro ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ, ut abunde docuerunt Spanhemius, (l. c.) et Harduinus. (in *Salamina*.)

* * *

ΕΠΙ. ΠΕΡΓΑΜΟΥ. *Caput Palladis* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Victoria ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

ΣΕΛΕΥΚΟΥ. *Caput Iovis.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aquila inſiſtens fulmini.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *Protome Palladis.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aeſculapius ſtans.* AE. II. (Seguin Num. ſel. p. 62.)

ΧΟΡΕΙΟΥ. *Caput Palladis.* ✕ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Victoria ſtans.* AE. II. (Hunter.)

Numum Secundo ſimilem Haymius Germae Myſiae cuſum primum cenſuit [u]), ſed agnito ſerius errore Pergamum revocavit [x]). In eo tamen ipſe cum Fröliсhio [y]) erraſſe viſus, quod nomine ΣΕΛΕΥΚΟΥ indicari Syriae regem hoc nomine opinabatur. Videmus in hac ſerie pro Seleuco alia inſcripta nomina. Vt ergo haec aliud non ſunt, quam magiſtratuum varia vocabula, ſic et Seleucus habendus urbis magiſtratûs. Ad eundem lapidem offendit Seguinus, qui, cum in numo ſuo, quem citavi, legeret ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ, eum erudite quidem, verum, ut ex dictis apparet, non ſatis certa fide Mithridati Pergameno tribuit, de quo egimus in numis Aſandri regis Bospori.

Autonomi Pergami incerti.

Aureum anepigraphum: *Caput juvenile nudum.* ✕ *Caput bovis*, huc poſſe vocari opinatus eſt Pellerinius, ſed conjectura valde infirma.

Caput barbatum nudum. ✕ ΜΩΔΑΙΩΝ. *Caput bovis adverſum.* AR. I. (Pellerin, Muſ. M. Ducis, Hunter.)

Cum populum non reperiret Pellerinius, quem numi epigraphe enunciat, Pergamum reſpexit cauſa numi alterius Pergameni, quem continuo adjecit, in cujus averſa legitur magiſtratus: ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΜΩΔΑΙΩ. ΤΟ. Β. Vnde arguit, *το* ΜΩΔΑΙΩΝ numi argentei perinde eſſe poſſe magiſtratum, et eundem quidem, qui in altero numo CΤΡΑ*τηγος* dicitur. At vero ſpectata fabrica numi prioris facile eruitur, utriusque aetatem multum divergere, cum prior argenteus certe ſignatus ſit ante imperatorum aetatem, poſterior autem non minus certe ſub imperatoribus.

* * *

De ciſtophoris Pergami cuſis agetur in horum tractatu.

AV. dubii. AR. RRRR. AE. C.

---

u) T. I. p. m. 30. x) T. II. in prooemio. y) In Annal. Syr.

Imperatorii magno numero exſtant ab Auguſto usque ad Saloninam. In uno Vaillantius caput Iulii Caeſaris videre ſibi viſus eſt, at eum eſſe Nicomediae, monui ſupra [z]). Inſignis eſt Corn. Superae. (Seſtini Lettere T. IV. p. 109.)

Typi pro tanto numero variant. De Aeſculapio, principe Pergamenorum numine, infra. Sed habuere et deos, quorum ipſa nomina numis inſcripſere. Eccos:

ΖΕΥС. ΦΙΛΙΟС. *Caput Iovis*, vel: *Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam*, in numis Trajani. (Muſ. Caeſ.)

Iuppiter dictus eſt Φιλιος et Εταιρειος, amicitiae praeſes, quod omnes homines in unum cogit, et vult eſſe inter ſe amicos, ut explicat Dio Chryſoſtomus [a]). Cultus etiam fuit ab Arcadibus [b]), paſſimque per eum veteres, praecipue in ſermone familiari, jurare ſunt ſoliti. Lepide Diodorus Sinopenſis apud Athenaeum [c]) Iovem hunc Philium paraſiticae auctorem ſtatuit, nempe qui omnium domos ingreditur, et ſicubi lectum bene ſtratum viderit, menſamque admotam, ocyus accumbit, expletusque cibo exit parum de ſymbolis anxius. Eidem imperante adhuc Gal. Maximino Theotecnum quendam praeſtigiatorem Antiochiae poſuiſſe ſimulacrum, narrat Euſebius [d]).

* * *

ΖΕΥС. ΠΕΙΟС. *Iuppiter Pius*, eodem cultu, quo Iuppiter Φιλιος, in numo Trajani. (Vaill.) De hoc Iove Pio numos Epheſi conſule.

ΚΟΡΩΝΙС. *Mulier velata ſtans involutis manibus*, in numo Sabinae. (Vaill.) Fuit Coronis mater Aeſculapii Pergamenorum tutelaris.

* * *

Auguſtus. Huic non mortuo modo, ſed vivo quoque honores divinos habuere Pergameni, quod in utramque partem eorum teſtantur numi.

Deus Auguſtus vivus.

СΕΒΑСΤΟΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Caput Auguſti laur. addito capricorno.* ✕ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΚΑΙСΑΡΑ. *Auguſtus paludatus ſtans in templo 4. col. d. haſtam.* AE. III. (Morelli, Vaillant.)

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΚΕΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΩΝ. *vel.* ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΔΗΜΟΦΩΝ. *Auguſtus ſtans in templo, ut in praecedente.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Morelli.)

ΘΕΟΝ. ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ. *Auguſtus ſtans in templo, ut in praecedente.* AE. III. (Vaill.)

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΒΟΥΛΑΙΩ. *Caput Auguſti.* AE. III. (Vaillant.) — Adde argenteum, quem infra in Auguſto mortuo citabimus.

Numos hos ſignatos fuiſſe vivo adhuc Auguſto, arguit inſcriptus horum nonnullis magiſtratus ΚΕΦΑΛΙΩΝ, qui idem occurrit in numo cum capitibus Caii et Lucii [e]). Neque iſtud mirum, cum certis auctoribus conſtet, quos in numis Auguſti ad V. C. 735. adducam,

z) Proleg. ad Bithyn. a) Orat. I. b) Pauſan. L. VIII. c. 31. c) L. VI. p. m. 239.
d) Hiſt. eccl. L. IX. c. 3. e) Pellerin Rec. III. p. 233.

Auguſto adhuc vivo Pergami dedicatum fuiſſe templum, ejusque et Romae nomine numos ibi argenteos ſignatos eodem templi typo, de quibus agemus mox. In numo poſtremo dicitur ΒΟΥΛΑΙΟΣ, *conſilii praeſes*, quod eſt certum Iovis epitheton, ut docebimus ad numum Mytilenes inſcriptum ΖΕΥϹ. ΒΟΥΛΑΙΟϹ.

Deus Auguſtus mortuus.

ΑΥΓΟΥϹΤΟϹ. ΠΕΡΓΑ. *Templum* 4. *col.*, *in cujus fronte capricornus*, *intus Auguſtus paludatus*, *et haſtatus ſtans.* ✕ ΤΡΑΙΑΝΟϹ. ϹΤΡ. Ι. ΠΟΛΛΙΩΝΟϹ. *Templum* 4. *col.*, *in quo Trajanus paludatus haſtatus ſtans.* AE. (Haym T. II. p. m. 269.

ΑΥΤ. - - - ϹΕΒ. Π. Π. ΦΙΛΙΟϹ. ΖΕΥϹ. *Templum* 4. *col.*, *intra quod Iuppiter Philius ſedens*, *et juxta*, *ut videtur*, *ſtans imperator.* ✕ ΡΩΜΗ. ΚΑΙ. ϹΕΒΑϹΤΩ. - - - *Templum* 4. *col.*, *intra quod Auguſtus ſedens*, *quem adſtans mulier ſ. cornucopiae tenens coronat*, *in area ſignum incuſum.* AE. II. (Muſ. Caeſ. et a me editus in Sylloge I. p. 36.

His adde inſignes argenteos:

COM. ASIAE. *Templum* 6. *col.*, *cujus epiſtylio inſcriptum*: ROM. ET. AVGVST., in numo Auguſti, addito: IMP. IX. TR. POT. V. AR. I. et III. (Muſ. Caeſ. Morelli Impp. Vaill. num. praeſt.)

Numum hunc, etſi, quod patet, Auguſto vivo ſignatum, propter ſeriem huc diſtuli.

COM. ASI. *Templum* 2. *col.*, *in quo Auguſtus paludatus haſtatus ſtans*, *quem adſtans mulier ſ. cornucopiae tenens coronat*, *epiſtylio inſcriptum* ROM. ET. AVG. in numo Claudii. AR I. (Morelli Impp. Vaill. Num. praeſt.) Nervae et Trajani, AR. I. (Vaill. l. c.)

Ex deſcriptis hic numis primus aeneus propter additum ΠΕΡΓΑ. Pergami certe eſt. In aeneo altero Pergami quidem nomen non comparet, quia a ſigno incuſo abſorptum fuit, hujus tamen urbis cauſa Iovis Philii ſine dubio eſt. Atqui et hunc et ſequentes argenteos mentio ROMAE et AVGVSTI, tum et COM*munis* ASIAE, typusque templi Pergamo invicte vindicant, cum conſtet ex Tacito et Dione, permiſiſſe Auguſtum, ut ſibi et Romae ab Aſianis apud Pergamum templum aedificaretur, quod paucis hic commemoraſſe ſuffecerit, quia de hoc prolixius agam in numis Auguſti ad annum V. C. 735.

Trajanus. Huic quoque vivo Pergamus honores divinos maturavit teſtibus numis:

ΘΕΩ. ϹΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΤΩ. ΘΕΩ. ϹΕΒΑϹΤΩ. *Templum* 4. *col.*, *in quo Victoria coronat Trajanum ſtantem*, in numo Trajani. AE. II. (Vaillant.)

ΤΡΑΙΑΝΟϹ. *etc. Trajanus ſtans in templo*, in citato paullo ſupra Haymii numo.

Apparet ex his numis, Pergamenos Trajano majorem in modum fuiſſe devotos, quin et Auguſto aequiparaſſe. Enimvero hac in urbe ejus honori conſtitutos fuiſſe ludos *Trajana*, qui ſaltem adhuc Severi aetate acti ſunt, docet marmor Oxonienſe[f]).

f) Pag. 18. n. 7.

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum*, in numo Auguſti. (Vaill.)

De dea Roma Pergami aris templisque culta, et plerumque Auguſto ſociata, continuo egimus.

ΣΙΛΒΑΝΟΝ. Numus Auguſti haec loquitur:

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. *Templum 4. col.*, *in quo Auguſtus paludatus et haſtatus ſtans*, *infra* ΔΗΜΟΦΩΝ. ✻ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ ΣΙΛΒΑΝΟΝ. *Figura velata et togata ſtans et d. pateram tenens coronatur ab adſtante figura habitu ſuccincto induta.* AE. (Haym. T. II. p. m. 219.)

Sunt, qui in ſimilibus numis pro ΣΙΛΒΑΝΟΝ legunt ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ g), decepti numis in ſpeciem ſimilibus, in quibus legitur magiſtratus ΚΕΦΑΛΙΩΝ, de quibus infra. Apud Arigonium pro dicto vocabulo multo iniquius legitur ΑΡΑΙΑΝΩΝ. At Haymii lectionem adprobat numus ſimillimus muſei Caeſarei, et alter muſei Chriſtinae h), ſed qui ibi injuria Commodo tribuitur, quoniam in eo editor perperam legit ΚΟΜΟΔΟΝ pro certo ΔΗΜΟΦΩΝ. Quaeritur, quis ſit hic Silvanus? Haymius deum *Silvanum* in hoc numo propoſitum praepropere putavit. Silvanus Latinorum numen fuit, atque etſi demus a Pergamenis receptum, non videtur veriſimile, eum fuiſſe effictum capite velato. Silvani veram imaginem habemus in numo, quem propoſuit Morellius inter numos incertos familiarum i). Propius vero ſtatuit in ſubjecta ibi nota Khellius, fuiſſe Silvanum virum inter ſuos illuſtrem, quem Pergameni ob ſua in remp. merita ſtatua honoraverint. Quid ſi ſtatuamus, fuiſſe Silvanum magiſtratum Romanum, et forte Aſiae proconſulem, ut revera Plautius Silvanus ſub Auguſto conſul fuit V. C. 752., cui, quod rebus ſuis faveret impenſius, hunc honorem habuiſſent Pergameni? praecipue cum referat Suetonius k), templa etiam in provinciis proconſulibus decerni ſolita fuiſſe. A. Plautium proconſulem offert numus Auguſti in Cypro ſignatus.

Huic propter adfinitatem argumenti conjungo ſequentem:

CΕΒΑCΤΟΝ. *Templum*, *in quo Auguſtus paludatus ſtans*, *in area:* ΚΕΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΩΝ. ✻ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ. *Vir togatus barbatus ſtans coronat adſtantem virum alium togatum item et barbatum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Etſi deſunt attributa, videtur horum unus eſſe Aeſculapius Pergamenorum, qui Iovem Sardianorum causa concordiae inter utramque urbem ſtabilitae coronat.

* * *

Aeſculapii cultum apud Pergamenos fuiſſe praecipuum, ſupra ὡς ἐν παρόδῳ indicavi. Epidauro huc accitum, refert Pauſanias l). Imperante Tiberio cum aſylorum jura examinarentur, conſulti conſules, *apud Pergamum Aeſculapii compertum aſylum retulerunt* m). Memorabi-

g) Morelli Impp. T. II. p. 434. h) Tab. LXIII. i) Tab. I. lit. K. k) In Aug. c. 52. l) L. II. c. 26. m) Tacit. Ann. III. c. 63.

les ſunt numi Pergameni Caracallae, in quibus hic fingitur *paludatus et eques pacificatoris habitu*, aut *juxta Aeſculapii templum ſacrificans*, aut *imperator eques dexteram extendens verſus mulierem turritam d. Aeſculapii ſigillum tenentem*. AE. m. m. (Vaillant.) Nimirum ipſe valetudinis cauſa V. C. 968. Pergamum adivit, et in Aeſculapii templo ſomnia captavit n), de quo ritu vide plura apud Ariſtidem rhetorem. Quare eximiis urbem privilegiis ornavit, de quibus vide infra in *Prima*.

Hygia et *Teleſphorus*, Aeſculapii comites, propter hanc ipſam cauſam Pergami numos frequenter occupaverunt. Narrat Paſanias o), Evamerionem a Pergamenis ex quodam oraculo Teleſphorum vocari.

Aeſculapius ſaepe proponitur a Centauris daduchis vel ſuſtentatus p), vel vectus, de quo typo vide Spanhemii epiſtolam in Specimine Morellii p. 225. et de Praeſt. num. T. I. p. 282.

* * *

Herculis quoque labores, aut ſi qua alia ad eum pertinent, in Pergami numis ſaepe proponuntur. Inſigniores typi ſunt:

Hercules aprum Erymanthium geſtans Euryſtheo rege prae metu in dolium profugo. L. Veri. AE. m. m. (Muſ. Caeſ.)

Idem argumentum jam dedimus ex numo Perinthi Thraciae.

Hercules ſtans d. clavam, ſ. arcum, contemplatur puellum a cerva ſuper monte lactatum; in apice montis aquila expanſis alis, in imo lacerta, Commodi. AE. m. m. (Muſ. Albani, et Com. Vitzai.)

Illuſtre numi hujus argumentum Hercules ad Aleum Tegeae Arcadiae regem divertens hujus filiae Auge vitium obtulit. Pater comperto crimine filiam gravidam Nauplio familiari tradit mari mergendam, quorſum profecta miſera per iter in monte Parthenio maſculum infantem enititur, quem ibi ſolum relictum adcurrens cerva lacte nutrivit, quo prodigio conſpecto paſtores puerum acceptum ad regem Corythum tulere, qui puero filii inſtar habito educatoque ab eventu *Telephi* nomen, ἀπο της τςεφᾶσης ἐλαφε, indidit. Interim mater a Caribus peregrinis, quibus eam vendidit Nauplius, delata in Myſiam ab ejus rege Teuthrante uxor adſciſcitur. Telephus adultus et ab oraculo matris fatum edoctus, profectusque in Myſiam ab ejus rege Teuthrante adoptatur, et in regno ſuccedit. Haec Diodorus q), Apollodorus r), Hyginus s), Pauſanias t), Tzetzes u). Et vero ab hoc Telepho, primum Pergamum deductam coloniam ex Arcadibus conflatam creditum Pergamenis teſte Ariſtide x). Quare illi tanquam heroi apud Pergamum decantati hymni, et ſacra publice facta, ut docet Pauſanias y).

Fuit haec fabula non raro a veteribus in artis materiem lecta. Ejus ſimulacrum

n) Herodian. in Carac. o) L. II. c. 11. p) Beger. Thes. Br. T. III. p. 135. q) L. IV. c. 33. r) L. II. c. 7. §. 4. et L. III. c. 9. §. 1. s) Fab. 99. t) L. VIII. c. 48. u) Ad Lycophr. v. 206. x) Orat. T. I. p. 520. y) L. III. c. 26. ſub fin. et L. V. c. 13.

unum memorat Pauſanias, nempe cervam Telepho Herculis F. mammam praebentem z). Ejusdem argumenti ſunt alia inter picturas Herculanenſes a), apud Winckelmannum b), et in binis gemmis muſei Caeſarei. Horum numerum auget inſignis numus praeſens, in quo ſtat Hercules miraculo velut attonitus. Eodem modo is ſtat etiam in pictura Herculanenſi adſtituta hic quoque aquila. In gemma Caeſarea Hercules ſedens Telephum in ulnis geſtat adſtante cerva. In aeneo Tarſenſi *max. mod.* cum capite Maximini, quem edidit Cl. Venutus c), et *Liebeus* d), Hercules ſtat cum ſuis attributis ſ. geſtans Telephum cum cerva colludentem, pone arbor, cui inſiſtit avis, ſed cujus typi ſignificationem uterque vir eruditus adſecutus non eſt. Idem Telephus a cerva nutritus obvius eſt typus in numis Tegeae Arcadiae, prope quam haec fabula acta, quibus adde numos Midaei Phrygiae, unum Alexandri Sev. (Pellerin.) alterum Domnae. (de Camps.) Cauſam poſitae ſuperne aquilae cum diu inveſtigarem, ſuppeditavit tandem Q. Calaber, qui cum ex furtivo Herculis cum Auge congreſſu natum Telephum narraſſet, addit e):

Θρεψε θοη ποτε κεμμας, ἑα̃δ' ἶσα φιλατο νεβρω,
Μαζον ὑποσχομενη ΒΟΥΛΗΙ ΔΙΟΣ, *ὀ γαρ ἐῳκει*
Εκγονον Ηρακληος ὀιζυρως ἀπολεσθαι.

Nutrivit velox olim cerva, et ſuum tanquam hinnulum amavit,
Vbera praebens DECRETO IOVIS, *nec enim fas erat*
Prognatum Hercule miſere interire.

En tibi miſſam a Iove aquilam, quae expoſitum infantem cuſtodiret. Cauſam adpoſitae lacertae non aeque intelligo.

Copioſior fui in hujus numi explicatu, quia argumentum iſtud aliorſum ab eruditis averti video, etſi, ut ex dictis patet, certiſſimum ſiſtat Telephum, et cauſa fuerit Pergamenis, cur eum monetae inferrent. Rodulphinus Venutus muſei Albani eruditus interpres hoc typo intelligi Romulum a lupa nutritum exiſtimat. Sed video virum praeſtantem paullo antea in eodem argumento lapſum, quo loco propoſuit numum Antonini Pii, ſed commatis Romani, typo in utroque ita ſimili, ut, ſi conferre lubeat, confiteare neceſſe ſit, ad idem utrumque argumentum pertinere. Magis venia dignus Venutus, ſi in numo Romano propter typi adfinitatem fabulam Romanam videre ſibi viſus eſt. At multa ſunt in eodem hoc Antonini numo, quae hanc montis Palatini fabulam evertunt. Quid enim Herculi cum geminis? cur, quod in nullo alio monumento videmus, unus tantum geminorum animali ſubjicitur? cur animal et infans editiorem montis locum occupant, quando ipſa ratio dictat, geminos in fluvii vado deſtitutos infimo montis Palatini loco adhaeſiſſe? Quas in hoc actu partes agit aquila, eaque luculenta, quando picum geminis adſti-

z) L. IX. c. 31. a) Tom. I. tab. 6. b) Monum. ant. num. 71. c) Muſ. Albani.
d) Goth. num. p. 381. e) Paralip. L. VI. v. 140.

tiſſe ſcriptores omnes et monumenta docent? An vero ſatis exploravit animalis naturam, cum lupam dixit, quod per curtae caudae modum aliud quam cerva eſſe nequit? Novi, Vaillantium quoque in numo ſimili Antonini vidiſſe Romulum et Remum f), novi etiam, revera in pictura ejusdem numi, quae exſtat in numis max. moduli regis Galliarum tab. 8., binos geminos quadrupedi ſubdi, at veriſimile eſt, eum, qui picturam imperavit, alterum geminorum de ſuo addidiſſe. Sane eorum alter fatente ipſo Venuto abeſt in numo muſei Albani, qui certe idem eſt cum numo regis Galliarum. At, inquies, quid fabula Telephi in numo Romano? Idem nimirum, quod in alio ejusdem Antonini numo Romano fabula Promethei hominem fingentis. Pius hic imperator, quem conſtat, ut in ejus moneta docebimus, antiqua urbis decora in numis celebrare ſolitum, videtur argumentum Telephi propter ejus cum geminorum fato adfinitatem ſelegiſſe. Moverit etiam imperatorem privatus in Arcadiam adfectus, qua ex regione profectum Evandrum cum ſociis fama erat eodem loco conſediſſe, quo deinde Roma aedificata eſt; quae cauſa fuit, cur Pallantium Arcadiae vicum et Evandri patriam in juſtae urbis formam redegerit teſte Pauſania g). Ex quo magis patet, Telephum non minus propter fati cum geminis communionem, quam propter patriam Arcadiam cum rebus Romanis componi.

Bacchus baſi inſiſtens, juxta quem popa taurum feriens, Severi. AE. m. m. (Pellerin. Suppl. IV. p. 7.)

Non novi alterum exemplum caeſi Baccho tauri. Forte grata deo hoſtia eſt habitus, quod is puerum Ampelum, cujus amore inſaniebat Bacchus, interemit, de quo fuſe Nonnus toto libro XI. ac praecipue inde a. v. 264.

* * *

Magiſtratus et *dignitates* variae in Pergami numis memorantur.

Proconſulem Aviolam, et magiſtratum *Menophanem*, qui leguntur in Pergamenis Caligulae numis, vide infra in moneta Smyrnae.

Proconſulem Auguſtum reperio apud Vaillantium, ſed etiam ſolum: ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΑΝΘυπατῳ, utrum vera lectio, dubitem.

Archon. M. Furius ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. in numo Auguſti, (Pellerin. Mel. II. p. 13.) ſed de quo vide, quae dicentur infra in *Gymnaſiarcha.*

Praetor obvius inde a Domitiano per reliquos omnes, ſic: CΤΡΑ. ΚЄΦΑΛΙΩΝΟC. ΤΟ. Β. in numo Hadriani.

Scriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΩΝ. dicitur ΚΕΦΑΛΙΩΝ. in numo Auguſti, quem ſupra produxi.

Quaeſtor. ЄΠΙ. ΤΑΜιου ΑΙΛ. ΘЄΟΦΙΛΙΑΝΟΥ. Ant. Pii. (Beger Th. Br. T. III. p. 123.)

Epiſtates: Vaillantius in Severi numo

f) Numi. praeſt. Tom. III. p. 126. ed. Rom.

g) L. VIII. c. 43.

legit ЄΠΙϹΤΑΤΟΥ. ΤЄΜ. ΑΝΝΙΟΥ. quod explicat: ἐπιϛάτε τεμένε, *praefecto templi*. (Num. Graec. p. 314.) Sed Belleyo eſt *praefectus ſacri luci* h). Varias ἐπιϛάτε ſignificationes, qui et magiſtratus loco fuit, vide apud Suidam, ac praecipue Spanhemium in hujus numi explicatione facundum.

Sacerdos. In numo Auguſti: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. de quo infra in *Gymnaſiarcha*. — ЄΠΙ. ΑΥΡ. ΚЄΛ. ΙЄΡЄΩϹ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΤΩΝ. ϹЄΒ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. id eſt: *Sacerdotis perpetuo*, in numo Commodi. (Vaillant.)

Aſiarcha. ЄΠΙ. ϹΤΡΑ. ΠΟΛΛΙΩΝΟϹ. ΑϹΙΑΡΧΟΥ. Ant. Pii. (Vaill.) ЄΠΙ. C. ΑΥΡ. ΔΑΜΑ. ΑϹΙΑΡΧ. (Pellerin. Suppl. II. p. 86.) Vide et titulum ſequentem.

Gymnaſiarcha. Numum Auguſti III. formae aeneum ex muſeo Foucault protulere Vaillantius et Harduinus, in cujus averſa: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΣΙΑΡΧΗΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Vas patulum trapezae impoſitum*. Impugnat hanc lectionem Gallandus αὐτοπτης, et talem eſſe Foucaultiani hujus cimelii epigraphen contendit: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ., ut videre eſt in ejus ad Morellium epiſtola, quae eſt in Electis Woltereckii pag. 74. Non adriſit Pellerinio hic ΙΕΡΕΥΣ et ſimul Aſiarcha, adjecta cauſa, infirma pol, quamque refutare piget, quod veriſimile non ſit, ſimplicem Ιερεα fuiſſe ſatis opulentum, ut praeſtare potuiſſet ſumptus, qui Aſiarchis faciendi fuere. Legendum igitur ex ſimili ſuo ſuadet: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ i). Habetur fides viro illuſtri hanc lectionem confidenter ſtatuenti. Verum ſi ea eſt tam certa, qualem ſpondere videtur, quo pacto is eodem in volumine adſerere potuit, non reperiri γραμματεως, *ſcribae* nomen in ullo numo earum urbium, quae ab archontibus regebantur k)? Nam paullo altius ſcribam in numo Pergameno vidimus. Iſtud certum, nullum hactenus repertum alium Pergami numum cum archontis mentione. Quidquid erit, haud ita pridem numum ſimilem muſeo Caeſareo intuli, qui demptis nonnullis literis exeſis has tamen offert luculentas: - - - ΙΕΡΕΥΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧ. - - ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Dubium non eſt, numum hunc eſſe eundem cum Foucaultiano, atque adeo collato hoc utroque veram plenamque ejus epigraphen eſſe: M. ΦΟΥΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΥΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Eſt hic numus unicus, qui magiſtratum gymnaſiarcham memoret, etſi in marmoribus non infrequentem, de cujus munere vide quae diſſeram in tractatu de Gymnaſiarchis.

Theologus. ЄΠΙ. ϹΤΡ. ΤΙΒ. ΚΛ. ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ. ΘЄΟΛ. in numo Caracallae. (Vaill.) ЄΠ. C. ΚΟΜ. Φ. ΓΑΥΚΩΝΟϹ. ΘЄΟΛΟΓΟΥ. Herennii. (Vaill.) ſed quem magiſtratum aliter legit Pellerinius in numo Etruſcillae: ЄΠΙ. ΓΟΜΦ. ΓΑΥ-

h) B. L. T. XXXVIII. hiſt. p. 161. i) Mel. II. p. 13. k) L. c. p. 353.

ΚΩΝΟϹ. neque in hoc *Theologi* dignitas additur. ЄΠΙ. ϹΤΡ. ΓΛΤΚΩΝΟϹ. ΘЄΟΛΟΓΟΤ etiam meminit Harduinus in numo Decii. De hac dignitate vide tractatum de Theologis.

Metropolis. Hunc titulum in unico, quod ſciam numo ſibi arrogat, et quidem *metropolis primae*, ut continuo videbimus. Neque Vaillantius, neque Pellerinius ejus meminere.

Prima. Talem ſe frequenter profitetur inde a Caracalla. Inuſitati faſtus argumentum continet epigraphe in numo ſingulari Caracallae max. mod., qui eſt in muſeo Caeſareo: Η. ΠΡΩΤΗ. ΤΗϹ. ΑϹΙΑϹ. ΚΑΙ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙϹ. ΠΡΩΤΗ. ΚΑΙ. ΤΡΙϹ. ΝЄΩΚΟΡΟϹ. ΠΡΩΤΗ. ΤΩΝ. ϹЄΒΑϹΤΩΝ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΟΛΙϹ. In hoc numiſmate primatum tergeminum ſibi adrogat, I. Aſiae provinciae, more aliarum ejus urbium. II. omnium μητροπολεων, haud dubie, quod fuit ſedes regum Pergamenorum, et caput adeo ejus regionis, quae deinde provincia Aſia dicta eſt. III. videtur eſſe obvius ille, quo in numis aliis paſſim utitur, ſed conſueta formula: ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. Hos tantos honores civitas a Caracalla Aeſculapii ſui cauſa abſtulit, ut dixi ſupra. At non modo iis a ſucceſſore Macrino exuti ſunt, ſed etiam, quoniam eum hac de cauſa acerbis dictis inſectati ſunt, infamia publica notati, ut narrat Dio [l]). Egregie utrumque factum confirmant numi, quorum vis ingens, et maximi quidem moduli, imperante Caracalla emerſit, additis, ut vidimus, novis et magnificis titulis; at poſt hunc rarior eorum moneta, et magis ſecundum veterem modeſtiam. Ceterum jam Trajani aetate Pergamenos ſe dixiſſe *primos*, docet marmor Pergamenum editum a Sponio [m]).

Neocora. Qui honos incipit ſub Ant. Pio, ſcripto primum ſimpliciter ΝЄΩΚΟΡΩΝ, et adhuc ſub hoc legitur ΔΙϹ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. Geminatus hic honos memoratur in ſequentibus, at ſub Caracalla et Domna triplicari incipit. In nonnullis ſcribitur ΝЄΟΚΟΡΩΝ pro ΝЄΩΚΟΡΩΝ.

Nomen ab imperatore. ϹЄΒΑϹΤΩΝ. ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. Vide, quae dixi in *Prima*, et *Sacerdos*, nempe in honorem Auguſti, a quo multis beneficiis fuit ornata, ut dictum.

Mentio ſitus a fluviis *Selino* et *Cetio.* ΠЄΡΓΑΜΗΝΩΝ. ϹЄΛΙΝΟϹ. *Fluvius decumbens d. cymbam contingit*, in numo Aelii. (Vaill.)

ϹЄΛΙΝΟϹ. ΚΗΤΙΟϹ. *Selinus et Cetius decumbentes intermedio Aeſculapii ſigno*, in numo Aurelii, (Vaill.) at in Pelleriniano pro Aeſculapio eſt *Fortuna ſtans.* (Suppl. II. p. 69.) — *Juppiter nudus ſtans inter duos fluvios muliebres humi decumbentes*, in numo Commodi. (Spanh. ad Morell. ep. II.) In ſimili reginae Chriſtinae Spanhemius legit ΚΗΤЄΙΟϹ, (Tom. I. p. 508.) non inique, nam utroque modo ſcriptum hoc flumen habemus. Vaillantii ΚЄΤΙΟϹ an recte ſcriptum ex numo Aurelii, dubitem.

l) L. LXXVIII. §. 20.   m) Voyage T. III. p. 140.

De utroque flumine Plinius [n]): *longeque clariſſimum Aſiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetius*, quamquam nec Caicus multo illuſtrior longe diſtabat. A Cetio urbis incolae, antequam Pergamus vocaretur, dicti ſunt *Ceteii*, quos innuit Homerus verſibus ſupra citatis: ἑταῖροι Κητεῖοι, quod mirum fugiſſe Strabonem, cum de his Ceteiis diſſerens addit: non conſtare, quos Ceteios intelligere debeamus. Pellerinius in ſuo numo juxta figuram Selini videt folia apii, quod Graecis σέλινον dicitur, quo indicatur, fluvium ſic vocatum ab ejus herbae copia propter ejus oram enaſcentis. Ex his, quae modo dixi, ſequitur, quam injuſte Maſſonius Cetium ex ſimilibus numis extruſum velit [o]).

Certamina indicantur: ΟΛΥΜΠΙΑ.ΠΥΘΙΑ, in numo Caracallae. — ΟΛΥΜΠΙΑ. *A.* interprete Vaillantio: ΟΛΥΜΠΙΑ. Ακτια, in numo Valeriani.

Concordiae frequens mentio initae cum variis Aſiae et Bithyniae urbibus addito vel ſuppreſſo ὁμονοίας vocabulo. Eam mature admodum in numis teſtati ſunt; jam enim in Auguſti numis, quos ſupra citavimus, legitur ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. de quibus vide etiam numos Sardium.

AE. C.

REGES PERG*AMI.*

Regnum Pergamenum conditorem habuit Philetaerum Tio Paphlagoniae obſcura ſtirpe oriundum, et quod vilius, ſpadonem. Ei Lyſimachus Thraciae rex theſaurum regium, qui Pergami ſervabatur, credidit. Lyſimacho in acie a Seleuco caeſo, ejus quidem gazam Philetaerus victori abſtulit, at cum hic non multo poſt Ptolemaei Cerauni inſidiis occubuiſſet, ipſe in Lysimachi opes ſucceſſit, regnumque V. C. 473. A. X. 281. fundavit nonniſi cum gente ſua deſiturum. Mortuus eſt circiter V. C. 493.

Commemorato regni Pergameni exordio enarrandis ſucceſſorum rebus geſtis non immorabor, quod ad eas explicandas numi nihil conferunt. Etenim, ut recte advertit Pellerinius [p]), ſucceſſores, etſi alii Eumenis, alii Attali nomine inſignes fuerint, in numis tamen tantum Philetaeri fundatoris nomine uſi ſunt, ut reges Aegypti omnes ſe dixere Ptolemaeos, Parthiae Arſaces; tamen numos omnes Philetaeri nomine inſcriptos non eſſe uni omnes Philetaero conditori tribuendos, ex ipſis numis ſatis apparet, qui nimium variantia oris lineamenta offerunt. At enim deſperata ratio, varia haec capita ſingulis rite ſucceſſoribus tribuendi. Ceterum Philetaerum excepit Eumones *I.* ex fratre nepos, hunc Attalus I., hunc Eumenes II., quem ſecuti ſunt Attali II. et III. Fuere in hiſtoria per bella Gallica, Syriaca, Bithynica, et quaeſtuoſam rebus ſuis erga Romanos obſervantiam cogniti. Attalus III. moriens regnum Romanis legavit V. C. 623., quod cum non ferret *Ari-*

n) L. V. c. 30. o) In Collect. hiſtor. ad Ariſtid. p) Rois p. 179.

ſtonicus Attali II. filius, ſed non legitimus, vi occupare regnum adortus, caeſo primum Licinio Craſſo Romanorum duce ſuperior, deinde a Perpenna victus captusque in carcere ſtrangulatur V. C. 625. Regum Pergami hiſtoriam adcurate ſcripſit Sevinus q).

Numi regum Pergami.

Caput regis laureatum, rarius diadematum. ✕ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ. *Pallas ſedens d. clypeum humi attinet, rarius coronam attollit, ſ. haſtam, per aream literae ſolitariae, in nonnullis* ΑΣΚ. *ſaepe arcus* AV. II. (Muſ. Theupoli.) AR. I. apud varios, praecipue Pellerinium.)

Caput Palladis galeatum. ✕ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ. *Serpens.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Caput Apollinis. ✕ ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ. *Tripus.* AE. III. (Haym.)

Caput regis. ✕ ΦΙΛΕΤΑΙ - - *Folium hederae.* AE. IV. (Muſ. princ. de Waldeck.)

In nullo hactenus id genus numo, ſi Gotzianum demas, repertum eſt additum ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Omiſſum illud a Philetaero, et Eumene I., nequaquam mirum, quod ipſi in nomen regium nondum invaſere. Eo tandem uti coepit Attalus I. victis magna gloria Gallis, docentibus iſtud Strabone, Livio, Polybio. Forte propterea huic et ſucceſſoribus tribuendi illi, qui caput diadematum ſiſtunt.

Palladis effigies in argenteis perpetua, quam forte iis intulerit propterea, quia eam propoſuit in moneta ſua etiam Lyſimachus, cui ad extremum fidus permanſit Philetaerus. Attalum ſolennes ludos in ejus deae honorem celebraſſe ex Polybio conſtat r). Serpens ad veterem apud Pergamum Aeſculapii cultum adludit, de quo actum proxime. Tripus Apollinem, folium hederae Bacchum reſpiciunt.

AV. RRRR. AR. RR. AE. R.

PERPERENE.

Verſus Adramyttium, ab aliis Aeolidi tributa.

Autonomis caret.

Imperatorii a Nerone usque ad Otaciliam. Singularis eſt ſequens:

ΝΕΡΩΝΟϹ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ. ΗΓΕΜΟΝΙΑ. *Caput muliebre laureatum.* ✕ ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ *Botrus.* AE. III.

Hunc numum ex muſeo collegii ſui primus vulgavit Harduinus s), reſtituit bis Morellius t). Solae Thraciae urbes in numis ἡγεμονας, *praeſides*, memorant, eoque nomine intellectus fuit magiſtratus Romanus, qui provinciae praefuit. At in hoc numo nomine ΗΓΕΜΟΝΙΑ intelligitur *principatus Neronis*, nam et ipſos imperatores ſaepe a Graecis dictos fuiſſe ἡγεμονας, oſtendam in tractatu de *Praeſidibus*. Caput muliebre laureatum eſt caput ſymbolicum ipſius Ηγεμονιας, ut alibi ſenatus, populi, Γερουσιας etc.

q) B. L. T. XII. Mem. p. 204. r) Hiſt. L. IV. c. 49. s) Num. urb. illuſtr. t) Specim. tab. XXI. et Impp. Tom. II. p. 134.

ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗΣ. ΕΠΙ ΑΝΤΙΦΑΝΟΥΣ. ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ. *Fluvius decumbens*, Commodi. AE. I. (Vaill.)

Multi exſtant numi imperantibus M. Aurelio, L. Vero et Commodo ſignati, qui ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗΣ. inſcriptum offerunt, quos olim collegi in mea Sylloge I. p. 63. ſeq.

* * *

ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΠΟΝΤΙΜΟΥ. ΠΕΡΠΕΡΗΝΙΩΝ. *Caracalla paludatus ſtans d. pateram, ſ. haſtam, quem adſtans mulier tutulata ſ. cornucopiae tenens coronat.* Caracallae. AE. m. m. (le Blond Obſervat. p. 44.)

Obſervandum in hoc numo ſcriptum ΠΕΡΠΕΡΗΝΙΩΝ. pro ſolito ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ.

* * *

Commemorandi denique numi Perperenorum quidam dubiae omnes lectionis.

ΕΠΙ. ΛΕΩΝΟΣ. ΚΑΙΕΡΕΟΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΛΥΚΩΝΟΣ. ΕΤ. ΗΠ. ΠΕΡΠΕΡΗ. *Bacchus ſtans d. diotam, ſ. thyrſum, pro pedibus pantheriſcus.* M. Aurelii. AE. m. m. (Muſ. Piſani tab. XX.)

. . ΙΕΡΕΟΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΛΥΚΩΝΟΣ. . . . ΠΕΡΠΕΡΗ. *Idem typus.* M. Aurelii. AE. m. m. (Muſ. Florent.)

ΠΕΡΠΕΡΗ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΙΕΡΕΩΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΛΥΚΩΝΟΣ. ΕΤΟΥΣ. *Idem typus.* M. Aurelii. (Holſtenius ex MS. Ligorii in Not. ad Steph. p. 246.)

ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤ. ΙΕΡΕΟΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΥ. ΤΩ. ΣΕΒ. ΓΛΥΚΩΝΟΣ. Β. ΔΗΜΕ. ΠΕΡΠΕΡΗ. *Cybele* (verius Ceres.) *caniſtro inſidens d. ſpicas, ſ. facem.* M. Aurelii. AE. m. m. (Catalogue d'Ennery p. 408.)

Satis apparet, epigraphen in omnibus his numis eſſe eandem, ſed quia ſinguli corrupti, a viris eruditis male exceptam. Non ergo videbantur promeriti tot conjecturas, quas ad evolvendam epigraphen attulerunt, ac praecipue Abbas Mazzolenus, qui binis locis praepropera, et incredibilia de propoſito in his numis deo Glycone, et epocha, quam in literis ET. — ΗΠ. vidit, nobis propinavit [u]).

Magiſtratus praetor in numis Severi, Caracallae, Otaciliae.

AR. RRR.

PIONIA.

Verſus ſinum Adramytenum prope Gargara, memorata Straboni et Plinio.

Imperatorius Domnae: ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΑΥΡ. ΑΣΣΙΩΝ. ΠΙΟΝΙΤΩΝ. *Templum 4. col., in cujus aditu mulier ſtans cum calatho ſ. haſtam tenet.* (Vaillant.)

Exhibet hic numus concordiam Pioniam inter, Aſſumque vicinam.

AE. RRRR.

PITANE.

Verſus Aeolidem. *Autonomi.*

u) Muſ. Piſani, T. I, p. 55. et T. II. Animadverſione XIII.

ΠΙΤΑΝΕΩΝ *Caput Ammonis.* ✱ ΕΠΙ. ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ. *Iuppiter ſtans d. aquilam, ſ. haſtam.* AE. III. (Muſ. Theup.)

Caput Palladis. ✱ ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Teleſphorus.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Ammonis. ✱ ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Pentagonum.* AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae.* ✱ ΠΙΣΑΝΑΙΩΝ. *Pentagonum.* AE. III. (Pembrock.)

Nomen urbis ſecundum ſcriptores et numos fuit *Pitane*, et, ſi non fallit ectypon Pembrockianum, dicta quoque fuit *Piſane.* Sin iſtud, videtur Piſane in Pitanen mutatum ex dialecto vicinae Aeolidos. Sic legimus in numis ΘΑΣΙΩΝ et ΘΑΤΙΩΝ, tum: ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ et ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ.

Cum pentagonum in his numis totum averſae typum conſtituat, lubet in ejus ſenſum hoc loco inquirere. Refert Lucianus [x]), Pytohagoricis familiare fuiſſe το τριπλεν τριγωνον, το διαλληλον, το πενταγραμμον, *triplex triangulus inter ſe junctus, quinquelinearis*, atque iſtud ſymbolum, ait, ΥΓΕΙΑ προς αυτων ωνομαζετο, *SALVS ab ipſis appellabatur.* Nullus dubito, pentagono huic in Pitanes quoque numis eandem eſſe ſignificationem, propterea quod in alio ejus numo, quem citavimus, Telesphorus fingitur Hygiae comes. Eodem certe etiam ſenſu accipiendum pentagonum ſimile, quod ſaepe videre eſt in amuletis, quae ad Gnoſticorum ſuperſtitionem vulgo referimus, et in quibus plerumque res et virtus medica agitur. Et videtur idem ſymbolum in area numorum Nolae, Nuceriae, Ptolomaei incerti, tum et urbium Galliae obvium eandem habere ſignificationem.

AE. RR.

Imperatorii tres cogniti, Fauſtinae jun. ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Figura ſtans d. pateram ſ. bipennem.* (Pellerin.) Alexandri Sev., in quo magiſtratus: ЄΠΙ. СΤ. Μ. ΑΥΡ. ΠΟΒΛΙΟΥ. ΤΟ. Β. (Vaillant.) Idem numus, ſed praegrandis moduli, eſt in muſeo princ. Waldeck, ſed cum epigraphe. ЄΠΙ. СΤΡ. ΑΥΡ. ΠΟΠΛΙΟΥ. ΤΟ. Β. ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

POEMANENI.

Prope Cyzicum. Eorum meminere Plinius, Ariſtides rhetor, et Stephanus.

Autonomus editus a Pellerinio:

Caput barbatum. ✱ ΠΟΙΜΑΝΗΝΩΝ. *Fulmen infra* ΒΗ. AE. II.

Alium huic ſimilem jam ante Pellerinium citavit Cl. Maſſon in Collectan. hiſt. ad Ariſtid. §. 3.

Perperam Pellerinius his Poemanenis tribuit numum inſcriptum ΠΡΑΙCΙΩΝ, qui eſt Praeſi Cretae, quam vide.

AE. RRRR.

Imperatorius unicus, isque Trajani, editus a Pellerinio: (Suppl. I. p. 35.) ΕΠΙ. ΕΓ. ΑΡ - - ΤΩΝΟΣ. ΠΟΙΜΑ. *Aeſculapius ſtans.* Ejus dei illuſtre apud Poemanenos templum ſtetiſſe, teſtatur Ariſtides [y]).

AE. RRRR.

---

x) De lapſu inter ſalut. y) Orat. IV. ſac.

PRIAPVS.

Verſus Helleſpontum et Lampſacum, a deaſtro cognomine appellationem adepta.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. ✕ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ. *Caput bovis, juxta monogramma, omnia intra coronam ſpiceam.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ✕ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ. *Cancer marinus oblongior.* AE. II. III. (Seſtini Lettere T. III. p. 79.)

Inique Wildius et Frölichius huc vocaverunt numos, qui ſunt Prianſi Cretae, ut in hac dictum.

AE. RRRR.

PROCONNESVS.

Inſula, quae vicinae Cyzico nobile marmor dedit.

Autonomi:

— ΑΣΙΓΕΝΗΣ. *Caput laureatum.* ✕ ΠΡΟΚΟΝ. *Cervus dimidius reſpiciens, juxta vas.* AR. III. (Hunter.)

Plinius [z]): *Inſulae in Propontide ante Cycicum:* Elaphonneſus, *unde Cyzicenum marmor, eadem* Neuris, *et* Proconneſus *dicta.* Advertit ad haec Harduinus [a]), Scylaci Proconneſum et Elaphonneſum binas diſtinctas eſſe inſulas, ſed hoc ipſum conciliari a Strabone, Proconneſum novam et veterem agnoſcente, appellationis vero rationem utrinque eſſe parem; nam προξ et ἐλαφος cervini eſſe generis animalia, et ab his utrique inſulae nomen factum. Sane teſte ſcholiaſte Apollonii [b]) ἐν ταις νησεσι τας ἐλαφυς λεγεσθαι προκας, ὁθεν και Προκοννησος, *certas, cum uterum geſtant, dici* προκας, *unde et Proconneſus.* Et infra: ὑπο τινων δε Προκοννησος και Ελαφοννησος ἐκληθη, *ab aliquibus vero Proconneſus et Elaphonneſus dicta eſt.* Eodem etiam pertinere appellationem tertiam *Neuris* Plinianam, haud dubie ductam a νεβρος, *hinnulus.* Ab his ergo teſtimoniis explicatur typus cervi in hoc numo propoſiti.

Caput Iovis. ✕ ΠΡΟ - - - ΑΦΟΝΝΗ. *Fulmen alatum.* AE. III. (Pellerin. Rec. III. tab. CVI).

Alium ſimilem ſic deſcribit Seſtinus (Lettere T. IV. p. 109.)

ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΝΗ. *Caput Iovis.* ✕ ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΝΗ. *Fulmen alatum.* AE. III.

Conjecit Pellerinius, alterum numi ſui vocabulum, idque mancum explendum eſſe legendo ΕΛΑΦΟΝΝΗ, ut adeo illi utrumque inſulae nomen, *Proconneſi*, et *Elaphonneſi*, de quo continuo egimus, videatur inſcriptum. Verum cum in utraque numi Seſtiniani parte aliud perinde non legatur, quam ΑΦΟΝΝΗ., conjectura haec locum jam habere nequit, et vocabulum illud vel magiſtratum, vel aliud notat.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Vide Scepſin Troadis.

---

z) L. V. §. 44. a) Nota 99. b) Ad Argon. L. II. 279.

T R O A S.

ABYDVS.

Ad Helleſpontum, qua is maxime artatur, Mileſiorum colonia teſte Thucydide [a]).

Autonomi.

Perſona adverſa exſerta lingua. ✠ *Signum incuſum in crucis formam.* AE. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. ✠ *Caput Palladis.* AV. AR. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. ✠ *Sine epigraphe, vel ſolo adſtituto* A. *Ancora.* AR. III. (Pellerin.)

Perſona ſimilis. ✠ ΑΒΥ. *Aquila ſtans.* AR. III. (Pellerin.)

Facundior numus poſtremus praecedentibus aut anepigraphis aut parcius loquentibus patriam Abydum jure adſignat. Perſonae, ancorae, aquilae cauſa incerta. Similis formae perſonam offerunt etiam numi vicini Parii Myſiae. Aureus, quem loco II. citavi, eximiae eſt raritatis. Teſte Xenophonte [b]) Abydeni fodinas auri poſſederunt. Numus loco I. deſcriptus, quia incuſus in parte averſa eſt, in antiquiſſimis eſt putandus.

* * *

Caput Apollinis laur. ✠ ΑΒΥ. ΜΟΛΠΑΣ. *Aquila ſtans.* AR. I. (Pellerin.)

Protome Dianae cum arcu et pharetra. ✠ ΑΒΥΔΗΝΩΝ. *Aquila ſtans expanſis alis, in area delphinus tridenti implexus, omnia intra coronam.* AR. I. (Pellerin.)

Protome adverſa Dianae capite turrito, cum arcu et pharetra. ✠ ΑΒΥ. *Cerva ſtans intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Protome adverſa Apollinis. ✠ ΑΒΥΔΗ. *Lyra.* AE. III. (Pellerin.)

En tibi illuſtriores reliquos Abydi autonomos. Docent, Apollinis et Dianae cultum in hac urbe fuiſſe potiorem. De Dianae cultu conſtat ex Polybio, qui refert [c]), Abydenos a Philippo V. Macedoniae rege obſidione preſſos in ejus templo congregaſſe uxores filiasque, quas deinde rebus deſperatis occiderent ipſi.

* * *

Magiſtratus domeſticus nonnullis, ut vidimus, inſcribitur. Talis ſine dubio eſt etiam ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. inſcriptus numo Abydeno, quem edidit Panelius, circiditque, eo nomine intelligendum Antigonum Macedoniae regem [d]). Similia eruditorum ſphalmata vidimus ſupra in numis Pergami Myſiae.

Arigonius Aryciae, Pellerinius Ary-

a) L. VIII. c. 61. b) Hiſt. Graec. L. IV. ſub fin. c) Hiſt. L. XVI. c. 16.
d) Catalog. le Bret.

candae tribuerunt numos, qui huc pertinent, ut ſuis locis obſervatum.

AV. RRRR. AR. R. AE. RR.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Mamaeam.

Epigraphe ΑΒΥ. ΑΒΥΔΗΝΩΝ.

Typi inſigniores:

ΗΡΩ. ΛЄΑΝΔΡΟϹ. *Leander natans verſus turrim, in qua ſtat Hero lampadem praetendens, ſuperne volitat Cupido facem praegeſtans.* Severi et Caracallae, (Vaill.) Alexandri Sev. (Morelli Specim. tab. XVIII.)

Idem argumentum vidimus in numo Seſti Thraciae, freto ibi peranguſto utramque urbem, Leandrique et Herus amores dirimente, quae fabula in vulgus nota. Quod in his numis Cupido facit, ipſe etiam de ſe confeſſus eſt apud Statium e):

Vidi et Abydeni juvenis certantia remis
Brachia, laudavique manus, et ſaepe natanti
Praeluxi.

In numo Morelliano ſcribitur ΛΗΑΝΔΡΟϹ, quod perinde habendum. Muſaeus in carmine de Herus et Leandri amoribus ſcripſit Λεανδρος, aut cum primam produci metri ratio juſſit, Λειανδρος.

* * *

Naves binae, in quarum una tres milites conſligentes, in litore ſpecula, ſuper qua figura tuba canens, Severi, Caracallae. AE. m. m. (Muſ. Albani et Caeſ.)

Cauſam hujus typi nondum reperi. Videtur heroicum aliquod domi factum nobis ignotum continere.

Magiſtratus archon frequenter memoratur, ut: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΑΙΛ. ΖΩΙΛ. *AE. RR.*

ALEXANDRIA TROAS.

E regione Tenedi maritima, olim dicta *Sigia* ab Antigono Aſiae rege nomen *Antigonia* tulit; at Lyſimachus Thraciae rex eam in Alexandri M. honorem nominavit *Alexandriam*, diciturque *Troas* a regione ad aliarum diſcrimen. A Romanis, qui huic tractui incunabula ſua ſe debere crediderunt, ſerius multum amplificata et deducta colonia ejus viciniae urbs princeps evaſit. Vide Mem. B. L. T. XXVIII. p. 325.

Autonomi:

Caput Apollinis adverſum laur. ✕ ΑΛΕΞΑΝ. *Lyra intra lauream.* AE. fere I. (Pellerin.)

Hunc numum ad hanc Alexandriam pertinere, docet numus vicinae Abydi cum ſimillimo utrinque typo.

* * *

Caput Apollinis. ✕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. *Equus paſcens, intra ejus pedes aquila ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. ✕ ΛΥΚΚΕΙΟΥ. *Equus paſcens.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Equus paſcens obvius ſubinde fuit typus in numis Alexandriae coloniae. Cauſa typi alterum quoque numum, etſi urbis

e) Silv. L. I. Carm. 2. v. 87.

nomen non addat, huc referendum puto. Eſt adeo vocabulum ΛΥΚΚΕΙΟΥ magiſtratus domeſtici nomen. Hunc numum olim edidi pictumque ſiti in meis Numis vet. p. 194. Contra aliorum ſententias equum cum Apolline conjungi cenſeo propterea, quod hoc animal apud barbaros aeque ac Graecos fuit Solis hoſtia, ut pluribus teſtimoniis in opere citato probavi.

* * *

De numo aureo, qui veriſimiliter huc referri poteſt, agam infra in numis coloniae.

AV. dubius, AR. RRRR. AE. RR.

Numi Apollinis Sminthii.

Caput Apollinis laur. X ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ⵘΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - - ΜΑΝΔΡΟ ΣΛΕ. *Apollo ſtolatus gradiens pendente ex humeris pharetra, ſ. arcum cum ſagitta, in area monogramma.* AR. I. (Cuperus in Harpocrate.)

In alio ſimili poſtremum vocabulum legitur: - - ΑΜΑΝΔΡΟΝ. (Maffei Veron. ill. P. III. p. 240.)

In alio ſimili epigraphe eſt: ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ⵘΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΥ. ΣΛ. (Pembrock P. II. tab. 35.)

In alio epigraphe eſt: ⵘΜΙΘΕΩΣ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - ΥΣΑΓΟΡΟΥ. ΡΠΓ. (Catal. d'Ennery p. 66.)

Praeclari hi numi copioſe illuſtrantur cum a Cupero [f]), tum a Spanhemio in adjecta epiſtola. Apollinis Sminthii magnus fuit in hoc tractu honos, ſic dicti a *muribus*, nam, ut narrat Aelianus [g]), Aeolibus et Trojanis mus dicebatur *Sminthius.* Cultus origo varie a veteribus narratur. Alii referunt, Apollinem ſagitta mures intereміſſe, qui frugibus in eo tractu perniciem attulere; alii, Cretenſibus a Pythio datum reſponſum, ibi conſiderent, ubi terrigenae bellum iis inferrent; ad hanc ſubinde oram cum appuliſſent, mures clypeorum lora adroſiſſe, quo impletum credidere oraculi monitum, et mox ibi Apollini Sminthio templum ſtatuiſſe [h]). Alias origines vide apud auctores a Cupero citatos.

In epigraphe notandum ⵘΜΙΘΕΩΣ, extruſo Ν, et terminatio ſecundum Homerum [i]): Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις, Σμινθεῦ, cum auctores alii paſſim ſcribant Σμίνθιος. Notandum item primum elementum ⵘ pro Σ, quod et in Smyrnaeorum numis obſervatur ſcripto frequenter ⵘΜΥΡΝΑΙΩΝ pro ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ.

Typus in his numis non quidem conſpirat cum ſimulacro Apollinis Sminthii, quod ſtetiſſe Chryſae, quae fuit Alexandriae vicina, refert Strabo [k]), nimirum ſub ejus pede fuiſſe murem, opus Scopae Parii, conſentiente etiam Euſtathio ad citatum Homeri verſum. Facilius conſpirat cum ea fabula, qua mures ſagittis a deo confixi feruntur. Veriſ-

f) L. c. g) Hiſt. anim. L. XII. c. 5. h) Aelian. l. c. Strabo L. XIII. Servius ad Aen. III. 108. Tzetzes ad Lycophr. v. 1302. i) Il. A. 38. k) L. XIII. p. m. 301.

Sane mihi videtur, Alexandrenſes in fingendo horum nummorum Apolline reſpexiſſe aureos illos Homeri verſus, quibus is deſcribit paratum ad ultionem Apollinem, quem Sminthii nomine invocavit offenſus ejus ſacerdos Chryſes [l]):

Βη δε κατ' Ουλυμποιο καρηνων χωομενος κηρ,
Τοξ' ὠμοισιν ἐχων, ἀμφηρεφεα τε φαρετρην,
Εκλαγξαν δ' ἀρ' ὀϊστοι ἐπ' ὠμων χωομενοιο
Αυτȣ κινηθεντος. ὁ δ' ἠϊε νυκτι ἐοικως.

Deſcenditque de Olympi verticibus iratus animo,
Arcus humeris geſtans, et undique tectam pharetram,
Clangorem vero dederunt ſagittae in humeris irati,
Eo incedente; ipſe vero ibat nocti ſimilis.

Confer ſodes hos verſus cum praeſentium typo numorum.

Mentio ſitus ad *Scamandrum* fluvium dubia non eſt, ſed Cuperus legendum cenſet ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΤ, Spanhemius ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. Si fidelis eſt Maffei lectio, quam propoſui, dubium non eſt, legendum ΠΡΟΣ. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΝ. Ejus mentio omittitur in Pembrockiano.

Epochae annus in omnibus quatuor comparet, ſed tribus tantum annis diverſis: ΡΠΓ. ΣΛ. ΣΛΕ. Eam Spanhemius in citata ad Cuperum epiſtola ducendam cenſet a tempore, quo urbs auctore Lyſimacho pro Antigonia dicta fuit Alexandria. Factum iſtud ex Spanhemii ſententia V. C. 454. A. X. 300. Signati ergo eſſent hi numi annis V. C. 636. 683. 688. Non diſſentit huic opinioni Pellerinius [m]), quamquam non minus veriſimile cenſeat, adhibitam ab Alexandrenſibus epocham Alexandri M. Cum epocha his tantum autonomis inſcripta ſit, vix ſperandum, nos certius aliquid aliquando comperturos.

AR. RRR.

Colonia deducta ab Auguſto et coloniae nomine ſignati numi abundant; et ſunt etiam hujus generis

Autonomi copioſi, qui eandem epigraphen et typos offerunt, quos numi cum capite Imperatorum.

Imperatorii reperiuntur a Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: COL. TROA. TROAS. TROAD. addito ſaepe AVG. vel ALEX. ALEXAN. ALEXAND. Non raro luxatis literis barbara jam tempora olet.

Typi:

Equus paſcens, obvius in hujus coloniae numis. Vaillantius indicari immunitatem a tributis conſtanter et confidenter aſſerit; at ignoravit tum adhuc vir eruditus, eum jam exhiberi in numis hujus urbis, cum colonia nondum eſſet. Explicatum alium magis veriſimilem dedi ſupra in autonomis Alexandriae liberae.

* * *

Aquila volans bovis caput unguibus ſtringit, in numis Commodi, aliorumque. (Vaill.)

l) Il. A. 44. m) Mel. II. p. 342.

Statua Apollinis cippo impoſita, juxta figura militaris ad aram ſacrificans, ſuperne aquila volans bovis caput unguibus deſert, Criſpinae. (Vaill.)

Ioannes Malala, cum conditas a Seleuco per Syriam urbes refert, eas capto ſemper augurio aedificatas memorat, nempe advolante aquila abreptam victimae portionem, aut ipſum etiam tauri caput in eum locum deferente, ubi dei juſſu nova urbs ſtatuenda eſſet n). Praemonuit jam iſtud Vaillantius ad ſimilem numum Antonini Pii. Idem in condenda Antiochia ad Orontem accidiſſe ante Malalam docuit Libanius o). Simile quid in condenda Alexandria Troade contigiſſe, docuerint fabulae domeſticae. Argumentum aquilae bovis caput complexae exſtat etiam in aureo anepigrapho pervetuſti operis (nam poſtica quadratum informe offert) quem Pellerinius inter incertos recenſet. (Rec. T. III. tab. CXV. n. 3.) Quare veriſimile eſt, eum in hac urbe, ſed cum Sigiae adhuc nomen teneret, fuiſſe ſignatum; praeſertim cum videamus, Alexandrenſes, etiam cum coloni eſſent, veteribus ſuae urbis typis, ut Corinthios, ſedulo inhaeſiſſe.

* * *

Alii typi ſunt: *Apollo volanti grypho inſidens*, *Silenus*, *lupa gemellos lactans*, inferiore aevo potiſſimum *caput muliebre turritum*, pone vexillum, cui ſaepe inſcriptae literae, ſed plerumque dubiae. In uno muſei Caeſarei lego AV. TP. ſuntque fabricae ſatis barbarae. In Pellerinianis legitur CO. AV. (Mel. II. p. 61.) Plures etiam ex memoratis hic typis ſaepe in uno eodemque numo junguntur.

Aureliam Antoninianam ſe vocat in numis Caracallae.

Mentio ſitus, a fluvio Scamandro in autonomis, et regione Troade in coloniae numis.

AE. C.

ARISBA.

Hujus urbis numum *imperatorium* cum capite Trajani Vaillantius ex muſeo ſuo citat inſcriptum ΑΡΙCΒЄΩΝ. typo *Herculis leonem ſuffocantis.* Citatur item ſimilis AE. II. formae in muſeo Chriſtinae. Fuit etiam Ariſba Lesbi.

AE. RRRR.

DARDANVS.

Ad Helleſpontum, urbs antiqua, aedificata a Dardano Trojano ſecundum Diodorum, et hodiernis Dardanellis nomen fecit.

Autonomi:

Mulier ſtolata equo gradienti inſidens d. frenum, ſ. lateri admota. ✗ ΔΑΡ. *Gallus ſtans.* AR. I.

Inſignem hunc numum Pellerinius in poſtremo ſuo opere, quod *Additions* inſcribitur, edidit p), explicavitque pagina ultima. Typus mulieris in equo non equitantis, ſed ſedentis, quo ritu Cybelen leoni ſuo, Iſidem cani inſidere conſpicimus, vix alias in numis occurrit. Simili

n) Chronogr. L. VIII. o) In Antiochico. p) Pag. 1.

modo in numo Celenderis Ciliciae virum equo ſuo vehi videbimus. Quae ſit equeſtris haec mulier, in veterum commentariis non reperi. Veriſimile eſt, quod exiſtimat Pellerinius, eſſe domeſticam quandam veteris aevi heroidem inclyto quopiam facto illuſtrem.

In numis reliquis, quos vide apud Pellerinium et Haymium, *epigraphe*: ΔΑ. ΔΑΡ. ΔΑΡΔ. *Typi* potiores: *Eques armatus*. ✗ *Gallus*. Quo typo confirmatur, quod refert Pollux, Dardanios in numis ſignaſſe ἀλεκτρυονων μαχην, *gallorum pugnam* [q]). — *Caput Aeſculapii*. ✗ *Serpens adſurgens*. (Pellerin.) Sunt hi numi aenei omnes.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii reperti ab Auguſto usque ad Getam.

Auguſti unus proditur ſolum in muſeo Theupoli: ΔΑΡΔ. *Victoria*. Reliqui ab Ant. Pio procedunt.

Epigraphe: ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. *Typi* inſigniores: *Aeneas humeris Anchiſen portans*, *d. Aſcanium ducens*, Domnae et Getae. *Ganymedes nudus pileo Phrygio tectus ab aquila ſurſum effertur*, Getae. Sunt haec argumenta domeſtica.

Magiſtratus urbis fuit *archon*, qui legitur in numo Severi: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ. (Vaill. Piſani.)

Mentio ſitus a Rhodio fl. ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. ΡΟΔΙΟϹ. *Fluvius decumbens*, in numo Domnae. (Vaill.) Hunc Rhodium Strabo inter Abydum et Dardanum in mare exire dicit [r]).

AE. RR.

ILIVM.

Hoc nomine intelligimus non veterem illam Trojam, Ilium quoque dictam, ſed Ilium novum XXX. ſtadiis a vetere verſus mare remotum. Fuit olim pagus cum fano Minervae Iliados, de qua mox plura, cui Alexander poſt victoriam ad Granicum ornamenta addi juſſit addita urbis appellatione. Abſtulit tamen deae arma, quae deinde praegeſtari in praeliis juſſit [s]). Mortuo Alexandro opus perfecit Lyſimachus. Temporum injuriis rurſum deſertum a Romanis nonnulla incrementa accepit, quod hinc ſe profectos aut ſcirent, aut putarent. Quare iis imperator Claudius tributa in perpetuum remiſit oratore Nerone Caeſare [t]).

Autonomi:

Caput Palladis. ✗ ΙΛΙ. *Mulier gradiens capite velato d. haſtam ſuper humero*, *ſ. taedam*. AE. III. (Pellerin.)

Partis averſae mulierem Pellerinius Iſidem putavit; at patebit ex ſequentibus Minervae Iliadis numis, in hoc quoque Minervam, qualis nempe Ilii colebatur, exhiberi; nimirum dempto velo nullum in utroque apparet diſcrimen.

* * *

q) L. IX. §. 84. r) L. XIII. p. m. 889. s) Arrian. de exp. Alex. L. I. c. 11. et L. VI. c. 9. t) Suet in Claud. c. 25. Tacit. Ann. XII. c. 58. Digg. L. XXVII. tit. 1. §. 17.

Caput Palladis. ✠ ΙΛΙΕΩΝ. *Apollo ſtolatus ſtans d. pateram, ſ. lyram.* AE. III. (Pellerin.)

ΙΛΙΕΩΝ. *Caput Palladis.* ✠ ΙΛΙΕΩΝ. *Aeneas cum Anchiſe et Iulo profugus.* AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre turritum.* ✠ ΙΛΙ. *Aquila Ganymedem nudum crinibus ex roſtro pendulum tenet.* AE. III. (Arigoni.)

Merebantur hi numi ob typorum elegantiam, ſed qui explicatione non egent, plene deſcribi.

AE. RR.

Numi Minervae Iliadis.

Caput Palladis. ✠ ΑΘΗΝΑΣ. ΙΛΙΑΔΟΣ. *Pallas tutulata gradiens d. haſtam ſuper humero, ſ. taedam, pro pedibus noctua, vel apis, vel corona, vel palmae ramus, pone monogramma, in imo:* ΑΠΗΜΑΝΤΟΥ, *vel:* ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ. ΤΟΥ. ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΥ. *vel:* ΣΩΣΤΡΑΤΟΥ, *vel:* ΑΓΑΘΟΥ. ΤΟΥ. ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ. *vel:* ΞΑΝΘΙΠΠΟΥ. AR. m. m. (Pellerin. Rec. II. p. 63. et Mel. I. p. 136. Hunter.)

Fuit Minerva nomine *Iliadis* variis in urbibus religioſe culta, quas enumerat Abbas Fontenu, qui in numum ſimilem copioſe commentatus eſt [u]), fueruntque illae, quae Palladium ſe tenere jactabant, praeter noſtrum Ilium et Romam Liris Lucaniae, Lavinium, Luceria, Argos, Sparta etc. Romae tanta fuit ejus deae veneratio, ut, quod paucis diis fuit conceſſum, haeres potuerit inſtitui [x]). Habemus ergo in his numis Minervam Iliadem, qua forma ſaltem apud Ilienſes, aut per vicinum tractum colebatur. Nimis forte acute Fontenu illud, quod Minerva manu tenet, et quod ex omnibus his numis manifeſta taeda videtur, colum eſſe dixit, nempe quia Apollodorus muliebre hoc attributum Palladio fuiſſe additum dixit. Quae infra ſcribuntur nomina, magiſtratuum ſunt, quod monere neceſſe, quia laudatus Fontenu το ΑΠΗΜΑΝΤΟΥ eſſe Minervae epitheton putavit. Pellerinianum ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΥ pro ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ videtur chalcographi vitio irrepſiſſe.

Expendendum adhuc ſupereſt, qua in urbe hi videantur numi ſignati. Corſinius, qui ſimilem citat, eum Athenis cuſum putat [y]). Verum ut argumentis aliis abſtineam, vel ſola fabrica perelegans numos hos Athenienſibus eripit. Abbas Fontenu eos his noſtris Ilienſibus tribuit [z]). Cum hoc primum conſpiravit Pellerinius [a]), ſerius Sigeum tutius referendos cenſuit [b]), propterea quod in inſcriptione Sigea, quae exſtat apud Chiſhul [c]), et Muratorium [d]), mentio fit templi Minervae Iliadis, quod Sigei ſtetit, et peractorum ibi ſacrificiorum, et inſtitutorum item ludorum in honorem Antiochi I. Horum igitur ſolemnium occaſione veriſimile cenſet hos percuſſos Sigei numos. Sed enim ut facile dem, tetradrachma haec illuſtria non fuiſſe

u) Mem. B. L. T. V. p. 265. x) Fragm. Vlpiani XXV. 6. y) Faſt. Attic. T. II. p. 280. z) L. c. a) Rec. II. p. 63. b) Mel. I. p. 136. c) Ant. Aſiat. p. 49. d) Thes. inſcript. p. 2118.

Ilienſium monetam ordinariam, nam licum res tenuiores fuere, quam ut licuiſſet tam ſplendida uti moneta, conſtat tamen, non modo Minervae templum ſtetiſſe apud Ilienſes, quod ipſe Alexander M. et Lyſimachus ſumma religione proſecuti ſunt, ut teſtatur Strabo e), atque illud quidem magnificum teſte epigrammate Agathiae f), ſed etiam feſta et certamina ibi in ejus honorem conſtituta. Nam ſic Euſtathius g): Ἰλιεια, ἑορτη δε ταυτα ἠσαν ἐν Ἰλιῳ, et Heſychius Ἰλιεια, ἐν Ἰλιῳ Ἀθηνας Ἰλιαδος και πομπη και ἀγων. Ergo ut per inſcriptionem Sigeam conſtat, Sigei ſtetiſſe templum Minervae Iliados, et celebratos ibi ludos, ſic etiam illud de Ilio conſtat, atque adeo hi numi perinde apud Ilienſes, quam Sigeos collata plurium urbium ſymbola in ejus celebritatis uſum feriri potuerunt. Quin lego apud Strabonem h), Sigeum fuiſſe dirutum ab Ilienſibus, quod oppidanis non ſatis fiderent, et ſub Ilienſibus fuiſſe oram maritimam omnem usque Dardanum, idque adhuc Strabonis aetate. Quare ſatis ſpectatum fuit Ilium, ubi ſolemnia certamina potuerint obiri, et inſignia adeo haec tetradrachma ſignari.

AR. RR.

Imperatorii non infrequentes a Caligula usque ad Saloninam. Auguſti caput etiam poſt ejus mortem ſignarunt Ilienſes conjunctum cum capite jam Caligulae, jam Claudii. Neque mirum, id honoris illi habitum, cui Ilium tanto in pretio fuit, quod ab eo ob cognationem ſibi cum Ilienſibus communem multis fuit beneficiis auctum, quae recenſet Strabo i). Numum Caligulae, in quo hic dicitur ΓΑΙΟΣ. ΚΛΑΥΔΙΟC, vulgatum a Seſtino in examen vocabimus in moneta hujus Auguſti. Singularis eſt numus inſcriptus: Π. CΕΠΤ. ΑΔΡ. ΓΕΤΑC. ΚΑ. quem edidit Pellerinius k), quia in hoc Geta *Hadrianus* dicitur, de quo nomine vide, quae notabo in numis Getae commatis Romani.

Epigraphe: ΙΛΙ. ΙΛΙΕΩΝ.

Averſae illuſtriores:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. ΙΕΡΑ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. ΙΛΙ. *Pallas in cippo inter capita Romae et ſenatus.* Caligulae. (Vaill. Arigoni.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΛΙ. *Caput Auguſti radiatum, juxta ſignum Palladis*, Claudii (Morelli Impp. T. II. p. 32.)

ΙΛΙΟΝ. ΡΩΜΗ. *Duae mulieres ſtantes prior cum Palladio, altera cum vexillo*, Caracallae. (Vaill.)

ΔΙΑ. ΙΔΑΙΟΝ. ΙΛΙЄΙC. *Iuppiter ſedens d. haſtam, ſ. Palladium*, Domnae. (Pellerin.)

ΔΑΡΔΑΝΟC. ΙΛΙЄΩΝ. *Vir ſeminudus ſedens loquitur cum adſtante muliere*, Criſpinae. (Pellerin.)

Dardanus Trojae heros notus. In numo ſimillimo Swintonus legit ΔΑΡΔΑΝΟCCΗΝΩΝ., eumque tribuit Daraniſſae Ptolemaei ſitae in Sophene majoris Armeniae l), perperam, ut nemo non videt.

Ganymedes. Ejus nomen in numis non

e) L. XIII. f) Analect. Brunck. T. III. p. 54. g) Ad Ilad. Λ. h) L. XIII. p. m. 896. i) L. XIII. k) Rec. III. p. XIII. l) Philos. Tranſact. Vol. LVI. p. 27.

ſcribitur, cum ſatis ex typo, quis ſit, intelligatur. Iam ſupra in autonomis expreſſum vidimus. In numis hujus claſſis: *Ipſe ſedens tectus pileo Phrygio ſuper rupe, juxta aquila falſ... iter adblandiens*, Commodi. — *Ipſe ab aquila ſurſum fertur*, Getae. (Vaill.)

ΑΝΧΕΙϹΗϹ. ΑΦΡΟΔΕΙΤΗ. ΙΛΙЄΩΝ. *Anchiſes et Venus ſtantes jungunt dexteras*, inſignis numus Domnae. (Pellerin. Rec. III. p. 243.)

ЄΚΤΩΡ. ΙΛΙЄΩΝ. *Hector horridus in armis vectus in citis quadrigis*, numi obvii per varios impp. In alio: *Hector pro cueſi Patrocli cadavere dimicans*, Macrini. (Muſ. Albani.) Typum Hectoris diverſum vide infra in epocha.

Teſte Maximo Tyrio creditum Ilienſibus, Hectorem etſi vita functum in patria ſua conſtanter permanere, eumque conſpici ſalientem per campos, et fulgurantem [m]).

Fluvius Scamander inſcribitur numis Neronis, Britannici, Aurelii, Caracallae, Getae. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. ΙΛΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens.* Scamandrum propter Ilium fluxiſſe conſtat, non tamen inſertus eſt numis ad indicandum ſitum, cujus ratio non fuit, ſed quod dei inſtar non ab indigenis modo, ſed et ab exteris habitus eſt, et ab Homero μεγας θεος, ἀθανατος θεος dicitur [n]). Idem etiam in numis Germanicopolis Paphlagoniae et Cymes Aeolidis proponitur, ſed nomine Xanthi, quod ei fluvio quoque inditum fuit, de quo pluribus egi in meis numis veterib. p. 170.

Epocham ſibi videre viſus eſt Vaillantius in numo Domnae: ΙΛΙЄΩΝ. ΔΟϹ at primus eam impugnavit eruditus Wiſe [o]), teſtatus, a celebri Maſſonio numum, qui in gaza regis Galliarum exſtat, ad examen vocatum, ab eoque diſtincte lectum ΑΘЄ pro ΔΟϹ Vaillantii. Iuxta examen alterum a Pellerinio inſtitutum legitur ΙΛΙЄΩΝ. Ι -- ΔΟϹ quod conjicit legendum ΙΟΥΛΟϹ, qui fuit Aeneae filius [p]). Alius ejusdem Domnae nuper muſeo Caeſareo illatus eſt, in cujus averſa ЄΚΤΩΡ. ΙΛΙ -- ΔΩΝ. *Hector galeatus, cetera nudus, ſ. clypeum praetendens, d. haſtam vibrans irruit.* Literae mediae non diſtinguuntur, ſed reliquae, ac praecipue ΔΩΝ. luculentae ſunt. In numo Getae catalogi d'Ennery p. 546. legitur ΙΛΙΗΩΝ. ΔΑΙ. Harum ego literarum explicationem non tento, quia veri aenigmatis modum habent. At iſtud ſaltem certum, uti epocham notare non poſſunt, ita eam neque in altero Vaillantii opinandam.

AE. R.

OPHRYNIUM.

Prope Dardanum.

Autonomi:

Caput adverſum galeatum barbatum. ✠ ΟΦΡΥ. *Vir nudus genuflexus d. botrum praetendit.* AE. III. (Haym. Pellerin.)

Recte Haymius ſtatuit, capite anti-

m) Diſſert. m. XV. ſub. fin. n) Il. Φ. 248. et 380. o) Muſ. Bodl. p. 205. p) Mel. II. p. 321.

ac praeponi Hectora monente Strabone q): *non procul inde Ophrynium, ibi lucus Hectoris eſt loco conſpicuo.* Typus poſticae incerti eſt explicatus.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Verſus ſinum Adramytenum ſecundum Strabonem et Plinium. Aliam cognominem in Myſia minore collocat unus Ptolemaeus. Non pauci numi ex imperatoriis, qui CKHΨIΩN inſcriptum habent, addunt alterum vocabulum ΔAPΔANIΩN. Ex quo conjecit Pellerinius, numos, qui illud addunt, eſſe Scepſis Troadis vel Dardaniae, qui omittunt, eſſe ejus, quam in Myſia ponit Ptolemaeus; nam ut ait, ſimilia cognomina addi non ſolent, niſi cauſa diſcriminis inter urbes eodem nomine praeditas. Fuit autem in ipſa Troade ager, qui *Dardanii* nomen habuit, cujus meminit Strabo r), etſi aperte non definiat, Scepſin in ea fuiſſe poſitam. Ea ſententia tantum valeat, quantum valere conjectura poteſt; nam multae aliae eſſe cauſae poterant, cur Dardanios ſe ſcripſerint Scepſii nobis hactenus ignotae. Alteram in Myſia Scepſin geographi in dubium vocant.

Autonomi:

ΣKHΨIOΝ. *Pegaſus marinus.* ✠ *Arbor, juxta* N *intra quadratum.* AR. II. (Pellerin.) In alio ſimili ΣKAΨIΩN, nempe Aeolice. AR. III. (Seſtini Lettere T, IV. p. 111.)

Aquila ſtans explicatis alis. ✠ CKHΨ. *Arbor.* AE. III. (Pellerin.)

Horum priorem commendant omnia remotae antiquitatis indicia. Typorum ratio mihi ignota. Secundum Pellerinii conjecturam ſunt hi numi Scepſis Myſiae.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorios Vaillantius binos edidit, Domnae et Caracallae, addidit Pellerinius Commodi, Caracallae, Alexandri, Maximini. Priores inſcripſere tantum CKHΨIΩN addito epochae anno, de quo mox, Pelleriniani omnes: CKHΨIΩN. ΔAP. vel ΔAPΔA. vel ΔAPΔANIΩN. *Typi* in Bacchi cultu fere verſantur.

IΔH. CKHΨIΩN. ΔAPΔA. *Pallas, Venus, Iuno ſtantes, juxta Cupido ſub arbore, et mulier,* Caracallae, AE. m. m. (Catal. d'Ennery p. 420.)

Tres deae in Ida monte pulchritudinis judicium ſubeuntes, notum argumentum.

Epocham in utroque ſuo numo vidit Vaillantius, et in uno quidem AAC. in altero BAC., eamque conjectavit procedere ab anno V. C. 734 s). Harduinus annum 723. maluit, Frölichius annum 727 t). Pellerinius binis locis contendit, erratum a Vaillantio, et pro praetenſis epochae notis legendum ΔAP. u). Attamen auctor muſei Theupoli in ſuo Domnae numo, qui per typum Aeneae patrem cum filio Troja educentis idem eſt cum Vaillantiano, itidem legit CKHΨIΩN. AAC., niſi forte, quod ſaepe fit, dubias numi ſui literas ex Vaillan-

q) L. XIII. r) L. XIII. p. m. 891. s) Num. Graec. p. 94. t) Not. elem. p. 51. u) Rec. II. p. 59. et Mel. II. p. 140.

tio explevit, quod inquirendum utique foret, ut de epocha judicium ferri poſſit.

AE. RR.

SIGEVM.

Oppidum promontorio cognomini impoſitum, de quo Plinius: *in promontorio quondam Sigeum oppidum.* Et Strabo: *poſt Rhaeteum eſt Sigeum urbs diruta,* quo loco teſtatur etiam fuiſſe Achillis templum et monumentum [x]), et infra [y]): urbem exſtructam ex lapidibus veteris Trojae. Obſervandum, diverſam eſſe hanc urbem a Sigia, quae ſerius Alexandria Troas vocata eſt, ut in hac diximus.

Autonomi:

Caput Palladis adverſum. ✠ ΣΙΓΕ. *Noctua cum lunula.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 28. Hunter.) vel: *Noctuae binae communi eodem capite.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Typus plane Atticus me commonefacit ejus, quod narrat Strabo, Sigeum, et ejus tractus partem aliquando Athenienſibus paruiſſe [z]). Sane remotiſſimo aevo dimicatum fuiſſe ab Athenienſibus et Mytilenaeis, utrorum eſſet Sigeum, victore pro his Pittaco, refert ſcholiaſtes ad Aeſchyli Eumenides v. 401. Minime mirandum, non exſtare plures hujus urbis numos, nam refert idem Strabo [a]), eam ab Ilienſibus fuiſſe dirutam, et ex Strabonis et Plinii verbis ſupra citatis colligitur, eorum illam aetate non amplius exſtitiſſe. Stetiſſe tamen hic templum Minervae Iliados, ejusque feſta magnifice obita docet inſcriptio Sigea, cujus ſupra in Ilio memini.

AE. RRR.

TROAS.

Vide ſupra Alexandria Troas.

TENEDVS.

Inſula prope Troadem.

Autonomi argentei varia magnitudine abunde cogniti.

Epigraphe: ΤΕΝΕΔΙΩΝ., in perantiquo Pellerinii βυςροφηδον: ΤΕΝΕΔΙ—ΝΟ.

Typus:

Capita bina inſtar Iani, quorum unum barbatum laureatum, alterum muliebre. ✠ *Securis bifida, adſtitutis Pallade, vel noctua, etc. ſaepiſſime botro vel lyra.* AR. I. II. III.

De typo partis averſae egerunt complures ſcriptores veteres. Fertur Cycnus Colonarum Troadis rex filium Tennem a noverca falſo inſimulatum, tanquam inceſtum ſibi obtuliſſet, una cum ſorore Hemithea arcae incluſum in mare dejeciſſe, utramque vero prolem ſervatam avi Neptuni beneficio, et innoxie in inſulam Leucophryn appulſam, cujus incolae cognito facto Tennem regem appellarunt, a quo ſubinde Tenedo nomen factum. Propter juſtitiam magni a ſuis habitus, heroicos poſt obitum honores abſtulit, cujus celebrata lex, qua adul-

x) L. XIII. p. m. 891. y) Pag. 895. z) L. XIII. p. m. 895. 896. a) L. c.

teros ſecuri feriri juſſit. Haec Pauſanias, aliique.

Typi mentionem fecerunt I. Ariſtoteles in libro: Τενεδιων πολιτεια, quod fragmentum conſervavit Stephanus: legem narrat a Tenedi rege ſancitam, quae deprehenſos in adulterio ſecuri percuti jubet, cumque ejus criminis reus peragerètur filius ipſe regis, in eo ipſo voluiſſe ſervari legem, *ac propterea*, addit, *in Tenediorum moneta ſculptam eſſe una parte ſecurim, altera duo capita in memoriam ejus, quod filio accidit* [b]. II. Suidas, cum idem narraſſet [c], addit: *Quapropter et in numismate ab una parte ſecuris, ab altera duo vultus ex eadem cervice comparent.* Idem refert Heraclides [d], qui inſuper regis nomen Tennem prodit. IV. In alia omnia abit Plutarchus [e], nam cum narraſſet, ſecurim eſſe ſignum Tenedi, rationem addit, quia nati ibi cancri ſoli ſunt, qui expreſſam in teſta ſecurim offerunt. De ſecuri haec adhuc Conon, qui Tennis quoque hiſtoriam deſcripſit [f]: Cum pater Cycnus Tenedum navi transmitteret, filium Tennem, ne pater ad inſulam appellere poſſet, arrepta ſecuri navis retinacula diſſecuiſſe, unde proverbium in omni re praecipite: *Tennae ſecuris.* Sed hujus proverbii alias praeterea cauſas dictant Suidas et Stephanus.

Secundum haec teſtimonia ratio ſecuris in his numis propoſitae aperta quidem eſt, ſed non aeque expedita duplicati in antica capitis. Alii moechum cum adultera proponi credunt, quod minus veriſimile, cum alii Graeciae populi deos aut heroas ſpectandos in moneta exhiberent, Tenedios voluiſſe infamis criminis convictis hunc honorem haberi. Alii fidei maritalis ſymbolum opinantur, ad quam Tenedii hoc typo ſuos vellent hortari, niſi averſae partis ſecurim malint. Rectiſſime ii videntur ſentire, qui Tennem et ſororem Hemitheam notari putant, quos ſanguis, amor, et idem periculum junxere, ab oppidanis adeo ut heroes cultos.

* * *

Caput Apollinis. X TEN. *Securis inter duos botros.* AE. IV. (Pellerin.)

Apollinis, ſed Sminthii, apud Tenedios ſtetiſſe templum, et inſignem ejus ibi fuiſſe cultum, ſatis conſtat, ipſo etiam Homero iſtud teſtante: *Τενεδοιο δε ιφι ανασσεις, Σμινθευ. et Tenedo fortiter imperas, Sminthie* [g]! De Apolline Sminthio, eique ſacris muribus vide quae latius ſupra diſſerui in numis Alexandriae Troadis. Mures gemini, qui in area ſimilis numi Goltziani reptant, ſi modo genuinus eſt hic numus, et non a Goltzio, ut ſaepe alias, erudite confictus, ad hunc Sminthium jure pertinent. Quae cauſa fuit, cur nu-

b) Stephan. in Τενεδος. c) In Τενεδιος ξυνηγορος. d) Περι πολιτειων.
e) De Pyth. orac. p. 399. f) Ap. Phot. narrat. 28. g) Il. A. 38.

mum Alexandri M., in cujus area partis poſticae mus habitat; Tenedi veriſimiliter ſignatum aliquando probaverim [h]).

Ceterum de rep. Tenediorum, eorumque numis eleganter ſcripſit Ludovicus Hemmerus, in quo praecipue, quae ad numos pertinent, legatur caput V.

AR. R. AE. RRRR.

h) Num. vet. p. 81.

A E O L I S.

AEGAE.

Iam in Aegarum Macedoniae numis indicavi, admodum eſſe difficile, quin et rem deſperandam, rite diſponere numos urbium, quae ἀπο τȣ ἀιγος, *a capro* nomen ſortitae ſunt, quarum illuſtriores fuere Aegae Macedoniae, Aegae Aeolidis, Aegae Ciliciae, Aegium Achaiae, ut mittam alias eodem, vel adfini nomine. Habet tamen haec Aeolidis urbs numos ſuos certos, quos priore loco recenſebo.

Autonomi:

ΑΙΓΗ. *Protome muliebris capite turrito et cum bipenne ſuper humero.* ☧ ΑΙΓΑЄΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Protome muliebris capite turrito. ☧ ΑΙΓΑЄΩΝ. *Pallas ſtans d. pateram, ſ. haſtam cum clypeo.* AE. II. (ibid.)

Pleraeque hujus tractus urbes ab Amazonibus ſe conditas profeſſae Amazonem in moneta ſua propoſuere, cujus frequentia deinceps occurrent exempla. Idem cum ſibi perſuaderent Aegaenſes noſtri, Aegen Amazonem numis ſuis intulerunt, docente iſtud utroque hoc numo. Quocirca certi ſumus, numos hos his, in quibus ſumus, Aegis deberi.

* * *

Caput Apollinis. ☧ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Caper ſtans*, in alio: *caput capri.* AE. III.

Hos numos Pellerinius Aegis Macedoniae tribuit [a]). At enim, cum eandem habeant epigraphen, quam praecedentes, forte tutius ad has Aegas transferemus, etſi levis haec ſit conjectura, ut dicetur.

* * *

Caput Apollinis pone prominente pharetra et ſagitta. ☧ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Iuppiter nudus ſtans d. extenta aquilam, ſ. haſtam, in area monogramma, omnia intra coronam quernam.* AR. m. m. (Pellerin.)

Hunc etiam numum per volumen et elegantiam praeſtantiſſimum Pellerinius Aegas Macedoniae avocavit. At jam monui in harum numis, cum praeter alias cauſas etiam propterea tutius in Aeolidem traducendum, quia plures hujus tractus urbes, ut Cyme, Lebedus Myrhina, et Smyrna numos maximi moduli argenteos, et pleroſque cum corona in parte averſa ſignaverunt.

Ceterum et variantia ἐϑνικα diſcrimen urbium eodem nomine praeditarum impediunt. Sane harum Aeolidis Aegarum oppidani, qui in citatis numis Αιγαεις

a) Rec. I. p. 178.

vocantur, Xenophonti ſunt Αιγιεις [b]), quod idem fuit gentile Aegienſium Achaiae.

AR. RRRR. AE. RRR.

Imperatorii certi harum Aegarum ſunt, qui magiſtratum ϛρατηγον, *praetorem* ſiſtunt, quorum unus eſt Veri, (Haym.) alius Commodi, (Catal. d'Ennery p. 538.) alius Alexandri, (Muſ. Caeſ.) alius Decii, (Vaill.) atque omnes hi inſcribuntur ΑΙΓΑΕΩΝ, ut earum certi autonomi.

Magiſtratus praetor, ut dictum.

Mentio ſitus a fluvio, qui decumbens humi fingitur, ſed adſcriptum nomen varie legitur, ab Haymio in numo Veri ΤΙΤΝΑΙΟϹ, (T. II. p. m. 292.) a Vaillantio in numo Decii ΠΙΤΝΑΙΟϹ. Fluvius hujus nominis in hoc tractu ignotus eſt, in quo extricando, vide, quam miſere ſemetipſum vexet Vaillantius [c]). Videtur eſſe fons urbi vicinus, isque religione ſacer. Vide, quae in tractatu de fluminibus, et fontibus notabo.

AE. RR.

CYME.

Vrbs illuſtris, ab elegantibus et copioſis etiam numis nobilitata.

Epigraphe: ΚΥ. ΚΥΜΑ. ΚΥΜΑΙΩΝ. ΚΥΜΑΙΟΙϹ.

Typos habet haec urbs ſibi uni proprios, primum, equum gradientem ſublato altius pede anteriore, deinde vas monotum ea forma, qua aliud nullum aliis in numis conſpicitur. Saepe etiam aquila ſtans comparet. In averſa elegantis tetradrachmi Medicei, quod aliquando vulgavi [d]), omnia haec tria Cymaeis propria videre licet. Tamen nullius ex his tribus expeditam habemus rationem.

Autonomi illuſtriores.

Caput juvenile revinctis filo crinibus. ✕ ΚΥΜΑΙΩΝ. *Equus gradiens ſuſpenſo altius pede anteriore, humi vas monotum, infra* ΣΕΥΘΗΣ, *vel* ΚΑΛΛΙΑΣ, *vel* ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ *etc: omnia intra lauream.* AR. I. (Pellerin, Muſ. Caeſ. alibi.)

* * *

ΚΥΜΗ. *Caput muliebre turritum.* ✕ ΚΥΜΑΙΩΝ. *Iſis ſtans d. ſiſtrum, ſ. ſitulam.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.)

Exhibet antica Cymen Amazonem, a qua urbi nomen factum prodidere Mela et Stephanus.

* * *

ΚΥ. *Equus dimidius ſaliens, infra* ΔΙΟΝΥϹΙΟϹ. ✕ *Vas monotum.* AE. III. (Pellerin.)

ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ. *Aquila ſtans.* ✕ ΚΥ. *Vas monotum.* AE III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

* * *

ΙϾΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput juvenile nudum ſenatus.* ✕ ΑΙΛ. ϾΡΜϾΙΑϹ. ΠΡΥΤ. ΚΥΜΑΙΟΙϹ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Pellerin.)

De inſcripto *Prytane* et epigraphe ΚΥΜΑΙΟΙϹ. agetur mox in imperatoriis.

b) Hiſt. Graec. L. IV. p. m. 536. c) Num. Graec. p. 348. d) Num. vet. p. 202.

Mentio ſitus ab Hermo fl.

ΙЄΡΑ. СΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput, ut in praecedente.* ✠ ΚΤΜΑΙΩΝ. ЄΡΜΟC. *Fluvius humi decumbens.* AE. II. (Pellerin.)

Hermus hic in aliarum quoque urbium per Aeolidem et Lydiam numis memoratur, creditus ipſe Jovis filius, ut eſt in vita Homeri Herodoto tributa [e]). Ipſe quidem Cymaeorum maenia non alluit, forte tamen eorum agrum; nam ſecundum Phocaeam in mare exivit.

Proconſul:

ΘЄΟΝ. СΤΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput juvenile diadematum ſenatus.* ✠ ΑΝΘΤ. ЄΠΡΙΩ. ΜΑΡΚЄΛΛΩ. Γ. ΚΤ. *Mulier ſuccincto habitu ſtans d. globum, ſ. haſtam.* AE. III. (Seguin ſel. num. p. 103).

ЄΠΙ ΜΑΡΚЄΛΛΩ. ΑΝΘΤΠΑΤΩ. ΚΤ. *Figura ſuccincta ſtans d. vexillum*, in numo Veſpaſiani. (Vaill.)

Seguinus [f]), Vaillantius [g]), Harduinus [h]), Begerus [i]), Havercampus [k]), unanimi conſenſu hos numos propter additum KT. in Cypro ſignatos cenſent, quin idoneam aliam cauſam poſſent adferre. At enim tutius eos Cymaeis noſtris tribuendos exiſtimo. Nullus enim hactenus repertus Cypri numus, in quo ejus nomen ſolis literis KT. definiretur, at his ſolis saepe contenti fuere Cymaei. Neque vocabula ΘЄΟΝ. СΤΝΚΛΗΤΟΝ. Cypriis favent; etſi enim Cyprus fuit ſenatus populique provincia, tamen ſenatus R. mentionem, obviam in numis provinciae Aſiae, atque, ut vidimus, Cymaeorum, vix in Cypri, et finitimi tractus moneta reperias. Ad ſolvendum dubium nihil confert mentio Eprii Marcelli; neque enim conſtat, eum aut Aſiam, aut Cyprum proconſule rexiſſe. Auctore Tacito [l]) Eprius Marcellus imperante Nerone praefuit Lyciis, a quibus repetundarum accuſatus evaſit tamen. Rexit ergo tum Pamphyliam, cui inde a Claudio Lycia libertate multata conjuncta fuit. Ab eodem Tacito dictus *acer eloquentia*, at una infamis Thraſeae Paeti accuſator [m]).

* * *

Notandi denique varii eruditorum lapſus, cum urbi huic numos ſuos inique aut ademerunt, aut largiti ſunt alienos.

Frölichius numum muſei Granelliani, qui hinc aquilam ſtantem, et magiſtratum ΠΤΘΙΣ, inde vas monotum addito KT. exhibet, Pythio et Chytro Cretae urbibus tribuere non dubitavit [n]), qui tamen, ut ex modo praeceptis patet, certe eſt hujus Cymes.

Alium inſcripto magiſtratu ΙΠΠΙΑΣ Wildius, cum diu fluctuaret, tandem Phalannae Theſſaliae permiſit, quae aliquando Hippias quoque vocabatur [o]).

Vulgavit Goltzius numum typo hinc equi dimidii ſalientis, inde vaſis monoti, et cum praetenta epigraphe ΚΑΡΑΛΙΤΩΝ, Caralis adeo Sardiniae. At eum eſſe Cymaeum quoque, docet numus ſimilis ſupra deſcriptus.

e) Cap. IX. f) L. c. g) Num. Graec. ſub Veſp. h) Num. illuſtr. ſub *Cyprus*. i) Thes. Br. T. I. p. 403. k) In fam. Epria. l) Ann. XIII. 33. m) Ann. XVI. 22. ſeq. n) Not. elem. p. 108. o) Sel. num. p. 75.

Huc etiam Combius vocavit numum Hunterianum inſcriptum, ut videbatur, KVM. et typo equitis [p]), at hic idem eſt cum eo, quem idem vir eruditus edidit infra Tab. XXXI. n. 3. et in quo legitur: HISPANORVM.

AR. RR. AE. R.

Imperatorios ſtitit Vaillantius ab Ant. Pio usque ad Saloninam, ſed muſeum Theupoli unum Sabinae offert. Hoc priorem Neronis olim edidi, de quo mox.

Epigraphe ΚΥΜΑΙΩΝ. *Typi* obvii.

ΙΕΡΩΝΥΜΟϹ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΚΥΜΑΙΟΙϹ. *Iſis ſupra triremem velum explicat.* Ant. Pii. (Vaill.)

Formula ſolita circa hoc tempus, de qua ex inſtituto agemus alibi.

Magiſtratus dicitur *praetor* inde a Commodo, at in numis Valeriani ſenioris et Gallieni apud Vaillantium, Theupoli, et in citato ſupra autonomo Pellerinii ſaepe legitur: ΑΙΛ. ЄΡΜЄΙΑϹ. ΠΡΥΤ. ΚΥΜΑΙΟΙϹ. Vaillantius τo ΠΡΥΤ. conſtanter explicat *Prytanidis F.* quod judicium propagatum videtur ex numo Valeriani, in quo is legit: CΤΡΑ. ЄΡΜЄΙΑϹ. ΠΡΥΤ. At ſuſpicor, cum plures citentur numi cum hujus Hermiae nomine, et in nullo alio, praeterquam hoc, praefixum CΤΡΑ. legatur, Vaillantium in eo legendo lapſum, et pro hoc ſubſtituendum ΑΙΛ. ſolitum. Eſt igitur hic Hermias

Prytanis, qui magiſtratus in ejus tractus urbibus, ut docent numi, et marmora, ſaepius occurrit. In marmore apud Com. Caylus [q]) inter alios hujus urbis magiſtratus inſcribitur etiam Prytanis: ΠΡΥΤΑΝΙΟΣΔΕ. ΛΕΥΚΙΩ. ΟΥΑΚΚΙΩ.

Proconſul Eprius Marcellus, cujus numos vide ſupra in autonomis.

Nomen ab imperatore. ΚΑΙϹΑΡЄΩΝ. ΚΥΜΑΙΩΝ. *Equus gradiens elato pede anteriore.* Neronis. AE. III. (Edidi ex mus. Medic. Num. vet. p. 202).

Numus hic Vaillantio ignotus non fuit, ſed cum in ſuo, ut veriſimile eſt, alterum vocabulum ΚΥΜΑΙΩΝ exeſum fuerit, numum perperam Caeſaream Palaeſtinae migrare juſſit [r]).

Annum imperii Vaillantius ex numo Maximi colligit, cui inſcriptum ЄΤ. Β. nullo altero in moneta hujus urbis exemplo.

AE. RR.

ELAEA.

Ad ſinum cognominem.

Autonomi ante Pellerinium vix cogniti.

Epigraphe: ΕΛΑΙ. ΕΛΑΙΤΩΝ.

Typi: corona oleagina, nempe cum adluſione ad urbis nomen. — *Navis*, nimirum fuit navale regum Attalorum teſte Strabone. — *Pallas ſtans d. globum, ſ. haſtam.* — *Ceres ejusque attributa.* (Pellerin.)

ΜЄΝЄϹΘЄΥ. ΚΤΙϹΤΗ. *Caput juvenile nudum, pone ramus olivae.* ✠ ЄΠΙ. CΤΡ. ΠЄΛΛΩΝΙΟΥ. ΝЄ. ЄΛΑΙΤΩΝ. *Aeſculapius ſtans.* AE. II.

Illuſtrem hunc numum vulgavi ex muſeo Mediceo [s]). Docet, Meneſtheum fuiſſe

p) Tab. XXII. n. 18. q) T. II. tab. LVIII. r) Num. Graec. p. 16. s) Num. vet. p. 203.

Elaeae conditorem, quod docuere etiam Strabo et Stephanus. Fuit hic Athenienſium rex, et inſignis Graecorum apud Trojam dux, de cujus varia fortuna citato loco pluribus egi. Numus hic ſignatus eſt aetate M. Aurelii, ut docebit mox ſimilis averſae inſcriptio in numo Fauſtinae jun.

Neocorus Pellonius, de quo mox.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorios Vaillantius prodidit ab Hadriano usque ad Herennium. At Lucii Caeſaris numum addidit Pellerinius: (Rec III. p. 23). ΛΟΥΚΙΟϹ. ΚΑΙϹΑΡ. *Caput nudum.* Sed in alio ſimili eſt: Λ. ΚΑΙϹΑΡ., et in ✠ ЄΠΙ. ϹΤΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. (Seſtini T. IV. p. 111).

Epigraphe: ΕΛΑΙΤΩΝ. *Typi* obvii. ЄΠΙ. ϹΤΡΑΤΗΓΟΥ. ΑΙΡΡΙΟΥ. ΤЄΙΜΩΝΟϹ. ЄΛΑΙΤΩΝ. *Severus eques pacificatoris habitu*, in numo Severi praegrandis moduli. (Muſ. princ. de Waldeck). In numo ſimili Vaillantius legit: ЄΠ. ϹΤΡ. Μ. ΛΟΥΡΙΟΥ. ΤЄΙΜΩΝΟϹ.

Magiſtratus Praetor. ЄΠΙ. ϹΤΡ. ΠЄΛΛΩΝΙΟΥ. ΝЄ. *Aeſculapius ſtans*, in numo Fauſtinae jun. (Pellerin.) Eandem averſam vidimus ſupra in autonomo. In hac epigraphe *το* ΝЄ. non indicat, Elaitas fuiſſe neocoros, ſed praetorem Pellonium, ut jam advertit Pellerinius [t]). Praetor jam legitur in numo Lucii Caeſ., quem citavimus.

Archon forte. Pellerinius binis locis poſt Harduinum contendit, in numis Caracallae et Herennii male fuiſſe lectum a Vaillantio ϹΑΛΙΤΩΝ, vel ϹΑΛЄΙΤΩΝ pro ЄΛΑΙΤΩΝ [u]). Illud verum, certos Salae Phrygiae numos inſcribi ϹΑΛΗΝΩΝ. Obſtare forte poſſet, in numo Caracallae apud Vaillantium praedicari magiſtratum archontem, cum tamen numi Elaitarum ante et poſt Caracallam ſemper praetorem profiteantur. Exſtant tamen hujus variationis alia quoque exempla in aliarun urbium numis, ut docebimus alibi.

AE. RR.

M Y R H I N A.

Vrbs maritima.

Autonomi, quos inter illuſtria tetradrachma:

Caput Apollinis laureatum diadematum. ✠ ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ. *Mulier ſeminuda, in aliis vir ſeminudus gradiens capite laureato ſ. ramum tenet, ex quo vittae dependent, d., ut videtur, pateram, humi diota, et aliud quid, quod cortinae ſpeciem praebet, omnia includuntur coronae oleaginae.* AV. m. m. adpendens grana Anglic. 464. (Pembrock tab. V.) AR. I. (Pellerin. Muſ. Caeſ.)

Incertus eſt ſingularis hujus typi explicatus. Praeferenda videtur Pellerinii ſententia, qui in hoc partis averſae ſigno ſacerdotem Apollinis, jam marem, jam feminam videt, et attributa reliqua ad ſacrificium, deique cultum pertinentia cenſet. Apollinis illuſtre nomen fuit in vicino Grynio, quod fuiſſe obnoxium Myrhinae refert Strabo, unde hic deus bis apud Maronem *Grynaeus* dicitur.

---

t) Mel. II. p. 280. u) Rec. III. p. 213. et Mel. II. p. 214.

* * *

ΑΡΚΟΜΗΛΙΟΥ. *Caput juvenile laureatum, prae cujus pectore ramus.* ✠ ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ. *Lyra et ramus lauri.* AE. III. (Pellerin.)

De capite anticae difficile eſt ferre ſententiam, ſitne Apollo ipſe cum ſuis in averſa attributis, an Caeſarum aliquis ſub Apollinis cultu, an heros domeſticus, dictus *Arcomelius.*

* * *

ΜΥΡΕΙΝΑ. *Caput muliebre turritum.* ✠ ΜΥΡΕΙΝΑΙΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pembrock. Harduin.)

Antica offert Myrhinam Amazonem, quae urbi nomen dedit. Vide teſtimonia apud Harduinum. Proponitur capite turrito, ut Cyme Amazon, aliaeque in numis urbium cognominum.

* * *

Caput Apollinis. ✠ ΜΥΡΙ. *Diota, in area lyra.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* ✠ ЄΠΙ. СΤΡΑ. ΚΑΛΛΙ. *Lyra.* AE. III. (Wiſe. Muſ. Bodl. p. 9.

* * *

Edidit Panelius numum: *Neptunus delphino vectus.* ✠ ΜΥΡΙΝ. *Eques.* AR. m. m. (Mem. Trevoux Octobr. 1737): ſed quem potius Tarentinum puto, et το ΜΥΡΙΝ. magiſtratus nomen, qualia in Tarenti moneta obvia ſunt.

AV. RRRR. AR. et AE. RR.

Imperatorii citantur a Sabina usque ad Tranquillinam.

Epigraphe ΜΥΡΙΝΑ, in poſterioribus ΜΥΡΕΙΝΑΙΩΝ. *Typi* obvii, dempto ſequente:

ЄΠΙ. ΜΗΤΡΟΔΟ. ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ. *Eques galeatus lento greſſu, infra quem* ΔΑΜΝЄΥС. Ant. Pii. AE. I. (Seguin p. 18. Vaill. Harduin.)

Vocabulum ΔΑΜΝЄΥС. Vaillantius interpretatur *domitor.* Conſentit Harduinus, cumque certum putet, equitem hunc eſſe ipſum imperatorem, ait, eum dictum δαμνεα, tanquam gentium domitorem. Eſſe autem δαμνευς a δαμνημι, ut δαμευς a δαμαω. At enim nusquam reperio, *domitorem* Graecis unquam dictum δαμεα vel δαμνεα, neque usquam reperio, inter ſexcentos titulos imperatoribus a Graeca adulatione datos fuiſſe unquam titulum *domitoris*, neque Antoninus jure dici potuit *domitor gentium*, cujus totum imperium fere pacatum fuit, neque imperatores equites ea aetate galeati, ſed laureati proponi ſunt ſoliti. Eſt ergo ΔΑΜΝЄΥС. potius magiſtratus, aut aliud, quod ignoramus. Seguini Δαμνευς contractum, pro Δαμναμενευς, quod fuit Corybantis nomen, libenter cum Harduino rejicio.

Magiſtratum praetorem reperio tantum in citato autonomo, et in numo Elagabali apud Pellerinium. (Mel. II.)

* * *

Teſte Harduino legitur in numo Neronis: ΟΜΗΡΟC. ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ., ſed vereor, ne legendum potius ſit ΟΜΗΡΟC. СΜΥΡΝΑΙΩΝ. noto apud Smyrnaeos Homeri cultu.

AE. RR.

TEMNVS.

Mediterranea modicae fortunae.

Autonomi omnes haud dubie imperatorum aetate ſunt ſignati.

ZΕΥC. AKPAIOC. *Caput Iovis.* ✕ THMNEITΩN. *Vir ſuperne nudus ſedens.* AE. fere II. (Pellerin.)

De Iove Acraeo vide numos Smyrnae.

* * *

THMNOC. *Caput muliebre turritum.* ✕ THMNEITΩN. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Arigoni, Theupoli.)

Analogia numorum Cymes, Myrhinae, Smyrnae ſuadet, capite anticae exhiberi Temnum Amazonem, a qua crediderint Temnitae ſuam conditam urbem, etſi Strabo aliique, qui conditas ab his urbes prodidere, Temni non meminerint. Frigidam originem, ut ſaepe alias, adfert Stephanus, datum nempe Homallo oraculum, ibi urbem conderet, ubi contingeret, currus axim τέμνεσθαι.

* * *

IEPA CΥΝKΛHTOC. *Caput juvenile ſenatus.* ✕ CTP. CMAPAΓΔOΥ. THMNEITΩN. *Duae Nemeſes ſtantes.* AE. I. (Pellerin.)

Patet ex hoc numo, Temnitas Smyrnaeorum Nemeſes in oppidum ſuum recepiſſe.

Plures exſtant autonomi alii inſcripti IEPA. CΥΝKΛHTOC, de quorum aetate ſaepe conſtat; nam exhibent praetores, qui in imperatoriis quoque exarantur. Sic: EΠI. CTPA. HPΩΔOΥ. qui eſt in numis Elagabali et Maeſae, NIKOCTPATOΥ. vel ANTΩNEINOΥ, qui in numis Philippi.

AE. RR.

Imperatorii ab Auguſto, deinde Hadriano, cujus bini ſunt apud Arigonium, usque ad Philippum jun.

Epigraphe TAMNITAN Aeolice, in numis Auguſti, ut mox dicetur, deinceps THMNEITΩN.

Typi averſae fere iidem ſunt, qui in autonomis, *duae Nemeſes ſtantes*, *Pallas ſtans*, *etc.*

* * *

In examen nunc vocandi numi hujus urbis tot hactenus diſſidiis agitati, quorum ortum, progreſſum, finem deſcribere non injucundum exiſtimo lectori futurum.

KAICAP. CEBACTOC. ΠΛOΥCIAC. ΥΠAT. *Caput Auguſti nudum.*

AΠOΛΛAC. ΦANIOΥ. AME. *Pallas ſtans d. Victoriolam, ſ. haſtam, pro pedib. clypeus, humi captivus genuflexus.* AE. II.

Primus hunc numum vulgavit, et ſic deſcripſit Patinus [x]). Statuit, eum ſignatum Plutiae Siciliae, et eſſe teſtem conſulatus ab Auguſto hoc in oppido obiti. At Havercampus hujus numi patriam conjicit Apolloniam Ioniae, cujus magiſtratus fuerit quidam *Pluſias Hypatus* [y]).

KAIΣAP. ΣEBAΣTOΣ. ΠΛOΥCIAC. ΥΠATOΣ. *Caput Auguſti nudum.*

AΠEΛΛAΣ. ΦANIOΥ. AMP. *Idem typus.* AE. III.

x) Numi Impp. p. 34.

y) Ad Parutae Sicil. p. 681.

Hoc modo Vaillantius hunc theſauri regii numum proponit, et explicat: *Caeſar Auguſtus Pluſiae conſul in Sicilia. Apellas Phanii F.* forſan *anno* 141 z). Quod quidem jure faſtidit Pellerinius, non modo, quod veriſimile non ſit, urbem ignobilem uni Ciceroni ſemel nominatam Auguſtum conſulem ſuum dicere, ſed multo magis, quod epocha urbis Siculae numo adfingitur a).

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Δ. ΕΞΟΥΣΙΑΣ. ΥΠΑΤ. *Caput Auguſti nudum.*
- - - ΑΜΕ. - - - ΑΠΕΛΛΑΣ. ΦΑΝΙΟΥ. *Typus idem.*

His verbis eundem Theſauri regii numum deſcribit Harduinus b), tanquam Auguſtus diceretur *trib. poteſtatis conſul*, numum autem cuſum adſerit Apameae Phrygiae.

ΚΑΙϹΑΡ. ϹΕΒΑϹΤΟϹ. ΠΛΟΥϹΙΑϹ. ΥΠΑΤ. *Caput Auguſti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑ. ΦΥΝΙΟΥ. ΤΑΜΑΤΑΝ. *Idem typus.* AE. III.

Hoc modo Morellius numum eundem theſauri regii aeri incidit c). Havercampus hujus iterum numi interpres in ſuo iterum *Pluſia Hypato*, tanquam magiſtratus nomine proprio, acquieſcit, ſed averſae epigraphen ſic legendam conjicit: ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. ΦΑΝΝΙΟΥ. vel ΦΑΥΝΙΟΥ. ΤΑΜΑ*ρινε*. At nunc Apolloniae Epiri ſignatum numum mavult.

ΚΑΙϹΑΡ. ϹΕΒΑϹΤΟϹ. Π—ΟΥϹΙΑϹ ΥΠΙΩ. *Caput Auguſti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑϹ. - - ΝΙΟΥ. ΤΑΜ - - ΤΑ - *Idem typus.* AE. III.

Sic mihi hujus epigraphe numi, qui eſt in Muſeo M. Ducis, olim legenda videbatur d), poſſeque eum adeo referri Pruſiam ad Hypium Bithyniae dubitantis more conjeci, nondum mihi cognitis numis, quos continuo ſubjiciam.

ΚΑΙϹΑΡ. ϹΕΒΑϹΤΟϹ. ΠΛΟΥϹΙΑϹ. ΙΠΑΤ - - *Caput Auguſti nudum.*
ΑΠΟΛΛΑϹ. ΦΑΝΙΟΥ. ΤΑΜΝΙΤΑΝ. *Typus idem, in area botrus.*

ΑϹΙΝΙΟϹ. ΓΑΛΛΟϹ. - - - (reliquam epigraphen numi area non recepit). *Caput juvenile forte Auguſti.*
- - - ΛΑϹ, ΦΑΙΝΙΟΥ. ΤΑΜΝΙΤ. *Caput Apollinis laureatum.*

Vtriusque hujus numi modum mecum amice communicavit illuſtris Couſineryus Gallus, qui regis ſui, nationisque res Theſſalonicae Macedoniae procurat, ſtudiorum noſtrorum non cultor ſolum indefeſſus, ſed et inſigniter peritus. Ab his jam ſine dubio docemur, omnes hos numos cuſos Temni Aeolidis, ſcripto Aeolice ΤΑΜΝΙΤΑΝ pro ſolito ſerius ΤΗΜΝΙΤΩΝ, ſuffragante altera adhuc cauſa, quod uterque hic numus cum pluribus aliis ejusdem Temni ſibi vicina Smyrna miſſus eſt. Atqui et omnes hi numi, quos modo deſcripſeram, certa offerunt indicia inſcripti ΤΑΜΝΙΤΑΝ, ſed vitiata, vel excluſa literarum parte. Irrita ergo fuit omnis conjectura de eorum patria a variis viris eruditis tentata. Necdum tamen quae ſit epigraphes ΠΛΟΥϹΙΑϹ. ΥΠΑΤ. ſententia, divinare potui. Vocabulum ΙΠΑΤ. in

z) Num. Graec. p. 5. Tab. XLVII. n. 19. 20. a) Mel. II. p. 14. b) Num illuſtr. p. 24. c) Num. Impp. d) Num. vet. p. 190.

numo Couſinerii, quem integrum ipſe profitetur, novam objicit difficultatem.

ΑCΙΝΙΟC. ΓΑΛΛΟC. non mediocre numo poſtremo pretium conſtituit. C. Aſinium Gallum IIIvirum monetalem ſub Auguſto videbimus in numis gentis Aſiniae, ubi et ejus ſtirpem obitosque honores perſequemur. Proceſſit conſul V. C. 746., ac videtur poſtea Aſiam pro conſule rexiſſe, quod quidem reticent hiſtorici, ſed numus praeſens haud dubie docet; admodum enim veriſimile, literas ſequentes, verum, ut dixi, excluſas conſtituere vocabulum ΑΝΘΥΠΑΤΟC.

Magiſtratus praeter, ut vidimus in autonomis.

Mentio ſitus ab Hermo fl., ſic: ΤΗΜΝЄΙΤΟΝ. ЄΡΜΟC. *Ipſe decumbens more ſolito*, in numis Otaciliae, (Vaill.) et Philippi jun. (Theupoli.) Hermum Temnitarum agrum adluere, teſtatur Strabo. *AE. RR.*

L E S B V S.

Nobilis famae inſula Aeolidi oppoſita. *Autonomos* annoſo Goltzii beneficio, et communi eruditorum conſenſu habet ſequentes, jurene, an injuria, mox diſceptabimus.

Centaurus, in aliis Satyrus nudus flexo uno genu, mulierem brachiis conſtrictam tenet. ✠ *Quadratum incuſum vetuſti modi.* AR. II. III. (Muſ. Caeſ. alibi.)

Similis adverſa. ✠ *Quadratum incuſum, intra quod galea.* AR. II. (Hunter tab. 33. 3.)

ΩΡΝΙΚΙΩΝ. (*retrograde.*) *Similis adverſa.* ✠ *Quadratum incuſum.* AR. II. (Pellerin Suppl. III. p. 107.)

ΛΕΣΒΟΥ. *(retrograde.) Similis adverſa.* ✠ *Quadratum incuſum.* AR. II. (Goltz. Inſ. Tab. XIV.)

Centaurus ſolus utraque manu extenſa, ſ. globum. ✠ *Quadratum incuſum.* AR. II. (Hunter tab. 33. 4.)

Satyrus ſolus flexo uno genu. ✠ *Quadratum incuſum.* AR. III. (Hunter tab. 33. 2.)

Omnes hos numos unius eſſe ejusdemque urbis, typi et fabrica abunde docent. Neque vero dubitatum eſt, ex quo numus Goltzianus cum addito ΛΕΣΒΟΥ. apparuit, eos omnes, etſi pleroſque anepigraphos, Lesbo tribuendos. Addidit Goltzio fidem Pellerinius, teſtatus, (l. c.) exſtare numum ſimilem in muſeo regis Galliarum, in quo vetuſtis literis ſcriptum eſt ΛΕΣΒΙΟΝ. Bono iſthaec animo crediderам, cum ad me perferuntur Cl. Couſinerii, quem in proxima Temno laudaveram, literae, quibus ſignificavit, hujus argumenti numos frequentes effodi in Macedonia, et reperiri propter oppidum *Drame*, non procul veteribus Philippis. Orto igitur de horum patria numorum dubio conſultus a Neumanno noſtro Abbas Blondius, ſitne vere, quod tam confidenter adfirmabat Pellerinius, ſimili muſei regii numo inſcriptum ΛΕΣΒΙΟΝ, reſpondit, hanc, quae praetenditur, epigraphen nequaquam ſatis apparere. Nihil erat amplius, quod deſiderarem. Continuo enim vetus Goltzii inſtitutum patuit, qui cum in numo ſimili aut nullam reperiret epigraphen, aut vitiatam, inſcriptum ΛΕΣΒΟΥ more ſuo adnexit, quo indicio occupatus Pellerinii oculus idem ſibi in numo regio videre eſt viſus, cum tamen in hoc forte aliud non ſit, quam ΩΡΝΙΚΙΩΝ, aut ſimile quid. Eſſe numos Macedonicos, confirmat etiam typus galeae in citato Hunteriano, qui obvius eſt in moneta urbium Macedoniae. Interea hoc eos loco recenſere libuit, partim quia, etſi Macedonicos ſtatuamus, tamen de urbe non conſtat, partim quia vulgo in Lesbi moneta quaeri ſolent. Inſcriptum Pelleriniano ΩΡΝΙΚΙΩΝ, vel ΩΟΡΝΙΚΙΩΝ lucem non ſuppeditat.

Typus raptum mulieris jam a Centauro, jam Satyro patratum ſiſtit, pictura vero et fabrica remotiſſimi eſſe aevi opus teſtantur.
AR. R.

Imperatorii recenſentur ſub M. Aurelio et Commodo, inſcripti omnes KOI. vel KOINON. ΛЄCΒΙΩΝ. typo plerumque templi octo columnarum.

ЄΠΙ. CTP. CЄΠΤ. ΑΡΙΑΝΟΥ. KOI. ΛЄCΒΙΩΝ. *Bacchus nudus ſtans ab adſtante muliere aram ignitam acceptat, jacet infra vir barbatus inter undas, ſ. remum tenens.* Commodi. (Liebe p. 281.)

Sunt hi numi plerique maximi moduli.
AE. RR.

ANTISSA.

Autonomi:

Caput juvenile diadematum, in aliis laureatum. ✕ ΑΝΤΙΣ. *Caput promiſſa barba in cuſpidem abeunte, ceterum peregrino cultu.* AE. III. (Haym, Wiſe, Liebe, Pellerin.)

Haymii ſententia, qui inſcripto ΑΝΤΙΣ. notari *Antiſthenem*, et propoſitum caput hujus eſſe philoſophi cenſuit, pridem eſt repudiata, et correcta a Liebeo, qui numum ad hanc Antiſſam revocavit [a]), quem nunc ſequuntur omnes. An caput anticae Sapphus poetriae ſit, dubium videatur. Invitavit analogia Liebeum, ut caput poſticae Alcaei poetae, Lesbii item, crederet. Veriſimilius multo eſt, quod eleganter Wiſius ex Ariſtide, Philoſtrato, aliisque conficit, eſſe caput Orphei, quod a Thraciis mulieribus reſectum et in Hebrum abjectum in Lesbum appulit, ubi et oracula fudit, de quo vide Lucianum [b]), et carmen Phanoclis [c]). Quid quod ejus lyram in mare item abjectam ad Antiſſam emerſiſſe tradit laudatus a Wiſio Nicomachus [d]).
AE. RR.

ERESVS.

Autonomi:

Caput juvenile pileo plano tectum. ✕ ΕΡΕΣΙ *Spica.* AE. III. (Pellerin.)

Caput virile diadematum. ✕ ΕΡΕΣΙΩΝ. *Tripus.* AE. III. (Arigoni.)

Numi dubii.

Caput Cereris ſpicis coronatum. ✕ ⳨. *intra coronam ſpiceam.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Sunt hi numuli operis inſigniter nitidi ac delicati, ſolentque huic Ereſo tribui, quia Goltzius ſimillimos complures protulit inſcriptos ΕΡΕΣΙ., cujus adeo vocabuli literae ἀρχαισαι ſunt EP., in quas citatum monogramma poteſt reſolvi. Verum numi ſimiles poſt Goltzium nemini, quod norim, ſunt conſpecti. Ceterum negat Seſtinus, iſtud numorum genus in Lesbo reperiri, et revocandos potius Eretriam Euboeae judicat. (Lettere p. 126.)

Qua fiducia Pellerinius aeneum alium inſcriptum EIP. typo botri huc potuerit vocare, ignoro.
AR. incerti R. AE. RRR.

a) Pag. 162. b) Προς ἀπαιδευτον. c) Brunck Anal. Vol. I. p. 414. d) Muſ. Bodl. p. 120.

ISSA.

Numos hic urbi tributos melius Iſſe Illyrici inſulae reſtituendos, in hac dixi.

METHYMNA.

Inter clariores Leſbi urbes.

Autonomi:

ΜΑΘΥΜΝΑΙΟΣ. *Caput Palladis intra quadratum.* Ӿ ΜΑΘΥΜΝΑΙΟΣ. *Aper.* AR. II. (Muſ. Caeſ.)

Caput Palladis intra quadratum. Ӿ ΜΕΘΥΜΝΑΙΩΝ. *Aper.* AR. II. (Pellerin.)

Sunt hi numi propter remotae vetuſtatis characteres omnes inter praeſtantiores hujus urbis habendi. De orthographiae lege advertendum, in numo priore ſcribi ΜΑϑυμνα, in altero ΜΕϑυμνα, in ſequentibus imperatoriis ΜΗϑυμνα. Elementum E in Methymna fuit natura longum, ſic Ovidius in Arte: *quot habet Methymna racemos.* Ergo aequivalebat τῳ H. Iſtud per dialectum Aeolicam huic inſulae familiarem in A longum abiit. Serius abolita hac dialecto valuit oratio communis. Inſcripti apri cauſam nondum reperi.

* * *

Caput Apollinis. Ӿ ΜΑΘΥ. *Arion delphino vectus d. extenta plectrum, ſ. lyram.* AE. II. (Pellerin.)

Elegans numi typus, quemque Methymna jure ſibi vindicat; nam Arionem domo fuiſſe Methymnaeum, teſtatur Gellius e). Decantata eſt ejus a nautarum inſidiis ope delphini ſervati fabula, quam auctor citatus ibidem late perſequitur.

* * *

Caput Palladis. Ӿ ΜΑΘΥ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ӿ ΜΑΘΥ. *vel* ΜΑ. *Diota.* AE. III. IV. (Muſ. Caeſ.)

Caput Bacchi adverſum. Ӿ ΜΑΘΥ. *juxta.* ΛΩΝ. *intra coronam hederaceam.* AE. II. (Pellerin.)

Lyra Arionem haud dubie reſpicit. Bacchus, ejusque attributa intulit vini Methymnaei praeſtantia veteribus magnopere commendati, et forte hi typi alludunt ad nomen urbis, cujus prior pars μεϑυ, *vinum*, ſignificat, unde et Bacchum dictum Μεϑυμναιον παρα την μεϑην: *propter vinolentiam* ait auctor Etymologici magni f), Plutarchus g), et Athenaeus h).

* * *

Numum a Pellerinio huc vocatum typo mali Punici, et diota addito ΜΑ. eſſe Meli inſulae, in hujus numis probavimus.

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Alexandrum, quos inter eximius eſt:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΜΑΘΥ. *Caput Auguſti* Ӿ ΘΕΑ. ΛΙΒΙΑ. *Caput Liviae.* (Pellerin.)

Similem Vaillantius perperam Magydum Pamphyliae abſtraxit, cum pro ΜΑΘΥ. legeret ΜΑΓΥ i).

Epigraphe: ΜΑΘΥ. ſerius invaluit ΜΗΘΥΜΝΑΙΩΝ.

Typi potiores: *Pallas*, *Bacchus*, *Arion*, ut in autonomis.

---

e) L. XVI. c. 19. f) In Μεϑυμναιος. g) Sympoſ. L. III. probl. 2. h) L. IX. p. m. 363. i) Num. Graec. p. 6.

Magiſtratus praetor inde a Fauſtina juniore.
AE. RR.

MYTILENE.

Inſulae longe clariſſima, ab literarum ſtudiis nobilitata, patria Pittaci, Alcaei, et Sapphus.

Autonomi, in quibus

Epigraphe: ΜΥ. ΜΥΤΙ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. quae ſcribendi ratio in numis, etiam imperatoriis, conſtans eſt, cum tamen in libris conſtanter legatur ΜΙΤΥΛΗΝΗ, ut et in inſcriptione Gruteriana MITYLENIS [k]).

Numi illuſtriores hujus claſſis ſunt:

Caput Apollinis. Ӿ ΜΥΤΙ. *vel* ΜΥ. *Lyra intra quadratum.* AR. I. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Hi numi vix differunt a numis Chalcidis Euboeae.

* * *

Caput Ammonis. Ӿ ΜΥΤΙ. *Herma navi inſiſtens capite barbato, ex quo, ut videtur, hederae dependent.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput imberbe diadematum et cum cornu arietino. Ӿ ΜΥΤΙ. *Herma.* AE. III. (Hunter.)

Numum Ammonis alium mox videbimus. In parte averſa videtur propoſitus Bacchus, qualis a Mytilenaeis colebatur, junctus cum Ammone, quia hujus quoque filius fuit creditus, ut docebitur in numis Cyrenaicae. Caput numi alterius Bacchi quoque haud dubie eſt, cui jure competere diadema dixi in moneta Tarenti. Herma navi inſiſtens proprius eſt urbis hujus typus, probantibus iſtud tribus max. mod. numis ſub Veri et Commodi imperio in hac urbe ſignatis, qui omnes ſignum incuſum habent Hermam, animal capite fere canino, navis item prorae inſiſtentem [l]). Generatim numi Mytilenes non pauca cultus peregrini argumenta oſtentant.

* * *

Caput muliebre peregrino cultu. Ӿ ΜΥΤΙ. *Lyra.* AE. III. (Muſ. Caeſ. et aeri inciſus in ejus Catal. Tab. III. n. 13.)

Videtur hic numus ſiſtere poetriam Sappho. Sin illud, vere dixit Pollux [m]): eam Mytilenaeos numis ſuis inſculpſiſſe. Quanquam certiorem ejus imaginem continuo ſumus viſuri.

Numi reliqui multi ſunt in Apollinis et Dianae cultu praedicando.

Ad imperatorum tempora referendi ſunt ſequentes:

ΘΕΟϹ. ΑΜΜΩΝ. *Caput Ammonis.* Ӿ ЄΠΙ. ϹΤΡ. ΒΑΛ. ΑΡΙϹΤΟΜΑΧΟΥ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. *Mulier capite turrito ſedens d. pateram, ſ. oblongum quiddam*, AE. m. m. (Pellerin.)

Magiſtratus Ariſtomachus ſuadet, numum hunc imperante Gallieno cuſum. Quod mulier partis averſae ſ. tenet, magis patebit ex imperatoriis.

* * *

k) Pag. 474. 8. l) Pellerin Suppl. II. p. 74. m) L. IX. §. 84.

ΖΕΥC. ΒΟΥΛΑΙΟC. *Caput Iovis.* ✠ ΘЄΟΙ. ΑΚΡΑΙΟΙ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. *Iuppiter, Neptunus, Pluto ſtantes.*

Citatur hic numus ex Mediceo ab Holſtenio [n]). Iovis Βȣλαιȣ, *conſiliarii*, Athenis fuiſſe ſimulacrum, tradit Pauſanias [o]). Βȣλαιος dicitur quoque Auguſtus in numis Pergami. *Deos Acraeos* eleganter explicat Pollux [p]): Τα δε δημοσια, ακροπολις, ἡν και ακραν αν ειποις, και πολιν, και τȣς εν αυτῃ θεȣς, ακραιȣς και πολιεις. *Publica vero ſunt, acropolis, quam et arcem et urbem dicere poſſis, et deos, qui in ea ſunt, arcis et urbis praeſides.* Vide de his plura in numis Smynae ſub ΖΕΥC. ΑΚΡΑΙΟC.

* * *

ΙΟΥ. ΠΡΟΚΛΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ. *Caput muliebre comptum fere more Fauſtinae ſen.* ✠ ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΑΠΟΛΛΩΝ. ΜΥΤΙ. *Sappho ſedens lyra canit.* AE. II. (Seguin p. 74. Wilde p. 66.) In alio: *Mulier ſtans utraque manu quid lapidi praegrandi ſimile geſtat, ſ. pede globo inſiſtit.* AE. I. (Pellerin Rois p. 207.)

Quae fuerit haec Iulia Procla herois, nondum a viris eruditis, qui hos numos ediderunt, reperiri potuit, quos, ſi lubet, conſule. Spanhemius, cum in epigraphe Thyatirenorum videret memorari ΚΛΩΔΙΟΝ. ΑΥΡ. ΠΡΟΚΛΟΝ. ΗΡΩΑ., ejus hanc eſſe filiam tenuiter conjicit [q]). Sed et ΙΟΥΛΙΑ. ΠΡΟΚΛΗ. memoratur in marmore Smyrnaeo apud Sponium [r]). De trivialibus his heroibus et heroidibus dicemus olim plura in tractatu ſingulari Vol. IV.

* * *

ΝΑΥCΙΚΑΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ. *Caput Nauſicaae velut reticulo tectum* ✠ ЄΠΙ. CΤΡΑ. ΙЄΡΟΚΛ. ΜΥΤΙΛ. *Sappho ſedens lyra canit.* (Spon Miſc. p. 130. Pellerin Rois. p. 208.)

Fuit Nauſicae nota ex Homero Alcinoi filia, ſed quae cauſa Mytilenaeis fuerit, ut eam in numis ſuis proponerent, non ſatis video. Quare credam potius, fuiſſe eam urbis hujus illuſtriorem quandam civem, qualis fuerit etiam Procla. Neque enim Graeci difficiles fuere in conferendo etiam feminis, etiam cum in vivis adhuc eſſent, hoc titulo Sic in marmore Stratoniceae Cariae apud Chandlerum legas: ἡ βȣλη και ὁ δημος ετειμησαν ΤΑΤΙΑΝ - - - ΝЄΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ [s]).

* * *

ΦΙΤΤΑΚΟC. *Caput Pittaci.* ✠ ΑΛΚΑΙΟC. ΜΥΤΙΛ. *Caput Alcaei.*

Numum hunc citat Holſtenius ad Stephanum ex Gottifredo, et ex eodem Harduinus, ſed qui legit ΠΙΤΤΑΚΟC. Vnicum ergo Gottifredum hujus numi vadem habemus. Vterque vir illuſtris, et Pittacus philoſophus, et Alcaeus poeta Mytilenaei fuerunt teſte Strabone, aliisque.

* * *

ΘЄΟC. ΘЄΟΦΑΝΗC. ΜΥΤ. *Caput*

n) Not. in Steph. ſub Μιτυληνη. o) L. I. c. 3. p) L. IX. §. 40. q) De Veſt. et pryt. ſub fin. r) Miſc. p. 351. s) Inſcr. ant. p. 31.

nudum. ✕ ΑΡΧΕΔΑΜ - - *Caput muliebre velatum.* AE. II.

Numum edidit auctor muſei Theupoli, ſed perperam eſſe caput I. Caeſaris edixit. Melius et erudite ſane numum hunc collato ſimili alio muſei ſui explicavit Neumannus noſter [t]). Nimirum propoſitus in hoc numo *deus Theophanes*, idem ille eſt Theophanes Mytilenaeus, quem Strabo ſcriptorem rei politicae peritum, et aetatis ſuae omnium Graecorum facile illuſtriſſimum appellat. Fuit aequalis Pompeji M., atque inter intimos ejus amicos. Quam praeclare vero patriae conſuluerit, vide teſtimonia alia apud Cl. Neumannum, inter quae ad praeſentis numi explicatum praeſtantiſſimum eſt, quod ſuppeditat Tacitus, M. Pompeii ſub Tiberio exitum perhibens [u]): *Datum erat crimini, quod Theophanem Mytilenaeum proavum Cn. Magnus inter intimos habuiſſet, quodque defuncto Theophani COELESTES HONORES Graeca adulatio tribuerat.*

* * *

ΠΡΩΤΗ. ΛΕCΒΟΥ. ΜΥΤΙΛΗΝΗ. *Caput muliebre turritum.* ✕ ΟΜΟΝΟΙΑ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. *Mulier adverſa capite tutulato ſedens d. pateram, ſ. quid oblongum, ei a dextris adſtat Aeſculapius, a ſiniſtris Diana Epheſia, ſequitur a dexteris Nemeſis, a ſiniſtris Nemeſis alia.* AE. I. (Seguin Sel. num. p. 24.)

Facile ex partis averſae typis eruimus, notari concordiam Mytilenaeorum cum Pergamenis, Epheſiis, Smyrnaeis, etſi horum nomina abſint.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii ſatis frequentes. Spectatis Auguſtorum capitibus illuſtriores ſunt:

ΤΙ. ΘΕΟC. CΕΒΑCΤΟC. *Caput Tiberii nudum juxta* ΜΥΤΙ. ✕ ΙΟΥ. ΘΕΑC. CΕΒΑCΤΗC. *Caput Juliae, juxta* ΜΥΤΙ. (Morelli Spec. tab. 20.)

ΘΕΟΝ. ΓΕΡΜΑΝ - - - - ΜΥΤΙ. *Caput Germanici nudum.* ✕ ΘΕΑΝ. ΑΙΟΛΙΝ. ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ. ΜΥΤΙ. *Caput Agrippinae ſenioris.* AE. I. (Pellerin Rec. III. p. 229.)

Praeclari hujus numi explicationem dabimus in moneta hujus Agrippinae commatis Romani.

ΜΑΤΤ. CΕΒ. ΠΛΩΤΤ. CΕΒ. (ſic) *Capita adverſa Matidiae et Plotinae.* ✕ ΑΡΤΕΜΙC. ΠΕΡΓΑΙΑ. ΜΥΤΙ. *Diana venatrix comite cane.* AE. I. (Pellerin l. c.)

ΜΑΤΙΔΙΑ. ΜΥΤΙ. *Caput Matidiae.* ✕ ΠΑΝΚΡΑΤΙΔΗC. *Aeſculapius ſtans.* AE. II. (Piovene Muſ. Farn. T. X.)

ΤΙΤΙΑΝΗ. CΕΒΑCΤΗ. *Caput Titianae.* ✕ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. *Maritus Pertinax eques.* AE. I. (Haym. Muſ. Caeſ.)

* * *

Typi illuſtriores:

Ex his cumprimis memorandus, qui huic urbi velut proprius habendus: *Mulier capite turrito d. pateram, ſ. infantem faſciis involutum tenens.* Infantem hoc cultu diſtincte in ſuis viderunt Pel-

t) Num. pop. P. II. p. 32. u) Ann. L. VI. 18.

lerinius x), et Theupoli y), tametſi in aliis ea figura ſit dubia, ut vidimus in deſcriptis ſupra binis autonomis.

ΑΡΤΕΜΙϹ. ΠΕΡΓΑΙΑ. in numo Matidiae citato.

* * *

Magiſtratus nomen in primorum impp. numis ſine dignitatis mentione poſitum, ex ſequentibus *praetor* intelligitur. Illud ſingulare, quod in numo Domnae promulgante Vaillantio bini in eodem numo praedicantur praetores: ΕΠΙ. ϹΤΡ. ΠΟ. ΠΟϹΙΔ. ΒΑΛ. ΑΡΙϹΤΟΜΑΧΟΥ., in alio ejusdem Domnae muſei Piſani perhibetur ſcriptum: ΕΠΙ. ϹΤΡ. ΑΥΡ. ΔΟΡΙΑ. ΒΑΛ. ΑΡΙϹΤΟΜΑΧΟΥ. Atqui *Bal. Ariſtomachus* frequenter etiam occurrit in numis Gallieni.

Primam Lesbi, ΠΡΩΤΗ. ΛΕϹΒΟΥ ſe profitetur Mytilene in citato ſupra autonomo.

Vlpiam, *Severianam* ſe dicit in numo Mediceo:

ΟΥΛΠΙΑϹ. ϹΕΟΥ. ΜΥΤΙΛΗΝΗϹ. *Caput muliebre turritum.* ℞ ΕΠΙ. ϹΤΡ. ΒΑΛ. ΑΡΙϹΤΟΜΑΧΟΥ. ΠΕΡΓ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Fortuna cum Victoriola quadrigis vecta.* (Holſten. ad Steph. ſub Μυτιλήνη.)

Concordia cum *Adramytenis* in numo Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 72.) *Pergamenis* frequenter aetate Valeriani, *Epheſiis*, *Pergamenis*, *Smyrnaeis* in illuſtri autonomo, quem deſcripſimus.

AE. R.

x) Suppl. II. p. 72. y) Pag. 1080.

I O N I A.

Graeciae populi, ac Athenienſes maxime, antiquiſſimis temporibus coloniis et conditis urbibus Ioniam frequentarunt. Hae communi quodam vinculo et ſocietate inter ſe cohaeſere, quo factum, ut et conventus et feſta communiter conſtituerent, quae *Panionia* vocabantur. Diodorus Siculus ad annum V. C. 381. eam ſocietatem ex IX. urbibus conſtitiſſe ſcribit [a]), quas tamen non nominat. Duodecim enumerat Aelianus [b]): Miletum, Epheſum, Erythras, Clazomenas, Prienen, Lebedum, Teon, Colophonem, Myuntem, Phocaeam, adjectis binis inſulis Samo et Chio. Easdem perſequitur Herodotus [c]), et Strabo [d]), qui et addit, poſtea temporis adſumptam in eum conventum Smyrnam, cujus incolae antea una cum Epheſiis habitavere, ſic ut Epheſus etiam Smyrnae nomen geſſerit. Habemus ergo foederis Ionici urbes XIII. Porro conventus hi acti fuere ad Mycalen prope Prienen, qui fuit locus Neptuno Heliconio ſacer, dictusque *Panionium*, et feſta *Panionia* [e]). Sacrificabatur tum in Neptuni honorem bos, qui ſi remugiit, boni ominis loco habebatur [f]). Tamen etiam alibi hi ſunt conventus celebrati, ut innuit Diodorus [g]), et ſub imperatoribus actos variis in urbibus, mox videbimus. En numos hujus Panionii teſtes:

ΚΟΙΝΟΝ. ΙΓ. ΠΟΛΕΩΝ. ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. ΑΣΙΑΡΧΟΥ. ΚΑΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΙΓ. ΠΟΛΕΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapiens*, in alio: *Hercules ſedens adblanditur adſtanti mulieri*, in alio: *Ceres in ſerpentum bigis*, in numis Ant. Pii. AE. m. m. (Vaill. Num. Gr. p. 47. de Camps.)

Eadem epigraphe. Juno Pronuba in templo 6 columnarum, in alio: *Fortuna ſtans*, in numis M. Aurelii adhuc Caeſaris. AE. m. m. (Vaill. Num. Graec. p. 59.)

Vaillantius vocabula ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. explicat: ΠΡΟΔΙκου ΟΝτος, *curatore exiſtente*. Verum obturbat rariſſimum per Helladem vocabulum πρόδικος, *patronus*, *curator*, quod judiciis exercendis aptius, quam feſtis munus neſcio quid ſibi ad communes Ioniae conventus velit. Illud etiam mirum, eundem Frontonem ſimul patronum neſcio quem, ſimul Aſiarcham, et ſummum ſacerdotem dici. Accedit, quod horum numorum epigraphe ab omnibus, qui illorum meminere, aliter proditur. Sic Spanhemius legit.

a) L. XV. c. 49. b) V. H. L. VIII. c. 5. c) L. I. c. 142. ſeq. d) L. XIV. p. m. 339. e) Herodot. L. I. c. 148. f) Strabo L. VIII. Euſtath. ad Il. Υ. Diodor. Sic. l. c. g) L. XV. c. 49.

ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ACIAPXOY, KAI. AP-XIEPEΩC. KOINON. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ h). Harduinus: KOINON. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ. Π. ΡΟΔΙΩΝ. KAI. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ACIAPXOY. KAI. APXIE. ΓΙ. ΠΟΛΕ-ΩΝ i), qui cum in Rhodo hos ſignatos eſſe numos putat, in alia omnia, atque ab Ionia prorſus abit. Similis exſtat in muſeo Caeſareo, editus in Cimelio Vindob. Part. II. p. VII. his verbis: HΓ. KΛ. ΦΡΟΝΤΟΝΟC. ACIAPXȢ KAI. APXIE. *(ut apparet)* Δ. ΠΟΛΕΩΝ. KOINON. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ., in quo jam illud offendit, in Ionia ſtatui HΓεμονα. Numus idem a me adcurato examini ſubditus hanc tantum certam epigraphen offert: KΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. - - - - KAI. A - - IE - - ΠΟΛΕΩΝ. KOINON. ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ. Ex quo ſatis apparet, numos hujus argumenti omnes hactenus editos epigraphen vitiatam offerre, neque adeo certi quid ſtatui poſſe, et vacillare admodum, quae de magiſtratu prodico, Rhodiis, terrae motu urbium Aſiae, a variis copioſe diſputata ſunt, quam litem vide apud Cl. Vandale k). Id unum tuto eruimus, pertinere eos ad XIII. urbium Ioniae conventum, ut ex ſequentibus magis patebit.

* * *

ΕΠΙ. CTP. KΛ. KAΛΛICTOY. IEPEΩC. IΩNΩN. KOΛOΦΩNIΩ. *per medium numi*: TO. KOINON. IΩNΩN, *Templum quatuor columnarum, in quo protome Apollinis lyram tenentis, foris taurus ſtans ante aram, circumſtant in ſemicirculum* XIII. *figurae togatae manum ad concipienda vota attollentes*, in numis Treboniani. AE. m. m. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Ergo quod in prioribus numis epigraphe ΓΙ. ΠΟΛΕΩΝ., hoc in praeſente figurae XIII., nempe totidem urbium legati, praeſtant. Docet item, hos conventus non ſolum ad Mycalen, ſed etiam Colophone ad celebre, ut in hujus urbis numis videbimus, Apollinis templum fuiſſe actos, denique victimam fuiſſe taurum, ut ſupra vidimus. Strabo agens de templo Apollinis Delphinii, quod ſtetit Maſſiliae Galliae Ionum coloniae, addit: *τȣτο μεν κοινον Ιωνων ἁπαντων, hoc quidem Ionum omnium commune eſt* l).

* * *

ΜΙΛΗCΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *Vrna menſae impoſita*, Saloninae. (Vaill.)

ΕΦΕCΙΩΝ. KOINON. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ. *Templum*, Otaciliae. (Vaill.)

KOINON. ΠΑΝΙΩΝΙΩΝ (legendum reor: ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ). *Templum Iovis (ut editor ait) Philalethae*. Herennii. (Vaill.)

* * *

ΖΕΥC. AKPAIOC. *Caput Iovis*. ℞ ΣΜΥΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟC. *Apollo ſtans d. ramum, ſ. arcum et ſagittam*. AE. [illegible] (Muſ. Caeſ. Pellerin Rec. II. p. 92).

ΠΑΝΙΩΝΙΟC, ſubaudi Απολλων. In eximio marmore operis prominentis, quod pictum exſtat in opere: *the Antiquities of Athens* p. 25. ſtat Apollo nudus d. pe-

h) Tom. I. p. 643. i) Num. ill. ſub Ροδος. k) Diſſert. III. c. 3. p. m. 281. l) L. IV. p. m. 270.

ctinentem, ſ. lyram columellae impoſitam tenens, juxta ſcriptum: ΑΓΑΘΗΙ. ΤΥΧΗΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΓΥΙΕΩΣ. ΠΡΟΣΤΑΤΕΡΙ - - ΠΑΤΡΩΟΝ. ΠΥΘΙΟΥ. ΚΛΑΡΙΟΥ. ΠΑΝΙΟΝΙΟΥ. Cum ex hoc numo, tum ex Philoſtrato m) conſtat, conventus Panionios etiam Smyrnae celebratos.

* * *

Alium totius Ioniae nomine editum non reperio. Quem Arigonius offert autonomum inſcriptum ΙΟΝΙΩΝ, et quem alium Harduinus cum capite Mamaeae ex Occone cum epigraphe ΙΩΝΩΝ recitat, vix memorari merentur. Caſtigandus etiam Haymius, qui in numo Annii Veri legit ΙΟΝΩΝ, eumque Ionibus tribuit n). Orthographiae lex ΙΩΝΩΝ poſtulat, et ex ſimili adcuratius edito in muſeo Chriſtinae o) vera epigraphe ΡΟΔΙΩΝ. capienda.

APOLLONIA.

Ex ſcriptoribus unicum habemus Stephanum, qui Apolloniam inter Ioniae urbes refert: Δεκατη, κατα Θυατειρα και Εφεσον.

Autonomus nullus certus exſtat, niſi forte ex his, quos infra in Apollonia Cariae recenſebo, quiſpiam huc pertineat. Videtur tamen hujus eſſe Apolloniae numus:

ΙЄΡΑ. СΥΝΚΛΗΤΟС. *Caput Senatus.* ℞ ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΩΝ. *Caput muliebre incertum.* AE. (Arigoni.)

Similiter enim inſcribitur numus certus imperatorius, qui ſequitur.

* * *

Imperatorios Vaillantius cum capite Auguſti, Tiberii, Caligulae, Commodi huc revocat nulla nixus certa ratione, quin ex terminatione in ΤΑΝ ſatis apparet, ſic inſcriptos Doricae in Illyrico Apolloniae eſſe. Certus igitur, qui huc pertineat, unicus eſt ſequens:

ЄΠ. СΤΡ. ΑΥΡ. ΤЄΡΤΥΛΛΟΥ. ΑΠΟΛΛΩΝΙЄΩΝ. ЄΝ. ΙΩΝΙΑ. *Hygia et Aeſculapius*, Alexandri Sev. (Vaill.)

* * *

Auctor muſei Theupoli huc refert numum Auguſti inſcriptum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΚΑΛΙΠΟΣ. ΑΡΤΕΜΙ - - - cur iſtud, ignoro.
AE. RRRR.

CLARVS.

Prope Colophonem, cultu Apollinis, qui inde *Clarius* dictus eſt, inſignis, de quo in numis Colophonis redibit mentio. Vetuſtioribus ſcriptoribus ſacer tantum lucus et mons dicitur, ſequioribus etiam oppidum, de quo vide Cellarium.

Fauſtinae jun. numum promulgavit Vaillantius: ΚΛΑΡΗΝΩΝ typo *Apollinis ſtantis.* Liceat hanc epigraphen vocare in dubium, nam a Κλαρος flexum fuiſſe Κλαριος et Κλαρια, videbimus in Colophone. Sic et dubitem de numo Trajani, in quo Harduinus fo-

m) Vit. Apoll. L. IV. c. 5. et 6. n) T. II. p. m. 288. o) Tab. LIX. n. 16.

lus legit: ΚΛΑΡΙΩΝ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ p).

CLAZOMENE.

In peninſula.

Autonomi magno numero exſtant, quos dabit Pellerinius, Hunterus, muſeum Caeſareum. Illuſtriores ſunt:

Aper alatus. ✠ *Caput leonis.* AV. III. (Hunter tab. 66. n. V.)

Caput leonis adverſum intra quadratum. ✠ *Sine epigraphe. Aper alatus.* AR. III. (Muſ. Caeſ., ex quo numum hunc pictum ſiti in ejus Catalogo Tab. III. n. 14.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. *Aper alatus.* ✠ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *intra quadratum quadripartitum.* AE. II. in alio ΚΛΑ. AE. III. (Pellerin.)

Numis prioribus anepigraphis, et operis pervetuſti, tertius locum natalem facile adſignat. Aprum alatum, et ſui generis Pegaſum a Graecis excogitatum, nequaquam mirum, quando ineptum Trimalchionis ingenium leporem etiam Pegaſum reperit q). Sed habet etiam inſolens hic typus idoneum ex veteribus interpretem. Refert Aelianus r): ἐν Κλαζομενίαις συνεγένεσθαι πτηνον, ἥπερ ἐλυμαινετο την χωραν τοις Κλαζομενιοις, *apud Clazomenios ſuem alatam exortam, quae Clazomeniorum agrum vaſtabat.* Addit, locum ibi decantatum eſſe, qui nomen traxit ἀπο της ὑος πτερωτης, *a ſue alata.* Eſt adeo hic typus unis Clazomeniis proprius. Quare jure huc revocavi argenteum Alexandri M., quod ſimile animal in ejus area comparet. Vide numos ejus regis. Inter incertos muſei Hunteriani tab. 66. num. XVIII. eſt numus cum typo ſimilis apri, ſed inſcriptus ΑΛΤΣΙΟΝ. Cum urbem hujus nominis non noverim, erit forte nomen magiſtratus, et numus hujus urbis. Opus hoc eſt aevi ſatis remoti.

* * *

Caput Palladis vel adverſum, vel in alterutram partem converſum. ✠ ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Aries gradiens, vel procumbens, vel dimidius.* AE. II. III. Pellerin.)

Typus hic in Clazomeniorum moneta maxime obvius, ſed ignoro ejus ſic adamati cauſam.

* * *

Caput muliebre adverſum laureatum. ✠ ΛΕΥΚΑΙΟΣ. *addito monogrammate* ΠΑΡ. *infra:* ΚΛΑ. *Cycnus.* AV. II. (Pellerin.)

Caput muliebre adverſum. ✠ ΚΛΑΞ. vel: ΚΛΑΞΟ. *Cycnus explicatis alis, ſuperne:* ΕΛΙΚΩΝΙΟΣ. *vel:* ΠΑΡΜΙΣ. *vel* ΧΙΟΣ. AR. III. (Hunter, Pellerin.)

Elegantibus his numis etiam a metallo pretium accedit. Cycni quoque cauſa mihi ignota.

* * *

ΘΕΑ. ΚΛΑΣΟΜΕΝΗ. *Caput muliebre turritum.* ✠ ΚΛΑΣΟΜΕΝΙΩΝ. *Figura ſtolata ſtans ſiniſtram extendit verſus animal adſtitutum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Dea Clazomene memoratur etiam in numo Valeriani. Haud dubie Amazon credita fuerit, et ſimul urbis auctor, proinde divinos honores nacta. Certe Myrhina, Cyme, Temnus, Smyrna Amazones eodem modo in numis proponuntur.

p) Num. ill. in Κλαρος. q) Petron. Satyr. cap. 36. r) Nat. anim. L. XII. c. 38.

ΙЄΡΑ. ϹΤΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput juvenile.* ✕ ЄΠ. ϹΤ. ΖΩ. ϹΙΜΟΤ. Τ. Є. ΚΛΑΖΟΜЄΝΙΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. II. (Muſ. Caeſ. et ex hoc editus in mea Sylloge I. p. 37.)

Obſervandae literae T. Є. quas explico: TO. Є. id eſt: *quintum*, quo auctiorem iteratae praeturae numerum non habemus.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii ſunt ab Auguſto usque ad Gallienum.

ΚΛΑΖΟ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Auguſti.* ✕ ΘΕΑ. ΛΙΒΙΑ. *Caput Liviae.* (Pellerin Rec. III. p. 232.) In alio apud Morellium: (Specim. p. 201.) ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput laureatum.*

Docent hi numi, Auguſtum a Clazomeniis *conditoris* honores abſtuliſſe.

Magiſtratus praetor, docente iſtud numo Domnae, (Vaill.) et autonomo citato. *Praeſidem* vidit Harduinus in numo Claudii: ΕΠΙ. ΗΓΕΜΟΝΟΣ. ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΤ. Hujus generis magiſtratum videre extra Thraciam, mirum ſane, ſed neque Vaillantius, aut alter inſoliti hujus numi meminit. Similis, ſed vitiatis literis, eſt apud Morellium in numis Claudii Tab. IX. n. 10.

ΕΙΡΗΝΗ. ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Pax ſtans d. ſpicas, ſ. caduceum*, Veſpaſiani. (Seſtini Lettere V. IV. p. 113.)

Concordia cum Smyrna: ЄΠ. ΔΙΟΝΤϹΙΟΤ. ϹΜΤΡ. ΚΛΑΖΟΜЄΝΙΩΝ. *Cybele ſedens*, Valeriani. (Guſſeme in Clazomenis.

AE. RR.

COLOPHON.

Vrbs clara et pervetuſta.

Autonomi illuſtriores:

Caput muliebre. ✕ ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ. (βουςροφηδον) *Lyra.* AR. III. (Muſ. Caeſ.) *Alius ſimilis, ſed* ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ, *et ſcriptura recta.* (Pellerin.)

Singulare eſt in numo priore, qui antiquiſſimi eſt operis, expunctum O ſecundum. In utroque numo poſſeſſivum eſt pro gentili, ut ΘΕΣΠΙΚΟΝ. ΦΕΝΙΚΟΝ. etc. nam vocabulum pro ΩΝ in ON exit, etſi in eodem jam praeſto ſit Ω. Numus praecedens editus jam fuit in Cimelio Vindobonenſi, ſed Fröhlichius ibi *Cupham* Babyloniae ſuſpicatus eſt, cum legeret ΚΟΤΦΩΝΙΟΝ. Lyra ad Apollinis cultum refertur, qui in vicina Claro, unde et *Clarius* dictus fuit, famigeratum templum habuit. Quare plerique hujus urbis autonomi aliquid habent, quod ad Apollinem refertur, ſed cumprimis lyra Colophoniis placuit, teſtante etiam Himerio ſophiſta Oratione XXI. §. 8. Κολοφων μεν γαρ εχει την λυραν, *Colophon habet lyram.*

* * *

ΑΠΟΛΛΑΣ. *in aliis* ΠΤΘΙΟΣ. *Vir togatus ſedens prae ſe volumen tenet.* ✕ ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. *Apollo ſtolatus gradiens d. plectrum, ſ. lyram.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Pembrock P. I. tab. 15. et P. II. tab. 80.)

Vir ſedens partis anticae certus eſt Homerus, quem Colophonios apud ſe natum praedicaſſe conſtat, quod magis infra patebit collatis Smyrnaeorum et Chiorum numis. Scriptum juxta vocabulum, quia variat, certum eſt magi-

ſtratus domeſtici nomen. Perperam igitur auctor muſei Pembrockiani, et Gronovius, qui ſimilem ex Vrſino edidit [s]), propter ſcriptum juxta ΠΤΘΕΟΣ, vel ΠΤΘΙΟΣ exhiberi hoc typo Pytheum poëtam quemdam Colophonium crediderunt.

AR. RRR. AE. RR.

Tetradrachmum *Alexandri M.* in hac urbe ſignatum, in cujus area eſt ΚΟΛΟ. et lyra, vide in numis hujus regis.

Imperatorii ſunt a Domitiano usque ad Gallienum.

ΑΡΤΕΜΙϹ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ. *Diana πολυμαςος cum adminiculis et cervis*, Domitiani. (Vaill.)

ΑΡΤΕΜΙϹ. ΚΛΑΡΙΑ. *Typus idem*, Domitiani et Trajani. (Vaill. Morelli in num. Domit.)

Habiti hi honores Dianae, quia Apollinis ſoror.

Apollo ſtolatus vel ſtans, vel ſedens, Caracallae, Gordiani, Decii. (Vaill.)

Variorum etiam animalium comparent typi apud Vaillantium, *tigridis* in Aurelio, *urſi* in Commodo, *canis* in Geta, quem Harduinus ſignatum putat propterea, quod veteres Colophonii teſte Plinio canes in aciem eduxere.

Magiſtratus: Praetor, legitur inde e Caracalla.

Sacerdos: ΙΕΡΕΥϹ. ΙΩΝΩΝ. dicitur Claudius Calliſtus, qui idem praetor fuit, in numo eximio Treboniani Panionium referente, de quo egimus ſupra in prolegomenis ad numos Ioniae.

Concordia cum Pergamenis, in quo numo Aeſculapius Pergamenorum, et Apollo Clarius ſtolatus Colophoniorum ſtantes exhibentur. Eſt Caracallae. (Vaill.)

AE. RR.

EPHESVS.

Vrbs inter Aſiae praecipuas.

Autonomi neque admodum aut frequentes, aut varii. Illuſtriores ſunt:

Caput Dianae cum arcu et pharetra. ⅹ ΕΦΕΣΙΩΝ. *Diana Epheſia ſtans cum adminiculis, in area cervus, et apis.* AV. II. (Pellerin Suppl. III. p. 41.)

ΕΦΕΣΙΟΝ. *Apis.* ⅹ *Quadratum cavum quadripartitum.* AR. III. (Pellerin.)

ΕΦ. *Apis.* ⅹ ΧΑΙΡΙΤΗΣ. *Cervus dimidius reſpiciens, et palma.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Numus ex his primus cum cauſa metalli, nam aureus praeterea alius compertus non eſt, tum elegantia operis, denique quod omnes in Epheſia moneta obvios typos, Dianam, apim, cervum complectitur, inſignis putandus. Siſtit antica caput Dianae eo cultu, quo ea a Graecis paſſim proponi eſt ſolita, at averſa eam, quae propria fuit Epheſiorum, de qua inſignis eſt locus D. Hieronymi [t]): *ſcribebat* (Paulus) *ad Epheſios Dianam colentes, non hanc venatricem, quae arcum tenet et ſuccincta eſt, ſed illam multimammiam, quam Graeci πολυμαςον vocant, ut ſcilicet ex ipſa quoque effigie mentirentur omnium eam beſtiarum et viventium eſſe nutricem.* De Dianae apud Epheſum cultu ac inſigni religione jam ab aliis copioſe tractata,

s) Thes. ant. Graec. Vol. III.

t) In prooem. in Epiſt. Pauli ad Ephes.

nihil eſt, quod memorem. Ejus ibi templum, cujus perfectio ſaecula occupavit, in orbis prodigiis eſt habitum. Ceterum ut olim miraculi inſtar fuit, potuiſſe tam enormis ponderis lapides aut comportari, aut deinde attolli, ita ſequiore aevo alterius miraculi loco habitum, potuiſſe tantas moles ſic loco moveri ac diſperdi, ut hodie nulla amplius exſtent tanti operis aut rudera, aut reliquiae, quae omnia late deſcripta vide apud Chandlerum autoptam [u]).

Apis, alter Epheſiorum typus. Lectus creditur, quod, cum Athenienſes in hanc oram colonos deducerent, Muſae ſub apum ſpecie claſſis curſum regerent, ut narrat Philoſtratus [x]), et Himerius ſophiſta Oratione X. Fuiſſe Epheſum Athenienſium coloniam, memorant etiam Plato [y]), et Velleius [z]).

Cervus unus, vel duo, integri vel dimidii, tertius Epheſiorum typus; quia Dianae ſuae comes. Hujus typi meminit quoque Libanius [a]): Εφεσιοις δε και το νομισμα την ἐλαφον ἐφερεν. *Epheſiorum etiam numus cervam habuit.*

Palmae in populi hujus moneta frequentis certam rationem nondum reperi.

* * *

Caput Dianae cum arcu et pharetra. ✗ ΕΦ. ΔΗΜΗΤΡΙΟC. ΚΩΚΟC. ΣΩΠΑΤΡΟΣ. *Fax ardens inter duos cervos ſtans.* AE. II. (Pellerin. Hunter.)

Fax ad Dianam, quatenus Hecate eſt, pertinet, cujus ſacra lampadum geſtatione peragebantur, ut dicetur ad numos Stratoniceae Cariae.

* * *

ΕΦ. *Apis*, *infra* ΠΕ. ✗ - - ΣΤΝ. *Hercules puer angues elidens.* AR. I. (Hunter.)

Numus hic ob typi in averſa inſolentiam diſſimulandus non fuit.

* * *

ЄΦЄCΙΩΝ. ЄΠΙ. ΚЄΡΡЄΑ. *Protome Palladis.* ✗ ΚΑΤCΤΡΟC. *Fluvius humi decumbens.* AE. II. (Pellerin.)

De Caystro Epheſum adluente vide imperatorios.

* * *

Ciſtophoros Epheſi ſignatos recenſemus in peculiari de his diſſertatione, numulos vero aeneos, inſcriptos ЄΦ. CΚΩΠΙ., quia verae monetae rationem palam inficiantur, in commentatione de *Pſeudomoneta*, ad quam jure pertinent.

* * *

Numus inſcriptus MA., typo capitis Dianae, et cervi, quem Pellerinius Epheſium putavit, veriſimilius reddendus eſt Maſſiliae Galliae, in cujus numis iidem typi comparent.

AV. RRRR. AR. et AE. R.

Imperatorii ad Gallienum usque perfrequentes, quin et unica haec eſt urbs, quae IIIviros omnes in eadem moneta propoſuit in numo ſequente:

---

u) Iter Aſiat. cap. 39. x) In imag. Melet. y) In Ione ſub. fin. z) L. I. c. 4.
a) Tom. II. orat. 32 p. 666.

Capita jugata et nuda IIIvirorum. ✕ *Epigraphe dubia, ut dicetur. Diana Epheſia.* AE. III.

Vaillantius, tum et Morellius (Impp. T. I. p. 426.) legunt: ΕΦ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. ΓΡΑΜ. ΓΛΑΥΚΩΝ. ΕΥΘΥΚΡΑΤΗΣ. At Haymius poſtremum vocabulum legit: ΛΕΚΗΠΑΔΗΣ. (T. II. p. m. 212.) Vnde ſequitur, aut numos reipſa varie inſcriptos, aut non omnes rite conſervatos; ut revera exigui ſunt numuli, et characteres. Similis eſt in muſeo Caeſareo, ſed et hic male ab aevi injuriis vexatus.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. Caput Auguſti, quem *conditorem* ſuum per adulationem utique appellant Epheſii. Frequenter Auguſti et Liviae capita jugata in numis hujus urbis III. formae reperiuntur.

Μ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΙΟΥΛΙΑ. *Capita M. Agrippae, et Juliae uxoris.* (Seſtini Lett. T. IV. p. 112.) ſed qui numus nimio videtur ſuſpectus. Vide quae dicam ſub *primatu.*

ΟΛΥΜΠΙΟϹ dicitur Hadrianus, (Muſ. Piſani.) et Commodus. (Harduin.)

* * *

Argenteos inſcriptos ΔΡΑΧΜΗ. ΕΦΕ. cum capite Neronis dederunt Vaillantius et muſeum Pembrockianum, ſed legendum in his veriſimilius ΕΥ. Ε., dicemus in numis Neronis commatis peregrini. De drachmis Latine inſcriptis Veſpaſiani et filiorum, in quorum area legitur EPHE., agemus in moneta Veſpaſiani.

Numina:

ΑΡΤΕΜΙϹ. ΕΦΕϹΙΩΝ. vel ΕΦΕϹΙΑ. frequenter in numis imperatorum, quamvis certum non ſit, numos omnes ſic inſcriptos Epheſi ſignatos, nam Dianae Epheſiae cultus late patuit. Sane copioſos aliarum urbium numos habemus, qui typum habent Dianam Epheſiam. Fecit hoc ejus deae celebritas, qua de cauſa Mytilenaei quoque Dianam Pergaeam, Pergameni et Sardiani Venerem Paphiam numis intulerunt. De Diana Epheſia haec Pauſanias b): *urbes prope cunctas Dianam nominare Epheſiam, eamque privatim a viris maximo in honore haberi. In cauſa* eſſe Amazonum celebritatem, a quibus ajunt ejus ſignum fuiſſe dedicatum, tum et ejus templi antiquitatem. Tria praeterea alia ejus famam auxiſſe, magnitudinem templi, quod omnium hominum opera alia ſuperat, Epheſiorum urbis florentem ſtatum, et praeſens in ea Dianae numen.

ΖΕΥϹ. ΕΦΕϹΙΟϹ. ΠΡΩΤΟϹ. ΑϹΙΑϹ. *Juppiter ſtans d. Dianae ſigillum*, Severi. (Vaill.)

Epheſii, qui ſe, ut videbimus, πρωτους Ασιας dixere, nunc etiam Iovem ſuum, tanquam inter omnes alios aliis in urbibus cultos primatum teneret, *primum Aſiae* compellant, quanquam Harduinus legat, ΠΡΩΤΟϹ. ΑΓΩΝ., ſed typus ludorum ſolennia non indicat.

ΠΕΙΩΝ. (*in alio* ΠΕΙΩ.) ΕΦΕϹΙΩΝ. *Iuppiter rupi inſidens et d. cornucopiae inverſum tenens, ex quo imber in ſubjectam figu-*

b) L. IV. c. 31.

ram humi jacentem defluit, ſ. fulmen tenet, in area templum, et cupreſſus, Ant. Pii. AE. m. m. (Seguin. pag. 154. Harduin.)

Elegans eſt numi hujus imago, qua veterum ſive allegoria, ſive figmentum de Iove uxorem Terram pluviarum ope fecundante praeclare exprimitur. Non pigebit praeſtantiſſimorum poetarum oracula audire hujus typum numi inſigniter illuſtrantia, ac primum cum illo conferre aureos Maronis verſus [c]).

Tum pater omnipotens fecundis imbribus aether
Conjugis in gremium laetae deſcendit, et omnes
Magnus alit, magno commixtus corpore, fetus.

Similiter auctor Pervigilii Veneris: (Vers. 60.)

Vt pater totis crearet vernus annum nubibus,
In ſinum maritus imber fluxit almae conjugis,
Vnde fetus mixtus omnes aleret magno corpore.

Analogus eſt locus Euripidis, qui eſt in fragmentis fabulae, cui nomen *Chryſippus:*

Γαια μεγιςη, και Διος αιθηρ,
Ο μεν ανθρωπων και θεων γενετωρ,
Ηδ' υγροβολες ςαγονας νοτιες
Παραδεξαμενη τικτει θνατες,
Τικτει δε βοραν, φυλα δε θηρων.

Terra maxima et Jovis aether,
Hic quidem hominum deorumque pater,
At illa humentes guttas auſtrales
Recipiens parit mortales,
Parit alimenta et genera pecudum.

Vide ſimilia exempla alia, quae ex Euripide et Aeſchylo recitat Athenaeus [d]), tum et Plutarchum [e]). Et vero paſſim veteribus Iuppiter pluviarum auctor fuit creditus. Teſte Luciano [f]) apud vicina Pergamo Gargara fuit ara Διος υοντος, βροντωντος, και αςραπας ποιευντος, *Iovis pluvii, tonantis, fulgeratoris*, et conſtat ex Tertulliano [g]), a Romanis ceſſante *coelo aquilicia Iovi immolata*, nimirum quibus aqua eliceretur. M. Aurelius Aug. laudat Athenienſium preces, quibus pluvias deſuper flagitavere: υσον, υσον, φιλε Ζευ [h]). Et teſtatur Pauſanias [i]) fuiſſe apud Athenienſes Telluris imbrem a Iove implorantis ſimulacrum, ex quo forte numi hujus imago eſt petita. Eſt etiam Iovis Pluvii imago ſuperſtes in columna cochlide M. Aurelii, niſi forte ea imago eſt Noti imbres advehentis ſecundum deſcriptionem Ovidii [k]). Et vero inſignis haec allegoria non tantum Graecis placuit, ſed et Scythis, quibus teſte Herodoto [l]) pridem creditum, Tellurem eſſe Iovis conjugem. Liceat concinnae huic veterum de Iove Pluvio doctrinae lepidam aliam opponere, quam apud Ariſtophanem tradidit Strepſiades [m]), qui Iovem quidem pluviarum auctorem non negavit, ſed

c) Georg. II. 325. d) L. XIII. p. 599. ſeq. e) De placit. philoſ. L. I. cap. 6. f) Dial. deor. IV. g) Apolog. c. 40. h) Libr. V. προς εαυτον. c. 7. i) In Attic. p. m. 57. k) Met. I. 264. ſeq. l) L. IV. c. 59. m) In Nub. v. 372.

modum multo diverſum praeſcripſit, και τοι προτερον, inquiebat, τον Δι αληθως ωμην δια κοσκινε ὑειν.

Harduinus ejusdem Antonini numum citat cum epigraphe: ΠЄΙΟC. ЄΦЄCΙΩΝ. typo *Apollinis et Dianae ſtantium.* Is ſimiles inſcriptiones omnes ad Iovem quoque Pluvium refert, qui quod pluvias benigne indulget, dictus eſt ΠЄΙΟC. quod ex Aeolum vel Ionum lingua idem eſſet, ac ΦΙΛΙΟC Pergami cultus. Vix credam, ſententiam hanc eruditis probatum iri. Multo magis veriſimile, legendum ΠЄΙΩΝ ex Seguini citati teſtimonio, et Epheſios ſe dixiſſe Πειος ex nomine imperantis tum Antonini PII.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ЄΜΒΑCΙΟC. ЄΦЄCΙΩΝ. *Apollo ſtans columnae innixus d. telum, ex adverſo Diana venatrix*, Antonini. (Vaill. Num. Graec. p. 291).

Apollonius L. I. Argonauticorum ſaepius meminit Απολλωνος Εμβασιε et Εκβασιε, quem venerati ſunt Argonautae, velut qui tueretur eos, qui ad iter maritimum accincti *ingrediuntur* navim, praeſtaretque ſalvos *egredi.* Numen urbi opportunum, cujus amplum fuit mari commercium.

*

ΘЄΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae*, Neronis. (Vaill.)

Epheſi permiſſu Auguſti fuiſſe aedificatum templum deae Romae, prodidit Dio [n]).

ΤΟ. ΑΓΑΘΟΝ. ЄΦЄCΙΩΝ. *Vir nudus ſtans d. ſpicas*, Saloninae. (Vaill.)

Recte docuit Vaillantius, virum in hoc numo propoſitum eſſe *bonum genium* Epheſiorum, et ejusdem naturae cum eo, qui in numis Romanis *Boni Eventus* nomine ſiſtitur.

*

ЄΦЄCΙΩΝ. ΤΥΧΗ. Decii, Valeriani, Gallieni.

Conditores:

ЄΦЄ. CΜΥΡ. *Duae Amazones jungunt dexteras*, Domitiani. (Vaill.)

Epheſum urbem fuiſſe cognominem Amazoni, docuerunt Euſtathius [o]), et Strabo [p]), ſed poſterior hic ait alibi [q]), fuiſſe conditam ab Androclo Codri Athenienſium regis filio. Sed idem adſerit alibi [r]), urbem ante hujus invaſionem jam fuiſſe habitatam. Ceterum ipſis Epheſiis creditum, urbem ſuam antiquitus Amazonibus paruiſſe [s]), et ipſi Plinio dicitur *Amazonum opus* [t]). Verum Mela [u]), et Avienus [x]) nonniſi templum, intellige vetuſtum *illud*, ab Amazone conditum dixere.

*

ЄΠΙ. ΠΑΙΤΟΥ. ΓΡΑΜΜΑΤЄΩC. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duo heroes barbati nudi haſtati ſtantes dexteras jungunt; juxta horum unum ſcriptum:* ΚΥΖΙΚΟC. *juxta alterum:* ЄΦЄCΟC. Ant. Pii. (Morelli Spec. tab. X.)

n) L. LI. §. 20. o) Ad Dionyſ. Perieg. v. 828. p) L. XII. p. m. 827.
q) L. XIV. p. 938. r) L. XIV. p. 941. s) Tacit. Ann. III. 61. t) L. V. p. 278.
u) L. I. c. 17. x) Deſcrip. orb. v. 992.

Exiſtimat Morellius, utraque hac figura exhiberi Cyzici et Epheſi conditores. Inter varios, qui a veteribus Epheſo tribuuntur, et quorum nonnullos mox dedi, refert Pauſanias Epheſum Cayſtri fluvii filium, a quo urbs nomen acceperit [y]). De Cyzico rege egimus in moneta Cyzici. Hanc ſententiam id unum vellicat, quod Cyzicus in Cyzici numis imberbis ſemper fingitur. Sed poterant in hoc aberrare Epheſii, apud quos ſignatum hunc numum ex magiſtratu *ſcriba* certum eſt. Vaillantius exhiberi duos Ioves cenſet, Cyzicenum et Epheſium [z]).

Auguſtum honoris cauſa dictum Epheſi conditorem, ſupra diximus.

* * *

Numi reliqui illuſtriores:

ΑΠΗΝΗ. ΕΦΕϹΙΩΝ. *Thenſa 4 equis vecta*, Ant. Pii. (Vaill.)

ΑΠΗΝΗ. ΙΕΡΑ. ΕΦΕϹΙΩΝ. *Carpentum a 2 mulis tractum*, Commodi, Domnae etc. (Vaill. Theupoli.)

Fuit Graecis ἀπηνη, quod Romanis thenſa, qua deorum ſimulacra in ſacro proceſſu vehebantur, ut ex numis Romanis notum. Sed haud dubie muli quoque ſunt, quos equos dixit Vaillantius. Nam teſte ſcholiaſta Pindari [a]) ἀπηνη ἐςιν ἁρμα ἐξ ἡμιονων ζευχθεν, et teſte Athenaeo [b]) in celebri Ptolemaei pompa Bacchica ſpectatae erant ἀπηναι ὑφ᾽ ἡμιονων ἀγομεναι, *thenſae a mulis tractae*.

ΔΟΓΜΑΤΙ. ϹΥΝΚΛΗΤΟΥ. ΕΦΕϹΙΩΝ. ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Quatuor templa, Severi, Domnae, Caracallae, Getae*, in numo Caracallae.

Sic numi hujus epigraphen legit, typumque explicat Vaillantius. At major fides adcurati Haymii, qui in numo ſimillimo pro ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Soles novi*, legit: ΟΥΤΟΙ. ΝΑΟΙ. id eſt: *Senatus* Romani *conſulto Epheſiorum haec templa* [c]). Et conſtat mihi, idem legi in numo ſimili muſei Chriſtinae. Erudite in ſubjecta explicationi Haymianae nota obſervat Khellius ex Tacito [d]), ipſorum Epheſiorum confeſſione fuiſſe apud eos templa Dianae, Apollinis, Liberi, et Herculis, cumque Tiberius aſylorum per Graecas urbes licentiam intenderet reprimere, juſſiſſe, ſenatusconſulto, quod ſubinde aeneis tabulis incideretur, eorum modum ſtatui, ad quod adludere proditam in numo epigraphen cenſet Khellius. Exſtare tamen etiam in numo Epheſio epigraphen ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ., dicetur infra in *Neocoratus* numis.

ΕΦΕϹΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑϹΙΑϹ. *in imo*: ΒΩΤΑ. *Multae figurae cauſa ſacrificii ſtantes ante templum, manusque attollentes*, in numo Maximi Caeſ., (Vaill.) et Macrini. (Spanheim Céſars de Julien Preuves p. 7.)

ΒΩΤΑ vocabulum Latinum in indumento Graeco, quo indicantur VOTA ab Epheſiis haud dubie pro novi princi-

y) L. VII. c. 2. z) Num. Graec. a) Ad Olymp. V. 6. b) L. V. p. m. 201.
c) Theſ. Br. T. II. p. m. 324. d) Ann. L. III. c. 61.

pis incolumitate ſuſcepta. Quod dixeram, confirmatur non modo ab ipſo typo, ſed etiam, quod multa Latinorum vocabula, praecipue quae ad ritus, et dignitates pertinent, a Graecis civitate ſunt donata. Idem vocabulum legitur etiam in canone LXXI. concilii, quod in Trullo dicitur, qui ceſſare jubet τας ἐτω λεγομενας Καλανδας, και τα λεγομενα ΒΩΤΑ, *ſic dictas Kalendas, et ſic dicta VOTA*, tanquam veteris ſuperſtitionis reliquias.

* * *

ЄΦЄCΙΩΝ. Α. ΚΑΤΑΠΛΟΥC. *Navis praetoria*, in numo Philippi (Vaill.)

Ad explicandam hanc averſam inſignia ſunt, quae refert Vlpianus, cum de magiſtratuum Rom. in provincias profectionibus agit [e]): *Ingreſſum etiam* (proconſulem) *hoc eum obſervare oportet, ut per eam partem provinciam ingrediatur, per quam ingredi moris eſt, et quas Graeci ἐπιδημιας, id eſt:* acceſſus ad urbem, *appellant, ſive* ΚΑΤΑΠΛΟΥΝ, *id eſt:* adnavigationem, *obſervare, in quam primum civitatem veniat, vel applicet; magni enim faciunt provinciales ſervari ſibi conſuetudinem iſtam, et ejusmodi praerogativas. Quaedam provinciae etiam hoc habent, ut per mare in eam provinciam proconſul veniat, ut Aſia ſcilicet, usque adeo, ut imperator noſter Auguſtus ad deſideria Aſianorum reſcripſerit, proconſuli neceſſitatem impoſitum per mare Aſiam applicare,* και μητροπολεων Εφεσον, *id eſt: inter matrices urbes Epheſum primam attingere.* Quibus ex verbis tota praeclari hujus numi explicatio pendet. Diſcimus enim, adnavigationem in portum vocari καταπλουν, juſſos proconſules applicare Epheſum, et quidem ad hanc prae reliquis Aſiae urbibus *primam*, ex quibus omnibus coaluit numi epigraphe ЄΦЄCΙΩΝ. Α. ΚΑΤΑΠΛΟΥC., id eſt: *prima* adnavigatio ad Epheſiorum urbem, qui honor cum iis ab imperatoris reſcripto conceſſus ſit, pro Graecorum ambitione dignus videbatur, quo ſe in moneta publica efferrent. Haec pridem ſic praeclare et late expoſita vide apud eruditiſſimum *Spanhemium* [f]).

* * *

Magiſtratus ſacri.

Summus ſacerdos, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. Hic memoratur in numis IIIvirorum, quos ſupra citavi, ſic tamen, ut dubium ſit, utrum *Glaucon*, an *Euthycrates*, qui uterque in hoc numo legitur, ſummi ſacerdotii munere praeditus fuerit. In numis Auguſti apud Vaillantium: ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΑΣΚΛΗΠ. ΤΡΥΦΩΝ., ſed apud Morellium [g]) et Haymium pro ΑΣΚΛΗΠ. legitur ΑΣΚΛΑΣ. In ejusdem Auguſti numo apud Vaillantium legitur etiam: ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ, ſed hic numus a Morellio Caligulae tribuitur [h]). Item ΑΡΧ. ΚΟΥΣΙΝΙΟΣ. et ΑΡΧ. ΗΡΑΣΑΙΟΣ, Auguſti. (Vaill.) In numo Cuſinii additur Δ, quo ſe *quartum* hoc munere functum profitetur.

Sacerdos, ΙΕΡΕΥΣ. In numo Domi-

e) L. I. Digg. tit. XVI. de offic. procos. f) T. I. p. 608. et 615. g) Impp. T. I. p. 485. h) Impp. T. I. p. 690.

tiani: ΙΕΡΕΥΣ. ΑΥΡ. ΜΟΥΣΟΝΙΟΣ. ΑΣΥΛΟΥ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΕΦΕΣΙΩΝ. (Vaill.)

Templum Dianae, quod fuit Epheſi, habuiſſe jus aſyli, idque varie fuiſſe immutatum, refert Strabo [i]), et Tacitus [k]). Vnde etiam in numo Otaciliae apud Vaillantium: ΑΡΤЄΜΙϹ.ЄΦЄϹΙΑ.ΑϹΥΛΟϹ.

* * *

Magiſtratus profani.

Scriba, ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ. In numo Auguſti apud Vaillantium: ΓΡΑΜΜΑΤΕΟΥΣ. (*melius* ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ.) ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ.ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥ., *melius iterum* ΑΡΙΣΤΙΩΝΟΣ, nam idem mox alium memorat cum epigraphe: ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ. ΑΡΙΣΤΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥ. In alio ejusdem Auguſti: ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΝΤΑΝΔΡΟΥ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. in numo Trajani: ΚΟΥΣΙΝΙΟΣ. ΓΡΑ. ΤΟ. Δ. [l]). Idem munus poſtremum comparet in numis Ant. Pii: ЄΠΙ. ΠΑΙΤΟΥ. ΓΡΑΜΜΑΤЄΩϹ. (Vaill. Arigoni.) Hujus apud Epheſios magiſtratus mentio fit in Actis Apoſt. cap. XIX. 35.

Praetor, ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. in unico numo M. Aurelii: ЄΠΙ. ϹΤΡΑ. ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ. Nam numum Domitiani*: ЄΠΙ. ϹΤΡΑ.ΟΨЄΩΝΟϹ. ЄΦЄ. ϹΜΥΡ.ΟΜΟΝΟΙΑ. verius credam percuſſum Smyrnae. In numo Elagabali apud Vaillantium eſt: ЄΠΙ. ϹΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΓΑΡΟΥ. et concordia cum Laodicea Phrygiae, ſed incertum eſt, in utra urbe ſit ſignatus.

* * *

Proconſul:

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Neronis.* ✗ ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΑΟΥΙΟΛΑ. ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΕΦ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum Dianae.* (Morelli in Nerone.)

ΝΕΡΩΝ. ΠΟΠΠΑΙΑ. *Vtriusque caput.* ✗ ΑΟΥΙΟΛΑ. ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΑΙΧΜΟ - - ΕΦΕ. *Cervus.* (Haym. T. II. p. 242.)

ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ. *Caput Meſſalinae Neronis.* ✗ ΑΟΥΙΟΛΑ. ΜΗ - - ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΕΦΕ. *Mulier turrita ſtans d. ſigillum Dianae Epheſiae, ſ. haſtam.* (Ibid. p. 244.)

Fuiſſe *Aviolam* cognomen gentis Aciliae, liquet ex Valerio Maximo, qui narrat [m]), Acilium Aviolam, quod mortuus credebatur, rogo impoſitum revixiſſe, at ſuperantibus flammis ſervari non potuiſſe, quod factum etiam refert Plinius [n]). Acilius Aviola legatus Galliae ſub Tiberio ad annum V. C. 774. memoratur Tacito [o]). Aviola proconſul in his numis proditus videtur eſſe is, qui V. C. 807. conſul fuit. Etiam in numis Smyrnae et Pergami ſub Caligula ſignatis proditur Aviola.

ЄΠΙ. ΚΑΙϹЄΝΝΙΟΥ.ΠΑΙΤΟΥ.ΑΝΘΥ in numis Domitiani. (Vaill.)

ΑΝΘΥ. Μ. ΤΙΒ. (ſic) ΠΑΝϹΑ. in numo Domitiae. (Muſ. Farneſ. T. IX. tab. 9.)

Epocha.

Hanc nonnulli ex M. Aurelii numo collegerunt, quem edidit Patinus [p]), in quo ſcriptum praetenditur: ЄΦЄϹΙΩΝ. ΡΝ.

i) L. XIV. p. m. 950. k) Ann. III. 60. 61. l) Seſtini Lettere. T. IV. p. 113.
m) L. I. c. 8. §. 12. n) L. VII. c. 53. o) Ann. III. 41. p) Num. Impp. p. 194.

At jam vidit Panelius, perperam ſic lectum pro ЄΦЄCIΩN. B. NЄ. [q]). Tamen in Ciſtophoris Epheſiis notae arithmeticae occurrunt, quae aliud quam epochae annos notare vix poſſunt, ſed cujus principium incertum, de quo vide, quae obſervabo in commentatione de numis Ciſtophoris.

Neocoratus.

Ejus primum meminit numus Neronis, quem ſupra ſub *proconſule* citavimus. ΔIC. NЄΩKOPΩN. incipit in numis Hadriani et Aelii, et ſic continuatur usque ad Caracallam. In hujus numis legitur ΔIC. et TPIC. NЄΩKOPΩN. Sub Elagabalo epigraphe arrogantior: ЄΦЄCIΩN. MONΩN. AΠACΩN. TЄTPAKI. NЄΩKOPΩN. (Vaill. Arigoni.) Quid notet vocabulum AΠACΩN, vide infra in *primatu*. In aliis, Elagabali quoque, ЄΦЄCIΩN. TЄTPAKIC. vel Δ. NЄΩKOPΩN. Hic numerus adhuc obſervatur in numis Alexandri. At ſub Maximino redit numerus Γ. In numis Valeriani et Gallieni jam Γ. jam Δ. NЄΩKOPΩN.

Alius exſtat numus inſignis:

Capita laureata Caracallae et Getae, infra quae NЄOI. HΛIOI. ✻ ЄΦЄCIΩN. TPIC. NЄΩKOPΩN. KAI. THC. APTЄMIΔOC. *Diana Epheſia inter Dioſcuros equites imminente ſingulis aſtro.* AE. m. m.

Numum propoſuit Morellius addito iconismo [r]), et Vaillantius [s]). In utriusque indicio eſt aliquid, quod reprehendatur. Morellius in antica legit: NЄOIHΔIOI, ejusque adeo adornavit explicationem inconcinnam ſane. Melius Vaillantius: NЄOI. HΛIOI. *Novi ſoles*, nempe Caracalla et Geta exorientes. Vaillantius in lectione averſae non ſibi conſtat; nam loco, quem citavi, legit ΔIC. NЄΩKOPΩN., at infra pag. 218. TPIC. NЄΩKOPΩN. quae poſterior lectio vera videtur Morellii quoque calculo approbata. Exhibet praeterea inſignis hic numus Epheſios Dianae ſuae neocoros, quod jam ex ſacris quoque literis conſtabat. Nam legimus in actis Apoſtolorum [t]): Τις γαρ ἐςι ἀνθρωπος, ὁς ȣ γινωσκει την Εφεσιων πολιν νεωκορον ȣσαν της μεγαλης θεας Αρτεμιδος και τȣ Διοπετȣς; *quis enim eſt homo, qui ignoret Epheſiorum urbem neocoram magnae deae Dianae et ſigni de coelo delapſi?* Eorum in hanc deam obſervantia pervetuſta. Nam teſte Herodoto [u]) a Croeſo obſeſſi urbem Dianae dedicaverunt fune ex ejus aede ad murum adligato. Praeeunte hoc numo paſſim inculcat Vaillantius cum in numis Graecis [x]), tum in ſua de Neocoris diſſertatione [y]), Epheſios, quotiescunque numis ſuis inſcribunt TЄTPAKIC. NЄΩKOPΩN., ſemper intelligere tres neocoratus Auguſtorum addito quarto Dianae ſuae. Negat iſtud Cuperus [z]). Sin iſtud, inquit, non video, quomodo ſeſe Epheſii in aliis numis dicere potuerint MONOΥC. AΠACΩN. TЄTPAKIC. NЄΩKOPOΥC. Nam haec loquendi ratio excellentiam prae aliis urbibus deſignat; at ſic Smyrnaei

q) De Ciſtoph. p. 57. r) Spec. tab. II. s) Num. Graec. p. 100. t) Cap XIX. v. 35. u) L. I. c. 26. x) Pag. 218. y) B. L. T. II. p. 507. z) Lettr. de Crit. p. 491.

quoque, Sardiani, et Pergameni ſe potuiſſent profiteri τετϱακις νεωκοϱȣς, ſi tribus ſuis neocoratibus adjeciſſent quartum domeſtici ſui numinis. Quod quidem Cuperi argumentum non parum videtur validum.

Primatus.

Hic primum proditur in numo M. Agrippae et Iuliae: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑΣΙΑΣ, quem initio ex Seſtinio citavimus, ſed propter hanc ipſam etiam primatus mentionem ſuſpectum, quem ante M. Aurelium fuiſſe monetae Epheſiae inſertum, hactenus non conſtat, in quo legitur: ЄΦЄCΙΩΝ. ΔΙC. ΝЄΩΚΟ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. In numis Maximini et ſucceſſorum ſaepe ſcribitur: ЄΦЄCΙΩΝ. Α. ΑCΙΑC. (Vaill.) in quibus τα Α pro ΠΡΩΤΩΝ. ponitur. Vanitatis indicium eſt in numo Macrini epigraphe: ЄΦЄCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. (Vaill.) at multo arrogantior in numo eximio Elagabali apud Pellerinium [a]): ЄΦЄCΙΩΝ. Δ. ΝЄΩΚΟΡ. Η. ΠΡΩΤΗ. ΠΑCΩΝ. ΚΑΙ. ΜЄΓΙCτη. *Quatuor templa cum ſuo quodque idolo.* Apparet ex hac epigraphe, ſub gignendi caſu, quo plerumque populorum nomina exprimuntur, intelligendum eſſe πολις; praeterea ut in hoc numo ſub ΠΑCΩΝ intelligitur πολεων, ita etiam in numo, quem ſupra ſub *Neocoratu* prodidi, ſub ΑΠΑCΩΝ intelligi quoque debere πολεων. Ioſepho Epheſus adhuc ante Auguſtorum tempora dicitur πϱωτευȣσα της Ασιας.

Magnitudo:

Maximam ſe vocat Epheſus in numo Elagabali mox citato: ΜЄΓΙC.

Commune:

I. Inter ſe ipſos. ΚΟΙΝΟΝ. ЄΦЄCΙΩΝ. *Diana venatrix*, Hadriani. (Vaill.)

II. omnium Ionum: ЄΦЄCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ. *Templum.*, Otaciliae. (Vaill.) De hoc actum in prolegomenis ad numos Ioniae.

III. totius Aſiae: ЄΦЄCΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΝ. ΑCΙΑC. *Diana Epheſia inter Victoriam et mulierem turritam*, Ant. Pii. (Vaill.)

IV. cum Alexandria Aegypti, cum qua junxiſſe quoque concordiam mox videbimus: ΚΟΙΝΟΝ. ЄΦЄCΙΩΝ. ΚΑΙ. ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΩΝ. *Menſa cum urna*, Caracallae. (Vaill.)

Ludi:

ЄΦЄCΙΩΝ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. ΟΛΥΜΠΙΑ. ΟΙΚΟΥΜЄΝΙΚΑ. Elagabali. (Vaill.)

ЄΦЄCΙΑ. *inſcriptum urnae*, Gallieni. (Vaill.)

De ludis his Epheſiis agemus in commentatione de ludis.

Aſylum:

De hoc vide, quae diximus altius in *Sacerdos.*

Nomen ab imperatore:

ΠЄΙΩΝ. ЄΦЄCΙΩΝ. in numo Ant. Pii, a quo adoptaſſe nomen videtur. Vide dicta ſub *Numina.*

Concordia:

Hanc initam cum pleriſque illuſtrioribus provinciae Aſiae urbibus, quas re-

a) Suppl. II. p. 78.

cenſere inutile, teſtantur numi. Extra Aſiam concordiam junxit cum Perintho Thraciae teſte numo Gordiani, (Vaill.) et Alexandria Aegypti, teſte numo Ant. Pii, in quo *Serapis et Iſis ſtantes juxta Dianam Epheſiam.* (Vaill.)

Mentio ſitus:

A fluviis. I. *Cayſtro*, qui Epheſum adluebat. Ejus mentionem jam vidimus in autonomo. Recurrit etiam in numis Commodi et Valeriani typo viri decumbentis more ſolito, quin et conjungitur cum altero fluvio II. *Cenchrio* in numis Ant. Pii, et Severi: ΚΑΥϹΤΡΟϹ. ΚΕΝΧΡΙΟϹ. *Diana Epheſia inter duos fluvios humi jacentes.* (Vaill. Morelli Specim. tab. X.) Cenchrius prope Epheſum fluens per religionem ſacer fuit. Pervaſit lucum Ortygiam, ubi Latona geminos enixa ferebatur b). Eo ſe a partu Latonam abluiſſe narrat Strabo c). III. *Marnas*: ΕΦΕϹΙΩΝ. ΜΑΡΝΑϹ. *Fluvius decumbens*, Domitiani, (Vaill. Theup. Wiſe p. 208.) Antonini Pii. (Muſ. Albani.) Marnas a nemine veterum, quod conſtet, memoratur, quin et Vaillantius, qui tamen numum ipſe vulgavit, eo loco, quo de fluminibus in numis ex propoſito agit, ejus mentionem negligit. Harduinus Iovem *Marnam* a Gazenſibus cultum indicari putat. At verius nomine ΜΑΡΝΑϹ intelligendum fontem urbi vicinum, ignobilem quidem, ſed Epheſiis ſacrum, comprobat typus numi ex muſeo Albano citati, qui exhibet fluvium barbatum humi ſedentem, qui haud dubius Cayſter eſt, at in area figura puellaris ſedens, et d. urnam tenens, ex qua aqua profluit, adſcripto ΜΑΡΝΑϹ, non dubio adeo fontis nomine, quod fontes plerumque puellari forma fuerunt propoſiti, quippe quibus Najades praefuere. Sic et alium certum fontem habuere Epheſii, qui *Hypelaeus* dicebatur, obſcurum eum quidem, ſed tamen oppidanis ſacrum ex cauſa, quam prodidit Athenaeus d). Vide de ſimilibus ignotis fontibus mox plura in numis Phocaeae.

AR. dubii, ut dictum initio imperatoriorum, *AE. C.*

ERYTHRAE.

In peninſula e regione Chii.

Autonomi:

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum ΕΡΥ. *addito magiſtratu*: ΑΠΕΛΛΑΣ. *vel* ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ, *etc. Clava, arcus pharetrae junctus, noctua.* AR. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Harduinus cum noctuam partis averſae perdicem crederet, legeretque in Plinio, perdices non tranſvolare Boeotiae fines in Atticam, hos numos Erythris Boeotiae tribuit, cumque praeterea certum ſibi videretur, caput anticae eſſe Alexandri M., ſuſpicatus eſt, ab hoc rege exciſis Thebis officinam monetariam Thebis fuiſſe Erythras translatam. Spanhemius et Liebeus eos Eryci Siciliae tribuerunt, quod dictam avim columbam credidere, et conſtaret ex Athe-

b) Tacit. Ann. L. III. c. 61. c) L. XIV. p. m. 948. d) L. VIII. p. 361.

naeo et Aeliano, feſto quodam tempore non comparere columbas circa templum Veneris Erycinae, etſi alias ibi frequentes. At enim eam avim neque perdicem eſſe, neque columbam, ſatis typi ipſi arguunt, in quibus, ut jam obſervavit Pellerinius, et inſpecti ſimiles muſei Caeſarei numi arguunt, indubitata comparet noctua, et ſic corruunt omnia, quaecunque de perdice et columba acutius quam verius a viris eruditis ſunt tradita. Verum Erythras Ioniae invitat Herculis in hac urbe praecipuus cultus, cujus ſimulacrum e Phoenice advectum princeps ejus urbis fuit numen, ut narrat Pauſanias e), quod et comprobant numi concordiae, quos mox citabimus, et imperatorii, qui certe ſunt Erythrarum Ioniae, et in quibus fere conſtans typus eſt Hercules.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✠ ΕΡΥ. *addito magiſtratu* ΜΗΤΡΟΔΩΡ. *vel*: ΣΙΜΟΣ. ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥ. *etc. Clava, arcus pharetrae junctus.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput ſimile. ✠ ΕΡΥ. ΓΝΩΤΟΣ. ΕΚΑΤΩΝΥΜΟΥ, vel: ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΣ. ΠΟΛΥΚΡΙΤΟΥ. *ſine typo.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Caput ſimile, ſed barbatum. ✠ ΕΠΙ. ΚΟΡΘΕΩΣΙΩΝΟΣ. ΕΡΥ. *Apis.* AE. III. (Pellerin.)

Deſcriptos hic aeneos ad easdem Erythras pertinere, facile arguunt numi praecedentes argentei. Magiſtratibus plerumque additur patris nomen, in ſimili muſei Muſellii etiam avi: ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. ΗΡΑΚΛΕΟΥ. ΤΟΥ. ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ.

* * *

ЄΡΥΘΡΑ. *vel* ЄΡΥΘΡΑΙ. *Caput muliebre turritum.* ✠ ЄΡΥΘΡΑΙΩΝ. *variis typis.* AE. (Arigoni, Theup.)

Analogia a numis aliarum Ioniae et Aeolidis urbium petita ſuadet, capite anticae exhiberi Amazonem, a qua crediderint Erythraei ſuam conditam urbem.

* * *

ЄΡΥΘΡΑΙΩΝ. *Protome muliebris velata d. ſpicas, ſ. cornucopiae.* ✠ ЄΠ. CT. ΑΙΛ. ΠΑ. ΔΙΟΓЄΝΙΑΝΟΥ. ΤΟ. Β. *Hercules ſtans d. clavam alte attollit, ſ. porrecta leonis exuvias.* AE. I. (Pellerin.)

Videtur Pellerinio caput anticae eſſe Tranquillinae, Cereris ſpecie propoſitae. Verum monebimus in numis autonomis Smyrnae (nam in his quoque ſimillimae habentur protomae) ſignum iſtud ad unam Cererem referendum, nullo ad Auguſtam quampiam reſpectu. Eundem numum memorat etiam muſeum Theupoli, ſed epigraphe ſus deque verſa.

* * *

ΔΗΜΟC. ΧΙΩΝ. *Caput muliebre.* ✠ ΟΜΟΝΟΙΑ. ΧΙΩΝ. ЄΡΥΘΡΑΙΩΝ. *Typus Herculis, ut in praecedente.* AE. II. (Hunter in Chio.)

Ex hoc numo corrigendus alter ſimilis argumenti, qui eſt apud Theupoli pag. 1262. ЄΡΥΘΡΑΙΩΝ. *Sphinx pede*

e) L. VII. c. 5.

dextero vaſi impoſito. ✠ ΟΜΟΝΟΙ. Α-ΧΕΩΝ. ΕΡΥΘΡΑΙΩΝ. typo *Herculis*, ut in prioribus, qua ex lectione auctor perperam concordiam Achaeorum et Erythraeorum conficit, cum tamen epigraphe averſae legenda ſit, ut in citato Hunteriano.

AR. et AE. vix R.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Valerianum.

Auguſti numum exhibet unus Pellerinius, in cujus averſa: ΕΡΥ. ΕΚΑΤΩΝΥΜΟΣ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. ſine typo, cujus ſimiles vidimus autonomos.

Ab Auguſto usque ad Trajanum amplus hiatus. Deinceps epigraphe ΕΡΥΘΡΑΙΩΝ. Typus fere conſtans, *Hercules d. clavam jactans, ſ. leonis exuvias praetendens.*

Magiſtratus praetor.

Concordiam cum Chio vidimus in autonomis.

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima prope Miletum ad Latmum montem, a quo etiam cognomen abſtulit. Numi varii huic urbi tribuuntur, et forte huc pertinent, quos infra in Heraclea Cariae recenſebo.

LEBEDVS.

In Iſthmo peninſulae, urbs inclyta, ſed everſa fuit a Lyſimacho incolis Epheſum traductis, quo ex caſu vix amplius ſurrexit, ſic ut Horatii aevo *Gabiis deſertior* fuerit [f]), cui utique ejus numorum raritas tribuenda. Memorantur tamen

Autonomi bini illuſtres, iique IV. drachmarum.

Caput Palladis. ✠ ΛΕΒΕΔΙΩΝ. ΞΗΝΩΝ. *Noctua ſtans intra duplex cornucopiae, oram ambit corona.* AR. I. (Pembrock, Pellerin.)

AR. RRRR.

Imperatorii item perpauci. Bini Caracallae: ΛΕΒΕΔΙΩΝ. typo *Palladis*, in altero *noctuae.* (Vaill.) Addidi alium ex Mediceo, typo *Fortunae* [g]). In alio Getae *Bacchus ſtans.* (Vaill.) Bacchi honori habitos Lebedi conventus teſtatur Strabo.

AE. RRR.

MAGNESIA.

Dicta ad Maeandrum, etſi amnis Lethaeus eſſet propior, ut aſſerit Strabo. Plinio a Theſſalica Magneſia orta dicitur, et fuit una ex tribus urbibus, quas Artaxerxes Themiſtocli dono dedit. Apud Athenaeum Delphorum colonia dicitur [h]), *ſed ut Strabo ait, Delphorum Theſſaliae* [i]), *quamquam idem paullo ſupra hanc Magneſiam dixerit urbem Aeolicam, ac rurſum alibi* [k]) *coloniam Magnetum Theſſalicorum et Cretenſium. Nimirum Aeoles quoque Theſſaliam incoluerunt.* Etiam ſcholiaſta Apollonii eam Cretenſium coloniam facit [l]).

Autonomi certi, neque infrequentes exſtant; at cautione opus, cum tres fue-

f) L. I. epiſt. XI. g) Num. vet. p. 204. h) L. IV. p. m. 173. i) L. XIV. p. m. 958. k) L. XIV. p. 943. l) Ad L. I. v. 584.

rint Magneſiae, Theſſaliae una, altera haec noſtra, tertia Lydiae, numismaticae omnes, ne temere permutentur numi, qui ſingulis debentur. Magneſia Lydiae difficultatem non parit, cum haec mentionem Sipyli montis, cui impoſita fuit, vix omittat. Difficilius diſcrimen inter Magneſiam noſtram, et alteram Theſſaliae, cujus cum prior illa filia fuerit, poterat utraque iisdem typis uti. Sequens catalogus dabit numos, qui ex certis cauſis, quas proferemus, ad Magneſiam praeſentem certe pertinent.

Caput Dianae. ℞ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΡΑΣΙΠΠΟΣ. ΑΡΙΣΤΕΟΥ. *in alio:* ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΟΥ. *Apollo nudus d. ramum, ſ. tripodi innixus Maeandri flexibus inſiſtit, omnia intra lauream.* AR. I. (Goltz. Hunter.)

Eques armatus citato curſu. ℞ ΜΑΓΝ. ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ. *Bos cornupeta, omnia intra coronam ex Maeandri flexibus compoſitam.* AR. III. (Beger Theſ. Br. T. I. p. 499.)

Eques ſimilis. ℞ ΜΑΓΝ. ΜΑΙΑΝΔΡ. *Bos cornupeta.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΛΕΥΚΟΦΡ - - - *Eques armatus citato curſu.* AE. II. (Muſ. Caeſ.)

ΑΥΛΑΙΤΗΣ. *Apollo ſtolatus ſtans ſ. lyram.* ℞ ΑΔΥΡΟΦΡΥΝΗ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana* πολυμαςος *ſtans cum adminiculis, volitante circa caput utrinque Victoria.* AE. II. (Hunter.)

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Caput Solis radiatum.* ℞ ΕΥΚΛΗ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. *Iuno Pronuba ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ℞ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΥΚΛΗ. ΚΡΑΤΙΝΟ. *Eques armatus citato curſu.* AE. II. (Pellerin.)

Certa ſinguli hi numi habent criteria, quae noſtrae eos Magneſiae vindicant. In numis I. et II. expreſſos habes flexus linearum inter ſe recurrentium, quibus, tanquam ſigno pro re, Maeander indicatur, nota ejus fluminis natura tortuoſis ambagibus per terras oberrantis, de quo vide, quae notabimus in commentatione de fluminibus in numis. Similes flexus ſiſtunt etiam numi Apolloniae Cariae, et Apameae Phrygiae, quae utraque Maeandro adſita fuit. Noſtram vero Magneſiam prope Maeandrum ſtetiſſe, et ab hoc cognomen traxiſſe, jam diximus ſupra, et dicemus mox iterum. Horum natura flexuum cum ignota eſſet Goltzio et Begero, ſuos, quos citavi, numos tribuerunt Magneſiae Theſſaliae. Quod in his numis Maeandri imagine peragitur, numus III. inſcripto ipſo Maeandri nomine praeſtat. Numus IV. inſcriptam Dianam Leucophrynen offert hoc cognomine in hac Magneſia praecipuo cultu evectam, ut dicetur in imperatoriis. Numus V. veram hujus Dianae imaginem ſiſtit, qualis ſaepe etiam in imperatorum numis occurrit. In numo VI. eſt Iuno Pronuba a vicina Samo facile huc vocata. Praeterea in hoc, ut et in numo VII. notatur magiſtratus addita patris mentione, cujus exemplum jam vidimus in numo I., et frequenter in numis urbium Ioniae occurrit. Haec explicatius proponere placuit, ut in diſponendis triplicis Magneſiae numis minus laboremus. Qui enim ſimiles, quales deſcripſimus, offerunt typos, vel modos, tuto huc, in qua ſumus, Magneſiae numerabimus.

Ad nonnullos aliqua ſingillatim ſunt obſervanda. Numi I. loco deſcripti ſunt inſignia tetradrachma, et valde rari, ſi modo genuini, nam arte moderna reſtitutos multos vidi argenteos aeneosque. Eorum vero argumentum erudite explicavit Liebeus m). Numus III. mentionem Maeandri addit, et ſic paſſim haec urbs ab altera Magneſia ad Sipylum diſtinguitur. Sic in foedere inter hos Magnetas et Smyrnaeos: ἐν Μαγνησια τῃ προς τῳ Μαιανδρῳ n). Numus V. utraque ſui parte aliquid offert, quod negotium faceſſit. Vocabulum ΑΤΛΑΙΤΗΣ eſſe nomen magiſtratus, etſi inſolens, dubium non videtur. Apollinis cognomen eſſe nequit; nam etſi quis opinari vellet, ſcriptum eſſe ΑΤΛΑΙΤΗΣ pro ΑΤΛΗΤΗΣ, quoniam vocabulum illud *tibicinem* notat, Latonae filio competere nequit, qui tibicen nunquam, citharoedus ſemper fuit, et citharoedus in hoc ipſo numo proponitur. Forte *Aulaetes* magiſtratus propter nominis cum *Aulete* adfinitatem deum aliquem muſicum ſibi in typum legit, eumque Apollinem Colophonium. Partis averſae ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ myſterium ingens, dignumque hierophanta, niſi quod ſuſpicor, pro eo vocabulo legendum potius ΛΕΤΚΟΦΡΤΝΗ, praecipue cum adſtitutus typus certam ſiſtat Dianam Leucophrynen, de qua mox in imperatoriis. Lectio cl. Seſtinii, qui το ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ in ΛΕΤΚΟΦΡΟCΤΝΗ corrigit, admittenda non eſt.

CΕΡΑΠΙC. *Caput Serapidis.* ✕ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Iſis ſtans d. ſiſtrum, ſ. ſitulam.* AE. II. (Hunter.)

Vtriusque partis typus admiſſam Aegypti ſuperſtitionem teſtatur, non raro in hoc tractu exemplo.

AV. Goltz. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii extant ab Auguſto usque ad Gallienum. Ex Auguſteo aevo memorandus hoc loco numus ſane aenigmaticus:

ΓΑΙΟC. ΚΑΙCΑΡ. *Caput nudum Caii Agrippae F.* ✕ ΕΠΙ. CΙΛΟΤΑΝΟΤ. Κ. ΙΟΤCΤΙΝΟΤ. CΙΦΑΝΙΩΝ. *in area monogr.* ΜΑΓ. *Aquila ſtans.* (Pellerin Rec. III. p. 233.)

Pellerinio dictum monogramma cauſam ſuffecit, cur numum hunc huic Magneſiae tribuendum putaret. In vocabulo CΙΦΑΝΙΩΝ. adhaeret, ac jure quidem. Nam Α et Ν conjunctum, qui literarum nexus etiam in ΑΝ vocabuli CΙΛΟΤΑΝΟΤ obſervatur, vetant, quo minus legi poſſit CΙΦΝΙΩΝ, et haberi Siphni inſulae numus, a qua typus aquilae alienus non eſſet. Praeſtat indiciis non ſatis certis differre judicium.

Epigraphe conſtans: ΜΑΓΝΗΤΩΝ, nulla ſitus mentione, cum tamen altera Lydiae Sipylum ſuum ſedulo jactet. Verum illuſtrior haec noſtra ſolo urbis nomine contenta fuit.

ΛΕΤΚΟΦΡΤC. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana πολυμαςος ſtans cum adminiculis, utrinque Victoriae circa caput volitantes, pro pedibus columbae, ut ait Vaillantius,* (Num. Graec. p. 35.) *ſed ut idem alibi,* (ibid. p. 152.)

m) Goth. num. p. 183.

n) Marm. Oxon. II. v. 84.

aquilae, in numo Hadriani. (Vaill. Morelli Spec. tab. XVI.)

Numus hic Dianam ſiſtit, quae *Λευκοφρυνης* nomine teſtibus Strabone, Pauſania, aliisque in hac Magneſia inſignes honores nacta eſt. Ejus templi magnificentiam eodem loco depraedicat Strabo, magnitudine ſolo per Aſiam Epheſio, et illo, quod in Didymis eſt, inferioris [o]). Ipſa deae forma vix ab Epheſia differt, niſi quod hujus noſtrae caput conſtanter duae Victoriae ſtipant. Sed quae alia ad Dianam hanc Leucophrynen, tum et generatim ad Magneſiae hiſtoriam ſpectant, ex veteribus copioſe et praeclare collecta reperies apud Buonarrotium [p]).

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗϹ. ΑΡΤΕΜΙΔΟϹ. *Diana Leucophryne ut ſupra, vel Apollo ſtans*, Mamaeae, Gordiani. (Vaill.)

In his numis Magnetes ſe Dianae ſuae neocoros profitentur.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΒΔΟΜΗ.ΤΗϹ.ΑϹΙΑϹ. *Bacchus nudus manibus elatis inſidens ciſtae myſticae, cui ſerpens implicatur, omnia intra coronam hederaceam*, in alio: *Aquila expanſis alis intra coronam*, in numis Gordiani. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Magneſia ſe in hoc numo *ſeptimam Aſiae* jactat, nempe quae proconſularis fuit, atque etſi adeo hoc pacto longe abeſſet a claritate illarum, quae ſe *πρωτας της Ασιας* dixere, tamen ſatis ſibi videbatur nobilitata, ſi inter tot illuſtres alias Aſiae urbes ſeptimum videatur ſibi locum poſſe vindicare, neque iſtud injuria, cum in ſola hac Aſia quingentas fuiſſe civitates apud Joſephum memoret rex Agrippa [q]), conſentiente etiam Philoſtrato [r]). Quo in tanto numero nequaquam exiguae laudis eſt, ſeptimam ſe haberi, quo modo ſatis etiam clara habita Lesbus, quod inter majores inſulas ſeptimum ipſa locum obtinuit [s]), aut ſicut vinum Trifolinum, etſi non optimum, tamen ſe jactavit apud Martialem: (L. XIII. ep. 114.)

Non ſum de primo, fateor, Trifolina Lyaeo,
Inter vina tamen ſeptima vitis ero.

Plura alia ſunt exempla excellentiae urbium numeris defiñitae. Apud Suidam dixit oraculum de Aegienſibus Achaiae [t]):

Υμεις δ' Αιγιεες ὀυτε τριτοι, ὀυτε τεταρτοι,
Ουτε δυωδεκατοι, ὀυτ' ἐν λογῳ, ὀυτ' ἐν ἀριθμῳ.

Vos vero Aegienſes neque tertii eſtis, neque quarti,
Neque duodecimi, neque in ullo pretio, aut numero.

Quamquam ſunt, qui malignum hoc oraculum Megarenſibus datum velint. Vide Eraſmi adagia [u]). Sed quaeri poteſt, utrum Magneſia vel ſeptimum hunc locum ſine interpellatione obtinuerit, nam veriſimile plane videtur, hanc ſtationem

o) L. XIV. p. m. 958. p) Oſſerv. iſt. p. 87. q) Bell. Iud. L. II. c. 16. §. 4. r) In vita Herod. Attic. s) Euſtath. ad. Dionyſ. Perieg. v. 568. t) in Υμεις, ὡ Μεγαρεις. u) Chil. II. cent. 1. §. 79.

non auctoritate publica, ſed ambitione privata adſignatam. Quas ſex urbes proxime ſecuta ſit, quas alias poſt ſe reliquerit, cujusvis arbitrio libenter permitto.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΚΟΛΠΟΙ. *Tres Nymphae humi decumbentes, etc.* in numo Maximi Caeſ. AE. m. m (Theupoli.)

Reliqua typi deſcriptio valde confuſa. Quare cum ob hanc cauſam, tum ob inſolitam epigraphen novo numus hic examini meretur ſubjici.

* * *

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΓΩ. *Navis Argo cum remigantibus*, Maximi, Gordiani, Gallieni. (Vaill.)

Celebris haec cymba apud Magneſiam Theſſaliae fabricata fuit. Quare Harduinus hos numos Theſſalicae huic urbi tribuit, at verius ad noſtram hanc referendos, quae illius fuit colonia, monui in numis Magneſiae Theſſaliae.

* * *

ЄΠΙ. Γ. ΔΗΜΟΝЄΙΚΟΥ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Vir ſuccinctus gradiens arborem ſ. ſuper humero geſtat*, Gordiani. (Muſ. Chriſtin. tab. 34.)

Videtur ſingularis hic typus reſpicere ſacra Magnae Matris, in quibus geſtata pinus aequinoctii verni initio ſucciſa, de quo ritu vide Julianum Aug. [x]; Firmicum Maternum [y]), et Arnobium [z]). Huc ſpectat, quod in vetere Kalendario apud Lambecium ad XI. Kal. Mart. notatur: *Arbor intrat.* Non abſimilem typum videre eſt in numo Metaponti, quem edidi in mea Sylloge I. p. 5.

* * *

ЄΠΙ. Γ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Quatuor viri ſuccincti ferculum geſtant, ſuper quo vir ſedens d. elata malleum intentat in maſſam, quam ſiniſtra tenet*, Gordiani. (Ibid.)

Vulcanus ſit, an Cabirus, difficile eſt decidere. Ceterum commemorandus hic numus viſus propterea, quod non facile videas in veterum monumentis numinis ſimulacrum thenſis vehi ſolitum in ferculo ab hominibus geſtari.

* * *

Typi reliqui: *Ceres, vel Triptolemus draconum bigis vecti.* Apollo etiam frequens. In numo Caracallae apud Pellerinium (Suppl. II. p. 78.) *ſedet, d. plectrum, ſ. lyrae innixus, pro pedibus Sphinx.* Inſolens eſt, animal iſtud Apollini adſtitutum. Quare, cum in numo Commodi ſpectata averſa ſimillimo pro pedibus ſit gryphus [a]), ſuſpicor, in priore pro Sphinge gryphum reponendum. De Apolline Gryneo, et alio ΕΜΠΑΝΔΟΙΣ, id eſt: *in Pandis* a Magnetibus culto, ejusque ibi templo vide marmor Oxonienſe II. verſ. 61. et 85. ubi et alia ejus urbis numina juramento adhibita recenſentur.

Magiſtratus. In numo Antonini ſimpliciter: ЄΠΙ. ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΔΟΥ.

---

x) Orat. V. y) De err. prof. rel. p. m. 457. z) L. V. a) Le Blond pag. 37.

Scriba inde ab Aurelio usque ad Gallienum conſtanter, memoratur. Notatur etiam ſaepe ſolo ΓΡ, ut vidimus. Dictante Vaillantio in numo Elagabali bini memorantur ſcribae: ЄΠΙ. ΓΡ. ΦΛΑΚΚΟΥ. ΚΑΙ. ΠΑΥΛЄΙΝΟΥ.

Neocoros, ſed ſuae tantum Dianae fuiſſe Magnetes, teſtantur numi ſupra allati. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. ΤΗϹ. ΑΡΤЄΜΙΔΟϹ. Alterius generis neocoratus in ejus numis non exſtat. In numo Otaciliae apud Vaillantium eſt.: ЄΠΙ. ΓΡ. ΤΥΧΙΚΟΥ. Β. ΝЄ. nimirum: *Scriba Tychicus bis neditus.*

Metropolis. ЄΠΙ. ΔΙΟϹΚΟΥΡΙΔΟΥ. ΓΡΑΤΟΥ. ΜΗΤΡ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. in numis Ant. Pii, quos edidit Spanhemius [b]), et muſeum Albani. Vtrum literae ΜΗΤΡ. in his indicent *metropolim*, jam dubitavit Spanhemius. Certe in nullo alio numo hunc honorem jactat Magneſia. Quin in numo Gordiani, ut vidimus, dicitur *ſeptima Aſiae.*

Mentio ſitus a Maeandro, ut vidimus in autonomis. In numo Veri apud Buonarrotium [c]), ſtat Diana Leucophryne inter duos fluvios humi jacentes, nempe Maeandrum et Lethaeum, Magnetum, ut initio diximus, fluvios.

AE. vix R.

METROPOLIS.

Geographi veteres binas in hoc tractu Metropoles recenſent, Lydiae unam, alteram Phrygiae, aperte nullam in Ionia, quam tamen praedicant numi. Tamen ſatis ex iisdem auctoribus colligitur, illam, quam Lydiae adſerunt, referri aeque in Ioniam poſſe. Sic Ptolemaeus eandem, quam in Lydia ſtatuit, dicit ſitam prope Cayſtrum inter Prienen et Colophonem. Plinius hos Metropolitas conventui Epheſi ſubjicit, quae fuit Ioniae. Strabo, quo loco narrat, Samum vino non excellere, addit, quanquam poſitae juxta inſulae, et vicina continens generoſum fundant, ut Chius, Lesbus, Cos, quin et praeſtantia vina eſſe Epheſium et *Metropolitanum.*

Autonomi:

ϹΟΛΩΝΟϹ. *Caput virile nudum imberbe.* ✕ ΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ЄΝ. ΙΩΝΙΑ. *Juppiter ſeminudus ſtans, ex adverſo Diana Epheſia inter duos cervos.* (Spon. Miſcell. p. 140. Bell. Lettr. Hiſt. T. III. p. 268.)

Non abſimilem citat Holſtenius ex Franc. Angelonio [d]), ſed addit, fictitium videri peritioribus antiquariis vocabulum ϹΟΛΩΝΟϹ., vel male ſic lectum pro imperatoris alicujus nomine. Addo, facile fuiſſe, τα ϹΑΛΩΝΙΝΑ in ϹΟΛΩΝΟϹ convertere, et ipſum caput per artem mutare, cujus ſimilem cetera numum infra ſub *Communi* citabo.

* * *

Caput Palladis, ✕ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Fulmen.* AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 42.)

Hunc numum Pellerinius in numis Metropolis Phrygiae recenſet. Verum cum plures fuerint Metropoles etiam extra

b) T. I. p. 627. c) Oſſerv. iſt. Tab. VI. d) Not. ad Steph. p. 208.

Aſiam, vix decidi poteſt, ad quam is ſit referendus.

De certo ergo hujus Metropolis autonomo non conſtat.

* * *

Imperatorii illi certo huc ſpectant, qui non pauci numero inſcribuntur: ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ЄΝ. ΙΩΝΙΑ. ſuntque a Trajano usque ad Gallienum.

Typi frequentiores:

Cybele capite turrito ſedens inter duos leones. Ex repetito hoc typo veriſimile videtur, nomen urbi inditum a cultu της Μητερος, nempe Cybeles, quod ſaltem de Metropoli Phrygiae diſerte tradit Stephanus.

Mulier capite turrito ſtans ad aram d. Martis ſignum.

Imperator paludatus ſtans dexteram porrigit mulieri turritae.

Figura militaris, vel Mars ipſe ſtans d. haſtam, ſ. clypeum.

Adcuratior fui in deſcribendis his typis, quoniam video eosdem typos paſſim etiam occurrere in numis inſcriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ, quos tamen antiquarii paſſim Metropoli Phrygiae adſcribunt. Mirum autem, niſi ejusdem ſunt urbis, tam proxime typos conſpirare. Quare veriſimilius videri poſſit, numos etiam ſic inſcriptos, cum typos offerunt, qui in certis Metropolis Ioniae numis exſtant, huic eſſe tribuendos. Quod in his omittatur ЄΝ. ΙΩΝΙΑ., non officit, nam et Heraclea Ponti non ſemper addit ЄΝ. ΠΟΝΤΩ. etc.

Magiſtratus in numis Ioniae mentionem addentibus non produntur, reperitur tamen *praetor* frequenter in numis inſcriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ cum typis Metropoli Ioniae propriis; quare et ex his complures huc pertinere cenſeo.

Commune: ΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ЄΝ. ΙΩΝΙΑ. *Juppiter et Diana Epheſia*, Saloninae. (Harduin.) *AE. R.*

MILETVS.

Maritima et Cariae contermina, urbs inſignis famae, Thaletis patria, ſed multo celebrior copioſis per Propontidem et Pontum ductis coloniis, quibus ex cauſis ſeſe in marmore apud Chandlerum jactat *primam in Ionia fundatam, et matrem multarum et magnarum urbium in Ponto et Aegypto, et undique per orbem* [e]), profitente etiam Seneca: *Miletus LXXV. urbium populum in diverſa effudit* [f]). Ipſa colonia Athenienſium conditore Neleo [g]).

Autonomi:

Caput Apollinis laureatum. ✕ ΜΙ. *(in monogr.) Leo aſtrum reſpiciens, in imo:* ΕΠΙΚΟΤΡΟΣ. *vel* ΜΝΗΣΙΘΕΟΣ. *etc.* AR. I. (Pellerin.) AR. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput juvenile adverſum. ✕ *Sine urbis epigraphe. Leo aſtrum reſpiciens, in imo:* Τ. ΔΑΜΑΣ. AE. II. (Pellerin.)

Apollo nudus ſtans d. cervulum ſ. arcum. ✕ ΜΙΛΗΣΙ. *Leo jacens, et aſtrum reſpiciens.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

Antiquarii priores non obſervato monogrammate MI., quod Mileti literas

---

e) Inſcript. ant. p. 17. Diog. Laert. in Thalete n. XVI.

f) Conſol. ad Helv. c. 6.

g) Conon apud Phot. Cod. 186.

ἀρχαισαις connectit, nonnunquam inſcriptum magiſtratum in urbis nomen verterunt. Sic in ΚΟΛΧΩΝ. Goltzius Colchos, Harduinus Golgos Cypri viderunt. Sunt etiam aenei, in quibus dictum monogramma abeſt, ſed quos ex leone aſtrum reſpiciente certum eſt Miletum pertinere, idque confirmatur numo ex citatis altero cum magiſtratu Τ. ΔΑΜΑΣ., qui legitur etiam in numo Neronis inſcripto: ΕΠΙ. ΤΙ. ΔΑΜΑ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. (Pellerin.) Typus leonis aſtrum reſpectantis aſtrologicus haud dubie eſt, ut arietis in numis Antiochiae *Syriae*, aliorumque Zodiaci *ſignorum in aliarum urbium numis*, de quibus vide, quae monebimus in numis ejusdem Antiochiae.

De Apolline cervulum tenente agetur mox in imperatoriis.

Caput Apollinis ✕ ΜΙΛΗΤΟΣ. *Prora navis.* AR. III.

De numo hoc, quem veriſimiliter Cius Bithyniae Mileti colonia ſignavit, vide numos hujus urbis.

Memorandi adhuc varii lapſus antiquariorum.

In numo aeneo muſei Caeſarei, qui ſimilis eſt numo ex citatis ſecundo, ſcriptum inferne legitur — ΩΠΤΙΩΝ. Legit Frölichius ΟΡΙΚΙΩΝ, eumque Orico Epiri tribuit h), cum ſit certus Mileſius inſcripto ſolo magiſtratus nomine.

Male huc Arigonius vocavit autonomum typo pharetrae, et inſcripto, ut putabat, ΜΙΛΕΣΕΙΩΝ, cum legendum ſit ΑΜΑΣΕΙΑΣ, et numus ſit Amaſiae Ponti.

Alium inter Mileti numos vulgavit Pellerinius, in cujus averſa eſt M. intra coronam. Hunc numum potius ſic vertendum, ut ſit Σ, non M, et veriſimilius eſſe inſulae Siphni, jam ſupra in numis Maleae Laconiae, et Siphni monui.

AR. R. AE. RR.

Regii.

Numos cum capite *Antiochi I.* et *II.* Syriae regum Mileti ſignatos vide in numis horum regum.

Imperatorii copioſi ab Auguſto usque ad Gallienum. Etiam Druſillae ut deae, et Balbino a Mileſiis dedicati numi. At prae omnibus inſignis numus max. mod. apud Pellerinium: (Rec. III. p. 237.) ΑΥΤ. Κ. Μ. ΚΛ. ΠΟΥΠΙΗΝΟϹ. Κ. ΑΝ. ΓΟΡ-ΔΙΑΝΟϹ. ΚΑΙϹΑΡ. Κ. ΑΥΤ. Κ. ΚΑΙ. ΒΑΛΒΕΙΝΟϹ. *Caput Pupieni laureatum imberbe, medio Gordiani Pii capite nudo.*

Epigraphe in his Mileti numis: ΜΙ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΜΕΙΛΗϹΙΩΝ.

ΔΙΔΥΜΕΥϹ. ΜΙΛΗϹΙΩΝ. *Apollo nudus ſtans d. cervum, ſ. arcum*, in numis Caligulae et Claudii.

Idem Apollo etiam in ſequentium imperatorum numis comparet, ſed absque addito ΔΙΔΥΜΕΥϹ. In numo Balbini caput habet radiatum, et pro pedibus eſt arula, et in numo maximi moduli, quem mox ex Pellerinio citavi, tota haec figura una cum arula eſt in templo tetraſtylo, extra templum utrinque adſtat vir

h) Notit. elem. p. 105.

nudus pallio ſolum ab humeeris retro volitante tectus, qui facem extimae columnae admovet. De hoc Strabo [i]): poſt Poſideum Mileſiorum *ἐςι το μαντειον τȣ Διδυμεως Απολλωνος το ἐν Βραγχιδαις*, *eſt oraculum Didymei Apollinis in Branchidis*; addit, exuſtum eſſe a Xerxe, ei tum regi Branchidas theſauros dei tradidiſſe, et ne ſacrilegii poenas dare cogerentur, una cum iis abiiſſe. Mileſios ſubinde omnium maximum templum aedificaſſe, quod ob magnitudinem ſine culmine manſit, ornatum omnium gentium donis. Haec Strabo. Coronidem templo imponere parabat Caligula referente Suetonio [k]): *Deſtinabat Mileti Didymeum peragere.* Quare in ejus numis Didymeum hunc Apollinem propoſuere. De hoc quoque Plinius [l]): *Poſideum promontorium et oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymei Apollinis*, et in eandem ſententiam Mela. Ablatum a Xerxe aeneum Apollinis ſimulacrum, reſtitutum multis poſt annis a Seleuco refert Pauſanias [m]). Vide praeterea, quae de Branchidis a Xerxe in Sogdianam translatis, eorumque adverſus Didymeum maleficio ab Alexandro adhuc in poſteris graviter punito narrat Curtius [n]). Dictus vero videtur *Didymeus*, quod Apollo et Diana eodem partu editi paſſim a Graecis *Διδυμοι*, *gemini*, vocabantur, et quod teſte Clemente Alexandrino a Mileſiis in conſuetis luſtrationibus cani ſolebat:

Μελπετε, ὠ παιδες, Εκαεργον και Εκαεργαν.

Canite, o pueri, longe jaculantem deum et deam.

Aut ſecundum Macrobium [o]), *quod geminam ſpeciem ſui luminis praefert ipſe illuminando formandoque lunam; etenim ex uno fonte lucis gemino ſidere ſpatia diei et noctis illuſtrant, unde et Romani ſolem ſub nomine et ſpecie Iani Didymei Apollinis appellatione venerantur.* Aut verius, quod iſtud Mileti Didymeum ſacrum fuit Iovi et Apollini. Ejus teſtis Stephanus: *Διδυμα, ȣ̓δετερως, τοπος και μαντειον Μιλητȣ, ἀφιερωμενον Δια και Απολλωνι. Didyma, genere neutro, locus et oraculum Mileti, ſacrum Iovi et Apollini.* Quare et utrumque conjungit Callimachus [p]): *Δαιμονες ἐυυμνοτατοι, Φοιβε τε και Ζευ, Διδυμων γεναρχαι. Dii hymnis aptiſſimi, Phoebe et Iuppiter, Didymorum auctores.* Acute obſervat Pellerinius, binos viros, qui in numo ſuo facem admovere videntur, ſignatos propterea, ut renovaretur memoria prioris templi a Xerxe incenſi; quamquam et Mileſios ipſos deorum templa incendiſſe arguat Apollonius Tyanenſis in epiſtola, quae eſt ordine LXVII editionis Olearii. Hunc Apollinem Didymeum obſervarunt quoque Romani; nam licebat eum inſtituere haeredem, ut teſtatur Vlpianus [q]). Ejus cultus diu valuit, nam ab hoc Apolline adhuc Licinium Aug. reſponſa petiviſſe tradit Sozomenus [r]). De Brancho Apollinis ama-

i) L. XIV. p. m. 941. k) Cap. 21. l) L. V. §. 31. m) L. VIII. c. 16.
n) L. VII. c. 5. o) Sat. L. I. c. 17. p) Fragm. Bentl. n. 36. q) Fragm. XXV. 6.
r) Hiſt. Eccl. L. I. c. 7.

ſio et Didymei hujus oraculi auctore lege, quae refert Conon apud Photium [s]). De ludis Didymeis mox.

Magiſtratus nullo primum muneris indicio, deinde

Archontes inde a M. Aurelio usque ad Gallienum obſervantur.

Neocoratus: ΜΙΛΗϹΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in ſolis Balbini et ejus collegarum numis, quos citant Vaillantius et Pellerinius. In his eſt effigies Apollinis Didymei; quare cenſeo, hujus tantum neocoros eſſe voluiſſe Mileſios, ut Magnetas Ioniae ſuae tantum Dianae Leucophrynes.

Ludi: ΔΙΔΥΜΕΙΩ. ΜΕΙΛΗϹΙΩΝ. intra coronam, in numo cum capitibus Valeriani et Gallieni apud Haym. (T. II. p. 383.) Verum in ſimillimis aliis Arigonius legit ΔΙΔΥΜΕΙΑ., quae lectio ſana et vera, et ſignificat ludos in Didymei Apollinis honorem actos, quos nominat etiam marmor Oxonienſe: ΜΕΙΛΗΤΟΝ. ΔΙΔΥΜΕΙΑ. [t]). Male igitur numi ſui epigraphen vertit Haymius: *Didymio-Mileſiorum.* At multo gravius aberravit Bandurius in lectione numi ſimilis, nimirum: ΔΙΔΥΜΑΙΩΝ. ΕΙΛΗϹΙΩΝ, unde concordiam inter Didymas Ciliciae, et Ileſium Boetiae urbem efficit [u]).

ΜΙΛΗϹΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΥΘΙΑ. in numo Saloninae, *urna menſae impoſita.* Vide Prolegomena ad numos Ioniae.

Concordia cum Epheſo, Smyrna, Co. Vide Vaillantium.

AE. C.

PHOCAEA.

Ad fines Aeolidis, cui etiam a nonnullis veteribus inſeritur. Ejus incolae Maſſiliam Galliae condiderunt, ut in hujus numis dictum.

Autonomi. In his

Epigraphe: ΦΩ. ΦΩΚΑΙ. ΦΩΚΑΙΕΩΝ. etiam ΦΩΚΑΕΩΝ., de quo variante ethnico vide plura apud Spanhemium [x]). Typi, quos memorabo, vetant, quo minus numi inſcripti ΦΩ. poſſint in Phocidem Graeciae propriae avocari.

Caput Palladis. ✠ ΦΩΚΑΙΕΩΝ. *Gryphus gradiens, ſuperne pileus Dioſcurorum.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

ΙΕΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput ſenatus juvenile nudum.* ✠ ΕΠ.Ϲ.Μ. ΑΥΡ. ΘΕΟΔΟϹΙΑΝΟΥ. ΦΩΚΑΙ. *Pallas ſtans d. pateram, ſ. haſtam cum clypeo.* AE. II. (Pellerin.)

Palladis cultus in hac urbe vetus; nam hujus templum exuſtum fuiſſe ab Harpago Medo, narrat Pauſanias [y]). Gryphus obvius in Phocaeae numis typus, incertum, qua cauſa. Obvius eſt etiam in numis Smyrnae et Tei ejusdem Ioniae urbium.

* * *

Caput muliebre turritum. ✠ ΦΩ. *Duo pilei Dioſcurorum.* AE. III. (Pellerin.)

ΦΩΚΕΑ. *Caput muliebre turritum.* ✠ ΦΩΚΑΙΕΩΝ. *Navis, ſupra quam duo pilei Dioſcurorum.* AE. II. (Pellerin.)

Vterque hic anticae typus frequens

s) Narat. 33. t) Pag. 18. n. VII. u) T. I. p. 122. x) Ad Callim. in Pallad. v. 24. y) L. II. c. 31.

eſt variantibus in parte averſa typis. Phoceam igitur Amazonem urbis ſuae conditorem ſomniabant, quod confirmat numus Maximini, in quo *Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. bipennem coronatur a Victoria.* Sed Pauſanias Phocaeenſes ante Ionum adventum urbem nullam habuiſſe adſerit, ducere vero genus a Phocide ad Parnaſſum, ducentibus coloniam Philogene et Damone Athenienſibus [z]), cum quo conſentit et Strabo [a]).

Dioſcuris magnos in hac urbe fuiſſe impenſos honores, teſtantur numi, credo, quod teſte Herodoto [b]) primi ex Graecis fuere Phocaeenſes, qui longinquas navigationes ſuſciperent, quarum praeſtites dii ſunt Dioſcuri. Firmat hanc ſententiam numus alter, in quo eorum pilei cum ipſa navi ſociantur.

* * *

ΦΩΚЄΑ. *Caput muliebre turritum.* ⁜ ΦΩΚΑЄΩΝ. *Canis piſcem depaſcens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Exſtimat Harduinus, piſcem hunc eſſe phocam, et phocae ſic ſimilem, ut ovum ovo, quod viderint hiſtoriae halieuticae periti. Si igitur vere phoca eſt, habemus adluſionem ad urbis nomen. Iam vero notavit et Stephanus, urbem ſic dictam, quod multae phocae conditores ſequerentur.

* * *

IЄΡΑ. CΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput ſenatus juvenile nudum.* ⁜ ЄΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΤ. ΦΩΚΑΙ. *Mulier capite turrito ſtans d. pateram, adſtat Cybele capite turrito inter duos leones d. pateram, ſ. tympanum.* AE. II. (Pellerin.)

Prior mulier haud dubie eſt Phocaeenſium Amazon, et Cybele tutelare numen vicinae Metropolis, qua forma haec in ejus urbis numis ſaepe occurrit, et videtur indicare hic typus concordiam inter utramque urbem.

* * *

Caput Palladis. ⁜ ΦΩ. *Gryphus dimidius volans, infra:* ΙΣΙΔΩΡΟΣ. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Palladis. ⁜ *Sine epigraphe. Caput gryphi inter duos pileos Dioſcurorum, infra:* ΠΤΘΙΣ. AE. III. (Hunter.)

Satis apparet, alterum quoque hunc numum eſſe Phocaeae noſtrae, etſi hujus nomen reticeatur, nullatenus vero tribuendum Pythio Theſſaliae, ut viſum erudito Combio catalogi Hunteriani auctori. Vide plura in Pythio Theſſaliae.

* * *

Magiſtratuum nomina in partibus averſis frequenter leguntur, quorum ope variorum autonomorum aetas facile definitur. Sic: CΤΡΑ. ΗΡΑΚΛЄΙΔΟΤ. ΑCΚΛΗ. legitur etiam in numis Commodi, CΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ЄΤΤΤΧΟΤC. in numis Caracallae et Gordiani, C. Μ. ΑΝΤ. ΘЄΟΔΟCΙΑΝΟΤ. in numo Alexandri apud Vaillantium, ſed Pellerinius in autonomo ſuo pro ΑΝΤ. legit ΑΤΡ., deni-

z) L. VII. c. 3. a) L. XIV. p. m. 939. b) L. I. c.

que ЄΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΥ. in numis Maximi.

* * *

Staterum Phocaeenſium nobiles ſcriptores meminere. Thucydides [c]: και λαβοντες δισχιλιους στατηρας Φωκαΐτας κ. τ. λ. Demoſthenes loquens de coacta, et expenſa in milites pecunia ait [d]: και παρα των φιλων της πολεως λαβων τριακοσιους στατηρας Φωκαεις κ. τ λ. Pollux Thucydideum teſtimonium citat, additque, fuiſſe hos ſtateres numiſmatis genus ſic vocatum [e]. Fuiſſe aureos, ſed peſſimae notae, colligo ex Heſychii verbis: Φωκαΐς, ὀνομα ἐθνους, και το κακιστον χρυσιον. Tamen cum hactenus nondum hujus generis ſtater in conſpectum venerit, veriſimile videtur, veram monetam non fuiſſe, ſed parvas maſſas ad pondus Phocaeenſium exactas et expenſas, aut verius numos imaginarios, quo de genere pluribus egi alibi. (Proleg. gen. Vol. I. c. 9.) Sane hactenus hujus populi numus aureus vel argenteus viſus non eſt.

AE. C.

Imperatorii a Veſpaſiano usque ad Philippos.

Epigraphe ΦΩΚΑΕΩΝ. frequentius ΦΩΚΑΙΕΩΝ.

Typi illuſtriores:

Duo viri nudi gradientes d. haſtam intentant, ſ. clypeum, hinc et inde aſtrum, Aurelii Caeſaris. AE. m. m. (Muſ. Caeſ. Haym.) et Maximini. (Muſ. Albani.)

Vix alibi Dioſcuros hoc cultu propoſitos reperias. Quae illos cauſa in Phocaeenſium monetam vocaverit, in autonomis diximus.

* * *

Fluvius humi decumbens ſaepe conſpicitur, quem eſſe Hermum, cui urbs vicina fuit, dubium non videtur. In numo Lucillae muſei Caeſarei, et Gordiani apud Vaillantium juxta fluvium eſt avicula incerti explicatus. Ad idem argumentum pertinent numi ſequentes:

ЄΠΙ. CΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ЄΥΤΥΧΟΥC. ΦΩΚΑЄΩΝ. *Mulier humi et ſuper aquas ſedens, juxta ſcriptum* ΤЄΡΗ. Caracallae AE. m. m. (Vaillant. Arigoni.)

ΦΩΚΑΕΩΝ. *Mulier humi ſedens d. ramum, in imo*: CΜΑΡΔ. Maximi Caeſ. AE. III. (Muſ. Caeſ. et editus in mea Sylloge I. p. 38.)

Vaillantius ad numum ſuum obſervat: ΤЄΡΑ *nomen eſſe fontis, alicubi legimus.* Forte alicubi legit Teriam Leontinorum in Sicilia amnem, ſed qui huc non pertinet. Dubium non videtur, *Teram*, et alterius numi *Smard* - - nomina eſſe fontium Phocaeae vicinorum, et per religionem ſacrorum, qualis fuit, ut copioſos alios praeteream, ſua Syracuſanis Arethuſa, Myrenſibus Lyciae Curium fons Apollinis ab augurio clarus [f]. Confirmat iſtud etiam typus, nempe figura humi ſedens, et quidem, ut in numo priore, ſuper aquas fluitantes, ac praecipue quod illa muliebri ſit ſpecie, nimirum quia fontium praeſides fuere Na-

---

c) L. IV. c. 52. d) Adv. Boeotum orat. II. p. 1013. e) L. IX. §. 93. f) Plin. L. XXXII. §. 8.

jades. Eodem modo Aphrodiſienſes Cariae in numis ſuis ſuum jactarunt Corſymum, Midaenſes Phrygiae Elaten, Blaundenſes Lydiae Hippurium, alii alios, quos enumerabo in commentatione de fluviis et fontibus, in moneta vetere memoratis. Praeteriti hi ſunt ab hiſtoricis et geographis, quia publice ignobiles fuerunt habiti, at privatim a vicinis urbibus celebritatem nacti. Quod ſi Phocaeenſes in fontium nominibus variarunt, in cauſa haud dubie fuerit, quod plures in agro ſuo habuerint fontes ſive ſibi utiles, ſive ſacros. Eodem modo Syracuſani non unam habuere in finibus ſuis Arethuſam, ſed et Temeniten, Archidemiam, Magaeam, Cyanen, et Milichien g). Non vero praetereundum, quod ad praeſens argumentum proxime pertinet, illud, quod narrat Euſtathius h), *Amazones, inquit, multa olim in Aſia tenuiſſe loca, comprobant et fontes aliqui Amazonibus cognomines. Si igitur* quis fons hac fuit fortuna, mirum non eſt, ejus nomen numis fuiſſe inſertum.

Magiſtratus praetor inde a Veſpaſiano legitur, et usque ad finem continuatur. Aliquorum nomina in autonomis dedimus.

AE. R.

PRIENE.

Maritima prope Mycalen, ubi Panionium celebratum eſt, ut diximus in prolegomenis ad Ioniae numos. Biantis philoſophi fuit patria, ſed cujus velut exſtinctae veſtigia tantum exſtare dixit Val. Maximus i).

Autonomi:

Caput Palladis. ✠ ΠΡΙΗ. ΔΙΟΝΤ. *in alio:* ΠΡΙΗ. ΑΡΣΑΓ. *in alio:* ΠΡΙΗ. ΜΕΝΕΚ. *ſcriptum intra coronam ex Maeandri flexibus compoſitam.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 25. Pellerin, Hunter.)

Palladis delubrum, et inſigne ſimulacrum, quod apud hanc urbem fuit, multum commendat Pauſanias k). Etiam Vitruvius ejus templi meminit l). Combuſtum a Xerxe, ut reliqua Ioniae omnia dempto Epheſio, reſtitutum fuiſſe ab Alexandro M., docet lapis ibi repertus: ΒΑΣΙΛΕΤΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΤΟΝ. ΝΑΟΝ. ΑΘΗΝΑΙΗΙΠΟΛΙΑΔΙ. ſed quae poſtrema ſic haud dubie corrigenda: ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΙ. ΠΟΛΙΑΔΙ. m), ex quo diſcimus etiam, hanc Palladem Poliadis nomine a Prienenſibus fuiſſe cultam.

Flexus Maeandri his numis inſerti ſunt, quia Priene ad ejus fluminis oſtia ſita fuit.

* * *

ΤΟΝ. ΚΤΙϹΤΗΝ. *Caput Herculis.* ✠ ΠΡΙΗΝЄΩΝ. *Taurus.* (Harduin.)

Hercules fuit domo Boeotus, et Priene dicta quoque fuit Cadme a Cadmo Boeotiae incola, quia Philotas, qui eam condidit, Boeotus fuit, quod jam ex Strabone docuit Harduinus. Thebanorum etiam coloniam dixit Diogenes Laertius n).

g) Plin. L. III. §. 14. h) Ad Dionyſ. v. 828. i) L. VII. c. 3. k) Achaicor. cap. 5. l) Praef. ad. L. VII. m) Chandler Ionian antiquit. p. 15. n) In Biante. n. 2.

Numi inſcripti, ut credebatur, ΠΡΙΑΝΕΙΕΩΝ, qui ab Harduino et Frölichio huic urbi tribuuntur, ſunt Prianſi Cretae, ut dictum in hujus urbis numis.
AE. RR.

Numum Alexandri M. inſcriptum ΠΡΙ. ΒΙ. in hac urbe percuſſum vide in numis hujus regis. Literae ΒΙ. videntur indicare magiſtratum *Biantem*, non infrequens, ut conjicio, inter Prienenſes nomen, arceſſitum haud dubie cauſa Biantis philoſophi, qui patriam Prienen nobilitavit. Noverit iſtud inſignis Chariton, a quo appoſite admodum in fabulam ſuam illatus fuit Βιας ὁ ςρατηγος Πριηνεων o). A Plutarcho proditur Bias clarus Prienenſium ad Samios legatus p).

* * *

Imperatorii bini tantum memorantur a Vaillantio, ſed quorum prior alio rſum pertinet.

ΕΠΙ. ΑΡΧ. - - - ΦΙΛΟΠΑ. ΤΟ. Β. ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Mulier dexteram attollens, ſ. quid ignotum*, Tiberii. AE. II.

Numum hunc Vaillantius ex muſeo Gottfredi citat, qui nunc eſt in muſeo Ducis Bracciani, olim reginae Chriſtinae, ſed adeo vitiatus, ut neque urbis nomen, neque typus, ut ipſe vidi, tuto ex illo colligi poſſit. Idem numus ſerius ex pictura Bartoli reſtitutus eſt in muſeo reginae Chriſtinae q), et a Morellio ex eodem muſeo r). Erudite utroque loco conjicit Havercampus collato altero Prymneſſi Phrygiae, quem edidit Haymius, legendum in hoc numo ΠΡΥΜΝΗϹϹЄΩΝ, non ΠΡΙΗΝΕΩΝ.

* * *

ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΥ. ϹΑΤΟΡΝЄΙΝΟΥ. Valeriani ſen.

Magiſtratus ergo *archon* Prienen rexit. Chariton, ut modo vidimus, praetorem urbi praefecit.
AE. RRRR.

SMYRNA.

Vrbs inter praecipuas non Ioniae ſolum, ſed totius Aſiae, cujus cum copioſi, tum maxime varii exſtant numi. Condita a Theſeo Theſſalo Admeti nepote, et ab uxoris nomine appellata, ut refert Herodotus creditus auctor vitae Homeri, ſed Strabo a Smyrna Amazone conditam ait, ut dicetur. Triplicem ejus originem vide apud Ariſtidem rhetorem s), cum quo confer Tacitum t).

Autonomi:

Caput muliebre turritum. ℞ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ. *Mulier capite velato et tutulato ſtans ſ. ſimul Victoriolam tenet, ſimul columnae innititur.* AV. didrachm. (Seguin Num. ſel. p. 32.)

Hic numus Spanhemio prolixae diſſertationis materiam praebuit, quam inſcripſit: *de Veſta et Prytanibus Graecorum diatriba*, cujus haec eſt ſumma. Caput anticae cenſet eſſe Amazonis, de qua pluribus agemus infra. Vocabulum ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ, quo indicantur pryta-

o) Amator. narrat. L. IV. c. 5. et L. V. c. 6. p) Quaeſt. Graec. p. m. 296. q) Tab. XLVIII. r) Numi Tiberii T. XII. n. 11. s) Tom. I. p. 270. t) Ann. IV. c. 56.

nes, notus Graecorum magiſtratus, viro erudito perſuaſit, ut in ſigno propoſito Veſtam videret, quia apud Athenaeum Πρυτανιτιδα legerat, et paſſim conſtat, in Graecorum prytaneis ignem Veſtae arſiſſe, et per eum jurari ſolitum. Perperam ſenſiſſe philologos plerosque, qui decepti ab Ovidio variis locis adſerente in Faſtis, Veſtam non eſſe, niſi ignem, nullumque ejus ſimulacrum, non exſtitiſſe unquam ejus ſigna autumabant, cum ejus ſimulacri meminerit Pauſanias in Atticis, aliique, quorum copioſa teſtimonia elicit, ac praeterea ejus ſignum obvius ſit in numis Romanis typus. Quod ad figurae attributa attinet, velum ex iisdem Romanorum numis tuetur, tutulum vel calathum, quod hic proprius fuerit Cereri, huic autem cum Veſta multum conveniat, Victoriam, quia Veſta in nonnullorum ſententia eadem cum Venere, quam dictam fuiſſe Victricem, nemini non notum, columnam, quia Veſta eadem eſt cum terra, et a *ſtando* Graecis perinde ac Romanis dicta, unde Ovidius u): *Stat vi terra ſua, vi ſtando Veſta vocatur.* Denique graviſſimum ei argumentum ſufficit numus maximi moduli Fauſtinae ſenioris ex muſeo reginae Chriſtinae: VESTA. *Mulier ſtans ante aram d. pateram, ſ. Palladium, ſupra aram columna cum Victoria.* Haec Spanhemius, ſed, ut verum fatear, multum video in univerſa hac diſſertatione tribui conjecturis, et multa deſunt, quae plane perſuadeant, eſſe omnino Veſtae imaginem. Eadem occurrit in aeneis quoque, quos mox commemorabo, ſolo fere diſcrimine, quod pro ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ varia magiſtratuum nomina in iis leguntur, quorum occaſione aliam proponam ejus typi explicandi viam. Ceterum argumentum e Fauſtinae numo petitum minus firmum eſt propterea, quod numum hunc nusquam alibi citari video, et conſtat, ſaepius Spanhemium in deſcribendis, approbandisque numis lapſum.

Aureum adhuc unum Pellerinius, eumque anepigraphum, ob typum leopardi, qui in certis Smyrnaeorum argenteis ſimillimus exſtat, huc veriſimiliter vocandum cenſet.

* * *

Caput muliebre turritum. ✠ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Leo gradiens, in aliis: Leopardus gradiens, inferne* ΜΗΤΡΟΒΙΟΣ. *vel* ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ; *etc. omnia intra coronam quernam.* AE. I. (Pellerin, Muſ. van Damme.)

Caput muliebre turritum. ✠ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *ſubjecto monogrammate intra coronam quernam, nullo alio typo.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

Vt perrari ſunt illuſtres hi tam a metallo, quam pondere numi, praecipue, quos priore loco deſcripſi, ita ad eruditas obſervationes nihil conferunt, neque idonea hactenus ratio inſculpti ſive leonis, ſive leopardi reperta eſt. Subjectum in numis loci II. monogramma ſaepe in certis hujus urbis numis comparet. Ejus formam Pellerinius exhibet in Supplemen-

u) Faſt. VI.

to II. tab. X. n. *64.*, monuitque, (pag. 158.) eo contineri literas *ἀρχαιϰας* vocabuli *Smyrna.* At enim ſpectata hujus monogrammatis forma hae literae nonniſi violente eliciuntur, et multo illud proclivius putem in ΠΡΥΤ. quam ΣΜΥΡ. poſſe reſolvi, ac tum indicarentur *Prytanes*, quos jam explicato ſupra numo aureo inſcriptos vidimus. Iſtud certum, hoc monogramma, quemcunque exigat explicatum, fuiſſe Smyrnaeis proprium, atque hac de cauſa tetradrachmum Alexandri M., quia illo notatum eſt, Smyrnae ſignatum conjecimus. Vide numos hujus regis.

* * *

Caput muliebre turritum. ✠ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Mulier cum calatho in capite ſtans ſ. Victoriolam ſuper columella tenet; additur magiſtratus, ut*: ΙΚΕΣΙΟΣ etc. AE. III.

Caput muliebre turritum intra lauream, vel quernam. ✠ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Eadem mulier ſtans, niſi quod d. praeterea ſceptrum tenet, et pro ejus pedibus avicula eſt, additur magiſtratus* ΣΕΥΞΙΣ *vel* ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ. etc. AE. III.

Caput juvenile laureatum. ✠ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Vir palliatus ſedens cum tranſverſo ſcipione dextera mento admota, ſ. volumen, in area nonnunquam aſtrum, additur nomen unum, vel duo, ut:* ΙΚΕΣΙΟΣ. *vel* ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ. ΤΡΙΚΚΑΣ. *vel* ΙΑΣΩΝ. ΙΑΣΟΝΟΣ. *etc.* AE. III. Similem, ſed AR. fere II. edidit Pellerinius, qui propterea rariſſimus eſt.

Caput juvenile laureatum. ✠ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Manus loris obligata, juxta palmae ramus, additur nomen, ut:* ΙΑΤΡΟΔΩΡΟΣ. AE. III.

Omnes hi numi per fabricam, literarum formam, inſcriptorum magiſtratuum modum unam aetatem loquuntur, atque ut appāret, eam, quae Auguſtorum aetatem praeceſſit. Omnes hos collegit et in lucem protulit Richardus Meadius magni in Britannia nominis medicus in erudita diſſertatione *de numis quibusdam a Smyrnaeis in medicorum honorem percuſſis.* Auctor in eo totus eſt, ut comprobet, hos numos omnino in medicorum honorem Smyrnae fuiſſe ſignatos, neque adeo medicos, quod illuſtres noſtri aevi auctores cenſuere, olim in ſervorum numero habitos, quam injuriam olim Sponius quoque, et ipſe medicus, amare conqueſtus eſt [x]). Facem Meadio praetulit Strabo, qui refert [y]), propè Laodiceam Phrygiae ſcholam magnam medicorum Herophileorum ſua aetate exſtitiſſe ſub Zeuxide, ac ſubinde Alexandro Philaletha, ſicut, addit, patrum noſtrorum aetate Smyrnae ſchola Eraſiſtratea fuit ſub Hiceſio, nunc verò nihil ſimile evenire. Revera Hiceſius in numis a me ſupra numeris I. et III. deſcriptis memoratur.

Suam ergo ſententiam ut tueatur, omnes eos, qui numis his inſcripti ſunt, medicos facit, ut revera his nominibus olim fuiſſe claros medicos, pleroſque ex veteribus eruit. In eo deinde elaborat, ut typos omnes pharmaceuticae

x) Miſc. p. 144. y) L. XII.

ſubjiciat. Ergo caput juvenile numi III. et IV. deae Hygiae facit, idque confirmat ex numis gentis Aciliae, in quibus deae SALVTIS caput laureatum eſt. In horum poſtica videt Aeſculapium ſedentem, qui ſ. gladiolum chirurgicum tenet, et dexteram verſus labia admovet, quo ſignificet arcana ſcientiae medicae, et juratum ab ejus candidatis ſilentium. In averſa numorum I. et II. ſimulacrum Iſidis videt, quae cum magna Matre et Aeſculapio eandem potentiam Smyrnae ſortita eſt. Avim adſtitutam anſerem putat Iſidi, ut conſtat, ſacrum. In averſa numi IV. ſacra Iſiaca proponi credit ab antiſtitibus in pompa Iſidis geſtari ſolita, nempe palmae ramum, et ex cavo aere manum ſiniſtram deformatam porrecta palmula, ad quod probandum violente omnino locum Apuleji in aur. aſin. L. XI. torquet, quanquam et alios hujus typi explicatus non faſtidiat, modo cum Iſide, aut Aeſculapio connectantur.

Miram hanc et plane ſingularem Meadii opinionem admitti non poſſe, jam alias comprobavi [z]), ac ſerius cum in Cl. Wiſe lucubrationes inciderem, qui eam in rigidum examen vocavit [a]), laetabar vehementer, eruditum hunc virum eadem plane mecum ſentire. Neque ego, quod Meadius in hac cauſa ſcripſerat, ſerio ſcriptum ab eruditiſſimo hoc viro exiſtimo, verum leporis feſtivi, atque eruditae elegantiae cauſa, ut cenſuere et alii. Miſſa igitur hoc ingenii luſu verum, aut veriſimilem ſaltem horum numorum explicatum proponam, commemoratis plerumque iis argumentis, quibus ad eos explicandos Wiſius uſus eſt.

Quod ad viros numis his inſcriptos attinet, demus, fuiſſe ex his nonnullos reipſa medicos, at iſtud negavero, fuiſſe inſcriptos, quia fuere medici, ſed quia ſimul fuere medici, ſimul magiſtratu in rep. functi. Cur enim in ea claritate, qua ſchola Eraſiſtratea Smyrnae fuit, atque iis opibus, quae Aeſculapii filios vulgo conſectantur, medicis permiſſum non fuiſſet ad magiſtratus eponymi honores eniti? *Egregie huc ſervit marmor* a Grutero vulgatum [b]):

ΤΙΒΕΡΙΩΙ. ΚΛΑΤΔΙΩΙ.
ΚΟΤΙΡΕΙΝΑΙ.
ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΙ. ΙΑΤΡΩΙ.
ΚΑΙΣΑΡΩΝ. ΚΑΙ. ΙΔΙΑΣ.
ΛΟΓΙΚΗΣ. ΕΝΑΡΓΟΤΣ.
ΙΑΤΡΙΚΗΣ. ΚΤΙΣΤΗΙ. ΕΝ.
ΒΙΒΛΙΟΙΣ. ΡΝϛ. ΔΙ. ΩΝ.
ΕΤΕΙΜΗΘΗ. ΤΠΟ. ΤΩΝ. ΕΝ.
ΛΟΓΙΜΩΝ. ΠΟΛΕΩΝ.
ΕΝ. ΤΕΛΕΣΙ. ΟΙ. ΓΝΩΡΙΜΟΙ.
ΤΩΙ. ΕΑΤΤΩΝ. ΑΙΡΕΣΙΑΡΧΗΙ. ΤΟ
ΗΡΩΟΝ.

Tiberio Claudio Quirina Menecrati, medico Caeſarum, et propriae rationalis practicae artis medicae auctori in libris CLVI. propter quos honoratus fuit ab illuſtribus urbibus magiſtratuum muniis, diſcipuli haereſiarchae ſuo monumentum. Item in marmore apud Chandlerum (Inſcr. ant. p. 19. n. 54.) Menecrates archia-

z) Num. vet. p. 256. a) Muſ. Bodl. p. 145. b) Pag. 581. 9.

ter dicitur *Stephanephorus*, quae dignitas inter prima ſacra urbium munia fuit. Apud Reineſium (Synt. T. II. p. 608.) Aſclepiades medicus STVDIORVM. ET. MORVM. CAVSA. PROBATVS. A. VIRIS. CLARISS. ADSEDIT. MAGISTRATIBVS. POP. R. At multo apertius ac certius videbimus medicos ſignatos in numis Laodiceae Phrygiae, verum et hos tanquam urbis magiſtratus. Ceterum verum eſt, ut erudite obſervat Wiſe c), eadem nomina fuiſſe etiam variis antiqui aevi pictoribus aut poetis indita, ſic ut eodem jure adſeri poſſet, apud Smyrnaeos non minus pictores atque poetas jus habuiſſe monetae, quo iſtud de medicis adſerit Meadius. Ad haec obſervandum, multos medicos, qui viris in hac moneta ſignatis ſynonymi ſunt, vixiſſe multo ante, aut multo poſtea, quam hi numi, ut certa iſtud criteria evincunt, ſignati fuere.

Jam igitur ad probabiliorem horum typorum explicatum accedamus.

Caput muliebre turritum eſſe magnae matris deorum Sipylenes, de qua infra, dubium non videtur. Caput juvenile laureatum, quod Meadius eſſe Hygiae conjicit, eſſe verius Apollinis cenſet Wiſius. Nihil decido. Illud tantum addo, mulieris mihi verius lineamenta ex numis integerrimis muſei Caeſaraei videri.

Vir togatus in averſa ſedens, ut Aeſculapius cenſeri poſſit cum Meadio, nihil perſuadet; quin abeſt ſerpens, qui ejus dei certiſſimum indicium eſt, et erudite probat Wiſius ex Pauſania, Ariſtide, aliisque, ante Hadriani aetatem, qua primum Smyrnae Aeſculapii templum condi coepit, ejus cultum apud Smyrnaeos receptum nondum fuiſſe. Ea ergo ſignum, quod ſupra in numo III. deſcripſi, indubitatus

HOMERVS. Conſtat ex noto Gellii carmine: Σμυρνα, Ροδος, Κολοφων, Σαλαμις, Χιος, Αργος, Αθηναι, Smyrnam fuiſſe unam ex iis urbibus, quae natum apud ſe poetam praedicabant. Quare Smyrnaei tanti civis memoriam non ſtatuis modo, ſed etiam templis proſecuti ſunt, quod docet non Cicero modo d): *Smyrnaei vero ſuum eſſe confirmant*, (Homerum,) *itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt*, ſed et praeclare ad cauſam noſtram refert Strabo e), *eſſe Smyrnae bibliothecam, et Homereum, porticum quadratam cum templo et ſimulacro Homeri, Smyrnaeos enim ceteris pertinacius poetam ſibi vindicare, aeneorum etiam numorum quoddam genus ab iis Homereum vocari.* En Homeri apud Smyrnaeos templum, ſimulacrum, oppidanorum acrem contentionem ad vindicandum ſibi Homerum, ipſam adeo monetam dictam Homeream, quamque opportune aeneam vocat, qualis haec noſtra eſt, quae certe alia non eſt, quam cujusmodi eam loco III. deſcripſi, nam numi, qui adſcriptum ΟΜΗΡΟC habent, quos mox producam, haud dubie poſt Strabonem ſignati ſunt. Quin et numi docent, ab aliis paſſim populis

c) L. c. p. 147. d) Pro Archia. e) L. XIV.

creditum, Homerum apud Smyrnam natum; nam in Amaſtrianorum Paphlagoniae numis una parte eſt caput Homeri ſcripto juxta ΟΜΗΡΟϹ, ab altera ΜΕΛΗϹ, typus: *Meles Smyrnaeorum fluvius decumbens d. lyram tenens*, a quo conſtat, Homerum dictum fuiſſe *Meleſigenem.* Ejus memoriam etiam poſt Strabonem in Smyrnaeorum numis conſervatam videbimus infra in imperatoriis, et docet ſequens autonomus, et hic ſub imperatoribus ſignatus:

ΟΜΗΡΟϹ. *Homerus ſedens ſ. volumen tenens.* ✠ ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ *intra coronam quernam.* AE. III. (Wiſe pag. 4. et 149. Pembrock P. II. tab. 80. Theupoli.)

Et vero ipſa ſpecies viri gravis ſedentis, ſcipionem ſeu haſtam manu una, altera volumen tenentis Homerum aperte loquitur. Teſte Aeliano f) Ptolemaeus Philopator, cum templum Homero dedicaret, eum decore ſedentem fingi voluit, quod forte ſimulacrum illud ipſum fuerit, quod auctor encomii Demoſthenis, quod vulgo Luciano tribuitur, ait ſtetiſſe in templo Ptolemaei καθειμενον τας κομας, *promiſſis capillis* g). Sedet etiam haſtam et volumen tenens in tabula marmorea ejus apotheoſin exhibente, quam notis illuſtravit Cuperus. Non abſimili habitu eſt in numo mox citato Smyrnae, in quo ΟΜΗΡΟϹ. additur, et in imperatoriis, qui infra dabuntur. Denique ſimili forma fingitur in numis Colophonis, quin et in numo Chii (nam utraque haec civitas nati apud ſe Homeri gloriam captavit) tenet volumen, cui inſcriptum ΙΛΙΑϹ. Videtur hic ſolitus fuiſſe illuſtres poetas fingendi modus. Nam Aeſchines in epiſtola, quae exſtat in operibus Demoſthenis h), ſic aeneam Pindari ſtatuam Athenis poſitam deſcribit: καθημενος ἐνδυματι και λυρα ὁ Πινδαρος, διαδημα ἐχων, και ἐπι των γονατων ἀνειλιγμενον βιβλιον, *Pindarus cum veſte et lyra ſedens, habens diadema, et in genibus complicatum volumen.*

Sequitur ſimulacrum deae in averſa ſtantis, quae demptis nonnullis attributis, quae addere vel omittere in monetarii fuerit arbitrio, eadem eſt in aureo Seguiniano, quem primo loco produxi, et in aeneis loco I. et II. allatis. Hanc Spanhemius Veſtam, Meadius Iſidem dixit, at Cl. Wiſe deum matrem Sipylenen, cujus pervetuſtum fuiſſe Smyrnae cultum, et in ſeram aetatem continuatum, mox infra intuebimur. Quod in aureo Seguini additum ſit ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ, cenſet, Prytanum juſſu eam erectam ſtatuam, ejusque memoriam tanquam deae apud ipſos *principis in numis* conſervatam. *Iſtud ſi verum, ipſo* Wiſio judice *bis habebimus Sipylenen* in uno eodemque numo Seguiniano, et in citatis aeneis; *jam enim in capite* turrito, quod eſt in horum antica, ipſe agnovit Sipylenen. Vaillantius ſimili typo in numis Auguſti notari Veſtam, in alio Lucii Caeſ. Aſtarten ſolita inconſtantia adſerit. Fateamur potius, de

f) V. H. L. XIII. c. 22. g) Sub init. h) Pag. 207.

hujus numinis vero nomine nondum ſatis nobis conſtare.

Inſculptam numo II. avim Meadius anſerem putat. Verum eſſe potius columbam, ſatis probant inſpecti numi non modo autonomi, de quibus hic ſermo, ſed etiam numi cum capite Auguſti, qui eundem omnino typum exhibent, quosque videre eſt apud Vaillantium, et in Impp. Morellii.

Poſtremam animadverſionem poſtulat manus ſiniſtra caeſtu armata, quae eſt loco IV. Dixi ſpecioſam Meadii explicationem, reipſa autem hic typus ad pugilatus cauſas videtur referendus, quod non obſcure adſtitutus palmae ramus innuit, qui victori in praemium ceſſit.

* * *

Autonomi reliqui illuſtriores:

ΖΕΥϹ. ΑΚΡΑΙΟϹ. *Caput Iovis nudum variantibus in averſa typis.* AE. II. III. (Muſ. Caeſ.)

Eſt hic *Iuppiter arcenſis* etiam ex numo Temni Aeolidis cognitus. De eo Callimachus: (in Jov. v. 81.)

ἵζεο δ' αὐτος
Ακρῃς ἐν πτολιεσσιν, ἐπο͂ψιος, οἵ τε δικῃσι
Λαον ὑπο σκολιῃς, οἱ τ' ἐμπαλιν ἰθυνεσιν.

— *ſedes vero ipſe*
In celſis arcibus, inſpiciens, qui jure
Populum iniquo, et qui contra gubernant.

Quod explicat vetus enarrator: ἐν ταις ἀκροπολεσι καθεζῃ, ὁρων τα δικαια. Alios deos Ακραιυς vidimus ſupra in numis Mytilenes. Sed et Iuno dicta *Acraea* a promontorio, quod Corintho imminet [i]).

* * *

ΟΠΛΟΦΥΛΑΞ. *Caput Herculis nudum variantibus in averſa typis.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Herculem Smyrnae nomine ὁπλοφυλακος, *armorum cuſtodis,* cultum fuiſſe, egregie confirmat marmor Oxonienſe XXX. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΛΑΚΚΟΣ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. ΕΠΙ. ΤΩΝ. ΟΠΛΩΝ. ΗΡΑΚΛΕΙ. ΟΠΛΟΦΥΛΑΚΙ. Exiſtimat Cl. Vandale, nomine ὁπλων hoc loco non indicari arma bellica, ſed inſtrumenta gymnaſtica [k]).

* * *

ϹΙΠΥΛΗΝΗ. *Caput muliebre turritum variantibus in averſa typis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Theup. Wiſe p. 9.)

Fuit Sipylene eadem cum matre deorum, ſeu Cybele, ſic dicta a monte Lydiae Sipylo, cujus accolas Magnetes longe antiquiſſimum habuiſſe ejus deae ſignum refert Pauſanias [l]). Per eam juraſſe non Magnetes modo Ioniae, ſed et Smyrnaeos, conſtat ex foedere inter utrosque inito, quod conſervavit marmor Oxonienſe II., cujus verba ſunt [m]): ὀμνυω Δια, Γην, Ηλιον, Αρη, Αθηναν Αρειαν, και την Ταυροπολον, και ΤΗΜΜΗΤΕΡΑ ΤΗΝ ΣΙΠΥΛΗΝΗΝ. *juro per Iovem, Tellurem, Solem, Martem, Minervam Martialem, et Tauropolon, et MATREM SIPYLENEN.* Etiam Strabo ejus conſervavit memoriam, ſed locum eſſe luxatum jam viderunt eruditi, cum narrat [n]), Rheam a locis dictam fuiſſe Ιδαιαν, και Δινδυμηνην, και ΠΥΛΗΝΗΝ, και Πεσ-

i) Liv. L. XXXII. 23. k) Diſſ. V. c. 3. p. m. 413. l) L. III. c. 22. m) Verſ. 60. et 70. n) L. X. p. m. 719.

σιπυλεντιδα, και Κυβελην, ubi magnus Caſaubonus jure repoſuit ΣΙΠΥΛΗΝΗΝ pro ΠΥΛΗΝΗΝ. Ejus deae cultum traductum Smyrnam, docet quoque Vlpianus, cum refert [o]), etiam *deum matri Sipylenae, quae Smyrnae colitur*, a Romanis fuiſſe permiſſum, ut haeres poſſet inſtitui. Appellationis hujus cauſa in promptu eſt; nam prima et vetuſtiſſima Smyrna ſub Sipylo monte condita fuit, de quo vide Ariſtidem [p]). Ceterum, quod dixeram, hanc Sipylenen eſſe eandem cum Matre deorum Cybele, egregie confirmat ejus imago in numo Iuliae Titi F., quem edidit Morellius, in cujus averſa eſt: CΙΠΥΛΗΝΗ. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Dea ſedens capite turrito d. pateram, ſ. tympano innixa, juxta cubans leo*, quae ſunt ſolita Cybeles attributa. Adde numum Pembrockianum [q]): CΙΠΥΛΗΝΗ. *Caput muliebre turritum.* ✠ CΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Leo pede anteriore tympanum tenens.*

* * *

ΒΟΡΕΙΤΗΝΗ. De hac agetur in numis Thyatirae Lydiae.

* * *

CΜΥΡΝΑ. *Caput muliebre turritum cum bipenne.* ✠ CΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Prora navis aliive typi.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput anticae Amazonem Smyrnam ſiſtit, a qua conditam Smyrnam definite dixere Strabo, Plinius, aliique. Diviſus hic typus unitus exſtat in numis autonomis ſub Gordiano, ut inſcriptus Tertius Aſiarcha teſtatur, ſignatis, in quibus *Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. clypeum et bipennem, pro pedibus prora navis.* De hac navi vide infra in imperatoriis. Numum ipſe erudite explicat Cl. de Boze [r]), et mox iterum producam.

* * *

ΑΔΡΙΑΝΗ. CΜΥΡΝΑ. *Caput muliebre turritum.* AE. II. (Pellerin.)

Hadrianae nomen ſumpſit Smyrna, quia ab Hadriano multis beneficiis ornata fuit teſtante iſtud Philoſtrato [s]). In marmore Smyrnaeo, quod editum eſt inter Oxonienſia [t]), et apud Sponium [u]) legitur: ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΑΔΡΙΑΝΩ. ΟΛΥΜΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΚΤΙΣΤΗ.

* * *

CΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. *Protome muliebris velata d. elata ſpicas, ſ. cornucopiae.* ✠ ЄΠ. C. Μ. ΑΥΡ. ΤЄΡΤΙΟΥ. ΑCΙΑΡΧΟΥ. *Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. bipennem et peltam, pro pedibus navis.* AE. I. (Pellerin. Mel. I. p. 64.)

Eadem adverſa. ✠ ЄΠΙ. ΦΙΛΗΤΟΥ. ΙΠΠΙΚ. CΜΥΡ. *Iuppiter Nicephorus ſedens.* AE. I. (Ibid.)

Cl. Boze, qui, ut paullo altius dixeram, numum ex his binis priorem edidit, cum videret, *Tertium Aſiarcham* Gordiani numis inſcriptum, adſerere non dubitavit,

o) Fragm. XXV. 6. p) Orat. T. I. p. 229. q) P. II. tab. 39. r) B. L. T. XVII. p. 1. s) Vit. Polemon. Soph. t) Num. CLXVIII. u) Voyage. T. III. P. II. p. 44.

protomen partis anticae eſſe uxoris Tranquillinae ſub Cereris ſpecie propoſitam. Sin iſtud, jure arguit Pellerinius [x]), neceſſe erit, quia *Philetas Hippicus* reperitur in numis Valeriani, protomen partis adverſae, quae eſt in numo altero, eſſe Marinianae Valeriani uxoris. At enim ſpectatis vultus lineamentis utriusque hujus numi protomae adeo ſunt ſimiles, ut diverſas Auguſtas indicare non poſſint. Certius ergo ſiſtunt Cererem hac forma a Smyrnaeis cultam. Haec cum recte ſcriberet Pellerinius, non occurrebat, ſe ſimilem protomen, quae eſt in autonomo Erythrarum Ioniae, eidem Tranquillinae largitum [y]). Periculoſum eſt, deorum dearumve effigies ad Auguſtos Auguſtasve transferre, niſi cum certa iſtud ratio ſuadet. Fuerunt etiam, qui in Cyzicenis maximi moduli numis Fauſtinam jun. Proſerpinae ritu propoſitam viderent, ſed et hoc judicium eſſe dubium, dixi in moneta Cycici Myſiae.

* * *

ΜЄΛΗϹ. *Meles fluvius decumbens.* Vide numos Imperatorios.

* * *

Caput muliebre laureatum. ✕ ΣΜΤΡ. *lyra*, *juxta* ΑΤΤΑ. *vel:* ΡΡΤ. AE. IV. (Muſ. Caeſ. Hunter, Muſ. Neumann.)

Perperam Pellerinius numulum ſimilem tribuit Antiochiae Syriae.

* * *

ΤΥΧΗ. ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Fortuna ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

* * *

ϹΜΥΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟϹ. De hoc actum ſupra in prolegomenis ad numos Ioniae.

* * *

Typi reliqui.

Apis, obvius typus in moneta Epheſi, at conſtat etiam ex Strabone, Epheſios et Smyrnaeos aliquando una habitaſſe, ſic ut Epheſus etiam Smyrna diceretur [z]). — *Nemeſis una, vel duae, earumque attributa gryphus, rota etc.* de quibus agetur in imperatoriis.

* * *

Magiſtratus, *Fluvii*, aliaque, quae adhuc in autonomis exſtant, proferentur infra in *Imperatoriis.*

* * *

Magna autonomorum pars fabricam praefert admodum hiulcam, ſed ex certis indiciis conſtat etiam, eos jam declinante Auguſtorum aevo ſignatos.

Prima urbis litera varie in numis ſcribitur: Σ, vel C, quae quidem vocabulo Smyrnae propria. Sed pro ſigmate ſe intruſit etiam Zeta varie formatum, Ξ, Ζ, Σ. Nota querela ſigmatis adverſus Zeta apud Lucianum [a]): *ὁτι ἀνεξικακον ἐιμι γραμμα, μαρτυρειτε μοι και ἀυτοι μηδεποτε ἐγκαλεσαντι τῳ Ζητα, σμαραγδον ἀποσπασαντι και πασην ἀφελομενῳ την Σμυρναν,*

x) L. c. y) Rec. II. p. 71. z) L. XIV. p. m. 939. a) Iudic. vocal.

quod vero litera ſum malorum patiens, teſtes eſtis vosmet ipſi; neque enim hactenus in jus vocavi Zeta, cum ſmaragdum [illegible] ipuiſſet, totamque extorſiſſet Smyrnam. Etiam in inſcriptione Latina: CIVIT. ZMYRNAEORVM b).

AV. RRRR. AR. RR. AE. C.

Numus regius.

Caput regis diadematum. ✕ ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ. ΦΡΙΞΟΣ. *Victoria gradiens.* AE. fere I.

Exiſtimat Pellerinius, qui numum hunc edidit c), eum eſſe Seleuci II. propter adfinia oris lineamenta, ipſo etiam typo Victoriae adludente ad ejus cognomen *Callinici.* Sed de hoc agetur in regibus Syriae.

* * *

Imperatoriis, ſi qua urbs alia, Smyrna abundat ab Auguſto usque ad Gallienum. Lubet primorum imperatorum nonnullos recitare:

ΣΜΥΡΝΑΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ. (lege ΣΕΒΑΣΤΩΙ.) *Capita duo jugata, virile laureatum, et muliebre.* ✕ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ. ΚΟΛΛΥΒΑΣΙΟΥ. *in alio*: ΛΕΟΝΤΙΣΚΟΣ. ΙΠΠΟΜΕΔΟΝΤΟΣ. *Mulier tutulata ſtans d. haſtam, ſ. Victoriolam, et ſimul columnae innixa, humi avis.* AE. III. (Vaillant. in num. Auguſti, Morelli in num. Liviae.)

Si vera eſt epigraphe ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ, capita partis adverſae eſſe non poſſunt Auguſti et Liviae, ſed Tiberii, et Liviae. Haec enim vivo marito Σεβαςης titulo decorata non fuit. Numi tam parvi voluminis rariſſime literas ſatis nitidas offerunt, aut etiam certa oris lineamenta, quorum ope certum poſſit judicium ferri. Quare in explicandis numis variis circum haec tempora Smyrnae ſignatis eruditi in diverſas abivere ſententias. Confer numos inſcriptos: ΕΠΙ. ΦΙΛΙΣΤΟΥ. ΕΙΚΑΔΙΟΣ. in Liebei Gotha numaria pag. 333. et 334. et in Haymii Theſ. Brit. Tom. II. p. 225. edit. Vindob. tum etiam, quae ſuper hoc argumento olim in numis Liviae monebo. Haec pridem dictaveram, *cum nuper in numum ſimillimum, totumque integrum* muſei principis de Waldeck incidi, in quo certa eſt epigraphe: ΣΜΥΡΝΑΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΩΙ. et certum caput Auguſti. Ergo cum ΣΕΒΑΣΤΩΙ ſit in unitatis numero dandi caſu, vocabulum iſtud ſolum Auguſtum tangit, nullo ad Liviae caput reſpectu.

Sunt et numi Caligulae et Druſillae, Neronis et Poppeae, qui infra deſcribentur, et Veſpaſiani junioris, de cujus numis cum epigraphe: ΟΥΕϹΠΑϹΙΑΝΟϹ. ΝΕΩΤΕΡΟϹ. agetur in numis Impp., et interea videri poſſunt Pellerinius, Harduinus, Haymius.

* * *

Typi illuſtriores.

ΗΡΑΚΛΗ. ϹΩΤ. *Hercules ſtans tria poma tenet*, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaillant.)

* * *

b) Grut. pag. 225. c) Rec. II. p. 79.

ΘЄΑ. ΡΩ. *vel* ΘЄΑϹ. ΡΩΜΗϹ. *Roma ſedens*, Domnae. (Vaillant.)

ϹЄΒΑϹΤΗ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΙЄΡΩΝΥΜΟϹ. *Capita adverſa Liviae et Senatus.* ✠ ϹЄΒΑϹΤΟϹ. ΤΙΒЄΡΙΟϹ. ЄΠΙ. ΠЄΤΡΩΝΙΟΥ. *Signum Tiberii in medio templi.* (Spanheim. T. I. p. 139. Pellerin, Muſ. Caeſ.)

ΘЄΟΝ. ϹΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Templum* 4. *col.*, *in cujus medio mulier ſtans d. haſtam*, Plotinae. (Pellerin.)

Tres hi numi docent, Romam, Senatum, Tiberium a Smyrnaeis deos habitos. Praeclare illud confirmat Tacitus, cum narrat d), decreviſſe *Aſiae urbes templum TIBERIO, MATRIQVE EIVS, ac SENATVI*; quod idem paullo infra repetit e). At cum ſingulae illud apud ſe ſtatui contenderent, praelatos Smyrnaeos, quia inter alia in populum R. officia etiam commemoraverant, *ſe primos templum urbis Romae ſtatuiſſe M. Porcio coſ.* (V. C. 559.) *magnis quidem jam R. populi rebus, nondum tamen ad ſummum elatis, ſtante adhuc Punica urbe, et validis per Aſiam regibus* f). Haec igitur templa cum ſponte, tum annuentibus Romanis apud ipſos ſtatuta in moneta ſua jure praedicant. Inſignis, qui ad idem argumentum pertinet, eſt numus Caracallae max. mod. in muſeo Caeſareo, in cujus averſa comparent tria templa in eo, quod medium eſt, conſpicitur Roma galeata ſedens, ejusque epiſtylio inſcriptum ΡΩ., in eo, quod ad dexteram eſt, proponitur vir ſtans, in epiſtylio: ΤΙ. id eſt: *Tiberius*, in ſiniſteriore figura gradiens, ſed neque quae illa ſit, aut literae epiſtylio inſcriptae diſtingui poſſunt. Habemus ergo in hoc numo certa templa Romae et Tiberii. Singularis hic numus parum adcurate in Cimelio Vindobonenſi effictus eſt. Non diſſimulo, in numo ſimili max. mod. regis Galliarum pro ΡΩ. ΤΙ. — legi, ſaltem ut iconismus exhibet, ΑΥΡ. ΑΝ. ϹЄ. per tria haec templa diſpoſita, atque idem legi etiam in numo ſimillimo ejusdem Caracallae Pergami ſignato, quem edidit Patinus g), quae decurtata vocabula Spanhemius explicat: ΑΝτωνινῳ, ΑΥρηλιῳ, ϹЄυηρῳ, tanquam Antonino Pio, M. Aurelio, et Severo tria haec fuiſſent dicata templa, at Patinus: ΑΝτωνινῳ ΑΥρηλιῳ ϹЄΒαϛῳ, tanquam omnia haec nomina ad unum eſſent Caracallam referenda. Quos quidem varios explicatus numorum, quos ipſe non vidi, nequaquam moror, ſatisque a me praeſtitum puto, ſi teſter, literas ΡΩ. ΤΙ. — in meo eſſe luculentas. Obſervandum denique, exſtare copioſos aeneos III. formae, in quorum una parte: ΘЄΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum*, altera: ΘЄΟΝ. ϹΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput Senatus.* Hos ut certum eſt in provincia Aſia eſſe ſignatos, tamen quia plures fuere urbes, quibus Roma et Senatus idola fuere, ut illud de Mylaſa et Alabanda Cariae conſtat, minus tutum eſt, veram eorum patriam definire. Veriſimile tamen eſt, eos Smyrnae ſignatos, cum quod certe con-

d) Ann. IV. 15. e) C. 37. f) Ann. IV. 56. g) Theſ. num. p. 118.

ſtet, hac in urbe utriusque ſtetiſſe templum, tum quod teſtetur Cl. Wiſe [h]), plurimos id genus hodieque apud Smyrnam reperiri. De inſcripto *Petronia* agetur infra ſub *Proconſulibus*.

* * *

ΟΜΗΡΟΣ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΖΗΝΩΝΤΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Homerus togatus barbatus ſtans cum haſta dexteram jungit cum muliere adſtante ſ. haſtam tenente*, in numo Neronis. (Haym. T. II. p. 237. Morelli Impp. T. II. p. 119.)

Numum hunc propter inſcriptum Zenonem Laodiceae Phrygiae ſignatum cenſeo. Ceterum Homerus ſedens fingitur in numis Neronis apud Vaillantium et Pellerinium eodem modo, ut ſupra in autonomis vidimus.

* * *

CΙΠΥΛΗΝΗ. in numo Iuliae Titi, quem citavimus ſupra in autonomis ſub CΙΠΥΛΗΝΗ.

* * *

Mulier capite tutulato ſtans d. ſceptrum, ſ. Victoriolam, et ſimul columnae innititur, in area avis.

Hic typus frequens eſt in numis Auguſti ejusque familiae, et frequens in numis autonomis, de quo ſatis ſupra, ubi de numis Meadianis egi, diſſerui.

* * *

Nemeſis, una, plerumque duae in Smyrnae numis. Stant ſtolatae dextera ori admota; harum una ſ. frenum tenet, ad alterius pedes ſaepe rota, aut nonnunquam gryphus, qui dexterum pedem rotae imponit, et haec nonnunquam ſceptrum vel ramum ſ. tenet. Rarius in Smyrnae numis finguntur alatae. Vehuntur etiam in bigis gryphorum, ut in numo muſei Piſani [i]). Typos luculentos vide apud Arigonium inter numos maximi moduli. Inſignis fuit Nemeſum apud Smyrnaeos cultus, quod non copioſi modo numi, ſed et marmor Smyrnaeum, inter *Oxonienſia XXV.*, *teſtatur, quod Oneſimum vocat ΝΕΩΚΟΡΟΝ. ΤΩΝ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΘΕΩΝ. ΝΕΜΕΣΕΩΝ.* Cauſam tanti affectus ſuppeditant numi ſequentes:

Vir dormiens ſub arbore, cui binae Nemeſes adſtant. M. Aurelii, Gordiani, etc. AE. m. m. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Elegantem hunc typum explicat Pauſanias [k]). Nimirum Alexandrum M. venatui in monte Pago intentum acceſſiſſe ad templum Nemeſum, et procumbentem ſub platano ſecundum quietem vidiſſe Nemeſes, quae monebant, ut eo loco conderet urbem et Smyrnaeos eo traduceret. Conſultum ſuper hoc Apollinem Clarium reſpondiſſe:

Τρισμακαρες κεινοι και τετρακις ἀνδρες ἐσονται,
Οἱ Παγον οἰκησουσι περην ἱεροιο Μελητος.
Terque quaterque beati viri illi erunt,
Qui collem habitabunt trans ſacrum Meletem.

---

h) Muſ. Bodl. p. 145. i) Tab. XXIX. k) Achaic. c. 5.

Facile igitur Smyrnaeos paſſos ſeſe ex vetere ſtatione eo deduci. Factum iſtud leviter etiam perſtringit Ariſtides [l]). Addit Pauſanias, a Smyrnaeis pro una Nemeſes plures coli. Binas ſaepe offerunt numi, una plures recitat etiam citatum marmor Oxonienſe. Quam fuerint hujus cauſa beneficii diligentes Smyrnaei in iis obſervandis, patet ex numo Severi, in quo *ſedens Cybele cultu ſolito dextera extenta utramque Nemeſin ſuſtinet*, (Arigoni.) tum ex frequentibus numis, quos *Concordiae* dicimus, in quibus una vel binae Nemeſes ſic Smyrnam ſignificant, ut Iuppiter aetophorus Laodiceam Phrygiae, Aeſculapius Pergamum, Diana Epheſum etc.

Cum Nemeſis, ejusve attributa frequentiſſime in Smyrnae moneta typum faciant, neque etiam infrequenter in aliarum urbium numis, opportunum viſum, hoc maxime loco naturam variorum attributorum, quae allegoria huic deae commodavit, explicare.

Alae ex Nemeſis attributis unum ſunt, non tamen ſic neceſſariae, ut non frequenter ſine iis fingatur. Sic et pervetus ejus ſignum apud Rhamnuntem prope Athenas, opus Phidiae, alis caruit teſte Pauſania [m]), ſed addit idem, ferius ſe comperiſſe, Nemeſes Smyrnaeas eſſe alis inſtructas. Hic cultus in Smyrnae numis variat, nam ſunt, qui alatas, at plures, qui implumes ſiſtunt. Alatam Nemeſin habent praeterea numi Sides Pamphyliae, et pervetuſti Camarinae Siciliae. Quare et *πτεροεσσα*, *pennata* dicitur in elegante epigrammate Meſomedis, pleraſque ejus functiones complexo, quod exſtat in Analectis Brunckianis Tom. II. p. 292. et a Burettio explicatur in Memoriis Pariſinis [n]). Montfauconius deam hanc alatam in Smyrnae numis ſe nunquam vidiſſe ait; ſed talem ſiſtit autonomus muſei Caeſarei, et alter Claudii et Agrippinae, de quo agemus infra. Additae alae adludunt ad pernicitatem, qua, cum vult, hominum inſolentiam reprimit, ut explicat Ammianus [o]). Sed aliam cauſam adfert Pauſanias [p]), quod illa perinde atque Cupido amantibus adeſt, niſi forte alae reliquiae ſunt ex cycno, in quem ſeſe transformavit Nemeſis, ut Iovis amores falleret, ut refert Eratoſthenes [q]).

Manus ori admota, obvius ejus geſtus in Smyrnae numis, quo indicatur celebratus in veterum carminibus Nemeſeos *πηχυς*, *cubitus*, menſura ſcilicet, qua reorum crimina metitur, quamque adeo in terrorem oſtentat. Quare de Nemeſi praedicat quoque citatum epigramma:

Υπο πηχυν αει βιοτον μετρεις,
Cubito ſemper vitam hominum metiris.

Elegantius iſtud in epigrammate altero [r]):

Η Νεμεσις πηχυν κατεχω· τινος ἑνεκα; λεξεις.
Πασι παραγγελλω, μηδεν ὑπερ το μετρον.

Nemeſis ego cubitum praetendo. Cur iſtud? inquies,
Omnes adhortor, ut ne quid nimis.

l) Orat. T. I. p. 265. m) L. I. c. 33. n) Tom. V. p. 187. o) L. XIV. c. 11. p) L. c. p) Cataſter. 25. r) Brunck. Annal. T. III. p. 203.

Vnde et auctor tractatus mundi inter Ariſtotelis opera relati Nemeſin dictam putat ἀπο της ἑκαςῳ διανεμησεως, *quod unicuique ſuum partiatur.* In numis Smyrnenſibus Claudii et Agrippinae inſcriptis: Α. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ., et quos proxime imitantur numi Claudii Latini cum aurei, tum argentei, inſcripti PACI. AVGVSTAE., ut et gemma muſei Odeſchalchi [s]), practerquam quod cubitum rurſum oſtentat, ſimul extremis digitis veſtem a pectore diducit, et in ſuummet ipſa ſinum intuetur. Hic Nemeſis habitus eximie illuſtrat verſum Meſomedis in citato epigrammate:

Νευεις δ' ὑπο κολπον ἀει κατω ὀφρυν,

Supercilium vero ſemper deorſum in ſinum inclinas.

Burettius hunc verſum patria lingua vertit: *Sans ceſſe vous froncez le ſourcil*, quod ſane verba Graeca non dicunt. Et vero habitus hic illuſtrem complectitur allegoriam, cujus explicatus ſenſus eſt: Nemeſin etiam, quae tecta ſunt, ſuo jure inſpicere et rimari.

Funda, aut verius *frenum*. Eadem Nemeſis ſaepe in numis manu tenet lorum, vel funem duplicatum dependentem, ſed quem plerumque in numorum ectypis ad ſiſtri formam fictum videas, ceu apud Arigonium in numis max. mod. tab. III. et VI. et apud Montfauconium [t]), quo factum, ut Vaillantius ipſe in numis ſuis Graecis non raro Iſidem diceret, quae vera Nemeſis eſt. Montfauconius incertus, quid ſtatueret, jam quiddam turibulo non abſimile dixit, jam rhomboicum quid, quod, ut ait, vix diſtinguas. Philippus Bonarrotius, quem propter perſpicaciam et eruditionis copiam maximi ſemper facio, eſſe fundam erudite conjecit, nimirum, quod Nemeſis eminus quoque feriat, et quam evadere nemo poſſit, qua de cauſa citatus ſupra auctor tractatus mundi Nemeſin Αδραςειαν dictam adſerit, nempe: ἀναποδραςον ἀιτιαν ἐσαν κατα φυσιν, *quod noxa ejus ſit naturae, ut effugere non poſſit*, et ſecundum Apulejum [u]) dictam Αδραςειαν, *quaſi ſit ineffugibilis neceſſitas ultionis.* Jure igitur Nemeſi exiſtimat tribui fundam, velut bellam imaginem vindictae non modo certae, ſed et longe ferientis, quam is ſententiam praeclare confirmat ex Juſto Lipſio, qui in Poliorceticis ectypon proponit glandis plumbeae ex funda mitti ſolitae, cui haec inſcripta ſententia: FVGITIVI.PERISTIS. Haec vir eruditus [x]). Vt praeclare ac nitide haec ſunt expoſita, tamen potius adducor, ut credam, ἀμφισβητησιμον illud inſtrumentum eſſe frenum, quo Nemeſis immoderatos hominum ſpiritus coercet. Etenim ſi funda eſſet, non neglexiſſent poetae, hanc quoque in reliquo ultionis apparatu, quo ſeſe Nemeſis inſtruxit, commemorare, atque iſtud tanto minus, quod funda ad luſus poeticos commodam ſuppeditaſſet materiam. At vero freni a Rhamnuſia oſtentati frequens apud eos mentio. Sic ſaepe laudatus Meſomedes de Nemeſi:

Α κουφα φρυαγματα θνατων

s) Tom. II. tab. 15. t) Suppl. Tom. I. tab. 74. u) De Coſmogr. x) Oſſerv. iſtor. p. 22.

Επέχεις ἀδάμαντι ΧΑΛΙΝΩΙ.
Quae inanem faſtum mortalium
Cohibes adamantino FRENO.

Tum apud Nonnum [y]):

Ανέρας ὑψιλόφους ἀλύτῳ σφίγγουσα ΧΑΛΙΝΩΙ.
Viros inſolentes inſolubili ſtringens FRENO.

At omnium nitidiſſime epigramma, quod eſt in Analectis Brunck: [z]).

Η Νέμεσις προλέγει τῷ πήχει, τῷ τε ΧΑΛΙΝΩΙ,
Μὴ ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ΑΧΑΛΙΝΑ λέγειν.
Nemeſis praedicit cubito et FRENO,
Neu quid fiat immoderatum, aut dicatur EFFRENE.

Quo lecto quis dubitabit, cum in numis plerumque videamus, Nemeſin manum dexteram in cubitum flectere, quod deinde ſiniſtra praefert, eſſe frenum? Huc accedit, Nemeſis non tam fuiſſe proprium moliri perniciem, quam reprimere audaciam, atque, ut diximus, providere, ne quid nimis; at funda interimit, frenum cohibet.

Ramus fraxini. Hunc in compluribus Smyrnae numis Nemeſum una praefert. Dixi ramum fraxini, ſecutus indicium Pauſaniae, quo teſte Nemeſis Phidiae ejus arboris ramum manu ſiniſtra praegeſtavit.

Rota. Obvium in numis attributum Nemeſis, et ſemper pro deae pedibus collocatum. De hac item Meſomedes:

Ὑπὸ σὸν τροχὸν ἄστατον, ἀστιβῆ,
Χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα.
Sub tua rota inſtabili, nullum relinquente veſtigium,
Laeta hominum convertitur fortuna.

Nemeſi adſtitui rotam Ammianus dixit propterea, *ut univerſitatem regere per elementa diſcurrens omnia non ignoretur* [a]). Adde, ut Fortunae adjungitur rota ad notandam inconſtantiam teſte ipſo Cicerone [b]), ſic et Nemeſi, quam eandem fuiſſe cum Fortuna mox dicetur. Quo ſenſu Claudianus quoque dixit [c]):

Sed dea, quae nimiis obſtat Rhamnuſia votis,
Ingemuit, flexitque rotam.

Nimirum ut converſam Alarici fortunam indicaret. Verum Nonnus eam in ultionis inſtrumentum vertit [d]):

Καὶ τροχὸς αὐτοκύλιστος ἔην παρὰ ποσσὶν ἀνάσσης,
Σημαίνων, ὅτι πάντας ἀγήνορας εἰς πέδον ἕλκει
Ὑψόθεν εἰλυφόωσα δίκης ποινήτορι κύκλῳ,
Δαίμων πανδαμάτειρα βίου στροφόωσα πορείην.
Et rota ſponte voluta erat pro pedibus reginae,
Indicans, quod omnes ſuperbos verſus humum trahat
Ex alto involvens juſtitiae ultore circulo,
Dea omnium domitrix vitae verſans ſemitam.

Nimirum Nemeſes ab Haliartiis ex hac

y) Donyſ. L. XLVIII. v. 386. z) Tom. III. p. 202. a) L. XIV. c. 11.
b) In Piſon. c. 10. c) Carm. XXVI. v. 631. d) Dion. L. XLVIII. c. 378.

cauſa dictae *πραξιδικαι*, *actionum ultrices* [e]). Fuit vero rota non modo inſtrumentum *τιμωρητικον* in ſcelerum poenas deſtinatum, quali Ixionem adligatum fabula docet, ſed et *βασανιςηριον* ad extorquendam veritatem, ut eſt apud Ariſtophanem [f]):

Επι τε τροχε γαρ δει σ᾽έκει ςρεβλεμενον
Ειπειν, ά πεπανεργηκας.
Rota enim oportet te ibi volutum
Profiteri facinora, quae admiſeras.

Gryphus. Binos expertus dominos, et Apollinem et Nemeſin. Hanc avim pediſſequam nemo Nonno luculentius Nemeſi vindicat [g]).

Αμφι δε όι πεποτητο παρα θρονον όρνις άλαςωρ
Γρυψ πτεροεις, πισυρων δε ποδων κεφιζετο παλμω
Δαιμονος ἱπταμενης ἀυταγγελος, κ. τ. λ.
Circum vero eam prope thronum volabat ales exitialis
Gryphus alatus, quatuor vero pedum elevabatur agitatione
Deae volantis nuncius etc.

Neminem turbet, quod in nonnullis Nonni editis libris, qualis eſt meus interprete Eilhardo Lubino, qui prodiit Hanoviae 1605., pro γρυψ πτεροεις legatur Γυψ πτεροεις, *vultur alatus*. Nam adcuratiores alii codices cum typis expreſſi, tum manuſcripti bibliothecae Caeſareae, quos mei cauſa mihi amiciſſimus, ac literis Graecis impenſe deditus Baro Locella inſpexit, luculentum γρυψ offerunt, et reſtituendum hoc vocabulum fuerat, etſi codices omnes in γυψ conſpiraſſent, propterea quod continuo Nonnus huic animali quatuor pedes largitur, quem numerum vulturi negavit natura. At qua ratione Lubinus ſuum γυψ πτερόεις potuerit interpretari *aquila alata*, jure mecum mirabuntur vel ipſi linguae Graecae tirones, et quibus hactenus videre aquilam quadrupedem vix licuerit. Simile mendum occurrit in libris Heſychii, in quibus legitur γυπον ἐμεσιν, (in voce Γρυπες.) quae verba apte in γρυπα Νεμεσιος convertit eruditiſſimus Viſcontus [h]). Numi verba Nonni praeclare ſtabiliunt, ac praecipue Sides Pamphyliae, adſtituto ſaepe Nemeſi grypho. In numis Smyrnae frequenter videas, etiam cum Nemeſis abeſt, ejus famulum gryphum, qui pedem rotae imponit, utroque nimirum attributo, quod ſaepe in numis factum, numinis ipſius vicem obeunte. Cauſam, cur is Nemeſin ſectetur, indigitat Macrobius [i]). *Nemeſis*, inquit, *quae contra ſuperbiam colitur, quid aliud eſt, quam ſolis poteſtas?* At mox diximus etiam, fuiſſe gryphum Apollinis quoque, id eſt, *ſolis* comitem.

Iſtud poſtremum ad explicandos numorum typos monendum, mulierem ſtantem capite tutulato, d. gubernaculum, ſ. cornucopiae tenentem, quae omnia eſſe Fortunae propria novimus, aeque et Nemeſin poſſe putari. Invicte iſtud comprobat gemma vetus muſei Caeſarei, quae exhibet mulierem cum omni Fortunae apparatu ſtantem, et ab accedente Vi-

e) Pauſan. L. IX. c. 33. f) In Pluto v. 876. g) L. c. h) Muſ. Pio-Clem. T. IV. p. 26. i) Sat. L. I. c. 22.

ctoria coronatam, addita epigraphe: ΚΥΡΙΑ. ΝΕΜΕϹΙ. ΕΛΕΗϹΟΝ. *domina Nemeſis miſerere.* Hujus cauſae explicatus pronus. Etenim ſecundum veteres quae Fortunae, eadem et Nemeſi fuere munia, ut copioſe explicabimus in numis Diocletiani: FATIS. VICTRICIBVS., et Galerii Maximiani: FORTI. FORTVNAE, in quibus videas, et Fata, et Fortem Fortunam Fortunae attributis inſtructam, et Forti Fortunae praeterea, perinde ac Nemeſi, commodatam rotam, quae quidem tribuitur etiam Fatis in inſigni monumento ſepulcrali ſaepius edito, cum epigraphe: FATIS. CAECILIVS. FELIX. FILIVS. k) Quare et marmori inſcriptum legas: DEAE. NEMESI. SIVE. FORTVNAE. l) Atque ex ſimili cauſa Nemeſis Hygiae quoque ritu in vetere gemma proponitur ſerpentem ex patera paſcens m), et Heſychius Αγαθην Τυχην interpretatur Nemeſin, nimirum quod in hujus poteſtate ſitum erat, ſi modo vindictam cohiberet, ſalvum eſſe et fortunatum. De Victoria Nemeſi vide, quae indicabo ad numos Claudii cum epigraphe: PACI. AVGVSTAE. Praetereo alia, quae ad Nemeſin pertinent, et quae ex mythologis petas; nam hoc loco aliud propoſitum non fuit, quam explicare Nemeſis imagines in numis propoſitas.

* * *

Prora navis, typus frequens in Smyrnae numis. Adluditur hac ad victoriam maritimam, qua Smyrnaei Bacchanalium tempore Chios repulere n). Et erat deſtinata quaedam triremis, menſe Antheſterione in mare mitti ſolita, et gubernari a ſacerdote Bacchi o).

* * *

Magiſtratus ac dignitates.

Vtriusque copioſa variique generis in Smyrnaeorum numis exiſtunt argumenta, naturae partim ſacrae, partim profanae, partim domeſtica, partim Romana.

Aſiarcha: ΕΠΙ. ΤΕΡΤΙΟΥ. ΑϹΙΑΡΧΟΥ. in numis Gordiani.

* * *

Summus Sacerdos.

Caput Dianae. Χ ΣΜΥΡ. ΕΡΜΙΠΠΟΣ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ. ΑΡΧΙΕΡΕ. *Apollo ſeminudus ſedens d. pateram, juxta lyra.* AE. II. (Pellerin. in autonomis.)

Huic ſimillimus exſtat numus alius, ſed Philadelphiae Lydiae cuſus, de qua re ſingulari vide hujus numos.

* * *

Prytanes: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ. Nomina non adduntur, in numo aureo, quem ſupra inter autonomos primum ſiti, et explicavi.

* * *

Praetor: Hunc fuiſſe vetuſtum Smyrnae magiſtratum, docet marmor Oxonienſe ordine II., quod continet foedus Smyr-

k) Montfaucon T. V. tab. 38. Gruter. p. 304.

l) Gruter. p. 80.

m) Buonarroti Oſſerv. p. 225.

n) Ariſtid. T. I. p. m. 270.

o) Philoſtrat. vit. Polemon. §. I. Ariſtid. T. I. p. 230.

naeorum cum Seleuco Callinico. Primus praetorem ſiſtit numus ſequens:

ЄΠΙ. ЄΡΜΟΓЄΝΟΥ. CΤΡΑ. CΚΡΙΒΩΝΙΟΥ. ΚΛΑΡΟC. ΖΜΥ. *Homerus ſedens.* ✕ *Capita ſe reſpicentia Neronis et Poppaeae.* AE. II. (Pellerin. Mel. II. p. 37.) At in ſimili Arigoniano legitur: ЄΠΙ. ЄΡΜΟΓЄΝΟΥC. CΤΡΑ. CΚΡΙΒΩΝΙΟC.... ΖΜΥ.

ЄΠΙ. ΔΗΜΟCΤΡΑΤΟΥ. CΤΡΑΤΗΓΟΥ. CЄΜΝΟΥ. in numo Domitiani et Domitiae. Vaillantius ſic reddit Latine: *Sub Demoſtrato praetore venerabili* [p]). Inſolens ſane, praetorem ſe dicere *venerabilem*, aut quodcunque aliud laudis epitheton ſibi addere. Offert autem epigraphe binos magiſtratus, Demoſtratum, cujus munus, ut ſaepe, non additur, et praetorem, cui nomen *Semni* fuit. Quo adeo exemplo omnis difficultas tollitur, quae in hujus vocabuli explicatione Spanhemium vexavit [q]).

ΠΟΛЄΜΩΝ. CΤΡΑΤΗΓΩΝ. De hoc Polemone Laodiceno, cujus ingens fuit nomen Hadriani et Antonini Pii aetate, plura dicemus in numis Laodiceae Phrygiae.

Praetores inſcripti fuere usque ad extrema tempora, additis nonnunquam Sophiſtae titulis, ut dicetur.

* * *

Quaeſtor.

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile nudum Senatus.* ✕ ΓΑ. ΚΛ. ΒΙΩΝΟC. ΤΑΜΙΟΥ. ΣΜΥΡ. *Duae mulieres ſtantes videntur dexteras jungere.* AE. II. (Pellerin. Theupoli.)

Magiſtratus *Bion* ſaepius in Smyrnaeorum moneta legitur. Ταμιας Καλλινος Smyrnae proditur in celebri decreto Smyrnaeorum [r]), et mox infra [s]): ὁ ταμιας των ὁσιων προσοδων, *quaeſtor ſacrorum redituum.*

* * *

Sophiſtae:

Hi inde ab Hadriano frequenter in Smyrnae moneta memorantur.

ЄΠΙ. ΚΛ. ΠΡΟΚΛΟΥ. CΟΦΙCΤΟΥ. in numis Hadriani, (Vaill.) M. Aurelii et Fauſtinae jun. [t]) Clodius Aurelius Proclus memoratur etiam in marmore Thyatireno, ubi praeterea herois titulo inſignitur [u]), qui forte idem ille eſt, cujus in his numis fit mentio. Certe Aurelii nomen huic aetati addicit:

ΑΤΤΑΛΟC. CΟΦΙCΤΗC. ΤΑΙC. ΠΑΤΡΙCΙ. CΜΥΡ. ΛΑΟ. Hunc numum Attali, Polemonis Laodiceni filii, explicatum vide in numis Laodiceae Phrygiae.

ЄΠΙ. CΤΡ. ΚΛ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ. CΟΦΙ. in numis Severi, ejusque familiae, quos depictos vide in vita Hermocratis apud Philoſtratos edit. Olearii p. 608., nam hic Hermocrates ibi dicitur audiviſſe Rufinum Smyrnaeum. Exſtat etiam decretum Severi et Caracallae [x]), quo permittitur poſtulantibus Smyrnaeis, ut hic Claudius Rufinus praeturam apud eos

p) Num. Graec. p. 26. q) T. I. p. 699. r) Marm. Oxon. II. v. 31. s) Vers. 58. t) Spanheim. de Veſt. et Pryt. u) Spanheim l. c. x) Spon Voyage T. I. p. 403. Marm. Oxon. n. 179.

ineat, ſic tamen, ut vacationem ab aliis muneribus retineat. Ejuſdem nominis ſophiſta eſt etiam in numis Gordiani et Tranquillinae: ЄΠΙ. CTP. ΚΛ. ΡΟΥΦΙΝΟΥ. ϹΟΦ. (Vaill. Theup.) et fuere, qui poſteriorem hunc eundem cum priore cenſerent.

* * *

Romanos magiſtratus ac dignitates offerunt numi ſequentes:

Proconſules: Horum dignitas addito ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ſaepe manifeſta eſt, at etiam ſaepe ſupprimitur, ſic tamen, ut evidentibus indiciis certi eſſe poſſimus, proconſulum iis nomina contineri, quod ex ſequentibus obſervatis patebit.

ϹЄΒΑϹΤΟϹ. ΤΙΒЄΡΙΟϹ. ЄΠΙ. ΠЄΤΡΩΝΙΟΥ. Numum plenius deſcripſi ſupra in his ipſis imperatoriis ſub initium.

P. Petronium fuiſſe legatum Syriae initio principatus Claudii, docent numi Antiocheni, quos vide. Sed et Aſiae fuiſſe praepoſitum, tenemus ex Philone, qui eum *praefecturam adeptum provinciarum Aſiae Syriaeque* refert [y].

* * *

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙϹΑΡΑ. ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΝ. ЄΠΙ. ΑΟΥΙΟΛΑ. *Caput Caligulae.* ℞ ΔΡΟΥϹΙΛΛΑ. ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΗϹ. *Druſilla ſedens d. ſpicas, ſ. haſtam.* AE. II. (Vaillant. num. graec. p. 11. Morelli in Impp. T. I. p. 692. et in Fam. Acilia, Haym. T. II. p. m. 230.)

Eadem adverſa. ℞ ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΝ. ΑΓΡΙΠΠЄΙΝΑΝ. ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΗϹ. *Capita ſe reſpicientia Germanici nudum et Agrippinae.* AE. II. (Morelli in Fam. Acilia.)

De Aviola, qui fuit gentis Aciliae, vide, quae diximus in numis Epheſi, cujus etiam numis imperante Nerone ſignatis inſcriptus legitur proconſul Aviola, qui tamen, etſi ex eadem gente, diverſus forte eſt ab Aviola numorum praeſentium. In his Smyrnaei Caligulae cum in ſororem Druſillam, tum in parentes vita functos pietatem praedicarunt. Commemorandus hic omnino numus alter, quem totum deſcribere operae pretium videatur.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙϹΑΡΑ. ΓЄΡΜΑΝΙΚΟΝ. ЄΠΙ. ΑΟΥΙΟΛΑ. *Caput Caligulae.* ℞ ΔΡΟΥϹ. ΜΗΝΟΦΑΝΗϹ. ΠЄΡΓΑΜ. *Druſilla ſedens d. ſpicas.*

Mirum omnino, ac plane ſingulare, et peculiari examine dignum videtur, numos urbium diverſarum, Smyrnae ac Pergami usque adeo conſpirare tam inſcriptione dempto urbis nomine, quam typis. Deceptos crederem in iis legendis auctores, et in hoc quoque poſteriore pro ΠЄΡΓΑΜ. reſtituendum ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ. Sed vetant iſtud viri graves, qui in Pergami quoque lectione conſpirant, Vaillantius [z], Morellius in numis Impp. [a]), qui tamen hunc Pergamenorum numum in gente Acilia praetermiſit, quo loco addit Schlegelius teſtimonium Havercampi, eundem numum adſervari apud Gerardum Schaakium, et Wildium, quanquam Wildii numus perperam citetur, in quo urbis nomen adeo eſt vitiatum, ut

y) Legat. ad Caium.

z) Num. Graec. p. 11.

a) T. I. p. 698.

ipſe eum Epheſo tribuendum conjectaret [b]). Ego ut decidere litem non auſim, probabilius tamen eſſe exiſtimo, lapſos antiquarios legendo in numis nonnihil vitiatis Pergami nomen pro certiore Smyrnae. Quod ſi exiſtunt, indaganda non modo ratio tantae numorum concordiae, ſed etiam, an certae rationi, an caſui ſit tribuendum, quod magiſtratus utriusque urbis ſit *Menophanes.* Simile exemplum, atque etiam perinde inſolens vide in autonomis Philadelphiae Lydiae.

Perſtringenda hic lectio Vaillantii in ſimili numo: ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΕΠΙ. ΛΟΥ. ΘΑΛ. quod ſic explicat: *Sub Lucio Thallo. Petroniae gentis cognomen eſt* [c]). Ipſae literae iniquam lectionem confirmant, legendumque in hoc quoque eſſe: ΕΠΙ. ΛΟΥΙΟΛΑ., neque auſus eſt ipſe hunc numum in ſuo familiarum opere ſerius edito profiteri, et reticet eum Morellius quoque.

* * *

ΕΠΙ. Μ. ΣΥΙΛΛΙΟΥ. ΝΕΡΟΥΛΙΝΟΥ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. in numo Veſpaſiani. (Vaillant, Morelli in Fam. Suillia.)

P. Suillius Germanici quondam quaeſtor a Tiberio, quod venalia haberet judicia, relegatus eſt in inſulam V. C. 777., paullo poſt revocatus [d]). Idem imperante Claudio Meſſalinae ſtudiis nixus praepotens et acer accuſationibus, denique ſub Nerone in extrema ſenecta artibus Senecae everſus in Baleares ejicitur V. C. 811 [e]). Hic Suillius eſſe nequit idem cum Suillio noſtri numi, quia ille, etſi rexiſſe quoque Aſiam a Tacito feratur [f]), tamen conſtanter *Publius*, noſter diſerte *Marcus* vocatur, et ante Veſpaſiani tempora in Balearibus conſenuit. At teſte eodem Tacito imperante Claudio fuit M. Suillius Nerulinus P. Suillii, quem diximus, filius. Nam refert idem [g]), everſo Publio filium *Nerulinum* ab accuſatoribus petitum Neronis voluntate incolumem evaſiſſe. Rurſum Tacitus annum V. C. 803. ſignat *C. Antiſtio*, *M. Suillio cos.* [h]), ſed cognomina reticet. Viri eruditi, qui conſulum collegia ſtabilire ſunt conati, variis hunc M. Suillium cognominibus diſtinxere, cum illis jam eſſet *Rufus*, jam *Servilianus*, jam Rufus *Servilianus*, at pleriſque *Nervilianus* placuit, quia in faſtis Idacii, Anonymi apud Cuſpinianum, Proſperi, et Caſſiodori legitur: *Vetus et Nervilianus*, ut adeo conſules ejus anni eſſent C. Antiſtius Vetus, et M. Suillius Nervilianus. At jam ex citato Taciti loco ſuſpicatus eſt Cuſpinianus, pro Nervilianus reſtituendum Nerulinus. Vide haec latius expoſita apud Noriſium [i]). Credo, ſi quod ſupereſſet dubium, illud omne praeſentium ope numorum tolli, in quibus diſerte memoratur *M. Suillius Nerulinus* proconſul, quanquam, utrum hic ſit idem cum illo, qui V. C. 803. conſulatum geſſit, an hujus conſulis filius imperante Veſpaſiano ad regendam Aſiam miſſus, decidere non poſſim.

In numis Hierapolis, quos omnes in

b) Sel. num. p. 130. c) Num. Graec. p. 11. d) Tacit. Ann. IV. 31. e) Ibid. Ann. XIII. 42. 43. f) Ann. XIII. 43. g) Ann. XIII. 13. h) L. XII. c. 25. i) Epiſt. Cons. ad an. V. C. 803.

moneta hujus Phrygiae urbis plene deſcribam, memoratur M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΟ. Cum omnes hi numi ſignati fuerint ſub Claudio, quo imperante dixi M. Suillium proceſſiſſe conſulem, cenſuere eruditi non pauci, eum geſto conſulatu provinciam Aſiam ſortitum. At enim hunc Suillium eſſe potius hominem Graecum, ac domeſticum Hierapolis magiſtratum, in hujus moneta dicemus.

* * *

ΑΝΘΥ. ΙΤΑΛΙΚΩ. ЄΠΙ. - - - ЄΥCЄΒΗC. ΖΜΥΡ. in numo *Veſpaſiani*. (Pellerin Mel. II. p. 40.)

Vaillantius ex numo ſimili luxatam dedit epigraphen: ΣΤΡΑΩΓΙΩΝ. ЄΥCЄΒΗC. ΑΝΘΥ.

ΕΠΙ. ΙΤΑΛΙΚΟΥ. ΖΜΥΡ. ΜΑΓΡΩΝΟC. in numis Titi. (Pellerin.)

Eſt hic *C. Silius Italicus* non modo poeſi, Punicisque ſuis clarus, ſed et geſtis maximis magiſtratibus. Extremo Neronis anno conſul, ex Aſiae deinde proconſulatu gloriam reportavit. Vide has, aliasque ejus laudes apud Plinium juniorem [k]).

* * *

ΕΠΙ. ΒΩΛΑΝΟΥ. ΑΚΡΑΙΟΣ. vel ΕΡΜΟΣ. in numis Veſpaſiani, et Titi et Domitiani adhuc Caeſarum. (Vaill. Muſ. Caeſ.)

Bolanus nomen eſt Romanum, atque etſi proconſulis nomen non addatur, tamen ſecundum exempla praecedentia, et quae ſequentur, proconſulem notat, et conſtat ex Statio [l]), Vettium Bolanum hac aetate fuiſſe Aſiae proconſulem:

. quantusque potentes
Mille urbes Aſiae ſortito rexerit anno
Imperium mulcente toga.

Hujus Vettii Bolani ſaepe meminit Tacitus.

* * *

ΕΠΙ. ΦΛΟΡΟΥ. ΑΝΘΥ. in numo Iuliae Titi. AE. III. (Catal. d'Ennery p. 587.)

Videtur hic Florus idem eſſe cum Meſtrio Floro conſulari, quem, quod *plauſtrum* diceret, non *ploſtrum*, Veſpaſianus per jocum *Flaurum* ſalutavit [m]).

* * *

ЄΠΙ.ΚΑΙCЄΝΝΙΟΥ.ΠΑΙΤΟΥ.ΑΝΘΥ. in numis Domitiani et Domitiae, quos vide apud Morellium in Familia Caeſennia.

De Caeſennio Paeto Aſiae proconſule nihil reperio.

* * *

ΑΝΘΥ. ΦΡΩΝΤЄΙΝΩ. ut legit Pellerinius [n]), ſed Sponius: ΦΡΟΝΤΙΝΟC. ΑΝΘΥ [o]), et Wiſe: ΦΡΟΝΤЄΙΝΟΥ. ΑΝΘΥ [p]). ΦΡΟΝΤЄΙΝΙΑΝΟΥ. ut legitur apud Arigonium, quam lectionem videtur adprobare ſimilis muſei Caeſarei. Sed tenenda potius priorum auctorum lectio. Sunt hi omnes autonomi, et offerunt caput Herculis. Numi hi in Trajani

---

k) L. III. ep. 7. l) Silv. L. V. carm. II. v. 56. m) Suet. in Veſp. c. 22. n) Rec. II. p. 84. o) Miſc. p. 140. p) Muſ. Bodl. p. 10.

aetatem removendi; nam Sex. Julius Frontinus conſul proditur cum Trajano V. C. 853., ipſe illuſtris famae, et ſaepe cum honore nominatus coaevis ſcriptoribus Tacito, Plinio juniori, Martiali, praeterea auctor operis noti de Aquaeductibus urbis. De proconſulatu Aſiae nihil proditum reperio.

* * *

ZM. ACI. ΦΟΥСΚΩ. ΑΝΘΥ. СΤΡΑ. ΡΟΥΦΟΥ. in numo Trajani apud Pellerinium [q]), et Haymium [r]), ſed qui eum Zelam Ponti vocavit primum, ſerius agnito errore Smyrnae reſtituit [s]). In hoc numo, ut typus Haymianus docet, ſyllaba ΦΟΥ. ſic ſcripta eſt, ut et initium vocabuli ΦΟΥСΚΩ conſtituat, et finem vocabuli ΡΟΥΦΟΥ. At jure ibi in ſubjecta nota quaerit Khellius, quomodo ΡΟΥΦΟΥ. in gignendi caſu eſſe poſſit, cum ΦΟΥСΚΩ ſit in dandi caſu? Tametſi videam, alias quoque proconſulum nomina dedicandi formula expreſſa. Sic paullo ſupra vidimus: ΑΝΘΥ. ΙΤΑΛΙΚΩ. — ΑΝΘΥ. ΦΡΩΝΤΙΝΩ. et in numo Hierocaeſareae Lydiae: ΑΝΘΥΠΑΤΩ. ΨΕΡΟΚΙ. Quis ſit hic Fuſcus, quod cognomen cum multis gentibus Romanis commune fuit, dicere non habeo. De ZM. ACI. agam infra in numis concordiae.

* * *

ЄΠΙ. ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ. ΑΠΡΟΝΙΑΝΟΥ. in numo Antonini Pii. (Vaill.)

C. Ventidius Apronianus in faſtis conſul dicitur ſub Hadriano ad annum V. C. 876.

* * *

ЄΠΙ. ЄΞ. ЄΧΟΝ. ΥΠΑΤΟΡ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝ. ЄΥΤΥΧΟΥС. СΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Sub poteſtatem habente conſularem Aurelio Antonino Eutyche*, ut proponit, et reddit Vaillantius ex numo Caracallae muſei Medicei. Quam haec lectio, explicatioque ſit *ἄμεσος*, jam alias expoſui [t]). Alioqui Mediceum hoc cimelium labem contraxiſſe, patet ex Gorio, qui in muſeo Florentino numum hunc edidit addito iconiſmo. Quare hactenus de vera ejus numi lectione incerti ſumus.

* * *

ΠΘΛΛΙ. ΑΝΘΥ. perperam lectum ab Harduino in autonomo pro ΠΟΛΛΙΑΝΟΥ, qui magiſtratus frequens in Smyrnae numis ſub Gordiano.

* * *

Hippicus.

ЄΠΙ. СΤΡ. Μ. ΑΥΡ. ΦΙΛΗΤΟΥ. ΙΠΠΙΚΟΥ. in numis Valeriani. (Vaill. Theup.) Item in autonomo Pellerinii: (Mel. I. p. 64.) ЄΠΙ. ΦΙΛΗΤΟΥ. ΙΠΠΙΚΟΥ.

De ſignificatione vocabuli ΙΠΠΙΚΟΥ, quod inſcriptum etiam reperitur numis Cotiaei Phrygiae, et Gordi Lydiae, et *equitem Romanum* notat, vide quae dicentur Vol. IV. in tractatu de his appellationibus.

q) Mel. II. p. 187. ſeq. r) T. II. p. m. 266. s) In praef. ad Tom. II. t) Num. vet.

Neocoratus. Hic primum ſimplex obſervatur in numis Trajani. (Vaill.) Alter incipit ſub Commodo, collatum tamen ab Hadriano, colligitur ex marmore Oxonienſi [u]), in quo narrant Smyrnaei, ſe ab Hadriano ope Polemonis ſophiſtae adeptos δευτερον δογμα Συγκλητȣ, καθ' ὁ Νεωκοροι γεγοναμεν, *ſecundum ſenatus conſultum, quo neocori facti ſumus*, quibus verbis intelligendus certe neocoratus alter, cum ex numis priorem jam ſub Trajano habuerit. In Severi numis apud Vaillantium neocoratus omnis plane diſſimulatur. Quare cum ſubinde in Caracallae et Domnae numis incipiat neocoratus III., cenſet is, hunc Smyrnaeis collatum a Caracalla. Sed ejus fuiſſe auctorem Severum, docet numus Pellerinii cum ejus Auguſti capite, inſcriptus CMΤΡΝΑΙΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ [x]), qui honos, ſi fides numo Commodi apud Arigonium [y]), in quo Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., magis adhuc erit anticipandus, cumque adeo legamus in aliis Commodi numis numerum B, certum erit, hoc eos imperante dictos tertium neocoros. De addito ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ. vide, quae continuo dicentur.

Primatus, Pulchritudo, Magnitudo.

CMΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. in numis Commodi et ſequentium, etiam omiſſo ΑCΙΑC.

Primatum Aſiae jactarunt etiam Epheſus et Pergamus. Vide, quae de hac dignitate obſervabimus in tractatu de primatu.

CMΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. (addito in aliis ΑCΙΑC.) Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ. in numis Caracallae et Alexandri Sev.

CMΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ. ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. in numis Caracallae. (Vaill. Spanheim. T. I. p. 648. Haym. T. II. p. m. 330.)

In explicatione ambitioſae epigraphes, quam continet poſtremus hic numus, admodum variant eruditi, quorum ſententias brevitatis cauſa omitto, contentus proponere eam, quae omnium maxime videtur veriſimilis. Eam ſic Latine reddo: *Smyrnaeorum*, qui ſunt *primi Aſiae, tertium neocori Auguſtorum*, primi *pulchritudine et magnitudine.* En rationem eorum, quae controverſa videri poſſint ſecundum aliorum opinionem.

ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ. ad neocoratum pertinere nullus dubito, omnium vero minime ad ſequens ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. Iſtud luculenter probatur I. ex numis proxime citatis, in quibus abſolute ſcribitur: CMΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCΙΑC. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. CΕΒΑCΤΩΝ. nulla mentione alterius elogii. II. ex inſigni marmore Oxonienſi [z]), cujus initium ob multiplicem uſum hic appono: ἡ πρωτη της Ασιας καλλει και μεγεθει, και λαμπροτατη και μητροπολις, και Γ. νεωκορος τῶν Σεβαςων κατα τα δογματα της ἱερωτατης συνκλητȣ, και κοσμος

u) Num. X. x) Mel. II. p. 291. y) Tab. VI. n. 96. z) Num. V.

της Ιωνιας Cμυρναιων πολις. Ergo in hac inſcriptione ſe Smyrna neocoram Auguſtorum aperte profitetur, et quidem ſecundum decreta ſacerrimi ſenatus. At quorum Auguſtorum? Repetenda hic ſunt ea, quae ſupra in numis Tiberii et Iuliae ex Tacito docui, nimirum Smyrnaeis permiſſum fuiſſe, ut Tiberii et Liviae templa apud eos aedificarentur, atque iſtud decreto ſenatus, nam in haec verba Tacitus: *ita rogati ſententiam patres Smyrnaeos praetulere.* Haec templa in ejusdem Caracallae numo, quem eodem loco ex muſeo Caeſareo adduxi, conſpiciuntur. Haec ergo cauſa fuit, cur ſeſe Smyrnaei in hoc numo neocoros Auguſtorum praedicarent, et in marmore quidem etiam jactando honorificum patrum de ſe factum judicium. III. Cum certum ſit, apud eos fuiſſe templa Auguſtorum, eodem modo ſe horum neocoros dixere, ut Epheſii et Magnetes Ioniae ſe dixere νεωκορυς της Αρτεμιδος, quod celebria Dianae templa apud ſe habuere.

ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. Haec vocabula ſolitarie quidem ſunt poſita, at certum eſt ex allato marmore, ſubintelligi ΠΡΩΤΩΝ. De pulchritudine et magnitudine Smyrnae vide complura teſtimonia apud Spanhemium [a]).

* * *

Nomen ab imperatore Hadriano: ΑΔΡΙΑΝΗ. CΜΥΡΝΑ. in autonomo ſupra citato.

Certamina.

ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC. in numis Severi, vel: ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΑCΙΑC. ЄΝ. CΜΥΡΝΗ. vel: ΠΡΩΤΑ. ΚΟΙΝΑ. ΤΗC. ΑCΙΑC. ЄΝ. CΜΥΡΝΗ. in numis Maximini, Gordiani, Gallieni.

* * *

Mentio ſitus.

ΜЄΛΗC. *Meles fluvius decumbens*, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Sabinae. (Vaill.)

De hoc Plinius: *Smyrna amne Melete gaudens non procul orto.* Et Pauſanias [b]): *Apud Smyrnaeos longe pulcherrimus eſt amnis Meles, ad ejus fontes antrum, in quo Homerum aiunt carmina ſua ſcripſiſſe.* Vide alias amabilis hujus rivi periſtaſes indicatas ab Himerio ſophiſta [c]). Ab hoc fluvio poeta dictus eſt *Meleſigenes*, tanquam apud eum natus, quin et nonnullis creditum, ipſum hunc fluvium Homeri patrem exſtitiſſe [d]). Notus numus Amaſtrios Paphlagoniae: ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri.* ℞. ΑΜΑCΤΡΙΑΝΩΝ. ΜЄΛΗC. *Fluvius decumbens.*

Fuere, qui alios quoque fluvios in Smyrnae numis ſignatos cenſerent. Sic Spanhemius *Clarum* fluvium collegit ex numo Neronis: ЄΠΙ. ЄΡΜΟΓЄΝΟΥC. ΚΛΑΡΟC. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Fluvius jacens*, ut teſtatur Vaillantius [e]). Numus hic pictus exſtat apud Morellium [f]). *Clarum* fuiſſe magiſtratus nomen, et quidem praetoris, aperte docent numi alii.

a) T. I. p. 650. b) L. VII. c. 5. c) Eclog. XIII. §. 31. d) Philoſtr. in dedic. vit. Soph. e) Num. Graec. p. 347. f) In Neron. tab. XVII. n. 25.

Sic: CΤΡΑΤΗΓΟC. ΚΛΑΡΟC. in autonomo, (Pellerin.) et: ЄΠΙ. ЄΡΜΟΓЄΝΟΥ. CΤΡΑ. CΚΡΙΒΟΝΙΟΥ. ΚΛΑΡΟC. *Homerus ſedens*, in numo Neronis et Poppaeae. (Pellerin.) Fluvii humi decumbentis typus non probat, adſtitutum vocabulum ΚΛΑΡΟC eſſe nomen fluvii, nam tum haberemus etiam fluvium *Rheginum* ex numo autonomi Pellerinii g): ЄΠΙ ΜΥΡΤΟΥ. CΤΡΑ. ΡΗΓЄΙΝΟC. *Fluvius decumbens.*

Exſtant numi Titi et Domitiani: ЄΠΙ. ΒΩΛΑΝΟΥ. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. ЄΡΜΟC. *Fluvius decumbens.* (Muſ. Caeſ.) Harduinus, (Opp. ſel. p. 158) et Pellerinius (Mel. II. p. 366.) in hoc typo cauſa adſcripti ΕΡΜΟC *Hermum* fluvium viderunt, tanto certiore fiducia, quia dixit Plinius h): *a Smyrna Hermus campos facit, et nomini ſuo adoptat.* At enim in Smyrnae numis certum habemus magiſtratum dictum *Hermus*. In numo Neronis apud Morellium i) eſt: CΤΡΑΤΗΓΟC. ЄΡΜΟC. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Fluvius decumbens*, fuitque adeo Smyrnaeis praetor dictus Hermus. Ergo in numo, de quo agimus, ſic ſcriptum eſt ЄΠΙ. ΒΩΛΑΝΟΥ. ЄΡΜΟC, ut in numo Veſpaſiani apud Vaillantium: ЄΠΙ. ΒΩΛΑΝΟΥ. ΑΚΡΑΙΟC. vel, ut in autonomo Pellerinii: ЄΠΙ. ΜΥΡΤΟΥ. ΡΗΓЄΙΝΟC. Quare indubitatum videtur, in numis ſimilibus imagine fluvii jacentis Meletem intelligendum. Tametſi negare nolim, praetorem Hermum, quod ejusdem eſſet cum fluvio nominis, ponenda fluvii imagine ad Hermum fluvium voluiſſe adludere. Verum epigraphes ratio iſtud aperte non docet. Tunc enim inſcriptum nomen fluvium manifeſte arguit, quando infra imaginem jacentem ſcribitur, aut certe ſic ſolitarie in ejus vicinia, ut commode ad reliquam inſcriptionem referri non poſſit. At vero in numis praeſentibus vocabula ΚΛΑΡΟC et ЄΡΜΟC in orbem, et continue ſcribuntur nulla orationis interruptione. Quare analogiae cauſa numum Veſpaſiani, quem vulgavit Triſtanus: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΕΠΙ. ΒΩΛΑΝΟΥ. ΑΚΡΑΙΟΣ. *Iuppiter ſedens d. Victoriolam*, quemque edidere etiam Vaillantius et Harduinus, ſic explico, ut exiſtimem, ΑΚΡΑΙΟΣ eſſe nomen magiſtratus, atque hunc Iovis-*Ακραιο* inſculpta imagine ad nomen ſuum adluſiſſe.

Ad ſitus mentionem pertineret etiam numus inſcriptus ΖΜ. ACI., quod Haymius explicat: *Smyrnaeorum Aſiae*, (in praefat. ad Tom. II.) quaſi Smyrna ſe in Aſia ſitam teſtaretur. Sed hanc epigraphen aliter legendam videri, mox dicetur.

* * *

Concordiae frequens in Smyrnae moneta mentio. Omiſſis obviis memorabiliores tantum attingam.

CΜΥΡ. ΑΘΗΝΑΙ. ΟΜΟ. CΤΡ. ΑΙ. ΗΡΚΛЄΙΔΟΥ. *Nemeſis alata, et Pallas ſtantes*, in numo Commodi, AE. I. (Muſ. Caeſ. Vaill.)

Alius ſimilis, niſi quod in antica eſt: IЄΡΑ.

g) Rec. II. p. 84. h) L. V. p. 280. i) in Neron. Tab. XVII. n. 26.

ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. *Caput Senatus.* AE. II. (Hunter.)

Fuit et alioꝛſum Smyrnae cum Athenis nexus. Ea Ariſtidi dicitur Athenarum colonia k), et Smyrnaeus rhetor Athenas Smyrnae metropolin appellat l). Numi hi certe ſignati ſunt Smyrnae, quia praetor Heraclides in aliis quoque ejus numis occurrit, ut et in proximo.

ΣΜΥΡ. ΛΑΚΕΔΑΙ. ΟΜΟ. ΣΤΡΑ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟΥ. *Cybele ſedens, ex adverſo vir habitu militari ſtans*, in numis Commodi. (Muſ. Piſani, Vaill.)

Hos quoque Concordiae cum Lacedaemone numos ſignatos Smyrnae, ex magiſtratu Heraclide patet.

ΑΣΙΑ. ΣΜΥΡΝΑ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Amazon dexteram jungit cum muliere turrita*, in numo Gordiani. (Vaillant.)

Vaillantius nomine ΑΣΙΑ Aſiam proconſularem intelligendam putat m), minus recte, ut opinor. Aſiae enim, quae fuit Lydiae urbs, habemus autonomum apud Haymium inſcriptum ΑΣΙΕΩΝ., et in cujus antica eſt caput muliebre turritum n), appoſite ad numi noſtri typum. Et hic Smyrnae ſignatus eſt; nam inſcriptus magiſtratus Pollianus: ΕΠΙ. Σ. ΠΟΛΛΙΑΝΟΥ. ſaepe in Gordianeis Smyrnae numis legitur. Eadem cum Aſia Lydiae concordia indicata videri poſſit in numo Trajani apud Pellerinium: ΖΜ. ΑΣΙ. ΦΟΥΣΚΩ. ΑΝΘΥ. ΣΤΡΑ. ΡΟΥΦΟΥ. quem edidit Haymius quoque o), ſed perperam Zelae Ponti tribuit, quem ſerius errorem agnovit ipſe p), at non placet, ut ipſe vertit: *Zmyrnaeorum Aſiae*, quaſi vero alia extra Aſiam ejus nominis urbs exstitiſſet.

* * *

Formula ΑΝΕΘΗΚΕ.

Habemus Smyrnae numos cum formula: ΠΟΛΕΜΩΝ, vel ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, vel ΘΕΥΔΙΑΝΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ. vel ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ. in numis Hadriani, Antinoi, M. Aurelii, autonomis, ſed quos numos in diſſertatione ſingulari deſcribam, et explicabo.

AE. C.

TEOS.

In peninſula, Anacreontis patria.

Autonomi non infrequentes, quorum plurimos congeſſere Pellerinius et Hunterus. Ex his eminent nonnulli antiquiſſimi operis, qui parte una gryphum, altera quadratum exhibent. Cum in his epigraphe aut omnis abſit, aut, ſi qua eſt, in magiſtratibus tantum occupetur, decidi facile non poteſt, utrum numi ſimiles huic Teo, an hujus coloniae Abderae Thraciae, quae et ipſa metropolis ſuae gryphum retinuit, ſint adjudicandi. Dixi in numis Abderae, id genus numos anepigraphos magis eſſe ex ingenio monetae vetuſtiſſimae urbium Thraciae ſignatos, deinde ex certis utriusque urbis numis apparere, raris exemplis contrariis, gryphum Tejorum in ortum, Abderae in occaſum ſpectare. Ex qua lege numi non pauci, quos viri

k) Orat. de Concordia T. I. p. m. 523. l) Gratul. in Smyrn. m) Num. Graec p. 223. n) T. II. p. m. 105. o) T. II. p. m. 266. p) In praefat ad Tom. II.

eruditi, ac proxime Cl. Combius in catalogo muſei Hunteriani, Teum avocarunt, Abderae erunt reſtituendi.

Ceterum cur gryphus in Tejorum monetam involaverit, certam cauſam nondum reperi, uti neque, cur eundem in numos ſuos receperint vicini Phocaeenſes. In Smyrnaeis hoſpitium datum cauſa Nemeſis, cujus is notus aſſecla. Forte Apollinis cultum indicat, cujus is etiam lateri adhaeſit; nam in aliquibus Tei numis cum lyra jungitur. (Pellerin, Hunter, Muſ. Caeſ.)

* * *

Caput Bacchi vel Bacchae hedera redimitum, prae quo thyrſus. ✕ THIΩN. *Botrus.* ✕ AE. III. (Hunter.)

Gryphus. ✕ TH. vel THI· *Diota, ſuperne botrus.* AR. AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Bacchi cultum apud Tejos omnes hi numi eloquuntur, quem et imperatorii frequenter ſiſtunt. Et vero principe eum fuiſſe apud Tejos loco, et ejus cauſa Tejorum agrum ſacrum et ἀσυλον, comprobant monumenta Teja, quae recenſet Chishull q). Ejus cultus cauſa fuit, quod Teji natum apud ſe Bacchum credi voluere, ut refert Diodorus Sic. r) Etiam Vitruvius templi, quod ibi Baccho ſacrum fuit, meminit s).

* * *

TEΩC. *Caput muliebre galeatum, aliquid galeae ſimile,* (forte bipennem) *humero geſtans.* ✕ THIΩN. *Gryphus.* AE. (Catal. d'Ennery.)

Pro ingenio urbium hujus tractus proponitur in antica Amazon Teos, a qua urbem ſuam conditam jactabant Teji.

* * *

ANAKPEΩN. THIΩN. *Anacreon nudus ſtans ſ. lyram.* ✕ CTP. BEPHKOTNΔOT. *Figura incerta ſtans.* AE. III. (Pembrock P. II. tab. 80.)

Caput Neptuni, prae quo delphinus tridenti involutus. ✕ CT. TI. ΠEΠΩNE. THIΩN. *Vir togatus barbatus ſedens lyra canit.* AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 104.)

Vt Smyrnaei et Colophonii Homerum ſuum, ſic Teji Anacreontem ſuum numis intulerunt. De ejus ſtatua Athenis poſita Pauſanias t): και ὁι το σχημα ἐςιν οἱον ᾀδοντος ἀν ἐν μεθῃ γενοιτο ἀνθρωπȣ. *habitus ejus eſt tanquam hominis, cum ebrius eſt, cantantis.*

* * *

Auctor muſei Theupoli vulgavit numum: OMHPOC. *Caput Homeri.* ✕ THIΩN. *Pallas ſtans.* Numos Ietarum inſulanorum cum hoc contendenti facile patebit, pro THIΩN legendum IHTΩN.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii ab Auguſto usque ad Gallienum:

Epigraphe: THIΩN. *Typus* potior Bacchus ſtans, de cujus apud Tejos cultu egimus in autonomis.

q) Ant. Aſiat. r) L. III. c. 65. s) In praef. ad L. VII. t) L. 1. c. 25.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Auguſti in tempto tetraſtylo.* (Morelli Specim. p. 201.)

Auguſtus dicitur *Conditor*, ut a vicinis Clazomeniis.

* * *

Magiſtratus praetor obvius, etiam in autonomis.

Neocoratus proditur primum in numo M. Aurelii: ΤΗΙΩΝ. ΝΕΩΚ. (Vaill.) at in aliis M. Aurelii et Fauſtinae un. ΤΗΙΩΝ. Β. ΝΕ. (Pellerin. Muſ. Chriſtinae.) Videntur neocoratum I. nacti cauſa templi Auguſti, quod ibi ſtetiſſe numus citatus docet.

AE. RR.

INSVLAE IONIAE.

ARGENNOS.

Inſula ignobilis juxta Maeandri oſtia. *Autonomum* dedit Arigonius: *Caput Palladis.* ꭗ ΑΡΓΕ. *Figura ſtans d. pateram, ſ.* - - - Ejus judicii rationem nullam video, et verius cenſeo, tribuendum hunc numum Argis Argolidis, cui ſimilem olim vulgavi [u]).

CHIOS.

Inter inſulas ejus tractus nobiliores numeranda.

Autonomi:

Sphinx alata. ꭗ *Leo dimidius alatus.* AV. III. (Pellerin.)

Similem dedit Seſtinius, ſed pro leone alato dixit aprum marinum alatum [x]). Aper alatus eſt Clazomeniorum.

Sphinx alata, additis juxta variis minutis ſigillis. ꭗ ΧΙΟΣ. *addito magiſtratu, ut*: ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. *etc.*: *Diota in cuſpidem deſinens, variantibus juxta ſigillis.* AR. III. AE. III.

Obvii ſunt hi numi ex aere, ex argento rariores. Sphinx fere proprius Chiorum typus, ſic ut non dubitaverit Pellerinius, aureum, quem mox deſcripſeram, huc referre. Hujus cauſa typi hactenus ignoratur, non tamen perinde cauſa diotae; nam alludere videtur ad vinum Chium magni apud veteres nominis, et credo ſimilem diotam intelligi a Plauto, cum ait, *quaſi tu lagenam dicas, ubi vinum ſolet Chium eſſe* [y]). Quod reipſa diota eſt, Frölichius *gyrgillum ſerico evolvendo* dixit [z]), fors propterea, quod ejus pars una in cuſpidem deſinit, quae diotae, cui, ut ſtare poſſit, baſi opus eſt, convenire non poſſit. Verum vaſa in cuſpidem exeuntia in veterum monumentis ſaepiſſime conſpiciuntur, quae hic citare neceſſe non eſt, cum ejus formae diotae fictiles frequentiſſime Romae effodiantur.

u) Num. vet. p. 156.
x) Lettere T. IV. 115.
y) Curcul. Act. I. Sc. 1. v. 78.
z) Not. elem. p. 65.

In numis autem binis Pellerinianis hae diotae revera baſin habent, eique inſiſtunt. Frölichio, qui gyrgillum putat, probandum adhuc fuerat, ſericum tam mature in Graecia fuiſſe cognitum, (nam antiquiſſimi cum hoc typo ſunt numi apud Pellerinium) aut ſaltem ſic jam vulgatum, ut ejus commercium proficuum eſſe Chiis potuerit, quod utique propoſito in numis gyrgillo notaretur. Satis ex Lampridio conſtat, adhuc Elagabali aetate rariſſimum fuiſſe ſericum, quin ejus veram geneſin Graecis adhuc Plinii et Pauſaniae aetate fuiſſe incompertam, docebit Mahudelius [a]), et d'Anvillius [b]), Romanis vero nonniſi ſub Iuſtiniano innotuiſſe, docent Theophanes apud Photium [c]), et adcurate Zonaras [d]), et Procopius [e]). Epigraphe ΧΙΟΣ in his numis conſtans eſt ἐθνικον in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΡΗΓΙΝΟΣ etc.

* * *

ΟΜΗΡΟC. *Homerus barbatus ſedens in volumen, quod manibus explicatum tenet, intuetur.* ☧ ΧΙΩΝ. *Sphinx pedem anteriorem jam diotae, jam prorae navis imponit.* AE. III. (Hunter.) In alio ſimili: *volumini literis minutiſſimis inſcriptum legitur* ΙΛΙΑC. (Muſ. Caeſ.)

Conſtat, Chios quoque poetae natales ſibi vindicaſſe, cujus teſtimonia citavi in mea Syllogé I., quo loco dictum muſei Caeſarei numum vulgavi, eo ſingularem, quod volumini inſcriptum ΙΛΙΑC. offert. Jam vero et Pollux teſtatur, Chios Homerum in moneta ſua ſignaviſſe [f]).

ΑCCΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. *Sphinx pedem anteriorem prorae navis imponens.* ☧ ΧΙΩΝ. *Bacchus ſeminudus ſtans d. cantharum, ſ. thyrſum, juxta Apollo d. pateram, ſ. demiſſa ramum, media inter utrumque ara ignita.* AE. I. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) Horum nonnullis inſcribitur archon. (Hunter.)

Eadem adverſa. ☧ ΧΙΩΝ. *Diota, intra laureum.* AE. I. II. (Muſ. Caeſ. Pellerin.) Horum quoque nonnullis additus archon.

ΑCCΑΡΙΑ. ΔΥΟ. *vel* ΔΥΩ. *Sphinx ſimilis.* ☧ ΧΙΩΝ. *Hercules ſtans ad aram,* in aliis: *Diota.* AE. I. II. (Pellerin, Hunter.) addito nonnunquam archonte.

ΑCCΑΡΙΟΝ. *Diota inter duo aſtra. Sphinx ſimilis.* AE. II. (Muſ. Caeſ. Hunter.)

ΑCCΑΡΙΟΝ. ΗΜΙCΥ. (in numo muſei Caeſ. ΗΜΥCΥ.) *Duae taedae ardentes in decuſſem poſitae, omnia intra coronam hederaceam.* ☧ ΧΙΩΝ. *Sphinx ſedens anteriore pede diotae impoſito.* AE. fere I. II. III. (Pellerin, Hunter.)

ΑCCΑΡΙΝ. ΗΜΥCΥ. *reliqua, ut in praecedente.* AE. III. (Theupoli.)

ΟΒΟΛΟΣ. *Sphinx pede anteriore prorae impoſito.* ☧ *Hercules ſtans.* AE. I. (Hunter, Theupoli.)

ΔΙΧΑΛΚΟΝ. *Diota inter duo aſtra.* ☧ ΧΙΩΝ. *Sphinx, ut in praecedente.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

---

a) B. L. T. V. Mem. p. 218. b) Ibid. T. XXXII. p. 599. c) Cod. 64. d) L. XIV. c. 9. e) Bell. Goth. L. IV. c. 17. f) L. IX. c. 6. §. 84.

En tibi catalogum numorum Chiorum, qui valorem, ſive pondus diſertis verbis exprimunt raro in aliorum populorum numis exemplo. Eos ſecundum omnes ſuas cauſas hic deſcripſiſſe ſatis habeo; nam quod ad inſcripta haec valoris vocabula attinet, de iis jam egi in prolegomenis generalibus capite IX., quo loco conjunxi ea omnia, quae ſe in diverſis numis aliis offerunt.

* * *

Magiſtratus frequenter inſcripti, et quidem in antiquioribus, quos primo loco recenſui, ſimpliciter: ΛΑΜΠΡΟΣ, vel ΙΚΕΣΙΟΣ, etc. In argenteo muſei Caeſarei eſt ΘΕΟΠΟΜΠΟΣ forte celebris hoc nomine hiſtoricus in hac inſula natus, cujus varia fortuna enarratur apud Photium g). In numis ſerius ſignatis, qualis eſt cum mentione *trium aſſariorum*: ЄΠΙ. ΧΡΥϹΟΓΟΝΟΥ. ΤΟΥ. ЄΠΑΦΡΟΔΙΤΟΥ. (Muſ. Caeſ.) addito etiam non infrequenter nomine

Archontis, ſic in ſimili: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΧΡΥϹΟΓΟΝΟΥ. (Hunter) vel: ЄΠ. ΑΡ. ΑΥ. ΧΡΥϹΟΓΟΝΟΥ. (Pembrock P. II. tab. 82.) Item: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡЄΙΜΟΥ. (Pembrock l. c.) vel: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡЄΙΜΟΥ. ΔΙϹ. (Pembrock l. c.) vel: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΚΟ. ΟΥΑ. ΠΡЄΙΜΟΥ. (Pembrock l. c. Hunter.) quod interpretor: *archonte Q. Valerio Primo*, quorum ope numorum corrigendam cenſeo lectionem Pellerinii: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΣΟΟΥΛ. ΠΡЄΙΜΟΥ.

* * *

ΔΗΜΟϹ. ΧΙΩΝ. in numo concordiae cum Erythris Ioniae, quem in harum moneta deſcripſi.

AV. RRRR. AR. R. AE. C.

Regius.

Sphinx, *infra quam*: ΦΗΣ .. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. *Diota*, *infra*: ΔΩΡΟ. *intra lauream*. AR. III. (Muſ. reg. Gall.)

Singularem hunc numum pictum dedit Comes Caylus h). Barthelemyus, qui ſua illi obſervata addidit, jure cenſet, memoratum in hoc numo Antiochum eſſe unum ex tribus *primis hoc nomine Syriae regibus*, reliquis poſt Antiochi III. ad Magneſiam cladem dominatu Aſiae cis Taurum ſubmotis. Tum in Antiochum III. propendet, quem conſtat, circa annum V. C. 557. Ioniae urbes, quibus praecedentes Syriae reges libertatem permiſere, ad imperata facienda vi compuliſſe. At vereor, ut Antiochus I. et II. excludi jure poſſint. Antiochus I. de Ionibus praeclare eſt meritus relata inſigni de Gallograecis victoria, qui Aſiae, ac cumprimis Ioniae imminebant, in cujus memoriam ei Mileſii dedicavere numum, quem alibi vulgavi i). Antiochus II. Mileſios a Timarchi tyrannide liberavit, quam ob cauſam cum hujus quoque capite Mileſii numos ſignavere k). Quod ſeu per adulationem, ſeu grati animi cauſa fecere Mileſii, poterat placuiſſe etiam Chiis aliquo affectis beneficio a prae-

---

g) Cod. 176.

h) Rec. Tom. II. p. 144.

i) Num. vet. p. 277.

k) Pellerin Rois. p. 66.

potentibus his regibus, perinde ac Athenienſes vidimus dedicaſſe monetam Demetrio Poliorcetae, et Mithridati VI. propter varia ab his in ſe derivata officia.

Imperatorii.

Vnicum Auguſti habemus hujus claſſis, neque hunc cum ejus principis imagine:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Sphinx.* ✠ ΕΥΔΗΜΟΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. *Diota.* AR. III. (Pellerin Rec. III. p. 224. Hunter.)

Commode in Auguſtei capitis locum ſuccedit Sphinx Auguſto usque eo amica, ut eam annulo inſculptam geſtaret teſtibus Suetonio, Plinio, Dione.

Numus Philippi ſenioris, quem Vaillantius proponit, ſignatus eſt Smyrnae, ut mox monebo. Videntur ergo Chii ſub imperatoribus non ſignaſſe numos alios, quam autonomos.

Concordiam coluit Chius cum *Smyrnaeis:* CΤΥ. ΚΑΠΙΤΟΛЄΙΝΟΥ. ΧΙΩΝ. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. in numo Philippi ſenioris, ſed hic ſignatus eſt Smyrnae; nam haec praetores habuit, Chius archontes, ut in autonomis vidimus. — Cum *Erythraeis* Ioniae, ut diximus in poſtremo autonomo.

AR. RRRR.

ICARIA.

Proxima ad Samum, nomen traxit ab Icaro deſuper illapſo, et ab hoc mare Icarium.

Autonomi.

Hujus claſſis numum dedit Pellerinius: *Caput muliebre nudum.* ✠ ΙΚΑΡ. *Caput bovis.* AR. III. Numum hunc tanto minus huc referri poſſe dubitavit, quod typus ipſe ad id adludit, quod narrat Strabo, ſtetiſſe in hac inſula templum Dianae, cui nomen *Tauropolium* fuit. Verum non ſatis iſtud expeditum, nam conſultus a Neumanno noſtro Blondius reſpondit, in hoc numo legendum videri ΙΚΑΙΥ. Ceterum et Goltzius autonomum edidit: ΙΚΑΡΙΩΝ. *Raptus Proſerpinae.* ✠ *Diana venatrix.*

Imperatorius.

Vnicus cum capite Commodi vulgatus exſtat in Catalogo d'Ennery: (pag. 539.) ΙΚΑΡΙЄΩΝ. *Caput muliebre turritum.* Stephano gentile eſt Ικαριος. Si ergo numus hic eſt genuinus, ejusque epigraphe rite excepta, habemus alterum ejus ἐθνικον Ικαριευς.

AE. RRRR.

PATMOS.

Prope Samum, S. Ioannis exilio celebris.

Autonomus.

Caput juvenile hedera coronatum. ✠ ΠΑΤΜΟΥ. *Diota.* AE. III. (Catal. Muſ. Bentinck Suppl. p. 221.)

AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi editus a Vaillantio: ЄΝ. ΠΑΘΜΩ. ΔΑ., ſed quem eſſe Rhabbathmomae Arabiae, in hujus numis docebitur.

SAMOS.

Epheſo objecta, inſula celebris praecipue a Iunonis cultu, et Pythagorae natalibus.

Autonomi.

Praemonendum, cl. Seſtinum locupletem et operoſum catalogum edidiſſe autonomorum, quos hujus eſſe inſulae monetam profitetur, quorumque magna pars ab antiquariis aut urbi alienae fuit adjudicata, aut in incertis habita. Tales ſunt: *Caput leonis ore hiante.* ✕ *Quadratum incuſum.* AV. AR. — *Caput leonis ore hiante.* ✕ *Caput bovis.* AV. pluresque ſimiles alii, quos Cyzicenos, Salaminios Cypri, aut incertos putavere Pellerinius et Combius. Succedunt alii ſolo Σ notati, de quibus item varium fuit eruditorum judicium. Vide longum horum numorum agmen apud auctorem ipſum l). Sitne his viri eruditi dictatis generatim ſubſcribendum, omnino ambigo. Cauſa illi praecipua, quod in ipſa Samo reperiantur. Verum iſtud nimium perfunctorie adſerit, dicere contentus, *che ſi ritrovano in Samos*, cum tamen, praecipue in nonnullis, quia inſolentiores offerunt typos, majorem dictis fidem facere oportuiſſet. Vt ergo non negavero, vera eſſe poſſe, quaecunque propoſuit, ſic mihi animus non eſt, incertis his multum immorandi, quia haec etſi magis explorata, philologiae cauſas non magnopere juvarent, cujus unius commodis ars noſtra ſervire debet. Ab incertis ergo hujus inſulae numis ad certos progrediamur.

* * *

Caput adverſum leonis. ✕ ΗΓΗΣΙΑΝΑΞ. Σ. *vel* ΣΑ. *Bos dimidius, pone ramus.* AR. I. (Hunter, Pembrock.) In aliis: ΒΑΤΤΟΣ. ΣΑ. — ΜΗΤΡΟΦΩΝ. ΣΑ. *vel* ΣΑ. *ſolum.* AR. I. II. III. (Hunter.) ΝΑΝΙΣΚΟΣ. ΣΑ. (Spanheim T. I. p. 298.)

Caput adverſum leonis. ✕ ΣΑΜΙΩΝ. *Bos dimidius, juxta arbutum, et pedum.* AR. II. (Hunter.)

Numi priore ſede recitati variam ſunt fortunam experti. Similem illi, qui inſcribitur ΒΑΤΤΟΣ. ΣΑ., Voſſius Batto Cyrenaico tribuit m). Spanhemius Sardes aut Samum reſpexit n). Poſtremus Pellerinius Salamina Cypri maluit, cujus et ipſe ſerius judicium ſum ſecutus edito ſimili ex muſeo Chriſtinae o). At numus alter inſcripto plene ΣΑΜΙΩΝ. dubium omne tollit, numosque hujus naturae omnes illuſtri noſtrae Samo reſtituendos docet, relictis Salamini *ſolis* illis, qui ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ *inſcripſere*, et alioqui typis quoque *differunt*, ut patebit Hunterianos, et *Pellerinianos* numos conferenti. Ex hac Samiorum moneta fluxiſſe typos in monetam Meſſanae Siciliae et Rhegii, in Meſſanae moneta diximus.

* * *

Caput muliebre. ✕ ΣΑΜΙΩΝ. *Pavo.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Pellerin.)

l) Lettere T. III. p. 119. m) Obſervat. ad Melam. n) L. c. o) Num. vet. p. 238.

Iunonis inſignem apud Samios cultum hic numus profitetur. Refert Athenaeus p), in Iunonis Samiae templo eſſe pavones huic deae ſacros, ac propterea Samiorum monetam pavone ſignari.

* * *

ΜΗΝΗ. CΑΜΙΩΝ. *Caput muliebre, juxta lunula.* ✠ ΘЄΟΝ. CΥΝΚΛΗΤΟΝ. *Caput virile.* AE. (Patin Impp. p. 45.)

Perperam Patinus in numi hujus parte adverſa caput Liviae, averſa caput Auguſti vidit, cum ſint certa capita Lunae, ſeu Menſis, et Senatus. Acute conjecit Tourneſortius q), hunc Samiorum Menſem ad ipſam quodammodo Iunonem Pronubam referri, cujus, ut mox dicetur, ſummi fuere in hac inſula honores. Fuit nimirum eadem cum Iunone Lucina, et praeſes nuptiarum, partuum, et purgationis apud feminas menſtruae, quod teſtatus eſt ipſe D. Auguſtinus r): *De Mena, quam praefecerunt menſtruis feminarum*, quorſum adeo adludit vocabulum ΜΗΝΗ, et lunula.

AR. et AE. RR.

Imperatorii.

Sub primis Auguſtis rariores, inde a Caracalla usque ad Gallienum nihil his vilius, ſuntque poſteriores hi fabricae tam hiulcae, ut dubitari ſaepe poſſit, utrum genuini ſint.

ΣΑΜΙΩΝ. *Pavo cum ſceptro transverſo*, in numis Auguſti. (Muſ. Caeſ. Arigoni.) Vide autonomos.

Agrippina junior dicitur ΘΕΟΜΗΤΩΡ, *mater dei*, nempe Neronis, in numo inſigni muſei Caeſarei, quem olim edidi s). Vide hunc titulum explicatum in numis hujus Auguſtae commatis Romani.

Epigraphe conſtans: ΣΑΜΙΩΝ.

Typi:

Iuno Pronubo ſtans, ſaepe cum adminiculis, pallio retro a ſummo ad imum defluo tecta.

Graphice hanc Sami Pronubam deſcripſit Lactantius t): *Inſulam Samum ſcribit Varro prius Pattheniam nominatam, quod ibi Iuno adoleverit, ibique etiam Iovi nupſerit. Itaque nobiliſſimum et antiquiſſimum templum ejus eſt Sami, et ſimulacrum in habitu nubentis figuratum, et ſacra ejus anniverſaria nuptiarum ritu celebrantur.*

* * *

Fluvius humi decumbens, typus obvius. — *Meleager aprum venabulo excipiens.* — *Vulcanus ſuper incude arma fabricans.* — Inſolentior typus in numis Gordiani et Gallieni: *Vir nudus ſtans ambabus manibus lapidem praegrandem in arrectum ſerpentem conjicit.* (Vaill.) Videtur heros is eſſe Cadmus, a quo ſerpentem, qui ſocios peremit, ſaxo impetitum narrat Ovidius u), et Euripides x), cujus facti memoriam videntur in moneta conſervaſſe Samii, ut Meleagri. At in numo Saloninae muſei Caeſarei, et Gallieni apud Arigonium luculenta eſt mulier a ſummo ad medium corpus nu-

p) L. XIV. p. m. 655. q) Voyage T. II. epit. 10. r) De Civ. dei L. IV. c. 11. s) Sylloge I. p. 39. t) De falſ. relig. c. 17. u) Met. L. III. ſub init. x) In Phoeniſſ. v. 667.

da, quae ſaxum ingens utraque manu projicit, et in his abeſt ſerpens. — *Athleta ſtans d. lauream, ſ. palmae ramum.* Samios prae ceteris Ionibus excelluiſſe in certaminibus athleticis, narrat Pauſanias [y]). — *Vir galeatus nudus ſtans enſem in proſtratae mulieris jugulum demittit*, in numo Gallieni. (de Camps.) Niſi domeſtica quaedam hiſtoria proponitur, erit Polyxena a Pyrrho mactata.

* * *

ΠΥΘΑΓΟΡΗϹ. ϹΑΜΙΩΝ. *Pythagoras pallio indutus ſedens ſphaeram tripodi impoſitam radio contingit*, in numis copioſis inde a Commodo.

In his numis Pythagora ſuo olim cive gloriantur Samii. Is teſte Plinio [z]) naturam aſtri Veneris primus explicavit, quorſum haud dubie horum typus numorum adludit.

* * *

ΠΡΩΤΩΝ. ΙΩΝΙΑϹ. *in numis Gordiani et Decii.* Appoſite ad hanc epigraphen dixit Pericles pro concione ad populum, a ſe devictos Samios τȢς ΠΡΩΤΟΥΣ και δυνατωτατȢς των Ιωνων [a]).

* * *

Concordia cum Alexandria Aegypti: ϹΑΜΙΩΝ. ΚΑΙ. ΑΛЄΞΑΝΔΡЄΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Iſis ſtans cum velo*, in numo Gordiani. (Pellerin Mel. II. p. 308.)

Ceterum pro tanta monetae Samiae copia vix aliquid obſervatu dignum in hac occurrit, nulla magiſtratus mentio, ſola fere tantum epigraphe ϹΑΜΙΩΝ. *AE. C.*

y) L. V. c. 2. z) L. II. §. 6. a) Plutarch. in Pericle p. 167.

C A R I A.

ABA.

Imperatorios binos, unum M. Aurelii, alterum Alexandri Sev. inſcriptos ΑΒΕΩΝ obtulit Pellerinius [a]), in horum uno *Mercurius*, in altero *Menſis ſtans*. Abae Cariae meminit Stephanus ex Herodiano, ejusque gentile ſtatuit *Abeus* recte ſecundum numi epigraphen. Abas in Lycia ſtatuit triplex ſcholiaſtes Sophoclis, addito, eſſe ibi templum Apollinis [b]). Vt iſtud non impugno, ſic certum tamen, a Sophocle hoc loco non intelligi Abas Lyciae, quod volunt hi grammatici, ſed vetus Apollinis oraculum apud Abas Phocidis, de quo vide Stephanum, et notas Pinedi. Fuit etiam Meſſeniae Abea, at Pellerinius Cariae hos numos infert, quoniam, ut ait, nulla Peloponeſi urbs alteri, quam Severo ejusque familiae, numos dedicavit. Dicere debuerat, ejus rariora eſſe exempla, nam ipſe non paucos aliis imperatoribus dicatos promulgavit. Sed tamen vel haec ratio ſatis pro Cariae urbe pugnat, ac praecipue dei Menſis imago in numis Caricis obvia, numis Europaeis ignota.

AE. RRRR.

ALABANDA.

Caricarum urbium feliciſſima habita. Condita a Care, qui ei nomen Alabandi filii indidit, quem ſubinde velut conditorem indigenae ſanctius coluere, quam quemcunque alium deum teſte Cicerone [c]).

Autonomi:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Roma armis inſidens d. Victoriolam, ſ. haſtam.* ✠ ΑΤΕΛΕΙΑΣ. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *intra lauream.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 116.)

Cum vocabulum ΑΤΕΛΕΙΑΣ veriſimile non videatur eſſe nomen proprium magiſtratus, dubitari non poteſt, eo ſignificari ἀτελειαν, ſeu *immunitatem a tributis.* Eam a Romanis non raro conceſſam fuiſſe urbibus de ſe bene meritis, multa in hiſtoricis habemus exempla, quorum plura dabimus in diatriba de urbibus autonomis, liberis, immunibus. De Alabandenſium in Romanos adfectu ſtante adhuc rep. inſigne habemus teſtimonium Livii [d]), cum eorum legati in ſenatu commemorarunt, *templum urbis Romae ſe feciſſe, ludosque anniverſarios ei divae inſtituiſſe etc.* Propter haec eorum merita veriſimile eſt permiſſam iis immu-

a) Suppl. III. p. 133. 134. b) Ad Oedip. tyr. v. 918. c) De nat. deor. c. 15. et 19.
d) L. XLIII. c. 6.

nitatem, quam adeo palam in hoc numo profitentur objecta etiam in ejus antica imagine Romae, cujus honori templum ſtatuerunt.

* * *

Typi in reliquis ejus numis: *Pegaſus*, *Aquila*, aliique obvii. AE. II. III. (Pembrock. Pellerin.)

* * *

Caput Apollinis laureatum. ✕ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Pegaſus volans, in imo variantia nomina*: ΜΕΝΕΚΛΗΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. ΜΗΝΟΔΟΤΟΣ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ. ΤΙΜΟΚΛΗΣ. AR. m. m. (Pellerin. Mel. I. p. 137.)

Caput Apollinis laureatum. ✕ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Pegaſus volans in imo:* ΜΕΝΕΚΛΗΣ. AR. m. m. (Ibid.) *In alio ſimili in imo* ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Frölich Annal. Syr. p. 63. *In alio*: ΜΕΝΕΤΘΕΤΣ. (Seſtini Lett. T. IV. p. 116.)

Cum prioris loci numi argentei, iique volumine ſuo inſignes antea non eſſent cogniti, eorum quinque ſolus Pellerinius, unis magiſtratuum nominibus diverſos muſeó ſuo intulit. Cum numos altero loco propoſitos ſola epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ a praecedentibus diſtinguat, ceterum, ut gutta guttae eſt, ſimillimos, omnigena haec concordia perſuaſit Pellerinio, ut Alabandenſes, et qui in alteris memorantur, Antiochenſes unum eundemque populum putaret, nixus illuſtri Stephani teſtimonio: Αλαβανδα, ἡ ποτε Αντιοχεια, qui tamen auctor eo videtur peccare, quod hanc Alabandam ad Maeandrum fl. conſtituat, et, ut apparet, cum urbe Antiochia eidem flumini adſita, cujus etiam habemus numos, confundat, niſi forte duae fuere Alabandae, ut ipſe unus ſilentibus reliquis ſcriptoribus omnibus affirmat. Si *Menecles*, qui in utrisque numis proditur, idem eſt cum illo, quem domo Alabandenſem, clarumque oratorem dixere Strabo et Cicero, horum numorum aetatem ſatis prope teneremus, nam eum ſibi puero auditum teſtatur Cicero [e]). Ex hoc item conſtaret, ſatis diu Alabandam Antiochiae nomen tuliſſe. Argumenta haec ſatis quidem videntur perſuadere, numos hos vario nomine inſcriptos ad eandem Alabandam pertinere, at mirum tamen variare urbis nomen in numis uno eodemque tempore, aut ſaltem vicino, ut omnia perſuadent, ſignatis. Sane in numis jam inde ab Auguſto cuſis conſtanter Alabandae nomen valuit. Conjectura occurrit perinde probabilis, Antiochenſes ad Maeandrum et Alabandenſes certo quodam conſilio, quod, ut plura alia, ignoramus, iisdem in uno hoc numorum genere typis uſos, ut uſas fuiſſe conſtat varias Cretae urbes in imitandis monetae Atticae typis, *tum Aſiae* urbes in ſignandis ciſtophoris, *et cujus* exemplum magis inſolens ſuppeditant numi Smyrnae et Philadelphiae, quin tamen adſerere quis poſſit, Smyrnae etiam fuiſſe Philadelphiae nomen. Ad haec magiſtratus, dictus Menecles, perinde eſſe potuit tam Alabandae, quam Antiochiae, aut unus idemque Menecles, ſeu ſacer, ſeu profanus magiſtratus ex-

e) In Bruto c. 95.

ſtitit, ad illud negotium valere potuit, cujus cauſa eximii hi numi cuſi ſunt.

Notandum adhuc, numum ſupra citatum ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, inique a Begero Antiochiae Syriae in honorem regis Demetrii I. ſignatum creditum, atque eundem deinde etiam errorem erraſſe Frölichium [f]).

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii.

Alabandenſes dudum Romanis devoti, ut ſupra diximus, continuatis deinde obſequiis frequenter cum primorum ex gente Auguſtea capitibus numos ſignarunt, quorum mox illuſtriores citabo. Poſtremum vidi cum capite Maximi Caeſaris.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Auguſti.* ✠ ΛΙΟΥΙΑ. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Liviae.* (Morelli Impp. T. I. p. 424.)

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Capita adverſa, laureatum Auguſti, et alterum Liviae, media Luna.* ✠ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Agrippae cum corona roſtrata, eique adverſa capita jugata Caji et Lucii, quibus aſtra imminent.* (Muſ. Chriſtinae apud Noriſ. Cenot. Piſ. diſſ. II. c. 1.)

Alterius hujus numi capita ex eodem Chriſtinae numo aliter depicta et deſcripta exhibent Vaillantius [g]), et Morellius [h]), ex quo apparet, numum eſſe adroſum, neque ſatis conſtare, quorum ea ſint capita.

* * *

ΚΛΑΥΔΙΟΣ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Britannici.* ✠ ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Alabandus heros d. lapidem Alabandicum geſtat, ſ. baculum, addito ad dexteram equo.*

His verbis Harduinus numum muſei regii deſcribit. De Alabando heroe principio egimus. Lapidem, quem is manu gerit, ait eſſe carbunculum Alabandicum, de quo Plinius [i]). Equum explicat ſecundum Stephanum, qui ait, *Ala* in Carum lingua ſignificare equum.

* * *

Vaillantius in Antonino Pio numum edidit inſcriptum ΛΑΡΑΝΔЄΩΝ., quem veriſimiliter huc revocandum in Laranda Lycaoniae monebo.

AE. R.

ALINDA.

Mediterranea.

Autonomi:

Caput Herculis. ✠ ΑΛΙΝΔЄΩΝ. *Leonis exuviae ex clava ſuſpenſae, omnia intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

Noti ſunt hi Alindae numi, at minus certum, utrum huc quoque pertineat numus alter ΑΛΙΝЄΩΝ., quem eodem loco obtulit Pellerinius.

Caput imberbe. ✠ ΑΛΙΝΔΕΩΝ. *Bipennis.* AE. III. (Seſtini Lettere T. III. p. 145.)

AE. R.

Imperatorii.

Tres ſolum hactenus vulgati, inſcriptique ΑΛΙΝΔΕΩΝ. Vnus *Auguſti* cum attributis Herculis, (Vaill.) alter *Plautillae*, in quo haec dicitur ΝЄΑ. ΘЄΑ. ΗΡΑ. typo Herculis ſtantis, quem coro-

f) L. c. g) Num. Graec. p. 7. h) In num. Liviae. i) L. XXXVII. §. 25.

nat Victoria, (Haym. T. II. p. m. 333.) tertius *Anniae Fauſtinae.* (Theupoli.)

Archon magiſtratus in citato Haymiano: ΑΡΧ. ΜΟΥ. ΔΟΥΛΙΑΔΟΥ.

AR. RRR.

ANTIOXIA,

quae et Alabanda.

Vide ſupra in *Alabanda.*

ANTIOXIA

ad Maeandrum.

Mediterranea, aedificata ab Antiocho I. Syro a tribus adſtantibus mulieribus commonito referente Stephano.

Autonomi:

ΔΗΜΟϹ. *Caput juvenile.* ✠ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔΡΟϹ. *Maeander humi jacens.* AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Mentionem a ſitu ad Maeandrum dabunt etiam imperatorii.

* * *

Reliqui hujus urbis numi ex fabrica, et epigraphe ΒΟΥΛΗ ΔΗΜΟϹ. etc. facile hujus eſſe Antiochiae intelliguntur.

Etiam inſignes argenteos max. mod. inſcriptos ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ typo Pegaſi, quos Pellerinius Alabandae, etiam Antiochiae dictae, tribuendos cenſuit, potius eſſe hujus Antiochiae noſtrae, dixi ſupra in Alabanda.

AR. RRR. AE. R.

Imperatorii:

Ab Auguſto ad Saloninam, ex quibus rariſſimus Gordiani Africani apud Arigonium, ſi modo non illuſere oculi.

Epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. et fors ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ, ut in Domitiani numo legit Vaillantius.

ΖΕΥϹ. ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΥϹ. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Iuppiter ſedens d. haſtam, ſ. Victoriolam*, in numo M. Aurelii, (Vaill.) at in numo Antonini Pii muſei Caeſarei: ΖΕΥϹ. ΚΑΠΕΤ - - C. *Idem Iuppiter, ſed in templo tetraſtylo.*

* * *

Typi alii plerumque Maeander decumbens, Hecate tergemina etc.

Magiſtratus.

ΣΥΝΑΡΧΙΑ. Vocabulum iſtud in unius Antiochiae numis obſervatur hoc modo:

ΑΤΤΑΛΟΥ. ΣΥΝΑΡΧΙΑ. *Caput Liviae.* ✠ *Auguſti.* (Vaill. Morelli.)

ΠΑΙΩΝΙΟΥ. ΣΥΝΑΡΧΙΑ. *Pallas gradiens*, in numo Auguſti. (Haym. T. II. p. m. 215.)

ΜΥΩΝΟΣ. ΣΥΝΑΡΧΙΑ. *Victoria*, in numo Claudii. (Vaill. Morelli.)

Variae ſunt antiquariorum de vocabuli hujus ſententia opiniones, quas commemorare ſupervananeum. Mihi videtur ΣΥΝΑΡΧΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ſignificare totum magiſtratuum collegium, qui Antiochenorum remp. rexere, et quorum decreto ſignati ſunt id genus numi. Conſtat, in urbibus Graecis poteſtatem fuiſſe diviſam inter βȣλην, δημον, γερȣσιαν, νεȣς etc. teſtantibus iſtud cum numis, tum longo marmorum agmine. Horum ergo loco ſeparatorum in his numis ponitur Συναρχια, ſeu collegia omnia uno hoc nomine comprehenſa, ac tum additi *Attalus, Paeonius, Myon* aliud non ſunt, quam magiſtratus epo-

nymi. Idem ergo ſignificabit vocabulum Συναρχια, quod in numis Tarſi et Anazarbi ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΝ. Exiguo diſſenſu exiſtimat Spanhemius, indicari hac epigraphe totum archontum collegium [k]). Eleganter utramque ſententiam confirmant marmora, quorum bina tantum lubet recitare. Eſt apud Muratorium [l]): ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ. ΠρυταΝΕΥΣΑΣ. ΚΑΙ. ΟΙ. ΣΥΝΑΡΧΟΙ. ΦΙΛΩΤΑΣ. ΙΑΚΧΟΣ. κ. τ. λ. *Apollodorus Apollodori F. prytanis et ſynarchi Philotas, Iacchus etc.* In alio apud Chandlerum [m]): ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΟΣ. ΤΟΥ. ΑΡΧΙΠΡΥΤΑΝΙΔΟΣ. ΚΤΗΣΙΟΥ. ΤΟΥ. ΚΤΗΣΙΟΥ. ΚΑΙ. ΤΩΝ. ΣΥΝΑΡΧΩΝ. ΤΩΝ. ΑΥΤΟΥ. ΕΣΤΙΑΙΟΥ. κ. τ. λ. *Curante archiprytanide Cteſia Cteſiae F. et ſynarchorum ejus Heſtiaeo etc.* Habes in utroque marmore ſummum prytanem cum ſuis collegis, ut in numis praeſentibus Attalum etc. cum collegis ſuis, qui una συναρχιαν conſtituerunt. Cum dixiſſet interlocutor apud Platonem [n]), eos, qui civitatibus praeſunt, vocari αρχοντας, interrogatus ſubinde, Τι δ' οι αρχοντες αλληλους; Ξυναρχοντας, εφη. *Quomodo vero archontes ſe mutuo vocant? reſpondit: ſynarchontas.*

Scriba: in numo Domitiani: ΕΠΙ. ΓΡ. Μ. ΑΥΡ. ΓΛΑΥΚΟΥ. (Vaill.)

Curatores, Επιμεληται. ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ. ΕΠΙΜΕΛΗ. ΚΛ. ΑΓΛΑΟΥ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. in numo Domitiani. (Vaill.) — ΤΙ. ΚΛ. ΑΓΛΑΟΥ. ЄΠΙΜЄΛΗϹΑΝΤΟϹ. ΑΝΤΙΟΧЄ. *Bacchus ſtans cum attributis*, in numo Domitiani. (Pellerin Mel. II. p. 354.)

Epimeletas hactenus habemus tantum in numis urbium Cariae, nimirum Antiochiae, et Stratoniceae. Horum varia munia dabimus in peculiari diatriba.

Concordia cum Laodicenis Phrygiae in numo Commodi. (Vaill.)

Mentio ſitus: ΑΝΤΙΟΧЄΩΝ. ΜΑΙΑΝΔΡΟϹ. *Maeander decumbens*, Gordiani et Decii. (Vaill.) In ſimili Haymiano: ΜЄΑΝΔΡΟϹ. (Tom. II. tab. 47.) In alio: *Pons elegans arcuatus*, Decii. (Vaill.) *AE. R.*

APHRODISIAS.

Ad fines Lydiae.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. ✠ - - ΟΔΥϹΙЄΩΝ. ΠΛΑΡΑΣΕΙΩΝ. *ſcriptum in orbem, in area*: Α. ΤΨΙΚΛΗ. ΑΔΡΑΣΤΟΥ. *Aquila fulmini inſiſtens.* AR. III. (Pellerin Rec. II. p. 130.) *Alius ſimilis, ſed cum magiſtratibus*: ΑΠΟΛΛΩΝΙΩΣ. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. (Pellerin Additions p. 45.)

Numi hi binos populos continent, Aphrodiſienſes et Plaraſenſes. Ex geographis unus Stephanus Plaraſae meminit, eamque in Caria ſtatuit. Verum utriusque etiam fit mentio in epiſtola M. Antonii IIIviri, et in pſephismate ſenatus Romani apud Chishull [o]), quo decernitur, ut templum Veneris, quod eſt in urbe ΠΛΑΡΑΣΕΩΝ ΧΑΙ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ, eo jure ſit ſacrum, quo Dianae

k) Tom. II. p. 695. l) Pag. 547. 2. m) Inſcript. ant. p. 17. n) De rep. L. V. p. 463. o) Ant. Aſiat. p. 149.

apud Epheſum. Cum bini in his numis proponantur magiſtratus, dubium non videtur, unum fuiſſe Aphrodiſiadis, alterum Plaraſae, quae alioqui fuere vicinae, et ſic concordia junctae, et ſecundum certas leges eadem moneta uſae videntur.

Hi numi propter ſocietatem cum Plaraſenſibus haud dubie ad hanc Cariae Aphrodiſiadem pertinent, at minus certe ii, qui ſequuntur, nam Stephanus decem hoc nomine urbes enumerat. Probabile tamen eſt, hujus Cariae urbis eſſe eos, qui in antica offerunt capita addito ΒΟΤΛΗ, vel ΔΗΜΟϹ, vel ϹΤΝΚΛΗΤΟϹ, obvia in numis provinciae Aſiae, aut qui certamina Attalea inſcripſere.

Typi ſunt:

Mulier ſtans ſiniſtrorſum converſa capite tutuluto et velato, manibus nonnihil protenſis, ſuperne hinc aſtrum ſolis, inde lunae, humi infans ſellae inſidens, inde vas.

Veneris in hac urbe cultum fuiſſe eximium, jam ipſum nomen arguit a Venere, ἀπο της Ἀφροδιτης, inditum, et teſtantur etiam auctores validi Tacitus p), et Appianus q). Muliebris haec figura, qualem deſcriptus hic numus ſiſtit, ſaepe tam in autonomis, quam imperatoriis hujus urbis numis occurrit, videturque eſſe vetus ipſius Veneris ſimulacrum ab antiquo in hac urbe cultum, et myſteriis, ceu vetus illud Dianae Epheſiae, circum undique ſeptum, quae explicare non tento. Non tamen deſunt effigies Veneris, ejusque comitum recentioris elegantiae, v. g. *Venus ſtans d. pomum, ſ. haſtam.* — *Venus nuda ſtans ſpinam ſibi e pede eximere viſa ſubſerviente Cupidine.* — *Cupido ſtans arcum intendit.* — *Hymenaeus ſtans cum face.* — Inſolentior typus eſt: *Corallia, ut videntur, tria velut ex baſi quadrata excreſcentia.* Sunt hi numi omnes apud Pellerinium.

* * *

Figura fluvii humi decumbens, infra: ΚΟΡϹΤΜΟϹ. (Haym.) *in alio:* ΤΙΜЄΛΗϹ. (Pellerin.)

Si *Corſymus*, et *Timeles* fluvii fuere, mirum, neutrius apud ſcriptores veteres occurrere mentionem. Magiſtratus his nominibus certe non indicatur, cum in autonomis aliis circa hoc aevum ſignatis conſtanter omittatur, neque etiam omiſſum fuiſſet archontis epitheton, quod inde a M. Aurelio magiſtratus nomini in imperatoriis ſemper additur. Ex quo ſequitur, fuiſſe ſacros in vicinia fontes a geographis neglectos, de quo vide, quae diſputavi in numis Phocaeae Ioniae.

* * *

Ludi *Attalea* notantur etiam in autonomis, de quibus agimus in imperatoriis.

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Habentur ab Auguſto ad Saloninam usque. Inſignis eſt numus Did. Iuliani, quem dedit Seſtinius, (Lettere T. IV. p. 117.) ſed, ut mihi videatur, ſuſpectus.

p) Ann. III. 62. q) Bell. civ. L. I. c. 97.

Epigraphe: ΑΦΡΟΔΙϹΙЄΩΝ, vel ΑΦΡΟΔЄΙϹΙЄΩΝ. *Typi: Mulier ſtolata ſtans etc.* ut ſupra in autonomis, aliique obvii.

Magiſtratus praeter citatos ſupra ex argenteis autonomis ſine mentione dignitatis:

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟϹ. ΥΙΟϹ. ΑΦΡΟΔΙϹΙЄΩΝ. *Diana* πολυμαστος, in numo Auguſti. (Haym. T. II. p. 217.)

Epigraphes hujus binos explicatus adfert Haymius, I. interpretatur: *Apollonius filius Aphrodiſienſium*, quaſi Apollonium Aphrodiſienſem, celebrem hiſtoricum et ſacerdotem, cujus meminit Suidas, velut ſuum olim civem in moneta Aphrodiſienſes voluiſſent praedicare. II. *Apollonius filius*, nempe cognominis alterius. Vtraque explicatio reprobanda, quia inſolentior, et longius quaeſita, et adeſt planior, ſimpliciorque altera, quae docet, intelligendum *Apollonium filium Aphrodiſienſium*, nimirum ab his jure civitatis donatum, et quodammodo adoptatum, de quo urbium adoptionis more plura monebimus in numis Cotiaei Phrygiae.

Archon notatur inde a M. Aurelio: ΤΙ. ΖΗΛΟΥ. ΠΡΩΤΟΥ. ΑΡΧ. vel: ЄΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ. in numo Valeriani. In marmore, quod ex Sherardo citat Maſſonius [r]), legitur: ΑΦΡΟΔΙϹΙЄΩΝ. ΑΡΧΟΥϹΙ. ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜΩ. ΧΑΙΡЄΙΝ. κ. τ. λ.

ΜЄΝΗΠΠΟϹ. ΚΑΙ. ΖΗΝΩΝ. ΑΝЄΘЄϹ. ΑΦΡΟΔΙϹΙЄΩΝ. in numo Domnae. (Haym. T. II. p. 316.)

De formula ΑΝЄΘΗΚЄ agemus in diatriba ſingulari.

* * *

Ludi:

ΑΤΤΑΛΗΑ. *urna ludorum*, in autonomo. (Pellerin.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. in ſimili autonomo. (Ibid.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. ΚΑΠЄΤΩΛΙΑ. in numo Gordiani. (Vaill.)

ΟΥΑΛЄΡ. ideſt: *Valeriana*, inſcriptum urnae, in numo Valeriani. (Wheler Voyage num. 87.)

Concordia.

Cum Plaraſa vicina vidimus in autonomis.

Cum Hierapoli Phrygiae, in numo Commodi (Pellerin Suppl. II. p. 76.) *AE. RR.*

APOLLONIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi.

Caput Iovis. ✠ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Statua equeſtris ſupra flexus Maeandri.* AE. III. (Pellerin.)

Flexus Maeandri Apolloniam huic flumini adſitam teſtantur, ac praeterea hunc numum Apolloniae Cariae absque dubio vindicant. Addidit Pellerinius binos alios, in quorum uno aquila ramo inſiſtens, in

r Vit. Ariſtid. ad ann. V. C. 918.

alio Apollo ſtans, ſed qui certum criterium non praebent, eſſe hujus Apolloniae. Pellerinius ex fabrica conjecturam capit. In his numis dubitandi ſemper erit ratio, an ad Apolloniam Cariae, an Ioniae, an Lyciae, an Piſidiae pertineant.

AE. RRRR., cum certi ſunt hujus Apolloniae.

Alexandri M.

ΑΛΕΞΑ. ΚΤΙϹ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput regis leonis exuviis tectum.* ✠ ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΙ. ΛΥΚΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duae mulieres ſtantes jungunt dexteras.* (Haym. T. II. p. m. 104.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ΚΤΙϹΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. ✠ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. (forte certior terminatio in ΤΩΝ.) ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. Typi non produntur. (Harduin.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ. ΚΤΙϹΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤ. *Caput regis leonis exuviis tectum.* ✠ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Κ. ΛΥϹΙΑΔΕΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Duo genii muliebres capite tutulato ſtantes ad aram et dexteram jungentes, quorum alter Apolloniae ſigillum Apollinis, alter Lyſiadis ſigillum Fortunae ſ. tenent.* (Pellerin Rois p. 21.)

ΑΛΕΞΑ. ΚΤΙϹ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput ſimile.* ✠ - - - ΟΦΟΡΑϹ. *Fluvius decumbens.* (Theupoli p. 1250.)

Scriptorum nemo memoriae prodidit, cujus Apolloniae conditor fuerit Alexander M., ut adeo, quoniam plures per Aſiam minorem exſtitere Apolloniae, ut paullo ante innui, difficile ſit decidere, ad quam ex his praeclari hi numi pertineant. Harduinus pro Carica ſtat, rationem tamen non adfert. Conſentit Pellerinius ducto a vicinia Apolloniae hujus et Lyſiadis Phrygiae argumento. At ſi iſtud valet, vi numi Harduiniani praeſtaret Apolloniae Piſidiae, cum haec a Perga Pamphylia prope abeſſet. Interea dum certius quid ſtatui poſſit, poſſumus in hac Apollonia reliquis hujus tractus illuſtriore acquieſcere.

AE. RR.

Imperatorii.

Qui huc absque erroris periculo referri poſſent, nondum editi.

BARGASA.

Prope Halicarnaſſum ad mare.

Autonomi.

Inſcripti: ΒΑΡΓΑϹΗΝΩΝ. editi ab Harduino et Pellerinio typis obviis.

AE. RRR.

Imperatorii.

A M. Aurelio usque ad Saloninam.

Eadem *epigraphe*, et *typi* vulgares.

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΑΥΡ. ΔΙΩΝΟϹ. in numis Alexandri et Maximini. (Vaill.) ΕΠΙ. ΚΑΝΔΙΔΟΥ. ΚΕΛϹΟΥ. M. Aurelii. (Pellerin.) Nusquam dignitas additur.

AE. RRR.

BARGYLIA.

Maritima.

Autonomi.

Caput virile faſcia involutum. ✠ ΒΑΡΓΥΛΙΗΤΩΝ. *Pegaſus volans.* AE. III. (Arigoni Seſtini Lett. T. IV. p. 117.)

Typi ratio petenda ex Stephano perhibente, urbem ſic vocatam a Bargylo, qui percuſſus a Pegaſo diem obivit, at Bellerophontem ex chari ſocii fato moeſtum urbem cognominem condidiſſe. Autonomum alium praeter hunc editum non reperio.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Tito ad Caracallam pertingunt. (Vaillant. Pellerin.)

Epigraphe eadem, ex *typis* memorandus ſequens:

Mulier velata et ſtolata adverſa ſtans manibus ad pectus in crucis formam compoſitis, pro pedibus cervus deam ſuſpiciens, in numo Titi. (Pellerin.)

Videtur haec eſſe Diana Myndias, quae templum prope Bargyliam habuit per miraculum nivi, pluviisque impervium, ut narrant Strabo [s]), et Polybius [t]).

Magiſtratus praetor: ЄΠΙ. CTP. ΙΟΥΛ. ΠΑΥΛΟΥ. in numo Commodi. ЄΠΙ. CTP. ΜΑΡΚΟΥ. ΠΑΥΛΟΥ. Caracallae. (Vaillant.)

AE. RRR.

CALYNDA.

De numis tam autonomo, quam imperatorio huic Calyndae falſo tributis, et Blaundo Lydiae reſtituendis vide, quae in hujus moneta obſervabimus.

CERAMVS.

Strabo et Ptolemaeus Ceramum Cariae urbem, et vicinam Cnido ſtatuunt. Ab hac nomen traxit ſinus Ceramicus. Alia Ceramus fuit in vicina inſula Arconneſo teſte Plinio. Vide haec apud Cellarium.

Caput Iovis laur. ✠ ΚΕΡΑΜΙΗΠΟΛΙΤΩΝ. *Aquila ſtans, et in ortum ſpectans, omnia intra quadratum.* AR. III.

Hunc numum huic Ceramo, cujus hactenus numus cognitus non fuit, jure dicavit cl. abbas Seſtinus [u]). Obſtare non videtur, eam in hoc numo dici *Ceramiepolin*, cum a ſcriptoribus dicatur *Ceramus*, nam eodem modo habemus Iſtriam et Iſtropolin, aliasque, quas citavi in numis Trajanopolis Thraciae.

Videtur hic numus adfundere lucem alteri, quem pridem inter numos incertos muſei Caeſarei habeo repoſitum:

Caput Iovis laur. ✠ ΚΕΡΜΙ - - ΕΡΜΟ - - *Aquila ſtans, et in ortum ſpectans*, AE. III.

Typus utriusque partis non parum adjuvat, ut et nomen ΚΕΡΜΙ., omiſſo forte monetarii injuria elemento Α, ut eſſet ΚΕΡΑΜΙ.

AR. et AE. RRRR.

CNIDVS.

In Doride peninſula urbs illuſtris.

Autonomi:

Caput Veneris. ✠ ΚΝΙ. *Caput leonis pedi anteriori incubans, additur magiſtratus, ut:* ΑΥΤΟΚΡΑΤΗΣ. etc. AR. III.

Numi obvii. De Venere Cnidia agemus in imperatoriis.

s) L. XIV. t) L. 16. c. 11. u) Lettere T. III. p. 132.

Sunt adhuc alii argentei aeneique inſcripti ΚΝΙΔΙΩΝ typo *tripodis*, *Victoriae*, *prorae navis*. In aliis: *Caput Bacchi*. ✕ *Duo botri*. Vinum Cnidium Straboni laudatum.

Τ. Κ. Τ. ΕΠΙ. ΝΟΔΡΙΤΑ. *Caput nudum barbatum*. ✕ ΚΝΙΔΙΩΝ. *Ara ignita*. AE. II. (Pellerin.)

Numus ſane ſingularis, quem etiam recenſet catalogus Theupoli, ſed, ut apparet, male multatum. Literae tres praecedentes aenigma creant, quod qui ſolverit, magni mihi inſtar Apollinis erit. Ceterum dubium non eſt, eas ad propoſitum caput pertinere, quod forte ſiſtit conditorem Cnidi heroicos honores adeptum. Fuit hic teſte Pauſania [x]) Triopas, cujus varii feruntur parentes, ab aliis Sol, ab aliis Neptunus [y]). Vt tamen aliquid audeam, etſi conjecturae diffidam ipſe, ſic forte literae expleri poſſunt: Τυχη Κνιδιων Τριοπας. Viderit lector, an veriſimile ſatis iſtud videatur ſecundum ea, quae aliquando de hac urbium Fortuna copioſius diſſerui [z]). Hic Triopas ut conditor, et divina ſtirpe ſatus dignus ſane fuit, cui Τυχης honor deferretur, et ara dedicaretur, quam poſtica exhibet.

* * *

Notandi adhuc nonnullorum lapſus. Argenteum huc revocavit Pellerinius cum typo navis; verum hujus generis numuli Cianis Bithyniae ſunt reſtituendi, ut dixi in horum moneta. Alium Haymius argenteum typo equitis et leonis dimidii, cetera anepigraphum, huc refert [a]), verum is eſt Archelai I. Macedoniae regis, ut etiam in ſubjecta ibi nota recte advertit Khellius.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Comperti a Nerva ad Plautillam usque ſe porrigunt.

Typi.

Venus pudica ſtans d. tegenda tegit, ſ. veſtem tenet, in numo Caracallae. (Vaill.) et Caracallae *cum Plautilla*. (Haym. T. II. p. m. 332.)

Dubium non eſt, eſſe hanc ipſam celebrem illam Venerem Cnidiam, opus Praxitelis, quam ut viderent, multi navigaverunt Cnidum, et qua una ſatis ea urbs nobilitata habebatur, ut narrat Plinius [b]), cujusque illecebras graphice deſcribit Lucianus [c]). Cum Aeſculapius ſociatur, credo indicari concordiam Cnidi cum vicina inſula Co. Iſtud Veneris ſimulacrum propter operis excellentiam una cum Iunone Samia, et Minerva Lindia translatum Conſtantinopolim, ſed imperante Iuſtiniano fortuito incendio hauſtum refert Zonaras [d]).

Ara ignita, ut in numo crediti a me Triopae, in numo Antonini Pii. (Vaill.)

ΚΝΙΔΙΩΝ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ. *Nympha ſtolata ſtans d. amphoram, ſ. haſtam, aut baculum transverſum*, in numo Fauſtinae jun. (Arigoni.)

x) L. X. c. 11. y) Diodor. L. V. c. 61. z) Num. Vet. p. 183. a) T. II. p. 142.
b) L. XXXVI. c. 5. c) in Amorib. d) L. XIV. c. 2.

Ludos Nymphis, Apollini, et Neptuno ad vicinum Triopium promontorium conſtitutos fuiſſe narrat ſcholiaſta Theocriti [e]).

Magiſtratus, et ſine dignitatis mentione, in hoc tantum numo habetur.

AE. RR.

CYON.

Incerto ſitu in Caria, cujus unus Stephanus meminit.

Autonomi.

Caput Dianae. ✕ ΚΥΙΤΩΝ. *Pedum pharetrae illigatum, omnia intra lauream.* AE. III. (Pellerin.)

KT. *Equus dimidius ſaliens.* ✕ *Pedum pharetrae illigatum.* AE. III. (Pellerin.) In alio ſcriptum KYI. (Seſtini Lett. T. IV: p. 118.)

Stephano quoque hujus urbis ἐθνικον eſt ΚΥΙΤΗΣ.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnus Domnae compertus: ΚΥΙΤΩΝ. *Mulier adverſa et haſtatu ſedens.* (Pellerin.)

AE. RRRR.

ERIZA.

Autonomus:

Huic urbi tribuitur a Pellerinio:

ΚΑΟϹ. *Caput Iovis.* ✕ ΕΡΙ. *Miles galeatus nudus gradiens*, *ſ. clypeum.*

De hac urbe Livius [f]): *Tertio inde die ad Chaum amnem perventum; inde profecti Erizam urbem primo impetu ceperunt.* Pellerinio igitur το ΚΑΟϹ. videtur deſignare dictum flumen, at non ſatis fideliter amnem illum ſcribit *Caum*, qui ſi ſic ſcriberetur Livio, nulla ſupereſſet ambigendi ratio. Verum in ejus exemplaribus plerumque legitur *Chaum*, etiam *Caſum*, vel *Cahum*, quod adeo Pellerinii ſententiam nonnihil ſollicitat. Eriza magis ſerius cognita ex Notitiis eccleſiaſticis.

AE. RRRR.

EVROMVS.

Mediterranea prope Mylaſa. *Autonomis* caret.

Imperatorius.

Unicus vulgatus, isque Caracallae.

ΖΕΥϹ. ΕΥΡΩΜΕΥϹ. ΕΥΡΩΜΕΩΝ. *Iuppiter ut Labradaeus velut in truncum deſinens in templo 4. columnarum.* Verba ſunt Vaillantii.

AE. RRRR.

HALICARNASSVS.

Maritima, regum Cariae ſedes, et Mauſolei nomine ab Artemiſia ſtructi, tum et Herodoti et Dionyſii natalibus inclyta.

Autonomi:

Epigraphe: ΑΛΙΚΑΡ. *Typi: Caput Palladis.* ✕ *Caput adverſum, forte Meduſae.* — *Caput Neptuni.* ✕ *Tridens.* — *Caput Iovis.* ✕ *Tripus.* Sunt AE. II. III. (Pellerin. Savorgnan.)

---

e) Ad Eidyll. XVII. v. 69.

f) L. XXXVIII. c. 14.

Fuere Halicarnaſſenſes coloni Troezeniorum Peloponneſi. Cum vero horum moneta teſte Pauſania ſignata fuerit tridentis nota, et Palladis capite, propter hanc ipſam cauſam videntur Halicarnaſſenſes ſuam capite Palladis et tridente, metropolis ſuae inſignibus, ornaſſe. Vide, quae de his numis olim prolixius diſſerui g).

AE. RRR.

Imperatorii.

Agrippinae Claudii edidit Panelius ex muſeo le Bret. (Mém. Trevoux. Octob. 1737.) Proximus eſt Commodi. (Neumann Num. populor.) Sequuntur alii usque ad Gordianum. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΛΙΚΑΡΝΑϹϹЄΩΝ.

Typus hujus urbis peculiaris:

Iuppiter togatus complicatis manibus ſtans inter binas arbores, quarum ſingulis avicula inſidet, in numis Severi, Caracallae, Gordiani. Iconismum habes apud Vaillantium in numis Graecis appendice fol. h 2.

Veriſimile eſt, hoc typo exhiberi Iovem Dodonaeum, de quo ſic Servius h): *Dodona civitas Epiri eſt, juxta quam nemus eſt Iovi ſacratum, et abundans glandibus ſemper, de cujus nemoris arboribus columbae oracula petentibus dare conſueverant.* Plura teſtimonia, quae argumentum hoc explicant, vide collecta a Thoma Pinedo ad Stephanum in Δωδώνη, et in fragmento ejusdem Stephani ſub eodem vocabulo. Multa etiam, quae huc pertinent, habes in opere: *Deſcription des pierr. grav. du Duc d'Orleans T. I. p.* 21. et *B. L. Hiſt. T. V. p.* 35.

* * *

Magiſtratus archon inde a Severo, non tamen ideo, quod Halicarnaſſenſes eſſent Athenarum coloni, quod Vaillantius perperam ex Strabone adſerit i). Nam hic perinde, atque Pauſanias, et Stephanus, conditam a Troezeniis dixit.

* * *

Neocoratus memoratur in unico numo Caracallae et Getae: ΑΛΙΚΑΡΝΑϹϹЄΩΝ. ΝЄΩΚΟΡΩΝ. (Vaill.)

* * *

Metropolis: ΑΛΙΚΑΡΝΑϹϹЄΩΝ.ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. *Iuppiter Dodonaeus inter arbores, ut ſupra*, in numo Severi. Eum Spanhemius teſtatur a ſe viſum in muſeo reg. Chriſtinae k). Holſtenius eundem citat ex Gotifredo, cujus numi in muſeum Chriſtinae migrarunt l). Nullus numus alius ab aliis citatus hujus dignitatis mentionem facit. Quare merito ſuſpicatur Harduinus, numum aut male lectum, aut epigraphen ΑΡΧ. ϹΤΡΑΤΟΚΛЄΟΥϹ., quae ſaepe in Severi numis cum eodem typo occurrit, ab impoſtore in ΜΗΤΡΟΠΟΛЄΩϹ. depravatum.

* * *

Autonoma. ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ. in numo Getae muſei Medicei teſte Spanhemio m).

g) Num. vet. p. 203. h) ad Virg. Georg. I. v. 147. i) Num. Graec. p. 192. k) Tom. I. p. 626. l) Not. ad Steph. m) Orb. Rom. p. m. 289.

At in numo Getae ejusdem muſei apud Vaillantium vice hujus tituli legitur ΝΕΩ. ΚΟΡΩΝ., niſi numus diverſus eſt.

* * *

Concordia cum Ionibus: ΑΛΙΚΑΡΝΑϹϹΕΩΝ. ΚΑΙ. ΙΩΝΩΝ. ΑΡΧ. etc. in numo Caracallae et Getae, qui in Cimelio Vindob. Part. II. p. XIII. pro genuino eſt editus, at mihi oppido ſuſpectus videtur.

AE. RR.

HARPASA.

Mediterranea prope Maeandrum, ad fluvium cognominem, ut refert Plinius.

Autonomi.

ΙΕΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput Senatus.* ☓ ΑΡΠΑϹΗΝΩΝ. *Bacchus ſtans.* AE. III. (Pellerin.)

* * *

Apud Arigonium alius inſcriptus ΑΡΠΑ huc revocatur, at non dubitem, eum eſſe Carthaeae in Cea inſula ſitae, ut ibi dictum.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Antonini Pii, Severi, Gordiani apud Vaillantium, alium Mamaeae addidit Haymius. Typus fere conſtans: *Iuppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam.*

Magiſtratus: ΕΠΙ. ΛΕΩΝΙΔΑ. in numo Ant. Pii. Idem nomen legitur etiam in autonomo Stratoniceae.

AE. RRR.

HERACLEA

Autonomum

Muſei Hunteriani huc vocat Combius. *Caput Herculis barbatum nudum.* ☓ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Figura habitu curto ſtans d. pateram, ſ. bipennem.* AE. II. Qui numus ſi vere eſt hujus Heracleae, huc pertinebit etiam ratione ſimilis averſae ſequens

Imperatorius.

ΓΑΥΚΩΝ. ΙΕΡΕΥϹ. ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Figura habitu curto ſtans d. pateram. ſ. bipennem*, in numo Auguſti. Eum Haymius Heracleam Ioniae refert n)). Res dubia. Figura cum bipenni, quae Amazon eſt, Ioniae et Cariae urbibus familiaris.

HYDRELA.

Verſus Phrygiam, cujus meminit Livius o)), et narrat Strabo, Hydrelum Laconem in hunc tractum veniſſe, et urbem ſibi cognominem aedificaſſe, de quo vide plura infra in Nyſa.

Autonomus.

ΥΔΡΗΛΕΙΤΩΝ. *Protome Palladis.* ☓ ΑΠΕΛΛΑϹ. ΑΝΕΘΗΚΕ. *Mercurius ſtans* AE. III.

AE. RRRR.

IASUS.

In parva inſula infra Miletum, inſigniter locuples teſte Thucydide p)).

n) T. II. p. 214. o) L. XXXVII. c. 56. p) L. VIII. c. 28.

Autonomi.

Caput Apollinis, vel: Capita jugata Apollinis et Dianae. ✕ ΙΑΣΕΩΝ. *in aliis:* ΙΑ. *addito magiſtratu, ut:* ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *vel:* ΚΤΗΣΙΑΣ. *Puer delphino vectus.* AE. II. III. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

Numi hi mirabilem amorem ſiſtunt, quo delphin formoſum quendam hujus urbis puerum proſecutus eſt, tam ſubinde apud Iaſenſes celebratum, ut etiam teſte Polluce παιδα δελφινι εποχεμενον. *puerum delphino vectum*, in moneta ſua ſignarent q), quod factum his numis praeclare confirmatur. Etiam Aelianus teſtatur, Iaſenſes prodigium iſtud monetae argenteae et aeneae inſculpſiſſe r). Sed argenteus Iaſi numus hactenus compertus non eſt. Vide copioſos auctores veteres, qui παιδεραςιας hujus meminere, citatos a Kuhnio ad dictum Pollucis locum.

* * *

Caput Iovis. ✕ ΙΑϹЄΩΝ. *Flos loti.* AE. III. (Arigoni.)

Cum ſimili typo exſtat etiam numus vicinae Myndi.

AE. RR.

Imperatorii.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΑΣΕΩΝ. *Caput Auguſti.* ✕ *Protome Dianae cum arcu et pharetra.* AE. III.

Numum hunc muſeo Caeſareo intuli, edidique in mea Sylloge I. Hactenus ante Domitianum urbis hujus numus cognitus non fuit. Porriguntur deinceps usque ad Gordianum. In reliquis

Epigraphe ΙΑϹЄΩΝ, at in Gordiani numo ΙΑϹϹЄΩΝ, ut plerumque geminato S veteribus haec urbs ſcribi eſt ſolita.

Typi obvii, in Gordianeo adhuc ſiſtitur delphin παιδεραςης.

AE. RR.

IMBRVS.

Caſtellum in Peraea Rhodiorum.

Autonomus.

Caput juvenile laureatum. ✕ ΙΜΒΡΟΥ. *Vir gradiens d. demiſſa ramum ſ. pateram.* AE. III. (Pellerin).

Numus hic, quo minus tribui poſſit Imbro inſulae ad Thraciam, judice Pellerinio repugnat fabrica, et quae in hujus numis exſtare ſolet, inſcriptio ΙΜΒΡΙΩΝ. Res non ſatis certa.

AE. RRRR.

MYLASA.

Inter illuſtriores Cariae urbes, ſed magis deorum templis, quam privatorum domibus incolisque abundabat. Vnde jocus Stratonici citharoedi, qui huc veniens artis oſtentandae cauſa ſtans medio in foro exclamabat: ακȣετε ναοι, *audite templa* s).

Autonomi.

ΜΥΛΑΣΕΩΝ. typis *equi gradientis, bipennis, tridentis, aquilae.* Sunt aenei omnes. (Muſ. Caeſ. Pellerin, Arigoni.)

q) L. IX. c. VI. §. 84. r) Nat. anim. L. VI. c. 15. s) Athenaeus L. VIII. p. m. 348.

Cauſa bipennis et aquilae mox dabitur.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Elagabalum. Cum Auguſti capite complures ſignati, quorum nonnullos infra producam. At conſtat etiam, templum Romae et Auguſto ſacrum in hac urbe ſtetiſſe, quod pictum exſtat apud Chishull [t]).

Typus Mylaſae numis proprius:

Iuppiter ſtans togatus d. tenens bipennem, ſ. haſtam.

Eſt hic Iuppiter Labrandenſis, ſive, ut dicitur in vetere marmore: ΔΙΟΣ. ΛΑΒΡΑΥΝΔΟΥ [u]), ſic dictus a vicino pago Labranda, in quo pervetuſtum templum habuit. De hoc Ioye frequens mentio apud Strabonem, Pauſaniam, Herodotum, aliosque, ſed explicatius apud Plutarchum, qui refert [x]), bipennem, quam Hippolyta Amazon geſtabat, hac vero caeſa Hercules Omphale Lydae dono dedit, a qua deinceps penes Lydorum reges manſit, a Caribus in praelio ademptam fuiſſe Lydis, et Iovi ſuo in manus datam, unde dictum eum fuiſſe Labradeum, quod *Labra* in Lydorum lingua *bipennem* ſignificet. Sed reliqui auctores appellationem a vicina Labranda trahunt, qui tamen apparens diſſenſus facile conciliatur. Hic Iuppiter Labrandenſis ſaepe occurrit in numis regum Cariae. Ad hunc Iovem referenda bipennis et aquila in autonomis.

Magiſtratus ſcriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΟΝΤΟΣ. ΥΒΡΕΟΥ. in numo Auguſti. (Morelli Impp. T. I. p. 402.) Fuit hic Hybreas teſte Strabone [y]) Mylaſae obſcuro loco natus, ſed meritis illuſtris civitatis princeps evaſit, ex quibus praecipuum illud, quod Labieno cum Parthis V. C. 714. Aſiam vaſtanti ipſe fortiter reſtitit. Expugnata deinde a Parthis Mylaſa, atque his iterum depulſis in patriam rediit, ſeque et urbem in integrum reſtituit.

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΜΥΛΑΣΕΩΝ. *Bacchus in citis quadrigis.* ✠ ΘΑΛΑΣΤΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. *intra quernam.* (Morelli. l. c.) Sed Vaillantius legit ΘΑΥΜΑΣΤΟΣ.

AE. RR.

Numum Polemonis ſacerdotis Olbae perperam ad hanc Mylaſam vocavit Liebeus [z]), ut dicetur in Olba Ciliciae.

MYNDVS.

Vrbs maritima.

Autonomi.

Caput Iovis. ✠ ΜΥΝΔΙΩΝ. ΜΗΝΟΔΩΡΟϹ. *Lotus.* AR. II. (Pellerin Seſtini Lettere T. III. tab. 2.)

Eodem utriusque partis typo numum in vicina Iaſo cuſum ſupra protuli.

* * *

Alios aeneos cum typis obviis vide

t) Ant. Aſiat. p. 207.

u) Chandler Inſcr. ant. p. 18.

x) Quaeſt. Graec. p. 301.

y) L. XIV. p. m. 974.

z) Goth. num. p. 407.

apud Hunterum, et in meis Numis veteribus.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii.

L. Veri et Severi apud Vaillantium. In horum poſtremo

Magiſtratus archon: ΑΡΧ. ΔΙΩΝΟϹ. ΤΟΥ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ.

AE. RRR.

NYSA.

Prope Maeandrum et Tralles Lydiae, quare reipſa a Strabone Lydiae accenſetur; at Ptolemaeus, Plinius, Stephanus eam in Caria locant, etſi trans Maeandrum eſſet poſita; nam geographi aliqui Cariae fines ultra hoc flumen prorogant.

Autonomi.

Capita jugata virile laureatum barbatum, muliebre alterum. ✕ ΝΥΣΑ. *Bacchus ſtans d. cantharum, ſ. thyrſum.* AE. III. (Pellerin.)

Cenſet Pellerinius, hunc numum alterius eſſe Nyſae poſſe. Verum tuto huic Cariae Nyſae tribuendum puto, quod idem Bacchus eodem cultu in certis imperatoriis hujus urbis comparet. Capita anticae, quae Pellerinius eſſe Iovis, et Iunonis cenſet, mallem dicere Plutonis et Proſerpinae, quorum eximium fuiſſe Nyſae cultum ex imperatoriis quoque videbimus.

* * *

Caput dei Menſis lunae impoſitum. ✕ ΝΥϹΑΕϢΝ. *intra coronam.* AE. III. (Pellerin.)

De deo Menſe agemus in imperatoriis.

* * *

ΙΕΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput muliebre Senatus velatum.* ✕ ΝΥϹΑΕΩΝ. *Mercurius ſtans.* AE. I. (Pellerin.)

ΕΙΡΗΝΗ. ΝΥϹΑΕΩΝ. *Caput Pacis.* ✕ ΕΠ. ΑΙΛ. ΠΑΙΑΝΙΟΥ. Apollo nudus ſtans AE. III. (Liebe. p. 336.)

ΠΑΤΕΩΟΣ. ΣΩΝΩΝ. *Apollo ſ. ramum ſtat juxta tripodem, cui ſerpens obvolvitur.* ✕ ΝΥΣΑΕΩΝ. *Raptus Proſerpinae.* AE. III. (Seſtini Lettere T. IV. p. 118.)

Epigraphe anticae nullo ſenſu ab alio magis integro opem exſpectat.

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Auguſto usque ad Gallienum.

Epigraphe conſtans ΝΥϹΑΕΩΝ.

Typi illuſtriores:

Pluto rapiens Proſerpinam in quadrigis.

Typus hic in Nyſae numis obvius. Vtrumque numen inter principes urbis deos habitum feſta Theogamia hic inſtituta docent, de quibus infra. Narrat etiam Strabo [a]), haud procul urbe pagum fuiſſe Nyſaeorum nomine Acharaca, et in eo Plutonium, lucum habens opulentum, et templum Plutonis et Iunonis, (Ηρας, ut habent codices, at jam pridem erudite conjecit Spanhe-

a) L. XIV. p. m. 960.

mius in epiſtola II. ad Morellium, legendum Κορας.) et antrum Charonium, juxta quod mirabiles curationes peraguntur, de quo vide etiam Euſtathium [b]).

Menſis. Frequens et hujus dei typus, cultu ſolito. Singulari eum religione a Nyſaeis fuiſſe obſervatum, numi cum ejus effigie copioſi docent. De deo Menſe, quem hactenus antiquarii paſſim Lunum dixerunt, agemus in numis Antiochiae Piſidiae.

ΚΑΜΑΡΕΙΤΗΣ. ΝΥΣΑΕΩΝ. *Menſis cum attributis ſtans d. pateram, ſ. haſtam*, in numis Hadriani, et Aurelii. (Vaill.) Ant. Pii. (Muſ. Caeſ.)

ΚΑΜ. ΑΝΚΥΡΑΝΩΝ. ΝΥΣΑΕΩΝ. *Menſis ſtans*, in numo Ant. Pii, quem vidi ipſe Romae in muſeo Chriſtinae.

Kamar Arabice *lunam* ſignificat, et inde veriſimile eſt Camarinae Siciliae nomen factum, quae lunae quoque ſymbolum in numis ſuis ſignavit, ut alias pluribus probare conatus ſum [c]).

ΔΙΟΝΥΣΟΣ. ΝΥΣΑΕΩΝ. *Bacchus ſtans*, in numis Sabinae et Severi. (Vaill.)

Fuit Nyſaenſibus colendi Bacchi cauſa eximia. In eorum enim urbem a Mercurio delatum Bacchum recens natum, tradidit Apollodorus [d]), ipſo etiam urbis nomine Bacchi nomini adfini; nam ut fabulatur Nonnus [e]), Iuppiter, quod infantis, femori ſuo inſuti, pondere preſſus claudicabat, eum appellavit Διονυσον.

ΝΥΣΟΣ ὁτι γλωσσῃ Συρακοσσιδι ΧΩΛΟΣ ἀκσει.

Eo quod Νυσος *lingua Syracuſia CLAVDVS dicatur.*

ΑΘΥΜΒΡΟΣ. ΝΥΣΑΕΩΝ. *Athymbrus nudus et juvenis ſtans ad aram, d. pateram, ſ. haſtam*, in numis Aurelii, (Pellerin.) et Maximini. (Vaill.)

Egregie hos numos illuſtrat Strabo [f]). *Fama eſt, veniſſe Lacedaemone fratres tres, Athymbrum, Athymbradum, Hydrelum, et urbes condidiſſe ſibi cognomines, quas cum incolae ſubinde deficerent, ex iis Nyſam fuiſſe conditam. Et nunc quoque Nyſaenſes Athymbrum urbis conditorem* (ἀρχηγετην) *perhibent.* Secundum hoc et Stephanus: Αθυμβρα, πολις Καριας, προς Μαιανδρῳ, Αθυμβρου κτισμα, ἡτις μετα ταυτα Νυσσα ἐκληθη. *Athymbra urbs Cariae ad Maeandrum, Athymbri opus, ſubinde Nyſſa appellata.*

ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΗΣ. ΝΥΣΑΕΩΝ. *Juppiter ſedens d. Victoriolam, ſ. haſtam*, Veſpaſiani. (Pellerin.) In alio ſcriptum ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΟΣ. M. Aurelii Caeſ. (Seſtini Lett. T. IV. p. 118.

Hic *Plutologes* videri poſſet magiſtratus, verum cum in nullo cognito hactenus Nyſae numo memoretur magiſtratus ſine addito ſcribae titulo, et adjectae urbis vocabulo inſcriptiones ſimiles conſtanter numen aliquod, aut heroem indicent, ut ex ΚΑΜΑΡΕΙΤΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΑΘΥΜΒΡΟΣ vidimus, videtur etiam praeſens ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΗΣ eſſe

b) Ad Dionys. Perieg. v. 1153. (c Num. vet. p. 16. d) L. III. c. 4. §. 3. e) L. IX. v. 19. f) L. XIV. p. m. 961.

Iovis epitheton, quo nomine forte apud Nyſaenſes colebatur. Narrat Pauſanias, fuiſſe prope Lacedaemonem fanum Iovis Πλουσιου[g]), cujus cultum Lacones, Nyſae, ut vidimus, conditores in hac urbe ſtabiliverint nomine Πλουτολογους, quod eandem fere cum Πλουσιος ſignificationem habet. Orpheus ſupplicat Iovi, uti ſibi praeter alia det *πλουτου δοξαν ἀμεμπτον*, *divitiarum honorem inculpatum* [h]). Alio nomine hic Iuppiter vocabatur Κτησιος, in cujus cultu adſidui fuere illi, qui optabant opes ſibi ſuas augeri [i]).

* * *

Taurus a puerulis nudis ad ſacrificium effertur, in numo Maximi. (Vaillant, et ejus exſtat iconismus ibid. p. 145.)

Egregie iterum hunc numum explicat Strabo. Is loquens de annuo feſto ad dicta Acharaca in Plutonis honorem celebrato addit: atque tunc circa meridiem juvenes et ephebi e gymnaſio nudi et uncti taurum humeris in antrum exportant, qui dimiſſus cum paullulum acceſſerit, exanimatus concidit [k]). Similis ritus in Neptuni honorem celebrati meminit etiam Homerus [l]):

ὡς ὁτε ταυρος
Ηρυγεν ἑλκομενος Ἑλικωνιον ἀμφι ἀνακτα
Κουρων ἑλκοντων, γανυται δε τε τοις Ενοσιχθων.

ut cum taurus
Mugit vi tractus Heliconium circum regem
Adoleſcentibus trahentibus, gaudet vero his Neptunus.

Paſtor nudus ſtans manibus adprehendit puerum, quem pede dextero in aerem ſublevat, in imo pedum, verba ſunt Vaillantii in numo Aurelii, ſed in muſeo Theupoli eſt *paſtor ſedens*, ut et in alio, qui editus eſt in Cimelio Vindobonenſi, ſed quem ob multas cauſas ſpurium agnoſco. Credo hoc typo aliud non indicari, quam exercitium gymnaſticum, ut revera fuiſſe apud Nyſam *γυμνασιον των νεων*, narrat Stabo [m]).

* * *

Magiſtratus ſcriba conſtanter legitur inde ab Auguſto usque ad Gallienum, et quidem in numo Auguſti: ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. (in monogrammate) ΤΟ. Β. ΝΥΣΑΕΩΝ. *intra coronam*. (Pellerin.) Frölichius ſimilem ex Granelliano edidit, at in vitiato numiſmate legit: ΤΙΒ. ΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. et ſic multa de Tiberio, cum apud Rhodum moraretur, a Nyſaenſibus honoris cauſa conſtituto ſcriba perperam diſputavit [n]). Verum jam ipſe ſuae coepit diffidere ſententiae, cum ſerius in numum Maffeii ſimilem, ſed certa ſcriptura ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ incideret, ut ipſe ibidem profitetur.

* * *

Sacerdos et idem *ſcriba*: ЄΠΙ. ΓΡ. Μ.

---

g) Lacon. c. 19. h) Hymn. XIV. i) Iſaeus orat. VII. de haered. Ciron. k) L. XIV. p. m. 961. l) Il. Υ. 403. m) l. c. n) 4. Tent. p. 155.

ΑΥΡ. ΜΟΥϹΩΝΙΟΥ. ΙЄΡЄΩϹ. ΝΥϹΑЄΩΝ. ΝЄΩΚ. in numo Aurelii, (Vaill.) ſed in alio muſei Theupoli τo ΓΡ. omittitur.

* * *

Neocoratus tantum legitur in numo mox citato, et mirum videatur, hunc honorem deinceps omiſſum.

* * *

Ludi:

ΘЄΟΓΑΜΙΑ. *intra lauream*, Valeriani. (Vaill.)

Id eſt: *Epithalamia* in honorem Plutonis et Proſerpinae, quae numina quam ſtudioſe coluerint Nyſaenſes, ſatis conſtat ex praecedentibus.

ΟΙΚΟΥΜЄΝΙΚΑ iisdem Theogamiis adduntur.

* * *

Concordia cum Ancyra Phrygiae in numo Ant. Pii ſupra citato, et Hadriani, de quibus vide Ancyram Phrygiae.

* * *

Numum Gordiani, in quo Vaillantius legit: ΝΥϹϹ. ΚΥΘΟ. ΙЄΡΑϹ., non eſſe hujus Nyſae, ſed Nyſae Scythopolis Samaritidos, in hac docebitur.

AE. R.

ORTHOSIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi:

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Caput Bacchi.* ✠ ΑΡΙΣΤΕΑΣ. *Thyrſus.* AE. III. (Pellerin.)

ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ. *Caput nudum Senatus.* ✠ ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Raptus Proſerpinae.* AE. II. (Pellerin.)

Fuit Orthoſia Nyſae vicina, a qua facile communionem ſacrorum traxerit.

Alios vide apud Harduinum, et Haymium.

Typi et inſcriptiones ſuadent, hos numos ad hanc potius Orthoſiam, quam alteram Phoenices pertinere.

AE. RR.

Imperatorii.

Tantum ſub Auguſto et Veſpaſiano cogniti.

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Raptus Proſerpinae* in numo Auguſti, quem Vaillantius inique Orthoſiae Phoenices largitur, ut jam correxit Pellerinius o). Rationem typi dedi in autonomis. Alter ſimilis eſt in muſeo Caeſareo.

ΟΡΘΩϹΙЄΩΝ. ſcriptum utrinque. *Juppiter aetophorus Laodicenus*, in numo Auguſti, quem olim ex muſeo Magni Ducis edidi. (Num. vet. p. 209.)

In numo Veſpaſiani apud Arigonium eſt figura in quadrigis, ſed et in hoc numo fors minus integro raptum Proſerpinae ſuſpicor.

AE. RRR.

PLARASA.

De hujus *autonomo* argenteo actum ſupra in Aphrodiſiade Cariae.

o) Rec. II. p. 129.

PYRNVS.

In Peraea Rhodiorum teſtibus Plinio et Stephano.

Autonomus.

Caput ſolis adverſum. ✕ ΠΥΡΝΗΩΝ. *Concha.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

STRATONICEA.

Mediterranea prope Alabandam, ſic vocata a Stratonice Antiochi I. uxore, ſed varia olim alia habuit nomina, quae latius commemoravi in meis Numis veteribus pag. 210., quorſum lectorem remitto.

Autonomi.

Victoria gradiens. ✕ CΤΡΑΤΟΝΙΚЄΩΝ. *intra coronam.* AE. fere II. (Pellerin.)

Typus hic non obſcura eſt ad urbis nomen adluſio.

CΤΡΑΤΟΝЄΙΚΙΑ. *Caput muliebre turritum.* ✕ ЄΠ - - ΙΝΟΥ. CΤΡΑΤΟΝΙΚЄΩΝ. *Diana venatrix.* AE. (Haym. T. II. p. 185.)

Capite anticae videtur proponi urbis genius.

CΤΡΑΤΟΝЄΙΚЄ. *Bellerophon Pegaſum freno ducens.* ✕ CΤΡΑΤΟΝЄΙΚЄΩΝ. *Ara ignita inter duas taedas ardentes.* AE. III. (Adpendic. Com. Criſtiani.) Alium ſimilem dedit Pellerinius, niſi quod epigraphe anticae eſt: ЄΠΙ. C. Λ. ΘЄΟ — ΜΟΥ. et Pegaſus in numo forte non ſatis nitido careat alis.

Caput muliebre laureatum. ✕ CΤΡΑΤΟΝΙΚЄΩΝ. *Pegaſus volans, in area* B. AE. III. (Pellerin.)

De his typis ſatis olim diſſerui in meis Numis veteribus p). Nimirum haec urbs olim dicta fuit *Chryſaoris* haud dubie a Chryſaore Pegaſi fratre, et veriſimiliter ſtructa a Lyciis, apud quos Bellerophonti magnus honos. Verſabatur etiam hic heros in Caria, nam Bargyliam urbem condidit, ut in hujus numis dictum. Ara cum facibus ad Hecaten pertinet, quae illuſtre ibi templum et annuos conventus habuit, a quibus ſacris urbs etiam *Hecateſiae* nomen tulit. Huc etiam haud dubie pertinet numus illis, quos primo loco citaveram, fere ſimilis, nimirum: *Pegaſus volans, infra quem* BЄΛ. ✕ ΙЄΡΑΤΩΝ --- *Ara ignita inter duas taedas ardentes.* Haymius hujus numi index eum Hierapoli Phrygiae tribuit q), verum, ut apparet, in hoc quoque numo per aevum vitiato legendum CΤΡΑΤΟΝ - - et videntur literae BЄΛ. poſitae pro Bellerophonte, qui in numis ſimilibus aliis ipſe adeſt, et Pegaſum freno ducit, ut vidimus.

* * *

ΙЄΡΑ. CΥΝΚΛΗΤΟC. *Caput Senatus* ✕ ΙΝΔЄΙ. ΘЄΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre, ex cujus fronte exiguus tutulus turget.* AE. III. (Pellerin Mel. I. p. 9.)

Argumenti cauſa addo imperatorios ſequentes:

ΙΝΔЄΙ. CΤΡΑΤΟΝЄΙ. *Juppiter ſedens d. pateram, ſ. haſtam,* in numis Trajani. AE. II. (Pellerin l. c. Arigoni.)

p) L. c. q) T. II. p. m. 132.

ΙΝΔΕΙ. ΣΤΡΑ. ΣΥΝΚΛΗ. in alio: ΙΝΔ. ΘΕΟΣ. ΣΥΝΚΛΗΤΟΣ. *Caput Senatus laureatum*, in numis Hadriani. AE. (Muſ. Caeſ. Magni Ducis, et Savorgnan.)

Ab his numis docemur, ut erudite primus explicuit Pellerinius [r]), Stratoniceam dictam quoque fuisse *Indicam*, vel alio nomine adfini ducto certe ab *Indis*, quo nomine non fluvius modo in Caria exstitit, cui teste Livio nomen fecit Indus ab elephanto dejectus [s]), ſed etiam ipſa Caria, aut ſaltem ejus pars compellata fuit, quod copioſius, et additis ad Pellerinium novis obſervatis ſtabilire conatus ſum in meis Numis veteribus, quo loco binos ſimiles vulgavi. *AE. RR.*

Imperatorii.

A Trajano et Hadriano, de quibus egi in autonomis, usque ad Valerianum.

Typus frequentior: *Juppiter ſtans vel ſedens d. pateram, ſ. haſtam.*

Videtur eſſe Iuppiter Chryſaorius, cujus hic illuſtre templum ſtetit, quique ab omnibus Caribus eximie cultus fuit [t]). Reliqui typi obvii.

* * *

Nomen ab Hadriano praefert in numo inſigni Valeriani: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΕΩΝ. quem edidi in meis Numis vet. p. 210. Item in alio Caracallae max. mod. muſei Piſani, et teſtatur Stephanus, Stratonicenſes revera ab Hadriano conditore nomen iſtud ſibi adſciviſſe.

* * *

Magiſtratus tam in autonomis, quam imperatoriis nulla mentione dignitatis, ut: ΕΠΙ. ΛΕΟΝΙΔΟΥ. — ΕΠΙ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ. ΑΡΙΣΤΕΟΥ. Videtur tamen habuiſſe *ςρατηγον*, *praetorem* ſecundum autonomum Pellerinii ſupra citatum, et alium Caracallae muſei Piſani.

Epimeletes, id eſt: *curator*. ΕΠΙΜΕΛΗ. ΤΙ. - - ΑΡΙΣΤΕΑ. in numo Severi. (Neumann Num. popul.)

De munere *ἐπιμελητȣ*, qui tantum in numis duarum Cariae urbium, Antiochiae et Stratoniceae legitur, agemus in diatriba ſingulari.

* * *

Vaillantius numum Ant. Pii ſic deſcribit: ΚΛΑΥ. ΑΡΙΣΤΕΑΣ. ΣΤΡΑΤΟ. *Imperator eques dexteram attollens*, eumque argenteum vocat [u]). Sed videtur eſſe idem, quem in numis aeneis Graecis Auguſtorum fere ſimili modo deſcribit. *AR. dubius*, *AE. RR.*

TABA.

Mediterranea incerti ſitus ab aliis Cariae, ab aliis Lydiae tribuitur, a Livio ad Piſidarum fines conſtituitur [x]), ex quo ſaltem probabilis, ejus ſitus inter tres has regiones, quae fere inter ſe contiguae fuerunt, colligi poteſt.

r) L. c. T. II. p. 164. s) L. XXXVIII. c. 14. x) L. XXXVIII. c. 13. t) Strabo L. XIV. p. m. 660. u) Num. praeſt.

Autonomi:

ΤΑΒΗΝΩΝ. *Caput Bacchi.* ✕ ΤΑΒΗΝΩΝ. *Neptunus ſtans.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Haym.) In alio epigraphe averſae: ΣΕΛΕΥΚΟΣ. ΔΡΑΧΥΛΛΙΔΟΥ. (Haym.)

Miratur Haymius, in numis urbis mediterraneae exiſtere Neptunum, quare maritimam urbem has Tabas putat. At non permittunt iſtud Livii verba, quem citavi; quod vero ad Neptuni typum attinet, omni eum cura liberat Strabo loquens de Apamenis Phrygiae y), *quapropter*, inquit, *decet ab iis Neptunum coli, quamvis ſint mediterranei.*

* * *

ΙЄΡΟϹ. ΔΗΜΟϹ. *Caput laureatum.* ✕ ΤΑΒΗΝΩΝ. *Fortuna ſtans*, in aliis: *Vrna ſupra menſam, in nonnullis juxta caput anticae eſt* B. AE. II. (Pellerin, Haym.)

* * *

Confer etiam numos Tabarum Decapoleos, nam nonnulli, quos eruditi his hactenus tribuerunt, Tabis noſtris ſunt reſtituendi.

Huc etiam haud dubie pertinent autonomi alii, in quibus perperam lectum ΓΑΒΗΝΩΝ pro ΤΑΒΗΝΩΝ, quique adeo perperam Gabam Ituraeae vocati fuerunt.

AE. RR.

Imperatorii.

A Caio et Lucio Caeſ. ad Gallienum usque. In illorum numo: ΤΑΒΗΝΩΝ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ. Γ. intra coronam. (Pellerin Rec. III. p. 217.)

Typus frequentior: *Diana venatrix ſtans cum pileo Phrygio, ex adverſo ſtans Menſis habitu curto cum pileo item Phrygio d. pateram, ſ. haſtam tenens.*

Magiſtratus ſine mentione dignitatis in autonomo et imperatorio citatis. Legitur tamen

Archon in numis Caracallae, et Gallieni apud Pellerinium z) ut: ЄΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΥΡ. ΔΟΜЄϹΤΙΚΟΥ. ΤΑΒΗΝΩΝ. Ν. quae poſtrema litera videtur Pellerinio indicare

Neocoratum a), ſed quod minus certum. *AE. RR.*

TRAPEZOPOLIS.

Mediterranea prope Maeandrum.

Autonomi.

ΤΡΑΠΕΖΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput Menſis.* ✕ ΚΛΑΥΔΙΟΣ. ΡΟΝΤΗΣ. *Caput juvenile laureatum.* AE. III. (Pellerin.)

ΔΗΜΟϹ. vel ΙЄΡΑ. ΒΟΥΛΗ. cum typis obviis. (Pellerin, Harduin.)

AE. RR.

Imperatorii.

Commodi et Severi apud Vaillantium, inſcripti ΤΡΑΠЄΖΟΥΠΟΛЄΩϹ. typo dei Menſis, aliis Luni. Sed Frölichius b), et Pellerinius c) ſuſpicantur epigraphen male lectam pro ΤΡΑΠЄΖΟΝΤΙΩΝ, dictosque numos reſtituendos Trapezunti.

y) L. IX. p. m. 868. z) L. c. a) Rec. III. p. 218. b) IV. Tent. p. 246. c) Mel. II. p. 112. et 130.

Ponti, ut jam ad hujus urbis numos notavi. Eorum conjectura nititur potiſſimum typo Luni, qui fere conſtans eſt in Trapezuntis numis. At cum ejusdem Luni, verius Menſis, caput compareat etiam in autonomo hujus Trapezopolis, ut vidimus, nulla eſt ratio, eos propter typum hunc huic Cariae urbi adimendi. *AE. RRR.*

TRIPOLIS.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi:

Hi paucis demptis offerunt in antica: ΔΗΜΟϹ, *vel:* ΙϾΡΑ. ϹΥΝΚΛΗΤΟϹ., vel: ΙϾΡΑ. ΒΟΥΛΗ. Averſa plerumque Latonae, numinis in hac urbe principis, ut numi docent, cultum praedicat ſic:

ΛΗΤΩ. ΤΡΙΠΟΛϾΙΤΩΝ. *Latona ſedens d. haſtam.* (Patin pag. 405. Muſ. Caeſ.) In aliis: *Eadem gemellos ulnis complexa intra templum, aut ſtans juxta menſam, ſuper qua urna certaminum* nempe Latoniorum, de quibus in imperatoriis. AE. I. II. (Pellerin, Muſ. Caeſ.)

ΔΗΜΟϹ. *Caput muliebre.* ⅹ ΛΗΤΩϾΙΑ. ΠΥΘΙΑ. *Intra coronam, foris in orbem:* ΤΡΙΠΟΛϾΙΤΩΝ. (Wheler Voyage n. 50. ſed ubi perperam legitur ΗΤΡΟΠΟΛϾΙΤΩΝ.)

De his ludis vide imperatorios.

In aliis: *Juppiter Laodicenus, Nemeſis, Diana, Hercules, Bacchus.* (Hunter.)

Mentio ſitus a Maeandro. V. imperatorios.

AE. RR.

Imperatorii.

Vaillantius unum Auguſti reperit, plures a Caracalla ad Saloninam usque. Poſtea reperti bini alii aevi Auguſtei:

ΓΑΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput nudum Caii Agrippae F.* ⅹ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΑΝΔΡΩΝ - - *Amazon cum bipenni in equo.* AE. III.

Numum hunc olim ex muſeo Com. Vitzai vulgavi [d]). Ergo et Tripolitani Amazonem urbis ſuae auctorem credidere. Proponitur in equo, quod in numis rarius. In contorniatis Pentheſileam equitem habemus, et refert Arrianus, quamvis fide dubia, Alexandro M. oblatas centum Amazonas equites, quae ſecures pro haſtis, peltas pro ſcutis geſtabant [e]).

ΙΟΥΛΙΑ. *Caput muliebre velatum.* ⅹ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Pluto Proſerpinam rapiens.*

Exſtat in catalogo muſei Theupoli. Ejus Auctor capite anticae exhiberi Iuliam Auguſti uxorem cenſet, mallem Iuliam Auguſti filiam, Agrippae uxorem, et Tripolitani, qui filium in aere ſignarunt, videntur et matri hunc honorem habere voluiſſe.

* * *

ΑΥ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝΟϹ. ϹϾ. ΔΑΚΙΚΟϹ. *Trajanus Martis more galeatus*

d) Num. vet. p. 215. e) L. VII, c. 13.

nudus ſtans d. haſtam, ſ. tropaeum. ℞ ΘΕΟ-ΔΩΡΟC. B. ЄΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛ. *Caput juvenile laureatum.* AE. I. (Pellerin Rec. III. tab. 128. n. 2.)

Eadem adverſa. ℞ ΘΕΟΔΩΡΟC. B. - - ΠΟΛΙΝ. *Caput muliebre turritum.* AE. I. (Ibid. n. 3.)

AT. KAI. TPAIANOC. CEB. ΔAK. - - *Trajanus paludatus ſtans ſ. haſtam, dexteram adſtituto tropaeo imponit.* ℞ ΘΕΟ-ΔΩΡΟC. B. ЄΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛ. *Protome Dianae.* AE. I. (Haym. T. II. p. m. 268.)

Alius ſimilis, ſed in ℞ ΤΡΙΠΟΛ. *Protome Palladis.* AE. III. (Muſ. Caeſ. Patin.)

Haymius numum ſuum huic Cariae Tripoli tribuere non dubitavit, at de vocabulo ЄΧΑΡΑ pronunciare nihil eſt auſus. Pellerinius Tripoli Ponti proprios eſſe voluit, I. quia Byzantio ſunt adlati, II. quia fabrica differunt a numis Tripolis Cariae, qui ſunt obvii. III. quia in hujus numis magiſtratus non comparet. Vocabulum ЄΧΑΡΑ explet ἐχαραξε, putatque indicari, a Theodoro ſtatuas Trajani in antica propoſitas fuiſſe erectas. Verum ego cum Haymio potius huic noſtrae Tripoli vindicandos cenſeo, et eſſe ex eorum numorum genere, qui per certam tantum cauſam ſignati ſunt, qualis fuerit forte factum aliquod ſingulare ac temporarium, quod non modo ex ſingulari vocabulo ЄΧΑΡΑ. veriſimile fit, ſed etiam, quod in illis unus perpetuo Theodorus legitur. Ejus exemplum obvium praebeant tot dedicationis numi ſuadente adulatione in Antinoi honorem ſignati etiam ab iis populis, qui ceteroqui nullam aliam nomine ſuo monetam percuſſere. Quae cauſa eſt, cur ejus generis Tripolitarum numi neque ante, neque poſt Trajanum compareant.

Quod vero hos numos hujus eſſe Tripolis putem, aliam rationem non habeo, quam quod haec fuerit illuſtrior, illa autem Ponti caſtellum tantum, et locus perobſcurus, a Plinio et Arriano in periplo Euxini tantum in transcurſu memoratus, et apud quem adduci non poſſum ut credam, numos tam illuſtres ſignatos. Fateor quidem, loci ignobilitatem generatim non obſtare, quo minus aliquo tempore illuſtres edere numos potuiſſet, nam fuere urbes, quae ſimul creverunt, ſimul corruerunt, ſed tamen cuperem vel unicum certum argumentum, quod eos in Pontum potius avertendos ſuaderet. Ea, quae Pellerinius adfert, magnopere ſunt infirma. Adlati ſunt numi Byzantio, quaſi vero ex Caria eo derivari non potuiſſent. Ait, differre fabrica a numis Tripolis Cariae, qui ſunt obvii, verum an obvii ante Caracallam, cujus aetate priorem ipſe non novit? atque ad hunc inde a Trajano habemus intervallum centum facile annorum, quod majus eſt, quam ut de fabrica liceat tuto judicare. Ait, *non comparere in Tripolis Cariae numis nomina magiſtratuum*, quod judicium eliditur numo Caii Caeſaris a me ſupra prolato, qui ignotus erat Pellerinio, et numo Auguſti apud Vaillantium, in quo ЕΠΙ. - - ΤΡΥΦΩΝΟΣ. Quin eadem haec magiſtratus mentio Pellerinii ſententiam labefactat, nam in nullo Ponticarum urbium numo, ſi Neocaeſaream demas, magiſtratum certum habemus,

at frequentes in Cariae et Lydiae numis.

Quod ad vocabulum ЄΧΑΡΑ. attinet, neque in hujus explicatione mihi cum Pellerinio convenit. Quis enim credat, de Theodoro Tripolis magiſtratu dici: 'εχαραξε, id eſt: *ſculpſit* ſtatuam? Dicimus ſane: Pericles aedificavit Athenis Acropolin, ſed non dicimus: Pericles ſculpſit ſtatuam Minervae, et neſcio an probe Graece dicatur: χαρασσειν αγαλμα, pro ποιειν, γλυφειν etc. Si epigraphe ad erectas a Theodoro ſtatuas adluderet, credo, non disceſſum foret a ſolita formula ανεθηκεν, aut analoga quadam alia ad illud, quod in moneta Latina literis F. C. indicatur. Planiſſime vero hanc ejus ſententiam evertit adjectum ΤΡΙΠΟΛΙΝ numi ſecundi, cui praeire vocabulum item ЄΧΑΡΑ. analogia ſuadet, etſi numus ea parte ſit lacer. Quaeſo, quid manifeſtum hunc accuſandi caſum regit? an εχαραξε? Ergo Theodorus ſculpſit Tripolin? An non ex eo manifeſtum fit, το ΕΧΑΡΑ. referendum ad Tripolin, non ad ſtatuas? Alium igitur epigraphe explicatum deſiderat, ac veriſimiliter me judice vocabulum illud explendum eſt legendo ЄΧΑΡΑκωσε, vel ЄΧΑΡΑκιζε a χαρακοω vel χαρακιζω, *vallum circumdo*, ſic ut totius epigraphes: ΘЄΟΔΩΡΟϹ. Β. ЄΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛΙΝ. ſenſus ſit: *Theodorus iterum in magiſtratu conſtitutus vallo cinxit Tripolin*, dignum factum, quo Theodorus in moneta publice gloriaretur, quo ſecuritatem urbi, et diis patriis, qui in his numis proponuntur, ſartam tectam praeſtabat. Prorſus analoge ad hanc numi epigraphen legas in numo Sepphoris Galilaeae: ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΕΔΩΚΕΝ. *Trajanus imperator dedit*, quidquid illud fuit, tum et in ſingulari numo Amaſiae Ponti: ЄΡΜΗϹ. ΚΤΙϹΑϹ. ΤΗΝ. ΠΟΛΙΝ. *Mercurius urbis conditor.* Eodem modo in marmore Ancyrano celebrantur laudes incerti cujusdam ΣΥΝΠΛΗΡΩΣΑΝΤΟΣ. Κ. ΑΦΙΕΡΩΣΑΝΤΟΣ. ΤΗΙ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΤΟ. ΤΕΙΧΟΣ. *qui moenia metropolis* (Ancyrae) *complevit, et conſecravit* [f].

* * *

Mentio ſitus a fluvio Maeandro: ΜΑΙΑΝΔΡΟϹ. *Fluvius decumbens*, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Maximini (Vaill.)

* * *

Ludi ΛΗΤΩЄΙΑ. ΠΥΘΙΑ. intra lauream, in autonomo citato, et in numo Gallieni. (Vaill.)

Latonam, in cujus honorem ludi ΛΗΤΩЄΙΑ acti ſunt, inter principes fuiſſe Tripolis deos, vidimus in autonomis, et videbimus in proximo concordiae numo.

* * *

Concordia cum Laodicenis Phrygiae: ΤΡΙΠΟΛЄΙΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚЄΩΝ.

f) Montfaucon palaeogr. p. 167.

ΟΜΟΝΟΙΑ. *Latona ſtans cum gemellis in ulnis, ex adverſo Juppiter Laodicenus*, quo typo utriusque urbis numen habemus, quod apud ſingulas fuit praecipuum, in numo Philippi ſen. (Muſ. Caeſ.) et Saloninae. (Vaill.)

* * *

Magiſtratus ſine mentione dignitatis in numis Auguſti, Caii Caeſ., et Trajani citatis.
AE. RR.

REGES CARIAE.

In regibus Cariae, aut ejus partis pro inſtituto noſtro unam ſpectamus Mauſſolli familiam, quia haec una opes numismaticas reliquit. Reliquos vide in Reinero Reineccio, et in hiſtoria Cariae conſcripta a Sevino g). Stirpis conditor *Mauſſollus I.* nobilis conjuge *Artemiſia*, quae Xerxis ſocia praelio ad Salaminen ipſa interfuit, animi virilis femina. Ex hac gente poſt prodiit inclytus jam numis

HECATOMNVS.

Ab Artaxerxe Mnemone praefectus claſſi adverſus rebellem Evagoram Cypri regem, ſed quem cum evertere jusſus eſſet, clam pecunia juvit. Mortuus circa annum V. C. 373. Filios habuit *Mauſſollum II.*, *Hidriea*, *Pixodarum*, filias *Artemiſiam et Adam*, ſuis ſingulas fratribus nuptas.

Numi:

ΕΚΑΤΟΜ. *Leo gradiens.* ✠ *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. II. (Beger Th. Br. T. I. p. *266.*)

De Iove Labrandenſi apud Mylaſam culto actum in numis hujus urbis. Placuit hic typus, quod teſte Strabone h) Mylaſa patria fuit, et regia Carum, qui cum Hecatomno fuerunt. Eum Hecatomni exemplo retinuere reges ſucceſſores, etſi Halicarnaſſi regiam figerent.
AR. RRRR.

MAVSSOLLVS.

Hecatomni F. *belli ac pacis artibus* praeſtans ingens nomen adeptus eſt. Regno magnis acceſſionibus aucto, Halicarnaſſo, quorſum regiam ſedem transtulit, magnificis ſubſtructionibus exornata moritur V. C. 401. (V. Sevinum l. c. Lucian. dial. mort. 24.)

Artemiſia Mauſſolli ſoror et conjux in regno ſuccedit, illudque cum laude adminiſtrat. Sed ex omnibus virtutibus enituit maxime fides ac pietas in maritum, cui vita functo monumentum ſtruxit, *Mauſſolleum* appellatum, teſte Strabone, Plinio, aliisque inter ſeptem orbis miracula habitum, quamvis illud perfectum non vidit biennio poſt mortua, contracta ex mariti deſiderio tabe V. C. 403. Veriſimilem ejus aedificii ſecundum leges architectonicas ſtructuram, et de ea teſtimonia vide propoſita a Comite Caylus i).

g) B. L. T. IX. Mem. p. 113.

h) L. XII. p. m. 974.

i) B. L. T. XXVI p. 321.

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΜΑΤΣΣΟΛ-ΛΟ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. I. III.

In numis conſtanter ΜΑΤΣΣΟΛΛΟ. geminatis Σ et Λ, at in libris ΜΑΤ-ΣΩΛΟΣ. Terminatio in Ο Dorica eſt pro ΜΑΤΣΣΟΛΛΟΤ, ut obſervavimus ad ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. ΑΡΧΕΛΑΟ. primorum Macedoniae regum. Caput Solis ad Solem Rhodium pertinet, nam Rhodios ſtratagemate in ſuam poteſtatem redegit, eosque mortuo Mauſſollo jugum excutere auſos novo ſtratagemate ſibi iterum ſubjecit Artemiſia. Vide Sevinum haec omnia fuſe enarrantem. Numi ſucceſſorum a Mauſſolli numis ſola epigraphe differunt.

AR. R.

Artemiſia conjux numis genuinis caret. Ejus numos ſpectandae molis, in quorum averſa ΜΑΤΣΩΛΕΙΟΝ typo celebrati Mauſolei eſſe adulterinos, ipſis jam tironibus notum, etſi a claris auctoribus vulgatos reperiam.

HIDRIEVS.

Mauſſolli frater. Hic quoque pro Artaxerxe Cypri regulis bellum fecit. Obiit V. C. 410. Vxor ſoror Ada.

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΙΔΡΙΕΩΣ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. I. (Muſ. Caeſ.)

AR. RR.

PIXODARVS.

Hecatomni filiorum natu minimus. Pulſa Ada ſorore, quae marito ſucceſſit, ope Othontopatis ſatrapae, de quo mox, regnum invaſit, tenuitque annis V. mortuus V. C. 418.

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΠΙΞΟΔΑΡΟ. vel ΠΙΞΟΔΑΡΟΤ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Apollinis laureatum. ☧ ΠΙΞΩΔ. *Iuppiter Labrandenſis, ut ſupra.* AV. IV. (Pellerin Suppl. IV. p. 113. Catal. d'Ennery.)

AV. RRRR. AR. RR.

OTHONTOPATES.

Satrapa Perſa, accitus, ut diximus, a Pixodaro, ut ſe in pellenda regno ſorore Ada juvaret. Re patrata generum eum ſibi adſcivit collocata illi filia Ada. Succeſſit ſubinde in regnum mortuo ſocero, verum Alexander M. tum forte in Cariam delatus ejecto iniquo poſſeſſore Adam Hidriei viduam ſibi ſupplicem reſtituit, et reginam appellavit V. C. 420. [k]).

Numi:

Caput Solis obverſum. ☧ ΟΘΟΝΤΟ-ΠΑΤΟ. *Iuppiter Labrandenſis gradiens d. bipennem, ſ. haſtam.* AR.

Praeclarum iſtud cimelium primus vulgavit Bimardus [l]), ſed epigraphen legit ΘΟΝΤΟΠΑΤΟ. Erudite is collegit, eſſe

k) Sevin. l. c. Bimard ad Iobert. T. II. p. 329.   l) l. c.

eum ipſum, qui Arriano dicitur Ὀροντοβατης m), et de quo ibi narrantur omnia, quae mox de Othontopate commemoravi. At Barthelemyus revocato in examen eodem numo advertit, apparere veſtigia praecedentis O, ac praeterea cum fuerit homo Perſa, ejus nomen potius exire in ΗΣ, quam, ut Bimardo viſum, in ΟΣ. Habemus ergo integrum ac verius ejus nomen Οθοντόπάτης, quod jam non niſi binis literis ab Arriani Ὀροντοβατης aberrat n).

AR. RRRR.

INSVLAE CARIAE.

ARCONNESVS.

Juxta Halicarnaſſum.

Autonomum: APK. *Pallas ſtans* ✕ *Equus liber gradiens.* AR. III. Pellerinius huc pertinere conjicit. (Rec. III. p. 172.) Sed omnia perſuadent, hunc numum eſſe Theſſalicum, et fors Pharcadonis.

ASTYPALAEA.

A Rhodo in ortum.

Autonomus.

Navis cum vectoribus. ✕ *Delphinus.* AE. III. Literas hujus numi fugaces conjicit Pellerinius conſtituere vocabulum ΑΣΤΤΠΑΛΑ, at ſibi ipſe diffidit. (Rec. III. p. 128.)

Imperatorius.

Caput Tiberii laureatum. ✕ ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΕΩΝ. *Victoria gradiens* AE. m. m.

Perperam conjicit Pellerinius, qui ſingularem hunc numum edidit o), ſignatum illum, quo tempore Tiberius in inſula Rhodo morabatur, nam iſtud refellit corona laurea, qua Tiberii caput ambitur. Alius hujus inſulae compertus non eſt.

AE. RRRR.

CARPATHVS.

Autonomus ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ. uni Goltzio cognitus fuit. (in Inſulis.)

COS.

Inſula illuſtris, et Aeſculapio cumprimis ſacra, ſic ut ea a Claudio Aug. ejus dei miniſtra diceretur conceſſa propterea immunitate p). Vrbem habuit ejusdem nominis.

Autonomi.

Caput Herculis imberbe leonis exuviis tectum. ✕ ΚΩΙΟΝ. ΚΑΕΙΝΟΣ. *Pagurus.* AR. m. m. (Pellerin.) *et variante magiſtratus nomine.* AR. III. AE. III. (Muſ. Caeſ.)

Caput Herculis barbatum leonis exuviis

m) Exped. Alex. L. I.

n) Mem. B. L. T. XXVI. p. 533.

o) Rec. III. p. 33.

p) Tacit. Ann. XII. 61.

tectum. ✕ ΚΩΙΟΝ. *Caput muliebre velatum.* AR. II. (Pellerin.)

Caput Herculis barbatum laureatum cum clava ſupra humeros. ✕ ΚΩΙΩΝ. *Vir ſtolatus ſtans d. pateram, ſ. haſtam.* AE. I. (Pellerin.)

Hercules frequens in Coorum moneta argumentum, neque deſunt ſcriptores, ejus in hac inſula cultum teſtantes. Ab his utraque poſtremi numi pars rite explicatur. Narrat Ariſtides rhetor q), ſtetiſſe apud Coos ſignum Herculis clavam ſuper humero gerentis, quod haud dubie exhibet pars antica. Pars averſa virum ſtolatum ſiſtit, quem patera, quam dextera manu praefert, certum facit ſacerdotem. Singularem hunc typum explicat Plutarchus r), cum quaerit, cur apud Coos Herculis ſacerdos muliebri veſte indutus ſacra faciat? cauſamque reddit, quia Hercules conſerto cum incolis praelio, eorumque preſſus multitudine, ut tutius hoſtem falleret, cum Threſſa muliere ſtolam mutavit. In hujus ergo memoriam eum obſervari ritum.

In numis I. et II. epigraphe eſt ΚΩΙΟΝ. pro ΚΩΙΩΝ, nimirum poſito ἐθνητικῳ pro ἐθνικῳ, ut ΑΙΓΙΟΝ pro ΑΙΓΙΕΩΝ in numis Aegii Achaiae vidimus.

Magiſtratus ſaepe additur, ſed nulla dignitatis mentione, ut ΠΡΟΞΕΝΟΣ. Apud Arigonium eſt ΝΙΚΙΑΣ, qui forte idem eſt cum illo Nicia, quem narrat Strabo aetate ſua Coorum tyrannidem invaſiſſe s). Vide de hoc etiam infra in imperatoriis.

* * *

Caput Veneris. ✕ ΚΩΙΩΝ. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟ. *Aeſculapius ſtans.* AR. I. (Dutens Explic. p. 108.)

Inſigne hoc tetradrachmum notam Coorum Venerem ſiſtit, opus Praxitelis, de quo Plinius, in averſa Aeſculapium, de cujus in hac inſula cultu egi ſupra.

* * *

Ο. ΔΑΜΟΣ. *Caput nudum barbatum.* ✕ ΚΩΙΩΝ. *Hercules ſtans ſ. clavam, brachio inhaeret Cupido, pro pedibus pagurus.* AE. II. (Hunter.)

Seguinus in ſimili pro Ο. ΔΑΜΟΣ. legit ΚΑΛΜΘΣ t), inique, ut patet.

* * *

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ. *Caput Hippocratis barbatum recalvaſtrum.* ✕ ΚΩΙΩΝ. *Baculus cum ſerpente.* AE.

Fuit Cos celebris hujus medici natalibus cumprimis nobilitata. Numum, quem coram deſcripſi, dedit Meadius Anglus ex theſauro regis Galliarum in fronte orationis ſuae Harveianae, diſſimulat eum Harduinus, Gronovius eandem effigiem petit ex numiſmate Vrſini. Conſtat, medicos in hac inſula inſignis fuiſſe nominis, quos Theopompus citatus apud Photium per Podalirium ab Aeſculapio deſcendere facit. Ceterum numum hunc confictum ſuſpicor.

ΞΕΝΟΦΩΝ. *Caput nudum imberbe.* ✕ ΚΩΙΩΝ. *Hygia ſtans.* AE. III. (Pellerin Rois p. 206.)

q) Orat. T. I. p. 34. r) Quaeſt. Graec. p. 504. s) L. XIV. p. m. 972. t) Num. ſel. p. 18.

Siſtit antica Xenophontem illuſtrem medicum, qui in artis ſuae praemium immunitatem popularibus Cois a Claudio impetravit. Vide Pellerinium. Hujus cauſa meriti monetae a ſuis eſt illatus ſociata Hygia ſalutis praeſide.

* * *

Caput Aeſculapii laur. ✕ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ. ΣΩΤΗΡΟΣ. *Serpens adſurgens et cauda cortinam Apollinis complexus.* AE. III. (Muſ. Caeſ.) In aliis: *Baculus Aeſculapii.* AE. IV. (Muſ. Caeſ.)

Noti ſunt hi numi, etſi ſatis certum non ſit, quia patriae mentione abſtinent, utrum huic inſulae tribuendi ſint potius, quam Pergamo, ubi Aeſculapii cultus aeque fuit conſpicuus. Dixi, Apollinis cortinam ſerpentis cauda ſtringi. Haec cortina in his numis raro ſatis perſpicua eſt, ſed manifeſte apparet in numo ſimili integerrimo illuſtris Reuteri Moguntini. Nimirum evidens eſt textura tapetis, quo illa inſternitur. Confer numos primorum Syriae regum. Iungitur ſerpens Aeſculapii cum cortina Apollinis patris.

* * *

Obſervandum adhuc ad Coorum numos.

I. A Goltzio et Begero perperam huc referri numos inſcriptos ℶΠ𐤀𐤒 aut ſimiliter, quos eſſe Capuae in hujus numis demonſtravimus.

II. Alios idem edidit Goltzius, in quorum una parte KO, vel ΚΩ, altera ΩΣ, quosque hujus inſulae monetae inſeruit. Rariſſima ſunt exempla, urbis nomen ſic dirimi, ut ejus pars una in parte antica, altera in averſa conſtituatur, qualia vidimus in numis Lai Lucaniae, et Abacaeni Siciliae. Ad haec typus botri, et diotae, qui eſt in his numis, ſatis perſuadet, eos eſſe verius Corcyrae, ut jam alias monui [u]). Ceterum Coorum gentile ſtatuit Stephanus Κοος et Κωος.

III. Numum argenteum edidit Maffeius [x]), eumque reſtituit Frölichius [y]): ΙΓΗΝΑΙ - - ΚΩΙ - - *Caput Jovis.* ✕ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. *Pallas ſedens*, ut in obviis Lyſimachi regis Thraciae. Vereor, ne numus ſit hermaphroditus, et ex binis ad diverſas claſſes pertinentibus peſſime conſictus, cujus antica ſumpta ſit ex notis ſimilibus Goltzianis, ut revera horum unus inſcribitur ΙΓΗΜΑΝΟΣ. ΚΩΙΩΝ., poſtica ex notis Lyſimacheis. At ſine dubio ſpurius eſt aureus max. mod., cujus eodem loco meminit Frölichius, in cujus item antica eſt: ΙΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Jovis.* ✕ VESTA. S. C. *Veſta ſedens.* De mala numi hujus fide jam alias pluribus egi [z]), et copioſius agam in numis Liviae Auguſti uxoris.

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Recenſentur quidem ab Auguſto usque ad Philippum, ſed habemus et Auguſto priores a variis vulgatos. Eccos:

u) Num. vet. p. 107. x) Ver. ill. Part. III. p. 238. y) Not. elem. Tab. XI.
z) Num. vet. p. 63.

ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. *Caput M. Lepidi nudum.* ☧ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aeſculapii.* AE. I. (Morelli fam. Aemil. tab. 2. Pembrock P. III. tab. 46.) AE. III. Patinus in fam. Aemil.)

ΝΙΚΙΑΣ. *Caput virile nudum.* ☧ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aeſculapii.* AE. I. (Morelli in fam. Aemil. tab. 2.) In alio ſimili: ΧΑΡΜΥΛΟΣ. ΚΩΙΩΝ. AE. I. (Muſ. d'Ennery p. 445.)

Numum ex citatis primum jam vulgavit Triſtanus [a]), neque dubito, ab hoc eum exemplari fluxiſſe in Vrſinum Patini, et Morellium. Sed neque dubito etiam, etſi numum hunc genuinum demus, epigraphen ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. a novicia manu fuiſſe intruſam. Fuere etiam, qui in numis altero loco deſcriptis caput ejusdem Lepidi IIIviri viderent, etſi adſcriptum ſit nomen ΝΙΚΙΑΣ, quos inter fuit Havercampus [b]), cum tamen nulla appareat ratio, cur Coi Lepidum monetae inferrent, cui in orientis provincias nihil unquam juris fuit. In his ergo numis, ſi modo genuini ſunt, veriſimile eſt exhiberi caput Auguſti, tum et Niciam Coorum magiſtratum, ſive is fuit Nicias tyrannus, de quo egimus in autonomis, ſive alius aliquis hoc nomine. Vide moleſtas de his numis tricas ab Havercampo repetitas [c]).

* * *

ΖΕΥΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Iovis*, in numo Neronis. (Vaill. Morelli.)

* * *

Magiſtratus frequenter in Coorum moneta legitur, praecipue in autonomis, ſed quae fuerit ejus dignitas, numi non produnt, quamvis ex marmoribus conſtet, remp. fuiſſe ab archonte gubernatam. Hunc quidem Vaillantius vidit in numo Auguſti, in quo legit: ΝΙΚΑΓΟΡΑΣ. ΑΡ. ſed videtur lectio intuta. Luculentius hunc probaret numus Caracallae apud Harduinum, et Spanhemium [d]): ΑΡΧ. ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥC., verum in ſimili Severi Pellerinius pro ΑΡΧ. legit ΑΡΧΗΛΟ., auctor muſei Theupoli ΑΡΧΗC. et Arigonius ΑΡΚ.

* * *

Concordia cum Mileto, Apolline Mileſiorum, et Aeſculapio Coorum ſtantibus.

AE. R.

NISYROS.

Prope Co inſulam.

Autonomi:

Caput Veneris. ☧ ΝΙΣΥΡΙΟΝ. ΙΜΕΡΑΙΟΣ. *Neptunus rupi inſidens d. tridentem.* AR. III. (Haym. T. I. p. 235.)

Vnicus hic hactenus vulgatus ex argento numus. Iudice Haymio ſignatus in hoc Neptunus, quia apud hanc inſulam in Polybotem gigantem tridentem intorſit, ut ex Homero refert Stephanus.

* * *

a) Comment. hiſt. T. I. in numis Lepidi IIIviri. b) Ad Morellii fam. p. 11. c) L. c. p. 11. et 645. d) T. I. p. 693.

Aenei inſcripti ſolis literis NI. typis delphini, capitis bovini etc. quos vide apud Pellerinium.
AR. RRRR. AE. RR.

RHODVS.

Inſula ejus tractus longe celeberrima.

Autonomi:

Caput Solis plerumque adverſum, liberaliter crinitum, plerumque etiam radiatum. ✕ ΡΟ. ΡΟΔΙΟΝ. ΡΟΔΙΩΝ. *Flos calicis forma*, in aliis *roſa, addito ſaepe magiſtratu, variisque in area ſigillis.* AV. III. (Muſ. Medic.) AR. I. II. III. AE. III. obvii.

Nihil his numis tritius, dempto citato aureo, qui, quod norim, unicus hactenus eſt, et a me olim editus e). Solis apud Rhodios cultus cognitus, cujus beneficio inſula prius eluvioni ob humilitatem pervia altius emerſit. In averſa monetae Rhodiae fere conſtanter flos comparet. Eum antiquarii olim omnes roſam credidere, quam ſententiam plane evertere conatus eſt Spanhemius ſecutus Voſſium, et eſſe balauſtium, id eſt: florem mali Punici, quo ad tingendam lanam utebantur Rhodii, copioſis argumentis comprobavit f). Non adverſabor utriusque viri conjecturae, atque iſtud tanto minus, quia flos hic in plerisque his numis roſae ſpeciem omnino non praefert, ſed ejus potius, quem *tulipam* vocamus, cujus formae ſitne balauſtium, Florae filiis permitto. Nolim tamen prorſus ex his numis eliminari roſam, nam ſunt non pauci, forte Spanhemio ignoti, in quibus roſa adverſa ex forma rotunda, et ejus complicatis foliis facile agnoſcitur, cujus modi complures ſunt in muſeo Caeſareo, et alibi. Nihil igitur obeſt, quo minus credamus, utrumque florem a Rhodiis inſertum monetae, balauſtium ob praeclara lanificia inſulae quaetuoſa, florem propter adluſionem ad inſulae nomen, nam ῥόδον Graecis roſam ſignificat.

* * *

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum, in aliis praeterea radiatum. ✕ ΡΟΔΙΩΝ. *addito magiſtratu, v. g.* ΕΠΙ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. *vel:* ΕΠΙ. ΦΑΙΝΙΔΑ. *Victoria gradiens d. extenta lauream, ſ. palmae ramum, in nonnullis prorae navis inſiſtit.* AE. I. (Muſ. Caeſ.) In aliis: ΡΟΔΙΩΝ. ЄΠΙ. ЄΥΔΩΡΟΥ. AE. m. m. (Muſ. ill. Comitis de Sternberg.)

Offerunt hi numi pro Apolline ſole Bacchum ſolem, quem propterea in nonnullis corona radiata ambit. Cum Baccho communicatos etiam ſolis honores, vulgo cognitum. Victoria in aliquibus navi inſiſtens adludit ad rem maritimam, qua Rhodios longe excelluiſſe conſtat.

* * *

Caput Meduſae adverſum absque collo turgentibus e fronte binis alis, et ſerpentibus cinctum. ✕ ΡΟ. ΓΩΤΟΣ. *Balauſtium.* AR. II.

e) Num. vet. p. 216. f) Tom. I. p. 315.

Numum hunc ex muſeo Caeſareo olim edidi, et in parte antica proponi Solis caput dixi g). Serius ſimilem magis integrum in catalogo Hunteriano vulgatum vidi, in quo cum praeter alas viderem etiam ſerpentes, caputque ſine collo, quae ſunt certiſſima Meduſae indicia, retractanda ſunt utique, quae tum ſanxeram, et ſuum Meduſae jus reſtituendum, etſi ignorem, cur Gorgonem in monetam ſuam vocare placuerit Rhodiis.

* * *

Hercules infans binos ſerpentes elidens. ⅩPO. *Balauſtium.* AR. II. (Hunter.)

Similis Herculis typus eſt in numo Epheſi, obvius autem in numis Crotonis.

* * *

Caput Solis radiatum. Ⅹ ΡΟΔΙΩΝ. ΔΙΔΡΑΧΜ. *Mulier adverſa ſtolata ſtans, quam volans ſuperne utrinque Victoria velamine obumbrat, pro pedibus duae parvae figurae ſtantes.* AE. I. (Hunter.)

Figura averſae haud dubie domeſticum aliquod Rhodiorum numen, illud que operis antiquiſſimi ſiſtit, cujus generis ſigna pleraeque urbes aliqua privatim habuere teſtibus non numis modo, ſed et ſcriptoribus, praecipue Pauſania. Additum ΔΙΔΡΑΧΜ. eſt etiam in imperatoriis.

* * *

Magiſtratus ſedulo inſcribitur autonomis, et quidem Dorice, et aut in recto ut: ΜΝΑΣΙΜΑΧΟΣ, aut praefixo ΕΠΙ. Dignitas in unico additur: ΤΑΜΙΑ. ΤΕΙΜΟΣΤΡΑΤΟΥ. *Balauſtium.* AE. I. (Pellerin.) Neque in imperatoriis ejus mentio, ſed tantum ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ. in numo Neronis. (Vaill.) Harduinus in numo Domitiani vidit Aemilium Antonium Naſonem *prytanin*, at numum hunc eſſe Bithynicum, non Rhodium, et aliter legendam epigraphen, dixi in prolegomenis ad numos Bithyniae. Ceterum ſummum apud Rhodios magiſtratum fuiſſe prytanin, conſtat ex Appiano h), Livio i), et Polybio k).

* * *

De numis inſcriptis ΡΑΙΛΙΤΝΟ, quos aliqui eſſe Rhodios credidere, vide dicta in Traelio Macedoniae.

AV. RRRR. AR. et AE. C.

Imperatorii.

Multo autonomis pauciores editi a Nerone ad M. Aurelium usque, nam quem Pellerinius olim Caracallae tribuerat l), inſcriptum ΑΝΤΩΝΙΝΟϹ. ΚΑΙϹΑΡ., eum ſerius M. Aurelio Caeſari reſtituendum docuit m), ſed eo fallitur, quod ab Aurelio mox poſt adoptionem ſuſceptum Antonini nomen ſtatuit, ut videre eſt ex iis, quae in Aurelii moneta ad titulum *Antonini* monebo. Tamen numi aliqui etiam Nerone priores Rhodo haud dubie tribuendi, nimirum:

ΡΟΔΙΟΙ. ΥΠΕΡ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ.

g) Num. vet. p. 216. h) B. civ. L. IV. c. 66. i) L. XLII. c. 45. k) Exc. leg. 64. l) Mel. II. m) Lettres p. 26.

Caput muliebre turritum. ℞ ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ. *Sol nudus capite radiato ſtans ſ. amiculum, d. adſtitutum tropaeum coronat.* AE. m. m.

Inſignem hunc numum edidit Pellerinius n), corrigitque praecedentium antiquariorum lapſus, qui in numo ſimili legerant: ΚΛΑΥΔΙΟΥ. ΥΠΕΡΙΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ., eumque tribuerant Claudio tanquam Soli, qui Homero Hyperion dicitur, multaque alia inania attulerant. Sublato opportune hoc errore continuat vir eruditus, hos numos pleno jure pertinere ad M. Aurelium, et L. Verum, qui primi ſimul imperavere, et typo averſae ſignificari victorias, quas de variis populis retulere; atque inde arguit, argenteos quoque numos drachmae pondere M. Aurelii, Fauſtinae jun., L. Veri, Lucillae, qui inſcribuntur: ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗϹ. ΡΩΜΑΙΩΝ., vel ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗϹ. ϹΕΒΑϹΤΩΝ., vel ΥΠΕΡ. ΝΙΚΗϹ. ΚΥΡΙΩΝ. ϹΕ. Rhodi ſignatos. Quare etiam in aeneo, de quo agimus, ſub ΥΠΕΡ. intelligi debere ΝΙΚΗϹ., quod vocabulum alioqui ſatis tropaeo partis averſae indicatur. Haec Pellerinius, cui ſane correctam epigraphes lectionem debemus, cujus vitio factum, ut tam abſurda ab antiquariis nobis obtruderentur. Verum nomine ΣΕΒΑΣΤΩΝ in his aeneis intelligi M. Aurelium, et L. Verum, tanto eſt difficilius concedendum, quanto maturius aevum litera Σ pro C aperte poſtulat, qua forma illa in hujus aevi numis vix ac ne vix quidem amplius reperitur. Et fuiſſe eam hac aetate jam in Rhodo quoque abolitam, docet numus M. Aurelii ſupra citatus, tum et numus Veri inſcriptus ΒΗΡΟϹ o). Equidem hoc vocabulo ajo potius notari Tiberium et Iuliam matrem, quos vocatos fuiſſe Auguſtos et hiſtoria docet et numi, nam Smyrnaei, ut in horum numis vidimus, ſe dixere ΝΕΩΚΟΡΟΥϹ. ΤΩΝ. ϹΕΒΑϹΤΩΝ., nimirum Tiberii et Iuliae. Cum igitur numus praeſens aliam aetatem, quam praetentam Aurelii et Veri exigat, ſuapte ruunt omnia ea, quae Pellerinius de ſubaudiendo ΝΙΚΗΣ, et de tribuendis Rhodo memoratis drachmis diſputat, quas omnes in Meſopotamia eſſe malleum expertas probare conabor in numis Meſopotamiae incertae urbis. Id unum addo: ſi hae drachmae eſſent Rhodiorum, pro ΝΙΚΗϹ legeretur ΝΙΚΑϹ. Etenim Ariſtides his numis coaevus Rhodios laudat, quod hactenus illibatum Doriſmum conſtanter ſervaverint p). Ceterum quis ſit totius epigraphes: ΡΟΔΙΟΙ. ΥΠΕΡ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ. ſenſus, difficilius forte videatur explicare. Veriſimile, Rhodios indicare voluiſſe, ſe *pro Auguſtorum* incolumitate omnem ſuam velle opem conferre. Sane habuere Rhodii cauſam prae aliis Auguſtis Tiberio gratificandi, qui Rhodum ſelegerat, ubi privatam vitam per complures annos ageret, qua de cauſa eam Manilius dixerat *hoſpitium recturi principis orbem* q).

* * *

n) Lettres p. 23. o) Muſ. Chriſtinae Tab. LIX. n. 15. p) Orat. T. I. p. 571. q) L. IV. v. 762.

ΚΑΙΣΑΡ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΝΕΡΩΝ. *Caput Neronis laureatum et radiatum.* ☧ ΡΟΔΙΩΝ. *Victoria roſtro navis inſiſtens, in area roſa.* AE. m. m. (Muſ. Piſani tab. VI.)

Vidimus in numo praecedente cauſam adfectus Rhodiorum in Tiberium, praeſente adfectum in Neronem teſtantur. Ejus cauſam Mazzolenus jam expoſuit. Nimirum cum libertatem Rhodiis ademiſſet Claudius, quod Romanos quosdam in crucem egiſſent, eam illis, ſed deprecante Nerone, reſtituit. Ergo Rhodii Neronem in hoc numo propoſuere cum corona primum laurea tanquam imperatorem, deinde radiata tanquam Solem, deum nempe ſuum praeſtitem. Non poſſum hoc loco omittere perelegans epigramma Antiphili, quo ea, quae dixi, egregie illuſtrantur [r]):

Ως παρος Αελιϐ, νυν Καισαρος ἡ Ροδος ειμι,
Νασος, ἰσον δ᾽ἀυχω φεγγος ἀπ᾽ἀμφοτερων.
Ηδη σβεννυμεναν με νεα κατεφωτισεν ἀκτις,
Αλιε, και παρα σον φεγγος ἐλαμψε Νερων.
Πως εἰπω, τινι μαλλον ὀφειλομαι; ὁς μεν ἐδειξεν
Εξ ἁλος, ὁς δ᾽ ἡδη ῥυσατο δυομεναν.

Quod ſic eleganter reddidit Grotius:

Solis eram quondam, nunc Caeſaris inſula magni
Sum Rhodos, ex aequo lux ab utroque juvat.
Namque exſtincta forem, niſi ſol mihi ſurgeret alter,
Et jubar ex Latia tolleret arce Nero.
Plus mihi praeſtat uter? dedit ille emergere ponto,
Hic me reſtituit, cum prope merſa fui.

ΠΟϹΕΙΔΩΝ. ΑϹΦΑΛΕΙΟϹ. ΡΟΔΙΩΝ. *Neptunus ſtans ad aram d. delphinum, ſ. tridentem,* Antonini Pii. AE. m. m.

Numum hunc edidit, explicavitque Gallandus [s]). Narrat Strabo, cum in mari Aegeo parva inſula Theram inter et Theraſiam enata eſſet, ad rei miraculum adcurriſſe Rhodios, et in ea aedificaſſe Ποσειδωνος Ασφαλιϐ ἱερον, *Neptuni ſtabilientis templum.* Vide ibi plura de Neptuno Aſphalio.

* * *

Liberam fuiſſe Rhodum, conſtat ex hiſtoria. Ejus etiam teſtem numum citat Spanhemius ex muſeo Mediceo [t]): *Caput Solis.* ☧ ΡΟΔΙΩΝ. ΕΛΕΥΘ. *Victoria gradiens.* Idem altius, lapſu credo memoriae, pro capite Solis caput Neronis vidit [u]).

* * *

Magiſtratus. De hoc actum in autonomis.

* * *

ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ. in autonomo, ut vidimus, tum in aeneis Tiberii et Juliae ſupra indicatis, in alio Nervae, (Catal. d'Ennery.) in aliis Trajani. (Vaill.) De

r) Brunck Anal. T. II. p. 174. s) Mem. B. L. Tom. I. p. 153. t) T. II. p. 584. u) T. I. p. 679.

hoc ponderis vocabulo egi in prolegomenis generalibus cap. IX.
AE. RR.

ASTYRA RHODI.

Rhodi oppidum uno Stephano teſte, qui praeterea hujus nominis aliud in Troade conſtituit.

Autonomus:

Caput Solis adverſum. ✠ ΑΣΤΥΡ. *Diota major adſtituta alia minore.* AE. III. (Pellerin.)

Ex typo adverſae et fabrica hunc numum hujus eſſe Aſtyrae cenſet Pellerinius.
AE. RRRR.

IALYSVS RHODI.

Autonomum edidit Havercampus, in quo legit retrograde ΙΑΛΑΣΟΤΣ., docuitque, ad hanc eum Ialyſum pertinere x). Verum ſatis conſtat, eſſe eum Alaeſae Siciliae. Nullus igitur hactenus oppidi hujus numus cognitus.

SYME.

Cnido adjacens. *Autonomos* argenteos unus edidit Goltzius: (in inſul.) *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum.* ✠ ΣΥΜΑΙΩΝ. *Spicae*, in alio: *urbis nomen intra coronam ſpiceam.* Si numi hi genuini ſunt, valde conſpirant cum numis vulgo Ereſo Lesbi tributis.

TELOS.

Priori vicina inſula.

Autonomus:

Caput Iovis. ✠ ΤΗΛΙ. *Pagurus.* AE. III. (Pellerin.)

Praeter hunc nullus alius cognitus.
AE. RRRR.

x) Diſſert. de vet. lit. Graec. Tab. I.

FINIS VOLVMINIS II.

00083064

Digitized with financial assistance from
Government of Maharashtra
on 30 January, 2020